Holy Bible

Aionian Edition®

Lilangano Iya Sambano
Yao New Testament

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®
Lilangano lya Sambano
Yao New Testament

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2024
Source text: eBible.org
Source version: 8/25/2024
Source copyright: Creative Commons Attribution 4.0
Pioneers.org, 2018

Formatted by Speedata Publisher 4.19.20 (Pro) on 8/31/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
https://AionianBible.org

Published by Nainoia Inc
https://Nainoia-Inc.signedon.net

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Ciyawo at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aïdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aïdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal… and purple is the color of royalty!

History

Ciyawo at AionianBible.org/History

04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 377 translations now available in 166 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matayo 11
Maliko 96
Luka 151
Yohana 245
Masengo 316
Ŵaloma 409
1 Ŵakolinto 451
2 Ŵakolinto 490
Ŵagalatia 515
Ŵaefeso 529
Ŵafilipi 543
Ŵakolosai 552
1 Ŵasesalonike 561
2 Ŵasesalonike 569
1 Timoseo 574
2 Timoseo 586
Tito 594
Filimoni 599
Ŵaebulania 602
Yakobo 632
1 Petulo 642
2 Petulo 653
1 Yohana 660
2 Yohana 671
3 Yohana 673
Yuda 675
Chiunukuko 678

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

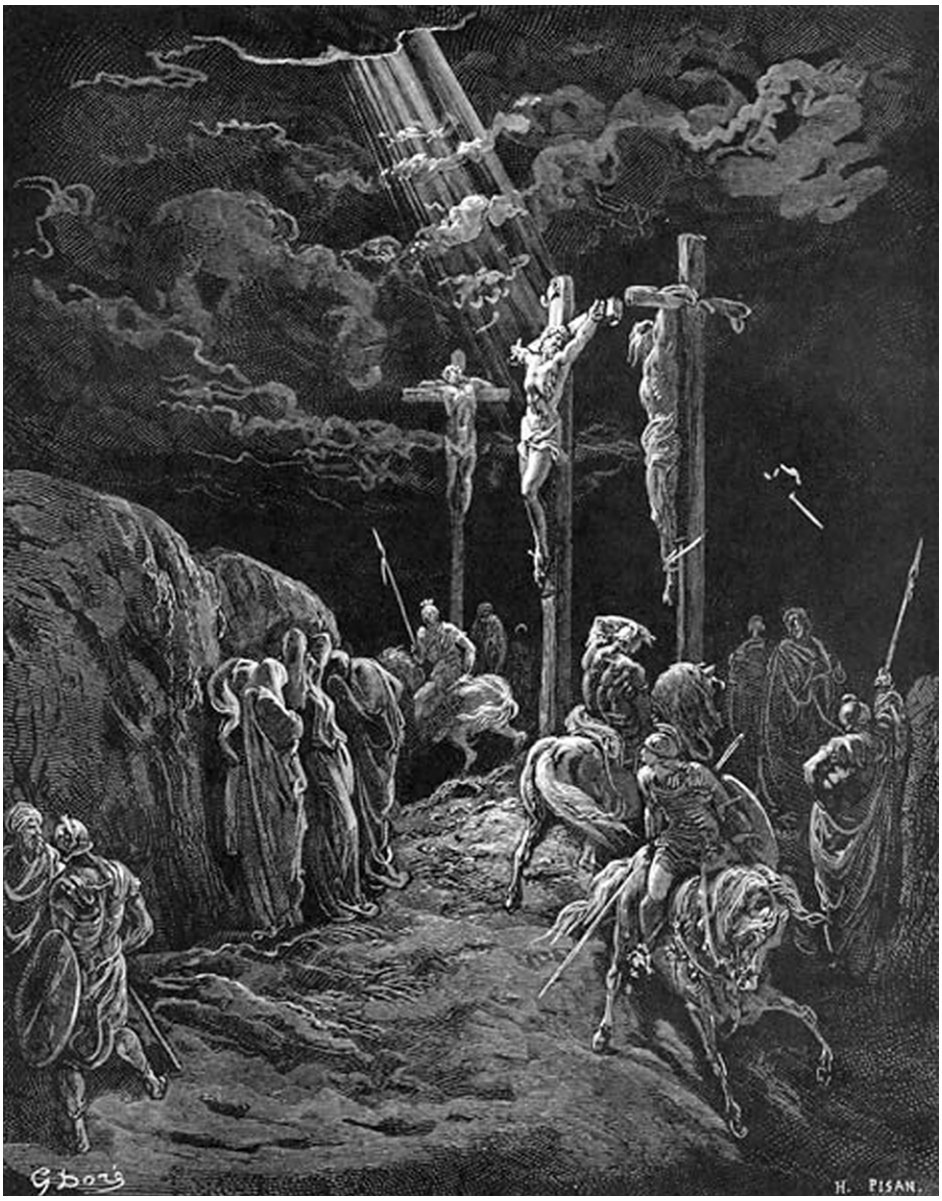

Che Yesu ŵatite, “Atati, mwalechelesye pakuŵa ngakuimanyilila yakuitendayi.”
Nipele, ŵagaŵene iwalo yao kwa kuitendela gudugudu.
Luka 23:34

Matayo

1 Achi chili chitabu cha meena ga lukosyo lu Che Yesu Kilisito,
Che Yesu Kilisito jwaliji jwa uŵelesi u che Daudi, jwa uŵelesi u
che Iblahimu. **2** Che Iblahimu ŵammeleche che Isaka ni che
Isaka ŵammeleche che Yakobo ni che Yakobo ŵammeleche
che Yuda ni achapwakwe. **3** Che Yuda ŵammeleche che
Pelesi ni che Sela, achikulu ŵao ŵaliji che Tamali ni che Pelesi
ŵammeleche che Esloni ni che Esloni ŵammeleche che Alamu.
4 Che Alamu ŵammeleche che Aminadabu ni che Aminadabu
ŵammeleche che Nashoni ni che Nashoni ŵammeleche che
Salumoni ni, **5** Che Salumoni ŵammeleche che Boasi, achikulu
ŵao che Boasi ŵaliji che Lahabu. Che Boasi ni che Lusi ŵaliji
achaŵelesi ŵa che Obedi ni che Obedi ŵammeleche che Yese,
6 nombe che Yese ŵammeleche Mwenye che Daudi. Che
Daudi ŵammeleche che Selemani, achikulu ŵao che Selemani
ŵaliji ŵankwawo che Ulia. **7** Che Selemani ŵammeleche che
Lehoboamu ni, che Lehoboamu ŵammeleche che Abiya ni che
Abiya ŵammeleche che Asa ni, **8** che Asa ŵammeleche che
Yehoshafati ni che Yehoshafati ŵammeleche che Yolamu ni che
Yolamu ŵammeleche che Usia ni, **9** Che Usia ŵammeleche che
Yosamu ni che Yosamu ŵammeleche che Ahasi ni che Ahasi
ŵammeleche che Esekiya ni, **10** Che Esekiya ŵammeleche che
Manase ni che Manase ŵammeleche che Amoni ni che Amoni
ŵammeleche che Yosia ni, **11** Che Yosia ŵammeleche che
Yekonia ni achapwakwe. Keleko kaliji katema kakwasamichisya
Ŵayahudi ku chilambo cha ku Babeli. **12** Nipele, Ŵayahudi
paŵaiche ku chilambo cha Babeli, che Yekonia ŵammeleche che
Sealitieli ni che Sealitieli ŵammeleche che Selubabeli ni, **13** Che
Selubabeli ŵammeleche che Abiudi ni che Abiudi ŵammeleche

che Eliakimu ni che Eliakimu ŵammeleche che Asoli. **14** Che Asoli ŵammeleche che Sadoki ni che Sadoki ŵammeleche che Akimu ni che Akimu ŵammeleche che Eliudi, **15** Che Eliudi ŵammeleche che Eliasali ni che Eliasali ŵammeleche che Matani ni che Matani ŵammeleche che Yakobo, **16** Che Yakobo ŵammeleche che Yusufu, ŵankwawo che Maliamu achikulugwe Che Yesu ŵakuŵilanjikwa Kilisito Jwakuwombola. **17** Pelepo paliji ni iŵelesi kumi na nne kutyochela che Iblahimu kwaichilila che Daudi, iŵelesi kumi na nne kutyochela che Daudi mpaka Ŵayahudi paŵajigalikwe ku usami ku Babeli ni iŵelesi kumi na nne kutyochela kwigalikwa ku usami kuichila katema ka Kilisito. **18** Yelei ni iŵatite pakupagwa Che Yesu Kilisito, che Maliamu, achikulugwe, ŵaliji atomelwe ni che Yusufu. Nambo akanaŵe kuwonegana mpela mundu ni ŵankwakwe, che Maliamu ŵalisimene ali ŵapachiilu kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu. **19** Nombe che Yusufu ŵankwakwe pakuŵa ŵaliji mundu jwambone paujo pa Akunnungu nganasaka kwachembulusya che Maliamu pa ŵandu, ŵasachile kwaleka pangaimanyilila ŵandu. **20** Nombewo paŵaliji aninkuganisya yeleyo, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵankopochele mu sagamisi, ŵansalile, “Che Yusufu mwana ju che Daudi nkajogopa kwajigala che Maliamu kuŵa ŵankwenu, ligongo ali ŵapachiilu kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu. **21** Chaligopole mwanache jwannume nomwe chimwape liina lyakwe Che Yesu, pakuŵa jwelejo ni juchiŵakulupusye ŵandu ŵakwe mu sambi syao.” **22** Nipele yoseyo yakopochele kuti liŵe isyene, lilowe lya Ambuje liŵaŵechete kwa litala lya jwakulondola jwa Akunnungu achitiji, **23** “Mwalimwalipe chaŵe jwapachiilu, chaligopole mwanache jwannume, nombewo chachaŵilanga

Emanueli” malumbo gakwe, “Akunnungu ali pamo ni uwe.” **24** Nombe che Yusufu paŵajimwiche, ŵatesile ilaila iŵatite pakusala katumetume jwa kwinani jwa Ambuje, ŵanjigele che Maliamu ŵankwawo ni kwaulanawo kumangwao. **25** Nambo nganawonegana nawo mpaka che Maliamu paŵaligopwele mwanache jwannume. Nombe che Yusufu ŵampele liina lyakwe Che Yesu.

2 Che Yesu ŵapagwile mmusi wa ku Beselehemu, muchilambo cha ku Yudea, kele katemako che Helode ali mwenye. Napagwa pe, ŵandu ŵaŵaimanyichisye nnope ndondwa kutyochela kungopochelo lyuŵa ŵaiche ku Yelusalemu. **2** Ŵausisye ŵandu, “Ana alikwapi mwanache jwapagwile, kuŵa Mwenye jwa Ŵayahudi? Tujiweni ndondwa jakwe pajikopochele kungopochelo lyuŵa ni weleu tuiche kukwapopelela.” **3** Mwenye che Helode paŵapilikene yeleyo ni ŵapwele ntima, ŵelewo pamo ni ŵandu wose ŵa ku Yelusalemu. **4** Nipele, ŵaaŵilasile pamo achakulungwa wose ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa, ŵausisye kuti, “Ana Kilisito Jwakuwombola chapagwe kwapi?” **5** Nombewo ŵajanjile, “Mu musi wa ku Beselehemu, muchilambo cha ku Yudea, pakuŵa yeleyo ni yaitite pakulembekwa ni jwakulondola jwa Akunnungu, **6** ‘Mmwe Beselehemu chilambo cha ku Yudea, mmwe nganimma jwamwana kose pasikati misi ja chilambo cha ku Yudea, pakuŵa kutyochela kukwenu chakopochele chilongola juchiŵalongosye ŵandu ŵangu, Ŵaisilaeli.’” **7** Pelepo, che Helode ŵaaŵilasile pachisyepela ŵanyawo ŵaŵaimanyichisye nnope ndondwa ni ŵausisye katema chi jele ndondwa jo pijakopochele. **8** Nipele ŵatumile ku Beselehemu aninkuti, “Njaulanje nkauchilichisye uchenene ngani sya jwele mwanache. Mwamalaga kummona,

nkauje kukuusalila, ni une jwakwe nyaule ngaatindiŵalile.”
9 Paŵamalisisye kumpilikanila mwenye, ŵajendelechele ni
ulendo wao nipele jele ndondwa jo jiŵajiweni kungopochelo
lyuŵa jalongolele mmbujo mwao mpaka pajaiche ni kwima
pachanya nyuumba jiŵaliji mwanache. **10** Paŵajiweni jele
ndondwa jo ŵasengwile nnope. **11** Ŵajinjile nkati ni ŵammweni
mwanache jula pamo ni che Maliamu achikulugwe, ŵatindiŵalile
ni kunkotamila. Pelepo ni ŵagopwele mmalombo gao ni ŵampele
ntuuka, sahabu ni ubani ni mauta gagakuŵilanjikwa manemane.
12 Akunnungu ŵakanyisye mu sagamisi kuti akaujila sooni ku
che Helode, nipele ŵausile kumangwao kwa litala line. **13**
Paŵamasile kutyoka achalendo ŵala, katumetume jwa kwinani
jwa Ambuje ŵankopochele che Yusufu mu sagamisi ni kwasalila,
“Njimuche! Munjigale mwanache jo pamo ni achikulugwe ni
mmutuchile ku Misili. Ntamanje kweleko mpaka pachinantanjile,
pakuŵa che Helode akusaka kummulaga mwanache ju.” **14**
Nipele che Yusufu ŵajimwiche ni kunjigala mwanache pamo
ni achikulugwe, ŵatyosile chilo, ŵajawile ku Misili. **15** Ŵatemi
kweleko mpaka che Helode paŵajasiche. Yeleyo yatendekwe
kuti liloŵe liŵaŵechete Ambuje kwa litala lya jwakulondola
jwakwe liŵe isyene, “Nammilasile mwanangu kutyochela ku
Misili.” **16** Che Helode paŵaimanyi kuti ŵaŵaimanyichisye
ndondwa kwa nnope ŵala ŵalambwisye, ŵatumbile nnope.
Ŵalajisye ŵandu ŵakwe akaaulaje ŵanache achanandi wose
ŵachilume ŵapagwile ku Beselehemu ni mumbali mwakwe
ŵaali ni yaka iŵili ni paasi ja pelepo. Ŵatesile yeleyo malinga ni
katema paŵaimanyi kutyochela kwa ŵele ŵaŵaimanyichisye
nnope ndondwa. **17** Yeleyo ni igatite kuŵa isyene maloŵe
gagaŵechetekwe kwa litala lya che Yelemia juŵaliji jwakulondola

jwa Akunnungu achitiji, **18** “Lilowe lipikaniche ku Lama ko, kulila kwa kupeteka ni kulila kwa malumbo. Che Laheli akwalilila wanache wao, ni ngaakusaka kwamyalasya, pakuwa wanache wose ajasiche.” **19** Pawawile che Helode, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje wankopochele che Yusufu mu sagamisi ku Misili kula, **20** wansalile, “Njimuche! Munjigale mwanache jo pamo ni achikulugwe, mmuje sooni ku chilambo cha Isilaeli, pakuwa wandu wawasakaga kummulaga mwanache jo wamale kwasika.” **21** Nipele che Yusufu wajimwiche ni wanjigele mwanache pamo ni achikulugwe, wausile ku chilambo cha Isilaeli. **22** Nambo che Yusufu pawapilikene kuti che Alikelao mwanache ju che Helode, akamulile umwenye wa atatigwe, wajogwepe kwaula ku Yudea. Nombe, pawamasile kukanyikwa mu sagamisi, wajawile mbande sya ku Galilaya, **23** wajawile kutama mu musi waukuwilanjikwa ku Nasaleti. Yele ni iyatite pakuwa isyene malowe gagawechetekwe kwa litala lya wakulondola wa Akunnungu gagakuti, “Chawilanjikwe jwa ku Nasaleti.”

3 Agala mowa gala wakopochele che Yohana Wakubatisya, watandite kwalalichila wandu mu lipululu lya ku Yudea. **2** Watite, “Nneche sambi, pakuwa Umwenye wa kwinani uwandichile.” **3** Awa ni wewala che Yohana wala, juwagambagwa ni che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu pawatite, “Lilowe lya mundu likuwilanga mwipululu, ‘Mwakolochesye Ambuje litala lyakwe, ngolosyanje litala lyakwe.’” **4** Che Yohana wawete chiwalo chichakolochekwe ni manyunya ga chinyama chachikuwilanjikwa ngamia ni nkaanda wa lipende nchiunu mwao, chakulya chao chaliji itete ni uchi wa mwikonde. **5** Wandu wa ku Yelusalemu ni kutyochela kosekose ku chilambo cha Yudea ni ilambo yose yaili mungulugulu lusulo lwa Yolodani, wajaulile, **6** wajitichisye

sambi syao ni kuleka, nombewo ŵabatisye mu lusulo lwa Yolodani. **7** Nambo che Yohana paŴaweni Mafalisayo achajinji ni Masadukayo aninkwaichilila kuti ŵabatisye ni ŵaasalile, “Ŵanyamwe uŵelesi wa lijoka! Ŵaani ŵanjamwiche muuŵambale uchimwa wa Akunnungu waukwika? **8** Nnosye kwa isambo kuti nnesile sambi. **9** Nkaganisya ni kuliŵechetela muntima kuti, ‘Tukwete ambuje ŵetu che Iblahimu!’ Ngunsalila isyene kuti, Akunnungu akupakombola kugapanganya maganga ga gaŴe uŵelesi u che Iblahimu. **10** Sambano jino liŵago lili chile kata michiga ja itela, nipele, chitela chachili chose changasogola isogosi yambone chichigwisikwe ni kujasikwa pa mooto. **11** Une ngumbatisyanga ni meesi kulosya kuti nnesile sambi. Nambo ŵakwika kunyuma kwangu akwete machili nnope kumbunda une, ni une nganguŵajilwa namose kwawula ilatu yao. Ŵelewo chambatisyanje ni Mbumu jwa Akunnungu ni kwa mooto. **12** Ŵelewo akwete lupeta mmakono mwao ali chile kupeta ngano. Chakumbikanye ngano jambone ni kutaga mu ngokwe ni ikambi kuitinisya pa mooto wangasimika.” **13** Kele katema ko Che Yesu ŵatyosile ku Galilaya ni kwika mu lusulo lwa Yolodani ku che Yohana, kuti nombewo abatiswe. **14** Nambo che Yohana ŵalinjile kwasiŵila aninkuti, “Une ni jungusachilwa kubatiswa ni mmwe sambano iŵele uli mmwe kwika kukwangu nambatisye?” **15** Nambo Che Yesu ŵajanjile, “Nneche kaje itendekwe yeleyo kwa sambano, pakuŵa ikusachilwa itendekwe yeila yose yaili yambone paujo pa Akunnungu.” Pelepo che Yohana ŵajitichisye. **16** Che Yesu paŴamasile kubatiswa ŵatyosile mmeesi ni papopo kwinani kwaugwiche, ŵammweni Mbumu jwa Akunnungu achitulukaga mpela nguunda ni kwatula pachanya pakwe.

17 Nipele Lilowê kutyochela kwinani lyawêchete, “Jweleju ni Mwanangu jungunnonyela nonyelwe nawo.”

4 Nipele Mbumu jwa Akunnungu jwanlongwesye Che Yesu mwikonde kuti alinjikwe ni Shetani. **2** Pawêtemi pangalya mowa alobaini muusi ni chilo, mbesi jakwe jakwete sala. **3** Nipele Shetani wannyichilile, ni wansalile, “Iwaga mmwe ndi Mwana jwa Akunnungu ngasalile aga maganga gagalauche gawe mikate.” **4** Che Yesu wajanjile, “Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu kuti, ‘Mundu ngakulama ni nkate pe, nambo kwa lilowe lyalili lyose lyakuwecheta Akunnungu.’” **5** Nipele, Shetani wanjigele Che Yesu mpaka ku Yelusalemu pa musi wa Akunnungu, wammisile penani pa lusonga lwa Nyuumba ja Akunnungu, **6** waasalile, “Iwaga mmwe ndi Mwana jwa Akunnungu, nliponye paasi pakuwa ilembekwe, ‘Akunnungu chachatuma achikatumetume wao wa kwinani kwa ligongo lyenu, channyakule mmakono mwao, ntakuligomba lukongolo lwenu pa liganga.’” **7** Che Yesu wajanjile, “Ilembekwe sooni mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Nkaalinga Ambuje Akunnungu wenu.’” **8** Nipele Shetani wanjigele Che Yesu sooni ku chitumbi cheleu ni kwalosya mwenye syose sya chilambo ni ukulu wakwe. **9** Wansalile, “Ni yose yi chinampe ni kuwa yenu iwaga chimundindiwalile ni kumbopelela.” **10** Pelepo, Che Yesu wanjanjile, “Shetani ngambe kwaula! Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Chimwatindiwalile Ambuje Akunnungu wenu ni kwapopelela wawowo pewo.’” **11** Nipele Shetani, wannesile Che Yesu, ni waiche achikatumetume wa kwinani ni kwatumichila. **12** Che Yesu pawapilikene kuti che Yohana atawikwe mu nyuumba jakutawilwa wandu, wajawile ku Galilaya. **13** Watyosile ku Nasaleti ni kwaula kutama ku Kapelenaumu musi wauli mbwani

ja litanda lya Galilaya, mu chilambo cha Sabuloni ni Nafutali.
14 Yeleyo ni ilyatite pakuŵa isyene lilowe lilyaŵechetekwe
kwa litala lya che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu, **15**
“Chilambo cha ku Sabuloni ni chilambo cha ku Nafutali, litala
lyalikwaula ku bahali, peesi lusulo lwa Yolodani, ku Galilaya,
chilambo cha ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi! **16** Ŵandu ŵakutama
mu chipi chaliwone lilanguka lyalikulungwa. Nombe ŵandu
ŵakutamanga pa chilambo cha chipi ni pa mmwilili wa chiwa,
lilanguka chilyalanguchisye!” **17** Kutandilila kele katema Che
Yesu ŵatandite kulalichila achitiji, “Nneche sambi, pakuŵa
Umwenye wa kwinani uŵandichile!” **18** Che Yesu paŵajimajimaga
mungulugulu litanda lya Galilaya, ŵaweni ŵanakajumo ŵaŵili
ŵakukoka, che Simoni jwakuŵilanjikwa che Petulo ni che
Andulea mpwakwe. Ŵaliji mu litanda aninkukoka somba kwa
lwau pakuŵa ŵaliji ŵakukoka somba. **19** Che Yesu ŵaasalile,
“Munguye, none chinantende ŵanyamwe mme ŵakwaikanawo
ŵandu kwa Ambuje.” **20** Papopo ŵalesile nyau syao ni kwakuya.
21 Paŵajawile mmbujo kanandi ŵaweni ŵanakajumo ŵane
ŵaŵili che Yakobo ni che Yohana ŵanache ŵa che Sebedayo.
Ŵanyawo ŵaliji mu ngalaŵa pampepe ni che Sebedayo atati
ŵao aninkusaula nyau syao. Nipele Che Yesu ŵaaŵilasile. **22**
Papopo ŵajilesile ngalaŵa jila pamo ni atati ŵao, ni kwakuya.
23 Che Yesu ŵajaulaga papalipose pala mu chilambo cha ku
Galilaya, achijiganyaga mmajumba ga kupopelela ni kulalichila
Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu. Ŵalamisye ŵandu
ilwele yakupisyangana iŵaliji nayo. **24** Ngani syakwe syajenele
mbande syose sya ku Silia. Ŵakulwala wose ŵaŵaliji ni ilwele
yakupisyangana ni aŵala ŵakulaga, ŵaŵakamwilwe ni masoka
ni ŵaali ni njilinjili ni ŵandu ŵakulemala ŵajawisye kweleko

nombewo ŵalamisye ŵana wose. **25** Mipingo ja ŵandu achajinji kutyochela ku Galilaya ni ku Dekapoli yaani misi likumi ni ku Yelusalemu ni ku Yudea ni peesi lusulo lwa Yolodani ŵankuiye.

5 Che Yesu paŵauweni mpingo wa ŵandu ŵakwesile pa chitumbi ni kutama. Ŵakulijiganya ŵao ŵajaulile, **2** nombewo ŵatandite kwajiganya. **3** "Akwete upile ŵele ŵakwakulupilila Akunnungu, pakuŵa umwenye wa kwinani uli wao. **4** Akwete upile ŵele ŵakulilasika muntima, pakuŵa chatulaswe. **5** Akwete upile ŵele ŵakulitimalika, pakuŵa chapochele chilanga cha Akunnungu. **6** Akwete upile ŵele ŵajakwete sala ni njota ja kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, pakuŵa Akunnungu chachajikutisya. **7** Akwete upile ŵaali ni chanasa kwa ŵane, pakuŵa chachikolelwa chanasa. **8** Akwete upile ŵaali ni ntima wambone, pakuŵa chachawona Akunnungu. **9** Akwete upile ŵakwalumbanya ŵandu, pakuŵa ŵanyawo chachiŵilanjikwa ŵanache ŵa Akunnungu. **10** Akwete upile ŵele ŵakusaukanga ligongo lya kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, pakuŵa Umwenye wa kwinani uli wao. **11** "Nsangalale ŵanyamwe ŵandu pachachintukananga ni kunnagasya ni kummechetela yangalumbana kwa ligongo lyangu. **12** Nsangalale ni kuchina pakuŵa mbote jenu jili jekulungwa kwinani. Pakuŵa iyoyo peyo ni iŵapanganyichisye ŵakulondola ŵa Akunnungu ŵaŵapali nkanaŵe ŵanyamwe. **13** "Ŵanyamwe ndi njete ja pachilambo! Nambo njete jasoyesyaga kulasa kwakwe chintaje chichi kuti unonye wakwe uujile sooni? Ngajikufai kulikose, nambo jikwasikwa paasa ni kuliŵatikwa ni ŵandu. **14** "Ŵanyamwe ndi lilanguka lya pachilambo! Musi wautaŵikwe pachanya chitumbi ngaukukomboleka kusisika. **15** Ŵandu ngakupamba lumuli ni kuluunichila ni lulo, nambo akuluŵika

pachanya chindu chakuŵichila lumuli pakuti lwalanguchisye ŵaali nkati mo. **16** Iyoyo peyo lilanguka lyenu likusachilwa lilanguchisye paujo pa ŵandu, kuti aiwone isambo yenu yambone, ni ŵakusye Atati ŵenu ŵaali kwinani. **17** “Nkaganisya kuti naiche kukugatyosya Malajisyo ni majiganyo ga ŵakulondola ŵa Akunnungu. Nganiika kukugatyosya nambo kukugamalichisya. **18** Ngunsalila isyene kuti, mpaka pelepo kwinani ni chilambo pachiimale kupita, ngapagwa namose nukuta pane chindu chamwana mu malajisyo chachichityochekwe mpaka imalile yose. **19** Nipele, mundu jwalijose jwangajitichisya namose likanyo limo mmalamulo ga mwana ga ni kwajiganya ŵane, jwelejo chaŵe jwannandi nnope mu Umwenye wa kwinani. Nambo jwelejo juchalikamulichisye ni kwajiganya ŵane, jwelejo chaŵe jwankulungwa mu Umwenye wa kwinani. **20** Nipele ngunsalila kuti, iŵaga umbone wenu ngaupunda aula wa ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni Mafalisayo nganjinjila ng'oo mu Umwenye wa kwinani. **21** “Mpilikene kuti ŵandu ŵa chiikala ŵasalilwe kuti, ‘Nkaulaga! Juchaulaje akusachilwa alamulikwe.’ **22** Nambo une ngunsalila kuti, mundu jwalijose jwakuntumbilila mpwakwe, chiimbajile kulamulikwa. Jwakwachembulusya apwao chachajausya pa nkungulu. Ni jwakummilanga mpwao ‘Jwakuloŵela,’ chaŵajilwe kwinjila ku mooto wangasimika moŵa gose pangali mbesi. **(Geenna g1067)** **23** Nipele mwapelekaga mbopesi jenu pa chilisa ni papopo mwakumbuchilaga kuti apwenu ŵana umenyani nomwe, **24** njileche mbopesi jenu mmbujo mwa chilisa, njaule kaje nkajilane ni mpwenu jo ni mmujeje ni kujityosya mbopesi jenu. **25** “Njilane chitema ni jwammagongo ndi mwitala nkanaŵe kwika ku nkungulu. Yapundaga pelepo jwammagongo jwenu chantaje

mmakono mwa jwakulamula, nombe jwakulamula jo chantaje mmakono mwa jwangondo, nombejo champonye mu nyuumba jakutaŵilwa. **26** Ngunsalila isyene kuti, ngantyoka mwelemo mpaka pachimmalisye kulipa mbiya ja mbesi. **27** “Mpilikene kuti, ŵandu ŵasalilwe, ‘Nkatenda chikululu!’ **28** Nambo une ngunsalila, kila mundu juchannolechesye jwankongwe kwa kunsaka, amasile kutenda chikululu nawo muntima mwakwe. **29** Nipele, iŵaga liso lyenu lya kundyo likunnewasya nlityosye ni kulijasila kwakutalika. Mmbaya nnope kupotesya chiŵalo chenu chimo cha pachiilu, kupunda chiilu chenu chose chiponyekwe pa mooto wangasimika, moŵa gose pangali mbesi. **(Geenna g1067) 30** Ni iŵaga nkono wenu wa kundyo ukunnewasya, nkate nkaujase kwakutalika. Mmbaya kukwenu kupotesya chiŵalo chimo cha chiilu kupunda chiilu chose chiponyekwe pa mooto wangasimika moŵa gose pangali mbesi. **(Geenna g1067) 31** “Iŵechetekwe kuti, ‘Jwakunleka ŵankwakwe, akusachilwa ŵaape talaka.’ **32** Nambo une ngunsalila kuti, kila mundu jwakunleka ŵankwakwe, pangaŵa kwa ligongo lya chikululu, akwatenda atende chikululu, nombe jwannume alombelaga jwankongwe jwalesilwe, akutenda chikululu. **33** “Sooni mpilikene kuti ŵandu ŵa kalakala ŵasalilwe kuti, ‘Nkalumbila kwa unami, nambo mpanganye mpela imwalumbile kupanganya kwa Ambuje.’ **34** Nambo une ngunsalila, nkalumbila ng'o, atamuno kwa kwinani, pakuŵa chili chitengu cha umwenye cha Akunnungu, **35** atamuno kulumbila kwa chilambo, pakuŵa chili chitengu chao cha kuŵichila makongolo, atamuno kulumbila kwa musi wa Yelusalemu, pakuŵa uli musi wa Mwenye jwankulu. **36** Atamuno nkalumbila kwa ntwe wenu, pakuŵa ngankukombola kupanganya luumbo lumo kuŵa lweswela atamuno lwepiliu. **37** Mwatiji,

‘Elo’, jiŵe ‘Elo’, ni mwatiji, ‘Ngwamba’, jiŵe ‘Ngwamba’. Chachili chose cha kupunda yeleyo chikutyoka kwa jwangalumbana jula. **38** “Mpilikene kuti isasilwe, ‘Liso kwa liso, ni Liino kwa liino.’ **39** Nambo une ngunsalila kuti, nkaliuchisya kwa jwangalumbana. Mundu jwalijose juchampute lijanda pa lijeje lya kundyo, mwagalauchisye ni lijakwe. **40** Mundu anjausyaga ku nkungulu kukummechetela magambo melepe ansumule lishati lyenu, munnechele ni likoti lyenu. **41** Mundu jwalijose ankanganichisyaga njigale nsigo wao njaule nawo kilomita jimo, njende nawo kilomita siŵili. **42** Jwakummenda mumpe, nombe jwakusaka kunkongola, ngasimwajima. **43** “Mpilikene kuti isasilwe, ‘Munnonyele njenu ni munchime jwammagongo jwenu.’ **44** Nambo une ngunsalila, mwanonyele ŵammagongo ŵenu ni mwapopelele aŵala ŵakunlagasya, **45** kuti mme ŵanache ŵa Atati ŵenu ŵaali kwinani. Pakuŵa akwalanguchisya lyuŵa lyakwe ŵandu ŵangalumbana ni ŵambone ni kwanyelela ula ŵandu ŵambone paujo pa Akunnungu ni ŵangalumbana. **46** Ana chimpate mbote chi mwanonyelaga pe ŵakunnonyela ŵanyamwe? Ngwamba! Pakuŵa ŵakukumbikanya nsongo nombe akutenda iyoyo? **47** Iŵaga nkwakomasyaga achapwenu pe, ana ntesile chapi chakupunda kwapunda ŵane? Ana ngati ŵangakwamanyilila Akunnungu akutenda iyoyo. **48** Nipele mme ŵautindimisyo mu ntima kwati mpela Atati ŵenu ŵa kwinani yatite kuŵa jwautindimisyo.

6 “Nlilolechesye, nkatenda yambone pa ŵandu kuti mmoneche. Pakuŵa mwatendaga yeleyo ngampegwa ntuuka kutyochela kwa Atati ŵenu ŵa kwinani. **2** “Nipele pankunkamuchisya jwakulaga, nkagomba lipenga. Nkatenda mpela yakuti pakutenda ŵaulamba mmajumba ga kupopelela ni mmatala kuti ŵandu

anlape. Ngunsalila isyene, ŵelewo ŵamale kupochela ntuuka wao. **3** Nambo mmwe pankunkamuchisya jwakulaga, ntende yeleyo mwakusisa namose ambusanga ŵenu akamanyilila, **4** nipele mwakamuchisye ŵakulaga mwakusisika ni Atati ŵenu ŵakulola yakusisika, chachimpa mbote. **5** "Sooni pankupopela, nkaŵa mpela ŵaulamba. PakuŴa ŵelewo ikwanonyela kupopela achijimaga mmajumba ga kupopelela ni pamalekano melepe aoneche ni ŵandu. Ngunsalila isyene, ŵelewo ŵamale kupochela mbote jao. **6** Nambo mmweji pankupopela, njinjile nkati mwenu, mmugale nnango ni mwapopele Atati ŵenu ŵangakuwonekana. Nombe Atati ŵenu ŵakulola inkuipanganya kwakusisika, champe mbote. **7** "Pankupopela, nkaŵecheta maloŴe ga wamba mpela ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu. PakuŴa ŵanyawo akuganisya kuti Akunnungu chachapilikanila kwa ligongo lya maloŴe gao gamajinji. **8** Nipele nkalandana ni ŵanyawo, pakuŴa Atati ŵenu akumanyilila chinkusaka nkanaŴe kwaŴenda. **9** Nipele ŵanyamwe mpopeleje yeleyi, 'Atati ŵetu ŵandi kwinani, Liina lyenu lichimbichikwe kwannope. **10** Umwenye wenu uiche. Chinkusaka cho chitendekwe pachilambo pano mpela kwinani. **11** Ntupe chakulya chetu cha lyuŴa ni lyuŴa. **12** Ntulechelesye ileŴo yetu, mpela uweji itukuti kwalechelesya wose ŵakutuleŴela. **13** Nkatujinjisya nkulinjikwa, nambo ntukulupusye ni jwangalumbana.' PakuŴa umwenye uli wenu ni machili ni ukulu moŴa gose pangali mbesi. **14** "PakuŴa mwalechelesyaga ŵandu ileŴo yao, Atati ŵenu ŵa kwinani channechelesye ni ŵanyamwe ŵakwe. **15** Nambo iŵaga ngamwalechelesya ŵandu, nombe Atati ŵenu ŵa kwinani ngasannechelesya ni ŵanyamwe ŵakwe. **16** "Pankutaŵa, ngasimma mpela ŵaulamba. Ŵanyawo akutaŵa sinya ku meeso kwao melepe awoneche ni ŵandu kuti

akutaŵa. Nambo une ngunsalila isyene kuti ŵelewo ŵamale kupochela ntuuka wao. **17** Nambo mwe pankutaŵa, nsukusule ku meeso ni kupakala mauta muntwe, **18** kuti ŵandu anamanyilile kuti nkutaŵa, nambo mmanyiche ni Atati ŵenu ŵangakuwoneka. Nombe Atati ŵenu pe ŵakulola yakusisika, chachimpa mbote jenu. **19** “Nkaligosela mbiko pa chilambo pano pajikonasika ni idudu ni imbulukutu, ni ŵawiyi akwinjila ni kwiŵa. **20** Nambo nligosele mbiko kwinani kwangajonasika chindu ni idudu namose imbulukutu, atamuno ŵawiyi ngakukombola kwinjila ni kwiŵa. **21** Pakuŵa pajili mbiko jenu pele ntima wenu ni pachiuŵe. **22** “Liso lili lulanga lwa chiilu. Nipele liso lyenu lyaŵaga lyansima, chiilu chenu chose chichiŵe mu lilanguka. **23** Nambo liso lyenu lyaŵaga ngaŵa lyansima, chiilu chenu chose chichiŵe mu chipi. Nipele lilanguka lyalili nkati mwenu lyaŵaga mu chipi, chipi cho chili totoloo! **24** “Ngapagwa jwakukombola kwatumichila achambuje ŵaŵili. Pakuŵa chanchime jumo ni kunnonyela jwine. Pane chanchimbichisye jumo ni kunnyelusya jwine. Ngankukombola kwatumichila Akunnungu nchitumichilaga mbiya kwanakamo. **25** “Kwa lyele ligongo ngunsalila, ngasinlilagasya kwa ligongo lya umi wenu kuti chindye chichi ni ching'we chichi namose kwa ligongo lya iilu kuti chimmwale chichi. Pakuŵa umi utopele kupunda yakulya ni chiilu chitopele kupunda iwalo. **26** Nnyilole ijuni ya mwikonde, ngaikupanda namose ngaikugungula atamuno nganiikola ikuti yaili yose. Nambo Atati ŵenu ŵa kwinani akuilisya. Ŵanyamwe ndi wakutopela kwipunda ijuni yo. **27** Nipele, ŵaani mwa ŵanyamwe kwakulichenjeusya nnope akukombola kulijonjechesya namose lyuŵa limo mmoŵa ga umi wakwe? **28** “Yankati iwalo, kwachichi nkulajilila? Nnole uluŵa wa mwikonde yaukuti umele wakwe. Ngaukupanganya masengo atamuno

ngaukuliluchila iwalo. **29** Nambo ngunsalila kuti, namose mwenye che Selemani ni ukulu wao wose nganawale yambone mpela limo lya uluŵa wo. **30** Nipele iŵaga Akunnungu akulitakusya yeleyo lisamba lya mwitinji lyalikumela lelo ni malaŵi likupatuka ni kwasikwa pa mooto ana ngati chantakusye kwakupunda ŵanyamwe ŵandi ni chikulupi chamwana? **31** "Nipele ngasinkola lipamba chindye chichi? Atamuno ching'we chichi? Namose chimbwale chichi? **32** Pakuŵa yose yo ikuchenjeuchilwa ni ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu. Nambo mwanya Atati ŵenu ŵa kwinani akumanyilila kuti nkuilajila yele indu. **33** Nipele nsose kaje Umwenye wa Akunnungu ni kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, ni indu ine chiijonjechekwe kukwenu. **34** Nipele ngasinkola lipamba yankati malaŵi, pakuŵa malaŵi ikwete yakwe. Kulaga kwa lyuŵa limo kukunkwana kwa lyele lyuŵa.

7 "Ngasimwalamula ŵane, kuti ni ŵanyamwe nkaika kulamulikwa ni Akunnungu, **2** pakuŵa chinchilamulikwa ni Akunnungu mpela inkuti kwalamula ŵane ni chipimo chilachila chinkupimila kwalamulila ŵane ni chichocho chachipimila Akunnungu kunlamula ŵanyamwe. **3** Ligongo chi nkulolechesya chiswani chachili mu liso lya mpwenu, ni papopo ngankulola chitela chachili mu liso lyenu? **4** Pane nkukombola chinauli kunsalila mpwenu kuti, 'Mpwanga, nninde kaje nantyosye chiswani chachili mu liso lyenu', akuno mu liso lyenu kwana chitela? **5** Jwaulamba mmwejo! Ntyosye kaje chitela chachili mu liso lyenu nipele chinlole uchenene ni kukombola kuchityosya chiswani chachili mu liso lya mpwenu. **6** "Ngasimwapa mbwa chachili chachiswela, ngakaŵa chagalauche ni kumpalula, namose ngasimwajasila maguluŵe igogo yenu ya ndalama, ngakaŵa chailiŵate. **7** "Mmende ni

ŵanyamwe chimpegwe, nsose ni ŵanyamwe chinnyiwone, mpoposye ni ŵanyamwe chachimbugulila nnango. **8** Pakuŵa jwalijose jwakuŵenda akupegwa ni jwakusosa akwiwona ni jwakupoposya nnango ukuugulikwa kwa ligongo lyakwe. **9** Ana jwapi mwa ŵanyamwe, mwanache aŵendaga nkate chiŵape liganga? **10** Pane aŵendaga somba, chiŵape lijoka? **11** Iŵaga ŵanyamwe ŵangalumbana, nkumanyilila kwapa achiŵana ŵenu indu yambone, isyene Atati ŵenu ŵa kwinani chatende mwakupunda, chiŵape yambone aŵala ŵakwaŵenda. **12** "Nipele yose inkusaka ŵandu ampanganyichisye, ni ŵanyamwe ŵakwe mwapanganyichisye iyoyo. Pakuŵa gelega gali malumbo ga malajisyo ga che Musa ni majiganyo ga ŵakulondola ŵa Akunnungu. **13** "Njinjile kwa kupitila nnango wakunyilila. Pakuŵa litala lyalikwaula ku uwonasi lipangwiche, ni nnango wakwinjilila mwelemo uli wepanguche ni ŵakwinjila mwelemo atupile. **14** Nambo litala lya kwinjilila mu umi linyilile ni nnango wakwinjilila mwelemo uli wakunyilila ni ŵandu ŵakulimanyilila litala lyo nganatupa. **15** "Nlilolechesye ni ŵakulondola ŵa unami. Ŵelewo akwika kukwenu ali nkuwoneka mpela ngondolo kwa paasa, nambo kwa munkati ali masogo gakalipa. **16** Chimwamanyilile kwa isambo yao. Uli?, Ŵandu akukombola kukaŵa sabibu pa chitela cha miiŵa, pane tini pa nkwanga? Ngwamba! **17** Nipele, chitela chambone chikusogola isogosi yambone, ni chitela changalumbana chikusogola isogosi yangalumbana. **18** Chitela chambone ngachikusogola isogosi yangalumbana, ni chitela changalumbana ngachikusogola isogosi yambone. **19** Chitela chachili chose chingachikusogola isogosi yambone chachichigwisya ni kwasila pa mooto. **20** Nipele chinchamanyilila kwa isambo yao. **21** "Ngaŵa kila mundu jwakumilanga,

‘Ambuje, Ambuje’, juchajinjile mu umwenye wa kwinani, nambo ajula jwakwitenda yakwisaka Atati ŵangu ŵaali kwinani. **22** Lyuŵa lya malamulo lyo ŵajinji chaasalile, ‘Ambuje, Ambuje! Uwe ni ŵeŵala utwalalichilaga ngani syenu kwa liina lyenu, ni kwa liina lyenu twagakoposyaga masoka ni kupanganya yakusimonjeka yejinji’ **23** Pelepo chinjasalila kwa kang'wa jangu, ‘Ŵanyamwe nganinammanya ng'o, ntyoche mmbujo mwangu, ŵanyamwe ŵankupanganya yaigongomalo.’ **24** “Nipele jwalijose jwakugapilikana maloŵe gangu ni kugapanganya, akulandana ni mundu jwakwete lunda, jwataŵile nyuumba jakwe pa lwala. **25** Pajanyele ula, sulo syasewiche, mbungo japujile ni kujigomba nyuumba jila. Nambo nyuumba jo nganijigwa pakuŵa jaliji jitaŵikwe pachanya lwala. **26** “Nambo jwalijose jwakugapilikanila maloŵe gangu ga nombejo anapanganye chachili chose, jwelejo akulandana ni mundu jwakuloŵela jwataŵile nyuumba jakwe pa nsanga. **27** Pajanyele ula, sulo syasewiche, ni mbungo japujile, ni kujigomba nyuumba jila, nombejo jagwile ni kugumuka jose.” **28** Nipele, Che Yesu paŵamasile kuŵecheta maloŵe go, mpingo wa ŵandu ŵasimosile yatite kwiganya. **29** Pakuŵa ŵajiganyaga nti mundu jwali ni ukombole, ngaŵa mpela yakuti kwiganya ŵakwiganya Malajisyo ŵao.

8 Che Yesu paŵatulwiche pa chitumbi, mipingo jekulungwa ja ŵandu jakuiye. **2** Nipele, ŵaiche mundu jwa matana, ŵatindiŵalile ni kwakotamila ni kuti, “Ambuje, mwasakaga, nkukombola kuswejesya!” **3** Che Yesu ŵajongwele nkono, ŵakwayiye ni kuti, “Ngusaka, nswejele.” Papopo mundu jo ŵalamile matana gao. **4** Nipele Che Yesu ŵansalile, “Mpilikane, munansalile mundu jwalijose, nambo njaule nkalilosye kwa jwambopesi, nkatyosye mbopesi mpela iŵatite pakusala che Musa kwalosya ŵandu wose

kuti nnamile.” **5** Che Yesu paŵajinjilaga musi wa Kapelenaumu, chilongola jumo jwa ŵandu ŵangondo ŵa chilambo cha ku Loma ŵanjaulile ni kwachondelela ŵakamusye **6** achitiji, “Ambuje, katumetume jwangu agonile mu nyuumba atatele, ni akupotekwa nnope.” **7** Nipele Che Yesu ŵansalile, “Chiiche kukunnamya.” **8** Chilongola jwa ŵandu ŵangondo jo ŵanjanjile, “Ambuje, nganguŵajilwa mmwe njinjile mu nyuumba jangu. Nambo mmechete lilowe pe ni katumetume jwangu chalame. **9** Pakuŵa noneji nombe ndili mundu jundi paasi pa ukombole wa achakulungwa, sooni ngwete ŵangondo paasi pa une. Nansalilaga jumo, ‘Njaule!’ Nombejo akwaula ni jwine, ‘Njise!’ Nombejo akwika ni kapolo jwangu, ‘Ntende achi!’, Nombejo akuchitenda.” **10** Nipele, Che Yesu paŵagapilikene malowe go, ŵasimosile, ni ŵasalile ŵandu ŵaŵaliji aninkwakuya, “Ngunsalila isyene, nganinammone mundu jwali ni chikulupi mpela achi namuno mu chilambo cha ku Isilaeli. **11** Nipele, ngunsalila kuti, ŵandu achajinji chaiche kutyochela kungopochelo lyuŵa ni kulikuswela lyuŵa, ni ŵanyawo chatame pachindimba cha chakulya pamo ni che Iblahimu ni che Isaka ni che Yakobo mu Umwenye wa kwinani. **12** Nambo ŵelewo ŵati aŵe mu Umwenye wo chaponyekwe paasa, pa chipi, kweleko chalile ni kuchilimya meeno.” **13** Nipele, Che Yesu ŵansalile chilongola jwa ŵandu ŵangondo jula, “Njaule kumangwenu ni itendekwe kukwenu mpela inkuti pakukulupilila.” Ni katumetume jwao ŵalamile katema kakoko. **14** Che Yesu ŵaiche kumusi ku che Petulo, ŵasimene akwegwao ŵa chikongwe che Petulo ali agonile pachindanda, aninkulwala chiboko. **15** Nipele, Che Yesu ŵankwaiye nkono jwankongwe, nombewo ŵalamile ni ŵajimwiche ni kwatumichila. **16** Ligulo lyakwe, ŵaichisye ŵandu achajinji ŵaŵakamwilwe ni

masoka, nombejo kwa litala lya majiganyo gakwe, ŵagaŵinjile masoka go ni kwalamya wose ŵaŵalwalaga. **17** Ŵatesile yeleyo kuti gamalile maloŵe gaŵaŵechete che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu gagakuti, “Asyene akutyosisye kulaga kwetu, ni kutulamya ilwele yetu.” **18** Nipele, Che Yesu paŵauweni mpingo wa ŵandu uninkwasyungula, ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao ajomboche ajaulangane peesi litanda. **19** Jwakwiganya Malajisyo jumo ŵanjaulile Che Yesu ni kwasalila, “Jwakwiganya, une chinankuye kwakulikose kuchinjaule.” **20** Che Yesu ŵatite, “Macheto gakwete masomwa, ni ijuni ikwete isusi, nambo Mwana jwa Mundu nganakola peuto pakupumulila.” **21** Nipele, mundu jwine mwa ŵakulijiganya ŵao ŵansalile, “Ambuje muuneche kaje nyaule ngaasiche atati ŵangu.” **22** Nambo Che Yesu ŵansalile, “Munguye, mwaleche ŵawe ŵaasiche ŵawe ŵao.” **23** Che Yesu ŵajinjile mu ngalaŵa ni ŵakulijiganya ŵao ŵajawile nawo. **24** Chisisimuchile jatandite kupuga chimbunga chekulungwa mu litanda ni matumbela gatandite kujiunichila ngalaŵa. Nambo Che Yesu ŵaliji agonile lugono. **25** Ŵakulijiganya ŵao ŵajaulile kukwajimusya achitiji, “Ambuje ntukulupusye, tulinkwasika!” **26** Che Yesu ŵaasalile, “Ŵanyamwe ŵandu ŵandi ni chikulupi chamwana, ligongo chi nkogopa?” Nipele, ŵajinamukwiche, ni kuchikalipila chimbunga ni matumbela, ni kwatulele jii. **27** Ni ŵandu ŵasimonjile ni ŵatite, “Ana mundu ju ali jwanti uli? Namuno chimbunga ni matumbela ikwapilikanila!” **28** Che Yesu paŵaiche peesi litanda mu chilambo cha Ŵagelasi, ŵandu ŵaŵili ŵaŵakamwilwe ni masoka ŵasimene nawo achikopochelaga kumalembe. Ŵandu wo ŵajogoyaga nnope, namose ŵandu nganapitaga litala lyo. **29** Nipele, ŵatandite kunyanyisya achitiji, “Nkusaka ichichi kwetuwe, alakwe Mwana jwa Akunnungu? Ana

nnyiche kukutulagasya kakanaŵe katema ketu?” **30** Chiŵandi ni pelepo kwaliji ni mpingo wa maguluŵe ganinkulya. **31** Nipele, masoka gala gaachondelele Che Yesu ganinkuti, “Iŵaga nkutukoposya, ntusalile tukagajinjile maguluŵe gala.” **32** Che Yesu ŵagasalile, “Ayaga, njaule.” Papopo gakopweche kwa ŵandu ŵala ni kwinjila mmaguluŵe. Mpingo wose wa maguluŵe waselelechele mu litanda ni maguluŵe gose gawile mmeesi. **33** Ŵakuchinga maguluŵe gala ŵautwiche, ŵajawile mmusi. Kweleko ŵaasalile ŵandu ngani syose ni indu iyasimene ŵandu ŵaŵili ŵaŵakamwilwe ni masoka ŵala. **34** Nipele, ŵandu wose ŵa musi wo ŵatyosile kukwachingamila Che Yesu, paŵaweni ŵachondelele kuti atyoche mu chilambo chao.

9 Che Yesu ŵajinjile mu ngalaŵa, ŵajombweche litanda ni kwika mmusi wao. **2** Pelepo ŵandu ŵampeleche mundu jumo jwatatele chiilu, ali agonile mu chitagala. Nipele Che Yesu paŵachiweni chikulupi chao, ŵansalile mundu jwakutatala jula, “Muusimane mtima, ambusanga! Nlecheleswe sambi syenu.” **3** Nipele, ŵakwiganya Malajisyo ŵane ŵatandite ganisya mmitima jao aninkuti, “Mundu ju akwatukana Akunnungu!” **4** Che Yesu ŵasimanyi ng'anisyo syao ni ŵausisye, “Kwachichi nkuganisya yangalumbana mmitima jenu? **5** Chichi chili chakwepepala nnope, kusala, ‘Sambi syenu silecheleswe,’ pane kusala, ‘Njimuche, Njaule?’ **6** Nambo, ngusaka mmanyilile kuti Mwana jwa Mundu akwete ukombole pa chilambo pano wa kwalechelesya ŵandu sambi syao.” Pelepo ŵansalile jwakutatala jo, “Njimuche, njigale chitagala chenu njaule kumangwenu.” **7** Nipele, mundu jo ŵajimwiche ni kwaula kumangwao. **8** Ŵandu wose mu mpingo wo paŵaiweni yeleyo, ŵasimosile ni kukamulwa ni lipamba, ŵaakusisye Akunnungu uŵapele ŵandu ukombole wanti yele. **9**

Che Yesu ŵatyosile pelepo, ni paŵajaulaga, ŵambweni mundu jumo ali atemi mu nyuumba ja kulipila nsongo liina lyakwe che Matayo. Nipele Che Yesu ŵansalile, “Munguye.” Nombe che Matayo, ŵajimwiche ni kwakuya. **10** Che Yesu paŵaliji mu nyuumba ji che Matayo kulya chakulya, ŵakukumbikanya nsongo ŵajinji ni ŵaali ni sambi ŵaiche ni kutama pamo nawo ni ŵakulijiganya ŵao. **11** Mafalisayo paŵaiweni yeleyo, ŵausisye ŵakulijiganya ŵa Che Yesu, “Kwachichi jwakunjiganya akulya pamo ni ŵakukumbikanya nsongo ni ŵaali ni sambi?” **12** Che Yesu ŵagapilikene gelego ni ŵajanjile, “Ŵangakulwala ngakwalajila ŵantela, ikaŵe ŵakulwala ni ŵakwalajila ŵantela. **13** Nipele, njaule nkalijiganye malumbo ga maloŵe ga, ‘Ngusaka chanasa, ngaŵa mbopesi.’ Nganiika kukwaŵilanga ŵandu ŵakupanganya yambone paujo pa Akunnungu nambo ŵaali ni sambi.” **14** Nipele, ŵakulijiganya ŵa che Yohana Ŵakubatisya ŵajaulile Che Yesu ni kwausya, “Uweji ni Mafalisayo tukutaŵa kaŵilikaŵili, kwachichi ŵakulijiganya ŵenu ngakutaŵa?” **15** Che Yesu ŵajanjile, “Uli, nkuganisya kuti nkukombola kwatendekasya achambusanga ŵa mlombela asupuche akuno ali pamo nawo? Ngwamba! Nambo chikaiche katema pachajigalikwe mlombela jo pasikati jao, gele moŵa go chachitaŵa. **16** “Ngapagwa mundu jwakutotela chigamba cha nguo jasambano mu nguo jewisale. Atamuno atendaga yeleyo chigamba chasambano cho chichipapule nguo jo, ni upapuche wakwe chiupundanganye. **17** Sooni ngapagwa ŵandu ŵakutaga divai jasambano mu misaku jewisale jekolochekwe ni mapende. Pakuŵa jele divai jasambano jo chijipapule misaku ni divai chijimwasiche ni misaku jo chijijonasiche. Nambo ŵandu akutaga divai jasambano mu misaku jasambano ni yose yana iŵili ikugosekwa.” **18** Nipele,

Che Yesu paŵaliji nkuŵecheta gelego, ŵaiche chilongola jumo jwa Chiyahudi, ŵatindiŵalile ni kuti, “Mwali jwangu akuwa sampano. Nambo, choonde twende nkaasajichile nkono wenu kuti akole umi.” **19** Che Yesu ŵajimi ni kunkuya, ŵakulijiganya ŵao ŵajawile pamo nawo. **20** Jwakopochele jwankongwe jumo juŵalwalaga magono kwa yaka likumi ni iŵili, ŵannyichilile Che Yesu panyuma, ŵakwaiye lujenje lwa mwinjilo wao. **21** Ŵatesile yeleyo pakuŵa ŵaganisisye muntima mwao kuti, “Nakwayaga pe mwinjilo wakwe, chilame.” **22** Nombe Che Yesu ŵagalawiche, ŵamweni ni ŵansalile, “Muusimane ntima, mwanangu, chikulupi chenu chinnamisye.” Jwankongwe jo ŵalamile katema kakoko. **23** Nipele Che Yesu ŵaiche mu nyuumba ja chilongola jula. Ni ŵaweni ŵakugomba ipeta ni mpingo wa ŵandu aninkulila kwa malumbo, **24** ni ŵatite, “Ntyochanje pelepa, pakuŵa mwali ju nganajasika, agambile gona pe.” Ni ŵanyawo ŵaasechile. **25** Ŵandu ŵala paŵaŵinjikwe, Che Yesu ŵajinjile nkati, ŵankamwile nkono mwali jula, nombejo ŵajimwiche. **26** Ngani jila jajenele pa chilambo pala pose. **27** Che Yesu ŵatyosile pelepo, ni paŵaliji nkwaula, ŵandu ŵaŵili ŵangakulola ŵankuiye achinyanyisyaga, “Choonde Mwana ju che Daudi ntukolele chanasa!” **28** Che Yesu paŵajinjile mu nyuumba, ŵangakulola wala ŵajaulile, nombejo ŵausisye, “Ana nkukulupilila kuti ngukombola kunlamya?” Nombewo ŵajanjile, “Elo, Ambuje.” **29** Pelepo Che Yesu ŵagakwaiye meeso gao, ŵatite, “Iŵeje kukwenu mpela inkuti pakukulupilila.” **30** Meeso gao gaugwiche. Nombe Che Yesu ŵakanyisye kwa nnope kuti, “Ngasimunsalila mundu jwalijose ngani ji.” **31** Nambo ŵanyawo ŵatyosile ni kutanda kwenesya ngani si Che Yesu mchilambo chila chose. **32** Ŵandu ŵaŵili ŵala paŵaliji nkutyoka, ŵandu

ŵane ŵannyichisye Che Yesu mundu jumo jwangakuŵecheta kwa ligongo lya kukamulwa ni masoka. **33** PaŴankopwesye masoka papopo mundu jwangakuŵecheta jula, ŵatandite kuŵecheta. ŴAndu ŵasimosile nikuti, “Nganigawoneche kose gelega mu chilambo cha ku Isilaeli!” **34** Nambo Mafalisayo ŵatite, “Akugakoposya masoka kwa machili ga jwankulu jwa masoka.” **35** Che Yesu ŵasyungwile mose mmisi ni mmisinda jose, achijiganyaga mmajumba gao ga kupopelela, ni kulalichila Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu ni kwalamisya ŵandu ilwele yose ni kulaga kwakulikose. **36** Nipele, paŴaweni ŵandu, mipingo kwa mipingo, ŵakolele chanasa pakuŴa ŵapesile ni kukola lipamba chisau ngondolo syangali ni jwakuchinga. **37** Pelepo ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, “Magungulo gali gamajinji, nambo ŵakugungula nganatupa. **38** Nipele mwapopele Ambuje ŵa magungulo, apeleche ŵakupanganya masengo mmagungulo gao.”

10 Che Yesu ŵaaŴilasile pamo ŵakulijiganya ŵao likumi ni ŵaŴili, ŵapele ukombole wa kugakoposya masoka, ni kwalamya ŵandu ilwele yose ni kulaga kwakulikose. **2** Ni meena ga ŵele achinduna likumi ni ŵaŴili wo gali gelega: Che Simoni jwakuŴilanjikwa che Petulo ni che Andulea mpwao, che Yakobo mwanagwao che Sebedayo ni che Yohana mpwao, **3** Che Filipo ni che Batolomayo, che Tomasi ni che Matayo juŴaliji jwakukumbikanya nsongo, che Yakobo mwanagwao che Alufayo ni che Tadayo, **4** Che Simoni jwa ku Kanani ni che Yuda Isikaliote juŴangalawiche Che Yesu. **5** Nipele, Che Yesu ŵaatumile ŵanyawo kumi na mbili ni kwapa ulamusi achitiji: “Nkajaula mmajumba ga ŵandu ŵangaŴa ŴAyahudi, atamuno nkajinjila mmisi ja ŴAsamalia.

6 Nambo njaule kwa ŵandu ŵa ku Isilaeli ŵasochelele mpela ngondolo syangali ni jwakuchinga. **7** Pinkwaulanga nkalalicheje yeleyi, ‘Umwenye wa kwinani uŵandichile.’ **8** Nkaalamye ŵakulwala, nkaasyusye ŵawile, nkaaswejesye ŵaali ni matana, nkagakoposye masoka. Mwapochele pangali malipilo, nkapeleganye pangali malipilo. **9** Kasinjigala sahabu atamuno mbiya atamuno makobili ga shaba mu ulendo wenu. **10** Nkajigala nsaku wa ulendo atamuno mwinjilo waaŵili, atamuno ilatu, atamuno nkongojo. Pakuŵa jwakupanganya masengo immajile kupegwa chakulya chakwe. **11** “Sooni pachinkajinjile mu musi wauli wose atamuno mu nsinda, nkasose mwelemo mundu juchasache kumpochela, ni nkalonjele mwelemo mpaka pachinkatyoche. **12** Pachinjinjile mu nyuumba mwakomasye nchitiji, ‘Chitendewele chiŵe kukwenu.’ **13** Nipele, ŵele ŵakutama mu nyuumba mo ampochelaga, chitendewele chenu chichitame kwa ŵanyawo. Nambo yaŵaga ngakumpochela, nipele, chitendewele chenu chichimmujile mwachinsyene. **14** Nipele, akanaga kumpochela mundu jwalijose atamuno kugapilikana maloŵe genu, pachinkopoche mu jele nyuumba jo atamuno mu wele musi wo, nkung'unde luundu mmakongolo mwenu kulosya kuti mkwajamuka. **15** Ngunsalila isyene, lyuŵa lya malamulo, ŵandu ŵa wele musi wo chakole magambo gamakulungwa kupunda gegala ga ku Sodoma ni ku Gomola. **16** “Nnole, nguntuma ŵanyamwe mpela ngondolo mmasogo. Nipele nkole lunda mpela majoka, ni ŵakulitimalika mpela nguunda. **17** Mlilolechesye ni ŵandu, pakuŵa chachinjausya ŵanyamwe pankungulu ni chachimputa mbokola mmajumba gao ga kupopelela. **18** Chachinjausya kwa achakulu ni mamwenye kwa ligongo lyangu une, mpatanje kwasalila ŵanyawo Ngani

Jambone jankati une ni kwa ŵandu ŵangaŵa ŴYayahudi. **19** Nipele pachachinjausya ŵanyamwe pa nkungulu, nkakola lipamba lyati chimmechete chichi pane chimmechete chinauli, pichikaiche katema, chimpegwe chakuŵecheta. **20** Pakuŵa ngaŵa ŵanyamwe ni uchimmechete, nambo Mbumu jwa Atati ŵenu jwaali nkati mwenu ni juchaŵechete. **21** "Nipele, jwankulungwa changalauche jwamnung'una aulajikwe, ni atati changalauche mwanagwe, ni ŵanache chiŵagalauche achaŵelesi ŵao ni kwaulaga. **22** Ŵandu chanchimanje ŵanyamwe kwaligongo lya kuungulupilila une. Nambo juchapilililе mpaka kumbesi, jwelejo ni juchakulupuche. **23** Annagasyaga ŵandu mmusi umo, mmutuchilanje mmusi wine. Ngunsalila isyene, ngammalisya kuutuchila misi jinajose ja ku Isilaeli akanaŵe kwika Mwana jwa Mundu. **24** "Jwakulijiganya ngakumpunda jwakwiganya pane kapolo ngakumpunda mmbujegwe. **25** Paichile pa jwakulijiganya kuŵa mpela jwakujiganya ni kapolo mpela mmbujegwe. Iŵaga ammilasile nsyene nyuumba Belesebuli, uli ana ngati chakapunde kwaŵilanga ŵandu ŵaali mu nyuumba jo meena gakusakala nnope. **26** "Nipele, kasimwajogopa ŵandu. Pakuŵa kila chindu cheunichikwe chichiŵe cheunukukwe, ni kila chachisisikwe chichimanyiche. **27** Chingunsalila pa chipi, nchisale palulanga, ni chinkupilikana mwipikanilo kwakunsongonela, nkachisale kwa ŵandu pangasisa. **28** Kasimwajogopa ŵakuchiulaga chiilu, nambo ngakukombola kujiulaga mbumu. Mmbaya mwajogope ŵakukombola kuchijonanga chiilu ni mbumu ku mooto wangasimika moŵa gose pangali mbesi. **(Geenna g1067)** **29** Ijojolo iŵili ikusumichikwa kwa senti jimo. Namose ngapagwa hata chimo chachikuwa pangali Atati ŵenu kusaka. **30** Nambo kukwenu ŵanyamwe, atamuno umbo sya muntwe wenu nombe

nasyo siŵalanjikwe syose. **31** Kwayele ngasinjogopa, ŵanyamwe ndi ŵakutopela mwakuipunda ijojolo. **32** “Nipele, jwalijose jwakunyitichisya une paujo pa ŵandu kuti jwele ali jwangune, noneji chinankunde jwelejo paujo pa Atati ŵangu ŵaali kwinani. **33** Nambo jwalijose juchachingana paujo pa ŵandu, noneji chinamkane paujo pa Atati ŵangu ŵaali kwinani. **34** “Nkaganisya kuti ichenawo chitendewele pachilambo pano. Ngwamba! Nganiikanawo chitendewele nambo ichenawo ngondo. **35** Pakuŵa iche kukuntindanya mundu ni atatigwe, mwali ni achikulugwe, akwegwe ni nkwegwakwe. **36** Ni ŵammagongo ŵa mundu chaŵe ŵandu ŵaali mu nyuumba jakwe. **37** “Jwakunnonyela atatigwe pane achikulugwe kumbunda une, jwelejo ngakuŵajilwa kuŵa jwakulijiganya jwangu. Ni jwakunnonyela mwana jwannume pane mwana jwankongwe kumbunda une, jwelejo ngakuŵajilwa kuŵa jwakulijiganya jwangu. **38** Mundu jwangakuujigala nsalaba wakwe ni kunguya, jwelejo ngakuŵajilwa kuŵa jwakulijiganya jwangu. **39** Nipele, jwalijose jwakuugosa umi wakwe, chaujase, nambo jwele juchautyosye umi wakwe kwa ligongo lya kungulupilila une, chachiusimana. **40** “Jwakumpochela ŵanyamwe, akumbochela une ni jwakumbochela une, akwapochela ŵele ŵandumile une wo. **41** Jwakumpochela jwakulondola jwa Akunnungu ligongo atekuŵa jwakulondola, chachipochela mbote ja jwakulondola. Nombe jwakumpochela mundu jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu pakuŵa ali jwambone, chachipochela mbote ja mundu jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu. **42** Ngunsalila isyene, jwalijose juchachimpa jumo jwa ŵangamanyika kwannope ŵa ngao wa meesi gamasisi, pakuŵa ali ŵakulijiganya ŵangu, isyene, jwelejo chachipochela mbote jakwe.”

11 Nipele, Che Yesu paŵamalisisye kwalajisya ŵakulijiganya ŵao likumi ni ŵaŵili, ŵatyosile kweleko, ŵajawile kwiganya ni kulalichila mmisi jajili ku Galilaya. **2** Nombe che Yohana paŵaliji mu nyuumba jakutaŵilwa ŵapilikene ngani ja masengo ga Kilisito Jwakuwombola, ŵaatumile ŵakulijiganya ŵao, **3** akausye, “Ana mmwe ni ŵele ŵakwika ŵala pane twalolele ŵane?” **4** Che Yesu ŵaajanjile, “Njaulanje nkaasalile che Yohana aila inkuipilikana ni kuilola. **5** Ŵangalola akulola, ni ŵangajenda akwenda, ni ŵamatana akuswejeswa, ni ŵangapilikana akupilikana, ni ŵawe akusyuswa, ni ŵakulaga akusalilwa Ngani Jambone. **6** Jwana upile jwele mundu jwangakungolela lipamba.” **7** Nipele, ŵele ŵakulijiganya ŵa che Yohana paŵaliji nkwenda, Che Yesu ŵatandite kwasalila ŵandu ngani si che Yohana aninkuti, “Ana mwajawile kukulola chichi kwele kwipululu ko? Uli, mwajawile kukulilola litete lili nkupungunyikwa ni mbungo?” **8** Iŵaga ngaŵa yeleyo ana mwajawile kukulola chichi? Mwajawile kukunnola mundu jwawete iwalo yambone? Ŵandu ŵakuwala iwalo yambone akutama mmajumba ga mamwenye. **9** Nambo, ana mwajawile kukulola chichi? Mwajawile kukunnola Jwakulondola jwa Akunnungu? Elo, ngunsalila, jwakumpunda jwakulondola jwa Akunnungu. **10** Jwelejo ni che Yohana, Akunnungu juŵangambaga mmalembelo ga Akunnungu, Nnole, nguntuma jwantenga jwangu mmbujo mwenu, juchakankolochesye litala lyenu. **11** Ngunsalila isyene, mwa ŵandu ŵakutama mu chilambo, nganatyochele mundu jwali jwankulungwa kumpunda che Yohana Ŵakubatisya. Nambo jwalijose jwakulolechela jwannandi mu Umwenye wa kwinani ali jwankulungwa kumpunda jwelejo. **12** Chitandile katema kaŵalalichilaga che Yohana Ŵakubatisya mpaka lelo, umwenye wa kwinani ukukanikwa,

ni ŵandu ŵaali ni machili akulinga kuujigala kwa machili. **13** Majiganyo gose ga ŵakulondola ŵa Akunnungu ni Malajisyo gakunguluchile ngani ja umwenye wa Akunnungu mpaka katema ka che Yohana. **14** Iŵaga nkusaka kwitichisya gelega, che Yohana ju ni che Elia juchaiche. **15** Jwakwete mapilikanilo, apilikane! **16** "Chinaulandanye ni chichi uŵelesi wu? Ulandene ni achachanda ŵaŵatemi paluŵala lwa kusumichisya malonda, ni kuŵechetesyana ni achinjao, **17** 'Twangombele ngoma nambo nganintyala! Twanjimbile nyimbo sya pamalilo nambo nganinlila!' **18** Pakuŵa Che Yohana ŵaiche, ŵataŵaga ni nganang'waga divai, ni ŵanyawo ŵatite, 'Akamwilwe ni masoka.' **19** Mwana jwa Mundu ŵaiche, achilyaga ni aching'waga ni ŵanyawo ŵatite, 'Munnole aju, jwakutolwa ni jwakolelwa, mmbusanga jwa ŵakukumbikanya nsongo ni ŵa sambi!' Nambo lunda lwa Akunnungu lwawoneche kuŵa lwambone kwa litala lya ipanganyo yakwe." **20** Nipele, Che Yesu ŵatandite kwakalipila ŵandu ŵa misi jo jiŵatesile yakusimonjeka, nambo ŵandu ŵakwe nganaleka sambi. **21** "Ulaje kukwenu ku Kolasini! Ulaje kukwenu ku Besesaida! Pakuŵa, ayi yakusimosya yaitendekwe kukwenu, ikatendekwe akula ku Tilo ni ku Sidoni kula, ŵandu ŵakwe akawasile magunia ni kutama mu itutu kulosya kuti alesile sambi syao. **22** Nambo ngunsalila, lyuŵa lya kulamula, ŵanyamwe chinjamukwe kwannope kupunda ŵandu ŵa ku Tilo ni ku Sidoni. **23** Nomwe Kapelenaumu ana chinlikusye mpaka kwinani? Chinchituluswa mpaka kwiuto kwa ŵandu ŵawile. Pakuŵa, yakusimosya yaitendekwe kukwenu ikatendekwe ku Sodoma, wele musi wo ukaliji chiŵela mpaka lelo. **(Hadēs g86)** **24** Nambo ngunsalila, lyuŵa lya kulamula mmwe chinjamukwe kwannope kupunda ŵandu ŵa ku Sodoma." **25** Katema kakoko,

Che Yesu ŵatite, “Nguntogolela Atati, Ambuje ŵa kwinani ni chilambo, pakuŵa mwasisile indu yi ŵandu ŵa lunda ni ŵandu ŵa umanyilisi ni kwaunukulila ŵanache. **26** Elo, Atati, pakuŵa yeleyo ni yaitite pakunnonyela. **27** “Atati ŵangu ambele indu yose. Ngapagwa jwakummanyilila Mwana, akaŵe Atati, ni sooni ngapagwa jwakummanyilila Atati, akaŵe Mwana ni jwalijose jwakunsaka Mwana kuti ammunukulile. **28** Njisanje kukwangu ŵanyamwe wose unkusauka ni kutopelwa ni misigo jakutopa, none chinampumusye. **29** Mungunde, nkalijiganye kukwangu, pakuŵa une ndili jwakutulala ni jwakulitulusya, nomwe chinkapumule mmitima jenu. **30** Pakuŵa chingunsalila mpanganye chili chambone kukwenu ni chingumpa njigale ngachikutopa.”

12 Kele katema ko Che Yesu ŵapitaga mmigunda ja ngano pa Lyuŵa lya Kupumulila. Nipele, ŵakulijiganya ŵao jakwete sala, ŵatandite kupulula masache ga ngano ni kulya. **2** Nambo Mafalisayo paŵaiweni yeleyo, ŵaasalile Che Yesu, “Nnole, ŵakulijiganya ŵenu akugapanganya gamakanye kugapanganya pa Lyuŵa lya Kupumulila.” **3** Che Yesu ŵajanjile ŵanyawo kuti, “Uli nganinsyome iŵatite pakupanganya che Daudi pamo ni achinjakwe pajakwete sala? **4** Jwelejo jwajinjile mu Nyuumba ja Akunnungu, ŵajigele ni kulya mikate jijatyosyekwe kwa ligongo lya Akunnungu. Che Daudi ni achinjakwe nganasachilwa kulya ikaŵe ŵambopesi pe. **5** Pane, uli ngannaŵe kusyoma mmalembelo ga Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa kila Lyuŵa lya Kupumulila ŵambopesi akugatema Malajisyo pa nyuumba ja Akunnungu, nambo ngakuŵalanjilwa kuŵa aleŵile? **6** Nipele, ngunsalila kuti apano apali jwaali jwankulu kujipunda Nyuumba ja Akunnungu. **7** Nambo nkagamanyilile

malumbo gakwe aga maloŵe ga gaasasile Akunnungu, ‘Ngusaka chanasa ngaŵa mbopesi,’ ngankaalamule ŵandu ŵangali ni sambi. **8** Pakuŵa Mwana jwa Mundu ali Ambuje ŵa Lyuŵa lya Kupumulila.” **9** Nipele, Che Yesu ŵatyosile pelepo, ŵajinjile mu nyuumba ja kupopelela. **10** Mwaliji ni mundu jumo jwali ni nkono wakutatala. Nipele, ŵandu ŵausisye Che Yesu, “Uli, ili yambone kunnamya mundu pa Lyuŵa lya Kupumulila?” Ŵambusisye yeleyo kuti akolanje ligongo lya kwaŵechetela. **11** Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Tujile jumo jwenu akwete ngondolo jimo, nombe najo jitumbuchile mwisimbo, uli, ana nganjenda kujikamula ni kujityosya pakuŵa lili Lyuŵa lya Kupumulila? **12** Nambo, mundu atopele kujipunda ngondolo! Nipele, ili yambone kupanganya yaili yambone pa Lyuŵa lya Kupumulila.” **13** Nipele, ŵansalile mundu jo kuti, “Ngolosye nkono wenu.” Ŵaugolwesye, nombe ni ŵalamile chisau nkono wine ula. **14** Nipele, Mafalisayo ŵatyosile paasa ni kuusyana ichajile pakwaulaga Che Yesu. **15** Nambo Che Yesu paŵasimanyi ng'anisyo syao, ŵatyosile pepala. Ŵandu achajinji ŵakuiye ni ŵaalamisye ŵakulwala wose, **16** ŵakanyisye ngasiŵamanyisya ŵandu ngani syakwe, **17** pakuti gamalile maloŵe gaŵechete jwakulondola che Isaya, **18** “Nnole, jwakutumichila jwangu junansagwile, jwakunonyelwa jwangu jwakuusengwasya nnope ntima wangu. Chinantaje Mbumu jwangu, nombejo chakaasalile ŵandu ŵa ilambo kulamula kwangu. **19** Ngasakola makani atamuno nganyanyisya, ni lilowe lyao ngalipikanika mwitala. **20** Chapunde kwakolela chanasa ŵandu ŵakwete masauko ga kuputikwa kwa nnasi, ni kwakamulisya ntima ŵandu ŵangali machili, mpaka ulamusi waukusachilwa pachiukomboleswe kulamula. **21** Ŵandu wose ŵa ilambo yose chakole chilolelo kwa jwelejo.” **22** Papopo ŵandu

ŵannyichisye Che Yesu mundu jwangalola atamuno kuŵecheta kwa ligongo lya kukamulwa ni masoka. Nipele ŵannamisye jwangaŵecheta jo ni jwaŵechete ni kulola. **23** Mpingo wose wa ŵandu ŵasimosile ni ŵatite, “Jweleju ngati Mwana ju che Daudi?” **24** Nambo Mafalisayo paŵapilikene gelego, ŵatite, “Mundu ju akugakoposya masoka kwa machili ga Belesebuli jwankulu jwa masoka.” **25** Che Yesu ŵasimanyilile ng'anisyo syao, ŵaasalile, “Umwenye wauliwose waugaŵanyiche maunjili maunjili gagakumenyana, ngaukulonjela, yalumo peyo, musi pane ŵandu ŵa nyuumba jajilijose agaŵanyikaga maunjili maunjili gagakumenyana achinsyene pe, nyuumba jo ngajijima. **26** lŵaga mpingo umo ukumenyana ni mpingo wine mu umwenye wa Shetani, malumbo gakwe umwenye wo ugaŵanyiche, nipele, chiujime chinauli? **27** ŴAnyamwe nkutinji une ngugakoposya masoka kwa machili ga Belesebuli, uli, ŵakulijiganya ŵenu akugakoposya kwa machili ga acheni? Kwa lye ligongo lyo ŵandu ŵakunkuya ni ŵachammechetele ŵanyamwe. **28** Nambo iŵaga une ngugakoposya masoka kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu, pelepo mmanyilile kuti umwenye wa Akunnungu unnyichilile. **29** “Sooni mundu akukombola chinauli kwinjila mu nyuumba ja mundu jwali ni machili ni kunsumula chipanje chakwe, akanamtaŵe kaje mundu jwali ni machili jula? Pele ni pachapakombole kunsumula chipanje chakwe. **30** “Jwalijose jwanganaŵa pamo none, akunganila une ni jwangasonganganya ŵandu pamo none, akwapwilinganya. **31** Kwa lye ligongo lyo ngunsalila, ŵandu chalecheleswe sambi ni lilowe lyalili lyose lyakwatukana Akunnungu, nambo juchantukane Mbumu jwa Akunnungu jwelejo ngalecheleswa. **32** Ni jwalijose juchaŵechete lilowe lya kunkanila Mwana jwa Mundu, chalecheleswe,

nambo jwele juchaŵechete lilowe lya kunkanila Mbumu jwa Akunnungu jo, ngalecheleswa, ngaŵa pa chilambo cha sambano chi atamuno pa chilambo chachikwika cho. **(aiōn g165)** **33** “Chitela chambone chikusogola isogosi yambone ni chitela changalumbana chikusogola isogosi yangalumbana. Nipele chitela chikumanyika kwa isogosi yakwe. **34** Ŵanyamwe uŵelesi wa majoka! Nkukombola chinauli kusala gambone mwasyene mwaŵaga ŵangalumbana? Pakuŵa mundu akuŵecheta agala gagagumbele mu ntima wakwe. **35** Mundu jwambone akukoposya gambone mu ngokwe jakwe jambone, ni mundu jwangalumbana akukoposya gangalumbana mu ngokwe jakwe jangalumbana. **36** “Nipele, ngunsalila, lyuŵa lya kulamula ŵandu chasachilwe kwanga kwa lilowe lyalili lyose lyangalumbana lyaŵaŵechete. **37** Pakuŵa kwa malowe genu gambone chachimmalanjila kuti ndi ŵambone paujo pa Akunnungu, ni kwa malowe genu gakusakala chinchilamulwa.” **38** Nipele, ŵane ŵa ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo ŵaasalile Che Yesu kuti, “Jwakwiganya, tukusaka kulola chimanyisyo kutyochela kukwenu.” **39** Nombejo ŵaajanjile, “Uŵelesi wangalumbana ni wangakulupilichika! Nkusakanga chimanyisyo, nambo ngampegwa chimanyisyo ikaŵe achila pe chimanyisyo cha che Yona jwakulondola jwa Akunnungu. **40** Pakuŵa mpela che Yona iŵatite pakutama moŵa gatatu muusi ni chilo mlutumbo lwa somba jajikulungwa, iyoyo Mwana jwa Mundu nombe ni ichajile pakutama mu lisi moŵa gatatu muusi ni chilo. **41** Ŵandu ŵa ku Ninawi chakopochele katema kakulamula, nombewo chasale kuti au uŵelesi u wana magambo. Pakuŵa ŵandu ŵa ku Ninawi ŵalesile sambi syao kwa ligongo lya kulalichila ku che Yona, ni nnole, apano apali jwampundile che Yona! **42** Mwenye jwankongwe jwa chilambo cha ku Sheba

chakopochele katema au uŵelesi u pachiulamulikwe, nombe chasale kuti uŵelesi u wana magambo. Pakuŵa ŵelewo ŵaiche kutyochela kwakutalika, ŵaiche kukugapilikanila maloŵe ga lunda ga mwenye che Selemani, nambo pelepa kwana jwankulungwa kupunda mwenye che Selemani. **43** "Lisoka palikunkopoka mundu, likusyungula syungula mwipululu mwangali meesi lichisosaga pakupumulila, nambo lyalepelaga kupata, **44** pelepo ni likuti, 'Chimujile ku nyuumba jangu akula kungopochele kula.' Nambo palikuuja ni kujisimana nyuumba jila jili jangali chindu ni jepyajile ni jekolosye, **45** pele likwaula kukugajigala masoka gane saba gakusakala kupunda ŵelewo, gose gakwaula kukunjinjila jwele mundu jo. Ni jwele mundu jo akuŵa jwangalumbana nnope kupunda iŵaliji kundanda. Yeleyo ni ichijile pakutyochela kwa ŵandu ŵangalumbana." **46** Che Yesu paŵaliji aninkwendelechela kukunguluka ni mipingo ja ŵandu, achikulu ŵao ni achalongo ajao ŵaiche ni kwima paasa, ŵasachile kunguluka nawo. **47** Nipele, mundu jumo ŵaasalile Che Yesu kuti, "Achikulu ŵenu ni achalongo ajenu ajimi paasa, akusaka kuŵecheta nomwe." **48** Nambo Che Yesu ŵanjanjile jwele mundu jo kuti, "Ŵaani achikulu ŵangu? Ni ŵaani achalongo ajangu?" **49** Che Yesu ŵanlanjile mundu jula ŵakulijiganya ŵao achitiji, "Ŵelewa ni ŵaali achikulu ŵangu ni achalongo achinjangu! **50** Pakuŵa jwalijose jwakupanganya yakuisaka Atati ŵangu ŵa kwinani, jwelejo ni mpwanga ni mlumbwangu ni achikulu ŵangu."

13 Ndaŵi jijojo, Che Yesu ŵakopweche mu nyuumba jila, ŵajawile kukutama mungulugulu litanda. **2** Mipingo jajikulungwa ja ŵandu jansyungwile nipele ŵakwesile mu ngalaŵa ni kutama. Ŵandu wose ŵajimi mungulugulu litanda, **3** nombe Che Yesu ŵaasalile indu yejinji kwa itagu, achitiji, "Mpilikane! Jwakupanda

ŵajawile kukumisa mbeju. **4** “Paŵaliji nkumisa mbeju, sine syapatuchile mungulugulu matala ga mmigunda, nipele yaiche ijuni ni kusimila. **5** Sine syapatuchile mmaganga pangali litaka lyejinji. Syawoneche simesile kwachitema pakuŵa litaka lyaliji kanandi. **6** Nipele, lyuŵa palyaŵasile syatiniche ligongo michiga jakwe jaliji nganijijinjilisya paasi, syajumwile. **7** Sine syapatuchile pa miiŵa, nombe miiŵa jo jamesile ni kusiŵijikanya. **8** Sine syapatuchile pa litaka lya chajila, syamesile, ni kusogola, sine mia moja, sine sitini ni sine selasini. **9** Jwakwete mapilikanilo ga kupilikanila, apilikane!” **10** Ŵakulijiganya ŵao Che Yesu ŵajaulile ni kwausya kuti, “Ana ligongo chi nkuŵecheta ni ŵandu kwa itagu?” **11** Che Yesu ŵajanjile, “Ŵanyamwe mpegwilwe ukombole wa kumanyilila yantemela ya umwenye wa kwinani nambo ŵanewo nganapegwa. **12** Pakuŵa jwalijose jwakwete chindu chapegwe ni kujonjecheswa, nambo jwele jwanganakola chindu, atamuno chele chakwete cho chasumulwe. **13** Kwa ligongo lyo nguŵecheta nawo kwa itagu, pakuŵa akulola nambo ngakulola, akupilikana nambo ngakupilikanichisya atamuno ngakumanyilila. **14** Kwa ŵelewo gamalile agala maloŵe gaŵechete che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu gagakuti: ‘Kupilikana chimpilikane nambo ngammanyilila. Kulola chinlolechesye nambo ngammona. **15** Pakuŵa lunda lwa ŵele ŵandu wo lupungwene, agasiŵile mapilikanilo gao, akupilenje. Nambo ikaliji akulola kwa meeso gao, ni kupilikana kwa mapilikanilo gao, nombe akamanyilile kwa lunda lwao, ni kung'alauchila, none ngaalamisye.’ **16** “Nambo nkwete upile ŵanyamwe pakuŵa meeso genu gakulola ni mapilikanilo genu gakupilikana. **17** Ngunsalila isyene kuti ŵakulondola achajinji ni ŵandu ŵajinji ŵakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ŵasachile

kugaona gankugaona nambo nganagaona ni kugapilikana gamkugapilikana nambo nganagapilikana. **18** "Nipele, ŵanyamwe mpilikane malumbo ga achi chitagu cha jwakupanda chi. **19** Jwalijose jwakulipilikana lilowe lyankati Umwenye wa Akunnungu pangalimanyilila, ali mpela mbeju sisyapatuchile mmatala ga mmigunda, Jwangalumbana jula akwika kuchityosya chele chepandikwe mu ntima mwakwe cho. **20** Nombe syele mbeju sisyapatuchile mmaganga, sili mpela mundu jwakupilikana lilowe ni kulipochela kwa unonyelo. **21** Nambo ngakulikamulichisya ni nganakola michiga nkati mwakwe, akulikamula katema kakajipi pe, pakukutyochela kulaga ni kusauka kwa ligongo lya lilowe lyo, papopo akuleka kulikulupilila lilowe. **22** Nombe syele mbeju sisyapatuchile pa miiŵa syo sili mpela mundu jwakulipilikana lilowe, nambo kwa ligongo lya kuchenjeuchila masengo ga umi watulinawo ni kuchinonyela kwannope chipanje kukuliŵijikanya lilowe lyo, nombejo ngakusogola isogosi, yaani kupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu. **(aiōn g165)** **23** Nombe syele mbeju sisyapatuchile pa litaka lyambone sili mpela mundu jwakupilikana lilowe ni kulimanyilila, jwelejo akupanganya yejinji yambone yaikusachilwa mpela mbeju ijikuti pakusogola, jimo mia moja, jine sitini, ni jine selasini." **24** Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya chitagu chine kuti, "Umwenye wa kwinani ukulandana ni mundu jwapandile mbeju syambone mu ngunda wakwe. **25** Nambo ŵandu paŵaliji agonile, ŵaiche jwammagongo jwakwe, ŵapandile masindi mwepande ngano, ni kutyoka. **26** Nipele, pasyamesile mbeju ni kutanda kusogola ni masindi gatandite kuwoneka. **27** Achikapolo ŵa asyene ngunda ŵaiche nikuti, 'Ambuje, ngati mwapandile mbeju syambone mu ngunda mwenu? Sambano gatyochele kwapi masindi?' **28** Nipele ŵatite, 'Jwammagongo

ni jwatesile yeleyo.' Nipele, achikapolo wakwe ŵaausisye, 'Uli, nkusaka tujaule tukagatupule?' **29** Nombejo ŵajanjile, 'Ngwamba, pachintupule masindi, pane chinkatupule pamo ni ngano. **30** Nneche ikule yose pamo mpaka katema ka kugungula. Nipele, katema ka kugungula chinjasalila ŵakugungula kuti, nsonganganye kaje masindi nkagataŵikanye ilingo ilingo, nkagatinisye. Nambo ngano nsonganganye ni kutaga mu ngokwe jangu.'" **31** Nipele, Che Yesu ŵaatagulile ŵandu chitagu chine kuti, "Umwenye wa kwinani ulandene ni mbeju jajinandi nnope jajikuŵilanjikwa haladali jatosile mundu ni kujipanda mungunda mwakwe. **32** Jisyene jili jajinandi kusipunda mbeju sine syose, nambo jamelaga ni kukula jikuŵa jajikulungwa kupunda mimela jose. Ukukula ni kuŵa chitela mpaka ijuni ya mwinani ikwika ni kutaŵa isusi mu nyambi syakwe." **33** Che Yesu ŵaasalile ŵandu chitagu chine kuti, "Umwenye wa kwinani ulandene ni amila jajigele jwankongwe jumo, ni kuwanganya ni utandi mbisi siŵili ni nusu, ni utandi wose wasaseŵele." **34** Che Yesu ŵaasalile ŵandu yose kwa itagu. Ni pangali chitagu nganiŵasalila chachili chose. **35** Pakuti limalile lilowe lyaŵechete jwakulondola jwa Akunnungu: "Chiŵechetenawo kwa itagu, chinaasalile ŵandu indu yaisisikwe chitandile kugumbikwa chilambo." **36** Nipele, Che Yesu ŵaulesile mpingo wa ŵandu, ŵajinjile mu nyuumba. Ŵakulijiganya ŵao ŵaichile ni kwasalila, "Ntugopolele chitagu cha masindi ga mungunda." **37** Che Yesu ŵaasalile, "Jwakupanda mbeju syambone ni Mwana jwa Mundu. **38** Nombe ngunda uli chilambo chino. Nombe syele mbeju syambone syo sili ŵele ŵandu ŵati Umwenye uli wo. Nambo masindi ali ŵandu ŵa jwangalumbana jula. **39** Nombe jwammagongo jwapandile masindi ali Shetani. Magungulo gali mbesi ja chilambo chino,

nombe ŵakugungula ali achikatumetume ŵa kwinani. **(aiōn g165)** **40** Mpela ila masindi igakuti pakusonganganywa ni kutinisya, iyoyo ichichiŵa kumbesi kwa chilambo chino. **(aiōn g165)** **41** Mwana jwa Mundu chachalajisya achikatumetume ŵao ŵa kwinani kuti asonganganye kutyochela mu Umwenye wao wose aŴala ŵakwaleŵekasya ŵandu atende sambi ni wose ŵatesile ya sambi. **42** Ni achikatumetume ŵa kwinani wo chiŵaponye ŵandu pa litanuli lya mooto wakalipa ni kweleko chalile ni kuchilimya meeno. **43** Kele katema ko ŵandu ŵakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu chachimelemenda mpela lyuŵa mu Umwenye wa Atati ŵao. ŴAkwete mapikanilo, apikanile! **44** “Umwenye wa kwinani ulandene ni mbiko jajisisiche mu ngunda. Mundu jumpepe ŵajiweni ni kujisisa sooni. Nipele ŵasangalele nnope ni ŵajawile kukuisumisya iŵakwete yose ni kusuma ngunda ula. **45** “Sooni, umwenye wa kwinani ulandene ni mundu jwakusumisya malonda achisosaga igogo yambone. **46** Nombe paŵachiweni chigogo chimo cha ndalama jajikulungwa, ŵajawile, ŵaisumisye iŵakwete yose, ŵachisumile chigogo chila. **47** “Sooni, Umwenye wa kwinani ulandene ni lwau lwauponyekwe mu litanda, lwatanjile somba syasili syose. **48** Lwau palwagumbele, ŵakukoka somba ŵaluutile kumbwani, ŵatemi kusagula somba syambone ni kusitaga mu itundu yao ni somba syangalumbana ŵasijasile. **49** Yeleyi ni ichichiŵa kumbesi kwa chilambo chino, achikatumetume ŵa kwinani chachikopochela, chiŵalekanganye ŵandu ŵambone ni ŵangalumbana. **(aiōn g165)** **50** Nombe ŵele ŵangalumbana wo chiŵajasile pa litanuli lya mooto. Kweleko chachilila ni kuchilimya meeno.” **51** Che Yesu ŵausisye, “Ana gele gose ga nkugamanyilila?” ŴajanjileElo.” **52** Nombewo ŵaasalile, “Kwa

ligongo lyo, jwakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa jwalijose jwakuŵa jwakulijiganya jwa Umwenye wa kwinani, alandene ni nsyene nyuumba jwakukoposya mu mbiko jakwe indu ya ndalama ya sambano ni indu ya ndalama ya kalakala." **53** Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yele itagu yo, ŵatyosile pelepo, **54** ni ŵapite mu musi wao. Kweleko ŵajiganyaga ŵandu mu nyuumba jao ja kupopelela, nombewo ŵasimosile nikuti, "Jweleju apatile kwapi alu lunda lu ni ukombole wa kuipanganya yakusimonjeka? **55** Ana ajuju ngati mwana jwa jwakusepa itela? Achikulu ŵao ngati akuŵilanjikwa che Maliamu ni achapwakwe ngati che Yakobo ni che Yusufu ni che Simoni ni che Yuda? **56** Achalumbugwe wose ngati ali pamo ni uweji? Nambi ajuju apatile kwapi aga gose ga?" **57** Nipele, nganiŵakunda. Nambo Che Yesu ŵaasalile, "Jwakulondola jwa Akunnungu akuchimbichikwa nambo ngaakuchimbichikwa mu chilambo chakwe ni mu nyuumba jakwe!" **58** Kwa ligongo lyo, nganatenda yakusimonjeka yaijinji ligongo lya ungali chikulupi wao.

14 Kele katema ko chilongola che Helode ŵapilikene ngani si Che Yesu. **2** Nipele, ŵaasalile achikatumetume ŵao, "Jwele mundu ni che Yohana Ŵakubatisya asyuchile mchiwa, lyele ni ligongo machili gakupanganya yakusimonjeka gakupanganya masengo nkati mwakwe." **3** Che Helode ni juŵankamwile che Yohana ni kuntaŵa kwa minyolo, ŵammisile mu nyuumba jakutaŵilwa kwa ligongo lya che Helodia, ŵankwawo che Filipo nkulugwe. **4** Ligongo che Yohana ŵansalile che Helode kuti, "Ngankusachilwa kunnombela jwele jwankongwe jo!" **5** Che Helode ŵasachile kwaulaga che Yohana, nambo ŵajogwepe ŵandu pakuŵa kukwao che Yohana ŵaliji jwakulondola jwa

Akunnungu. **6** Nipele, pa chindimba cha lyuŵa lyekulungwa lya kupagwa kwao che Helode, mwali jwao che Helodia ŵatyasile mmbujo mwa achalendo ni mwali jula ŵaasengwasisye che Helode, **7** mpaka ŵalanjile achitiji, “Ngulumbilila, chinampe chachili chose chachinsache.” **8** Nombejo ŵanyenjekwe ni achikulugwe, ŵatite, “Mumbeje panopano ntwe u che Yohana Ŵakubatisya mumbale.” **9** Mwenye ŵasupwiche, nambo kwa ligongo lya kulumbila kwao ni ligongo lya achalendo ŵaŵatemi pamo nawo, ŵalajisye apegwe. **10** Nipele, che Helode ŵannajisye mundu ku nyuumba ja kutaŵila ŵandu kuti ŵakate che Yohana ntwe. **11** Ntwe wakwe wajigalikwe mu mbale ni kumpa mwali, nombejo ŵampele achikulugwe. **12** Ŵakulijiganya ŵa che Yohana ŵaiche, ŵachijigele chiilu chakwe, ŵachisichile. Nipele ŵajawile kukwasalila Che Yesu. **13** Che Yesu paŵapilikene ngani syo, ŵatyosile pepala kwa ngalaŵa, ŵajawile pantemela pajikape. Nambo ŵandu paŵapilikene, ŵakuiye kwa makongolo achityochelaga mmisi jao. **14** Nipele, paŵaiche kumbwani, ŵauweni mpingo wekulungwa wa ŵandu, ŵakolele chanasa ni ŵalamisye ŵakulwala ŵao. **15** Pakwaswele, ŵakulijiganya ŵao ŵaichilile ni kwasalila, “Apano patuli pa mwikonde ni sambano kuswele. Sambano, mwalanje ŵandu wo kuti ajaule mmisinda akalisumile chakulya.” **16** Che Yesu ŵaasalile, “Nganakola ligongo lya kwaula, ŵanyamwe mwape chakulya.” **17** Nambo ŵanyawo ŵanjanjile, “Tukwete mikate nsano pe ni somba siŵili.” **18** Che Yesu ŵaasalile, “Njise nawo apano.” **19** Ŵaasalile ŵandu kuti atame paasi pa manyasi. Nipele, Che Yesu ŵajigele mikate nsano ni somba sila, ŵalolite kwinani, ŵatogolele Akunnungu ni kugaŵanya ni kwapa ŵakulijiganya mikate jo, nombewo ŵagaŵenye ŵandu. **20** Ŵalile wose, ŵajikwite. Nipele

ŵakulijiganya ŵalokwete sigasi sya mikate jila, ŵagumbesye itundu kumi na mbili. **21** Wose ŵaŵalile ŵala ŵaliji achalume mpela elufu tano, pangaŵalanjikwa achimmasyeto ni ŵanache. **22** Pangakaŵa, Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao akwele mu ngalaŵa kuti alongolele peesi litanda asyene aninkujilanga mipingo ja ŵandu. **23** Paŵamasile kwalanga ŵandu, ŵakwesile kwitumbi ali jikape kukupopela. Pakwaswele, ŵelewo ŵaliji kweleko jikape. **24** Kele katema ko ngalaŵa jo jaŵandichile pambindikati litanda, nambo jaliji nkupungunyikwa kwannope ni matumbela pakuŵa mbungo jaliji nkujiputa. **25** Kumasikusiku, Che Yesu ŵaichile ŵakulijiganya ŵao achendaga mmeesi. **26** Ŵakulijiganya ŵao paŵaweni achendaga mmeesi, ŵajogwepe nnope ni ŵatite, “Lili lilaika!” Ŵagumilangaga kwa woga. **27** Papopo, Che Yesu ŵasalile, “Muusimane ntima, ndili une, nkajogopa!” **28** Che Petulo ŵatite, “Ambuje mwaŵaga mmwe, muusalile iche kukwenu njendaga mmeesi.” **29** Che Yesu ŵatite, “Njise.” Nipele che Petulo ŵatulwiche mu ngalaŵa, ŵajesile mmeesi, kwajaulila Che Yesu. **30** Nambo paŵajiweni mbungo, ŵajogwepe ni ŵatandite kutiŵila, ŵagumisile achitiji, “Ambuje mungulupusye!” **31** Papopo Che Yesu ŵagolwesye nkono wao, ŵankamwile ni ŵansalile, “Mmwe ŵa chikulupi chachinandi, ligongo chi nkukola lipamba?” **32** Nipele, wose ŵakwesile mu ngalaŵa, ni mbungo jatulele. **33** Nombe, wose ŵaŵaliji mu ngalaŵa ŵatindiŵalile ni kwakotamila, achitiji, “Isyene alakwe ndi Mwana jwa Akunnungu.” **34** Ŵajombweche litanda ni ŵaiche ku msinda wa ku Genesaleti. **35** Ŵandu ŵa pepala paŵaamanyi Che Yesu, ŵajenesye ngani muumbali mose mumwasyungwile. Nipele, ŵannyichisye ŵakulwala wose, **36** ni ŵachondelele

kuti akwaye atamuno lujenje lya mwinjilo ŵao. Nombe wose ŵaŵankwaiye ŵalamile.

15 Nipele, Mafalisayo ni ŵakwiganya Malajisyo ŵaichile Che Yesu kutyochela ku Yelusalemu. **2** Paŵaiche ŵambusisye, “Kwachichi ŵakulijiganya wenu akugapwanya majiganyo gatupochele kutyochela kwa achambuje ŵetu? Ngakunaŵa makono yambone akanaŵe kutanda kulya?” **3** Che Yesu ŵajanjile, “Kwachichi ŵanyamwe mkupwanya makanyo ga Akunnungu kwa kusechelela majiganyo genu mwachinsyene? **4** Akunnungu atite, ‘Mwachimbichisye atati ŵenu ni achikulu ŵenu,’ ni ‘Jwakunlwesya atatigwe atamuno achikulugwe, akusachilwa kuulajikwa.’ **5** Nambo ŵanyamwe nkwiganya kuti, mundu aŵaga ni chindu cha kwakamuchisya atatigwe atamuno achikulugwe, ni atiji, ‘Achi chindu chi ndyosisye sadaka kwa Akunnungu.’ **6** Nipele, jwele mundu jo ngakwachimbichisya atatigwe! Yele ni inkuti pakulinyelusya lilamulo lya Akunnungu ni kugakuya majiganyo genu mwachinsyene. **7** Ŵanyamwe ŵaulamba! Che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu ŵasagamukwile yambone yankati ŵanyamwe paŵatite, **8** ‘Akunnungu akuti, aŵa ŵandu ŵa akunjimbichisyanga ni ngomo pe, nambo mmitima jao atalikengene ni une. **9** Nombe akumbopela iyiyipe, pakuŵa indu yakwiganya ili malajisyo ga ŵandu pe.’” **10** Nipele, Che Yesu ŵauŵilasile mpingo wa ŵandu, ŵaasalile, “Mpilikane ni kumanyilila! **11** Chindu chachikuntaga mundu usakwa ngaŵa chachikwinjila nkang'wa, nambo achila chachikutyoka nkang'wa ni chachikuntaga mundu usakwa.” **12** Nipele ŵakulijiganya ŵao ŵajaulile ni kwasalila, “Ana nkumanyilila kuti Mafalisayo yachimile paŵapilikene maloŵe genu?” **13** Nambo ŵelewo ŵatite, “Mmela wauliwose wanganapande Atati ŵangu ŵa

kwinani, chiuchitupulwa. **14** Mwaleche ŵanyawo! Ŵele ali ŵangalola ŵakwalongosya ŵangalola. Jwangalola annongosyaga jwangalola njakwe, wose ŵaŵili chatumbuchile mwisimbo." **15** Che Petulo ŵatite, "Ntugopolele chele chitagu cho." **16** Che Yesu ŵaasalile, "Nombe ŵanyamwe ŵakwe ngankumanyilila? **17** Ana ngankumanyilila kuti chindu chachikwinjila nkang'wa chikupita nnutumbo ni chikujasikwa kulindi? **18** Nambo yaikutyoka nkang'wa ikutyochela mu ntima, yele ni yaikuntaga mundu usakwa. **19** Pakuŵa mu ntima sikukopoka ng'anisyo syangalumbana sya kuulaga ni chikululu ni chigwagwa ni wiyi ni kuŵecheta yaunami ni kutukana. **20** Gelego ni gakuntaga mundu usakwa. Nambo kulya panganaŵa makono ngakukuntaga mundu usakwa." **21** Che Yesu ŵatyosile kweleko ni ŵajile ku chilambo cha ku Tilo ni ku Sidoni. **22** Nipele, jwankongwe jumo Mkanaani, kutyochela chilambo chilachila, ŵaichilile achinyanyisyaga, "Ambuje, Mwana ju che Daudi, mungolele chanasa! Mwali jwangu akamwilwe ni masoka kwannope." **23** Nambo Che Yesu ngananjanga lilowe. Ŵakulijiganya ŵao ŵajaulile ni kwachondelela achitiji, "Mwasalile ajaule, pakuŵa akutukuya ali nkunyokonya." **24** Che Yesu ŵajanjile, "Akunnungu andumile kukwakulupusya ŵandu ŵa ku Isilaeli ŵaŵapotele mpela ngondolo." **25** Pelepo jwambumba jula ŵaiche ni kwatindiŵalila paujo pao achitiji, "Ambuje, mungamuchisye." **26** Che Yesu ŵajanjile, "Ngaŵaŵa yambone kutola chakulya cha ŵanache ni kusiponyela mbwa." **27** Jwankongwe jo ŵajanjile, "Elo, Ambuje, nambo mbwa sikulya mbakatika sisikupatuka pakulila achambuje ŵao." **28** Pelepo Che Yesu ŵajanjile, "Jwankongwe, chikulupi chenu chachikulungwa, nipele, chitendekwe kukwenu chinkusaka." Mwali jwao jula ni ŵalamile katema kakoko. **29** Che Yesu ŵatyosile pelepo ni

kwaula mungulugulu litanda lya Galilaya, ŵakwesile kwitumbi, ŵatemi paasi. **30** Nipele, jaichile mipingo ja ŵandu ŵajinji, ŵampelechele ŵandu ŵangajenda ni ŵangalola ni ŵakulemala ni ŵangaŵecheta ni ŵane ŵajinji ŵakulwala, nipele ŵaŵisile mmbujo mwakwe ni kwalamya. **31** Nombe mpingo wa ŵandu ula wasimonjile nnope paŵaweni ŵangaŵecheta aninkuŵecheta ni ŵangalola aninkulola ni ŵakulemala ali alamile ni ŵangajenda aninkwenda, ŵandu ŵaakusisye Akunnungu ŵa ku Isilaeli. **32** Che Yesu ŵaaŵilasile ŵakulijiganya ŵao, ŵaasalile, “Ngwakolela chanasa aŵa ŵandu ŵa pakuŵa atemi ni une moŵa gatatu sambano ni nganakola chakulya. Ngangusaka naaleche ajaule pangalya ngakaŵa chakomoche mwitala.” **33** Ŵakulijiganya ŵala ni ŵatite, “Tutupate kwapi chakulya chachijinji cha kwajikutisya ŵele ŵandu ŵa?” **34** Che Yesu ŵaausisye, “Nkwete mikate jilingwa?” Ŵajanjile, “Saba ni tusomba kanandi pe.” **35** Nipele Che Yesu ŵaasalile ŵandu atamanje paasi. **36** Ŵajitosile mikate saba ni tusomba tula, ŵatogolele Akunnungu, ŵajigaŵenye ni kwapa ŵakulijiganya ŵao, nombe ŵakulijiganya wo ŵagaŵenye ŵandu. **37** Ŵalile wose, ŵajikwite. Paŵamasile kulya ŵalokotenye mbakatika ja mikate ni somba sila itundu saba yegumbale. **38** Ŵele uŵalile wo ŵaliji achalume elufu nne, pangaŵalanjila achakongwe ni ŵanache. **39** Nipele, Che Yesu ŵalanjile ŵandu, ŵakwesile mu ngalaŵa ni kwaula ku chilambo cha Magadani.

16 Mafalisayo ni Masadukayo ŵaajaulile Che Yesu, ni kwa kwalinga ŵaŵendile ŵalosye chimanyisyo kutyochela kwinani. **2** Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Lyaikaga ligulo ŵanyamwe nkutinji, ‘Lelo chikulanguche pakuŵa kwiunde kuchejele!’ **3** Ni kuninkucha nkutinji, ‘Lelo mbungo chijipuje, pakuŵa kwiunde kuchejele sooni maunde gagumbele!’ Nipele, ŵanyamwe nkukombola

kumanyilila upagwe wa liunde, nambo imanyisyo ya katema kano ngankukombola kuimanyilila. **4** Uŵelesi wangalumbana ni wangali ni chikulupi ukususa chimanyisyo, nambo ngaupegwa chimanyisyo ikaŵe chimanyisyo chi che Yona." Nipele ŵalesile ni kwaula. **5** Ŵakulijiganya ŵao paŵamasile koombochela mbande jine ja litanda, ŵaliji aliŵalile kwigala mikate. **6** Che Yesu ŵaasalile kuti, "Nlilolechesye ni nligose ni amila ja Mafalisayo ni Masadukayo!" **7** Nambo ŵele ŵanyawo ŵaliji nkuusyana achinsyene pe achitiji, "Akuŵecheta yeleyo pakuŵa nganitujigala mikate." **8** Che Yesu ŵasimanyilile ng'anisyo syao ni kwasalila, "Ligongo chi nkuusyana mwachinsyene pe, ŵanyamwe ŵa chikulupi chachinandi kuti nganinjigala mikate? **9** Ana ngankumanyilila atamuno kukumbuchila panagaŵenye mikate tano jila, kwa ŵandu elufu tano ŵala? Ana itundu ilingwa ya mbakatika imwagumbesye? **10** Pane mikate saba jila jiŵagaŵenye ŵandu elufu nne, ana itundu ilingwa ya mbakatika imwalokotenye? **11** Uli, ngankumanyilila kuti nganingunguluchilaga mikate? Nambo nlilolechesye ni amila ja Mafalisayo ni Masadukayo!" **12** Pelepo ŵakulijiganya ŵaimanyilile kuti nganaŵecheta yankati amila ja mikate, nambo majiganyo ga Mafalisayo ni Masadukayo. **13** Che Yesu paŵaiche mmusi wa Kaisalia Filipi, ŵausisye ŵakulijiganya ŵao kuti, "Ŵandu akuti Mwana jwa Mundu ali nduni?" **14** Ŵajanjile, "Ŵane akuti che Yohana Ŵakubatisya ni ŵane akuti che Elia ni ŵane akuti che Yelemia, pane jumo jwao ŵakulondola ŵa Akunnungu." **15** Che Yesu ŵaausisye sooni, "Nombe ŵanyamwe nkuti une ndili nduni?" **16** Che Simoni Petulo ŵajanjile, "Alakwe ni Kilisito Jwakuwombola, Mwana jwa Akunnungu ŵaali ŵajumi." **17** Che Yesu ŵatite, "Nkwete upile mmwe che Simoni mwana ju

che Yona, pakuŵa ngaŵa mundu jwammunukulile ngani jo, nambo Atati ŵangu ŵaali kwinani. **18** None ngunsalila, mmwe ni che Petulo ni pa lwele lwala lu chindandisye mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ni machili ga chiwa ngagaika kuukombola. **(Hadēs g86)** **19** None chinampe iugulilo ya Umwenye wa kwinani, ni chachili chose chachinchitaŵe pa chilambo pano, chichiŵe chetaŵikwe kwinani ni chachili chose chachinchigopole pa chilambo pano, chichiŵe chegopolwe kwinani." **20** Nipele ŵakanyisye kwa nnope ŵakulijiganya ŵao kuti akansalila mundu kuti ŵelewo ali Kilisito. **21** Chitandile ke katema ko Che Yesu ŵatandite kwalosya pangasisika ŵakulijiganya ŵao kuti yaŵajile kwaula ku Yelusalemu ni kweleko chalagaswe ni achachekulu ni ilongola ŵa achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo. Nipele chachiulagwa ni pa lyuŵa lyaatatu chasyuche. **22** Pelepo che Petulo ŵaajigele Che Yesu pambali ni ŵatandite kwakalipila achitiji, "Ngwamba Ambuje! Ngagansimana gelego!" **23** Nambo Che Yesu ŵagalauchile ni kwasalila che Petulo, "Ntyoche paujo pangu, Shetani! Mmwe nkusiŵila litala paujo pangu, pakuŵa ngankuganisya gagali ga Akunnungu, nambo ga ŵandu!" **24** Nipele, Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, "Mundu jwakusaka kunguya, alikane nsyene, atwichile nsalaba wakwe, anguye une. **25** Pakuŵa, mundu jwalijose jwakusaka kuukulupusya umi wakwe, chaujase. Nambo mundu jwakuutyosya umi wakwe kwaligongo lyangu, chaukole sooni. **26** Ana mundu chapate chichi akolaga chipanje cha pa chilambo, ali ajasile umi wakwe? Pane mundu chatyosye chichi pamalo pa umi wakwe? **27** Pakuŵa Mwana jwa Mundu chachiika mu ukulu wa Atatigwe pamo ni achikatumetume ŵakwe ŵa kwinani, pelepo chachinlipa jwalijose malinga ni masengo gao.

28 Ngunsalila isyene, apali ŵane mwa ŵanjimi apano ngaapasya chiwa akanaŵe kummona Mwana jwa Mundu achiikaga ali Mwenye."

17 Pagamasile moŵa sita, Che Yesu ŵajigele che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana mpwao, ŵakwesile pamo nawo penani chitumbi cheleu, kweleko ŵaliji ŵanyapewo. **2** Kweleko, Che Yesu ŵagalawiche uwoneche wakwe paujo pao, ku meeso kwao kwamelemendaga mpela lyuŵa ni iwalo yao yaliji yeswela mpela lulanga. **3** Chisisimuchile che Musa ni che Elia ŵaakopochele, ŵaliji nkukunguluka ni Che Yesu. **4** Pelepo che Petulo ŵaasalile Che Yesu, "Ambuje, yambone uwe kuŵa apano! Mwasakaga chindaŵe masakasa gatatu, limo lyenumwe ni line li che Musa ni line li che Elia." **5** Paŵaŵechetaga gelego, liunde lyeswela lyaunichile ŵanyawo, ni lyapikaniche lilowe kutyochela mu liunde lila lichitiji, "Aju ali Mwanangu jungunnonyela, nonyelwe nawo, mumpilikanichisye jwelejo." **6** Ŵakulijiganya paŵapilikene yeleyo ŵajogwepe nnope, ŵagwile manguku. **7** Nipele Che Yesu ŵaichilile, ŵakwayiye achitiji, "Njimuche, nkajogopa!" **8** PaŵalolIte kwinani nganammona mundu jwalijose akaŵe Che Yesu jika pe. **9** Nipele, paŵatulukaga pa chitumbi po, Che Yesu ŵaasalile, "Kasimunsalila mundu jwalijose inyiweni ila, mpaka patachisyuka Mwana jwa Mundu kutyochela mu chiwa." **10** Nipele ŵakulijiganya ŵao ŵammusisye, "Kwachichi nambi ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa akuti chaiche kaje che Elia?" **11** Che Yesu ŵajanjile, "Isyene, che Elia chaiche kaje ni kukolosya indu yose iŵe chile. **12** Nambo ngunsalila, che Elia amasile kwika, nganammanyilila, nambo ŵantendele iŵasachile. Nombewo chachinnagasya Mwana jwa Mundu iyoyopeyo." **13** Pelepo ŵakulijiganya ŵala ŵaimanyilile kuti

ŵangambaga che Yohana ŴAkubatisya. **14** Paŵaiche sooni pa wele mpingo wa ŵandu ula, ŵaiche mundu jumo mmbujo pa Che Yesu ni kwatindiŵalila, **15** ŵatite, “Ambuje, munkolele chanasa mwanangu pakuŵa akulwala njilinjili ni kulaga nnope, katema kakajinji akugwililа pa mooto pane mmeesi. **16** Nannyichisye kwa ŵakulijiganya ŵenu, nambo nganakombola kunnamya.” **17** Che Yesu ŵajanjile, “Uŵelesi wangali chikulupi ni wakulyungasika, ana chime ni ŵanyamwe mpaka chakachi? Mpaka chakachi chinampilililе? Munjise nawo apano.” **18** Nipele, Che Yesu ŵalikalipile lisoka lila, nombelyo lyankopweche ni jwanchanda jula ŵalamile katema kakoko. **19** Nipele, ŵakulijiganya ŵaichile Che Yesu kwa chisyepela ni kwausya, “Ligongo chi nganitukombola kulikoposya lisoka lila?” **20** Che Yesu ŵajanjile, “Kwa ligongo lya chikulupi chenu chachinandi. Ngunsalila isyene, mwaŵaga ni chikulupi atamuno chaŵaga chachinandi chisau mbeju jajinandi nnope jajikuŵilanjikwa haladali, chinkombole kuchisalila achi chitumbi chi, ‘Ntyoche apa njaule ako,’ nombecho chichityoche. Ngalipagwa lilowe lyangalikombolecheka kukwenu.” **21** Nambo lisoka lyanti yele ngalikutyosyekwa ikaŵe kwa kupopela ni kutaŵa. **22** ŴAkulijiganya paŵaliji pamo ku Galilaya, Che Yesu ŵaasalile, “Mwana jwa Mundu akwaula kukutagwa mmakono ga ŵandu. **23** Nombewo chachimmulaga, nambo chachisyuka pa lyuŵa lyaatatu.” Pelepo ŵakulijiganya ŵasongoneche nnope. **24** Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao paŵaiche ku Kapelenaumu ŵandu ŵakukumbikanya nsongo wa Nyuumba ja Akunnungu ŵaichilile che Petulo, ŵausisye, “Ana jwakwiganya jwenu akulipa nsongo wa Nyuumba ja Akunnungu?” **25** Che Petulo ŵajanjile, “Elo, akulipa.” Nipele, che Petulo paŵajinjile mu nyuumba, akanaŵe kuŵecheta lilowe, Che Yesu ŵalongolele kummusya

achitiji, “Che Simoni, mmwe nkuti uli? Mamwenye ŵa pa chilambo akukumbikanya nsongo atamuno ushulu kwa ŵandu chi? Kutyochela kwa achinsyene musi pane kwa achalendo?” **26** Che Petulo ŵajanjile, “Kutyochela kwa achalendo.” Che Yesu ŵansalile, “Nipele, iŵaga ili yeleyo, achinsyene musi wo ngakusachilwa kulipa. **27** Nambo tukaachima ŵandu ŵa. Njaule kulitanda nkaloposye, ni somba jandanda kutanjila pa ndowana, nkajiunukule kang'wa ni chinkasisimane mbiya sya nsongo. Njigale ni kwapa ligongo lyangune ni lyenu mmwe.”

18 Kekala katema kala ŵakulijiganya ŵaichilile Che Yesu ni kwausya, “Ana nduni jwaali jwankulungwa mu Umwenye wa kwinani?” **2** Che Yesu ŵambilasile mwanache, ŵanjimiche mmbujo mwao. **3** Nipele ŵatite, “Isyene ngunsalila, iŵaga ngankugalauka ni kuŵa mpela ŵanache, nganjinjila kose mu umwenye wa kwinani. **4** Nipele jwalijose jwakulitimalika mpela aju mwanache ju, jwelejo ni jwali jwankulungwa mu umwenye wa kwinani. **5** Jwalijose jwakumpochela mwanache jumo mpela aju mu liina lyangu, jwelejo akumbochela une.” **6** “Nambo jwalijose juchantende jumo jwa achanandi ŵa, ŵakungulupilila une atende sambi, ikaliji yambone kwa ŵelewo ataŵikwe pa lukosi liganga lyekulungwa lya kusyajila ni kumponya mu bahali pakwendesya nnope. **7** Ulaje chiuŵe kwa ŵandu ŵa pa chilambo kwa ligongo lya kuichisya indu ya kwatenda ŵandu atende sambi. Indu yo ikusachilwa ikopochele nambo ulaje kukwakwe mundu juchaichenawo indu yo. **8** “Iŵaga nkono wenu pane lukongolo lwenu lukuntenda ntende sambi, mmukate nkaujase kwakutalika. Mmbaya kukwenu kwinjila mu umi pangali nkono umo pane lukongolo lumo kupunda kuponyekwa pa mooto wa moŵa gose pangali mbesi wangasimika ndi ni makono gaŵili ni makongolo

gaŵili. **(aiōnios g166)** **9** Ni liso lyenu lyantendaga ntende sambi, nlikolopole ni kuliponya kwakutalika. Mmbaya kukwenu kwinjila mu umi wangamala ni liso limo, kupunda kuponyekwa pa mooto wangasimika moŵa gose pangali mbesi ndi ni meeso gaŵili. **(Geenna g1067)** **10** "Nlilolechesye! Nkanchembulusya jumo jwa achanandi ŵa. Ngunsalila, achikatumetume ŵao kwinani ko moŵa gose akulola usyo wa Atati ŵaali kwinani. **11** Pakuŵa Mwana jwa Mundu ŵaiche kukwakulupusya aŵala ŵaŵasochele. **12** "Ana ŵanyamwe nkuti uli, Mundu akolaga ngondolo mia moja, ni jasochelaga ngondolo jimo, ngaasileka ngondolo tisini na tisa sila pasyaliji po ni kwaula kukujisosa jajisochele jila? **13** Ajisimanaga, ngunsalila isyene, akusengwa ligongo lya jejila kusipunda tisini na tisa syangasochela sila. **14** Iyoyo Atati ŵenu ŵa kwinani ngakusaka ata jumo jwa achanandi ŵa kuti asochele. **15** "Nlongo njenu anleŵelaga, munjaulile nkanlosye chileŵo chakwe nli ŵaŵili pe. Ampilikanilaga chimme mumpatile nlongo njenu. **16** Nambo iŵaga ngakumpilikanila, munjigale mundu jumo pane ŵaŵili pakuti kwa kang'wa sya ŵaumboni ŵaŵili pane ŵatatu, kila liloŵe likaluche, mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala. **17** Akanaga kwapilikanichisya ŵanyawo, muusalile mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. Ni akanaga kuupilikanila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, mummalanjile yalumo mundu jwangakwamanyilila Akunnungu ni jwakukumbikanya nsongo. **18** "Ngunsalila isyene, gagali gose gachingakanye pachilambo chigaŵe gamakanikwe kwinani ni gagali gose gachingakunde pachilambo, chigaŵe gamakundikwe kwinani. **19** "Ngunsalila isyene, ŵaŵili pasikati jenu ajilanaga pachilambo pano kwa chindu chachilichose chichaŵende, Atati ŵangu ŵa kwinani chiŵapanganyichisye chindu cho. **20** Pakuŵa

palipose pakusongangana ŵandu ŵaŵili pane ŵatatu pamo kwa liina lyangu, une ndili pelepo ni ŵanyawo." **21** Nipele, che Petulo ŵaichile Che Yesu nikuti, "Ambuje, ana mpwanga aneŵele kalingwa none naalechelesye? Mala saba?" **22** Che Yesu ŵajanjile, "Ngangunsalila mala saba pe, nambo saba mala sabini. **23** Kwayele, Umwenye wa kwinani ulandene ni mwenye jumo juŵasakaga kulola achikapolo ŵakwe yatite pakupanganya. **24** Paŵatandite kulola, ŵannyichisye mundu jumo juŵaliji ni ligambo lya mamilioni kwa mamilioni. **25** Mundu jo nganakola chakulipa, kwayele ambujegwe ŵalamwile asumisikwe nti kapolo mundu jula ni ŵankwakwe ni achiŵanagwe ni yanayose iŵakwete, kuti ligambo limale. **26** Nipele, kapolo jula ŵatindiŵele mmbujo pa ambujegwe ni kwaŵenda achitiji, 'Ambuje mumbililile kaje, none chinanlipe yose.' **27** Mmbujegwe kapolo jula ŵankolele chanasa, ŵannechelesye ligambo lila, ni kuntendela ajaule. **28** "Nambo kapolo jula ŵatyosile, ŵansimene jumo jwa achikapolo achinjakwe juŵandaiji mbiya kanandi. Ŵankamwile ni kunkamula pa lukosi achitiji, 'Nlipe ligambo lyenu!' **29** Nombe kapolo njakwe jula ŵatindiŵele pa makongolo gakwe ŵanchondelele achitiji, 'Mumbililile kaje, none chinanlipe yose'. **30** Nombejo ŵakanile, ŵajawile kukumponya mu nyuumba jakutaŵilwa, mpaka patachilipa ligambo lila. **31** "Nipele, achikapolo achinjakwe paŵaiweni yeleyo ŵasongoneche nnope, ŵajawile kukwasalila ambuje ŵao yose iyatendekwe. **32** Pele ambujegwe ŵammilasile ni kunsalila, 'Ugwe jwakutumichila jwangalumbana nnope! Nannechelesye ligambo lila lyose pamwanjondelele. **33** Ana nganinsachilwa kunkolela chanasa kapolo njenu jo mpela inatite pakunkolela chanasa mmwe?' **34** "Nipele mmbujegwe jula ŵatumbile nnope, ŵampeleche katumetume jula kwa

ŵakulagasya mpaka pele patachilipa ligambo lyose. **35** Ni atati ŵangu ŵa kwinani chachintendela iyoyo peyo iŵaga jwalijose mwa ŵanyamwe ngannechelesya mpwakwe ni mtima wakwe wose."

19 Che Yesu paŵamasile kuŵecheta gele maloŵe go, ŵatyosile ku Galilaya, ŵapite ku Yudea peesi lusulo lwa Yolodani. **2** Ŵandu achajinji ŵakuiye ŵelewo kweleko, nombejo ŵalamisye ilwele yao. **3** Mafalisayo ŵaichile achalingaga achitiji, "Uli, ana ikusachilwa mundu kunleka ŵankwakwe kwa ligongo lililyose?" **4** Che Yesu ŵajanjile, "Uli, ana nganinsyoma Mmalembelo ga Akunnungu kuti Akunnungu juŵangumbile mundu kutyochela kundanda ŵaagumbile jwannume ni jwankongwe? **5** Ŵapundile kusala, 'Kwaligongo lyo jwannume chiŵaaleche atatigwe ni achikulugwe, chalumbikane ni ŵankwakwe, nombe ŵaŵili wo chachiŵa chiilu chimo?' **6** Kwa yeleyo, ngaaŵa sooni ŵaŵili, nambo chiilu chimo. Nipele chalumbikenye Akunnungu, mundu akachilekanganya." **7** Nambo ŵele ŵanyawo ŵausisye, "Nambi kwachichi che Musa ŵatulamwile kuti jwankongwe apegwe talaka ni kunleka?" **8** Che Yesu ŵajanjile, "Che Musa ŵannechelele nlekangane ni achiŵankwenu kwa ligongo lya kukakatima kwa mitima jenu. Nambo chitandile kundanda nginiŵa yeleyi. **9** Nipele none ngunsalila ŵanyamwe, mundu juchalekangane ni ŵankwakwe kwaligongo lililyose ni kulombela jwankongwe jwine, ikaŵe kwa ligongo lya chikululu, akutenda chikululu." **10** Ŵakulijiganya ŵao ŵaasalile, "Iŵaga yele kwa mundu ni ŵankwakwe, nipele mmbaya kutama pangalombela." **11** Che Yesu ŵaasalile, "Ngaŵa ŵanawose ŵakukombola kulipochela liloŵe li, nambo ikaŵe ŵele ŵandu ŵapegwile ni Akunnungu machili ga kulipochela liloŵe li. **12** Pakuŵa kwana indu yakupisyangana yaikuntendekasya

mundu kutama pangalombela, apali ŵaŵaŵelekwe yeleyo, ni ŵane atesilwe ni ŵandu atame ŵangalombela ni ŵane asachile achinsyene atame pangalombela kwaligongo lya umwenye wa kwinani. Jwakukombola kulipochela lilowe li apochele." **13** Nipele ŵannyichisye Che Yesu ŵanache achanandi kuti ŵasajichile makono ni kwapopelela. Nambo ŵakulijiganya ŵao ni ŵakalipile. **14** Che Yesu ŵatite, "Mwaleche ŵanache aichanje kukwangu ni nkaasiŵila, pakuŵa Umwenye wa kwinani uli wa ŵandu ŵaali mpela ŵanache ŵa." **15** Nipele, ŵasajichile makono kuti ŵape upile, ni ŵatyosile pelepo. **16** Mundu jumo ŵaichile Che Yesu ŵausisye, "Jwakwiganya, ana ndende chindu chi chichili chambone kuti ngapate umi wa moŵa gose pangali mbesi?" **(aiōnios g166)** **17** Che Yesu ŵansalile, "Kwachichi nkuusya yankati umbone? Ngapagwa jwambone, nambo jumope yaani Akunnungu. Mwasakaga kwinjila mu umi, ngakamulichisye makanyo." **18** Mundu jula ŵausisye, "Makanyo chi?" Che Yesu ŵatite, "Kasimmulaga ni Kasintenda chikululu ni Kasinjiŵa ni Kasinsala ya unami. **19** Sooni, mwachimbichisye atati ŵenu ni achikulu ŵenu ni Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene." **20** Jwanchanda jula ŵatite, "Makanyo ganagose nagakamulisye chitandile wanache wangu, chisoŵile chindu chi sooni?" **21** Che Yesu ŵansalile jwelejo, "Mwasakaga kuŵa jwautindimisyo, njaule nkasumisye yose inkwete ni mbiya syo nkaape ŵandu ŵakulaga, nomwe chinkole mbiko kwinani, mwamalaga muunguye." **22** Paŵapilikene yele jwele nchanda jo, ŵajawile aninkusongoneka mu ntima, pakuŵa ŵakwete chipanje chachijinji. **23** Pelepo Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, "Ngunsalila isyene, chiiŵe yakulimba jwachipanje kwinjila mu Umwenye wa kwinani. **24** Ngunsalila sooni, ili yakwaluka

kwa chinyama chachikuŵilanjikwa ngamia kupeleta pachipowo cha sindano, kupunda jwachipanje kwinjila mu umwenye wa Akunnungu.” **25** Ŵakulijiganya ŵao paŵapilikene yele, ŵasimosile nnope, ŵausisye, “Ŵaani nambi, akukombola kukulupuka?” **26** Che Yesu ŵalolite, nikuti, “Lyeleli lili lyangakomboleka kwa ŵandu, nambo kwa Akunnungu indu yose ikukomboleka.” **27** Nipele, che Petulo ŵajanjile, “Nnole, uwe tulesile yose ni kunkuya, chitupate chichi nambi?” **28** Che Yesu ŵaasalile, “Ngunsalila isyene, Mwana jwa Mundu pachatame pa chitengu cha umwenye cha ukulu wao mu chilambo cha sambano, ŵanyamwe umunguiye chintame mu itengu kumi na mbili ni kusilamula ngosyo kumi na mbili sya ŵandu ŵa ku Isilaeli. **29** Ni jwalijose jwalesile nyuumba pane achapwakwe pane achalumbugwe pane atatigwe pane achikulugwe pane ŵanache pane migunda, kwa ligongo lyangu, chachipochela mala mia, ni chachinjila mu umi wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **30** Nambo ŵajinji ŵaali ŵandanda sambano chachiŵa ŵambesi ni ŵaali ŵambesi sambano chachiŵa ŵandanda.

20 “Umwenye wa kwinani ulandene ni mundu jwaali ni ngunda wa sabibu, juŵatyosile kundaŵi pe kukwaŵika ŵandu ŵakulima mu ngunda wao. **2** Paŵamasile kulangana ni ŵakulima kuti chachalipa chipande chimo cha madini ga feza malinga ni malipilo ga lyuŵa limo, ŵapeleche ku ngunda wa sabibu. **3** Ŵatyosile saa tatu kundaŵi, ŵaweni ŵane ŵangali ni masengo ali ajimi pakusumichisya malonda. **4** Ŵaasalile, ‘Njende ni ŵanyamwe ku ngunda wa sabibu, none chinanlipe.’ **5** Nipele, ŵapite. Asyene ngunda ŵala ŵatyosile sooni saa sita ni saa tisa, ŵatesile iyoyo. **6** Pajaŵandichile saa kumi na moja, ŵatyosile sooni, ŵasimene ŵandu ŵane ali ajimi papopo pakusumisya malonda.

Nipele ŵausisye, ‘Kwachichi nkwima apano muusi wose u pangali masengo?’ **7** Ŵajanjile, ‘Pakuŵa ngapagwa mundu jwatupele masengo.’ Nombejo ŵaasalile, ‘Njaule ni ŵanyamwe nkapanganye masengo ku ngunda wa sabibu.’ **8** “Pakwaswele, nsyene ngunda wa sabibu jula ŵansalile jwakulolela masengo gao kuti, ‘Nkaaŵilanje ŵamasengo mwape malipilo gao, kutandila ŵa kumbesi mpaka ŵa kundanda.’ **9** Nipele, ŵaiche ŵele ŵaŵapegwilwe masengo katema ka saa kumi na moja, jwalijose ŵapochele chipande chimo cha madini ga feza. **10** Ni ŵandanda ŵala paŵaiche ŵaganichisye kuti chapochele yakupunda, nambo nombe ŵanyawo ŵapochele chipande chimo cha madini ga feza yalumo ni achinjao. **11** PaŵapochelE mbiya syao, ŵatandite kwasongonechela asyene ngunda ŵala. **12** Ŵatite, ‘Aŵaŵa ŵaŵapele masengo kumbesi apangenye masengo kwa katema ka lisaa limo pe, kwachichi ntulipile yalumo ni ŵanyaŵa akuno uweji tupililile masengo gakulimba muusi wose ni lyuŵa lili nkuŵala?’ **13** “Pelepo nsyene ngunda jula ŵanjanjile jumo jwao kuti, ‘Ambusanga, ngangummonela! Ana nganitulangana none kwa malipilo ga chipande chimo cha madini ga feza? **14** Njigale chichili chenu, njaule kumangwenu. Ngunonyelwa kumpa aju junampele masengo kumbesi yalumo ni mmwe. **15** Uli, ngangusachilwa kutenda indu ingunonyelwa nkati yose ingwete? Ana nkukola wiwu pakuŵa une ndili jwambone?’” **16** Nipele Che Yesu ŵamalichisye kwa kusala, “Iyoyo ŵaali ŵambesi chachiŵa ŵandanda ni ŵaali ŵandanda chachiŵa ŵambesi.” **17** Che Yesu paŵaliji nkukwela kwaula ku Yelusalemu, ŵaajigele ŵakulijiganya ŵao kumi na mbili, paŵaliji nkwenda mwitala, peuto pangali ŵandu ŵane, ŵaasalile, **18** “Nnole! Tukwaula ku Yelusalemu, ni kwele Mwana jwa Mundu chakatajikwe mmakono mwa achakulu

ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo, nombewo chalamulikwe aulajikwe. **19** Chakampeleche kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi apate kuntendela chanache ni kumputa mbokola ni kwaŵamba pa nsalaba ni pa lyuŵa lyaatatu chachisyuka." **20** Nipele achikulu ŵa ŵanache ŵa che Sebedayo ŵaichile Che Yesu, pamo ni achiŵanagwe, ŵatindiŵalile ni kwaŵenda chindu. **21** Che Yesu ŵammusisye, "Chichi nkusaka?" Ŵatite, "Choonde nlanje kuti mu umwenye wenu, achiŵanangu ŵaŵili ŵa chatame, jumo kundyo kwenu ni jwine kunchiji kwenu." **22** Che Yesu ŵajanjile, "Ana nkumanyilila chinkuchiŵenda! Uli chinkombole kuching'welela chikombe cha masauko chiching'wele une?" Ŵanyawo ŵajanjile, "Tukupakombola." **23** Che Yesu ŵaasalile, "Isyene chinng'welele chikombe changu cha masauko, nambo kutama kundyo ni kunchiji kwangu nganigaŵa masengo gangu nambo Akunnungu chachapa lipesa lyo ŵele ŵaŵakolochesye." **24** Nombe ŵakulijiganya ŵane likumi ŵala paŵapilikene gele, ŵatumbilile ŵaŵili wo. **25** Nipele Che Yesu ŵaaŵilasile ni kwasalila, "Nkumanyilila kuti mamwenye ŵa ilambo akwalongosya ŵandu ŵao kwa machili, ni achakulu ŵao akwatenda ali ŵandu ŵao. **26** Nambo inaŵe yele kukwenu, nambo jwalijose jwakusaka kuŵa jwamkulungwa kukwenu akusachilwa aŵe katumetume jwa wose. **27** Ni jwalijose jwakusaka kuŵa jwaandanda kukwenu akusachilwa aŵe jwakutumichila jwenu. **28** Iyoyopeyo, Mwana jwa Mundu nganaika kuti atumichilwe nambo kuti atumichile, ni kuutyosya umi wakwe kuti gaŵe malipilo kwa ligongo lya chiwombolo cha ŵandu ŵajinji." **29** Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao paŵaliji nkutyoka ku Yeliko, mpingo wa ŵandu ŵaliji nkwakuya. **30** Nipele, ŵapali ŵangalola ŵaŵili uŵatemi mungulugulu litala, nombewo paŵapikene kuti Che Yesu ŵaliji nkupita pelepo,

ŵanyanyisye achitiji, “Ambuje, Mwana ju che Daudi, choonde ntukolele chanasa!” **31** Mpingo wa ŵandu wakalipile ni kwasalila amyalale. Nambo ŵanyawo ŵapundangenye kunyanyisya, achitiji, “Ambuje, Mwana ju che Daudi, choonde ntukolele chanasa!” **32** Che Yesu ŵajimi, ŵaaŵilasile ni kwausya, “Ana nkusaka nampanganyichisye ichichi?” **33** Ŵajanjile, “Ambuje, tukummenda gaunukuche meeso getu.” **34** Nipele, Che Yesu ŵakolele chanasa, ŵakwaiye meeso gao ni papopo ŵakombwele kulola, ni ŵankuiye.

21 Che Yesu pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵaŵandichile ku Yelusalemu, ni paŵaiche ku Besefage pachikwesya cha Miseituni, ŵatumile ŵakulijiganya ŵaŵili. **2** Ŵaasalile, “Njaule kunsinda wauli mmbujo mwenu, ni kweleko chinkajisimane mbunda jajitaŵikwe ni mwanambunda pamo najo. Nkaagopole njise nawo kwangune. **3** Iŵaga chakammusye mundu ligongo lya kwagopola, nkajile, ‘Ambuje akusisaka,’ ni pangakaŵa chakannechele.” **4** Ali lyatendekwe kuti gamalile gaŵaŵechete jwakulondola jwa Akunnungu. **5** “Mwasalile ŵandu ŵa musi wa Sayuni, Nnole, Mwenye jwenu akunnyichilila! Atulele, ni akwesile mbunda, ni mwanambunda, chinyama chachikujigala itutule.” **6** Ŵakulijiganya ŵala ŵajawile, ŵatesile mpela iŵatite pakusalilwa ni Che Yesu. **7** Ŵajiichenawo mbunda ni mwanambunda, ŵatandiche nguo syao pachanya pawo ni Che Yesu ŵatemi pachanya pakwe. **8** Mpingo wekulungwa wa ŵandu watandiche nguo syao mwitala, ni ŵane ŵakatile nyambi sya mwana sya itela ni ŵatandiche mwitala. **9** Mipingo ja ŵandu ŵaŵalongolele ni ŵaŵakuiye ŵanyanyisye achitiji, “Ajinichilwe Mwana ju che Daudi, Akole upile jwele jwakwika mu liina lya Ambuje! Ajinichilwe Akunnungu ŵaali kwinani!” **10** Che Yesu paŵajinjilaga ku Yelusalemu, ŵandu ŵa

musi wose ŵaliji jugulijuguli. Ŵandu ŵaliji nkuusyana, “Ana aju ali nduni?” **11** Ŵandu mu mpingo ula ŵatite, “Ŵelewa ni Che Yesu, jwakulondola jwa Akunnungu kutyochela ku Nasaleti musi wa ku Galilaya.” **12** Nipele, Che Yesu ŵajinjile mu lutenje lwa Nyuumba ja Akunnungu, ŵaaŵinjile ŵanawose uŵasumisyaga ni kusuma malonda pepala, ŵapitikwisye mesa sya ŵaŵasumanyaga mbiya, ni itengu yao ŵaŵasumisyaga nguunda. **13** Ŵaasalile, “Ilembekwe Mmalembelo ga Akunnungu, ‘Nyuumba jangu chijiŵilanjikwe nyuumba ja kupopelela.’ Nambo ŵanyamwe njitesile peuto pakulisisila ŵa wiyi.” **14** Ŵangalola ni ŵakulemala ŵanjaulile pa Nyuumba ja Akunnungu, nombe Che Yesu ŵalamisye. **15** Achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo paŵaiweni indu yambone nnope iŵaitesile Che Yesu ni ŵanache ali nkunyanyisya pa Nyuumba ja Akunnungu achitiji, “Ajinichilwe Mwana ju che Daudi,” ŵanyawo ŵatumbile. **16** Ŵausisye, “Uli ngankupilikana yakuti ŵanache?” Che Yesu ŵajanjile, “Elo, ngupikana! Ana nganinsyome Maloŵe ga? ‘Kutyochela nkang'wa sya ŵanache achanandi ni ŵakonga, nlipatile lumbili lwemalilwe.’” **17** Nipele, ŵalesile, ŵakopweche mmusi ni kwaula ku Besania ni kugona kweleko. **18** Kundaŵi, Che Yesu paŵaujaga kwaula ku Yelusalemu, jakwete sala. **19** Ŵauweni ntini mungulugulu litala, ŵaujaulile, nambo nganachisimana chindu mwelemo, ŵausimene uli masamba pe. Ŵausalile, “Nkasogola isogosi sooni moŵa gose pangali mbesi!” Papopo nkuju wo wanyasile. **(aiōn g165)** **20** Ŵakulijiganya paŵauweni, ŵasimosile, ŵaliusisye, “Ntini u ujumwile chinauli chitema kwantinyi?” **21** Che Yesu ŵajanjile, “Ngunsalila isyene, mwaŵaga ni chikulupi pangali lipamba lili lyose, chinkombole kupanganya ngaŵa yeleyo pe yaitendekwe mu chitela cha ntini, nambo atamuno mwachisalilaga achi

chitumbi chi, ‘Ntupuche ni kuliponya mu bahali,’ chiitendekwe iyoyo. **22** Mwakolaga chikulupi, chachilichose chachimmende nkupopela, chimpate.” **23** Che Yesu ŵajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu, ni kwiganya. Paŵajiganyaga, achakulu ŵa mbopesi ni achakulu ŵane ŵa ŵandu ŵausisye kuti, “Ana kwa ukombole chi nkutenda yele indu yi? Ŵaani ŵampele wele ukombole u?” **24** Che Yesu ŵajanjile, “None chinammusye liusyo limo pe, mwanyangaga, nipele, none chinansalile kwa ukombole chi nguitenda indu yi. **25** Uli ukombole u che Yohana wa kubatisya watyochele kwapi? Watyochele kwinani pane kwa ŵandu?” Nambo ŵaŵechetesyene achinsyene pe achitiji, “Twajilaga, ‘Watyosile kwinani,’ chatuusye, ‘Nambi kwachichi nganimunkulupilila?’ **26** Nambo twajilaga, ‘Watyochele kwa ŵandu,’ tukogopa mpingo wa ŵandu pakuŵa ŵanawose akwitichisya kuti che Yohana ali jwakulondola jwa Akunnungu.” **27** Nipele, ŵajanjile, “Ngatukumanyilila!” Nombe Che Yesu ŵatite, “Atamuno une ngangunsalila ŵanyamwe kwa ukombole chi nguitenda indu yi. **28** “Ŵanyamwe nkuganisya uli? Mundu jumo ŵakwete achachanda ŵaŵili. Ŵantendele jwaandanda jo kuti, ‘Mwanangu, lelo njaule nkapanganye masengo mungunda wa sabibu.’ **29** Nchanda jo ŵajanjile, ‘Ngangusaka!’ Nambo kanyuma kakwe ŵapitikwiche ntima, ŵajawile kupanganya masengo. **30** Atati ŵala ŵanjaulile mwanagwe jwaaŵili jo ni kunsalila ilaila, nombe ŵajanjile ŵatite, ‘Elo, atati!’ Nambo nganajaula kumasengo. **31** Ana jwapi jwa ŵele ŵaŵili wo jwatesile yakuisaka atatigwe?” Ŵajanjile, “Jwanchanda jwaandanda jo.” Che Yesu ŵatite, “Ngunsalila isyene, ŵakukumbikanya nsongo ni ŵakulaŵalaŵa chajinjile mu Umwenye wa Akunnungu nkanaŵe kwinjila. **32** Pakuŵa che Yohana ŵaiche kukwenu ni

kunnanjila kutama yambone nti yakuti pakusaka Akunnungu, ni ŵanyamwe nganimunkulupilila, nambo ŵakukumbikanya nsongo ni ŵakulaŵalaŵa ŵankulupilile. Ni ŵanyamwe pammasile kugawona gele nganinleka sambi ni kunkulupilila." **33** Che Yesu ŵatite, "Mpilikanile chitagu chine. Jwapali mundu jumo nsyene nyuumba ŵalimile ngunda wa sabibu, ŵausyunguchisye lutenje ni ŵakolosisye pakuminyila sabibu, ŵataŵile chilindo mmomopemo. Nipele ŵaujasimisye kwa ŵakulima ni kwaula ku chilambo cha kutalika. **34** Katema ka kugungula, ŵatumile achikapolo ŵao kwa ŵakulima ŵala, kuti akajigale liunjili lyakwe lya magungulo. **35** Ŵakulima ŵala ŵakamwile achikapolo ŵao, jumo ŵamputile, ni jwine ŵammuleje, ni jwine ŵamponyile maganga. **36** Sooni ŵatumile achikapolo ŵane ŵajinji kupunda ŵa kundanda. Ŵakulima ŵala ŵajasime ngunda ŵatendele ilaila. **37** Kumbesi kwakwe ŵantumile mwanagwe achiganisyaga mu ntima wakwe achitiji, 'Chakanchimbichisye mwanangu.' **38** Nambo ŵakulima ŵala paŵammweni mwanagwao ŵaŵechetesyene achinsyene pe, 'Aju ni juchapochele iŵagosele, twende tummulaje kuti indu iŵagosele tujigale uwe!' **39** Nipele, ŵankamwile, ŵantyosisye paasa ngunda wa sabibu, ŵammuleje. **40** "Sambano, nsyene ngunda wa sabibu jula pachachiika, chachatenda ichichi ŵakulima ŵala?" **41** Ŵanyawo ŵajanjile, "Chachajonanga wamba ŵele ŵachigongomalo wo ni ngunda wa sabibu ula chachiujasimisya kwa ŵakulima ŵane uchachapa liunjili lyakwe lya magungulo kwa katema kakwe." **42** Pelepo Che Yesu ŵaasalile, "Uli ana nganinsyome lye lilowe li Mmalembelo ga Akunnungu? 'Liganga liŵalikanile ŵakutaŵa sambano lilyolyo lili lyetendekwe liganga lyalikusachilwa kwannope kugapunda maganga gose. Ambuje ni ŵatesile achi chindu chi, nombe

chili chakusimonjeka nnope kwetuwe!' **43** "Kwayele ngunsalila, Umwenye wa Akunnungu chiutyosekwe kukwenu, ni kupegwa ŵandu ŵakupanganya yakuisaka Akunnungu." **44** Jwalijose juchagwilile pa liganga lyo chakasiche ipande ipande, ni jwalijose juchilyagwilile, chilinkanyatekanyate. **45** Achakulu ŵa mbopesi ni Mafalisayo paŵapilikene itagu yao, ŵamanyilile kuti ŵaliji nkwagamba ŵanyawo. **46** Nipele ŵasosaga litala lya kwakamula, nambo ŵajogwepe ŵandu pakuŵa ŵanyawo ŵanganisisye nti jwakulondola jwa Akunnungu.

22 Che Yesu ŵaŵechetenawo sooni kwa itagu achitiji, **2** "Umwenye wa kwinani ulandene ni mwenye jumpepe juŵantendele mwanagwe chindimba cha chakulya cha ulombela. **3** Nipele ŵatumile achikapolo ŵao kukwaŵilanga ŵaalaliche kwika ku ulombela, nambo ŵakanile kwika. **4** Ŵaatumile sooni achikapolo ŵane, achitiji, 'Mwasalile ŵalalichikwe ŵala kuti, jwammale kolosya yakulya yangu, sikite ng'ombe jangu ja nkambaku ni ng'ombe sine syakunakana, inayose ili chile, njise ku ulombela.' **5** Nambo ŵandu ŵala ŵakanile kwika, ŵajawile, jumo ku ngunda wakwe, ni jwine ku masengo gakwe, **6** ni ŵane ŵaakamwile achikapolo ŵala ŵaputile ni ŵane kwaulaga. **7** Mwenye jula ŵatumbile, ŵaatumile ŵandu ŵangondo ŵao kuti akaaulaje ŵakuulaga ŵala ni kuchoma mooto musi wao. **8** Nipele ŵaasalile achikapolo ŵao, 'Ulombela uli chile, nambo unalaliche ŵala nganaŵajilwa. **9** Nipele njaule mmalekano ni ŵanawose uchinkaasimane, nkaaŵilanje aichanje ku chindimba cha chakulya cha ulombela.' **10** Achikapolo ŵao ŵala ŵatyosile, ŵajawile mmatala, ŵaichenawo wose uŵasimene nawo, ŵangalumbana ni ŵambone. Nyuumba ja ulombela jagumbele achalendo. **11** "Nambo paŵajinjile mwenye ku kwalola achalendo, ŵammweni

mundu jumo jwanganatakula nguo sya ulombela. **12** Mwenye
ŵammusisye, ‘Ambusanga, njinjile chinauli, nomwe nganinkola
nguo sya ulombela?’ Nambo ŵelewo ŵamyalele. **13** Nipele,
mwenye ŵaasalile achikatumetume ŵao, ‘Muntaŵe makongolo
ni makono, mkamponye paasa ku chipi, kweleko chakalile
ni kuchilimya meeno.’” **14** Che Yesu ŵamalichisye achitiji,
“Ŵajinji ŵakuŵilanjikwa, nambo ŵasagulikwe nganatupa.” **15**
Nipele, Mafalisayo ŵajawile, ŵajilene itajile pa kwatanjisya Che
Yesu kwa maloŵe gao. **16** Nipele, ŵaatumile ŵakulijiganya
ŵao, pamo ni ŵakulijiganya ŵa mumpingo u che Helode
ku Che Yesu. Ŵausisye achitiji, “Jwakwiganya, tukumanyilila
kuti mmwe ndi mundu jwakulupilichika, nkwiganya litala lya
Akunnungu kwa usyene, pangaganisya ŵandu akusala chichi,
pakuŵa ngankulola ukulu wa mundu. **17** Sambano, ntusalile,
nkuganisya ichichi? Uli ili yambone kulipa nsongo kwa mwenye
jwankulu jwa ku Loma pane akuŵilanjikwa che Kaisali, pane
tunalipe?” **18** Nambo Che Yesu ŵaumanyilile nningwa wao
wangalumbana, ŵaasalile, “Kwachichi nkuuninga, ŵanyamwe
ŵaulamba? **19** Munosye mbiya ja kulipila nsongo.” Nombewo
ŵaiche nawo likobili. **20** Nipele, Che Yesu ŵausisye, “Aku ku
meeso ku ni liina li ya ŵaani?” **21** Ŵajanjile, “Che Kaisali.”
Pelepo Che Yesu ŵaasalile ŵanyawo kuti, “Nipele, i che Kaisali
mwapeje che Kaisali, ni ya Akunnungu mwapeje Akunnungu.”
22 Paŵagapilikene gele ŵasimosile, ŵalesile, ŵajawile. **23**
Lye lyuŵa lyo, Masadukayo ŵane ŵakuti ngapagwa kusyuka
ŵaichilile Che Yesu, **24** nipele, ŵausisye, “Jwakwiganya, che
Musa ŵatite mundu jwalombele awaga pangaleka ŵanache,
ikusachilwa mpwakwe annombele jwankongwe jwawililwe ni
ŵankwakwe, kuti ammelechele ŵanache nkulugwe. **25** Nipele,

pa musi petu pano ŵapali ŵandu saba ŵaŴapagwile lutumbo lumo. Jwaandanda jo ŵalombele ni ŵawile pangali ŵanache, ni mpwakwe ŵannombile jwankongwe jula. **26** Iyoyo yaliji kwa jwaaŴili jula ni jwaatatu ni mpaka ŵanawose saba. **27** PaŴamasile kuwa ŵanawose saba, jwankongwe jula ŵawile. **28** Nambi, pa lyuŴa lya kusyuka jwele jwankongwe chaŴe jwa ŵaani mwa ŵele saba wo? PakuŴa wose saba ŵannombile." **29** Che Yesu ŵajanjile ŵanyawo, "ŴanyamweŴ nkosele pakuŴa ngankugamanyilila Malembelo ga Akunnungu atamuno ukombole wa Akunnungu. **30** PakuŴa pachachisyuka ŵawe ngalombela atamuno kulombwa, chaaŴe mpela achikatumetume ŵa kwinani. **31** Nambo yankati kusyuka kwa ŵawe, uli, nganinsyoma aila iŵansalile Akunnungu? ŴansalileŴ **32** 'Une ndili Akunnungu ŵa che Iblahimu ni Akunnungu ŵa che Isaka ni Akunnungu ŵa che Yakobo.' Nipele ŵele nganaŴa Akunnungu ŵa ŵawe, nambo ŵa ŵajumi." **33** Mpingo wa ŵandu ula paŴapilikene yeleyo, ŵagasimosile majiganyo gao. **34** Mafalisayo paŴapilikene kuti Che Yesu ŵamyalesye Masadukayo, ŵasongangene pamo. **35** Jumo jwao, ŵakwiganya malajisyo, ŵausisye Che Yesu achalingaga kuti, **36** "Jwakwiganya, likanyo chi lyalili lyekulungwa mu Malajisyo?" **37** Che Yesu ŵanjanjile, "'Mwanonyele Ambuje Akunnungu ŵenu ni ntima wenu wose ni mbumu jenu jose ni lunda lwenu lose.' **38** Alili ni likanyo lyekulungwa ni lyaandanda. **39** Ni lyaaŴili lyalikulandana ni lyele, lili, 'Munnonyele njenu mpela yankuti pakulinonyela mwasyene.' **40** Malajisyo gose ga Akunnungu gaŴapele che Musa ni majiganyo ga ŵakulondola ŵa Akunnungu gakukulupilila ge makanyo gaŴili ga." **41** PaŴasongangene pamo Mafalisayo, Che Yesu ŵausisye, **42** "ŴanyamweŴ nkuganisya uli yankati Kilisito? Uli ali mwanagwao

ŵaani?" ŴAjanjile, "ŴA che Daudi." **43** Che Yesu ŵaasalile, "Nipele, kwachichi che Daudi kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu akwaŵilanga Ambuje? Pakuŵa ŵatite, **44** 'Ambuje ŵaasalile Ambuje ŵangu, ntame kundyo, mpaka pachinaaŵiche ŵammagongo ŵenu paasi pa makongolo genu.' **45** Nipele, iŵaga che Daudi akwaŵilanga Kilisito 'Ambuje' ikukomboleka chinauli kuti ali mwanagwao?" **46** Ngapagwa mundu jwalijose juŵakombwele kwanga. Chitandile lyuŵa lyo ngapagwa juŵalinjile sooni kummusya.

23 Nipele, Che Yesu ŵausalile mpingo wa ŵandu ni ŵakulijiganya ŵao kuti, **2** "ŴAkwiganya malajisyo ni Mafalisayo akwete ukombole wa kusala uchenene Malajisyo. **3** Kwalye ligongo lyo mpikanichisye ni kutenda chachili chose chichansalile. Nambo nkasyasya isambo yao, pakuŵa ngakutenda yele yakuisala yo. **4** Akutaŵanga misigo jakutopela ni kwatwika ŵandu mmakoyo, nambo ŵele achinsyene wo ngakusaka atamuno kukwaya ni chala. **5** ŴAnyawo akugatenda masengo gao gose kuti apate kuloleka ni ŵandu. Akuwala indu yailembekwe malembelo ga malajisyo pachanya meeso ni konjechesya ukulu wa nguo syao kuti aloleche ali ŵandu ŵa Akunnungu. **6** Ikwanonyela kutama peuto pa kuchimbichikwa mu indimba ni itengu ya kuchimbichikwa mmajumba ga kupopelela. **7** Ikwanonyela kwakomasya kwa kwachimbichisya pa kusumichisya malonda ni kusaka ŵandu ŵaŵilanje, 'Jwakwiganya.' **8** Nambo ŵanyamwe nkaŵilanjikwa 'Jwakwiganya,' pakuŵa jwakwiganya jwenu ali jumo pe, ni wose ndi achalongo. **9** Atamuno ngasimummilanga mundu 'Atati' pa chilambo pano, pakuŵa Atati ŵetu ali ŵamo pe, ŵaali kwinani. **10** Atamuno ngasimmilanjikwa 'ilongola' pakuŵa chilongola jwenu ali jumo pe, yaani Kilisito. **11** Nombe

jwali jwankulungwa jwenu chaaŵe katumetume jwenu. **12** Jwakulikwesya chatuluswe ni jwakulitulusya chachikweswa. **13** “Ulaje uwe kukwenu ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, ŵaulamba! Pakuŵa nkuugala nnango wa Umwenye wa kwinani mmbujo pa ŵandu. Ni ŵanyamwe mwachinsyene ngankwinjila, atamuno ngankwaleka ŵakusaka kwinjila ajinjile. **14** Ulaje uwe kukwenu ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, ŵaulamba! Nkwasumula ŵawililwe ni achiŵankwawo ipanje yao nchilitendaga ŵandu ŵambone nkupopela mapopelo gamaleu, kwa lye ligongo lyo kulaga kwenu chikuŵe kwakukulungwa nnope. **15** “Ulaje uwe kukwenu ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, ŵaulamba! Pakuŵa nkutaŵa ulendo mu bahali ni pa chilambo kuti nkombole kuntenda namose mundu jumo aŵe jwa kunkuya mwanya. Pankumpata, nkuntenda aŵe mundu jwakwinjila ku jehanamu kumpunda mwachinsyene. **(Geenna g1067)** **16** “Ulaje uwe kukwenu ilongola ŵangalola! Ŵanyamwe nkutinji mundu alumbililaga kwa Nyuumba ja Akunnungu, kwele kulumbila ko ngaŵa chindu, nambo alumbililaga kwa sahabu ja Nyuumba ja Akunnungu, kwele kulumbilila ko kukwakanganichisya kuchitenda chalumbilile. **17** Ŵanyamwe ŵangalola ŵakuloŵela! Chapi chachili cha malumbo nnope, sahabu pane Nyuumba ja Akunnungu jajikujitenda sahabu jiŵe jeswela? **18** Sooni nkutinji mundu alumbililaga pa chilisa ngaŵa chindu, nambo alumbilaga nkujikolanga mbopesi jajili pa chilisa, kwele kulumbilila ko kukwakanganichisya kuchitenda chalumbilile. **19** Ŵanyamwe ŵangalola! Ana kulumbilila chi kwakuli kwamalumbo nnope, kwa mbopesi pane kwa chilisa chachikujitenda mbopesi jiŵe jeswela? **20** Jwakulumbila kwa chilisa akulumbilila kwa chele chilisa cho, ni kwa chose chachili pachanya pakwe. **21** Ni jwakulumbila kwa Nyuumba ja

Akunnungu akulumbilila kwa Nyuumba ja Akunnungu ni kwa jwele jwakutama nkati mo. **22** Nombe jwakulumbila kwa kwinani akulumbilila kwa chitengu cha Umwenye wa Akunnungu, ni kwa jwele jwakutama pachanya pakwe. **23** “Ulaje uwe kukwenu ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, ŵaulamba! Nkupochela mbopesi kwa ŵandu, atamuno pa masamba ga kununjila, ni bisali ni jila, nkuileka indu yekulungwa yailajichikwe ni Malajisyo mpela ila kupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu ni chanasa ni chikulupi. Gelega ni gankusachilwa kugakamulisya pangagaliŵalila gane. **24** ilongola ŵangalola! Nkujityosya membe mu yakung'wa, nambo nkuchimila chinyama chachikuŵilanjikwa ngamia! **25** “Ulaje uwe kukwenu ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, ŵaulamba! Nkosya chikombe ni mbale kwa paasa, nambo nkati nkuleka indu impatile kwa wiyi ni nsese. **26** Ugwe Mfalisayo jwangalola! Njosye chikombe nkati kaje ni paasa chipasalale. **27** “Ulaje uwe kukwenu ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, ŵaulamba! Pakuŵa nkulandana ni malembe gagasililwe ni chokaa, nombe kwa paasa gakuwoneka kuŵa gambone, nambo nkati mwakwe gagumbele maupa ga ŵawe ni usakwa wejinji. **28** Iyoyopeyo ni ŵanyamwe kwa paasa nkuoneka ni ŵandu kuŵa ŵambone nambo nkati ngumbele ulamba ni ungalimate. **29** “Ulaje uwe kukwenu ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, ŵaulamba! Nkugumba malembe ga ŵakulondola ŵa Akunnungu ni kugasalalisya malembe ga ŵandu ŵambone. **30** Nkutinji, ‘Tukaapali kalakala katema ka achambuje ŵetu, ngatukaŵe pamo mmaulajo ga ŵakulondola ŵa Akunnungu!’ **31** Kwakuŵecheta yeleyo nkulilosya mwachinsyene kuti ŵanyamwe ndi achiŵana ŵa aŵala ŵaŵauleje ŵakulondola ŵa Akunnungu. **32** Hayaga, mmalichisye masengo gaŵachokwele

achambuje ŵenu! **33** Ŵanyamwe ŵa uŵelesi wa lijoka lya sumu! Chimmutuche chinauli ulamusi wa ku jehanamu? **(Geenna g1067)** **34** Nipele lye ligongo lyo une ngumpelechela ŵanyamwe ŵakulondola ŵa Akunnungu, ŵandu ŵa lunda ni ŵakwiganya malajisyo, ŵane mwa ŵanyawo chimwaulaje ni kwaŵamba pa nsalaba, ni ŵane chimwapute ibokola mmajumba genu ga kupopelela ni kwasosa mmisi jinajose. **35** Nipele chileŵo chichiŵe kukwenu kwa ligongo lya miasi ja ŵandu ŵambone jajijitiche mu chilambo muno. Elo chitandile chiwa chi che Habili jwanganakola chileŵo mpaka chi che Sakalia, mwana ju che Balakia, jumwammuleje pa Nyuumba ja Akunnungu pasikati ja papaswela ni chilisa. **36** Isyene ngunsalila kuti, ŵandu ŵa uŵelesi u chalamulikwe kwa ligongo lya indu yi. **37** "Yelusalemu! Ugwe Yelusalemu! Nkwaulaga ŵakulondola ŵa Akunnungu ni kwaputa maganga ŵelewo ŵaŵatumikwe kukwenu. Ana kalingwa nasachile kwasonganganya achiŵana ŵenu, mpela nguku ijikuti pakwasonganganya achiŵanagwe kusi kwa mapapiko gakwe, nambo mwakanile. **38** Ayaga nipele, nyuumba jenu chijisigale lisame pe. **39** Ngunsalila, ngamuumona sooni mpaka pachinchiti, 'Akole upile jwele jwakwika mu liina lya Ambuje.'"

24 Che Yesu ŵakopweche pa Nyuumba ja Akunnungu, ni paŵajaulaga, ŵakulijiganya ŵao ŵajaulile ni kwalosya majumba ga Nyuumba ja Akunnungu. **2** Che Yesu ŵaasalile, "Elo, gose gankugawona ga! Isyene ngunsalila kuti, ngapagwa liganga namuno limo lichilisigale pa line, kila chindu chichijonasikwe." **3** Che Yesu paŵatemi ku chitumbi cha Miseituni, ŵakulijiganya ŵajaulile pa chisyepela, ŵausisye, "Ntusalile ana gelega chigatyochele chakachi? Ni chimanyisyo chi chakutulosya kwika kwenu ni kumbesi kwa chilambo chino?" **(aiōn g165)** **4**

Che Yesu ŵajanjile, “Nlilolechesye kuti akaika kunnambusya mundu. **5** Pakuŵa achajinji chakopochele aninkuti, une ndili Kilisito nombewo chachasoyasya ŵandu ŵajinji. **6** Chimpikane yankati ngondo ni kusongona yankati ngondo, nambo nkatojima, pakuŵa gelega gakusachilwa gatyochele kaje, nambo kumbesi kwakwe kukanaŵe. **7** Chilambo chimo chichiputane ni chine, umwenye umo chiuputane ni wine. Kosekose kuchichiŵa ni sala ni chindendemesi cha chilambo. **8** Aga ganagose ga gali mpela kutanda kwa chilungusi. **9** “Nipele chachintyosya kuti ansausye ni kummulaga. Chinchichimwa ni ŵandu ŵa ilambo yose ligongo lya liina lyangu. **10** Sooni, achajinji chachileche chikulupi chao, chachigalaukana ni kuchimana jwine ni jwine. **11** Chachikopochela ŵakulondola ŵa unami achajinji chiŵalambusye ŵandu ŵajinji **12** Ligongo lya winji wa ungalimate, unonyelo wa ŵandu ŵajinji chiuchinandupa. **13** Nambo jwalijose juchapililile mpaka kumbesi, jwelejo ni juchakulupuche. **14** Nambo, kukanaŵe kwika kumbesi, aji Ngani Jambone ja umwenye wa Akunnungu chijilalichikwe pa chilambo chose jiŵe umboni kwa ilambo yose. **15** “Nipele, pachinchione ‘Chindu cha soni chachikusakasya Nyuumba ja Akunnungu’ chichaŵechetekwe ni che Danieli, jwakulondola jwa Akunnungu kuti chijimi peuto papaswela, ŵakusyoma amanyilile malumbo gakwe. **16** Pelepo, ŵaali ku Yudea autuchile kumatumbi. **17** Jwaali pachanya nyuumba akatuluka ni kwinjila nkati kukwigala chindu. **18** Jwaali ku migunda akauja panyuma kukwigala nguo jao. **19** Ulaje kukwao ŵele utachiŵa pachiilu ni ŵachajonjesye gele moŵa go! **20** Mpopele kuti kuutuka kwenu kunaŵe katema ka mbepo, atamuno Lyuŵa lya Kupumulila! **21** Pakuŵa kele katema ko chikupagwe kulaga kwakukulungwa

kwati nganikupagwe chitandile kugumbikwa chilambo chino mpaka sambano, atamuno ngali pachikutyochele sooni. **22** Iŵaga gele moŵa go ngagakapunguchikwe, ngapagwa mundu jwakakulupwiche, nambo gele moŵa go chigapunguchikwe kwa ligongo lya ŵele ŵaŵasagulikwe. **23** "Nipele, kele katema ko mundu aikaga kunsalila, 'Kilisito ali apa' pane 'Ali akuno,' nkakulupilila. **24** Pakuŵa chachikopochela ŵanya kilisito ŵa unami ni ŵakulondola ŵa unami. Chachitenda imanyisyo yaikulungwa ni yakusimonjeka ya kwalambusya ŵandu yakombolekaga namose ŵasagulikwe ŵa Akunnungu. **25** Mpilikane, nanjamwiche chile kakanaŵe katema. **26** Nipele, ansalilaga kuti, 'Nnole, ali mwipululu,' nkajaula kweleko, pane 'Nnole, ali munkati,' nkakulupilila. **27** Pakuŵa, mpela njasi ijikuti kumesya kutyochela kungopochelo lyuŵa mpaka kulikutiŵila lyuŵa, iyoyo peyo ni ichijile kwika kwa Mwana jwa Mundu. **28** Pele pauli ntembo, ni patachisongangana achikapungu. **29** "Nambo nkumala kulaga kwa ge moŵa go, lyuŵa chilipilile, ni lwesi ngalulanguchisya, ni ndondwa sisipatuche kutyochela kwinani ni machili ga kwinani chigachitinganyika. **30** Nipele, chimanyisyo cha Mwana jwa Mundu chichioneche kwinani, pelepo ŵandu wose ŵa pa chilambo chalile, Chachimmona Mwana jwa Mundu ali nkwika pachanya maunde ga kwiunde, ni machili ni ukulu wekulungwa. **31** Nombe chachatuma achikatumetume ŵao ŵa kwinani ali akamulile mapenga ga kusona nnope, ni ŵanyawo chachasonganganya ŵandu ŵao uŵasagulikwe kutyochela mbande syose ncheche sya chilambo, chitandile aji mbesi ja kwinani mpaka aji mbesi ji. **32** "Kwa chitela cha ntini nlijiganye achi chitagu chi, Paukutanda kola nyambi ni kusipuka masamba, ŵanyamwe nkumanyilila kuti katema ka chuuku kaŵandichile. **33** Iyoyo peyo ŵanyamwe

pachingaone aga gose ga gali nkutendekwa, mmanyilile kuti katema ka une kuuja kaŵandichile. **34** Isyene ngunsalila, Au uŵelesi u ngaupita gakanaŵe kutendekwa aga gose ga. **35** Kwinani ni chilambo chiichipita, nambo maloŵe gangu ngagapita ng'o. **36** “Nambo, yankati lyuŵa ni saa, ngapagwa ŵakuimanyilila chakachi chiikopochele, atamuno achikatumetume ŵa kwinani, atamuno Mwana, Atati jika pe ni ŵakumanyilila. **37** Pakuŵa yaitite mmoŵa ga che Nuhu, ni iyoyo ichichiŵa kwika kwa Mwana jwa Mundu. **38** Pakuŵa gele moŵa go, chikumba meesi chachikulungwa chikanaŵe, ŵandu ŵalyaga ni kung'wa, ni ŵalombelaga ni kulombwa, mpaka lye lyuŵa lyo che Nuhu paŵajinjile mu safina. **39** Nganamanyilila mpaka chikumba meesi pachaiche ni kwakumba wose. Ni iyoyo ichichiŵa kwika kwa Mwana jwa Mundu. **40** Kele katema ko ŵandu ŵaŵili chachiŵa ku ngunda, jumo chachijigalikwa ni jwine kulekwa. **41** Achakongwe ŵaŵili chachiŵa aninkusyaga, jumo chachijigalikwa ni jwine kulekwa. **42** Nipele, nlilolechesye, pakuŵa ngankumanyilila lyuŵa chi litaiche Ambuje wenu. **43** Nambo nkumbuchile lyeleli, kuti akaimanyi nsyene nyuumba katema chi jwawiyi pataiche, akachesisye, ngakajileche nyuumba jakwe jijonasikwe. **44** Kwalye ligongo lyo, ŵanyamwe nliŵiche chile, pakuŵa ngankumanyilila katema kachaiche Mwana jwa Mundu.” **45** Che Yesu ŵapundile kuŵecheta, “Nipele nduni jwali jwakutumichila jwakukulupilichika ni lunda, jwati ambujegwe chammiche pachanya pa ŵandu ŵao, ŵape chakulya katema kakwe? **46** Jwana upile jwakutumichila jo pataiche ambujegwe juchansimane aninkutendekanya yeleyo. **47** Isyene ngunsalila, chachimmika jwele katumetume jo alindilile chipanje chakwe chose. **48** Nambo jwakutumichila aŵaga jwangalumbana atiji muntima mwakwe kuti, ‘Ambuje ŵangu

akukaŵa kuuja,’ **49** ni kutanda kwaputa achikapolo achinjakwe
ni kulya ni kung'wa pamo ni ŵakolelwa, **50** ambujegwe kapolo
jula chachiika lyuŵa lyangakulilolela ni saa jangakujimanya.
51 Chachinjamuka wamba ni kummika mu mpingo umo ni
ŵaulamba. Kweleko chikuŵe ni kulila ni kuchilimya meeno.

25 “Kele katema ko, Umwenye wa kwinani chiulandane ni
achiŵali likumi ŵaŵajigele ibatali yao, ŵatyosile kwachingamila
ambuje ŵa ulombela. **2** Nsano ŵao ŵaliji ŵakuloŵela ni nsano
ŵaliji ŵakalamuka. **3** Ŵaŵaliji ŵakuloŵela ŵala ŵajigele ibatali
yao, nambo nganajigala mauta ga akiba. **4** Nambo ŵele ŵaŵaliji
ŵakalamuka ŵala ŵajigele mauta mu yupa pamo ni ibatali
yao. **5** Pakuŵa ambuje ŵaulombela ŵakaŵile kwika, achiŵali
ŵala wose ŵagwesele ni kugona. **6** Nambo sikati chilo nnope
kwapali kunyokonya, ‘Nnole! Ambuje ŵaulombela akwika, njaule
nkaachingamile.’ **7** Pelepo achiŵali ŵala wose ŵajimwiche,
ŵaiŵisile chile ibatali yao. **8** Ŵele ŵakuloŵela ŵala ŵaasalile
ŵakalamuka kuti, ‘Mtupe mauta genu kanandi pakuŵa ibatali yetu
ikusimika.’ **9** Nambo ŵakalamuka ŵala ŵajanjile, ‘Ngagatukwana
uwe ni ŵanyamwe! Mmbaya njaule kwa kusumisya nkalisumile
mwachinsyene!’ **10** Nipele, ŵele achiŵali ŵakuloŵela wo
paŵajawile kusuma mauta, ambuje ŵaulombela ŵaiche, ni
achiŵali ŵaŵaliŵisile chile ŵajinjile pamo nawo mu nyuumba ja
ulombela ni nnango waugalikwe. **11** Kanyuma achiŵali ŵane ŵala
ŵaiche, ŵaaŵilasile, ‘Achimwene, achimwene, ntuugulile!’ **12**
Nambo ŵelewo ŵajanjile, ‘Ngunsalila isyene, ngangummanyilila
ŵanyamwe.’” **13** Nipele, Che Yesu ŵatite, “Nlilolechesye,
pakuŵa ngankumanyilila lyuŵa atamuno saa pachaiche Mwana
jwa Mundu. **14** “Pakuŵa Umwenye wa kwinani uli mpela
mundu jwasachile kwaula ulendo, ŵaaŵilasile ŵakutumichila

ŵao ni kwalechela chipanje chakwe. **15** Ŵampele kila jumo ichaikombole, jumo maunjili nsano ga mbiya, ni jwine maunjili gaŵili ni jwine liunjili limo, ni ŵajawile. **16** Nipele, juŵapochele mbiya maunjili nsano ŵajawile kukusumisya malonda ni ŵapatile mbiya sine maunjili nsano. **17** Ilaila juŵapochele mbiya maunjili gaŵili jula, ŵapatile sine maunjili gaŵili. **18** Nambo jwele juŵapochele mbiya liunjili limo jula, ŵajawile, ni kusola lisimbo paasi, ni ŵasisile mbiya ja achimwene jwao. **19** "Pagapite moŵa gamajinji, achimwene jwa ŵakutumichila ŵala ŵausile, ni ŵatandite kuŵalanjila mbiya sisyatumiche ni mbiya sisyapatikene mu mbiya syakwe. **20** Katumetume juŵapochele mbiya maunjili nsano ŵaiche ali ajigele gane nsano, ŵaasalile, 'Achimwene, mwambele maunjili nsano ga mbiya, nnole, nyonjechesye maunjili gane nsano.' **21** Achimwene jwao ŵansalile jwelejo kuti, 'Yambone, jwakutumichila jwambone ni jwakukulupilichika. Ndi jwakukulupilichika kwa indu yainandi pe, chinampe yejinji. Njise kukusengwa pamo ni achimwene jwenu.' **22** "Sooni jwakutumichila juŵapochele mbiya maunjili gaŵili ŵaiche, ŵatyosisye mbiya sine maunjili gaŵili gagajonjechekwe, ŵatite, 'Achimwene, mwambele mbiya maunjili gaŵili. Nnole, mbatile sine maunjili gaŵili gagajonjechekwe.' **23** Achimwene jwao ŵansalile jwelejo kuti, 'Yambone, jwakutumichila jwambone ni jwakukulupilichika. Ndi jwakukulupilichika kwa indu yainandi pe, chinampe yejinji. Njise kukusengwa pamo ni achimwene jwenu.' **24** "Nambo juŵapochele mbiya liunjili limo jula ŵaiche, ŵatite, 'Achimwene, nguimanyilila kuti mwe ndi ŵakulimba, mmweji nkugungula pa nganimpande, ni kusonganganya panganimmisa. **25** Najogwepe, najisisile mbiya jenu paasi. Nipele njigale mbiya jenu.' **26** "Achimwene jwao ŵanjanjile, 'Mwe ndi jwakutumichila

jwangalumbana ni jwa ulesi! Nkuumanyilila kuti une ngugungula panganimbande, ni kusonganganya panganimisa. **27** Nipele yammajile kujiŵika mbiya jangu mu nyuumba ja kugosela mbiya, none pachiiche ngajijigele jajili jangu ni chakonjecheka chakwe! **28** Munsumule mbiya jo mumpe jwakwete mbiya maunjili likumi. **29** Pakuŵa, jwali ni chindu chapegwe ni konjechekwa. Nambo jwanganakola chindu, ata chele chakwete cho chichijigalikwe. **30** Yankati jwakutumichila jwangaikanacho chakonjecheka, mumponye paasa ku chipi! Kweleko chikuŵe ni kulila ni kuchilimya meeno.'" **31** "Katema kachaiche Mwana jwa Mundu mu ukulu wakwe ni achikatumetume ŵa kwinani wose ali pamo nawo, pelepo chachitama pa chitengu chao cha umwenye chachili ni ukulu. **32** Ŵandu ŵa ilambo yose chasongangane mmbujo mwao, nombe chachalekanganya ŵandu mpela ŵakuchinga yakuti pakusilekanganya ngondolo ni mbusi. **33** Chaachisiŵika ngondolo yaani ŵandu ŵambone kundyo kwakwe ni mbusi yaani ŵandu ŵangalumbana kunchiji kwakwe. **34** "Nombe Mwenye chiŵasalile ŵaali ŵa kundyo kwakwe kuti, 'Njise ŵanyamwe ŵampegwile upile ni Atati ŵangu, mpochele umwenye ŵampanganyichisye chile chitandile kugumbikwa chilambo. **35** Pakuŵa jangwete sala ni ŵanyamwe mwambele chakulya ni jangwete njota ni ŵanyamwe mwambele meesi ni naliji jwannendo ni ŵanyamwe mwambochele mmajumba genu. **36** Naliji matakope, ŵanyamwe mwandakwisye ni naliji jwakulwala ŵanyamwe mwaaiche kukuunola ni naliji jwantawe ŵanyamwe mwanyimajimile.' **37** Pelepo, ŵandu ŵakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu chiŵajanje mwenye kuti, 'Ambuje, ana chakachi twambweni ŵa sala ni kumpa chakulya, pane jinkwete njota ni kung'wesya meesi? **38** Ana chakachi twammweni nli

jwannendo ni kumpochela, pane matakope ni kuntakusya? **39** Chakachi twammweni ndi nkulwala pane jwantawe ni kwika kukunnola?' **40** Mwenye chiŵajanje, 'Ngunsalila isyene, chachilichose chimwantendele jumo jwa ŵanyaŵa achalongo ŵangu achanandi, mwandendele une.' **41** "Nipele chiŵasalile ŵele ŵaali kunchiji kwao, 'Ntyoche mmbujo mwangu ŵanyamwe ŵankwete malweso! Njaule ku mooto moŵa gose pangali mbesi wangasimika, wauŵichikwe chile kwa ligongo lya Shetani ni achikatumetume ŵakwe. **(aiōnios g166)** **42** Pakuŵa jangwete sala nganimumba chakulya, jangwete njota nganimumba meesi. **43** Naliji jwannendo nganimumbochela mmajumba genu ni panaliji matakope nganimumba nguo ni nalwalaga ni nataŵikwe nganinnyika kukulola.' **44** "Pelepo nombe chajanje, 'Ambuje, ana chakachi twammweni ndi jinkwete sala ni njota, ni ndi jwannendo pane matakope, ni ndi nkulwala pane jwantaŵikwe, nowe nganitunkamusya?' **45** Mwenye chajanje, 'Ngunsalila isyene, kila pamwakanaga kumpanganichisya gelega jumo jwa ŵanyaŵa achanandi ŵa, mwakanile kuumbanganichisya une.' **46** Nipele, ŵanyaŵa chajaule kumasausyo moŵa gose pangali mbesi, nambo ŵandu ŵakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu chajaule ku umi wa moŵa gose pangali mbesi." **(aiōnios g166)**

26 Che Yesu paŵamalisisye kuŵecheta gelego gose, ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, **2** "Nkumanyilila kuti pachigamale moŵa gaŵili chichiŵe chindimba cha Pasaka, ni Mwana jwa Mundu chakatyosyekwe kuti aŵambikwe pa nsalaba." **3** Katema ko achakulu ŵa mbopesi ni achakulu ŵa ŵandu ŵasimene pa nsana wa nyuumba ja Jwankulu Jwambopesi jwaŵilanjikwe che Kayafa. **4** Ŵajilene ichajile pa kwakamula Che Yesu kwa malindi

ni kwaulaga. **5** Nambo ŵatite chele chindu chinatyochele katema ka lyuŵa lya chindimba cha Pasaka, ngakaŵa chikutyochele kutindiganya pa ŵandu. **6** Che Yesu paŵaliji ku Besania, ku nyuumba ji che Simoni, juŵalamile matana. **7** Jwankongwe jumo juŵaliji ni chuupa chachikolochekwe ni liganga lya alabasta chachili ni mauta ga kununjila nnope ni ga ndalama jajikulungwa, ŵaichilile Che Yesu paŵatemi kulya chakulya, ŵajitile mauta muntwe. **8** Ŵakulijiganya ŵao paŵaiweni yele ŵatumbile, ŵatite, “Awu uwonasi u wa chichi? **9** Aga mauta ga ngati gakasumichikwe kwa mbiya jekulungwa, ni kupegwa ŵakulaga.” **10** Che Yesu ŵasimanyilile ng'anisyo syao, ŵaasalile, “Ligongo chi nkunsausya jwankongwe jo? Jwele atesile yambone kukwangu.” **11** Ŵakulaga alinji moŵa gose ni ŵanyamwe, nambo une nguuŵa ni ŵanyamwe moŵa gose. **12** Aju jwankongwe ju anyitilile pa chiilu mauta ga kununjila kuti amiche chile kwa masiko gangu. **13** Ngunsalila isyene, papali pose pa chilambo pano patachilalichila Ngani Jambone ji, achi chatesile jwankongwe ju chichisalichikwe kwa kunkumbuchila. **14** Nipele, che Yuda Isikaliote, jumo jwa likumi ni ŵaŵili ŵala, ŵajawile kwa achakulu ŵa mbopesi, **15** ŵausisye, “Ana chimuumbe ichichi nannyichisyaga Che Yesu kukwenu?” Ŵaŵalanjile ipande selasini ya feza. **16** Chitandile kele katema ko che Yuda ŵasosaga lipesa lya kwaichisya kukwao. **17** Lyuŵa limo likanaŵe lyuŵa lya chindimba cha mikate jangatagwa amila, ŵakulijiganya ŵajaulile Che Yesu ni kwausya, “Ana kwapi nkusaka tukankolochesye chakulya cha Pasaka?” **18** Ŵajanjile, “Njaule mmusi kwa mundu jumpepe, nkansalile, ‘Jwakwiganya akuti, katema kangu kaiche, chindye chakulya cha Pasaka kumangwenu pamo ni ŵakulijiganya ŵangu.’” **19** Ŵakulijiganya ŵala ŵatesile mpela iŵatite pakusalilwa ni Che

Yesu, ŵakolosisye chakulya cha Pasaka. **20** Ligulo, Che Yesu ŵatemi pakulila chakulya pamo ni ŵakulijiganya ŵao kumi na mbili. **21** Paŵalyaga, Che Yesu ŵatite, “Ngunsalila isyene, jumo jwenu chakang'alauche.” **22** Ŵakulijiganya ŵasupwiche nnope, ŵatandite kuusya jumo jumo, “Ambuje! Uli, ndili une?” **23** Che Yesu ŵajanjile, “Juchakatoŵele nkate mumbale pampepe ni une jujojo ni juchakang'alauche. **24** Elo, Mwana jwa Mundu chawe mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti pakusala, nambo ulaje kwa jwelejo juchakangalauche Mwana jwa Mundu! Ikaliji mmbaya ngakapagwe jwele mundu jo.” **25** Che Yuda, juŵangalawiche, ŵausisye, “Jwakwiganya! Ndili une?” Che Yesu ŵajanjile, “Ugwe mmechete.” **26** Paŵalyaga, Che Yesu ŵaujigele nkate, ŵatogolele Akunnungu, ŵaugaŵenye, ŵapele ŵakulijiganya ŵao achitiji, “Njigale ndye, achi ni chiilu changu.” **27** Nipele ŵachijigele chikombe cha divai, ŵatogolele, ŵapele achitiji, “Nng'welele achi ŵanawose, **28** pakuŵa aji ni miasi jangu ja lilangano jajikwitika kwa ligongo lya ŵajinji kwa kwalechelesya sambi. **29** Nambo ngunsalila kuti nguung'wa sooni divai ja sabibu mpaka paching'we jasambano pamo ni ŵanyamwe mu umwenye wa Atati ŵangu.” **30** Paŵamasile kwimba lujimbo lwa kulapa, ŵatyosile, ŵajawile kuchikwesya cha Miseituni. **31** Nipele Che Yesu ŵaasalile sooni, “Chilo cha lelo jino, ŵanyamwe ŵanawose chinchimwe ni une, pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, ‘Chinampute jwakuchinga ni mpingo wa ngondolo chipwilingane.’ **32** Nambo pachimale kusyuka, chinannongolele ku Galilaya.” **33** Che Petulo ŵaasalile Che Yesu, “Nachiŵamuno ŵanawose chachimwe ni mmwe ni kunneka, nambo une ngali pachinanneche.” **34** Che Yesu ŵansalile che Petulo, “Ngunsalila isyene, chilo chino jikanaŵe

kutongola tambala, chimungane katatu." **35** Che Petulo ŵatite, "Iŵaga chingawe pamo nomwe, ngasinankana." Ŵakulijiganya ŵane ŵala ŵanawose ŵatite iyoyo. **36** Nipele Che Yesu ŵajawile pamo nawo kwiuto kwakukuŵilanjikwa ku Getesemane, ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao kuti, "Ntame apano une ngwaula ako kukupopela." **37** Ŵalongene nawo che Petulo pamo ni ŵanache ŵaŵili ŵa chilume ŵa che Sebedayo, ŵatandite kusupuka nnope ni kulagasika. **38** Pelepo ŵaasalile, "Ngusupuka nnope muntima mpaka chiŵandi kuwa. Ntame apano ni nchesye pamo ni une." **39** Nipele, ŵajawile mmbujo kanandi, ŵagwile manguku, ŵapopele achitiji, "Atati ŵangu, iŵaga ikukomboleka, achi chikombe cha malagasyo chimbite, nambo ngaŵa kwa kusaka une, nambo iŵe mpela inkuti pakusaka mmwe." **40** Ŵajaulile ŵakulijiganya ŵala, ŵasimene agonile, ŵaasalile che Petulo, "Ana uli, nganinkombola kuchesya pamo ni une atamuno saa jimope? **41** Nchesye ni kupopela kuti nkaika kwinjila nkulinjikwa. Mbumu jikusaka nambo chiilu changali machili." **42** Che Yesu ŵajawile sooni kaaŵili kukupopela, "Atati ŵangu, iŵaga ngaikomboleka achi chikombe cha malagasyo chipite pangang'welela une, nipele, chinkusaka chitendekwe." **43** Ŵajaulile sooni ŵakulijiganya ŵao, ŵasimene agonile, pakuŵa meeso gao gatopelwe ni lugono. **44** Nipele ŵalesile, ŵajawile sooni kukupopela kaatatu kwa maloŵe galagala. **45** Nipele ŵajaulile ŵakulijiganya ŵala, ŵaasalile, "Ana uli, chiŵela nli mu lugono ni kupumulila? Nnole katema kasyene kaiche, ni Mwana jwa Mundu chatajikwe mmakono mwa ŵandu ŵa sambi. **46** Njime, twende. Nnole! Akwika jwakuung'alauka." **47** Nipele, Che Yesu paŵaliji nkuŵecheta nawo, ŵaiche che Yuda, jumo jwa ŵakulijiganya kumi na mbili ŵala. Pamo nawo ŵaiche ŵandu ŵajinji ali ajigele mapanga

ni imbonga ŵaŵatumikwe ni achakulu ŵambopesi ni achakulu ŵa ŵandu. **48** Juŵasachile kungalauka Che Yesu jo, ŵapele chimanyisyo kuti, “Juchinankomasye kwa kwakunnonyela ni jujojo, munkamule.” **49** Che Yuda ŵammandichile Che Yesu, ŵaasalile, “Ngunkomasya jwakwiganya!” Nipele ŵankomasisye kwa kwakumbata. **50** Che Yesu ŵansalile, “Ambusanga, ntende chinnyichile.” Pelepo ŵaiche ŵandu ŵala, ŵankamwile Che Yesu ni kwaŵika paasi pa ulamusi wao. **51** Jumo jwa ŵaŵaliji pamo ni Che Yesu ŵalisolomwele lipanga lyakwe, ŵamputile kapolo jwa Jwankulu Jwambopesi, ŵankatile liwiwi. **52** Pelepo Che Yesu ŵansalile jwejo, “Mmusye upanga wenu mwigonelo mwakwe, pakuŵa jwalijose jwakuulaga ni lipanga, chaulajikwe ni lipanga. **53** Uli ana ngankwimanyilila kuti ngukombola kwaŵenda Atati ŵangu ni kuumbelechela kupunda ŵangondo mipingo kumi na mbili ŵa achikatumetume ŵa kwinani? **54** Nambo chigamalile chinauli Malembelo ga Akunnungu gagakuti ikuŵajilwa kuwa?” **55** Katema kakoko Che Yesu ŵausalile mpingo wa ŵandu uŵaiche kukwakamula, “Uli nnyiche kukungamula kwa mapanga ni imbonga mpela ndili mundu jwangangugakamulichisya malajisyo? Moŵa gose naliji pa Nyuumba ja Akunnungu njijiganyaga, nambo nganimungamula! **56** Nambo aga gose ga gatendekwe pakuti gamalile malembelo ga ŵakulondola ŵa Akunnungu.” Pelepo ŵakulijiganya ŵanawose ŵalesile, ŵatisile. **57** Nipele, ŵele ŵandu ŵaŵankamwile Che Yesu ŵanjawisye ku nyuumba ji che Kayafa juŵaliji Jwankulu Jwambopesi, kuŵasongangene ŵakwiganya Malajisyo ni achachekulu. **58** Che Petulo ŵankuiye kwa kutali mpaka mu lutenje lwa Jwambopesi Jwankulu, ŵajinjile nkati pamo ni ŵakulindilila kuti alole ichikatendekwe. **59** Nipele, achakulu ŵambopesi ni nkungulu wose ŵausosile

umboni wa unami kuti akombole kumbulaga Che Yesu. **60** Nambo nganapata umboni wauli wose, nachiŵamuno ŵaiche ŵandu ŵajinji ŵa unami. Kumbesi kwakwe ŵaiche ŵandu ŵaŵili. **61** Ŵatite, “Aju mundu ju ŵatite, ‘Ngukombola kujigumula Nyuumba ja Akunnungu ni kujitaŵa sooni kwa moŵa gatatu.’” **62** Jwambopesi Jwankulu ŵajimi, ŵammusisye Che Yesu, “Ana ngankwanga lilowe? Ana ŵandu ŵa akummechetela chichi?” **63** Nambo Che Yesu ŵatemi ji. Jwambopesi Jwankulu ŵansalile, “Ngunnumbisya kwa Akunnungu ŵaali ŵajumi, ntusalile naga isyene mmwe ni Kilisito, Mwana jwa Akunnungu!” **64** Che Yesu ŵanjanjile, “Mmwe mmechete! Nambo ngunsalila kuti, chitandile sambano chimumbone Mwana jwa Mundu ali atemi kundyo kwa Ambuje ŵa machili, chimumbone iyoyo achiikaga pa maunde ga kwinani.” **65** Pelepo, Jwambopesi Jwankulu ŵapapulenye nguo syao, ŵatite, “Ŵatukene Akunnungu! Uli tukuusaka sooni umboni nkati jweleju? Sambano mpilikene yatite pakwatukana Akunnungu. **66** Ŵanyamwe nkuti uli?” Ŵanyawo ŵanjanjile, “Aŵajilwe kuwa!” **67** Nipele ŵansunile mata ku meeso, ŵamputile. Ŵane ŵamputile majanda palijeje, **68** achitiji, “Nlondole, alakwe Kilisito Jwakuwombola, ŵaani ŵamputile!” **69** Che Petulo ŵatemi paasa mu lutenje. Nipele, jwakutumichila jumo jwankongwe ŵanjaulile, nikuti, “Alakwe mwaliji pampepe ni Che Yesu jwa ku Galilaya.” **70** Nambo che Petulo ŵakanile mmbujo mwa ŵanawose achitiji, “Ngangumanyilila inkuŵecheta yo.” **71** Paŵakopokaga paasa, katumetume jwine jwankongwe ŵammweni, ŵaasalile uŵaliji pelepo kuti, “Mundu ju ŵaliji pamo ni Che Yesu jwa ku Nasaleti.” **72** Che Petulo ŵakanile sooni kwa kulumbilila, “Ngangummanyilila mundu ju.” **73** Kanyuma kanandi, ŵandu ŵaŵaliji pelepo ŵajaulile che Petulo, ŵansalile,

“Kusyene, mmwe nomwe nli jumo jwakwe, pakuŵa uŵechete wenu ukummanyisya.” **74** Pelepo che Petulo ŵatandite kulumbilila kwakulilwesya achitiji, “Ngangummanyilila mundu ju!” Katema kakoko tambala jatongwele. **75** Che Petulo ŵagakumbuchile maloŵe gaŵasalilwe ni Che Yesu kuti, “Chimungane katatu, jikanaŵe kutongola tambala.” Nipele, ŵatyosile paasa, ŵalisile nnope.

27 Pakwachele, achakulu ŵambopesi ni achakulu ŵa ŵandu ŵajilene ichajile pakwaulaga Che Yesu. **2** Ŵataŵile magwedegwede, ŵanjigele, ŵampeleche ku che Pilato, jwankulu jwa Chiloma. **3** Pelepo, che Yuda juŵangalawiche, paŵaiweni kuti Che Yesu amasile kulamulikwa, ŵalilasiche muntima, ŵausisye kwa achakulu ŵambopesi ni achakulu ŵa ŵandu ipande selasini ya feza. **4** Ŵaasalile, “Leŵile kwa kuntyosya mundu jwangali ni sambi aulajikwe.” Nambo ŵele ŵanyawo ŵatite, “Yeleyo ili yetuwe? Chimmanyilile mwasyene.” **5** Nombejo ŵaponyele feza sila pa Nyuumba ja Akunnungu, ŵakopweche paasa, ŵajawile kukulitaŵilila. **6** Achakulu ŵambopesi ŵasijigele feza sila, nikuti, “Ngalumbana kusiŵika kwa jwakugosa feza sya Nyuumba ja Akunnungu pakuŵa sili feza sisyapatikene kwa kuulaga.” **7** Nipele, ŵajilene, ŵasumile ngunda wa lilongo kuti paŵe pakwasichila achalendo. **8** Nipele, mpaka lelo jino wele ngunda wo ukuŵilanjikwa ngunda uwasumikwe kwa feza sisyapatikene kwa kuulaga. **9** Kwa yeleyo maloŵe gaŵaŵechete che Yelemia jwakulondola jwa Akunnungu gamalile gagakuti, “Ŵajigele ipande selasini ya feza, malinga ni malipilo gaŵajilene Ŵaisilaeli kulipa kwa ligongo lyao. **10** Feza syo ŵasumile ngunda wa lilongo, mpela iŵanajisye Ambuje.” **11** Che Yesu ŵajimi mmbujo mwa jwankulu jwa chilambo. Nipele, jwankulu jwa

Chiloma ŵammusisye, “Ana mmwe ni Mwenye jwa ŴYayahudi?” Che Yesu ŵanjanjile, “Mmwe mmechete.” **12** Nambo achakulu ŵambopesi ni achachekulu paŵammechetelaga, nganajanga. **13** Nipele che Pilato ŵammusisye, “Ana ngankupilikana ganagose gele gakummechetela go?” **14** Nambo Che Yesu nganajanga namose lilowe limo, jwankulu jwa Chiloma jo ŵasimosile nnope. **15** Yasyoŵeleche jwankulu jwa Chiloma kwagopolela Myahudi jumo jwataŵikwe juŵansachile katema ka chindimba cha Pasaka. **16** Kele katema ko paliji ni jwantawe juŵamanyiche nnope, liina lyakwe che Balaba. **17** Nipele, paŵasongangene ŵandu pamo, che Pilato ŵausisye, “Ana nkusaka nangopole jwapi mwa ŵele ŵaŵili, che Balaba pane Che Yesu jwakuŵilanjikwa Kilisito?” **18** Pakuŵa ŵaimanyilile kuti ŵantyosisye kwa ligongo lya wiu. **19** Che Pilato paŵatemi pa chitengu cha kulamulila, ŵankwawo ŵaichenawo utenga wanti, “Nkalipasyapasya kutenda chachili chose nkati jwele mundu jwambone jo, pakuŵa lelo lasile mu sagamisi kwa ligongo lyakwe.” **20** Nambo achakulu ŵambopesi ni achakulu ŵane ŵanyenjile ŵandu kuti ŵaŴende agopolwe che Balaba ni ŵaulaje Che Yesu. **21** Che Pilato ŵausisye ŵanyawo, “Nkunsaka jwapi nangopolele mwa ŵele ŵaŵili ŵa?” ŴYajanjile, “Che Balaba!” **22** Che Pilato ŵausisye ŵanyawo, “Sano, naatende chichi Che Yesu jwakuŵilanjikwa Kilisito?” ŴYanawose ŵatite, “Mwaŵambe pa nsalaba!” **23** Nambo che Pilato ŵausisye, “Ligongochi? Ungalumbana chi watesile?” ŴYanyawo ŵanyanyisye achitiji, “Mwaŵambe pa nsalaba!” **24** Nipele, che Pilato paŵaiweni kuti ngakukombola kupanganya chachili chose nambo kutindiganya kukutanda, ŵajigele meesi ni kunaŵa makono mmbujo pa ŵandu ni ŵatite, “Une ngangulipasyapasya nkati chiwa cha aju mundu ju, chinyimanyilile mwachinsyene.”

25 Ŵandu ŵanawose ŵatite, “Miasi jao jiŵe pachanya petu
ni achiŵana ŵetu!” **26** Nipele che Pilato ŵagopolele che
Balaba kutyochela mu nyuumba jakutaŵilwa, nambo paŵamasile
kumputa Che Yesu ibokola ŵantyosisye kukwaŵamba pa
nsalaba. **27** Nipele ŵangondo ŵa jwankulu jwa Chiloma
ŵanjinjisye Che Yesu nkati likome, wansyungwile mpingo wose.
28 Ŵammusile nguo syao, ŵammwasisye mwinjilo wechejeu
wa chimwenye. **29** Nipele ŵakolosiye chindu mpela singwa
ja miiŵa, ŵammwasisye mu ntwe, sooni ŵammichile nnasi
kundyo. Ŵatindiŵele mmbujo mwao ni kuntendela chanache
achitiji, “Tukunkomasya Mwenye jwa Ŵayahudi!” **30** Ŵansunile
mata, ŵaujigele nnasi ula ni kumputa mu ntwe. **31** Paŵamasile
kuntendela chanache, ŵammusile mwinjilo ula ni kuntakusya
nguo syao, nipele ŵampeleche kukwaŵamba pa nsalaba. **32**
Paŵajaulaga, ŵansimene mundu jumo liina lyakwe che Simoni
jwa musi wa ku Kulene, ŵankanganichisye kujigala nsalaba
u Che Yesu. **33** Paŵaiche peuto papakuŵilanjikwa Goligota,
malumbo gakwe, peuto pa Chikalakasa cha Ntwe, **34** ŵampele
divai jewanganye chindu chakuŵaŵa kutyosya kupeteka. Nambo
Che Yesu nkupasya pe ŵakanile kung'wa. **35** Ŵaŵambile pa
nsalaba, nipele ŵagaŵene nguo syao kwakutendela gudugudu.
36 Ŵatemi pepala, ŵaliji nkwalindilila. **37** Pachanya ntwe
wakwe pa nsalaba ŵaŵisile chibao cha maloŵe gagalembekwe,
“Aŵa ni Che Yesu, Mwenye jwa Ŵayahudi.” **38** Paliji ni
ŵachiswamba ŵaŵili ŵaŵambikwe pamo nawo, jumo kunchiji
ni jwine kundyo. **39** Ŵandu ŵaŵapitaga pelepo ŵantukene
achipukunyaga mitwe jao nikuti, **40** “Mmwe jumwatite kuti
nkukombola kujigumula Nyuumba ja Akunnungu ni kujitaŵa kwa
moŵa gatatu. Sambano nlikulupusye mwasyene. Iŵaga mmwe

ndi Mwana jwa Akunnungu, ntuluche pa nsalaba po!" **41** Iyoyo peyo achakulu ŵambopesi pamo ni ŵakwiganya malajisyo ni achachekulu ŵantendele chanache achitiji, **42** "Ŵakulupwisye ŵane, nambo asyene ngakukombola kulikulupusya! Iŵaga ŵele ali Mwenye jwa Ŵaisilaeli! Sambano atuluche pa nsalaba po, noweji tutwakulupile. **43** Ŵaakulupilile Akunnungu ni kuŵecheta kuti ŵele ali Mwana jwa Akunnungu, nipele, iŵaga Akunnungu akunsaka ŵakulupusye sambano." **44** Iyoyo peyo ŵeŵala uŵaŵambikwe pamo nawo pa nsalaba nombe ŵantukene. **45** Chitandile lyuŵa pantwe mpaka saa tisa, chilambo chose chaliji chipi. **46** Pajaiche saa tisa Che Yesu ŵalisile kwa liloŵe lyekulungwa, "Eloi, Eloi, lama sabakitani?" Malumbo gakwe, "Akunnungu ŵangu, Akunnungu ŵangu, kwachichi mulesile?" **47** Nambo ŵandu ŵane ŵaŵajimi pele paŵapilikene yele ŵatite, "Akwaŵilanga che Elia." **48** Jumo jwao ŵautwiche, ŵajigele lidodoki ni kunyoya mu divai jakuipa, ŵajiŵisile mu nnasi, ŵapele ang'we. **49** Ŵane ŵatite, "Nnindilile tulole iŵaga che Elia chaiche kukwakulupusya." **50** Nipele, Che Yesu ŵalisile sooni kwa liloŵe lyekulungwa, ŵajasiche. **51** Pelepo nguo ja lusasa ja Nyuumba ja Akunnungu japapwiche pambindikati, kutyochela mwinani mpaka paasi, chilambo chatinganyiche ni lwala syapalwiche. **52** Malembe gaunukwiche ni iilu ya ŵandu ŵajinji ŵa Akunnungu ŵaŵajasiche ŵasyuchikwe. **53** Nombewo ŵakopweche mmalembe, ni Che Yesu paŵamasile kusyuka, ŵajinjile mu mmusi wa Akunnungu, yaani Yelusalemu, ni ŵandu ŵajinji ŵaweni. **54** Nipele, jwankulu jwa ŵangondo ni ŵangondo ŵane ŵaŵaliji pamo nawo achinlindililaga Che Yesu paŵachiweni chilambo chininkutinganyika ni gagakopochele gala, ŵajogwepe nnope, ŵatite, "Isyene aju mundu ju ŵaliji

Mwana jwa Akunnungu.” **55** Pelepo paliji ni achakongwe ŵajinji
ŵaŵalolechesyaga kwakutali. Ŵanyawo ni ŵeŵala ŵaŵankuiye
Che Yesu kutyochela ku Galilaya ni kwatumichila. **56** Mwa
ŵele ŵanyawo ŵaliji che Maliamu jwa musi wa ku Magidala ni
che Maliamu achikulugwe che Yakobo ni che Yusufu, pamo
ni achikulu ŵa ŵanache ŵa che Sebedayo. **57** Pakwaswele,
ŵaiche mundu jumo jwa chipanje jwa musi wa ku Alimataya
liina lyao che Yusufu, nombejo jwaliji jwakulijiganya jwa Che
Yesu. **58** Ŵajawile kwa che Pilato, ŵaŵendile apegwe chiilu chi
Che Yesu. Che Pilato ŵalamwile kuti apegwe. **59** Che Yusufu
ŵachijigele chiilu chila, ŵachiŵijilile nguo jeswela mbee jajili
jasambano, **60** Che Yusufu ŵachiŵisile chiilu chi Che Yesu
mu lilembe lyasambano liŵasepile palwala kwa ligongo lyakwe
nsyene. Nipele, ŵaligalambulile liganga lyekulungwa pa nnango
wa lilembe ni kutyoka. **61** Che Maliamu jwa musi wa ku Magidala
ni che Maliamu ŵane ŵala ŵatemi aninkulolechesya ku lilembe.
62 Malaŵi jakwe, yaani lyuŵa lyakuliŵika chile kwa ligongo
lya Lyuŵa lya Kupumulila, achakulu ŵambopesi ni Mafalisayo
ŵajaulile che Pilato, **63** Ŵatite, “Achimwene, tukukumbuchila kuti
jwakulambusya jula akanaŵe kuwa ŵatite, ‘Pakumala moŵa
gatatu chisyuche.’ **64** Kwayele tukummenda mwasalile ŵangondo
ajaule akalilindilile lilembe kwa moŵa gatatu, kuti ŵakulijiganya
ŵao anakombole kuchijigala chiilu chao ni kwasalila ŵandu
kuti asyuchile. Akuno kulambusya kwa mbesi kuno chikuŵe
kwawamba nnope kupunda kwaandanda kula.” **65** Che Pilato
ŵaasalile, “Ayaga, nkwete ŵangondo, njaule nkalilindilile inkuti
pakukombola.” **66** Nipele, ŵajawile, ŵalilindilile lilembe, ŵaŵisile
chiugulilo peganga ni kwaleka ŵangondo kulindilila.

28 Palyamasile Lyuŵa lya Kupumulila, kuninkucha lyuŵa
lyaandanda lya chijuma, che Maliamu jwa musi wa ku Magidala
ni che Maliamu jwine ŵajawile kukulilola lilembe. **2** Chisisimuchile
chakopochele chindendemesi chachikulungwa cha chilambo,
katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵatulwiche kutyochela
kwinani, ŵaligalambwile liganga lila ni kutamila. **3** Uwoneche
wakwe waliji mpela kumesya ni nguo syakwe syaliji syeswela
mbee. **4** Ŵakulindilila lilembe lila ŵatetemele kwa lipamba
nnope, ŵaliji mpela ŵawe. **5** Nambo katumetume jwa kwinani
jula ŵaasalile achakongwe ŵala achitiji, "Ŵanyamwe nkajogopa!
Ngumanyilila kuti nkunsosa Che Yesu juŵaŵambikwe pa nsalaba.
6 Nganapagwa pelepa pakuŵa ŵamale kusyuka mpela iŵasasile.
Njise kunnole paŵagonile. **7** Nipele, njaule chitema nkaasalile
ŵakulijiganya ŵao kuti asyuchile, nombewo akunnongolela
ku Galilaya, kweleko chimwasimane. Ayaga, une jwammale
kunsalila." **8** Achiŵaga ni lipamba ni kusengwa kwakukulungwa,
achakongwe wo ŵatyosile chitema ku lilembe, achiutukaga
kukwasalila ŵakulijiganya ŵao. **9** Chisisimuchile, Che Yesu
ŵasimene nawo, ŵatite "Ngunkomasya." Achakongwe ŵala
ŵajawile, ŵagakamwile makongolo gao ni kwapopelela. **10**
Nipele Che Yesu ŵaasalile, "Nkajogopa! Njaule nkaasalile
achalongo ŵangu ajaule ku Galilaya, kweleko ni kuchakamone
une." **11** Achakongwe ŵala pawajaulaga, ŵakulindilila ŵampepe
ŵa lilembe ŵajawile mu mmusi kukwasalila achakulu ŵambopesi
yanayose iyatendekwe. **12** Nipele, ŵasimene pamo ni
achachekulu, ŵatemi nkungulu, pakumala kukunguluka ŵapele
ŵakulindilila ŵala mbiya syasijinji, **13** ni kwasalila, "Ŵanyamwe
chinjile yeleyi, 'Ŵakulijiganya ŵao ŵaiche chilo, ŵachijiŵile
chiilu uwe tuli tugonile.' **14** Iŵaga chaimanye yeleyi jwankulu

jwa chilambo, uwe chitwanyenje, ni ŵanyamwe ngamma ni masausyo.” **15** Ŵakulindilila ŵala ŵasijigele mbiya sila, ŵatesile mpela iŵatite pakusalilwa. Jele ngani jo jajenele pasikati ja Ŵayahudi mpaka lelo jino. **16** Ŵakulijiganya kumi na moja ŵala ŵajawile ku Galilaya ku chitumbi kwaŵasalilwe ni Che Yesu ajaule. **17** Paŵamweni, ŵampopelele, nambo ŵampepe mwa ŵanyawo ŵaliji ni lipamba. **18** Nipele Che Yesu ŵaiche chiŵandi, ŵaasalile, “Mbegwile ukombole wose kwinani ni pachilambo. **19** Nipele njaule, nkaatende ŵandu ŵa ilambo yose aŵe ŵakulijiganya ŵangu, nchabatisyaga kwa liina lya Atati ni lya Mwana ni lya Mbumu jwa Akunnungu. **20** Nkaajiganye kugakamulichisya gose mpela ila indite pakunnajisya ŵanyamwe. None ndili pamo ni ŵanyamwe moŵa gose, elo, mpaka kumbesi kwa chilambo.” **(aiōn g165)**

Maliko

1 Jeleji jili ndande ja Ngani Jambone ji Che Yesu Kilisito, Mwana
jwa Akunnungu. **2** Mpela ijitite pakulembekwa mmalembo ga
che Isaya juŵaliji jwakulondola jwa Akunnungu, “Akunnungu
ŵatite, ‘Nguntuma jwantenga jwangu annongolele, jwejejo
ni juchankolochesye litala lyenu.’ **3** Mundu akunyanyisya
mwipululu achitiji, ‘Mwakolochesye Ambuje litala lyao, ngolosye
mwakusaka kupita.’” **4** Che Yohana Ŵakubatisya ŵatamaga
mwipululu ni kwalalichila ŵandu aleche sambi ni kwabatisya
kuti Akunnungu ŵalechelesye sambi syao. **5** Ŵandu achajinji
kutyochela chilambo cha Ŵayahudi ni musi wa ku Yelusalemu
wose ŵajawile kukwapikanila che Yohana, ŵajitichisye sambi
syao nombejo ŵabatisye mu lusulo lwa Yolodani. **6** Che
Yohana ŵaliji awasile mwinjilo uwapotekwe ni manyunya ga
chinyama chachikuŵilanjikwa ngamia ni nkaanda wa lipende
nchiunu. Nombejo ŵalyaga itete ni uchi. **7** Ni ŵalalichilaga
kwa ŵandu kuti, “Panyuma pangu akwika jwali ni machili
kumbunda une. None nganguŵajilwa namose kukotama ni
kugopola ngoji sya italawanda yakwe. **8** Uneji ngumbatisya
ni meesi, nambo jwelejo chaachimbatisya kwa Mbumu jwa
Akunnungu.” **9** Moŵa go, Che Yesu ŵaiche kutyochela musi wa
ku Nasaleti wauli mu chilambo cha ku Galilaya ni ŵabatiswe ni
che Yohana mu lusulo lwa Yolodani. **10** Che Yesu paŵakopokaga
mmeesi, ŵakuweni kwinani kuugwiche ni Mbumu jwa Akunnungu
ŵantuluchile achiŵaga mpela nguunda. **11** Liloŵe lya Akunnungu
lyapikaniche kutyochela kwinani lichitiji, “Mmwejo ni Mwanangu
jungunnonyela, nonyelwe nomwe.” **12** Papopo Mbumu jwa
Akunnungu ŵanlongwesye Che Yesu kwaula mwipululu. **13**
Ni ŵatemi mwipululu mo moŵa alobaini achilinjikwaga ni

Shetani. Kukoko ŵatamaga pamo ni inyama ya mwitinji, nambo achikatumetume ŵa kwinani ŵaliji nkwakamuchisya. **14** Che Yohana paŵataŵikwe mu nyuumba jakutaŵilwa ŵandu, Che Yesu ŵajawile ku chilambo cha ku Galilaya kwalalichila ŵandu Ngani Jambone ja Akunnungu. **15** Ŵatite, “Katema kaiche ni Umwenye wa Akunnungu uŵandichile. Nneche sambi syenu ni kujikulupilila Ngani Jambone!” **16** Che Yesu paŵapitaga mungulugulu litanda lya Galilaya, ŵaweni ŵakukoka ŵaŵili, che Simoni pamo ni che Andulea mpwakwe ali nkukoka somba kwa lwau. **17** Che Yesu ŵaasalile, “Munguye, none chinantende ŵanyamwe mme ŵakwaikanawo ŵandu kwa Ambuje.” **18** Papopo ŵalesile nyau syao ni kwakuya. **19** Che Yesu paŵajawile mmbujo kanandi, ŵaweni che Yakobo ni che Yohana, ŵanache ŵa che Sebedayo. Ni ŵanyawo ŵaliji mu ngalaŵa jao achisaulaga nyau syao. **20** Papopo Che Yesu paŵaweni, ŵaaŵilasile, ni ŵanyawo ŵalesile che Sebedayo atati ŵao mu ngalaŵa pamo ni ŵakwapanganyichisya masengo, ni ŵakuiye Che Yesu. **21** Che Yesu pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵaiche musi wa Kapelenaumu, ni palyaiche Lyuŵa lya Kupumulila, Che Yesu ŵajinjile mu nyuumba ja kusimanilana Ŵayahudi, ni ŵatandite kwajiganya ŵandu malowe gambone ga Akunnungu. **22** Ŵandu wose ŵaŵampilikene ŵasimosile ni uwiganye wakwe, pakuŵa nganajiganya mpela ŵakwiganya Malajisyo, nambo ŵajiganyaga nti mundu jwali ni ulamusi. **23** Papopo mundu jwakamwilwe ni lisoka juŵaliji mu nyuumba ja kusimanilana jila ŵanyanyisye, **24** achitiji, “Ana nkusaka kututenda ichichi, mmwe Che Yesu jwa ku Nasaleti? Ana nnyiche kukutujonanga? Ngummanyilila kuti mmwejo ndi Jwanswela jwa Akunnungu!” **25** Che Yesu ŵalikalipile lisoka lyo achitiji, “Mmyalale! Munkopoche mundu jo.” **26** Nipele

lisoka lyo lyantinganyisye mundu jula kwa machili ni kunyanyisya, ni lyakopweche. **27** Ŵandu wose ŵasimosile nnope ni ŵaliji nkuusyana, “Ana yelei ni yatiuli? Uli, gelega gali majiganyo ga sambano? Mundu ju akwete ulamusi wa kugakoposya namose masoka, nombego gakwajitichisya!” **28** Nipele, ngani jakwe Che Yesu jajenele kwachitema palipose, kuchilambo chose cha ku Galilaya. **29** Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao pamo ni che Yakobo ni che Yohana ŵakopweche mu nyuumba ja kusimanilana jila ni kwaula ku nyuumba ja ŵanya che Simoni ni che Andulea. **30** Akwegwao che Simoni jwankongwe, ŵagonile pachindanda ali nkulwala chiilu, ni Che Yesu naikape ŵasalilwe yankati jwakulwala jo. **31** Nipele Che Yesu ŵanjaulile jwankongwe jo ni ŵankamwile nkono ni kunjinamukula. Ulwele ula wannesile nipele ŵatandite kwatelechela. **32** Ligulo, lyuŵa lili litiŵile, ŵandu ŵaajauchisye Che Yesu ŵakulwala wose ni ŵaŵakamwilwe ni masoka. **33** Ŵandu wose ŵa musi wo ŵasongangene paluŵala lwa nyuumba. **34** Che Yesu ŵalamisye ŵandu ŵajinji ŵaŵaliji ni ilwele yakupisyangana ni kugakoposya masoka gamajinji gagaliji mwa ŵandu ŵala. Nganiŵapaŵ masoka lipesa lyakuŵecheta chachilichose ligongo gaamanyilile ali ŵaani. **35** Kundaŵipeŵ kukanaŵe kucha, Che Yesu ŵakopweche mu nyuumba jo ni kwaula paasa musi, pangali ŵandu kukupopela. **36** Che Simoni ni achinjakwe ŵala ŵajawile kukwasosa. **37** Paŵammweniŵ ŵansalile, “Ŵandu wose ali nkunsosa mmwe.” **38** Che Yesu ŵaasalile, “Tukusachilwa tujaule mmisinda jine jajiŵandichile akuno, ni kweleko ngusachilwa ngalalichile Ngani Jambone, pakuŵa yelei ni inyichile.” **39** Nipele, Che Yesu ŵajesilejesile ku Galilaya kose, achilalichilaga mmajumba gao ga kupopelela ni kugakoposya masoka. **40** Lyuŵa limo mundu jwa matana ŵaiche

ku Che Yesu ni kwatindiŵalila ni kwachondelela kuti, “Mwasakaga muuswejesye!” **41** Che Yesu ŵankolele chanasa, ŵajongwele nkono wao ni ŵankwaiye ni kwasalila, “Ngusaka, Nswejele!” **42** Papopo matana gakwe gala gannesile ni ŵaswejele. **43** Nipele Che Yesu ŵansalile ajaule achinjamukaga kwa machili, achinsalilaga, **44** “Nnole, munansalile mundu jwalijose chindu chi, nambo njaule nkalilosye kwa jwambopesi, nkatyosye mbopesi mpela iŵatite pakusala che Musa kwalosya ŵandu wose kuti nnamile.” **45** Nambo mundu jula paŵakopweche, ŵatandite kwenesya ngani jo papalipose, namose Che Yesu nganakombola kwinjila sooni mmusi kwakulilosya. Nambo ŵatemi paasa musi, pangali ŵandu, atamuno yeleyo ŵandu kopochela papalipose ŵanjaulile kukokopeko.

2 Pagapite moŵa gampepe, Che Yesu ŵaujile sooni ku Kapelenaumu ni ŵandu ŵapilikene kuti ali pamusi. **2** Nipele ŵandu ŵajinji ŵasongangene atamuno nganilisigala lipesa lyalililyose, ni ŵagumbele mpaka paluŵala. Che Yesu ŵaliji nkwalalichila Liloŵe lya Akunnungu. **3** Pelepo ŵandu ncheche, ŵannyichisye mundu jwatatele ku Che Yesu. **4** Nambo kwaligongo lya winji wa ŵandu, nganakombola kunjausya jwakulwala pachiŵandi ni Che Yesu. Nipele, ŵapesekwile pa chipagala cha nyuumba palapala paŵaliji Che Yesu. Pelepo ŵantulwisye mundu jo ali agonile pa chitagala. **5** Che Yesu paŵachiweni chikulupi chao chila, ŵansalile jwakutatala jula, “Mwanangu, nlecheleswe sambi syenu.” **6** Ŵampepe mwa ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ŵaŵatemi pepala, ŵaliji nkuliusya mmitima jao, **7** “Ana akukombola chinauli kuŵecheta yelei? Akwatukana Akunnungu! Akunnungu pe ni ŵakukombola kulechelesya sambi.” **8** Papopo Che Yesu

ŵaimanyilile yanayose iŵaganisyaga mmitima jao, ni ŵausisye, “Ana ligongo chi nkuganisya yelei mmitima jenu? **9** Ana chapi chachili chakwepepala, kunsalila mundu jwatatele ju, ‘Nlecheleswe sambi syenu,’ pane kunsalila, ‘Njimuche, njigale chitagala chenu njende’? **10** Nipele, ngusaka mmanyilile kuti Mwana jwa Mundu akwete ulamusi wa kulechelesya sambi sya ŵandu pachilambo pano.” Papopo ŵansalile mundu jwatatele jula, **11** “Ngunsalila, njimuche, njigale chitagala chenu, njaule kumangwenu!” **12** Ŵandu paŵannolechesyaga, mundu jula ŵajimwiche, ŵajigele chitagala chao ni kukopoka. Ŵandu wose ŵasimosile ni kwakusya Akunnungu achitiji, “Ngapagwa kose patwaiweni yanti yeleyi!” **13** Che Yesu ŵajawile sooni mungulugulu litanda lya Galilaya. Mpingo wa ŵandu wanjaulile ni Che Yesu ŵatandite kwajiganya. **14** Paŵaliji nkupita, ŵammweni che Lawi mwanache ju che Alufayo ali atemi pa nyuumba ja kukumbikanyila nsongo. Che Yesu ŵansalile, “Munguye!” Che Lawi ŵajimi ni ŵankuiye. **15** Kanyuma, Che Yesu ŵatemi mu nyuumba ji che Lawi kulya chakulya. Ŵakukumbikanya nsongo ŵajinji ni ŵandu ŵa sambi ni ŵandu, ŵaakuiye Che Yesu. Ni ŵajinji mwa ŵelewo ŵaliji nkulya pamo nawo ni ŵakulijiganya ŵao. **16** Ŵakwiganya Malajisyo ŵampepe ŵaŵaliji Mafalisayo, paŵaiweni kuti Che Yesu akulya pamo ni ŵandu ŵangakukundikwa ni ŵandu ni ŵakukumbikanya nsongo, ŵausisye ŵakulijiganya ŵao ŵala, “Kwachichi akulya ni ŵandu nti ŵeleŵa?” **17** Che Yesu paŵapilikene ŵaasalile, “Ŵandu ŵangakulwala ngakunlajila jwantela, nambo ŵakulwala. Une nganiika kukwaŵilanga ŵandu ŵambone, nambo ŵandu ŵa sambi.” **18** Katema kampepe ŵakulijiganya ŵa che Yohana ni ŵakulijiganya ŵa Mafalisayo ŵaliji nkutaŵa. Ŵandu ŵampepe ŵaiche ku Che Yesu ni

kumbusya, “Ana ligongo chi ŵakulijiganya ŵa che Yohana ni ŵakulijiganya ŵa Mafalisayo akutaŵanga, nambo ŵakulijiganya ŵenu ngaakutaŵa?” **19** Che Yesu ŵajanjile, “Ana ŵakuŵilanjikwa ku ulombela akukombola kutaŵa ni jwanlombela ali pamo nawo? Ngwamba! Ngaakukombola kutaŵa. **20** Nambo chiliiche lyuŵa mlombela jo pachajigalikwe mwa ŵanyawo, moŵa go ni pachachitaŵa. **21** “Ngapagwa mundu jwakukata chigamba cha nguo ja sambano ni kuchitotela mu nguo jakuwisala. Pakuŵa atendaga yeleyo chigamba chasambano cho chichinyale ni kupapula nguo jakuwisala jo ni papapapwiche po chipapunde kupapuka. **22** Ni sooni ngapagwa mundu jwakutaga divai jasambano mmisaku ja mapende jakuwisala. Pakuŵa atendaga yeleyo divai jasambano chijitutumule misaku jo ni kujipapula, divai chijimwasiche ni misaku chijijonasiche. Divai ja sambano jikutajikwa mmisaku ja mapende ja sambano.” **23** Pa Lyuŵa lya Kupumulila limo, Che Yesu pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵaliji nkupita mmigunda ja ngano. Paŵaliji nkwenda ŵakulijiganya ŵao ŵatandite kutema masache ga ngano. **24** Mafalisayo ŵaausisye Che Yesu achitiji, “Nnole! Ligongo chi ŵakulijiganya ŵenu akutenda yaikanichikwe kuipanganya pa Lyuŵa lya Kupumulila?” **25** Che Yesu ŵajanjile, “Ana nganinsyome iŵatesile che Daudi ni achinjakwe pajakwete sala? **26** Che Daudi ŵajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu ni ŵalile mikate jijatyochekwe nti sadaka kwa Akunnungu. Yeleyi yatendekwe katema che Abiasali ali Jwambopesi Jwankulu. Ŵambopesi pe ni ŵaŵasachilwe kulya mikate jo, nambo che Daudi ŵalile, sooni ŵapele achinjakwe.” **27** Nipele Che Yesu ŵamalichisye kuŵecheta, “Lyuŵa lya Kupumulila lyaŵichikwe kwaligongo lya kwakamuchisya ŵandu nambo ngaŵa ŵandu kulitumichila Lyuŵa lya Kupumulila. **28**

Nipele Mwana jwa Mundu ali Ambuje atamuno pa Lyuŵa lya Kupumulila.”

3 Nipele Che Yesu ŵajinjile sooni mu nyuumba ja kusimanilana Ŵayahudi ni mmomo mwaliji ni mundu jwapombotele nkono.
2 Ŵandu ŵampepe ŵaliji nkusosa ligongo lya kwakamulila Che Yesu. Nipele ŵaliji nkunnolechesya panepa chanlamye mundu jo pa Lyuŵa lya Kupumulila. **3** Che Yesu ŵansalile mundu jwapombotele nkono jula, “Njise paujo.” **4** Nipele Che Yesu ŵausisye, “Ana ili yambone pa Lyuŵa lya Kupumulila kuitendekanya yambone pane yangalumbana? Kukulupusya pane kuulaga?” Nambo ŵanyawo ŵamyalele. **5** Che Yesu ŵalolechesye wose kwa lutumbilo, ni ŵasupwiche ligongo mitima jao jaliji jekakatime. Nipele ŵansalile mundu jula, “Njongole nkono wenu!” Nombejo ŵaujongwele, ni nkono wao walamile.
6 Papopo, Mafalisayo ŵakopweche paasa pa nyuumba ja kusimanilana ni kuŵechetesyana ni ŵandu ŵa mpingo u che Helode itajile pakwaulaga Che Yesu. **7** Che Yesu pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵatyosile pelepo ni kwaula mungulugulu litanda lya Galilaya ni mpingo wa ŵandu wankuiye. Ŵandu wo ŵaumile mmisi ja ku Galilaya ni ku Yudea. **8** Paŵapilikene iŵaitesile Che Yesu, ŵandu ŵane ŵaichilile kutyochela mmisi ja ku Yelusalemu ni ku Idumea ni mmisi jajili peesi lusulo lwa Yolodani, ni kutyochela mmisi ja ku Tilo ni ku Sidoni. **9** Pakuŵa ŵandu ŵaliji ŵajinji, Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao ŵaŵichile chile ngalaŵa kuti ŵandu anaiche kwaŵijikanya.
10 Pakuŵa ŵaalamisye ŵandu ŵajinji, ŵakulwala wose ŵaliji nkututana kuti ŵakwaye. **11** Ni ŵandu ŵaŵakamwilwe ni masoka paŵammonaga, ŵaligwisisye paujo pao ni kunyanyisya achitiji, “Mmwejo ni Mwana jwa Akunnungu!” **12** Nambo Che Yesu

ŵagakanyisye kwa chikali masoka ganaamanyisye ŵandu ŵane kuti ŵele ali ŵaani. **13** Che Yesu ŵakwesile kwitumbi ni kwaŵilanga ŵandu ŵaŵasachile nsyene, nombewo ŵajaulile. **14** Nipele ŵasagwile ŵandu likumi ni ŵaŵili ŵaŵaaŵilasile achinduna ni kwasalila, “Nansagwile nnonjele pamo none, sooni chinantume kukwalalichila ŵandu Ngani Jambone, **15** ni ŵanyamwe chinkole ulamusi wa kugakoposya masoka.” **16** Ŵelewa ni ŵandu likumi ni ŵaŵili ŵaŵasagwile, che Simoni ajula Che Yesu juŵampele liina liine che Petulo, **17** ni Che Yakobo ni mpwakwe che Yohana ŵanache wa che Sebedayo, Che Yesu ŵapele liina liine Boanelige malumbo gakwe “Ŵandu ŵaali mpela ilindimo, pane akuŵilanjikwa ŵandu ŵaambumu.” **18** Ŵane ŵaliji che Andulea ni che Filipo ni che Batolomayo ni che Matayo ni che Tomasi ni che Yakobo mwana ju che Alufayo, che Tadayo ni che Simoni jwakuŵilanjikwa Selote, ligongo ŵaliji jwakumenyanila chilambo chakwe, **19** ni che Yuda Isikaliote, juŵangalawiche Che Yesu. **20** Nipele Che Yesu ŵausile kumangwao. Mpingo wekulungwa wa ŵandu ŵasongangene sooni, mpaka Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao nganakombola kulya. **21** Achalongo achinjakwe paŵapilikene yelei, ŵapite kukwajigala ligongo ŵatite kuti jwampugwe. **22** Ŵakwiganya Malajisyo ŵaŵaumile ku Yelusalemu ŵatite, “Akwete Belesebuli! Jwankulu jwa masoka, jwakwapa machili ga kugakoposya masoka.” **23** Pelepo Che Yesu ŵaaŵilasile ŵandu ni kwasalila kwa itagu achitiji, “Ana ikukomboleka Shetani kunkoposya Shetani njakwe? **24** Iŵaga umwenye usapulene mipingo mipingo jajikumenyana, umwenye wo ngaujendelechela. **25** Sooni iŵaga ŵandu ŵa nyuumba jimo asapulanaga mipingo mipingo ni kumenyana, ŵandu wo chajonasiche. **26** Iyoyo peyo, umwenye

wa Shetani, wasapulanaga mipingo mipingo ngaukola machili. **27** “Ngapagwa jwakupakombola kwinjila mu nyuumba ja jwamachili ni kunsumula ipanje yakwe yose, pangantaŵa kaje jwamachili jo. Pelepo ni pachachikombola kunsumula ipanje yakwe yose. **28** “Isyene ngunsalila, ŵandu chaalecheleswe sambi syao syose ni kwatukana kwao Akunnungu kose. **29** Nambo, mundu jwalijose jwakuntukana Mbumu jwa Akunnungu ngalecheleswa sambi syo ng'o, pakuŵa chakole sambi sya moŵa gose pangali mbesi.” **(aiōn g165, aiōnios g166)** **30** Che Yesu ŵaŵechete yeleyo ligongo ŵandu ŵaliji nkusala kuti, “Akamwilwe ni lisoka.” **31** Achikulugwe ni achapwakwe Che Yesu ŵaiche pelepo, ŵajimi paasa ni kuntuma mundu akaaŵilanje Che Yesu nkati. **32** Mpingo wa ŵandu watemi kwakwasyungula Che Yesu. Nipele jumo jwao ŵansalile, “Achikulu ŵenu ni achapwenu alinji paasa, akunsosa.” **33** Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Ana achikulu ŵangu ni achapwanga ali ŵaani?” **34** Pelepo ŵaalolechesye ŵandu uŵansyungwile ŵala ni kuti, “Nnole, ngwaona ŵandu ŵa mpela achikulu ŵangu ni achalongo ŵangu. **35** Pakuŵa mundu jwalijose jwakuitendekanya yakuisaka Akunnungu, jwelejo ali achimwene jwangu ni mlumbwangu ni achikulu ŵangu.”

4 Che Yesu ŵatandite sooni kwiganya ali mungulugulu litanda lya Galilaya. Mpingo wekulungwa wa ŵandu wansyungwile mpaka ŵajinjile mu ngalaŵa ni kutama mmomo. Ŵandu wose ŵatemi mungulugulu litanda. **2** Che Yesu ŵatandite kwajiganya indu yejinji kwa itagu. Mmajiganyo gakwe ŵaasalile. **3** “Mpilikanichisye! Jwakupanda ŵajawile kukumisa mbeju. **4** Paŵamisaga, mbeju sine syagwilile mwitala ni ijuni yaiche ni kusimila. **5** Mbeju sine syagwilile pa lwala papaliji ni litaka kanandi, mbeju syamesile kwachitema pakuŵa litaka lyakwe lyaliji

kanandi. **6** Ni palyakopweche lyuŵa lyatinisye mimela, ligongo michiga jakwe nganijijinjilisya paasi. **7** Mbeju sine syagwilile pa miiŵa, miiŵa jila jakusile ni kuiŵijikanya mimela, nombe mimela jo nganijisogola isogosi. **8** Mbeju sine syagwilile pa chaajila, syamesile ni syakusile ni kusogola. Sine syasogwele makumi gatatu ni sine makumi nsano ni limo ni sine makumi likumi." **9** Che Yesu ŵatite, "Ŵaali ni mapilikanilo gakupilikana, apilikane." **10** Che Yesu paŵaliji pajika, ŵane mwa ŵaŵampilikene ŵala pamo ni ŵakulijiganya ŵao likumi ni ŵaŵili ŵanjaulile ni kumbusya malumbo ga itagu yo. **11** Che Yesu ŵajanjile, "Ŵanyamwe mpegwilwe kumanyilila yantemela ya Umwenye wa Akunnungu. Nambo kwa ŵane ŵaali paasa chalijiganye indu yose kwa itagu pe, **12** kuti, 'Alolechesye, nambo anaone. Apilikanile, nambo anaimanyilile. Pakuŵa amanyililaga chiŵagalauchile Akunnungu, nombejo akaalechelesye sambi syao.'" **13** Nipele, Che Yesu ŵausisye, "Uli ngankugamanyilila malumbo ga chitagu chi? Nambi chimmanyilile chinauli malumbo ga itagu ine? **14** Jwakupanda mbeju akupanda Liloŵe lya Akunnungu. **15** Ŵandu ŵane akulandana ni mbeju sisyagwilile mwitala. Pakulipilikana Liloŵe lya Akunnungu, Shetani akwika ni kulityosya Liloŵe lyalipandikwe mmitima jao. **16** Ni ŵandu ŵane ali mpela mbeju sisyagwilile pa lwala. Ŵandu wo apilikanaga Liloŵe lya Akunnungu, papopo akulijitichisya mu kusangalala. **17** Nambo ngalikwajinjila ni kola michiga mwa ŵanyawo, akulikamulisya kwa katema kakajipi. Nipele, kwatyochelaga kulaga pane masauko ligongo lya Liloŵe lya Akunnungu lila, pelepo akulilekanga. **18** Ŵandu ŵane ali mpela mbeju sisyagwilile pa miiŵa. Ŵandu wo ni ŵeŵala ŵakulipilikana Liloŵe lya Akunnungu, **19** ligongo lya lipamba lya umi wu ni kunonyelwa ni ipanje pamo ni

kulajila indu ine yejinji, ikwajinjila ni kuliŵijikanya Liloŵe lyo, nombewo ngakukombola kulijitichisya Liloŵe yalikuti ni kusogola isogosi. **(aiōn g165)** **20** Nambo ŵandu ŵane ali mpela mbeju sisyagwilile pa chaajila sila. Ŵelewo akulipilikana Liloŵe lyo ni kulijitichisya, nombewo akusogola isogosi ŵane makumi gatatu ni ŵane makumi nsano ni limo ni ŵane makumi likumi." **21** Che Yesu ŵapundile kwasalila, "Ana mundu akupamba lumuli ni kuluikanawo nkati ni kuluunichila ni lulo pane kuluŵika kuusi chindanda? Ngwamba! Akuluŵika pachanya chindu chakuŵichila lumuli. **22** Iyoyo, chindu chachilichose chachisisikwe chichioneche pakulanguka, ni chachilichose cheunichikwe chichiunukulikwe. **23** Ŵaali ni mapilikanilo gakupilikana, apilikane!" **24** Ni ŵapundile kwasalila, "Mpilikanichisye yambone inkwipikana yo! Lilamulo lilalila linkwalamulila ŵandu ŵane, Akunnungu chaachinnamulila ni ŵanyamwe wakwe, sooni chanjonjechesye. **25** Pakuŵa mundu jwakwete chindu chajonjechekwe ni mundu jwanganakola chindu chasumulwe atamuno kanandi chakwete." **26** Che Yesu ŵajendelechele kuŵecheta, "Umwenye wa Akunnungu ukulandana ni mundu jwakumisa mbeju mu ngunda. **27** Chilo akugona ni muusi akuŵa meeso, mbeju sikumela ni kukula. Nombejo ngakuimanyilila yaikutendekwa. **28** Litaka lisyene likutendekasya mmela kukula ni kusogola. Kundanda ukumela, sooni ukukoposya lisache kumbesi ukusogola ngano. **29** isogosi yakomalaga pe, mundu jula akugungula ni chikwakwa chakwe, pakuŵa katema ka magungulo kaiche." **30** Che Yesu ŵausisye sooni, "Ana tutuulandanichisye ni chichi Umwenye wa Akunnungu? Kwaali tuutanje kwa chitagu chi? **31** Ukulandana ni mbeju ja haladali, mbeju jamwana nnope kupunda mbeju syose syasikupandikwa pachilambo. **32** Nambo japandikwaga jikukula ni

kuŵa chitela chachikulungwa kupunda mimela jose ja mu ngunda, nombecho chikuŵa ni nyambi syasikulungwa nnope ni ijuni ikwika kutaŵa isusi mu nyambi syakwe." **33** Che Yesu ŵalalichile ŵandu utenga wao kwa itagu yejinji yanti yele, ŵakungulwiche nawo mpela iŵatite pakukombola ŵanyawo kumanyilila. **34** Nganaŵecheta ni ŵandu chachilichose pangali itagu, nambo paŵaliji pamo ni ŵakulijiganya ŵao pachisyepela ŵatagulile yose. **35** Lyuŵa lilyolyo ligulo, Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵakwe, "Tujombochele peesi litanda." **36** Nipele ŵakulijiganya ŵao ŵaulesile mpingo wa ŵandu ula, ni kwinjila mu ngalaŵa jiŵaliji Che Yesu ni kwaula nawo. Ilaila paliji ni ngalaŵa sine. **37** Nipele jatandite kupuga mbungo jejikulungwa ni matumbela gajiputile ngalaŵa jila, nombejo jatandite gumbala meesi. **38** Che Yesu ŵaliji panyuma mu ngalaŵa ali agonile pa nsamilo. Ŵakulijiganya ŵao ŵaajimwisye ni kwasalila, "Jwakwiganya, ana uli ngankuikosya kuti uweji tulinkonasika?" **39** Che Yesu ŵajimwiche, ni kujikalipila mbungo jejikulungwa ni kugasalila matumbela, "Tulalani!" Papopo mbungo jatulele ni kwaliji jii. **40** Nipele Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, "Kwachichi nkogopanga? Ana nganimme kola chikulupi?" **41** Ŵakulijiganya ŵajogwepe nnope ni ŵausyanaga, "Ana jweleju ali mundu jwanti uli? Mpaka chimbunga ni matumbela ikwapilikanila!"

5 Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao ŵaiche peesi litanda lya Galilaya, ku chilambo cha ku Gelasi. **2** Nakopokape Che Yesu mu ngalaŵa, ŵasimene ni mundu juŵaliji ni lisoka achityochelaga ku malembe. **3** Mundu jo ŵaliji nkutama ku malembe. Nganapagwa mundu juŵankombolaga kuntaŵa sooni namose ni minyolo. **4** Katema kakajinji ŵantaŵile makongolo ni makono gakwe kwa minyolo ni magwedegwede, nambo

ŵagambaga kutulanya minyolo jo ni kutemanya magwedegwede mmakongolo. Ni ngapagwa mundu jwamachili juŵapakombwele kunkamula. **5** Muusi ni chilo ŵaliji nkwendajenda ku malembe ni mmatumbi achinyanyisyaga ni kulikatanya ni maganga. **6** Mundu jo paŵambweni Che Yesu kwakutalichila, ŵambutuchile ni kwatindiŵalila. **7** Ŵanyanyisye achitiji, “Mmwe Che Yesu, Mwana jwa Akumanani, ana nkusaka chichi kwanguune? Mu liina lya Akunnungu, ngunchondelela nnalagasye!” **8** Ŵaŵechete yeleyo pakuŵa Che Yesu ŵansalile, “Mmwe lisoka, nkopoche mwa mundu ju.” **9** Che Yesu ŵambusisye, “Liina lyenu ŵaani?” Nombejo ŵajanjile, “Liina lyangu Mpingo, pakuŵa tuli achajinji.” **10** Nipele ŵachondelele kwannope Che Yesu kuti akasagakopochesya masoka go paasa musi ula. **11** Chiŵandi ni chitulusya kwaliji ni mpingo wekulungwa wa maguluŵe gachilyaga. **12** Nipele, masoka gaachondelele Che Yesu gachitiji, “Ntujausye ku maguluŵe gala, tukagajinjile gelego.” **13** Nombe Che Yesu ŵagalechele. Nipele masoka gala gankopweche mundu jula ni kwinjila mmaguluŵe. Mpingo wose wa maguluŵe waliji mpela mianda jiŵili waselelechele mu litanda, watitimile mmeesi ni kuwa. **14** Ŵandu ŵaŵachingaga maguluŵe go, ŵautuchile mmusi ni mmigunda kukwasalila ŵandu iyatendekwe yo. Ŵandu ŵaiche kukulola iyatyochele. **15** Paŵaiche kuŵaliji Che Yesu kula, ŵammweni mundu julajula juŵakamwilwe ni mpingo wa masoka. Jwatemi ali awasile nguo syakwe ni jwana lunda, ni ŵandu ŵajogwepe nnope. **16** Ni ŵandu ŵaŵaiweni aila iyatyochele, ŵaasalile ŵandu ŵane iyansimene mundu jwakamwilwe ni masoka jula ni ngani ja maguluŵe. **17** Nipele, ŵandu ŵatandite kwachondelela Che Yesu kuti akopoche mu chilambo chao. **18** Che Yesu paŵaliji nkwinjila mu ngalaŵa, mundu juŵakamwilwe ni

masoka jula ŵachondelele kuti alongane nawo. **19** Nambo, Che Yesu ŵakanile ni kwasalila, “Njaule kumangwenu, kwa achalongo achinjenu, nkaasalile yanayose yambone yampanganyichisye Ambuje ni yatite pakunkolela chanasa.” **20** Nipele mundu jula ŵajawile ni kutanda kwenesya ku chilambo chose cha Dekapoli, yaani misi likumi, indu yaikulungwa iŴapanganyichisye Che Yesu. Ŵandu wose ŵaŵapilikene ŵasimosile. **21** Che Yesu ŵajombweche sooni litanda lya Galilaya ni ngalaŵa. Paŵaliji mungulugulu litanda, mpingo wekulungwa wa ŵandu wasongangene pachiŵandi nawo. **22** Pelepo jwaiche mundu jumo, jwankulu jwa nyuumba ja kusimanilana Ŵayahudi, liina lyakwe che Yailo. Paŵambweni Che Yesu, ŵaligwisisye paujo pa Che Yesu. **23** Nipele, ŵachondelele nnope achitiji, “Mwali jwangu akulwala nnope, ngummenda twende nkansajichile makono kuti alame ni kukola umi.” **24** Nipele, Che Yesu ŵatyosile achilonganaga ni mundu jula. Ŵandu ŵajinji ŵakuiye ni ŵaliji nkwaŵijikanya kosekose. **25** Pelepo paliji ni jwankongwe juŵaliji ni magono kwa yaka likumi ni iŵili. **26** Jwankongwe jo, ŵalasile nnope kwajaulila ŵamitela ŵajinji. Namuno ŵaliji atyosisye ipanje yakwe yose, nambo nganapata eja ni ulwele ula waliji nkuendelechela pe. **27** Jwankongwe jo paŵapilikene kuti Che Yesu akwalamya ŵandu, ŵapelete mu mpingo wa ŵandu ula ni kwajaulila Che Yesu kwa panyuma ni kukwaya chiwalo chakwe. **28** Ŵaganisisye, “Nakwayaga pe chiwalo chao, chiilame.” **29** Paŵakwaiye pe chiwalo chi Che Yesu, papopo magono gakwe galesile, nombe ŵalipikene pachiilu kuti alamile. **30** Papopo Che Yesu ŵamanyilile kuti machili gakwe ganlamisye mundu. Nipele ŵaugalauchile mpingo wa ŵandu ni kuusya, “Ana nduni jwakwaiye iwalo yangu?” **31**

Ŵakulijiganya ŵao ŵajanjile, “Ngankwaona ŵandu yatiteje pakumbijikanya? Nambi nkuusya uli kuti, ‘Nduni jwangwaiye?’” **32** Nambo Che Yesu ŵapundile kulolesyalolesya kuti ŵaone juŵatesile yeleyo jo. **33** Pelepo jwankongwe jo achimanyililaga iyasimene, ŵajaulile Che Yesu alinkutetemela kwa lipamba ni kuligwisya paujo pao, ni kwasalila usyene wose. **34** Che Yesu ŵansalile, “Mwanangu, chikulupi chenu chinnamisye. Njaule kwa chitendewele ni nlame ulwele wenu.” **35** Che Yesu paŵaliji nkuŵecheta, ŵaiche ŵandu kutyochela ku nyuumba ji che Yailo, jwankulu jwa nyuumba ja kusimanilana Ŵayahudi jula ni ŵansalile, “Mwali jwenu jula ajasiche. Ligongochi nkunsausya Jwakwiganya?” **36** Nambo Che Yesu nganagakosya maloŵe gaŵaŵechete ŵandu wo, nipele ŵansalile jwankulu jwa nyuumba ja kusimanilana Ŵayahudi jula, “Kasinjogopa, ngambe kulupilila pe.” **37** Nipele Che Yesu nganasaka kulongana ni mundu jwalijose, ikaŵe che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana mpwakwe che Yakobo. **38** Paŵaiche ku nyuumba ji che Yailo, Che Yesu ŵaweni ŵandu alinkunyokonya kwa ililo ni kulila kwa malumbo. **39** Che Yesu ŵajinjile mu nyuumba ni kwasalila ŵandu, “Kwachichi nkunyokonya ni kulila? Mwali nganajasika, agambile gona pe.” **40** Nombe ŵanyawo ŵansechile. Nipele Che Yesu ŵaakopwesye paasa wose, ŵaajigele atatigwe ni achikulugwe mwali jo pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵatatu, ŵajinjile mu chuumba chiŵagonile mwali jo. **41** Ŵankamwile nkono ni ŵansalile, “Talisa, kumi,” malumbo gakwe, “Mwali, ngunsalila njimuche!” **42** Papopo mwali jo ŵajimwiche ni ŵajesile. Mwali jo ŵaliji ni yaka likumi ni iŵili. Pichakopochele chelecho ŵandu ŵala ŵasimosile kwa nnope. **43** Nambo Che Yesu ŵaalekasisye

kwannope anaasalile ŵandu ŵane ngani jo. Nipele ŵaasalile, “Mwape chakulya alye.”

6 Che Yesu ŵatyosile pepala, ŵalongene ni ŵakulijiganya ŵao ni kwaula ku nsinda wakwe. **2** Palyaiche Lyuŵa lya Kupumulila, Che Yesu ŵatandite kwiganya mu nyuumba ja kusimanilana Ŵayahudi. Ŵandu ŵajinji ŵaŵampilikene ŵasimosile achitiji, “Ana apatile kwapi yele indu yakuisala yi? Ana apatile kwapi lunda lu mundu ju mpaka akombole kuitendekanya yakusimonjeka? **3** Ana aju ngaŵa jwakusepa jula, mwana ju che Maliamu ni achapwakwe ngaŵa che Yakobo ni che Yusufu ni che Yuda ni che Simoni? Ana achalumbugwe ngakutamanga papapa pamangwetu pa?” Kwa yele ŵankanile. **4** Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Jwakulondola jwa Akunnungu akuchimbichikwa papalipose, nambo ngakuchimbichikwa mchilambo chakwe ni mwa achalongo achinjakwe ni kwa ŵandu ŵaali mu nyuumba jakwe.” **5** Che Yesu nganakombola kuitendekanya indu yakusimosya pa Nasaleti po, nambo nganatupa ŵakulwala ŵaŵaasajichile makono ni kwalamya. **6** Nombejo ŵasimosile nnope, ligongo ŵandu ŵa kweleko wo nganakulupililanga. Nipele Che Yesu ŵasyungwile mmisinda ja pachiŵandi ni pepala ni kwajiganya ŵandu. **7** Che Yesu ŵaaŵilasile ŵakulijiganya ŵao likumi ni ŵaŵili ŵala, ŵatandite kwatuma ŵaŵili ŵaŵili ni kwapa ukombole wa kugakoposya masoka. **8** Ni ŵaasalile, “Ngasinjigala chindu chachilichose mu ulendo ikaŵe nkongojo pe. Ngasinjigala chakulya chachilichose atamuno nsaku atamuno mbiya. **9** Mbwale italawanda nambo ngasinjigala mwinjilo wine. **10** Papalipose pachampochele nnonjele mmomo mpaka pachintyoche pelepo. **11** Papalipose pachankane kumpochela ni kukana kumpilikanila, ntyoche pelepo nchikung'undaga luundu

mmakongolo mwenu, kulosya kuti nkwajamuka, pakuŵa akanile kuupochela utenga wa Akunnungu.” **12** Nipele ŵatyosile, ŵaalalichile ŵandu aleche sambi syao. **13** Ŵagakopwesye masoka gamajinji, sooni ŵaapakesye mauta ŵakulwala ŵajinji ni kwalamya. **14** Mwenye che Helode ŵasipikene ngani syo, pakuŵa liina li Che Yesu lyamanyiche papalipose. Ŵandu ŵampepe ŵatite, “Mundu ju ali che Yohana Jwakubatisya, asyuchile! Kwaligongo lyo akwete machili ga kupanganya yakusimonjeka.” **15** Nambo ŵane ŵatite, “Mundu ju ali che Elia.” Nombe ŵane ŵatite, “Ali jwakulondola jwa Akunnungu mpela aŵala ŵakulondola ŵa kalakala.” **16** Nambo che Helode paŵapilikene yeleyi, ŵatite, “Jweleju ali che Yohana Jwakubatisya junankatile ntwe, asyuchile!” **17** Che Helode ŵaganisisye yeleyo pakuŵa, kundanda ko ŵaalajisye ŵandu kuti ŵakamule che Yohana ni kwataŵa mu nyuumba jakutaŵilwa ŵandu. Che Helode ŵatesile yeleyo ligongo ŵalombile che Helodia juŵaliji ŵankwakwe che Filipo mpwakwe. **18** Che Yohana Ŵakubatisya ŵaasalilaga che Helode, “Ngaikuŵajilwa mmwe kwalomba ŵankwakwe mpwenu.” **19** Nipele che Helodia, ŵankwakwe mwenye, ŵanchimile nnope che Yohana, ŵasachile kwaulaga, nambo nganakombola. **20** Che Helode ŵanjogopaga che Yohana pakuŵa ŵaimanyilile kuti ŵaliji jwambone ni jwanswela, kwapele ŵanlindilile. Che Helode yaanonyelaga kwapilikanila che Yohana, nachiŵamuno yaapetekaga ntima kwannope paŵamalisyaga kwapikanila. **21** Nambo lyuŵa limo, che Helodia ŵapatile lipesa pa lyuŵa lyakumbuchila kupagwa kwa che Helode. Che Helode ŵaapanganyichisye chindimba achakulu ŵa nkungulu wakwe, achakulu ŵa ŵandu ŵangondo ni ilongola ŵa chilambo cha ku Galilaya. **22** Nipele, mwali ju che Helodia ŵajinjile, ŵatyasile ni

kunnonyelesya kwannope mwenye che Helode ni achalendo
ŵakwe. Mwenye che Helode ŵansalile mwali jula, “Mumende
chachilichose chinkuchisaka, chinampe.” **23** Ni sooni ŵalumbilile,
“Chachilichose chachimumende chinampe, atamuno mbindikati
ja umwenye wangu.” **24** Mwali jo ŵakopweche ni kwaula
kwa achikulugwe kukwausya, “Ŵeende chichi?” Achikulugwe
ŵajanjile, “Mmende ntwe u che Yohana Jwakubatisya.” **25**
Mwali jula ŵausile kwa chitema kwa mwenye ni ŵaasalile,
“Ngusaka muumbe sambano pejino, ntwe u che Yohana
Ŵakubatisya mu mbale.” **26** Mwenye jula ŵasupwiche nnope,
nambo pakuŵa ŵanlumbilile paujo pa achalendo ŵakwe,
nganakombola kunkanila. **27** Papopo mwenye ŵantumile
jwangondo akajigale ntwe u che Yohana. Jwangondo ŵajawile
mu nyuumba jakutaŵilwa ŵandu ni kwakata che Yohana ntwe.
28 Ŵaichenawo ntwe ula mu mbale ni kumpa mwali, nombejo
ŵampele achikulugwe. **29** Ŵakulijiganya ŵa che Yohana
paŵajipilikene ngani jo, ŵapite kukwigala chiilu chakwe ni
kuchisika. **30** Achinduna ŵala ŵausile ku ulendo wao ni kunsalila
Che Yesu yose iŵaitesile ni iŵaijigenye. **31** Che Yesu ŵaasalile,
“Tujaule peuto pangali ŵandu kuti nkapumulile.” Ŵaŵechete
yeleyo ligongo kwaliji kwana ŵandu ŵajinji ŵaŵaikaga ni kutyoka,
namose Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵakwe nganapatanga lipesa
lyakuti alyanje. **32** Nipele ŵajinjile mu ngalaŵa achinsyene pe
kwaula peuto pangali ŵandu. **33** Nambo ŵandu ŵajinji ŵaaweni
paŵajaulaga po, ni ŵamanyilile. Nipele ŵandu ŵajinji ŵaumile
misi jose ŵautuchile ni ŵalongolele kwika kwiuto kula, Che
Yesu ni ŵakulijiganya ŵao akanaiche. **34** Paŵatulwiche mu
ngalaŵa, Che Yesu ŵauweni mpingo wekulungwa wa ŵandu,
ŵaukolele chanasa ligongo ŵaliji mpela ngondolo syangali ni

jwakuchinga ni ŵatandite kwajiganya indu yejinji. **35** Palyaiche ligulo ŵakulijiganya ŵaajaulile Che Yesu ni kwasalila, “Sambano kuswele ni sooni mutuli muno mwipululu. **36** Mwalanje ŵandu ŵa ajaulangane mmisinda jajiŵandichile pane mmigunda, akalisumile yakulya.” **37** Nambo Che Yesu ŵatite, “Ŵanyamwe mwape chakulya alyanje.” Ŵanyawo ŵausisye, “Ana nkusaka tukasume mikate kwa mbiya syasijinji syanti yele, ni kwapa alyanje?” **38** Nambo Che Yesu ŵausisye, “Nkwete mikate jilingwa? Njaule nkalole.” Paŵajawile kukulola ni ŵansalile, “Jipali mikate nsano ni somba siŵili.” **39** Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao ŵatamiche ŵandu wo pa manyasi gamaŵisi mipingo mipingo. **40** Nombewo ŵatemi mmipingo ja ŵandu mia moja ni ja ŵandu hansini. **41** Nipele Che Yesu ŵajigele mikate nsano jila pamo ni somba siŵili sila. Ŵalolite kwinani ni kwatogolela Akunnungu ni kujigaŵanya mikate jila. Ni ŵapele ŵakulijiganya ŵao kuti ŵagaŵanyichisye ŵandu. Ilaila ŵagaŵilenye ŵandu wose somba siŵili sila. **42** Ŵandu wose ŵalile ni kwikuta. **43** Nipele ŵakulijiganya ŵakumbikenye sigasi sya mikate ni somba, ŵagumbesye itundu kumi na mbili. **44** Achalume ŵaŵalile mikate jo ŵaliji mianda nsano. **45** Papopo Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao ajinjilanje mu ngalaŵa alongolele ku Besesaida kwakuli peesi litanda. Nombejo ŵasigalile kuti aulanje mpingo wa ŵandu ula. **46** Paŵamasile kwalanga ŵandu, Che Yesu ŵakwesile kwitumbi kukupopela. **47** Palyaiche ligulo, ngalaŵa jila jaliji pambindikati litanda, katema ko Che Yesu ŵaliji jikape kunsanga. **48** Nipele ŵaweni ŵakulijiganya ŵao ŵala achilagaga mu ngalaŵa, ligongo mbungo jaliji jininkwaputa. Kuninkucha Che Yesu ŵaŵandichile achendaga pachanya meesi ni ŵalitesile akwapelenganya. **49** Nambo ŵakulijiganya

ŵala paŵammweni ali nkwenda pachanya meesi, ŵaganisisye lilaika, ni ŵatandite gumilanga. **50** Pakuŵa wose paŵambweni ŵajogwepe nnope. Papopo Che Yesu ŵaasalile, “Muusimane ntima, ndili une, kasinjogopanga.” **51** Nipele ŵajinjile mu ngalaŵa jiŵaliji ŵakulijiganya ŵao mula ni mbungo jatulele. Ŵakulijiganya ŵasimosile nnope, **52** ligongo, ŵaliji akanamanyilile chatesile Che Yesu nkati mikate jila, pakuŵa mitima jao jatopelwe kumanyilila. **53** Che Yesu pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵajombweche litanda, ŵaiche ku Genesaleti, pelepo ŵajijimiche ngalaŵa jao. **54** Paŵakopweche mu ngalaŵa, papopo ŵandu ŵaamanyilile Che Yesu. **55** Nipele ŵautwiche achisyungulaga pachilambo pose, ni kutanda kwajigalanga ŵakulwala ali agonile mmigono jao, ni kwajausya kulikose kuŵapilikene kuti Che Yesu ali kweleko. **56** Kulikose kuŵajawile Che Yesu, mmisinda, mmisi ni mmigunda, ŵandu ŵaliji nkwagoneka ŵakulwala peuto pakusumichisya malonda, ŵachondelele Che Yesu kuti ŵakulwala ŵakwaye namose luminiko lwa mwinjilo wao. Ni wose ŵaŵakwaiye ŵalamile.

7 Mafalisayo ŵampepe ni jwakwiganya Malajisyo ŵaŵatyochele ku Yelusalemu ŵasongangene paujo pa Che Yesu. **2** Ŵanyawo ŵaweni ŵakulijiganya ŵampepe ŵa Che Yesu akulya panganaŵa makono mpela iyasachilwaga ni Malajisyo ga Chiyahudi. **3** Pakuŵa, Mafalisayo ni Ŵayahudi wose ngakulya chakulya panganaŵa mmakono, mpaka pachisukusuku achikamulisyaga masyoŵelo ga achachekulu ŵachiikala. **4** Sooni paakutyokanga pakusumichisya malonda ngakulya chachilichose pangajosya kaje. Nombe akugakuyanga masyoŵelo gamajinji gaŵapochele kutyochela kwa achachekulu, mpela ila yakuti pakosya migao ni iteleko ni yoombo ya libati. **5** Nipele Mafalisayo ni

Ŵakwiganya Malajisyo ŵala ŵausisye Che Yesu, “Kwachichi ŵakulijiganya ŵenu ngakugakuya masyoŵelo gitupochele kwa achachekulu ŵetu, nambo akwamba kulya chakulya mmakono muli musakele?” **6** Che Yesu ŵajanjile, “Ŵaulamba ŵanyamwe! Che Isaya, jwakulondola jwa Akunnungu, ŵalondwele yambone pa ŵanyamwe mpela iŵatite pakulemba, ‘Akunnungu akuti, ŵandu ŵa akunjimbichisyanga pakang'wa pe, nambo mmitima jao ali kwakutalikangana ni une. **7** Kumbopelela kwao kwangali chindu, ligongo akwiganya malajisyo ga ŵandu mpela ila akugajiganya Malajisyo ga Akunnungu.’ **8** “Ŵanyamwe nkugaleka Malajisyo ga Akunnungu ni kugakamulisya masyoŵelo ga ŵandu.” **9** Che Yesu ŵapundile kuŵecheta, “Ŵanyamwe nkumanyi kukana kwa lunda lwenu Malajisyo ga Akunnungu kuti ngakuye masyoŵelo genu mwachinsyene! **10** Pakuŵa che Musa ŵalajisye, ‘Mwachimbichisye atati ŵenu ni achikulu ŵenu,’ ni, ‘Mundu jwalijose juchantukane atatigwe pane achikulugwe, aulajikwe.’ **11** Nambo ŵanyamwe nkwiganya, iŵaga mundu akwete chindu chakombola kwakamuchisya achikulugwe pane atatigwe, nambo nkuti chindu cho chili ‘Kolibani’, malumbo gakwe chindu cho chityosyekwe sadaka kwa Akunnungu, **12** nipele mundu jo ngakusachilwa sooni kwakamuchisya atatigwe pane achikulugwe. **13** Yeleyo ni inkuti pakulijalusya Liloŵe lya Akunnungu kwa masyoŵelo ginkujiganyana. Ni sooni nkugatendekanya gamajinji ganti iyoyo.” **14** Che Yesu ŵauŵilasile sooni mpingo wekulungwa wa ŵandu ula ni kwasalila, “Mumbikanichisye wose, ni mmanyilile. **15** Ngapagwa chakulya chaakulya mundu, chachikuntendekasya aŵe jwangakundikwa ni Akunnungu. Nambo chachikukopoka nkati mwa mundu, ni chachikuntendekasya mundu jo aŵe jwangakundikwa ni Akunnungu. **16** Ŵaali ni mapilikanilo

gakupilikana, apilikane!” **17** Paŵalekangene ni ŵandu ŵala ni kwinjila mu nyuumba, ŵakulijiganya ŵao ŵambusisye malumbo ga chitagu cho. **18** Nombe Che Yesu ŵaasalile, “Ni ŵanyamwe nganinkola umanyilisi? Ana ngankumanyilila kuti chakulya chaakulya mundu ngachikukombola kuntendekasya aŵe jwangakundikwa ni Akunnungu? **19** Pakuŵa ngachikwinjila mu ntima mwakwe, nambo mlutumbo ni chikukopoka paasa pa chiilu pakwe.” Paŵaŵechete yeleyo Che Yesu ŵaitesile yakulya yose ikomboleche kuligwa. **20** Ŵapundile kuŵecheta, “Chachikukopoka nkati mwa mundu ni chachikuntendekasya mundu jo aŵe jwangakundikwa ni Akunnungu. **21** Pakuŵa mu ntima mwa mundu ni mwamukukopoka ng'anisyo syangalimate, ni chikululu ni wiyi ni uulasi, **22** ni chikululu ni lipamo ni ungalumbana ni kulambusya ni kunyenga ni wiu ni kutukana ni chibuli ni kuloŵela. **23** Yangalumbana yose yo, ikukopoka nkati mwa mundu, yose yo ni yaikuntendekasya mundu aŵe jwangakundikwa ni Akunnungu.” **24** Che Yesu ŵatyosile pelepo, ŵajawile mu mmusi wauŵandikene ni ku Tilo. Ni kweleko ŵajinjile mu nyuumba jimo ni nganasaka mundu jwalijose aimanyilile, nambo nganakombola kulisisa. **25** Jwankongwe jumo, juŵaliji ni mwali juŵakamwilwe ni lisoka, ŵapilikene ngani si Che Yesu. Ni ŵaajaulile ni kuligwisya pa makongolo gao. **26** Jwankongwe jo ŵaliji Mgiliki ni nganaŵa Myahudi, juŵapagwile musi wa ku Silofonike ku chilambo cha ku Silia. Ŵaachondelele Che Yesu akankoposye mwali jwao lisoka. **27** Nambo Che Yesu ŵajanjile, “Ajikute kaje ŵanache, pakuŵa ngaŵa yambone kwigala chakulya cha ŵanache ni kusijasila mbwa syao.” **28** Nambo jwankongwe jo ŵatite, “Elo, Ambuje, nambo ngati atamuno mbwa syasikutama kuusi mesa, sikulya mbakatika syakusigwisya ŵanache.” **29**

Pelepo Che Yesu ŵasalile, “Kwaligongo lya intite pakwanga, njaule kumusi. Lisoka linkopweche mwali jwenu.” **30** Nipele jwankongwe jo ŵausile kumangwao, ŵansimene mwanagwe agonile pachindanda ni lisoka lili linkopweche. **31** Nipele Che Yesu ŵatyosile ku chilambo cha ku Tilo ni kwaula ku litanda lya Galilaya achipitilaga ku Sidoni ni ku Dekapoli. **32** Ŵaiche ŵandu ŵampepe ali anjigele mundu juŵaliji jwangapikana ni jwangaŵecheta, ŵaachondelele Che Yesu ansajichile makono mundu jo ni kunlamya. **33** Che Yesu ŵantyosisye mundu jo mu mpingo wa ŵandu ni kunjausya pangali ŵandu, ŵaŵisile yala mmapilikanilo ga mundu jula. Ŵasunile mata pa chaala chakwe ni kunkwaya lulimi mundu jula. **34** Nipele Che Yesu ŵalolite kwinani kwa Akunnungu ni kwisya ntima, ŵansalile mundu jo, “Efata,” malumbo gakwe “Mbuguche.” **35** Papopo mapilikanilo ga mundu jula gaugwiche ni lulimi lwakwe lwagopweche, nipele ŵatandite kuŵecheta uchenene. **36** Che Yesu ŵakanyisye ŵandu ŵala kuti akansalila mundu jwalijose yelei. Namuno ŵapundile kwakanyisya, ŵanyawo ŵapundisye kuijenesya yeleyo. **37** Ni ŵandu ŵasimosile nnope ni kuti, “Atesile yose mwambonepe, namose ŵangapilikana akwatenda apilikane ni ŵangaŵecheta akwatenda aŵechete!”

8 Pa moŵa go, mpingo wekulungwa wa ŵandu wasongangene sooni. Pakuŵa nganakolanga chakulya, Che Yesu ŵaaŵilasile ŵakulijiganya ŵao ni kwasalila, **2** “Ngwakolela chanasa ŵandu ŵa, ligongo atemi none kwa moŵa gatatu ni nganakolanga chakulya. **3** Naalekaga ajaulangane mmangwao ni sala, komboleka chakomochanje mwitala, pakuŵa ŵampepe mwa ŵanyaŵa atyochele kwakutalika.” **4** Ŵakulijiganya ŵao ŵambusisye, “Patuli pano mwipululu, ana chitupate kwapi chakulya chakomboleka

kwalisya ŵandu wose ŵa?" **5** Che Yesu ŵausisye, "Ana nkwete mikate jilingwa?" Ŵanyawo ŵajanjile, "Saba." **6** Che Yesu ŵaasalile ŵandu ŵala atame paasi. Ŵajigele mikate saba jila ni ŵaatogolele Akunnungu, ŵagaŵenye ni kwapa ŵakulijiganya ŵao ŵala kuti ŵaagaŵile ŵandu, nombewo ŵaagaŵile ŵandu wo. **7** Sooni ŵakwete tusomba kanandi. Che Yesu ŵaatogolele Akunnungu ni ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao ŵaagaŵile ŵandu. **8** Ŵandu ŵala ŵalile ni kwikuta. Nipele ŵakulijiganya ŵakumbikenye sigasi ni ŵagumbesye itundu saba. **9** Ŵandu ŵaŵalile ŵala ŵaliji mpela elufu nne. Nipele Che Yesu ŵalanjile, **10** papopo ŵakwesile mu ngalaŵa pamo ni ŵakulijiganya ŵao ni kwaula chilambo cha ku Dalamanuta. **11** Ŵaiche Mafalisayo ŵane ni ŵagatandite makani ni Che Yesu achisakaga kwatanjisya. Ŵaasachile atende chimanyisyo kulosya kuti ukombole wao ukutyochela kwinani kwa Akunnungu. **12** Che Yesu ŵasupwiche nikuti, "Kwachichi ŵandu ŵa moŵa gano akusakanga chimanyisyo? Isyene ngunsalila, ŵandu ŵa ngaapegwa chimanyisyo chachilichose." **13** Nipele, Che Yesu ŵalekangene nawo ŵandu ŵala, ŵajinjile mu ngalaŵa ni kombochela peesi. **14** Ŵakulijiganya ŵa Che Yesu ŵaliŵalile kwigala mikate, ŵakwete nkate umo pe mu ngalaŵa mula. **15** Che Yesu ŵaajamwiche achitiji, "Nlilolechesye, ni kuligosa ni amila ja Mafalisayo ni ja che Helode." **16** Ŵakulijiganya ŵala ŵatandite kuŵechetesyana achinsyene pe, "Akuŵecheta yelei ligongo nganitukola mikate." **17** Che Yesu ŵaimanyilile iŵaliji nkuŵechetesyana, ni ŵausisye, "Kwachichi nkuusyana yati nganinjigala mikate? Ana mpaka sambano ngankulijiganya pane kumanyilila? Kwachichi ngankuganisya? **18** Meeso nkwete, ana ngankulolanga? Mapilikanilo nkwete, ana ngankupilikana?

Ana ngankukumbuchila **19** panagaŵenye mikate nsano jila
ni kwapa ŵandu elufu tano, mwagumbesye itundu ilingwa
ya sigasi?" Ŵakulijiganya ŵajanjile, "Itundu kumi na mbili."
20 Ŵausisye sooni, "Panagaŵenye mikate nsano ni jiŵili ni
kwapa ŵandu elufu nne, ana mwagumbesye itundu ilingwa ya
sigasi?" Ŵakulijiganya ŵala ŵajanjile, "Itundu saba." **21** Che
Yesu ŵausisye, "Nganimme kumanyilila?" **22** Che Yesu pamo ni
ŵakulijiganya ŵao ŵaiche ku nsinda wa ku Besesaida. Kukoko
ŵandu ŵampelechele mundu jwangalola, ni ŵaachondelele Che
Yesu kuti ankwaye kuti anlamye. **23** Che Yesu ŵankamwile
nkono mundu jwangalola jo ni ŵakopweche nawo paasa nsinda.
Ni ŵansunile mata mmeeso, ŵasajichile makono ni ŵambusisye,
"Nkukombola kuchiona chachilichose?" **24** Mundu jwangalola
jula ŵalolite nikuti, "Ngwaona ŵandu ali nkuoneka mpela itela
ili nkwenda." **25** Che Yesu ŵasajiche sooni makono gakwe
mmeeso mwa jwangalola jula, nombejo ukombole wakwe wa
kulola wammujilile. **26** Che Yesu ŵansalile mundu jo ajaule
kumangwakwe ni kunkanya achitiji, "Nkaujila ku nsinda ni
kwasalila ŵandu." **27** Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao ŵajawile
ku misi ja Kaisalia Filipi. Paŵaliji mwitala, Che Yesu ŵausisye
ŵakulijiganya ŵao, "Ana ŵandu akuti une ndili nduni?" **28**
Ŵakulijiganya ŵala ŵajanjile, "Ŵane akuti ŵalakwe ndi che
Yohana Ŵakubatisya, ŵane akuti ndi che Elia ni ŵane akuti ndi
jumo jwa Ŵakulondola ŵa Akunnungu." **29** Che Yesu ŵausisye
ŵakulijiganya ŵao, "Ŵanyamwe nkuti uneji nduni?" Che Petulo
ŵajanjile, "Ŵalakwe ndi Kilisito, Jwasagulikwe ni Akunnungu."
30 Nipele Che Yesu ŵajamwiche achitiji, "Ngasimunsalila mundu
jwalijose chelechi nkati une." **31** Che Yesu ŵatandite kwajiganya
ŵakulijiganya ŵao achitiji, "Mwana jwa Mundu akusachilwa

asauche kwannope ni kukanikwa ni achachekulu ni achakulu
ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo. Nipele chachiulajikwa,
nambo chasyuche pa lyuŵa lyaatatu." **32** Che Yesu ŵaasalile
yelei pangasisa. Nipele che Petulo ŵanjigele Che Yesu pajika ni
kutanda kwakalipila kuti anasale indu yo. **33** Nambo Che Yesu
ŵagalawiche, ŵaalolechesye ŵakulijiganya ŵao ni kwakalipila
che Petulo achitiji, "Shetani, ntyoche apa! Pakuwa ngankuganisya
ngani ja Akunnungu nambo nkuganisya ngani sya ŵandu." **34**
Nipele ŵauŵilasile mpingo wa ŵandu pamo ni ŵakulijiganya ŵao
ni kwasalila, "Mundu jwalijose jwakusaka kuunguya, akatenda
yakuisaka nsyene, aŵeje chile kusauka kwa kulitwika nsalaba
wakwe kwaligongo lyangu une ni kuunguya. **35** Pakuŵa jwalijose
jwakusaka kuukulupusya umi wakwe nsyene, chaujase. Nambo,
jwalijose jwakuujasa umi wakwe, kwaligongo lyangu une, ni
sooni kwaligongo lya Ngani Jambone, chaukulupusye. **36**
Ana mundu chapate chichi achikolaga chipanje chose cha
pachilambo ni kwasa umi wakwe wa moŵa gose pangali mbesi?
37 Pane mundu chatyosye chichi kuti auusye umi wakwe wa
moŵa gose pangali mbesi? **38** Mundu jwalijose angolelaga soni
une pamo ni ngani jangu mu uŵelesi wu wangalumbana ni
wangaajogopa Akunnungu, Mwana jwa Mundu chankolele soni
mundu jo, katema kachaiche mu ukulu wa Atati ŵakwe, pamo ni
achikatumetume ŵa kwinani ŵaswela."

9 Che Yesu ŵapundile kwasalila, "Isyene ngunsalila, apali
ŵandu ŵane papapa chiŵaone Akunnungu achitawalaga ni
machili kwa matala gakupisyangana akanaŵe kuwa." **2** Pagapite
moŵa nsano ni limo, Che Yesu ŵaajigele che Petulo ni che
Yakobo ni Che Yohana, ŵalongene nawo pa chitumbi cheleu
pajikape. Kweleko ku meeso ku Che Yesu kwagalawiche paujo

pao. **3** Iwalo yakwe yaliji yeswela mbee yanti mundu jwalijose jwa pachilambo pano ngakupakombola kuswejesya chanti yeleyo. **4** Nipele, che Elia ni che Musa ŵakopochele paujo pao ni ŵaliji nkukunguluka ni Che Yesu. **5** Che Petulo ŵasalile Che Yesu achitiji, “Jwakwiganya, ikaliji yambone kuti uwe tutame panopano. Tutaŵe masakasa gatatu, limo lyenu ni limo li che Musa ni liine li che Elia.” **6** Che Petulo nganachimanya chakuŵecheta pakuŵa wose ŵajogwepe kwannope. **7** Nipele, lyakopochele liunde ni kwaunichila, lilowe lyakopochele mu liunde lichitiji, “Aju ni Mwanangu jungunnonyela, mumpilikanile jwelejo.” **8** Papopo ŵakulijiganya ŵalolite akuno ni akunokuno, nambo nganambona mundu jwine ikaŵe Che Yesu pe. **9** Paŵatulukaga pa chitumbi, Che Yesu ŵakanyisye ŵanyawo kuti yele iŵaiweni akansalila mundu jwalijose mpaka Mwana jwa Mundu pachachisyuka. **10** Nipele, ŵakulijiganya ŵagakamulichisye malowe go, nambo ŵaliji nkuusyana achinsyene pe, “Kusyuka malumbo gakwe chichi?” **11** Nipele, ŵausisye Che Yesu, “Ana kwachichi ŵakwiganya Malajisyo akusala kuti, chaiche kaje Che Elia?” **12** Che Yesu ŵajanjile, “Elo, che Elia chaiche kaje kukuŵika chile indu yose. Nambi kwachichi ilembekwe Mmalembelo ga Akunnungu kuti, Mwana jwa Mundu chasauche kwannope ni kukanikwa? **13** Nambo une ngunsalila, che Elia ŵamasile kwika ni ŵandu ŵampanganyichisye chachilichose chiŵasachile, mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti kusala nkati ŵelewo.” **14** Che Yesu ni aŵala ŵakulijiganya ŵatatu paŵaaichilile ŵakulijiganya ŵane ŵala, ŵaweni ŵandu ŵajinji ali ŵasyungwile achikanilanaga ni ŵakwiganya Malajisyo. **15** Papopo, ŵandu wose paŵambweni Che Yesu, ŵasimosile kwannope, ŵautuchile kukwakomasya. **16** Che Yesu ŵausisye ŵakulijiganya ŵao,

“Ana nkukanilana nawo ichichi?” **17** Mundu jumo mu mpingo wa ŵandu mula ŵajanjile, “Jwakwiganya, nannyichenawo mwanangu kukwenu jwakamwilwe ni lisoka lyalikuntendekasya anakombole kuŴecheta. **18** Katema kose lisoka palikunjinjila, likungwisya paasi ni likuntendekasya mwanache jo chikopoche chiulo nkang'wa, achichilimyaga meeno ni kukakamala chiilu. NaaŴendile ŵakulijiganya ŵenu alikoposye, nambo ŵalepele.” **19** Nipele, Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, “Mwanya uŴelesi wangali chikulupi! Ana chindame ni ŵanyamwe mpaka chakachi? Chinampililile mpaka chakachi? Munyichisye mwanache jo.” **20** ŴannyichisyeŴ ku Che Yesu. Lisoka palyambweni Che Yesu, papopo lyantasile njilinjili jwanchanda jo, nombe ŵagwile paasi, ŵagalagete akuno alinkukopoka chiulo kukang'wa. **21** Che Yesu ŵammusisye atatigwe jwanchanda jo, “Jwanchanda ju yatandite chakachi yelei?” ŴajanjileŴ, “Chitandile wanache wakwe. **22** Katema kakajinji lisoka lyo lyangwisyaga pa mooto ni mmeesi kuti lyaulaje. Nambo iŵaga nkukombola kutendekanya chachilichose, ntukolele chanasa ni kutukamusya!” **23** Che Yesu ŵansalile, “Kwachichi nkuti, ‘IŵagaŴ ngukombola’? Yose ikukomboleka kwa mundu jwakukulupilila.” **24** Papopo atatigwe jwanchanda jo ŵanyanyisye, “Ngukulupilila! Nambo chikulupi changu chili chamwana, mungamuchisye ngole chikulupi chachikulungwa.” **25** Che Yesu paŴaweni kuti ŵandu ŵajinji ali nkusongangana paujo pao, walijamwiche lisoka lila ni kulisalila, “Mmwe lisoka linkulekasya kuŴecheta ni kupilikana, ngunlamula nkopoche mwa jwanchanda ju, ni nkajinjila sooni.” **26** Pelepo lisoka lyanyanyisye, lyangwisisye njilinjili jwanchanda jo ni lyankopweche. Jwanchanda jwaoneche mpela jwammwe, ni ŵandu ŵane ŵatite “Awile!” **27** Nambo Che Yesu ŵankamwile

nkono jwanchanda jo, ŵankamwisye ajimuche, nombejo ŵajimi.
28 Che Yesu paŵajinjile mu nyuumba, ŵakulijiganya ŵao
ŵausisye pajika, “Kwachichi twalepele kulikoposya lisoka lyo?” **29**
Che Yesu ŵajanjile, “Lisoka lyanti yelei ngalikukopoka kwa litala
lyalililyose ikaŵe kwa kwapopelela Akunnungu pe.” **30** Che Yesu
ni ŵakulijiganya ŵao ŵatyosile peuto pala, ni ŵajendelechele ni
ulendo kupitila ku chilambo cha ku Galilaya. Nganasaka mundu
jwalijose akumanye kuŵaliji, **31** pakuŵa ŵaliji nkwajiganya
ŵakulijiganya ŵao, ŵasalile, “Mwana jwa Mundu chaŵichikwe
mmakono mwa ŵandu, nombewo chammbulaje. Nambo pa lyuŵa
lyaatatu chiulajikwa pe chasyuche.” **32** Nambo ŵakulijiganya
ŵao nganagamanyililaga malumbo ga maloŵe go, ni ŵajogwepe
kumbusya. **33** Paŵaiche musi wa ku Kapelenaumu ŵajinjile mu
nyuumba, nombe Che Yesu ŵausisye ŵakulijiganya ŵao, “Ana
mwitala mula mwakanilanaga ichichi?” **34** Nambo ŵanyawo
ŵamyalele, pakuŵa paŵaliji mwitala mula, ŵaliji nkukanilana
yankati nduni jwali jwankulungwa mwa ŵanyawo. **35** Che
Yesu ŵatemi paasi, ni ŵaaŵilasile ŵakulijiganya ŵao likumi ni
ŵaŵili ŵaasalile, “Mundu jwakusaka kuŵa jwankulu akusachilwa
alitulusye ni kuŵa jwannandi ni katumetume jwa wose.” **36** Sooni
ŵanjigele mwanache ni kunjimika pasikati jao, ŵanjangete ni
kwasalila, **37** “Jwalijose jwakumpochela mwanache mpela aju
mu liina lyangu, akuumbochela une, ni mundu jwakuumbochela
une akwapochela ŵelewo ŵandumile une.” **38** Che Yohana
ŵaasalile Che Yesu, “Jwakwiganya, twammweni mundu ali
nkugakoposya masoka mu liina lyenu, ni twankanyisye ligongo
nganaŵa njetu.” **39** Nambo Che Yesu ŵatite, “Kasimunkanya,
pakuŵa ngapagwa mundu jwakupanganya yakusimonjeka
kwa liina lyangu ni papopo kumechetela gangalumbana. **40**

Ligongo mundu jwalijose jwangakutukanila ali pamo ni uwe. **41** Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwakumpa ngao wa meesi ga kung'wa, ligongo mwanya ndi ŵandu ŵakwe Kilisito, isyene jwelejo chapochele mbote jakwe. **42** “Mundu jwalijose juchantendekasye jumo jwa achanandi ŵa ŵakungulupilila une atende sambi, ikaliji yambone kwa jwelejo litaŵikwe liganga lyekulungwa lya kusyajila pa lukosi pao ni kwaponya mu bahali kupunda kulamulikwa ni Akunnungu. **43** Iŵaga nkono wenu ukunneŵasya, mmukate! Mmbaya kwinjila mu umi ni nkono umo, kupunda kuŵa ni makono gaŵili ni kuponyekwa pa mooto wangasimika, moŵa gose pangali mbesi. **(Geenna g1067)** **44** Kweleko mbisu ngasikuwa ni mooto wakwe ngaukusima. **45** Ni iŵaga lukongolo lwenu lukunneŵasya, mmukate! Mmbaya kwinjila mu umi ni lukongolo lumo kupunda kuŵa ni makongolo gaŵili ni kuponyekwa ku jehanamu pa mooto wangasimika, moŵa gose pangali mbesi. **(Geenna g1067)** **46** Kweleko mbisu ngasikuwa ni mooto wakwe ngaukusima. **47** Iyoyo peyo iŵaga liso lyenu likunneŵasya, nlikolopole! Mbaya kwinjila ku umwenye wa Akunnungu ni liso limo kupunda kuŵa ni meeso gaŵili ni kuponyekwa pa mooto wangasimika, moŵa gose pangali mbesi. **(Geenna g1067)** **48** Kweleko mbisu ngasikuwa ni mooto wakwe ngaukusima. **49** “Pakuŵa jwalijose chaachiswejeswa ni mooto mpela mbopesi ijikuti pakuswejeswa ni njete. **50** “Njete jili jambone, nambo njete jasoyesyaga kulasa kwakwe, chintaje chichi kuti unonye wakwe uujile sooni? “Nkolanje njete ja uganja pasikati jenu, ntamanje mu chitendewele.”

10 Che Yesu ŵatyosile pelepo, ŵajawile kuchilambo cha ku Yudea mpaka peesi lusulo lwa Yolodani. Mpingo wa ŵandu ŵajinji waajaulile sooni, nombejo ŵajiganyisye mpela iŵatite

pakusyoŵelela. **2** Nipele, Mafalisayo ŵane ŵajaulile ni kwalinga kwa kwawusya, “Ana Malajisyo ga Akunnungu gakukunda kuti jwannume kwaleka ŵankwakwe?” **3** Che Yesu ŵajanjile, “Ana che Musa ŵannajisye chichi?” **4** Ŵanyawo ŵajanjile, “Che Musa ŵalajisye kuti, jwannume akukombola kumpa talaka ŵankwakwe ni kwaleka.” **5** Che Yesu ŵaasalile, “Che Musa ŵagalembile malajisyo go kwaligongo lya ungajiganyikwa wenu. **6** Nambo che Musa ŵalembile, chitandile kupagwa kwa chilambo, Akunnungu ŵangumbile jwannume ni jwankongwe. **7** Kwa ligongo lyo jwannume chachinleka atatigwe ni achikulugwe, nombejo chalumbikane ni ŵankwakwe, **8** ni ŵaŵili wo chachiŵa chiilu chimo. Sambano ngakuŵa ŵaŵili sooni, nambo chiilu chimo. **9** Nipele, chalumbikenye Akunnungu, mundu ngasachilekanganya.” **10** Paŵausile sooni mu nyuumba, ŵakulijiganya ŵaausisye Che Yesu nkati majiganyo go. **11** Nombewo ŵaasalile, “Mundu jwalijose jwakunleka ŵankwakwe ni kulombela jwankongwe jwine, akuntendela chikululu ŵankwakwe. **12** Iyoyo, jwankongwe jwakunleka jwannume jwao ni kulombwa ni jwannume jwine, akuntendela chikululu jwannume jwao.” **13** Ŵandu ŵampepe ŵannyichisye Che Yesu ŵanache achanandi ŵasajichile makono gao, nambo ŵakulijiganya ŵao ŵaakalipile ŵandu wo. **14** Che Yesu paŵaiweni yeleyo, yachimile ni ŵaasalile, “Mwaleche ŵanache achanandi aichanje kukwangu, kasimwalekasya, pakuŵa Umwenye wa Akunnungu uli wa ŵandu mpela ŵeleŵa. **15** Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwangakuupochela Umwenye wa Akunnungu mpela ŵanache achanandi ngaajinjila mwelemo ng'oo.” **16** Nipele, ŵajangete ŵanache ni kwasajichila makono ni kwapa upile. **17** Che Yesu paŵatandite sooni ulendo wao, mundu jumo ŵambutuchile ni kwatindiŵalila ni ŵausisye, “Jwakwiganya

jwambone, ana ndende chichi pakuti mbochele umi wa mowa gose pangali mbesi?" **(aiōnios g166)** **18** Che Yesu wajanjile, "Ana ligongo chi nkuumilanga jwambone? Ngapagwa mundu jwaali jwambone ikawe Akunnungu jika pe. **19** Ntakugamanyilila makanyo gagakuti, 'Kasimmulaga ni Kasintenda chikululu ni Kasinjiwa ni Kasinsala ya unami ni Kasimunnambuchisya njenu, ni Mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu.'" **20** Mundu jula wajanjile, "Jwakwiganya, makanyo gose go nagakamulichisye chitandilile ku uwanache wangu." **21** Che Yesu walolechesye kwa kwanonyela, wansalile, "Chinsowile chindu chimo. Njaule nkasumisye yose inkwete, ni mbiya syo nkaape wakulaga, nombe mmwe chinkole chipanje kwinani kwa Akunnungu. Nipele nnyiche munguye." **22** Mundu jo pawapilikene yeleyo, wapwele ntima ni wajawile achipukunyaga ntwe, pakuwa waliji ni ipanje yejinji ni nganasaka kwapa wane ipanje yao. **23** Nipele Che Yesu walolite kosekose, ni waasalile wakulijiganya wao, "Chiilimbe kwannope kwa wandu waipanje kwalechelela Akunnungu waatawale!" **24** Wakulijiganya wagasimosile malowe gao, nambo Che Yesu waasalile sooni, "Achiwanangu, chiilimbe kwannope kwa wandu kwalechelela Akunnungu waatawale! **25** Chiiwe yakulimba kuchitenda chinyama chachikuwilanjikwa ngamia, kupeleta pa chipowo cha sindano. Iyoyo peyo, ikuloleka kuti, chiiwe yakulimba kwannope kwa mundu jwachipanje kwalechela Akunnungu waatawale!" **26** Wakulijiganya wao wasimosile nnope, waliusisye, "Ana sambano nduni juchakombole kulupuswa?" **27** Che Yesu walolechesye ni kwasalila, "Kwa wandu ngaikukomboleka, nambo ngawa yeleyo kwa Akunnungu, pakuwa kwa Akunnungu yanayose ikukomboleka." **28** Che Petulo wansalile Che Yesu, "Nnole! Ni uweji tulesile indu yose

ni kunkuya mmwe!” **29** Che Yesu ŵatite, “Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwajilesile nyuumba jakwe pane achapwakwe pane achalumbugwe pane achikulugwe pane atatigwe pane achiŵanagwe pane migunda, kwa ligongo lyangu une ni kwa ligongo lya Ngani Jambone, **30** mundu jo chapochele mbwee katema kakaka. Chapochele nyuumba syasijinji ni achalongo ni achalumbu ni achaŵelesi ni ŵanache ni migunda pamo ni masauko. Nambo mchilambo chachikwika, chapochele umi wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōn g165, aiōnios g166)** **31** Nambo achajinji ŵakuliganichisya kuti ali achakulu sambano, chatuluswe ni ŵandu ŵakulitulusya sambano, chachiŵa achakulu.” **32** Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao ŵaliji nkukwesya kwaula ku Yelusalemu nombe Che Yesu ŵalongolele. Ŵakulijiganya ŵao ŵasimosile, ni ŵandu ŵaŵaliji nkwakuya wose ŵajogwepe. Che Yesu ŵaajigele sooni ŵakulijiganya ŵao likumi ni ŵaŵili pachisyepela, ni kwasalila indu ichiyakopochele. **33** Ŵaasalile, “Mpilikane, tukukwesya kwaula ku Yelusalemu, ni kweleko Mwana jwa Mundu chajaule kukutyosyekwa kwa achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo. Ni ŵanyawo chanlamulile chiwa ni kwataga mmakono ga ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. **34** Nombe chaachintendela chanache ni chaachinsunila mata ni chaachimputa mbokola ni kumbulaga. Nambo pa lyuŵa lyaatatu chasyuche.” **35** Nipele che Yakobo ni che Yohana ŵanache ŵa che Sebedayo, ŵajawile ku Che Yesu ni ŵatite, “Jwakwiganya, tukusaka ntupanganyichisye chindu chachitummende.” **36** Che Yesu ŵausisye, “Ana nkusaka nampanganyichisye chichi?” **37** Ni ŵajanjile, “Pachintawale mu ukulu wenu, tukummenda tutame jumo kundyo ni jwine kunchiji kwenu.” **38** Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Ngankuchimanyilila chinkuchiŵenda! Uli chinkombole

kuching'welela chikombe cha masauko chingung'welela une pane kubatiswa mu ubatiso ungubatiswa une?” **39** Ŵajanjile, “Tukupakombola.” Che Yesu ŵaasalile, “Isyene chinng'welele chikombe chingung'welela une ni kubatiswa ubatiso ungubatiswa une. **40** Ni kwa aŵala ŵachatame kundyo pane kunchiji kwangu, ngaŵa masengo gangu. Nambo Akunnungu chachapa lipesa lyo ŵele ŵaŵaasagwile.” **41** Ŵele ŵakulijiganya likumi paŵapilikene chechila chiŵaŵendile che Yakobo ni che Yohana, ŵaatumbilile. **42** Nipele, Che Yesu ŵaaŵilasile ŵakulijiganya wo ni ŵaasalile, “Nkumanyilila kuti ŵandu ŵakuganichikwa ali ilongola wa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, akwalongosya ŵandu ŵao kwa machili. Ni ŵele ilongola wo akwete ulamusi waukulungwa pachanya ŵandu ŵao. **43** Nambo ikaaŵa yeleyo kwa ŵanyamwe, sooni jwalijose jwakusaka kuŵa jwankulu pasikati jenu, aŵeje katumetume jwa wose. **44** Nombe jwalijose jwakusaka kuŵa jwankulu kupunda wose aŵeje kapolo jwa wose. **45** Pakuŵa Mwana jwa Mundu nganaika kukutumichilwa, nambo aiche kukutumichila ni kuutyosya umi wao kwa kwawombola ŵandu ŵajinji.” **46** Nipele, ŵaiche ku Yeliko. Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao pamo ni mpingo wekulungwa wa ŵandu paŵaliji nkutyoka mu musi wo, mundu jumo juŵaliji ngakulola, liina lyakwe che Batimayo mwanagwe che Timayo, ŵatemi mungulugulu litala achiŵendaga. **47** Paŵapilikene kuti ali Che Yesu jwa ku Nasaleti ŵaliji nkupita pelepo, ŵatandite kunyanyisya achitiji, “Che Yesu, Mwana ju che Daudi, mungolele chanasa!” **48** Ŵandu ŵajinji ŵankalipile kuti amyalale, nambo jwelejo ŵajendelechele kunyanyisya achitiji, “Mwana ju che Daudi, mungolele chanasa!” **49** Che Yesu ŵajimi ni ŵatite, “Mwaŵilanje.” Nipele, ŵammilasile mundu jwangalola jula, ŵansalile, “Nkamulisye ntima! Njimuche,

akummilanga.” **50** Nombejo ŵaponyisye kwakutalichila mwinjilo wakwe, ŵagulwiche, ni ŵajaulile Che Yesu. **51** Che Yesu ŵammusisye jwelejo, “Nkusaka nampanganyichisye ichichi?” Jwangalola jo ŵanjanjile, “Jwakwiganya, ngusaka mbate kulola.” **52** Che Yesu ŵansalile, “Njaule chikulupi chenu chinnamisye.” Papopo mundu jo ŵatandite kulola, nipele ŵalongene nawo Che Yesu.

11 Paŵaliji nkuŵandichila ku Yelusalemu, ŵaiche mmisinda ja ku Besefage ni ku Besania, chiŵandi ni Chikwesya cha Miseituni. Pelepo Che Yesu ŵaatumile ŵakulijiganya ŵao ŵaŵili. **2** Ni ŵaasalile, “Njaule pansinda wauli mmbujo mwenu, pachinkajinjileje po chinkansimane mwanambunda jwanganakwelekwe ni mundu kose, ali ataŵikwe, nkangopole ni kunnyika nawo apano. **3** Ambusyaga mundu, ‘Ligongo chi nkutenda yeleyo?’ Mwasalile, ‘Ambuje akunsaka, ni chaachimmusya mwachitema pe.’” **4** Nipele, ŵakulijiganya wo ŵajawile ni kunsimana mwanambunda ali ataŵikwe pachiŵandi ni nnango, muumbali mwa litala. Paŵangopolaga, **5** ŵandu ŵampepe ŵaŵajimi pelepo ŵausisye, “Uli, mbona nkungopola mwanambunda jo?” **6** Ŵakulijiganya ŵajanjile mpela iŵatite pakusalilwa ni Che Yesu, ni ŵandu ŵala ŵaalesile ajaule najo. **7** Ŵampelechele Che Yesu mwanambunda jula. Ŵatandiche iwalo yao pangongo wa mwanambunda jula, ni Che Yesu ŵatemi pachanya pakwe. **8** Ŵandu ŵajinji ŵatandiche iwalo yao mwitala, ni ŵane ŵatemenye nyambi sya mwana sya itela mmigunda ni kutandika mwitala kwa kwachimbichisya. **9** Nipele ŵandu ŵaŵalongolele ni ŵane ŵaŵakuyaga panyuma ŵanyanyisye achitiji, “Alapikwe Akunnungu! Akunnungu ampe upile jwelejo jwakwika mu liina lya Ambuje! **10** Akunnungu aupe

upile umwenye waukwika wa atati ŵetu Mwenye che Daudi. Ajinichilwe Akumanani!” **11** Che Yesu wajinjile mmusi wa ku Yelusalemu, ni ŵapelengenye pa Nyuumba ja Akunnungu, ni ŵalolesyelolesye. Nambo pakuŵa jaliji ligulo, ŵajawile kunsinda wa ku Besania pamo ni ŵakulijiganya ŵao likumi ni ŵaŵili. **12** Malaŵi jakwe, paŵatyochelaga ku Besania, Che Yesu jakwete sala. **13** Nipele, ali kwakutalichila ŵachiweni chitela cha ntini chana masamba gamajinji. Ŵajawile kukuchilola, alole iŵaga chakombole kupata chisogosi chachili chose. Paŵaiche pachitela pala ŵachisimene masamba pe pangali chisogosi, ligongo nganikaŵa katema kakwe ka kusogola. **14** Pelepo Che Yesu ŵachisalile chitela chila, “Chitandile sambano ni kuendelechela, ngapagwa mundu juchalye sooni isogosi yenu!” Ni ŵakulijiganya ŵao ŵampilikene paŵaŵechete gelego. **(aiōn g165)** **15** Nipele paŵaiche ku Yelusalemu, Che Yesu ŵajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu. Ni ŵatandite kwatopolela paasa, ŵandu ŵaŵaliji nkusumisya ni kusuma indu mwelemo. Ŵapikwile mesa sya ŵakutindanya mbiya ni itengu ya ŵandu ŵaŵasumisyaga nguunda. **16** Iyoyo, ŵakanyisye mundu jwalijose akajigala chachili chose kutyochela pa Nyuumba ja Akunnungu. **17** Nipele, ŵajiganyisye, “Mmalembelo ga Akunnungu, Akunnungu akuti, ‘Nyuumba jangu chijiŵilanjikwe nyuumba ja kupopelela kwa ŵandu wose ŵa pachilambo!’ Nambo ŵanyamwe njitesile jiŵe mbugu ja kulisisila ŵa wiyi!” **18** Achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo paŵapilikene yelei, ŵatandite kusosa litala lya kwaulaga Che Yesu. Nambo ŵanjogwepe, ligongo ŵandu ŵajinji ŵaliji nkusimonga wiganye wakwe. **19** Pakwaswele, Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao ŵakopweche musi wo. **20** Kundaŵi jakwe, paŵapitaga ŵachiweni chitela cha ntini chila

chili chijumwile koo, kutandilila mmichiga mpaka ku nyambi. **21** Che Petulo ŵagakumbuchile agala gaŴaŵechete Che Yesu, ni ŵansalile, “Jwakwiganya, nnole! Chitela cha ntini chimwalwesisye chila chijumwile!” **22** Che Yesu ŵaasalile, “Mwakulupilile Akunnungu. **23** Isyene ngunsalila, mundu achichisalilaga chitumbi chi, ‘Ntupuche nkaliponye mbahali,’ pangakola lipamba mu ntima mwakwe ni akulupililaga kuti chaŵechete cho chichitendekwe, chichitendekwe kukwakwe. **24** Kwa ligongo lyo ngunsalila, pankupopela ni kuŵenda chindu, nkulupilile kuti nkuchipochela, nombecho chichiŵe chenu. **25** Pankupopela, iŵaga kwana mundu jwanneŵele, mwalechelesye yangalumbana yantendele, kuti Atati ŵenu ŵa kwinani annechelesye sambi syenu. **26** Nambo iŵaga ngumwalechelesya ŵane sambi syao, Atati ŵenu ŵa kwinani nombe ngannechelesya sambi syenu.” **27** Nipele ŵaiche sooni ku Yelusalemu. Che Yesu paŴaliji nkwendajenda pa Nyuumba ja Akunnungu, achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ni achachekulu ŵajaulile, **28** ni ŵausisye, “Ana nkugatendekanya gelega kwa ulamusi wa acheni? ŴAani ŵampele ulamusi wa kuitendekanya yeleyi?” **29** Che Yesu ŵajanjile, “None chinambusye liusyo limo. Iŵaga chimunyanje none chinansalile kwa ulamusi wa acheni nguitenda indu yi. **30** Musalile, ubatiso u che Yohana waumile kwinani, pane kwa ŵandu?” **31** ŴAnyawo ŵatandite kuusyana jwine ni jwine achitiji, “Twajilaga, ‘Waumile kwinani’, chatuusye, ‘Kwachichi nganimwakulupilila che Yohana?’ **32** Ni twatiji, ‘Waumile kwa ŵandu,’ chiiŵe uli?” ŴAujogwepe mpingo wa ŵandu, pakuŵa ŵandu wose ŵakulupilile kuti che Yohana ŵaliji jwakulondola jwa Akunnungu. **33** Nipele, ŵanjanjile Che Yesu, “Ngatukumanyilila.”

Nombejo ŵaasalile, “None jwakwe ngangunsalila kwa ulamusi wa acheni nguitendekanya yeleyi.”

12 Che Yesu ŵatandite kuŴecheta nawo kwa itagu achitiji, “Mundu jumo ŵalimile ngunda wa misabibu. ŴausunguchisyeLutenje ni ŵasolite pakuminyila sabibu, ni ŵataŴile chilindo cha penani. Nipele ŵaajasimisye ŵandu ngunda wo, nombejo ŵajawile kuchilambo chine. **2** Katema ka magungulo, ŵantumile kapolo jwao ku ngunda wa misabibu kwa ŵakulima ŵala kukujigala chigaŴanyo cha magowolo gao. **3** Ŵakulimaŵala ŵankamwile kapolo jo, ŵamputile ni kumminga makono pe. **4** Nipele nsyene ngunda jula, ŵantumile sooni kapolo jwine. Ŵakulimaŵala ŵammulesye mu ntwe kapolo jo ni kumpanganyichisya indu ya soni. **5** Iyoyo peyo, nsyene ngunda jo ŵantumile sooni kapolo jwine, jwelejo ŵagambile kumbulaga. Ni ŵane ŵajinji uŴatumikwe, ŵane ŵaputikwe ni ŵane ŵaulajikwe.” **6** Che Yesu ŵajendelechele kuŴecheta, “Mundu jula ŵasigalilwe ni mundu jumo, mwanagwe jwakunonyelwa. Mbesi jakwe ŵantumile jwelejo achitiji, ‘Champikanile pakuŵa ali mwanangu.’ **7** “Nambo ŵakulima ŵala paŴammweni ŵaŴechetesyene achitiji, ‘Aju ni juchapochele iŵagosele, twende tummulaje kuti indu iŵagosele tujigale uwe!’ **8** Nipele ŵankamwile ni kummulaga ni kumponyela paasa pa ngunda wa misabibu wo.” **9** Che Yesu ŵausisye, “Nipele, ana nsyene ngunda wo chaachitenda chichi? Chaiche ni kwaulaga ŵakulima wo ni kwapa ŵakulima ŵane ngunda wa misabibu wo. **10** Ana nganinsyome Mmalembelo ga Akunnungu? ‘Liganga liŵalikanile ŵakutaŵa sambano, lilyolyo litendekwe liganga lyekulungwa lya nsingi. **11** Ambuje ni ŵachitesile chindu chi, nombecho chikutusimosya!’” **12** Achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ni achachekulu, ŵaimanyi kuti chitagu cho

chaliji nkwagamba ŵanyawo. Ŵasachile ŵakamule Che Yesu, nambo ŵajogwepe ŵandu, ŵannesile, ni ŵanyawo ŵatyosile. **13** Kanyuma, Mafalisayo ŵampepe ni ŵandu ŵa mpingo u che Helode, ŵatumikwe kuti akaatanjisye Che Yesu kwa maloŵe gao. **14** Ŵaajaulile ni kwasalila, “Jwakwiganya, tukumanyilila kuti alakwe ni mundu junkuŵecheta yaili isyene, pakuŵa ngankogopa ukulu wa mundu namose nganinkola lusagu, nambo nkwiganya usyene wa litala lya Akunnungu. Ntusalile, ana ili yambone pane ngaŵa yambone kwausya nsongo kwa Mwenye jwa ku Loma? Tujaule tukalipe pane tunajaule?” **15** Nambo Che Yesu ŵaumayilile ulamba wao, ŵausisye, “Kwachichi nkuuninga? Muunyichisye mbiya najilole.” **16** Ŵampelechele mbiya jo. Nombejo ŵausisye, “Ana ku meeso ku ni liina li, ya acheni?” Ni ŵanyawo ŵanjanjile, “Ya Mwenye jwa ku Loma.” **17** Nipele Che Yesu ŵaasalile, “Yaili ya Mwenye jwa ku Loma mwapeje Mwenye jwa ku Loma ni yaili ya Akunnungu mwapeje Akunnungu.” Ŵandu ŵala ŵansimosile nnope Che Yesu. **18** Nipele Masadukayo ŵakuti ngapagwa kusyuka ŵanjaulile Che Yesu ni kummusya, **19** “Jwakwiganya, che Musa ŵatulembele kuti, ‘Mundu awililwagwa ni mpwakwe ni mundu jwawile jo annekaga ŵankwakwe pangali ŵanache, mpwakwe mundu jo akusachilwa annombele jwakuwililwa jo kuti ammelechele mpwakwe ŵanache.’ **20** Tujileje, ŵapali achachanda nsano ni ŵaŵili, jwa kwitiwo ŵalombele nambo ŵawile pangaleka mwanache. **21** Ni jwaaŵili ŵajinjile majuumba, nombejo ŵawile pangaleka mwanache. Yakopochele iyoyo ni kwa mpwakwe jwaatatu. **22** Wose nsano ni ŵaŵili wo, ŵawile pangaleka ŵanache. Mbesi jakwe jwankongwe jo ŵawile nombejo. **23** Nipele, pa lyuŵa lya kusyuka kwa ŵandu, jwankongwe jo

chachiŵa jwa ŵaani? Pakuŵa achalongo wose nsano ni ŵaŵili ŵala ŵannombele jwelejo.” **24** Che Yesu ŵaasalile, “Ŵanyamwe nsochele, ligongo ngankugamanyilila Malembelo ga Akunnungu namose machili ga Akunnungu. **25** Ŵandu ŵawile pachachisyuka, ngasalombela atamuno kulombwa, chachiŵa mpela achikatumetume ŵa kwinani. **26** Nambo ngani jankati kusyuka kwa ŵandu ŵawile, ana nganinsyome mmalembo ga che Musa, ngani ja chisukutu chichakolelaga mooto? Akunnungu ŵansalile che Musa, ‘Une ndili Akunnungu ŵa che Iblahimu ni Akunnungu ŵa che Isaka ni Akunnungu ŵa che Yakobo.’ **27** Nipele, ŵelewo nganaŵa Akunnungu ŵa ŵandu ŵawile, nambo ali Akunnungu ŵa ŵandu ŵajumi. Ŵanyamwe nsochele nnope.” **28** Jumo jwa ŵakwiganya Malajisyo ŵaiche pelepo ni ŵagapilikene makani gao. Paŵaiweni kuti Che Yesu ŵaajanjile uchenene Masadukayo ŵala, ŵansejelele Che Yesu ni kumbusya, “Ana Lilajisyo chi lyalili lyekulu kupunda gose?” **29** Che Yesu ŵajanjile, “Lilajisyo lyalili lyekulu ni ali: ‘Mpilikane, ŵanyamwe ŵandu ŵa ku Isilaeli! Ambuje Akunnungu ŵetu, jika pe ali Ambuje. **30** Mwanonyele Ambuje Akunnungu ŵenu kwa ntima wenu wose ni kwa umi wenu wose ni kwa lunda lwenu wose ni kwa machili genu gose.’ **31** Lilajisyo lyaaŵili lyalili lyekulu lili ali: ‘Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene.’ Ngapagwa Lilajisyo liine lyalili lyekulu kupunda Malajisyo gaŵili ga.” **32** Nipele, jwakwiganya Malajisyo jula ŵansalile Che Yesu, “Jwakwiganya, njanjile yambone! Isyene Akunnungu ali ŵamo pe, ni ngapagwa jwine nambo ŵelewo jika pe. **33** Ni mundu akusachilwa annonyele Akunnungu ni ntima wose ni lunda lwao lose ni machili gao gose ni kunnonyela njakwe mpela yakuti pakulinonyela nsyene. Kutenda yeleyo

ili yambone kupunda kwatyochesya Akunnungu mbopesi sya kocha ni sadaka sine syasikutyosyekwa kwa Akunnungu.” **34** Che Yesu paŵaiweni kuti mundu jo ajanjile kwa lunda ŵansalile, “Mmwejo nganimme kwakutalichila kwalechelela Akunnungu antawale.” Kutandilila katema ko ngapagwa mundu juŵalinjile sooni kumbusya Che Yesu chachili chose. **35** Che Yesu paŵaliji nkwajiganya ŵandu pa Nyuumba ja Akunnungu, ŵausisye ŵandu, “Kwachichi ŵakwiganya Malajisyo akusala kuti Kilisito, ali jumo pe mu uŵelesi u che Daudi? **36** Mbumu jwa Akunnungu ŵanlongwesye che Daudi, nombejo ŵatite, ‘Ambuje ŵansalile Ambuje ŵangu, Ntame kundyo kwangu, mpaka pachinaatamiche ŵammagongo ŵenu paasi pa sajo syenu.’ **37** “Che Daudi nsyene akummilanga Kilisito, ‘Ambuje,’ iŵele uli sooni Kilisito aŵe jumo pe mu uŵelesi u che Daudi?” Mpingo wa ŵandu ŵampilikanile kwa lukondwa. **38** Che Yesu paŵajiganyaga ŵatite, “Nlilolechesye ni ŵakwiganya Malajisyo ŵakusaka kwendajenda ali awete minjilo jajileu, ŵakunonyelwa akomasikwe kwa kuchimbichikwa peuto pakusumichisya malonda. **39** Sooni akunonyelwa kutama mu itengu ya mmbujo, mmajumba ga kupopelela Ŵayahudi ni kutama mmauto ga kuchimbichikwa, pa chindimba cha chakulya. **40** Kwa kwalambusya, akwasumula ipanje achakongwe ŵawililwe ni achiŵankwawo, ni kwa kulilosya kuti ali ŵandu ŵambone, akupopela mapopelo gamaleu. Kwalyele ligongo lyo, chalamulikwe kwa chikali nnope kupunda ŵandu ŵane.” **41** Che Yesu ŵatemi chiŵandi ni lisanduku lya kugosela sadaka pa Nyuumba ja Akunnungu, ŵaliji nkulolechesya ŵandu paŵalinji nkutaga mbiya. Ŵaipanje ŵajinji ŵatasile mbiya syasijinji. **42** Nipele ŵaiche jwankongwe jwakulaga jwawililwe ni ŵankwawo, jwelejo ŵatasile mbiya syasinandi siŵili. **43** Pelepo Che Yesu

ŵaaŵilasile ŵakulijiganya ŵao, ŵaasalile, “Isyene ngunsalila, jwankongwe jwakulaga jwawililwe ni ŵankwakwe ju, atasile yejinji mu lisanduku lya kugosela sadaka, kwapunda ŵandu ŵane wose. **44** Pakuŵa ŵandu ŵane wose atasile sadaka syao kutyochela mu yakupunda ya mu ipanje yao. Nambo jwankongwe ju nkulaga kwakwe, atasile yose yakwete.”

13 Che Yesu paŵaliji nkukopoka pa Nyuumba ja Akunnungu, jumo jwa ŵakulijiganya ŵao ŵatite, “Jwakwiganya, nlole maganga ga ni nyuumba si isitite pakusalala ni kusimosya!” **2** Che Yesu ŵansalile, “Ana nkugawona majumba gamakulungwa ga? Ngalisigalila liganga pa liganga liine, liganga lyalililyose chilityochekwe.” **3** Che Yesu paŵatemi pa chitumbi chachigumbele itela ya Miseituni chachikulolegana ni Nyuumba ja Akunnungu, che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana ni che Andulea ŵausisye Che Yesu paŵaliji jika pe. **4** “Choonde ntusalile, gelego chigakopochele chakachi? Ana chimanyisyo chi chachichilosye kuti gaŵandichile kukopochela gelego?” **5** Che Yesu ŵaasalile, “Nlilolechesye, mundu akanlambusya. **6** Ŵandu ŵajinji chaaiche kwa liina lyangu, achitiji, ‘Une ndili Kilisito!’ Nombewo chiŵalambusye ŵandu ŵajinji. **7** Ni ŵanyamwe pachinchipikana ya ngondo ni usone wa ngani ja ngondo, ngasinjogopa. Gelego gakusachilwa gatyochele, nambo mbesi jila jikanaŵe kwika. **8** Ŵandu ŵa chilambo chimo chaachimenyana ni ŵandu ŵa chilambo chine, ni ŵandu ŵa umwenye umo chaputane ni ŵandu ŵa umwenye wine. Chichityochele chindendemesi cha chilambo ni sala jajikulungwa panepane. Yele yose chiiŵe mpela ndande ja chilungusi cha kuligopola. **9** “Ŵanyamwe nlilolechesye, pakuŵa ŵandu chankamule ni kunjausya mmikungulu ni kumputanga

mmajumba ga kupopelela Ŵayahudi. Chaachinjausya paujo pa ŵakulamula ni mamwenye ligongo lyangu kuti nkombole kuuŵalanjila umboni wa ngani syangu. **10** Nambo mbesi jikanaŵe kwika, Ngani Jambone jikusachilwa jilalichilwe kaje kwa ŵandu wose. **11** Nombewo pachachinkamula ni kunjausya pankungulu, nkaganisya kaje ichimmechete. Mmecheteje chachili chose chachimpegwe katema ko, pakuŵa ngaŵa ŵanyamwe uchimmechete nambo Mbumu jwa Akunnungu. **12** Nlongo changalauche nlongo njakwe aulajikwe, nombe atati changalauche mwanagwe aulajikwe, nombe ŵanache chiŵakane ni kwaulaga achaŵelesi ŵao. **13** Ŵandu wose chaachinchima ŵanyamwe kwa ligongo lya liina lyangu. Nambo juchapililile mpaka kumbesi jo chakulupuswe mu kulamulikwa moŵa gose pangali mbesi. **14** "Nambo pachinchione, 'Chindu cha uchimwa chachikwikanawo uwonasi,' chijimi pangaŵa pakwe." Jwakusyoma amanyilile malumbo gakwe. "Ŵandu ŵaali kuchilambo cha ku Yudea autuchile kumatumbi. **15** Mundu jwali paasa nyuumba jao, akalikaŵisya kwinjila nkati kukujigala chindu, nambo agambe kuutuka! **16** Ni mundu jwali kumigunda, akauja sooni kumusi kukujigala mwinjilo wakwe. **17** Ngwakolela chanasa achakongwe ŵachakole itumbo ni ŵachajonjesye pa moŵa go, pakuŵa chalaje kwannope! **18** Mpopele kuti indu yo ikakopochela pa moŵa ga mbepo. **19** Pakuŵa pa moŵa go ŵandu chalaje ulaje wanganiutyochele chitandile kundanda, Akunnungu paŵagumbile chilambo mpaka lelo, ni ngautyochela sooni. **20** Nambo ikaliji Ambuje ngakapungusye moŵa go, ngapagwa mundu jwakakulupwiche. Nambo kwa ligongo lya ŵandu ŵao ŵaŵasagwile, apungwisye moŵa go. **21** "Nipele, pa moŵa go ansalilaga mundu, 'Nnole, Kilisito ali apano,' pane 'Ali apala,'

ngasimwakulupilila. **22** Pakuŵa chachikopochela ŵanya Kilisito ŵa unami ni ŵakulondola ŵa unami. Chachitenda imanyisyo ni yakusimosya, yakombolekaga, ŵalyungasye ŵandu ŵasagulikwe ni Akunnungu. **23** Nambo ŵanyamwe nlilolechesye. Une masile kunsalila chile gose gakanaŵe kukopochela. **24** "Nambo gamalaga moŵa ga malagasyo go, lyuŵa chilipilile ni lwesi ngalulanguchisya. **25** Ndondwa sisipatuche kutyochela kwinani ni indu yose yaili ni machili kumaunde chiitinganyikwe. **26** Pelepo chachimmona Mwana jwa Mundu, achiikaga mwiunde kwa machili gamakulungwa ni ukulu. **27** Chiŵatume achikatumetume ŵao ŵa kwinani kukwasonganya ŵandu ŵaŵasagulikwe ni Akunnungu kutyochela mbande syose ncheche sya chilambo. Kutyochela kwakulikose pa chilambo. **28** "Nlijiganye yeleyi kutyochela mu chitagu cha chitela cha ntini. Pankusiona nyambi syakwe sitepetele ni kusipuka masamba, nkumanyilila kuti katema ka ula kaŵandichile. **29** Iyoyo peyo, ŵanyamwe pachinchiiona yeleyo ichikopochelaga, mmanyilile kuti, Mwana jwa Mundu aŵandichile nnope kwika. **30** Isyene ngunsalila, uŵelesi wu ngaumala gakanaŵe kukopochela gele gose. **31** Kwinani ni chilambo chiimale, nambo maloŵe gangu chigakopochele isyene mpela indite pa kusala. **32** "Nambo, pachanya lyuŵa lya mbesi namose saa jakwe, ngapagwa mundu jwakumanyilila, atamuno achikatumetume ŵa kwinani ngakumanyilila, namose Mwana jwa Akunnungu ngakumanyilila. Ikaŵe Atati Akunnungu pe ni ŵakumanyilila. **33** Nlilolechesye ni kuliŵika chile, pakuŵa ngankukamanyilila katema ko chikaiche chakachi. **34** Chiichiŵa mpela mundu jwakwaula ulendo, kujileka nyuumba jakwe ni kwalechela ulamusi achikapolo ŵao, jwalijose ni masengo gakwe, nipele ŵannajisye jwakulindilila pannango kuti aŵeje meeso

pe. **35** Nipele nliŵiche chile, pakuŵa ngankumanyilila nsyene nyuumba chauje katema chi. Pane chauje ligulo, pane pasikati chilo, pane kuninkucha ni pane kundaŵi. **36** Nliŵiche chile, aujaga chisisimuchile, ansimane ndi meeso pe. **37** Ingunsalila ŵanyamwe ni ingwasalila wose, nliŵiche chile!”

14 Gasigalile moŵa gaŵili likanaŵe lyuŵa lya chindimba cha Pasaka ni chindimba cha mikate jangataga amila. Achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ŵaliji nkusosa itajile pakwakamula Che Yesu, mwangamanyilila jwalijose ni kummulaga. **2** Ŵatite, “Tukatenda yeleyo katema ka chindimba cha Pasaka, kuti ŵandu akatindiganya.” **3** Che Yesu ŵaliji ku Besania, kumusi ku che Simoni juŵaliji jwamatana. Paŵalyaga, ŵaiche jwankongwe jumo juŵaliji ni chuupa chachikolochekwe ni liganga lyalikuŵilanjikwa alabasta, chachili ni mauta ga kununjila nnope ga ntengo wekulungwa gagakuŵilanjikwa nado. Ŵakasile chuupa cho, ni kwajitila mauta Che Yesu mu ntwe. **4** Ŵandu ŵampepe ŵaŵaliji pamo ni Che Yesu yachimile achitiji, “Kwachichi akugajonanga mauta ga ntengo ga? **5** Ngati akasumisye mauta ga ni kupata mbiya syasijinji ni kwapa ŵandu ŵakulaga!” Nipele ŵankalipile kwannope jwankongwe jo. **6** Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Munneche! Nkunsauchisya ichichi? Jweleju ambanganyichisye chindu chambone. **7** Ŵandu ŵakulaga chaŵe ni ŵanyamwe moŵa gose, iŵaga nkusaka kwakamuchisya nkukombola. Nambo une nguŵa ni ŵanyamwe moŵa gose. **8** Jweleju atesile yakombwele. Alongolele kuchijitilila mauta chiilu changu, kuchiŵika chile, gakanaŵe masiiko gangu. **9** Isyene ngunsalila, kwakulikose pachilambo pachijilalichikwe Ngani Jambone ni achi chatesile jwankongwe ju chichisalichikwe kwakwakumbuchila.” **10** Nipele, che Yuda Isikaliote, jumo jwa

achinduna kumi na mbili ŵala, ŵajawile kwa achakulu ŵambopesi kuti akombole kwagalauka Che Yesu. **11** Achakulu ŵambopesi ŵasangalele pakupikana ngani jo, ni ŵannanjile kuti chiŵaape mbiya. Nipele che Yuda ŵasosile lipesa lyambone lya kungalauka Che Yesu. **12** Pa lyuŵa lya kutanda lya chindimba cha mikate jangataga Amila, katema paŵasikitaga mwanangondolo jwa Pasaka, ŵakulijiganya ŵao ŵausisye, “Ana kwapi nkusaka tukachikolochesye chakulya cha Pasaka?” **13** Nipele Che Yesu ŵaatumile ŵaŵili mwa ŵakulijiganya ŵao ni ŵaasalile, “Njaule mu musi, ni mwelemo chinkasimane ni jwannume ali atwichile lulo lwa meesi. Nkankuye **14** mpaka nyuumba jichakajinjile, nkansalile nsyene nyuumba jo, ‘Jwakwiganya akummusya, chili kwapi chuumba muchingalile chakulya cha Pasaka pamo ni ŵakulijiganya ŵangu?’ **15** Nombejo chakannosye chuumba chachikulungwa cha penani chachili chile ni kupambwa. Nkatukulumichisye mwelemo.” **16** Ŵakulijiganya ŵala ŵatyosile, ni kwaula mmusi, ŵaisimene yose ili mpela iŵatite pakusalilwa ni Che Yesu. Nombewo ŵakulumisye chakulya cha Pasaka. **17** Kuli kuswele, Che Yesu ŵaiche pamo ni ŵakulijiganya ŵao kumi na mbili. **18** Paŵaliji aninkulya, Che Yesu ŵatite, “Isyene ngunsalila, jumo mwa ŵanyamwe jwakulya pamo ni une, chang'alauche.” **19** Pelepo ŵakulijiganya ŵao ŵatandite kusupuka, ni ŵatandite kummusya jumojumo, “Ana ndili une?” **20** Che Yesu ŵaasalile, “Jumo mwa ŵanyamwe kumi na mbili, jwakupamba nkate wakwe mu mbale pamo ni une. **21** Pakuŵa Mwana jwa Mundu chawe mpela iilembekwe Mmalembelo Gamaswela nkati ŵelewo. Nambo chalaje mundu jwakungalauka Mwana jwa Mundu! Ikaliji mmbaya mundu jo ngakapagwe!” **22** Paŵalyaga, Che Yesu ŵajigele nkate, ŵatogolele Akunnungu, ŵaugaŵenye ni kwapa

ŵakulijiganya ŵao, achitiji, “Mpochele, nlyanje, chelechi ni chiilu changu.” **23** Sooni ŵajigele chikombe cha divai, ŵatogolele Akunnungu, ni kwapa, ni wose ŵang'welele divai mu chikombe cho. **24** Che Yesu ŵaasalile, “Jeleji ni miasi jangu ja lilangano lya Akunnungu, jajikwitika kwa ligongo lya kwalechelesya ŵandu ŵajinji. **25** Isyene ngunsalila, ngung'wa sooni divai mpaka lyuŵa paching'we divai jasambano mu Umwenye wa Akunnungu.” **26** Paŵamasile kwimba lujimbo lwa kwatogolela Akunnungu, ŵatyosile kwaula ku Chikwesya chachigumbele itela ya Miseituni. **27** Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, “Ŵanyamwe wose chimmutuche ni kuuneka, pakuŵa Mmalembelo Gamaswela Akunnungu akuti, ‘Chinambulaje jwakuchinga, ni ngondolo sisipwilingane.’ **28** Nambo pachinjisyuka, chinjinnongolela kwaula ku Galilaya.” **29** Che Petulo ŵansalile, “Atamuno annekaga wose, une ngangunneka ng'oo!” **30** Che Yesu ŵansalile che Petulo, “Isyene ngunsalila, chilo cha lelo chino, tambala jikanaŵe kutongola kaŵili, chimungane katatu kuti ngankuumanyilila.” **31** Nambo che Petulo ŵapundile kulimbila kuti, “Atamuno iŵaga ngusachilwa kuwa pamo nomwe ngangunneka ng'oo!” Ni ŵakulijiganya ŵane ŵala ŵaŵechete iyoyo peyo. **32** Ŵaichenje pa ngunda wa mwana waukuŵilanjikwa Getesemane, Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, “Ntamanje apano katema pangwaula kukwapopela Akunnungu.” **33** Nipele ŵaajigele che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana, ŵatandite kusupuka kwannope ni kupotekwa mu ntima. **34** Ni ŵaasalile, “Ngupotekwa kwannope mu ntima ni chipwetesi chachikukombola kumulaga. Ntamanje apano ni kuŵa meeso pe.” **35** Nipele ŵajawile mmbujo kanandi, ni ŵagwile manguuku, ŵapopelele kuti, yakombolekaga anajinjile mu katema ka malagasyo ko. **36** Ni ŵatite, “Atati

wangu, yose ikukomboleka kukwenu. Mundyochesye chikombe cha malagasyo chi. Ngaŵa mpela ingusaka une, nambo mpela inkusaka mmwe.” **37** Nipele, ŵausile kwa ŵakulijiganya ŵatatu ŵala, ni ŵaasimene agonile. Ŵammusisye che Petulo, “Che Simoni, uli ngonile? Nganinkombola kutama meeso pe namose saa jimo?” **38** Nipele ŵaasalile, “Ntamanje meeso pe ni kupopela kuti nkajinjila nkulinjikwa. Pakuŵa ntima ukusaka kupanganya yambone, nambo chiilu chilepetele.” **39** Ŵajawile sooni kukupopela achiujilaga maloŵe gagogo pego. **40** Paŵausile sooni, ŵasimene ŵakulijiganya ŵala ali agonile, ligongo ŵatopelwe ni lugono. Nombewo nganachimanyilila chakwajanga Che Yesu. **41** Kaatatu paŵaichilile ŵaasalile, “Ana ndi chigonele ni kupumulila? Sambano njimuche! Nnole, saa jiiche Mwana jwa Mundu akutajikwa mmakono ga ŵandu ŵaali ni sambi. **42** Njimuchanje, twende. Nnole mundu jwakung'alauka aŵandichile.” **43** Che Yesu paŵaliji nkuŵecheta, che Yuda, jumo jwa achinduna kumi na mbili, ŵaiche. Ŵaiche ni mpingo wa ŵandu ŵaŵatumikwe ni achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ni achachekulu, ali ajigele mapanga ni imbonga. **44** Che Yuda jwakugalauka jula ŵapele ŵanyawo chimanyisyo chi, “Ajula juchingankomasye kwa kwanonyela ni jujojo junkunsaka. Munkamule ni kunlindilila.” **45** Che Yuda paŵaiche pe, papopo ŵajaulile Che Yesu ni kwasalila, “Jwakwiganya!” Nipele ŵankomasisye kwa unonyelo. **46** Nipele ŵandu ŵala ŵankamwile Che Yesu ni kuntaŵa. **47** Nambo jumo jwa ŵeŵala uŵajimi pelepo pamo ni Che Yesu, ŵasolomwele lipanga lyakwe ni kumputila kapolo jwa Jwambopesi Jwankulu, ni ŵankapile liwiwi. **48** Che Yesu ŵaasalile, “Ana nnyiche ni mapanga ni imbonga kukungamula mpela ila une ndili jwachiswamba? **49** Moŵa gose naliji pamo ni ŵanyamwe

njijiganyaga pa Nyuumba ja Akunnungu, nganimungamula. Nambo sambano ngaleche Malembelo ga Akunnungu gamalile.” **50** Pelepo ŵakulijiganya ŵao wose ŵannesile ni kulukunula. **51** Jwapali jwanchanda jumo juŵaliji nkwakuya Che Yesu ali aliŵagele shuka pe. Ni ŵanyawo ŵasachile kunkamula, **52** nambo jwanchanda jula ŵapelete, ŵalesile shuka jila ni kutila matakope. **53** Nipele, ŵampeleche Che Yesu ku nyuumba ja Jwambopesi Jwankulu, kuŵasongangene achakulu ŵambopesi wose ni achachekulu ni ŵakwiganya Malajisyo. **54** Che Petulo ŵankuiye Che Yesu kwakutalichila, ŵajinjile mu lutenje lwa nyuumba ja Jwambopesi Jwankulu. Pelepo ŵatemi pamo ni ŵakulindilila achijotelaga mooto. **55** Nipele, achakulu ŵambopesi ni ŵandu ŵane wose pa Nkungulu pala ŵasosile umboni wa kummechetela Che Yesu kuti ŵaulaje, nambo wasoŵile. **56** Ŵandu ŵajinji ŵaŵechetele Che Yesu umboni wa unami, nambo umboni wao nganiujilana. **57** Nipele ŵane wajimi ni kuŵecheta umboni wa unami, achitiji, **58** “Twampilikene ali nkuŵecheta, ‘Une chinajigumule Nyuumba ja Akunnungu ji, jajitaŵikwe ni ŵandu ni kutaŵa kwa moŵa gatatu jine jangataŵikwa ni ŵandu.’” **59** Namose yeleyo, umboni wao nganiujilana. **60** Nipele Jwambopesi Jwankulu ŵajimi paujo pa ŵandu ni kwausya Che Yesu, “Uli, ngankwanga chachili chose kwa wele umboni ŵakumbechetela wo?” **61** Nambo Che Yesu ŵaliji jii, nganaŵecheta chachili chose. Jwambopesi Jwankulu ŵammusisye sooni, “Ana mmweji ni Kilisito, Mwana jwa Akunnungu Ŵakulu?” **62** Che Yesu ŵajanjile, “Elo, ndili une. Sooni, chinchimmona Mwana jwa Mundu ali atemi kundyo kwa Akunnungu ŵa machili, ali nkwika mmaunde ga kwinani.” **63** Jwambopesi Jwankulu paŵapilikene yeleyo ŵapapwile mwinjilo wakwe achitiji, “Ngatukusaka sooni

umboni wine nkati mundu ju! **64** Mumpilikene yatite pakwatukana
Akunnungu! Ŵanyamwe nkuti uli?" Wose ŵanlamwile aulajikwe.
65 Ŵandu ŵane ŵatandite kunsunila mata Che Yesu, ni ŵansiŵilile
mmeeso ni ŵamputile ni kunsalila, "Nlondole, nduni jwamputile!"
Iyoyo peyo ŵakulindilila ŵanjigele ni kumputa majanda. **66** Che
Petulo paŵaliji chiŵela mu lutenje, ŵaiche mwali jumo mwa
achikatumetume ŵa Jwambopesi Jwankulu. **67** Paŵammweni che
Petulo achijotelaga mooto, ŵankolondolele ni kunsalila, "Nombe
mmwejo iyoyo mwaliji pamo ni Che Yesu jwa ku Nasaleti." **68**
Nambo che Petulo ŵakanile achitiji, "Ngangwamanya namose
nganguchimanyilila chinkuŵecheta cho." Nipele ŵakopweche
paasa, papopo tambala jatongwele. **69** Mwali jula ŵammweni
sooni che Petulo, ŵatandite kwasalila ŵandu uŵajimi pelepo,
"Mundu ju ali jumo jwao." **70** Nambo che Petulo ŵakanile sooni.
Pangakaŵa, ŵandu uŵajimi pelepo ŵaasalile che Petulo, "Isyene
mmwe ndi jumo jwao, pakuŵa mmwejo nombe ndi mundu jwa ku
Galilaya." **71** Nambo che Petulo ŵatandite kusala, "Nweseche
iŵaga ngusala unami, ngulumbilila kuti, isyene ngangummanyilila
mundu ju junkungamba." **72** Papopo pepo tambala jatongwele
kaaŵili. Che Petulo ŵalikumbuchile lilowe li Che Yesu liŵaasalile,
"Tambala jikanaŵe kutongola kaŵili, chimungane katatu." Nipele
ŵaligwisisye paasi ni kulila.

15 Kundaŵi pe, achakulu ŵambopesi ni achachekulu ni
ŵakwiganya Malajisyo, pamo ni Nkungulu wose, ŵatemi,
ŵajilene kunjausya Che Yesu ku che Pilato. Nipele ŵantaŵile,
ni kunjausya ku che Pilato. **2** Che Pilato ŵammusisye Che
Yesu, "Ana mmweji ndi mwenye jwa Ŵayahudi?" Che Yesu
ŵajanjile, "Elo, mpela mmwejo intite pakuŵecheta." **3** Achakulu
ŵambopesi ŵaŵechetele Che Yesu malowe gamajinji. **4** Che

Pilato ŵammusisye sooni Che Yesu, “Ana ngakwanga chachili chose? Mpilikane maloŵe gose gakummechetela ga.” **5** Nambo Che Yesu nganajanga liloŵe, mpaka che Pilato ŵasimosile. **6** Pa katema ka chindimba cha Pasaka, che Pilato ŵasyoŵelele kwagopolela jwataŵikwe juŵansachile ŵandu. **7** Kwaliji ni jwataŵikwe jumo, liina lyakwe che Balaba, juŵaliji ataŵikwe pamo ni ŵandu ŵane ŵaŵatandisye utindiganyo ni kwaulaga ŵandu ŵane. **8** Mpingo wa ŵandu waichilile che Pilato, ŵatandite kwaŴenda ŵapanganyichisye mpela iŴatendaga. **9** Che Pilato ŵausisye, “Ana nkusaka nangopolele Mwenye jwa Ŵayahudi?” **10** Che Pilato ŵatite yeleyo pakuŵa ŵaimanyilile kuti, achakulu ŵambopesi ŵannyichisye Che Yesu kukwao ligongo lya kwakolela wiu. **11** Nambo achakulu ŵambopesi ŵala, ŵachisisye ŵandu ŵaŴende che Pilato ŵagopolele che Balaba pamalo pa Che Yesu. **12** Che Pilato ŵausisye ŵandu sooni, “Sambano, nkusaka naapanganyichisye ichichi aju mundu junkuti Mwenye jwa Ŵayahudi?” **13** Ŵanyanyisye sooni achitiji, “MwaŴambe pa nsalaba!” **14** Nambo che Pilato ŵausisye, “Atesile chakusakala chanti uli?” Nambo ŵanyawo ŵapundile kunyanyisya achitiji, “MwaŴambe pa nsalaba!” **15** Che Pilato ŵasachile kwanonyelesya ŵandu, ŵagopolele che Balaba. Nipele ŵalamwile Che Yesu aputikwe mbokola ni kwapa ŵaŴambe pa nsalaba. **16** Ŵangondo ŵanjawisye Che Yesu pa nsana wa likome li che Pilato, jwankulu jwa chilambo. Ŵausimanisye mpingo wose wa ŵangondo. **17** Ŵambwasisye mwinjilo wa sambalau nti mwenye, ŵakolosisye chindu mpela singwa ja miiŵa, ŵambwasisye mu ntwe. **18** Nipele ŵatandite kunkomasya achitiji, “Kutusimana, Mwenye jwa Ŵayahudi!” **19** Ŵamputile pa ntwe ni lubokola lwa nnasi, ŵansunile mata,

ŵantindiŵalile ni kwakotamila. **20** Paŵamasile kwachembulusya, ŵammusile mwinjilo wa sambalau ni kwawasya iwalo yao. Nipele ŵantyosisye paasa ni kwaŵamba pa nsalaba. **21** Paŵaliji mwitala, ŵasimene ni mundu liina lyao che Simoni, jwa ku Kulene jwaŵaliji atati ŵa che Alekisanda ni che Lufo. Jweleju ŵatyochelaga kunsinda kwinjila mmusi. Ŵangondo ŵankanganichisye atwichile nsalaba uŵajigele Che Yesu ula. **22** Nipele ŵanjigele Che Yesu mpaka peuto papaŵilanjikwe Goligota, malumbo gakwe, “Peuto papakuloleka nti, Chikalakasa cha Ntwe.” **23** Pelepo, ŵampele divai jewanganye ni ntela waukuŵilanjikwa manemane, nambo Che Yesu ŵakanile kung'wa. **24** Ŵammambile pa nsalaba ni ŵagaŵene iwalo yakwe kwa kuitendela gudugudu, pakuti alole ŵaani chapate chiwalo chi. **25** Jaliji saa tatu kundaŵi paŵammambile pa nsalaba. **26** Ni pachanya nsalaba, ŵaŵisile chindu chachilembekwe magambo ga, “MWENYE JWA ŴAYAHUDI.” **27** Papopopepo ŵaŵambikwe pa misalaba ŵachiswamba ŵaŵili, jwine kundyo ku Che Yesu ni jwine kunchiji. **28** Yeleyi yamalichisye Malembelo ga Akunnungu gagakuti, “Jwaŵichikwe pamo ni ŵandu ŵangalumbana.” **29** Ŵandu ŵaŵapitaga pelepo ŵapukunyaga mitwe jao ni kwatukana Che Yesu, alinkuti, “Ama! Mmwe ngati mwatiji chinchigumula Nyuumba ja Akunnungu, ni kujitaŵa kwa moŵa gatatu! **30** Sambano, ntuluche pa nsalaba, ndikulupusye mwasyene!” **31** Iyoyo peyo achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo wala ŵanchembulwisye achisalilanaga, “Ŵakulupwisye ŵandu ŵane, nambo ngakukombola kulikulupusya nsyene! **32** Nneche twalole Kilisito, Mwenye jwa Isilaeli! Atuluche etu pa nsalaba po kuti tulole ni kwakulupilila.” Iyoyo peyo ŵandu uŵaŵambikwe pa misalaba chiŵandi ni Che Yesu, ni ŵanyawo nombe ŵaliji nkutukana.

33 Palyaiche lyuŵa pantwe, chilambo chose chaunichikwe ni chipi mpaka saa tisa ja muusi. **34** Saa tisa ja muusi Che Yesu ŵanyanyisye achitiji, “Eloi, Eloi, lama sabakitani?” Malumbo gakwe, “Akunnungu ŵangu, Akunnungu ŵangu, kwachichi munesile?” **35** Aŵala ŵandu ŵane ŵaŵajimi pepala ŵala, paŵapilikene maloŵe go ŵatite, “Mpilikanile! Akwaŵilanga che Elia!” **36** Jumo jwao ŵautwiche kukunyoya chindu mpela lidodoki mu divai jakuŵipa, ŵakoleche pa nnasi, ŵambichile Che Yesu pakang'wa, achitiji, “Nneche tulole iŵaga che Elia chaiche kukuntulusya pa nsalaba!” **37** Nipele Che Yesu ŵanyanyisye ni ŵajasiche. **38** Katema kakoko, nguo ja lusasa ja mu Nyuumba ja Akunnungu japapwiche pambindikati, kutyochela penani mpaka paasi. **39** Jwankulu jwa ŵangondo juŵajimi mmbujo mwa nsalaba, paŵaweni Che Yesu ajasiche kwanti yeleyo, ŵatite, “Isyene mundu ju ŵaliji Mwana jwa Akunnungu!” **40** Achakongwe ŵampepe ŵaliji nkulolechesya kwakutalichila. Mwa ŵanyawo, ŵapali che Maliamu jwa musi wa ku Magidala ni che Salome ni che Maliamu achikulu ŵao che Yakobo jwannandi ni che Yusufu. **41** Achakongwe ŵa ni aŵala ŵaŵaliji nkwakuya Che Yesu paŵaliji ku Galilaya ni kwatumichila. Iyoyo peyo ŵapali achakongwe ŵane pepala, ŵaŵaiche ku Yelusalemu pamo nawo. **42** Lyaiche ligulo lya lyuŵa lya kuliŵika chile, likanaŵe Lyuŵa lya Kupumulila. **43** Che Yusufu jwa musi wa ku Alimataya, juŵaliji jumo jwa achakulu ŵa Nkungulu ni jwakuchimbichikwa nnope ŵaiche. Jwelejo ŵaliji nkulolela kwika kwa Umwenye wa Akunnungu. Nipele che Yusufu ŵanjaulile che Pilato pangajogopa ni kwaŵenda ŵaape chiilu chi Che Yesu. **44** Che Pilato ŵasimosile kupilikana kuti Che Yesu ajasiche. Nipele, ŵammilasile jwankulu jwa ŵangondo, ŵambusisye iŵaga Che Yesu ŵajasiche. **45** Nipele,

che Pilato pawâimanyi kutyochela kwa jwankulu jwa wângondo jula, wânnechele che Yusufu ajigale chiilu chi Che Yesu. **46** Che Yusufu wâsumile saanda, ni wâchitulwisye paasi chiilu chi Che Yesu ni kuchiwîlijila saanda jila. Wachiwîsile mwilembe lilyasepekwe pa lwala. Nipele wâlipitikulile liganga lyalikulungwa pannango. **47** Che Maliamu jwa musi wa ku Magidala pamo ni che Maliamu achikulugwe che Yusufu wâpaweni pelepo pawâchiwîsile chiilu chi Che Yesu.

16 Palyapite Lyuwa lya Kupumulila, che Maliamu jwa musi wa ku Magidala ni che Salome ni che Maliamu achikulugwe che Yakobo wâgasumile mauta gakununjila. Wajawile kukuchipakasya chiilu chi Che Yesu. **2** Kundawi pe, lyuwa lyaandanda lya chijuma, lyuwa lininkukopoka wâiche kumalembe. **3** Nombewo pawâliji mwitala wâusyanaga, “Ana wâani juchakatugalambulile liganga pannango wa lilembe?” **4** Nambo pawâlolechesye, wâliweni liganga lyekulungwa nnope lila lili lyegalambulile pambali. **5** Pele wâjinjile mwilembe, wâmmweni jwanchanda jwawete chiwalo cheswela ali atemi kundyo ni wâsimosile nnope. **6** Nambo jwanchanda jula wâasalile, “Kasinsimonga, nguimanyilila kuti nkunsosa Che Yesu jwa ku Nasaleti juwâmmambile pa nsalaba. Nganapagwa pelepa, asyuchile. Nnole peuto pawângoneche. **7** Nambo wânyamwe njaule nkasalile che Petulo ni wâkulijiganya wâne kuti, ‘Che Yesu alongolele kwaula ku Galilaya. Kweleko chinkaawone mpela iwâtite pakunsalila.’” **8** Nipele, wâtyosile kumalembe ali nkuutuka ni ali nkutetemela kwa lipamba ni kusimonga. Nganasala chindu chachili chose kwa mundu, pakuwa wâliji nkogopanga kwannope. **9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.)** Che Yesu pawâsyuchile, kundawi pe, lyuwa lyaandanda lya chijuma wânkopochele kaje che Maliamu jwa

musi wa ku Magidala, ajula jwaŵankopwesye masoka nsano ni gaŵili. **10** Che Maliamu jwa musi wa ku Magidala, ŵajawile ni kwasalila aŵala ŵakulijiganya ŵa Che Yesu, katema ko ŵanyawo ŵaliji nkulila ni kulila kwa malumbo. **11** Nambo paŵapilikene kuti Che Yesu asyuchile ni kuti che Maliamu jwa musi wa Kumagidala ammweni, nganiŵakulupilila. **12** Kanyuma kakwe Che Yesu ŵakopochele ŵakulijiganya ŵao ŵaŵili ŵaŵaliji nkwaula mmisinda. Ni ŵakulijiganya wo, kundanda nganiŵaamanyilila. **13** Nombewo ŵausile kukwasalila ŵakulijiganya achinjao, ni ŵanyawo nombe, nganiŵakulupilila iyoyo. **14** Mbesi jakwe Che Yesu ŵaakopochele ŵakulijiganya ŵao likumi ni jumo paŵaliji nkulya. Nipele, ŵaakalipile kwa ungakulupilila ni kukakatima kwa mitima jao, pakuŵa nganiŵakulupilila aŵala ŵaŵaweni ŵelewo pakumala kusyuka. **15** Ni ŵaasalile, “Njaulanje pachilambo pose nkalalichile Ngani Jambone kwa ŵandu wose. **16** Mundu jwalijose juchakulupilile ni kubatiswa, Akunnungu chankulupusye. Nambo mundu jwangakukulupilila, Akunnungu chanlamule. **17** Ni wose ŵachakulupilile chaitendekanye imanyisyo yanti, chagakoposye masoka kwa liina lyangu ni kuŵecheta chiŵecheto chasambano. **18** Akamulangaga majoka pane kung'wa chindu chachilichose chakuulaga, ngachaulaga. Chaachasajichila makono ŵakulwala, ni Akunnungu chiŵaalamye.” **19** Nipele, Ambuje Che Yesu paŵamasile kuŵecheta nawo, ŵajigalikwe kwaula kwinani, ni ŵatemi kunkono wa kundyo wa Akunnungu. **20** Nombe ŵakulijiganya ŵala, ŵajawile kukulalichila Ngani Jambone palipose. Ambuje ŵapangenye masengo pamo nawo ni kutendekanya imanyisyo yejinji, kulosya kuti utenga waukwagamba ŵelewo, uli isyene.

Luka

1 Ambuje che Teofilo: Ŵandu ŵajinji ŵatesile iŵakombwele
kulemba kwa ukotopasyo asila ngani syasikopochele pa uweji. **2**
Ŵalembile mpela yatite pakusalilwa ni ŵandu ŵaŵasiweni ngani
syo kwa meeso gao chitandile kundanda ni kuŵa achikatumetume
ŵa Liloŵe lya Akunnungu. **3** Kwapele ambuje che Teofilo,
panamasile kuusosasosa usyene wose chambone kwa moŵa
gamajinji, naiweni yambone kuti nannembele kwa uchenene
mpela iyatite paakopochela, **4** kuti nomwe nkombole kuumanyilila
usyene wa yeila yanjiganyikwe. **5** Katema che Helode paŵaliji
mwenye jwa ku Yudea, paliji ni jwambopesi jwa Akunnungu jumo
liina lyao che Sakalia jwa mpingo wa ŵambopesi waukwimililwa
ni che Abiya. Ŵankwawo ŵaŵilangagwa che Elisabeti, nombewo
ŵaliji ŵa lukosyo lwa jwambopesi che Haluni. **6** Wose ŵaŵili
ŵaliji ŵambone paujo pa Akunnungu, achitamaga nkukamulisya
makanyo ni malajisyo ga Ambuje pangali sambi. **7** Nganaakola
ŵanache pakuŵa che Elisabeti ŵaliji ngakuŵeleka, nombe
wose ŵaŵili ŵaliji achekulwipe nnope. **8** Lyuŵa limo che
Sakalia pajaliji samu jao jakupanganya masengo ga chimbopesi
pa Nyuumba ja Akunnungu, **9** Mpela iyatite pakusyoŵeleka
che Sakalia ŵasagulikwe ni Akunnungu kwagudugudu, kuti
ajinjile pa Nyuumba ja Ambuje atutumye ubani. **10** Ŵandu
wose ŵaŵasongangene ŵaliji paasa aninkupopela katema
kakututumya ubani. **11** Katumetume jwa kwinani jwa Ambuje
jwankopochele che Sakalia ni kwima kundyo kwa chilisa cha
kututumichisya ubani. **12** Che Sakalia paŵammweni katumetume
jwa kwinani ŵasupwiche ni kukamulwa ni lipamba. **13** Nambo
katumetume jwa kwinani ŵansalile, “Che Sakalia nkajogopa
pakuŵa Akunnungu akupikene kupopela kwenu ni ŵankwenu

che Elisabeti chammelechele mwanache jwannume, nomwe chimwawîilanje a Yohana. **14** Chinsangalale nnope ni wîandu wîajinji chachine ligongo lya kupagwa kwakwe. **15** Chachiwîa jwankulu paujo pa Ambuje. Ngaang'wa divai ng'o, chalongoswe ni Mbumu jwa Akunnungu kutyochela nnutumbo mwa achikulugwe. **16** Che Yohana chiwîausye wîandu wîajinji wîa ku Isilaeli kwa Ambuje Akunnungu wîao. **17** Wîelewo chiwîalongolele Ambuje akuno achilongoswaga ni machili ni mbumu mpela ji che Elia, kuti wîalumbanye achatati ni achiwîana wîao, chiwîatende wîangakwajitichisya Akunnungu awîanje ni nganisyo syambone ni kwawîika chile wîandu kwa Ambuje." **18** Che Sakalia wîammusisye katumetume jwa kwinani jo kuti, "Chichi chachichiimanyisye yeleyo? Pakuwîa uneji ni wîankwangu tuchekulwipe." **19** Katumetume jwa kwinani jo wîaajanjile che Sakalia, "Une ni Gabulieli, katumetume jwa Akunnungu, ndumikwe kuwîecheta nomwe ni kunsalila ngani jambone ji. **20** Mpikane, chimme jwangawîelecheta, ngankombola kuwîecheta mpaka lyuwîa pachigakopochele gelego, pakuwîa nganingakulupilila malowîe gangu, nombego chigatimile kwa katema kakwe." **21** Kele katema ko wîandu wose wîaliji aninkwalindilila che Sakalia akuno achisimongaga kukawîa kwao mu Nyuumba ja Akunnungu. **22** Che Sakalia pawîakopweche paasa nganakombola kuwîecheta nawo. Nipele wîandu wîaimanyilile kuti aiweni yakwiwona mu Nyuumba ja Akunnungu. Wîajendelechele kuwîecheta nawo kwa makono pakuwîa wîaliji ngakuwîecheta. **23** Pawîamalisisye mowîa gao ga kupanganya masengo ga umbopesi, che Sakalia wîausile kumusi. **24** Kanyuma kanandi che Elisabeti wîankwawo che Sakalia wîaliji pachiilu. Nganatyoka mu nyuumba katema ka miesi nsano. **25** Achiwîechetaga kuti, "Yeleyi ni yambanganyichisye

Ambuje, angamwisye ni kundyosyesya soni syangu paujo pa
ŵandu." **26** Pa mwesi wa sita wa chitumbo cha che Elisabeti,
Akunnungu ŵantumile Gabulieli, katumetume jwa kwinani ajaule
musi wa ku Nasaleti chilambo cha ku Galilaya. **27** Ajaule kwa
mwalimwalipe liina lyao che Maliamu juŵatomelwe ni jwannume,
liina lyao che Yusufu, jwa lukosyo lwa che Daudi. **28** Katumetume
jwa kwinani ŵanjaulile ni kwasalila, "Ngunkomasya, mmwejo
jundi ni upile! Ambuje ali pamo nomwe!" **29** Che Maliamu
paŵagapilikene gele maloŵe go ŵasupwiche nnope ni kuganisya
kuti chikomasyo chi malumbo gakwe chichi? **30** Katumetume
jwa kwinani ŵansalile, "Che Maliamu, nkajogopa pakuŵa
Akunnungu anonyelwe nomwe. **31** Mpikane, chimme ŵa pachiilu,
chimummeleche mwanache jwannume, nomwe chimummilanje
Che Yesu. **32** Jwelejo chaŵe jwankulu ni chaŵilanjikwe Mwana
jwa Akumanani. Ambuje Akunnungu chiŵape umwenye wa che
Daudi, Ambuje ŵao. **33** Pelepo chachilulongosya lukosyo lwa
che Yakobo moŵa gose pangali mbesi, ni umwenye wakwe
ngauika kumbesi." **(aiōn g165)** **34** Che Maliamu ŵanjanjile
Katumetume jwa kwinani, "Ana chiikomboleche chinauli pakuŵa
une ngangummanyilila jwannume?" **35** Katumetume jwa kwinani
ŵanjanjile che Maliamu, "Mbumu jwa Akunnungu chantuluchile
ni machili ga Akumanani chigammunichile mpela mmwilili,
kwaligongo lyo, mwanache juchapagwe chaŵilanjikwe Jwanswela
ni Mwana jwa Akunnungu. **36** Atamuno che Elisabeti, alongo
ajenu nombe ŵana chiilu cha mwana jwannume atamuno
achekulwipe, awu mwesi wao wa sita kwa jwelejo juŵamanyiche
ni ŵandu kuti ngakuŵeleka. **37** Pakuŵa ngapagwa chindu
changachikukomboleka kwa Akunnungu." **38** Che Maliamu ŵatite,
"Une ndili apano kapolo jwa Ambuje, ipanganyiche kwa une mpela

intite pakusala.” Nipele katumetume jwa kwinani jula ŵajawile.
39 Pangakaŵa, che Maliamu ŵalinganyisye ulendo ni ŵajawile
kwa kwanguya mu musi umo wauli mu ikwesya ya ku Yuda.
40 Kweleko, che Maliamu ŵajinjile mu nyuumba ji che Sakalia
ni kwakomasya che Elisabeti. **41** Che Elisabeti paŵapilikene
chikomasyo chi che Maliamu, papopo mwanache juŵaliji
nnutumbo mu che Elisabeti jwatungunyiche kwa kusangalala.
Nombe che Elisabeti ŵalongweswe ni Mbumu jwa Akunnungu,
42 ŵanyanyisye, “Mpegwile upile kwapunda achakongwe wose
ni jwele juchimummeleche jwana upile. **43** Une ni ŵaani
atamuno achikulugwe Ambuje ŵangu aiche kukwangu? **44** Nnole
pambilikene pe chikomasyo chenu, kanache kakali nnutumbo
mwangu katungunyiche nkusangalala. **45** Ndi ni upile mmwejo
unkulupilile kuti chigatyochele gantanjile Ambuje.” **46** Nombe
che Maliamu ŵatite, “Ntima wangu ukwakusya Ambuje, **47** ni
mbumu jangu jikusangalala ligongo lya Akunnungu, Nkulupusyo
jwangu. **48** Pakuŵa Akunnungu akulolite kwa chanasa kulitulusya
kwa kapolo jwao. Kwa yeleyo kutandilila sambano iŵelesi
yose chachimilanga jundi ni upile, **49** pakuŵa Akunnungu
ŵaali ni Ukombole ambanganyichisye gamakulungwa, liina lyao
lili lyeswela. **50** Chanasa chao ngachikumala kwa chiŵelesi
ni chiŵelesi, kwa ŵandu ŵakwachimbichisya. **51** Atesile
yekulungwa kwa nkono wao, ŵapwilingenye ŵakulikanganichila
mu ng'anisyo sya mitima jao. **52** Ŵatulwisye mamwenye mu
itengu yao ya umwenye, ni ŵakwesisye ŵandu ŵakulitulusya. **53**
Ŵakulaga ŵajikutisye indu yambone, ni ŵaali ni ipanje ŵalesile
ajaule makono pe. **54** Achikamwisye chilambo cha ku Isilaeli
katumetume jwao, achikumbuchilaga kwalosya chanasa chao,
55 kwa che Iblahimu ni uŵelesi wao moŵa gose pangali mbesi

mpela iŵatite pakwalanga achambuje ŵetu." **(aiōn g165)** **56** Che Maliamu ŵatemi ni che Elisabeti mpela miesi jitatu ni ŵausile kumangwao. **57** Kaaiche katema kakuligopola che Elisabeti, ŵaligopwele mwanache jwannume. **58** Ŵapachiŵandi pao ni achalongo achinjao paŵapikene kuti Ambuje ammonele chanasa ni ŵasangalele pamo nawo. **59** Pagaiche moŵa nane chitandile mwanache kupagwa ŵaiche kukummumbasya. Ŵasachile kwapa liina lya che Sakalia, atatigwe. **60** Nambo achikulugwe ŵatite, "Ngaŵa, nambo chaŵilanjikwe a Yohana." **61** Ŵanyawo ŵansalile, "Nambo, ngapagwa mundu jwalijose jwali ni lyele liina mulukosyo lwao." **62** Pelepo ŵammusisye atatigwe kwa imanyisyo kuti asale liina chi lyasachile ŵaŵilanjile mwanagwao. **63** Nombewo ŵaŵilasisye chibao pa kulembelela, ni ŵalembile yeleyi, "Liina lyakwe a Yohana." Wose ni ŵasimonjile. **64** Papopo pepo che Sakalia ŵatandite sooni kuŵecheta achalapaga Akunnungu. **65** Ŵandu wose ŵaŵatamaga pachiŵandi nawo ŵajinjilwe ni lipamba ni ngani syo syakunguluchilwe mbande syose mu chilambo cha ikwesya ya ku Yudea. **66** Ŵandu wose ŵaŵapikene yeleyo, ŵaganisisye mmitima jao achiliusyaga, "Ana mwanache ju chaaŵe jwantiuli?" Pakuŵa, isyene machili ga Ambuje galiji pamo nawo. **67** Che Sakalia, atatigwe jwele mwanache jo, ŵalongweswe ni Mbumu jwa Akunnungu ni ŵalondwele achitiji, **68** "Twakusye Ambuje, Akunnungu ŵa ku Isilaeli, pakuŵa ŵaichilile ni kwawombola ŵandu ŵakwe. **69** Atupele Nkulupusyo jwaali ni machili, jwa uŵelesi u che Daudi katumetume jwao. **70** Mpela iŵatite pakusala kalakala, kwa kang'wa sya ŵakulondola ŵao ŵaswela, **(aiōn g165)** **71** kuti chachitukulupusya mmakono mwa ŵammagongo ŵetu, ni ŵandu ŵakutuchima. **72** Ŵaŵechete kuti chalosye chanasa chao kwa

achambuje ŵetu, ni kulikumbuchila lilangano lyao lyeswela.
73 Ŵaalumbilile ambuje ŵetu che Iblahimu, kuti chatupe uwe
upile. **74** Chatukulupusye mmakono mwa ŵammagongo ŵetu,
ni kwapopelela pangali lipamba, **75** mu uswela ni umbone,
moŵa gose ga umi wetu. **76** Nomwe mwanangu chimmilanjikwe,
jwakulondola jwa Akumanani, chimwalongolele Ambuje ni
kwakolochesya litala lyao, **77** ni kwamanyisya ŵandu ŵao kuti
chiŵakulupusye kwa kwalechelesya sambi syao. **78** Akunnungu
ŵetu chatende yeleyo ligongo akwete ntima wa unonyelo ni wa
chanasa, ni chiwombolo kutyochela kwinani chichituichilile mpela
lulanga lwa lyuŵa lya kundaŵi, **79** ni kwalanguchisya wose
ŵakutama mu chipi chekulungwa cha chiwa, chatulongosye
kutama mu utame wa chitendewele." **80** Mwanache jwakusile
ni kulimbichika mmbumu mwakwe. Jwatemi mwipululu mpaka
lyuŵa liŵalilosisye kwa ŵandu ŵa ku Isilaeli.

2 Gele moŵa go che Agusto juŵaliji jwankulu jwa mamwenye
wa umwenye wa ku Loma ŵalajisye kuti ŵandu wose pachilambo
alembekwe meena gao mu chitabu. **2** Kuŵalanjikwa ko kwaliji
kwaandanda, katema che Kulenio paŵaliji jwankulu jwa chilambo
cha ku Silia. **3** Nipele, ŵandu wose ŵajawile kukuŵalanjikwa,
kila mundu ku musi wao. **4** Che Yusufu nombe ŵatyosile ku
Nasaleti chilambo cha ku Galilaya ni kwaula ku Beselehemu
chilambo cha ku Yudea kuŵapagwile che Daudi, ligongo ŵaliji
jwa lukosyo lu che Daudi. **5** Ŵajawile kukulembekwa pamo
ni che Maliamu juŵantomele, juŵaliji pa chiilu. **6** Paŵaliji
ku Beselehemu ko, lyuŵa lya kuligopola ku che Maliamu
lyaiche. **7** Ŵaligopwele mwanache jwao jwa litiwo jwannume,
ŵammilijile iwalo ya chanache ni ŵangoneche mu lichinga mu
chombo chakulichisya inyama, pakuŵa nganilipagwa lipesa kwa

ŵelewo mu nyuumba ja achalendo. **8** Nipele pachilambo pala paliji ni ŵakuchinga mwitinji ŵaŵalindililaga kwakupisyangana mpingo wa ngondolo syao chilo. **9** Katumetume jwa kwinani jwa Akunnungu ŵakopochele chisisimuchile ni lulanga lwa ukulu wa Ambuje lwalanguchisye mbande syose. Nombewo ŵajogwepe kwannope. **10** Nambo katumetume jwa kwinani jo ŵaasalile, “Nkajogopa! Nnole, nanjigalile ngani jambone jakwasengwasya nnope ŵandu wose ŵa ku Isilaeli. **11** Pakuŵa lelo jino mu musi u che Daudi, apagwile Nkulupusyo kwaligongo lyenu, ali Kilisito Ambuje. **12** Ni achichi chichiŵe chimanyisyo chenu, chimunsimane mwanache jwannandi ŵaŵilijile nguo sya chanache ni sooni ŵagoneche mu lichinga mu chombo chakulichisya inyama.” **13** Chitema pe kwaoneche mpingo wekulungwa wa achikatumetume ŵa kwinani uli pamo ni katumetume jula, ŵaakusisye Akunnungu, achitiji, **14** “Ukulu kwa Akumanani, ni pachilambo pano chipagwe chitendewele kwa ŵandu ŵakwanonyela.” **15** Achikatumetume ŵa kwinani ŵala paŵajaulangene kwinani, ŵakuchinga ŵasalilene, “Tujaulangane sambano jino ku Beselehemu, tukachilole chachikopochele chatumanyisisye Ambuje.” **16** Nipele, ŵajawile kwa chitema ni ŵansimene che Maliamu ni che Yusufu ni mwanache jwannandi ali angoneche mu lichinga mu chombo chakulichisya inyama. **17** Ŵele ŵakuchinga paŵammweni mwanache jo, ŵaamanyisye ŵandu wose ngani jiŵajipikene kutyochela kwa achikatumetume nkati mwanache jo. **18** Wose ŵaŵapikene jele ngani jiŵasalilwe ni ŵakuchinga ŵasimosile. **19** Nambo che Maliamu ŵapundile kugaŵika malowe go mu ntima mwao achigaganisyaga. **20** Ŵakuchinga ŵala ŵausile mmangwao aninkwakusya ni kwalapa Akunnungu kwa yose iŵaipilikene ni kwiwona, yose yaliji mpela

iŵatite pakusalilwa ni achikatumetume ŵa kwinani. **21** Lyuŵa lya nane kutyochela paŵapagwile ŵamumbesye mwanache, ŵammilasile Che Yesu, liina lilyaliji apegwilwe ni katumetume jwa kwinani katema che Maliamu akanaŵe kuŵa ni chiilu. **22** Pagamasile moŵa ga kutama munnuli lyaiche lyuŵa lya kuswejeswa mpela Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa igakuti kulajisya, che Yusufu ni che Maliamu ŵanjigele mwanache ni ŵajawile nawo ku Yelusalemu kukwaŵika paujo pa Ambuje. **23** Mpela itite pakulembekwa mu Malajisyo, "Jwalijose jwakupagwa jwannume jwa litiwo chaŵilanjikwe jwanswela ni kutyosyekwa kwa ligongo lya masengo ga Ambuje." **24** Nipele ŵajawile kuti akatyosye sadaka, njuŵa siŵili pane makandi gaŵili ga ngunda mpela itite pakusachilwa ni Malajisyo ga Ambuje. **25** Kele katema ko kwaliji ni mundu jumo ku Yelusalemu, liina lyakwe che Simeoni, ŵaliji nkupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu. Jweleju jwalindililaga katema ka kutuswa mitima kwa ŵandu ŵa ku Isilaeli. Mbumu jwa Akunnungu ŵaliji pamo nawo. **26** Mbumu jwa Akunnungu ŵammunukulile jwelejo kuti ngaawa akanaŵe kwawona Kilisito Nkulupusyo, jwasagulikwe juŵaliji chilanga cha Ambuje. **27** Nipele, che Simeoni ŵaiche pa Nyuumba ja Akunnungu ali alongweswe ni Mbumu Jwanswela. Kele katemako achaŵelesi ŵa Che Yesu ŵannyichenawo mwanache jwao pa Nyuumba ja Akunnungu kuti ŵapanganyichisye mpela chisyoŵelo cha Malajisyo. **28** Che Simeoni ŵampochele mwanache mmakono mwao aninkwatogolela Akunnungu, achitiji, **29** "Ambuje, sambano nkunechelela kapolo jwenu nyaule kwa chitendewele, mpela intite pakulanga. **30** Pakuŵa meeso gangu gauweni ukulupusyo wenu, **31** umuupanganyisye paujo pa ŵandu ŵa ilambo yose, **32** alu ni lulanga lwalukugopola nganisyo

sya ŵandu ŵangaŵa ŴYayahudi ni ukulu kwa ŵandu ŵenu ŵa ku Isilaeli.” **33** Atatigwe Che Yesu ni achikulugwe ŵaliji nkugasimonga maloŵe gagaŵechetekwe nkati mwana. **34** Nipele che Simeoni ŵapele upile ni ŵaasalile che Maliamu achikulugwe Che Yesu, “Nnole, mwanache ju apagwile kwa ligongo lya kugwa kwa ŵandu ŵajinji ni kwinamuka kwa ŵandu ŵajinji ŵa ku Isilaeli. Nombe chaaŵe chimanyisyo chachichikanikwe ni ŵandu, **35** kuti nganisyo sya ŵandu ŵajinji siwoneche pangali kusisika. Nomwe mwasyene chiimpoteche mu ntima mwenu mpela nkusomwa ni chipula.” **36** Sooni jwapali jwankongwe jumpepe, jwakulondola jwa Akunnungu juŵachekulwipe nnope, liina lyao lyaliji che Ana binti Fanueli jwa lukosyo lwa Asheli. Mu umwali wao ŵalombekwe ni kutama ni ŵankwakwe kwa yaka saba pe. **37** Nombewo ŵasigele ŵakuwililwa ni ŵankwakwe mpaka katema paŵaliji jwanchekulu jwa yaka semanini na nne. Katema kose ko ŵalonjelaga pa Nyuumba ja Akunnungu achitaŵaga ni kupopela muusi ni chilo. **38** Papopo pepo jwankongwe jo ŵalikopwesye paujo ni kwatogolela Akunnungu ni kusala ngani sya mwanache jo kwa ŵandu wose ŵaŵaliji nkulolela kuwombolwa ni kulecheleswa kwa Yelusalemu. **39** AchaŵelesiŴa Che Yesu paŵamasile kupanganya yose iyaliji mu malajisyo ga Ambuje, ŵausile kumangwao ku Nasaleti chilambo cha ku Galilaya. **40** Jwele mwanache jwakusile ni jwalimbangene, jwagumbele lunda ni ntuuka wa Akunnungu ŵaliji pamo nawo. **41** AchaŵelesiŴa Che Yesu ŵaliji ni chisyoŵelo cha kwaula ku Yelusalemu chaka ni chaka katema ka chindimba cha Pasaka ja ŴYayahudi. **42** Che Yesu paŵaliji ni yaka kumi na mbili, ŵapite pamo nawo ku chindimba cho mpela itite pakuŵa chisyoŵelo. **43** Pagamasile moŴa ga chindimba cho,

ŵatandite ulendo wa kuuja mmangwao, nambo mwanache Che Yesu ŵasigele ku Yelusalemu pangaimanyilila achaŵelesi ŵao. **44** Ŵaganisisye kuti ŵaliji pamo mumpingo wa ŵandu ŵa ulendo, ŵajesile lyuŵa tetete, nipele ŵatandite kwasosa mwa achalongo achinjao ni achambusanga ŵao. **45** Paŵalepele kwaona ŵausile ku Yelusalemu achasosaga. **46** Pagapite moŵa gatatu, ŵansimene atemi pasikati ŵakwiganya Malajisyo pa Nyuumba ja Akunnungu, achapilikanilaga ni kwausya mausyo. **47** Wose ŵaŵapikene maloŵe gao ŵausimosile umanyilisi wakwe ni iŵatiji pakwanga kwa lunda. **48** Achaŵelesi ŵao paŵammweni ŵasimosile. Che Maliamu achikulugwe, ŵammusisye Che Yesu, “Ana mmwe mwanangu, ligongo lyachi ntutesile yeleyi? Nnole, atati ŵenu noneji twaliji nkunsosa tuli ni lipamba.” **49** Nombejo ŵajanjile, “Nambo mwansosaga ligongo lyachi? Nganinnyimanyilila kuti ngusachilwa kuŵa pa nyuumba ja Atati ŵangu?” **50** Nambo achaŵelesi ŵao nganagamanyilila malumbo ga maloŵe gaŵasalilaga. **51** Nipele ŵausile nawo ku Nasaleti ni ŵaliji nkwapilikanichisya. Achikulugwe ŵapundile kuiganisya indu yose mu ntima mwao. **52** Nombe Che Yesu ŵapundile kula mu lunda ni lisusa ni ŵapundile kunonyelwa ni Akunnungu ni ŵandu.

3 Chaka cha kumi na tano cha ulamusi wa Kaisali, yaani mwenye jwankulu che Tibelio, Pontio Pilato ŵaliji jwankulu jwa musi wa ku Yudea. Che Helode ŵaliji jwankulu jwa ku Galilaya ni nkulugwe che Filipo ŵaliji jwankulu jwa ku Itulea ni ku Tilakoniti. Ni che Lisania ŵaliji jwankulu jwa ku Abilene. **2** Katema che Anasi ni che Kayafa paŵaliji achakulu ŵambopesi, lilоŵe lya Akunnungu lyaichilile che Yohana mwana ju che Sakalia kwipululu kula. **3** Nipele che Yohana ŵajawile mbande syose sisili

mumpika mwa lusulo lwa Yolodani. Ŵaliji nkutangasya kuti ŵandu aleche kwaleŵela Akunnungu ni kubatiswa kuti Akunnungu ŵalechelesye sambi syao. **4** Mpela itite pakulembekwa mu malembo ga jwakulondola jwa Akunnungu che Isaya kuti, “Mundu akunyanyisya mwipululu, ‘Mwakolochesye Ambuje litala lyao, ngolosye mwakusaka kupita. **5** Machemba gose gauchilwe, ikwesya ni itumbi iŵe yekolosye uchenene, papapindiche pagolochekwe, ni matala gagali ni tusimbo gakolochekwe uchenene. **6** Ni ŵandu wose chauwone ukulupusyo kutyochela kwa Akunnungu.’” **7** Che Yohana ŵaasalile ŵandu ŵajinji uŵaiche achisakaga kubatiswa achitiji, “Ŵanyamwe uŵelesi wa lijoka! Ŵaani ŵansalile kuti chinkombole kuutila uchimwa wa Akunnungu wauŵandichile kwika? **8** Mpela ila itela ya isogosi yaikusachilwa kusogola ni ŵanyamwe nnosye kwa isambo kuti nnesile sambi, nkatanda sambano kulisalila mmitima jenu kuti, ‘Tukwete ambuje ŵetu che Iblahimu!’ Ngunsalila kuti, Akunnungu akupakombola kugapanganya maganga ga gaŵe uŵelesi u che Iblahimu. **9** Sambano jino liŵago lili chile kata michiga ja itela, nipele, chitela chachili chose changasogola isogosi yambone chichigwisikwe ni kujasikwa pa mooto.” **10** Mpingo wa ŵandu ula wausisye, “Sambano tupanganye ichichi?” **11** Che Yohana ŵajanjile, “Ŵaali ni minjilo jiŵili ŵagaŵile ŵanganakola mwinjilo ni ŵaali ni yakulya apanganye iyoyo peyo.” **12** Nombe ŵakukumbikanya nsongo ŵaiche achisakaga kubatiswa, ŵausisye, “Jwakwiganya, noweji tupanganye ichichi?” **13** Nombe ŵaasalile, “Nkapochela nsongo kupunda iŵannajisye.” **14** Nombe ŵangondo ŵausisye, “Noweji tupanganye ichichi?” Nombe ŵajanjile, “Nkapokola mbiya kwa mundu jwalijose jula atamuno nkammechetela jwalijose jula ya unami. Njikute ni

mbote syenu pesyo.” **15** Ŵandu wose wâliji nkulolela kwika kwa Nkulupusyo, wâliusyaga mmitima jao i che Yohana achitiji panepa wêlewo ni Kilisito Nkulupusyo jwawâlanjile Akunnungu. **16** Che Yohana wâajanjile wose, “Uneji ngumbatisya ni meesi, nambo atakwika jwali ni machili kuumbunda une, none nganguwâjilwa kugopola migoji ja italawanda yao. Ŵelewo chachimbatisya kwa Mbumu jwa Akunnungu ni kwa mooto. **17** Ŵelewo akwete lupeta mmakono mwao ali chile kupeta ngano, chakumbikanye ngano jambone ni kutaga mu ngokwe ni ikambi kuitinisya pa mooto wangasimika.” **18** Kwa malowe gane gamajinji che Yohana wâchisisye wându kuleka sambi kwa kwalalichila Ngani Jambone. **19** Nambo che Yohana wânjamwiche jwankulu che Helode ligongo lya kwajigala che Helodia wânkwawo nkulugwe ni kwatenda wânkwawo ni yose yangalumbana iwâitesile. **20** Che Helode wâpundangenye ungalimate kwa kwatawa che Yohana mu nyuumba jakutawîlwa. **21** Ŵandu wose pawâmasile kubatiswa, nombe Che Yesu wâbatiswe. Pawâliji nkupopela, kwinani kwaugwiche, **22** ni Mbumu jwa Akunnungu wântuluchile achiwâga mpela njuwâ. Ni lilowe lyapikaniche kutyochela kwinani lichitiji, “Mmwejo ni mwanangu nonyelwe nomwe.” **23** Che Yesu pawâtandite masengo gao wâwândichile yaka selasini ni wându wâganisisye kuti wêlewo wâliji mwanagwao che Yusufu mwana ju che Heli. **24** Che Heli wâliji mwana ju che Matati ni che Matati wâliji mwana ju che Lawi ni che Lawi wâliji mwana ju che Meliki ni che Meliki mwana ju che Yanai ni che Yanai wâliji mwana ju che Yusufu ni, **25** che Yusufu wâliji mwana ju che Matatia ni che Matatia wâliji mwana ju che Amosi ni che Amosi wâliji mwana ju che Nahumu ni che Nahumu wâliji mwana ju che Hesli ni che Hesli wâliji mwana ju che Nagai ni, **26** che Nagai wâliji

mwana ju che Maati ni che Maati ŵaliji mwana ju che Matatia ni che Matatia ŵaliji mwana ju che Semeini ni che Semeini ŵaliji mwana ju che Yoseki ni che Yoseki ŵaliji mwana ju che Yuda ni, **27** che Yuda ŵaliji mwana ju che Yohana ni che Yohana ŵaliji mwana ju che Lesa ni che Lesa ŵaliji mwana ju che Selubabeli ni che Selubabeli ŵaliji mwana ju che Sealitieli ni che Shelitieli ŵaliji mwana ju che Neli ni, **28** che Neli ŵaliji mwana ju che Meliki ni che Meliki ŵaliji mwana ju che Adi ni che Adi ŵaliji mwana ju che Kosamu ni che Kosamu ŵaliji mwana ju che Elimadamu ni che Elimadamu ŵaliji mwana ju che Eli ni, **29** che Eli ŵaliji mwana ju che Yoshua ni che Yoshua ŵaliji mwana ju che Elieseli ni che Elieseli ŵaliji mwana ju che Yolimu ni che Yolimu ŵaliji mwana ju che Matati ni che Matati ŵaliji mwana ju che Lawi ni, **30** che Lawi ŵaliji mwana ju che Simoni ni che Simoni ŵaliji mwana ju che Yuda ni che Yuda ŵaliji mwana ju che Yusufu ni che Yusufu ŵaliji mwana ju che Yonamu ni che Yonamu ŵaliji mwana ju che Eliakimu ni, **31** che Eliakimu ŵaliji mwana ju che Melea ni che Melea ŵaliji mwana ju che Mena ni che Mena ŵaliji mwana ju che Matata ni che Matata ŵaliji mwana ju che Natani ni che Natani ŵaliji mwana ju che Daudi ni, **32** che Daudi ŵaliji mwana ju che Yese ni che Yese ŵaliji mwana ju che Obedi ni che Obedi ŵaliji mwana ju che Boasi ni che Boasi ŵaliji mwana ju che Salumoni ni che Salumoni ŵaliji mwana ju che Nashoni ni **33** che Nashoni ŵaliji mwana ju che Aminadabu ni che Aminadabu ŵaliji mwana ju che Adimini ni che Adimini ŵaliji mwana ju che Alini ni che Alini ŵaliji mwana ju che Esloni ni che Esloni ŵaliji mwana ju che Pelesi ni che Pelesi ŵaliji mwana ju che Yuda ni **34** che Yuda ŵaliji mwana ju che Yakobo ni che Yakobo ŵaliji mwana ju che Isaka ni che Isaka

ŵaliji mwana ju che Iblahimu ni che Iblahimu ŵaliji mwana ju che Tela ni che Tela ŵaliji mwana ju che Naholi ni **35** che Naholi ŵaliji mwana ju che Selugi ni che Selugi ŵaliji mwana ju che Leu ni che Leu ŵaliji mwana ju che Pelegi ni che Pelegi ŵaliji mwana ju che Ebeli ni che Ebeli ŵaliji mwana ju che Sala ni **36** che Sala ŵaliji mwana ju che Kainamu ni che Kainamu ŵaliji mwana ju che Alufakisadi ni che Alufakisadi ŵaliji mwana ju che Shemu ni che Shemu ŵaliji mwana ju che Nuhu ni che Nuhu ŵaliji mwana ju che Lameki ni **37** che Lameki ŵaliji mwana ju che Metusela ni che Metusela ŵaliji mwana ju che Enoki ni che Enoki ŵaliji mwana ju che Yaledi ni che Yeledi ŵaliji mwana ju che Mahalaleli ni che Mahalaleli ŵaliji mwana ju che Kainamu ni **38** che Kainamu ŵaliji mwana ju che Enoshi ni che Enoshi ŵaliji mwana ju che Seti ni che Seti ŵaliji mwana ju che Adamu ni che Adamu ŵaliji jwa Akunnungu.

4 Che Yesu ŵatyosile mu lusulo lwa Yolodani ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu ni ŵalongweswe ni Mbumu kwaula mwipululu. **2** Kweleko ŵalinjikwe ni Shetani kwa moŵa alobaini. Katema kose ko, nganalya chachili chose ni pagamasile moŵa go, jakwete sala. **3** Shetani ŵaasalile, “Iŵaga mmwejo ni Mwana jwa Akunnungu, nlisalile ali liganga li ligalauche liŵe nkate.” **4** Che Yesu ŵaajanjile, “Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Mundu ngakulama kwa kulya nkate pe.’” **5** Shetani ŵankwesisye Che Yesu kwinani ni kunlosya kwanakamo mwenye syose sya pa chilambo. **6** Shetani ŵansalile Che Yesu kuti, “Chinampe ulamusi wa ipanje yose ni ukulu wakwe, pakuŵa yose yi ambele une, ngukombola kumpa mundu jwalijose jungunsaka. **7** Ni yose yi chinampe ni kuŵa yenu iŵaga chimundindiŵalile ni kumbopelela.” **8** Che Yesu ŵajanjile, “Ilembekwe mu Malembelo

ga Akunnungu, ‘Chimwatindiŵalile Ambuje Akunnungu ŵenu ni kwapopelela ŵawowo pewo.’” **9** Shetani ŵanjigele Che Yesu mpaka ku Yelusalemu ni ŵanjimiche penani pa lusonga lwa Nyuumba ja Akunnungu ni kwasalila kuti “Iŵaga mmwejo nli Mwana jwa Akunnungu, nlipatusye paasi. **10** Pakuŵa ilembekwe, ‘Chachatuma achikatumetume ŵao ŵa kwinani angose.’ **11** Ni sooni, ‘Channyakule mmakono mwao, ntakuligomba lukongolo lwenu paliganga.’” **12** Nambo Che Yesu ŵajanjile, “Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Kasimwalinga Ambuje Akunnungu ŵenu.’” **13** Shetani paŵamasile kwalinga ŵannesile kwa katema. **14** Che Yesu ŵausile ku chilambo cha ku Galilaya achilongoswaga ni machili ga Mbumu jwa Akunnungu ni ngani syao syajenele mu Galilaya ni mu misi jose jajiŵandikene. **15** Nombe ŵaliji nkwajiganya ŵandu mu majumba gao ga kupopelela ni wose ŵaliji nkwalapa ŵelewo. **16** Che Yesu ŵajawile ku Nasaleti, musi wawakulile ni Lyuŵa lya Kupumulila, ŵajinjile mu nyuumba ja kupopelela mpela iyatite pakuŵa chisyoŵelo. Ŵajimi kuti agasyome Malembelo ga Akunnungu. **17** Ŵapochele chitabu chi che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu ni ŵaunukwile, ŵasosile ni kupasimana papalembekwe yati **18** “Mbumu jwa Ambuje ali pamo ni une, pakuŵa asagwile kuti nalichile Ngani Jambone kwa ŵandu ŵakulaga. Andumile kukwatangachisya ŵataŵikwe kugopolekwa kwao, ni ŵangalola akombole kulola, ni kukwawombola ŵakukotochelwa. **19** Ni kwenesya chaka cha Ambuje chakulosya umbone kwa ŵandu ŵakwe.” **20** Nipele ŵaunichile chitabu chila ni ŵampele katumetume, ŵatemi ni ŵandu wose ŵaŵaliji mu nyuumba ja kupopelela ŵannolechesye kwa nnope. **21** Nombewo ŵaasalile, “Lelo Malembelo ga Akunnungu ga gaŵele isyene pamumbilikene ndi ngusyoma.” **22**

Wose ŵanonyelwe nawo ni ŵagasimosile malowe gambone gaŵaŵechete. Ŵausyanaga, “Ana, aju ngaŵa mwana ju che Yusufu?” **23** Che Yesu ŵaasalile, “Ngumanyilila chimusalile chitagu chi, ‘Jwantela nlilamye mwasyene.’ Ni sooni chinchiti, ‘Ituipilikene kuti mpanganyisye ku Kapelenaumu mpanganye nombe pamusi pano.’” **24** Ŵapundile kuŵecheta, “Ngunsalila isyene, ngapagwa jwakulondola jwa Akunnungu jwakukundikwa mu chilambo chakwe. **25** Nambo mpilikane! Isyene ngunsalila ŵapali achakongwe ŵakuwililwa ni achiŵankwawo ŵajinji mu chilambo cha Isilaeli katema ka che Elia. Kele katema ko nganijinyaga ula kwa yaka itatu ni miesi sita ni kwaliji ni sala jekulungwa pa chilambo chose. **26** Namose yeleyo che Elia nganalajiswa kwa jwalijose jwakuwililwa ni ŵankwakwe ikaŵe kwa jwankongwe jwa kuwililwa jwa ku Salepita chilambo cha ku Sidoni. **27** Ni sooni paliji ni ŵamatana ŵajinji chilambo cha ku Isilaeli katema ka jwakulondola jwa Akunnungu che Elisha. Nipele, nganapagwa jwalijose juŵaswejele ikaŵe che Naamani pe jwa ku Silia.” **28** Wose ŵaŵaliji mu nyuumba ja kupopelela jila paŵapikene yeleyo ŵatumbile nnope. **29** Ŵajimi ni kwatyosya paasa musi wao wautaŵikwe pachanya chitumbi ni ŵampeleche mungulugulu chitumbi akombole kwatutila paasi. **30** Nambo Che Yesu ŵapelete mbindikati jao ni kwaula. **31** Che Yesu ŵajawile ku Kapelenaumu chilambo cha ku Galilaya ni kwajiganya ŵandu pa Lyuŵa lya Kupumulila. **32** Ŵasimosile majiganyo gao pakuŵa utenga wao waliji ni ulamusi. **33** Ni mu nyuumba ja kupopelela jila mwaliji ni mundu juŵaliji ni lisoka, ŵanyanyisye achitiji, **34** “Okwe, Che Yesu jwa ku Nasaleti nkwete ichichi nowe? Ana nnyiche kukutujonanga? Ngummanyilila kuti mmwe nli ŵaani, mmwejo ni Ŵaswela ŵa

Akunnungu!” **35** Che Yesu ŵalikalipile lisoka achitiji, “Mmyalale! Munkopoche mundu ju!” Nipele lisoka lyo lyangwisisye mundu jo paujo pa ŵandu ni kunkopoka pangampoteka. **36** Ŵandu wose ŵasimosile ni kuŵechetesyana, “Gelega gali majiganyo chi? Mundu ju akwete ulamusi ni machili ga kugasalila masoka gakopoche nombego gakukopoka!” **37** Ngani si Che Yesu syajenele panapose pachilambo pala. **38** Che Yesu ŵakopweche mu nyuumba ja kupopelela jila ni kwaula kumusi ku che Simoni. Ŵaŵendile kuti ŵalamye akwegwao che Simoni pakuŵa ŵalwalaga chiboko. **39** Nipele Che Yesu ŵaiche ni kwajinamila, ŵachikalipile chiboko nombecho channesile, papopo jwankongwe jo ŵajimwiche ni kwatelechela. **40** Palyaiche ligulo, ŵandu wose ŵaŵalwalaga ilwele yakupisyangana ŵaichisye ku Che Yesu nombewo ŵasajiche makono gao pa kila jumo ni kwalamya. **41** Nombe masoka gaakopweche ŵandu ŵajinji, ganyanyisye gachitiji, “Alakwe nli Mwana jwa Akunnungu!” Nambo Che Yesu nganagalechelela gaŵechete, pakuŵa gaamanyilile kuti ŵelewo ali Kilisito Nkulupusyo. **42** Kundaŵi jakwe, Che Yesu ŵajawile pachisyepela. Ŵandu ŵala ŵaliji nkwasosasosa. Paŵaichilile paŵaliji ŵalinjile kunsiŵila kuti anatyoche. **43** Nambo ŵelewo ŵaasalile kuti, “Ngusachilwa kulalichila Ngani Jambone ja umwenye wa Akunnungu mu misi jine nombe pakuŵa ndumigwe kwa ligongo lyo.” **44** Ŵapundile kulalichila Ngani Jambone mmajumba ga kupopelela ga ku Yudea.

5 Lyuŵa limo Che Yesu ŵajimi mungulugulu litanda lya Genesaleti ni ŵandu ŵajinji ŵansyungwile ni kwaŵijikanya ali nkupilikanila lilowe lya Akunnungu. **2** Ŵasiweni ngalaŵa siŵili mungulugulu litanda ni ŵakukoka somba ali akopweche, ali nkusaula nyau syao. **3** Che Yesu ŵajinjile mu ngalaŵa

jimo jijaliji ji che Simoni, ŵaaŵendile che Simoni ajisojechesye mmeesi, kwakutalichila kanandi kutyochela mungulugulu litanda. Ŵaujiganyisye mpingo wa ŵandu ali atemi mu ngalaŵa. **4** Paŵamasile kwiganya ŵaasalile che Simoni, “Njitute ngalaŵa kwaula pa meesi ga kwendesya mu litanda, nsiponye nyau syenu ni kukoka somba.” **5** Che Simoni ŵajanjile kuti, “Ambuje, tulajilile kukoka somba chilo chose pangapata chindu, nambo pakuŵa nsaasile chinasiponye nyau.” **6** Paŵapanganyisye yeleyo ŵakokwele somba syesijinji nnope ni nyau syao syatandite kukutuka. **7** Ŵaaŵilasile achinjao ŵaŵaliji mu ngalaŵa jiine aichanje kukwakamusya. Ŵaiche ni ŵagumbesye somba ngalaŵa siŵili ni ngalaŵa syo syatandite kutitimila. **8** Che Simoni Petulo paŵaiweni yeleyo, ŵatindiŵele paujo pa Che Yesu achitiji, “Ambuje, ntyoche paujo pangu pakuŵa uneji ndili mundu jwa sambi!” **9** Che Simoni pamo ni achinjakwe ŵasimosile ligongo lya winji wa somba syapatile sila. **10** Iyoyo peyo che Yakobo ni che Yohana ŵanache ŵa che Sebedayo, ŵakukoka achinjakwe che Simoni nombewo ŵasimosile. Che Yesu ŵaasalile che Simoni, “Nkajogopa, kutandilila sambano chimme ŵakwaikanawo ŵandu kwa Ambuje.” **11** Nipele paŵamasile kusiichisya ngalaŵa sila mungulugulu litanda, ŵalesile yose ni ŵakuiye Che Yesu. **12** Che Yesu paŵaliji musi umo mu misi ja kweleko, paliji ni jwannume juŵaliji ni matana chiilu chose, nombejo paŵammweni Che Yesu ŵagonile manguku ni kwachondelela aninkuti, “Ambuje mwasakaga muswejesye.” **13** Che Yesu ŵajongwele nkono ni ŵankwaiye ni kuti, “Ngusaka, nswejele!” Papopo mundu jo ŵalamile matana. **14** Nombe Che Yesu ŵansalile, “Munansalile mundu jwalijose nambo njaule nkalilosye kwa jwambopesi, nkatyosye mbopesi kwa ligongo

lya kuswejela kwenu mpela iŵatite pakusala che Musa uŵe umboni kuti nnamile." **15** Nambo ngani syasikwagamba Che Yesu syapundile kwenela pana pose ni mipingo ja ŵandu jasongangene kukwapikanila ni kulamiswa ilwele yao. **16** Nambo Che Yesu ŵalisapwile pajika pe ni kupopela. **17** Lyuŵa limo, Che Yesu ŵaliji nkwiganya, Mafalisayo ni ŵakwiganya malajisyo kutyochela misi jose ja ku Yudea ni ku Galilaya ni ku Yelusalemu ŵatemi papopo. Nipele machili ga Ambuje galiji pamo ni Che Yesu ligongo lya kwalamya ŵandu ŵa kulwala. **18** Ŵaiche ŵandu ŵampepe ali anjigele mundu jwakutatala ali agonile mu chitagala, ŵalinjile kwajinjisya nkati achisakaga kwaŵika paujo pa Che Yesu. **19** Nambo ŵalepele kwinjila nkati ligongo lya winji wa ŵandu. Nipele ŵakwesile pachanya nyuumba, ŵapowele chipagala ni kwatulusya pamo ni chitagala mbindikati ja ŵandu paujo pa Che Yesu. **20** Nombe Che Yesu paŵachiweni chikulupi chao ŵansalile, "Ambusanga, nlecheleswe sambi syenu." **21** Mafalisayo ni ŵakwiganya Malajisyo ŵatandite kuliusyanga achitiji, "Aŵa ni ŵaani ŵakwatukana Akunnungu? Ngapagwa mundu jwakukombola kulechelesya sambi ikaŵe Akunnungu pe!" **22** Nambo Che Yesu ŵasimanyi ng'anisyo syao ni ŵausisye kuti "Kwachichi nkuliusya yeleyi mmitima jenu? **23** Chaapi chili chakwepepala nnope, kusala, 'Sambi syenu silecheleswe,' pane kusala, 'Njimuche njaule?' **24** Nipele ngusaka mmanyilile kuti Mwana jwa Mundu akwete ulamusi wa kwalechelesya ŵandu sambi syao pachilambo pano." Pelepo ŵansalile mundu jwakutatala jo, "Njimuche, njigale chitagala chenu, njaule kumangwenu." **25** Papopo mundu jula ŵajimwiche paujo pao ni kunyakula chitagala chao chiŵagonele ni kwaula kumangwao achakusyaga Akunnungu.

26 Ŵanawose ŵasimosile ni kukamulwa ni lipamba, ŵaakusisye Akunnungu achitiji “Lelo tuiweni yakusimonjeka.” **27** Paŵamasile gelego, Che Yesu ŵakopweche paasa ni ŵammweni mundu jumpepe jwakukumbikanya nsongo liina lyakwe che Lawi ali atemi mu nyuumba ja kulipila nsongo ni Che Yesu ŵansalile, “Munguye une!” **28** Nombe che Lawi ŵajimi, ŵalesile yose ni kwakuya. **29** Che Lawi ŵaalaliche Che Yesu aiche kulya mu nyuumba jao. Mpingo wa ŵandu ŵakukumbikanya nsongo ni ŵandu ŵane ŵatemi kulya pamo nawo. **30** Mafalisayo ni ŵakwiganya Malajisyo ŵaali mu mpingo wao ŵaalalamichile ŵakulijiganya ŵa Che Yesu aninkuti, “Kwachichi nkulya ni kung'wa pamo ni ŵakukumbikanya nsongo ni ŵaali ni sambi?” **31** Che Yesu ŵajanjile, “Ŵangakulwala ngakwalajila ŵantela ikaŵe ŵakulwala. **32** Nganiika kukwaŵilanga ŵandu ŵakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu nambo ŵaali ni sambi kuti aleche sambi.” **33** Ŵandu ŵane ŵa mumpingo ula ŵaasalile Che Yesu, “Ŵakulijiganya ŵa che Yohana Ŵakubatisya akutaŵa kaŵilikaŵili ni kupopela ni ŵakulijiganya ŵa Mafalisayo akupanganya iyoyo peyo. Nambo ŵakulijiganya ŵenu akulya ni kung'wa.” **34** Che Yesu ŵajanjile, “Uli, ana nkuganisya kuti nkukombola kwatendekasya achambusanga ŵa mlombela ataŵe akuno ali pamo nawo? **35** Nambo chikaiche katema pachajigalikwe mlombela jo pasikati jao, gele moŵa go chachitaŵa.” **36** Che Yesu ŵatanjile achi chitagu chi, “Ngapagwa mundu jwakupapula chigamba mu nguo jasambano ni kutotela mu nguo jewisale atamuno atendaga yeleyo chajijonanje nguo jasambano jo ni sooni, chele chigamba cha nguo jasambano cho ngachijilana ni jewisale jo. **37** Sooni ngapagwa mundu jwakutaga divai jasambano mu misaku jewisale jekolochekwe ni mapende

pakuŵa jele divai jasambano jo chijipapule misaku ni divai chijimwasiche ni misaku jo chijijonasiche. **38** Nambo divai jasambano jikutajikwa mu misaku jasambano. **39** Ngapagwa jwakusaka kung'wa divai jasambano ali ang'wele jakalakala pakuŵa akuti, 'Jele jakalakala jo ni jambone nnope.'"

6 Nambo Lyuŵa lya Kupumulila, Che Yesu ŵaliji nkupita mu migunda ja ngano ni ŵakulijiganya ŵao ŵatandite kutema masache ga ngano, ŵagatikite ni kutauna. **2** Nambo Mafalisayo ŵane ŵausisye, "Uli, ligongo chi nkupanganya indu yangaikusachilwa kupanganyikwa pa Lyuŵa lya Kupumulila?" **3** Che Yesu ŵaajanjile, "Uli, ana nganinsyome iŵatite pakupanganya che Daudi pamo ni achinjakwe pijakwete sala? **4** Jwelejo ŵajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu ni ŵajigele mikate jijaŵichikwe paali Akunnungu, ŵalile ni kwapa achinjakwe. Sooni Malajisyo gakukanya mundu jwali jose kulya mikate jo ikaŵe ŵambopesi pe." **5** Nipele Che Yesu ŵaasalile, "Mwana jwa Mundu ali Ambuje ŵa Lyuŵa lya Kupumulila." **6** Lyuŵa lya Kupumulila liine, Che Yesu ŵajinjile mu nyuumba ja kupopelela ni kwiganya. Mmomo pemo, mwaliji ni mundu jwapombotele nkono wa kundyo. **7** Ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo ŵalolechesyaga Che Yesu kuti alole pane channamye mundu pa Lyuŵa lya Kupumulila ni ŵanyawo akole chakwaŵechetela. **8** Nambo Che Yesu ŵasimanyilile ng'anisyo syao ni ŵansalile jwapombotele nkono jo kuti, "Njimuche, njime paujo pa ŵandu." Ni mundu jula ŵajawile ni kwima pepala. **9** Nipele Che Yesu ŵaasalile, "Ngumbusya, Ana malajisyo getu gakuti uli kwambaga Lyuŵa lya Kupumulila? Ana tukukombola kupanganya yambone pane yangalimate? Ana tukukombola kuukulupusya umi wa mundu pane kuujonanga?" **10** Ŵaalolechesye ŵandu wose kosekose

uŵaliji pepala ni ŵansalile mundu jo, “Njongole nkono ŵenu.” Nombejo ŵaujongwele ni nkono wakwe wakwete machili. **11** Nambo ŵanyawo yachimile kwannope, nipele ŵaŵechetesyene achinsyene pe ichiŵatende Che Yesu. **12** Pagapite moŵa kanandi Che Yesu ŵajawile kwitumbi kukupopela ni ŵachesisye chilo chose ali nkwapopela Akunnungu. **13** Pakwachele, ŵaaŵilasile ŵakulijiganya ŵao, mwa ŵanyawo ŵaasagwile ŵandu kumi na mbili ni kwaŵilanga achinduna. **14** Che Simoni, sooni ŵaŵilanjikwe che Petulo liina liŵaŵilanjikwe ni Che Yesu ni che Andulea mpwao che Simoni ni che Yakobo ni che Yohana ni che Filipo ni che Batolomayo **15** ni che Matayo ni che Tomasi ni che Yakobo mwana ju che Alufayo ni che Simoni, juŵaŵilanjikwe Selote, ligongo ŵaliji jwakumenyanila chilambo chakwe **16** ni che Yuda mwana ju che Yakobo ni che Yuda Isikaliote juŵangalawiche Che Yesu mmbujo. **17** Paŵatulwicheŵ pamo nawo, Che Yesu ŵajimi pa chiŵata. Pelepo paliji ni mpingo wekulungwa wa ŵakulijiganya ŵao ni mpingo wa ŵandu ŵaŵatyosile mosemose ku Yudea ni ku Yelusalemu ni mbwani ja ku Tilo ni ku Sidoni. **18** Ŵandu wo ŵaiche kukwapikanila Che Yesu ni kulamwa ilwele yao, nombewo ŵalamisye ŵaŵaliji nkulagaswa ni masoka. **19** Ŵandu wose ŵalinjile kwakwaya, pakuŵa machili gakulamya galiji ganinkwakopoka ni kwalamya wose. **20** Che Yesu ŵagalauchile ŵakulijiganya ŵao ni kuti, “Nkwete upile ŵanyamwe unkwakulupilila Akunnungu, pakuŵa Umwenye wa Akunnungu uli wenu! **21** Nsangalale ŵanyamwe ŵajinkwete sala sambano, pakuŵa chinjikute. Nsangalale ŵanyamwe ŵankulila sambano, pakuŵa chinseche. **22** “Nsangalale ŵanyamwe iŵaga chanchime ŵandu ni kulekangana nomwe ni kuntukana ni kunsala mwanyamwe kuti ŵangalumbana ligongo lya Mwana

jwa Mundu. **23** Nsangalale ni kutyala katema pachigakopochele gelego pakuŵa mbote jenu jili jekulungwa kwinani. Pakuŵa achambuje ŵao ŵapanganyichisye iyoyo peyo ŵakulondola ŵa Akunnungu. **24** Nambo ulaje chiuŵe kukwenu ŵanyamwe ŵakusichila, pakuŵa upoche ŵenu chiuŵe wemale. **25** Ulaje chiuŵe kukwenu ŵanyamwe ŵankwikuta sambano, pakuŵa chijinkole sala. Ulaje chiuŵe kukwenu ŵanyamwe ŵankuseka sambano, pakuŵa chinchilila malilo ni kulila. **26** Ulaje chiuŵe kukwenu ŵanyamwe iŵaga ŵandu wose akunlapa, pakuŵa achambuje ŵao ŵaapanganyichisye iyoyo peyo ŵakulondola ŵa unami. **27** "Nambo ngunsalila ŵanyamwe ŵankumbikanila une kuti mwanonyele ŵammagongo ŵenu, mwapanganyichisye yambone ŵaakunchima. **28** Mwasachile upile ŵaakunlwesya ni mwapopelele ŵaakumpanganyichisya wamba. **29** Mundu amputaga lijanda pa lijeje limo mwagalauchisye ni liine. Ni mundu ansumulaga likoti lyenu munnechele ni mwinjilo wenu. **30** Mundu jwalijose jwakummenda mumpe ni mundu ansumulaga chipanje chenu munansalile ammuchisye. **31** Chinkusaka kuti ŵandu ampanganyichisye ŵanyamwe, iyoyo peyo mwapanganyichisye ŵanyawo. **32** "Iŵaga nkwanonyela pe ŵakunnonyela ŵanyamwe, ana chimpate mbote chi? Ngapagwa! Atamuno ŵaali ni sambi nombewo akwanonyela ŵakwanonyela. **33** Ni iŵaga chimwapanganyichisye yaili yambone ŵeŵala pe ŵakumpanganyichisya yambone, chimpate mbote chi? Nombe ŵaali ni sambi akupanganya iyoyo peyo. **34** Ni iŵaga chimwakongosye ŵeŵala pe ŵankwalolela kuti chachimuchisya, ana chimpate mbote chi? Nombe ŵaali ni sambi akwakongosya ŵaali ni sambi achinjao kuti ŵauchisye mpela chila chila. **35** Nambo ŵanyamwe mwanonyele ŵammagongo ŵenu ni

mwapanganyichisye yaili yambone. Nkongosye pangalolela kummuchisya. Ni mbote syenu sisiŵe syekulungwa ni ŵanyamwe chimme ŵanache ŵa Akunnungu Ŵakulu. Pakuŵa ŵelewo ali ŵambone kwa ŵeŵala ŵachigongomalo ŵangakutogolela. **36** Mmeje ni chanasa mpela Atati ŵenu yatite pakuŵa ni chanasa. **37** "Ngasimwalamula ŵane nombe ŵanyamwe nganlamulikwa, ngasimwalalatila ŵane nombe ŵanyamwe nganlalatilwa ni mwalechelesye ŵane ni ŵanyamwe chinnecheleswe. **38** Mwapeje ŵane yakusaka ni Akunnungu chachimpa ŵanyamwe. Elo, chinchipochela chipimo chambone chakugumbala, chechinyindile ni chekusangwisye ni kumwasika chichitajikwe mu misaku jenu. Pakuŵa chilachila chimpimile kwa ŵane ni chichocho chinchipimilwa ŵanyamwe ni Akunnungu." **39** Che Yesu ŵaatanjile achi chitagu chi, "Ana ŵangalola akukombola kwalongosya ŵangalola ajao? Ngaikomboleka! Wose chagwilile mwisimbo. **40** Jwakulijiganya ngakumpunda jwakwiganya jwao, nambo jwalijose jwakulijiganya amalisyaga kulijiganya akuŵa mpela jwakwiganya jwao. **41** "Ligongo chi nkulolechesya chiswani chachili mu liso lya mpwenu nambo papopo ngankulola chitela chachili mu liso lyenu? **42** Pane nkukombola chinauli kunsalila mpwenu kuti, 'Mpwanga, nninde kaje nantyosye chiswani chachili mu liso lyenu,' ni akuno ngankulola chitela chachili mu liso lyenu mwasyene? Jwaulamba mmwejo! Ntyosye kaje chitela chachili mu liso lyenu, nipele chinlole uchenene pakuchityosya chiswani chachili mu liso lya mpwenu. **43** "Iyoyo peyo ngapagwa chitela chambone chachikusogola isogosi yangalimate ni ngapagwa chitela changalimate chachikusogola isogosi yambone. **44** Chitela chachili chose chikumanyika kwa isogosi yakwe. Ŵandu ngakukombola kukaŵa isogosi ya tini pa

chisukutu cha miiŵa atamuno sabibu pa nkwanga. **45** Mundu jwambone akutyosya indu yambone yagosile mu ntima wakwe. Ni mundu jwangalumbana akutyosya yangalumbana yagosile mu ntima wakwe. Pakuŵa mundu akuŵecheta kutyochela mu yaigumbele mu ntima wakwe." **46** "Kwachichi nkumilanga une, 'Ambuje, Ambuje,' nambo ngankupanganya ingusaka? **47** Chinannosye chitagu cha mundu jwalijose jwakwika kwangune ni kugapilikana maloŵe gangu ni kugapanganya, **48** jwelejo akulandana ni mundu jwataŵile nyuumba, juŵasolesye paasi nnope mpaka palwala ni kutanda kutaŵa pepala. Pajanyele ula jekulungwa nnope meesi gasewiche ni kujigomba nyuumba jila nambo nganijitinganyika, pakuŵa jaliji jetaŵe kwakulimbila. **49** Nambo mundu jwalijose jwakugapikanila maloŵe gangu nombejo anapanganye chachili chose, jwelejo akulandana ni mundu jwataŵile nyuumba jakwe pa nsanga, pangasolesya paasi nnope. Pajanyele ula jekulungwa nnope meesi gasewiche ni kujigomba nyuumba jila ni jagwile ni kugumuka jose!"

7 Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yeleyi kwa ŵandu ŵajawile ku Kapelenaumu. **2** Kweleko kwaliji ni chilongola jumo jwa ŵandu ŵangondo mia moja ŵa chiloma juŵaliji ni kapolo juŵankundile nnope. Jwele kapolo jo ŵaliji nkulwala chiŵandi ni kuwa. **3** Chilongola jula paŵasipilikene ngani si Che Yesu, ŵaatumile achachekulu ŵane ŵa Ŵayahudi ajaule akaachondelele kuti aiche kukunlamya kapolo jwao. **4** Paŵaiche ku Che Yesu, ŵanchondelele nnope achitiji, "Mundu ju akuŵajilwa kukamuchiswa, **5** pakuŵa akwanonyela ŵandu ŵetu, sooni ni jwatutaŵile nyuumba ja kupopelela." **6** Nipele Che Yesu ŵalongene nawo. Paŵaliji nkuŵandichila kwika pa nyuumba ja chilongola jula, chilongola jula ŵaatumile achambusangagwe

ŵaasalile Che Yesu kuti, “Ambuje nnalisausye nnope, pakuŵa une nganguŵajilwa mmwejo njinjile mu nyuumba jangu. **7** Ali ni ligongo naliweni nganguŵajilwa kwika kukwenu nansyene. Nambo mmechete lilowe pe ni jwakutumichila jwangu chalame. **8** Pakuŵa noneji nombe ndili mundu jundi paasi pa ulamusi, sooni ngwete ŵangondo paasi pa une. Nansalilaga jumo ‘Njaule!’ Nombejo akwaula ni jwine, ‘Njise!’ Nombejo akwika ni kapolo jwangu, ‘Ntende achi!’ Nombejo akuchitenda.” **9** Che Yesu paŵapikene yeleyo, ŵansimosile, nombejo ŵagalauchile ŵandu ŵajinji ŵala ŵaŵaliji nkwakuya ni ŵaasalile, “Nganinachiwone chikulupi chachikulungwa mpela achi namuno mu ŵandu ŵa Isilaeli!” **10** Ŵandu ŵaŵatumikwe ŵala paŵaiche kumusi kwa chilongola jula ŵansimene kapolo jwao jula ali alamile. **11** Kundaŵi jakwe, Che Yesu ŵajawile mu musi umo waukuŵilanjikwa Naini, mpingo wa ŵandu ni ŵakulijiganya ŵao ŵalongene nawo. **12** Nipele paŵaliji aninkuŵandichila pannango wa musi, ŵakopochele ŵandu ali ajigele malilo ga jwanchanda, mwana jwajikajika pe jwa jwankongwe jwawililwe ni ŵankwakwe. Ni ŵandu achajinji wa musi ula ŵaliji pamo ni jwankongwe jula. **13** Ambuje Che Yesu paŵammweni jwankongwe jo ŵankolele chanasa, ni ŵansalile, “Nkalila.” **14** Nipele ŵajawile ni kuchikwaya chitagala chila ni ŵaŵajigele ŵala ŵajimi. Nipele ŵatite, “Mmwe nchanda! Ngunsalila, njimuche!” **15** Jwamwe jula ŵajimwiche ni kutama ni ŵatandite kuŵecheta. Ni Che Yesu ŵauchisye achikulugwe. **16** Ŵandu wose ŵakamwilwe ni lipamba ni ŵaliji nkwakusya Akunnungu achitiji, “Jwakulondola jwankulu jwa Akunnungu akopochele kukwetu. Akunnungu aiiche kukwakamusya ŵandu ŵao.” **17** Ngani jo jajenele mu chilambo chose cha ku Yudea ni mu ilambo ine iyasyungwile. **18**

Ŵakulijiganya ŵa che Yohana ŵaŵalanjile che Yohana yankati syele ngani syose. Nombewo ŵaaŵilasile ŵakulijiganya ŵaŵili mwa ŵakulijiganya ŵao. **19** Ŵalajichisye kwa Ambuje Che Yesu akausye kuti, “Mmwe ni nkulupusyo jwakwika pane twalolele ŵane?” **20** Ŵandu ŵala paŵaiche ku Che Yesu ni ŵatite “Che Yohana Ŵakubatisya atulajisye kukwenu tummusye kuti, ‘Ana alakwe ni nkulupusyo jwakwika pane twalolele ŵane?’” **21** Katema kakoko Che Yesu ŵaliji nkwalamya ŵandu ŵajinji ŵaŵaliji nkulagaswa ni ilwele ni ŵakulwala ni kugatyosya masoka ni ŵangalola achajinji kwatenda akombole kulola. **22** Nipele Che Yesu ŵaajanjile, “Njaule nkaasalile che Yohana yose inyiweni mwachinsyene ni kupilikana. Ŵangalola atakulola ni ŵangajenda atakwenda ni ŵaali ni matana akuswejeswa ni ŵangapilikana akupilikana ni ŵawile akusyuswa ni ŵakulaga akulalichilwa Ngani Jambone. **23** Asangalale jwele mundu jwangakuchimwa ni une!” **24** Pelepo ŵakulijiganya ŵa che Yohana paŵatyosile, Che Yesu ŵatandite kuusalila mpingo wa ŵandu yankati che Yohana achitiji, “Pamwajawile kukunnola che Yohana mwipululu mula mwalolele kuti chinchione chichi? Ana mwaganisye kuti chinkammone mundu jwali mpela litete lili nkupungunyikwa ni mbungo? **25** Nipele mwajawile kukulola ichichi? Mwajawile kukunnola mundu jwawasile iwalo yakusalala? Ngwamba! Ŵakuwala iwalo yanti yele ni kutama mu upoche ali mu majumba ga chimwenye! **26** Musalile, mwajawile kukulola ichichi? Mwajawile kukunnola jwakulondola jwa Akunnungu? Elo, sooni kupunda jwakulondola jwa Akunnungu. **27** Ngani sya jweleju ni syasilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Nnole, nguntuma jwakutumichila jwangu annongolele juchankolochesye litala lyenu.’” **28** Che Yesu ŵapundile kuŵecheta ngunsalila,

“Mwa ŵandu ŵaŵelekwe ni jwankongwe ngapagwa jwankulu kumpunda che Yohana Ŵakubatiswa. Nambo jwali jwannandi mu Umwenye wa Akunnungu ni jwankulu kupunda jwelejo.” **29** Ŵandu wose pamo ni ŵakukumbikanya nsongo ŵaŵabatiswe ni che Yohana paŵapilikene yeleyo ŵajitichisye kuti Akunnungu ali ŵa usyene. **30** Nambo Mafalisayo ni ŵakwiganya Malajisyo ŵanganabatiswa ni che Yohana ŵakanile chikotopasyo cha Akunnungu chachikwagamba ŵanyawo. **31** Che Yesu ŵapundile kuŵecheta, “Chinaalandanye ni chichi ŵandu ŵa au uŵelesi wu? Ana akulandana ni chichi? **32** Akulandana ni ŵanache ŵaŵatemi peuto pakusumichisya malonda ni kuŵilangana mpingo ni mpingo, ‘Twangombele ipeta, nambo nganintyala! Twanjimbile nyimbo sya pamalilo nambo nganinlila!’ **33** Pakuŵa che Yohana Ŵakubatisya ŵaiche, nombe ŵaliji nkutaŵa ni nganang'waga divai ni ŵanyamwe mwatite ‘Ali ni lisoka!’ **34** Nombe Mwana jwa Mundu aiche, akulya ni kung'wa ni ŵanyamwe mwatite, ‘Munnole aju jwakutolwa ju ni jwakolelwa ambusanga jwa ŵakukumbikanya nsongo ni ŵa sambi!’ **35** Nambo lunda lwa Akunnungu lusalichikwe kuti luli lwambone ni wose ŵakwitichisya ŵala.” **36** Mfalisayo jumpepe ŵanlaliche Che Yesu kukulya chakulya kumangwao. Ŵajinjile nkati mwa jwele Mfalisayo jo, ŵatemi ni kulya. **37** Pamusi pala paliji ni jwankongwe jumpepe jwali ni sambi. Paŵapilikene kuti Che Yesu ali nkulya mu nyuumba ja Mfalisayo jula ŵajigele kachupa kakakolechekwe ni liganga lyalikuŵilanjikwa alabasta kakagumbele mauta gakununjila. **38** Ŵaiche ni kwima pachiŵandi makongolo ga Che Yesu, achililaga, ni misosi jakwe japatuchile pa makongolo ga Che Yesu. Jwele jwankongwe jo ŵagatikite makongolo ga Che Yesu kwa umbo syakwe. Ŵagakomasisye makongolo kwa ngomo syakwe ni

ŵagapachile mauta. **39** Jwele Mfalisayo juŵanlaliche Che Yesu paŵaiweni yeleyo, ŵaganisisye mu ntima mwakwe kuti, “Aju mundu ju akaŵe jwakulondola jwa Akunnungu, akaimanyi kuti jwankongwe jwakunkwaya ju ali jwanti uli, kuti ali ni sambi.” **40** Che Yesu ŵansalile jwele Mfalisayo jo kuti “Che Simoni, ngwete chakunsalila.” Nombe che Simoni ŵajitichisye, “Elo jwakwiganya, mmechete.” **41** Che Yesu ŵatandite kuŴecheta, “Ŵandu ŵaŵili ŵankongwele mbiya mundu jumpepe, jumo ŵakongwele mbiya malinga ni malipilo ga masengo ga chaka chimo ni nusu ni jwine ŵakongwele mbiya malinga ni malipilo ga masengo ga mwesi umo ni nusu. **42** Paŵalepele kummuchisya, jwele mundu jo ŵalechelesye wose ŵaŵili. Mwa ŵandu ŵaŵili wo jwapi juchannonyele nnope jwakukongosya jula?” **43** Che Simoni ŵajanjile, “Isyene ni ajula juŵannechelesye ligambo lyekulungwa nnope ni juchannonyele nnope Ambuje.” Che Yesu ni ŵatite, “Njanjile uchenene.” **44** Nipele ŵangalauchile jwankongwe jo ni ŵaasalile che Simoni, “Ana ngati nkummona jwankongwe ju? Panajinjile mu nyuumba jenu nganimumba meesi ga kulikunda pa makongolo gangu nambo jwankongwe ju ŵambatuchisye misosi jakwe pa makongolo gangu ni kundikita ni umbo syakwe. **45** Mmwejo nganimungomasya kwa kunonyela pejeje, nambo une chijinjilile mu nyuumba ji jwankongwe ju nganaleka kungomasya kwa kunonyela pa makongolo gangu. **46** Mmwejo nganimumbakasya mauta muntwe, nambo ajuju ambachile mauta pa makongolo gangu. **47** Ngunsalila kuti unonyelo wekulungwa ŵaulosisye ukumanyisya kuti alecheleswe sambi syakwe syasitupile. Nambo jwakulecheleswa indu yaili kanandi, akunonyela kanandi.” **48** Nipele Che Yesu ŵansalile jwankongwe jo, “Sambi syenu silecheleswe.” **49** ŴeŵalaLuka 179

ŵaŵalyaga pamo ni Che Yesu ŵausyene achinsyene achitiji, “Ana mundu ju ali ŵaani, jwakukombola atamuno kulechelesya sambi?” **50** Nombe Che Yesu ŵansalile jwankongwe jo, “Chikulupi chenu chinnamisye, njaule kwa chitendewele.”

8 Pagamasile gelego, Che Yesu ŵapite mu misi ni misinda achilalichilaga Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu. Ni ŵakulijiganya kumi na mbili ŵala ŵalongene nawo. **2** Nipele achakongwe ŵane ŵaŵaakopwesye masoka ni kwalamya ilwele ŵalongene nawo. Ŵelewo ni ŵanya che Maliamu jwa musi wa ku Magidala jwati Che Yesu ŵankopwesye masoka saba, **3** ni che Joana ŵankwawo che Kusa, che Kusa ŵaliji jwakulindilila nyuumba ji che Helode ni che Susana ni ŵane ŵajinji. Ŵele achakongwe wo ŵaliji nkwakamusya Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao kwa ipanje yao achinsyene. **4** Mpingo wa ŵandu ŵaliji uninkusongangana ni ŵandu kukopochela misi jina jose ŵaliji nkwaichilila Che Yesu. Nombewo ŵatanjile achi chitagu chi. **5** “Mundu jwakulima ŵajawile kukumisa mbeju syakwe. Paŵamisaga sine syapatuchile mwitala ni uŵajesile mwitala mo ŵasiliŵete ni ijuni yalile. **6** Mbeju sine syapatuchile palitaka lyalili ni maganga ni pasyamesile syanyasile ligongo litaka nganilikola meesi. **7** Sine syapatuchile pasikati miiŵa. Jele miiŵa jo jamesile pamo nasyo ni kusiŵijikanya. **8** Mbeju sine syapatuchile palitaka lyambone ni syamesile ni kusogola ni jili jose jasogwele pwela.” Che Yesu paŵamalisisye gelego, ŵanyanyisye, “Ŵaali ni mapikanilo, gakupilikana apilikane!” **9** Ŵakulijiganya ŵao ŵausisye Che Yesu malumbo ga chele chitagu cho. **10** Nombe ŵajanjile, “Ŵanyamwe mpegwile kumanyilila yantemela ya umwenye wa Akunnungu, nambo kwa ŵanewo ngwamba, ŵelewo akusalilwa kwa itagu kuti pakulola anakombole kulola ni

pakupilikana anaimanyilile. **11** “Nipele, malumbo ga chitagu chi ni aga, Mbeju lili lilowe lya Akunnungu. **12** Chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile mwitala sila chikulandana ni chitagu cha wandu wakulipilikana lilowe lya Akunnungu ni Shetani akwika ni kulityosya mu mitima jao kuti akakulupilila ni kukulupuswa. **13** Nombe chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile palwala sila, chikulandana ni chitagu cha wandu wakupilikana lilowe lya Akunnungu akulipochela kwa sangalala. Nambo mpela asila mbeju sila, wele wanduwo ngakukola michiga pakuwa akukulupilila katema kanandi ni pakulinjikwa akulekanga kulupilila. **14** Sooni chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile pa miiwa sila chikulandana ni chitagu cha wandu wakupilikana lilowe lya Akunnungu, nambo mbolembole akuwijikanywa ni lipamba ni ipanje ni upoche wa pachilambo. Wele wandu wo isogosi yao ngaikukomala. **15** Ni chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile pa chaajila sila chikulandana ni chitagu cha wandu wakupilikana lilowe lya Akunnungu ni kulikamulisya kwa ntima wambone ni wakukunda. Wandu wo akupililila ni kumbesi kusogola isogosi yambone. **16** “Wandu ngakupamba lumuli ni kuluunichila ni lulo pane kuluwika kuusi chindanda. Nambo akuluwika pachanya chindu chakuwichila lumuli kuti wakwinjila mwelemo akombole kulola lulanga lwakwe. **17** “Chachilichose chachisisikwe, chichiwichikwe pakulanguka ni chachilichose cheunichile chichiwe cheunukulikwe ni kuwichikwa pakulanguka. **18** “Nipele nlilolechesye ni upilikane wenu, pakuwa jwakwete chindu chajonjechekwe nambo jwanganakola chindu, chasumulwe atamuno kanandi chakuchiganisya kuti akwete.” **19** Pelepo achikulugwe ni achapwakwe Che Yesu wajawile kukwalola, nambo nganakombola kwawandichila ligongo lya

winji wa ŵandu. **20** Mundu jumo ŵansalile Che Yesu kuti, “Achikulu ŵenu ni achapwenu alinji paasa, akusaka kunnola.” **21** Nambo Che Yesu ŵaasalile ŵandu wose, “Achikulu ŵangu ni achapwanga ali ŵeŵala ŵakupilikana lilowe lya Akunnungu ni kulikamula.” **22** Sooni lyuŵa limo Che Yesu ŵajinjile mu ngalaŵa ni ŵakulijiganya ŵao, ŵaasalile, “Tujaule peesi litanda.” Nipele, ŵatandite ulendo. **23** Paŵaliji mu ngalaŵa Che Yesu ŵaliji ni lugono ni ŵagonile. Nipele jatandite kupuga mbungo jekulungwa ni gatandite kwinjila meesi mu ngalaŵa ni ŵaliji mu chakogoya. **24** Ŵakulijiganya ŵala ŵajaulile Che Yesu kukwajimusya achitiji, “Ambuje, Ambuje! Tulinkwasika!” Che Yesu ŵajimwiche ni kujikalipila mbungo jekulungwa ni matumbela ga meesi, yose yamyalele ni kwaliji kutulele. **25** Ni sooni ŵaasalile, “Chikulupi chenu chili kwapi?” Nambo ŵanyawo ŵasimosile ni kamulwa ni lipamba ni kusalilana jwine ni jwine, “Mundu ju ali jwanti uli? Pakuŵa akujilamula namuno mbungo jekulungwa ni matumbela ga meesi ni yose ikwapilikanila.” **26** Che Yesu pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵajendelechele ni ulendo ni ŵaiche ku mbwani ja chilambo cha Ŵagelasi chachili peesi litanda lyaliŵandikene ni ku Galilaya. **27** Che Yesu paŵatulwiche mu ngalaŵa ni kuliŵata mbwani, mundu jumo jwa musi ula juŵaliji ni masoka ŵannyichilile. Nambo mundu jo kwa moŵa gamajinji nganatakulaga namose nganatamaga mu nyuumba nambo ŵatamaga mu mbugu sya kusichila ŵandu. **28** Paŵammweni Che Yesu ŵalisile, ŵaligwisisye paasi paujo pao ni kunyanyisya, “Mmwejo, Che Yesu Mwana jwa Akunnungu Ŵakulu, nkusaka ichichi kwangune? Ngunchondelela ngasimulagasya!” **29** Ŵaŵechete yeleyo pakuŵa Che Yesu ŵalikalipile lisoka linkopoche mundu jo. Lyele lisoka lyo lyaliji nkunkamula mundu jo kaŵilikaŵili, natamuno

ŵandu ŵambisile nkati ni kwataŵilisya makono ni makongolo ni unyolo ni magwedegwede, nambo ŵakutulaga nyolo syo ni magwedegwede ni lisoka lyo lyanjausyaga mwipululu. **30** Che Yesu ŵammusisye, “Liina lyenu ŵaani?” Ŵajanjile, “Liina lyangu lili ‘Mpingo.’” Ŵajanjile yeleyo pakuŵa ŵaliji ni masoka gamajinji. **31** Gele masoka go gaachondelele kuti ngasiŵajausya mu lisimbo lyangali mbesi. **(Abyssos g12)** **32** Pele paliji ni mpingo wekulungwa wa maguluŵe galiji ganinkulya mungulugulu chitumbi. Masoka gala gaachondelele Che Yesu gajaule gakagajinjile maguluŵe. Nombe Che Yesu ŵagalesile gajaule. **33** Masoka gankopweche mundu jo ni gajinjile mu maguluŵe ni mpingo wose wa maguluŵe waselelechele mu litanda lyalili chiŵandi ni chitumbi ni kutiŵila mu meesi. **34** Ŵakuchinga ŵala paŵaiweni yose yaitendekwe yo ŵautwiche, ŵajawile kukwasalila ŵandu ngani syo mu migunda ni misi. **35** Ŵandu ŵaiche kukulola iyakopochele. Ni ŵajaulile Che Yesu, ŵansimene mundu jugantyosile masoka jo ali atemi chiŵandi ni makongolo ga Che Yesu, ali awasile nguo ni ali ni lunda lwambone, nombewo ŵajogwepenje. **36** Ŵandu uŵalolite jele ngani jininkukopochela ŵaasalile ŵanyawo iŵatite pakulamwa mundu jwakamwilwe ni masoka jo. **37** Ni ŵandu wose ŵa chilambo cha ku Gelasi chila ŵakamwilwe ni lipamba lyekulungwa. Nipele ŵaachondelele Che Yesu atyoche, nombe Che Yesu ŵakwesile sooni mu ngalaŵa ni kwaula. **38** Mundu jugankopweche masoka jula ŵaachondelele Che Yesu kuti alongane nawo. Nambo Che Yesu ŵanlanjile, ni ŵansalile, **39** “Mmuje kumusi nkasale yose yatesile Akunnungu kukwenu.” Nipele, mundu jula ŵajawile ni kwenesya mu musi wose indu yose iŵapanganyichiswe ni Che Yesu. **40** Che Yesu paŵajombweche litanda ni kwaula kwine, mpingo wa ŵandu ŵapochele, pakuŵa

wose ŵaliji nkwalindilila. **41** Pelepo ŵaiche mundu jumo liina lyakwe che Yailo, juŵaliji chilongola jwa nyuumba ja kupopelela, ŵatindiŵele pa makongolo ga Che Yesu ni ŵaachondelele kuti ajaule kumangwao, **42** pakuŵa mwali jwao jwajika pe jwa yaka mpela kumi na mbili ŵaliji nkulwala chiŵandika kuwa. Che Yesu paŵaliji nkwaula, ŵandu ŵaliji nkwaŵijikanya kosekose. **43** Nipele paliji ni jwankongwe jumo mumpingo wa ŵandu mula, juŵalwalaga magono kwa yaka kumi na mbili, juŵamasile chipanje chakwe chose kwa ŵamitela ni ngapagwa juŵankombwele kunnamya. **44** Jwankongwe jo ŵannyichilile Che Yesu kunyuma ni ŵakwaiye lujenje lwa mwinjilo wao. Papopo ŵalamile magono. **45** Che Yesu ŵausisye achitiji, “Ana ŵaani ŵangwaiye?” Wose ŵatite ngapagwa mundu jwankwaiye. Nombe che Petulo ŵatite, “Ambuje, mpingo wa ŵandu unsyungwile ni kummijikanya!” **46** Nambo Che Yesu ŵatite, “Apali mundu jwangwaiye, nguimanyilila pakuŵa machili gangopweche.” **47** Jwankongwe jula paŵaiweni kuti ngakukombola kulisisa, ŵalikopwesye achitetemelaga kwa lipamba ni ŵatindiŵele paujo pa Che Yesu. Pelepo ni ŵasasile mmbujo mwa wose ligongo lya kwakwaya Che Yesu ni iŵatite pakulamwa kwanakamo. **48** Che Yesu ŵansalile jwankongwe jula kuti, “Mwanangu, chikulupi chenu chinnamisye. Njaule kwa chitendewele.” **49** Che Yesu akanaŵe kumalisya kuŵecheta jwaiche mundu jumo kutyochela ku nyuumba ja chilongola jula kukwasalila che Yailo kuti, “Mwanagwenu awile, nkapunda kunsausya jwakwiganya.” **50** Nambo Che Yesu paŵapilikene yeleyo ŵaasalile che Yailo, “Kasinjogopa, ngambe kukulupilila, nombewo chalame.” **51** Paŵaiche pa nyuumba po nganansalila mundu jwine kuti ajinjile pamo nawo, ikaŵe che Petulo ni che Yohana ni che Yakobo

ni achikulugwe ni atatigwe mwali jo. **52** Ŵandu wose ŵaliji nkulila ni kwalilila malilo. Nambo Che Yesu ŵaasalile ŵanyawo, “Mmyalale, pakuŵa nganawa nambo agambile gona pe!” **53** Ni ŵanyawo ŵansechile pakuŵa ŵaimanyililaga kuti awile. **54** Nambo Che Yesu ŵankamwile nkono mwali jula ni kummilanga “Mwanangu njimuche!” **55** Umi wao waujilile ni papopo ŵajimi. Ni Che Yesu ŵaasalile kuti ŵape chakulya. **56** Achaŵelesi ŵao ŵasimosile nnope nambo Che Yesu ŵaakanyisye kuti akansalila mundu jwalijose yaitendekweyo.

9 Che Yesu ŵaaŵilasile pamo ŵakulijiganya ŵao kumi na mbili, ŵapele machili ni ulamusi wa kugakoposya masoka gose ni kulamya ilwele. **2** Ŵatumile ajaulangane kukwalalichila ŵandu Umwenye wa Akunnungu ni kwalamya ŵakulwala. **3** Ŵasalile, “Nkajigala chindu chachili chose mulendo atamuno ntindiso atamuno nsaku atamuno chakulya atamuno mbiya atamuno iwalo iŵili. **4** Nyuumba jajili jose jichinkajinjile ni kumpochela nlonjele pelepo, mpaka pachintyoche musi wo. **5** Ŵandu akanaga kumpochela, ntyochanje mu musi mo nombe ŵanyamwe pachintyoche nkung'unde luundu mmakongolo mwenu kulosya kuti achinsyene asagwile kuukana utenga wa Akunnungu.” **6** Nipele, ŵatandite ulendo, ŵapitaga msinda ni msinda ŵalalichilaga Ngani Jambone ni kwalamya ŵakulwala pali pose. **7** Ni chilongola che Helode ŵapilikene indu yose iyatendekwe ni ŵakanganiche pakuŵa ŵane ŵatiji, “Che Yohana Ŵakubatisya ŵala asyuchile!” **8** Nambo ŵane ŵatiji che Elia ŵala atyochele ni ŵane ŵatiji kuti jumo jwakwe jwa ŵakulondola ŵa Akunnungu ŵakalakala asyuchile. **9** Nambo che Helode ŵatite, “Ŵele che Yohana wo ngati nakatile ntwe sambano ŵele ni ŵaani ungupilikana ngani syakwesi?” Nipele ŵansosaga kuti

ŵawone. **10** Achinduna ŵala paŵausile, ŵaŵalanjile Che Yesu yose yaitesile. Che Yesu ŵaajigele ŵanyawo, ŵajawile pajika mu musi waukuŵilanjikwa Besesaida. **11** Nambo mpingo wa ŵandu ula paŵaimanyi kuŵajawile, ŵakuiye. Nombe Che Yesu ŵapochele ni ŵaŵechete nawo ya umwenye wa Akunnungu ni kwalamya ŵaŵasachile kulamwa. **12** Lyuŵa palyatandite kutiŵila, ŵakulijiganya kumi na mbili ŵala ŵanjaulile Che Yesu kukwasalila kuti, "Mwalanje ŵandu ajaulangane mu misi ni migunda jakuŵandichila akasose yakulya ni pagona, pakuŵa patuli pa pali pajika." **13** Nambo Che Yesu ŵaasalile, "Ŵanyamwe mwape ŵanyawo chindu chakulya." Nipele ŵajanjile, "Nganitukola yakupunda nambo tukwete mikate nsano ni somba siŵili pe. Panepa tujaule tukaasumile yakulya mpingo wose wu?" **14** Ŵandu uŵaliji pepala, ŵaliji achalume mpela elufu tano. Nipele Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao kuti, "Mwatamiche paasi mipingo ja ŵandu mpela hansinihansini." **15** Ŵakulijiganya ŵao ŵatesile mpela iŵatite pakusalilwa ni ŵatamiche wose. **16** Nipele Che Yesu ŵajigele mikate nsano jila ni somba siŵili sila ni ŵalolite kwinani ni kwatogolela Akunnungu ni kwipa upile ni kugaŵanya, ŵapele ŵakulijiganya ŵao kuti ŵapeleganye ŵandu. **17** Ŵandu wose ŵalile ni kwikuta. Ŵalokotenye isigasi ya mbakatika ni kugumbasya itundu kumi na mbili. **18** Lyuŵa limo, Che Yesu ŵaliji nkupopela jika pe ni ŵakulijiganya ŵao ŵaliji pachiŵandi. Nipele ŵausisye ŵanyawo, "Ana ŵandu akuti une ndili ŵaani?" **19** Ŵajanjile, "Ŵane akuti mmwejo ni che Yohana Ŵakubatisya ni ŵane akuti che Elia ni ŵane akuti jumo jwao ŵakulondola ŵakalakala ŵa Akunnungu asyuchile." **20** Pelepo ŵausisye ŵanyawo, "Nombe ŵanyamwe nkutinji une ndili ŵaani?" Che Petulo ŵajanjile, "Mmwejo ni Kilisito Nkulupusyo

chilanga chiŵalanjile Akunnungu.” **21** Che Yesu ŵalamwile ŵanyawo ni kwakanya kuti akasala kwa mundu jwalijose jele ngani jo. **22** Ŵapundile kuŵecheta kuti Mwana jwa Mundu akusachilwa kulaga nnope ni kukanikwa ni achachekulu ni achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ga che Musa ni kuulajikwa nambo lyuŵa lyaatatu lya chiwa chao chachisyuka. **23** Nipele, ŵaasalile ŵandu wose kuti, “Mundu jwalijose jwakusaka kuunguya akusachilwa alikane nsyene ni atwichile nsalaba wakwe moŵa gose ni kunguya. **24** Pakuŵa jwalijose jwakusaka kuukulupusya umi wakwe chaujase ni jwalijose juchaujase umi wakwe ligongo lyangune, jwelejo chaukulupusye. **25** Ana mundu chapate chichi, aŵaga ni ipanje yose ya pachilambo kwa kulijasa natamuno kulijonanga nsyene? **26** Pakuŵa mundu jwalijose jutachingolela soni une ni majiganyo gangu, Mwana jwa Mundu tachinkolela soni mundu jo pachachiika mu ukulu wakwe ni wa Atati ni wa achikatumetume ŵa kwinani ŵaswela. **27** Ngunsalila isyene kuti, apali ŵane mwa ŵanyaŵa ngaawa pangauwona Umwenye wa Akunnungu.” **28** Galiji moŵa nane paŵamasile kuŵecheta gelego, Che Yesu ŵaajigele che Petulo ni che Yohana ni che Yakobo, ŵakwesile nawo pa chitumbi kukupopela. **29** Paŵaliji nkupopela, kuloleka kwa ku meeso kwao kwagalawiche ni iwalo yao yaliji yeswela ni kung'alima nnope. **30** Papopo ŵandu ŵaŵili ŵaoneche aninkukunguluka nawo, nombe ŵandu wo ŵaliji che Elia ni che Musa, **31** ŵaŵakopochele ali ni ukulu, uŵaŵechetaga nawo Che Yesu yankati ichiyaakopochele ku Yelusalemu ko kuti agumbalichisye yailembekwe nkati ŵelewo. **32** Che Petulo ni achinjakwe ŵatopelwe ni lugono, nambo paŵajimwiche, ŵauweni ukulu wa Che Yesu ni ŵandu ŵaŵili uŵajimi nawo. **33** Ŵandu ŵaŵili wo paŵaliji aninkulekangana ni

Che Yesu, che Petulo ŵaasalile Che Yesu, “Ambuje, ili yambone uwe kutama apano! Tutaŵe masakasa gatatu, limo lyenu ni limo li che Musa ni line li che Elia.” Nganaimanyililaga chaŵaŵechetaga cho. **34** Che Petulo paŵaliji aninkuŵecheta yeleyo, liunde lyaichilile ni ŵakulijiganya ŵala ŵajogwepe pakuŵa liunde lyo lyaliji lininkwaichilila. **35** Lyakopochele lilolŵe mwiunde mula, lichitiji, “Aju ni Mwanangu junansagwile, mumpilikanichisye.” **36** Palyamasile kupilikanika lilolŵe lyo, Che Yesu ŵaoneche ali jika pe. Ŵakulijiganya ŵao ŵamyalele ni nganansalila mundu jwalijose gele moŵa go yankati yele yose iŵaiweni yo. **37** Malaŵi jakwe Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵatatu ŵala paŵaliji aninkutuluka mwitumbi, mpingo wekulungwa wa ŵandu ŵaichilile. **38** Mundu jumo mu mpingo mwa ŵandu mula ŵanyanyisye achitiji, “Jwakwiganya, ngunchondelela munkolele chanasa mwanangu ju pakuŵa ali mwanangu jwa jika pe! **39** Nnole lisoka lyakwe likusomoka ni chitema pe likuntenda agumile ni kuntaga njilinjili ni kunkopoka chiulo nkang'wa. Likupunda kunnagasya nnope ni ngalikunneka kwakwepepala. **40** Nipele, nachondelele ŵakulijiganya ŵenu kuti akalityosye, nambo nganakombolanga.” **41** Che Yesu ŵajanjile, “Ŵanyamwe uŵelesi wangali chikulupi, ni ŵakusochela, chindame ni ŵanyamwe ni kumpililila mpaka chaka chi?” Nipele, Che Yesu ŵansalile mundu jo kuti, “Munjise nawo apano mwanagwenu jo.” **42** Katema jwele mwanache jo paŵaliji aninkwaichilila Che Yesu, lisoka lila lyangwisisye paasi ni kuntaga njilinjili. Nambo Che Yesu ŵalikalipile lisoka lila ni kunnamya mwanache ni kwauchisya atatigwe. **43** Ŵandu wose ŵasimosile nnope kugalola machili gamakulungwa ga Akunnungu. Ŵandu ŵala paŵaliji nkusimonga yankati yose yaitesile, Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao,

44 “Ngasinliŵalila chingusaka kuŵecheta ni ŵanyamwe chi, Mwana jwa Mundu chatagwe mmakono ga ŵandu.” **45** Nambo ŵanyawo nganagamanyilila malumbo ga maloŵe gaŵaŵechete. Lyele lyaliji lyakusisika kwa ŵanyawo kuti anamanyichisye, nombe ŵanyawo ŵajogwepe kwausya malumbo ga maloŵe go. **46** Gatyochele makani kwa ŵakulijiganya ŵala gati ŵaani ŵaali ŵakulungwa kupunda achinjakwe. **47** Nambo Che Yesu ŵasimanyilile nganisyo sisyaliji mmitima jao nipele ŵanjigele mwanache jwannandi ni ŵanjimiche chiŵandika nawo, **48** ŵaasalile, “Mundu jwalijose jwakumpochela aju mwanache jwannandi ju kwa liina lyangu, jwelejo akumbochela une ni jwalijose jwakumbochela une, akumpochela jwelejo jwandumile une. Pakuŵa jwali jwannandi kupunda wose pasikati jenu, jwelejo ni jwali jwankulungwa.” **49** Che Yohana ŵaŵechete kuti, “Ambuje, tummweni mundu jumo achikoposyaga masoka mu liina lyenu nombe uweji twalinjile kunnekasya ligongo jwelejo nganaŵa jumo jwetu.” **50** Nambo Che Yesu ŵaasalile ŵanyawo kuti, “Nkannekasya, pakuŵa jwalijose jwangankanila ŵanyamwe, jwelejo ali pamo ni ŵanyamwe.” **51** Nipele, pagaŵandichile moŵa ga Che Yesu kujigalikwa kwinani ŵasachile kwaula ku Yelusalemu. **52** Ŵatumile ŵantenga ŵalongolele, nombewo ŵajawile ni kwinjila mu musi umo wa Ŵasamalia kukuŵika chile indu yose kwa ligongo lyao. **53** Nambo ŵandu ŵa wele musi wo ŵakanile kumpochela ligongo ŵaimanyilile kuti ŵasachile kwaula ku Yelusalemu. **54** Katema ŵakulijiganya ŵakwe paŵaiweni yeleyo, che Yohana ni che Yakobo ŵatite, “Ambuje, ana nkusaka tuŵilasye mooto kutyochela kwinani kuti wajonanje ŵanyaŵa?” **55** Nambo Che Yesu ŵagalauchile ŵanyawo ni kwakalipila. **56** Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao ŵatyosile ni kwaula kunsinda

wine. **57** Paŵaliji mu ulendo, mundu jumpepe ŵansalile Che Yesu kuti, “Chinankuye kwakulikose kuchinjaule.” **58** Che Yesu ŵatite, “Macheto gakwete masomwa ni ijuni ikwete isusi, nambo Mwana jwa Mundu nganakola pagona ni kupumulila.” **59** Nipele, ŵansalile mundu jwine kuti, “Munguye.” Nambo jwelejo ŵatite, “Ambuje, muuneche kaje nyaule ngaasiche atati ŵangu.” **60** Nambo Che Yesu ŵansalile jwelejo kuti, “Mwaleche ŵawe ŵaasiche ŵawe ŵao, nambo mmwejo njaule nkalalichile ngani ja Umwenye wa Akunnungu.” **61** Ni mundu jwine ŵansalile Che Yesu kuti, “Ambuje chinankuye, nambo muuneche kaje ngaalanje ŵaali kumusi kwangu ŵala.” **62** Nambo Che Yesu ŵajanjile, “Jwalijose jwakamwile lijela ni kotama kulima agalaukaga ni kulola panyuma, jwelejo ngakuŵajilwa mu Umwenye wa Akunnungu.”

10 Pagamasile gelego, Ambuje ŵaasagwile ŵakulijiganya sabini na mbili. Ni ŵaatumile ŵakulijiganya ŵaŵili ŵaŵili ŵalongolele paujo pao pa misinda jilijose ni kulikose kuŵasachile nsyene kwaula. **2** Ŵasalile ŵanyawo kuti, “Magungulo gali gamajinji nambo ŵakugungula ali kanandi. Nipele mwaŵende asyene ngunda kuti ŵatume ŵakugungula mu ngunda mwao. **3** Sambano njaulangane, mmanyilile kuti nguntuma ŵanyamwe mpela mwanangondolo pasikati masogo. **4** Ngasinjigala chilolo pane nsaku pane ilatu ine, nkankomasya mundu jwalijose mwitala. **5** Mwajinjilaga mu nyuumba jajili jose, mwakomasye yelei kaje, ‘Chitendewele chipagwe mu nyuumba ji!’ **6** Iŵaga chapagwe jwakunonyelwa ni chitendewele mwelemo, chitendewele chenu chichitame najo, nambo iŵaga ngapagwa jwachitendewele, chitendewele chichimbujile kukwenu sooni. **7** Nlonjele pa nyuumba jo nchilyaga ni kung'wa yakumpanga, pakuŵa

jwakupanganya masengo akuŵajilwa mbote. Ngasinsama nyuumba ji kwaula nyuumba jo. **8** Mwaikaga mmusi wauli wose ni kumpochela, nlyanje yaili yose yakumpa. **9** Mwalamye ŵandu ŵakulwala ŵaali kweleko, mwasalile, 'Umwenye wa Akunnungu uŵandichile kukwenu.' **10** Nambo mwajinjilaga mmusi wauli wose ni akanaga kumpochela, ntyoche, nomwe pankupita mmatala gao nkajileje, **11** 'Atamuno luundu lwa pamusi wenu lwalunyambatile pa sajo syetu, tukumpatila ŵanyamwe kulosya kuti mwachinsyene nsagwile kuukana utenga wa Akunnungu. Nambo, mmanyilile kuti, umwenye wa Akunnungu uŵandichile.' **12** Ngunsalila kuti, pa lyuŵa lya malamulo magambo ga ŵandu wa musi wo chigaŵe gamakulungwa kupunda magambo ga ŵandu ŵa ku Sodoma. **13** "Ulaje uŵe kukwenu, ku Kolasini! Ulaje uŵe kukwenu, ku Besesaida! Pakuŵa, iŵaga yakusimosya iyatendekwe kukwenu, ikatendekwe ku Tilo ni ku Sidoni kula, ŵandu ŵa kwele kalakala pe akatemi paliu ali atakwile magunia ni kulitaga liu muntwe kulosya kuti alesile sambi syao. **14** Nambo pa lyuŵa lya malamulo magambo genu chigaŵe gamakulungwa kupunda magambo ga ku Tilo ni ku Sidoni. **15** Ni mmwejo Kapelenaumu, ana nkuganisya kuti chinlikusye mpaka kwinani? Ngwamba chinchituluswa mpaka kwiuto kwa ŵandu ŵawile." **(Hadēs g86)** **16** Nipele Che Yesu ŵapundile kwasalila ŵakulijiganya ŵao kuti, "Jwakumpilikana ŵanyamwe, akumbilikana une, jwakumpochela ŵanyamwe akumbochela une. Ni jwalijose jwakukana kumbochela une, akwakana ŵandumile une." **17** Kanyuma ŵakulijiganya sabini ŵausile achisengwaga, achitiji, "Ambuje, atamuno masoka gatujitichisye kwa liina lyenu." **18** Ŵelewo ŵaasalile ŵanyawo kuti, "Nambweni Shetani yatiteje pakugwa mpela njasi kutyochela kwinani. **19** Elo,

nampele ulamusi wa kuliŵata majoka ni makoloto ni ulamusi wa pachanya machili gose ga jwammagongo ni ngapagwa chindu chachili chose chakummenga. **20** Nambo nkasechelelela ligongo lyakuti masoka ganjitichisye, nambo nsechelele ligongo lya meena genu galembikwe kwinani." **21** Katema kakoko peko, Che Yesu ŵasangalele kwa ulamusi wa Mbumu jwa Akunnungu, ŵatite, "Nguntogolela Atati, Ambuje ŵa kwinani ni chilambo, pakuŵa mwasisile yelei ŵa lunda ni ŵa umanyilisi ni kwaunukulila ŵanache. Elo, Atati, pakuŵa yeleyi ni yaitite pakunnonyela." **22** Nipele ŵatite, "Atati ŵangu ambele une indu yose. Ngapagwa jwakummanyilila Mwana akaŵe Atati, ni Atati akaŵe Mwana, ni jwalijose jwakunsaka Mwana akumbunukulila." **23** Nipele Che Yesu ŵagalauchile ŵakulijiganya ŵao ni kuŵecheta nawo kwantemela kuti, "Nkwete upile ŵanyamwe kwakwiwona inkwiwona yi. **24** Ngunsalila kuti ŵakulondola ŵa Akunnungu ni mamwenye ŵasachile kwiwona inkwiwona ŵanyamwe nambo nganaiwona ni kupilikana inkwipilikana ŵanyamwe, nambo nganaipikana." **25** Kanyuma, jwakwiganya Malajisyo jumo ŵajimi ni kwausya Che Yesu kwa kwalinga achitiji, "Jwakwiganya, ana ndende chichi pakuti ngole umi wa moŵa gose pangali mbesi?" **(aiōnios g166)** **26** Che Yesu ŵambusisye kuti, "Ana ilembechekwe chichi mu Malajisyo che Musa? Ana nkusyoma chichi mwelemo?" **27** Ŵajanjile, "Mwanonyele Ambuje Akunnungu ŵenu ni ntima wenu wose ni uumi wenu wose ni machili genu gose ni umanyilisi wenu wose ni njenu mpela mwasyene." **28** Che Yesu ŵansalile, "Njanjile uchenene! Ntendeje yeleyo, nomwe chinkole umi." **29** Nambo ŵelewo, ŵasachile kuliŵalanjila kuti akuchimanyilila chakuusya cho, ŵausisye Che Yesu, "Ana njangu jo ni ŵaani?" **30** Che Yesu ŵajanjile, "Jwapali mundu jumo jwaŵaumilaga ku

Yelusalemu kutuluchila ku Yeliko. Paŵaliji mwitala, ŵasimene ŵachiswamba ni ŵambusile iwalo yakwe ni kumputa ni ŵatyosile ni kunneka achiŵandichilaga kuwa. **31** Pangalolela, jwambopesi jumo ŵaliji nkupita mulamula mwitala mula, nambo paŵambweni ni ŵasepwiche pambali ni kwaula. **32** Iyoyo peyo, Mlawi jumo paŵaiche pelepo ŵambweni, ni ŵasepwiche pambali ni kwaula. **33** Nambo Msamalia jumo juŵaliji muulendo ŵaiche pepala paŵaliji mundu jula, nombe paŵambweni ŵambonele chanasa. **34** Nipele, ŵanjaulile, ŵagajosisye maŵanga gao kwa mauta ni divai ni kugataŵa maŵanga, paŵamasile kutenda yeleyo ŵanjigele pa chinyama chakwe, ni ŵanjawisye kukwalwasya mu nyuumba ja achalendo. **35** Malaŵi jakwe ŵatyosisye lupia siŵili sya mbiya, ŵampele jwakujigosa nyuumba jila ni ŵansalile kuti, ‘Munlwasye mundu ju ni chachili chose chachichipunde kwa jweleju, chinjilipila une pachimuje.’” **36** Che Yesu ŵausisye, “Mwa ŵele ŵatatu wo, ŵaani ŵalosisye kuti ali njakwe mundu juŵaputikwe ni ŵachiswamba?” **37** Jwakwiganya Malajisyo jula ŵajanjile, “Jwejula juŵankolele chanasa jula.” Che Yesu ŵansalile, “Njaule nkatende iyoyo peyo.” **38** Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao paŵaliji muulendo, ŵaiche kunsinda umo ni jwankongwe jumo liina lyao che Masa ŵampochele kumangwao. **39** Che Masa ŵaliji ni mpwakwe liina lyao che Maliamu, jweleju ŵatemi chiŵandi ni Ambuje Che Yesu achipikanilaga majiganyo gao. **40** Nambo che Masa ŵaliji nkuchenjeuka ni masengo gamajinji. Nipele ŵajaulile Che Yesu kukwasalila achitiji, “Ambuje, ana ngankulola kuti apwanga anesile une mbanganye masengo jika? Mwasalile aiche kukungamusya.” **41** Nambo Ambuje ŵajanjile kuti, “Che Masa, che Masa, nkuchenjeuka ni kulisausya ni yejinji. **42** Nambo chipali chindu chimo pe chachikusachikwa.

Che Maliamu asagwile liunjili lyambone ni sooni ngapagwa mundu juchachityosye kukwakwe.”

11 Lyuŵa limo, Che Yesu ŵaliji nkupopela peuto pamo, paŵamasile, jumo jwa ŵakulijiganya ŵao ŵatite, “Ambuje, ntujiganye kupopela, kwati mpela che Yohana Ŵakubatisya iŵatite pakwajiganya ŵakulijiganya ŵao.” **2** Che Yesu ŵaasalile, “Pankupopela, njileje yelei, ‘Atati, Liina lyenu lijinichilwe, Umwenye wenu uiche. **3** Ntupe chakulya chetu cha lyuŵa ni lyuŵa. **4** Ntulechelesye sambi syetu, pakuŵa uweji nombe tukwalechelesya wose ŵakutuleŵela. Ni sooni nkatujinjisya nkulinjikwa.’” **5** Ni Che Yesu ŵaasalile kuti, “Tujile jumo jwenu akwete ambusanga ni anjaulilaga pasikati chilo ni kunsalila, ‘Ambusanga, mungongosye mikate jitatu none chinambuchisye, **6** pakuŵa ambusanga ŵangu ali mu ulendo, asepuchile kumusi none nganingola chakwapa.’ **7** Nganichisye kuti ambusanga ŵenu akanjanjile ali nkati, ‘Nkaasausya une! Pakuŵa masile kuugala nnango. Une ni achiŵanangu tugonile ni ngangukombola kwimuka ni kumpa!’ **8** Isyene ngunsalila kuti, ngaajimuka ni kwapa atamuno ali ambusanga gwao pe, nambo ligongo lya mundu jo ichajile pakupunda kwachondelela, chajimuche ni kwapa chachili chose chakuchisaka. **9** “Nipele none ngunsalila yakuti, mmende ni ŵanyamwe chimpegwe, nsose ni ŵanyamwe chinnyiwone, mpoposye ni ŵanyamwe chachimbugulila nnango. **10** Pakuŵa jwalijose jwakuŵenda akupegwa ni jwakusosa akupata ni jwakupoposya, nnango ukuugulikwa kwa ligongo lyakwe. **11** Ana, atati chi mwa ŵanyamwe, mwanache aŵendaga somba, chachiapa lijoka kuleka kwapa somba? **12** Pane ŵaŵendaga lindanda, ana chachapa likoloto? **13** Chisau ŵanyamwe ŵangalumbana, nkumanyilila kwapa achiŵana

ŵenu indu yambone, isyene Atati ŵenu ŵa kwinani chiŵape Mbumu jwa Akunnungu aŵala ŵakwaŵenda." **14** Lyuŵa limo Che Yesu ŵaliji nkukoposya lisoka lilyantendekenye mundu anaŵechete. Pilyakopweche lisoka lyo, jwangaŵecheta jo, ŵakombwele kuŵecheta, ni mpingo wa ŵandu ŵasimosile. **15** Nambo ŵane mwa ŵelewo ŵatite, "Akugakoposya masoka kwa ulamusi wa Belesebuli, jwankulu jwa masoka." **16** Ni ŵane ŵalinjile kwakwaŵenda ŵalosye chimanyisyo chakuti ulamusi wao utyochele kwinani. **17** Nambo Che Yesu, achimanyililaga ng'anisyo syao ni ŵaasalile ŵanyawo, "Ŵandu ŵa umwenye wauliwose aputanaga achinsyene pe wele umwenye wo chiugwe ni ŵandu wa nyuumba jajili jose ŵaputanaga achinsyene pe ŵandu ŵa nyuumba jo chajonasiche. **18** Nipele iŵaga Shetani akulikanila nsyene, umwenye wakwe chiulame? Nguti yeleyi pakuŵa ŵanyamwe nkuumecheta kuti ngugakoposya masoka kwa ulamusi wa Belesebuli. **19** Ŵakulijiganya ŵenu nombe akugakoposya masoka mpela inguti kupanganya une, iŵele uli menema musalile kuti ngugakoposya masoka kwa ulamusi wa Belesebuli? Nipele ŵanyawo ni utachinnamula ŵanyamwe. **20** Nambo iŵaga ngugakoposya masoka kwa ulamusi wa Akunnungu, nipele nnyimanyilile kuti Umwenye wa Akunnungu umasile kwika kukwenu. **21** "Mundu jwali ni machili pakulindilila nyuumba jakwe ni yakumenyanila yakwe, ipanje yakwe yose chigosekwe. **22** Nambo aikaga jŵapundile machili ni kumputa, jwelejo akunsumula yakumenyanila yose iyaikulupililaga yo ni kuigaŵanya iŵasumwile. **23** "Mundu jwalijose jwanganaŵa pamo ni une, akunganila ni mundu jwalijose jwangakusakulila pamo ni une, jwelejo akupwilinganya. **24** "Lisoka lyankopokaga mundu likusyungula syungula mwipululu mwangali meesi lichisosaga

pakupumulila. Palikulepela likuti, ‘Chimujile ku nyuumba jangu kungopochela kula.’ **25** Palikuujila, akujisimana nyuumba jila jili jepyajile ni mwekotopasye. **26** Nipele likwaula kukugajigala masoka gane saba gakusakala kupunda ŵelewo, gose gakwaula kukunjinjila mundu jula. Kumbesi kwakwe mundu jo akuŵa jwakusakala kupunda iŵaliji kundanda.” **27** Che Yesu paŵaliji nkuŵecheta gelego, jumo jwa achakongwe jwa mumpingo mwa ŵandu mula, ŵanyanyisye lilowe achitiji, “Jwana upile jwankongwe jwambeleche ni kunjonjesya jo!” **28** Nambo Che Yesu ŵaŵechete, “Nambo ŵana upile wakupunda ŵakulipilikanichisya lilowe lya Akunnungu ni kwitichisya.” **29** Nipele, mpingo wa ŵandu paŵaliji nkoonjecheka, Che Yesu ŵatandite kusala, “Uŵelesi wu uli uŵelesi wa kusakala. Ukusaka chimanyisyo, nambo ngaupegwa chimanyisyo chachili chose ikaŵe chimanyisyo chi che Yona chila. **30** Mpela che Yona iŵaliji chimanyisyo cha ŵandu wa ku Ninawi ni iyoyo peyo Mwana jwa Mundu chachiŵa chimanyisyo kwa uŵelesi wu. **31** Iyoyo peyo pa lyuŵa lyakulamulila Mwenye jwankongwe jwa ku Sheba chakopochele pamo ni ŵandu wa uŵelesi wu, nombewo chachisala kuti uŵelesi wu wanamagambo. Pakuŵa ŵelewo ŵaumile kwakutalichila, ŵaiche kukugapikanila malowe gambone ga lunda ga mwenye che Selemani, nambo pelepa apali jwankulu kupunda mwenye che Selemani. **32** Ŵandu ŵa ku Ninawi chakopochele pa lyuŵa lya malamulo lyo pamo ni ŵandu ŵa uŵelesi wu, nombewo chachisala kuti uŵelesi wu wanamagambo. Pakuŵa ŵandu ŵa ku Ninawi ŵalesile sambi ligongo lya kulalichilwa utenga wa Akunnungu ni che Yona, nambo pelepa kwana jwankulu kwapunda che Yona. **33** “Ngapagwa mundu jwakupamba lumuli ni kulusisa pane kuluunichila ni lulo nambo akuluŵika pachanya

chindu chakuŵichila lumuli, kuti ŵakwinjila mwelemo akombole kulola lilanguka lyakwe. **34** Lumuli lwa chiilu chenu luli liso lyenu, lyaŵaga lyansima, chiilu chenu chose chichiŵe mu lilanguka, nambo lyaŵaga ngaŵa lyansima, nombe chiilu chenu chichiŵe muchipi. **35** Nlilolechesye yambone kuti lilanguka lyalili nkati mwenu likaika kugalauka kuŵa chipi. **36** Nipele, iŵaga chiilu chenu chose chaŵaga ni lilanguka, pangali chiŵalo chachichiŵe pa chipi, chiilu cho chiching'alime yambone mpela lumuli lwalukuti pakunlanguchisya ni lilanguka lyakwe." **37** Che Yesu paŵamasile kusala yeleyo, Mfalisayo jumo ŵaalaliche kumangwao kuti akalye nawo chakulya, nombewo ŵajinjile ni kutama kulya. **38** Nambo Mfalisayo jo ŵansimosile Che Yesu kwawona alinkutama panganaŵa kaje chikanaŵe chakulya. **39** Pele Ambuje ŵansalile, "Ŵanyamwe Mafalisayo, nkosya ngao ni mbale kwa paasa, nambo nkati mwenu ngumbele chigongomalo ni ungalimate. **40** Ŵakuloŵela ŵanyamwe! Ana, ngaŵa Akunnungu ŵaŵapanganyisye paasa ni ŵaŵapanganyisye nkati mo? **41** Nambo mwapeje ŵandu ŵakulaga indu yaili nkati ngao ni mbale ni indu ine yose chiiŵe yambone kukwenu. **42** "Nambo ulaje uŵe kukwenu ŵanyamwe Mafalisayo, pakuŵa nkwausya liunjili lya kumi namose pachanya masamba ga kununjila ga mimela gakunonyesya chakulya ni mchicha ni masamba gane gane ni kuleka kwapanganyichisya ŵandu yaikuŵajilwa ni kwanonyela Akunnungu. Mwaŵajilwe kukamulisya yaandanda yo pangaliŵalila yaaŵili yo. **43** "Nambo ulaje uŵe kukwenu, ŵanyamwe Mafalisayo, pakuŵa ikunnonyela kutama mmbujo mu itengu ya achakulungwa mu mmajumba ga kupopelela ni kunkomasya kwa kuchimbichisya paŵachingangene ŵandu. **44** Ulaje uŵe kukwenu, pakuŵa nkulandana ni malembe gangali

chilosyo, ŵandu akupita pachanya pakwe, pangaimanyilila.” **45** Jumo jwa ŵamalamulo ŵajanjile, “Jwakwiganya, pankusala yelei ngati nkutujalusya nowe ŵakwe.” **46** Che Yesu ŵajanjile, “Ulaje uŵe kukwenu ŵanyamwe ŵakwiganya Malajisyo, pakuŵa nkwatwika ŵandu misigo jakutopela jangatwichilika ni mwachinsyene ngankujongola namose chala kwakamusya. **47** Ulaje uŵe kukwenu, pakuŵa nkugumba malembe ga ŵakulondola ŵa Akunnungu, ŵaŵaulajikwe ni achambuje ŵenu. **48** Iyoyo peyo ŵanyamwe nkuŵalanga ni kwitichisya masengo ga achambuje ŵenu pakuŵa ŵelewo ŵauleje ŵakulondola ŵa Akunnungu ni ŵanyamwe nkugumba malembe gao. **49** Ni kwaligongo lyo, lunda lwa Akunnungu lwatite, ‘Chinampe ŵakulondola ŵa Akunnungu ni achinduna, nambo ŵane mwa ŵanyawo chachaulaga ni ŵane ŵao chachalagasya.’ **50** Nipele uŵelesi uu chiuchilagaswa kwaligongo lya chiwa cha ŵakulondola ŵa Akunnungu ŵana wose ŵaŵaulegwe chitandile kupagwa chilambo, **51** chitandile kuulagwa ku che Habili kwichila che Sakalia, juŵaulegwe pasikati ja chilisa ni Nyuumba ja Akunnungu. Eloo, ngunsalila kuti, au uŵelesi uu chiuchilagaswa kwa yele isambo yo. **52** “Ulaje uŵe kukwenu ŵanyamwe ŵakwiganya Malajisyo pakuŵa njigele chiugulilo cha nnango wa umanyilisi ni mwachinsyene nganinjinjila ni ŵaŵajinjilaga mwelemo mwalekasisye kuti akajinjila.” **53** Che Yesu ŵatyosile mwelemo, chitandile pelepo ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo ŵatandite kwachima kwannope ni kwausya mausyo gamajinji. **54** Ŵasakaga ŵatanjisye kwa maloŵe gao.

12 Katema kakoko ŵasongangene ŵandu ŵajinji mpaka kuliŵatana, Che Yesu ŵatandite kwasalila kaje ŵakulijiganya ŵao kuti, “Nlisepusye ni chilungo cha Mafalisayo, chachili cha

ulamba. **2** Ngachipagwa chachiunichikwe chingachiunukukwa ni chachisisikwe chingachimanyika. **3** Lyele ligongo lyo chachili chose chimwaŵechete pa chipi, ŵandu chapikane pa lilanguka ni chimwasongonaga pa chisyepela, muchumba cheugalikwe, chichijenele muchilambo chose. **4** "Ngunsalila ŵanyamwe achambusanga ŵangu kuti ngasimwajogopa ŵelewo ŵakuchiulaga chiilu nambo ngapagwa chakupunda chakuchikombola kuchipanganya. **5** Nambo chinannosye ŵakusachilwa kwajogopa, mwajogope Akunnungu pakuŵa amalaga kuulaga akwete ulamusi wakumponya ku jehanamu. Eloo, mwajogope ŵelewo. **(Geenna g1067)** **6** "Ana ngati ikumanyika kuti ijojolo nsano ikusumichikwa kwa ndalama jajinandi nnope? Nambo ngapagwa chijuni chakuliŵalichikwa ni Akunnungu namuno chimo. **7** Atamuno umbo sya mitwe jenu Akunnungu akusimanyilila sili silingwa. Ngasinjogopa, ŵanyamwe ndi ŵakutopela kwannope kupunda ijojolo yejinji! **8** "Ngunsalila isyene, jwalijose jwakunyitichisya une pa ŵandu kuti jwele ali jwangune, iyoyo peyo Mwana jwa Mundu chachinjitichisya jwelejo mmbujo mwa achikatumetume ŵa kwinani ŵa Akunnungu. **9** Nambo, jwalijose jwakungana une pa ŵandu, nombejo chakanikwe mmbujo mwa achikatumetume ŵa kwinani ŵa Akunnungu. **10** "Mundu jwalijose jwakwaŵechetela yangalumbana Mwana jwa Mundu chalecheleswe, nambo juchannyelusye Mbumu jwa Akunnungu, ngalecheleswa ng'oo. **11** "Pachachinjigala kwa machili mmajumba ga kupopelela pane mmbujo mwa mamwenye ni ŵakulamula kuti nlamulikwe, nkapwelela kuti chinjanje chichi pane ichimmechete. **12** Pakuŵa Mbumu jwa Akunnungu chanjiganye chakuŵecheta katema kakoko." **13** Mundu jumo mumpingo wa ŵandu mula,

ŵansalile Che Yesu kuti, “Jwakwiganya, mwasalile akulu ŵangu tusapulane ipanje yatulechele atati ŵetu.” **14** Che Yesu ŵajanjile, “Ambusanga, ana ŵaani ŵamisile une kuŵa jwakulamula pasikati jenu pane jwakungaŵanyichisya ipanje yenu?” **15** Nipele ŵaasalile wose kuti, “Nlisepusye ni tama ja indu yejinji pakuŵa umi wa mundu nganiupagwa mu winji wa indu yakwete.” **16** Nipele ŵatanjile chitagu chanti, “Kwaliji ni jwachipanje jumo juŵaliji ni ngunda uwasogwele nnope. **17** Jwachipanje jo ŵaganisisye muntima mwakwe achitiji, ‘Chindende uli pakuŵa une nganingola pakugosela magowolo gangu?’ **18** Ŵatite ‘Chindende yelei, chingagumule ngokwe syangu ni kutaŵa jajikulungwa nnope. Mwelemo chingaŵiche magowolo gangu gose ga ngano ni ipanje yangu.’ **19** Pelepo chinalisalile nansyene, ‘Sambano nkwete ipanje yejinji imwaligosele kwa yaka yejinji, mpumule, ndye ni kung'wa ni kusengwa!’ **20** Nambo Akunnungu ŵaasalile, ‘Mmwejo Jwakuloŵela, achi chilo chino umi wenu chiujigalikwe ni yose indigosele ana chiiŵe ya ŵaani?’” **21** Che Yesu ŵamalichisye kuŵecheta, “Yele ni yaili kwa mundu jwakuligosela ipanje yejinji, nambo paujo pa Akunnungu ngakuŵalanjikwa kuti akwete chindu.” **22** Nipele Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, “Kwaligongo lyo ngunsalila, ngasinlilagasya kwa ligongo lya umi wenu kuti chindye chichi atamuno kwa ligongo lya iilu yenu kuti chimmwale chichi. **23** Pakuŵa umi upundile kwa yakulya ni chiilu chipundile kwa iwalo. **24** Ngalole makungulu, ngagakupanda namose kugungula, nganigakola ngokwe namose magulu nambo Akunnungu akugalisya. Ni ŵanyamwe ndi ŵakutopela kugapunda makungulu! **25** Nipele, ŵaani mwa ŵanyamwe kwakulichenjeusya nnope akukombola kulijonjechesya namose lyuŵa limo mmoŵa ga umi wakwe? **26** Nipele, iŵaga ngankukombola kuchitenda

chachinandi mpela chelecho, ligongo chi nkuchenjeuchila ine yo? **27** Nnole uluŵa umele wakwe. Ngaukupanganya masengo, atamuno ngaukuliluchila iwalo. Nambo ngunsalila kuti namose mwenye che Selemani ni ukulu wao wose nganawale yambone mpela limo lya uluŵa wo. **28** Nipele iŵaga Akunnungu akulitakusya yeleyo lisamba lya mwitinji lyalikumela lelo ni malaŵi likupatuka ni kwasikwa pa mooto, ana ngati chantakusye kwakupunda ŵanyamwe ŵandi ni chikulupi chamwana? **29** "Nipele, ngasinlajila ichinlye atamuno iching'we namose ngasimma ni lipamba. **30** Pakuŵa yose yo ikuchenjeuchilwa ni ŵandu ŵangakulupilila ŵa ilambo ine ya pachilambo pano. Nambo mwanya Atati ŵenu akumanyilila kuti nkuilajila yele indu. **31** Nipele nsoseje kaje Umwenye wa Akunnungu ni indu ine chiijonjechekwe kukwenu. **32** "Ngasinjogopa, ŵanyamwe mpingo wenondi! Pakuŵa Atati ŵenu yanonyele kumpa Umwenye wao. **33** Nsumisye inkwete nkaape ŵandu ŵakulaga mbiya syo. Nlipanganyichisye ilolo yangawisala ni kuligosela mbiko jangapunguka ni jangamala kwinani. Kwangaŵandichila ŵa wiyi atamuno konasika ni idudu. **34** Pakuŵa pajili mbiko jenu, pele ntima wenu ni pachiuŵe. **35** "Nliŵiche chile kwakutumichila ni kuleka imulichilo yenu ininkukolela. **36** Mbe mpela achikapolo ŵakwalindilila ambuje ŵao kutyochela kuulombela kuti pakupoposya ŵaugulile nnango kwachitema. **37** Ŵana upile ŵele achikapolo ŵachachasimana ali meeso pachauje Ambuje ŵao! Isyene ngunsalila kuti ambuje wo chaaŵe chile kwatumichila, chiŵatamiche pakulila ni kwatumichila. **38** Iŵaga chauje pasikati chilo pane atamuno kuninkucha ni kwasimana ali meeso, ŵana upile achikapolo wo. **39** Nambo mmanyilileje kuti iŵaga nsyene nyuumba akakamanyilile katema chi chaiche jwa wiyi, akaliji meeso,

ngakajileche nyuumba jakwe jininkugumulikwa. **40** Ŵanyamwe nombe nliŵiche chile, pakuŵa Mwana jwa Mundu akwika katema kangankulolela." **41** Che Petulo ŵausisye Che Yesu kuti, "Ambuje, ana chitagu chi chikutugamba uweji pe pane ŵandu wose?" **42** Ambuje ŵajanjile, "Ana kapolo jwakwimilila chi jwali jwakukulupilichika ni jwalunda, jwaŵichikwe ni ambujegwe kwajimilila achikapolo ŵao kuti ŵagaŵanyichisye yakulya pa katema kakusachilwa? **43** Jwana upile kapolo juchasimanikwe ni ambujegwe ali nkupanganya yele katema pachauje. **44** Isyene ngunsalila kuti ambujegwe chambiche kapolojo kwimilila ipanje yakwe yose. **45** Nambo, jwakutumichila ajilaga muntima mwakwe kuti, ambuje ŵangu akukaŵa kuuja ni kutanda kwaputa achikapolo achinjakwe achalume pane achakongwe ni kulya ni kung'wa ni kukolelwa, **46** ambujegwe kapolo jula chauje pa lyuŵa lyangalilolela ni katema kangakukamanyilila chiŵakatanye ipande ipande ni kwaŵika liunjili limo ni ŵangakukulupilila. **47** "Ni kapolo jwakumanyilila chakuchisaka ambujegwe, nambo ngakuliŵika chile kwa kupanganya yakusachilwa kupanganya ni ambujegwe, chaputikwe kwa nnope. **48** Nambo jwangakuimanyilila indu yakuisaka ambujegwe nombe akupanganya indu yaikuŵajilwa kulagaswa chaputikwe kwakanandi. Pakuŵa jwalijose juchapegwe yejinji chasachilwe kutyosya yejinji ni jwalijose jwapegwile kamulila yejinji chasachilwe kuusya yejinji nnope. **49** "Nyiche kukukolesya mooto pachilambo, none ngasachile nnope kuulola uli ukolele! **50** Nambo ngwete ubatiso wa masausyo gangusachilwa nagakole, nguŵijikanywa nnope mpaka masausyo ga ubatiso wo pachigamale. **51** Ana nkuganisya kuti nyiche nacho chitendewele pachilambo pano? Ngunsalila, ngwamba, nambo nyiche

kukuntindanya. **52** Kutandila sambano, ŵandu nsano ŵa uŵelesi umo chatindigane, ŵandu ŵatatu chaputane ni ŵandu ŵaŵili ni ŵandu ŵaŵili chaputane ni ŵandu ŵatatu. **53** Atati chatindane ni mwanagwao nombe mwanache chatindane ni atatigwe, achikulu chatindane ni mwanagwe mwali nombe mwali chatindane ni achikulugwe, jwankongwe chatindane ni akwegwao nombe ŵelewo chatindane ni nkwegwao." **54** Che Yesu ŵajisalile sooni mipingo ja ŵandu kuti, "Pankugawona maunde ganinkutyochela kulikutiŵilila lyuŵa, papopo ni nkuti lelo chijinye ula ni jikunya. **55** Pajikupuga mbungo kutyochela kulujenda nkuti, 'Lyuŵa chiliŵale lelo' ni iyoyo peyo ikutyochela. **56** Ŵanyamwe ŵa ulamba, nkukombola kulondola iichiŵe lelo kwakulola chilambo ni kwinani kwachichi nipele nkulepela kugamanyilila malumbo gakatemaka? **57** "Sooni kwachichi ngankulilamulila mwachimisyene chachili chambone chakuchipanganya? **58** Pakuŵa ikaliji yambone ntende yaili yose kwilana nawo jwammagongo nli mwitala. Iŵaga ngaŵa yeleyo chanjausye kwa jwakulamula nombejo chanjausye kwa jwangondo nombejo champonye mu nyuumba jakutaŵilwa. **59** Ngunsalila isyene kuti ngantyoka mwelemo mpaka pachimmalisye kulipa mbiya ja mbesi."

13 Katema kakoko ŵaiche ŵandu ŵampepe ni ŵaasalile Che Yesu ngani sya ŵandu ŵa ku Galilaya ŵaŵaulegwe ni che Pilato paŵaliji nkusikita inyama yao ya mbopesi ni miasi jao jawanganyiche ni mbopesi jao. **2** Che Yesu ŵajanjile kuti, "Pakuŵa Ŵagalilaya ŵala ŵaulajikwe kwanti yele, nkuganisya ŵaliji ŵakulewa kwapunda Ŵagalilaya ŵane wose? **3** Isyene ngunsalila kuti ngaŵa yele, nambo iŵaga nganneka sambi syenu ŵanyamwe nombe chinjonasiche. **4** Iyoyo peyo ana nkuganichisya kuti ŵandu kumi na nane ŵala, ŵaŵagwililwe

ni nyuumba jeleu ku Siloamu kula ni kuwa ŵaliji ŵakuleŵa kupunda ŵane wose ŵakutama ku Yelusalemu? **5** Ngunsalila kuti ngaŵa, nambo ŵanyamwe nombe iŵaga nganneka sambi syenu, ŵanyamwe nombe chinjonasiche." **6** Nipele, Che Yesu ŵatanjile chitagu chi, "Paliji ni mundu jumpepe juŵaliji ni chitela chachikuŵilanjikwa cha ntini chichapandikwe mu ngunda wa Misabibu. Mundu jo ŵajawile kukusosa isogosi yakwe nambo nganachisimana chindu. **7** Nipele, mundu jo ŵansalile jwakuugosa ngunda wo kuti, 'Mpilikane! Une iicheje yaka itatu yi kukusosa isogosi ya chitela cha ntini chi, nambo nachisimene changasogola. Nchigwisye! Pakuŵa chikumala chajila pangali chindu?' **8** Nambo ŵelewo ŵajanjile kuti, 'Ambuje, tuchileche kaje namyaka chingachisyunguchisye lisimbo ni kutaga chajila. **9** Iŵaga chichisogole isogosi chaka chachikwika chi, yambone, nambo iŵaga ngachisogola chinchigwisye.'" **10** Pa Lyuŵa lya Kupumulila limo, Che Yesu ŵaliji nkwiganya mu nyuumba ja kupopelela. **11** Ni sooni paliji ni jwankongwe jwakulwala papopo pepo juŵakamwilwe ni lisoka kwa yaka likumi ni nsano ni itatu. Ngongo wakwe wapindiche ni nganakombolaga kulijongola uchenene ng'oo. **12** Che Yesu paŵambweni jwankongwe jo ŵambilasile ni ŵansalile, "Jwankongwe, nlecheleswe, ulwele wenu ulamile!" **13** ŴansajichileŴ makono gao ni papopo ŵajongweche ni kutanda kwakusya Akunnungu. **14** Nambo jwankulungwa jwa nyuumba jakupopelela ŵatumbile ligongo Che Yesu ŵannamisye jwankongwe jo pa Lyuŵa lya Kupumulila, nipele ŵausalile mpingo wa ŵandu ula kuti, "Gapali moŵa nsano ni limo gakwaŵajila ŵandu kupanganya masengo. Kwa gele moŵa njise kukulamwa ilwele yenu nambo ngaŵa Lyuŵa lya Kupumulila!" **15** Pelepo Ambuje ŵajanjile, "ŴaulambaŴ ŵanyamwe! Ana ŵaani

pasikati jenu jwangakujiugulila ng'ombe jakwe pane mbunda jakwe mulichinga ni kujilongosya kukung'wa meesi atamuno lili Lyuŵa lya Kupumulila? **16** Sambano, jwankongwe ju, uŵelesi u che Iblahimu, juŵataŵikwe ni Shetani kwa yaka likumi ni nsano ni itatu. Ana ngaikusachilwa kunnamya jwankongwe ju namuno lili Lyuŵa lya Kupumulila?" **17** Paŵamasile kuŵecheta gelego, ŵamakani ŵao wose yatesile soni nambo ŵandu ŵane wose ŵasengwile kwaligongo lya indu yose yakusimosya iŵaipangenye. **18** Nipele Che Yesu ŵausisye kuti, "Ana Umwenye wa Akunnungu ukulandana ni chichi? Chinaulandanye ni chichi? **19** Ukulandana ni mbeju jamwana ja chitela chachikuŵilanjikwa haladali jiŵajigele mundu jumo ni kujipanda mungunda mwakwe. Jamesile ni chaliji chitela chachikulungwa ni ijuni yataŵile isusi mu nyambi syakwe." **20** Che Yesu ŵausisye sooni, "Ana Umwenye wa Akunnungu chinaulandanye ni chichi? **21** Ukulandana ni chilungo chiŵachijigele jwankongwe jumo ni kuwanganya pamo ni utandi wejinji, nipele utandi wose waumwiche." **22** Che Yesu ŵajendelechele ni ulendo wao wa ku Yelusalemu akuno achajiganyaga ŵandu mmisi ni mmisinda. **23** Mundu jumo ŵambusisye Che Yesu kuti, "Ana Ambuje, nganatupa ŵandu ŵachakulupuswe?" Che Yesu ŵajanjile kuti, **24** "Nlimbile kwinjila kwa kupitila nnango wakunyilila pakuŵa ngunsalila kuti, ŵajinji chalinje kwinjila mwelemo, nambo chalepele. **25** Chikaiche katema ka nsyene nyuumba pachajimuche ni kuugala nnango. Ŵanyamwe chinjime pasa ni kutanda kupoposya nchitiji, 'Ambuje, ntuugulile nnango.' Nambo ŵelewo chachijanga kuti, 'Ngangummanyilila namose ngangukumanyilila kuntyochele.' **26** Pelepo chintande kwasalila, 'Uwe ni ŵeŵala utwalile ni kung'wa pampepe nomwe, nomwe mwajiganyisye mmisi jetu.' **27** Nambo

ŵelewo chaachiti, ‘Ngangummanyilila namose kuntyochele, ntyoche mmbujo mwangu ŵanyamwe wose ŵankupanganya yaigongomalo.’ **28** Nipele kweleko chikupagwe ni kulila ni kuchilimya meeno, pachinchawona che Iblahimu ni che Isaka ni che Yakobo ni ŵakulondola ŵa Akunnungu wose ali mu Umwenye wa Akunnungu nambo mwachinsyene nkanikwe kwinjila. **29** Ŵandu chaiche kutyochela mumbali mose mwa chilambo ni kutama kulya mu Umwenye wa Akunnungu. **30** Elo, kwana ŵane ŵaali ŵambesi chaaŵe ŵandanda ni ŵane ŵaali ŵandanda chaaŵe ŵambesi.” **31** Katema kakoko Mafalisayo ŵampepe ŵajaulile Che Yesu ni ŵaasalile kuti, “Ntyoche pelepa njaule kwine, pakuŵa mwenye che Helode akusaka kumbulaga.” **32** Che Yesu ŵajanjile, “Njaule nkalisalile lyele licheto kuti, ‘Nnole, lelo ni malaŵi ngugakoposya masoka ni kwalamya ŵakulwala ni ntondo chimalichisye masengo gangu.’ **33** Nambo ikuumajila kwaula ulendo wangu lelo ni malaŵi ni ntondo, pakuŵa ngaikomboleka kuti jwakulondola jwa Akunnungu aulajikwe kwine ikaŵe ku Yelusalemu. **34** “Ugwe Yelusalemu! Yelusalemu! Nkwaulaga ŵakulondola ŵa Akunnungu ni kwaputa maganga ŵaŵatumikwe kukwenu ŵala. Ana kalingwa nasachile kwakumbikanya ŵanache ŵenu pamo, mpela nguku ijikuti pakwautamila ŵanache ŵakwe nambo mwanya nganinsaka. **35** Nnole! Mwanya chachinnechela musi wenu. Nipele ngunsalila kuti ngamumona une mpaka kele katema pachinchiti, ‘Akole upile ŵelewo ŵakwika mu liina lya Ambuje.’”

14 Lyuŵa lya Kupumulila limo, Che Yesu ŵajawile kukulya chakulya mu nyuumba ja jumo jwa achakulu ŵa Mafalisayo ni ŵandu ŵaŵaliji pelepo ŵaliji nkwalolechesya. **2** Ni mmbujo mwa Che Yesu paliji ni mundu jumo juŵaliji ni chilwele cha

kuimbangana chiilu. **3** Nipele Che Yesu ŵausisye ŵakwiganya Malajisyo ga che Musa ni Mafalisayo kuti, “Ana Malajisyo gakutusaka kunnamya mundu pa Lyuŵa lya Kupumulila pane ngwamba?” **4** Nambo ŵanyawo ŵamyalele. Che Yesu ŵankamwile jwakulwala jo ni kunnamya ni ŵannesile ajaule. **5** Nipele ŵaasalile ŵanyawo, “Ana jwapi jwa ŵanyamwe iŵaga mwanagwe pane ng'ombe jakwe jagwililaga mu chisima ngakujityosya papopo atamuno liŵeje Lyuŵa lya Kupumulila?” **6** Nambo ŵanyawo ŵalepele kwanga. **7** Che Yesu ŵaweni uŵaŵilanjikwe ŵala yatiteje pakulisagulila pakutama pakuchimbichikwa, nipele ŵaajigenye kwa chitagu chi, **8** “Iŵaga chammilanje mundu kuchindimba cha ulombela, nkatama mmbujo pakuchimbichikwa, panepa apali jwaŵilanjikwe jwine jwakuchimbichikwa kumpunda mmwe. **9** Jwambilasile mmwe ni njenu jo chaiche ni kunsalila, ‘Mwalechele aŵa pele peuto pao.’ Pelepo chinkole soni pa ŵandu ni kutanda kusejela ni kutama mu itengu yangachimbichikwa. **10** Nambo ŵannalikaga ku chindimba, njaule nkatame peuto pangachimbichikwa kuti pachaiche jwambilasile jo ansalile, ‘Ambusanga, nsejelele pambone nnope pa.’ Pelepo chinchimbichikwe mmbujo mwa wose ŵatemi pampepe nomwe. **11** Pakuŵa jwalijose jwakulikusya, chatuluswe ni jwakulitulusya, chakuswe.” **12** Nipele ŵansalile juŵanŵilasile jo, “Iŵaga chimwakolochesye ŵandu chakulya cha muusi pane ligulo, ngasimwaŵilanga achambusanga ŵenu atamuno achapwenu atamuno achalongo ajenu atamuno ŵapachiŵandi penu atamuno ŵakusichila ajenu ngakaŵa nombewo chachimbilanga ni kumbuchisya mpela chimwaakolochesye chila. **13** Nambo pankukulumisya chakulya cha chindimba, mwaŵilanje ŵandu ŵakulaga ni ŵakulemala ni

ŵangajenda ni ŵangalola, **14** nomwe chinkole upile, pakuŵa ŵanyawo ngaakola chakumbuchisya mmwejo. Akunnungu champe ntulilo wenu katema pachachasyusya ŵakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu." **15** Jumo jwao jwa ŵaŵatemi pamo ni Che Yesu ŵatite, "Jwana upile jwele mundu juchaakalye mu Umwenye wa Akunnungu." **16** Nipele Che Yesu ŵajanjile, "Jwapali mundu juŵakulumisye chakulya cha chindimba chachikulungwa ni ŵaaŵilasile ŵandu ŵajinji. **17** Pajaiche ndaŵi ja chakulya ŵannajisye kapolo jwao kukwaŵilanga ŵandu ŵaŵaŵilanjikwe wo, 'Njisangane, pakuŵa indu yose ili chile.' **18** Nambo wose ŵatandite kuŵalanga ligongo lya kulepela kwika. Jwandanda ŵansalile kapolo jo, 'Sumile ngunda, ngusachilwa nyaule kukuulola, ngunchondelela mulechelesye.' **19** Jwine ni ŵatite, 'Sumile ng'ombe likumi sya kulima, sambano ndili mwitala ngwaula kukusilinjila, ngunchondelela mulechelesye.' **20** Ni jwine ŵatite, 'Nombele moŵa gagaga, nipele ngangukombola kwika.' **21** "Jwele kapolojo ŵausile ni kwasalila ambujegwe yeleyo. Pelepo nsyene nyuumba jo ŵatumbile, ni kunsalila kapolo jwao kuti, 'Njaule chitema mmatala gamakulungwa ni matala gamanandi ga musi, nkaichenawo amuno ŵakulaga ni ŵangajenda ni ŵangalola ni ŵalemele.' **22** Kanyuma kakwe kapolo jo ŵatite, 'Ambuje, chimwalajichisye chila chemale kutendekwe mpela imwatite kuunajichisya nambo lisigalile liuto.' **23** Nipele ambuje ŵala ŵansalile kapolo kuti, 'Njaule mmatala gamakulungwa ni mmatala gamanandi ga musi ni kwakanganyichisya ŵandu kwinjila kuti, nyuumba jangu jigumbale. **24** Pakuŵa, ngunsalila kuti ngapagwa jwalijose mwa ŵandu ŵaŵalalichikwe kundanda ŵala juchapasye chakulya changu cha chindimba.'" **25** Pelepo, mipingo jejinji ja ŵandu ŵaliji nkulongana nawo Che Yesu. Nipele Che Yesu

ŵagalauchilile ŵandu ni kwasalila, **26** “Yaŵaga kwana mundu jwakwika kukwangu akusachilwa kaje kunonyela une kupunda yakuti kwanonyela atatigwe ni achikulugwe ni ŵankwawo ni achiŵanagwe ni achapwakwe ni achalumbugwe, eloo ni yakuti kulinonyela nsyene, naga ngakutenda yele ngakukombola kuŵa jwakulijiganya jwangu. **27** Ni jwalijose jwangakulijigalila nsalaba wakwe nsyene ni kunguya ngakukombola kuŵa jwakulijiganya jwangu. **28** “Pakuŵa, ana ŵaani mwa ŵanyamwe asakaga kutaŵa nyuumba jeleu, jwangatama kaje ni kuŵalanga ndalama jakwe pakuti alole iŵaga akwete ipanje yakombola kumalichisya? **29** Pakuŵa amalaga kutaŵa nsingi ni kulepela kumalichisya kutaŵa nyuumba jeleu jo, ŵandu wose ŵakwilola chatande kunseka **30** achitiji, ‘Aju mundu ju ŵatandite kutaŵa nambo alepele kumalichisya.’ **31** “Pane, mwenye chi jwakwaula kukumenyana ni mwenye jwine, jwangakutama kaje ni kuganisya kuti ŵandu ŵakwe ŵangondo mianda likumi chakombole kumenyana ni ŵandu ŵangondo mianda makumi gaŵili wa mwenye jwakwika? **32** Ni amanyililaga kuti ngakombola, chachalajisya ŵantenga ŵao kuti ajaule kukuusya yati pakwikanacho chitendewele, kele katema ko jwele mwenye jwine jo ali kwakutalichila. **33** Iyoyo peyo, ngapagwa jwalijose jwa ŵanyamwe juchaŵe jwakulijiganya jwangu iŵaga ngaileka yose yakwete yo. **34** “Njete jili jambone, nambo njete jasoyesyaga unonye wakwe chintaje chichi kuti unonye wakwe uujile sooni? **35** Ngajikufai kulikose kwa litaka atamuno kwakutenda chajila, ŵandu chajasepe. Jwakwete mapikanilo gakupikanila, apikane!”

15 Lyuŵa limo, ŵakukumbikanya nsongo ŵajinji ni ŵa sambi ŵajinji ŵaiche ku Che Yesu kukwapilikanila. **2** Mafalisayo ni ŵakwiganya Malajisyo ga che Musa ŵatandite kunyinyita

achitiji, “Munnole mundu ju! Akwapochela ŵaali ni sambi, sooni akulya nawo pamo.” **3** Che Yesu ŵaasalile chitagu chati, **4** “Ana jwapi mwa ŵanyamwe akolaga ngondolo mia moja, amanyililaga kuti jisoŵile jimo, ngakusileka asila tisini na tisa mwitinji ni kwaula kukujisosa jajisoŵile jila mpaka patajione? **5** Ni patajione chajijigale mmakoyo, achisangalalaga. **6** Pakwika kumangwao, chachaŵilanga achambusanga ŵao ni ŵapachiŵandi pao kwasalila, ‘Nsangalale pamo ni une, pakuŵa ngondolo jangu jijasoŵile jila najipatile. **7** Ngunsalila kuti kwati iyoyo peyo ni kutichiŵa sangalala kwinani kwa ligongo lya mundu jumo jwali ni sambi kuleka sambi, kupunda ŵandu ŵakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu tisini na tisa ŵangakusaka kuleka sambi. **8** “Atamuno tujile, jwankongwe jumpepe jwana mbiya likumi, asoyesyaga mbiya jimo, ngaapamba lumuli ni kupyajila nyuumba achisosaga uchenene mpaka ajisimane? **9** Ajisimanaga, chachaŵilanga achambusanga ŵao ni ŵapachiŵandi pao ni kuti, ‘Nsangalale pamo ni une, pakuŵa mbiya jangu jijasoŵile jila najiweni.’ **10** Ngunsalila, kwati iyoyo peyo ni yakuti pakusangalala achikatumetume ŵa kwinani ŵa Akunnungu ligongo lya jumo jwalesile sambi.” **11** Che Yesu ŵapundile kuŵecheta kwa chitagu achitiji, “Jwapali mundu jumo juŵakwete achachanda ŵaŵili. **12** Jwannung'una jula ŵansalile atatigwe kuti, ‘Atati mumbe chigaŵanyo cha ipanje chachikung'wilila une.’ Nombewo ŵagaŵanyichisye wose ŵaŵili ipanje iŵakwete. **13** Pangakaŵa moŵa, jwannung'una jula ŵajigele yakwe ila ni kwaula kuchilambo cha kutalika ni kweleko ŵatumie ipanje yakwe yose kwa wamba. **14** Payamalile yose, kwatyochele sala jajikulungwa mchilambo mo ni ŵatandite kuchenjeuka pakuŵa nganakola chindu. **15** Ŵajawile kwa

mundu jumo jwa mwele mchilambo kukuŵenda masengo, nombewo ŵanjawisye kungunda ŵao kukugagosa maguluŵe. **16** Ŵalajile kulya chakulya cha maguluŵe gala nambo ngapagwa mundu juŵampele chindu. **17** Paŵaimanyilile iŵaliji ŵakuloŵela kundanda ŵatite, ‘Ana kwana ŵamasengo ŵalingwa kwa atati ŵangu ŵakulyanga ni kusigasya, none ligongo chi nguwa sala? **18** Chimujile kwa atati ŵangu ni kwasalila, Atati une naleŵele Akunnungu ni nanneŵele nomwe ŵakwe. **19** Nganguŵajilwa sooni kuŵilanjikwa mwanagwenu. Mundende mpela jumo jwa ŵamasengo ŵenu.’ **20** Ŵatandite ulendo kuuja kwa atati ŵao. “Paŵaliji kwakutalichila kanandi, atatigwe ŵambweni ni kunkolela chanasa ni ŵammutuchile ni kwakomasya kwa unonyelo. **21** Mwanagwao jula ŵansalile, ‘Atati, une naleŵele Akunnungu ni nanneŵele nomwe ŵakwe. Nganguŵajilwa sooni kuŵilanjikwa mwanagwenu.’ **22** Nambo atatigwe ŵaasalile achikapolo ŵao kuti, ‘Njanguye! Nkajigale chiwalo chambone mumwasye! Mumwasye pete ni italawanda! **23** Nkajijigale ng'ombe jamwana jakunakana jila njisikite, tulye ni kusangalala pamo! **24** Pakuŵa mwanangu ju kwangu une ŵaliji mpela jwamwe, nambo ali jwanjumi, ŵaliji asoŵile nambo sambano awoneche.’ Ni ŵatandite kusangalala pamo. **25** “Kele katemako mwanagwao jwankulungwa jula ŵaliji ku ngunda. Paŵaujaga ni kuŵandichila kumangwao, ŵakupikene kwimba ni kutyala. **26** Ŵambilasile jwakutumichila jumo ni ŵambusisye kuti, ‘Ana kwana chichi?’ **27** Ni kapolo jula ŵanjanjile, ‘Apwenu ausile pamusi ni atati ŵenu asikite ng'ombe jamwana jakunakana ligongo lya ŵelewo pakuŵa ampochele ali jwanjumi.’ **28** “Nambo nchanda jwankulungwa jo ŵatumbile ni ŵakanile kwinjila nkati. Nipele atatigwe ŵakopweche ni kunchondelela kuti ajinjile. **29** Nambo ŵelewo ŵanjanjile atatigwe kuti, ‘Nnole! Yaka

yejinji i nantumichile mpela kapolo ni nganingane kunjitichisya makanyo genu. Mumbele chichi? Nganimumba atamuno kambusi kuti sangalale pamo ni achambusanga ŵangu! **30** Nambo paŵaiche aju mwanagwenu jwajonasile chipanje chenu kwa kulaŵalaŵa, munsikitile jwelejo ng'ombe jamwana jakunakana jila.' **31** Atatigwe ŵanjanjile kuti, 'Mwanangu, mmwe nndi pamo none moŵa gose ni yose ingwete ili yenu. **32** Kwa yele yatuŵajile kutenda chindimba ni kusangalala, ligongo mpwenuju, kwanguune ŵaliji mpela jwamwe nambo sambano ali jwanjumi ni ŵaliji asoŵile nambo sambano awoneche.'"

16 Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao kuti, "Jwapali jwachipanje juŵakwete jwakwimilila ipanje yakwe. Jwachipanje ŵasalilwe kuti jwakwimililajo akonanga ipanje yenu. **2** Nipele jwachipanje jo ŵambilasile ni kunsalila kuti, 'Ana achi ni chichi chinguchipikana chachikungamba mmwejo? Mmalanje imwatite pakwimilila ipanje yangu yose, ligongo ngamma jwakwimilila ipanje yangu sooni' **3** Jwakwimilila jula ŵaganisisye mu ntima mwakwe achitiji, 'Ambuje ŵangu akuuminga masengo ga kwimilila ipanje yao, sambano chindende chichi? Ngangombola kulima ni kuŵa ŵakuŵendaŵenda ikundesya soni. **4** Elo, nachimanyi chakutenda, kuti patachiminga masengo ga kwimilila ipanje ŵandu akombole kumbochela mmajumba gao.' **5** "Nipele, ŵaaŵilasile ŵaali ni magambo wose ŵa ambujegwe jumo jumo, ŵambusisye jwaandanda, 'Mwakongwele ilingwa kwa ambuje ŵangu?' **6** Nombe ŵanjanjile 'Mapipa mia moja ga mauta ga seituni' Ni ŵansalile, 'Ntole chikalata cha ligambo lyenu, ntame kwachitema ni kulemba mapipa ansini.' **7** Nipele, ŵammusisye jwamagambo jwine kuti, 'Nomweji mwakongwele ilingwa?' Ŵatite, 'Magunia mia tatu ga ngano.' Ni ŵansalile,

‘Ntole chikalata cha ligambo lyenu ni kulemba kwachitema magunia mia mbili ni alobaini.’ **8** “Nambo mmbujegwe jula ŵannapile jwakwimilila ipanje yakwe jwangakukulupilichika jula ligongo ŵatesile mwakalamuka. Pakuŵa ŵandu ŵa pachilambo chi akalamwiche kwannope kwakupanganya indu yao ni achinjao kupunda ŵandu ŵaali mu Umwenye wa Akunnungu.” **(aiōn g165)** **9** Nombe Che Yesu ŵapundile kuŵecheta, “None ngunsalila kuti ntende uganja ni ŵane kwa ipanje ya pachilambo kuti, ipanje pachiilepele kunkamusya mpochelwe mu utame wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **10** Jwakukulupilichika mu yamwana nnope jwelejo akukulupilichika atamuno mu yeikulungwa nombeyo. Ni jwangakukulupilichika mu yamwana ngaakukulupilichika atamuno mu yeikulungwa nombeyo. **11** Nipele iŵaga ŵanyamwe ngankukulupilichika mu ipanje ya pachilambo ŵaani ŵachachimpa ipanje yaili isyene? **12** Iŵaga ŵanyamwe ngankukulupilichika mu indu ya mundu jwine ana ŵaani ŵachampe yaili yenu mwachinsyene? **13** “Ngapagwa kapolo jwakukombola kwatumichila achambuje ŵaŵili, pakuŵa chanchime jumo ni kunnonyela jwine pane chanchimbichisye jumo ni kunnyelusya jwine. Ngankukombola kwatumichila Akunnungu akuno nchitumichilaga mbiya kwanakamo.” **14** Mafalisayo ŵakunonyelwa mbiya paŵagapilikene gelego ŵanyelwisye Che Yesu. **15** Pelepo Che Yesu ŵaasalile, “Mwanya nkuliŵalanjila nli ŵambone pa meeso pa ŵandu, nambo Akunnungu akujimanyilila mitima jenu. Pakuŵa chindu chachikuoneka chili chambone kwannope pa meeso pa ŵandu paujo pa Akunnungu chikuoneka chili chindu cha uchimwa. **16** “Malajisyo ga che Musa ni malembelo ga ŵakulondola ŵa Akunnungu galiji ganinkulalichikwa mpaka paŵaiche che Yohana ŴWakubatisya. Chitandile kele katema

Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu jikulalichikwa ni jwalijose akwinjila mwelemo kwa machili. **17** Nambo kwinani ni chilambo ikukomboleka kumala, kupunda kalembo kamo ka Malajisyo ga che Musa kutyosyekwa. **18** "Mundu jwalijose jwakulekangana ni ŵankwawo ni kulombela jwine akutenda chikululu ni jwakunnombela juŵalekangene ni ŵankwawo, akutenda chikululu." **19** "Jwapali mundu jwachipanje juŵawalaga iwalo ya ndalama jekulungwa ni kupoka moŵa gose. **20** Paliji ni jwakulaga liina lyakwe che Lasalo juŵagumbele maŵanga pachiilu chose nombe ŵandu ŵane ŵagonekaga ŵelewo pannango wa nyuumba ja jwachipanje. **21** Che Lasalo ŵalajile apegwe mbakatika sisyagwaga pakulila pa jwachipanje jo ni kupunda yeleyo mbwa syaikaga kukulapita maŵanga gakwego. **22** "Lyuŵa limo jwakulaga jo ŵawile ni achikatumetume ŵa kwinani ŵanjigele ni kummika chiŵandi ni che Iblahimu. Nombe jwachipanje jula ŵawile ni kusikwa. **23** Jwachipanje jo ŵalasile nnope kwiuto kwa ŵandu ŵawile ni ŵalolite kwinani ni kwaona che Iblahimu ali atemi pachiŵandi ni che Lasalo. **(Hadēs g86)** **24** Ŵanyanyisye achitiji, 'Atati che Iblahimu, mungolele chanasa, mwalajisye che Lasalo kuti anyoye kumbesi kwa chala chakwe mmeesi ni asisimisye lulimi lwangu, pakuŵa ndili nkusauka nnope mu mooto wu.' **25** "Nambo che Iblahimu ŵajanjile, 'Mwanangu, nkumbuchile kuti mmwe pamwaliji ni umi pachilambo mwamasile kupochela yambone yose iyammajile nombe che Lasalo ŵalasile. Nambo sambano akuno che Lasalo ali nkutuswa ntima ni mmwe ndi mkusauka. **26** Kupunda yeleyi, pasikati jetu ni ŵanyamwe kwana lisimbo lyekulungwa pakuti ŵakusaka kutyoka akuno kwika kweleko anakombole ni anajomboche mundu jwakweleko kwika akuno.' **27** Pele

jwachipanje jula ŵatite, ‘Ngunchondelela, atati che Iblahimu kuti munnajisye che Lasalo jo ajaule kwa achalongo ŵangu, **28** ligongo ngwete achapwanga nsano, ajaule akaajamuche kuti nombewo anaiche peuto pamasausyo pano. **29** “Nambo che Iblahimu ŵansalile, ‘Achapwenu akwete malembelo ga che Musa ni ŵakulondola ŵa Akunnungu mwaleche ŵapilikanile ŵelewo.’ **30** Nambo jwachipanje jo ŵatite sooni, ‘Atati che Iblahimu ngaŵa yeleyo nambo iŵaga mundu jumo chasyuche ni kwajaulila, chaleche sambi syao.’ **31** Nombe che Iblahimu ŵatite, ‘Iŵaga ngakugapilikanichisya ni kugakulupilila malembelo ga che Musa ni ŵakulondola ŵa Akunnungu atamuno asyuche jwalijose ni kwajaulila ngakombola kwanyenga.’”

17 Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao kuti, “Ngaikomboleka kuti ikatyochela yakunleŵesya ni kukola sambi nambo ulaje uŵe kwa jwakwikanawo yakuleŵesya. **2** Ikaliji mbaya jwakwaleŵasya jo ataŵikwe lisyago pa lukosi ni kwaponya mu bahali kupunda kunsiŵililа jumo jwa achanandi ŵa. **3** Nlilolechesye mwachinsyene! “Mpwenu aleŵaga, munjamuche, iŵaga chaleche sambi, munnechelesye. **4** Atamuno anneŵelaga mala saba pa lyuŵa limo ni kuuja kukwenu mala saba achitiji, ‘Lesile sambi,’ nkusachilwa kunnechelesya.” **5** Achinduna ŵaasalile Ambuje Che Yesu kuti, “Ntujonjechesye chikulupi.” **6** Ambuje ŵajanjile, “Nkaakwete chikulupi atamuno chamwana chati mpela lusongolo lwamwana nnope mpela lwa haladali, nkakombwele kuchisalila chitela cha nkuju chi kuti, ‘Ntupuche nkalipandichisye mu bahali,’ nombecho chikajitichisye. **7** “Nambo jwapi mwa ŵanyamwe jwakwete kapolo jwakulima pane jwakuchinga ngondolo pakuuja kutyochela kungunda, akunsalila katema kakoko peko ‘Njise kwachitema, kundye chakulya’? **8** Ngaŵa

chansalile kuti, ‘Mungulumichisye chakulya, mmeje chile kwa kundumichila mpaka pachimalisye kulya ni kung'wa nomweji ni pachinlye ni kung'wa.’ **9** Ana ngati ambuje chantogolele kapolo jo pakuŵa amasile kupanganya iŵalamulikwe yo? **10** Iyoyo peyo ni ŵanyamwe pachimmale kupanganya yose iŵanlamulile yo, nsaleje kuti, ‘Uwe tuli achikapolo, tupanganyisye masengo agala pe gatuŵajilwe nago.’” **11** Che Yesu paŴajaulaga ku Yelusalemu ŵajesile mumpika wa ku Samalia ni ku Galilaya. **12** PaŴajinjilaga mu nsinda umo, ŵandu likumi ŵa matana ŵaichile Che Yesu ni kwima kwakutalichila. **13** ŴanyanyisyeŴ achitiji, “Che Yesu Ambuje, ntukolele chanasa!” **14** Che Yesu paŴaweni ŵaasalile, “Njaulangane nkalilosye kwa ŵambopesi.” Nombe ŵanyawo paŴajaulaga kweleko, ŵaswejele. **15** Jumo jwa ŵanyawo paŴaliweni kuti amasile kulamwa, ŵausile aninkwakusya Akunnungu achinyanyisyaga. **16** ŴagwileŴ manguku pa sajo si Che Yesu achatogolelaga. Mundu jo ŵaliji Msamalia. **17** Nambo Che Yesu ŵausisye, “Ana ngati ŵaliji ŵandu likumi ŵaŴaswejeswe? Ali kwapi tisa ŵala? **18** Ana ngapagwa ŵandu ŵane ŵausile kukwatogolela Akunnungu ikaŴe jwakwikape?” **19** Nombe Che Yesu ŵansalile mundu jo kuti, “Njimuche, njaule chikulupi chenu chinnamisye.” **20** Katema kampepe Mafalisayo ŵausisye Che Yesu kuti, “Ana Umwenye wa Akunnungu ukwika chakachi?” Nombewo ŵajanjile, “Umwenye wa Akunnungu ngaukwika kwakulolecheka. **21** Atamuno menema ngapagwa juchakombole kusala, ‘Nnole uli akuno,’ pane ‘Uli apala.’ PakuŵaUmwenye wa Akunnungu uli pasikati jenu.” **22** Sooni, ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao kuti, “Gakwika moŴa pachinnajile kulola lyuŴa limo mwa moŴa ga Mwana jwa Mundu, nambo nganliona. **23** Ni ŵandu chachinsalila kuti, ‘Nnole, ali ako!’ Pane, ‘Nnole, ali

akuno!' Nambo ŵanyamwe nkatyoka atamuno kwakuya. **24** Pakuŵa chiiŵe mpela njasi pajikumesya ni kuloleka kwiunde kose, iyoyo peyo ni ichichiŵa pa lyuŵa lya kwika kwakwe Mwana jwa Mundu. **25** Nambo gakanaŵe gelego, akusachilwa asauche nnope ni kukanikwa ni ŵandu ŵa uŵelesi u. **26** Mpela iyaliji pa moŵa ga che Nuhu ni iyoyopeyo ni ichichiŵa pa moŵa ga kwika Mwana jwa Mundu. **27** Ŵandu ŵalyaga ni kung'wa, ŵalombelaga ni kulombwa mpaka lyuŵa liŵajinjilaga che Nuhu mu ngalaŵa jekulungwa lila. Nipele jaiche ula jekulungwa nnope ni kwajonanga wose. **28** Iyoyopeyo ni ichiŵe mpela iyaliji pakutyochela pa moŵa ga che Lutu. Ŵandu ŵalyaga ni kung'wa, ŵasumisyaga ni kusuma, ŵapandaga mbeju ni kutaŵa majuumba. **29** Nambo lyuŵa liŵakopweche che Lutu Msodoma lila, mooto ni chibiliti yatulwiche kutyochela kwinani nti ula ni kwaulaga wose. **30** Ilaila peila ni ichichiŵa pa lyuŵa lya kwika Mwana jwa Mundu." **31** Ŵapundile kuŵecheta, "Lyele lyuŵa lyo, jwalijose juchaŵe paasa nyuumba kasajinjila kukujigala chipanje chakwe chachili mu nyuumba. Iyoyopeyo juchaŵe ku ngunda kasauja kukutola yailesile panyuma. **32** Nkumbuchile iyasimene ŵankwawo che Lutu. **33** Mundu jwalijose jwakusaka kuukulupusya umi wakwe, chaujase. Ni mundu jwalijose juchaujase umi wakwe, chaugose. **34** Ngunsalila kuti, chilo cho ŵandu ŵaŵili chagone pachindanda chimo, jumo chajigalikwe ni jwine chachilekwa. **35** Achakongwe ŵaŵili chachiŵa aninkusyaga pampepe, jumo chajigalikwe ni jwine chachilekwa. **36** Ŵandu ŵaŵili chachiŵa mu ngunda umo, jumo chajigalikwe ni jwine chachilekwa." **37** Ŵakulijiganya ŵausisye kuti, "Ana kwapi Ambuje?" Nombe Che Yesu ŵajanjile, "Kwauli ntembo kweleko ni kuchakasongangane achikapungu."

18 Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao chitagu chati, ŵandu
akusachilwa apopeleje katema kose pangapela. **2** Ŵatite
kuti, “Pamusi umo, jwapali jwakulamula jumo, jwanganjogopa
Akunnungu natamuno kwachimbichisya ŵandu. **3** Nipele, jwapali
jwankongwe jwakuŵililwa jumo pa musi wo juŵajaulilaga kaŵili
kaŵili jwakulamulajo achitiji, ‘Munjenjele kuti ngole chigolochelo
changu kutyochela kwa jwammagongo jwangu.’ **4** Kwa moŵa
gamajinji jwakulamula jo nganasaka kwachenjela nambo kambesi
kakwe ŵatite mu ntima mwakwe, ‘Atamuno ngangwajogopa
Akunnungu namuno kwachimbichisya ŵandu, **5** nambo
kwaligongo lya jwakuwililwa ju akuusakalisya une, chinaachenjele
kuti akole chigolochelo chakwe nambo iŵaga ngambanganya
yeleyo chambesye une pakwika kaŵili kaŵili!’” **6** Nipele, Ambuje
ŵajendelechele, “Mpilikane yatite pakuŵecheta jwakulamula
jwangalumbana jo. **7** Uli, Akunnungu ngaŵaachenjela ŵele
ŵandu uŵasagwile, ŵakwalilila muusi ni chilo ŵala? Ana
pane chakaŵe kwapilikanila? **8** Ngunsalila kuti chachachenjela
ŵanyawo chitema pe. Nambo uli pachaiche Mwana jwa Mundu
chiŵasimane ŵandu ŵakunkulupilila pachilambo pano?” **9**
Nombe Che Yesu ŵatanjile sooni chitagu kwa ŵakuliganisya kuti
akupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu ni kwanyelusya
ŵane. **10** “Ŵandu ŵaŵili ŵajawile pa Nyuumba ja Akunnungu
kukupopela, jumo ŵaliji Mfalisayo ni jwine ŵaliji jwakukumbikanya
nsongo. **11** “Jwele Mfalisayo jo ŵajimi ni kupopela chikatikati
achitiji, ‘Akunnungu, nguntogolela pakuŵa uneji nganima chisau
ŵandu ŵane, ŵachiswamba ni ŵachigongomalo ni ŵachikululu.
Natamuno chisau jwakukumbikanya nsongo ju. **12** Ngutaŵa
kaŵili kwa chijuma ni ngutyosya liunjili lya kakumi lya indu
yose ingupata.’ **13** “Nambo jwakukumbikanya nsongo jula,

ŵajimi kwakutalichila, nombejo nganalinga kulola kwinani nambo ŵaliputile pa ntima pao kwa kulilasika achitiji, ‘Akunnungu, mungolele chanasa une jundi ni sambi!’” **14** Che Yesu ŵatite, “Ngunsalila mwanya, jwakukumbikanya nsongo jo ŵausile kumangwao ali akundikwe ni Akunnungu kumpunda Mfalisayo jo. Pakuŵa jwalijose jwakulikwesya chatuluswe ni jwakulitulusya chakweswe.” **15** Ŵandu ŵampepe ŵannyichisye Che Yesu ŵanache achanandi kuti ŵasajichile makono ni kwapa upile. Nambo ŵakulijiganya ŵao paŵaiweni ŵakalipile. **16** Nambo Che Yesu ŵaaŵilasile ŵanache achanandi achitiji, “Mwaleche ŵanache achanandi aichanje kukwangu, nkalekasya pakuŵa Umwenye wa Akunnungu uli wa ŵandu mpela aŵa. **17** Ngunsalila isyene kuti jwalijose jwangakuupochela Umwenye wa Akunnungu mpela mwanache jwannandi, ngajinjila mu Umwenye ng'oo.” **18** Chilongola jumo jwa Ŵayahudi ŵammusisye Che Yesu achitiji, “Jwakwiganya jwambone ana ndende chichi pakuti ngole umi wa moŵa gose pangali mbesi?” **(aiōnios g166)** **19** Che Yesu ŵansalile, “Ligongo chi nkuumilanga une jwambone? Ngapagwa jwali jwambone akaŵe Akunnungu pe. **20** Nkugamanyilila makanyo ga Akunnungu, ‘Kasintenda chikululu atamuno kasimmulaga ni kasinjiŵa atamuno kasinsala ya unami ni mwachimbichisye atati ŵenu ni achikulu ŵenu.’” **21** Ŵelewo ŵatite, “Yeleyo yose naikamulichisye chitandilile mu uchanda wangu.” **22** Che Yesu paŵapilikene gelego ŵansalile kuti, “Chindu chimo chisoŵile kukwenu, nkasumisye yose inkwete ni mbiya syo nkaasapulile ŵakulaga, nomwe ni pachinchikola ipanje kwinani, nipele njise munguye.” **23** Nambo mundu jo paŵapilikene yeleyo, ŵasupwiche nnope pakuŵa ŵaliji ni ipanje yejinji. **24** Che Yesu paŵammweni mundu jo aninkusongoneka ni ŵatite

“Yaikuti pakulepelecheka kwa ŵandu ŵaali ni ipanje kwinjila mu Umwenye wa Akunnungu! **25** Eloo, ili yangalemwa kwa chinyama chachikuŵilanjikwa ngamia kwinjila pachipowo cha sindano kupunda jwaali ni chipanje kwinjila mu Umwenye wa Akunnungu.” **26** Ŵandu ŵaŵapilikene yeleyo ŵausisye, “Ana ŵaani uchakombole kulupuswa?” **27** Che Yesu ŵajanjile achitiji, “Indu yangaikukomboleka kwa ŵandu, kwa Akunnungu ikukomboleka.” **28** Che Petulo ŵansalile Che Yesu, “Nnole, uwe tulesile indu yetu yose ni kunkuya alakwe!” **29** Nipele, Che Yesu ŵaasalile, “Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwajilesile nyuumba pane ŵankwawo pane achapwakwe pane achaŵelesi pane achiŵanagwe ligongo lya Umwenye wa Akunnungu, **30** chapochele yejinji nnope aka katemaka ni katema kakakwika chachipochela umi wa moŵa gose pangali mbesi.” **(aiōn g165, aiōnios g166)** **31** Che Yesu ŵaajigele pajika ŵakulijiganya ŵao kumi na mbili, ŵaasalile, “Mpilikane! Tukukwesya kwaula ku Yelusalemu ni kweleko indu yose iyalembekwe ni ŵakulondola ŵa Akunnungu yankati Mwana jwa Mundu chiiŵe isyene. **32** Pakuŵa chachajausya kwa ŵandu ŵangosyo sine nombe ŵanyawo chachanyelusya ni kwatukana ni kunsunila mata. **33** Champute ibokola ni kummulaga nambo pa lyuŵa lyaatatu kutyochela pa chiwa chao chasyuche.” **34** Ŵakulijiganya ŵala nganagamanyililaga malumbo ga maloŵe gaŵecheteje Che Yesu go pakuŵa galiji gamasisikwe kukwao nombewo nganaimanyilila kuti Che Yesu akuŵecheta nkati chichi. **35** Katema Che Yesu paŵaŵandichile ku Yeliko, jwapali mundu jumo jwangalola juŵatemi mungulugulu litala achiŵendaga. **36** Paŵapilikene ŵandu ŵajinji aninkupita ŵausisye “Ana kwana chichi?” **37** Ŵansalile, “Che Yesu ŵa ku Nasaleti akupita.” **38** Nombewo

ŵanyanyisye achitiji, “Che Yesu, Uŵelesi u che Daudi, choonde mungolele chanasa!” **39** Ŵandu uŵalongolele ŵala ŵankalipile kuti amyalale, nambo ŵelewo ŵapundangenye kunyanyisya achitiji, “Uŵelesi u che Daudi, choonde mungolele chanasa!” **40** Che Yesu ŵajimi ni ŵalamwile kuti ŵapeleche paujo pao. Jwangalola jula paŵaŵandichile Che Yesu ŵammusisye, **41** “Ana nkusaka nampanganyichisye ichichi?” Ŵajanjile, “Ambuje, ngusaka ngombole kulola sooni.” **42** Che Yesu ŵansalile, “Nnole! Chikulupi chenu chinnamisye.” **43** Papopo pepo ŵakombwele kulola sooni ni ŵakuiye Che Yesu achakusyaga Akunnungu. Ŵandu wose paŵaiweni yeleyo ŵalapile Akunnungu.

19 Che Yesu ŵajinjile ku Yeliko ni ŵaliji nkupita. **2** Jwapali mundu jumo liina lyakwe che Sakayo, juŵaliji jwankulu jwa ŵakukumbikanya nsongo, nombe jwaliji jwachipanje. **3** Ŵasachile kwawona Che Yesu kuti ŵaliji ŵaani nambo ŵalepele ligongo lya winji wa ŵandu ni pakuŵa ŵaliji jwanjipi. **4** Nipele, ŵautuchile mmbujo ni ŵakwesile chitela chachikulungwa cha nkuju kuti akombole kwawona pakuŵa ŵaliji nkupita lyele litala lyo. **5** Che Yesu paŵaiche peuto po ŵalolite mwinani ni ŵansalile, “Che Sakayo, ntuluche chitema pakuŵa lelo jino ikumajila kulonjela mu nyuumba jenu.” **6** Che Sakayo ŵajangwiye kutuluka ni ŵapochele kwa kusengwa. **7** Ŵandu wose paŵaiweni yele, ŵatandite kunyinyita achitiji, “Ajinjile kulonjela kwa mundu jwa sambi.” **8** Nambo che Sakayo ŵajimi paujo ni ŵaasalile Che Yesu, “Ambuje mumbilikanichisye! Une ching'aŵanye ipanje yangu pambindikati ni chinape ŵandu ŵakulaga ni iŵaga najigele chindu cha mundu jwalijose kwa chigongomalo, chinauchisye kacheche.” **9** Che Yesu ŵansalile kuti, “Lelo jino ukulupusyo uiche mu nyuumba ji pakuŵa nombejo ali jwauŵelesi u che

Iblahimu. **10** Pakuŵa Mwana jwa Mundu aiche kukwasosa ni kukwakulupusya ŵasochele." **11** Ŵandu ŵaliji nkwapilikanila Che Yesu. Ni paŵaliji nkuŵandichila ku Yelusalemu ŵandu ŵaganisyaga kuti Umwenye wa Akunnungu uŵandichile kuoneka. Kwa ligongo lyo ŵatanjile sooni chitagu. **12** Ŵatite, "Jwapali mundu jwa lukosyo lwa umwenye juŵajawile kuchilambo cha kutalika kuti akapegwe umwenye ni jwankulu jwa mamwenye ni kuuja. **13** Akanaŵe kwaula, ŵaaŵilasile achikapolo ŵao likumi ni ŵapele kila mundu mbiya liunjili limo ni mbiya jimo malinga ni mbote ja miesi jitatu ni kwasalila, 'Nsumisye malonda mpaka pachiuje.' **14** Nambo achinsyene musi, ŵanchimile ni ŵalajisye ŵantenga ajaule akajile 'Ngatukunsaka mundu ju atulongosye uwe.' **15** "Nambo, mundu jo ŵausile sooni kumusi ali amasile kupochela umwenye ni ŵalamwile kuti akaaŵilanjile achikapolo uŵapele mbiya ŵala kuti achimanyilile chachipundile chajinjisye kila mundu. **16** Kapolo jwaandanda jwaiche paujo pao ni ŵatite, 'Ambuje, mbiya jenu jimwambele jijonjesyeche mbiya likumi.' **17** Nombewo ŵansalile, 'Ntesile yambone, mmwejo ndi kapolo jwambone. Pakuŵa mwaliji jwakukulupilichika pa indu yenandi, nkoleje ulamusi pachanya pa misi likumi!' **18** Kapolo jwaaŵili jwaiche nikuti, 'Ambuje, mbiya jenu jimwambele jijonjesyeche mbiya sine nsano.' **19** Nombewo ŵansalile jwelejo kuti, 'Nomwe ŵakwe nkoleje ulamusi pachanya misi nsano.' **20** "Nipele, kapolo jwine jwaiche achitiji, 'Ambuje, aji ni mbiya jenu jimwambele jila, nagosile uchenene mu chiguo cha mwana chammakono. **21** Ligongo nanjogopaga, pakuŵa mmwe ndi mundu jwakunonopa ntima. Mundu junkuigala yangaŵa yenu ni kugoola yanganimpande.' **22** Nombewo ŵansalile, 'Ngunnamula kwaligongo lya intite pakuŵecheta mmwe kapolo jwangalumbana!

Ngati mwaamanyilile kuti une ndili mundu jwakunonopa ntima, jungwigala yangaŵa yangu ni jungugowola yanganimbande. **23** Ligongo chi nganinjausya mbiya jangu kwa ŵakutyosya yakoonjecheka, kuti une pachiuje nyaule ngajigale ni yakupunda yakwe?' **24** "Pelepo ŵaasalile uŵajimi pepala ŵala, 'Munsumule mbiya jo, nkaape jwakwete mbiya likumi jula.' **25** Ŵanyawo ŵansalile, 'Ambuje, nambo jwelejo akwete chile mbiya likumi!' **26** Nombewo ŵajanjile kuti, 'Ngunsalila, kwa jwalijose jwakwete chindu chachipegwa ni kujonjechekwa. Nambo kwa jwanganakola chindu atamuno chamwana chakwete cho chichijigalikwe. **27** Nambo, yankati aŵaŵa ŵammagongo ŵangu uŵakanile kuti ninaalongosye, mwaichisye apano ni kwasikita paujo pangu.'" **28** Che Yesu paŵaŵechete gelego, ŵajendelechele ni ulendo paujo pao wa ku Yelusalemu. **29** Paŵaŵandichile ku Besefage ni ku Besania, chiŵandi ni chikwesya chachigumbele itela ya Miseituni, ŵalajisye ŵaŵili mwa ŵakulijiganya ŵao. **30** Ŵasalile kuti, "Njaule pa nsinda wauli mmbujo mwenu. Pachinkajinjile mu nsinda mo, chinkansimane mwanambunda jwataŵikwe jwanganakwelekwe ni mundu. Nkangopole ni kunnyikanawo apano. **31** Sooni iŵaga chakammusye mundu kuti, ligongo chi nkungopola? Nkajile, 'Ambuje akunsaka.'" **32** Nipele, uŵalajisye ŵala ŵajawile ni ŵaisimene mpela iŵatite pakusalilwa ni Che Yesu. **33** Paŵaliji nkungopola mwanambunda jula, achinsyene ni ŵausisye, "Ana ligongo chi nkungopola mwanambunda ju?" **34** Ŵajanjile, "Ambuje akunsaka." **35** Ŵanjigele mwanambunda jula ni kwapelechela Che Yesu. Ŵatandiche iwalo yao pachanya pa mwanambunda jo ni ŵankwesisye Che Yesu pachanya pakwe. **36** Paŵajendelechelelaga ni ulendo ŵandu ŵatandiche iwalo yao mwitala. **37** Paŵaŵandichile ku Yelusalemu, palitala

lyalikutuluchila kuchikwesya chachigumbele itela ya Miseituni, mpingo wose wa ŵandu ni ŵakulijiganya ŵao ŵatandite kuchina ni kwatogolela Akunnungu achinyanyisyaga ligongo lya yakusimonjeka yose iŵaiweni **38** ŵatite “Akole upile Mwenye jwakwika mu liina lya Ambuje. Chitendewele kwinani ni ukulu kwa Akumanani.” **39** Mafalisayo ŵampepe ŵaŵaliji mu mpingo wa ŵandu mula ŵansalile Che Yesu kuti, “Jŵakwiganya, mwakalipile ŵakulijiganya ŵenu!” **40** Che Yesu ŵajanjile kuti, “Ngunsalila ŵanyamwe, naga chamyalale ŵanyaŵa, maganga chigatande kunyokonya.” **41** Paŵaŵandichile ni kuulola musi wa ku Yelusalemu, Che Yesu ŵalisile ligongo lya musi wo **42** achitiji, “Ikaliji mbaya nkaimanyilile lelo jino, indu yaikwikanawo chitendewele! Nambo sambano isisiche pa meeso genu. **43** Pakuŵa moŵa chigannyichile mmwe ni ŵammagongo ŵenu chansyunguchisye likumba ni chachinsyungula ni kummijikanya kosekose. **44** Chankasanye mmwe ni ŵaali nkati likumba lya musi wose ngapagwa liganga lichilisigale palijakwe, ligongo nganinkamanyilila katema paŵannyichile Akunnungu kukunkulupusya.” **45** Nipele, Che Yesu ŵajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu ni ŵatandite kwaŵinjila paasa ŵaŵasumisyaga malonda, **46** achitiji, “Ilembekwe yati, ‘Nyuumba jangu chijiŵe nyuumba ja kupopela’, nambo ŵanyamwe njitesile peuto pakulisisila ŵawiyi.” **47** Che Yesu ŵaliji nkwiganya pa Nyuumba ja Akunnungu lyuŵa ni lyuŵa. Nambo achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ga che Musa ni ilongola ya ŵandu ŵasosile litala lya kwaulaga, **48** nambo nganamanyilila ichajile pakupanganya, pakuŵa ŵandu wose ŵaliji nkwapilikanichisya uchenene.

20 Lyuŵa limo Che Yesu paŵaliji nkwajiganya ŵandu pa
Nyuumba ja Akunnungu ni kulalichila Ngani Jambone, ŵaiche
achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ga che Musa
ni achachekulu **2** ŵammusisye, “Ntusalile! Ana kwa ulamusi
chi nkupanganya yeleyi? Sooni ŵaani ŵampele mmwe ulamusi
u?” **3** Che Yesu ŵajanjile, “Nomwe ŵakwe chinammusye
liusyo, musalile, **4** ana ulamusi u che Yohana wa kubatisya
watyochele kwa Akunnungu pane kwa ŵandu?” **5** Nambo
ŵanyawo ŵaŵechetesyene achitiji yeleyi, “Twajilaga watyochele
kwa Akunnungu, chatuusye, ‘Ligongo chi nganimunkulupilila
jwelejo?’ **6** Ni twajilaga watyochele kwa ŵandu, ŵandu wose
ŵa chatuulaje ni maganga, pakuŵa ŵandu wose akukulupilila
kuti che Yohana ŵaliji jwakulondola jwa Akunnungu.” **7** Nipele
ŵajanjile, “Ngatukumanyilila kwautyochele ulamusi wo.” **8** Che
Yesu ŵaasalile ŵanyawo, “None jwakwe ngangunsalila ngutenda
yeleyi kwa ulamusi chi.” **9** Che Yesu ŵapundile kwatanjila ŵandu
chitagu chati, “Mundu jumo ŵalimile ngunda wa misabibu ni
ŵakodisisye ŵakulima, nipele ŵajawile ku chilambo chine ni
ŵalonjele kweleko moŵa gamajinji. **10** Katema kamagungulo,
mundu jo ŵantumile kapolo jwao ku ngunda wa misabibu kwa
ŵakulima ŵala, kukujigala liunjili lyakwe lya magungulo. Nambo
ŵakulima ŵala ŵamputile kapolo jo ni kummusya makono
pe. **11** Nsyene ngunda jula ŵantumile kapolo jwine, nambo
jwelejo nombe ni ŵamputile ni kuntendela ya chipongo ni
kummusya makono pe. **12** Ŵantumile sooni jwaatatu, jwelejo
nombe ŵammulesye ni kwajasila paasa ngunda. **13** Nipele
nsyene ngunda wa misabibu jula ŵaganisisye achitiji, ‘Chindende
ichichi? Chinampeleche mwanangu jwajika jwakunonyelwa
pane chakanchimbichisye jwelejo.’ **14** Nambo ŵakulima ŵala

paŵammweni, ŵaŵechetesyene jwine ni jwine, achitiji, ‘Aju ni juchapochele iŵagosele, twende tummulaje kuti indu iŵagosele tujigale uwe.’ **15** Nipele, ŵankopwesye paasa ngunda wa misabibu ula ni kummulaga.” Nipele Che Yesu ŵausisye, “Ana nsyene ngunda wo, chachatenda ichichi ŵakulima wo?” **16** “Chaiche ni kwaulaga ŵakulima wo ni kwapa ŵakulima ŵane ngunda wa misabibu wo.” Ŵandu paŵagapilikene gele maloŵe ni ŵatite, “Ngwamba! Gakatukopochela namose kanandi!” **17** Nambo Che Yesu ŵalolite ŵanyawo ni kwausya, “Ana aga Malembelo ga Akunnungu ga gana malumbo chi? Gagakuti, ‘Liganga lyalikanile ŵakutaŵa, sambano lilyolyo lili lyetendekwe liganga lyekulungwa lyakwimichila nyuumba!’ **18** Mundu jwalijose juchalikuŵale pa liganga lyo, chakasiche ipande ni lyangwililaga mundu jwalijose chilinsyaje.” **19** Ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu ni achakulu ŵambopesi ŵasakaga kunkamula Che Yesu ndaŵi jo, pakuŵa ŵaimanyilile kuti chitagu chi chaliji nkwagamba ŵanyawo nambo ŵaajogwepe ŵandu. **20** Ŵaliji nkwakuilichisya uchenene nipele, ŵalajisye ŵakuuchilichisya ŵaŵalitendaga ŵambone. Ŵatesile yele kuti ŵatanjisye Che Yesu kwa maloŵe gao ni kwajausya pa ulamusi wa jwankulu jwa chilambo. **21** Ŵakuuchilichisya wo, ŵammusisye Che Yesu achitiji, “Jwakwiganya, tukumanyilila kuti nkusala ni kwiganya maloŵe ga isyene ni tukumanyilila kuti nganinkola lusagu kwa mundu jwalijose nambo nkwiganya yakuti matame mpela ila Akunnungu yakutulajichisya. **22** Ntusalile, ana ili yambone kwausya nsongo kwa Mwenye jwa ku Loma pane ngwamba?” **23** Nambo Che Yesu ŵachimanyilile chitanji chao ni ŵaasalile kuti, **24** “Muunosye mbiya. Ni ŵausisye kuti ana ku meeso ku ni liina li lyacheni?” Nombewo ŵajanjile, “Ja mwenye jwa ku

Loma.” **25** Che Yesu ŵaasalile, “Nipele mwape Mwenye jwa ku Loma yaili yao ni Akunnungu yaili yao.” **26** Nganakombola kwakamula atamuno kwa lilowe lililyose paujo pa ŵandu nambo ŵasimosile kwanga kwao ni ŵamyalele. **27** Masadukayo ŵampepe ŵakutinji, ngapagwa kusyuka kwa ŵandu ŵawile ŵanjaulile Che Yesu ni kwausya, **28** “Jwakwiganya, che Musa ŵatulembele kuti iŵaga chawe nkulugwe mundu jumo ni kunleka ŵankwakwe pangali ŵanache, mpwakwe ajinjile majumba kuti akombole kummelechela nkulugwe jo ŵanache. **29** Nipele, ŵapali achachanda saba uŵaŵelekwe ni mundu jumo. Jwaandanda ŵalombele jwankongwe ni ŵawile pangaleka mwanache. **30** Ni jwaaŵili ŵajinjile majumba nombejo ŵawile pangaleka mwanache, **31** ni jwaatatu ŵajinjile majumba, iyoyo peyo wose saba ŵamasile kuwa pangaleka ŵanache. **32** Kumbesi jwankongwe jula nombe ŵawile. **33** Sambano, ana pakumala kusyuka ŵawe jwankongwe jo chachiŵa jwankongwe jwa ŵaani? Pakuŵa wose saba ŵala ŵanlombele jwelejo.” **34** Che Yesu ŵaasalile, “Ŵandu ŵa moŵa gano, mchilambo mu akulombela ni kulombekwa, **(aiōn g165)** **35** nambo uchaŵalanjikwe kuti akuŵajilwa kusyuswa ni kutama mu katema kakakwika ngasalombela atamuno kulombwa. **(aiōn g165)** **36** Usyene ukuti ngaikomboleka kuwa sooni, ligongo chachiŵa mpela achikatumetume ŵa kwinani ŵa Akunnungu nombewo chaaŵe ŵanache ŵa Akunnungu, pakuŵa asyuchile. **37** Namose che Musa ŵalosisye pangasisa kuti ŵawile chachisyuswa. Mmalembelo gakwe gagalembekwe nkati chisukutu chichakolelaga mooto, ŵelewo akwatanga Ambuje kuti ali Akunnungu ŵa che Iblahimu ni Akunnungu ŵa che Isaka ni Akunnungu ŵa che Yakobo. **38** Ŵelewo nganaŵa Akunnungu ŵa ŵawile nambo ali Akunnungu ŵa ŵajumi, pakuŵa kwa

ŵelewo wose akukola umi.” **39** Ŵakwiganya malajisyo ŵampepe ŵanjanjile, “Jwakwiganya, elo njanjile isyene.” **40** Ŵanyawo nganalinga kummusya sooni liusyo line. **41** Che Yesu ŵausisye kuti, “Kwa chichi ŵandu akuti Kilisito Nkulupusyo ali wa uŵelesi u che Daudi? **42** Che Daudi asyene akuŵecheta mmalembelo ga Sabuli, ‘Ambuje ŵaasalile Ambuje ŵangu, Ntame kundyo kwangu **43** mpaka pachinaaŵiche ŵammagongo ŵenu paasi pa sajo syenu.’ **44** Nipele iŵaga che Daudi akwaŵilanga Kilisito Nkulupusyo ‘Ambuje,’ iŵele uli sooni aŵe uŵelesi u che Daudi?” **45** Ŵandu wose paŵaliji aninkwapilikanila Che Yesu, ŵelewo ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao kuti, **46** “Nlilolechesye ni ŵakwiganya malajisyo ŵakusaka kwendajenda ali awete minjilo jajileu. Ŵakunonyelwa akomasikwe kwakuchimbichikwa peuto pakuchingangana ŵandu achajinji ni ŵakutama mu itengu yakuchimbichika mmajumba ga kupopelela ni kutama mmauto gakuchimbichikwa pa chakulya. **47** Ŵakwasumula majumba achakongwe ŵawililwe ni achiŵankwawo ni kupopela mapopelo gamaleu kuti aloleche ŵambone paujo pa ŵandu. Kwalyele ligongo lyo chalamulikwe kwachikali nnope kupunda ŵane!”

21 Che Yesu ŵalolechesye kwa nnope, ŵaaweni ŵaipanje ali nkutaga sadaka syao mu lisanduku lya kugosela sadaka pa Nyuumba ja Akunnungu. **2** Ŵammweni jwakulaga jwawililwe ni ŵankwawo ali nkutaga senti siŵili. **3** Nipele, ŵatite, “Isyene ngunsalila kuti, aju jwakulaga jwawililwe ni ŵankwawo atasile yaijinji kwapunda wose. **4** Pakuŵa ŵane wose atasile sadaka syao kutyochela mu yakupunda ya muipanje yao nambo jweleju nkulaga kwakwe atasile yose yakwete ya umi wakwe.” **5** Ŵandu ŵampepe ŵa Che Yesu ŵaliji nkukunguluchila yankati Nyuumba ja Akunnungu ijatite pakoloswa ni maganga gambone pampepe

ni sadaka sisyatyosikwe kwa Akunnungu. Nipele Che Yesu
ŵatite, **6** "Yele yose inkwiwona chigaiche moŵa gaati ngalisigalila
liganga paliganga line pakuŵa yose yo chigumulikwe." **7** Nipele
ŵakulijiganya ŵao ŵausisye, "Jwakwiganya, ana chigatyochele
chakachi gele? Ana chimanyisyo chi chachichilosye kuti
gaŴandichile kutendekwa gelego?" **8** Che Yesu ŵaajanjile,
"Nlilolechesye, ngasinlambuchikwa. ŴAndu ŵajinji chachiika
achilitendaga ŵanyawo ali une, achitiji 'Une ndili Kilisito
Nkulupusyo!' Ni kuti, 'Katema kaŴandichile.' Nambo ŵanyamwe
ngasimwakuya. **9** Pachinchipilikana yangondo ni utinda
ngasinjogopa pakuŵa ikusachilwa iwoneche kaje yeleyi nambo
mbesi ngajityochela kwanakamo." **10** Sooni ŵajendelechele
kuŵecheta, "ŴAndu ŵa chilambo chimo chachimenyana ni
ŵandu ŵa chilambo chine ni umwenye chiuputane ni umwenye
wine. **11** Chichityochele chindendemesi chachikulungwa cha
chilambo ni sala ni ilwele yakogoya panepane. Chiipagwe
indu yakogoya ni imanyisyo yaikulungwa kwinani. **12** Nambo
gakanaŵe kukopochela gelego, chinchikamulwa ni kunnagasya
ni kunjausya mmajumba ga kupopelela ni kwaŵechetelela ni
chachinjausya mmajumba ga kutaŴilwa ŵandu. Chanjigale paujo
pa mamwenye ni pa ŵakulamula ligongo lya kungulupilila une,
13 melepe nkombole kuusala umboni wangu kukwao. **14** Nlapilile
mmitima jenu kuti nganganisya kaje ichinjile pakulichenjela. **15**
Pakuŵa une chinampe ŵanyamwe maloŵe gakuŵecheta pamo
ni lunda nombe ŵammagongo ŵenu ngakombola kugakanila
namose kugakana. **16** AchaŴelesi ŵenu ni achalongo achinjenu
ni achapwenu ni achambusanga ŵenu changalauche ŵanyamwe.
Ni ŵampepe mwa ŵanyamwe chimmulajikwe. **17** ŴAndu wose
chachinchima ŵanyamwe ligongo lya kungulupilila une. **18**

Nambo namose luumbo lwa mmitwe jenu ngalusoŵa. **19** Nambo
mpunde kupililila, pakuŵa kwa lyele litalalyo chimuukulupusye
umi wenu. **20** “Pachinchiuwona musi wa ku Yelusalemu ali
asyungwile mipingo ja ŵangondo, pelepo mmanyilile kuti
kugumulikwa kwakwe kuŵandichile. **21** Pelepo, ŵaali ku Yudea
autuchile mmatumbi ni ŵaali nkati Yelusalemu akopoche paasa
ni ŵele ŵaali mmingunda akaujinjila wele musi wo. **22** Pakuŵa
gele ni moŵa ga Akunnungu kwalamula ŵandu ŵakwe ŵa ku
Isilaeli, kuti gose gagalembekwe Mmalembelo Gamaswela gaŵe
isyene. **23** Chalaje ŵaali ni iilu ni ŵakonjesya gele moŵago!
Pakuŵa chikupagwe kulaga kwakukulungwa pachilambo ni
uchimwa wa Akunnungu chiuŵe kwa ŵandu ŵa chilambo chi. **24**
Ni ŵandu ŵampepe chaulagwe kwa lipanga ni ŵane chajigalikwe
mateeka ni kwapwilinganya mu ilambo yose. Musi wa Yelusalemu
chiulamulikwe ni ŵandu ŵa ilambo ine mpaka pachiumalile
ulamusi wao. **25** “Chiipagwe imanyisyo mu lyuŵa ni mu lwesi ni mu
ndondwa. Ŵandu ŵa pa chilambo chasupuche ni kukola lipamba
ligongo lya kulindima kwa matumbela ga mu bahali. **26** Ŵandu
chapwe mitima ligongo lya lipamba achilolelaga indu ichityochele
pachilambo pano, pakuŵa indu yose yaili ni machili kwiunde
chisau lyuŵa ni lwesi ni ndondwa ni ine yose chiitinganyikwe. **27**
Pelepo, chachimmona Mwana jwa Mundu achiikaga mwiunde
ni machili gamakulungwa ni ukulu wakwe. **28** Pachigatande
kopochela gelego, njime mwa kulimba nchijinamukula mitwe
jenu ligongo chiwombolo chenu chiŵandichile.” **29** Nipele, Che
Yesu ŵatanjile ŵanyawo chitagu chati, “Nnolechesye chitela
cha ntini ni itela ine yose. **30** Nnyiwonaga itela ininkusipuka
nkuimanyilila kuti chuuku chiŵandichile. **31** Iyoyo peyo, nomwe
ŵakwe pachinchiiwona yeleyo ichikopochelaga, mmanyilile kuti

Umwenye wa Akunnungu uŵandichile. **32** Isyene ngunsalila, au uŵelesi wu ngaumala mpaka indu yose pachiimalichikwe. **33** Kwinani ni chilambo chiimale nambo maloŵe gangu ngagamala ng'oo." **34** "Nambo nlilolechesye mwachimisyene, kuti mitima jenu ngasijitopelwa ni upoche ni kukolelwa ni kusauchila umi u. Pakuŵa lyele lyuŵa lyo chilinnyichilile chisisimuchile. **35** Pakuŵa chilyaichilile mpela chitanji wose ŵakutama mu chilambo chose. **36** Nipele nlilolechesye ni kupopela katema kose kuti nkole machili mpakombole kuŵambala yele yose ichityochele ni kwima paujo pa Mwana jwa Mundu." **37** Che Yesu ŵaliji nkwajiganya ŵandu pa Nyuumba ja Akunnungu katema kose ka muusi nambo katema ka chilo ŵajaulaga kukutama kuchikwesya cha Miseituni. **38** Ŵandu wose ŵajimukaga kundaŵi pe ni nkwaula pa Nyuumba ja Akunnungu kukwapilikanila Che Yesu.

22 Lyaŵandichile lyuŵa lyekulungwa lya mikate jangatajikwa chilungo lyalikuŵilanjikwa Pasaka. **2** Achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ŵaliji nkusosa itajile pakwaulaga Che Yesu nambo ŵaliji nkwajogopa ŵandu. **3** Nipele Shetani ŵanjinjile che Yuda jwakuŵilanjikwa Isikaliote, jumo jwa achinduna kumi na mbili ŵala. **4** Che Yuda ŵajawile ni kuŵechetesyana ni achakulu ŵambopesi ni achakulungwa ŵa ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu itajile pakwakamusya kwakamula Che Yesu. **5** Nombewo ŵasengwile ni kwilana nawo kuti chiŵape mbiya. **6** Che Yuda ŵajitichisye ni kutanda kusosa lipesa lyambone lyakwakamusya kwakamula Che Yesu pangali kumanyilila ŵandu. **7** Nipele, lyaiche lyuŵa lya mikate jangatajikwa chilungo. Iyoyo peyo ni lyuŵa lyalikusachilwa kusikita mwanangondolo jwa Pasaka. **8** Che Yesu ŵaatumile che Petulo ni che Yohana achitiji, "Njaulangane nkatukulumichisye chakulya cha Pasaka kuti tulye."

9 Nombewo ŵausisye Che Yesu, “Ana nkusaka tukachikolochesye kwapi?” **10** Ni ŵajanjile, “Mpilikanile! Pachinkajinjile pa musi po, chinkasimane ni jwannume ali atwichile lulo lwa meesi. Nkaakuye ŵelewo mpaka mu nyuumba jichakajinjile. **11** Mwasalile asyene nyuumba jo, ‘Jwakwiganya akummusya, chili kwapi chuumba muchingalile chakulya cha Pasaka pamo ni ŵakulijiganya ŵangu?’ **12** Nombewo chakannosye chuumba chachikulungwa cha penani chachili ni indu yose yaikusachilwa mu chuumba. Nkakulumisye mwelemo.” **13** Ŵajawile ni ŵaisimene indu yose ili mpela iŵatite pakusalilwa ni Che Yesu, nombewo ŵakulumisye chakulya cha Pasaka. **14** Pakaiche katema, Che Yesu ŵatemi kulya pamo ni achinduna ŵakwe. **15** Ŵasalile, “Najile kwannope kulya chakulya cha Pasaka pamo ni ŵanyamwe nganime kulagaswa. **16** Pakuŵa ngunsalila kuti, nguulya sooni chakulya cha Pasaka mpaka pachiŵe isyene mu Umwenye wa Akunnungu.” **17** Nipele Che Yesu ŵajigele chikombe ni paŵamasile kwatogolela Akunnungu ŵatite, “Mpochele ni mpelegane mwachimisyene. **18** Pakuŵa ngunsalila kuti, chitandile sambano ngaang'wa sooni divai mpaka pachiuiche Umwenye wa Akunnungu.” **19** Sooni ŵajigele nkate ni kwatogolela Akunnungu, ŵagaŵenye ni kwapa achitiji, “Chelechi ni chiilu changu chachikutyochekwa ligongo lyenu. Ntendeje yeleyi kwa kungumbuchila une.” **20** Iyoyo peyo paŵamasile kulya ni ŵajigele chikombe achitiji, “Achi chikombechi lili lilangano lya sambano lya Akunnungu lyalikutendekwa kwa miasi jangu jajikwitika kwa ligongo lyenu. **21** “Nambo, nnole! Jwejula jwakung'alauka ali papapa akulya pamo ni une. **22** Pakuŵa Mwana jwa Mundu chajaule kukuulagwa mpela iŵasachile Akunnungu, nambo ulaje uŵe kwa mundu jwakungalauka jo.” **23** Pelepo ŵatandite kuusyana achinsyene pe, ana ŵaani ŵelewo

uchatende chele chinducho! **24** Gatyochele makani pasikati ja ŵakulijiganya gankati ŵaani jwali jwankulungwa kupunda ŵane. **25** Che Yesu ŵaasalile, “Mamwenye ŵa pachilambo akwalamula ŵandu ŵao kwa machili, nombe ŵakwete ulamusi pachanya pao akuliŵilanga, ‘achambusanga ŵa ŵandu’. **26** Nambo inaŵe yeleyo kukwenu, jwali jwankulungwa aŵeje nti jwannandi mwa wose ni jwali chilongola aŵeje nti jwakutumichila. **27** Pakuŵa, ŵaani jwali jwankulungwa, jwatemi kulya pane jwakutumichila? Isyene ni jwejula jwatemi paasi kulya! Nambo une ndili pasikati jenu mpela jwakutumichila. **28** “Ŵanyamwe ni untemiji pamo ni une katema kose kakulinjikwa kwangune. **29** Mpela ila Atati ŵangu iŵatite pakuumba une ulamusi wa umwenye kulamula iyoyo peyo noneji ngumpa ulamusi wa kulamula. **30** Kuti ndye ni kung'wa pamo ni une mu Umwenye wangu. Chintame mu itengu ya Umwenye nchilamulaga ngosyo kumi na mbili sya Ŵaisilaeli.” **31** Che Yesu ŵatite, “Che Simoni, che Simoni! Mpilikane! Shetani aŵendile luusa kwa Akunnungu ja kunlinga ŵanyamwe mpela mundu yakuti kupeta ngano alole iŵaga chimpunde kuŵa ŵakulupilichika. **32** Nambo une nampopelele mmwe kuti chikulupi chenu chikapunguka. Nomwe pachimumujilile sooni, mwalimbisye mitima achinjenu.” **33** Che Petulo ŵajanjile, “Ambuje, une ndili chile kutaŵikwa pamo nomwe ni kuwa pamo nomwejo.” **34** Nambo Che Yesu ŵanjanjile, “Ngunsalila mwe che Petulo, lelo jino jikanaŵe kutongola tambala chimungane katatu kuti ngankuumanyilila une.” **35** Nipele Che Yesu ŵausisye ŵakulijiganya ŵao, “Panantumile pangali chilolo ni nsaku ni ilatu ine pala ana mwasoŵikwe ni chichi?” Ni ŵanjanjile, “Ngapagwa.” **36** Nombe Che Yesu ŵaasalile, “Nambo sambano, jwakwete chilolo ajigale ni nsaku iyoyo peyo. Ni

jwanganakola lipanga, asumisye mwinjilo wao akasume limo. **37** Ilembechekwe Mmalembo ga Akunnungu, ‘Ŵaŵalanjikwe ali jumo jwao pasikati ŵandu ŵa sambi.’ Ngunsalila yeleyi Malembelo gakusachilwa gaŵe isyene kwa une, pakuŵa uumi wangu ukuichila kumbesi.” **38** Ŵakulijiganya ŵatite, “Ambuje, nnole, apano tukwete mapanga gaŵilipe.” Nombewo ŵajanjile, “Ayaga!” **39** Che Yesu ŵatyosile ni kwaula pa chitumbi cha Miseituni mpela iŵatite pakusyoŵelela ni ŵakulijiganya ŵao ŵakuiye. **40** Paŵaiche pelepo, ŵaasalile ŵanyawo, “Mpopele kuti nkajinjila nkulinjikwa.” **41** Nipele, ŵalesile ŵanyawo ni ŵajawile kwati mundu nkukombola kuponya liganga ni ŵatindiŵele ni kupopela. **42** Ni ŵatiji, “Atati, mwasakaga mundyochesye achi chikombe cha malagasyo, nambo gankugasaka mmwe gapanganyikwe ni ngaŵa kwa kusaka kwangu.” **43** Pele katumetume jwa kwinani jwakopochele ni kwataga machili. **44** Che Yesu ŵaliji mchipwetesi chachikulungwa ni ŵapundile kupopela kwannope. Chitukuta chatyosile ni chaliji mpela mandondwa ga miasi gagaliji nkwilima mpaka paasi. **45** Paŵamasile kupopela, ŵajimwiche ni kwajaulila ŵakulijiganya ŵao ni ŵasimene nnugono ligongo ŵaliji nkusupuka. **46** Ŵaasalile, “Ana ligongo chi nkugona? Njimuche ni kupopela kuti nkajinjila nkulinjikwa.” **47** Che Yesu paŵaliji nkuŵecheta, mpingo wa ŵandu waiche uchilongolelwaga ni che Yuda juŵaliji jumo jwa achinduna kumi na mbili. Che Yuda ŵajawile ni kwakomasya Che Yesu kwa kwanonyela. **48** Nambo Che Yesu ŵansalile, “Che Yuda! Ana nkungalauka Mwana jwa Mundu kwa chikomasyo cha ngomo mmajeje?” **49** Ŵele ŵakulijiganya ŵa Che Yesu paŵaimanyi ichityochele ni ŵatite, “Ambuje, twakunule ni mapanga?” **50** Ni jumo jwao ŵankunwile kapolo jwa jwankulungwa jwambopesi ni

kwakapa lipikanilo lya kundyo. **51** Pelepo Che Yesu ŵaŵechete, “Nneche! Ikwanile.” Ni ŵalikwaiye lipikanilo lya jwele mundu jo ni kunnamya. **52** Nipele Che Yesu ŵaasalile achakulu ŵambopesi ni achakulungwa ŵa ŵakulindilila nyuumba ja Akunnungu ni achachekulu uŵaikangene kukwakamula, “Ana nnyiche ni mapanga ni imbonga kukungamula mpela ndili jwachiswamba? **53** Panaliji pamo ni ŵanyamwe moŵa gose pa Nyuumba ja Akunnungu nganimungamula. Nambo aka ni katema kenu, katema ka jwaulamusi wa chipi.” **54** Nipele ŵankamwile ŵanjigele ni kwajausya ku nyuumba ja Jwankulu Jwambopesi. Che Petulo ŵankuiye chakunyuma kwakutalichila. **55** Ŵakolesisye mooto pasikati lwani, ŵatemi pamo nombe che Petulo ŵaiche ni kutama pamo nawo. **56** Kapolo jumo jwankongwe, paŵammweni che Petulo ali atemi chiŵandi ni mooto wo ŵaalolechesye kwannope ni kuti, “Ni mundu ju nombe ŵaliji pamo ni Che Yesu.” **57** Nambo che Petulo ŵakanile achitiji, “Mmwe jwankongwe, ngangummanyilila jwelejo!” **58** Kanyuma kanandi, mundu jwine ŵammweni che Petulo ni ŵatite, “Ni mmwe ŵakwe nndi jumo jwao.” Nambo che Petulo ŵanjanjile “Alakwe ngaŵa une!” **59** Mpela lisaa limo mmbujo, mundu jwine ŵaŵechete achitiji, “Isyene nguti, aju mundu ju nombe ŵaliji pamo nawo pakuŵa jwelejo nombe ali Mgalilaya.” **60** Nambo che Petulo ŵatite, “Alakwe, nganguchimanyilila chinkuŵecheta cho!” Papopo akanaŵe kumalisya kuŵecheta, tambala jatongwele. **61** Ambuje ŵagalawiche ni kwalolechesya che Petulo, nombe che Petulo ŵagakumbuchile maloŵe ga Ambuje gaŵansalile, “Chilo cha lelo jino jikanaŵe kutongola tambala, chimungane katatu.” **62** Pelepo ŵakopweche paasa ni ŵalisile kwa nnope. **63** Ŵandu uŵankamwile Che Yesu ŵala, ŵatandite kwatendela

chanache ni kwagomba. **64** Ŵantaŵile chiguo ku meeso ni ŵammusisye, “Nsagamukule, Ana ŵaani ŵangombile mmwe?” **65** Ŵammechetele malowe gamajinji ga kwatukana. **66** Pakwachele, nkungulu wa achachekulu ni achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ŵasimene pamo, ni ŵannyichenawo Che Yesu pankungulu wao wekulungwa wa Chiyahudi. **67** Ni ŵausisye “Ntusalile! Ana mmwejo ni Kilisito Nkulupusyo?” Che Yesu ŵajanjile, “Atamuno nansalilaga, ngamungulupilila ng'oo, **68** sooni, natamuno nammusyaga liusyo, ngamunyanga. **69** Nambo chitandile sambano, Mwana jwa Mundu chatame kundyo kwa Akunnungu ŵaali ni Machili.” **70** Pelepo wose ŵammusisye, “Ni kuti mmwejo ni Mwana jwa Akunnungu?” Ŵajanjile, “Ŵanyamwe nkutinji ndili une.” **71** Nombewo ŵatite, “Ana umboni chi sooni utukusaka? Pakuŵa tupilikene twachinsyene achiŵechetaga pakang'wa jakwe asyene!”

23 Nipele, ŵandu wose uŵachingangene pepala ŵajimi ni kwajausya Che Yesu mmbujo mwa che Pilato. **2** Ŵatandite kwaŵechetela, achitiji, “Twansimene mundu ju ali nkwalyungasya ŵandu ŵa chilambo chetu ali nkwakanya ŵandu kutyosya nsongo kwa Mwenye jwa ku Loma ni kulitenda kuti jwelejo ali Kilisito Nkulupusyo, Mwenye.” **3** Che Pilato ŵammusisye Che Yesu, “Ana mmweji ni mwenye jwa Ŵayahudi?” Che Yesu ŵajanjile, “Mmwejo mwasyene ni ummechete.” **4** Nipele, che Pilato ŵaasalile achakulu ŵambopesi ni mpingo wa ŵandu, “Nganguchiwona chachili chose chakuti nannamule mundu ju.” **5** Nambo ŵanyawo ŵachalile nnope achitiji, “Akwalyungasya ŵandu kwa majiganyo gao mu chilambo chose cha ku Yudea. Ŵatandite ku Galilaya ni sambano aiche apano.” **6** Che Pilato paŵapilikene yeleyo, ŵausisye, “Ana mundu ju ali jwa

ku Galilaya?” **7** Paŵaimanyilile kuti Che Yesu ŵaliji jwa chilambo chachili mu ulamusi u che Helode, ŵampeleche ku che Helode, juŵaliji kukoko ku Yelusalemu gele moŵa go. **8** Che Helode paŵammweni Che Yesu ŵasangalele nnope. Chitandile kalakala ŵalajile kwawona pakuŵa ŵapilikene ngani syao, nombewo ŵalolelaga kwawona Che Yesu ali nkupanganya imanyisyo. **9** Nipele che Helode ŵammusisye Che Yesu mausyo gamajinji nambo Che Yesu nganajanga lili lyose. **10** Achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo uŵaliji pelepo ŵaŵechetele Che Yesu kwa machili. **11** Nipele, che Helode ni ŵangondo ŵakwe, ŵanyelwisye ni kwatukana Che Yesu ni kwawasya iwalo yakusalala ni ŵammuchisye ku che Pilato. **12** Lye lyuŵa lyo che Helode ni che Pilato ŵajilene ni kuŵa uganja pakuŵa chitandilile kalakala ŵatindene lyasi. **13** Nipele, che Pilato ŵasimanisye achakulu ŵambopesi ni ilongola ni ŵandu, **14** ni ŵaasalile, “Mumbelechele mundu ju nchitiji ŵaliji nkwalyungasya ŵandu. Sambano mpilikane! Uneji sosilesosile ngani syao mmbujo mwenu nambo nganinansimana ni ligambo lili lyose lyankati indu imwammechetele. **15** Ngaŵa uneji pe, atamuno che Helode ammuchisye kukwetu pakuŵa nganaliwona ligambo lili lyose. Usyene ukulosya kuti mundu ju nganatenda chachili chose changalumbana chakwaŵajila chiwa. **16** Nipele, chilamule kuti aputikwe mbokola nombe chinalechelele.” **17** Pakuŵa ŵasachilwe kwaugulila jwataŵikwe jumo katema ka Pasaka. **18** Nambo wose ŵatandite kunyanyisya kwanakamo achitiji, “Mummulaje mundu ju, ntugopolele che Balaba!” **19** Che Balaba ŵataŵikwe mu nyuumba jakutaŵilwa ligongo lya kukamulangana ni ŵandu ŵaŵatindigenye mu musi ni mu utinda wo ŵaulajikwe mundu jumo. **20** Che Pilato

ŵasachile kwalechelela Che Yesu, ŵaŵechete nawo kaaŵili kwakunyanyisya. **21** Nambo ŵanyawo ŵanyanyisye sooni, “Mwaŵambe pa nsalaba, Mwaŵambe pa nsalaba!” **22** Che Pilato ŵaasalile kaatatu, “Ana changalumbana chi chatesile mundu ju? Nganguliwona ligambo lililyose nkati mundu ju lyati ikwaŵajila chiwa. Nipele chilamule aputikwe mbokola ni kwalechelela.” **23** Nambo ŵanyawo ŵapundile kunyanyisya kwa machili nnope kuti Che Yesu akusachilwa kuŵambikwa pa nsalaba. Kumbesi kwakwe, maloŵe gao gapikaniche. **24** Che Pilato ŵalamwile kuti chasachilenje chipanganikwe. **25** Ŵangopwele jwelejo juŵataŵikwe kwa ligongo lya kutindiganya ni kuulaga ni kwatyochesya Che Yesu kwa ŵangondo kuti ŵatende mpela iŵasakaga. **26** Ŵangondo paŵalinji nkwajausya Che Yesu kukwaŵamba pa nsalaba ŵasimene ni mundu liina lyao che Simoni jwa ku Kulene, juŵatyochelaga mu nsinda kwinjila mu musi. Ŵankamwile ni kwatwika nsalaba ni kwakuya Che Yesu panyuma. **27** Mpingo wekulungwa wa ŵandu wankuiye, mwa ŵanyawo ŵapali achakongwe uŵaliji nkulila nnope ni kulila kwa malumbo. **28** Che Yesu ŵaagalauchile ŵanyawo ni kwasalila, “Mwanya achakongwe ŵa ku Yelusalemu! Ngasimulilila une nambo nlililile mwachinsyene ni ŵanache ŵenu. **29** Pakuŵa moŵa chigaiche pachachiti, ‘Ŵana upile ŵangakuŵeleka ni ŵanganaŵeleka ni konjesya!’ **30** Pelepo ni pachatande kuisalila ikwesya kuti ‘Ntugwilile!’ Ni matumbi, ‘Ntuunichile!’ **31** Pakuŵa, iŵaga ŵandu akutenda yeleyi kwa une jundi mpela chitela chachiŵisi. Ana chatende chichi kukwenu ŵandi mpela chitela chejumu?” **32** Nombe ŵapali ŵandu ŵane ŵaŵili, uŵatendaga yangalumbana, ŵajigalikwe kukuulajikwa pamo ni Che Yesu. **33** Paŵaiche kwiuto, liina lyakwe, “Chikalakasa

cha Ntwe," Nipele kweleko ŵaŵambile pa nsalaba Che Yesu pamo ni aŵala ŵaŵili uŵaitendekanyaga yangalumbana, jumo kundyo kwao ni jwine kunchiji. **34** Che Yesu ŵatite, "Atati, mwalechelesye pakuŵa ngakuimanyilila yakuitendayi." Nipele, ŵagaŵene iwalo yao kwa kuitendela gudugudu. **35** Ŵandu ŵajimi achilolaga. Achakulu ŵa chiyahudi ŵanjalwisye Che Yesu achitiji, "Ŵakulupwisye ŵane, sambano alikulupusye nsyene iŵaga jwelejo ni Kilisito Nkulupusyo jwasagulikwe ni Akunnungu!" **36** Ŵangondo nombewo ŵanjalwisye Che Yesu ni kwapelechela divai ja kuipa, **37** ni ŵanyawo ŵansalile, "Iŵaga isyene mmwejo ni Mwenye jwa Ŵayahudi, nlikulupusye mwasyene." **38** Ni pachanya nsalaba ŵaŵisile chindu chachilembekwe yele, "Aŵaŵa ALI MWENYE JWA ŴAYAHUDI." **39** Jumo jwa aŵala uŵatendaga yangalumbana uŵaŵambikwe pepala ŵantukene Che Yesu achitiji, "Ana mmwejo ngati ni Kilisito Nkulupusyo? Nlikulupusye mwasyene noweji iyoyo peyo." **40** Nambo jwine jula ŵankalipile achitiji, "Ana mmweji ngankwajogopa Akunnungu namose kanandi? Namuno mmwejo nnamulikwe chisau ni ŵele. **41** Mmwe ni une tukuŵajilwa, pakuŵa aji ni mbote ja sambi syatutesile. Nambo aju mundu ju nganapanganya chachili chose changalumbana." **42** Nipele ŵaŵechete, "Choonde Che Yesu! Mungumbuchile pachinchiinjila mu umwenye wenu." **43** Che Yesu ŵanjanjile jwelejo, "Isyene ngunsalila, lelo jino chimme pampepe none kumbepo." **44** Kaliji mpela katema ka lyuŵa pantwe, sooni kwaliji chipi pachilambo chose mpaka saa tisa, **45** ni lyuŵa lyalesile kuŵala ni nguo ja lusasa ja mu Nyuumba ja Akunnungu japapwiche pambindikati. **46** Che Yesu ŵanyanyisye achitiji, "Atati, ngujiŵika mbumu jangu mmakono mwenu." PaŵamasileKuŵecheta gelego, ŵawile. **47**

Jwankulu jwaŵangondo paŵaiweni iyatendekweyo, ŵaakusisye Akunnungu achitiji, “Isyenepe, mundu ju jwaliji jwambone.” **48** Mpingo wa ŵandu wasongangene ligongo lyakulola iyatendekwe, paŵaiweni yeleyo, ŵaujangene mmangwawo aninkuliputa pa ntima pao kwakulilasika. **49** Achambusanga ŵao wose ni achakongwe uŵalongene nawo kutyochela ku Galilaya, ŵajimi kwakutalichila, aninkulola yaikutyochela. **50** Jwapali mundu liina lyao che Yusufu, jumo jwa ŵantenga ŵa nkungulu wekulungwa wa Chiyahudi. Mundu ju ŵaliji jwambone ni jwakupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu, **51** ni nganajitichisyana nawo iŵaisachile ni kuipanganya. Jweleju jwaliji mundu jwa nsinda umo wa Chiyahudi waukuŵilanjikwa Alimataya ni jwaliji nkulolela Umwenye wa Akunnungu. **52** Nipele, jwele mundu ŵajawile ku che Pilato, ŵaŵendile apegwe chiilu chi Che Yesu. **53** Nipele, che Yusufu ŵachitulwisye chiilu pa nsalaba ni kuchiŵilijila ni sanda ni ŵachiŵisile mwilembe lilyasepekwe palwala, lilyaliji likanaŵe kuŵichikwa mundu. **54** Lyele lyuŵa lyo lyaliji lyuŵa lyakuliŵika chile kwa ligongo lya Lyuŵa lya Kupumulila. **55** Ni achakongwe uŵalongene nawo Che Yesu kutyochela ku Galilaya ŵala, ŵakuiye che Yusufu ni ŵaliweni lilembe lyo ni yachitite pakuŵichikwa chiilu chi Che Yesu. **56** Nipele, ŵausile kumusi ni kulinganya mauta ga malahamu ni mauta gakununjila gakugapakasya chiilu chi Che Yesu. Lyuŵa lya Kupumulila ŵapumulile mpela igakuti kulamula Malajisyo.

24 Lyuŵa lyaandanda lya chijuma kundaŵi pe, achakongwe ŵala ŵapite ku lilembe ali ajigele mauta gakununjila gaŵalingenye. **2** Paŵaiche ŵalisimene liganga lyekulungwa lila lili lyegalambule pambali kutyochela pakwinjilila mwilembe. **3** Nambo paŵajinjile nkati mo nganachisimana chiilu cha Ambuje

Che Yesu. **4** Paŵaliji nkusimonga kwa ligongo lya yeleyo, kwanakamo ŵandu ŵaŵili uŵawete minjilo jakung'alima nnope ŵajimi pachiŵandi. **5** Ŵele achakongwe wo ŵakamwilwe ni lipamba, ŵakoteme. Nambo ŵandu ŵala ŵaasalile, “Kwa chichi nkunsosa jwanjumi pasikati pa ŵandu ŵawe? **6** Ŵelewo nganapagwa apano, asyuchile! Nkumbuchile iŵatite pakunsalila paŵaliji chiŵela ku Galilaya kula, **7** achitiji, ‘Mwana jwa Mundu akusachilwa kuŵichikwa mmakono mwa ŵandu ŵa sambi ni kwaŵamba pa nsalaba nambo pa lyuŵa lyaatatu pakumala chiwa chao chachisyuka.’” **8** Pelepo achakongwe wo ŵagakumbuchile maloŵe ga Che Yesu. **9** Ŵausile kutyochela ku lilembe ni kwasalila achinduna kumi na moja pamo ni ŵakulijiganya ŵane ngani sya yele yose yo. **10** Ŵele uŵaapelechele achinduna syele ngani ŵaliji che Maliamu kutyochela musi wa ku Magidala ni che Joana ni che Maliamu achikulugwe che Yakobo pamo ni achakongwe ŵane uŵalongene nawo. **11** Nambo achinduna ŵala nganagakulupililaga maloŵe ga ŵele achakongwe wo ŵaganisisye galiji gangali malumbo. **12** Nambo che Petulo ŵajimwiche, ŵalukunwile mpaka ku lilembe ni ŵakoteme ni kulingulila nkati, ŵajiweni sanda pe. Nipele ŵatyosile achisimongaga ni kuliusya yele iyakopochele. **13** Lyuŵa lilyolyo, ŵaŵili mwa ŵaŵankuyaga Che Yesu ŵajaulaga ku nsinda umo liina lyakwe Emau, uwaliji kwakutalikangana ni ku Yelusalemu mpela ulendo wa masaa gaŵili. **14** Ŵalinji nkukunguluchila yankati yose iyakopochele. **15** Paŵakungulukaga ni kuusyana, Che Yesu asyene ŵaŵandichile ni kulongana nawo. **16** Ŵaweni kwa meeso gao nambo gasiŵikwe kuti ngasiŵamanyilila. **17** Che Yesu ŵausisye, “Ana ngani chi asi sinkukunguluchila nli nkwenda?” Nombewo ŵajimi chimyalalile ni ku meeso

kwao kwalilasiche. **18** Jumo jwao, liina lyakwe che Kileopa, ŵanjanjile, “Ana mmwemwe pe jwannendo mu Yelusalemu ni ngankuimanyilila indu yaikopochele kweleko agano moŵa ga?” **19** Che Yesu ŵausisye, “Ana ngani chi?” Ŵanyawo ŵanjanjile, “Ngani jankati Che Yesu jwa ku Nasaleti. Jwelejo ŵawoneche ni Akunnungu ni ŵandu wose kuti ŵaliji jwakulondola jwa Akunnungu jwali ni ukombole mu indu iŵapanganyaga ni kuŵecheta. **20** Achakulu ŵambopesi ni ilongola ŵetu ŵantyosisye melepe alamulikwe chiwa, nombewo ŵaŵambile pa nsalaba. **21** Noweji twaliji ni chilolelo chakuti ŵelewo ni ŵaŵatumikwe kwawombola ŵandu ŵa ku Isilaeli. Nambo lelo jino lili lyuŵa lyaatatu chitandilile kutendekwa yeleyo. **22** Sooni achakongwe ŵampepe mumpingo wetu ŵatutojimye. Ŵajawile ku lilembe kundaŵi pe, **23** nambo nganachisimana chiilu chi Che Yesu. Ŵausile ni kutusalila kuti ŵakopochelwe ni achikatumetume ŵa kwinani ŵaŵaasalile kuti ŵelewo ali ŵajumi. **24** Ŵandu ŵampepe uŵaliji pamo ni uwe ŵajawile ku lilembe kukulola yele yaŵecheteje achakongwe wo, nambo Che Yesu nganiŵawona.” **25** Nipele, Che Yesu ŵaasalile, “Mwanya nli ŵakuloŵela kwanti yele ni mitima jenu jili jakutopela nkukulupilila maloŵe gose gaŵaŵechete ŵakulondola ŵa Akunnungu. **26** Ana nganiyaŵajila Kilisito Nkulupusyo akole masauko ga ni kwanti yeleyo ajinjile mu ukulu wao?” **27** Nipele, ŵaasagamulile gose gagaliji nkwagamba Mmalembelo ga Akunnungu kutandilila mmalembo ga che Musa mpaka mmalembo ga ŵakulondola ŵa Akunnungu wose. **28** Paŵaŵandichile aula nsinda uŵajaulaga, Che Yesu ŵatesile mpela akwaula mmbujo ni ulendo. **29** Nambo ŵanyawo ŵachondelele kwa kuchalila achitiji, “Ntame nowe pakuŵa sambano kuswele ni chilo chikwinjila.” Nipele ŵajinjile nkati ni

kutama nawo. **30** Paŵatemi kulya chakulya pamo nawo ŵaujigele nkate ni kwatogolela Akunnungu ni ŵaugaŵenye ni kwapa. **31** Kwanakamo meeso gao gaunukwiche ni ŵaamanyilile, nambo Che Yesu ŵatyosile pasikati jao. **32** Nipele ŵaŵechetesyene, “Ana ngaŵa mitima jetu jasisimwiche paŵaŵechetaga nowe mwitala mula ni kutusagamukulila Malembelo ga Akunnungu.” **33** Papopo ŵajimi ni kuujila ku Yelusalemu, ŵaasimene achinduna kumi na moja ŵala pamo ni ŵandu ŵane ali asongangene pamo **34** achitiji, “Isyene Ambuje asyuchile ni ŵakopochele che Simoni.” **35** Ni uŵakuyaga Che Yesu ŵaŵili ŵala ŵamanyisye yose iyakopochele mwitala mula ni iŵatite pakwamanyilila Che Yesu paŵagaŵenye nkate. **36** Paŵaliji nkuŵecheta gelego, Che Yesu nsyene ŵajimi pasikati pao ni ŵaasalile, “Chitendewele chiŵe kukwenu.” **37** Ŵatojime ni kogopa kwannope achiganisyaga kuti akuliwona lisoka. **38** Nambo ŵelewo ŵaasalile, “Uli nkutenguka chichi ni kuŵa ni lipamba mmitima jenu? **39** Nnolanje makono gangu ni makongolo gangu, mmanyililanje kuti ndili une. Mumbapasye mulole pakuŵa lisoka nganilikola chiilu namuno maupa mpela inkuti kunola une.” **40** Paŵamasile kuŵecheta gelego ŵalosisye makono ni makongolo gao. **41** Paŵaliji akanaŵe kulupilila kwa ligongo lya kusengwa ni kusimonga Che Yesu ŵausisye, “Nkwete chakulya chachili chose pelepa?” **42** Ŵapele chipande cha somba jejoche. **43** Ŵachijigele ni kulya paujo pao. **44** Nipele ŵaasalile, “Gelega ni malumbo ga maloŵe ganansalile panaliji pamo ni ŵanyamwe kuti, gaŵajilwe gamalichikwe gose gagalembekwe gagang'ambaga une mu Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni itabu ya ŵakulondola ŵa Akunnungu ni mu Sabuli.” **45** Nipele ŵaaunukwile mu lunda lwao kuti akolanje kugamanyilila Malembelo ga

Akunnungu, **46** ŵaasalile, “Ilembechekwe Mmalembelo ga Akunnungu kuti Kilisito Nkulupusyo chalagaswe ni chasyuche lyuŵa lyaatatu pakumala chiwa chao, **47** ni kuti ŵandu ŵa ilambo yose chitandile ku Yelusalemu alalichilwe kwa liina lyangu kuti alechanje sambi, nombe Akunnungu chiŵalechelesye. **48** Ŵanyamwe ni uchimwasalile ŵandu umboni u. **49** None nansyene chinampelechele chilanga cha Atati ŵangu pachanya penu, nambo nnindilile kaje ku Yelusalemu kula mpaka pachimpegwe machili kutyochela kwinani.” **50** Nipele Che Yesu ŵalongwesye kwaula mpaka ku nsinda wa Besania ni ŵanyakwile makono gakwe ni kwapa upile. **51** Paŵaliji nkwapa upile po ŵalisapwile ni ŵajigalikwe kwaula kwinani. **52** Ŵanyawo ŵapopelele, nombewo ŵausile ku Yelusalemu achichinaga, **53** ŵalonjele pa Nyuumba ja Akunnungu moŵa gose achalapaga Akunnungu.

Yohana

1 Chikanaŵe gumbikwa chachilichose jwapali jumo jwaŵilanjikwe
Lilowe, nombe jwele lilowe jo ŵaliji pamo ni Akunnungu, nombejo
ŵaliji Akunnungu. **2** Chitandilile kundanda Lilowe jo ŵaliji ni
Akunnungu. **3** Indu yose yagumbichikwe ni ŵelewo ni pangali
ŵelewo nganichipagwa chachili chose chichagumbichikwe. **4**
Jwelejo ŵaliji ndande ja umi ni wele umi wo uichenawo lilanguka
kwa ŵandu. **5** Ni lyele lilanguka lyo likulanguchisya mu chipi
atamuno chipi cho ngachikukombola kulisima lilanguka. **6**
Akunnungu ŵantumile mundu jumpepe liina lyakwe Yohana,
7 jwelejo ŵaiche kukwasalila ŵandu umboni nkati lilanguka
lyo, kuti ŵandu wose apilikane ni kukulupilila. **8** Che Yohana
nsyene nganaŵa lilanguka lyo nambo ŵaiche kukwasalila
ŵandu pangasisa nkati lilanguka lyo. **9** Lyelelyo lili lilanguka
lisyene, lilanguka lyalikwika pachilambo ni kwalanguchisya
ŵandu wose. **10** Jwelejo jwapali pachilambo pano ni kwa
jwelejo Akunnungu ŵachigumbile chilambo nambo ŵandu
ŵa pachilambo nganiŵamanyilila. **11** Ŵaiche kwa ŵandu
ŵakwe nsyene, nambo ŵandu ŵakwe nganiŵapochela. **12**
Nambo ŵanawose ŵaŵaapochele ni kwakulupilila, ŵaatesile
akombole kuŵa ŵanache ŵa Akunnungu, **13** aŵele ŵanache
ŵa Akunnungu ngaŵa kwa kupagwa mpela ŵandu yakuti pa
kupagwa ni ngaŵa kwa kusaka kwa mundu nambo apagwile kwa
usache wakwe Akunnungu. **14** Nombe Lilowe jo ŵaliji mundu ni
ŵatemi noweji. Ni uweji tuuweni ukulu wao, ukulu wao jwelejo
jwajikape jwatyosile kwa Atati Akunnungu, aguumbele umbone ni
usyene. **15** Che Yohana nsyene paŵambweni ŵaasalile ŵandu
ngani jankati jwelejo kwa kunyanyisya achitiji, “Aju ni jwejula
junangambaga katema panasasile kuti, ‘Akwika mundu jumo

kanyuma kangu jwali jwankulungwa kumbunda une, pakuŵa jwapali uneji ngunaŵe kupagwa.'" **16** Malinga ni winji wa umbone wao, uweji wose tupochele ntuuka wejinji nnope. **17** Pakuŵa Akunnungu ŵagaichisye Malajisyo kwa litala li che Musa nambo umbone wa Akunnungu ni usyene ituichile kwa litala li Che Yesu Kilisito. **18** Ngapagwa mundu juŵambweni Akunnungu katema kakalikose. Mwana jwajikape, jwaali Akunnungu jwausyene, ni jwakunonyelwa ni Atati, jwelejo ni jwatumanyisye Akunnungu. **19** Au uli umboni wautyosisye che Yohana, katema ilongola ŵa Ŵayahudi kutyochela ku Yelusalemu paŵaatumile ŵambopesi ni Ŵalawi kukwausya, "Ana mmwe ndi ŵaani?" **20** Che Yohana nganakaana kwanga, ŵajitichisye pangasisa, "Uneji nguniŵa Kilisito Jwakuwombola." **21** Pelepo ŵambusisye, "Sambano mmwe ndi ŵaani? Ana mmwe ni che Elia?" Che Yohana ŵajanjile, "Une nguniŵa che Elia." Ni ŵambusisye sooni, "Ana mmwe ndi jwakulondola jwa Akunnungu jula juŵatite akwika?" Che Yohana ŵajanjile, "Ngwamba." **22** Ni ŵanyawo ŵambusisye, "Sambano mmwe ndi ŵaani? Nkuliŵalanga ichichi? Ntusalile tukaasalile aŵala ŵatutumile kukumbusya." **23** Che Yohana ŵajanjile, mpela ila che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu iŴang'ambaga, "Uneji ndili mundu jungunyanyisya liloŵe mwipululu, 'Njongole litala lya Ambuje.'" **24** Ni aŵala ŵandu ŵaŵalajiswe ni Mafalisayo, **25** ŵambusisye che Yohana, "Iŵaga mmwe nganimma Kilisito Jwakuwombola pane che Elia pane jwakulondola jwa Akunnungu jula, kwachichi nkubatisya?" **26** Che Yohana ŵajanjile, "Uneji ngubatisya ni meesi, nambo apali jumo mwa ŵanyamwe, jwangankummanyilila. **27** Ni jwejula jwakwika kanyuma, une nganguŵajilwa kuŵa katumetume jwakuugula migoji ja italawanda yao." **28** Yelei yatendekwe mmusi wa ku Besania peesi lusulo

lwa Yolodani apala che Yohana paŵabatisyaga ŵandu. **29** Malaŵi jakwe, che Yohana ŵambweni Che Yesu aninkwaichilila ni ŵatite, “Nnole, jweleju ali Mwanangondolo jwa Akunnungu jwakwigala sambi sya ŵandu ŵa pachilambo! **30** Ajuju ni jwejula junangambaga panatite, ‘Kanyuma akwika mundu jumo jwali jwankulungwa kuumbunda une, pakuŵa jwapali uneji ngunaŵe kupagwa!’ **31** Uneji nganinaamanyilila, nambo nyiche kukubatisya ni meesi kuti ŵandu ŵa ku Isilaeli ŵaamanyilile.” **32** Che Yohana ŵatusalile indu iyaiweni achitiji, “Nambweni Mbumu jwa Akunnungu achitulukaga kutyochela kwinani mpela nguunda ni kwatula pachanya pao. **33** Uneji nganinaamanyilila nambo jwelejo juŵandumile ngabatisye ni meesi ŵaasalile, ‘Jwelejo juchimwaone ali nkutuluchilwa ni Mbumu jwa Akunnungu ni kwatula pachanya pao, jwelejo ni juchabatisye ni Mbumu jwa Akunnungu.’” **34** Nipele che Yohana ŵatite, “Uneji naiweni yeleyi ni malasile umboni kuti ajuju ni Mwana jwa Akunnungu.” **35** Malaŵi jakwe, che Yohana ŵaliji sooni ni ŵakulijiganya ŵao ŵaŵili. **36** Paŵaweni Che Yesu ali nkupita, ŵatite, “Munnole, ajuju ali Mwanangondolo jwa Akunnungu.” **37** Ni aŵala ŵakulijiganya ŵaŵili paŵampilikene che Yohana achiŵechetaga maloŵe go, ŵaakuiye Che Yesu. **38** Nipele, Che Yesu ŵagalawiche, ŵaweni ŵakulijiganya ŵaŵili ŵa che Yohana achakuyaga ŵausisye, “Ana nkusosanga ichichi?” Ni ŵanyawo ŵajanjile, “Labi, ana nkutama kwapi?” Labi malumbo gakwe Jwakwiganya. **39** Che Yesu ŵajanjile, “Njisangane ni ŵanyamwe chimmone.” Ŵakulijiganya wo ŵaakuiye, ŵapaweni paŵatamaga, jaliji mpela saa kumi ja ligulo ni ŵanyawo ŵatemi nawo lyuŵa lila. **40** Jumo jwa aŵala ŵakulijiganya ŵaŵili ŵaŵampilikene che Yohana achiŵechetaga maloŵe go ni kwakuya Che Yesu ŵaliji che Andulea, mpwao che

Simoni Petulo. **41** Che Andulea ŵansimene kaje che Simoni
mpwakwe, ni ŵansalile, “Tummweni Masiya,” yaani “Kilisito
Jwakuwombola”. **42** Nipele, ŵanjawisye ku Che Yesu. Ni Che
Yesu ŵannolite che Simoni ni ŵatite, “Mmwejo ni che Simoni
mwanagwao che Yohana. Sano chimmilanjikwe che Kefa.”
Mchigiliki Petulo, malumbo gakwe, “Lwala.” **43** Malaŵi jakwe Che
Yesu ŵapite ku chilambo cha Galilaya. Nipele ŵansimene che
Filipo ni kunsalila, “Munguye.” **44** Che Filipo ŵaliji mundu jwa musi
wa ku Besesaida, musi uŵatamaga che Andulea ni che Petulo.
45 Nipele che Filipo ŵansosile che Nasanieli, ni paŵammweni
ŵansalile, “Tummweni ajula juŵalembekwe mmalajisyo ga
Akunnungu gaŵapele che Musa ni mu itabu ya ŵakulondola
ŵa Akunnungu, Che Yesu kutyochela musi wa ku Nasaleti
Mwana ju che Yusufu.” **46** Nombe che Nasanieli ŵambusisye
che Filipo, “Ana chindu chambone chikukomboleka kutyochela
ku Nasaleti?” Che Filipo ŵansalile, “Njise kunnole.” **47** Che Yesu
paŵambweni che Nasanieli achaichililaga ŵatite, “Nnole! Jwele
ali Mwisilaeli nsyenesyene, nkati mwakwe mwangali unami.” **48**
Che Nasanieli ŵausisye Che Yesu, “Ana mumanyilile chinauli?”
Che Yesu ŵajanjile, “Akanammilanje che Filipo, nambweni ndi
ntemi paasi pa chitela cha ntini pala.” **49** Pelepo che Nasanieli
ŵatite, “Jwakwiganya, mmwe ndi Mwana jwa Akunnungu,
mmwe ndi Mwenye jwa ku Isilaeli!” **50** Che Yesu ŵansalile,
“Ana mungulupilile pakuŵa nansalile kuti nammweni paasi pa
chitela cha ntini pala? Chingawone gamakulungwa kupunda
gelega.” **51** Che Yesu ŵajendelechele kusala, “Isyene ngunsalila,
chinkuwone kwinani kweugule ni achikatumetume ŵa kwinani
ŵa Akunnungu achikwelaga ni kutuluka pa Mwana jwa Mundu.”

2 Pagamasile moŵa gaŵili wapali ulombela musi wa ku Kana
chilambo cha ku Galilaya. Ni achikulugwe Che Yesu ŵaliji
kweleko, **2** Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao nombe ŵalalichikwe
ku ulombela wo. **3** Pajamasile divai jiŵalingenye kwa ligongo lya
ulombela, achikulugwe Che Yesu ŵansalile, “Nganakola divai!” **4**
Che Yesu ŵajanjile, “Nkaasalila chakupanganya, katema kangu
kakanaŵe kwika.” **5** Pelepo achikulugwe Che Yesu ŵaasalile
achikatumetume, “Chachilichose chichansalile, mpanganye.” **6**
Pelepo syapali lulo syekulungwa nsano ni umo sya maganga,
lwaluli lose lwakombwele kugumbala lulo sya mwana siŵili pane
sitatu sya meesi. Syaŵichikwe pelepo mpela itite pakusyoŵeleka
kwa Ŵayahudi kutaga meesi ga kuliswejesya kwaligongo lya
kwapopelela Akunnungu. **7** Che Yesu ŵaasalile achikatumetume
ŵala, “Ngumbasye meesi lulo syo.” Ni ŵanyawo ŵagumbesye
ndendende. **8** Nipele ŵaasalile, “Sano ntechanje munjauchisye
jwankulu jwa chindimba.” Ni ŵanjauchisye. **9** Jwankulu jwa
chindimba paŵajipasisye divai jijaliji meesi kundanda, nombejo
nganakumanyilila kujikopochele divai jo, nambo achikatumetume
ŵala ŵaimanyi. Jwankulu jwa chindimba jula ŵambilasile
nlombela, **10** ni kunsalila, “Mundu jwalijose kundanda akwapa
ŵandu divai jambone ni ŵamalaga kung'wa ni kukolelwa akwapa
janganong'a nnope. Nambo mmwejo ntupele divai jambone
mpaka sambano.” **11** Chelechi chili chimanyisyo chakusimosya
chandanda chiŵapanganyisye Che Yesu mmusi wa ku Kana
chilambo cha ku Galilaya ni ŵaulosisye ukulu wao nombe
ŵakulijiganya ŵao ŵaakulupilile. **12** Payamasile yeleyo, Che
Yesu pamo ni achikulugwe ni achapwakwe ni ŵakulijiganya
ŵao ŵala ŵatuluchile ku Kapelenaumu. Ŵatemi kweleko moŵa
kanandi. **13** Katema ka lyuŵa lyekulungwa lya Pasaka ja

Ŵayahudi kaŵandichile ni Che Yesu ŵakwesile ku Yelusalemu.
14 Pa Nyuumba ja Akunnungu ŵaasimene ŵandu achisumisyaga
ng'ombe ni ngondolo ni nguunda ni ŵakutindanya mbiya ali
atemi. **15** Ŵapotile ngonji ni kuŵa lubokola ni ŵaaŵinjile wose
paasa pa Nyuumba ja Akunnungu pamo ni ng'ombe ni ngondolo
syao. Ni ŵapikulenye mesa sya ŵakutindanya mbiya ŵala ni
kumwasya mbiya syao. **16** Ni ŵaŵaliji nkusumisya nguunda ŵala
ŵaasalile, “Ntyosyanje pelepa indu yi. Nkajipanganya nyuumba
ja Atati ŵangu kuŵa nyuumba jakusumichisya malonda!” **17**
Ŵakulijiganya ŵao ŵakumbuchile kuti, malembelo gakusala,
“Alakwe Akunnungu, unonyelo wangu kwa nyuumba jenu
ukundinisya mpela mooto mu ntima.” **18** Ilongola ŵa Ŵayahudi
ŵausisye Che Yesu, “Ana chimpanganye chimanyisyo chachi
chakusimosya chakutulosya kuti nkwete lilamulo lya kupanganya
yelei?” **19** Che Yesu ŵaasalile, “Ngumulanje Nyuumba ja
Akunnungu ji, ni uneji chindaŵe kwa moŵa gatatu pe.” **20**
Pelepo Ŵayahudi ŵala ŵatite, “Aji Nyuumba ja Akunnungu ji
twataŵile kwa yaka makumi ncheche konjechesya nsano ni
umo. Ana mmwejo chinkombole chinauli kujitaŵa kwa moŵa
gatatu?” **21** Nambo Nyuumba ja Akunnungu jiŵajigambaga
Che Yesu jo jaliji chiilu chakwe nsyene. **22** Nipele Che Yesu
paŵasyuchile, ŵakulijiganya ŵao ŵakumbuchile kuti ŵaŵechete
gelega, ni ŵagakulupilile Malembelo ga Akunnungu ni maloŵe
gaŵaŵechete Che Yesu gala. **23** Che Yesu paŵaliji ku Yelusalemu
mmoŵa ga chindimba cha Pasaka ŵandu ŵajinji paŵaiweni
imanyisyo iŵaipanganyisye ŵaakulupilile. **24** Nambo Che Yesu
nganalilechelelaga kukwao pakuŵa ŵajimanyilile mitima jao **25**
ni pakuŵa ŵaimanyilile uchenene yaili mmitima jao, nganasaka
kusalilwa chachilichose nkati ŵandu ŵane.

3 Jwapali chilongola jwa Chiyahudi liina lyakwe che Nikodemu
juŵaliji mu mpingo wa Mafalisayo. **2** Chilo chimo che Nikodemu
ŵanjaulile Che Yesu ni kunsalila, “Jwakwiganya, tukwimanyilila
kuti mmwe ndi jwakwiganya jwalajiswe ni Akunnungu, pakuŵa
ngapagwa mundu jwakukombola kupanganya imanyisyo
inkwitendekanya mmwe akaŵe Akunnungu ali pamo najo.” **3** Che
Yesu ŵanjanjile, “Isyene ngunsalila, iŵaga mundu ngakupagwa
kaaŵili, ngaakombola kwinjila mu umwenye wa Akunnungu.” **4**
Che Nikodemu ŵambusisye, “Ana mundu akukombola chinauli
kupagwa kaaŵili ali akusile? Akukombola chinauli kwinjila
mu lutumbo lwa achikulugwe ni kupagwa kaaŵili?” **5** Che
Yesu ŵanjanjile, “Isyene ngunsalila, iŵaga mundu ngaapagwa
kwa meesi ni kwa Mbumu jwa Akunnungu, ngaakombola
kwinjila mu umwenye wa Akunnungu. **6** Kwa chiilu mundu
akupagwa ni atati ni achikulugwe, nambo akupagwa kwa mbumu,
akupagwa kwa Mbumu jwa Akunnungu. **7** Nkasimonga pakuŵa
ndite kuti nkusachilwa mpagwe kaaŵili. **8** Mbungo jikupuga
kujikusaka, nkujipikana pajikupuga, nambo ngankukumanyilila
kujikukopochela atamuno kujikwaula. Ikuŵa yelei kwa jwalijose
jwapagwilwe kwa Mbumu jwa Akunnungu.” **9** Che Nikodemu
ŵausisye Che Yesu, “Ayi indu yi ana chiikomboleche chinauli?”
10 Che Yesu ŵanjanjile, “Mmwejo ndi jwakwiganya jwa Ŵaisilaeli
ana iŵele uli ngankwimanyilila indu yi? **11** Isyene ngunsalila,
uweji tukuŵecheta itukwimanyilila ni kuŵalanga umboni wa
itwiweni, nambo ŵanyamwe ngankusaka kuujitichisya utenga
wetu. **12** Iŵaga nantanjile indu ya pachilambo ni ŵanyamwe
nganinjitichisya, ana nantanjilaga indu ya kwinani chinjitichisye
chinauli? **13** Ngapagwa jwalijose jwajawile kwinani ikaŵe
Mwana jwa Mundu juŵatulwiche kutyochela kwinani.” **14**

Mpela ila che Musa iŵatite pakulikoleka penani pa luchanamila lijoka lilyakolochekwe ni shaba mwipululu mula, iyoyo peyo Mwana jwa Mundu ikusachilwa anyakulikwe mwinani, **15** kuti jwalijose juchankulupilile akole umi wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **16** Pakuŵa Akunnungu ŵaanonyele nnope ŵandu ŵa pachilambo, nipele ŵantyosisye Mwanagwe jwajikape, kuti jwalijose jwakunkulupilila akajonasika, nambo akole umi wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **17** Pakuŵa Akunnungu nganantuma Mwanagwe pachilambo kuti aiche kukwalamula ŵandu, nambo aiche kukwakulupusya. **18** Jwakunkulupilila Mwana jwa Akunnungu, jwelejo ngakulamulwa, nambo jwangankulupilila jwelejo amasile kulamulikwa, pakuŵa nganankulupilila Mwana jwajikape jwa Akunnungu. **19** Lilamulo lili lyeleli, lilanguka liiche pachilambo nambo ŵandu achinonyele nnope chipi kupunda lilanguka, pakuŵa akupanganya ya chigongomalo. **20** Mundu jwalijose jwakupanganya ya chigongomalo akulichima lilanguka, ngakwika kulilanguka pakuŵa ngakusaka iwoneche indu yao ya chigongomalo. **21** Nambo jwakuukamulisya usyene akwika kulilanguka kuti yakuipanganya iwoneche kuti ipanganyiche kwa kwajitichisya Akunnungu. **22** Payamasile yeleyo Che Yesu pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵajawile ku chilambo cha Ŵayahudi. Ŵatemi pamo nawo kweleko, achibatisyaga ŵandu. **23** Che Yohana nombe ŵaliji ku Ainoni, pachiŵandi ku Salimu achibatisyaga ŵandu, pakuŵa kweleko kwaliji ni meesi gamajinji. Ŵandu ŵanjaulilaga, nombewo ŵabatisye. **24** Yeleyo yakopochele katema che Yohana nganataŵikwe mu nyuumba jakutaŵilwa. **25** Gakopochele makani pasikati ja Myahudi jumo ni ŵakulijiganya ŵampepe ŵa che Yohana nkati masyoŵelelo ga kuliswejesya

kwaligongo lya kwapopelela Akunnungu. **26** Nipele, ŵakulijiganya wo ŵanjaulile che Yohana ni kunsalila, “Jwakwiganya, ajula mundu juŵaliji pamo nomwe peesi Yolodani, jumwaŵalasile ngani syakwe, nombejo sambano akubatisya, ni ŵandu wose akwajaulila.” **27** Che Yohana ŵajanjile, “Mundu ngakukombola kukola chachilichose ikaŵe apegwilwe ni Akunnungu ŵa kwinani. **28** Ni ŵanyamwe mwachinsyene nkumanyilila kuti nasasile, ‘Uneji nguniŵa Kilisito Jwakuwombola, nambo nalajiswe kuti naalongolele!’ **29** Jwakulombekwa ali jwakwe nnombela, nambo nkamusi jwa nnombela akwima kuntumichila nnombela, nkamusi jo akusangalala nnope pakupilikana lilolŵe lya nnombela ali nkukunguluka. Iyoyo peyo ni uneji ngusangalala nnope. **30** Che Yesu ikusachilwa aŵe jwankulu, ni uneji mme jwannondi. **31** “Jwakwika kutyochela kwinani ali jwankulu kwapunda wose. Jwakutyochela pachilambo ali jwa pachilambo nombe akuŵecheta mpela mundu jwa pachilambo. Nambo jwakwika kutyochela kwinani akuilongosya indu yose. **32** Jwelejo akutyosya umboni wa indu yaiweni ni kuilipikana, nambo ngapagwa mundu jwakukunda indu yakuisala. **33** Nambo mundu jwalijose jwakukunda umboni wakuusala jwelejo, akwitichisya kuti Akunnungu ali usyene. **34** Ajula jwatumikwe ni Akunnungu akusala malolŵe ga Akunnungu, pakuŵa Akunnungu akwapa Mbumu jwa Akunnungu kwa winji. **35** Akunnungu akunnonyela Mwana ni indu yose aŵisile mu ulamusi wao. **36** Jwakunkulupilila Mwana akwete umi wa moŵa gose pangali mbesi, jwangakunkulupilila Mwana ngakola umi, ni uchimwa wa Akunnungu uli pa jwelejo.” **(aiōnios g166)**

4 Mafalisayo ŵapilikene kuti Che Yesu akupata ŵakulijiganya ŵajinji ni kwabatisya kwapunda che Yohana. **2** Nambo Che

Yesu nsyene nganiŵabatisya ŵandu, ŵakulijiganya ŵao ni ŵaŵabatisyaga ŵandu. **3** Nipele, Che Yesu paŵapilikene yeleyo ŵatyosile ku Yudea ni kuuja ku Galilaya. **4** Mu ulendo wao ŵasachilwe kupita ku Samalia. **5** Nipele, ŵaiche ku Sikali musi umo wa ku Samalia, pachiŵandi ngunda u che Yusufu wapegwilwe ni che Yakobo atatigwe. **6** Pelepo paliji ni chisima chi che Yakobo, nombe Che Yesu pakuŵa ŵapesile ni ulendo, ŵatemi mungulugulu chisima. Yaliji muusi lyuŵa pantwe. **7** Nipele jwankongwe jumo Msamalia ŵaiche kukuteka meesi. Ni Che Yesu ŵansalile jwankongwe jo, “Nguŵenda meesi gakung'wa.” **8** Katema ko ŵakulijiganya ŵakwe ŵajile mu mmusi kukusuma yakulya. **9** Nambo jwankongwe jo ŵatite, “Mmwejo Myahudi, ana nkukombola chinauli kuumenda meesi gakung'wa uneji jwankongwe Msamalia?” Ŵatite yele pakuŵa Ŵayahudi ngakukamulangana ni Ŵasamalia. **10** Che Yesu ŵajanjile, “Nkachimanyi chichi chakusaka Akunnungu kumpa ni ŵaani ŵakummenda meesi gakung'wa, nkammendile jwelejo, nombejo akampele meesi gagakwikanawo umi.” **11** Jwankongwe jo ŵatite, “Ambuje, mmwe nganinkola ngao ni chisima chi chilewipe nnope. Ana mpatile kwapi meesi gagakwikanawo umi go? **12** Ambuje ŵetu che Yakobo ni ŵatupele uweji chisima chi, nsyene ni ŵanagwe ni ilango yakwe ŵang'wele meesi ga chisima chi. Ana mmwejo nkulitenda jwankulu nnope kwapunda che Yakobo?” **13** Che Yesu ŵanjanjile, “Jwalijose juchang'we meesi ga chisima chi chijakole njota sooni. **14** Nambo juchang'we meesi gachinaape une ngajakola njota ng'oo. Meesi gachinaape une chigaŵe nti meesi gagakuulika nkati mwakwe, gagakwikanawo umi wa moŵa gose pangali mbesi.” **(aiōn g165, aiōnios g166)** **15** Jwankongwe jo ŵansalile, “Ambuje,

nguŵenda meesi go kuti jinangole njota sooni ni ninaiche sooni pelepa kukuteka meesi.” **16** Che Yesu ŵansalile jwankongwe jo, “Njaule nkaaŵilanje ŵankwenu, nkaiche pamo nawo pelepa.” **17** Jwankongwe jo ŵajanjile, “Uneji nganingola ŵalume.” Che Yesu ŵansalile, “Njanjile yambone kuti nganinkola ŵalume. **18** Pakuŵa mwalombilwe kasano, ni jwannume junkutama nawo sambano jo nganaŵa ŵankwenu. Pelepo chinsasile cho chili chisyene.” **19** Jwankongwe jo ŵaasalile, “Ambuje, nguwona kuti mmwejo ndi jwakulondola jwa Akunnungu. **20** Achambuje ŵetu ŵa Chisamalia ŵaapopelele Akunnungu mwinani mwa chitumbi chi, nambo ŵanyamwe Ŵayahudi nkuti, tukusachilwa kwapopelela Akunnungu ku Yelusalemu.” **21** Che Yesu ŵanjanjile, “Amao, nkulupilile chinguchisala, chikaiche katema ngamwapopelela Atati mwinani mwa chitumbi chi atamuno ku Yelusalemu kula. **22** Ŵanyamwe Ŵasamalia nkwapopelela ŵangankwamanyilila, nambo uweji Ŵayahudi tukwamanyilila ŵatukwapopelela, pakuŵa ukulupusyo wa Akunnungu chiutyochele kwa litala lya Ŵayahudi. **23** Nambo chikaiche katema, sooni kaiche, ŵakupopelela kwa usyene chiŵaapopelele Atati achilongoswaga ni Mbumu jwa Akunnungu ni usyene. Pakuŵa Atati akwasaka ŵandu ŵakwapopelela chanti yeleyo. **24** Akunnungu ali Mbumu, ni ŵakwapopelela ŵelewo ŵapopeleleje achilongoswaga ni Mbumu jwa Akunnungu ni kuumanyilila usyene.” **25** Jwankongwe jo ŵansalile, “Ngumanyilila kuti chaiche Masiya jwakuŵilanjikwa Kilisito Jwakuwombola. Pachaiche chatumanyisye inayose.” **26** Che Yesu ŵansalile, “Uneji junguŵecheta nomwe ndili jwelejo.” **27** Papopo ŵakulijiganya ŵakwe ŵausile, ŵasimosile ligongo ŵaasimene Che Yesu alinkukunguluka ni jwankongwe. Nambo ngapagwa jwalijose juŵambusisye Che Yesu, “Ana nkusaka

chichi? Pane kwaligongo chi nkukunguluka ni jwankongwe?”
28 Jwankongwe jo ŵalesile lulo lwakwe palapala, ŵajawile
mmusi ni kwasalila ŵandu achitiji, **29** “Njisangane nkannole
mundu jwasalile yanayose imbanganyisye! Ikukomboleka
kuti jweleju ali Kilisito Jwakuwombola?” **30** Nipele ŵandu
ŵakopweche mmusi ula ni kwajaulila Che Yesu. **31** Katema
kakoko ŵakulijiganya ŵakwe ŵaliji nkwachondelela Che Yesu
achitiji, “Chondechonde Jwakwiganya, ndye.” **32** Nambo Che
Yesu ŵaasalile, “Uneji ngwete chakulya chingankuchimanyilila
ŵanyamwe.” **33** Ŵakulijiganya ŵakwe ŵatandite kuusyana
achinsyene pe, “Ana kwana mundu jwanjigalile chakulya?”
34 Che Yesu ŵaasalile, “Chakulya changu chili kutendekanya
chakusaka aŵala ŵandumile ni kugamalisya masengo gao. **35**
Ŵanyamwe ngankuti, ‘Jisigalile miesi ncheche, pakwika katema
ka kugungula?’ Nambo uneji ngunsalila nnole migunda ji jili
chile kwa kugungula. **36** Jwakugungula akupochela mbote ni
akukumbikanya pamo magungulo kuti gakole umi wa moŵa
gose pangali mbesi, nipele jwakupanda asengwe yalumo ni
jwakugungula. **(aiōnios g166)** **37** Chiŵecheto chi chili chisyene,
‘Jumo akupanda ni jwine akugungula.’ **38** Uneji nantumile
nkagungule magowolo ganganimpande ŵanyamwe, ŵane
ŵapanganyisye masengo gakulimba, nambo gelego ginkupata
ŵanyamwe gali kwa ligongo lya masengo gao.” **39** Ŵasamalia
ŵajinji ŵa musi ula ŵaakulupilile Che Yesu kwa ligongo lya
umboni wa maloŵe gaŵaŵechete jwankongwe jo gagakuti,
“Asalile inayose imbanganyisye.” **40** Ŵasamalia ŵajaulile
Che Yesu ni kwachondelela atame pamo nawo, nombejo
ŵatemi pepala moŵa gaŵili. **41** Nipele ŵandu ŵajinji nnope
ŵaakulupilile Che Yesu ligongo lya maloŵe gao. **42** Ŵansalile

jwankongwe jo, “Sano tukukulupilila ngaŵa kwaligongo lya kuŵecheta kwenu pe, nambo pakuŵa tupilikene twachinsyene, ni tukumanyilila kuti isyene ajuju ni Nkulupusyo jwa ŵandu ŵapachilambo.” **43** Pagapite moŵa gaŵili Che Yesu ŵausile sooni ku Galilaya. **44** Pakuŵa Che Yesu nsyene ŵasasile pangasisa kuti, “Jwakulondola jwa Akunnungu ngakuchimbichikwa mchilambo chakwe nsyene.” **45** Paŵaiche ku Galilaya, ŵandu ŵajinji ŵakweleko ŵapochele, pakuŵa ŵanyawo nombe ŵaliji ku Yelusalemu kuchindimba cha Pasaka, ŵaiweni yose yaitesileje Che Yesu pachindimba. **46** Nipele Che Yesu ŵaujile sooni mmusi wa ku Kana, chilambo cha ku Galilaya, peuto paŵagatesile meesi gaŵe divai pala. Pepala paliji ni jwankulu jumo juŵaliji ni mwanache jwakulwala ku Kapelenaumu ko. **47** Nipele jwankulu jo paŵapilikene kuti Che Yesu atyosile ku Yudea ni kwika ku Galilaya, ŵajaulile ni kwachondelela ajaule ku Kapelenaumu akannamye mwanagwe juŵalwalaga kuŵandichila kuwa. **48** Che Yesu ŵansalile, “Ŵanyamwe ngankwakulupilila Akunnungu pangaiwona imanyisyo ni yakusimonjeka!” **49** Jwankulu jo ŵanjanjile, “Ambuje, chondechonde tujaule mwanangu akanaŵe kuwa.” **50** Che Yesu ŵansalile, “Njauleje, mwanagwenu chalame.” Mundu jo ŵalikulupilile lilowe liŵasalilwe ni Che Yesu ni ŵajawile. **51** Paŵaliji nkutuluka, ŵasimene ni achikapolo ŵao ni ŵansalile kuti mwanache jwao alamile. **52** Nombejo ŵausisye katema kaŵatandite mwanagwe kupata eja, ni ŵanyawo ŵajanjile, “Ulwele wannesile liiso saa saba ja musi.” **53** Nipele atati jo ŵajimanyilile kuti jaliji saa jilajila jiŵasalilwe ni Che Yesu kuti, “Mwanagwenu chalame.” Pelepo nsyene pamo ni achalongo ŵakwe wose ŵankulupilile Che Yesu. **54** Chelechi chaliji

chimanyisyo cha kusimosya chaaŵili chiŵachipanganyisye Che Yesu paŵatyosile ku Yudea kuuja ku Galilaya.

5 Payamasile yeleyo, Che Yesu ŵakwesile kwaula ku Yelusalemu ku chindimba cha Ŵayahudi, **2** Ni ku Yelusalemu ko, pachiŵandi nnango wekulungwa waukuŵilanjikwa nnango wa ngondolo, kwaliji ni litanda lyalikuŵilanjikwa Mchiebulania Betisasa lyalili ni mapenu nsano. **3** Ŵakulwala ŵajinji ŵagonaga mmapenu mo, kwaliji ni ŵangalola ni ŵakulemala ni ŵakutatala. **4** Ŵalolelaga meesi gatinganyikwe, pakuŵa kapali katema katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵatuluchilaga mmeesi ni kugatinganya. Jwakulwala jwalijose juŵaliji jwaandanda kwinjila mmeesi gagatinganyikwe, ŵalamile ulwele uliwose walinawo. **5** Pelepo paliji ni mundu jumo juŵatatele yaka makumi gatatu kupambula nsano ni itatu. **6** Che Yesu paŵambweni mundu jula ali agonile pepala ni kwimanyilila kuti ali jwakulwala moŵa gamajinji, ŵambusisye, “Ana nkusaka kulama?” **7** Jwakulwala jo ŵajanjile, “Ambuje, uneji nganingola jwakunyinjisya mu litanda katema meesi pagakutinganyikwa. Pingulinga kwinjila, mundu jwine akuunongolela kwinjila.” **8** Nipele Che Yesu ŵansalile, “Njimuche, njigale ugono wenu njaule.” **9** Papopo pepo mundu jo ŵalamile, ŵajigele ugono wakwe ni kwaula. Yeleyo yatendekwe pa Lyuŵa lya Kupumulila. **10** Nipele achakulu ŵa Ŵayahudi ŵansalile mundu jwalamile jo, “Lelo jino lili Lyuŵa lya Kupumulila ni malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa gakukanya kunyakula ugono wenu.” **11** Nambo mundu jo ŵaajanjile ŵanyawo, “Mundu jwanamisye jula andanjile, ‘Njigale ugono wenu, njaule.’” **12** Ŵanyawo ŵambusisye, “Ana ŵaani ansalile njigale ugono wenu njaule?” **13** Nambo mundu juŵalamiswe jula nganammanyilila Che Yesu kuti ali ŵaani, pakuŵa pepala

paliji ni mpingo wekulungwa wa ŵandu ni Che Yesu ŵatyosile pepala. **14** Kanyuma Che Yesu ŵansimene mundu juŵannamisye jula pa Nyuumba ja Akunnungu, ni ŵansalile, “Mpilikane sambano nnamile, kasintenda sooni sambi, chinaiche kunsimana chindu chakusakala kupunda achichi.” **15** Mundu jula ŵajawile kukwasalila achakulu ŵa Ŵayahudi kuti Che Yesu ni juŵalamisye. **16** Pakuŵa Che Yesu ŵatendekenye yeleyo pa Lyuŵa lya Kupumulila, Ŵayahudi ŵatandite kunchima. **17** Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Atati ŵangu akupanganya masengo moŵa gose ni uneji ngugapanganya iyoyo peyo.” **18** Kwa ligongo lyo, achakulu ŵa Ŵayahudi ŵapundile kusosasosa litala lyakwaulaga Che Yesu ngaŵa ligongo lyakutema malajisyo ga Lyuŵa lya Kupumulila pe, nambo pakuŵa alitesile kuti Akunnungu ali Atatigwe ni kulitenda chisau ni Akunnungu. **19** Che Yesu ŵaasalile, “Ngunsalila isyene, Mwana ngakukombola kupanganya chachilichose jikape. Mwana akukombola kupanganya achilape chakuchiwona alinkupanganya Atati. Pakuŵa achila chaakuchipanganya Atati Mwana nombejo akupanganya ilaila peila. **20** Atati akunnonyela Mwana ni kunlosya indu yose yakupanganya nsyene. Sooni chiŵalosye indu yekulungwa kupunda ayiyi, ni ŵanyamwe chinsimonje. **21** Mpela ila Atati iyakuti pakwasyusya ŵawile ni kwapa umi, iyoyo peyo ni Mwana akwapa umi aŵala ŵakwasaka. **22** Atati ngakunlamula mundu jwalijose, nambo ampele Mwanagwe ukombole wose wakwalamula ŵandu, **23** kuti ŵandu wose anchimbichisye Mwana mpela yakuti pakwachimbichisya Atati. Mundu jwalijose jwangakunchimbichisya Mwana ngakunchimbichisya Atati juŵantumile.” **24** “Ngunsalila isyene, jwakulipikanila lilowe lyangu ni kwakulupilila ŵandumile une ŵala, jwelejo akwete umi wa moŵa gose pangali mbesi. Nombejo ngaalamulikwa ng'oo, pakuŵa

amasile kukopoka muchiwa ni kwinjila mu umi. **(aiōnios g166)** **25** Ngunsalila isyene, chikaiche katema ni sambano kaiche chanti ŵandu ŵawile chalipilikane lilowe lya Mwana jwa Akunnungu nombe ŵandu ŵachalipilikane wo chakole umi. **26** Mpela ila Atati yatite kuŵa ndande ja umi, iyoyo peyo ampele Mwana kuŵa ndande ja umi. **27** Sooni ampele Mwana ukombole wa kulamula ligongo jwelejo ali Mwana jwa Mundu. **28** Nkachisimonga achichi pakuŵa chikaiche katema chati ŵandu wose ŵaali kumalembe chalipilikane lilowe lyao, **29** nombe chasyuche, aŵala ŵaŵatendekenye yambone chasyuche ni kupata umi ni aŵala ŵaŵatendekenye yangalumbana chasyuche ni kulamulikwa." **30** "Uneji jikape ngangukombola kuchitendekanya chindu kwa ukombole wangu nansyene. Ngulamula mpela inguti pakupilikana kutyochela kwa Atati, ni kulamula kwangu kuli kwa usyene pakuŵa ngangupanganya ingusaka nansyene, nambo yambone paujo pao ŵandumile une ŵala. **31** "Naliŵalangaga nansyene umboni wangu uli wa unami. **32** Nambo apali jwine jwakusala umboni pa une, noneji ngumanyilila kuti yose yakusala nkati uneji ili isyene. **33** Ŵanyamwe mwalajisye ŵantenga ku che Yohana Ŵakubatisya, ni umboni wasasile nkati une uli usyene. **34** Ngaŵa kuti uneji nguukulupilila umboni wa ŵandu, nambo ngusala yelei kuti ŵanyamwe nkulupuswe. **35** Che Yohana ŵaliji mpela lumuli lulwakolelaga ni kulanguchisya, ni ŵanyamwe mwaliji chile kusengwa ni lilanguka lyakwe kwa katema pe. **36** Nambo uneji ngwete umboni kukwangu wauli wekulungwa kupunda u che Yohana. Pakuŵa masengo gingugapanganya gaambele Atati malichisye ni gagakulosya pangasisika kuti Atati ni ŵandumile. **37** Atati uŵandumile, iyoyo akusala umboni nkati une. Ŵanyamwe nganimme kulipilikana lilowe lyao atamuno kukulola ku meeso

kwao, **38** ni lilowe lyao ngalikutama nkati mwenu, pakuwa nganimunkulupilila ajula juwamtumile. **39** Nkugasosasosa Malembelo ga Akunnungu nchiganisyaga kuti mu gelego chimpate umi wa mowa gose pangali mbesi. Ni Malembelo ga Akunnungu go gakuwalanga umboni nkati une! **(aiōnios g166)** **40** Ni wanyamwe ngankusaka kwika kukwangu kuti nkole umi wa mowa gose pangali mbesi. **41** "Ngangusosa kuchimbichikwa ni wandu. **42** Nambo ngummanyilila wanyamwe kuti nganinkola unonyelo wa Akunnungu mmitima jenu. **43** Uneji iiche kwa ulamusi wa Atati wangu, ni wanyamwe nganimungulupilila. Aikaga mundu jwine kwa ulamusi wakwe nsyene, chimunkulupilile. **44** Ana chinkombole chinauli kungulupilila iwaga wanyamwe nkusaka kulapikwa kutyochela kwa achinjenu nambo nkukana kulapikwa kwakukutyochela kwa Akunnungu waali jikape? **45** Nkaganisyaga kuti uneji chinambechetele kwa Atati. Che Musa junkunlolela wanyamwe ni juchambechetele kwa Atati. **46** Nkankulupilile che Musa nkaangulupilile ni une wakwe pakuwa che Musa walembile ngani syangu. **47** Nambo iwaga ngankugakulupilila gawagalembile che Musa gala, sano chinkombole chinauli kugakulupilila ginguwecheta?"

6 Payamasile yeleyo Che Yesu wajombweche litanda lya Galilaya pane likuwilanjikwa litanda lya Tibelia. **2** Mpingo wekulungwa wa wandu wakuiye ligongo wandu wo waiweni imanyisyo iwapanganyisye kwa kwalamya wandu. **3** Nipele Che Yesu pamo ni wakulijiganya wao wakwesile mwitumbi ni kutama. **4** Katema ka chindimba cha Pasaka ja Wayahudi kawandichile. **5** Che Yesu pawalolesyelolesye wauweni mpingo wekulungwa wa wandu uchaichililaga, nipele wausisye che Filipo, "Ana chitusume kwapi chakulya kuti twape wandu wa

alye?” **6** Ŵawêchete yeleyo kuti ŵalinje che Filipo, pakuŵa asyene ŵaimanyi chichaapanganye. **7** Che Filipo ŵajanjile, “Ipande machila gaŵili ga madini ga feza ngaikukwana kusumila mikate kwa kila mundu!” **8** Jumo jwa ŵakulijiganya ŵa Che Yesu jwakuŵilanjikwa che Andulea, mpwao che Simoni Petulo, ŵaasalile Che Yesu, **9** “Kwana jwanchanda pelepa jwali ni ipande nsano ya mikate ja shayili ni somba siŵili. Nambo yakulya yi kanandi ngayajikutisya ŵandu ŵajinji ŵanti nyi?” **10** Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, “Mwasalile ŵandu atame paasi.” Pelepo paliji ni manyasi, nipele ŵandu wose ŵatemi paasi, winji wa achalume pe waliji mpela elufu tano. **11** Nipele Che Yesu ŵaijigele ipande ya mikate ila, ni ŵatogolele Akunnungu ni kwagaŵila ŵandu ŵaŵatemi paasi ŵala. Ŵatesile iyoyo peyo ni somba sila ni kila mundu ŵapatile mpela iŵatite pakusaka. **12** Ŵandu wo paŵajikwite Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, “Nkumbikanye mbakatika yaisigele yo kuti inapotele.” **13** Nipele, ŵakulijiganya ŵala ŵakumbikenye isigasi ya mikate nsano ja shayili iyasigesye ŵandu ŵaŵalile ŵala, ŵagumbesye itundu likumi ni iŵili. **14** Ŵandu paŵachiweni chimanyisyo chiŵachipanganyisye Che Yesu cho, ŵatite, “Isyene ajuju ni jwakulondola jwa Akunnungu jwaŵechetekwe kuti chaiche pachilambo.” **15** Che Yesu ŵaimanyi kuti ŵandu ŵasachile kwakanganichisya aŵe mwenye jwao, ni ŵatyosile sooni jikape ni kwaula ku chitumbi. **16** Pakwaswele ŵakulijiganya ŵa Che Yesu ŵatulwiche kwaula ku litanda. **17** Ŵajinjile mu ngalaŵa ŵatandite komboka kwaula ku Kapelenaumu. Chipi chajinjile ni Che Yesu ŵaliji akanaŵe kwaichilila. **18** Litanda lyatandite matumbela kwa ligongo lya chimbunga chekulungwa chichaliji chininkupuga. **19** Ŵakulijiganya ŵao paŵajawile

kwakutalichila uleu wa maili sitatu pane ncheche, ŵammweni Che Yesu alinkwenda pachanya meesi, ni kujiŵandichila ngalaŵa, ŵajogwepe nnope. **20** Che Yesu ŵaasalile, “Nkajogopa, ndili uneji!” **21** Nipele ŵakulijiganya ŵala kwakusangalala ŵammendile Che Yesu ajinjile mu ngalaŵa mula. Palapala ngalaŵa jaiche mungulugulu litanda kuŵajaulaga. **22** Malaŵi jakwe mpingo wa ŵandu uŵasigele peesi litanda ula ŵaimanyi kuti apala paliji ni ngalaŵa jimo pe. Che Yesu nganajinjila mu ngalaŵa pamo ni ŵakulijiganya ŵao, nambo ŵakulijiganya ŵao wo ŵajawile achinsyene pe. **23** Syaiche ngalaŵa sine kutyochela ku Tibelia pepala mpingo wekulungwa wa ŵandu paŵalile mikate, Ambuje ali amasile kwatogolela Akunnungu. **24** Nipele, ŵandu wo paŵaimanyi kuti Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao nganapagwa pepala, ŵasikwesile ngalaŵa sila ni kwaula ku Kapelenaumu achinsosaga. **25** Ŵandu ŵala paŵasimene Che Yesu ali ajombweche ŵambusisye, “Ana, Jwakwiganya akuno nnyiche katema chi?” **26** Che Yesu ŵaajanjile, “Ngunsalila isyene, nkusosasosa une ngaŵa kwaligongo mwaiweni imanyisyo imbanganyisye, nambo kwaligongo mwalile mikate jila ni kwikuta. **27** Kasinchenjeuchila chakulya chachikuwola, nambo nchenjeuchile chakulya chingachikuwola cha umi wa moŵa gose pangali mbesi. Mwana jwa Mundu champe chakulya chi pakuŵa Akunnungu Atati, alosisye kuti ansagwile ni kunkunda.” **(aiōnios g166)** **28** Nombewo ŵambusisye Che Yesu, “Tutende chichi kuti tukombole kugapanganya masengo gakugasakaga Akunnungu tugapanganye?” **29** Che Yesu ŵaajanjile, “Chelechi ni chakuchisaka Akunnungu nchipanganye, munkulupilile jwantumile jula.” **30** Pelepo ŵaasalile, “Ana chintende chimanyisyo chi tulole kuti tunkulupilile mmwe?

Chintende chichi? **31** Achambuje ŵetu ŵalile chakulya chachikuŵilanjikwa mana mwipululu mula mpela igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, ‘Ŵalisisye mikate jajityochele kwinani.’” **32** Che Yesu ŵaasalile, “Ngunsalila isyene, che Musa nganampanga nkate kutyochela kwinani, nambo Atati ŵangu ni ŵampele ŵanyamwe nkate usyene kutyochela kwinani. **33** Pakuŵa nkate wakutupa Akunnungu uli ajula jwatulwiche kutyochela kwinani ni kwapa umi ŵandu ŵaali mchilambo.” **34** Nipele ŵaasalile, “Ambuje, ntupeje nkate wu kila lyuŵa.” **35** Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Uneji ndili nkate waukwikanawo umi. Jwakwika kukwangu ngasijinkola sala, jwakungulupilila une ngasijinkola njota ng'oo. **36** Nambo nansalile kuti namuno muuweni, nganimme kungulupilila. **37** Wose ŵakuumba Atati chaiche kukwangu, noneji jwalijose jwakwika kukwangu ngasinankana ng'oo. **38** Nganinduluka kutyochela kwinani kwaligongo lya kuitendekanya ingusaka uneji, nambo ndulwiche kuti ndendekanye yakusaka ŵandumile une ŵala. **39** Yakusaka ŵandumile une ŵala ni ayiyi, ninanjase jwalijose juŵambele, nambo naasyusye pa lyuŵa lya mbesi. **40** Pakuŵa chakusaka Atati ŵangu ni achichi, jwalijose jwakunlola Mwana ni kunkulupilila akole umi wa moŵa gose pangali mbesi, ni uneji chinansyusye pa lyuŵa lya mbesi.” **(aiōnios g166)** **41** Nipele Ŵayahudi ŵatandite kwasongonechela Che Yesu pakuŵa ŵatite, “Uneji ndili nkate wautulwiche kutyochela kwinani.” **42** Ni ŵatite, “Uli, ajuju ngaŵa Che Yesu mwana ju che Yusufu jula? Atatigwe ni achikulugwe twamanyi! Ana akukombola chinauli kuti atulwiche kutyochela kwinani?” **43** Che Yesu ŵaasalile, “Nneche kusongonechelana jwine ni jwine. **44** Ngapagwa mundu juchakombole kwika kukwangu

pangali Atati juŵandumile une jo kwautila kukwangu, ni une chinansyusye mundu jo pa lyuŵa lyambesi. **45** Ŵakulondola ŵa Akunnungu ŵalembile kuti, 'Ŵandu wose chajiganyikwe ni Akunnungu.' Mundu jwalijose jwakumpilikana Atati ni kulijiganya kutyochela kwa ŵelewo, chaiche kukwangu. **46** Ngapagwa mundu jwambweni Atati, ikaŵe ajula pe jwatyosile kwa Akunnungu, jwelejo ni juŵambweni Atati. **47** Ngunsalila isyene, jwakukulupilila akwete umi wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **48** Uneji ndili nkate waukwikanawo umi. **49** Achambuje ŵenu ŵalile mana mwipululu mula, nambo ŵawile. **50** Nambo weleu ni nkate waukutuluka kutyochela kwinani kuti jwalijose jwakulya anajasiche. **51** Uneji ndili nkate waukwikanawo umi wautulwiche kutyochela kwinani. Mundu jwalijose alyaga nkate wo chalame moŵa gose pangali mbesi. Ni nkate uchinaape wo uli chiilu changu chinguchityosya kuti ŵandu wose ŵapachilambo akole umi." **(aiōn g165)** **52** Nipele Ŵayahudi ŵatandite kwangangana achinsyene pe, "Ana aju akukombola chinauli kutupa uwe chiilu chakwe kuti tulye?" **53** Che Yesu ŵaasalile, "Ngunsalila isyene, iŵaga ngankulya chiilu cha Mwana jwa Mundu ni kung'wa miasi jakwe, ngankola umi nkati mwenu. **54** Mundu jwalijose jwakulya chiilu changu ni kungwa miasi jangu akwete umi wa moŵa gose pangali mbesi, ni uneji chinansyusye pa lyuŵa lyambesi. **(aiōnios g166)** **55** Pakuŵa chiilu changu chili chakulya chisyenesyene, ni miasi jangu jili chakung'wa chisyenesyene. **56** Mundu jwalijose jwakulya chiilu changu ni kung'wa miasi jangu, jwelejo akutama nkati mwangu ni uneji ngutama mwa jwelejo. **57** Mpela ila Atati ŵaali ŵajumi iŵandumile, ni kwa ligongo lya Atati ndili ŵajumi, kwayele jwakundya une chaŵe ŵajumi kwa ligongo lyangu. **58** Nipele, weleu uli nkate wautulwiche

kutyochela kwinani, ngaŵa mpela mana jiŵalile achambuje ŵenu ni kuwa. Nambo juchalye nkate wu chakole umi wa moŵa gose pangali mbesi." **(aiōn g165)** **59** Che Yesu ŵaŵechete yeleyo paŵaliji nkwiganya mu nyuumba ja kusimanilana Ŵayahudi ku Kapelenaumu kula. **60** Nipele ŵakulijiganya ŵao ŵajinji paŵapilikene yeleyo ŵatite, "Aga majiganyo ga gali gakulimba! Ana nduni juchakombole kugakunda?" **61** Che Yesu ŵaimanyi pangasalilwa ni mundu kuti ŵakulijiganya ŵao ŵaliji nkusongoneka yankati yeleyo, ni ŵausisye, "Ana majiganyo ga gakuntesya nneche kungulupilila? **62** Nambi chiiŵe uli pachimummone Mwana jwa Mundu alinkujigalikwa kwaula kwinani kuŵaliji kundanda? **63** Mbumu jwa Akunnungu ni jwakwichisya umi, machili ga mundu gangali chindu. Maloŵe ginansalile gali Mbumu nombe gali umi. **64** Natamuno yeleyo apali ŵane mwa ŵanyamwe ŵangakukulupilila." Che Yesu ŵaŵechete yeleyo pakuŵa ŵaimanyi chitandile kundanda kuti ŵaani ŵangakulupilila ni nduni juchangalauche. **65** Nipele Che Yesu ŵaŵechete sooni, "Kwa ligongo lyo nansalile kuti ngapagwa juchakombole kwika kukwangu mpaka akamuchikwe ni Atati ŵangu." **66** Kutyochela lyuŵa lyo ŵakulijiganya ŵao ŵajinji ŵalesile kulongana nawo kwaligongo lya maloŵe gala ni ŵaujile panyuma. **67** Nipele Che Yesu ŵausisye ŵakulijiganya likumi ni ŵaŵili ŵala, "Ana, ni ŵanyamwe nombe nkusaka kwaula?" **68** Che Simoni Petulo ŵajanjile, "Ambuje, tutujaule kwa acheni? Mmwejo nkwete maloŵe gagakwikanawo umi wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **69** Uweji tukukulupilila ni sooni tukwimanyilila kuti mmwejo ndi Jwanswela kutyochela kwa Akunnungu." **70** Che Yesu ŵaasalile, "Uli, nganinansagula ŵanyamwe likumi ni ŵaŵili? Nambo jumo jwenu ali Shetani." **71**

Nambo Che Yesu ŵaliji nkwagamba che Yuda mwana ju che Simoni Isikaliote, pakuŵa jwelejo ni juchangalauche namuno ali jumo jwa ŵakulijiganya likumi ni ŵaŴili ŵala.

7 Payamasile yeleyo, Che Yesu ŵaliji nkwendajenda ku Galilaya ko. Nganasaka kwendajenda ku Yudea ligongo achakulu ŵa Ŵayahudi ŵasachile kwaulaga. **2** Chindimba cha Ŵayahudi cha masakasa chaŵandichile. **3** Nipele achapwakwe Che Yesu ŵaasalile, “Ntyoche pelepa njaule ku Yudea kuti ŵakunkuya mmwe nombewo aiwone yakusimonjeka inkwipanganya. **4** Ngapagwa mundu jwakupanganya chindu kwakulisisa iŵaga akusaka kumanyika ni ŵandu. Pakuŵa nkupanganya yelei, nlilosye mwasyene kwa ŵandu ŵa pachilambo.” **5** Namose achapwakwe nganiŵakulupilila. **6** Nipele, Che Yesu ŵaasalile, “Katema kambone kukwangu kakanaŵe kwika, kukwenu ŵanyamwe katema kakalikose kali kambone. **7** Ŵandu ŵa pachilambo ngakombola kunchima ŵanyamwe, nambo uneji akunjima pakuŵa naasalile kuti yakuitendekanya yo ili yangalumbana. **8** Ŵanyamwe njaule kuchindimba cho. Uneji ngunyaula kuchindimba cho pakuŵa katema kambone kukwangu kakanaŵe kwika.” **9** Ŵaŵechete yeleyo ni kusigala pa Galilaya palapala. **10** Achapwakwe paŵamasile kwaula kuchindimba cha masakasa, Che Yesu nombe ŵajawile, nambo nganajaula kwakulilosya, ŵajawile kwakulisisa. **11** Kuchindimba cho achakulu ŵa Ŵayahudi ŵaliji nkwasosasosa Che Yesu, ni ŵausyene, “Ana ali kwapi ŵelewo?” **12** Mpingo wa ŵandu waliji nkusongona jwine ni jwine yankati Che Yesu. Ŵandu ŵane ŵatite, “Ali mundu jwambone.” Ni ŵane ŵatite, “NgaŵaŴa! Akwalambusya ŵandu.” **13** Atamuno yeleyo ngapagwa mundu jwalijose jwalinjile kuŵecheta ngani syakwe pelanga kwa ligongo lya kwajogopa

achakulu ŵa Ŵayahudi. **14** Chindimba cho pichaŵandichile kumala, Che Yesu ŵajawile pa Nyuumba ja Akunnungu ni kutanda kwiganya. **15** Nipele achakulu ŵa Ŵayahudi ŵasimosile ni kuti, “Ana mundu ju agapatile kwapi majiganyo ga, nombejo nganajaule kukulijiganya?” **16** Pelepo Che Yesu ŵaajanjile, “Majiganyo gungwiganya nganigaŵa gangu, nambo gakutyochela kwa ŵelewo ŵandumile une. **17** Mundu asakaga kupanganya yakusaka Akunnungu, chaimanyilile kuti majiganyo gungwiganya gatyosile kwa Akunnungu pane nguŵecheta kwa ukombole wangu nansyene. **18** Jwelejo jwakuŵecheta ngani syakwe nsyene akusosasosa ukulu wakwe nsyene, nambo jwakusosasosa ukulu wa jwannajisye jula, jwelejo ali jwausyene ni mwa jwelejo ngapagwa unami. **19** Ana che Musa nganampanga malajisyo? Atamuno yeleyo, ngapagwa jwalijose mwa ŵanyamwe jwakugatendekanya gagalembekwe mmalajisyo go. Ana ligongo chi nkusaka kumulaga?” **20** Papopo mpingo wekulungwa wa ŵandu wajanjile, “Ana mmwe nkwete masoka! Nduni jwakusaka kummulaga mmwe?” **21** Che Yesu ŵaajanjile, “Mbanganyisye chakusimonjeka chimo ni ŵanyamwe nkuchisimonga. **22** Che Musa ŵampele chisyoŵelo cha kwaumbasya achiŵana ŵenu. Nambo chisyoŵelo cho nganichityochela ku che Musa nambo chatyochele kwa achambuje ŵenu. Sambano ŵanyamwe nkummumbasya mwanache pa Lyuŵa lya Kupumulila. **23** Iŵaga mundu akuumbala pa Lyuŵa lya Kupumulila kuti ganatemeche malajisyo, sambano kwa chichi nkuundumbilila une ligongo nannamisye mundu pa Lyuŵa lya Kupumulila? **24** Kasinlamula kwa meeso pe, nambo nlamule kwa goloka.” **25** Ŵandu ŵane ŵa ku Yelusalemu ŵatandite kuliusya, “Ana mundu ju ngaŵa ajula jwakusosekwa ni ilongola kuti ammulaje? **26**

Nnole, sambano akuŵecheta pelanga, nombe ngapagwa mundu jwakuntanjila chachilichose. Uli, ilongola akwimanyilila kuti aju ali Kilisito Jwakuwombola? **27** Pachaiche Kilisito ngapagwa mundu juchakumanye kwakopochele, nambo uweji tukumanyi kwakopochele mundu ju!" **28** Nipele Che Yesu paŵaliji nkwiganya pa Nyuumba ja Akunnungu ŵanyanyisye achitiji, "Ana ŵanyamwe nkuumanyilila une ni sooni nkumanyi kungopochele? Une nguniika kwa ulamusi wangu nansyene, nambo ŵandumile une wo ali ŵausyenesyene, ni ŵanyamwe ngunkwamanyilila, **29** uneji ngwamanyilila pakuŵa ngopochele kwa ŵelewo, nombewo ni ŵandumile une." **30** Nipele ŵandu ŵasachile kwakamula, nambo nganapagwa mundu jwalijose jwalinjile kunkwaya, ligongo katema kakwe kaliji kakanaŵe kwika. **31** Mumpingo wa ŵandu mula, ŵandu ŵajinji ŵakulupilile ni kuti, "Ana aikaga Kilisito Jwakuwombola chapanganye imanyisyo yekulungwa kupunda ayiyi yakuitendekanya aŵa?" **32** Mafalisayo ŵapilikene ŵandu achisongonaga jwine ni jwine yankati Che Yesu. Nipele achakulu ŵambopesi pamo ni Mafalisayo ŵatumile ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu akaakamule Che Yesu. **33** Che Yesu ŵaasalile, "Chindame ni ŵanyamwe kwa katema kakajipi, nipele chinyaule kwa ŵandumile ŵala. **34** Chimuusose nambo ngamuuwona, pakuŵa pepala pachime ŵanyamwe ngankombolanga kwika." **35** Achakulu ŵa Ŵayahudi ŵausyanaga achinsyene pe, "Ana mundu ju chajaule kwapi kwakuti ngatukombola kwawona? Ana chajaule kwa Ŵayahudi ŵapwilingene ni kutama mu misi ja Ŵagiliki ni kwajiganya Ŵagiliki? **36** Ana malumbo gakwe chichi pakuti, 'Chimuusose nambo ngamuuwona, ni pepala pachime ŵanyamwe ngankombola kwika?'" **37** Lyuŵa lya mbesi lya chindimba cho lyaliji lyuŵa lyekulungwa. Che Yesu ŵajimi

ni kuŵecheta kwa liloŵe lyakunyanyisya, “Mundu jwalijose jwakwete njota aiche kung'wa kukwangu. **38** Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, ‘Jwakungulupilila uneji, sulo sya meesi gagakwikanawo umi chigajilime kutyochela nkati mwao!’” **39** Ŵaŵechete yeleyo nkati Mbumu jwa Akunnungu juchapochelwe ni aŵala ŵakwakulupilila Che Yesu. Mpaka katema ko ŵandu ŵaliji nganampochele Mbumu jwa Akunnungu pakuŵa Akunnungu ŵaliji akanaŵe kunkusya Che Yesu. **40** Ŵandu ŵane mu mpingo ula ŵapilikene maloŵe go, ni ŵatite, “Isyene mundu ju ali jwakulondola jula!” **41** Ŵandu ŵane ŵatite, “Aju ali Kilisito Jwakuwombola!” Nambo ŵandu ŵane ŵaliji nkuliusya, “Ana ikukomboleka Kilisito akopochele ku Galilaya? **42** Ana Malembelo ga Akunnungu ngagakuti, ‘Kilisito Jwakuwombola chakopochele mu lukosyo lwa mwenye che Daudi, ni chapagwe ku Beselehemu, musi uŵatemi mwenye che Daudi?’” **43** Nipele, ŵandu ŵa mumpingo ŵalekangene kwa ligongo lya Che Yesu. **44** Ŵandu ŵane ŵasachile kwakamula nambo ngapagwa mundu jwalijose juŵankwaiye. **45** Nipele ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu paŵausile, achakulu ŵambopesi ni Mafalisayo, ŵausisye, “Kwachichi nganimwaichisya Che Yesu?” **46** Ŵakulindilila ŵala ŵajanjile, “Nganapagwe mundu jwalijose jwakombwele kuŵecheta mpela mundu ju!” **47** Nipele Mafalisayo ŵausisye, “Ana annambwisye ni ŵanyamwe ŵakwe? **48** Ana mpatile kumbona jumo jwa ilongola, pane jumo jwa Mafalisayo jwankulupilile jwelejo? **49** Ngwamba, nambo ŵandu ŵa ngakugamanyilila malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa, kwayele Akunnungu ŵalwesisye!” **50** Jumo jwao ŵaliji che Nikodemu jumo jwa Mafalisayo juŵajaulile Che Yesu kundanda, ŵaasalile achinjakwe, **51** “Malajisyo getu

gakusala kuti, ngatukukombola kunlamula mundu jwalijose pangampilikanila kaje ni kwimanyilila chichi chakupanganya." **52** Ni ŵanyawo ŵanjanjile, "Ni ŵanyamwe ŵakwe ntyochele ku Galilaya? Nsosesose Mmalembelo Gamaswela nomwe chinnole kuti ku Galilaya ngaakopochela jwakulondola jwa Akunnungu!" **53** Nipele kila mundu ŵausile kumangwakwe.

8 Pakumala yeleyo Che Yesu ŵajawile ku chikwesya cha Miseituni. **2** Malaŵi jakwe kundaŵi pe, Che Yesu ŵajawile sooni pa Nyuumba ja Akunnungu. Ŵandu wose ŵansyungwile, nombewo ŵatemi ni kutanda kwajiganya. **3** Nipele Ŵakwiganya malajisyo pamo ni Mafalisayo ŵannyichenawo jwankongwe juŵakamwilwe ali nkutenda chikululu. Ŵanjimiche jwankongwe jo paujo pa ŵandu. **4** Nipele ŵambusisye Che Yesu, "Jwakwiganya, jwankongwe ju akamwilwe ali nkutenda chikululu. **5** Mmalajisyo getu che Musa ŵatulajisye yele, jwankongwe mpela aju aulajikwe kwa kuputikwa ni maganga. Nambi mmwejo nkuti uli?" **6** Ŵatite yeleyo kuti ŵalinje Che Yesu akole chakumbechetela. Nambo Che Yesu ŵakoteme ni kulemba paasi ni chala chakwe. **7** Paŵapundile kumbusya, Che Yesu ŵajinamukwiche ni kwasalila, "Naga kwana mundu jwalijose mwa ŵanyamwe jwanganakola sambi aŵe jwaandanda kumponya liganga." **8** Nipele ŵakoteme sooni ni kulemba paasi. **9** Paŵapilikene yeleyo ŵatandite kutyoka jumo jumo achilongolelaga achachekulu. Che Yesu ŵasigele jikape ni jwankongwe jula ali ajimi palapala. **10** Ni Che Yesu paŵajinamukwiche ŵambusisye jwankongwe jula, "Amao, ŵandu ŵala alinji kwapi? Uli, ngapagwa jwanlamwile mmwejo?" **11** Jwankongwe jula ŵajanjile, "Ambuje, ngapagwa namose jumo jwanamwile!" Nombe Che Yesu ŵansalile, "Uneji nombe ngangunlamula. Njaule, nambo kutandila sambano nkatenda

sambi sooni.” **12** Che Yesu ŵakungulwiche sooni ni ŵandu achitiji, “Uneji ndili lilanguka lya pachilambo pano. Mundu jwalijose jwakunguya uneji ngajenda mu chipi ng'o, nambo chakole ni lilanguka lya umi.” **13** Nipele Mafalisayo ŵansalile, “Nkusala umboni wenu mwasyene, sambano umboni wenu uli wa unami.” **14** Che Yesu ŵaajanjile, “Atamuno nasalaga umboni wangu nansyene, umboni wangu uli usyene ligongo uneji nakumanyi kungopochele ni kungwaula. Nambo mwanya ngankukumanyilila kungopochele ni kungwaula. **15** Ŵanyamwe nkulamula kwa ng'anisyo sya chiundu nambo uneji ngangunlamula mundu. **16** Naatamuno nalamulaga, ulamusi wangu uli usyene ligongo uneji ngangupanganya masengo jika, Atati ŵandumile une wo ali pamo ni une. **17** Ilembekwe mmalajisyo genu, umboni wa ŵandu ŵaŵili uli wa usyene. **18** Uneji ngusala umboni wangu nansyene, ni Atati ŵandumile nombe akusala umboni wangu.” **19** Pelepo ŵambusisye, “Ana Atati ŵenu ali kwapi?” Che Yesu ŵajanjile, “Ŵanyamwe ngankuumanyilila uneji atamuno ngankummanyilila Atati ŵangu. Nkaamanyilile uneji nkaamanyilile Atati ŵangu nombe.” **20** Che Yesu ŵaŵechete maloŵe go mu chuumba cha mbiko, paŵaliji nkwiganya pa Nyuumba ja Akunnungu. Ni nganapagwa mundu juŵankamwile pakuŵa katema kakwe kaliji kakanaŵe kwika. **21** Che Yesu ŵaasalile sooni, “Uneji ngwaula ni ŵanyamwe chimuusose, nambo chimmwe mu sambi syenu. Kungwaula uneji, ŵanyamwe ngankombola kwika.” **22** Nipele, achakulu ŵa Ŵayahudi ŵatite, “Ana chaliulaje? Ana kwa ligongo chi akuti, ‘Kungwaula ŵanyamwe ngankombola kwika?’” **23** Che Yesu ŵaasalile, “Ŵanyamwe nkopochele papapa pachilambo cha paasi, nambo uneji ngopochele kwinani. Ŵanyamwe nlinji ŵa pachilambo pano, nambo uneji nguniŵa

jwa pachilambo pano. **24** Kwaligongo lyo nansalile kuti chimmwe mu sambi syenu. Pakuŵa ngankukulupilila kuti, ‘Uneji ndili jwelejo’ chimmwe mu sambi syenu.” **25** Nombe ŵanyawo ŵambusisye, “Ana mmwejo ni ŵaani?” Che Yesu ŵajanjile, “Uneji ndili jwelejo, mpela inansalile chitandile kundanda! **26** Ngwete yejinji yakuŵecheta ni kulamula nkati ŵanyamwe. Nambo ŵandumile une ali ŵausyene, none ngwasalila ŵandu wose ŵa pachilambo yeila pe imbilikene kutyochela kwa ŵelewo.” **27** Ŵanyawo nganaimanyilila kuti Che Yesu ŵaŵechetaga nawo yankati ngani sya Akunnungu, Atati ŵao. **28** Nipele Che Yesu ŵaasalile, “Pachimunnyakule Mwana jwa Mundu, pelepo ni pachimmanyilile kuti, ‘Uneji ndili jwelejo,’ ni chimmanyilile kuti ngangupanganya chachili chose nansyene, nambo nguŵecheta yeila pe inyiganyikwe ni Atati. **29** Ŵandumile ŵala ali pamo ni uneji, nganaaneka jika, pakuŵa moŵa gose nguitendekanya aila yaikwanonyela.” **30** Ŵandu ŵajinji ŵaŵampilikanile Che Yesu achiŵechetaga maloŵe ga ŵankulupilile. **31** Nipele Che Yesu ŵaasalile Ŵayahudi ŵaŵakulupilile ŵala kuti, “Mwaikamulichisyaga inanjigenye, chimme ŵakulijiganya ŵangu ŵa usyenesyene. **32** Chimuumanyilile usyene, ni usyene wo chiuntende ŵalecheleswe.” **33** Nombe ŵanyawo ŵanjanjile, “Tuli uŵelesi u che Iblahimu ni nganituŵa achikapolo ŵa mundu jwalijose. Ana malumbo gakwe chichi pankuti, ‘Chinchilecheleswa?’” **34** Che Yesu ŵaajanjile, “Ngunsalila isyene, mundu jwalijose jwakutendekanya sambi ali kapolo jwa sambi. **35** Kapolo ngakutama pamusi moŵa gose, nambo mwanache akutama pamusi moŵa gose. **(aiōn g165)** **36** Nipele Mwana annechelesyaga ŵanyamwe nombe chimbe ŵalecheleswe kusyenesyene. **37** Naimanyi kuti ŵanyamwe nlinji uŵelesi u

che Iblahimu. Nambo nkusaka kumulaga ligongo nkugakana majiganyo gangu. **38** Uneji nguŵecheta aila pe yanosisye Atati ŵangu, nambo ŵanyamwe nkupanganya aila yansalile atati ŵenu." **39** Ŵanyawo ŵanjanjile, "Uweji Atati ŵetu ali che Iblahimu!" Che Yesu ŵaasalile, "Ŵanyamwe nkaŵe ŵanache ŵa che Iblahimu nkaitendekenye aila iŵaitendekenye che Iblahimu. **40** Uneji nansalile usyene unaupilikene kutyochela kwa Akunnungu, atamuno yeleyo ŵanyamwe nkusaka kumulaga. Che Iblahimu nganapanganya yeleyo! **41** Ŵanyamwe nkutendekanya ilaila yaitesile atati ŵenu." Ŵanyawo ŵansalile, "Uweji nganitupagwe kwa chikululu! Tukwete atati ŵamope, ŵelewo ali Akunnungu." **42** Che Yesu ŵaasalile, "Ikaŵe Akunnungu ali Atati ŵenu, nkaanonyele uneji pakuŵa uneji natyosile kwa Akunnungu ni sambano ndili papapa pepa. Nguniika kwa malamulo gangu nansyene nambo kwa malamulo ga ŵandumile une wo. **43** Ana kwachichi ngankugapilikanichisya ginguŵecheta ga? Ligongo ngankusaka kugapilikana maloŵe gangu. **44** Ŵanyamwe atati ŵenu Jwakulinga ni ŵanyamwe nkusaka kutendekanya yaikwanonyelesya atati ŵenu. Chitandile kundanda jwelejo ŵaliji jwakuulaga, ni nganawai kwima ku upande wa usyene, mwa jwelejo nganiupagwa usyene. Paakuŵecheta ya unami, akuŵecheta yatite kusyoŵelela, pakuŵa jwelejo ali jwa unami ni atati jwa unami wose. **45** Pakuŵa uneji ngunsalila usyene, ŵanyamwe ngankungulupilila. **46** Mwa ŵanyamwe nduni juchakombole kuŵalanga umboni kuti uneji ngwete sambi? Ana iŵaga nguŵecheta usyene, kwachichi ngankungulupilila? **47** Ŵandu ŵa Akunnungu akugapilikana maloŵe gakuŵecheta Akunnungu, ŵanyamwe ngankupilikana pakuŵa ŵanyamwe nganimma ŵandu ŵa Akunnungu." **48**

Ŵayahudi ŵanjanjile Che Yesu, “Ana nganitusala uchenene kuti mmwejo ndi Msamalia ni sooni nkwete lisoka?” **49** Che Yesu ŵajanjile, “Uneji nganingola lisoka. Uneji ngwachimbichisya Atati ŵangu, nambo ŵanyamwe ngankunjimbichisya une. **50** Uneji ngangulisosela ukulu wangu nansyene. Apali jumo jwakuusosela ukulu wo, nombejo ali jwakulamula. **51** Ngunsalila isyene, mundu jwalijose jwakugakamulichisya majiganyo gangu ngaawa nambo chatame moŵa gose pangali mbesi.” **(aiōn g165)** **52** Ŵayahudi ŵansalile Che Yesu, “Sambano twimanyi uchenene kuti mmwejo nkwete lisoka! Che Iblahimu ŵawile, ni ŵakulondola ŵa Akunnungu ŵawile iyoyo peyo, nomwe nkuti, ‘Mundu jwalijose agakamulichisyaga majiganyo gangu ngaawa!’ **(aiōn g165)** **53** Ana mmwejo nkulitenda ŵakulungwa kwapunda atati ŵetu che Iblahimu juŵawile jula? Natamuno ŵakulondola ŵa Akunnungu ŵawile nombewo. Sambano mmwejo nkulitenda ŵaani?” **54** Che Yesu ŵajanjile, “Nalikusyaga une nansyene, ukulu wangu ngaŵa chindu. Atati ŵangu ŵankwaŵilanga Akunnungu ŵenu, ŵelewo ni ŵakungusya une. **55** Ŵanyamwe ngannaŵe kwamanyilila, nambo uneji naamanyi. Nombe nasalaga kuti ngangwamanyilila, chime jwaunami mpela ŵanyamwe. Uneji ngwamanyilila ni ngulikamulichisya lilowe lyao. **56** Atati ŵenu che Iblahimu ŵasangalele aliwone lyuŵa lya kwika kwangu, nombewo ŵaliweni ni ŵasengwile.” **57** Nipele Ŵayahudi ŵaasalile, “Mmwejo nkuti uli kuti mwaweni che Iblahimu nomwe nganinnyiche yaka makumi nsano?” **58** Che Yesu ŵaasalile, “Ngunsalila isyene, akanaŵe kupagwa che Iblahimu uneji napali.” **59** Pelepo ŵalokwete maganga achisakaga kwaponya, nambo Che Yesu ŵaalesile ni kutyoka pa Nyuumba ja Akunnungu.

9 Che Yesu paŵapitaga, ŵambweni mundu jwangalola chitandile
kupagwa kwakwe. **2** Nipele ŵakulijiganya ŵao ŵausisye,
“Jwakwiganya, Ana ŵaani ŵatesile sambi mpaka mundu ju
apagwe ali ngakulola, mundu ju pane achaŵelesi ŵakwe?” **3** Che
Yesu ŵajanjile, “Ngaŵa mundu ju atamuno achaŵelesi ŵakwe
ŵaŵatesile sambi, nambo apagwile jwangalola kuti machili ga
Akunnungu gawoneche gachipanganyaga masengo mu utame
wakwe. **4** Tukusachilwa kupanganya masengo ga ŵandumile
une ŵala muusi uli chiŵela. Pakuŵa chilo chikwika ni ngapagwa
mundu jwakukombola kupanganya masengo. **5** Ndili chiŵela
mchilambo, uneji ndili lulanga lwa ŵandu ŵa pachilambo.”
6 Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yeleyo, ŵasunile mata
paasi ŵagumbile litaka ni mata ni kumpakasya pa meeso
jwangalola jula. **7** Nipele ŵansalile jwangalola jula, “Njaule
nkasukusule mu litanda lya Siloamu.” Siloamu malumbo gakwe
“Ŵaŵalajiswe.” Pelepo jwangalola jo ŵajawile ni kusukusula,
nipele ŵausile kumusi ali nkulola. **8** Nipele, ŵapachiŵandi ŵakwe
ni aŵala ŵaŵambweni ali nkuŵendaŵenda kundanda ŵaliusisye,
“Ana ajuju nganaŵa ajula mundu juŵaŵendaŵendaga?” **9**
Ŵandu ŵane ŵatite, “Ni jwelejo.” Nambo ŵane ŵatite, “Ajuju
nganaŵa jwelejo agambile kulandana.” Nambo nsyene ŵatite,
“Uneji ndili jujojo junaŵendaŵendaga!” **10** Nipele ŵambusisye,
“Sambano iŵele uli nkulola?” **11** Nombewo ŵajanjile, “Mundu
jwakuŵilanjikwa Che Yesu jula ŵagumbile litaka, ŵambakesye
pa meeso ni kuusalila, ‘Njaule nkasukusule mu litanda lya
Siloamu.’ Pelepo uneji najawile ni panasukusulaga natandite
kulola.” **12** Ni ŵambusisye, “Ana mundu jo alikwapi?” Nombejo
ŵaajanjile, “Kwaalini!” **13** Nipele ŵandu ŵanjawisye ajula juŵaliji
ngakulola kundanda kwa Mafalisayo. **14** Lyuŵa lyo Che Yesu

paŵagumbile litaka ni kumbugula meeso jwangalola jula lyaliji Lyuŵa lya Kupumulila. **15** Nipele Mafalisayo ŵambusisye ajula mundu juŵaliji ngakulola kundanda, “Ana nkombwele chinauli kulola?” Nombejo ŵajanjile, “Ŵambakesye litaka pa meeso, none nasukuswile ni sambano ngulola.” **16** Mafalisayo ŵane ŵatite, “Mundu jwatesile yeleyi nganatyochela kwa Akunnungu pakuŵa ngakugakamula malajisyo ga Lyuŵa lya Kupumulila.” Nambo ŵandu ŵane ŵatite, “Ana mundu jwali ni sambi chakombole kutendekanya imanyisyo mpela ayiyi?” Nipele, kwaliji ni utinda mwa ŵandu wo. **17** Nipele Mafalisayo ŵambusisye sooni juŵaliji ngakulola jula, “Nkuti ambugwile meeso genu, sambano mmwejo nkuŵecheta ichichi nkati mundu jo?” Nombejo ŵajanjile, “Mundu jo ali jwakulondola jwa Akunnungu!” **18** Achakulu ŵa Ŵayahudi nganajitichisya kuti mundu jo ŵaliji ngakulola chitandilile kundanda ni sambano akulola, mpaka paŵaaŵilasile achaŵelesi ŵakwe. **19** Ŵausisye, “Ana aju ngati ni mwanagwenu junkuti ŵapagwile ngakulola? Ana sambano akombwele chinauli kulola?” **20** Achaŵelesiŵakwe ŵajanjile, “Tukwimanyilila kuti ajuju ni mwanagwetu ni tukwimanyilila kuti ŵapagwile jwangalola. **21** Nambo akombwele chinauli kulola ngatukumanyilila, ni jwantesile akombole kulola nombejo ngatukwamanyilila. Mumbusye nsyene, jwelejo ali jwankule, chaliŵalanje.” **22** Achaŵelesiŵakwe ŵaŵechete yeleyo ligongo ŵaajogwepe achakulu ŵa Ŵayahudi, pakuŵa ŵelewo ŵalangene chile kuti, mundu jwalijose ajitichisyaga kuti Che Yesu ali Kilisito Jwakuwombola chaŵinjikwe mu nyuumba ja kupopelela. **23** Lyelelyo ni ligongo achaŵelesiŵakwe ŵatite, “Jwelejo ali jwankule, mumbusye nsyene.” **24** Nipele ŵambilasile kaaŵili juŵapagwile ali ngakulola jula ni kunsalila, “Nnumbile

kwa Akunnungu iŵaga nkusala isyene! Uweji tukwimanyilila kuti mundu jwannamisye mmwe ali jwa sambi.” **25** Nombejo ŵajanjile, “Iŵaga mundu ju ali jwa sambi pane nganakola sambi une ngangwimanyilila. Nambo une nguchimanyilila chindu chimo, kuti naliji jwangalola ni sambano ngulola.” **26** Nipele Ŵambusisye sooni, “Ana antesile chichi? Ana agaugwile chinauli meeso genu?” **27** Mundu jo ŵajanjile, “Nansalile sampano, ni ŵanyamwe nganinsaka kupilikanichisya, kwachichi nkusaka kupilikanila sooni ngani ji? Uli, nombe ŵanyamwe nkusaka kuŵa ŵakulijiganya ŵakwe?” **28** Nambo ŵanyawo ŵantukene achitiji, “Mmwe ndi jwakulijiganya jwa mundu jo, nambo uweji tuli ŵakulijiganya ŵa che Musa. **29** Uweji tuimanyi kuti Akunnungu ŵaŵechete ni che Musa, nambo mundu ju ngatukukumanyilila kwakopochele!” **30** Nombejo ŵaajanjile, “Ŵanyamwe nkuusimosya! Ŵanyamwe ngankukumanyilila kwakopochele mundu ju, nambo agaugwile meeso gangu! **31** Tukumanyilila kuti Akunnungu ngakwapilikanila ŵandu ŵaali ni sambi, nambo Akunnungu akumpilikanila mundu jwakunchimbichisya ni kupanganya yakusaka. **32** Chitandile gumbikwa chilambo ngapagwa mundu jwapilikene kuti mundu agaugwile meeso ga mundu jwapagwilwe ali ngakulola. **(aiōn g165)** **33** Iŵaga mundu ju nganatyochela kwa Akunnungu, ngaakakombole kupanganya chachili chose!” **34** Ŵanyawo ŵajanjile, “Mmwejo mwapagwilwe ni kukula mu sambi ana nomwe nkusaka kutujiganya uweji?” Nipele Ŵayahudi ŵambinjile mundu jo mu nyuumba ja kupopelela. **35** Che Yesu ŵapilikene kuti mundu juŵannamisye jula aŵinjikwe pa Nyuumba ja Kupopelela. Nipele paŵansimene ŵambusisye, “Ana mmwejo nkunkulupilila Mwana jwa Mundu?” **36** Mundu jo ŵajanjile, “Ambuje, ana ŵelewo ali ŵaani, musalile kuti nakulupilile.” **37**

Che Yesu ŵansalile, “Sambano mummweni, nombe ni jwelejo jwakukunguluka nomwe.” **38** Nipele mundu jo ŵatite, “Ambuje, ngukulupilila!” Ni ŵatindiŵele ni kwakotamila. **39** Che Yesu ŵatite, “Uneji nyiche pachilambo pano kukwasapulanya ŵandu, kuti ŵangalola akombole kulola, ni ŵakulola aŵeje ŵangalola.” **40** Mafalisayo ŵane ŵaŵaliji pamo ni Che Yesu ŵagapilikene maloŵe go, ni ŵambusisye, “Uli, nowe ŵakwe tuli ŵangalola?” **41** Che Yesu ŵajanjile, “Nkaliji ŵangalola, ngankaŵe ni sambi, nambo sambano ŵanyamwe nkulitenda, ‘Uweji tukulola,’ yelei ikulosya kuti nli mu sambi.”

10 Che Yesu ŵaasalile, “Ngunsalila isyene, mundu jwalijose jwakwinjila mu lichinga lya ngondolo pangajinjilila pa nnango, nambo akwinjilila kwine, jwelejo ali jwawiyi ni jwakusumula. **2** Nambo jwakwinjilila pa nnango, jwelejo ali jwakuchinga ngondolo. **3** Jwakulindilila akumbugulila nnango mundu jo, ni ngondolo sikupilikana liloŵe lya jwakuchinga, nombejo akusiŵilanga ngondolo syakwe jwalijose kwa liina lyakwe ni kusikoposya paasa. **4** Amalaga kusikoposya paasa akusilongolela, nombe ngondolo syo sikunkuya, pakuŵa sikulimanyilila liloŵe lyakwe. **5** Ngondolo syo ngasikombola kunkuya jwannendo, nambo sisimmutuche pakuŵa ngasikumanyilila liloŵe lyakwe.” **6** Che Yesu ŵaasalile chitagu cho, nambo ŵandu wo nganaimanyilila chasachile kwasalila. **7** Nipele Che Yesu ŵaŵechete sooni, “Ngunsalila isyene, uneji ndili nnango wa kwinjilila ngondolo. **8** Ŵane wose ŵaŵanongolele kwika ŵaliji ŵawiyi ni ŵakusumula, nombe ngondolo syo nganisyapilikanila. **9** Uneji ndili nnango, mundu jwalijose jwakwinjila mu lichinga kwa kwinjilila kukwangu chakulupuswe, chajinjile ni kukopoka, ni kupata yakulya. **10** Jwawiyi akwika achisakaga kwiŵa ni kuulaga ni kujonanga. Uneji

iiche kuti akole umi wa usyene, wangaukupungula.” **11** “Uneji ndili jwakuchinga jwambone. Jwakuchinga jwambone akuutyosya umi wakwe kwa ligongo lya ngondolo syakwe. **12** Jwamasengo jwanganaŵa jwakuchinga, namose nganaŵa nsyene ngondolo. Pakugawona masogo gali nkwika, akusileka ngondolo ni kuutuka. Nipele masogo gakusikamula ni kusipwilinganya. **13** Mundu jo akuutuka pakuŵa ali mundu jwamasengo jwa malipilo ni ngondolo ngaŵa chindu kukwakwe. **14** Uneji ndili jwakuchinga jwambone. Ngusimanyilila ngondolo syangu ni ngondolo syangu sikuumanyilila une, **15** mpela ila Atati yakuti pakuumanyilila, ni uneji inguti pakwamanyilila Atati. Uneji nguutyosya umi wangu kwa ligongo lya ngondolo. **16** Sooni ngwete ngondolo sine syangaŵa sya lichinga li. Nombesyo ngusachilwa kusiichisya, nombesyo sisipilikane liloŵe lyangu ni chikuŵe mpingo umo ni jwakuchinga jumo.” **17** “Atati akuunonyela une ligongo nguutyosya umi wangu kuti mbochele sooni. **18** Ngapagwa mundu jwakuusumula umi wangu, uneji nguutyosya nansyene. Ngwete ukombole wa kuutyosya ni ukombole wa kuutola. Yelei ni yatite pakulajisya Atati ŵangu mbanganye.” **19** Kwa ligongo lya maloŵe ga Che Yesu, Ŵayahudi ŵatindene sooni. **20** Ŵajinji mwa ŵelewo ŵatite, “Akwete lisoka, ni sooni jwampugwe! Kwachichi nkumpilikanila?” **21** Ŵandu ŵane ŵatite, “Mundu jwakamwilwe ni lisoka ngakukombola kuŵecheta yelei. Ana lisoka likukombola kugaugula meeso ga ŵandu ŵangalola?” **22** Ku Yelusalemu ko kwaliji ni chindimba chakukumbuchila kujiŵika pajika Nyuumba kwa ligongo lya Ambuje. Ni katema ko kaliji katema ka mbepo. **23** Nombe Che Yesu ŵaliji nkwendajenda pa Nyuumba ja Akunnungu pansana pa mwenye Che Selemani. **24** Nipele Ŵayahudi ŵaasyungwile, ni ŵambusisye, “Ana

chintuleche tuli nkuganisya mpaka chakachi? Iŵaga mmwe ndi Kilisito Jwakuwombola, ntusalile uchenene." **25** Che Yesu ŵajanjile, "Nansalile, nambo nganimungulupilila. Masengo gingugapanganya kwa ulamusi wa Atati ŵangu gakulosya kuti une ndili jwelejo. **26** Nambo ŵanyamwe ngankukulupilila pakuŵa ŵanyamwe nganimma ngondolo syangu. **27** Ngondolo syangu sikupilikana liloŵe lyangu. Uneji ngusimanyilila, nombesyo sikuunguya. **28** Uneji ngusipa umi wa moŵa gose pangali mbesi, nombesyo ngasiwa ng'o. Ngapagwa mundu jwalijose juchakombole kuumbokonya. **(aiōn g165, aiōnios g166)** **29** Atati ŵangu juŵambele ngondolo syo ali jwankulu kupunda wose, nombe ngapagwa mundu jwalijose juchakombole kusipokonya mmakono mwa Atati ŵangu. **30** Uneji ni Atati ŵangu tuli ŵamo." **31** Nipele Ŵayahudi ŵalokwete sooni maganga kuti ŵaulaje Che Yesu. **32** Che Yesu ŵaasalile, "Nannosisye masengo gambone gamajinji gaŵambele Atati ŵangu kuti nagapanganye. Ana masengo chi gambone mwa gelego gankusaka kumulajila?" **33** Ŵayahudi ŵajanjile, "Ngatukumponya maganga kwa ligongo lya masengo gambone, nambo kwa ligongo lya kwatukana Akunnungu! Pakuŵa mmwejo ndi mundu pe, nambo nkulitenda Akunnungu." **34** Che Yesu ŵajanjile, "Ilembekwe Mmalajisyo genu kuti, Akunnungu ŵatite, 'Ŵanyamwe ndi achiminungu?' **35** Akunnungu ŵaaŵilasile achiminungu aŵala wose ŵaŵasalilwe liloŵe lyao, ni uweji tuimanyi kuti Malembelo ga Akunnungu gakuŵecheta usyene moŵa gose. **36** Sambano Atati asagwile ni kunduma pachilambo pa. Kwachichi ŵanyamwe kuusalila, ngwatukana Akunnungu, panguti, uneji ndili Mwana jwa Akunnungu. **37** Iŵaga ngangupanganya masengo gaasachile Atati ŵangu nagapanganye, nkangulupilila une. **38** Nambo iŵaga

ngugapanganya masengo gao, natamuno munaangulupilile uneji, ngakulupilile masengo gangu. Pelepo chimmanyilile kusyene kuti Atati ali mwangu une ni uneji ndili mwa Atati." **39** Nipele ŵalinjile sooni kwakamula Che Yesu, nambo ŵalikulupwisye ni kutyoka. **40** Che Yesu ŵajawile sooni pesi lusulo lwa Yolodani, kwiuto kuŵabatisyaga che Yohana ŵandu kula ni kutama kweleko. **41** Ŵandu ŵajinji ŵanjaulile ni kuti, "Che Yohana nganaapanganya chimanyisyo chachili chose. Nambo yose yaisasile che Yohana nkati mundu ju ili isyene." **42** Kweleko ŵandu ŵajinji ŵaakulupilile Che Yesu.

11 Mundu jumo jwakuŵilanjikwa che Lasalo juŵatamaga nsinda wa ku Besania ŵaliji jwakulwala. Che Maliamu ni nlumbugwe che Masa ŵatamaga nsinda ulaula. **2** Che Maliamu ju ni jwejula juŵampakesye mauta ga kununjila Ambuje Che Yesu mmakongolo ni kwasyula ni umbo syakwe. Che Lasalo mpwakwe che Maliamu ni juŵalwalaga. **3** Nipele achalumbugwe ŵalajisye utenga ku Che Yesu achitiji, "Ambuje, mbusanga gwenu junkunnonyela akulwala!" **4** Che Yesu paŵapilikene yeleyo ŵatite, "Ulwele wo ngaummulaga che Lasalo, nambo ulwele wo ukopochele kwaligongo lya ukulu wa Akunnungu, kuti Mwana jwa Akunnungu apochele ukulu kwa litala lya ulwele wo." **5** Che Yesu ŵaanonyele che Masa ni che Maliamu pamo ni che Lasalo. **6** Che Yesu paŵapilikene kuti che Lasalo akulwala, ŵajonjechesye moŵa gane gaŵili ga kutama paŵaliji pala. **7** Nipele ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, "Tuujile sooni ku Yudea!" **8** Ŵakulijiganya ŵao ŵaasalile, "Jwakwiganya, nganagapite moŵa gamajinji Ŵayahudi ŵasachile kummulaga ni maganga, kwachichi nkusaka tuujile sooni kweleko?" **9** Che Yesu ŵajanjile, "Ana ngati gapali masaa likumi ni gaŵili ga muusi? Mundu ajendaga

muusi ngaakombola kulikuŵala pakuŵa akuliwona lilanguka lya pachilambo chi. **10** Nambo mundu ajendaga chilo chalikuŵale pakuŵa lilanguka nganilipagwa." **11** Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yeleyo ŵaasalile, "Mbusanga jwetu che Lasalo agonile, nambo uneji chinyaule kukunjimusya." **12** Ŵakulijiganya ŵao ŵansalile, "Ambuje iŵaga agonile chalame." **13** Che Yesu ŵaŵechetaga nkati chiwa chi che Lasalo, nambo ŵakulijiganya ŵao ŵaganisyaga kuti che Lasalo agonile. **14** Nipele Che Yesu ŵaasalile pangasisa kuti, "Che Lasalo ajasiche, **15** nambo kwa ligongo lyenu ngusengwa, pakuŵa nganima kweleko, kuti ŵanyamwe nkulupilile. Sambano tujaule kwa jwelejo." **16** Che Tomasi jwakuŵilanjikwa Maŵila, ŵaasalile achinjakwe, "Ni uweji tujaule pamo ni Jwakwiganya kuti tukawe pamo nawo!" **17** Nipele, Che Yesu paŵaiche kweleko, ŵachisimene chiilu chi che Lasalo chili mwilembe kwa moŵa ncheche. **18** Nsinda wa ku Besania waŵandichile ku Yelusalemu mpela maili siŵili. **19** Ŵayahudi ŵajinji ŵaiche kukwatusya ntima che Masa ni che Maliamu kwa ligongo lya chiwa cha mpwao. **20** Nipele che Masa paŵapilikene kuti Che Yesu akwika, ŵajawile kukwachingamila, nambo che Maliamu ŵasigele pamusi. **21** Che Masa ŵaasalile Che Yesu, "Ambuje, nkaliji papapa pepa mpwangu ngakajasiche. **22** Nambo, namuno sambano ngumanyilila kuti chachili chose chichimwaŵende Akunnungu champe." **23** Che Yesu ŵansalile, "Mpwenu chasyuche." **24** Che Masa ŵajanjile, "Ngumanyilila kuti chachisyuka pa lyuŵa lya mbesi Akunnungu pachiŵasyusye ŵandu." **25** Che Yesu ŵansalile, "Uneji ndili usyusyo ni jungwapa ŵandu umi. Mundu jwakungulupilila uneji atamuno ajasikaga, chakole umi, **26** ni mundu jwalijose jwakutama ni kungulupilila une ngajasika sooni. Uli nkugakulupilila gelego?" **(aiōn g165)** **27**

Che Masa ŵansalile Che Yesu, “Elo Ambuje! Ngukulupilila kuti ŵalakwe ni Kilisito, Mwana jwa Akunnungu, ŵakwika pa chilambo pano.” **28** Che Masa paŵaŵechete yeleyo ŵajinjile nkati ni kwaŵilanga che Maliamu mlumbugwe ni kwasalila chipasipasi, “Jwakwiganya aiche ni sooni akumbilanga.” **29** Nombe che Maliamu paŵapilikene yeleyo ŵajimwiche kwakwanguya ni kwajaulila Che Yesu. **30** Che Yesu ŵaliji nganajinjile mu nsinda, nambo ŵaliji kulakula kuŵachingamilwe ni che Masa. **31** Nipele, Ŵayahudi ŵaŵaliji nkati ali nkwatulasya ntima che Maliamu, paŵambweni che Maliamu ajimwiche ni pangakaŵa akopweche paasa, ŵaakuiye. Ŵaganisisye kuti akwaula kumalembe kukulila. **32** Nipele, che Maliamu paŵaiche paŵaliji Che Yesu pala ni paŵambweni Che Yesu, ŵatindiŵele ni kwasalila, “Ambuje, nkaliji papapa pepa mpwangu ngakajasiche!” **33** Che Yesu paŵambweni che Maliamu ali nkulila, ni Ŵayahudi ŵaŵalongene ni che Maliamu nombe akulila, Che Yesu ŵasupwiche nnope ni kupwa ntima. **34** Nipele ŵausisye, “Ana mummisile kwapi?” Ni ŵansalile, “Ambuje, njise kunnole.” **35** Che Yesu ŵalisile. **36** Nipele Ŵayahudi ŵatite, “Nnole yatite pakunnonyela!” **37** Nambo ŵandu ŵane ŵatite, “Iŵaga ŵagalamisye meeso ga jwangalola jula, kwachichi nganakombola kuntenda che Lasalo anajasiche?” **38** Nipele Che Yesu akuno ali nkusupuka sooni mu ntima mwao, ŵaiche pa lilembe. Lilembe lyene lyaliji mbugu lyaliunichikwe ni liganga. **39** Che Yesu ŵasalile, “Ngalambule liganga lyo!” Che Masa alumbugwe jwajasiche jo, ŵaasalile, “Ambuje, atandite kununga, pakuŵa atemi mwilembe moŵa ncheche!” **40** Che Yesu ŵansalile che Masa, “Ana nganinansalila kuti mwakulupililaga chimuuwone ukulu wa Akunnungu?” **41** Nipele ŵagalambwile liganga lila. Che Yesu ŵalolite kwinani ni ŵatite,

“Atati nguntogolela pakuŵa mmwejo nkuumbilikanila. **42** None ngumanyilila kuti nkuumbilikanila moŵa gose. Nambo ŵechete yelei ligongo lyao ŵandu ŵasongangene pelepa ŵa kuti akulupilile kuti mmwejo mundumile une!” **43** Paŵamasile kuŵecheta yeleyo, ŵaŵilasile kwaliloŵe lyekulungwa, “Che Lasalo! Nkopoche paasa!” **44** Juŵajasiche jo ŵakopweche paasa akuno ali ataŵikwe saanda mmakongolo ni makono ni ku meeso. Che Yesu ŵaasalile ŵandu, “Mummugule, munneche ajaule.” **45** Nipele Ŵayahudi ŵajinji ŵaŵaiche ku che Maliamu paŵaiweni yaitesile Che Yesu yo, ŵakulupilile. **46** Nambo ŵandu ŵane mwa ŵelewo ŵajawile kwa Mafalisayo ni kwasalila aila yaitesile Che Yesu. **47** Achakulu ŵambopesi ni Mafalisayo ŵausimanisye Nkungulu wekulu wa Ŵayahudi, ŵaliusisye, “Tutende chichi? Pakuŵa mundu ju akupanganya imanyisyo yejinji. **48** Twannekaga ajendelechele, ŵandu wose chankulupilile, ni achakulu ŵa Chiloma chaiche kukujijonanga Nyuumba jetu ja Akunnungu ni ŵandu ŵetu ni chilambo chetu.” **49** Pelepo jumo jwao jwakuŵilanjikwa che Kayafa, chele chaka cho ŵaliji Jwambopesi Jwankulu, ŵaasalile, “Ŵanyamwe ngankumanyilila kose! **50** Ana ngankuganisya kuti ikuŵajilwa mundu jumo ŵawile ŵandu wose, kupunda chijonanjikwe chilambo chose?” **51** Ŵelewo nganaŵecheta yeleyo kwa kusaka kwakwe nsyene, nambo ligongo ŵaliji Jwambopesi Jwankulu chele chaka cho, ŵalondwele kuti Che Yesu chawe kwa ligongo lya ŵandu ŵa chilambo cha Ŵayahudi, **52** sooni ngaŵa kwa Ŵayahudi pe nambo kuti ŵasonganganye pamo ŵandu ŵa Akunnungu ŵaŵapwilingene mwinemwine kuti aŵe chindu chimo. **53** Nipele kutandilila lyuŵa lyo achakulu ŵa Ŵayahudi ŵajilene kwaulaga Che Yesu. **54** Kwa yele, Che Yesu nganajendajendaga sooni kwa kulilosya pasikati ja Ŵayahudi,

nambo ŵatyosile pelepo, ŵajawile kwiuto kwakuŵandikene ni lipululu, musi waukuŵilanjikwa Eflaimu. Ŵatemi kweleko pamo ni ŵakulijiganya ŵao. **55** Lyuŵa lyekulungwa lya Pasaka ja Ŵayahudi lyaŵandichile, ni ŵandu ŵajinji ŵakwesile kwaula ku Yelusalemu kuti aliswejesye kwaligongo lya kwapopelela Akunnungu, likanaŵe lyuŵa lyekulungwa lya Pasaka. **56** Nipele ŵaliji nkwasosa Che Yesu. Nombewo paŵasongangene pamo pa Nyuumba ja Akunnungu, ŵausyene, “Ana nkuganisya uli? Nkuti ngaaika ku chindimba chi?” **57** Achakulu ŵambopesi ni Mafalisayo ŵalajisye kuti iŵaga kwana mundu jwakumanyi kwali Che Yesu, asale kuti ŵaakamule.

12 Moŵa nsano ni limo likanaŵe lyuŵa lya chindimba cha Pasaka, Che Yesu ŵaiche ku Besania, paŵatamaga che Lasalo, mundu juŵasyuchikwe ni Che Yesu jula. **2** Kweleko ŵankolochesye Che Yesu chakulya cha ligulo ni che Masa ŵaliji nkwatumichila. Che Lasalo ŵaliji jumo jwao jwa ŵeŵala ŵaŵatemi pa chakulya pamo ni Che Yesu. **3** Nipele, che Maliamu ŵajigele chuupa cha mauta gambone gakununjila ga ntengo wekulungwa gagakolochekwe ni chitela chachikuŵilanjikwa nado, ni kwapakasya Che Yesu mmakongolo mwao ni ŵagasyusile makongolo ni umbo syakwe. Nyuumba jose janunjile chambone. **4** Nambo che Yuda Isikaliote, jumo jwa ŵakulijiganya ŵao juchiŵagalauche Che Yesu ŵatite, **5** “Ana ligongo chi pangagasumisya mauta go kwa ipaande selasini ya feza, ni feza syo kwapa ŵakulaga?” **6** Ŵaŵechete yeleyo, ngaŵa kuti ŵaakolelaga chanasa ŵakulaga, nambo ŵaŵechete yeleyo kwa ligongo ŵaliji jwakugosa mbiko. Pakuŵa ŵaliji jwawiyi ŵajiŵaga kutyochela mu mbiko jo. **7** Nambo Che Yesu ŵatite, “Munansausye jwankongwe ju! Munneche, atesile yelei kwa

ligongo lya lyuŵa lya masiko gangu. **8** Ŵakulaga chaŵe pamo ni ŵanyamwe moŵa gose, nambo uneji nguŵa ni ŵanyamwe moŵa gose." **9** Ŵayahudi ŵajinji ŵapilikene kuti Che Yesu ŵaliji ku Besania. Nipele, ŵaiche kweleko ngaŵa kuti kwa ligongo lya kwawona Che Yesu pe, nambo ŵasachile kwawona che Lasalo nombe, mundu juŵasyusikwe ni Che Yesu. **10** Nipele, achakulu ŵambopesi ŵajilene kwaulaga che Lasalo nombe, **11** ni kwaligongo lya iyankopochele che Lasalo, Ŵayahudi ŵajinji ŵaakanile ilongola ŵao, ni kunkulupilila Che Yesu. **12** Malaŵi jakwe, mpingo wekulungwa wa ŵandu uwaiche kuchindimba cha Pasaka ŵapilikene kuti Che Yesu ali mwitala kwika ku Yelusalemu. **13** Nipele, ŵajigele nyambi sya itela ya mitende ni ŵajawile kukwachingamila, ŵanyanyisye achitiji, "Alapikwe Akunnungu! Akole upile ŵelewo ŵakwika mu liina lya Ambuje. Akole upile mwenye jwa ku Isilaeli." **14** Che Yesu ŵampatile mwanambunda, ŵakwesile mpela iyalembekwe Mmalembelo Gamaswela, **15** "Munajogope ŵandu ŵankutama ku Sayuni! Nnole, Mwenye jwenu akwika, akwesile mwanambunda!" **16** Kundanda ŵakulijiganya ŵao nganaimanyililaga indu iyatyochele, nambo paŵasyuchile Che Yesu ni kukuswa, pelepo ŵakulijiganya ŵagakumbuchile Malembelo ga Akunnungu apala pagasasile yankati ŵelewo, ni ŵandu iŵatite pakumpanganyichisya. **17** Mpingo wa ŵandu ŵaŵaliji pamo ni Che Yesu paŵambilasile che Lasalo kutyochela mwilembe ni kwasyusya, ŵasalile ŵandu aila indu iyatendekwe. **18** Nipele, mpingo wa ŵandu ula wajawile kukwachingamila, pakuŵa wose ŵapilikene kuti Che Yesu apanganyisye chimanyisyo cho. **19** Nipele, Mafalisayo ŵaŵechetesyene jwine ni jwine achitiji, "Nnole! Ngatukukombola kupanganya chachili chose! Ŵandu wose ŵa pachilambo

akunkuya.” **20** Kwaliji ni Ŵagiliki ŵampepe mwa ŵandu ŵaŵaiche ku Yelusalemu kukupopela katema ka chindimba cha Pasaka chila. **21** Ŵanyawo ŵajaulile che Filipo, juŵatyochele musi wa ku Besesaida chilambo cha ku Galilaya ni kwasalila, “Achimwene, tukusaka twawone Che Yesu.” **22** Che Filipo ŵajawile kukwasalila che Andulea, ni wose ŵanaŵaŵili ŵajawile kukwasalila Che Yesu. **23** Nambo Che Yesu ŵaajanjile, “Saa jiiche ja Mwana jwa Mundu kukuswa! **24** Ngunsalila isyene lusongolo lwa ngano chilusigalile kuŵa lusongolo lwa ngano pe, iŴaga nganilugwa paasi ni kuwa. Nambo lwawaga, lukumela ni kusogosya songolo sine syejinji. **25** Mundu jwakuunonyela umi wakwe, jwelejo chausoyasye, nambo jwakusaka kuutyosya umi wakwe kwa Kilisito mu chilambo chi, jwelejo chaugose mpaka pachapegwe umi wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **26** Mundu jwakusaka kuundumichila, anguye, kuti papalipose pachime une ni katumetume jwangu ni pachaaŵe. Mundu jwalijose jwakuundumichila uneji, Atati ŵangu chamchimbichisye. **27** “Sambano Mbumu jangu jikusupuka, none ana mechete chichi? Ana mechete kuti, ‘Atati ŵangu mungulupusye ni ichitendekwe pa katema ka?’ Ngwamba, chelecho ni chinaichile, mbite pa katema ka masausyo. **28** Atati, nlikusye liina lyenu.” Pelepo lyapikaniche liloŵe kutyochela kwinani lichitiji, “Nalikusisye, ni chinalikusye sooni.” **29** Mpingo wa ŵandu ŵaŵajimi pelepo ŵapilikene liloŵe lyo ni ŵane mwa ŵelewo ŵatite kwaliji ni kulindima ni ŵane ŵatite, “Katumetume jwa kwinani ŵaŵechete nawo!” **30** Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Liloŵe limwalipikene nganiliŵa kwa ligongo lyangu une, nambo kwa ligongo lyenu. **31** Keleka kali katema ka kwalamula ŵandu ŵa chilambo chi, sambano Shetani jwakutawala pa chilambo chi chaŵinjikwe.

32 Nambo une pachinyakulikwe pachilambo, wose chinautile kukwangu.” **33** Kwa kuŵecheta yeleyo ŵalosilye chiwa chachi chichawe. **34** Mpingo wa ŵandu ula wajanjile, “Uweji tupilikene Mmalajisyo getu kuti Kilisito chatame moŵa gose pangali mbesi. Mmwe nkuti uli, Mwana jwa Mundu aŵajilwe kunyakulwa? Ana aju Mwana jwa Mundu ju ali ŵaani?” **(aiōn g165)** **35** Che Yesu ŵaajanjile, “Lilanguka lili pamo ni ŵanyamwe kwa moŵa kanandi. Njendeje katema lilanguka lyo lili lipali kuti chinansimane chipi, pakuŵa jwakwenda mu chipi ngakukumanyilila kwakwaula. **36** Katema nli nkwete lilanguka lyo nkulupilile lilanguka lyo mmeje ŵandu ŵa lilanguka.” Paŵamasile kuŵecheta yeleyo Che Yesu ŵatyosile ni kulisisa. **37** Namuno Che Yesu ŵaitendekenye imanyisyo yo mmbujo mwao, nambo ŵanyawo nganiŵakulupilila. **38** Nipele maloŵe gaŵaŵechete jwakulondola jwa Akunnungu che Isaya gamaliile paŵatite, “Ambuje, ana ŵaani ŵaukulupilile utenga wetu? Ni machili ga Ambuje gawoneche kwa ŵaani?” **39** Nambo nganakombola kukulupilila, pakuŵa che Isaya ŵasasile sooni kuti, **40** “Akunnungu ŵaatatesye meeso gao, kuti akalola ni meeso gao, sooni nalyungesye lunda lwao kuti akaimanyilila ni lunda lwao, akapitikwisye mitima jao kuti nalamye.” **41** Che Isaya ŵaŵechete yeleyo pakuŵa ŵauweni ukulu u Che Yesu ni kunkunguluchila ngani syao. **42** Natamuno yeleyo, achakulu ŵajinji ŵa Ŵayahudi ŵaakulupilile Che Yesu. Nambo kwa ligongo lya kwajogopa Mafalisayo, nganajitichisya kwakulilosya kuti akaaŵinga mu nyuumba jakupopelela. **43** Pakuŵa yanonyele kulapikwa ni ŵandu kupunda kulapikwa ni Akunnungu. **44** Nipele, Che Yesu ŵanyanyisye achitiji, “Mundu jwakungulupilila une, ngakungulupilila une pe, nambo akwakulupilila iyoyo ŵeŵala ŵandumile une. **45** Jwakumona une akwawona iyoyo ŵeŵala

ŵandumile une. **46** Uneji iiche pachilambo meje lilanguka kuti ŵanawose ŵakungulupilila une akatama mu chipi. **47** Mundu jwakugapilikana maloŵe gangu nambo ngakugakamulisya, uneji ngaŵa juchinanlamule. Nguniika kukwalamula ŵandu ŵa pachilambo nambo iiche kukwakulupusya. **48** Jwakungana une ni kugakana maloŵe gangu jwelejo akwete jwakwalamula. Liloŵeŵe limechete lila chilyalamule pa lyuŵa lya mbesi. **49** Nganiŵecheteŵa kwa malamulo gangu nansyene, nambo Atati ŵangu ŵandumile ŵelewo ni ŵanajisye chakuŵecheta ni chakwasalila ŵandu. **50** Ni uneji ngumanyilila kuti malamulo gakwe gakwikanawo umi wa moŵa gose pangali mbesi. Nipele uneji nguŵecheta agala pe gaŵanajisye Atati ŵangu kuti nagaŵechete." **(aiōnios g166)**

13 Lyaliji likanaŵe lyuŵa lyekulungwa lya Pasaka. Che Yesu achimanyililaga kuti katema kao kakutyoka pachilambo chino ni kwaula kwa Atati ŵao kaiche. Moŵa gose ŵanonyeleŵa ŵandu ŵao ŵaali pachilambo, elo, ŵanonyeleŵa kwa unonyelo wangali mbesi! **2** Nipele Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao ŵatemi achilyaga chakulya cha ligulo. Jwakulinga ŵamasile kwajinjila che Yuda, mwana ju che Simoni Isikaliote ni kwapa nganisyo sya kwagalauka Che Yesu. **3** Che Yesu ŵaimanyi kuti Atati ŵao aŵisile indu yose paasi pa ulamusi wakwe, ni kuti nsyene ŵatyosile kwa Akunnungu ni akuuja kwa Akunnungu. **4** Nipele, ŵatyosile pachakulya pala, ŵawusile likoti lyakwe ni kuŵika pambali, ŵajigele chitambaa ni kulitaŵa mchiunu. **5** Nipele ŵatechile meesi mu nkambo wa mwana ni kutanda kwakunda makongolo ŵakulijiganya ŵao ni kwasyula ni chitambaa chiŵalitawile mchiunu chila. **6** Paŵaicheŵa ku che Simoni Petulo, jwelejo ŵammusisye Che Yesu, "Ambuje, ana mmwe nkusaka kuungunda makongolo gangu?" **7** Che Yesu ŵajanjile, "Ngankuchimanya chingupanganya sambano,

nambo chinchimanye kanyuma.” **8** Che Petulo ŵansalile Che Yesu, “Mmwe ngamungunda makongolo gangu kose.” Che Yesu ŵajanjile, “Iŵaga ngangugakunda makongolo genu, mmwejo ngamma jwakulijiganya jwangu.” **(aiōn g165)** **9** Che Simoni Petulo ŵanjanjile, “Ambuje, mungunde, ngaŵa makongolo pe, nambo ni makono gangu ni ntwe wangu nombe nawo.” **10** Che Yesu ŵansalile, “Jwanjoje amasile kusalala, akusachilwa kulikunda mmakongolo pe. Ŵanyamwe nsalele, ikaŵe mundu jumo pe.” **11** Che Yesu ŵammanyilile ajula juchiŵagalauche, kwa ligongo lyo ŵatite, “Ŵanyamwe nsalele, ikaŵe mundu jumo pe.” **12** Paŵamalisisye kwakunda makongolo gao, ŵawasile likoti lyakwe, ŵatemi sooni ni kwausya, “Ana nchimanyi chele chindesile kukwenu cho? **13** Ŵanyamwe nkuumilanga une Jwakwiganya ni Ambuje, nkuŵecheta uchenene, pakuŵa yeleyo ni indite pakuŵa. **14** Nipele iŵaga uneji jundi Ambuje ni Jwakwiganya, nankundile makongolo genu ni ŵanyamwe nkuŵajilwa nkundane makongolo jwine ni jwine. **15** Nampele chitagu chi, kuti ni ŵanyamwe mpanganyeje iyoyo mpela inampanganyichisye ŵanyamwe. **16** Ngunsalila isyene, ngapagwa kapolo jwakumpunda mmbujegwe, atamuno ngapagwa jwakutumichila jwakumpunda jwantumile. **17** Nipele iŵaga ngamanyi gelego, chinkole upile iŵaga chingatende.” **18** “Ginguŵecheta ga ngaŵa kwa ŵanyamwe ŵanawose. Uneji ngwamanyilila yatite pakuŵa ŵanawose unasagwile ŵala. Nambo gakusachilwa gamalile Malembelo ga Akunnungu gagakuti, ‘Mundu jwakulya chakulya pamo ni uneji amujilile nkusa.’ **19** Uneji nansalile gelega sambano gakanaŵe kopochela, kuti pachigakopochele po nkulupilile kuti, ‘Uneji ndili jwelejo.’ **20** Ngunsalila isyene, mundu jwalijose juchampochele junguntuma, jwelejo akumbochela ni une, ni

mundu jwakumbochela uneji akumpochela jwele jwandumile une." **21** Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yeleyo ŵasupwiche nnope mmbumu jao, ŵaŵechete pangasisa kuti, "Ngunsalila isyene, jumo jwenu chang'alauche!" **22** ŴAkulijiganya ŵao ŵalolegene anakombole kwimanyilila kuti ŵagambaga ŵaani. **23** Jumo jwa ŵakulijiganya ŵao juŵanonyelwe nnope ni Che Yesu, ŵatemi pachiŵandi ni Che Yesu. **24** Nipele che Simoni Petulo ŵankupilile jwakulijiganya jula kunsalila, "Mwausye ana akwagamba ŵaani?" **25** Jwakulijiganya jo ŵammandichile nnope Che Yesu ni kwausya, "Ambuje ana ŵaani nkwagamba?" **26** Che Yesu ŵajanjile, "Jwelejo ni ajula juchinampambile chipande cha nkate ni kwapa." Nipele ŵajigele chipande cha nkate, ni kupamba mu mbaale, ŵampele che Yuda mwana ju che Simoni Isikaliote. **27** Che Yuda napochelape chipande cho, ŵajinjilwe ni Shetani. Nipele Che Yesu ŵansalile, "Chinkusaka kuchipanganya, nchipanganye chitema pe!" **28** Nambo ngapagwa mundu jwalijose mwa aŵala ŵaŵatemi pachakulya pala juŵaimanyilile ligongo lya kwasalila yeleyo. **29** Pakuŵa che Yuda ŵaliji jwakugosa mbiko, ŵakulijiganya ŵane ŵaganisisye kuti Che Yesu ŵaasalile che Yuda kuti ajaule akasume indu yaikusachilwa ku chindimba cha Pasaka, pane ŵaasalile kuti akapeleganye chachili chose kwa ŵakulaga. **30** Nipele, che Yuda napochelape chipande cha nkate chila, ŵakopweche paasa. Ni kele katema ko kaliji chilo. **31** Che Yuda paŵakopweche, Che Yesu ŵatite, "Sambano Mwana jwa Mundu apatile ukulu, ni Akunnungu nombe apatile ukulu mwa jwelejo. **32** Iŵaga ukulu wa Akunnungu uwunukwiche kwa litala lya Mwana jwa Mundu, nipele Akunnungu asyene chauunukule ukulu wa Mwana jwa Mundu, nombewo chiŵakusye chitema pe." **33** "Achiŵanangu, ndili ni ŵanyamwe kwa moŵa kanandi pe.

Chimuusose, nambo sambano ngunsalila aila inaasalile achakulu
ŵa Ŵayahudi kuti, ‘Kungwaula ŵanyamwe ngankombolanga
kwika!’ **34** Malajisyo ga sambano ngumpanga gati nnonyelane
jwine ni jwine. Mpela indite pakunnonyela ŵanyamwe, kwanti
iyoyo peyo nnonyelane jwine ni jwine. **35** Mwanonyelanaga
jwine ni jwine, ŵandu ŵanawose chachimanyilila kuti ŵanyamwe
ndi ŵakulijiganya ŵangu.” **36** Che Simoni Petulo ŵambusisye
Che Yesu, “Ana Ambuje nkwenda kwapi?” Ni Che Yesu
ŵajanjile, “Kungwaula sambano ngankombola kuunguya, nambo
chimuunguye kanyuma.” **37** Che Petulo ŵansalile, “Ambuje,
ligongo chi lichilepele kunkuya sambano? Ndili chile kuwa kwa
ligongo lyenu!” **38** Che Yesu ŵajanjile, “Ana isyene ndi chile
kuwa kwa ligongo lyangu une? Isyene ngunsalila, jikanaŵe
kutongola tambala chimuungane katatu!”

14 Che Yesu ŵaasalile, “Nkapotekwa mmitima jenu.
Mwakulupilile Akunnungu ni mungulupilile une ŵakwe. **2** Ku
nyuumba ja Atati kwana yuumba yejinji, ngaikaŵe yeleyo,
ngansalile. Sambano ngwaula kukunkolochesya liuto. **3** Najaulaga
ni kunkolochesya liuto, chingauje ni kunjigala, kuti pandili une, ni
ŵanyamwe mbe pelepo. **4** Kungwaula ko nkulimanyilila litala
lyakwe.” **5** Che Tomasi ŵambusisye, “Ambuje, ngatukumanyilila
kunkwaula ko, ana tutukombole chinauli kulimanyilila litala
lyakwe?” **6** Che Yesu ŵanjanjile, “Uneji ndili litala ni usyene ni umi
usyene. Ngapagwa mundu jwakwaula kwa Atati pangapitila kwa
uneji. **7** Iŵaga nkuumanyilila uneji, Atati ŵangu nombe mwamanyi.
Chitandile sambano, mwamanyi, ni sooni mwaweni.” **8** Che Filipo
ŵansalile, “Ambuje, ntulosye Atati, chelecho ni chitukuchisaka.”
9 Che Yesu ŵansalile, “Che Filipo, ndemi ni ŵanyamwe moŵa
gose ga, ngunnaŵe kuumanyilila? Mundu jwalijose jwamweni

une, ŵaweni Atati. Ana kwachichi nkuti, ‘Ntulosye Atati?’ **10** Ana ngankukulupilila kuti uneji ndili mwa Atati, nombe Atati ali mwa uneji? Gelega maloŵe gingunsalila ga nganguŵecheta kwa ulamusi wangu nansyene, nambo Atati ŵakutama mwangu une akupanganya masengo gao. **11** Nkusachilwa kukulupilila pinguti, uneji ndili mwa Atati nombe Atati ali mwa uneji. Naga ngaŵa yele, nkulupilile kwa ligongo lya masengo gingugapanganya go. **12** Ngunsalila isyene, jwakungulupilila uneji chagapanganye masengo gingugapanganya une. Elo, chagapanganye namose masengo gamakulungwa kupunda agaga, ligongo uneji ngwaula kwa Atati. **13** Ni ŵanyamwe mwaŵendaga chachilichose mu liina lyangu chinampanganyichisye, kuti Atati apate ukulu kwa litala lya Mwana. **14** Mwamendaga chachilichose kwa ukombole wa liina lyangu, chinampanganyichisye. **15** “Mwanonyelaga uneji, chingajitichisye malajisyo gangu. **16** Uneji chinaachondelele Atati nombewo chachimpanga Nkamusi jwine, jwelejo chatame ni ŵanyamwe moŵa gose pangali mbesi. **(aiōn g165)** **17** Jwelejo ni Mbumu jwa Akunnungu jwakutusalila ngani sya usyene nkati Akunnungu. Ŵandu ŵa pachilambo pano ngaakombola kumpochela jwelejo pakuŵa ngakukombola kumbona atamuno kummanyilila. Nambo ŵanyamwe nkummanyilila ligongo akutama ni ŵanyamwe ni sooni ali nkati mwenu. **18** “Pachindyoche nginanneka jika mpela ŵandu ŵakulekwa, nambo chinjiika sooni kukwenu. **19** Gasigele moŵa kanandi ŵandu ŵa pachilambo pano ngaawona uneji sooni, nambo ŵanyamwe chimuuwone. Pakuŵa uneji ngwete umi, nombe ŵanyamwe chinkole umi. **20** Lyuŵa lyo pachiliiche chinchimanyilila kuti uneji ndili mwa Atati ŵangu, nombe ŵanyamwe ndi mwangu une, ni uneji ndili mwa ŵanyamwe. **21** Jwapochele malajisyo

gangu ni kugatendekanya, jwelejo ni jwakuunonyela une. Nombe jwakuunonyela une chanonyelwe ni Atati ŵangu ni uneji chinjinnonyela ni kulimanyukusya kwa jwelejo." **22** Che Yuda, jwanganaŵa Isikaliote, ŵausisye, "Ambuje, ana chiikomboleche chinauli nlimanyisye kukwetu pe ni ngaŵa kwa ŵandu ŵa chilambo chose?" **23** Che Yesu ŵanjanjile, "Mundu jwalijose anonyelaga une chagakamulisye majiganyo gangu, ni Atati ŵangu chanonyelwe ni mundu jo, une ni Atati ŵangu chituiche kukuŵika ndamo kukwakwe. **24** Mundu jwangakuunonyela une ngakugajitichisya majiganyo gangu. Majiganyo ginkugapilikana go ngaŵa gangu, nambo gakutyochela kwa Atati ŵandumile. **25** "Ayiyi nansalile ndili chiŵela pamo ni ŵanyamwe, **26** nambo nkamusi jo, jwelejo Mbumu jwa Akunnungu juchalajiswe ni Atati ŵangu kwa liina lyangu, chachinjiganya indu yose ni kunkumbusya yose inansalile." **27** "Ngunlechelanga chitendewele, chitendewele changu ngumpanga. Ngangumpanga ŵanyamwe mpela ila ŵandu ŵa pachilambo iyakuti pakupanganya. Nkapotekwa mmitima jenu, natamuno nkajogopa. **28** Ana ngati mwapilikene njinsalilaga kuti, 'Ngwaula, nipele chinjimmujilila.' Nkaanonyele nkasangalele ligongo ngwaula kwa Atati ŵangu, pakuŵa ŵelewo ali ŵakulungwa kumbunda une. **29** Nansalile gelega sambano gakanaŵe kopochela, kuti pachigakopochele po nkulupilile. **30** Nguuŵecheta sooni maloŵe gamajinji ni ŵanyamwe, pakuŵa Shetani, chilongola jwa chilambo chi akwika. Nambo nganakola machili kukwangu, **31** nambo ŵandu ŵa pachilambo amanyilile kuti ngwanonyela Atati. Kwa ligongo lyo ngupanganya yailiyose mpela Atati iŵatite pakuulajisya. Njimanje tutyoche pelepa!

15 "Uneji ndili chitela chisyenesyene cha msabibu, ni Atati ŵangu ali jwakulima. **2** Lujambi lwaluli lose lwaluli mwangu

une lwangalukusogola akulutyosya ni lujambi lwaluli lose lwalukusogola akulupogolela kuti lupunde kusogola. **3** Ŵanyamwe mmasile kuŵa ŵasalele kwa ligongo lya majiganyo gangu ginansalile. **4** Ntame nkati mwangu, ni uneji chindame nkati mwenu. Mpela ila lujambi ngalukombola kusogola isogosi iŵaga nganilusigala pa msabibu usyene, iyoyo peyo ni ŵanyamwe iŵaga ngankutama munkati mwangu chinnepele kusogola isogosi. **5** "Uneji ndili mpela chitela cha msabibu ni ŵanyamwe ndi nyambi. Jwakutama mwa uneji, ni uneji mwa jwelejo, jwelejo chasogole isogosi yejinji, pakuŵa ŵanyamwe jikape ngankukombola kupanganya chachili chose. **6** Mundu jwalijose iŵaga ngakutama mwa uneji akulandana ni lujambi lwalujasikwe kwakutalichila ni kuumula. Syele nyambi sikukumbikwa ni kutinisya pa mooto ni kutinika. **7** Mwatamaga mwa uneji ni maloŵe gangu gatamaga nkati mwenu, mmende chachili chose chinkuchisaka ni ŵanyamwe chimpegwe. **8** Mwasogolaga isogosi yejinji, Atati ŵangu chakuswe ni ŵanyamwe chimme ŵakulijiganya ŵangu. **9** Uneji nannonyele ŵanyamwe mpela ila Atati ŵangu iŵanonyele une. Ntameje mu unonyelo wangu. **10** Mwagakamulichisyaga malajisyo gangu chintame mu unonyelo wangu, mpela ila indite pakugakamulichisya malajisyo ga Atati ŵangu ni kutama mu unonyelo wao. **11** "Nansalile yelei yose kuti usangalale wangu utame nkati mwenu, ni usangalale wenu upunde. **12** Alili lili lilajisyo lyangu: Nnonyelane jwine ni jwine mpela indite pakunnonyela ŵanyamwe. **13** Ngapangwa unonyelo wauli wekulungwa kuupunda unonyelo wa mundu jwakuutyosya umi wakwe kwa ligongo lya achambusanga ŵao. **14** Ŵanyamwe ndi achambusanga ŵangu mwatendaga chele chingunnajisya. **15** Uneji ngangummilanga sooni ŵakutumichila, pakuŵa

jwakutumichila ngakuchimanyililа chakupanganya mmbujegwe. Nambo uneji nammilasile ŵanyamwe achambusanga ŵangu, pakuŵa nammanyisye yose inaipilikene kutyochela kwa Atati ŵangu. **16** Ŵanyamwe nganimuusagula uneji, nambo uneji nansagwile ŵanyamwe ni kuntuma njaule nkasogole isogosi yejinji yaani ipanganyo yambone, ichitame moŵa gose, nipele chachili chose chachimwaŵende Atati ŵangu kwa liina lyangu chimpegwe. **17** Nipele, lilajisyo lyangu kukwenu lili ali, nnonyelane jwine ni jwine. **18** "Iŵaga ŵandu ŵa pachilambo pano akunchima ŵanyamwe, mmanyilile kuti akanaŵe kunchima ŵanyamwe, ŵanjimile uneji kaje. **19** Nkaliji ŵandu ŵa pachilambo, ŵandu akunnonyela ŵanyamwe mpela achinjao. Ŵanyamwe nganimma ŵandu ŵa pachilambo, nambo une nansagwile ŵanyamwe pasikati ja ŵandu ŵa pachilambo. Kwa ligongo lyo ŵandu ŵa pachilambo akunchima ŵanyamwe. **20** Nkumbuchile inansalile yo kuti, 'Jwakutumichila nganaŵa jwankulungwa kumpunda mmbujegwe.' Iŵaga ŵalagesye uneji, ni ŵanyamwe nombe chanlagasye, agakamulichisyaga majiganyo gangu, ni majiganyo genu chagakamulisye. **21** Nambo champanganyichisye ŵanyamwe yeleyo yose pakuŵa ŵanyamwe ndi ŵandu ŵangu, ligongo ngakwamanyilila ŵelewo ŵandumile une. **22** Ngungaiche ni kuŵecheta nawo, ngakaŵe ni sambi, nambo sambano ngakukombola kulichenjela kuti nganakola sambi. **23** Jwakunjima une, akwachima Atati ŵangu nombe. **24** Ngangapanganye kukwao masengo ganganagapanganye jwine, ngaakakole sambi, nambo sambano aiweni yakusimonjeka indesile, ali chiŵela kutuchima une ni Atati ŵangu. **25** Nambo itendekwe yele kuti gamalile maloŵe gagalembekwe Mmalajisyo gao gagakuti, 'Ŵanjimile pangali ligongo.' **26** "Chinantume nkamusi kutyochela

kwa Atati ŵangu, jwele ali Mbumu jwa Akunnungu, juchasale usyene nkati Akunnungu. Chinantume kukwenu kutyochela kwa Atati kuti ansalile usyene nkati uneji. **27** Ni ŵanyamwe nombe chimwasalile ŵandu nkati une pakuŵa ntemi pamo ni une chitandile kundanda.

16 "Nansalile yelei kuti nkaleka kukulupilila kwenu. **2** Ŵandu chamminje ŵanyamwe mmajumba gao gakupopelela. Sooni chikaiche katema kanti jwalijose juchambulaje pasikati ja ŵanyamwe chaganisye kuti akwatyosyesya Akunnungu mbopesi. **3** Chantende yeleyo pakuŵa ngakwamanyilila Atati natamuno ngakuumanyilila uneji. **4** Nambo, nansalile yelei kuti pachikaiche katema ka kukopochela nkumbuchile kuti nansalile. "Nganinansalila yelei kutyochela kundanda pakuŵa naliji pamo ni ŵanyamwe. **5** Nambo sambano ngwaula kwa ŵandumile une ŵala, ni ngapagwa namuno jumo jwenu jwakumusya kuti, 'Nkwaula kwapi?' **6** Pakuŵa nansalile yelei nsupwiche mmitima jenu. **7** Nambo ngunsalila isyene, kwa liwamba lyenu mmbaya uneji nyaule, pakuŵa iŵaga ngunyaula, nkamusi jo ngaika kukwenu. Nambo najaulaga, chingantume kukwenu. **8** Nombewo pachaiche, chachamanyisya ŵandu ŵa pachilambo chi kuti ngakuumanyilila usyene nkati sambi ni nkati kupanganya yambone paujo pa Akunnungu ni nkati ŵandu kulamulikwa ni Akunnungu. **9** Ngakuumanyilila usyene nkati sambi ligongo nganangulupilila une. **10** Ngakuumanyilila usyene nkati kupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ligongo ngwaula kwa Atati ŵangu ni ŵanyamwe ngamuuwona sooni. **11** Ngakuumanyilila usyene nkati ŵandu kulamulikwa ni Akunnungu, ligongo Shetani jwakutawala chilambo chi amasile kulamulikwa. **12** "Ngwete yejinji yakunsalila, nambo sambano chinnepele

kwipililila. **13** Nambo pachaiche Mbumu jwa Akunnungu juchansalile usyene nkati Akunnungu, chachinlongosya mu usyene wose. Ngaasala kwa ulamusi wakwe nsyene nambo chachisala ichaipilikane kutyochela kwa Atati ni kummanyisya ichiiche. **14** Ŵelewo changusye une ligongo chachinsalila yeila ichinansalile une. **15** Yose yalinayo Atati ŵangu ili yangu une, kwa ligongo lyo sasile kuti Mbumu jo chachinsalila ichinaasalile une. **16** "Gasigele moŵa kanandi ni ŵanyamwe ngamuuwona sooni, ni pakumala moŵa kanandi, chimuuwone sooni!" **17** Pelepo ŵakulijiganya ŵao ŵampepe ŵausyene, "Malumbo gakwe chichi pakutusalila, 'Gasigele moŵa kanandi ni ŵanyamwe ngamuuwona sooni, ni pakumala moŵa kanandi, chimuuwone sooni?' Ni sooni ŵatite, 'Pakuŵa ngwaula kwa Atati ŵangu!'" **18** Nipele, ŵajendelechele kuusyana, "Ana malumbo gakwe chichi pakuŵecheta, 'Gasigele moŵa kanandi?' Ngatukuchimanyilila chakuchigamba cho." **19** Che Yesu ŵaimanyi kuti ŵakulijiganya ŵao ŵasachile kwausya yankati yeleyo, nipele ŵaasalile, "Ana nkuusyana nkati yeila imechete kuti, 'Gasigele moŵa kanandi ni ŵanyamwe ngamuuwona sooni, ni pakumala moŵa kanandi, chimuuwone sooni?' **20** Ngunsalila isyene, ŵanyamwe chinlile ni kulila kwa malumbo, nambo ŵandu ŵa pachilambo pano chasangalale. Ŵanyamwe chinsupuche nambo kusupuka kwenu chikugalauche kusangalala. **21** Katema ka kuligopola jwankongwe chikwasimana chilungusi ligongo katema kakwe ka kupeteka kaiche, nambo aligopolaga mwanache ngakukumbuchilila kupeteka kula, nambo akusangalala pakuŵa apagwile mwanache mchilambo. **22** Nombe ŵanyamwe sambano nkusupuka, nambo pachinambone sooni chinsangalale mmitima jenu ni sangalala jo ngapagwa jwalijose juchakombole kujityosya

kukwenu. **23** “Lyele lyuŵa lyo ngamuusya chachili chose. Ngunsalila isyene, chachili chose chachimwaŵende Atati champe kwa liina lyangu. **24** Natamuno sambano nganimmende chachili chose kwa liina lyangu. Mmende ni ŵanyamwe chinchipata kuti sangalale jenu jimalile. **25** “Nansalile gelega kwa itagu. Nambo chijiiche ndaŵi jati ngamecheta ni ŵanyamwe sooni kwa itagu, nambo chinansalile pangasisa yankati Atati. **26** Lyuŵa lyo chinchiŵenda kwa liina lyangu, ni ngangunsalila kuti chisachilwe kummendela kwa Atati, **27** pakuŵa Atati asyene akunnonyela ŵanyamwe. Akunnonyela ŵanyamwe ligongo ŵanyamwe muunonyele uneji, ni kukulupilila kuti uneji natyochele kwa Akunnungu. **28** Uneji natyochele kwa Atati, ni kwika pachilambo, ni sambano nguchileka chilambo ni kuuja kwa Atati.” **29** Nipele ŵakulijiganya ŵao ŵaasalile, “Nnole sambano nkuŵecheta pangasisa, ngankuŵecheta kwa itagu. **30** Sambano tuimanyi kuti mmwe nkuimanyilila yose ni ngapagwa ligongo lya mundu jwalijose kummusya, chelecho ni chachikututenda tukulupilile kuti nkopochele kwa Akunnungu.” **31** Che Yesu ŵajanjile, “Ana sambano nkukulupilila? **32** Nnole lyuŵa likwika, sooni liiche lyati chimpwilingane jwalijose kumangwakwe, ni kuuneka jika. Nambo uneji nguuŵa jika, pakuŵa Atati ali pamo ni une. **33** Nansalile gelega kuti nlumbikane ni uneji ni kukola chitendewele. Mchilambo chinsauche, nambo muusimane ntima! Uneji nachipundile chilambo!”

17 Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yeleyo, ŵalolite kwinani ni kuti, “Atati, katema kaiche. Mwape ukulu Mwana gwenu kuti Mwana gwenu nombe ampe ukulu. **2** Pakuŵa mwapele Mwana gwenu ulamusi pa ŵandu wose kuti ŵandu wose umwapele ŵape umi wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios**

g166) **3** Ni umi wa moŵa gose pangali mbesi wo ni au, ŵandu ammanyilile mmwe ŵandi Akunnungu ŵamope ŵa usyene, ni kwamanya Che Yesu Kilisito umwatumile. **(aiōnios g166)** **4** Uneji jwammale kunkusya pachilambo kwa kumalisya masengo gamwambele kuti nagapanganye. **5** Atati ŵangu, sambano mumbe ukulu paujo penu, ukulu ulaula unakwete pamo nomwe, chikanaŵe gumbikwa chilambo. **6** “Nantesile mmanyiche ni ŵandu umwambele pachilambo ŵala. Ŵanyawo ŵaliji ŵenu ni mwambele uneji kuti aŵe ŵangu, nombewo alijitichisye liloŵe lyenu. **7** Sambano ŵanyawo akuimanyilila kuti yose imwambele uneji ityosile kukwenu. **8** Pakuŵa maloŵe gamwambele uneji napele ŵanyawo, ni ŵanyawo akugakulupilila maloŵe go. Akumanyilila kwa isyene kuti natyochele kukwenu, ni sooni ajitichisye kuti mmwe ni jumwandumile une. **9** “Ngwapopelela ŵanyawo. Ngangwapopelela ŵandu wose ŵa pachilambo, nambo ŵele umwambele wo pakuŵa ali ŵenu. **10** Wose ungwete ali ŵenu, ni ŵenu ali ŵangu, ni ukulu wangu uwoneche kwa litala lya ŵele umwambele wo. **11** Ni sambano ngwika kukwenu, uneji nguuŵa sooni pachilambo, nambo aŵaŵa alinji pachilambo. Atati ŵangu Ŵaswela mwagose kwa machili ga liina lyenu limumbele, kuti aŵe ŵamo mpela une ni mmwe ituli ŵamo. **12** Panaliji pamo nawo, une naagosile kwa machili ga liina lyenu limumbele, naagosile ni ngapagwa mundu jwalijose jwasochele ikaŵe ajula juŵasagulikwe kujonasika, kuti Malembelo ga Akunnungu gamalile. **13** Nambo sambano ngwika kukwenu, nguŵecheta gelega pachilambo kuti ŵanyawo agumbale kusengwa kwangu mmitima jao. **14** Une napele liloŵe lyenu, ni ŵandu ŵa pachilambo ŵaachimile ŵanyawo pakuŵa ŵanyawo nganaŵa ŵa pachilambo, mpela ila uneji nganima jwa pachilambo. **15** Nganguŵenda kuti

mmwe mwatyosye mchilambo, nambo ngupopela mwagose ni Shetani jwaali jwangalumbana. **16** Ŵanyawo nganaŵa ŵa pachilambo pano, uneji nombe nganiŵa jwa pachilambo. **17** Mwatende aŵe ŵandu ŵenu ŵaswela kwa litala lya usyene, lilowe lyenu lili usyene. **18** Mpela ila imwatite pakunduma une mchilambo, ni une nombe natumile ŵelewo mchilambo. **19** Une ngulityosya nansyene kwaligongo lyao, kuti nombewo alityosye kusyene kukwenu. **20** "Ngangwapopelela ŵanyawo pe, nambo ngwapopelela nombe ŵandu wose ŵachangulupilile kwaligongo lya majiganyo gao. **21** Ngupopela kuti wose aŵe chindu chimo. Atati, ngupopela kuti atame nkati mwetu mpela ila mmwe inkuti kutama nkati mwangu, noneji inguti kutama nkati mwenu. Ngupopela aŵe chindu chimo kuti ŵandu ŵa pachilambo akulupilile kuti mmwe ni jumundumile une. **22** Noneji naapele ukulu ulaula umwambele uneji, kuti aŵeje ŵamo mpela ila uweji ituli ŵamo. **23** Uneji ndame mwa ŵanyawo nombe mmwe mwa uneji. Atendekwe kuŵa ŵamo, ni ŵandu wose ŵa pachilambo amanyilile kuti mmwe ni jumwandumile ni kuti nkwanonyela ŵelewo mpela inkuti pakunonyela uneji. **24** "Atati, wose umumbele ngusaka aŵeje pamo ni uneji pepala pandili une kuti aulole ukulu wangu, ukulu umumbele ligongo mwanonyele uneji chilambo chikanigumbikwe. **25** Atati ŵambone, namuno ŵandu ŵa pachilambo ngakummanya nambo uneji nammanyi. Ŵelewo nombe akumanyilila kuti mmwe mwandumile une. **26** Nantesile mmanyiche kukwao, nombe chimbundisye kutenda yeleyo kuti unonyelo undi nawo kukwangu uŵe mwa ŵanyawo, ni uneji meje mwa ŵanyawo."

18 Che Yesu paŵamasile kupopela, ŵajombweche kasulo ka Keduloni pamo ni ŵakulijiganya ŵao. Pelepo paliji ni ngunda

wa mwana, nombe Che Yesu ŵajinjile mwelemo pamo ni ŵakulijiganya ŵao. **2** Che Yuda, ajula juŵangalawiche Che Yesu, ŵapamanyilile pelepo ligongo kaŵili kaŵili Che Yesu ŵasimene ni ŵakulijiganya ŵao kweleko. **3** Nipele che Yuda ŵajawile ku wele ngunda wo, ŵajawile pamo ni mpingo wa ŵangondo ŵa Chiloma ni ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu ŵaŵalajiswe ni achakulu ŵambopesi ni Mafalisayo, ali ajigele ibatali ni mimuli ni yakumenyanila. **4** Che Yesu, akuno achimanyililaga ichiyasimane yose, ŵajaulile ni ŵausisye, “Ana nkwasosa ŵaani?” **5** Nombewo ŵajanjile, “Che Yesu jwa ku Nasaleti!” Che Yesu ŵaasalile, “Ndili une.” Che Yuda juŵangalawiche jula ŵajimi pelepo pamo ni ŵanyawo. **6** Nipele Che Yesu paŵaasalile, “Ndili une,” ŵanyawo ŵaujile panyuma ni kugwa. **7** Che Yesu ŵausisye sooni, “Ana nkwasosa ŵaani?” Ni ŵajanjile, “Che Yesu jwa ku Nasaleti!” **8** Che Yesu ŵaasalile, “Nansalile kuti ndili une. Iŵaga nkuusosa une, mwaleche ŵanyaŵa ajaule.” **9** Ŵaŵechete yeleyo kuti gamalile maloŵe gagatite, “Atati, nganinanjasa mundu jwalijose mwa ŵeŵala umwambele.” **10** Che Simoni Petulo ŵakwete lipanga, nipele, ŵalisolomwele ni kwakata liwiwi lyao lya kundyo kapolo jwa Jwambopesi Jwankulu. Kapolo jo liina lyakwe che Maliko. **11** Nipele Che Yesu ŵansalile che Petulo, “Mmusye lipanga lyenu mwigonelo mwakwe. Ana nkuganisya kuti nganguŵajilwa kugapata masausyo gaasachile Atati ŵangu kuti nagapate?” **12** Wele mpingo wa ŵangondo ŵa Chiloma ni jwankulu jwao pamo ni ŵakulindilila ŵa Chiyahudi ŵankamwile Che Yesu ni kuntaŵa. **13** Ŵanjigele ni kunjausya kaje ku che Anasi. Che Anasi ŵaliji akwegwao che Kayafa juŵaliji Jwambopesi Jwankulu chele chaka cho. **14** Che Kayafa ju ni jwejula juŵaasalile achakulu ŵa Ŵayahudi kuti, ikuŵajilwa mundu jumo aweje kwaligongo

lya ŵandu wose. **15** Che Simoni Petulo pamo ni jwakulijiganya jwine ŵakuiye Che Yesu. Jwakulijiganya jwine jo ŵamanyiche ku Jwambopesi Jwankulu, nipele ŵajinjile pamo ni Che Yesu pansana pao Jwambopesi Jwankulu. **16** Nambo che Petulo ŵajimi paasa, kuŴandikana ni nnango. Nipele, jwakulijiganya jwine juŵamanyiche kwa Jwambopesi Jwankulu jula ŵakopweche ni kuŵecheta nawo mwali jwakulindilila pannango, ni ŵansalile che Petulo ajinjile nkati. **17** Mwali jwakulindilila pannango jula ŵambusisye che Petulo, “Ana mmwejo nganimma jumo jwa ŵakulijiganya ŵa mundu jo?” Che Petulo ŵajanjile, “NgaŴa une!” **18** PakuŴa kaliji katema ka mbepo, achikapolo ni ŵakulindilila ŵakolesisye mooto ni ŵaliji nkuotanga. Che Petulo nombejo ŵajimi pamo nawo achijotelaga mooto. **19** Nipele Jwambopesi Jwankulu ŵambusisye Che Yesu nkati ŵakulijiganya ŵao ni sooni nkati majiganyo gao. **20** Che Yesu ŵajanjile, “Mechete yose pelanga ni ŵandu wose. MoŴa gose najiganisye mmajumba ga kupopelela ni pa Nyuumba ja Akunnungu, mwakusimanilana ŴayahudiŴ wose, ni nganimecheta chachili chose kwakulisisa. **21** Ligongo chi nkumusya une? Mwausye ŵandu ŵaŴapilikene indu inaasalile. ŴelewoŴ akwimanyilila inaŵechete.” **22** PaŴamasile kuŵecheta yeleyo jumo jwao ŵakulindilila juŵajimi pelepo ŵamputile Che Yesu lijanda achitiji, “Uli, ana yelei ni inkuti pakunjanga Jwambopesi Jwankulu?” **23** Che Yesu ŵaasalile, “IŵagaŴ mechete yangalumbana, nlosye changalumbana cho nambo iŵaga mechete yambone ana nkuumbutila ichichi?” **24** Nipele che Anasi ŵanjigele Che Yesu ali ataŵikwe ni kunjausya ku che Kayafa Jwambopesi Jwankulu. **25** Nambo che Simoni Petulo ŵaliji pelepo alinkujotela mooto. Nipele ŵambusisye, “Ana mmwejo nombe nganimma jumo jwa ŵakulijiganya ŵao?”

Che Petulo ŵakanile ni kuti, “Ngaŵa une!” **26** Jumo jwao achikapolo ŵa Jwambopesi Jwankulu ŵaliji pelepo. Jweleju ni nlongo njakwe mundu jula juŵankatile liwiwi ni che Petulo, ŵambusisye, “Ana uneji nganinammona mmwejo mungunda wa mwana pamo ni Che Yesu?” **27** Nambo che Petulo ŵakanile sooni, ni papopo tambala jatongwele. **28** Kundaŵi pe ŵakulindilila ŵanjigele Che Yesu kopoka mu nyuumba ji Che Kayafa, ni kunjausya mu nyuumba ja mwenye jwa Chiloma. Nambo achakulu ŵa Ŵayahudi nganajinjila nkati mwa nyuumba ja mwenye jwa Chiloma kuti aŵe ŵaswejele paujo pa Akunnungu kuti akombole kulya chakulya cha Pasaka. **29** Che Pilato ŵakopweche paasa ni kwausya, “Ana kwana magambo chi kwa mundu ju?” **30** Nombewo ŵajanjile, “Mundu ju ngakaŵe ni magambo ngatukannyichenawo kukwenu.” **31** Che Pilato ŵaasalile, “Ayaga, munjigale mwachinsyene, nkanlamule ni malajisyo genu.” Ŵayahudi ŵajanjile, “Uweji ngatukuŵajilwa kunlamula mundu jwalijose chiwa.” **32** Yatendekwe yeleyo kuti gamalile maloŵe ga Che Yesu gaŵasasile achilosyaga chachiwa chiwa chanti uli. **33** Che Pilato ŵajinjile sooni mu nyuumba jakwe, ŵammilasile Che Yesu ni kwausya, “Ana mmwejo ni Mwenye jwa Ŵayahudi?” **34** Che Yesu ŵajanjile, “Ana gele maloŵe go genu, pane ŵandu ŵane ansalile ngani jangu?” **35** Che Pilato ŵajanjile, “Ana nkuganisya uneji ndili Myahudi? Ŵandu ŵenu ni achakulu ŵambopesi annyichisye mmwejo kukwangu. Ana ntesile ichichi?” **36** Che Yesu ŵajanjile, “Umwenye wangu nganiuŵa wa pachilambo pano. Ikaŵe umwenye wangu uli wa pachilambo pano, ŵakunguya akatesile ngondo kuti achakulu ŵa Ŵayahudi anaangamule. Nambo sambano umwenye wangu nganiuŵa wa pachilambo pa.” **37** Pelepo che Pilato ŵammusisye,

“Ana mmwejo ndi Mwenye?” Che Yesu ŵajanjile, “Mmwe nkuti uneji ndili Mwenye. Kwa ligongo lyo uneji mbagwile ni kwika pachilambo kukwasalila ŵandu usyene. Mundu jwalijose jwakuunonyela usyene akumbilikana.” **38** Che Pilato ŵambusisye, “Usyene ni chichi?” Nipele che Pilato ŵakopweche paasa ni kwasalila Ŵayahudi, “Ngangugawona magambo gagaligose ga kunlamula mundu ju. **39** Nambo nkwete chisyoŵelo chakuti uneji ngungopolela jwantawe jumo katema ka Pasaka. Nipele ana nkusaka nangopolele Mwenye jwa Ŵayahudi?” **40** Pelepo ŵanyanyisye, “Ngaŵa, ngaŵa ajuju! Tukwasaka che Balaba!” Nombe che Balaba ŵaliji jwachiswamba.

19 Nipele, che Pilato ŵalamwile kuti Che Yesu ajigalikwe, aputikwe mbokola. **2** Ŵangondo nombe ŵakolosisye chindu mpela singwa ja miiŵa, ŵambwasisye Che Yesu mu ntwe wao ni kuntakusya mwinjilo wa chimwenye. **3** Ŵaliji nkwaichilila ni kuti, “Tukunkomasya, Mwenye jwa Ŵayahudi!” Nipele ŵamputile majanda. **4** Che Pilato ŵakopweche sooni paasa ni kwasalila Ŵayahudi, “Nnole, ngunyikanawo paasa, mmanyilile kuti uneji nganinansimana ni magambo gagaligose ga kunlamula mundu ju.” **5** Nipele Che Yesu ŵakopweche paasa ali awasile chindu mpela singwa ja miiŵa mu ntwe mwao ni mwinjilo wa chimwenye. Che Pilato ŵasalile Ŵayahudi, “Nnole mundu nsyene ni aju.” **6** Achakulu ŵambopesi ni ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu paŵambweni Che Yesu ŵanyanyisye, “Mwaŵambe pansalaba! Mwaŵambe pansalaba!” Che Pilato ŵaasalile, “Munjigale mwachinsyene nkaŵambe pansalaba, pakuŵa uneji ngangugawona magambo gagaligose gakunlamula mundu ju.” **7** Ŵayahudi ŵajanjile, “Uweji tukwete malajisyo ni kwa malajisyo go ikusachilwa aweje, ligongo alitesile kuŵa Mwana

jwa Akunnungu.” **8** Che Pilato paŵagapilikene maloŵe go
ŵapundile kogopa. **9** Nipele ŵajinjile sooni mu nyuumba
jakwe, ŵambusisye Che Yesu, “Ana mmweji nkutyochela
kwapi?” Nambo Che Yesu ngananjanga chachili chose. **10**
Che Pilato ŵansalile, “Ana ngankusaka kuŵecheta ni une?
Ana ngankumanyilila kuti ngwete ulamusi wa kungopola pane
kummamba pansalaba?” **11** Che Yesu ŵanjanjile, “Ngankakole
ulamusi wauli wose kwa uneji ngankapegwe ni Akunnungu. Kwa
ligongo lyo mundu jwambeleche uneji kukwenu jwelejo apundile
kuŵa ni sambi syejinji.” **12** Chitandile pelepo, che Pilato ŵasosile
litala lya kwalechelela Che Yesu. Nambo Ŵayahudi ŵanyanyisye,
“Mwannechelelaga mundu ju, mmwejo nganimma mbusanga
jwa mwenye jwa ku Loma, pakuŵa mundu jwalijose jwakulitenda
mwenye akunkanila mwenye jwankulu jwa ku Loma!” **13** Nipele
che Pilato paŵagapilikene maloŵe go ŵanyichenawo Che Yesu
paasa, ni nsyene ŵatemi pa chitengu cha kulamula, pelepo
pakuŵilanjikwa, “Luŵala lwa Maganga.” Mchiebulania, Gabata.
14 Lyuŵa lyaliji pamtwe, lyuŵa lyakuŵichila chile Pasaka. Che
Pilato ŵaasalile Ŵayahudi, “Mwenye jwenu aju!” **15** Ŵanyawo
ŵanyanyisye, “Mwaulaje! Mwaulaje! Mwaŵambe pansalaba!”
Che Pilato ŵausisye, “Uli, nammambe mwenye jwenu?” Achakulu
ŵambopesi ŵajanjile, “Uweji nganitukola mwenye jwine ikaŵe
mwenye jwa ku Loma pe!” **16** Pelepo che Pilato ŵampeleche
Che Yesu mmakono mwa ŵangondo kuti akaaŵambe pansalaba.
Nipele, ŵangondo ŵanjigele Che Yesu. **17** Che Yesu ŵakopweche
ali ajigele nsalaba wakwe kwaula kwiuto kwakukuŵilanjikwa,
“Chikalakasa cha Ntwe”, Mchiebulania pakuŵilanjikwa Goligota.
18 Pelepo ni paŵaŵambile Che Yesu, ni ŵandu ŵane ŵaŵili
pamo nawo, jwine kunchiji ni jwine kundyo kwao ni Che

Yesu pambindikati. **19** Che Pilato ŵalembile chimanyisyo ni ŵachiŵisile pachanya nsalaba. Ni chimanyisyo cho chalembekwe yelei, “Che Yesu jwa ku Nasaleti, Mwenye jwa Ŵayahudi.” **20** Nipele Ŵayahudi ŵajinji ŵachisyomile chimanyisyo cho pakuŵa paŵaŵambile Che Yesu pala paliji chiŵandi ni musi. Sooni chimanyisyo cho chalembekwe Mchiebulania ni Chilatini ni Chigiliki. **21** Nipele achakulu ŵambopesi ŵa Ŵayahudi ŵaasalile che Pilato kuti, “Nkalemba, ‘Mwenye jwa Ŵayahudi,’ nambo mundu ju ŵatite, ‘Uneji ndili Mwenye jwa Ŵayahudi.’” **22** Che Pilato ŵaasalile, “Chilembile, nembile!” **23** Ŵangondo paŵamasile kwaŵamba Che Yesu pansalaba, ŵajigele iwalo yao ni ŵagaŵenye maunjili ncheche, jwangondo jwalijose liunjili limo. Sooni ŵajigele mwinjilo wakwe, wanganiukola papatotekwe, waliji chipande chimo chachiluchikwe kutyochela mwinani mpaka paasi. **24** Nipele ŵangondo wo ŵasalilene, “Tunapapulanye nambo tutende gudugudu kuti uwe wacheni.” Yeleyo yatendekwe kuti gamalile Malembelo ga Akunnungu gagakuti, “Ŵagaŵene iwalo yangu, ni mwinjilo wangu ŵatendele gudugudu.” Yeleyo ni yatite pakupanganya ŵangondo wo. **25** Pachiŵandi ni nsalaba u Che Yesu ŵajimi achikulugwe Che Yesu ni apwao achikulugwe ni che Maliamu ŵankwawo che Kileopa ni che Maliamu jwa musi wa ku Magidala. **26** Che Yesu paŵambweni achikulugwe ni jwakulijiganya juŵannonyele nnope jula ajimi kuŵandikana ni pepala, ŵaasalile achikulugwe, “Amao, jwelejo ni mwanagwenu.” **27** Sooni ŵansalile jwakulijiganya jula kuti, “Nnole, jwelejo ni achikulu ŵenu.” Ni kutandila lyuŵa lyo jwakulijiganya jo ŵanjigele che Maliamu kuti akatame nawo kumangwakwe. **28** Che Yesu ŵaimanyilile kuti yose yaliji imalile, ni Malembelo ga Akunnungu kuti gamalile, ŵatite, “Jingwete njota.” **29** Chapali

kweleko chiŵiga chigumbele divai jakuipa. Nipele, ŵajigele chindu mpela lidodoki ni ŵatoŵele mu divai mo ni kutaŵilila pachitela chachikuŵilanjikwa esopo ni kuchiŵika pakang'wa pa Che Yesu. **30** Che Yesu paŵamasile kupegwa divai jo, ŵatite, “Yose imalile!” Ni ŵakotamisye ntwe wao ni kwasika. **31** Lyaliji lyuŵa lya kuŵichila chile kwa kupumulila likanaŵe Lyuŵa lya Pasaka. Nipele achakulu ŵa Ŵayahudi nganasaka iilu itaame pa nsalaba pa Lyuŵa lya Kupumulila ligongo Lyuŵa lya Kupumulila lyaliji lyuŵa lyajikape. Kwapele ŵaŵendile che Pilato apokosole makongolo ga ŵele ŵaŵaŵambikwe pa nsalaba ni kuitulusya iilu yao. **32** Nipele ŵangondo ŵajawile ni kugapokosola makongolo ga mundu jwaandanda ni jwaaŵili ŵaŵaliji aŵambikwe pansalaba pamo ni Che Yesu. **33** Nambo paŵaichilile Che Yesu, ŵaiweni kuti awile, kwapele nganagapokosola makongolo gao. **34** Nambo jwangondo jumo ŵansomile Che Yesu mpaamba pa luŵalati, ni papopo jakopweche miasi ni meesi. **35** Nombe juŵaiweni yeleyo ilinkutendekwa aŵalasile umboni melepe ni ŵanyamwe nkombole kukulupilila. Ni umboni wasasile uli usyene, sooni jwelejo akumanyilila kuti akusala usyene. **36** Yelei yatendekwe kuti gamalile Malembelo ga Akunnungu gagakuti, “Ngapagwa liupa lyao lichilipokoswe.” **37** Nipele Malembelo ga Akunnungu gakusala sooni, “Chiŵalole ŵeŵala ŵaŵansomile.” **38** Payamasile yeleyo che Yusufu jwa ku Alimataya, ŵaŵendile che Pilato kuti achitulusye chiilu chi Che Yesu pa nsalaba. Che Yusufu ŵaliji jwakulijiganya jwao Che Yesu, nambo nganalilosyaga, pakuŵa ŵajogopaga achakulu ŵa Ŵayahudi. Nipele che Pilato ŵajitichisye. Che Yusufu ŵajawile ni kuchijigala chiilu chi Che Yesu. **39** Che Yusufu ŵalongene ni che Nikodemu, che Nikodemu ju ni jwejula juŵajaulile Che Yesu chilo kundanda ko, ŵaiche ali

ajigele mauta gakununjila yambone ga manemane kuwanganya ni ubani, mpela mbiisi saba ni ibaba iŵili. **40** Nipele ŵachijigele chiilu chi Che Yesu ni kuchiŵijilila mu nguo jeswela pamo ni yakununjila mpela chisyoŵelo cha Ŵayahudi katema ka kusika. **41** Nambo peuto paŵaŵambikwe Che Yesu pala wapali ngunda wa mwana, ni mu ngunda mo mwaliji mwana lilembe lya sambano mwakanaŵichikwa mundu jwalijose. **42** Nipele ligongo lyaliji lyuŵa lya Ŵayahudi kuliŵika chile kupumulila, ni sooni pakuŵa lilembe lyo lyaliji pachiŵandi, ŵachiŵisile chiilu chi Che Yesu mwelemo.

20 Kundaŵi pe kukanaŵe kucha, lyuŵa lyaandanda lya chijuma pakumala Lyuŵa lya kupumulila, che Maliamu jwa ku Magidala ŵajawile ku lilembe, ni ŵaliŵeni liganga lila lili lyegalambule pambali kutyochela pakwinjilila mwilembe. **2** Nipele, ŵautuchile ku che Simoni Petulo ni ajula jwakulijiganya jwine juŵanonyelwe nnope ni Che Yesu ni kwasalila, “Achikopwesye chiilu cha Ambuje mwilembe mula, ni sooni ngatukukumanyilila kwapi ambisile.” **3** Che Petulo pamo ni jwakulijiganya jwine jula ŵajawile ku lilembe. **4** Wose ŵanaŵaŵili ŵautwiche nambo jwakulijiganya jwine jula jwampundile che Petulo, jwaliji jwaandanda kwika ku lilembe. **5** Paŵakoteme ni kulingulila, ŵasiweni nguo syeswela pe, nambo nganajinjila. **6** Nipele, che Simoni Petulo nombejo ŵaiche achakuyaga, ŵajinjile mwilembe ni ŵasiweni nguo syeswela sisyaŵijilile chiilu chi Che Yesu, **7** ni chiguo chiŵammijilile Che Yesu mu ntwe. Chiguo chila nganichiŵa pamo ni nguo syeswela sila, nambo chaliji chepinde ni chaliji pajika. **8** Pelepo jwakulijiganya jwine juŵalongolele kwika ku lilembe jula, nombejo ŵajinjile nkati, ni ŵaiweni ni kukulupilila. **9** Ŵaliji nganaŵe kugamanya Malembelo ga

Akunnungu gagakuti Che Yesu akusachilwa asyuche. **10** Nipele
ŵakulijiganya wo ŵausile kumangwao. **11** Che Maliamu ŵajimi
paasa lilembe, achililaga. Paŵalilaga, ŵakoteme achilingulilaga
mwilembe mula, **12** ni ŵaweni achikatumetume ŵa kwinani
ŵaŵili ŵaŵawasile iwalo yeswela, atemi paŵachigoneche chiilu
chi Che Yesu pala jumo kuntwe ni jwine ku makongolo. **13** Ni
achikatumetume ŵa kwinani wo ŵambusisye, “Amao, nkulila
ichichi?” Ni ŵajanjile, “Achikopwesye chiilu cha Ambuje ŵangu,
ni sooni ngangukumanyilila kwapi achiŵisile!” **14** Nipele che
Maliamu paŵamasile kuŵecheta yeleyo, ŵagalawiche panyuma
ni kwaona Che Yesu ali ajimi pelepo, nambo nganaimanyilila kuti
jwelejo ali Che Yesu. **15** Che Yesu ŵambusisye, “Amao, ana
nkulilila ichichi? Ana nkwasosa ŵaani?” Che Maliamu akuno
achiganisyaga kuti akukunguluka ni jwakuugosa ngunda wa
mwana, ŵajanjile, “Achimwene, iŵaga mmwejo nchijigele chiilu
chi Che Yesu, musalile kunchiŵisile ni uneji chingachijigale.” **16**
Che Yesu ŵansalile, “Che Maliamu!” Ni che Maliamu ŵagalawiche
panyuma, ni kwasalila Mchiebulania, “Laboni!” Malumbo gakwe
“Jwakwiganya.” **17** Che Yesu ŵansalile, “Nkangamula, pakuŵa
ngunaŵe kwaula kwa Atati. Nambo njaule kwa achalongo
achinjangu nkaasalile kuti, ngwaula kwa Atati ŵangu ŵaali Atati
ŵenu, Akunnungu ŵangu ŵaali Akunnungu ŵenu.” **18** Nipele che
Maliamu jwa ku Magidala ŵajawile kukwasalila ŵakulijiganya kuti,
ŵaweni Ambuje ni ŵaasalile achila chiŵasalilwe ni Che Yesu. **19**
Lyaliji ligulo lya lyuŵa lyaandanda lya chijuma pakumala Lyuŵa
lya Kupumulila. Ŵakulijiganya ŵao ŵasongangene pamo mu
nyuumba ni minango jaliji jeugale ligongo lya kwajogopa achakulu
ŵa Ŵayahudi. Pelepo ŵaiche Che Yesu ni kwima pasikati jao ni
kwasalila, “Chitendewele kukwenu!” **20** Paŵamasile kuŵecheta

yeleyo, Che Yesu ŵalosisye makono gao ni luŵalati lwao. Nipele ŵakulijiganya wo ŵasengwile nnope kwawona Ambuje. **21** Che Yesu ŵaasalile sooni, “Chitendewele kukwenu! Mpela ila Atati iŵandumile une, ni uneji nguntuma ŵanyamwe.” **22** Paŵamasile kuŵecheta yeleyo ŵapepelele ni kwasalila, “Mumpochele Mbumu jwa Akunnungu. **23** Mwalechelesyaga ŵandu sambi syao, ŵele ŵandu chalecheleswe, ni aŵala ŵangankwalechelesya, ŵele ŵandu ngalecheleswa.” **24** Che Tomasi jumo jwa ŵakulijiganya likumi ni ŵaŵili ŵala, jwakuŵilanjikwa maŵila, nganaŵa pamo ni achinjakwe paŵaiche Che Yesu. **25** Nipele ŵakulijiganya ŵane ŵala ŵansalile, “Twaweni Ambuje.” Che Tomasi ŵaasalile, “Chingulupilile pachinagawone maŵasi ga misumali ni kuchiŵika chala changu pa maŵasi go ni kuuŵika nkono wangu pa luŵalati lwao.” **26** Nipele pagapite moŵa nsano ni gatatu ŵakulijiganya wo ŵasongangene sooni nkati mula ni che Tomasi ŵaliji pamo nawo. Minango jaliji jeugale, ni Che Yesu ŵaiche ni kwima pasikati jao ni kuti, “Chitendewele kukwenu!” **27** Nipele Che Yesu ŵansalile che Tomasi, “Mbiche chala chenu pelepa nnole magasa gangu ni njisenawo nkono wenu mbiche pa luŵalati lwangu. Nkakola lipamba nambo nkulupilile!” **28** Che Tomasi ŵajanjile, “Mmwe ndi Ambuje ŵangu ni mmwe ndi Akunnungu ŵangu!” **29** Che Yesu ŵansalile, “Ana nkukulupilila ligongo muuweni? Akwete upile ŵelewo ŵakukulupilila pangamona.” **30** Che Yesu ŵapanganyisye imanyisyo ine yejinji paŵaliji ni ŵakulijiganya ŵao yanganiilembekwe mchitabu chi. **31** Nambo ayiyi ilembekwe nkole kukulupilila kuti Che Yesu ali Kilisito Jwakuwombola, Mwana jwa Akunnungu ni kwa kunkulupilila nkole umi wausyene kwa machili ga liina lyao.

21 Payamasile yeleyo, Che Yesu ŵaakopochele sooni ŵakulijiganya ŵao mungulugulu litanda lya Tibelia. Ni ŵalilosisye kwanti yelei, **2** Che Simoni Petulo ni che Tomasi jwakuŵilanjikwa maŵila ni che Nasanieli jwa ku Kana ja ku Galilaya ni ŵanache ŵa che Sebedayo ni ŵakulijiganya ŵao ŵane ŵaŵili, wose ŵaliji pamo. **3** Che Simoni Petulo ŵaasalile achinjakwe, “Ngwaula kukukoka somba.” Ni ŵanyawo nombe ŵansalile, “Noweji tutulongane nomwe.” Nipele ŵatyosile ni ŵakwesile ngalaŵa nambo chilo chila chose nganapatanga chachili chose. **4** Kundaŵi pe, Che Yesu ŵajimi mungulugulu litanda nambo ŵakulijiganya nganamanyililaga kuti ŵaliji ŵelewo. **5** Nipele Che Yesu ŵausisye, “Achachanda, ana nganimpate somba syasilisyose?” Ŵanyawo ŵajanjile, “Elo, nganitupate somba.” **6** Che Yesu ŵaasalile, “Mponye lwau kundyo kwa ngalaŵa chimpate somba.” Nipele ŵaponyisye lwau ni sambano nganakombolanga kulukwekwelemya ligongo somba syaliji syesijinji nnope. **7** Pelepo jwakulijiganya juŵanonyelwe nnope ni Che Yesu jula ŵansalile che Petulo, “Ambuje ŵelewo!” Palapala che Simoni Petulo paŵapilikene kuti Ambuje, ŵatakwile mwinjilo wao ligongo ŵaliji ausile ni kuliponyela mmeesi. **8** Nambo ŵakulijiganya ŵane ŵala ŵaiche ku mbwani ni ngalaŵa ali nkulukwekwelemya lwau lwalugumbele somba pakuŵa nganatalichila kunsanga, mpela makongolo mia moja. **9** Paŵaiche kunsanga ŵauweni mooto wa makala ni pachanya pakwe paŵichikwe somba ni nkate. **10** Che Yesu ŵaasalile, “Muumbe somba simpepe simpatile sampano.” **11** Nipele che Simoni Petulo ŵakwesile mu ngalaŵa, ŵaluwutile kunsanga lwau lwalugumbele somba syekulungwa mia moja na hansini na tatu. Namuno somba syo syaliji syesijinji kwanti yele, lwau nganilupapuka. **12** Che Yesu

ŵaasalile, “Njisangane kunlye.” Nganapagwa namose jumo jwa ŵakulijiganya ŵao juŵalinjile kumbusya, “Ana mmwe ndi ŵaani,” pakuŵa ŵamanyilile kuti ali Ambuje. **13** Che Yesu ŵaiche, ŵajigele nkate ni kwapa. Ŵatesile iyoyo peyo ni somba sila. **14** Keleka kaliji kaatatu Che Yesu kwakopochela ŵakulijiganya ŵao paŵamasile kusyuka. **15** Paŵamasile kulya, Che Yesu ŵambusisye che Simoni Petulo, “Che Simoni mwanagwao che Yohana! Ana nkuunonyela une kwapunda ŵane wa?” Nombejo ŵajanjile, “Elo, Ambuje, nnyimanyi kuti uneji ngunnonyela.” Che Yesu ŵansalile, “Nsigose ngondolo syangu sya mwana.” **16** Nipele ŵambusisye sooni kaaŵili, “Che Simoni mwanagwao che Yohana! Ana nkuunonyela une?” Che Petulo wajanjile, “Elo, Ambuje, nnyimanyi kuti ngunnonyela.” Che Yesu ŵansalile, “Nsigose ngondolo syangu.” **17** Nipele ŵambusisye sooni kaatatu kuti, “Che Simoni mwanagwao che Yohana! Ana nkuunonyela une?” Pelepo che Petulo ŵalilasiche muntima pakuŵa ŵausisye kaatatu, “Nkuunonyela?” Ni ŵajanjile, “Ambuje, mmwe nnyimanyi yose, mmwe nnyimanyi kuti uneji ngunnonyela.” Che Yesu ŵansalile, “Nsigose ngondolo syangu! **18** Ngunsalila isyene, pamwaliji jwanchanda, mwasyoŵelele kulitaŵa mpumbulu mwasyene ni kwaula kwakulikose kumwasachile kwaula. Nambo pachinchekulupe, chinchijongola makono genu ni mundu jwine chachintaŵa ni kunjausya kungankukusaka kwaula.” **19** Kwakuŵecheta yeleyo, Che Yesu ŵalosisye chiwa chichawe che Petulo ni kwapa ukulu Akunnungu. Paŵamasile kuŵecheta yeleyo ŵansalile, “Munguye.” **20** Pelepo che Petulo ŵagalawiche ni kumbona jwakulijiganya juŵanonyelwe nnope ni Che Yesu achakuyaga. Jwakulijiganya ju ni jwejula juŵatemi kuŵandikana nnope ni Che Yesu katema ka chakulya cha Pasaka ni kwausya

Che Yesu, “Ambuje ana nduni juchangalauche?” **21** Che Petulo paŵambweni jwelejo ŵambusisye Che Yesu, “Ambuje, nambi jwelejo chiyasimane ichichi?” **22** Che Yesu ŵajanjile, “Nasakaga asigale mpaka pachimuje ana mmwe ikumbandichila chichi? Mmwejo munguye une.” **23** Nipele ngani jo jajenele kwa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito kuti jwakulijiganya jo ngaawa. Nambo Che Yesu nganasala kuti ngaawa, nambo ŵatite, “Nasakaga asigale mpaka pachimuje ana mmwe ikumbandichila chichi?” **24** Jwakulijiganya ju ni jwejula jwaŵalasile umboni wa indu yi ni kulemba. Uweji tukumanyilila kuti yasasile ili isyene. **25** Ipali indu ine yejinji iŵaitendekenye Che Yesu. Yeleyo ikalembekwe yose chimo chimo nguganisya kuti namose chilambo chose ngachikajenele kuŵika itabu yaikalembekwe.

Masengo

1 Alakwe che Teofilo, mu chitabu chachilongolele nalembile
yankati indu yanayose iŵaitesile Che Yesu ni iŵaijigenye
chitandile kundanda kwa masengo gakwe, **2** mpaka lyuŵa lila
paŵajigalikwe kwinani. Nambo akanaŵe kwigalikwa kwinani
ŵapele malajisyo ga ulamusi wa Mbumu jwa Akunnungu
achinduna ŵaŵaasagwile ŵala. **3** Kwa moŵa alobaini pakumala
chiwa chao, Che Yesu ŵaakopochele ŵanyawo sooni ni
sooni achilosyaga kuti ŵaliji ŵajumi. Ŵanyawo ŵammweni
nombejo ŵaŵechete nawo yankati Umwenye wa Akunnungu.
4 Katema kampepe paŵalyaga nawo ŵapele chilanga chi,
“Nkasatyoka ku Yelusalemu, nambo ndindilile ntuuka walanjile
Atati umwambilikene njisalaga ngani syakwe. **5** Pakuŵa che
Yohana ŵabatisye ni meesi, nambo pangakaŵa moŵa ŵanyamwe
chinchibatiswa ni Mbumu jwa Akunnungu.” **6** Nipele, achinduna
paŵasongangene ni Che Yesu pamo ŵausisye, “Ambuje, ana
katema kano ni pachimwauchisye sooni Ŵaisilaeli Umwenye?”
7 Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Katema ni lyuŵa lya indu yo
ili paasi pa ulamusi wa Atati ŵangu, ni ngaŵa masengo genu
kumanyilila chiiŵe chakachi. **8** Nambo pachantuluchile Mbumu
jwa Akunnungu chinchipochela machili ni sooni chinchiŵa
ŵaumboni ŵangu musi wa Yelusalemu ni mu ilambo ya
Yudea yose ni Samalia natamuno kumbesi kwa chilambo.” **9**
Paŵamasile kuŵecheta yeleyo, Che Yesu ŵajigalikwe kwinani
akuno ŵanawose achinnolechesyaga, liunde lyaunichile ni
ŵanyawo nganiŵaona sooni. **10** Achinduna ŵala paŵaliji
nkulolechesya kwiunde Che Yesu ali nkwaula, papopo ŵandu
ŵaŵili ŵaŵawasile iwalo yeswela, ŵajimi nkuŵandikana nawo,
11 ni ŵatite, “Ŵanyamwe ŵandu ŵa ku Galilaya, ana ligongo

lyachi nkwima pelepa ndi nkulolechesya kwinani? Ŵele Che Yesu ŵajigalikwe kwinani kutyochela kukwenu chachiika sooni chisau intite pakwawona ali nkwaula kwinani." **12** Nipele achinduna ŵala ŵaujile ku Yelusalemu kutyochela ku chikwesya cha Miseituni, chichaliji pachiŵandi ni musi wo chisau ni lwendo lwa kilomita jimo. **13** Paŵaiche mmusi ŵajinjile mu chuumba cha penani chiŵatamaga, nombewo ŵaliji che Petulo ni che Yohana ni che Yakobo ni che Andulea ni che Filipo ni che Tomasi ni che Batolomayo ni che Matayo ni che Yakobo mwanagwao che Alufayo ni che Simoni jwakuŵilanjikwa Selote, ligongo ŵaliji jwakumenyanila chilambo chakwe ni che Yuda mwanagwao che Yakobo. **14** Ŵanawose wo pamo ni achakongwe ŵampepe pamo ni che Maliamu achikulugwe Che Yesu ni achapwakwe, ŵaliji nkusongangana pamo kupopela kwa ntima umo. **15** Pa moŵa go ŵajimi che Petulo pasikati ja ŵakukulupilila achinjakwe ŵaŵasongangene, waliji mpingo wa ŵandu mia moja ni ishilini. **16** Che Petulo ŵatite, "Ŵakukulupilila achinjangu, yaŵajilwe Malembelo ga Akunnungu gamalile. Kalakala Mbumu jwa Akunnungu ŵaŵechete kwa kang'wa ji che Daudi, che Daudi ŵalondwele nkati che Yuda, juŵaalongwesye aŵala ŵandu ŵaŵankamwile Che Yesu. **17** Che Yuda ŵaliji jumo jwetu pakuŵa ŵasagulikwe ni Che Yesu tupanganye masengo pamo nawo." **18** Ngunda wasumichikwe kwa mbiya siŵasipatile che Yuda kwa ligongo lya kusinonyela mbiya sya chigongomalo. Ni ŵagwile mwelemo, ŵapapwiche ni matuumbo gakwe gose gakopweche. **19** Ni ngani ja chiwa chi che Yuda jamanyiche kwa ŵanawose ŵaŵatemi ku Yelusalemu, nipele ngunda wo waŵilanjikwe mchiŵecheto chao Akelidama, malumbo gakwe, "Ngunda wa Miasi." **20** Che Petulo ŵatite, "Pakuŵa ilembekwe

mu chitabu cha Sabuli kuti, ‘Pakutama pakwe paŵe masame ni anapagwe mundu juchatame mwelemo.’ Sooni ilembekwe kuti, ‘Masengo gakwe ga kwimilila atole jwine.’ **21** “Kwapele, ikuŵajilwa asagulikwe mundu jumo mwa ŵandu ŵaŵajesile noweji katema kose Ambuje Che Yesu paŵajendagajendaga pamo noweji, **22** kutandila katema che Yohana paŵabatisyaga mpaka lyuŵa lila paŵajigalikwe Che Yesu kwinani kutyochela kukwetu. Jwelejo aŵe jwa umboni pamo ni uweji nkati kusyuka ku Che Yesu.” **23** Pelepo ŵakolasile meena ga ŵandu ŵaŵili, che Yusufu jwakuŵilanjikwa che Balisaba pane akuŵilanjikwa che Yusto ni jwine che Matia. **24** Nipele ŵapopesile achitiji, “Ambuje, alakwe ŵakujimanyilila mitima ja ŵandu wose, sambano ntulanjile jwapi mwa ŵaŵili ŵa jumunsagwile alakwe, **25** kuti ajigale lipesa lya masengo ga unduna uŵaulesile che Yuda ni kwaula kuŵaŵajilwe.” **26** Ni ŵatesile gudugudu ni gudugudu jila jangwilile che Matia, nipele che Matia ŵaŵalanjikwe pamo ni achinduna kumi na moja ŵala.

2 Palyaiche lyuŵa lya Pentekosite ŵakukulupilila wose ŵasongangene peuto pamo. **2** Chisisimuchile, lyapikaniche lilоŵe mpela mbungo ja machili kutyochela kwinani ni lyagumbele mu nyuumba mose muŵatemi ŵandu. **3** Nipele, yakopochele indu iyaoneche mpela malamba ga mooto, yajenele ni yatusile pachanya pa kila jumo jwao. **4** Wose ŵagumbele Mbumu jwa Akunnungu ni ŵatandite kuŵecheta iŵecheto ineine mpela Mbumu iŵatite pakwakombolesya. **5** Ku Yelusalemu kula kwaliji ni Ŵayahudi, ŵandu ŵakwajitichisya Akunnungu ŵaŵakopochele mu misi jinejine pa chilambo pano. **6** Ŵandu paŵapilikene lilоŵe lyo, mpingo wekulungwa wa ŵandu wasongangene. Ni wose ŵasimosile nnope pakuŵa mundu jwalijose ŵaapikanaga

ŵanyawo achiŵechetaga chiŵecheto chakwe nsyene. **7** Ni wose ŵasimosile akuno achitiji, “Ana wose utukwapilikana achiŵechetaga yelei nganaŵa ŵandu ŵa ku Galilaya? **8** Ana iŵele uli ŵanyaŵa pakuŵecheta uweji tukupilikana jwalijose mchiŵecheto chetu twachinsyene? **9** Ŵampepe mwa uweji ali Ŵapalisi ni Ŵamedi ni Ŵaelami, ŵane akutamanga ku Mesopotamia ni ku Yudea ni ku Kapadokia ni ku Ponto ni ku Asia ni **10** ku Filigia ni ku Pamfilia ni ku Misili ni ilambo ya ku Libia kuŵandikana ni ku Kulene, ŵane mwa uweji ali achalendo kutyochela ku Loma. **11** Ŵayahudi ni ŵandu ŵaŵajinjile mu dini ja Chiyahudi, ŵane ŵakopochele ku Kilete ni ku Alabia. Uweji wose tukwapikana ŵandu wo ali nkuŵecheta mu iŵecheto yetu twachinsyene yankati masengo gamakulungwa ga Akunnungu.” **12** Wose ŵasimosile ni kukangana akuno achiusyanaga kuti, “Chelechi malumbo gakwe chichi?” **13** Nambo ŵane ŵanyelwisye achitiji, “Ŵandu ŵa akolelwe.” **14** Nambo che Petulo ŵajimi pamo ni achinduna likumi ni jumo ŵala ni ŵatandite kwasalila ŵandu kwa kunyanyisya, “Ŵanyamwe Ŵayahudi achinjangu ni ŵandu wose ŵankutama pa Yelusalemu pano nninde nansalile ni ŵanyamwe mumbilikanile chenene maloŵe gangu. **15** Ŵandu ŵa nganakolelwa mpela inkuti pakuganisya, pakuŵa sambano jino jili saa tatu ja kundaŵi. **16** Usyene uli awu, chachikopochele chi ni chechila chasasile che Yoeli jwakulondola jwa Akunnungu paŵatite, **17** ‘Akunnungu akuti, pa gele moŵa ga mbesi, chinaape ŵandu wose Mbumu jwangu. Achiŵana ŵenu ŵachilume ni ŵachikongwe chaachilondola, ni achachanda ŵenu chaachilola yakulola, ni achachekulu ŵenu chachisagamila. **18** Elo, iyoyo achikapolo ŵangu achalume ni achakongwe, moŵa go chinaape Mbumu jwangu, nombewo chaachilondola. **19** Chinjitendekanya

yakusimonjeka kwiunde, ni imanyisyo pa chilambo, kuchiwe ni miasi ni mooto ni lyosi lyakutopela, **20** Lyuŵa chilichigalauka kuŵa chipi, ni lwesi chiluŵe lwechejeu mpela miasi, likaniiche lyelila lyuŵa lya Ambuje lyekulungwa ni lya ukulu. **21** Pelepo, jwalijose juchapopele kwa liina lya Ambuje chakulupuswe.' **22** "Ŵanyamwe Ŵaisilaeli, mpilikanichisye maloŵe ga! Akunnungu ŵammanyisye kukwenu Che Yesu jwa ku Nasaleti kwa ilosyo ni yakusimonjeka ni imanyisyo iŵaipanganyisye Akunnungu mwa ŵanyamwe kwa litala lyakwe mpela inkuti pakwimanyilila mwachinsyene. **23** Pakuŵa kutyochela kundanda Akunnungu asyene ŵasachile kuti ŵanyamwe mummulaje Che Yesu, ni ŵanyamwe mwammuleje kwa kwalechela ŵandu ŵangalumbana ŵaŵambe pansalaba. **24** Nambo Akunnungu ŵansyusisye, ni ŵankulupwisye mu ipwetesi ya chiwa pakuŵa nginikomboleka kuti chiwa chaugalile. **25** Pakuŵa che Daudi ŵankunguluchile Che Yesu yeleyi, 'Naaweni Ambuje mmbujo mwangu moŵa gose, pakuŵa ali kundyo kwangu ngandinganyika. **26** Kwa ligongo lyo ntima wangu wasangalele, sooni nagombile ilulu yakusengwa. Chiilu changu chichitame mu chilolelo, **27** pakuŵa, alakwe Akunnungu nganjileka mbumu jangu kwiuto kwa ŵandu ŵawile, natamuno kwitichisya Jwanswela jwenu asigale ali awile mwilembe. **(Hadēs g86)** **28** Muunosisye matala ga umi, chimung'umbasye kusengwa kwa upagwe wenu!' **29** "Achalongo achinjangu, ngusaka nansalile pangasisa yankati indu iyaasimene atati ŵetu che Daudi. Ŵelewo ŵajasiche ni kusichikwa, ni sooni lilembe lyakwe lili papapa pamangwetu mpaka lelo jino. **30** Nambo pakuŵa che Daudi ŵaliji jwakulondola jwa Akunnungu, ŵaimanyi kuti Akunnungu ŵaalumbilile ni chilumbilo kuti jumo jwa wisukulu wao chaachintenda mwenye mpela yatite

kuŵa che Daudi. **31** Che Daudi ŵalongolele kwiwona indu ichaitendekanye Akunnungu, nipele ŵaŵechete yankati kusyuka kwa Kilisito Chiwombosyo paŵatite, ‘Nganalekwa kwiuto kwa ŵandu ŵawile, atamuno chiilu chao nganichiola.’ **(Hadēs g86)** **32** Nipele, Akunnungu ni ŵaŵansyusisye Che Yesu jo ni uweji wose tuli ŵa umboni wa indu yo. **33** Che Yesu paŵakwesiswe ni kuŵichikwa ni Akunnungu kundyo kwao, ŵampochele Mbumu jwa Akunnungu kutyochela kwa Atati ŵao mpela iŵatite pakulanga. Atupele mbumu jo, chelecho ni chinkuchiwona ni kuchipilikana sambano. **34** Pakuŵa che Daudi nsyene nganakwela mpaka kwinani, nambo ŵatite, ‘Ambuje ŵaasalile Ambuje ŵangu, ntame apano kundyo kwangu, **35** mpaka pachinaatende ŵammagongo ŵenu kuŵa chitengu cha kuŵichila makongolo genu.’” **36** “Ŵandu wose ŵa ku Isilaeli akusachilwa amanyilile kwa isyene kuti jwejula Che Yesu jumwaŵambile pansalaba, Akunnungu antesile kuŵa Ambuje ni Kilisito Chiwombosyo.” **37** Ni ŵandu paŵapilikene yeleyo, yaapeteche mmitima ni ŵausisye Che Petulo ni achinduna ŵane ŵala kuti, “Achalongo achinjetu, ana tutende chichi?” **38** Che Petulo ŵaajanjile, “Mundu jwalijose aleche sambi syakwe ni kubatiswa kwa ulamusi u Che Yesu Kilisito ni Akunnungu channechelesye sambi syenu ni kupochela chilanga cha Akunnungu chachili Mbumu jwa Akunnungu. **39** Pakuŵa chilanga chila chaliji kwa ligongo lyenu ni kwa ligongo lya achiŵana ŵenu ni kwa ligongo lya ŵandu wose ŵakutama kwakutalika, ni mundu jwali jose juchaŵilanjikwe ni Ambuje Akunnungu ŵetu.” **40** Kwa malowe gamajinji che Petulo ŵaajamwiche ŵandu ni kwachondelela achitiji, “Nlikulupusye mwachinsyene mu uŵelesi wangalumbana wu.” **41** Ŵandu ŵajinji ŵajitichisye malowe gakwe ni kubatiswa. Pa lyuŵa lyo

ŵandu elufu tatu ŵajonjesyeche. **42** Ŵelewo wose ŵapundile kujiganyikwa ni achinduna ŵa Che Yesu, ŵatemi pamo chiulongo, ŵalile chakulya cha Ambuje pamo ni kupopela. **43** Yakusimonjeka ni imanyisyo yejinji yatendekwe ni achinduna ŵala ni jwalijose ŵakamwilwe ni woga. **44** Ŵakukulupilila wose ŵatemi pamo ni iŵakwete yose ŵagaŵene. **45** Ni ŵasumisye indu ni ipanje yao ni kugaŵilana mbiya mundu jwalijose yaikuti pakunsoŵa. **46** Lyuŵa ni lyuŵa ŵachinganganaga pa Nyuumba ja Akunnungu. Ŵalyaga chakulya pamo mmajumba gao kwa kusangalala ni kwa ntima weswela. **47** Ŵaalapile Akunnungu ni ŵandu wose ŵaanonyele ŵandu wo. Ni lyuŵa ni lyuŵa Ambuje ŵaajonjechesye ŵandu ŵaŵaliji nkukulupuswa.

3 Lyuŵa limo, che Petulo ni che Yohana ŵaliji nkwaula pa Nyuumba ja Akunnungu katema ka kupopela, saa tisa ja muusi. **2** Katema ko ŵandu ŵanjigalaga mundu jumo jwangajenda chipagwile. Ŵandu wo ŵambikaga mundu jo lyuŵa ni lyuŵa pannango wa Nyuumba ja Akunnungu waukuŵilanjikwa “Nnango Wakusalala,” kuti aŵende chachilichose kwa ŵaŵajinjilaga pa Nyuumba ja Akunnungu. **3** Paŵaweni che Petulo ni che Yohana achisakaga kwinjila pa Nyuumba ja Akunnungu, ŵaŵendile kuti ŵaape chachilichose. **4** Che Petulo ni che Yohana ŵankolondolele, nombe che Petulo wo ŵansalile, “Ntulolechesye uwe.” **5** Nombejo ŵaalolechesye achilolelaga kuti chapochele chindu kutyochela kwa ŵanyawo. **6** Nambo che Petulo ŵansalile, “Nganingola mbiya namuno sahabu, nambo chingwete cho chinampe. Kwa ulamusi u Che Yesu Kilisito jwa ku Nasaleti, njime njende.” **7** Nipele ŵankamwile nkono wa kundyo ni kunjimika. Papopo makongolo ni malungo gakwe galimbile. **8** Ŵagulwiche ni kwima ni kutanda kwenda. Ni ŵajinjile pamo

nawo pa Nyuumba ja Akunnungu, achendaga ni gulukaguluka akuno achalapaga Akunnungu. **9** Ŵandu wose paŵammweni achendaga ni kwalapa Akunnungu, **10** ŵaamanyilile kuti ali jwejula juŵatamaga pa Nnango Wakusalala wa Nyuumba ja Akunnungu ni kuŵendaŵenda, ŵatojime ni kusimonga kwa chele chichasimene. **11** Jwejula mundu paŵaliji nkulongana ni che Petulo ni che Yohana, ŵandu wose ŵasimosile nnope ni kutanda kuutuchila pa nsana wauli pa Nyuumba ja Akunnungu waukuŵilanjikwa, "Nsana u che Selemani." **12** Nipele, che Petulo paŵaiweni yeleyi ŵaasalile, "Ŵanyamwe Ŵaisilaeli, ana ligongo lyachi nkuchisimonga chachikopochele chi? Ana ligongo chi nkutulolechesya mpela uweji ni utuntesile mundu ju ajende kwa machili getu pane nkuganisya kuti uweji tuli ŵambone paujo pa Akunnungu? **13** Akunnungu ŵa achatati ŵetu che Iblahimu ni che Isaka ni che Yakobo, ŵaakusisye Che Yesu katumetume jwao. Nambo ŵanyamwe mwankamwile kuti aulajikwe ni ŵanyamwe mwankanile paujo pa che Pilato, nachiŵamuno che Pilato ŵasachile kungopola. **14** Jwelejo ŵaliji Jwanswela ni jwambone, nambo ŵanyamwe mwankanile, mwaŵendile che Pilato alechelelwe mundu jwine juŵaliji jwakuulaga. **15** Nipele, mwambuleje jwelejo juŵaliji ndandililo ja umi. Nambo Akunnungu ŵansyusisye ni uweji tuli ŵa umboni ŵa yeleyo iyakopochele. **16** Kwa litala lya kulikulupilila liina li Che Yesu, liina li Che Yesu limpele machili mundu ju junkummona ni kummanyilila. Kwa kulikulupilila liina li Che Yesu kuntesile mundu ju alame mpela inkuti pakumbona. **17** "Sambano achalongo achinjangu, naimanyi kuti ŵanyamwe ni achakulu ŵenu mwatesile yelei kwaligongo lya ungamanyilila wenu. **18** Nambo kwanti yeleyo Akunnungu ŵamalichisye yeila yaisasile kalakala kwa kang'wa

sya ŵakulondola wose kuti Kilisito chalagaswe. **19** Nipele, nleche sambi syenu, mwaujilile Akunnungu kuti annechelesye sambi syenu. **20** Mwatendaga yeleyo chinjonjechekwe machili ga Mbumu kutyochela kwa Ambuje, nombewo chantume Che Yesu Kilisito aŵe Chiwombosyo kwa ligongo lyenu. **21** Ikusachilwa ŵelewo asigale kwinani ko mpaka pichikaiche katema ka Akunnungu patatende indu yose kuŵa yasambano, mpela iŵatite pakusala kalakala kwa kang'wa sya ŵakulondola ŵakwe ŵaswela. **(aiōn g165)** **22** Pakuŵa che Musa ŵatite, ‘Ambuje Akunnungu ŵenu channyichisye jwakulondola jwa Akunnungu mpela uneji, jwelejo chakopochele pasikati jenu ni ŵanyamwe nkusachilwa kumpilikanichisya yose ichansalile. **23** Ni mundu jwalijose jwangakumpilikanila jwakulondola jo chaŵichikwe pajika kutyochela mu ŵandu ŵa Akunnungu ni kuulajikwa.’ **24** Elo, ŵakulondola ŵa Akunnungu wose, chitandile che Samweli ni ŵeŵala ŵaŵakuiye, ŵalalichile ngani sya yelei yaikukopochela mmoŵa gano. **25** Chilanga cha Akunnungu chatesile kwa litala lya ŵakulondola chili kwa ligongo lyenu ni ŵanyamwe ndi mu gele malangano gaatesile Akunnungu ni achambuje ŵenu, mpela iŵatite pakwasalila che Iblahimu kuti, ‘Kwa litala lya uŵelesi wenu ŵandu wose ŵa pachilambo chapegwe upile.’ **26** Nipele, Akunnungu ŵansyusisye katumetume jwao ni kundanda, ŵantumile kukwenu kuti ampe upile ŵanyamwe kwa kuntenda jwalijose alekangane ni yangalumbana yakwe.”

4 Che Petulo ni che Yohana paŵaliji nkukunguluka ni ŵandu, ŵaiche ŵambopesi ni jwankulu jwa ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu pamo ni Masadukayo. **2** Ŵatumbile nnope pakuŵa achinduna ŵala ŵaajiganyaga ŵandu kuti Che Yesu ŵasyuchile, chindu chachikulosya pangasisa kuti ŵandu ŵawile

chachisyuka. **3** Nipele ŵakamwile che Petulo ni che Yohana,
ŵaŵisile mu nyuumba jakutaŵilwa mpaka malaŵi jakwe, pakuŵa
chaŵandichile chilo. **4** Nambo ŵajinji mwa ŵelewo ŵaŵapilikanile
utenga u che Petulo ni che Yohana ŵakulupilile, ni ŵandu
ŵaŵakulupilile ŵajonjesyeche ŵaliji mpela achalume elufu tano.
5 Malaŵi jakwe, achakulu ŵa Ŵayahudi ni achachekulu ni
ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa
ŵasongangene pamo ku Yelusalemu. **6** Ŵachingangene nawo
che Anasi Jwambopesi Jwankulu ni che Kayafa ni che Yohana
ni che Alekisanda ni ŵanewane ŵaŵaliji ŵa lukosyo lwao
Jwambopesi Jwankulu. **7** Ŵaajimiche che Petulo ni che Yohana
paujo pao, ŵaausisye, “Ana ŵanyamwe ntesile chelechi kwa
machili chi ni kwa ulamusi wa acheni?” **8** Pelepo che Petulo
ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu, ŵajanjile, “Mwanya
Ilongola ŵa ŵandu ni achachekulu! **9** Iŵaga lelo jino nkutuusya
yankati chindu chambone chachitendekwe kwa mundu juŵaliji
ngakwenda ni iyatite pakulama, **10** nipele, ŵanyamwe ni ŵandu
wose ŵa ku Isilaeli nkusachilwa kumanyilila kuti mundu ju
akwima paujo penu lelo jino, alamiswe kwa machili ga liina li
Che Yesu Kilisito jwa ku Nasaleti jumwaŵambile pansalaba,
nambo Akunnungu ŵansyusisye. **11** Che Yesu ni jwakungamba
Mmalembelo Gamaswela gagakuti, ‘Liganga limwalikanile
ŵanyamwe ŵakutaŵa, sambano lilyolyo litendekwe kuŵa liganga
lyekulungwa lya nsingi wa nyuumba.’ **12** Jwelejo jikape ni
jwakukombola kwakulupusya ŵandu, pakuŵa pachilambo pose
ngapagwa liina litupegwilwe lyalitukukombola kukulupuswa
nalyo.” **13** Achakulu ŵa Nkungulu wo ŵaimanyilile kuti che Petulo
ni che Yohana ŵaliji ŵanduŵandupe ni ŵandu ŵangasyoma,
nipele ŵasimosile nnope kuwona iŵatite pakwanga pangali

lipamba, ŵaimanyilile kuti ŵaliji pamo ni Che Yesu. **14** Nambo paŵambweni mundu juŵalamiswe jula ali ajimi pamo nawo, nganakola chakuŵecheta. **15** Nipele, ŵalamwile che Petulo ni che Yohana ajaulangane paasa pa Nkungulu ni achakulu ŵa Nkungulu ŵasigalile nkati achiusyanaga achinsyene pe. **16** Ni ŵausyene, “Twatende ichichi ŵandu ŵa? Pakuŵa wose ŵakutama mu Yelusalemu akumanyilila chenene kuti atesile chimanyisyo chachikulungwa ni uweji ngatukukombola kukanila. **17** Nambo pakuti tusiŵile ikajenela nnope kwa ŵandu twajamuche kuti akaŵecheta ni mundu jwalijose kwa liina li Che Yesu.” **18** Nipele ilongola ŵaaŵilasile sooni nkati ni kwakanya kuti anaŵechete sooni pelanga, atamuno kwiganya mu liina li Che Yesu. **19** Nambo che Petulo ni che Yohana ŵaajanjile ŵanyawo, “Iŵaga ili yambone paujo pa Akunnungu kunchimbichisyanga ŵanyamwe kupunda Akunnungu, nlamule mwachinsyene. **20** Pakuŵa ngatukombola kuleka kusala yeila itwiweni ni kuipilikana.” **21** Nipele achakulu ŵa Nkungulu wo ŵaakanyisye sooni che Petulo ni che Yohana kwa kalipa nnope ni kwagopola. Nganakombolanga kwajamuka pakuŵa ŵandu wose ŵaliji nkwakusya Akunnungu kwaligongo lya chichatendekwe cho. **22** Ni ajula mundu juŵalamiswe kwa litala lya chimanyisyo chi, ŵaliji jwampunde yaka alobaini. **23** Papopo che Petulo ni che Yohana paŵaagopwele ŵaiche kwa achinjao ni kwaŵalanjila yose iŵasalilwe ni ŵambopesi ni achachekulu. **24** Ŵanyawo paŵajipilikene ngani jo, kwa ntima umo ŵaapopelele Akunnungu achitiji, “Ambuje, alakwe ni jumwagumbile kwinani ni chilambo ni bahali ni indu yose yaili mwelemo! **25** Mwaŵechete kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu kwa kang'wa ja katumetume jwenu che Daudi atati ŵetu, ‘Ana kwachichi ŵandu ŵa ilambo ine atumbile? Ana kwachichi

ŵandu akuganisya yangalimate? **26** Mamwenye ŵa ilambo aliŵichile chile, ni achakulu asongangene pamo, kuti ŵakanile Ambuje, ni Kilisito jwao juŵansagwile.' **27** "Pakuŵa, kusyene che Helode ni che Pontio Pilato ni ŵandu ŵa ku Isilaeli pamo ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, ŵasongangene papapa pa musi, kunkanila Che Yesu katumetume jwenu jwanswela jumunsagwile aŵe Kilisito. **28** Elo, ŵasongangene kukutendekanya yeila imwaisachile chitandile kundanda ikopochele kwa ulamusi wenu. **29** Nambo, alakwe Ambuje, nnole sambano kutujogoya kwao. Ntukombolechesye uweji achikapolo ŵenu kulalichila liloŵe lyenu pangajogopa. **30** Ngolosye nkono wenu mwalamye ŵandu ni kutendekanya imanyisyo ni yakusimonjeka kwa ulamusi u Che Yesu Katumetume jwenu Jwanswela." **31** PaŵamalisisyeKupopela, peuto paŵasongangene pala patenganiche, ni wose ŵagumbele Mbumu jwa Akunnungu ni ŵajendelechele kulalichila liloŵe lya Akunnungu pangali lipamba. **32** Ni mpingo wa ŵelewo ŵakukulupilila waliji ni ntima umo ni nningwa umo. Ni nganapagwa mundu juŵatite kuti iŵakwete yo yakwe nsyene, nambo ŵagaŵene yose iŵakwete. **33** Kwa machili gamajinji achinduna ŵala ŵaŵalasile umboni wa kusyuka kwa Ambuje Che Yesu, nombe Akunnungu ŵapele upile weujinji. **34** Nganapagwa mundu jwalijose juŵasoŵilwe ni chachilichose, pakuŵa juŵakwete ngunda atamuno majumba ŵasumisyaga ni kwikanasyo mbiya, **35** ni kwapa achinduna, nombewo ŵagaŵenye kwa jwalijose mpela yaikuti pakunsoŵa. **36** Ni kwaliji ni Mlawi, juŵapagwile ku Kupulo, liina lyakwe che Yusufu, ni achinduna ŵala ŵammilasile che Banaba, malumbo gakwe, "Mundu jwakwatulasya ŵandu mitima." **37** Nombejo ŵakwete ngunda wakwe, ni ŵausumisye, ŵajigele mbiya syo ni kwapa achinduna.

5 Jwapali mundu jumo jwakuŵilanjikwa che Anania pamo ni ŵankwakwe che Safila, nombewo iyoyo peyo ŵasumisye ngunda wao. **2** Nambo che Anania ŵasapwile mbiya siŵapatile ni kusisa akuno ŵankwakwe ali nkumanyilila yeleyo ni sine ŵapelechele achinduna ŵala. **3** Nipele che Petulo ŵammusisye, “Che Anania, kwaligongo chi nkunneka Shetani ajinjile mu ntima mwenu ni kuntenda munnambusye Mbumu jwa Akunnungu kwa kusisa mbiya simwapatile pamwasumisye ngunda ula? **4** Pamwaliji ngannasumisye, ngunda wo waliji wenu ni pamwasumisye ngunda wo, mbiya simwapatile syo syaliji syenu, nkakombwele kupanganyichisya kwa yaili yose imwaisachile. Ana kwachichi mwasachile mu ntima mwenu kuchitendekanya chelechi? Nganimunlambusya mundu nambo mwalambwisye Akunnungu!” **5** Che Anania nkupilikana pe yeleyo, ŵagwile paasi ni kuwa. Ŵandu wose ŵaŵapilikene ngani jo ŵakamwilwe ni lipamba kwannope. **6** Achachanda ŵajimi ni kuchiŵilijila saanda chiilu chakwe, ŵankopwesye paasa ni kwaula kukunsika. **7** Nti masaa gatatu ŵankwakwe ŵajinjile nkati pangaimanyilila indu iyatyochele. **8** Nipele che Petulo ŵambusisye, “Musalile! Ana syelesi ni mbiya syose simwapatile kwa kusumisya ngunda wenu mmwe ni ŵankwenu?” Che Safila ŵajanjile, “Elo, kwa syele mbiya syo.” **9** Che Petulo ŵansalile, “Ligongo chi mmwe ni ŵankwenu mwajilene kunlinga Mbumu jwa Ambuje? Nnole! Aŵala ŵandu ŵaŵajawile kukunsika ŵankwenu, sambano ali pannango, ni sooni chanjigale nomweji ŵakwe.” **10** Papopo che Safila ŵagwile paasi, mmbujo mwa che Petulo ni kuwa. Achachanda ŵala paŵajinjile ŵansimene ali awile, nipele ŵankopwesye paasa ni kunsika chiŵandika ni ŵankwakwe. **11** Mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wose ni ŵandu wose ŵaŵapilikene ngani

jo ŵakamwilwe ni lipamba lyelikulungwa. **12** Achinduna ŵala ŵapanganyisye imanyisyo yejinji ni yakusimonjeka pasikati ja ŵandu ŵala. Ŵakukulupilila ŵala ŵachinganganaga pamo pansana u che Selemani wauli pa Nyuumba ja Akunnungu. **13** Ni nganapagwa mundu jwalijose mwa ŵangakunkulupilila Kilisito juŵalinjile kuwanganyikana nawo. Nambo ŵandu ŵane mwa ŵangakunkulupilila Kilisito wo ŵalapile ŵakukulupilila ŵala. **14** Winji wa ŵandu ŵaŵakulupilile Ambuje wapundaga konjecheka nnope achalume ni achakongwe, **15** namose ŵandu ŵajausyaga ŵakulwala mwitala ni kwagoneka mu indanda ni mu igono kuti apitaga che Petulo atamuno chiwilili chao chaichilile ŵampepe ŵao. **16** Ŵandu ŵajinji kutyochela mmisi ja muumbali mwa Yelusalemu ŵaiche achajigalaga ŵakulwala ni ŵaali ni masoka, ni wose ŵalamiswe. **17** Nipele Jwambopesi Jwankulu ni achinjakwe ŵaŵaliji ŵampingo wa Masadukayo ŵaŵatemi pelepo, ŵaakolele wiu achinduna ŵala. **18** Nipele, ŵakamwile achinduna ni kwaŵika mu nyuumba jakutaŵilwa ja ŵandu achajinji. **19** Nambo chilo katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵajiugwile minango ja nyuumba jakutaŵilwa ni ŵakopwesye paasa ni kwasalila, **20** “Njaulanje nkajime pa Nyuumba ja Akunnungu nkaasalile ŵandu malowe gose ga umi wa sambano wu.” **21** Achinduna ŵala ŵajitichisye, kundaŵi pe ŵajinjilenje pa Nyuumba ja Akunnungu ni kutanda kwiganya. Jwambopesi Jwankulu ni achinjakwe paŵaiche, ŵaaŵilasile achachekulu ŵa Ŵaisilaeli ni kutama nawo Nkungulu wekulungwa. Ni ŵalajisye ŵandu ku nyuumba jakutaŵilwa kuti akaajigale achinduna ŵala. **22** Nambo ŵakulindilila ŵala paŵaiche mu nyuumba jakutaŵilwa, nganiŵasimana achinduna ŵala. Nipele ŵausile pa Nkungulu ni kwasalila ngani jo **23** achitiji, “Tujisimene

nyuumba jakutaŵilwa jajiugale mbande syose ni ŵakulindilila achilindililaga mminango. Nambo patwaugwile nganitunsimana mundu jwalijose nkati.” **24** Jwankulu jwa ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu ni Achakulu ŴŴambopesi paŵapilikene ngani jo ŵajinjilwe ni lipamba, nganaimanyilila iyasimene achinduna ŵa Che Yesu. **25** Nipele ŵaiche mundu ni kwasalila, “Ŵandu umwaŵisile mu nyuumba jakutaŵilwa ŵala, sambano ali pa Nyuumba ja Akunnungu achajiganyaga ŵandu.” **26** Nipele jwankulu jwa ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu pamo ni achinjakwe ŵajawile ku Nyuumba ja Akunnungu ni kwajigala achinduna ni kwaikanawo pa Nkungulu. Nambo nganiŵakamula kwa machili pakuŵa ŵajogopaga kuti ŵandu chachaponya maganga. **27** Nipele ŵaajigele achinduna ni kwajimika paujo pa Nkungulu. Jwambopesi Jwankulu ŵasalile ŵanyawo, **28** “Twannekasisye kwamachili kuti nkajiganya sooni kwa liina lya mundu ju, ni sambano nnole chintesile, njenesye majiganyo genu mu Yelusalemu mose ni sooni nkusaka kutulalatila nkati chiwa cha mundu ju.” **29** Pelepo che Petulo pamo ni achinduna achinjakwe ŵajanjile, “Ikutuŵajila kwapilikanichisya Akunnungu, ngaŵa ŵandu. **30** Akunnungu ŵa achambuje ŵetu ŵansyusisye Che Yesu ajula jumwammuleje kwa kwaŵamba pansalaba. **31** Jweleju ni jwejula jwakwesiswe ni Akunnungu mpaka kundyo kwao aŵe Chilongola ni Nkulupusyo kuti ŵakamuchisye ŴŴaisilaeli aleche sambi syao nombejo ŵalechelesye sambi syao. **32** Noweji tuli ŵaumboni ŵa yeleyo pamo ni Mbumu jwa Akunnungu ŵaŵapele aŵala ŵakwajitichisya Akunnungu.” **33** Mpingo wose wa Nkungulu paŵapilikene yeleyo, yachimile nnope ni ŵasachile kwaulaga achinduna ŵala. **34** Nambo Mfalisayo jumo jwakuŵilanjikwa che Gamalieli juŵaliji jwakwiganya jwa

Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa juŵachimbichikwe nnope ni ŵandu wose, ŵajimi paujo pa Nkungulu wa Ŵayahudi ni kulamula kwakoposya paasa achinduna ŵala kwa katema kakajipi. **35** Ni kuusalila mpingo wa Nkungulu ula, "Ŵanyamwe Ŵaisilaeli achinjangu, nlilolechesye mwachinsyene nkanaŵe kupanganya inkwisaka kwapanganyichisya ŵandu ŵa! **36** Kalakala kanandi kwakopochele mundu jumo liina lyakwe che Seuda, achilitendaga jwankulu ni ŵandu mpela mia nne ŵankuiye. Nambo jwelejo ŵaulajikwe ni ŵaŵankulupililaga wose ŵapwilingene ni ngani jakwe jamalile. **37** Ni sooni kanyuma mundu jo, pa moŵa ga kuŵalanga ŵandu gala ŵatyochele che Yuda jwa ku Galilaya. Nombe ju ŵaachisisye ŵandu ŵajinji ni ŵankuiye, nambo jwelejo nombe ŵaulajikwe ni ŵanawose ŵaŵankulupililaga ŵapwilingene. **38** Ni sambano ngunsalila ŵanyamwe, nkaatenda chachili chose ŵandu ŵa, mwaleche! Pakuŵa iŵaga liloŵe li atamuno masengo ga gali ga ŵandu, chigaweseche. **39** Nambo iŵaga masengo ga gakutyochela kwa Akunnungu nsyene, ngaŵa kuti chinnepele pe, nambo chimmoneche nti nkwakanila Akunnungu." Nipele ŵandu wose ŵa Nkungulu ŵanjitichisye jwelejo. **40** Nipele ŵaaŵilasile achinduna ŵala munkati, ŵalamwile kuti aputikwe mbokola ni kwajamuka kuti ngasaŵecheta sooni kwa liina li Che Yesu, ni ŵaalesile ajaulangane. **41** Nipele achinduna ŵala ŵakopweche paasa Nkungulu ula ali nkusangalala nnope, pakuŵa Akunnungu ŵaiweni kuti aŵajilwe kujaluswa ligongo li Che Yesu. **42** Ni moŵa gose ŵapundile kwiganya ni kulalichila Ngani Jambone pa Nyuumba ja Akunnungu ni mmajumba ga ŵandu kuti Che Yesu ali Kilisito.

6 Kanyuma, winji wa ŵakulijiganya pawaliji nkonjecheka, kwatyochele kunyinyita mwa ŵakukulupilila ŵaŵaŵechetaga Chigiliki ni aŵala ŵaŵaŵechetaga Chiebulania. Aŵala ŵaŵaŵechetaga Chigiliki ŵanyinyitaga kuti achakongwe ŵa Chigiliki ŵaŵawililwe ni achiŵankwawo, ŵaliŵalikwe kwagaŵila yakulya moŵa gose. **2** Nipele, achinduna likumi ni ŵaŵili ŵala ŵauŵilasile mpingo wose wa ŵakulijiganya nikuti, “Ngaikuŵajilwa kuti tuleche kulalichila liloŵe lya Akunnungu kuti tuŵeje ŵagaŵanya yakulya. **3** Nipele achalongo achinjetu, mwasagule ŵandu nsano ni ŵaŵili ŵakumanyika kuti ali ni umboni ŵambone, ŵaagumbale Mbumu jwa Akunnungu ni lunda ni uweji chitwape masengo go. **4** Nambo uweji tutulimbichile nkupopela ni kulalichila Liloŵe lya Akunnungu.” **5** Ngani jo jaanonyelesye mpingo wose wa ŵakukulupilila ŵala. Ni ŵaasagwile che Stefano jwagumbele chikulupi ni Mbumu jwa Akunnungu ni che Filipo ni che Plokolo ni che Nikanoli ni che Timona ni che Pamena ni che Nikolau jwa ku Antiokia juŵajinjile dini ja Chiyahudi. **6** Ŵaajimiche mmbujo pa achinduna, nombewo ŵapopele ni kwasajichila makono gao. **7** Ni liloŵe lya Akunnungu lyapundile kwenela, ni ku Yelusalemu ko winji wa ŵakukulupilila wajonjesyeche nnope, ni mpingo wekulungwa wa ŵambopesi ŵaakulupilile Che Yesu. **8** Akunnungu ŵapele che Stefano upile weujinji ni ukombole ni ŵapanganyaga imanyisyo ni yakusimonjeka yejinji pasikati ja ŵandu. **9** Nambo ŵakopochele ŵandu achisakaga kutenda makani ni che Stefano. Ŵampepe mwa ŵandu wo ŵaliji ŵa nyuumba jimo ja kupopelela jajikuŵilanjikwa, “Nyuumba ja kupopelela ŵandu Hulu,” ni ŵandu wo ŵatyochelaga ku Kulene ni ku Alekisandilia ni ŵane kutyochela ku Kilikia ni ku Asia. **10** Nambo Mbumu jwa Akunnungu ŵampele che Stefano lunda,

kwa yele nganakombolanga kumpunda paŵaŵechetaga. **11** Nipele ŵaonjile ŵandu ŵampepe aŵechete kuti, “Twampilikene che Stefano achiŵechetaga malowe ga kwatukana che Musa ni Akunnungu.” **12** Kwanti yeleyi, ŵaachisisye ŵandu ni achachekulu ni ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa. Nipele, ŵankamwile che Stefano ni kunnyikanawo paujo pa Nkungulu wekulu. **13** Ni ŵajimiche ŵaumboni ŵa unami ŵaŵatite, “Mundu ju ngaakuleka ng'o kujichembulusya Nyuumba ja Akunnungu jajiswela ji ni kugachembulusya Malajisyo. **14** Pakuŵa twampilikene achiŵechetaga kuti jwele Che Yesu jwa ku Nasaleti chajijonanje Nyuumba ja Akunnungu ji ni kuchigalausya chisyoŵelo chiŵatupele che Musa.” **15** Wose ŵaŵaliji pa Nkungulu ŵankolondolele che Stefano, ŵambweni ku meeso kwakwe kuli mpela ku meeso kwa katumetume jwa kwinani.

7 Nipele, Jwambopesi Jwankulu ŵambusisye che Stefano, “Ana yelei ni iyoyo?” **2** Che Stefano nombe ŵaajanjile, “Achalongo achinjangu ni achatati, mumbilikanile! Akunnungu Ŵakulu ŵaakopochele atati ŵetu che Iblahimu paŵaliji ku Mesopotamia akanaŵe kwaula kukutama ku Halani. **3** Akunnungu ŵansalile che Iblahimu, ‘Ntyoche mchilambo chenu, mwaleche ŵandu ŵa lukosyo lwenu, njaule kuchilambo chatinganlanjile cho.’ **4** Nipele, che Iblahimu ŵasamile chilambo cha Ŵakalidayo, ŵajawile kukutama ku Halani. Paŵawile atatigwe, Akunnungu ŵansamisye sooni ku Halani ni kwika kukutama ku chilambo chino munkutamanga ŵanyamwe sambano jino. **5** Akunnungu nganiŵapa che Iblahimu namose chipande cha chilambo chi kuti chiŵe chao, nambo ŵannanjile kwapa chilambo chi chiŵe chakwe nsyene ni cha uŵelesi wakwe, namuno katema ko ŵaliji akanaŵe kola mwanache. **6** Akunnungu ŵansalile yeleyi, ‘Uŵelesi wenu

chiutame mu chilambo cha chilendo, ni kweleko chachatenda achikapolo ni kwasausya yaka mia nne. **7** Nambo Akunnungu akuti, uneji chinjalamula ŵandu ŵa chilambo uchachatenda achikapolo. Nipele chinjakoposya mchilambo cho ni kwaikanawo apano kuti ambopele.' **8** Ni Akunnungu ŵatesile malangano ni che Iblahimu ga kuumbala gaŵe chimanyisyo cha kugakunda malangano gao. Nipele che Iblahimu ŵambumbesye che Isaka mwanagwe pa lyuŵa lya ncheche ni ncheche pakumala kupagwa. Ni che Isaka nombe ŵambumbesye che Yakobo mwanagwe, ni che Yakobo nombe ŵaatesile iyoyo peyo achambuje ŵetu likumi ni ŵaŵili ŵala. **9** "Aŵala achambuje ŵetu ŵankolele wiu che Yusufu, ni ŵansyumisye aŵe kapolo ku chilambo cha Misili. Nambo Akunnungu ŵaliji pamo nawo, **10** ni kunkulupusya mmasausyo gakwe gose. Akunnungu ŵampele che Yusufu upile ni lunda paujo pa Falao, mwenye jwa ku Misili, ni mwenye Falao ŵammisile che Yusufu kuŵa jwankulu jwa chilambo ni jwa wose ŵaali mu nyuumba jao ja chimwenye. **11** Nipele kwatyochele sala jajikulungwa pa chilambo cha ku Misili ni ku Kanaani, ni ŵandu ŵalasile kwannope ligongo lya sala. Achambuje ŵetu nganakombola kuchipata chakulya chachilichose. **12** Nipele, che Yakobo paŵapilikene kuti kwana yakulya ku Misili ko, ŵaalajisye achiŵanagwe, yaani achatati ŵetu, ajaulangane kaandanda ku Misili ko. **13** Ni pa ulendo wao waŵili, che Yusufu ŵalikolasile kwa achapwakwe, ni mwenye jwa ku Misili ŵalumanyilile lukosyo lu che Yusufu. **14** Ni che Yusufu ŵaalajisye ŵandu kukwaŵilanga che Yakobo atatigwe ni achalongo achinjakwe wose, ŵandu sabini na mbili aichanje ku Misili. **15** Che Yakobo ŵajawile ku Misili, kweleko ni kuŵawilile pamo ni achambuje ŵetu. **16** Ni malilo gao gajigalikwe mpaka ku Shekemu, ni kusikwa

mwilembe liŵasumile che Iblahimu kutyochela ku lukosyo lwa Hamoli kwa mbiya simpepe." **17** "Nambo pikaiche katema ka chilanga chiŵalumbile Akunnungu ku che Iblahimu, ŵandu ŵala ŵatupile ni konjecheka kwa nnope ku Misili kula. **18** Nipele ŵajimwiche mwenye jwine ku Misili jwanganammanyilila che Yusufu. **19** Mwenye jo ŵaatesile yangalumbana ni kwaonela achambuje ŵetu kwa kwakanganichisya akaajase achiŵana ŵao achanandi kuti nganasaka akole umi. **20** Katema ko che Musa ŵapagwile, nombejo ŵaliji jwambone paujo pa Akunnungu. Ŵalelitwe pa musi pa atatigwe kwa miesi jitatu, **21** ni paŵalepele kungosa mwakupunda mu nyuumba ŵankopwesye paasa, mwali jwa mwenye jwa ku Misili ŵanjigele ni kunlela mpela mwanagwe nsyene. **22** Che Musa ŵajigenywe indu ya lunda lwa Ŵamisili nombejo ŵaliji jwakulimbangana kwa maloŵe ni masengo. **23** "PaŵaIiji ni yaka alobaini, ntima wakwe wasachile kwajimajimila achinjakwe Ŵaisilaeli kukulola indu iŵapanganyichiswaga. **24** Kweleko ŵambweni Mmisili jumo achimpanganyichisyaga yangalumbana jumo jwa achalongo achinjakwe, ŵapokasisye, ni che Musa kwakwauchisya ŵambuleje Mmisili jula. **25** Ŵaganisisye kuti achalongo achinjakwe Ŵaisilaeli akaimanyilile kuti Akunnungu akuntuma jwelejo kwakulupusya, nambo nganaimanyilila. **26** MalaŵI jakwe, ŵaweni Ŵaisilaeli ŵaŵili ali nkuputana achinsyene pe, ni ŵalinjile kwajilanya achitiji; 'Ŵanyamwe ndi ŵa lukosyo lumo, ligongo chi nkusaka kuulasyana achinsyene pe?' **27** Nambo jwejula juŵamputaga njakwe jula ŵantutile pambali che Musa ni kunsalila, 'Ana ŵaani ŵambisile mmwejo kuŵa chilongola ni jwakulamula pa uweji? **28** Ana nkusaka kumulaga mpela imwatite pakummulaga Mmisili jula liiso?' **29** Che Musa paŵagapilikene

malowe go watisile, watemi ku chilambo cha ku Midiani nti jwannendo, ni kweleko waŵelechele wanache waŵili wachilume. **30** "Payaichile yaka alobaini, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje jwankopochele che Musa pa chisukutu chichakolelaga mooto kwipululu kula pachiŵandi ni Litumbi lya Sinai. **31** Che Musa wachisimonjile nnope chichaoneche cho, wasejelele pachiŵandi kukulolechesya uchenene, nambo wapilikene lilowe lya Ambuje lilinkuti, **32** 'Uneji ndili Akunnungu wa achambuje wenu, Akunnungu wa che Iblahimu ni wa che Isaka ni wa che Yakobo!' Che Musa watetemele kwa lipamba ni nganapunda kulolechesya sooni. **33** Ambuje wansalile, 'Mmuule italawanda yenu pakuwa pelepo panjimi pali papaswela. **34** Naiweni yangalumbana yakwapanganyichisya wandu wangu wakutama ku Misili. Mbilikene kulilasika kwao none ndulwiche kukwakulupusya, ni sambano chinantume ku Misili.' **35** "Che Musa aju ni jwejula juwankanile Ŵaisilaeli paŵansalile, 'Ana waani wambisile mmwejo kuwa chilongola ni jwakulamula pa uweji?' Kwa litala lya julajula katumetume jwa kwinani juŵankopochele che Musa mu chisukutu chichakolelaga mooto, Akunnungu wantumile che Musa wo awe chilongola ni nkulupusyo. **36** Jwelejo ni juŵaalongwesye wandu akopoche ku Misili kwa kupanganya imanyisyo ni yakusimonjeka mu chilambo cha ku Misili ni mu bahali ja Shamu ni mwipululu, kwa yaka alobaini. **37** Che Musa ni juŵaasalile Ŵaisilaeli, 'Akunnungu chanjimuchisye jwakulondola mpela uneji kutyochela mwa achalongo achinjenu mwachinsyene.' **38** Ŵaisilaeli paŵasongangene mwipululu mula, che Musa waliji kweleko pamo ni achambuje wetu ni katumetume jwa kwinani juŵaŵechete najo mu Litumbi lya Sinai. Jweleju ni juŵagapochele malowe gagakwikanawo umi kutupa uweji. **39** "Nambo achambuje

ŵetu nganasakanga kumpilikanila che Musa, ŵantutile pambali ni ŵasachile mmitima jao kuujila ku Misili. **40** Ŵansalile che Haluni, ‘Ntupanganyichisye achiminungu jati tujipopelele ni jitulongosye mwitala, pakuŵa che Musa juŵatulongwesye kopoka ku Misili ngatukuchimanyilila chichasimene!’ **41** Katema ko ŵapanganyisye chinyago cha ng'ombe ja mwana, ni ŵatasile mbopesi kwa chinyago ni kuchijangalila chindu chichaliji masengo ga makono gao achinsyene. **42** Nambo Akunnungu ŵatyosile pa ŵanyawo, ŵaalesile asipopele ndondwa sya kwiunde, mpela yaitite pakulembekwa mchitabu cha ŵakulondola ŵa Akunnungu, ‘Ŵanyamwe ŵandu ŵa chilambo cha ku Isilaeli! Ana ŵanyamwe mwambelechele inyama yesinje ni sadaka kwa yaka alobaini mwipululu mula? **43** Ŵanyamwe mwalijigele lisakasa lya nnungu jwenu Moleki, ni chinyago cha ndondwa ja nnungu jwenu Lefani. Inyago imwaipanganyisye ni iyoyo imwaipopele. Kwa ligongo lyo chinansamichisye ku ukapolo kwakutalika kupita ku Babeli!’ **44** Achambuje ŵenu ŵakwete lisakasa lya umboni lyalikulosya kuti Akunnungu ali mwele mwipululu. Lisakasa lila lyakolochekwe mpela Akunnungu iŵatite pakwasalila che Musa akolosye, chisau ni achila chiŵachiweni. **45** Nipele achambuje ŵetu ŵapochelangene achinsyene pe mpaka katema ka che Yoshua, paŵachipatile chilambo chi kutyochela kwa ŵandu ŵaŵaŵinjikwe ni Akunnungu paujo pao. Lyatemi pelepo mpaka katema ka che Daudi. **46** Che Daudi ŵanonyelwe ni Akunnungu nombe che Daudi ŵaŵendile Akunnungu ŵaataŵile nyuumba ŵele ŵaali Akunnungu ŵa che Yakobo. **47** Nambo che Selemani ni juŵantaŵile Akunnungu nyuumba.” **48** “Natamuno yeleyo, Akumanani ngakutama mmajumba gagataŵikwe ni ŵandu, mpela yakuti jwakulondola

jwa Akunnungu, **49** Ambuje akuti, ‘Kwinani kuli chitengu changu cha umwenye ni chilambo chili pakuŵichila makongolo gangu. Nyuumba jati uli jichimundaŵile une, ni liuto chi pachimbumulile? **50** Ana ngaŵa uneji jumbanganyisye yelei yose?’” **51** Che Stefano ŵapundile kuŴecheta, “Ŵakukanila achakulungwa ŵanyamwe! Mitima ni mawiwi genu gali mpela ga ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu. Ŵanyamwe nli mpela achambuje ŵenu, moŵa gose nkukanilana ni Mbumu jwa Akunnungu. **52** Ana jwapi mwa ŵakulondola jwangananlagasya achambuje ŵenu? Ŵaauleje ŵelewo ŵaŵalajiswe kalakala ni Akunnungu asale kwika kwa ajula jwakupanganya yaili yambone. Ni sambano ŵanyamwe mungalawiche ni kumbulaga. **53** Ŵanyamwe mwagapochele Malajisyo ga Akunnungu gagaiche kukwenu ni achikatumetume ŵa kwinani, nambo nganingakamulichisya.” **54** Achakulu ŵa Nkungulu paŵagapilikene maloŵe go, yachimile nnope ni kuchilimya meeno. **55** Nambo che Stefano ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu, ŵalolite kwinani, ŵauweni ukulu wa Akunnungu ni Che Yesu ali ajimi kundyo kwa Akunnungu. **56** Ni ŵatite, “Nnole! Ngukuwona kwinani kwakuugule ni Mwana jwa Mundu ajimi kundyo kwa Akunnungu.” **57** Pelepo ŵandu wose ŵaŵaliji pa Nkungulu ula ŵagumisile kwa liloŵe lyekulungwa ni kusiŵila mawiwi ni makono gao. Nipele ŵanguluchile ŵanawose kwana kamo, **58** Ni ŵankopwesye mmusi ni kumponya maganga. Ŵaumboni ŵala ŵaŵisile yakuwala yao kwa jwanchanda jumo liina lyakwe che Sauli kuti aigose. **59** PaŵapundileŴ kwaponya maganga, che Stefano ŵapopele achitiji, “Alakwe Ambuje Che Yesu, mpochele mbumu jangu!” **60** Ŵatindiŵele ni ŵanyanyisye achitiji, “Ambuje nkaaŵalanjila sambi si.” Paŵaŵechete yeleyo

ŵajasiche. Ni che Sauli ŵakundile kuti che Stefano akuŵajilwa kuulajikwa.

8 Lyuŵa lilyolyo gatandite malagasyo gannope kwa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵa ku Yelusalemu. Ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wose ŵapwilingene mu ilambo ya ku Yudea ni ku Samalia, akaŵe achinduna pe. **2** Ŵandu ŵakwajogopa Akunnungu ŵansichile che Stefano ni kwalilila kwa malumbo gamakulungwa. **3** Nambo che Sauli ŵalinjile kuuwesesya mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. Ŵajawile mu nyuumba jajili jose ni kwakoposya paasa ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu wose achalume ni achakongwe ni kwaŵika mu nyuumba jakutaŵilwa. **4** Aŵala ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵaŵapwilingene ŵajesilejesile mosemose achilalichilaga Ngani Jambone. **5** Che Filipo nombe ŵajinjile mu mmusi wauli ku chilambo cha ku Samalia achilalichilaga ngani ja Kilisito ni Akunnungu kwa ŵandu ŵakutama pelepo. **6** Mpingo wa ŵandu paŵagapilikene malowe gaŵaŵechete che Filipo ni kwiwona imanyisyo iŵaitesile, wose ŵaapilikanichisye kwa uchenene. **7** Pakuŵa ŵandu ŵajinji ŵaŵakwete masoka, gakopweche gachigumilaga kwa lilowe lyekulungwa. Ni sooni ŵandu ŵajinji ŵaŵatatele iŵalo ni ŵaŵalemele ŵalamiswe. **8** Nipele kwaliji ni kusengwa kwakukulungwa mmusi wo. **9** Jwapali mundu jumo liina lyakwe che Simoni juŵatendaga usaŵi mmusi mo kwa mowa gamajinji ni kwasimosya ŵandu ŵa ku Samalia, achilitendaga kuti jwelejo ali jwankulu. **10** Ŵandu wose chitandile jwannandi kwichila jwankulungwa ŵampilikene jwelejo ni kuti, “Mundu ju akwete ukombole wa Akunnungu waukuŵilanjikwa ‘Ukombole Weukulungwa.’” **11** Ŵampilikanichisye jwelejo pakuŵa ŵaasimosisye kwa mowa

gamajinji kwa usaŵi wakwe. **12** Nambo paŵaukulupilile utenga u
che Filipo nkati Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu ni
ngani ji Che Yesu Kilisito, ŵabatiswe achalume ni achakongwe.
13 Che Simoni nombejo ŵakulupilile, ni paŵabatiswe, ŵajesile ni
che Filipo, ŵasimosile paŵaiweni imanyisyo ni yakusimonjeka
iyatendekwe. **14** Achinduna ŵaŵaliji ku Yelusalemu paŵapilikene
kuti ŵandu ŵa ku Samalia nombewo ajitichisye Liloŵe lya
Akunnungu, ŵaatumile che Petulo ni che Yohana kukwao. **15**
Che Petulo ni che Yohana paŵaiche kweleko ŵaapopelele
ŵakukulupilila ŵala kuti ampochele Mbumu jwa Akunnungu, **16**
pakuŵa Mbumu jwa Akunnungu ŵaliji akanantuluchile mundu
jwalijose mwa ŵanyawo, nambo ŵagambile kubatiswa pe kwa
liina lya Ambuje Che Yesu. **17** Nipele, che Petulo ni che Yohana
ŵaasajichile makono gao ŵakukulupilila wala, ni ŵapochele
Mbumu jwa Akunnungu. **18** Pelepo che Simoni paŵaimanyi
kuti ŵandu akupegwa Mbumu jwa Akunnungu kwa kusajichilwa
makono ga achinduna, ŵasachile kwapa mbiya che Petulo ni
che Yohana **19** achitiji, “Mumbeje none jwakwe ukombole wo kuti
mundu jwalijose juchingansajichile makono ampochele Mbumu
jwa Akunnungu.” **20** Nambo che Petulo ŵansalile, “Njonasiche
mwasyene pamo ni mbiya syenu, pakuŵa nkuganisya kuti
nkukombola kusuma ukombole wa Akunnungu kwa mbiya!
21 Nganinkola chachili chose atamuno lipesa pamasengo go
pakuŵa ntima wenu nganiuŵa wambone paujo pa Akunnungu.
22 Kwapele nleche ungalumbana wenu wu, ni kwapopela Ambuje
nombewo panepa channechelesye sambi sya kuganisya yeleyo.
23 Pakuŵa ngummona mgumbele ligogo ni sooni ntaŵikwe
ni sambi!” **24** Che Simoni ŵajanjile, “Ngummenda mwanya
mumbopelele kwa Ambuje ganaiche kuumbata gagaligose

mwa gelego gansasile go.” **25** Che Petulo ni che Yohana pawâmalisisye kuwâlanga umboni ni kulalichila Lilowe lya Ambuje, wâaujile ku Yelusalemu. Pawâaujaga wâalalichile wându Ngani Jambone mmisinda jejinji ja ku Samalia. **26** Katumetume jwa kwinani jwa Ambuje wânsalile che Filipo, “Nliwîche chile njaule kulujenda ku litala lyalikupitila mwipululu lyalikutuluchila ku Yelusalemu kwaula ku Gaza.” **27** Nipele, che Filipo wâliwîsile chile ni kutanda ulendo. Katema ko kwaliji ni mundu jwa ku Esiopia jwakugosa mbiya mu umwenye wa Kandake mwenye jwankongwe jwa ku Esiopia, mundu jo wâtamaga liuli. Jwelejo wâjawile ku Yelusalemu kukwapopela Akunnungu, ni katema ko wâliji nkuuja ali akwesile mutuka ja kukwekwelemya. **28** Pawâaujaga, wâtemi mmutuka akuno ali nkusyoma chitabu chi che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu. **29** Nipele, Mbumu jwa Akunnungu wânsalile che Filipo, “Mmandichile mutuka jo ni kulongana najo.” **30** Che Filipo wautwiche ni kujiwândichila mutuka jila, wâmpilikene mundu jula ali nkusyoma chitabu chi che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu. Pelepo che Filipo wâmmusisye, “Ana nkuimanyilila uchenene inkusyoma yo?” **31** Mundu jo wânjanjile, “Ana chingombole uli kuimanyilila pangali mundu jwakundagulila?” Pelepo wânchondelele che Filipo kuti akwele mu mutuka ni kutama pamo nawo. **32** Ni liunjili lya Malembelo ga Akunnungu liwâliji nkusyoma ni ali, “Wâliji mpela ngondolo jiwâjijausyaga kukujisinga, wâmyalele mpela mwanangondolo pakunkata manyunya, Nombewo nganawêcheta chachili chose. **33** Wâchembulwisye ni kwaonela. Ngapagwa juchakombole kuwêcheta yankati uwêlesi wakwe, pakuwa umi wakwe ujigalikwe kutyochela pachilambo.” **34** Mundu jwa ku Esiopia jo wânsalile che Filipo, “Choonde musalile, jwakulondola

jwa Akunnungu ju akuŵecheta yankati ŵaani? Ana akuŵecheta yankati nsyene pane mundu jwine?” **35** Nipele, che Filipo ŵatandilile pelepo pa Malembelo ga Akunnungu ŵansalile Ngani Jambone ji Che Yesu. **36** Paŵaliji chiŵela ni ulendo wo, ŵaiche pagali meesi, ni juŵatamaga liuli jula ŵatite, “Peuto pa kwana meesi, ana kwana chachili chose chakuunekasya une ninabatiswe?” **37** Che Filipo ŵatite, “Mwakulupililaga ni ntima wenu wose nkukombola kubatiswa.” Nombejo ŵatite, “Elo ngukulupilila kuti Che Yesu Kilisito ali Mwana jwa Akunnungu.” **38** Mundu jula ŵalamwile mutuka jijime, ni ŵanawose ŵaŵili ŵatulwiche ni kwinjila mmeesi, che Filipo ŵambatisye mundu jula. **39** Paŵakopweche mmeesi papopo Mbumu jwa Ambuje ŵanjigele che Filipo ni mundu jwa ku Esiopia jula nganambona sooni che Filipo, nambo ŵajendelechele ni ulendo achisengwaga. **40** Nambo che Filipo ŵalisimene aiche mmusi wa ku Azoto, ni paŵapitaga ŵaalalichile ŵandu Ngani Jambone mmisi jose mpaka ŵaiche ku Kaisalia.

9 Katema ko che Sauli ŵapundile kwajogoya nnope ŵakwakuya Ambuje kuti chiŵaulaje. Ŵajawile kwa Jwambopesi Jwankulu, **2** kukuŵenda ŵaape chikalata chakwamanyisya mmajumba ga kupopelela ga ku Damesiki kula kuti, ŵaasimanaga kweleko ŵandu ŵakulikuya Litala lya Ambuje, achalume atamuno achakongwe ŵakamule ni kwaikanawo ku Yelusalemu. **3** Nambo che Sauli paŵaliji mwitala pachiŵandi ni kwika ku Damesiki, chisisimuchile lulanga kutyochela kwinani lwalanguchisye mbande syose. **4** Ŵagwile paasi ni kupilikana lilowe lichasalilaga, “Che Sauli, che Sauli! Ligongo chi nkuunagasya?” **5** Che Sauli nombe ŵausisye, “Ambuje, ana ŵaani alakwe?” Ni lilowe lyo lyajanjile, “Uneji ndili Che Yesu junkunlagasya. **6** Nambo sambano

njime, njinjile mmusi ni kweleko chansalile chachikummajila kuchipanganya." **7** Ni ŵandu ŵaŵaliji pamo nawo mu ulendo ŵala, ŵajimi ali jii, ŵapilikanaga lilowe lyo nambo nganammona mundu. **8** Che Sauli ŵajimi, nambo paŵatatanukwile meeso gakwe nganakombola kuchiwona chachili chose, nipele ŵandu ŵaŵalongene nawo ŵala ŵankamwile nkono ni kunnongosya mpaka ku Damesiki. **9** Che Sauli ŵatemi mowa gatatu pangalola, ni nganalya natamuno kung'wa chachili chose. **10** Ku Damesiki ko jwapali jwakulijiganya ju Che Yesu liina lyakwe che Anania. Ambuje ŵammilasile mu yakwiwona, "Che Anania!" Che Anania ŵajitiche, "Une ndili pelepa Ambuje." **11** Ambuje ŵansalile, "Njimuche njaule ku litala lyalikuŵilanjikwa Litala Lyagoloka, nkauchilichisye mu nyuumba ji che Yuda mundu liina lyakwe che Sauli jwa ku Taso. Ni sambano ali nkupopela, **12** nombewo mu yakwiwona ambweni mundu liina lyakwe che Anania achijinjilaga nkati ni kunsajichila makono gakwe kuti akombole kulola sooni." **13** Nambo che Anania ŵajanjile, "Ambuje, mbilikene ngani sya mundu ju kutyochela kwa ŵandu ŵajinji, mbilikene yangalumbana iŵaapanganyichisye ŵaswela ŵenu ku Yelusalemu kula. **14** Ni apano aiche ali ni ulamusi kutyochela kwa achakulu ŵambopesi, ŵakamule ŵandu wose ŵakunkulupilila mmwe Che Yesu." **15** Nambo Ambuje ŵansalile che Anania, "Njauleje pe, pakuŵa naasagwile kuti andumichile, ajenesye ngani syangu kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ni kwa mamwenye ni kwa Ŵaisilaeli nombe. **16** Uneji nansyene chinaalosye indu yekulungwa ichaŵajilwe kulagaswa nayo kwaligongo lyangu." **17** Nipele, che Anania ŵajawile ni kwinjila mu nyuumba jo. Ŵaasajichile makono che Sauli ni kuti, "Nlongo njangu che Sauli, Ambuje Che Yesu juŵakukopochele pamwaliji mwitala kwika apano, andumile kuti

nkombole kulola sooni ni kugumbaswa Mbumu jwa Akunnungu.”
18 Papopo yagwile mmeeso mwakwe che Sauli indu mpela
ikalaŵesya ni ŵakombwele kulola sooni. Ni ŵajimwiche ni
kubatiswa. **19** Nipele ŵalile chakulya ni kukola machili sooni.
Che Sauli ŵatemi pamo ni ŵakulijiganya ŵa Che Yesu kwa
moŵa kanandi ku Damesiki kula. **20** Papopo ŵatandite kulalichila
mmajumba ga kupopelela ga Ŵayahudi kuti Che Yesu ali
Mwana jwa Akunnungu. **21** Ŵandu wose ŵaŵampilikene
ŵasimosile ni kuti, “Ana jweleju ngaŵa julajula jwaŵauleje
aŵala ŵaŵankulupililaga Che Yesu ku Yelusalemu kula? Ni
sooni ŵaiche akuno kuti ŵakamule ŵanyawo ni kwajausya
kwa achakulu ŵambopesi!” **22** Che Sauli ŵapundile kukola
machili, ni kwasimosya Ŵayahudi ŵakutama ku Damesiki iŵatite
pakulosya pangasisa kuti, Che Yesu ali Kilisito. **23** Pagapite
moŵa gamajinji, Ŵayahudi ŵajilene ni kusosa itajile pakwaulaga
che Sauli. **24** Nambo che Sauli ŵapilikene ngani jo. Nipele
ŵandu ŵaliji nkwajuŵililа mminango ja kwinjilila mmusi wo muusi
ni chilo, kuti ŵaulaje. **25** Nambo chilo chimo ŵakulijiganya ŵakwe
ŵanjigele mu chitundu ni kumpelesya pepowo pa likumba lya
musi ni kunselelesya mpaka paasi. **26** Che Sauli paŵaiche ku
Yelusalemu ŵasachile kuliwanganya ni ŵakulijiganya ŵane ŵala.
Nambo wose ŵanjogwepe, nganakulupilila kuti che Sauli ŵaliji
jwakulijiganya njao. **27** Nipele che Banaba ŵanjigele che Sauli ni
kunjausya kwa achinduna, ni kwasalila yankati che Sauli iŵatite
pakwawona Ambuje Che Yesu mwitala ni kukunguluka nawo, ni
iŵatite pakwalalichila ŵandu ngani si Che Yesu pangali lipamba
ku Damesiki kula. **28** Nipele che Sauli ŵatemi pamo nawo,
ni ŵajesile mu Yelusalemu mose achilalichilaga ŵandu Liloŵe
lya Ambuje pangali lipamba. **29** Ni sooni ŵakungulwiche ni

kukanilana ni Ŵayahudi ŵakuŵecheta Chigiliki, nambo ŵanyawo ŵasachile kummulaga. **30** Ŵakukulupilila ŵala paŵaimanyilile yeleyo, ŵanjigele che Sauli ni kunjausya ku Kaisalia, ni ŵannesile kweleko kuti ajaule ku Taso. **31** Katema ko mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵala ŵakwete chitendewele ku Yudea kose ni ku Galilaya kose ni ku Samalia kose. Mbumu jwa Akunnungu ŵapele machili ni ŵajonjesyeche ni ŵatemi kwa kwajogopa Ambuje. **32** Che Petulo paŵaliji nkwendajenda pali pose, ŵaiche sooni kwa ŵakukulupilila ŵakutama ku Luda. **33** Ŵansimene kweleko mundu jwakuŵilanjikwa che Ainea, juŵagonile pa chindanda kwa yaka nsano ni itatu pakuŵa ŵatatele. **34** Nipele, che Petulo ŵansalile, “Che Ainea, Che Yesu Kilisito akunnamisya. Njimuche, ntandiche chindanda chenu.” Papopo che Ainea ŵajimwiche. **35** Ŵandu wose ŵaŵatemi ku Luda ni ku Shaloni ŵambweni che Ainea, ni wose ŵankulupilile Ambuje. **36** Ku Yopa ko jwapali jwakulijiganya jwankongwe liina lyakwe che Tabisa, mu Chigiliki che Doka, malumbo gakwe, ngolombwe. Jweleju ŵapanganyaga yambone ni kwakamuchisya ŵakulaga moŵa gose. **37** Moŵa gala ŵalwasile ni ŵajasiche. Ŵandu ŵagajojesye malilo gakwe ni ŵagaŵisile mu chuumba cha mwinani. **38** Ku Yopa nganikutalikangana ni ku Luda, nipele ŵakulijiganya paŵapilikene kuti che Petulo ali ku Luda, ŵalajisye ŵandu ŵaŵili kukwao ni kwachondelela kuti, “Nnyiche chitema pe kukwetu.” **39** Nipele, che Petulo ŵalongene nawo. Paŵaiche, ŵanlongwesye ku chuumba cha mwinani. Kweleko ŵaŵililwe ni achiŵankwawo wose ŵansyungwile che Petulo achililaga ni kwalosya minjilo ni yakuwala ine iŵaipanganyisye che Doka akanaŵe kwasika. **40** Che Petulo ŵaakopwesye paasa wose, ŵatindiŵele ni kupopela. Nipele, ŵagagalauchile malilo gala ni

kuti, “Che Tabisa njimuche.” Nombejo ŵatatanukwile meeso gao, ni paŵaweni che Petulo ŵajimwiche ni kutama. **41** Che Petulo ŵankamwile nkono ni kunjimika, ni ŵaaŵilasile ŵandu ŵakukulupilila ni ŵaŵililwe ni achiŵankwawo ŵala, ŵapele ali jwanjumi. **42** Ngani jo jajenele papali pose ku Yopa ko, ni ŵandu ŵajinji ŵaakulupilile Ambuje. **43** Che Petulo ŵalonjele ku Yopa kula moŵa gampepe, achitamaga mu nyuumba ja mundu jwakuŵilanjikwa che Simoni jwakukolosya mapende.

10 Ni jwapali mundu ku Kaisalia liina lyakwe che Konolio, chilongola jwa mpingo wa ŵangondo mia moja waukuŵilanjikwa “Mpingo wa Italia.” **2** Jweleju pamo ni ŵaali mu nyuumba jao wose ŵajogopaga Akunnungu, nombejo ŵakamwisye ŵakulaga ni kupopela moŵa gose. **3** Mpela saa tisa ja muusi ŵammweni pangasisika katumetume jwa kwinani jwa Akunnungu mu yakwiwona achaichililaga ni kwasalila, “Che Konolio!” **4** Che Konolio ŵankolondolele katumetume jo ali ni lipamba, ni kummusya, “Kwana chichi Ambuje?” Katumetume jo ŵanjanjile che Konolio, “Akunnungu apochele mapopelo ni sadaka syenu kwa ŵakulaga, ni sooni ngasanliŵalila kose. **5** Sambano, mwalajisye ŵandu ku Yopa akammilanje mundu liina lyakwe che Simoni, pane akummilanga che Petulo. **6** Jwelejo akutama ku che Simoni jwakukolosya mapende, nyuumba jakwe jili mungulugulu mbwani.” **7** Ajula katumetume jwa kwinani jwaŵechete maloŵe go paŵatyosile, che Konolio ŵaaŵilasile ŵakutumichila ŵakwe ŵaŵili pamo ni jumo jwa ŵangondo ŵakwe juŵantumichilaga, juŵaliji jwakwajogopa Akunnungu, **8** Ŵaasalile yose iyakopochele, ni kwalajisya ku Yopa. **9** Malaŵi jakwe lyuŵa lili pa ntwe, ŵandu ŵatatu wo ali chiŵela mu ulendo, achiŵandichilaga ku Yopa che Petulo ŵakwesile penani pa

nyuumba kukupopela. **10** Ni jakwete sala, ŵasachile chakulya. Paŵankulumichisyaga chakulya, ŵaiweni yakwiwona. **11** Ni ŵakuweni kwinani kweugule ni chindu chisau shuka jejikulungwa jili jeŵambe mmalombo gakwe gancheche chili nkutuluswa. **12** Mwelemo mwaliji mwana inyama inayose yana makongolo gancheche ni inyama yaikukwaŵa ni ijuni ya kwiunde. **13** Nipele, ŵalipilikene lilowe lichasalilaga, “Che Petulo njimuche, nsikite nlye.” **14** Nambo che Petulo ŵajanjile, “Ngwamba, Ambuje, uneji nganilye chindu chachili chose chekanye kuligwa atamuno chakusakala.” **15** Lilowe lila lyapikaniche sooni lichasalilaga, “Indu yaiswejesye Akunnungu nkaiŵilanga yakusakala!” **16** Chelechi chakwasalila che Petulo nsikite nlye ŵasalilwe katatu, ni papopo shuka jila janyakulikwe kwinani. **17** Che Petulo paŵaliji nkusimonga nkati malumbo ga yakwiwona yaiweni yo, ŵandu ŵaŵalajiswe ni che Konolio ŵala, ali amasile kuuchilichisya, ŵaiche pa nyuumba ji che Simoni jwakukolosya mapende, ni kwima pannango, **18** ni ŵapoposile ni kuusya, “Ana mwelemu kwana jwannendo jwakuŵilanjikwa che Simoni jwakuŵilanjikwa che Petulo?” **19** Ni che Petulo paŵaliji nkuganisya yankati yakwiwona ila. Papopo Mbumu jwa Akunnungu ŵasalile, “Che Simoni, Kwana ŵandu ŵatatu pelepa akunsosa. **20** Ntuluche chitema pe ni sooni nkaliusyausya kulongana pamo nawo pakuŵa une ni junaatumile.” **21** Nipele, che Petulo ŵatulwiche ni kwasalila ŵandu wo, “Uneji ndili jwelejo junkunsosa. Ana nkusosa chichi pelepa?” **22** Ŵanyawo ŵanjanjile, “Atutumile che Konolio jwankulu jwa ŵangondo, mundu jwakuŵalanjikwa umboni wambone, jwakwajogopa Akunnungu ni kuchimbichikwa ni Ŵayahudi wose. Ŵasalilwe ni katumetume jwa kwinani kuti ambilanje alakwe kumangwakwe kuti apilikanile chinkusaka

kuŵecheta.” **23** Che Petulo ŵaaŵilasile ajinjilanje nkati, ŵapele pagona. Malaŵi jakwe, che Petulo ŵatandite ulendo pamo ni ŵanyawo, ni ŵandu ŵane ŵakwakulupilila Che Yesu ŵa ku Yopa ŵalongene nawo. **24** Lyuŵa lyaaŵili lyakwe ŵaiche ku Kaisalia, kweleko che Konolio ŵaalaliche achalongo achinjakwe ni achambusangagwe, ni ŵaliji nkwalindilila ŵanyawo. **25** Nipele che Petulo paŵajinjilaga nkati, che Konolio ŵakopweche paasa kukwachingamila, ŵatindiŵele paujo pa che Petulo ni kwakotamila. **26** Nambo che Petulo ŵanjimiche ni kunsalila, “Njime pakuŵa none jwakwe ndili mundu mpela alakwe.” **27** Che Petulo ŵapundile kukunguluka ni che Konolio ali nkwinjila nkati ni ŵasimene ŵandu ŵajinji asongangene. **28** Che Petulo ŵaasalile, “Ŵanyamwe mwachinsyene nkumanyilila kuti malajisyo ga dini jetu ja Chiyahudi gakutukanya kukamulangana atamuno kwajimajimila ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. Nambo Akunnungu aamanyisye uneji kuti ninanganichisye mundu jwalijose kuti ali jwangaswejeswa atamuno jwakusakala. **29** Kwa ligongo lyo pamumilasile nganiingana kwika. Nipele, ngummusya kwaligongo chi mumilasile?” **30** Che Konolio ŵajanjile, “Gapite moŵa gatatu mpela saa jijiji ja saa tisa, naliji nkupopela mu nyuumba jangu. Chisisimuchile nammweni mundu jwawasile iwalo yeswela mbee ajimi paujo pangu, **31** ni ŵatite, ‘Che Konolio! Akunnungu akupilikene kupopela kwenu ni akusikumbuchila sadaka simwapele ŵakulaga. **32** Nipele muntume mundu ku Yopa akammilanje mundu liina lyakwe che Simoni, pane akummilanga che Petulo, jweleju akutama ku che Simoni jwakukolosya mapende, nyuumba jakwe jili mungulugulu mbwani.’ **33** Nipele, chitema pe naatumile ŵandu kukwenu, nomwe ntesile yambone pa kwika. Sambano uweji

wose tuli paujo pa Akunnungu, kupilikanila chachili chose chantumile Ambuje kusala." **34** Pelepo che Petulo ŵatandite kuŵecheta achitiji, "Sambano ngumanyilila kuti isyene Akunnungu nganakola lusagu. **35** Nambo mundu jwa chilambo chachili chose, jwakwajogopa Akunnungu ni kupanganya yaili yambone paujo pao, akukundikwa nawo. **36** Ŵanyamwe nkuumanyilila utenga uŵaupeleche Akunnungu kwa ŵandu ŵa ku Isilaeli, achijenesyaga Ngani Jambone jajikwikanawo chitendewele kwa litala li Che Yesu Kilisito, ŵaali Ambuje ŵa wose. **37** Ŵanyamwe nkulimanyilila alila lilyatyochele mchilambo chose cha Ŵayahudi, chitandile ku Galilaya, che Yohana paŵamasile kulalichila utenga wa ubatiso. **38** Nkumanyilila iŵatite Akunnungu pakunsagula Che Yesu jwa ku Nasaleti kwa kwatuluchisya Mbumu jwa Akunnungu ni machili. Pakuŵa Akunnungu ŵaliji pamo nawo, nipele ŵaliji nkwendajenda akuno ni akunokuno achitendaga yambone ni kwalamya wose ŵaŵakamwilwe ni Ibilisi. **39** Noweji tuli ŵaumboni wa yose iŵatesile mmusi wa Ŵayahudi ni mu Yelusalemu. Ŵambuleje kwa kwaŵamba pansalaba, **40** nambo Akunnungu ŵansyusisye pa lyuŵa lyaatatu ni kwatenda awoneche pangasisika. **41** Nganawoneka kwa ŵandu wose, nambo kwa aŵala ŵaumboni ŵaŵasagwile Akunnungu, yaani uweji utwalile ni kung'wa pamo nawo, paŵamasile kusyuka. **42** Ni ŵatulajisye tulalichile Ngani Jambone kwa ŵandu wose ni kuŵalanga umboni kuti Che Yesu ni ŵaŵasagulikwe ni Akunnungu kuti ŵaalamule ŵajumi ni ŵawe. **43** Ŵakulondola ŵa Akunnungu wose ŵasasile umboni nkati ŵelewo kuti mu liina lyao, jwalijose jwakwakulupilila chalecheleswe sambi syakwe syose." **44** Che Petulo paŵaŵechetaga maloŵe go, Mbumu jwa Akunnungu ŵatuluchile ŵanawose ŵaŵaupilikanilaga utenga

wao. **45** Ni Ŵayahudi ŵaŵakulupilile ŵaŵapechesye che Petulo kutyochela ku Yopa ŵala ŵasimosile kuwona kuti Akunnungu ŵatuluchisye ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. **46** Pakuŵa ŵaapilikene achiŵechetaga iŵecheto yakusimosya paŵakusyaga Akunnungu. Pelepo che Petulo ŵatite, **47** "Ŵandu ŵa apochele Mbumu jwa Akunnungu mpela uweji itutite pakupochela. Ana kwana mundu jwalijose juchakombole kwakanya kuti anabatiswe ni meesi?" **48** Nipele, ŵalamwile kuti abatiswe kwa liina li Che Yesu Kilisito. Nipele ŵandu ŵala ŵaachondelele che Petulo kuti atame nawo moŵa gampepe.

11 Achinduna ni ŵandu ŵane ŵakunkulupilila Che Yesu ŵaŵatemi ku Yudea ŵapilikene kuti ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi nombe apochele LiloŴe lya Akunnungu. **2** Nipele, che Petulo paŵausile ku Yelusalemu, aŵala Ŵayahudi ŵaŵakulupilile Che Yesu ŵaŵaumbele, ŵaalalatile, **3** achitiji, "Mmwejo mwajawile kukutama ni ŵandu ŵangaumbala ni kulya nawo!" **4** Pelepo che Petulo ŵatandite kwagopolela yeleyo chimo chimo kuti. **5** "Lyuŵa limo naliji nkupopela musi wa ku Yopa, pelepo naiweni yakwiwona, nachiweni chindu mpela shuka jajikulungwa jili jeŵambe mmalombo gakwe gancheche chilinkutuluswa kutyochela kwinani, ni kwika panaliji une. **6** Nalingulile uchenene nkati, naiweni inyama ya kulangwa yana makongolo ncheche ni inyama ya mwikonde ni inyama yaikukwaŵa ni ijuni. **7** Nipele napilikene liloŴe lichisalilaga, 'Che Petulo njime, nsikite ndye.' **8** Ni uneji najanjile, 'Ngwamba, Ambuje, pakuŵa chindu chachili chose changaswejeswa atamuno chakusakala nganichijinjile ng'o pakang'wa pangu.' **9** Nambo liloŴe lila lyapikaniche kaaŵili kutyochela kwinani lichitiji, 'Yaiswejesye Akunnungu, alakwe

nkaiŵilanga yakusakala.' **10** Chelechi chatendekwe katatu, ni mbesi jakwe indu yose yanyakulikwe sooni kwinani. **11** Pangakaŵa, ŵandu ŵatatu ŵaŵalajiswe kukwangu kutyochela ku Kaisalia ŵaiche pa nyuumba jinatamaga. **12** Mbumu Jwanswela ŵasalile longane nawo pangali lipamba. Ni ŵanyaŵa sita nalongene nawo ku Kaisalia ni kweleko twajinjile mu nyuumba ji che Konolio. **13** Che Konolio ŵatusalile iŵatite pakummona katumetume jwa kwinani juŵajimi mu nyuumba jakwe ni kunsalila, 'Muntume mundu ku Yopa akammilanje mundu liina lyakwe che Simoni, pane akuŵilanjikwa che Petulo. **14** Ŵelewo chaachinsalila maloŵe, ganti chigankulupusye mmwejo ni ŵandu ŵaali mu nyuumba jenu wose.' **15** Panatandite kuŵecheta, Mbumu jwa Akunnungu ŵaatuluchile mpela yatite pakututuluchila uweji kundanda. **16** Pelepo nagakumbuchile maloŵe ga Ambuje paŵatite, 'Che Yohana ŵabatisye kwa meesi, nambo ŵanyamwe chimbatiswe kwa Mbumu jwa Akunnungu.' **17** Nipele iŵaga Akunnungu ŵapele ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ntuuka ulaula watupele uweji utukwakulupilila Ambuje Che Yesu Kilisito, ana uneji ŵaani naakanile Akunnungu?" **18** Paŵapilikene yeleyo, ŵalesile makani ni kwakusya Akunnungu achitiji, "Akunnungu ŵapele ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi lipesa lya kuleka sambi, akole umi wa moŵa gose pangali mbesi!" **19** Ligongo lya kulagaswa kukwatandite paŵauleje che Stefano, ŵandu ŵaŵakulupilile Che Yesu ŵala ŵapwilingene. Ŵane ŵajawile mpaka ku Foinike ni ku Kupulo ni ku Antiokia achilalichilaga Liloŵe lya Akunnungu kwa Ŵayahudi pe. **20** Nambo ŵapali ŵane ŵa ŵanyawo ŵaŵatyochele ku Kupulo ni ku Kulene, ŵajawile ku Antiokia ni kwenesya ngani jo kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, achilalichilaga Ngani Jambone ja Ambuje Che Yesu. **21** Ambuje ŵaalongwesye

kwa ukombole wao, ni ŵandu ŵajinji ŵakulupilile ni kwaujilila Ambuje. **22** Ni ngani syo syapikaniche kwa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ku Yelusalemu. Nipele ŵantumile che Banaba ajaule ku Antiokia. **23** Nombejo paŴaiche kweleko ni kwiwona iŴatite Akunnungu pakwapa upile ŵandu ŵala, ŵasengwile ni kwachisya ŵandu apunde kwakulupilila Ambuje kwa mitima jao jose. **24** Che Banaba ŵaliji mundu jwambone ni jwagumbele Mbumu jwa Akunnungu ni chikulupi. Kwa ligongo li che Banaba, mpingo wekulungwa wa ŵandu wajonjesyeche kwa Ambuje. **25** Nipele che Banaba ŵajawile ku Taso kukwasosa che Sauli. **26** PaŴasimene, ŵalongene nawo ku Antiokia. Ni wose ŵanaŴaŴili ŵatemi ni mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito chaka chansima, achiujiganyaga mpingo wekulungwa wa ŵandu. Ku Antiokia ko ni kukwaliji kwaandanda ŵakulijiganya kuŴilanjikwa ŴAkilisito. **27** Ni katema kakoko, ku Antiokia ko ŵaiche ŵakulondola ŵa Akunnungu ŵampepe kutyochela ku Yelusalemu. **28** Nipele, jumo jwa ŵanyawo liina lyakwe che Agabo ŵajimi ni kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu ŵalondwele kuti, chijityochele sala jajikulungwa mchilambo chose. Sala jo jatyochele katema ka mwenye che Kilaudio. **29** ŴAkulijiganya ŵala, jwalijose malinga ni ukombole wakwe ŵaakamuchisye achinjao ŵaŴakulupilile Che Yesu ŵaŴatamaga ku Yudea. **30** Nipele, ŵatesile yeleyo ni kwatuma che Banaba ni che Sauli kuti apeleche kwa achakulu ŵa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito.

12 Katema kakoko mwenye che Helode, ŵatandite kwalagasya ŵandu ŵampepe wa mu mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. **2** Ni ŵambuleje che Yakobo mpwakwe che Yohana ni lipanga. **3** PaŴaiweni kuti chitendo cho chanonyelesye ŴAyahudi,

ŵapundisye, ŵaakamwile che Petulo nombe nawo. Yeleyo yatendekwe katema ka chindimba cha mikate jangatajikwa amila. **4** Paŵankamwile che Petulo, ŵammisile mu nyuumba jakutaŵilwa ni kwaŵika paasi pa mipingo ncheche ja ŵangondo ncheche ncheche kuti ŵalindilile. Che Helode ŵasachile kwakoposya che Petulo kwa ŵandu pakumala chindimba cha Ŵayahudi cha mikate jangatajikwa amila chachikuŵilanjikwa Pasaka. **5** Nipele, che Petulo paŵaliji mu nyuumba jakutaŵilwa jila, katema kakoko mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵalimbile kwapopelela kwa Akunnungu kwa mitima jao jose. **6** Chilo, likanaŵe kwika lyuŵa lilyatiji che Helode ankoposye che Petulo pa ŵandu, che Petulo ŵagonile pasikati ja ŵangondo ŵaŵili, ali ataŵikwe ni minyolo jiŵili ni ŵakulindilila ŵaliji nkulindilila pannango wa nyuumba jakutaŵilwa jila. **7** Chisisimuchile, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵajimilile ni lilanguka lyalanguchisye mu chuumba mo. Ni katumetume jo ŵantingenye che Petulo mu mbalati ni kwajimusya achitiji, “Njimuche chitema pe!” Papopo unyolo wawantaŵile mmakono wakutwiche ni kugwa paasi. **8** Katumetume jwa kwinani ŵansalile, “Nlitaŵe nkaanda wenu, mmwale ni italawanda yenu.” Che Petulo ŵatesile yeleyo ni katumetume jo ŵansalile, “Mmwale likoti lyenu munguye.” **9** Che Petulo ŵankuiye mpaka paasa pa nyuumba jakutaŵilwa, nambo nganamanyililaga kuti yele iyatendekwaga ni katumetume jwa kwinani jo yaliji isyene, ŵaganisisye kuti akwiwona yakwiwona. **10** Ŵapite liuto lyaandanda ni lyaaŵili lya ŵakulindilila, ŵaiche pannango wa chisyano wakwinjilila mmusi. Nnango wo waugwiche usyene, nombewo ŵakopweche paasa. Ni ŵaliji nkwenda litala limo ni papopo katumetume jwa kwinani jo ŵannesile che Petulo jikape. **11** Pelepo che

Petulo ŵaimanyi iyakopochele ni ŵatite, “Sambano ngumanyilila kusyene kuti, Ambuje antumile katumetume jwao jwa kwinani kukungulupusya mu ulamusi u che Helode ni kungoposya mu iŵailolelaga Ŵayahudi kuti ikopochele.” **12** Paŵaimanyilile yeleyo ŵajawile ku nyuumba ji che Maliamu achikulugwe che Yohana jwakuŵilanjikwa che Maliko. Mwelemo ŵasongangene ŵandu ŵajinji kupopela. **13** Che Petulo ŵapoposile pannango wa paasa ni ŵaiche katumetume mwali liina lyakwe che Loda kukupilikanila. **14** Mwali jo paŵalimanyilile lilowe li che Petulo, nganaugula nnango kwa ligongo lya kusengwa, nambo ŵautuchile nkati ni kwasalila kuti che Petulo ali pannango. **15** Ni ŵanyawo ŵansalile mwali jo, “Ntekupungwana!” Nombejo ŵalimbile kuti isyene ali ŵawowo. Ni ŵanyawo ŵansalile, “Jwelejo ali katumetume jwao jwa kwinani.” **16** Ni katema kakoko che Petulo ŵapundile kupoposya pannango. Nipele paŵaugwile nnango ŵambweni, ni kusimonga. **17** Che Petulo ŵagolwesye nkono kuti amyalale, ni kwasalila iŵatite Ambuje pakwakoposya mu nyuumba jakutaŵilwa. Nipele ŵaasalile akaalanjile yelei che Yakobo ni achalongo ŵane ŵakunkulupilila Kilisito, nombejo ŵatyosile ni kwaula kwine. **18** Pakwachele, ŵangondo ŵala ŵapundile kola lipamba lyelikulungwa yankati chichasimene che Petulo. **19** Nipele che Helode ŵatite asosekwe nambo nganiŵaona. Nipele ŵalamwile kuti ŵaausye ŵangondo ŵala, ni ŵatyosisye lilamulo kuti aulajikwe. Nipele che Helode ŵatyosile ku Yudea, ŵajawile ku Kaisalia ni kutama kukoko kwa moŵa gampepe. **20** Che Helode ŵaatumbilile nnope ŵandu ŵa ku Tilo ni ku Sidoni. Nambo ŵanyawo kwa pamo ŵaajaulile che Helode. Ŵakombwele kusyoŵekana ni che Blasto juŵaliji jwakuchimbichikwa ni jwakulindilila nyuumba ja mwenye, kuti

aŵe pamo ni ŵanyawo. Che Blasto ŵaajaulile che Helode ni kwachondelela kuti kuŵe ni chitendewele, pakuŵa chilambo chao chakulupililaga chakulya kutyochela ku chilambo cha mwenye. **21** Pa lyuŵa lilyasagulikwe, che Helode ŵawete iwalo ya umwenye ni kutama pa chitengu chao cha umwenye, ni kukunguluka ni ŵandu. **22** Ni ŵandu ŵala ŵanyanyisye achitiji, “Ali lili lilo ŵe lya nnungu, nganiliŵa lya mundu.” **23** Papopo katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵangwisisye che Helode paasi, pakuŵa nganiŵapa Akunnungu ukulu wo. Ni jakamwile mbango ni kuwa. **24** Nambo Lilo ŵe lya Akunnungu lyapundile kwenela. **25** Che Banaba ni che Sauli paŵamalisisye masengo ga Akunnungu, ŵanjigele che Yohana jwakuŵilanjikwa che Maliko ni kuuja kutyochela ku Yelusalemu.

13 Mu mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵa ku Antiokia, ŵapali ŵane ŵaŵaliji ŵakulondola ŵa Akunnungu ni ŵakwiganya. Mwa ŵelewo, ŵapali che Banaba ni che Simeoni jwakuŵilanjikwa jwampiliu ni che Lukio jwa ku Kulene ni che Sauli ni che Manaeni ŵaŵalelitwe pamo ni mwenye che Helode. **2** Nipele, paŵaliji nkupopela kwa Ambuje ni kutaŵa, Mbumu jwa Akunnungu ŵatite, “Mumichile pajika che Banaba ni che Sauli, kwa ligongo lya masengo ganaŵilasile.” **3** Nipele, paŵamasile kutaŵa ni kupopela, ŵaasajichile makono gao ni kwaleka ajaulangane. **4** Nipele, che Banaba ni che Sauli ali alajiswe ni Mbumu jwa Akunnungu ŵatulwiche mpaka ku Seleukia, kutyochela kweleko ŵakwesile ngalaŵa mpaka ku chilumba cha Kupulo. **5** Paŵaiche ku Salami, ŵaalalichile ŵandu Lilo ŵe lya Akunnungu mmajumba ga kupopelela Ŵayahudi, che Yohana Maliko ŵaliji pamo nawo nti jwakwatumichila. **6** Paŵajesilejesile mchilumba chose mpaka ku Pafo, ŵansimene nsaŵi jumo Myahudi, jwakulondola jwa

unami liina lyakwe Baliyesu. **7** Jweleju ŵaliji pamo ni che Selujio Paolo jwankulu jwa chilumba, mundu juŵaliji ni lunda nnope. Che Selujio Paolo ŵaaŵilasile che Banaba ni che Sauli kuti apilikane Liloŵe lya Akunnungu. **8** Nambo Elima nsaŵi jo, Elima Mchigiliki malumbo gakwe Jwakukanila, ŵasachile kunsiŵila jwankulu jwa chilumba anaukulupilile Ukilisito. **9** Nipele che Sauli jwakuŵilanjikwa che Paolo, ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu, ŵankolondolele Elima, **10** ni kuti, "Mmwe nli mwanache jwa Shetani! Mmwe nli jwammagongo jwa ya usyene yose! Mmwe nli jwaunami jwankulu ni jwaulamba! Moŵa gose ngankuleka kugalyungasya matala ga goloka ga Ambuje. **11** Sambano, ulamusi wa Ambuje chiunlamule, chimme jwangalola ni nganliwona lyuŵa kwa katema." Papopo pepo lyannyichilile lipundugulu ni chipi, ni ŵajendajendaga achinsosaga mundu jwakunkamula nkono kuti ŵaalongosye. **12** Jwankulu jwa chilumba jula paŵaiweni iyatendekwe yo, ŵankulupilile Che Yesu, ni ŵagasimosile nnope majiganyo gaŵagapilikene gankati Ambuje. **13** Nipele, che Paolo ni mpingo wakwe ŵakwesile ngalaŵa kutyochela ku Pafo ni ŵaichenje ku Pega mmusi wa Pamfilia, nambo che Yohana Maliko ŵaalesile ni kuujila ku Yelusalemu. **14** Nambo ŵanyawo ŵapelengenye kutyochela ku Pega mpaka ku Pisidia mmusi wa ku Antiokia. Nipele ŵajinjile mu nyuumba ja kupopelela pa Lyuŵa lya Kupumulila ni kutama. **15** Paŵamasile kusyoma mchitabu cha Malajisyo ni mu itabu ya ŴAkulondola, ilongola ŵa nyuumba ja kupopelela jila ŵalajisye utenga kukwao kuti, "Achalongo achinjetu, iŵaga nkwete maloŵe gagali gose gakwalimbisya mitima ŵandu ŵa, mmechete." **16** Nipele, che Paolo ŵajimi, ŵajongwele nkono ni kutanda kuŵecheta, "ŴAnyamwe ŴAisilaeli

achinjangu ni wose unkwalamba Akunnungu, mpilikanichisye!
17 Akunnungu ŵa ŵandu ŴIsilaeli ŵaasagwile achambuje
ŵetu, ni kwakusya paŵatamaga kuchilendo ku Misili kula. Ni
kwa ukombole wao wekulungwa ŵaakopwesye kweleko. **18**
Ni ŵaapililile mwipululu mula kwa yaka alobaini. **19** Nipele,
ŵasijonasile ngosyo nsano ni siŵili sya mchilambo cha Kanaani
ni ŵapele ŵanyawo chilambo cho kuti ajinjilanje majumba. **20**
Yeleyo yatendekwe kwa yaka mia nne na hansini. “Payamasile
yele Akunnungu ŵapele ŵakulamula kuti ŵaalongosye mpaka
katema ka che Samweli jwakulondola jwa Akunnungu. **21** Ni
pelepo ŵasachile kuŵa ni mwenye, ni Akunnungu ŵapele che
Sauli mwanagwao che Kishi jwa lukosyo lu che Benyamini
aŵe mwenye jwao kwa yaka makumi ncheche. **22** Akunnungu
paŵantyosisye che Sauli, ŵansagwile che Daudi kuŵa mwenye
jwao. ŴIalosisye kwakunda paŵasasile umboni nkati jwelejo
paŵatite, ‘Nammweni che Daudi mwanagwao che Yese, mundu
jwakuunonyelesya ntima wangu, juchagatendekanye gose
gingusaka kugatendekanya.’ **23** Kutyochela mu lukosyo lu che
Daudi Akunnungu ŵaapele ŴIaisilaeli Nkulupusyo, jwelejo ali
Che Yesu mpela iŵatite pakulanga. **24** Che Yesu akanaŵe
kugatanda masengo, ŵalongolele che Yohana achaalalichilaga
ŵandu wose ŵa ku Isilaeli aleche sambi ni kubatiswa. **25**
Nkumalisya masengo gakwe, che Yohana ŵaausisye ŵandu,
‘Ana nkuganisya kuti uneji ndili Chiwombosyo? Uneji nganima
ŵelewo ŵankwalindilila. ŴIelewo akwika panyuma pangu, ni uneji
nganguŵajilwa kugopola migoji ja italawanda yao.’ **26** “Achalongo
achinjangu ŵanli ŵanache ŵa che Iblahimu, ni ŵanyamwe
ŵanganimma ŴIayahudi ŵankwalamba Akunnungu! Au utenga wa
ukulupusyo wu uiche kukwetu. **27** Pakuŵa ŵanyawo ŵakutama

ku Yelusalemu pamo ni achakulu ŵao nganiŵamanyilila Che Yesu kuti ali Nkulupusyo, iyoyo nganagamanyilila malembelo ga ŵakulondola ŵa Akunnungu gagakusyomekwa pa Lyuŵa lya Kupumulila lyalili lyose. Kwa ligongo lyo ŵagamalichisye maloŵe ga ŵakulondola ŵa Akunnungu pakwalamula Che Yesu kuŵambikwa pa nsalaba. **28** Atamuno nganalisimana liwamba lyakuulagwa, nambo ŵaŵendile che Pilato aulajikwe. **29** Paŵamalisisye kupanganya yanayose iyalembekwe mmalembelo yankati ŵelewo, nipele ŵaatulwisye pa nsalaba ni kwasika mu lilembe lya mbugu. **30** Nambo Akunnungu ŵansyusisye. **31** Kwa moŵa gamajinji ŵaonekanaga kwa aŵala ŵaŵakwesile nawo kutyochela ku Galilaya kwaula ku Yelusalemu. Nombewo sambano ali ŵaumboni ŵakwe kwa ŵandu ŵa ku Isilaeli. **32** Ni uweji tuiche pelepa kukwalalichila Ngani Jambone ja chilanga chiŵachiŵisile Akunnungu kwa achambuje ŵetu. **33** Akunnungu achimalisisye chilanga cho sambano kwa ligongo lyetu uweji ŵatuli isukulu yao pakwasyusya Che Yesu. Mpela yaitite pakulembekwa mu Sabuli ja kaŵili, ‘Mmweji nli Mwanangu, uneji lelo jino mele Atati ŵenu.’ **34** Yankati kusyuka ku Che Yesu, kuti ngasawa sooni, Akunnungu ŵatite yelei, ‘Chinampe upile weswela wausyene unalanjile che Daudi.’ **35** Elo, ni mwine mwine mu Sabuli akuti, ‘Ngamunneka Jwanswela jwenu aweje.’ **36** Nambo nginiŵa yele ku che Daudi, pakuŵa che Daudi nsyene ŵatendekenye malinga ni iŵaisachile Akunnungu kutendekanya katema kao, nipele ŵawile ni ŵaasichile mu lilembe lya mbugu pachiŵandi ni achatati ŵao, ni chiilu chao chaosile. **37** Nambo, jwele juŵasyusikwe ni Akunnungu ngasawola. **38** Nipele, achalongo achinjangu ŴIsilaeli, mmanyilile kuti kwa litala li Che Yesu, utenga wa kulecheleswa sambi ukulalichilwa kukwenu,

nikuti jwalijose jwakunkulupilila Kilisito akulecheleswa sambi syose, chindu changachikukomboleka kukundikwa kwa litala lya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa. **39** Jwalijose juchankulupilile Jwelejo chaŵalanjikwe ŵambone paujo pa Akunnungu chindu chati Malajisyo ga che Musa ngagakukombola kuchipanganya. **40** Nipele, nlilolechesye chikansimana chechila chiŵachisasile ŵakulondola ŵa Akunnungu, **41** 'Mpilikanichisye ŵanyamwe ŵakulikanganichila, nsimonje nkawe! Pakuŵa chindu chinguchipanganya, mmoŵa ga, chindu cho ngankajitichisye atamuno mundu akansalile.'" **42** Che Paolo ni che Banaba paŵakopokaga mu nyuumba ja kupopelela jila, ŵandu ŵala ŵaachondelele aichanje sooni kukwasalila maloŵe go, Lyuŵa lya Kupumulila lyalikwika. **43** Paŵapwilingene mu nyuumba ja kupopelela mula, Ŵayahudi ŵajinji ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵaŵajitichisye dini ja Chiyahudi ŵaakuiye che Paolo ni che Banaba. Ŵanyawo ŵaŵechete nawo, ni kwalimbisya mitima kuti atamanje achikulupililaga upile wa Akunnungu. **44** Ni Lyuŵa lya Kupumulila liine, ŵandu ŵajinji, chiŵandi kwichila musi wose ŵasongangene kukupilikanila Liloŵe lya Ambuje. **45** Nambo Ŵayahudi paŵauweni mpingo wa ŵandu wo ŵagumbele wiu, nipele ŵachikanile chichasalaga che Paolo ni kwatukana. **46** Atamuno yeleyo, che Paolo ni che Banaba ŵaŵechete pangali lipamba, "YaŵajiIwe kuti Liloŵe lya Akunnungu litande kusalikwa kaje kwa ŵanyamwe. Nambo pakuŵa nlikanile ni kuganisya mwachinsyene kuti, ngankuŵajilwa kukola umi wa moŵa gose pangali mbesi, nipele tukunneka ni kwagalauchila ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. **(aiōnios g166)** **47** Pakuŵa Ambuje atulajisye yelei, 'Nambisile mmweji kuŵa lilanguka kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, kuti ŵandu wose ŵa pachilambo akulupuswe.'" **48**

Ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi paŵapilikene yele ŵasengwile, ni kuulapa utenga wa Ambuje, ni ŵandu wose ŵaŵasagulikwe kukola umi wa moŵa gose pangali mbesi, ŵaakulupilile Che Yesu. **(aiōnios g166)** **49** Liloŵe lya Ambuje lyajenele mchilambo chila chose. **50** Nambo Ŵayahudi ŵaachisisye achakongwe ŵakusichila, ŵakwapopela Akunnungu ni achalume ŵakumanyika ŵa mmusi wo. Ni ŵatandite kwalagasya che Paolo ni che Banaba, ni kwaŵinga mchilambo chao. **51** Nipele, achinduna ŵala ŵakung'undile luundu mmakongolo gao kulosya kuti akanikwe, ni ŵajawile ku Ikonio. **52** Nambo ŵakulijiganya ŵa Che Yesu ku Antiokia kula ŵasengwile ni kugumbala Mbumu jwa Akunnungu.

14 Nipele, ku Ikonio ko che Paolo ni che Banaba ŵajawile mu nyuumba ja kupopelela Ŵayahudi mpela iŵatite pakusyoŵelela ni kuŵecheta pangali lipamba, mpaka Ŵayahudi ŵajinji ni Ŵagiliki ŵakulupilile. **2** Nambo Ŵayahudi ŵangakwakulupilila Che Yesu ŵaachisisye ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi kuti ŵaachime che Paolo ni che Banaba. **3** Che Paolo ni che Banaba ŵatemi kweleko moŵa gamajinji. Ŵaŵechete pangali lipamba yankati Ambuje, ni Ambuje wo ŵalosisye pangasisa usyene wa utenga waujenesye nkati upile wao, kwa kwakombolechesya kutendekanya imanyisyo ni yakusimonjeka. **4** Nambo ŵandu wose ŵa musi wo ŵasapulene, ŵane ŵalumbikene ni Ŵayahudi ni ŵane ŵalumbikene ni achinduna ŵala. **5** Nipele, ŵampepe mwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ni Ŵayahudi pamo ni ilongola ŵao, ŵalamwile kwapanganyichisya yangalumbana achinduna ŵala ni kwaulaga kwa kwaputa maganga. **6** Achinduna nkumanyilila yeleyo ni ŵautuchile kuchilambo cha ku Likaonio mmisi ja ku Lisita ni ku Debe, ni ilambo yaili mumbali mwakwe, **7**

ni ŵajendelechele kwalalichila ŵandu Ngani Jambone mmisi jo. **8** Ku Lisita ko jwapali mundu juŵaliji jwakulemala, ni jwanganajenda kose chitandile kupagwa kwakwe. **9** Mundu jo ŵampilikanichisye che Paolo paŵalalichilaga. Nipele che Paolo ŵanlolechesye uchenene, ni paŵaimanyilile kuti akwete chikulupi chakombola kulamwa, **10** ŵaŵechete kwa kunyanyisya kuti, “Njime uchenene ni makongolo genu!” Papopo mundu jo ŵasumbile ni kutanda kwenda. **11** Mpingo wa ŵandu ula paŵachiweni chiŵachipanganyisye che Paolo, ŵatandite kunyanyisya Mchilikaonia achitiji, “Achiminungu atutuluchile chisau ŵandu!” **12** Che Banaba ŵaŵilanjikwe Seu ni pakuŵa che Paolo ŵaliji jwakuŵecheta jwankulu, ŵaŵilanjikwe Helime. **13** Ni jŵambopesi jwa nyuumba ja nnungu Seu jijaliji paasa pa musi, ŵajigele ng'ombe ni uluŵa paujo pa nnango wekulungwa wa musi, nsyene pamo ni mpingo wa ŵandu ula ŵasachile ŵatajile mbopesi che Paolo ni che Banaba. **14** Nambo che Banaba ni che Paolo paŵajipilikene ngani jo ŵapapwile iwalo yao ni ŵautuchile kwauli mpingo wa ŵandu kula achinyanyisyaga, **15** alinkuti, “Mwanya, ana ligongo chi nkutendekanya yelei? Noweji tuli ŵandu pe mpela ŵanyamwe. Ni sooni tuiche pelepa kukunlalichila Ngani Jambone kuti nneche inyago pe ni kwagalauchila Akunnungu ŵaali ŵajumi, ŵaŵagumbile kwinani ni chilambo ni mbwani ni yose yaili mwelemo. **16** Kalakala ko Akunnungu ŵaalesile ŵandu wose ŵa pachilambo atendekanye iŵasachile. **17** Natamuno yeleyo Akunnungu nganaleka kulilosya kwakwapanganyichisya yambone, achanyesyesyaga ula kutyochela kwinani ni kwapa masika gambone kwa katema kakwe, akumpa yakulya ni kungumbasya kusengwa mmitima jenu.” **18** Namuno achinduna ŵala ŵatite yeleyo, yalemile

kwalekasya ŵandu ŵala akasaŴatajila mbopesi. **19** Nambo ŵaiche Ŵayahudi ŵampepe kutyochela ku Antiokia ni ku Ikonio, ni ŵanyenjile ŵandu ŵapanganyichisye yangalimate che Paolo ni che Banaba. Ni ŵamponyile che Paolo maganga ni kwautila paasa musi achiganisyaga kuti awile. **20** Nambo ŵandu ŵakwakulupilila Che Yesu paŴansyungwile, ŵajimwiche ni kwinjila mmusi. MalaŴi jakwe ŵatyosile pamo ni che Banaba kwaula ku Debe. **21** Che Paolo ni che Banaba ŵaalalichile ŵandu Ngani Jambone ku Debe ko ni kwapata ŵakulijiganya ŵajinji, nipele ŵaujile ku Antiokia achipitilaga ku Lisita ni ku Ikonio. **22** Ni ŵaalimbisye ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵa misi jo ni kwatulasya ntima kuti atame mchikulupi nkulimbangana. Ni ŵaasalile, “Tukusachilwa kugapitila masausyo gamajinji kuti tujinjile mu Umwenye wa Akunnungu.” **23** Che Paolo ni che Banaba paŴamasile kwasagula achakulu mu kila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, ŵapopele ni kutaŴa nipele ŵaapopelele kwa Ambuje ŵaŴakulupilile kuti chiŴaagose. **24** Che Paolo ni che Banaba paŴapitaga ku Pisidia ŵaiche ku chilambo cha Pamfilia. **25** PaŴamasile kulalichila Ngani Jambone kwa ŵandu ŵa ku Pega, ŵatuluchile ku Atalia. **26** Kutyochela ku Atalia ŵajendelechele ni ulendo kwa ngalaŴa jajikulungwa ni kuuja ku Antiokia kuŴaŴisilwe mmakono ga Akunnungu ni kupegwa upile kwa ligongo lya masengo gagali gamamale. **27** Che Paolo ni che Banaba paŴaiche ku Antiokia ko, ŵasongangenye mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵa pelepo, nipele ŵaasalile yanayose iŴaitesile Akunnungu pamo nawo, ni iŴatite pakwaugulila litala ŵandu ŵangaŴa Ŵayahudi ŵakulupilile Che Yesu. **28** Nipele ŵatemi kweleko moŴa gamajinji pamo ni ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu.

15 Ŵaiche ŵandu ŵane ku Antiokia kutyochela ku Yudea ni kutanda kwajiganya achalongo ŵala achitiji, “Iŵaga ngammumbala malinga ni chisyoŵelo chiŵalamwile che Musa, ngankombola kukulupuka.” **2** Che Paolo ni che Banaba ŵakanilanaga nawo yankati ngani jo, nipele ŵaasagwile che Paolo ni che Banaba pamo ni mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵampepe ŵa ku Antiokia ko ajaulangane kwa achinduna ni achachekulu ku Yelusalemu kukukunguluchila ngani jo. **3** Nipele mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵala ŵaalanjile, ni ŵanyawo ŵapite ku Foinike ni ku Samalia achisalaga yankati ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi iŵatite pakwagalauchila Akunnungu. Ni ngani jo jaasengwasisye nnope ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. **4** Paŵaiche ku Yelusalemu, mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ni achinduna ni achachekulu ŵaapochele ŵanyawo, nombewo ŵaasalile yanayose iŵaitesile Akunnungu pamo nawo. **5** Ni ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵane ŵa mpingo wa Mafalisayo ŵajimi ni kuti, “Iŵajilwe ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi kwaumbasya ni kwajiganya kugakamulichisya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa.” **6** Nipele achinduna ni achachekulu ŵasongangene kuti asosesose yankati lilоŵe lyo. **7** Paŵapundaga kuusyausyana, che Petulo ŵajimi ni kuti, “Achalongo achinjangu, mwachinsyene nkumanyilila kuti moŵa gagapite Akunnungu yanonyele kuusagula une pasikati jenu nalichile Ngani Jambone kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, kuti apilikane ni kukulupilila. **8** Nombe Akunnungu ŵakujimanyilila mitima ja ŵandu wose, ŵalosisye pangasisa kuti ŵapochele pakwapa Mbumu jwa Akunnungu mpela iŵatite pakutupa uweji. **9** Nganatenda lusagu pasikati jetu ni ŵanyawo, ŵajiswejesye mitima jao ligongo ŵakulupilile. **10** Sambano, ana ligongo

chi nkwalinga Akunnungu? Ana kwa chichi nkulinga kwatwika
ŵakulijiganya ŵala misigo jakutopa janganakombola kutwichila
achambuje ŵetu natamuno uweji? **11** Ikaŵaga yeleyo, nambo
tukukulupilila kuti tutukulupuswe ni upile wa Ambuje Che
Yesu, mpela ŵanyawo yakuti pakukulupilila." **12** Mpingo
wose wamyalele ni kwapilikanila che Banaba ni che Paolo
ŵaŴaliji nkwatanjila imanyisyo ni yakusimonjeka yose yaitesile
Akunnungu ni makono gao mwa ŵandu ŵangaŴa Ŵayahudi. **13**
PaŴamyalele, ŵatandite kuŴecheta che Yakobo kuti, "Achalongo
achinjangu, mumbilikanile, **14** Che Simoni jwakuŴilanjikwa che
Petulo atusalile iŴatite Akunnungu kundanda pakwalola ŵandu
ŵangaŴa Ŵayahudi ni kwasagula ŵampepe mwa ŵelewo kuti
aŴeje ŵao. **15** Chelechi chikwilana ni maloŴe ga ŵakulondola ŵa
Akunnungu mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,
16 Akunnungu akuti 'Pakumala yelei chinjiuja, ni kutaŴa sooni
lisakasa li che Daudi lilyagwile, chinjikolosya masame gakwe
ni kutaŴa sooni. **17** Pelepo ŵandu ŵaŴasigele wose, ŵandu
ŵangaŴa Ŵayahudi wose unaŴilasile aŴeje ŵandu ŵangu
chiŴasose Ambuje. **18** Ambuje ni iyakuti pakusala, ŵelewo ni
ŵaŴatesile yelei imanyiche chitandile kalakala ko.'" **(aiōn g165)**
19 Che Yakobo ŵapundile kuŴecheta, "Une ngulamula kuti,
tukaasakalisya ŵandu ŵangaŴa Ŵayahudi ŵakwagalauchila
Akunnungu. **20** Nambo twalembele chikalata ni kwasalila kuti
analye yakulya yaitajikwe mbopesi ku inyago, aleche chikululu ni
akalya inyama yakupopotola ni kuleka kulya miasi. **21** PakuŴa
chitandile kalakala Malajisyo ga Akunnungu gaŴapele che Musa
galiji nkusyomekwa moŴa gose mmajumba ga kupopelela pa
LyuŴa lya Kupumulila lyalili lyose ni kulalichilwa mmisi jajili
jose." **22** Nipele, achinduna ni achachekulu pamo ni mpingo

wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wose ŵa ku Yelusalemu ŵalamwile kwasagula ŵandu ŵampepe mwa achinsyene pe ni kwalajisya ku Antiokia pamo ni che Paolo ni che Banaba. Nipele ŵaasagwile che Yuda pane akummilanga che Balisaba ni che Sila, ŵanyawo ŵaliji ilongola mwa ŵa ŵandu ŵaŵankulupilile Kilisito. **23** Nipele ŵapele chikalata chichalembekwe yele, “Uweji achinduna ni achachekulu, achalongo achinjenu, tukunkomasya mwanya achalongo achinjetu ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵa Ku Antiokia ni ku Silia ni ku Kilikia. **24** Tupilikene kuti ŵandu ŵane ŵaŵatyosile kukwetu uwe ŵansakalisye ŵanyamwe ni kuntaga lipamba mitima jenu kwa maloŵe gao. Nambo ŵanyawo nganitwatuma kose. **25** Nipele, tujilene kwa pamo kwasagula ŵandu ŵampepe ni kwatuma kukwenu pamo ni ŵakunonyelwa ŵetu che Banaba ni che Paolo, **26** ŵandu ŵautyosisye umi wao kwaligongo lya masengo ga Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. **27** Nipele, twatumile che Yuda ni che Sila kukwenu, ŵele ŵanyawo chansalile itulembile yo kwa kang'wa syao. **28** Pakuŵa Mbumu jwa Akunnungu pamo ni uweji tujitichisye kuti tukaatwika nsigo wine wakutopela kupunda ayi inkusachilwa kuimanyilila. **29** Nkalya yakulya yaitajikwe mbopesi ku inyago ni nkalya miasi ni nkalya nyama ja inyama yakupopotola ni nneche chikululu. Chintende yambone naga chintende yeleyo, ntame kwa chitendewele.” **30** Paŵalanjile, ŵanyawo ŵatyosile ku Yelusalemu ni kutuluchila ku Antiokia, kwele ŵauŵilasile pamo mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wose, ni kwapa chikalata chila. **31** Ni paŵachisyomile chikalata chila, ŵasangalele kwannope ligongo maloŵe gakwe gaatulesye mitima. **32** Che Yuda ni che Sila ŵaŵaliji ŵakulondola ŵa Akunnungu, ŵaajamwiche achalongo kwa maloŵe gamajinji

ni kwalimbisya ŵandu ŵakukulupilila. **33** Paŵatemi moŵa gampepe ku Antiokia, ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵaalanjile ajaulangane kwa chitendewele, kuuja kwa ŵaŵatumile ŵala. **34** Nambo che Sila ŵasachile kusigala. **35** Che Paolo ni che Banaba ŵasigele ku Antiokia kwa moŵa, achijiganyaga ni kulalichila Liloŵe lya Ambuje pamo ni ŵandu ŵane. **36** Pagapite moŵa gampepe, che Paolo ŵansalile che Banaba, “Twende tuuje, tukaalole achinjetu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵala ku misi jajili jose kutwalalichile Liloŵe lya Ambuje ni kulola yakuti pakwendelechela.” **37** Nipele, che Banaba ŵasachile kwajigala che Yohana Maliko kuti alongane nawo. **38** Nambo che Paolo nganasaka kulongana ni che Maliko, ligongo ŵanlesile ku Pamfilia kundanda ni nganasaka kukamulangana pa masengo gao. **39** Nipele, ŵakanilene kwannope ni kulekangana matala. Che Banaba ŵalongene ni che Maliko, ŵakwesile ngalaŵa ni kwaula ku Kupulo. **40** Nombe che Paolo ŵansagwile che Sila, ni ŵandu ŵakwakulupilila Che Yesu ŵa pelepo ŵampopelele apegwe upile wa Ambuje ni kwaula. **41** Ni mu ulendo wo ŵajesile mu ilambo ya ku Silia ni ku Kilikia achalimbisyaga mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito mu ilambo yo.

16 Che Paolo ŵaiche ku Debe ni ku Lisita, kweleko ŵatemi mundu jwakunkuya Che Yesu liina lyakwe che Timoseo. Achikulugwe che Timoseo ŵaliji Myahudi nombejo ŵaliji mundu jwakwakulupilila Che Yesu, nambo atatigwe ŵaliji Mgiliki. **2** Che Timoseo ŵakunguluchilwaga umboni wambone ni ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵa ku Lisita ni ku Ikonio. **3** Che Paolo ŵasachile kunjigala che Timoseo mu ulendo wao, nipele ŵambumbesye. Ŵatesile yeleyo ligongo lya Ŵayahudi ŵaŵaliji mu ilambo mo pakuŵa wose ŵamanyilile kuti atatigwe

che Timoseo ŵaliji Mgiliki. **4** Paŵapitaga mmisi jila ŵapele ŵandu malajisyo gaŵakopwesye achinduna ni achachekulu ku Yelusalemu kula ni kwasalila kuti agakamulichisye. **5** Nipele, mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito japundile kulimbangana mu chikulupi, ni winji wa ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu wajonjesyeche lyuŵa ni lyuŵa. **6** Che Paolo ni achinjakwe ŵapite mu ilambo ya ku Filigia ni ku Galatia ligongo Mbumu jwa Akunnungu ŵakanyisye akaalalichila ŵandu utenga wo mu chilambo cha ku Asia. **7** Paŵaiche mmipika ja ku Misia, ŵasachile kwaula ku Bisinia, nambo Mbumu ju Che Yesu ŵakanyisye. **8** Nipele ŵapelengenye Misia ni kutuluchila ku Tuloa. **9** Chilo chichocho pecho, che Paolo ŵaiweni yakuwona yati, mundu jwa ku Makedonia ŵajimi achachondelelaga achitiji, “Njomboche, nnyiche ku Makedonia kuntukamusye.” **10** Che Paolo paŵagaweni gelego mu yakuwona, papopo twaliŵichile chile kwaula ku Makedonia pakuŵa twaiweni kuti Akunnungu atuŵilasile tukaalalichile ŵandu Ngani Jambone. **11** Kutyochela ku Tuloa twajesile ni ngalaŵa mpaka ku Samotalaki, malaŵi jakwe twaiche ku Neapoli. **12** Kutyochela kweleko, twajawile mpaka ku Filipi musi wekulungwa wa chilambo cha ku Makedonia ni sooni musi wo waliji musi wautaŵikwe ni Ŵaloma. Twatemi mmusi mo kwa moŵa gampepe. **13** Pa lyuŵa lya Kupumulila twakopweche paasa musi ni twajawile kungulugulu lusulo kutwaganisyaga kuti kwana kwakupopelela. Twatemi ni kukunguluka ni achakongwe ŵaŵasongangene pelepo. **14** Mwa ŵaŵatupikanilaga ŵala jwapali jwankongwe jwakwapopela Akunnungu liina lyao che Lidia jwa musi wa ku Siatila, juŵasumisyaga iwalo ya ntengo. Ambuje ŵaugwile ntima wakwe kuti akamulisye iŵaŵechetaga che Paolo yo. **15** Che Lidia paŵabatiswe pamo ni ŵaali mu

nyuumba jakwe, ŵatuchondelele achitiji, “Iŵaga nkulola kuti ngwakulupilila Ambuje, njinjilanje mu nyuumba jangu ni kutama mwelemo.” Ni ŵatuchisisye tujaule. **16** Lyuŵa limo patwajaulaga kwiuto kwa mapopelelo kula, twasimene ni kapolo mwali jwana lisoka lya kulondola. Mwali jo ŵaliji nkwapa achambujegwe mbiya syesijinji kwa ulondole wakwe. **17** Nipele mwali jo ŵankuiye che Paolo noweji achinyokonyaga kuti, “Ŵandu ŵa ali achikapolo ŵa Akunnungu Ŵakulu. Akunsalila ichinjile pakukulupuswa.” **18** Yeleyo ŵatendaga moŵa gamajinji, mbesi lyuŵa limo che Paolo yachimile ni ŵangalauchile ni kulisalila lisoka lyo, “Ngunlamula kwa ulamusi u Che Yesu Kilisito nkopoche mwa mwali ju!” Papopo lisoka lyo lyakopweche. **19** Nambo achambujegwe mwali jo paŵaiweni kuti chilolelo chao chakupata ipanje chimasile, ŵaakamwile che Paolo ni che Sila ni kwakwekwelemya mpaka pakusumichisya malonda, mmbujo mwa achakulu ŵa musi. **20** Nipele ŵaapeleche kwa ŵamalamulo achitiji, “Ŵandu ŵa ali Ŵayahudi ŵakuutindiganya musi wetu. **21** Akwiganya masyoŵelo gangaŵajilwa mmalajisyo getu uweji ŵatuli Ŵaloma ngatukukombola kwajitichisya atamuno kuipanganya.” **22** Mpingo wa ŵandu walumbikene ni kwaputa che Paolo ni che Sila, nipele ŵamalamulo ŵala ŵaausile che Paolo ni che Sila iwalo yao ni kwalamula aputikwe mbokola. **23** Paŵamasile kwaputa kwannope ŵaaŵisile mu nyuumba jakutaŵilwa ni kunlajisya jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa kuti ŵaagose uchenene. **24** Nombe paŵagapochele malajisyo gala, ŵaaŵisile che Paolo ni che Sila mu chuumba cha munkati nnope mu nyuumba jakutaŵilwa jila ni ŵaataŵilile makongolo gao pa likongwa. **25** Nambo pasikati chilo che Paolo ni che Sila ŵaliji nkwapopela Akunnungu ni kwajimbila nyimbo sya kwalapa ŵaŵataŵikwe ŵane ŵala ŵaliji

nkwapikanila. **26** Chisisimuchile chakopochele chindendemesi chekulungwa cha lisi chati misingi ja nyuumba jakutaŵilwa jatinganyiche. Papopo minango jose jaugwiche ni minyolo jijaataŵile ŵaŵataŵikwe ŵala jakutwiche. **27** Jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa jula paŵajimwiche ni kujiwona minango ja nyuumba jeugule ŵaganisisye kuti ŵaŵataŵikwe wose ŵatisile. Nipele ŵasolomwele upanga wakwe, ŵatiji aliulaje. **28** Nambo che Paolo ŵambilasile kwa lilowe lyekulungwa, "Nkaliulaga pakuŵa wose tuli mmumu." **29** Jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa jula paŵaŵendile apegwe lumuli, ŵaguluchile nkati ni kugwa mmbujo pa makongolo ga che Paolo ni che Sila achitetemelaga kwa lipamba. **30** Nipele ŵaajigele che Paolo ni che Sila ni kwakoposya paasa ni kwausya, "Achambuje, ana ikuumajila kupanganya chichi pakuti ngulupuche?" **31** Che Paolo ni che Sila ŵajanjile, "Mwakulupilile Ambuje Che Yesu, ni pachinchikulupuswa mmwejo ni ŵaali mu nyuumba jenu." **32** Nipele che Paolo ni che Sila ŵanlalichile Lilowe lya Ambuje jwakulindilila jo pamo ni wose ŵaali mu nyuumba jakwe. **33** Katema kakoko ka chilo jwakulindilila jwa nyuumba jakutaŵilwa jo ŵaajigele che Paolo ni che Sila ni kugajosya maŵanga gao. Nipele ŵabatiswe jwakulindilila pamo ni wose ŵaali mu nyuumba jakwe. **34** Nipele jwakulindilila jwa nyuumba jakutaŵilwa jo ŵaajigele che Paolo ni che Sila ni kwajausya ku nyuumba jakwe ni ŵapele chakulya. Ni nsyene pamo ni ŵaali mu nyuumba jakwe ŵasangalele kwannope pakuŵa sano akwakulupilila Akunnungu. **35** Pakwachele ŵamalamulo ŵa Chiloma ŵalajisye achakulu ŵa ŵakulindilila nyuumba jakutaŵilwa achitiji, "Mwalechele ŵandu ŵala ajaulangane." **36** Jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa jula ŵansalile che Paolo ngani jo achitiji, "Ŵamalamulo alajisye

utenga kuti alakwe ni che Sila nlecheleswe. Sambano njaule kwa chitendewele.” **37** Nambo che Paolo ŵansalile jwankulu jwa ŵakulindilila jo, “Nkuti uli? Nachiŵamuno nganitukola magambo, atuputile mbokola pelanga akuno uweji tuli Ŵaloma. Sooni ŵatuŵisile mu nyuumba jakutaŵilwa ni sambano ana akutukoposya kwachisyepela? Ngwamba! Akusachilwa aichanje achinsyene kukutukoposya.” **38** Achakulu ŵa ŵakulindilila ŵala ŵajawile kukwasalila ŵamalamulo yankati ngani jo, ni ŵamalamulo ŵala paŵapilikene kuti che Paolo ni che Sila ŵaliji Ŵaloma, ŵajogwepe. **39** Nipele, ŵaiche ni kwachondelela ŵanyawo kuti ŵalechelesye ni paŵakopwesye ŵachondelele kuti akopoche pa musi wo. **40** Che Paolo ni che Sila ŵakopweche mu nyuumba jakutaŵilwa ni kwaula ku nyuumba ji che Lidia. Kweleko ŵasimene ni ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵakamulisye mitima ni ŵatyosile.

17 Nipele che Paolo ni che Sila ŵapelengenye ku Amfipoli ni ku Apolonia, ni ŵaiche ku Sesalonike kujaliji nyuumba ja kupopelela ja Ŵayahudi. **2** Ni che Paolo malinga ni masyoŵelo gakwe ŵalumbikene nawo ni kuusyausyana nawo nkati Malembelo ga Akunnungu kwa moŵa gatatu ga Lyuŵa lya Kupumulila. **3** Ŵaagopolele ni kwasalila pangasisika kuti yaŵajilwe Kilisito asauche ni kusyuka. Ŵaasalile, “Aŵa Che Yesu ŵangwajenesya kukwenu, ŵelewo ali Kilisito.” **4** Ŵane mwa ŵanyawo ŵakulupilile ni ŵalumbikene ni che Paolo ni che Sila. Ni sooni, mpingo wekulungwa wa Ŵagiliki ŵaŵaliji nkwapopela Akunnungu ni achakongwe ŵakuchimbichikwa ŵajinji ŵaakulupilile Akunnungu. **5** Nambo Ŵayahudi ŵagumbele wiu ni ŵaajigele ŵandu ŵangalumbana ŵa pakusumichisya malonda ni ŵalumbikene pamo ni kutanda kutindiganya pamusi

pose. Ŵajijimuchile nyuumba ji che Yasoni achiganisyaga kuti chiŵasimane che Paolo ni che Sila mwelemo kuti ŵakoposye kwa ŵandu. **6** Nambo nganiŵasimana, nipele ŵaajigele che Yasoni pamo ni ŵandu ŵane ŵakunkulupilila Che Yesu ni kwakwekwelemya mpaka kwa achakulu ŵa musi achinyanyisyaga kuti, "Ŵandu ŵa akutindiganya chilambo chose ni sano alinji pamusi pano. **7** Che Yasoni ŵaapochele mu nyuumba jao. Wose akukananga kugakuya malajisyo ga Mwenye jwa ku Loma achitiji, eti, 'Apali mwenye jwine jwakuŵilanjikwa Che Yesu.'" **8** Achakulu ŵa musi pamo ni mpingo wa ŵandu ula paŵagapilikene maloŵe go yatindigenye mu ntwe. **9** Nipele ŵaatesile che Yasoni ni achinjakwe atyosye chikole ni ŵalesile ajaulangane. **10** Chilo, ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵa ku Sesalonike ŵala ŵachisisye che Paolo ni njakwe che Sila ajaulangane ku Belea. Ni ŵanyawo paŵaiche kweleko ŵajinjile mu nyuumba ja kupopelela ja Ŵayahudi. **11** Nambo, ŵandu ŵa ku Belea ŵaliji ŵakupilikanichisya nnope kupunda ŵa ku Sesalonike. Ŵalipochele Liloŵe lya Akunnungu kwa lung'wanu lwekulungwa ni moŵa gose ŵaliji nkugalolechesya lolechesya Malembelo ga Akunnungu kanga yaŵaiŵechetaga che Paolo yo yaliji isyenesyene. **12** Ŵayahudi ŵajinji ŵakulupilile pamo ni achakongwe ni achalume ŵa Chigiliki ŵakuchimbichikwa. **13** Nambo Ŵayahudi ŵa ku Sesalonike paŵaimanyi kuti che Paolo ŵaliji nkulalichila Liloŵe lya Akunnungu ku Belea ko, ŵajawile kweleko nombe ni kutanda kutindiganya ni kujichisya mipingo ja ŵandu. **14** Papopo ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵapechesye che Paolo ku mbwani nambo che Sila ni che Timoseo ŵasigele ku Belea. **15** Ŵandu ŵaŵampechesye che Paolo ŵala ŵampechesye mpaka ku Asene. Nombewo ŵausile

ku Belea ali ni malajisyo kutyochela ku che Paolo gagakuti che Sila ni che Timoseo ŵakuye chitema pe. **16** Che Paolo paŵaliji ku Asene nkwalindilila ŵanya che Sila ni che Timoseo, yachimile nnope muntima mwao pakuŵa ŵauweni musi wo ugumbele inyago ya achiminungu. **17** Nipele ŵausyeneusyene ni Ŵayahudi ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵaŵaliji nkwalamba Akunnungu mu nyuumba ja kupopelela, lyuŵa ni lyuŵa ŵausyeneusyene ni ŵandu ŵaŵasimanaga nawo pakusumichisya malonda. **18** Ŵandu ŵaŵalijigenye lunda lwa Chiepikulo ni Chisitoiki ŵatesile makani ni che Paolo. Ŵane ŵatite, “Ana ujinga chi wakuusala mundu ju?” Ŵane ŵatite, “Akuwoneka mpela akulalichila ngani ja achiminungu achalendo.” Ŵatite yeleyo pakuŵa che Paolo ŵaliji nkulalichila ngani ji Che Yesu ni yatite kusyuka, **19** Nipele ŵanjigele che Paolo ku Aleopago achitiji, “Tukusaka tukombole kugamanyilila gele majiganyo gasambano ginkusala ga. **20** Indu ine itwipilikene mmawiwi getu ikuwoneka kuŵa ya chilendo kukwetu. Nipele tukusaka kugamanyilila malumbo ga yele indu yo.” **21** Ŵandu ŵa ku Asene ni achalendo wose ŵakulonjela kweleko ŵajigele katema kakajinji kutagula ni kupilikanila ngani ja sambano. **22** Nipele che Paolo ŵajimi paujo pa nkungulu wa Aleopago ni kuti, “Ŵanyamwe ŵandu ŵa ku Asene, nguwona kuti ŵanyamwe nli ŵandu ŵa dini nnope, **23** pakuŵa panaliji nkwendajenda akuno ni akunokuno napaweni peuto pankutyochesya mbopesi, ni sooni nachisimene chilisa chimo chilembekwe, ‘Kwa Akunnungu ŵangamanyika.’ Nipele ngunlalichila ŵanyamwe chele chindu chinkuchipopelela pangachimanyilila. **24** Akunnungu ŵaŵachigumbile chilambo ni yose yaili mwelemo, ŵelewo ni Ambuje ŵa kwinani ni chilambo chino, ŵelewo ngakutama mmajumba ga Akunnungu getaŵe

ni ŵandu. **25** Sooni ngakutumichilwa ni makono ga ŵandu ni ngakuchisaka chachili chose, pakuŵa asyene akwapa ŵandu wose umi ni kwakombolechesya kupumula ni kwapa indu yose. **26** Kutyochela mwa mundu jumo ŵapanganyisye ŵandu wose ŵa pachilambo pano ni kwakombolechesya kutama palipose pachilambo pano. Ŵalamwile kutyochela kundanda katema chi ni papi pachatame ŵandu wo. **27** Ŵatesile yeleyo kuti ŵandu ŵa ilambo yo ŵasoseje Akunnungu namuno kwakwapapasya ŵasimane. Natamuno yeleyo Akunnungu ngakutalikangana ni jwalijose. **28** Mpela ila mundu jumo iŵatite pakusala, 'Mwa ŵelewo uweji tukwete umi, tukwenda ni kutama!' Mpela ila ŵakwimba ŵenu ŵane, ŵatite, 'Uweji wose tuli ŵanache ŵao.' **29** Nipele pakuŵa tuli ŵanache ŵao Akunnungu, ngaikuŵajilwa kuganisya kuti Akunnungu akulandana ni sahabu ni madini ga mbiya atamuno liganga lyesepe uchenene kwa lunda lwa ŵandu. **30** Ndema sya ungamanyilila wao, Akunnungu ŵalitesile nti ngakulola. Nambo sambano akulajisya kuti ŵandu wose ŵa palipose aleche sambi. **31** Pakuŵa aŵisile lyuŵa lichiŵalamule ŵandu ŵa pachilambo kwa goloka, kwa litala lya mundu jumo jwansagwile. Nombe Akunnungu ŵaalosisye pangasisa ŵandu wose ngani ji, pakunsyusya mundu jo!" **32** Nipele paŵampilikene che Paolo achiŵechetaga yankati kusyuka kwa ŵawe, ŵane mwa ŵanyawo ŵatesile chanache, nambo ŵane ŵatite, "Tukusaka tumpikanile sooni nkati yeleyo." **33** Che Paolo ŵatyosile pankungulu ni kwalekanga. **34** Nambo ŵandu ŵampepe ŵalongene nawo ni kwakulupilila Che Yesu. Mwa ŵandu wo ŵapali che Dionisio jumo jwa mpingo waukuŵilanjikwa Aleopago ni jwankongwe liina lyakwe che Damali ni ŵandu ŵane.

18 Payamasile yeleyo, che Paolo ŵatyosile ku Asene ni kwaula ku Kolinto. **2** Ku Kolinto ko ŵansimene Myahudi jumo jwa ku Ponto liina lyakwe che Akila. Che Akila ŵaliji pamo ni ŵankwawo jwakuŵilanjikwa che Pilisila, ni mmoŵa gagogo pego ŵausile kutyochela ku Italia pakuŵa mwenye che Kilaudio ŵalamwile kuti Ŵayahudi wose atyoche ku Loma. Che Paolo ni ŵajawile kukwalola, **3** ni pakuŵa masengo gao galiji gamo, masengo gakutota mahema, che Paolo ŵatemi nawo ni kupanganya masengo. **4** Lyuŵa lya Kupumulila lili lyose che Paolo ŵaŵechetesyene ni ŵandu mu nyuumba ja kupopelela achilingaga kwachisya Ŵayahudi ni Ŵagiliki. **5** Che Sila ni che Timoseo paŵaiche kutyochela ku Makedonia, che Paolo ŵalityosisye kwa katema kakajinji kulalichila LiloŵE achalosyaga pangasisa Ŵayahudi kuti Che Yesu ali Chiwombosyo. **6** Nambo paŵankanile ni kuntukana, che Paolo ŵakung'undile luundu mu iwalo yao paujo pao ni kuti, “Mwajonasikaga, chinnyimanyilile mwachinsyene, uneji nganingola magambo. Ni kutandila sambano chinaajaulile ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi.” **7** Nipele che Paolo ŵatyosile kweleko ni kwaula kutama mu nyuumba ja mundu jumo jwangaŵa Myahudi, juŵaajogopaga Akunnungu, mundu jo liina lyakwe che Tito Yusto, nyuumba jao jaŵandikene ni nyuumba ja kupopelela. **8** Che Kilispo, juŵaliji jwankulu jwa nyuumba ja kupopelela jila pamo ni ŵaali mu nyuumba jao wose ŵaakulupilile Ambuje. Ŵakolinto ŵajinji ŵaupilikanile utenga wo nipele ŵakulupilile ni kubatiswa. **9** Chilo chimo Ambuje ŵansalile che Paolo mu yakwiwona, “Kasinjogopa, nlimbile kulalichila pe ni nkaleka kupanganya chinkuchipanganya cho, **10** pakuŵa uneji nansyene ndili pamo nomwe. Ngapagwa jwalijose juchalinje kumpoteka pakuŵa pamusi wu ngwete ŵandu

ŵajinji.” **11** Nipele, che Paolo ŵatemi kweleko chaka ni miesi nsano ni umo achajiganyaga ŵandu Lilowe lya Akunnungu. **12** Nambo katema che Galio paŵaliji jwankulu jwa chilambo cha Akaya, Ŵayahudi ŵasimene, ŵankamwile che Paolo ni kunjausya ku nkungulu. **13** Ni ŵatite, “Mundu ju akwachisya ŵandu ŵapopelele Akunnungu pangagakuya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa.” **14** Che Paolo akanaŵe kuŵecheta, che Galio ŵaasalile Ŵayahudi, “Mpilikanile ŵanyamwe Ŵayahudi! Ikaliji isyene mundu ju aleŵile pane atesile yangalumbana ngampilikanichisye. **15** Nambo iŵaga makani ga gali gankati malowe ni meena ni malajisyo genu, nlamule mwachinsyene. Uneji ngangusaka kuŵa jwakulamula jwa indu yo!” **16** Nipele ŵaaŵinjile ŵanyawo akopoche pa nkungulu. **17** Ni ŵandu wose ŵankamwile che Sositene juŵaliji jwankulu jwa nyuumba ja kupopelela jila ni ŵamputile palapala paujo pa nkungulu ula. Nambo che Galio nganaikosya yeleyo. **18** Che Paolo ŵatemi ni ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵala ku Kolinto ko mowa gamajinji. Nipele ŵaalanjile, ŵakwesile ngalaŵa pamo ni che Pilisila ni che Akila ni kwaula ku Silia. Paŵaiche ku Kenkelea, che Paolo ŵamyosile umbo syao mu ntwe ligongo ŵataŵile nasili. **19** Ni ŵaiche ku Efeso, kweleko che Paolo ŵalesile che Pilisila ni che Akila, ŵajinjile mu nyuumba ja kupopelela ni kutanda kuusyausyana ni Ŵayahudi. **20** Ŵandu ŵa pelepo ŵachondelele che Paolo atame pamo ni ŵandu wo mowa gamajinji gane, nambo che Paolo nganasaka. **21** Nambo paŵalangaga ŵatite, “Chimuje sooni kukwenu Akunnungu asakaga.” Ni ŵakwesile mu ngalaŵa jekulungwa ni kutyoka mu Efeso mula. **22** Che Paolo paŵaiche ku Kaisalia, ŵajawile ku Yelusalemu kukuukomasya mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵa kweleko, nipele

ŵatuluchile ku Antiokia. **23** Che Paolo ŵatemi kweleko moŵa kanandipe ni ŵatandite ulendo achipitilaga ku Galatia ni ku Filigia achalimbisyaga mitima ŵandu wose ŵakwakuya Che Yesu. **24** Nipele Myahudi jumo liina lyakwe che Apolo mundu jwa ku Alekisandilia, ŵaiche ku Efeso. Mundu ju ŵaliji jwakuŵecheta uchenene ni juŵagamanyililaga Malembelo ga Akunnungu. **25** Mundu ju ŵajiganyikwe litala lya Ambuje ni mu mbumu ŵachalilaga kusala ngani si Che Yesu, ŵajiganyisye chenene ngani si Che Yesu namuno ŵaumanyilile ubatiso u che Yohana pe. **26** Che Pilisila ni che Akila paŵampilikene mundu jo ali nkuŵecheta mu nyuumba ja kupopelela pangajogopa, ŵanjigele kumangwao ni kunjiganya Litala lya Akunnungu kwa uchenene nnope. **27** Che Apolo paŵasachile kwaula ku Akaya, ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵa ku Efeso ŵanlimbisye ntima ni kwalembela ŵakulijiganya ŵa ku Akaya kuti ampochele. Che Apolo paŵaiche kweleko, Akunnungu ŵankamuchisye mu upile wao, ni ŵakombwele kwakamusya nnope ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu, **28** kwa ukombole wao wa kuŵecheta ŵapundile Ŵayahudi paujo pa ŵandu achalosyaga Mmalembelo ga Akunnungu kuti Che Yesu ali Kilisito.

19 Nipele, yaliji che Apolo paŵaliji ku Kolinto, che Paolo ŵapite kuchilambo cha ikwesya ni ŵaiche ku Efeso. Kweleko ŵaasimene ŵakulijiganya ŵane ŵa Che Yesu, **2** ni ŵausisye, “Ana pamwakulupilile Che Yesu mwampochele Mbumu jwa Akunnungu?” Ni ŵanyawo ŵajanjile, “Ngwamba! Natamuno kupilikana kose nganitupilikane kuti apali Mbumu jwa Akunnungu.” **3** Ni che Paolo ŵausisye, “Nambi mwabatiswe ubatiso chi?” Ni ŵanyawo ŵajanjile, “Ubatiso u che Yohana.” **4** Che Paolo ŵatite, “Ubatiso u che Yohana waliji wakulosya kuti ŵandu alesile

sambi. Che Yohana ŵaasalile ŵandu ŵaakulupilile ŵatachiika panyuma pao, ŵelewo ali Che Yesu.” **5** PaŴapilikene yeleyo ŵabatiswe kwa liina lya Ambuje Che Yesu. **6** Nipele, che Paolo ŵaŴisile makono gao pa ŵanyawo, ni Mbumu jwa Akunnungu ŵaatuluchile ni ŵatandite kuŵechetanga iŴecheto ineine, iyoyo ŵatandite kulalichila utenga wa Akunnungu. **7** ŴAndu wose wo ŵaliji mpela ŵandu likumi ni ŵaŴili. **8** Che Paolo ŵajinjilaga mu nyuumba ja kupopelela jila kwa miesi jitatu ni ŵaachisyaga kuti akulupilile Umwenye wa Akunnungu. **9** Nambo ŵandu ŵane ŵaliji ŵakukakatima mitima ni ŵakanile kukulupilila, ŵatandite kuŵechetanga yangalumbana nkati ŵandu ŵakulikuya Litala lya Ambuje pasikati ja ŵandu. Pelepo che Paolo ŵaalesile, ŵaajigele ŵakulijiganya ŵa Ambuje ni ŵaliji nkukunguluka nawo moŴa gose mu chuumba chakulijiganyila chi che Tulona. **10** Yeleyo yatendekwe yaka iŴili mpaka ŵandu wose ŵaŴatamaga ku Asia ni ŴAyahudi pamo ni ŴAgiliki, ŵapilikene LiloŴe lya Ambuje. **11** Akunnungu ŵapanganyisye yakusimonjeka yejinji kwa makono ga che Paolo. **12** ŴAndu ŵajigalaga namose iguo ya mwana ni iwalo ine iŴaikwaiye che Paolo, ŵaijawisye kwa ŵakulwala ni ŵakulwala wo ŵalamiswe ilwele yao, ni aŴala ŵaŴakwete masoka gaakopweche. **13** ŴAyahudi ŵampepe ŵakugaŴinga masoka mwa ŵandu, ŵajesilejesile akuno ni akunokuno achilingaga kulikolanga liina lya Ambuje Che Yesu, kwa ŵele ŵaŴakwete masoka achitiji, “Ngunsalila kwa liina lya Ambuje Che Yesu jwakulalichilwa ni che Paolo, ntyoche.” **14** ŴaŴatendaga yeleyo, ŵaliji ŵanache nsano ni ŵaŴili wa che Sikewa JŵambopesiJwankulu jwa Chiyahudi. **15** Nambo lisoka lila lyaajanjile ŵanyawo, “Che Yesu ngwamanyilila ni che Paolo nombejo ngummanyilila, nambo ŵanyamwe ndi ŵaani?”

16 Nipele jwamasoka jo ŵasumbile ni kwagalagasya mpaka ŵanache ŵa che Sikewa wo ŵautwiche mu nyuumba jo ali matakope ni maŴanga gakwe. **17** Ngani ji jamanyiche kwa jwalijose juŵatamaga ku Efeso, kutandila Myahudi kwichila ŴAgiliki. Wose ŵakamwilwe ni lipamba, ni ŵalikusisye liina lya Ambuje Che Yesu. **18** ŴAjinji mwa ŵele ŵaŵakulupilile Che Yesu ŵaiche ni ŵajitichisye paujo pa ŵandu yangalimate iŵaitesile. **19** ŴAne ŵaŵatendaga usaŴi ndanda jo, ŵajigele itabu yao iŵaitendelaga usaŴi yo ni kwijocha paujo pa ŵandu. ŴaŴalasile ntengo wa itabu yo ni kusimana mbiya syesijinji. **20** Kwanti yeleyo, LiloŴe lya Ambuje lyapundile ni kwenela ni kola machili nnope. **21** Payamasile yeleyo, che Paolo ŵasachile kwaula ku Yelusalemu achipitilaga ku Makedonia ni ku Akaya. ŴAtite, “Pachiiche kweleko, ikuumajila kwaula ku Loma nombe.” **22** Ni ŵalajisye ŵaŴili mwa ŵakwakamuchisya ŵao, che Timoseo ni che Elasto, kuti ŵalongolele ku Makedonia ni nsyene ŵasigalile mu Asia kwa katema. **23** Katema ko ni katema kakatyochele utinda wekulungwa ku Efeso ko ligongo lya Litala lya Ambuje. **24** Jwapali mundu liina lyakwe che Demetilio jwakusyana madini ga feza. Jweleju ŵaliji ni masengo ga kolosya inyago ya nyuumba sya mwana sisyaliji mpela nyuumba ja nnungu jwankongwe jwakuŵilanjikwa Atemi. Masengo go gaapokasisye kwannope ŵamasengo ŵao. **25** Che Demetilio ŵasongangenye ŵamasengo ŵao pamo ni ŵandu ŵane ŵaŵaliji ŵamasengo mpela gagogo pego ni kwasalila, “ŴAndumwe, nkumanyililanga kuti ipanje yetu itukupata yi ikukopoka mmalonda gagaga pega. **26** Sano nkulola ni kulipikanila mwachinsyene che Paolo yakuti pakupanganya, nombe ngaŴa pa Efeso pe nambo pa Asia pose. Che Paolo ju ŵaachisisye ni kwagalausya ŵandu ajitichisye

kuti achiminungu ŵapanganyiswe ni makono ga ŵandu ngaŵa achiminungu ŵa usyene. **27** Nipele kupikaniche kuti malonda getu ga chigajaluche. Ni ngaŵa malonda getu pega, nambo ni nyuumba ja nnungu jwankongwe Atemi ngajichimbichikwa kose. Ni mbesi jakwe lumbili lwa ŵelewo ŵakunlamba ŵa Asia wose ni ŵandu wose ŵa mchilambo chiuchimala." **28** Ŵandu ŵala paŵapilikene yeleyo yaachimile kwannope ni kutanda gumilanga achitiji, "Jwankulu ali Atemi jwa Ŵaefeso!" **29** Musi wose wagumbele utindiganyo. Ni ŵaakamwile che Gayo ni che Alisitako, ŵaŵatamaga ku Makedonia ŵaŵaliji mu ulendo umo ni che Paolo, ni ŵaajawisye kwa kwanguya kuluŵala lwa micheso. **30** Che Paolo nsyene ŵasachile kwinjila mu mpingo wa ŵandu mula nambo ŵakwakuya ŵala ŵankanyisye. **31** Achakulu ŵane ŵa chilambo cha ku Asia ŵaliji achambusanga ŵao che Paolo, ŵapelechele utenga wakwachondelela kuti akalijausya nsyene ku luŵala lwa micheso ko. **32** Katema ko kila mundu jwagumisile, ŵane achi ni ŵane achila, pakuŵa nkungulu ula waliji jugulijuguli, ŵajinji nganaimanyililanga ligongo lya kusongangana kwao. **33** Pakuŵa Ŵayahudi ŵantesile che Alekisanda akopoche mmbujo mwa ŵandu, ŵandu ŵampepe mu mpingo mula ŵaganisisye kuti ali jwelejo. Nipele che Alekisanda ŵajongwele nkono ni kwamyalasya achisakaga kuliŵalanga paujo pa mpingo wa ŵandu. **34** Nambo paŵammanyilile kuti ŵaliji Myahudi, wose ŵagumisile kwana kamo kwa masaa gaŵili, "Jwankulu ali Atemi jwa Ŵaefeso!" **35** Mbesi, jwakulemba jwa pamusi po ŵakombwele kwamyalasya, ŵaasalile, "Ŵanyamwe ŵandu ŵa ku Efeso, kila mundu pelepa akumanyilila kuti ŵandu ŵa musi wa Efeso wu, ni ŵakujilindilila nyuumba ja nnungu Atemi, ni ŵakuligosa liganga lyeswela lilyagwile kutyochela kwinani lila. **36** Ngapagwa

jwalijose jwakukombola kukanila yeleyo. Nipele mmyalalanje, nkatenda chachili chose kwakwanguya. **37** Mwaŵilasile ŵandu ŵa pelepa namuno nganajinyelusya nyuumba ja nnungu pane kuntukana nnungu jwetu jwankongwe. **38** Nipele, iŵaga che Demetilio ni ŵamasengo ŵao akwete magambo gao nkati ŵandu ŵa, mikungulu jipali ni achakulu ŵa ilambo nombe nawo apali, akukombola kuŵechetelana kweleko. **39** Nambo iŵaga kwana magambo gane njausye ku nkungulu waukukundikwa. **40** Pakuŵa akakombwele kutuŵechetela ligongo lya kutindiganya kwatukutesile lelo jino. Kutindiganya ku nganilipagwa ligongo ni sooni ngatukombola kusala ligongo lya kutenda nkungulu wu." **41** Paŵamasile kuŵecheta yeleyo, ŵamwasisye ŵandu ŵaŵasongangene wo.

20 Pawamasile utinda ku Efeso, che Paolo ŵaaŵilasile ŵakwakuya ŵala pamo, ni kwalimbisya ntima. Ni ŵaalanjile ni kutanda ulendo wa ku Makedonia. **2** Ni ŵapite mu ilambo ila ni kwalimbisya ntima kwa maloŵe gamajinji ŵakukulupilila ŵa misi jo. Nipele ŵaiche ku Ugiliki, **3** kweleko ŵatemi miesi jitatu. Paŵaliji nkuliŵika chile kwa ulendo wa ku Silia kwa litala lya mmeesi, ŵaimanyi kuti Ŵayahudi ŵatamilile ntemela wangalimate, nipele ŵaamwiwe kuuja achipitilaga ku Makedonia. **4** Che Sopatula mwana ju che Piho mundu jwa ku Belea ŵalongene ni che Paolo pamo ni che Alisitako ni che Sekundo jwa ku Sesalonike, che Gayo jwa ku Debe ni che Timoseo, che Tukiko ni che Tilofimo jwa ku Asia. **5** Ŵandu wo ŵatulongolele ni ŵaliji nkutulolela ku Tuloa kula. **6** Pagapite moŵa ga mikate jangatajikwa amila, uweji twakwesile ngalaŵa kutyochela ku Filipi ni pagamasile moŵa nsano, twaiche ku Tuloa kula. Ni kweleko twatemi chijuma chimo. **7** Lyuŵa lyaandanda lya chijuma twachingangene kuti tulye pamo.

Ni che Paolo pakuŵa ŵasachile kuti atyoche malaŵi jakwe, ŵakungulwiche ni ŵandu, ni sooni ŵajendelechele kukunguluka ni ŵandu wo mpaka chilo nnope. **8** Mu chuumba cha mwinani kutwasongangene ko kwaliji ni ibatali yejinji ichikolelaga. **9** Ni jwapali nchanda liina lyakwe che Eutiko juŵatemi pedilisha. Che Paolo paŵajendelechelaga kukunguluka, che Eutiko ŵatandite kugwesela kanandikanandi. Kumbesi ŵagonile ni ŵagwile paasi kutyochela chuumba chaatatu cha mwinani. Ni paŵannyakwile ŵaliji ŵamale kuwa. **10** Nambo che Paolo ŵatulwiche paasi ni ŵatindiŵele ni kwakumbata ni kuti, “Kasinlilanga pakuŵa ali jwanjumi.” **11** Ni ŵakwesile sooni ku chuumba cha mwinani kula ŵagaŵenye nkate ni ŵalile. Ŵajendelechele kulalichila mpaka kundaŵi pe nipele ŵatyosile. **12** Ŵandu ŵala ŵanjigele nchanda jula kumangwao ali jwanjumi, nipele mitima jao jatulele. **13** Uweji twalongolele ku Aso ni ngalaŵa jekulungwa, kweleko twatiji twajigale che Paolo. Yeleyo ni yatite pakulajisya nnigwa wao kuti aiche kweleko wapasi. **14** Nipele che Paolo ŵatusimene ku Aso kula, ni twakwesile mu ngalaŵa ni twajawile ku Mitulene. **15** Kutyochela kweleko twajendelechele ni ulendo ni malaŵi jakwe twaiche ku Kio. Pa lyuŵa lyaaŵili twapelengenye ku Samo ni malaŵi jakwe twaiche ku Mileto. **16** Pakuŵa che Paolo ŵasachile kwendelechela ni ulendo wao ni ngalaŵa pangasepuchila ku Efeso kuti akasakaŵa nnope ku Asia ko. Ŵachelengaga nningwa wao kuti yakombolekaga aiche ku Yelusalemu kwaligongo lya lyuŵa lya Pentekosite. **17** Che Paolo paŵaliji ku Mileto ŵalajisye utenga wa kwaŵilanga achachekulu ŵa mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ja ku Efeso kuti achingangane. **18** Achachekulu ŵala paŵaiche, che Paolo ŵaasalile, “Mwachinsyene nkumanyililanga indite

pakutama ni ŵanyamwe moŵa gose chitandile lyuŵa lyaandanda lila panaiche pachilambo cha ku Asia. **19** Nkumanyililanga indite pakwatumichila Ambuje nkulitulusya kose ni misosi ni masausyo gagambatile kwaligongo lya malindi ga Ŵayahudi ŵampepe. **20** Nkumanyililanga kuti uneji nganinyogopa namose kanandi kunlalichila pelanga ni mmajumba genu ni kunjiganya chakunkamuchisya chachili chose. **21** Naajamwiche kwakalipa nnope Ŵayahudi ni Ŵagiliki aleche sambi syao ni kwaujilila Akunnungu ni kunkulupilila Ambuje ŵetu Che Yesu. **22** Sano, uneji ngumpilikanichisya Mbumu jwa Akunnungu, ngwaula ku Yelusalemu pangaimanyilila chachili chose chachichiisimane kweleko. **23** Nguchimanyilila chindu chimo kuti mmusi wauliwose Mbumu jwa Akunnungu akusalila kuti kutaŵikwa ni masausyo gakunindilila. **24** Nambo nganguuŵalanjila umi wangu kuti wana chindu nnope kwa uneji nningwa wangu malichisye unduna wangu ni masengo gaŵambele Ambuje Che Yesu nagapanganye, yaani naalalichile ŵandu Ngani Jambone ja upile wa Akunnungu. **25** "Mbiite mwa ŵanyamwe wose njilalichilaga Umwenye wa Akunnungu. Nambo sambano ngumanyilila kuti ngapagwa jwalijose mwa ŵanyamwe juchachimona une sooni. **26** Nipele lelo jino ngunsalila kuti yakopochelaga jumo jwenu kujonasika, uneji nganingola magambo. **27** Pakuŵa nganileka kunlalichila yanayose yakusaka kuipanganya Akunnungu. **28** Nlilolechesye mwachinsyene, mwagose ŵandu wose ŵampele Mbumu jwa Akunnungu kuti mwalele ŵanyawo. Nkaachunje ŵandu ŵa Akunnungu ŵaŵapatile kwa miasi ja Mwanagwe. **29** Nguimanyilila uchenene kuti pingutyoka masogo gakalipa chiganjimuchile ni ngagakola chanasa kwa mpingo wo. **30** Ni sooni mwa mwachinsyene chakopochele ŵandu ŵachaŵechete

ya unami kwasoyasya ŵakulijiganya ni kwatenda ŵaakuye ŵanyawo. **31** Nipele, nlilolechesye nchikumbuchilaga kuti kwa moŵa ga yaka itatu chilo ni muusi, nganileka kunjamuka kila jumo mwa ŵanyamwe kwa misosi. **32** “Nipele sambano, ŵanyamwe ngummikanga mmakono ga Akunnungu ni pa utenga wa upile wao, waukukombola kunkolosya ni kumpa ntuuka pamo ni ŵandu ŵao ŵaŵaswejeswe. **33** Uneji nganisaka madini ga feza pane sahabu pane iwalo ya mundu jwalijose. **34** Mwachinsyene nkumanyililanga kuti napanganisye masengo ni makono gangu nansyene kuti mbate yaikunsoŵa ni yaikwasoŵa achinjangu nombewo. **35** Moŵa gose mbanganyisye masengo nti itagu kukwenu, kunnosya kuti tukusachilwa kwakamuchisya ŵakulaga, tuchikumbuchilaga maloŵe ga Ambuje Che Yesu nsyene gagakuti, ‘Mbaya kutyosya kupunda kupochela.’” **36** Che Paolo paŵamasile kuŵecheta yeleyo ŵatindiŵele pamo ni ŵanyawo wose ni kwapopela Akunnungu. **37** Wose ŵaliji nkulilanga ni ŵaalanjile che Paolo kwakwakumbata ni kwalosya unonyelo wekulungwa. **38** Chindu chichatesile asupuche nnope chaliji liloŵe liŵaŵechete che Paolo paŵatite, “Ngamuuwona sooni.” Nipele ŵaapechesye mpaka mu ngalaŵa jekulungwa.

21 Pitwalangene nawo, twakwesile mu ngalaŵa jekulungwa ni twajawile mpaka ku Kosi. Malaŵi jakwe twaiche musi wa ku Lode ni kutyochela kweleko twajawile ku Patala. **2** Ni kweleko twajisimene ngalaŵa jekulungwa jijajombokaga kwaula ku Foinike, twakwesile ni kwendelechela ni ulendo. **3** Pitwaiche pakukombola kujiwona Kupulo, twapite upande wa kunchiji ni kwaula ku Silia. Twajimi musi wa ku Tilo ni kujitulusya misigo kutyochela mu ngalaŵa jekulungwa. **4** Kweleko twaasimene ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu, ni

twatemi pamo ni ŵanyawo chijuma chimo. Kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu ŵanchondelele che Paolo kuti akajaula ku Yelusalemu. **5** Nambo pikamasile katema ka kutama ni ŵanyawo, twajendelechele ni ulendo wetu. Ŵandu wose pamo ni achiŵankwawo ni achiŵana ŵao ŵatupechesye mpaka paasa musi. Pitwaiche ku mbwani twatindiŵele ŵanawose ni kwapopela Akunnungu. **6** Nipele twalangene, noweji twakwesile mu ngalaŵa jekulungwa ni ŵanyawo ŵausile mmangwao. **7** Kutyochela ku Tilo twajendelechele ni ulendo wetu mpaka twaiche ku Tolemaisi, ni kweleko twajawile kukwakomasya ŵakukulupilila achinjetu, twatemi nawo kwa lyuŵa limo. **8** Malaŵi jakwe twajendelechele ni ulendo ni kwika ku Kaisalia. Ni kweleko twajawile ku nyuumba ji che Filipo jwakulalichila Ngani Jambone. Jwelejo ŵaliji jumo jwa aŵala saba ŵaŵasagulikwe ku Yelusalemu kula. **9** Mundu jo ŵakwete achiŵaliŵalipe ncheche ŵaŵalondolaga utenga wa Akunnungu. **10** Pitwatemi kweleko moŵa gampepe ŵaiche jwakulondola jwa Akunnungu jumo kutyochela ku Yudea liina lyakwe che Agabo. **11** Ni ŵaiche pitwaliji, ŵaujigele nkaanda u che Paolo ni ŵalitaŵile mmakono ni makongolo ni kuti, “Mbumu jwa Akunnungu akuti, ‘Ŵayahudi ŵa ku Yelusalemu kula chantaŵe nsyene nkaanda wu kwanti nnyi ni kunjausya mmakono ga ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi.’” **12** Patwapilikene yeleyo, uweji ni ŵandu ŵane ŵaŵaliji pepala twachondelele che Paolo kuti akajaula ku Yelusalemu. **13** Nambo che Paolo nsyene ŵajanjile, “Ana nkusaka kupanganya chichi? Nkusaka kuusupusya ntima wangu ni misosi jenu? Ndili chile ngaŵa kutaŵikwa pe ku Yelusalemu kula, nambo atamuno kuwa kwa ligongo lya Ambuje Che Yesu.” **14** Paŵakanile kutupilikanila twannesile nikuti, “Chakusaka Ambuje chitendekwe!” **15** Pitwatemi pepala moŵa

gampepe, twataŵile misigo jetu ni twajendelechele ni ulendo wa ku Yelusalemu. **16** Ŵakulijiganya ŵampepe ŵa ku Kaisalia kula ŵalongene ni uweji, ni ŵatupechesye ku nyuumba ji che Mnasoni kutwajile kukutama ni jwelejo moŵa gampepe. Che Mnasoni ŵaliji mundu jwa ku Kupulo ni juŵaliji jwakukulupilila jwa kalakala. **17** Patwaiche ku Yelusalemu, ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu achinjetu ŵa kweleko ŵatupochele uchenene nnope. **18** Malaŵi jakwe che Paolo ŵalongene ni uweji kukwakomasya che Yakobo, achachekulu wose ŵa ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵa kweleko ŵaliji palapala. **19** Patwamasile kwakomasya, che Paolo ŵatandite kwasalila yanayose nkati iŵaitesile Akunnungu kwa masengo ga che Paolo kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. **20** Ŵandu ŵala paŵapilikene yeleyo ŵaakusisye Akunnungu. Nipele ŵansalile che Paolo, “Nlongo njetu, nkukombola kuwona kuti kwana mianda ja Ŵayahudi aŵele ŵakukulupilila sambano ni wose akulimbila kugakamulichisya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa. **21** Apilikene kuti alakwe nkwajiganya Ŵayahudi ŵakutama pasikati ja ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi anagakamulisye Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa, ni mwasalile akaumbasya ŵanache ŵao namose kugakamulichisya masyoŵelo ga Ŵayahudi. **22** Nambi chiiŵe uli? Isyene ŵandu chapilikane kuti nnyiche. **23** Mbaya ntendekanye chitukunsalila uwe. Tukwete achalume ncheche pelepa ŵaŵataŵile nasili paujo pa Akunnungu. **24** Nliwanganye ni ŵanyawo mu kupopela kwa kuliswejesya, nlipe ntengo waukusachilwa kwa ŵanyamwe wose, nipele ŵandu wo amyolekwe umbo. Kwakutenda yeleyo ŵandu wose chamanyilile kuti ngani siŵasipilikene syo nkati alakwe nganisiŵa sisyene nomwe mwasyene nkugakamulisya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa. **25** Yankati ŵandu

ŵangaŵa Ŵayahudi ŵaŵakulupilile Che Yesu, uweji twalembele chikalata ni kwasalila itwilamwile ni kwapelechela, chachikuti, akalya chachili chose chetaje mbopesi sya minungu ja unami, ni akalya miasi, ni akalya nyama ja chinyama chepopotolwe ni aleche chikululu." **26** Nipele malaŵi jakwe che Paolo ŵaajigele ŵandu ŵala ni kupopela kwa kuliswejesya pamo nawo. Nipele ŵajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu kukusala mbesi ja moŵa gakuliswejesya ni yankati mbopesi ja malipilo jichijityosyekwe kwaligongo lya jwalijose mwa ŵanyawo. **27** Moŵa nsano ni gaŵili gala gachiŵandichilaga kumala, Ŵayahudi ŵaŵakopochele ku Asia ŵambweni che Paolo ali pa Nyuumba ja Akunnungu. Nipele ŵaatesile ŵandu wose ŵaachime che Paolo ni ŵankamwile, **28** achinyanyisyaga, "Ŵanyamwe Ŵaisilaeli, kuntukamusye! Mundu ju ni jwejula jwakwajiganya achalume wose indu yakukanilana ni Ŵaisilaeli pamo ni Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni Nyuumba ja Akunnungu ji. Ni sooni ŵajinjisye Ŵagiliki pa Nyuumba ja Akunnungu ni kupasakasya peuto papaswela pa." **29** Ŵatite yeleyo ligongo ŵambweni che Tilofimo mundu jwa ku Efeso, mu musi, ali pamo ni che Paolo ni ŵaganisisye kuti che Paolo ŵanjinjisye pa Nyuumba ja Akunnungu. **30** Nipele musi wose wagumbele utindiganyo ni ŵaiche ŵandu kutyochela mbande syose kuti ŵaakamule che Paolo, ŵakwekwelemye ni kwakoposya pa Nyuumba ja Akunnungu, ni papopo ŵaugele minango ja Nyuumba ja Akunnungu. **31** Ŵaliŵisile chile kuti ŵaulaje, nambo ngani jo japikaniche kwa jwankulu jwa ŵangondo lichila ŵa Chiloma kuti Yelusalemu jose jili tametame. **32** Pangakaŵa jwankulu jwa ŵangondo mia moja jula ŵaajigele ŵangondo ŵakwe ni achakulu ŵao ni ŵautuchile ku mpingo wa ŵandu kula. Ni ŵanyawo paŵammweni jwankulu jo ni ŵangondo

ŵakwe ŵalesile kumputa che Paolo. **33** Nipele jwankulu jwa ŵangondo jula ŵanjaulile che Paolo, ŵankamwile ni kulamula kuti ataŵikwe minyolo jiŵili. Ni ŵausisye achitiji, “Ana ncheni jweleju, nombe atesile chichi?” **34** Ŵane ŵaali mu mpingo wa ŵandu mula ŵagumilangaga, ŵane achi ni ŵane acho. Ligongo lya wele utinda wo, jwankulu jwa ŵangondo jula nganakombola kugamanyilila magambo gasyenesyene. Nipele ŵalamwile ŵangondo ŵala kuti ŵajigale che Paolo ni kunjausya mu likome. **35** Che Paolo paŵaiche pakukwelela kwinjilila nkati, ŵangondo ŵannyakwile ligongo lya utindiganyo wa ŵandu. **36** Mpingo wekulungwa wa ŵandu ŵakuiye achinyanyisyaga, “Mwaulaje!” **37** Paŵanjinjisyaga mu likome, che Paolo ŵanchondelele jwankulu jwa ŵangondo mia moja jula achitiji, “Ana ngukombola kuŵecheta chindu nomwe?” Jwankulu jula ŵajanjile, “Ana nkumanyilila kuŵecheta Chigiliki? **38** Ana mmweji ngati Mmisili jumwachisisye ŵandu atindiganye ni kwalongosya ŵakuulaga elufu nne ŵala mpaka mwipululu?” **39** Che Paolo ŵajanjile, “Ngwamba! Uneji ndili Myahudi, jumbagwilwe ku Taso, musi wa ku Kilikia, uneji jwa musi waumanyiche nnope. Choonde, munyitichisye mechete ni ŵandu ŵa.” **40** Jwankulu jula ŵajitichisye, nipele che Paolo ŵajimi pakukwelela pala, ŵagolwesye nkono kwamyalasya ŵandu ŵala, ni ŵandu ŵala ŵamyalele ni ŵatandite kuŵecheta nawo Mchiebulania.

22 “Achalongo achinjangu ni achatati, mumbilikanile uchenene inguti kulichenjela paujo penu!” **2** Ŵandu ŵala paŵampilikene che Paolo achikungulukaga nawo Mchiebulania ŵamyalele jii. Ni che Paolo ŵajendelechele kuŵecheta, **3** “Uneji ndili Myahudi, napagwilwe ku Taso, musi wa ku Kilikia. Nambo ngulile papapa pa Yelusalemu, naliji jwakulijiganya ju che Gamalieli.

Nalijiganyisye uchenene kukamula malajisyo ga achambuje ŵetu. Nalityosisye ni ntima wose kwa Akunnungu mpela intite ŵanyamwe lelo jino. **4** Naalagesye ŵandu Ŵakwakuya Che Yesu mpaka kwaulaga. Naakamwile achalume ni achakongwe ŵakwe ni kwataŵa mu nyuumba jakutaŵilwa. **5** Jŵambopesi jwankulu pamo ni nkungulu wa achachekulu akukombola kuutyosya umboni wa yeleyo. Ŵanyawo ni ŵaŵambele chikalata chakwapelechela Ŵayahudi ŵakutama ku Damesiki. Najawile ku Damesiki kuti ngaakamule ŵandu wo ni kwajigala kuja nawo ku Yelusalemu ali ataŵikwe kuti ajamukwe." **6** "Nipele, panaliji mwitala kuŵandichila ku Damesiki, muusi mpela lyuŵa pa ntwe chisisimuchile kwinani kwakopochele lulanga lwekulungwa ni lwalanguchisye une mbande syose. **7** Pelepo nagwile paasi, nipele napilikene lilowe lichisalilaga, 'Che Sauli, che Sauli! Ana ligongo chi nkuunagasya une?' **8** Noneji nausisye, 'Ana ŵaani alakwe, Ambuje?' Nombewo ŵajanjile, 'Uneji ndili Che Yesu jwa ku Nasaleti junkunagasya.' **9** Achinjangu ŵanaliji nawo mu ulendo ŵala ŵaliweni lilanguka lila nambo nganalipikana lilowe lya ajula jwaŵaŵechetaga ni une. **10** Nipele uneji nausisye, 'Ana ndende chichi Ambuje?' Nombe Ambuje ŵanyanjile, 'Njime, njaule ku Damesiki ni kweleko chansalile yose yaikummajila kuipanganya.' **11** Kwa ligongo lya kung'alima kwa lilanguka lila nalepele kulola nipele achinjangu unalongene nawo mu ulendo ŵala ŵangamwile nkono ni kunongosya mpaka naiche ku Damesiki. **12** "Ni ku Damesiki ko jwapali mundu jumo liina lyakwe che Anania, mundu jwakwalamba Akunnungu ni jwakugakamulichisya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni juŵaŵalanjikwe umboni kuti ali jwambone ni Ŵayahudi ŵakutama ku Damesiki. **13** Jwelejo ŵaiche kukuunola, ni ŵajimi

pachiŵandi ni uneji ni kuti, ‘Mpwanga che Sauli! Nkombole kulola sooni.’ Papopo nakombwele kulola sooni ni nammweni. **14** Nipele che Anania ŵatite, ‘Akunnungu ŵa achambuje ŵetu ansagwile mmwe kuti mmanyilile yakuisaka, ni kummona jwelejo Jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ni kumpilikana nsyene achiŵechetaga. **15** Pakuŵa chimme jwaumboni jwakwe kwa ŵandu wose nchasalilaga aila yose inyiweni ni kwipilikana. **16** Nipele sano nkulindilila ichichi, njime mbatiswe ni kutyosyekwa sambi syenu, kwakutenda yelei nkuliŵilanga liina lya Ambuje.’ **17** “Nipele, nausile ku Yelusalemu ni panapopelaga pa Nyuumba ja Akunnungu pala naiweni yakwiwona. **18** Nammweni Ambuje achiisalilaga, ‘Njanguye! Ntyoche chitema mu Yelusalemu pakuŵa ŵandu ŵa pelepa ŵa ngaapochela umboni wenu nkati une.’ **19** Noneji najanjile, ‘Ambuje, ŵanyawo akumanyilila kuti uneji ni jwejula junajendagajendaga mmajumba gao ga kupopelela ni kwataŵa mu nyuumba jakutaŵilwa aŵala ŵaŵankulupilile mmweji ni kwaputa. **20** Ni katema paŵammuleje che Stefano jwa umboni jwenu, uneji nansyene naliji palapala ni sooni najitichisye kuti ŵaulaje ni nalindilile nguo sya ŵaŵambuleje ŵala.’ **21** Ambuje ŵaasalile, ‘Njaule, chinantume kwakutalika, kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi.’” **22** Ŵandu ŵala ŵapilikanilaga mpaka paŵaŵechete maloŵe go, nipele, ŵatandite kunyanyisya achitiji, “Mumbulaje! Mundu jwati yelei ngaakuŵajilwa kulama.” **23** Ni ŵajendelechele kunyanyisya akuno achiulaga iwalo yao ni kututumya luundu mwinani. **24** Jwankulu jwa ŵangondo lichila jula ŵaalamwile ŵangondo ŵao anjigale che Paolo ni kunjinjisya mu likome, ni ŵaalajisye ŵaapute mbokola ali nkumbusya kuti ŵamanyisye ligongo lya Ŵayahudi kunyanyisya. **25** Nambo paŵantaŵile ngonji kuti ŵapute, che Paolo ŵambusisye jwankulu

jumo juŵajimi pepala, “Ana malajisyo gakutusaka kumputa mbokola Mloma akanaŵe kulamulikwa?” **26** Jwankulu jula paŵapilikene yeleyo, ŵajawile ku jwankulu jwa ŵangondo jula ni kwasalila, “Ana nkusaka kutenda chichi? Pakuŵa mundu ju ali Mloma!” **27** Nipele jwankulu jwa ŵangondo jula ŵanjaulile che Paolo ni kummusya, “Musalile, ana mmwe Mloma?” Che Paolo ŵajanjile, “Elo.” **28** Jwankulu jwa ŵangondo jula ŵatite, “Uneji none ndili Mloma kwa kusuma ni ntengo wekulungwa.” Che Paolo ŵatite, “Nambo uneji ndili Mloma jwakupagwa.” **29** Nipele ŵandu ŵaŵasachile kumbusya ali nkumputa che Paolo ŵala papopo ŵatyosile. Ni jwankulu jwa ŵangondo jula paŵaimanyilile kuti che Paolo ŵaliji Mloma ŵajogwepe pakuŵa ŵantaŵile ni minyolo. **30** Malaŵi jakwe, jwankulu jwa ŵangondo mia moja jula ŵasachile kugamanyilila magambo gasyenesyene gakuŵechetelwa che Paolo ni Ŵayahudi. Nipele ŵangopwele minyolo jila ni ŵaalamwile achakulu ŵambopesi ni achakulu ŵa nkungulu asimane. Nipele ŵanjigele che Paolo ni kuntulusya paasi ni kunjimika paujo pa nkungulu.

23 Che Paolo ŵalolechesye kwannope ŵankungulu ŵala ni ŵatandite kuŵecheta achitiji, “Achalongo achinjangu, naatumichile Akunnungu kwa ntima wambone mpaka lelo jino.” **2** Pelepo che Anania Jwambopesi Jwankulu ŵalamwile kuti aŵala ŵaŵaliji kuŵandikana ni che Paolo ŵapute lijanda pakang'wa jao. **3** Nipele, che Paolo ŵansalile che Anania, “Akunnungu nsyene champute alakwe jwaulamba! Ana nomwejo nteemi pelepo kuti mulamule malinga ni malajisyo nomweji mwasyene ngankugakuya malajisyo kwa kwasalila ŵandu aambute?” **4** Ŵandu ŵaŵajimi pepala ŵala ŵansalile che Paolo “Mmwejo, nkuntukana Jwambopesi Jwankulu jwa Akunnungu?” **5** Ni

che Paolo ŵatite, “Achalongo achinjangu nganinamanyililaga kuti ŵelewo ali JŵambopesiJwankulu. Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, ‘Ngasimmecheta yangalimate nkati jwankulu jwa ŵandu ŵenu.’” **6** Nipele che Paolo ŵaimanyilile kuti mpingo umo wa ŵankungulu ŵala waliji Masadukayo ni wine waliji Mafalisayo. Nipele ŵanyanyisye kwannope paujo pa nkungulu ula achitiji, “Achalongo achinjangu, uneji ndili Mfalisayo mwanache jwa Mfalisayo. Uneji ndili pa nkungulu pa kulamulikwa ligongo ngulolela kuti ŵawe chasyuche.” **7** Palapala paŵaŵechete yeleyo, gakopochele makani gamakulungwa pasikati ja Mafalisayo ni Masadukayo ni nkungulu ula wasapulene. **8** Pakuŵa Masadukayo akuti nganikupagwa kusyuka atamuno achikatumetume ŵa kwinani, ni mbumu nombe nasyo nganisipagwa. Nambo Mafalisayo akwitichisya yanayose itatu. **9** Ngomo sila syapundile ni ŵampepe mwa ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ŵa mpingo ŵa Mafalisayo ŵajimi ni koposya maloŵe gao kwamachili achitiji, “Ngatukugawona magambo gagaligose kwa mundu ju, ikukomboleka mbumu pane katumetume jwa kwinani aŵechete ni jwelejo.” **10** Makani gala gapundile kuŵa gamakulungwa nnope, nipele jwankulu jwa ŵangondo jula ŵajogopaga kuti ŵandu ŵala chankatanye che Paolo iŵaloiŵalo. Nipele, ŵaalamwile ŵangondo ŵakwe atuluchile kwauli mpingo wa ŵandu kula ni kunjigala che Paolo kwa machili ni kunjausya nkati. **11** Chilo cho, Ambuje ŵajimi chiŵandi ni che Paolo ni kuti, “Nkamulisye ntima! Mumalasile umboni pa Yelusalemu pano, chintende iyoyo peyo ni ku Loma.” **12** Pikwachele, Ŵayahudiŵatesile ntemela. Ni ŵalitaŵilile kuti, “Ngatulya pane kung'wa chachili chose mpaka pachitwaulaje che Paolo.” **13** Ŵandu ŵaŵatesile yeleyo wo ŵaliji ŵandu mpela alobaini.

14 Nipele, ŵandu wo ŵajawile kwa achakulu ŵambopesi ni achachekulu ni kuti, “TulitaŵiliIe twachinsyene kuti ngatupasya chachili chose mpaka pachitwaulaje che Paolo. **15** Nipele sano, ŵanyamwe pamo ni ŵankungulu nnajisye utenga kwa jwankulu jwa ŵangondo mia moja kuti antulusye kukwenu nchinamanilaga kuti nkusakanga kumanyilila uchenene magambo gakwe. Noweji akanaŵandichile tuliŵichile chile kummulaga.” **16** Nambo mwipwagwe che Paolo ŵapilikene ngani jo, nipele ŵaiche ni kwinjila mu likome mula ni kwasalila che Paolo nkati ngani jo. **17** Che Paolo ŵammilasile jumo jwa ŵangondo ni kunsalila, “Munjausye nchanda ju kwa jwankulu jwa ŵangondo mia moja pakuŵa akwete chindu chakwasalila.” **18** Jwangondo jula ŵanjigele nchanda jula ni kulongana nawo mpaka kwa jwankulu jwa ŵangondo ni kuti, “Che Paolo jwantawe jula ŵamilasile ni kuumenda kuti nannyichenawo jwanchanda ju kukwenu pakuŵa akwete indu yakwasalila.” **19** Jwankulu jwa ŵangondo jula ŵankamwile nchanda jula nkono, ŵanjigele pachisyepela ni kummusya, “Ana nkusaka kuusalila chichi?” **20** Nchanda jula ŵatite, “Ŵayahudi alangene kummenda alakwe malaŵi munjausye che Paolo pa Nkungulu, achinamanilaga kuti akusaka amanyilile uchenene ngani syakwe. **21** Nambo alakwe ngasimwajitichisya pakuŵa kwana ŵandu kupunda alobaini ŵakwajuŵilila kwaulaga. AlitaŵiIile kuti ngalya natamuno kung'wa chachili chose mpaka ŵaulaje che Paolo ni sambano akulolela ichinjile pakulamula.” **22** Nipele jwankulu jwa ŵangondo jula ŵanlesile nchanda jula ajaule ni kunjamuka kuti, “Nkasala kwa mundu jwalijose kuti mumanyisye yeleyo.” **23** Nipele jwankulu jwa ŵangondo mia moja jula ŵaaŵilasile achakulu ŵaŵili mwa ŵangondo ŵakwe ni kwalajisya, “MwaŵicheIe chile ŵangondo mia

mbili ni ŵangondo ŵakwela mu falasi sabini ni ŵangondo ŵa mipamba mia mbili ajaulangane ku Kaisalia saa tatu ja chilo cha lelo. **24** Mwaŵiche chile falasi ŵampepe kuti ŵakwesye che Paolo aiche uchenene ku che Felikisi jwankulu jwa Chiloma mu chilambo cha ku Yudea." **25** Jwankulu jwa ŵangondo mia moja jula ŵalembile chikalata chanti nyi. **26** "Ngunnamuchila alakwe che Felikisi jwankulu jwa Chiloma mu chilambo cha ku Yudea, uneji che Kilaudio Lusia ngunlembela. **27** Ŵayahudi ŵankamwile Mundu ju ni ŵatiji ammulaje. Nambo panaimanyi kuti ali Mloma nipele najawile ni mpingo wa ŵangondo kukunkulupusya. **28** Nanjawisye ku Nkungulu wao wekulu njisakaga kuti manyilile magambo gaŵaŵechetelaga. **29** Naimanyi kuti ŵaaŵechetelaga nkati malajisyo gao, nambo uneji naiweni kuti nganakola magambo gagaligose gakuŵajilwa kuulajikwa atamuno kwataŵa mu nyuumba jakutaŵilwa. **30** Ŵandu paŵamanyisye une kuti Ŵayahudi akusosa itajile pakumbulaga mundu ju, pangakaŵa nalamwile kwaikanawo kukwenu, ni naasalile ŵaŵaŵechetelaga wo kuti aŵechete magambo gao kukwenu." **31** Nipele ŵangondo ŵanjigele che Paolo mpela iŵatite pakusalilwa ni chilo chichocho ŵanjawisye ku Antipatili. **32** Malaŵi jakwe ŵangondo mia mbili ŵaŵajendaga wamakongolo ŵaujile ku likome, ŵaalesile ŵangondo ŵaŵakwesile falasi ŵala ajendelechele ni ulendo wa kwapechesya che Paolo. **33** Ŵangondo ŵaŵakwesile falasi paŵaiche ku Kaisalia, ŵampele che Felikisi jwankulu jwa chilambo jo chikalata chila ni kwaŵika che Paolo mu ulamusi wao. **34** Jwankulu jwa chilambo paŵachisyomile chikalata chila ŵausisye kuti che Paolo wa musi chi. Paŵapilikene kuti jwa ku Kilikia, **35** ŵatite, "Chinagapilikanile magambo genu pataiche

ŵandu ŵakumbechetela.” Nipele ŵalamwile kuti ŵaagose che Paolo mu nyuumba ja chimwenye ji che Helode.

24 Pagapite moŵa nsano, che Anania JŴambopesi Jwankulu pamo ni achachekulu ŵampepe ni mundu jwa malajisyo ga Chiloma liina lyakwe che Telitulo ŵatuluchile ku Kaisalia. Ni ŵajawile kwa che Felikisi jula ni ŵansalile yanayose iŵammechetelaga che Paolo. **2** Che Felikisi ŵammilasile che Paolo ni che Telitulo ŵatandite kwaŴechetela achitiji. “Alakwe ambuje che Felikisi, ntulongwesye yambone ni uweji tukutama kwa chitendewele katema kose ni kulinganya kwa indu kukupanganyikwa kwa upoche wa ŵandu ŵetu. **3** Tukwitichisya yelei mu kusengwa moŵa gose ni kuntogolela kwannope alakwe papalipose. **4** Nambo pangansakalisya nnope, ngunchondelela ntupililile ni kutupilikanila itukuŴecheta. **5** Tukumanyilila kuti mundu ju ali jwakogoya nnope. Atandisye utindiganyo mwa ŴayahudiŴ papalipose pachilambo pose ni sooni ali jwankulu jwa mpingo wa chidini wa ŴanasaleteŴ. **6** Ni sooni ŵalingaga kujisakasya Nyuumba ja Akunnungu, noweji twankamwile. Twasachile kwalamula ni malajisyo getu twachinsyene. **7** Nambo che Lusia jwankulu jwa ŵangondo mia moja, ŵaiche ni kunjigala mmakono mwetu kwa machili. **8** Ni ŵalamwile kuti ŵakwaŴechetela wo aichanje kukwenu, nomwe mwasyene chinkombole kwauchilichisya ni kwimanyilila uchenene indu itukwaŴechetela.” **9** ŴayahudiŴ wose nombe ŵajitichisye chiŵaŴechete che Telitulo kuti chili chisyene. **10** Nipele jwankulu jwa chilambo jula ŵangolochesye nkono che Paolo kuti aŴechete. Che Paolo ni ŵatite, “Ngusangalala nnope kulichenjela paujo penu pakuŵa ngumanyilila kuti alakwe ndi jwakulamula jwa ŵandu ŵetu kwa yaka yejinji. **11** PakuŵaMasengo 394

alakwe mwasyene nkumanyilila kuti nganigapunde moŵa kumi na mbili chitandile panajawile kukupopela ku Yelusalemu. **12** Ŵayahudi nganasimana une njianganganaga ni mundu jwalijose. Nganasimana une njitindiganyaga pa Nyuumba ja Akunnungu pane mmajumba gao ga kupopelela atamuno palipose mmusi mo. **13** Sooni ŵanyaŵa ngaakombola kunsalila alakwe usyene wa yakumechetela une sambano yo. **14** Chingwitichisya paujo penu chili chimo, uneji ngwapopelela Akunnungu ŵa achambuje ŵetu, njilikuyaga alila litala lyaakuliŵilanga ŵanyawo kuti lili lya unami. Ngukulupilila yanayose yailembekwe mu itabu ya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni itabu ya ŵakulondola ŵa Akunnungu. **15** Uneji ngwete chilolelo kwa Akunnungu mpela ŵanyawo yakuti pakulolela, kuti chikupagwe kusyuka kwa ŵandu ŵambone ni ŵangalumbana. **16** Nipele moŵa gose ngulinga nningwa wangu uŵe wambone paujo pa Akunnungu ni kwa ŵandu. **17** “Panatemi yaka yejinji kwakutalika ko, nausile ku Yelusalemu kuti naaichisye ŵandu ŵa chilambo changu yakwakamuchisya kwa ligongo lya ŵakulaga ni kukutaga mbopesi. **18** Panaliji nkutenda yeleyo ni paŵasimene une pa Nyuumba ja Akunnungu ndili masile kuliswejesya. Nganiupagwa mpingo wa ŵandu natamuno utindiganyo. **19** Nambo ŵapali Ŵayahudi ŵane ŵaŵatyochele ku Asia, ŵanyawo ni ŵaŵaŵajilwe kuŵa paujo penu ni kuumechetela une iŵaga akwete chakuumechetela. **20** Pane achinsyene ŵa asale chileŵo chiŵachisimene kukwangu panaliji pa Nkungulu wao wekulu, **21** ikaŵe yankati liloŵe limo peli linaŵechete panajimi paujo pao kuti, ‘Ngulamulikwa lelo jino pakuŵa ngukulupilila kuti ŵawile chasyuswe.’” **22** Nambo che Felikisi nsyene ŵaliji nkulimanyilila uchenene litala lyo, ŵaunichile ligambo lila ni kwasalila, “Pataiche

che Lusia jwankulu jwa ŵangondo mia moja jo, chilamule magambo genu." **23** Ni jwankulu jula ŵalamwile anjigale che Paolo ni kwalindilila, nambo aŴe ni uhulu kanandi ni akasaalekasya achambusangagwe kwapa yaikwasoŵa. **24** Pagapite moŵa gampepe, ŵaiche che Felikisi pamo ni che Dulusila ŵankwawo juŵaliji Myahudi. ŴAlamwile kuti aŴilanjikwe che Paolo ni ŵampilikanilaga achiŵechetaga yankati kwakulupilila Che Yesu Kilisito. **25** Nambo paŵatandite che Paolo kuŴecheta yankati indu yaikwatenda ŵandu aŴe ŵambone ni ungapundanganya ni lyuŵa Akunnungu lichiŵalamule ŵandu wose, che Felikisi ŵajogwepe ni ŵatite, "Sano njauleje, chinammilanje sooni napataga lipesa." **26** Katema ko che Felikisi ŵalolelaga kuti chapegwe mbiya ni che Paolo. Ligongo lyo ŵapundile kwaŴilanga sooni ni sooni kunguluka nawo. **27** Payapite yaka iŴili, che Polikio Festo ŵaliji chilongola pamalo pa che Felikisi juŵaliji jwankulu jwa chilambo. Pakuŵa che Felikisi ŵasachile kwanonyelesya ŴayahudiŴalesile che Paolo mu nyuumba jakutaŴilwa mula.

25 Moŵa gatatu pakumala che Festo kwinjila ku Kaisalia kugatanda masengo gakwe, ŵakwesile kwaula ku Yelusalemu. **2** Kweleko achakulu ŵambopesi pamo ni ilongola ŵa Ŵayahudiŵansalile che Festo magambo ga che Paolo. **3** ŴachondeleleChe Festo kuti ŵasalalisye ntima kwa kwaikanawo che Paolo ku Yelusalemu kuti ŵajuŵililepetala ni kwaulaga. **4** Nambo che Festo ŵaajanjile, "Che Paolo ali mu nyuumba jakutaŴilwa ku Kaisalia ni nansyene chinyaule kukoko pangakaŵa. **5** Mwaleche ilongola ŵenu ajaulangane pamo ni une kweleko akaaŴechetele naga atesile yangalumbana." **6** Che Festo ŵatemi nawo kwa moŵa nane pane likumi, nipele ŵaujile ku Kaisalia. MalaŴi jakwe ŵajawile ni kutama pa chitengu cha ulamusi, ŵalamwile

kuti ŵaichenawo che Paolo. **7** Paŵaiche che Paolo, Ŵayahudi ŵaŵakopochele ku Yelusalemu ŵansyungwile ni kutanda kwaŵechetela yejinji yakutopa ni nganakombolanga kuisalichisya. **8** Nkulichenjela, che Paolo ŵatite, “Uneji nganimbanganya magambo gagaligose gankati malajisyo ga Ŵayahudi pane nkati Nyuumba ja Akunnungu natamuno kwa Mwenye jwa ku Loma.” **9** Nambo che Festo ŵasachile kulinonyelesya kwa Ŵayahudi ni ŵambusisye che Paolo, “Ana nkusaka kwaula ku Yelusalemu nkalamulikwe kweleko yankati magambo ga paujo pangu?” **10** Nambo che Paolo ŵatite, “Ngwima paujo pa nkungulu wa Mwenye jwa ku Loma, pelepa ni panguŵajilwa kulamulikwa. Alakwe mwasyene nkumanyilila uchenene, uneji nganinaapanganichisya Ŵayahudi changalumbana chachili chose. **11** Nipele iŵaga ngwete magambo pane ndesile yangalumbana yakuŵajilwa kuulajikwa, ngangukana kuwa. Nambo iŵaga ngapagwa usyene wa magambo gakumechetela une ŵandu ŵa, ngapagwa mundu juchakombole kuundaga mmakono mwa ŵanyawo. Ngusaka mumbeleche kwa Mwenye jwa ku Loma.” **12** Nipele che Festo paŵamasile kuŵecheta ni ŵandu ŵa nkungulu ŵansalile che Paolo, “Nkusaka kunjausya kwa Mwenye jwa ku Loma, ayaga, chinjaule kwa Mwenye jwa ku Loma.” **13** Gali gapite moŵa gampepe, mwenye che Agilipa ni che Belinike nlumbugwe, ŵaiche ku Kaisalia kukwakomasya che Festo. **14** Ni ŵatemi kweleko moŵa gampepe ni che Festo nombe ŵansalile mwenye ngani ja magambo ga che Paolo achitiji, “Kwana mundu jumo pelepa juŵannesile che Felikisi ali mu nyuumba jakutaŵilwa. **15** Panajawile ku Yelusalemu achakulu ŵambopesi pamo ni achachekulu ŵa Ŵayahudi ŵambechetele mundu jo ni kuunjondelela kuti naalamule ni kwajamuka. **16**

Nambo uneji naasalile kuti Ŵaloma nganakola masyoŵelo go ga kuntyosya mundu alamulikwe akanaŵe kuchingangana ni ŵandu ŵakumbechetela meeso ni meeso, ni kwapa lipesa lya kulichenjela kwa iŵambechetele yo. **17** Nipele, paŵasongangene apano, nganingaŵa, malaŵi jakwe natemi pachitengu changu cha ulamusi ni kulajisya annyichenawo mundu jo. **18** Ŵakumbechetela ŵakwe paŵajimi, nganakoposya magambo ga yangalumbana mpela inaganisyaga. **19** Nambo ŵakanilanaga ine pe yankati dini jao ni yankati mundu jumo jwakuŵilanjikwa Che Yesu jwaŵawile nambo che Paolo akulimbila kuti ali ŵajumi. **20** Nganinaimanyilila chakutenda nkati magambo ga. Nipele, nambusisye che Paolo iŵaga chasache kwaula ku Yelusalemu kukulamulikwa kweleko magambo ga. **21** Nambo che Paolo ŵasachile kulamulikwa ni Mwenye jwa ku Loma, nalamwile kuti angose mu nyuumba jakutaŵilwa mpaka pachinaapeleche kwa Mwenye jwa ku Loma." **22** Che Agilipa ŵane juŵaliji mwenye jwa liuto liine ŵansalile che Festo, "None ngusaka kumpilikanila nansyene mundu jo." Che Festo ŵatite, "Chimumpikanile malaŵi." **23** Malaŵi jakwe che Agilipa ni che Belinike ŵaiche ali nkusangalala pa nkungulu ali alongene ni achakulu ŵa ŵangondo ni achakulu ŵa musi. Che Festo ŵalamwile kuti ŵaichenawo che Paolo. **24** Che Festo ŵatite, "Mwenye che Agilipa ni ŵanawose ŵantemi apano pamo ni uweji! Ŵayahudi wose ŵa pelepa ni ŵa ku Yelusalemu akummechetela mundu ju kukwangu ni akusaka aulajikwe. **25** Nambo uneji nganinagawona magambo gagaligose gakwaŵajila kuulajikwa. Ni pakuŵa che Paolo nsyene ŵasachile alamulikwe ni Mwenye jwa ku Loma, noneji najitichisye kunjausya ku Loma. **26** Kwa uneji nganingola usyene wankati ŵelewo wakunlembela Mwenye jwa ku Loma. Kwa ligongo lyo nannyichenawo paujo

penu nnopennope kukwenu achimwene mwenye che Agilipa, mwamalaga kumbusyausya mbate chakulemba. **27** Pakuŵa nguwona chiiŵe yakusekasya kwajauchisya jwantawe pangasala uchenene yakwaŵechetela yo."

26 Nipele che Agilipa ŵansalile che Paolo, "Nkukombola kulichenjela." Pelepo che Paolo ŵagolwesye nkono wao ni kulichenjela, achitiji. **2** "Mwenye che Agilipa, nguliwona ngwete upile lelo jino kwima paujo penu ni kulichenjela yankati yanayose yakumechetela une Ŵayahudi. **3** Nnopennope pakuŵa alakwe mwasyene nkumanyililа uchenene masyoŵelo ga Ŵayahudi ni umenyani wao, ngunchondelela mumbilikanile mu upililiu. **4** "Ŵayahudi wose akuumanyililа une uchenene chitandile uchanda wangu. Akumanyililа inatite pakutama ni ŵanyawo mu chilambo changu ni ku Yelusalemu nombeko chitandile ndanda jo. **5** Akuumanyililа une chitandile kalakala ni asakaga akukombola kuŵalanga umboni kuti chitandile ndanda jo naliji jumo jwa mpingo wa Mafalisayo ŵakwapopelela Akunnungu kupunda ŵandu ŵane wose. **6** Ni sambano nyimi pelepa kulamulikwa ligongo nguchilolela chilanga chiŵalanjile Akunnungu kwa achambuje ŵetu chila. **7** Chilanga cho ni chichocho chaakuchilolela ngosyo kumi na mbili sya ŵandu ŵetu kuti chimalile, achatumichilaga Akunnungu nkulimbangana muusi ni chilo. Ni kwaligongo lyo alakwe mwenye, Ŵayahudi ŵa akuumechetela une. **8** Ŵanyamwe wose ŵandi apano kwa chichi nkuganisya kuti Akunnungu ngakukombola kwasyusya ŵawe? **9** Isyene uneji nansyene naliweni kuti ngusachilwa kutendekanya yejinji yakunkanila Che Yesu jwa ku Nasaleti. **10** Yelei ni inaitesile ku Yelusalemu kula. Napochele lilamulo kutyochela kwa achakulu ŵambopesi, naakamwile ŵandu ŵajinji mwa ŵandu ŵa Akunnungu ni

kwataŵa mu nyuumba jakutaŵilwa. Ni ŵanyawo paŵalamulikwe kuulajikwa, uneji nakundile aulajikwe. **11** Naalagesye mmajumba gao ga kupopelela ni kwakanganichisya atukane. Naatumbilile kwannope namose najawile kukwasosasosa mmisi ja ilambo yakutalichila kuti naalagasye. **12** "Ligongo lya masengo gagogo pego najawile ku Damesiki ndili ni ulamusi ni malajisyo ga achakulu ŵambopesi. **13** Alakwe mwenye, panaliji mwitala muusi, lyuŵa lili pa ntwe naliweni lilanguka lyekulungwa kupunda lilanguka lya lyuŵa lichilanguchisyaga kutyochela kwinani. Ni lyatusyungwile uneji pamo ni achinjangu ŵanaliji nawo mu ulendo mo. **14** Wose twagwile, none napilikene liloŵe lichisalilaga mchiebulania, 'Che Sauli, che Sauli! Ligongo chi nkuulagasya? Nkuliulasya mwasyene pangali ligongo mpela ng'ombe jajikuchiputa chiboko cha mmbujegwe.' **15** Noneji nausisye, 'Ana ŵaani alakwe, Ambuje?' Ni Ambuje wo ŵajanjile, 'Uneji ndili Che Yesu junkunlagasya mmwejo. **16** Nambo Sambano njime, nankopochele kuti nambiche mme nkamusi jwangu. Mmwejo chimmalanje ya uneji, chimwasalile ŵandu yanyiweni lelo jino ni ichinannosye kanyuma. **17** Chinankulupusye kutyoka mwa ŵandu wa ku Isilaeli pamo ni ŵandu ŵangaŵa ŴAyahudi kuchinantume une ko. **18** Mwatatanukule meeso gao kuti akombole kopoka mu chipi ni kwinjila mu lulanga nombe akopoche mu ulamusi wa Shetani ni kwagalauchila Akunnungu kuti kwa kungulupilila une alecheleswe sambi syao ni kwinjila majumba pamo ni ŵandu ŵasagulikwe ni Akunnungu.' **19** "Kwapele, alakwe mwenye che Agilipa, uneji nganileka kwitichisya yakwiwona yaikopochele kwinani. **20** Nipele natandite kulalichila maloŵe ga Akunnungu kwa ŵakutama ku Damesiki ni ku Yelusalemu ni chilambo chose cha ku

Yudea pamo ni ŵandu ŵangaŵa ŴŴayahudi. Naalalichile aleche sambi ni kwaujilila Akunnungu ni kulosya kwa isambo yao kuti alesile sambi. **21** Kwa ligongo lya maloŵe go ŴŴayahudi ŵangamwile une ndili pa Nyuumba ja Akunnungu ni kusaka kumulaga. **22** Nambo Akunnungu aang'osile, mpaka lelo jino ndili jwansima. Noneji nguŵalanga kwa achanandi ni achakulungwa. Ngangusala ine ikaŵe yeila yasasile ŵakulondola ŵa Akunnungu ni che Musa kuti chiikopochele, **23** yakuti yaŵajilwe Kilisito alaje ni kuŵa mundu jwaandanda kusyuka mwa wose ŵawile. Nombejo chakombole kwaichisya lilanguka ŴŴayahudi ni ŵandu ŵangaŵa ŴŴayahudi." **24** Che Paolo paŵalichenjele mpaka pelepo, che Festo ŵaŵechete kwa liloŵe lyekulungwa, "Mmwe che Paolo ntekupungwana! Kulijiganya kose kuntesile mpungwane." **25** Che Paolo ŵajanjile, "Nganimbungwana, alakwe ambuje che Festo. Chinguŵecheta cho chili chisyene ni cha lunda. **26** Alakwe mwenye che Agilipa nkuimanyilila uchenene yose yaikopochele yo. Noneji ngukombola kuŵecheta pangali lipamba paujo penu pakuŵa nguimanyilila isyene kuti ngapagwa chichatendekwe pachisyepela. **27** Mwenye che Agilipa, ana nkugakulupilila maloŵe gaŵaŵechete ŵakulondola ŵa Akunnungu, ŵa kalakala? Ngumanyilila kuti nkugakulupilila!" **28** Ni che Agilipa ŵansalile che Paolo, "Ana nkuganisya kuti kwa katema kakajipi peka chinkombole kundendekasya meje Mkilisito?" **29** Che Paolo ŵajanjile, "Iŵaga kwa katema kakajipi pane kakajinji, ngwapopelela Akunnungu, ngaŵa alakwe pe nambo ni ŵanawose ŵakumbikanila lelo jino ŵa aŴanje mpela indite pakuŵa une, nambo anaichile kutaŴikwa minyolo mpela une." **30** Pelepo mwenye che Agilipa ni jwankulu che Festo ni che Belinike pamo ni ŵane wose ŵaŵaliji pamo nawo ŵajimi.

31 Ni paŵakopokaga ŵasalilene, “Mundu ju nganapanganya chachili chose chakusachilwa kuulajikwa natamuno kwataŵa.” **32** Che Agilipa ŵansalile che Festo, “Ikakomboleche kungopola mundu ju ngaakaŵende kulamulikwa ni Mwenye jwa ku Loma.”

27 Paŵalamwile kuti tujaule ku Italia ni ngalaŵa ŵammisile che Paolo pamo ni ŵatawe ŵane mmakono ga che Juliasi, juŵaliji jwankulu jwa ŵangondo mumpingo waukuŵilanjikwa “Mpingo wa Agusto.” **2** Twakwesile ngalaŵa jekulungwa jijatyochelaga ku Adiliamiti, jijaliji chile kutanda ulendo kupitila mbwani ja chilambo cha ku Asia ni twatandite ulendo. Che Alisitako mundu jwa ku Makedonia kutyochela ku Sesalonike ŵalongene noweji. **3** Lyuŵa lyaaŵili twaiche ku Sidoni ni ngalaŵa. Nipele che Juliasi ŵaapanganichisye yambone che Paolo, ŵalesile ajaule kwa achambusangagwe kuti apegwe yaikwasoŵa. **4** Kutyochela kweleko twajendelechele ni ulendo, ni twapite mungulugulu chilumba cha Kupulo tuchilisepusyaga ni mbungo jijaliji jininkupuga nnope kutyochela paujo petu. **5** Twajombweche bahali ja Kilikia ni Pamfilia ni twaiche mmusi wa Mila chilambo cha ku Likia. **6** Ni kweleko jwankulu jwa ŵangondo jula ŵajisimene ngalaŵa jekulungwa jichikopochelaga ku Alekisandilia kwaula ku Italia, nombejo ŵatujinjisye mwelemo. **7** Twajesile mbolembole moŵa gamajinji ni twaiche pachiŵandi ni Nido nkulaga. Pakuŵa mbungo jatusiŵilile kuendelechela ni twapite kusini kwa chilumba cha Kilete kuŵandikana ni Salomone. **8** Twapite mumbwani kwa kulaga ni twaiche peuto papakuŵilanjikwa “Bandari jambone,” pachiŵandi musi wa Lasea. **9** Gaapite moŵa gamajinji ni moŵa gakutaŵa gaapite, ni twaliji mmoŵa ga kogoya kuendelechela ni ulendo wa mu ngalaŵa. Nipele che Paolo ŵaajamwiche achitiji, **10** “Achalongo achinjangu, nguwona kuti ulendo wu chiuŵe

wa kogoya ni kusoyesya indu, ngaŵa kwa ndundu ni ngalaŵa pe, nambo kwa umi wetu nombe.” **11** Nambo jwankulu jwa ŵangondo jula ŵagapikanile nnope maloŵe ga juŵalongosyaga ngalaŵa ni nsyene ngalaŵa kupunda maloŵe gaŵaŵechete che Paolo gala. **12** Pakuŵa bandari jo nganijiŵa jambone kutama moŵa ga mbepo, ŵandu ŵaŵatupile ŵajitichisye kuendelechela ni ulendo yakombolekaga aichanje ku Finikisi ni kutama kweleko katema ka mbepo ko. Finikisi jili bandari ja Kilete jajilolite kwiŵanda ni kwichela. **13** Mbungo ja kusi jatandite kupuga ni ŵaganisisye kuti chakombole kutendekanya iŵasachile yo. Nipele ŵanyakwile nanga ni kuŵika mu ngalaŵa, ŵajendelechele ni ulendo ŵapite mbwani kwa mbwani ni kwika ku mbwani ja Kilete. **14** Nambo pangakaŵa, mbungo jekulungwa jati mpela chimbunga jajikuŵilanjikwa “Mbungo ja kaskazi” japujile kutyochela ku chilumba. **15** Ngalaŵa jila jagombilwe ni mbungo, nombejo nganijikombola kujipunda mbungo, nipele twajilesile jiseleleche ni mbungo. **16** Nkwenda mo twapite upande wa kusini mwa chilumba chachinandi liina lyakwe Kauda, twakombwele kwakulimba nnope kugopola ntumbwi wa kwakulupuchisya ŵandu mu ngalaŵa jekulungwa jila. **17** Achikatumetume ŵaali mu ngalaŵa ŵala paŵanyakulile ntumbwi ula nkati, ŵautaŵilile mu ngalaŵa jila ni ngonji kuulimbisya kuti unajonasiche ni mbungo. Ni pakuŵa ŵajogopaga kutitimila munsanga wejinji mu mbwani ja Libia, kwa yele ŵagatulwisye matanga ni ŵagambaga kwenda pe ni mbungo. **18** Mbungo jekulungwa jila jajendelechele kupuga ni malaŵi jakwe ŵatandite kwasila ndundu mu bahali. **19** Ni lyuŵa lyaatatu ŵajasile ni makono gao achinsyene yoombo ya mu ngalaŵa jekulungwa. **20** Moŵa gamajinji nganitukombola kuliwona lyuŵa atamuno ndondwa ni mbungo jekulungwa jila

japundile nnope. Chilolelo chose chati tutulame chamasile. **21** Paŵatemi pangalya moŵa gamajinji, wajimi che Paolo pasikati pao ni kuti, “Achambusanga ŵangu nkambikanichisye une kuti kasintyoka ku Kilete ngankalaje kwantinyi ni kupotesya indu yi. **22** Sambano ngunchondelela, nkamulichisye ntima pakuŵa ngapagwa jwalijose mwa ŵanyamwe juchawe nambo ngalaŵa pe ni jichijijonasiche. **23** Pakuŵa chilo katumetume jwa kwinani jwa Akunnungu, Akunnungu jwandesile une kuŵa jwao ni jungwapopelela ŵangopochele, **24** ni kuusalila, ‘Kasinjogopa che Paolo! Ikuŵajilwa mmwejo kwima paujo pa Mwenye jwa ku Loma. Kwaligongo lyenu mwe Akunnungu chiŵakulupusye wose ŵaali mu ulendo pamo nomwe.’ **25** Nipele nkamulichisye ntima, pakuŵa ngwakulupilila Akunnungu kuti chiitendekwe mpela indite pakusalilwa. **26** Nambo chituponyekwe pa chilumba chimo.” **27** Chilo cha lyuŵa lya kumi na nne twaliji tuninkukwekwelemya akuno ni akunokuno ni meesi mu bahali ja Mediteleniani. Chilo nnope achikatumetume ŵaali mu ngalaŵa ŵaganisisye kuti tuŵandichile munsanga. **28** Nipele ŵatulwisye ngoji wawataŵilile chindu chakutopela achisakaga kupima amanyilile ipatite kwendesya ni ŵapatile makono alobaini. Kanyuma kanandi ŵapimile sooni ni ŵapatile makono selasini. **29** Ni pakuŵa ŵajogopaga kukwama papali ni lwala, ŵatulwisye nanga ncheche sya kunyuma kwa ngalaŵa ni kupopela kuti kucheje. **30** Ni ŵaŵalongosyaga ngalaŵa ŵala ŵasachile kutila kutyochela mu ngalaŵa ni ŵautulwisye ntumbwi ula achinamanilaga akutulusya nanga sya paujo. **31** Nambo che Paolo ŵansalile jwankulu jwa ŵangondo jula pamo ni ŵangondo ŵane, “Iŵaga ŵanyaŵa ngaatama mu ngalaŵa ngankulupuswa.” **32** Papopo ŵangondo ŵala ŵakatile migoji jijakamulile ntumbwi ni ŵaulesile ujigalikwe

ni meesi. **33** Kukanaŵe kucha che Paolo ŵachondelele wose kuti alye chakulya achitiji, “Lelo jino lyuŵa lya kumi na nne ntemi ni sala nli nkulolela, pangalya chindu chachili chose. **34** Nipele ngunchondelela nlye, pakuŵa chichinkulupusye kuti nkawa. Pakuŵa ngalujasika namuno luumbo lumo lwa pa mitwe jenu.” **35** Che Paolo paŵamasile kuŵecheta yeleyo ŵajigele nkate, nipele ŵatogolele Akunnungu paujo pa wose, ŵagaŵenye ni kutanda kulya. **36** Nipele wose ŵakamulisye ntima, nombewo ŵalile. **37** Ŵatwaliji mu ngalaŵa twaliji ŵandu mia mbili ni sabini na sita. **38** Patwalile wose ni kwikuta, ŵajijalwisye ngalaŵa jekulungwa kwakwasila ngano mu bahali. **39** Pakwachele ŵaŵalongosyaga ngalaŵa ŵala nganachimanyilila chilambo chila, nambo ŵauweni nsanga ku mbwani. Nipele ŵasachile kujijimika ngalaŵa kweleko naga chakombole. **40** Ŵakatile ngonji sya nanga ni kusileka mu bahali ni ŵagopwele ngonji sisyataŵikwe pa usukani ni kwinamukula tanga ja paujo pa ngalaŵa kuti jikamule mbungo ni kwajausya ku mbwani. **41** Nambo ŵaiche pamalekano pagachingangene matala gaŵili ga meesi ga bahali ni ngalaŵa jatanjile palapala. Upaande wa paujo pa ngalaŵa watitimile munsanga pangali kutinganyika, nambo upaande wa panyuma watandite kutemeka kwa ligongo lya machili ga matumbela. **42** Ŵangondo ŵasachile ŵaulaje ŵataŵikwe wose atakojelela ŵane ni kutila. **43** Nambo jwankulu jwa ŵangondo achisakaga kwakulupusya che Paolo, ŵaalekasisye ŵangondo akatenda yeleyo. Ŵalamwile ŵaakukombola kojelela alilechelele mmeesi ni kwika kunsanga. **44** Ni ŵaakusigalila wo, ŵane akamulile mbao ni ŵane ipitingwa iyatemeche mu ngalaŵa. Iyoyo ŵandu wose ŵaiche kwa chitendewele ku nsanga.

28 Patwaiche kwa chitendewele ku nsanga, twaimanyi kuti
chilumba chila chikuŵilanjikwa Melita. **2** Ni ŵandu ŵangali lunda
ŵatutendele yambone nnope. Ula jatandite kunya ni kwaliji ni
mbepo, ŵatukolechesye mooto tujootele ni kutukalibisya. **3**
Che Paolo ŵalokwete litenje lya sasu ni ŵasiŵisile pa mooto.
Paŵaŵikaga, lijoka lyakopweche ligongo lya ntukuta wa mooto
ula lyaliŵilijile pankono wakwe. **4** Ŵandu ŵa kweleko wo
paŵaliweni lijoka lili nkuliŵilijila pankono wakwe ŵasalilene,
“Kusyene mundu ju ali jwakuulaga, namuno akulupwiche mmeesi
nambo chisasi cha nnungu jwetu jwankongwe jwakuŵilanjikwa
Haki ngachikunneka alame.” **5** Nambo che Paolo ŵalikung'undile
lijoka lyo pa mooto ni nganilimpeteka namose kanandi. **6** Ŵandu
ŵala ŵaliji nkulolela kuti pane tuimbe nkono, pane chagwe
ni kuwa papopo. Nambo paŵalolele nnope ni nganachiwona
chindu chakwaŵenga chichapatile, ni ŵagalawisye ng'anisyo
syao ni kuti ali jumo jwa achiminungu. **7** Pachiŵandi ni pepala
kwaliji ni migunda ja jwankulu jwa chilumba chila jwakuŵilanjikwa
che Pabulio. Mundu ju ŵatupochele yambone ni twatemi mu
nyuumba jao ja achalendo kwa moŵa gatatu. **8** Atati ŵao che
Pabulio ŵaliji agonile ali nkulwala chiilu ni mmatumbo mwa
miasi. Che Paolo ŵajawile kukwalola ni paŵamasile kupopela,
ŵasajichile makono gao ni kunlamya. **9** Payakopochele yeleyo,
iyoyo peyo ŵakulwala ŵajinji ŵaŵatamaga mu chilumba chila
ŵaiche, nombewo ŵalamiswe. **10** Ŵandu ŵala ŵatuchimbichisye
nnope, ni katema patwatyokaga ŵatupele yose iyatusoŵile mu
ulendo wetu. **11** Pajapite miesi jitatu, twatandite sooni ulendo
wetu kwa ngalaŵa jekulungwa jimo jijasigele mu chilumba
mula, jichilindililaga gapite kaje moŵa ga mbepo. Ngalaŵa
jila jakopochele ku Alekisandilia ni jaŵilanjikwe “Achiminungu

Maŵila.” **12** Twaiche ku Silakusa ni twatemi pelepo moŵa gatatu. **13** Kutyochela pelepo twasyungwile mumbali ni twaiche ku Legio. Malaŵi jakwe jatandite kupuga mbungo kutyochela kulujenda ni pagapite moŵa gaŵili twaiche ku Puteoli. **14** Kweleko twasimene ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu achinjetu ni ŵatuchondelele tutame pamo nawo chijuma chimo. Kwanti nyi ni itwatite pakwika ku Loma. **15** Ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵa ku Loma paŵapilikene ngani syetu ŵaiche mpaka Pakusumichisya Malonda che Apio ni ŵane ku Majumba Gatatu ga Achalendo kukutuchingamila. Che Paolo paŵaweni ŵelewo ŵaatogolele Akunnungu ni ŵalimbiswe ntima. **16** Patwaiche ku Loma ŵakundile kuti che Paolo atame pajikape pamo ni jwangondo juŵanlindililaga. **17** Pagapite moŵa gatatu che Paolo ŵaaŵilasile achakulu ŵa Ŵayahudi ŵaŵatamaga kweleko. Paŵasongangene pamo ni ŵaasalile, “Achalongo achinjangu, uneji nataŵikwe ku Yelusalemu kula ni kutagwa mmakono ga Ŵaloma namuno nganindende magambo gagaligose kwa ŵandu ŵangu pane kugapwanya masyoŵelo ga achambuje ŵetu. **18** Paŵamasile kuusyausya, Ŵaloma ŵasakaga kung'opola pakuŵa kwangu une nganagasimana magambo gakuŵajilwa kuulajikwa. **19** Nambo Ŵayahudi paŵakanile yeleyo, nasachile kulamulikwa ni Mwenye jwa ku Loma, nachiŵamuno nganingola chakwaŵechetela ŵandu ŵa musi wangu. **20** Kwaligongo lyo nanchondelele ŵanyamwe kuti tuonegane ni kuŵecheta nomwe pakuŵa ndaŵikwe kwa nyolo si ligongo lya chilolelo cha Ŵaisilaeli chiŵalanjile Akunnungu.” **21** Ni ŵanyawo ŵatite “Uweji nganitupochele chikalata kutyochela ku Yudea nkati alakwe atamuno achinjetu ŵaŵaiche akuno kukutusalila pane kuŵecheta chindu chakusakala nkati alakwe. **22** Nambo tukusaka kupilikana

pakang'wa penu inkuti paaganisya pakuŵa tukumanyilila kuti palipose akusala kuti mpingo wo uli wangalumbana.” **23** Nipele ŵasagwile lyuŵa lya kuchingangana ni che Paolo ni ŵaiche ŵandu ŵajinji nnope ku nyuumba kuŵatamaga. Kutandila kundaŵi mpaka ligulo che Paolo ŵaliji nkwasalila yejinji ya Umwenye wa Akunnungu ni kwajiganya ngani sya Che Yesu kutyochela mmalajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni itabu ya ŵakulondola ŵa Akunnungu achisakaga kwanyenga kuti ŵaakulupilile Che Yesu. **24** Ŵane ŵajitichisye iŵasalilaga yo nambo ŵane ŵakanile. **25** Nipele nganajiilana achinsyene pe, ni ŵatyosile pelepo pakuŵa che Paolo ŵaasalile, “Mbumu jwa Akunnungu ŵasasile usyene kwa achambuje ŵenu kwa kang'wa ja jwakulondola jwa Akunnungu che Isaya, **26** achitiji, ‘Njaule kwa ŵandu ŵa nkaasalile, kupilikana chimpilikane, nambo ngasammanyilila, Kulola chinnole nambo ngasambona. **27** Pakuŵa mitima ja ŵandu ŵa jilimbile, asiŵilile mawiwi gao ni meeso gao gasisine. Melepe akasaona kwa meeso gao, akasapilikana kwa mawiwi gao, akasamanyilila kwa mitima jao, akasapitikuchila kwa une, noneji ngalamisye.’” **28** Nombe che Paolo ŵatite sooni, “Mmanyilile ŵanyamwe kuti, ukulupusyo wa Akunnungu wu wejausye kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, nombewo chaupilikane!” **29** Che Paolo paŵamasile kuŵecheta yeleyo Ŵayahudi ŵakopweche ali nkukanilana nnope achinsyene pe. **30** Nipele che Paolo ŵatemi yaka iŵili mu nyuumba jiŵalipilaga jila. Ni ŵaapochele ŵandu wose ŵaŵaikaga kukwalola. **31** Ŵalalichilaga ŵandu ngani ja Umwenye wa Akunnungu ni kwajiganya ŵandu nkati Ambuje Che Yesu Kilisito pangajogopa ni nganapagwa jwannekasisye.

Ŵaloma

1 Une che Paolo, jwakutumichila ju Che Yesu Kilisito,
nguchilemba chikalata chi. Akunnungu amilasile me nduna ni
asagwile naalalichile ŵandu Ngani jao Jambone. **2** Kalakala
ko, Akunnungu ŵaasalile ŵandu ajiji Ngani Jambone kwa litala
lya ŵakulondola ŵao mpela itite pakulembekwa Mmalembelo
ga Akunnungu. **3** Ngani Jambone ji jikungamba Mwana jwa
Akunnungu, Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. Jwati nkati undu
wakwe ŵapagwile mu lukosyo lwa mwenye che Daudi. **4** Nambo
nkati umi wao wa chimbumu, Mbumu jwa Akunnungu ŵalosisye
kwa litala lya ukombole wakwe kuti Mwana jwa Akunnungu
kwa kusyuka kwakwe yaani Kilisito Ambuje ŵetu. **5** Kwa litala
lyakwe mbegwile upile wa kuŵa nduna kuti kwa ligongo lya
Kilisito nalongosye ŵandu ŵa ngosyo syose, akulupilile ni
kuitichisya. **6** Ŵanyamwe nli pasikati ja ŵandu wo, ŵankutama
ku Loma mmilanjikwe ni Akunnungu mme ŵandu ŵakwe
Che Yesu Kilisito. **7** Nipele, une che Paolo ngunlembela
ŵanyamwe wose ŵankunonyelwa ni Akunnungu ŵankutamanga
ku Loma, ummilanjikwe mme ŵandu wakwe. Ngunsachila upile
ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu Atati ŵetu ni Ambuje
ŵetu Che Yesu Kilisito. **8** Ikanaŵe yaili yose, ngwatogolela
Akunnungu ŵangu kwa litala li Che Yesu Kilisito kwa ligongo
lya ŵanyamwe wose, pakuŵa chikulupi chenu chikupikanika
ku chilambo kose. **9** Akunnungu ungwatumichila ni ntima
wangu wose, nkulalichila Ngani Jambone ja Mwanagwao, ali
jwaumboni jwangu kuti ngunkumbuchila ŵanyamwe, **10** moŵa
gose pangupopela. Ngwapopela Akunnungu yanonyelaga ambe
lipesa lyambone lya kunjimajimila. **11** Pakuŵa sachile kwannope
kummona ŵanyamwe, kuti ngamulangane ni ŵanyamwe mu

ntuuka ungupegwa ni Mbumu jwa Akunnungu, kuti mme
ŵalimbangene. **12** Chingusala, ŵanawose tutusyaneje mitima,
ŵanyamwe mulimbisye une mu chikulupi changu ni uneji
nanlimbisye ŵanyamwe mu chikulupi chenu. **13** Achalongo
achinjangu, ngusaka mmanyilile kuti kakajinji nasakaga iche
kukwenu, nambo nekasiswe mpaka sambano. Nasachile
kwika kuti ngombole kunkamuchisya mwanya nlimbangane
mu chikulupi, mpela indite pakwakamuchisya ŵandu ŵangaŵa
Ŵayahudi kulimbangana mu chikulupi. **14** Pakuŵa ngusachilwa
kwalalichila ŵandu wose Ŵagiliki ni ŵangaŵa Ŵagiliki, ni
kwalalichila ŵaali ni lunda ni ŵakuloŵela. **15** Kwaligongo lyo
ngulajila kwannope kunnalichila Ngani Jambone ŵanyamwe
nombe ŵankutama ku Loma. **16** Ngangujikolela soni Ngani
Jambone, pakuŵa jikwete machili ga Akunnungu gakunkulupusya
kila mundu jwakukulupilila, kutandila kwa Ŵayahudi ni sooni
kwa ŵangaŵa Ŵayahudi. **17** Pakuŵa Ngani Jambone jikulosya
yatite Akunnungu pakwatenda ŵandu kuŵa ŵambone paujo pao.
Kwa litala lya chikulupi, chitandile kundanda mpaka kumbesi.
Mpela yaitite pakulembekwa mu Malembelo ga Akunnungu,
“Mundu jwatendekwe jwambone paujo pa Akunnungu chatame
kwa chikulupi.” **18** Kutyochela kwinani Akunnungu alosisye
uchimwa wao kwa litala lya sambi syose ni kwa litala lya
ugongomalo wose wa aŵala ŵandu ŵakuuliŵatila usyene
ukamanyika kwa litala lya ugongomalo wao. **19** Pakuŵa yose
yaikuntesya Akunnungu amanyiche kukwao, imanyichikwe,
ligongo Akunnungu nsyene ailosisye kwa ŵanyawo. **20** Chitandile
Akunnungu paŵagumbile chilambo, ukombole wao wa moŵa
gose pangali mbesi ni Ununguwao, ikuwoneka pangasisika
namuno ngaikuoneka ni meeso. Ŵandu akukombola kuumanyilila

kwa indu yagumbile. Kwapele ŵandu ngakombola kulichenjela kwa yaili yose. **(aïdios g126)** **21** Namuno akumanyililanga kuti Akunnungu apali, nambo ngakunkusya atamuno kuntogolela yakuti pakuŵajilwa, nambo ng'anisyo syao sili syangalimate ni mitima jao jitajikwe chipi. **22** Akulitendanga ŵa lunda, nambo ali ŵakuloŵela. **23** Alesile kwapopelela Akunnungu ŵangakuwa, nambo akwipopela inyago yaikulandana ni mundu jwakwasika, chisau inyama pane ijuni pane inyama yaikukwaŵa. **24** Kwa ligongo lya yeleyo, Akunnungu ŵaalesile mu tama jangalumbana ja mitima jao ni kupanganyichisyana indu ya soni mu iilu yao. **25** Akuutindanya usyene wa Akunnungu kwa unami, akuipopelela ni kuitumichila indu yepanganyikwe ni Akunnungu ni kwaleka Akunnungu ŵaaipanganyisye, ŵakusachilwa kulapikwa moŵa gose pangali mbesi! Eloo. **(aiōn g165)** **26** Kwa ligongo lyo Akunnungu ŵaalesile akuyanje tama syao sya soni. Namose achakongwe ŵalesile kugonana ni achalume yaikuti pakusachilwa, ŵagonanaga ni achakongwe achinjao. **27** Achalume nombe iyoyo peyo akulekanga kugonana ni achakongwe yaikuti pakusachilwa, ŵakolelene mchesele jwannume ni jwannume. Akupanganyichisyana ipanganyo ya soni achalume kwa achalume, kwayele akuliichisya kwamukwa kwa ugongomalo wao wautesile. **28** Pakuŵa ŵandu wo ŵakanile kuuŵika mu ng'anisyo usyene wa kwamanyilila Akunnungu, nombe Akunnungu ŵaalesile akuyanje ng'anisyo syao syangalumbana, ŵaipanganyisye aila yekanye kuipanganya. **29** Ŵandu ŵa aguumbele ugongomalo wose, ungalumbana ni lipamo ni wiu ni uulasi ni unami ni ngomo ni kulambusya. Ni kunong'ona, **30** ni kunamanilana, ŵakwachima Akunnungu, ŵakutukana ni ŵakulilapa ni ŵakulifuna, ŵakwilana kuitendekanya

yangalimate ni ŵangaajitichisya achaŵelesi ŵao. **31** Ŵakulowela, ŵangakukamula chilanga, ŵangali unonyelo ni nganakola chanasa kwa ŵane. **32** Ŵakumanyilila kuti malajisyo ga Akunnungu gakuti ŵakugapanganya gelego akuŵajilwa kuwa. Natamuno yeleyo akwendelechela ngaŵa kugapanganya pe nambo akwilana ni aŵala ŵakugapanganya gelego.

2 Kwayele, mmwe mwajangu, iŵaga nkwalamula ŵane ngankombola kulichenjela natamuno mme ŵaani. Pakuŵa, pankwalamula ŵane akuno nomwe nkwendelechela kuipanganya iyoyo, nkulilamula mwasyene. **2** Nowe tukumanyilila kuti ulamule wa Akunnungu uli wa usyene kwa aŵala ŵakuitendekanya indu yanti yeleyo. **3** Nambo alakwe junkwalamula ŵakuitendekanya yeleyo ni mwasyene nkuitendekanya iyoyo peyo. Ana nkuganisya chinchiuŵambala ulamule wa Akunnungu? **4** Pane nkuunyelusya umbone wekulu wa Akunnungu ni utulale ni upililiu wao, uli ngankuimanyilila kuti umbone wa Akunnungu ukunnongosya kuti nneche sambi? **5** Nambo mmwe nkakatime ntima ni nkwete ntima wangasaka kuleka sambi, kwa ligongo lyo nkuligosela mwasyene magambo pa lyuŵa lya Akunnungu lya lutumbilo lwao ni kulamula kwao kwa chigolochelo pachikulolechele. **6** Pakuŵa Akunnungu chachinlipa jwalijose malinga ni masengo gakwe. **7** Ŵandu ŵakuitendekanya yambone pangali kupela akuno achisosaga ukulu ni kusichila ni umi wangaukujonasika, Akunnungu chachapa ŵandu ŵa, umi wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **8** Nambo aŵala ŵalipamo, aŵala ŵakuukanila usyene, ni kuikuya yangalumbana, isyene Akunnungu chachalamula kwa lutumbilo ni uchimwa wakwe wekulu. **9** Chigapagwe masauko ni kulaga kwa jwalijose jwakuitendekanya yangalumbana, kutandila kwa Ŵayahudi ni sooni kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi.

10 Nambo jwalijose jwakutendekanya yambone, Akunnungu chachimpa ukulu ni luchimbichimbi ni chitendewele, kutandila kwa Ŵayahudi ni sooni kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. **11** Pakuŵa Akunnungu ŵangali lusagu. **12** Ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵangakugamanyilila Malajisyo ga che Musa chasochele pangagamanyilila Malajisyo go. Ni Ŵayahudi ŵakugamanyilila Malajisyo ali nkutenda sambi chalamulikwe ni Malajisyo go. **13** Pakuŵa, ŵakugapilikana Malajisyo ngaŵa ŵakuŵalanjikwa ŵambone paujo pa Akunnungu, nambo aŵala ŵakugajitichisya Malajisyo ni ŵakuŵalanjikwa ŵambone paujo pa Akunnungu. **14** Pakuŵa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵangakugamanyilila Malajisyo, nambo pakutenda indu kwa lwendo lwapagwile nawo chisau ni yaitite pakulamulikwa mmalajisyo, achinsyene wo akulosya kuti akumanyilila chakusachilwa kupanganya namuno nganagamanyilila Malajisyo go. **15** Pakuŵa lwendo lwao lukulosya kuti Malajisyo galembekwe mu mitima jao. Miningwa jao jikulosya kuti au uli usyene, pakuŵa ng'anisyo syao sikwaŵechetela kuti atesile yangalumbana pane sikwachenjela kuti atesile yambone. **16** Yeleyo ni ichikopochele pa lyuŵa litachilamula Akunnungu yantemela ya ŵandu, kwa litala li Che Yesu Kilisito mpela Ngani Jambone jinanlalichile ijikuti pakusala. **17** Ni mmwe junkuliŵilanga Myahudi, nkugakulupilila Malajisyo ni kulifunila ndi mundu jwa Akunnungu, **18** nkulitenda kuti nkumanyilila yaikwanonyela Akunnungu ni kwitichisya indu yao yambone pakuŵa nyiganichikwe ni Malajisyo. **19** Nkuliganichisya mwasyene kuti ndi chilongola jwa ŵangalola ni lilanguka lyao ŵaali mu chipi, **20** junkwaunda ŵakuloŵela ni njiganyo jwa ŵanache achanandi. Pakuŵa nkuganisya mu Malajisyo nkwete umanyilisi ni usyene. **21** Nipele mmweji junkwajiganya

ŵane, ana kwa chichi ngankulijiganya mwasyene? Mmweji junkwalalichila ŵane nkajiŵa kwachichi mwasyene nkwiŵa? **22** Mmweji junkusala, “Nkatenda chikululu,” kwachichi mwasyene nkutenda chikululu? Nkuichima inyago ya achiminungu, kwachichi mwasyene nkwinjila ni kwiŵa indu mu majumba ga achiminungu? **23** Nkulilapa kuti nkugamanyilila Malajisyo ga Akunnungu nambo nkunjalusya Akunnungu pankuleka kugakamulisya Malajisyo go! **24** Pakuŵa mpela yagakuti kusala Malembelo ga Akunnungu, “Ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi akulitukana liina lya Akunnungu kwa ligongo lya agala gankugatenda ŵanyamwe Ŵayahudi.” **25** Kuumbala kwenu chikuŵe ni malumbo iŵaga chingajitichisye Malajisyo. Nambo iŵaga nkugapwanya Malajisyo, mbaya ngankaumbale. **26** Ni iŵaga ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵanganaumbale akugakamulichisya Malajisyo, uli ungaumbala wao ngauŵilanjikwa uumbale? **27** Ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵanganaumbale mu chiilu, nambo akugakamulichisya Malajisyo, chanlamule ŵanyamwe Ŵayahudi pakuŵa ngankugajitichisya Malajisyo namose nkugamanyilila Malajisyo gamalembekwe ni ndi ŵaumbale. **28** Myahudi jwa usyene ngaŵa ajula jwakuloleka kwa meeso, atamuno mundu ngakuŵa Myahudi jwa usyene pakuŵa aumbele mu chiilu. **29** Nambo Myahudi jwa usyene ni ajula jwali jwati iyoyo nkati, malumbo gakwe ajula jwaumbele mu ntima. Kuumbala kusyene kuli, Mbumu jwa Akunnungu akukupanganya mu ntima mwa mundu, ni ngaŵa kwa malembo ga Malajisyo. Nambo mundu jwati yeleyi ngaakulapikwa ni ŵandu nambo akulapikwa ni Akunnungu.

3 Ana Myahudi akwete chichi cha kwapunda ŵandu ŵane? Pane kuumbala kukumpokasya ichichi? **2** Elo, kwana upoche wekulungwa mose mose. Kundanda, Akunnungu ŵapele

Ŵayahudi Lilowe lyao kuti alikamule. **3** Nambo chiiwe uli iŵaga ŵampepe mwa ŵelewo nganakulupilila? Ana ungakulupilila wao chiuchityose chikulupichiko cha Akunnungu? **4** Ngaŵa! Akunnungu aŵe jwausyene namuno kila mundu aŵele jwaunami. Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Kila pankuŵelecheta malowe genu gaŵalanjikwe kuti gali ga usyene ni pachachimmechetela nchipunde.” **5** Nambo iŵaga chigongomalo chetu chikulosya kuti Akunnungu akupanganya yambone, ana tujileje uli? Uli, tutujile Akunnungu ali ŵa chigongomalo pakutujamuka? Pelepa nguŵecheta ni ng'anisyo sya chiundu. **6** Ngaŵa! Ikaliji yeleyo, Akunnungu akakombwele chinauli kwalamula ŵandu ŵa pachilambo? **7** Nambo, iŵaga unami wangu chiukamusye kuulosya kwannope usyene wa Akunnungu ni konjechesya ukulu wakwe, ana kwa chichi noneji ngulamulikwa kuti jwa sambi? **8** Iŵaga yeleyo, tusaleje, “Tutende yangalumbana kuti iiche yambone?” Kusyene kwana ŵandu ŵane ŵaakundukana une achitiji mechete yeleyo. Ŵandu ŵa chachilamulikwa yaikuti kuŵajilwa. **9** Sambano tujileje uli? Tujileje uweji Ŵayahudi twapundile ŵandu ŵane? Ngaŵa! Pakuŵa masile kulosya kuti Ŵayahudi ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi wose akulongoswa ni sambi. **10** Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Ngapagwa namuno jumo jwali jwambone paujo pa Akunnungu, **11** ngapagwa namuno jumo jwali ni umanyilisi, ngapagwa namuno jumo jwakulajila kwamanyilila Akunnungu. **12** Wose ŵalesile Akunnungu, wose ŵangalimate. Ngapagwa jwakutendekanya yambone, nachiŵamuno jumo. **13** Malowe gao gakununga nti lilembe lyangasiŵilwa ni ndimi syao sigumbele ulamba. Mu ngomo syao mukukopoka malowe gagali ni sumu chisau ni sumu ja majoka. **14** Kang'wa syao sigumbele malweso ni malowe

gakuŵawa. **15** Ali ŵandu ŵakuutuchila kukwaulaga ŵandu, **16** mwakupita mose akwikanago masauko ni malagasyo. **17** Ngakukumanyilila kutama kwa chitendewele, **18** Ngakwajogopa Akunnungu namose kanandi." **19** Nipele tukumanyilila kuti malowe gose gagakuŵechetekwa ni Malajisyo ga che Musa gakwagamba ŵelewo ŵaali paasi pa Malajisyo go kuti kila mundu akakombola kulichenjela, ni ŵandu wose ŵa pachilambo alamulikwe ni Akunnungu. **20** Kwayele ngapagwa mundu juchaŵalanjikwe kuŵa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kwitichisya Malajisyo, pakuŵa Malajisyo go gakunkamuchisya mundu kumanyilila kuti atesile sambi. **21** Nambo sambano, litala lya Akunnungu lya kwaŵalanjila ŵandu kuti ali ŵambone paujo pao liwoneche pangagakulupilila malajisyo. Malajisyo gagalembekwe ni che Musa ni ŵakulondola ŵa Akunnungu gakusala umboni nkati chindu chi. **22** Akunnungu akwaŵalanjila ŵandu ali ŵambone paujo pao kwa litala lya kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Akunnungu akutenda yeleyo kwa ŵanawose ŵakunkulupilila Kilisito, pakuŵa nganikupagwa kulekangana pasikati ja Ŵayahudi ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. **23** Pakuŵa ŵandu wose atesile sambi ni atalichile ni ukulu wa Akunnungu. **24** Nambo kwa ntuuka wa bule wa Akunnungu, ŵandu wose akuŵalanjikwa ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito jwakwawombola. **25** Akunnungu ŵantyosisye Che Yesu aŵe mbopesi, kuti kwa miasi jakwe akombole kwalechelesya ŵandu sambi syao kwa kunkulupilila Che Yesu. Akunnungu ŵatesile yeleyo kuti alosye umbone wao. Akanaŵe Kilisito kuwa Akunnungu ŵagambaga kwalola pe pangaalamula kwa ligongo lya sambi syao, **26** nambo sambano ŵatyosisye Che Yesu alosye kuti ali ŵambone. Kwa kutenda yele Akunnungu asyene

akulosya kuti ali ŵambone ni akukombola kuntenda mundu jwalijose jwakunkulupilila Che Yesu aŴalanjikwe jwambone paujo pao. **27** Sambano chitulifunile chichi? Ngapagwa! Kwachichi! Pakuŵa akugajitichisya malajisyo? Ngwamba! Nambo kwa litala lya kwakulupilila Che Yesu. **28** Kwayele tukulola kuti mundu akuŴalanjikwa kuŵa jwambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi ni ngaŴa kwa litala lya kugajitichisya Malajisyo. **29** Ana Akunnungu ali Akunnungu ŵa Ŵayahudi pe? Ana nganaŴa Akunnungu jwa ŵandu ŵangaŴa Ŵayahudi nombe nawo? Elo, ali Akunnungu jwa ŵandu ŵangaŴa Ŵayahudi nombe nawo. **30** Akunnungu ali ŵamo pewo. Ni ŵawowo ŵachachaŴalanjila umbone Ŵayahudi ni ŵandu ŵangaŴa Ŵayahudi kwa chikulupi chichocho. **31** Ana ni kuti tukugajasa malajisyo kwa ligongo lya chikulupi? Ngwamba! Nambo tukulosya kuti tukugachimbichisya Malajisyo.

4 Ana tujileje uli yankati atati ŵetu ŵa chiundu che Iblahimu? Ŵachimanyilile chindu chi? **2** Iŵaga che Iblahimu jwaŴalanjikwe kuŵa jwambone paujo pa Akunnungu kwa ligongo lya ipanganyo yao, akwete chakulifunila, nambo ngaŴa paujo pa Akunnungu. **3** Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Che Iblahimu ŵaakulupilile Akunnungu, ni kwa ligongo lya chikulupi chao jwaŴalanjikwe kuŵa jwambone paujo pa Akunnungu.” **4** Jwakupanganya masengo, mbote jakwe ngajikuŴalanjilwa nti ntulilo, nambo gali malipilo gakwe gakuŴajilwa. **5** Nambo mundu jwangakuikulupilila ipanganyo yakwe nsyene, nambo akwakulupilila Akunnungu ŵakwatenda ŵandu ŵaali ni sambi kuŵa ŵandu ŵangali ni sambi. Nipele Akunnungu akuchiŴalanjila chikulupi cha mundu jo ni kuntenda mundu jo kuŵa jwambone paujo pao. **6** Ni che Daudi ŵatite iyiyi paŴatite mmbaya kwa

mundu jwakuŵalanjikwa jwambone ni Akunnungu paujo pakwe pangailolechesya ipanganyo yakwe. **7** “Mmbaya kwa ŵandu ŵalecheleswe ileŵo yao, ni sambi syao syepukute. **8** Mmbaya kwa mundu jwati Ambuje ngaakukumbuchila sambi syakwe.” **9** Ana mmbaya ji jili kwa ŵaumbale pe, pane ni ŵangaumbala nombe nawo? Ni kwa ŵangaumbala nombe nawo. Pakuŵa tusasile kuti, “Che Iblahimu ŵakulupilile nombe Akunnungu ŵammalanjle kuŵa jwambone paujo pao.” **10** Ana che Iblahimu ŵaŵalanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu katema chi? Akanaŵe kuumbala pane ali aumbele? Ŵaŵalanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu akanaŵe kuumbala ni ngaŵa ali aumbele. **11** Che Iblahimu ŵaumbele kanyuma, ni kuumbala ko kwaliji chimanyisyo chichalosisye kuti Akunnungu ŵammalanjile kuŵa jwambone paujo pao kwa ligongo lya chikulupi chiŵakwete akanaumbale. Kwapele che Iblahimu aŵele atati ŵa ŵandu wose ŵakwakulupilila Akunnungu namuno nganaumbala kuti Akunnungu ŵaŵalanjile kuŵa ŵambone paujo pao. **12** Iyoyo peyo che Iblahimu ali atati ŵa ŵaumbale, nambo ngaŵa pakuŵa aumbele pe, nambo akukuya litala lilalila lya chikulupi cha atati ŵetu che Iblahimu chiŵakwete akanaŵe kuumbala. **13** Akunnungu ŵapele chilanga che Iblahimu ni uŵelesi ŵakwe kuti chachapa chilambo chose. Chachapa chilambo cho ngaŵa kuti che Iblahimu ŵagajitichisye Malajisyo nambo ligongo ŵaakulupilile Akunnungu ni Akunnungu ŵammalanjile kuŵa jwambone paujo pao. **14** Pakuŵa iŵaga ŵakugapilikanichisya Malajisyo ni ŵachapochele chilanga cha Akunnungu, kwayele chikulupi changalimate, iyoyo peyo chilanga cha Akunnungu changali chindu. **15** Pakuŵa Malajisyo ni gakwikanago lutumbilo lwa Akunnungu, nambo ngakagapagwe Malajisyo, ngakukapagwe

kulewa. **16** Kwa ligongo lyo chilanga chikukuyana ni chikulupi, kuti chilanga cho chili ntuuka wa Akunnungu ni kuti chili chimanyisyo chachikulosya kuti isyene chilanga chili kwa uwelesi wose u che Iblahimu, ngawa kwa awala pe wakugapilikanichisya Malajisyo nambo kwa awala wakwete chikulupi mpela che Iblahimu, jwali atati wetu uweji wose. **17** Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, "Nammisile mme atati jwa wandu wa ilambo yejinji." Chilanga cho chili chisyene paujo pa Akunnungu juwakulupililwe ni che Iblahimu. Akunnungu wakwasyusya wawe, ni kwa malajisyo gakwe indu yanganiipagwe ikupagwa. **18** Nachiwamuno nganichipagwa chindu chichantesile che Iblahimu akulupilile chilanga. Che Iblahimu waakulupilile Akunnungu ni kuchilolela chilanga ni watendekwe "Atati jwa wandu wa ilambo yejinji." Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, "Uwelesi wenu chiuwe wejinji nti ndondwa." **19** Che Iblahimu wawandichile yaka mia moja, nambo chikulupi chao nganichiweseka, namuno waimanyilile kuti ngakukombola kuweleka, pakuwa chiilu chao chaliji nti mundu jwammwe, ni che Sala wankwakwe nganakombola kuweleka. **20** Che Iblahimu nganaleka kukulupilila pane kuchikolela lipamba chilanga chapegwilwe ni Akunnungu, nambo wapatile machili kwa chikulupi chakwe, kwa yele waakusisye Akunnungu. **21** Waimanyi kwa usyene kuti Akunnungu akukombola kuitendekanya aila yalanjile. **22** Kwa ligongo lya chikulupi chao, Akunnungu wammalanjile che Iblahimu kuwa jwambone paujo pao. **23** Ni malowe ga, "Akunnungu wammalanjile che Iblahimu kuwa jwambone paujo pao," nganigalembekwa kwa ligongo lyakwe nsyene pe, **24** nambo galembekwe ni kwa ligongo lya uweji utuwalanjikwe kuwa wambone paujo pao, uweji watukwakulupilila

Akunnungu ŵaŵasyusisye Che Yesu Ambuje ŵetu. **25** Che Yesu ŵatyosyekwe kuwa kwa ligongo lya sambi syetu ni ŵasyuchile kuti tuŵalanjikwe kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu.

5 Sambano pakuŵa tuŵalanjikwe ŵambone paujo pa Akunnungu kwa chikulupi, kwapele tukutama kwa chitendewele pasikati jetu ni Akunnungu kwa litala lya Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. **2** Kwa litala lya chikulupi chetu, Che Yesu atutesile tuumanye umbone wa Akunnungu mwatukutama mu, noweji tukusangalala kwa chilolelo cha kukamulangana mu ukulu wa Akunnungu. **3** Ni ngaŵa yeleyo pe, nambo tukusengwa kwa ligongo lya malagasyo gatukugapata, pakuŵa tukumanyilila kuti malagasyo gakuichisya upililiu, **4** ni upililiu ukuichisya kulimbangana ni kulimbangana kukuichisya chilolelo. **5** Ni chilolelo cho ngachikunsupusya ntima mundu, ligongo Akunnungu aŵisile unonyelo wao mu mitima jetu kwa litala lya Mbumu jwakwe jwatupele. **6** Pakuŵa patwaliji tukanaŵe kola ni machili, pakaichile katema kaŵakasagwile Akunnungu, Kilisito ŵawile kwa ligongo lyetu uweji ŵachigongomalo. **7** Ili ya kulimba kwa mundu jwalijose kuwa kwaligongo lya mundu jwambone paujo pa Akunnungu, nambo ikomboleka mundu kuwa kwaligongo lya mundu jwambone. **8** Nambo Akunnungu akutulosya kuti akutunonyela, pakuŵa patwaliji chiŵela ŵandu ŵa sambi, Kilisito ŵawile kwaligongo lyetu. **9** Pakuŵa sambano tuŵalanjikwe ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya miasi ja Kilisito, isyene chitukulupuswe ni ŵelewo kutyochela mu lutumbilo lwa Akunnungu. **10** Pakuŵa patwaliji ŵammagongo ŵa Akunnungu, Akunnungu ŵatujilenye ni nsyene kwa chiwa cha Mwanagwe. Ni sambano pakuŵa tujilanikwe nawo, isyene tutukulupuswe kwa litala lya umi wa Kilisito. **11** Ni ngaŵa iyoyo pe, nambo

tukusengwa kwa ligongo lya aila yaitesile Akunnungu kwa litala lya Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito jwatujilenye ni Akunnungu. **12** Kwa litala lya mundu jumo sambi syajinjile mu chilambo muno ni kuichisya chiwa. Kwayele chiwa chaichilile ŵandu wose, ligongo wose atesile sambi. **13** Akunnungu akanaŵe kwapa che Musa Malajisyo, sambi syajinjile mu chilambo. Nambo sambi ngasikuŵalanjikwa kuti sili sambi pangali Malajisyo. **14** Nambo chitandile katema ka che Adamu kwichila katema ka che Musa, chiwa chaatawele ŵandu wose namose aŵala ŵanganatenda sambi chisau sambi siŵasitesile che Adamu. Che Adamu ali mpela Kilisito juchaiche. **15** Nambo chileŵo chi che Adamu ngachikomboleka kulandanywa ni ntuuka wa Akunnungu. Pakuŵa iŵaga sambi sya mundu jumo syaichisye chiwa kwa wose, ikulosya kuti ntuuka wa Akunnungu upundile nnope ni ntulilo wao uli kwa ŵandu ŵajinji, nombewo ukukopoka kwa mundu jumo, jwele mundu ali Che Yesu Kilisito. **16** Ntuuka wa Akunnungu ngaukulandana ni sambi sya mundu jumo. Akunnungu ŵanlamwile jwaleŵile kwa ligongo lya mundu jumo, nambo ŵandu ŵajinji paŵatesile sambi, Akunnungu ŵaichisye ntulilo wa kwaŵalanjila aŵe ŵandu ŵambone paujo pao. **17** Ili isyene kuti kwa litala lya chileŵo cha mundu jumo, chiwa chatawele. Nambo achila chiŵachitesile mundu jumo, yaani Che Yesu Kilisito chili chambone mwakupunda. Ŵandu wose chapochele umbone wekulu wa Akunnungu ni ntulilo wekulu wakutendekwa ŵambone paujo pa Akunnungu, chatawale mu umi kwa litala lya mundu jumo, mundu jo ali Che Yesu Kilisito. **18** Nipele iŵaga kwa chileŵo cha mundu jumo ŵandu wose ŵalamulikwe kwamukwa, iyoyo peyo kwa chipanganyo chambone cha mundu jumo, chikwawombola ŵandu wose

ni kwapa umi. **19** Pakuŵa kwa litala lya ungajitichisya wa mundu jumo, ŵandu ŵajinji ŵatendekwe ali ni sambi, iyoyo peyo kwitichisya kwa mundu jumo, kukwatenda ŵandu ŵajinji aŵalanjikwe ŵambone paujo pa Akunnungu. **20** Malajisyo gaiche kuti ŵandu alimanyilile yatite kukola sambi, nambo ŵandu paŵapundile kutenda sambi, ntuuka wa umbone wa Akunnungu wapundile nnope. **21** Mpela ila sambi syasitite pakutawala ni kwichisya chiwa, iyoyo peyo ntuuka wa umbone wa Akunnungu chiutawale kwa kwatenda ŵandu aŵe ŵambone paujo pao ni kwalongosya akole umi wa moŵa gose pangali mbesi kwa litala li Che Yesu Kilisito Ambuje ŵetu. **(aiōnios g166)**

6 Nipele, sambano tujileje uli? Ana tujendelechele kusigala mu sambi kuti umbone wa Akunnungu upunde? **2** Ngwamba! Patukusala nkati machili ga sambi syasili mwetuwe, uweji tuli mpela ŵatuwile, ana tutukombole uli kutama sooni mu sambi? **3** Pakuŵa nkumanyilila kuti twabatiswe nkulumbikana ni Kilisito Che Yesu, ni kwa litala lya ubatiso twalumbikene nawo mu chiwa chao. **4** Patwabatisilwe twalumbikene ni chiwa chao ni kusikwa pamo nawo, kuti mpela iŵatite pakusyuswa Kilisito mu ŵawe kwa litala lya ukulu wa Atati, iyoyo peyo noweji tukombole kutama mu umi wa sambano. **5** Pakuŵa iŵaga uweji twalumbikene ni Kilisito kwa chiwa chao, iyoyo peyo tutulumbikane nawo kwa kusyuswa mpela ŵelewo. **6** Tukumanyilila kuti wende wetu wa kalakala waŵambikwe pa nsalaba pamo ni Kilisito kuti chiilu cha sambi chijonasiche, tukasitumichila sooni sambi. **7** Pakuŵa mundu jwawile ngakuŵa sooni paasi pa machili ga sambi syasikupanganya masengo nkati mwao. **8** Nambo iŵaga tuwile pamo ni Kilisito, tukukulupilila kuti chitutame pamo nawo. **9** Pakuŵa tukumanyilila kuti Kilisito asyuchile,

nombewo ngaawa sooni, pakuŵa chiwa ngachatawala sooni. **10** Pakuŵa ŵawile kamo pe kwa ligongo lya sambi, ngaawa sooni, nambo kwakutama kwakwe, sambano akutama nkulumbikana ni Akunnungu. **11** Iyoyo peyo ni ŵanyamwe nombe nliŵalanje ŵawe nkati ngani ja machili ga sambi ni kutama pamo ni Akunnungu nkulumbikana ni Kilisito Yesu. **12** Nipele, nkasileka sooni sambi sitawale mu iilu yenu ya kuwa, kuti nkasijitichisya tama sya pachiilu. **13** Kasinyikoposya iŵalo yenu nachiŵamuno chimo kwa ligongo lya kutenda sambi. Nambo nlityosye mwachinsyene kwa Akunnungu nti ŵandu ŵasyuswe, ni nnyityosye iŵalo yenu itumiche kwa kupanganya yambone paujo pa Akunnungu. **14** Sambi sinantawale sooni, ligongo nganimma paasi pa malajisyo nambo nkulongoswa ni ntuuka wa Akunnungu. **15** Nipele, tujileje uli? Ana tujendelechele kutenda sambi pakuŵa nganituŵa paasi pa malajisyo, nambo tukulongoswa ni ntuuka wa umbone wa Akunnungu? Ngwamba! **16** Nkumanyililanga kuti mwalityosyaga mwachinsyene mpela achikapolo kwa kunjitichisya mundu jwine, isyene nkuŵa achikapolo ŵa mundu jo. Mwaŵaga achikapolo ŵa sambi, mbesi jakwe chiwa ni mwaŵaga achikapolo ŵa kwajitichisya Akunnungu, mbesi jakwe nkutendekwa kuŵa ŵambone paujo pao. **17** Nambo ngwatogolela Akunnungu, namose mwaliji achikapolo ŵa sambi kalakala ko, nambo sambano mpochele kwa ntima wose usyene wauli mmajiganyo gimpochele. **18** Mmombochekwe kutyochela mu ukapolo wa sambi, ni sambano mmele achikapolo ŵakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu. **19** Nguŵecheta kwa maloŵe ga moŵa gose pakuŵa ngankukombola kumanyilila. Pakuŵa kalakala ko mwalityosisye iilu yenu mme achikapolo ŵa usakwa ni ugongomalo. Iyoyo peyo sambano nlityosye mwachinsyene

mme achikapolo ŵakupanganya yambone paujo pa Akunnungu kuti nkombole kuswejeswa. **20** Pamwalinji achikapolo ŵa sambi, nganintaŵikwa kupanganya indu yambone paujo pa Akunnungu. **21** Ana mwapochile chichi pa moŵa go pamwapangenye indu yankuiwona kuti ili indu ya soni sambano jino? Pakuŵa kumbesi kwa indu yo kuli chiwa. **22** Nambo sambano mmasile kuwombolwa mu ukapolo wa sambi ni kutendekwa achikapolo ŵa Akunnungu. Chinkupoka sambano chili kutama mu kuswejeswa kwakukwikanawo umi wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **23** Pakuŵa mbote ja sambi jili chiwa nambo ntuuka waakukoposya Akunnungu uli umi wa moŵa gose pangali mbesi mu kulumbikana ni Kilisito Yesu Ambuje ŵetu. **(aiōnios g166)**

7 Achalongo achinjangu, sambano ngukunguluka ni ŵandu ŵakugamanyilila Malajisyo. Ngankumanyilila kuti lilajisyo likuntawala mundu aŵaga jwanjumi? **2** Tujile jwankongwe jwalombekwe ataŵikwe ni lilajisyo mu utame wakwe ni ŵankwakwe, ŵankwakwe aŵaga jwanjumi. Nambo ajasikaga ŵankwakwe, jwankongwe jo chaaŵe jwangataŵikwa ni lilajisyo lya ulombela. **3** Nipele, iŵaga chalombekwe ni jwannume jwine ŵankwakwe ali jwanjumi, jwankongwe jo chaŵilanjikwe jwa chikululu. Nambo ajasikaga ŵankwakwe, jwankongwe jo nganataŵikwa ni malajisyo, ni iŵaga akulombekwa ni jwannume jwine, jwelejo nganaŵa jwa chikululu. **4** Achalongo achinjangu, iyoyo peyo ŵanyamwe nganimma paasi pa Malajisyo, pakuŵa mwalumbikene ni chiilu cha Kilisito ni malumbo gakwe gali yele, Kilisito paŵawile ni ŵanyamwe mwawile pamo nawo. Sambano nli ŵakwe ŵelewo ŵaŵasyuchile kuti mwatumichile chambone Akunnungu. **5** Pakuŵa patwatemi nkulongoswa ni tama syangalumbana sitwapagwile nasyo, tama sisyaliji nkuchiswa

ni malajisyo, syapanganyisye masengo mu iilu yetu ni yose itwatendaga yamalile mu chiwa. **6** Nambo sambano tulechelelwe kutyochela mu Malajisyo gagatutaŵile nti ŵakutaŵikwa, pakuŵa twawile pamo ni Kilisito. Sambano tukwatumichila Akunnungu mu umi wa sambano wa Mbumu, ngaŵa nti kalakala kwa Malajisyo gagalembekwe. **7** Nipele, ana tujileje uli? Malajisyo gali sambi? Ngwamba! Nambo pangali Malajisyo ngangasimanyilile sambi sili chichi. Pakuŵa ngangaimanye kuti kulajila kuli kuleŵa, iŵaga Malajisyo ngagakasale, “Kasinlajila.” **8** Nambo kutyochela ni makanyo go, sambi syapatile lipesa lya kwimusya tama jangalumbana jajili mwa uneji. Pakuŵa pangali Malajisyo sambi sili chindu chewe. **9** Kundanda ko naliji jwanjumi pangagamanyilila Malajisyo, nambo pagaiche makanyo, sambi syajenele mu utame wangu, noneji naliji mpela jwammwe. **10** Ni naiweni kuti makanyo gagasachilwe kunyigalila umi, kwaune ganyigalile chiwa. **11** Pakuŵa sambi syapatile lipesa kwa litala lya makanyo galagala, syanambwisye ni kumulaga. **12** Nipele Malajisyo gali gamaswela ni makanyo nombe nago gali gamaswela ni gakwanonyelesya Akunnungu ni gali gambone. **13** Ana ni kuti chelecho chichaliji chambone chinyichisye chiwa? Ngwamba. Nambo sambi, pakuti siwoneche kuti sili sambi sisyene, sitesile achila chambone chinyichisye chiwa. Kwayele sambi kwa litala lya Makanyo syalosisye pangasisika sambi syasitite kuŵa syangalumbana kwannope. **14** Tukumanyilila kuti Malajisyo gali nkati indu ya chimbumu ni une nganiŵa mundu jwachimbumu, jusumichikwe nti kapolo mu sambi. **15** Pakuŵa nganguchimanyilila chinguchitenda, ligongo achila chinguchisaka nganguchitenda nambo achila chinganguchisaka kuchitenda chelecho ni chinguchitenda. **16** Nipele, iŵaga nguchitenda achila chinganguchisaka kuchitenda,

ngwitichisya kuti Malajisyo gala gali gambone. **17** Nipele nganima une nansyene junguchitenda chelecho, nambo asila sambi syasikutama mwangu une. **18** Ngumanyilila kuti nkati mwangu une, malumbo gakwe mu chiilu changu cha sambi ngachikutaama chindu chambone. Ligongo namuno ngusaka kuchitenda chambone ngangukombola. **19** Pakuŵa chambone chinguchisaka nganguchitenda, nambo changalumbana chinganguchisaka kuchitenda, chelecho ni chinguchitenda. **20** Nipele, iŵaga nguchitenda achila chinganguchisaka kuchitenda, nganima une junguchitenda, nambo asila sambi syasikutama nkati mwangu ni syasikuchitenda chelecho. **21** Nipele, nachiweni chindu chi chikupanganya masengo nkati mwangu, pakuŵa pangusaka kuchitendekanya chambone, kutenda ungalumbana ni unguusagula. **22** Pakuŵa mu ntima mwangu ngugasengwela Malajisyo ga Akunnungu. **23** Nambo ngugaona malajisyo gane mu chiilu changu gachimenyanaga ni ng'anisyo syangu. Ni gelego gakundendekasya meje jwantaŵikwe ni malajisyo ga sambi syasikupanganya masengo mu chiilu mwangu. **24** Kulaga kwangu une! Ana ŵaani ŵachangulupusye ndyoche mu chiilu chachikunongosya mu chiwa? **25** Ngwatogolela Akunnungu ŵakuitendekanya yeleyo kwa litala lya Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. Yeleyi ni yandi une, kwa lunda lwangu ngugatumichila malajisyo ga Akunnungu, nambo kwa tama syangu syangalumbana sya chiilu simbagwile nasyo, ngugatumichila malajisyo ga sambi.

8 Kwa yeleyo, sambano nganikupagwa kulamulikwa kwa kwamukwa kwa aŵala ŵakutama mu kulumbikana ni Kilisito. **2** Pakuŵa malajisyo ga Mbumu jwa Akunnungu jwakwichisya umi mu kulumbikana ni Kilisito Yesu gaamombwele une kutyochela

mu lilajisyo lya sambi ni chiwa. **3** Akunnungu achitesile achila changanichikomboleka kutendekwa ni malajisyo ga che Musa pakuŵa tama syetu syangalumbana syatupagwile nasyo syatesile Malajisyo go gaŵe gakulepetala. Akunnungu ŵantumile Mwanagwe jwa jika juŵaliji ni chiilu chisau ni iilu yetu uweji ŵatuli ni sambi, kuti asilamule sambi mu iilu yetu, ni kwa chiilu chakwe cho ŵasiuleje sambi. **4** Akunnungu ŵatesile yeleyo kuti aila yaikusachilwa mu Malajisyo ga che Musa gatendekwe kwa uchenene nkati mwetu uwe ŵatukutama ngaŵa kwa machili ga tama syangalumbana sya chiilu syatupagwile nasyo, nambo kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. **5** Pakuŵa ŵelewo ŵakutama kwa kusikuya tama syangalumbana sya chiilu syapagwile nasyo, nganisyo syao sikulongoswa ni tama syao syangalumbana. Nambo ŵelewo ŵakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, akuiganisya indu ya mu Mbumu. **6** Kuipanganya indu yaikusachilwa ni tama syangalumbana sya chiilu kukuichisya chiwa. Nambo, kuipanganya indu yaikusachilwa ni Mbumu kukuichisya umi ni chitendewele. **7** Pakuŵa mundu jwakulongoswa ni tama syangalumbana syapagwile nasyo pe ali jwammagongo jwa Akunnungu, ngakugapilikanichisya malajisyo ga Akunnungu, namose ngakupakombola kugapilikanichisya. **8** Ni ŵelewo ŵakulongoswa ni tama syangalumbana sya chiilu syapagwile nasyo ngakupakombola kwanonyelesya Akunnungu. **9** Nambo iŵaga Mbumu jwa Akunnungu akutama nkati mwenu, ŵanyamwe ngankulongoswa ni tama syangalumbana syampagwile nasyo, nambo nkulongoswa ni Mbumu. Mundu jwalijose jwanganakola Mbumu jwa Kilisito nganaŵa mundu jwa Kilisito. **10** Nambo iŵaga Kilisito akutama nkati mwenu, Mbumu jwa Akunnungu

akumpanga umi pakuŵa mmalanjikwe kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu, namuno iilu yenu chiiwe kwa ligongo lya sambi. **11** Ni iŵaga Mbumu jwa Akunnungu juŵansyusisye Kilisito Yesu akutama nkati mwenu, jwelejo juŵansyusisye Kilisito Yesu, iyoyo chachiipa umi iilu yenu yaikuwa. Chatende yeleyo kwa litala lya Mbumu jwao jwakutama nkati mwenu. **12** Nipele, achalongo achinjangu, tukwete ligambo, nambo ngaŵa lya kusikuya tama syetu syangalumbana sya chiilu syatupagwile nasyo syasikuti pakutusaka. **13** Pakuŵa mwatamaga kwa kusikuya tama syangalumbana syampagwile nasyo, isyene chinjasiche. Nambo kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu chinyiulaje isambo yangalumbana iyatendekwe ni chiilu nipele chinchilama. **14** Ŵandu wose ŵakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu ŵelewo ali ŵanache ŵa Akunnungu. **15** Pakuŵa nganimpochela Mbumu jwakuntenda ŵanyamwe achikapolo ni kwichisya lipamba, nambo mumpochele Mbumu jwakuntenda ŵanyamwe ŵanache ŵa Akunnungu, ni kwa Mbumu jo, uweji tukwaŵilanga Akunnungu, “Aba” malumbo gakwe Atati. **16** Ni Mbumu jwa Akunnungu nsyene akuŵalanga umboni pamo ni mbumu syetu, yakuti uweji tuli ŵanache ŵa Akunnungu. **17** Pakuŵa uweji tuli ŵanache ŵa Akunnungu, tutupochele aila yatugosele Akunnungu tutupochele pamo ni Kilisito, pakuŵa iŵaga tulageswe pamo ni ŵelewo, iyoyo chitutame pamo ni ŵelewo mu ukulu wao. **18** Pakuŵa nguŵalanga kuti masausyo ga moŵa gano ngaŵa chindu ni ngagakuŵajilwa kulinganichikwa ni ukulu utichimanyiswa kukwetu. **19** Nombe yepanganyikwe yose ikulindilila kwa lung'wanu lwekulungwa kuunukulikwa kwa ŵanache ŵa Akunnungu. **20** Pakuŵa yepanganyikwe yose yagalauchikwe ni kuŵa yangalimate, ngaŵa kwa kusaka

yepanganyikwe isyene, nambo yatendekwe yeleyo kwa kusaka kwakwe Akunnungu nsyene. Namose kwana chilolelo, **21** pakuŵa yepanganyikwe yo nombe chiilecheleswe kutyochela mu ukapolo wa konanga ni kwinjila mu kulechelelwa kwekulu kwa ŵanache ŵa Akunnungu. **22** Pakuŵa tukumanyilila kuti mpaka sambano yepanganyikwe yose ikuwuwula mpela ila jwankongwe yakuti pakupikana chilungusi katema ka kuligopola. **23** Ngaŵa yepenganyikwe yo pe ni ichiwuwule, nambo nowe ŵakwe ŵatukwete mbumu, nti ntuuka waandanda wa Akunnungu, iyoyo tukuwuwula mu mitima jetu, tuchilindililaga kwa lung'wanu lyuŵa lyati Akunnungu litachituunukule kuti tuli ŵanache ŵao ŵa usyene ni kuigalausya iilu yetu kuŵa ya sambano. **24** Pakuŵa twakulupwiswe, nombe tuli mu chilolelo. Nambo mundu achionaga chindu chakuchilolela, chelecho ngaŵa chilolelo sooni. Pakuŵa ana ŵaani ŵakukombola kuendelechela kuchilolela chindu chakuchiona? **25** Nambo twachilolelaga chindu chingatukuchiona tukuchilindilila mu upililiu. **26** Iyoyo peyo, ni Mbumu jwa Akunnungu akutukamuchisya mu kulepetala kwetu. Pakuŵa ngatukumanyilila itukuŵajilwa kupopela, nambo Mbumu nsyene akutupopelela kwa Akunnungu nkuwuwula kwangatukukombola kukuŵalanga. **27** Ni Akunnungu ŵakwiwona yaili mu mitima jetu, iyoyo akuimanyilila chakuchiganisya Mbumu jo, pakuŵa Mbumu akwapopelela ŵandu ŵa Akunnungu mpela yaikuti kwanonyela Akunnungu. **28** Tukwimanyilila kuti mu indu yose, Akunnungu akupanganya masengo kwa upoche wa aŵala ŵakwanonyela, yaani ŵeŵala ŵaŵilanjikwe kutenda malinga ni lisosa lyao. **29** Pakuŵa aŵala Akunnungu ŵaŵamanyilile chitandile kundanda ni ŵaŵasagwile kuti alandane ni Mwanagwe, kuti Mwanagwe jo aŵe jwandanda kupagwa pasikati ja achapwakwe ŵajinji.

30 Ni aŵala ŵaŵasagulikwe chitandile kundanda, ni ŵawowo ŵaŵaaŵilasile, ni ŵele ŵaŵaaŵilasile, ŵelewo ŵaŵalanjile kuŵa ŵambone paujo pao, ni ŵele ŵaŵaŵalanjile kuŵa ŵambone paujo pao, ŵelewo ni ŵaŵaakusisye. **31** Kwapele, Ana tujileje uli nkati yeleyi yose? Iŵaga Akunnungu ali upaande wetu, ŵaani ŵachakombole kutukanila uwe? **32** Akunnungu nganankolela chanasa Mwanagwe jwa jikape, nambo ŵantyosisye kwa ligongo lya uweji wose. Iŵaga atesile yeleyo, ana chalepele chinauli kutupa indu yose pangalipila pamo ni Mwanagwe? **33** Ana ŵaani ŵachakombole kwaŵechetela magambo ŵandu ŵasagulikwe ni Akunnungu? Akunnungu nsyene ŵaŵalanjile kuŵa ŵangali ileŵo. **34** Ana ŵaani ŵachachitulamula? NgaŵaKilisito Yesu! PakuŵaKilisito Yesu ni juŵawile, ni kupunda yeleyo ŵasyuchile, ni sambano akutama kundyo kwa Akunnungu, ni ŵelewo ni ŵakutupopelela. **35** Ana ŵaani ŵakukombola kutulekanganya ni unonyelo wa Kilisito? Ana kulaga pane kusauka pane ipwetesi pane sala pane usauchi pane kogoya pane chiwa? **36** Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Kwa ligongo lyenu tukutama mu chakogoya cha chiwa moŵa gose, tuŵalanjikwe nti ngondolo sya kusinga.” **37** Nambo mwa yele yose uweji tukupunda, elo kupunda mwakupunda mwa ŵele ŵakutunonyela. **38** PakuŵaKilisito ngumanyilila isyene kuti, ngapagwa chindu chachikukombola kutulekanganya ni unonyelo wa Akunnungu, atamuno chiwa, atamuno umi, atamuno achikatumetume ŵa kwinani, atamuno machili gane ga kwinani, atamuno indu yaikukopochela sambano yi, atamuno ichikopochele yo, atamuno ŵakutawala, **39** atamuno yaili mwinani, atamuno yaili paasi, atamuno yepanganyikwe yaili

yose ngaikombola kutulekanganya ni unonyelo wa Akunnungu, wauli mwa Kilisito Yesu Ambuje ŵetu.

9 Nguŵecheta isyene kuti une ndili jwa Kilisito, ngangusala unami. Nningwa wangu ukuumalanjila umboni kwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, isyene ngangulambusya. **2** Ngusupuka kwannope ni ndili ni ipwetesi yangamala mu ntima mwangu, **3** pakuŵa ngakombwele kupopelela nweseche ni kulekanganywa ni Kilisito kwa ligongo lya achinjangu Ŵaisilaeli, ŵaali lukosyo lumo ni une kwa chiilu. **4** Ŵelewo ali Ŵaisilaeli ŵaŵasagulikwe ni Akunnungu aŵe ŵanache ŵao ŵaŵalosisye ukulu wao. Ŵalangene nawo ni kwapa Malajisyo, ŵaalosisye yakuti pakwapopelela ni kwapa ilanga yakwe. **5** Ŵanyawo ali isukulu ya achambuje ŵetu, ni kutyochela mu uŵelesi wao, Kilisito ŵapagwile kwa chiilu. Ŵelewo ali Akunnungu ŵakutawala yose, alapikwe moŵa gose pangali mbesi. Eloo. **(aiōn g165)** **6** Nganguŵecheta kuti chilanga cha Akunnungu nganichimalila. Pakuŵa nganaŵa Ŵaisilaeli wose ŵaali ŵandu ŵa Akunnungu. **7** Atamuno nganaŵa uŵelesi wose u che Iblahimu ŵaali ŵanache ŵa Akunnungu, nambo Akunnungu ŵapele chilanga che Iblahimu achitiji, “Uŵelesi wenu chiutyochele ni che Isaka.” **8** Malumbo gakwe gali, ngaŵa ŵanache ŵaŵapagwile kwa chiilu ni ŵaali ŵanache ŵa Akunnungu, nambo aŵala ŵanache ŵaŵapagwile kwa chilanga cha Akunnungu ni ŵachaŵilanjikwe uŵelesi u che Iblahimu. **9** Pakuŵa chilanga chiŵachilanjile Akunnungu ni chelechi, “Katema kakasagulikwe chingaiche, ni che Sala chaligopole mwanache jwannume.” **10** Ni ngaŵa yeleyo pe, nambo che Lebeka ŵakwete ŵanache ŵaŵili ŵachilume ŵaŵaŵelekwe ni atati ŵamo, ŵaali che Isaka ambuje ŵetu. **11** Pakuŵa akanapagwe maŵila, namose akanatende indu yambone pane yangalumbana, pakuti nningwa

wa Akunnungu wa kusagula uwoneche. **12** Akunnungu ŵansalile che Lebeka, “Jwankulungwa chachintumichila mpwakwe.” Lusagu lwa Akunnungu lukutendekwa malinga ni uŵilanje wakwe ni ngaŵa kwa ipanganyo ya ŵandu. **13** Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Naanonyele a Yakobo nambo a Esau naachimile.” **14** Nipele, ana tujileje uli? Ana Akunnungu ngakulamula yaikuti pakusachilwa? Namuno kanandi! **15** Pakuŵa ŵaasalile che Musa, “Chinjintendela wema jungunsaka kuntendela wema, ni chinjimpililila ajula jungunsaka kumpililila.” **16** Nipele, yele yose ikukulupilila chanasa cha Akunnungu ni ngaŵa kwa kuchalila kwa mundu atamuno kwa usache wa mundu. **17** Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti yeleyi kwa mwenye jwa ku Misili, “Nanjimiche mme mwenye melepe, kwa litala lya mmwejo nosye machili gangu ni kuti liina lyangu limanyiche pachilambo pose.” **18** Kwayele, Akunnungu akunkolela chanasa ajula jwakunsaka nsyene, nombe jwakusaka aŵe jwa kulimba ntima, akunlimbisya. **19** Pane chimuusye, “Iŵaga ili yele, ana ligongo lyachi Akunnungu akuti ŵandu aleŵile? Pakuŵa ŵaani ŵakukombola kukanilana ni aila yakuisaka Akunnungu?” **20** Nambo mmwe mundu, ana mmwe nduni junkwajanga Akunnungu? Ana chiŵiga chikukombola kummusya juŵachigumbile, “Kwachichi mung'umbile yeleyi?” **21** Jwakugumba akukombola kugumba iŵiga iŵili kwa lilongo limo yakuti pakusaka, chiŵiga chimo kwa ligongo lya masengo gakuchimbichikwa ni chine kwa ligongo lya masengo gangachimbichikwa. **22** Yeleyo ni iyaliji kwa Akunnungu. ŴAsachile kulosya lutumbilo lwao ni kugamanyisya machili gao. Nambo ŵaapililile nnope aŵala ŵandu ŵaŵaŵajilwe kulamulikwa ni lutumbilo lwao, ŵelewo

ni ŵaakuŵajilwa konangwa. **23** Sooni ŵasachile aumanyisye winji wa ukulu wao uŵapele aŵala ŵaŵaŵajilwe kupochela chanasa chao, aŵala ŵaŵaŵichikwe chile kalakala apochele ukulu wakwe. **24** Uweji ni ŵatuŵilanjikwe ni jwelejo, ngaŵa kutyochela kwa Ŵayahudi pe nambo kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi nombe nawo. **25** Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala mu chitabu chi che Hosea jwakulondola jwa Akunnungu, "Aŵalaŵangaŵa ŵandu ŵangu, chinaŵilanje, 'Ŵandu ŵangu.' Ni aŵala ŵangangwanonyela, 'Chinanonyele.' **26** Ni pamalo paŵaŵilanjikwe, 'Ŵanyamwe nganimma ŵandu ŵangu,' chaŵilanjikwe 'Ŵanache ŵa Akunnungu ŵajumi.'" **27** Nombe che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu akwakalipila Ŵaisilaeli kuti, "Namose winji wa uŵelesi wa Ŵaisilaeli uli mpela nsanga wa kumbwani, nambo nganatupa ŵachachikulupuswa. **28** Pakuŵa, Ambuje ngaakaŵa kwalamula ŵandu ŵa pachilambo pa." **29** Mpela che Isaya iŵalongolele kusala, "Ambuje ŵa ukombole ngakatulechele uŵelesi wa Ŵaisilaeli, wose tukaawile mpela ŵandu ŵa ku Sodoma, tukalandene ni ŵandu ŵa ku Gomola." **30** Nipele, ana tujileje uli? Ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵanganatenda chindu chachili chose kuti aloleche ŵambone paujo pa Akunnungu, ŵaloloche ali ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi. **31** Nambo Ŵaisilaeli ŵasosile malajisyo gakatesile aloleche ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya malajisyo, nganalolecheka ŵambone paujo pa Akunnungu. **32** Ligongo lyachi nganalolecheka ŵambone paujo pa Akunnungu? Pakuŵa ŵasosile kutendekwa ŵambone kwa ipanganyo yao, ngaŵa kwa litala lya chikulupi. Ŵalikuŵele pa "Liganga lya kulikuŵalila." **33** Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, "Nnole chimiche liganga ku

Sayuni, lichilyatende ŵandu agwanje, misile lwala luchilwagwisye ŵandu. Nambo juchankulupilile jwelejo, jwelejo ngajaluswa kose."

10 Achalongo achinjangu, chingulajila kwannope mu ntima mwangu, ni ngwapopelela Akunnungu kwaligongo lya Ŵaisilaeli, kuti akulupuswe. **2** Pakuŵa isyene ngunsalila umboni kuti akuchalila kwatumichila Akunnungu, nambo ngaŵa mu umanyilisi wambone. **3** Pakuŵa nganaimanyilila yakuti Akunnungu pakwaŵalanjila ŵandu kuŵa ŵambone paujo pao, nombewo atandisye litala lyao achinsyene. Ngakulikuya litala lya kuŵalanjikwa ŵambone paujo pa Akunnungu. **4** Pakuŵa kwa kwika kwakwe Kilisito, malajisyo gaichile kumbesi kwakwe, pakuŵa mundu jwalijose jwakunkulupilila Kilisito aŵalanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu. **5** Nkati ngani ja kuŵalanjikwa ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kukamula Malajisyo, che Musa ŵalembile yele, "Mundu jwakugakamulichisya Malajisyo chatame kwa litala lya Malajisyo go." **6** Nambo nkati ngani ja kuŵalanjikwa ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi, ikuŵechetekwa yele: "Kasinliusya mu ntima mwenu kuti, ana ŵaani ŵachakwele kwinani kuti annyichisye Kilisito paasi kukwetu?" **7** Atamuno kasinliusya kuti, "Ŵaani juchatuluche mu lisimbo lyangali mbesi kuti annyichisye Kilisito pachanya?" **(Abyssos g12)** **8** Nambo Malembelo ga Akunnungu gakuti yeleyi: "Liloŵe lya Akunnungu liŵandikene nomwe, lili mu kang'wa jenu ni mu ntima wenu." Liloŵe lyo lili utenga wa chikulupi chachitukwalalichila ŵandu. **9** Mwajitichisyaga ni kuŵecheta kwa kang'wa jenu kuti Che Yesu ali Ambuje ni kukulupilila mu ntima mwenu kuti Akunnungu ŵasyusisye mu ŵawe, chinchikulupuswa. **10** Pakuŵa kwa ntima mundu akukulupilila

ni kuŵalanjikwa kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu, sooni kwa kang'wa jakwe pakwitichisya ni kuŵecheta, akukulupuswa. **11** Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mundu jwalijose jwakunkulupilila jwelejo ngajakola soni.” **12** Chindu chi chili kwa ŵandu wose, nganikupagwa kulekangana pasikati ja ŴAyahudi ni ŵandu ŵangaŵa ŴAyahudi, pakuŵa Akunnungu ali Ambuje ŵa ŵandu wose, ni sooni ali ŵambone kwa ŵandu ŵakwapopela. **13** Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mundu jwalijose juchaŵilanje kwa liina lya Ambuje chakulupuswe.” **14** Nipele, ana champopele chinauli jwelejo jwanganankulupilila? Ana chankulupilile uli iŵaga nganapilikana utenga wakwe? Sooni chapilikanile chinauli utenga wakwe pangali ŵandu ŵakwalalichila? **15** Ana chalalichile chinauli Ngani Jambone pangaalajisya? Mpela Malembelo gamaswela yagakuti pakusala, “Nlole yaikuti kusengwasya kwika kwa aŵala ŵakulalichila Ngani Jambone!” **16** Nambo ngaŵa ŵandu wose ŵaŵakulupilile Ngani Jambone. Pakuŵa che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu ŵatite, “Ambuje, ana nduni jwaukulupilile utenga wetu?” **17** Kwayele, chikulupi chikuika kwa kupilikana utenga, ni utenga wo ukwika kwa kulalichilwa Liloŵe lya Kilisito. **18** Nambo nguusya, ana nganaupilikana utenga wo? Elo, kupilikana ŵapilikene! Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti, “Liloŵe lyao lyapikaniche mu chilambo mose ni maloŵe gao gaichile mpaka kumbesi kwa chilambo chose.” **19** Nguusya sooni, ana ŴAisilaeli nganaimanyilila? Akunnungu ŵatandite kuŵecheta kwa litala li che Musa, “Chinantende nkole wiu kwa litala lya ŵandu ŵangaŵa chilambo, chinantesye ntumbile kwa litala lya ŵandu ŵakuloŵela.” **20** Che Isaya jwakulondola ŵaŵechete pangali woga maloŵe ga, Akunnungu ŵatite, “Mbatikene

kwa ŵandu ŵanganasosasosa une, naliunukwile kwa ŵandu ŵanganausya nkati ngani jangu.” **21** Nambo nkati Ŵaisilaeli, che Isaya akutusalila kuti, “Akunnungu ŵatite yeleyi, ‘Lyuŵa tetete najongwele makono gangu kwa ŵandu kwaŵilanga ŵandu ŵangakunyitichisya ni ŵamakani.’”

11 Nipele, nguusya, ana Akunnungu ŵakanile ŵandu ŵakwe? Ngwamba! Uneji nansyene ndili Mwisilaeli jwa uŵelesi u che Iblahimu ni jwa lukosyo lu che Benyamini. **2** Akunnungu nganiŵakana ŵandu ŵakwe ŵaŵasagwile chitandile kundanda. Nkukumbuchila yagakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu nkati che Elia, katema paŵalalatile Ŵaisilaeli paujo pa Akunnungu? **3** Ŵatite, “Ambuje, ŵauleje ŵakulondola ŵenu ni kugumula ilisa yenu, noneji sigalile jika. Ni ŵanyawo akuusosa amulaje.” **4** Nambo Akunnungu ŵanjanjile uli? Ŵansalile, “Nalisigachisye ŵandu elufu saba ŵaŵakanile kuntindiŵalila Baali nnungu jwa unami.” **5** Ni iyoyo peyo katema ka sambano kano, apali ŵandu kanandi ŵasigalile ŵasagulikwe ni Akunnungu ligongo lya umbone wao. **6** Lusagu lwa Akunnungu lukukulupilila umbone wakwe, ni ngiiŵa kwa ipanganyo ya ŵandu, iŵaga Akunnungu akwasagula ŵandu kwa litala lya ipanganyo yao, nipele umbone wakwe ngaukaŵe umbone wa usyene. **7** Nipele, itite uli? Chindu chiŵachisosaga Ŵaisilaeli nganachisimana, nambo aŵala ŵaŵasagulikwe ŵachisimene, ni ŵane ŵaŵasigalile wo Akunnungu ŵatesile aŵe ŵakukakatima ntima. **8** Mpela yaitite kulembekwa mu Malembelo ga Akunnungu, “Akunnungu ŵaapele lunda lwangamanyililа, ŵaapele meeso nambo ngakulola ni ŵaapele mawiwi nambo ngakupilikana mpaka lelo jino.” **9** Ni che Daudi akuti, “Chindimba chao chiŵe chitanje chakwatanjisya, agwanje ni kulagaswa. **10** Meeso gao gatajikwe chipi kuti akalola

ni migongo jao jipindiche mowa gose.” **11** Nipele, nguusya sooni,
ana Ŵayahudi alikuŵele kwichila kugwa kusyene? Ngwamba!
Nambo kwa chileŵo cha Ŵayahudi, ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi
waichilile ukulupusyo, kuti Ŵayahudi ŵakolele wiu. **12** Kuleŵa kwa
Ŵayahudi kuichisye upile weujinji pachilambo, ni kupunguchilwa
kwao kwa chikulupi kuichisye upile weujinji kwa ŵandu ŵangaŵa
Ŵayahudi. Ana ngakukuichisya upile wakupunda nnope katema
Ŵayahudi wose pachiŵaujilile Akunnungu? **13** Sambano,
nguŵecheta ni mwanya ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. Pakuŵa
uneji ndili nduna kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, ngulilapila
masengo gangu. **14** Pane chingombole kwatenda Ŵayahudi
akole wiu kuti ngombole kwakulupusya ŵampepe mwa ŵelewo.
15 Pakuŵa iŵaga kukanikwa kwao ni Akunnungu kuichisye
kwilana pasikati ja Akunnungu ni ŵandu wose ŵa pachilambo,
isyene pachakundikwe ni Akunnungu chikuŵe mpela kuichisya
umi kwa ŵandu ŵawile. **16** Naga chipande chandanda cha
nkate chityochekwe ligongo lya Akunnungu, nkate chiuŵe
wakwe iyoyo peyo, ni nchiga watyochekwaga ligongo lya
Akunnungu, nipele nyambi syakwe chisiŵe syakwe iyoyo peyo.
17 Nyambi simpepe sya mseituni wepande syekate ni lujambi
lwa mseituni wa mwitinji upandichikwe pachanya chitela cha
mseituni wepande. Ŵanyamwe ŵangaŵa Ŵayahudi nkulandana
ni mseituni wa mwitinji, sambano nkupoka umi wa chimbumu
wa Ŵayahudi. **18** Kwayele kasimwajalusya aŵala ŵakatikwe
mpela nyambi. Ŵanyamwe nganinkola chakulifunila, pakuwa
nganimma ŵanyamwe ŵankujikamulila michiga, nambo michiga
jo ni jajikunkamulila ŵanyamwe. **19** Panepa chinjile, “Nyambi
syakatikwe melepe kuti une ngapandichikwe pachanya pakwe.”
20 Mwambone! Syakatikwe kwaligongo lya ungakulupilila wao ni

mmwejo ntemi pamalo pao kwaligongo lya kukulupilila. Sambano nkalifuna nambo njogope. **21** Pakuŵa iŵaga Akunnungu nganiŵalechelela Ŵayahudi ŵakulandana ni nyambi sisyene, ana Akunnungu channechelele mmwe? **22** Nipele, nganichisye yankati umbone wa Akunnungu ni chikali chao nombe nacho. Ŵelewo ali ŵachikali kwa aŵala ŵagwile nambo ŵelewo ali ŵambone kwa aŵala ŵakutama mu umbone wao. Naga ngaŵa yele, nomwe ŵakwe tachintyosya. **23** Ni Ŵayahudi nombe nawo alekaga ungakulupilila wao chapandichikwe peuto paŵaliji kundanda, pakuŵa Akunnungu akupakombola kwapandichisya sooni. **24** Ŵanyamwe ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi nkulandana ni lujambi lwa mseituni wa mwitinji lwekate ni kupandichikwa pa mseituni waupandikwe. Nambo chelechi nganichiŵa chindu chachipago. Ŵayahudi akulandana ni mseituni wepande ni chiiŵe yangasakalisya kwa Akunnungu kupandichisya sooni nyambi sisyakatikwe pa chitela chao cha chipago. **25** Achalongo achinjangu ngusaka mmanyilile usyene wausisiche, nambo ngusaka mmanyilile kuti nkalilapa nkwete lunda nnope. Makani ga Ŵaisilaeli galiji ga katema pe mpaka ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi wose ŵakusachilwa pachiŵaujilile Akunnungu. **26** Pelepo Ŵaisilaeli wose chakulupuswe mpela yaitite pakulembekwa mu Malembelo ga Akunnungu, “Mu Sayuni chachityochela nkulupusyo chachichityosya chigongomalo pasikati ja uŵelesi u che Yakobo. **27** Lyeleli lili lilangano lyangu lichindende ni ŵelewo katema pachinaalechelesye sambi syao.” **28** Pakuŵa akujikana Ngani Jambone, Ŵayahudi aŵele ŵammagongo ŵa Akunnungu nambo kwa kupoka kwenu ŵanyamwe ŵangaŵa Ŵayahudi. Nambo pakuŵa Akunnungu ŵaasagwile, chiŵela Akunnungu akwanonyela kwa ligongo lya

achambuje ŵao. **29** Pakuŵa Akunnungu ngakugalausya nganisyo syao kwa aŵala ŵaŵasagwile ni kwapa upile. **30** Kalakala ko ŵanyamwe nganimwajitichisya Akunnungu nambo sambano ankolele chanasa ŵanyamwe ligongo lya ungapilikanichisya wa Ŵayahudi. **31** Iyoyo peyo mpela ŵanyamwe yantite pakukolelwa chanasa, Ŵayahudi nombewo ngakwajitichisya Akunnungu melepe kuti nombewo akolelwe chanasa. **32** Pakuŵa Akunnungu ŵaatesile ŵandu wose aŵe ŵangajitichisya kuti ŵakolele chanasa ŵanawose. **(eleēsē g1653)** **33** Ipanje ya Akunnungu ni lunda ni umanyilisi wao ili yekulungwa kupunda! Ngapagwa jwakupakombola kusosasosa ulamusi wao natamuno kugamanyilila matala gao. **34** Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Ana ŵaani ŵakusimanyilila ng'anisyo sya Ambuje? Ana ŵaani uchiŵasalile chakupanganya? **35** Ana ŵaani ŵalongolele kwapa Akunnungu chindu kuti ni ŵelewo ŵauchisye?” **36** Pakuŵa indu yose ipanganyikwe ni ŵelewo, ni ili kwa ukombole wao ni kwa liwamba lyao. Akunnungu akuswe moŵa gose pangali mbesi! Eloo. **(aiōn g165)**

12 Kwayele, achalongo achinjangu, pakuŵa Akunnungu annosisye chanasa chao, ngunchondelela ntyosye iilu yenu mpela mbopesi jejumi ni jeswela ni jajikwanonyelesya Akunnungu. Lyele lili litala lya usyene lya kwapopelela Akunnungu. **2** Nkansyasya indu ya pachilambo pano nambo Akunnungu ajigalausye miningwa jenu kuti mmanyilile unonyelo wa Akunnungu. Nipele chinkombole kulimanyilila lisosa lya Akunnungu lyalili lyambone ni yakuti pakusaka ŵanyamwe mme. **(aiōn g165)** **3** Pakuŵa kwa umbone waambele Akunnungu, ngunsalila ŵanyamwe wose, mundu akasaliganichisya kuti ali jwankulu kupunda yaikuti kwaŵajila. Nambo mmeje ŵa lunda pankuganisya,

ni kulilamula mwachinsye malinga ni chikulupi chimpegwile ni Akunnungu. **4** Mu chiilu chimo mwana iŵalo yejinji, ni kila chiŵalo chikupanganya masengo gakwe. **5** Uweji ŵatuli ŵajinji tuli chiilu chimo mu kulumbikana ni Kilisito, noweji wose tulumbikenywe jumo kwa jwine nti iŵalo ya kupisyangana ya pachiilu. **6** Nipele, pakuŵa tuli ni mitulilo jakupisyangana, malinga ni ntuuka watupele Akunnungu. Jwapegwilwe ntulilo wa kuŵecheta utenga kutyochela kwa Akunnungu, aŵechete malinga ni chikulupi chakwe. **7** Iŵaga mundu apegwilwe ntulilo wa kutumichila, nneche atumichile. Jwapegwilwe ntulilo wa kwiganya, nneche ajiganye. **8** Jwapegwilwe ntulilo wa kutusya ntima, atendeje yeleyo. Ni jwapegwilwe ntulilo wa kutyosya kwa ŵane, atyosye kwa lulele. Jwakwimilila, ajimilile kwa kuchalila ni jwa chanasa, atendekanye yeleyo kwa kusangalala. **9** Unonyelo wenu uŵe wangali ulamba. Nchichime changalumbana chilichose, mnyambatilane ni yambone. **10** Nnonyelane jwine ni jwine mpela achalongo ni kuchimbichisyana jwine ni jwine. **11** Npanganye masengo kwa kuchalila, nkaŵa ŵa ulesi. Mwatumichile Ambuje, kwa ntima wenu wose. **12** Nsengwanje nli ni chilolelo. Mpililile mu kulagaswa, ni kupopela katema kose. **13** Mwakamuchisye ŵandu ŵa Akunnungu mu yaikwasoŵa yao ni kwapochela achalendo kwa unonyelo. **14** Mwape upile ŵakunnagasya, mwape upile ngasimwalwesya. **15** Nsengwanje pamo ni ŵakusengwa, nlile pamo ni ŵakulila. **16** Ntame yambone jwine ni jwine. Kasinlifuna nambo nkunde kutama kwa kulitulusya. Kasinliganichisya kuti nkwete lunda nnope. **17** Ngasimwauchisya yangalumbana mundu jwampanganyichisye yangalumbana. Mpanganye yambone kwa ŵandu wose. **18** Yaikuti pakukomboleka kukwenu nchalile kutama mu chitendewele

ni ŵandu wose. **19** Achalongo achinjangu, kasimmuchisyana yangalumbana jwine ni jwine, nambo mwalechele Akunnungu atende chindu cho kwa lutumbilo lwakwe, pakuŵa ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, Ambuje akuti, “Kuuchisya chisasi kuli kukwangu, uneji chimuchisye.” **20** Mpela Malembo ga Akunnungu yagakuti, “Jwammagongo jwenu jakolaga sala mwape chakulya ni jankamulaga njota mwape meesi ang'weje. Pakuŵa kwakutenda yeleyo chimwatende akole soni jajikulungwa nti mwaŵichile makala ga mooto pantwe pakwe.” **21** Nkakunda ungalumbana umpunde, nambo nkaupunde ungalumbana kwa kuitendekanya yambone.

13 Kila mundu ŵajitichisye ŵaali ni ulamusi ŵa pachilambo, pakuŵa ngapagwa mundu jwakukombola kulongosya iŵaga nganaŵichikwa ni Akunnungu kuti alongosye, Akunnungu jika pe ni ŵakwapa ŵandu machili ga kulongosya. **2** Jwakukanilana ni ŵakwete ulamusi, akugakana malajisyo ga Akunnungu, ni ŵakuitendekanya yeleyo akuliichisya kulamulikwa nsyene. **3** Pakuŵa ŵakutawala ngakogopeka ni ŵandu ŵakwitendekanya yambone, nambo akogopeka ni ŵandu ŵakwitendekanya yangalumbana. Ana ngankusaka kunjogopa jwali ni ulamusi? Ntendeje yaili yambone nombejo chanlape, **4** pakuŵa jwelejo ali katumetume jwa Akunnungu jwakupanganya masengo kwa kupoka kwenu. Nambo iŵaga nkuitenda yangalumbana munjogope, pakuŵa isyene akwete ulamusi wa kunnagasya. Jwelejo ali jwakwatumichila Akunnungu, akulosya lutumbilo lwa Akunnungu ŵandu ŵakwitendekanya yangalumbana. **5** Kwa ligongo lyo ikuŵajilwa kwajitichisya ŵakwete ulamusi, ngaŵa kwa ligongo lya kogopa kulamulikwa ni Akunnungu, nambo kwa ligongo lya nningwa wenu nkumanyilila chinkusachilwa

kuchitenda. **6** Kwa ligongo li, ŵanyamwe nkupeleka nsongo, pakuŵa ŵakulongosya wo ali achikatumetume ŵa Akunnungu pakuŵa pakupanganya masengo go akuntumichila Akunnungu. **7** Mwape ŵandu wose indu iyaŵajile, jwakupochela nsongo mwape nsongo ni jwakupochela ushulu mwape ushulu ni luchimbichimbi kwa jwakuŵajilwa kuchimbichikwa. **8** Nkakola ligambo kwa mundu jwalijose, ikaŵe kunonyelana. Pakuŵa jwakunnonyela njakwe amalisisye Malajisyo ga che Musa. **9** Pakuŵa malajisyo gakuti, “Kasintenda chikululu, ni kasimmulaga ni kasinjiŵa ni kasinnajila,” ni malajisyo ga ni malajisyo gane gose gataŵikwe mu lilajisyo limo lyalikuti, “Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene.” **10** Jwakunnonyela njakwe ngaakombola kumpanganyichisya yangalumbana. Nipele, unonyelo uli utindimisyo wa Malajisyo gose. **11** Ntende yele, nchimanyililaga katema, yakuti ndaŵi ja kwimuka mu lugono jiiche, pakuŵa sambano ukulupusyo wetu uli pachiŵandi ni uweji kupunda iyaliji patwatandite kukulupilila. **12** Chilo chiŵandichile kumala ni muusi uŵandichile. Nipele tuleche ipanganyo ya muchipi ni kuwala yakumenyanilana ya lilanguka. **13** Tujende yambone nti ŵandu ŵatukutama muusi. Tuleche chindimba chachili ni ipanganyo yangalumbana, kukolelwa ni chigwagwa ni usakwa ni umenyani ni wiu. **14** Mwatende ŵandu ammone Ambuje Che Yesu Kilisito mu utame wenu, kasinganisya tama syangalumbana syampagwile nasyo ni kusikuya.

14 Mumpochele jwelejo jwakulepetala mu chikulupi nkakanilana nawo nkati ng'anisyo syao. **2** Mundu jumo akwete chikulupi, akulya indu yose, nambo jwine jwalepetele mu chikulupi, akulya maponda pe. **3** Mundu jwakulya indu yose, akasanjalusya jwelejo jwangakulya indu yose. Ni mundu jwakulya maponda pe,

akasanlamula jwelejo jwakulya indu yose, pakuŵa Akunnungu ankundile jwelejo. **4** Ana mmwejo nduni junkunlamula jwakutumichila jwa jwine? Ajimaga uchenene pa masengo gao pane agwaga, lyele lili pachanya pa mmbujegwe. Nombejo chajime mwakulimbila, pakuŵa Ambuje chakombole kunjimika. **5** Mundu jumo akukombola kuganisya kuti lyuŵa limo lili lyambone kupunda moŵa gane nambo jwine akukombola kuganisya kuti moŵa gose gali yalumo. Kwapele mundu jwalijose ajitichisye yakuti pakuganisya nsyene. **6** Mundu jwalijose jwakuliwona lyuŵa lili lyambone, akutenda yeleyo kwakwakusya Ambuje. Ni jwakulya indu yose, akutenda yeleyo kwakwakusya Ambuje, pakuŵa akwatogolela Akunnungu kwaligongo lya chakulya chiŵapele. Iyoyo ni jwangakulya indu yose, akutenda yeleyo kwakwakusya Ambuje, ni jwelejo nombe akwatogolela Akunnungu. **7** Pakuŵa ngapagwa namose jumo pasikati jetu jwakutama kwa liwamba lyakwe nsyene atamuno ngapagwa jwakwasika kwa liwamba lyakwe nsyene. **8** Pakuwa iŵaga tukutama, tukutama kwa liwamba lya Ambuje ni iŵaga tukwasika, tukwasika kwa liwamba lya Ambuje. Nipele, iŵaga tukutama pane tukwasika, uwe tuli ŵandu ŵa Ambuje. **9** Pakuŵa Kilisito ŵajasiche ni kusyuka kwa ligongo lyo, melepe aŵeje Ambuje ŵao ŵaajasiche ni ŵajumi nombe nawo. **10** Kwachichi mmwe nkunlamula mpwenu jo? Pane uli alakwe kunjalusya mpwenu jo? Pakuŵa uweji wose tutujime paujo pa chitengu cha ulamusi cha Akunnungu. **11** Pakuŵa mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, Ambuje akuti, “Isyene indite kuŵa Akunnungu jwanjumi, kila mundu chachitindiŵala paujo pangu ni kila mundu chachijitichisya kuŵecheta nsyene kuti Une ndili Akunnungu jwanjumi.” **12** Kwayele, kila jwalijose pasikati jetu chaliŵalanje

nsyene kwa aila iyaitesile paujo pa Akunnungu. **13** Nipele, tukasalamulana twachinsyene nambo tulilolechesye, mundu akasammichila njakwe chakukuŵasya pane kuntenda agwilile mu sambi. **14** Une jwanumbikene ni Ambuje Che Yesu, ngumanyilila kuti ngapagwa chakulya chachili chakusakala paujo pa Akunnungu. Nambo mundu aganisyaga kuti chakulya chine chili chakusakala paujo pa Akunnungu, chele chakulya cho chili chakusakala kwa jwelejo. **15** Nambo mwansupusyaga mpwenu kwa ligongo lya yakulya inkulya, nlesile kutenda mu unonyelo. Chakulya chinkulya chikaŵa ligongo lya kunsoyasya mpwenu juŵawililwe ni Kilisito. **16** Iyoyo kasinjitichisya kuti chindu chinkuchiwona ŵanyamwe chambone chijaluswe. **17** Pakuŵa, Umwenye wa Akunnungu nganiuŵa kulya ni kug'wa, nambo kuli kupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ni chitendewele ni sangalala jajikwika ni Mbumu jwa Akunnungu. **18** Pakuŵa mundu jwalijose jwakuntumichila Kilisito kwanti yeleyo, akwanonyelesya Akunnungu, sooni akukundikwa ni ŵandu. **19** Nipele, iŵaga yeleyo, tulimbile nnope kutendekanya indu yaikwikanawo chitendewele ni yaikutukamuchisya kulimbisyana mitima mu chikulupi. **20** Kasingajonanga masengo ga Akunnungu kwa ligongo lya yakulya. Isyene yakulya yose yeswejeswe, nambo ngaŵa yambone kulya chakulya chachikuntendekasya jwine agwilile mu sambi. **21** Ili yambone kuleka kulya nyama ni kung'wa divai, pane kuleka ineine yaikukombola kuntendekasya mpwenu agwilile mu sambi. **22** Chikulupi chinkwete cho chisigalile kukwenu ni Akunnungu. Jwana upile jwelejo jwangakulilamula nsyene, pakuŵa akukulupilila kuti aila yaitesile ikwanonyelesya Akunnungu. **23** Nambo mundu jwakwete lipamba ni indu yakulya, Akunnungu akunlamula pakulya pakuŵa chakuchitenda akutenda

pangali chikulupi. Ni chindu chachili chose chakupanganya mundu iŵaga akuchipanganya pangali chikulupi, chelecho chili sambi.

15 Uweji ŵatuli ni chikulupi chakulimbangana tukuŵajilwa kwakamusya ŵaali ni chikulupi chakulepetala, ngaŵa kutenda indu yakulinonyelesya twachinsyene pe. **2** Mundu jwalijose pasikati jetu akusachilwa annonyelesye njakwe, kwa kwapanganyichisya yambone kuti anlimbisye mu chikulupi. **3** Pakuŵa, namose Kilisito nganalinonyelesya nsyene, nambo mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti kusala, “Kutukana kose kuŵantukene mmwe, kumujilile une.” **4** Pakuŵa yose iyalembekwe kalakala mu Malembelo ga Akunnungu, yalembekwe kuti itujiganye uwe, kuti kwa upililiu ni kutuswa ntima kwatupatile ni malembelo go, tukole chilolelo. **5** Akunnungu ŵakwapa ŵandu machili gakupililila ni kutulasika antende nkole nningwa umo, nchikuyaga chitagu cha Kilisito Yesu. **6** Kuti kwa ntima umo ni lilowe limo nkombole kwakusya Akunnungu, Atati wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. **7** Nipele, mpochelane jwine ni jwine mpela Kilisito iŵatite pakutupochela kwa ligongo lya ukulu wa Akunnungu. **8** Pakuwa, isyene ngunsalila, Kilisito atendekwe katumetume jwa ŵaumbale kuti alosye usyene wa Akunnungu, kuti amalichisye ilanga iŵapegwilwe achambuje ŵetu. **9** Sooni kuti ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵakusye Akunnungu ligongo lya chanasa chao. Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Kwayele chinamlape pasikati ja ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, chinyimbe kunlapa mmwe.” **10** Ni sooni Malembelo gakuti, “Nsengwanje ŵanyamwe ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi pamo ni ŵandu ŵakwe Akunnungu.” **11** Malembelo ga Akunnungu gakuti sooni, “Mwalape Ambuje, ŵanyamwe ŵandu ŵangaŵa

Ŵayahudi, ngosyo syose mwalape!” **12** Ni che Isaya nombe akuti,
“Mu uŵelesi u che Yese chakopochele mundu, juchiŵalongosye
ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, nombewo chankulupilile.” **13** Nipele,
Akunnungu jwali ndande ja chilolelo angumbalichisye ŵanyamwe
lukondwa lusyene ni chitendewele nkukulupilila kwenu namose
chilolelo chenu chipunde kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu.
14 Achalongo achinjangu, uneji nansyene ngumanyilila kuti
ŵanyamwe mgumbele umbone, ni umanyilisi wose ni sooni
nkukombola kujiganyana yambone. **15** Nambo mu chikalata chi,
nanlembele mwakulimbila nkati indu impepe kuti nankumbusye
sooni indu yo. Ndesile yeleyo kwa ligongo lya umbone wambele
Akunnungu, **16** kuti meje katumetume jwa Kilisito Yesu pasikati
ja ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. Nagapanganye masengo ga
chimbopesi ga kulalichila Ngani Jambone ja Akunnungu kuti
ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi aŵe mbopesi jajikundikwe ni
Akunnungu, ni mbopesi jajiswejeswe ni Mbumu jwa Akunnungu.
17 Kwayele, nkulumbikana kwangu ni Kilisito Yesu, ngwete
chakulilapa pa masengo gakwatumichila Akunnungu. **18** Pakuŵa
ngangulinga kuŵecheta chindu chine, ikaŵe yele yatesile
Kilisito kwa litala lyangu une kwakwalongosya ŵandu ŵangaŵa
Ŵayahudi ŵajitichisye Akunnungu. Ŵatesile yeleyo kwa maloŵe
ni ipanganyo, **19** kwa machili ga imanyisyo ni yakusimonjeka ni
kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. Kwayele mu ulendo
wangu kutyochela ku Yelusalemu ni mwingulugulu mwakwe
mpaka kwichila ku Iluliko naalalichile ŵandu Ngani Jambone ja
Kilisito kwa utindimisyo. **20** Katema kose nningwa wangu uli umo
pe kuti nalichile Ngani Jambone palipose panganilipikaniche
liina lya Kilisito, melepe ninaiche kutaŵa pachanya pa nsingi
wauŵichikwe ni mundu jwine. **21** Mpela Malembelo ga

Akunnungu yagakuti pakusala, “Aŵala ŵanganasalilwa nkati jwelejo chachilola ni aŵala ŵanganapikane ngani syakwe chachimanyilila.” **22** Lyelelyo lili ligongo lilyanekasisye kakajinji kwika kukwenu. **23** Nambo sambano malisisye masengo gangu mu ilambo yi, ni sooni chitandile kalakala nasachile nnope kwika kukwenu, **24** ngukulupilila kutenda yele sambano. Patinyaule ku Isipania, ngulolela kupitila kwele ni kuonegana ni ŵanyamwe ni kusangalala kanandi pamo ni ŵanyamwe, ni ngulolela ukamuchisyo wenu mu ulendo wangu. **25** Nambo sambano ngwaula kaje ku Yelusalemu kukwatumichila ŵandu ŵa Akunnungu kweleko. **26** Pakuŵa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵa ku Makedonia ni ku Akaya, yanonyele kusonganya indu yakwakamuchisya ŵakulaga ŵaali mumpingo wa ŵandu ŵa Akunnungu ŵakutama ku Yelusalemu. **27** Elo, yanonyele kuitenda yeleyo, nambo kusyene akuŵajilwa kwakamuchisya mu yeleyo. Pakuŵa iŵaga ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi akamulene ni Ŵayahudi mu upile wa chimbumu ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, akuŵajilwa kwakamuchisya Ŵayahudi mu indu yaikwasoŵa ya pachilambo. **28** Pachimalisye masengo go ni kwapa Ŵayahudi ukamuchisyo wo, chisepuchile kukwenu ndi mu ulendo wa ku Isipania. **29** Ngumanyilila kuti patiiche kukwenu tiiche ni upile weujinji nnope wa Kilisito. **30** Achalongo achinjangu, ngunchondelela kwa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito ni kwa unonyelo waukwika ni Mbumu jwa Akunnungu, mungamuchisye une kwa kumbopelela kwannope kwa Akunnungu. **31** Mumbopelele ngulupuche kutyoka mu makono ga ŵandu ŵangakunkulupilila Kilisito ŵakutama ku Yudea, nombe kutumichila kwangu ku Yelusalemu ko kukundikwe ni ŵandu ŵa Akunnungu ŵaali kweleko. **32** Kwayele, Akunnungu

asakaga chiiche kukwenu kwa kusengwa, none sisimiswe ntima pamo ni ŵanyamwe. **33** Akunnungu ŵakwikanacho chitendewele aŵe pamo ni ŵanyamwe wose. Eloo!

16 Ngusaka kummanyisya kukwenu che Foibe mlumbu gwetu, jwali katumetume jwa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito waali ku Kenkelea. **2** Mumpochele kwa ligongo lya Ambuje mpela yakuti kuŵajilwa ŵandu ŵa Akunnungu kupochelwa. Munkamuchisye mu yose yaikwasoŵa, pakuŵa nsyene jo nombe ŵaakamuchisye ŵajinji, ni une jwakwe. **3** Mungomachisye che Pilisila ni che Akila achikatumetume achinjangu mu masengo ga Kilisito Yesu. **4** Ŵanyawo ŵautyosisye umi wao kwa ligongo lyangu. Ngwatogolela, ngaŵa une jika pe nambo ni mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito jose ja ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, nombewo akwatogolela. **5** Sooni mungomachisye mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wakusongangana mu nyuumba jao. Mungomachisye mmbusanga jwangu jungunnonyela che Epaineto juŵaliji jwandanda kwakulupilila Kilisito ku chilambo cha Asia. **6** Mungomachisye che Maliamu jwapangenye masengo kwannope ligongo lya ŵanyamwe. **7** Mungomachisye che Andiloniko ni che Yunia, Ŵayahudi achinjangu ŵaŵataŵikwe mu nyuumba jakutaŵilwa pamo ni une. Ŵanyawo akumanyika nnope pasikati ja achinduna, nombewo ŵanongolele une kuŵa Ŵakilisito. **8** Mungomachisye che Ampuliato, mmbusanga jwangu jungunnonyela nkulumbikana ni Ambuje. **9** Mungomachisye che Ulubano katumetume njetu pa masengo ga Kilisito ni che Sitakisi mmbusanga jwangu jungunnonyela. **10** Mungomachisye che Apele pakuŵa alosisye chikulupichiko chakwe kwa Kilisito. Mungomachisye ŵandu wose ŵakutama mu nyuumba ji che Alisitabulo. **11** Mungomachisye che Helodiana, myahudi njangu.

Mungomachisye mpingo wa ŵandu wose ŵakunkulupilila Ambuje ŵakutama mu nyuumba ji che Nalikisi. **12** Mungomachisye che Tilifena ni che Tilifosa achakongwe ŵakupanganya masengo ga Ambuje ni che Pelisi mmbusanga jwangu jungunnonyela, jwalimbichile kupanganya masengo ga Ambuje. **13** Mungomachisye che Lufo mundu juŵasagulikwe kwatumichila Ambuje ni achikulugwe jwaali nti achikulu ŵangu none. **14** Mungomachisye che Asinkilito ni che Fulego ni che Helime ni che Patuloba ni che Helima ni achinjetu wose ŵakunkulupilila Kilisito ŵakutama nawo. **15** Mungomachisye che Filologo ni che Yulia ni che Neleo ni nlumbugwe ni che Olimpa ni ŵandu wose ŵa Akunnungu ŵakutama nawo. **16** Nkomasyane jwine ni jwine kwa unonyelo wa chikilisito. Mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito jose jikunkomasya ŵanyamwe. **17** Ngunchondelela, achalongo achinjangu, mwalosye pangasisika ŵakwikanawo utinda ni kwatendekasya ŵandu ŵane aleche kugakamula majiganyo gaŵapochele. Nlisepusye nawo. **18** Pakuŵa ŵandu ŵanti yeleyo ngakuntumichila Kilisito Ambuje ŵetu, nambo akugatumichila matuumbo gao achinsyene. Sooni kwa maloŵe gao gakoloŵa ni gagakunyenga, akwalambusya ŵandu ŵambone. **19** Ŵandu wose akumanyilila inkuti pakumpilikanichisya Ambuje, ni kwa ligongo li ngusengwa liŵamba lyenu. Nambo ngusaka ŵanyamwe mme ŵa lunda kwa kupanganya yambone, ni mme ŵangali ileŵo mu indu yangalumbana. **20** Akunnungu ŵakwikanawo chitendewele ngaakaŵa kunliŵatila Shetani paasi pa makongolo genu. Umbone wa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito uŵe pamo ni ŵanyamwe. **21** Che Timoseo katumetume njangu akunkomasya. Iyoyo peyo che Lukio ni che Yasoni ni che Sosipateli ŵaali Ŵayahudi achinjangu akunkomasya. **22** None che Telitio,

jungulemba chikalata chi che Paolo chi, ngunkomasya mu liina lya Ambuje. **23** Che Gayo, juŵambochele une ni juŵaupochele mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵakusongangana kukwakwe akunkomasya. Che Elasto jwakugosa mbiya sya musi wu pamo ni nlongo njetu che Kwalito akunkomasya. **24** Umbone wa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito uŵe pamo ni ŵanyamwe wose. Eloo! **25** Sambano Akunnungu akuswe! Ŵelewo akukombola kunlimbisya mu chikulupi malinga ni Ngani Jambone jingulalichila ji yankati Che Yesu Kilisito, ni malinga ni uunukuko wa usyene uwaliji usisikwe chitandile kalakala. **(aiōnios g166)** **26** Nambo sambano usyene wo uunukulikwe kwa litala lya malembelo ga ŵakulondola ŵa Akunnungu. Ni kwa makanyo ga Akunnungu wa moŵa gose pangali mbesi umanyiche kwa ngosyo syose kuti ŵandu akombole kwakulupilila ni kwajitichisya. **(aiōnios g166)** **27** Nipele, kwa Akunnungu jika pe, ŵakwete lunda lose, upagwe ukulu kukwakwe kwa litala lya Che Yesu Kilisito, moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Eloo! **(aiōn g165)**

1 Ŵakolinto

1 Une che Paolo jumilanjikwe kuti meje nduna jwa Kilisito
Che Yesu kwa kusaka kwakwe Akunnungu ni alongo ajetu
che Sositene **2** tukunnembela mwanya ŵanli ŵandu ŵa
Akunnungu ŵa ku Kolinto, ŵanyamwe mmilanjikwe mme ŵandu
ŵa Akunnungu mu kulumbikana ni Kilisito Che Yesu, pamo ni
ŵandu wose ŵaali papalipose ŵakwapopelela Ambuje ŵetu
Che Yesu Kilisito jwali chilongola jwao ni jwetu. **3** Tukunsachila
umbone ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu Atati ŵetu
ni Ambuje Che Yesu Kilisito. **4** Ngwatogolela Akunnungu kwa
ligongo lyenu moŵa gose kwa ligongo lya umbone wa Akunnungu
umpatile kwa litala li Che Yesu Kilisito. **5** Pakuŵa mu kulumbikana
ni Kilisito mmele ŵakusichila mu indu yose, mpatile umanyilisi
wose ni ukombole wose wa kulalichila. **6** Pakuŵa umboni nkati
Kilisito ulimbichikwe mwa ŵanyamwe, **7** kwayele nganimma
ŵakusoŵekwa ni ntuuka wauliwose kutyochela kwa Mbumu jwa
Akunnungu, mpela inkuti kulolela kuunukulikwa kwa Ambuje
ŵetu Che Yesu Kilisito. **8** Ŵelewo chanlimbisye mpaka kumbesi
kuti mme ŵangali chileŵo pa lyuŵa lichauje Ambuje ŵetu
Che Yesu Kilisito. **9** Akunnungu ali ŵakukulupilichika, ŵelewo
ŵammilasile kuti ntame mu kukamulangana ni Che Yesu Kilisito
mwanagwawo ŵaali Ambuje ŵetu. **10** Achalongo achinjangu,
ngunchondelela mlina lya Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito, njilane
wose mu inkuŵecheta kuti kukapagwa kulekangana pasikati
jenu, nnopennope nkole nganisyo simo ni nningwa umo. **11**
Achalongo achinjangu, ŵandu ŵane ŵaali mu mpingo u che
Kiloe asalile kuti ŵanyamwe nkulekangana kwa maloŵe. **12**
Ngusaka sale chimbilikene kukwenu, mundu jwine akuti, “Une
ngwakuya che Paolo,” ni jwine akuti, “Une ngwakuya che Apolo,”

jwine akuti, “Une ngwakuya che Kefa,” ni jwine akuti, “Une ngwakuya Kilisito.” **13** Ana nkuganisya kuti Kilisito agaŵaniche? Ana che Paolo ni juŵaŵambikwe pa nsalaba kwaligongo lyenu? Pane ana mwabatiswe kuti mme ŵakulijiganya ŵa che Paolo? **14** Ngwatogolela Akunnungu pakuŵa nganinambatisya jwalijose pasikati jenu ikaŵe che Kilispo ni che Gayo pe. **15** Kwayele ngapagwa mundu jwakukombola kusala kuti abatiswe aŵe jwakulijiganya jwangu. **16** Ngukumbuchila, iyoyo nambatisye che Sitefano ni ŵaali mu nyuumba jao, nambo ngangukumbuchila kuti nambatisye mundu jwine. **17** Pakuŵa Kilisito ngananajichisya kwabatisya ŵandu, nambo naalalichile ŵandu Ngani Jambone, ni ngaŵa kwa maloŵe gakwanonyelesya ŵandu, kuti chiwa cha Kilisito pa nsalaba chinaŵe cha bule. **18** Pakuŵa utenga nkati chiwa cha Kilisito pa nsalaba ukuwoneka uloŵelo kwa ŵakusochela, nambo kwetuwe ŵatukukulupuswa, tukugaona machili ga Akunnungu. **19** Malembelo ga Akunnungu gakusala, “Chinalujonanje lunda lwa ŵandu ŵaali ni lunda, ni umanyilisi wa ŵandu ŵaali ni umanyilisi chinaukane.” **20** Alikwapi jwakwete lunda? Alikwapi jwakwiganya malajisyo? Alikwapi jwakumanyilila kutagula indu ya pachilambo? Akunnungu alutesile lunda lwa chilambo chino luŵe uloŵelo. **(aiōn g165)** **21** Nti yalutite lunda lwa Akunnungu, ŵandu ŵa pachilambo ngakukombola kwamanyilila Akunnungu kwa lunda lwao achinsyene. Nambo Akunnungu ŵasachile kwakulupusya ŵandu ŵakwakulupilila kwa litala lya utenga utukwalalichila, aula waukuoneka uli uloŵelo kwa aŵala ŵaali ni lunda lwa chiundu. **22** Ŵayahudi akusaka imanyisyo ni Ŵagiliki akusosa lunda. **23** Nambo uweji tukunlalichila ngani ja Kilisito juŵaŵambikwe pa nsalaba. Ngani jajikuloleka chakukuŵasya kwa Ŵayahudi ni uloŵelo kwa

ŵandu ŵangaŵa ŴYayahudi. **24** Nambo kwa ŵele uŵaŵilanjikwe ni Akunnungu, ŴYayahudi pane ŵandu ŵangaŵa ŴYayahudi, Kilisito ali machili ga Akunnungu ni lunda lwa Akunnungu. **25** Pakuŵa chachikuloleka uli ulowelo wa Akunnungu chikwete lunda kupunda lunda lwa ŵandu, nombe chachikuloleka uli ulepetelo wa Akunnungu chikwete machili kugapunda machili ga ŵandu. **26** Nipele achalongo achinjangu, nkumbuchile imwaliji paŵammilasile Akunnungu. Kwa chipimo cha ŵandu nganimma ŵajinji ŵaŵakwete lunda, iyoyo nganimma ŵajinji ŵamwaliji ni machili, nombe nganimma ŵajinji umwamanyiche nnope. **27** Nambo Akunnungu ŵaisagwile indu yaikuwoneka ili yakulowela pachilambo kuti ŵataje soni ŵandu ŵaali ni lunda, sooni Akunnungu aisagwile yakulepetala ya pachilambo kuti ŵataje soni ŵandu ŵaali ni machili. **28** Akunnungu aisagwile indu ya pachilambo yakunyeluswa ni kukanikwa ni yaikuwoneka yangalimate, kuti aijonanje aila yaikuwoneka ni ŵandu kuti yanamate mu nganisyo sya ŵandu. **29** Akunnungu ŵatesile yeleyo kuti akapagwa mundu ŵakulilapa paujo pao. **30** Akunnungu nsyene anlumbikenye mwanya ni Che Yesu Kilisito. Nombe Akunnungu antesile Kilisito aŵe lunda lwetu. Tukuŵalanjikwa ŵambone paujo pa Akunnungu, ni kuŵa ŵandu ŵatuŵichikwe pa jika kwa ligongo lya Akunnungu ni ŵawombweche. **31** Mpela itite kulembekwa Mmalembelo Gamaswela, “Jwalijose jwakulilapa alilape kwa achila chatesile Ambuje.”

2 Achalongo achinjangu, uneji panaiche kukwenu kukunnalichila ngani ja ntemela wa Akunnungu, nganimecheta malowe ga kunonopa namose lunda lwa chiundu. **2** Pakuŵa panaliji kukwenu nawamwiwe ninamanyilile chindu chachili chose nambo kwamanyilila Che Yesu Kilisito pe, ajula juŵaŵambikwe pa

nsalaba. **3** Panaiche kukwenu naliji jwakulepetala, ni natetemele kwa lipamba. **4** Majiganyo gangu ni kulalichila kwangu nganikuŵa kwa lunda lwa kwanyenga ŵandu, nambo yaliji kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. **5** Natesile yele kuti chikulupi chenu chikakulupilila lunda lwa ŵandu, nambo chikulupililo cha machili ga Akunnungu. **6** Tukulalichila utenga wa lunda kwa aŵala ŵakusile mu chikulupi nambo ngaŵa lunda lwa chilambo chino, namose ngaŵa lunda lwa aŵala achakulu ŵa chilambo chi ŵaali mumpingo wakupotela. **(aiōn g165)** **7** Tukunlalichila lunda lwa Akunnungu lwalusisiche, alula lunda luŵalusagwile Akunnungu kwaligongo lya kulumbikana mu ukulu wao chikanaŵe gumbikwa chilambo. **(aiōn g165)** **8** Nganijupagwa namose jwankulu jumo mwa ŵakutawala chilambo chi jwalumanyilile lunda lu. Akalumanyilile ngakammambe pa nsalaba Ambuje ŵa ukulu. **(aiōn g165)** **9** Nambo mpela itite pakulembekwa Mmalembelo Gamaswela, “Indu yanganiiwoneche atamuno kupikanika indu yanti ngapagwa mundu jwawayiye kuganisya yele ni indu iŵaŵichile chile Akunnungu aŵala ŵakwanonyela.” **10** Nambo Akunnungu atuunukulile uweji yantemela yakwe kwalitala lya Mbumu jwakwe. Pakuŵa Mbumu jo akulolesyalolesya kila chindu natamuno indu yantemela yaikwagamba Akunnungu. **11** Ngapagwa mundu jwakwimanyilila nganisyo sya mundu ikaŵe mundu nsyenepe. Iyoyo ni indu ya Akunnungu ngapagwa jwakwimanyilila ikaŵe Mbumu jwa Akunnungu. **12** Uwe nganitupochela mbumu jwa pachilambo pano, nambo twampochele Mbumu jwatyochele kwa Akunnungu, kuti tumanyilile indu yose yatupele Akunnungu. **13** Kwapele ngatukusala malowe ga kwa lunda lwalukujiganyikwa ni ŵandu nambo tukusala malowe ga kwa lunda lwalukujiganyikwa ni Mbumu jwa Akunnungu. Tukutagula indu ya Mbumu jwa usyene

kwa aŵala ŵaali ni Mbumu jwa Akunnungu. **14** Nambo mundu jwanganakola Mbumu jwa Akunnungu ngakukombola kuipochela indu yaikutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu. Pakuŵa kukwakwe akuiwona ili uloŵelo ni ngakukombola kuimanyilila pakuŵa ikumanyika kwa ukamusyo wa Mbumu jwa Akunnungu. **15** Mundu jwali ni Mbumu jwa Akunnungu akukombola kuipima indu yose nambo ngapagwa mundu jwakukombola kunlamula. **16** Mpela itite pakulembekwa Mmalembelo Gamaswela "Nduni jwaaumanyi umanyilisi wa Ambuje? Nduni jwakukombola kwajiganya?" Nambo uweji tukwete umanyilisi wa Kilisito.

3 Achalongo achinjangu, uneji nganiŵecheta nomwe mpela ŵandu ŵakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu nambo naŵechete ni ŵanyamwe mpela ŵandu ŵa pachilambo pa nti twanache mu kwakulupilila Kilisito. **2** Nang'wesisye maŵele, ngaŵa yakulya yakulimba, pakuŵa nganinkombola kulya, namose sambano ngankupakombola kulya. **3** Pakuŵa ŵanyamwe chiŵela nkutama mpela ŵandu ŵa pa chilambo yakuti pakutama. Uli pasikati jenu nganiupagwa wiu ni utinda? Yele yose ikulosya kuti ŵanyamwe chiŵela nli ŵandu ŵa chilambo chino, ni ŵanyamwe nkutama mpela chilambo ichikuti pakusaka. **4** Jumo jwenu pakuti, "Une ngwakuya che Paolo," ni jwine asalaga, "Une ngwakuya che Apolo," uli ngankutenda mpela ŵandu ŵa pa chilambo yakuti pakutenda? **5** Ana che Apolo ali ŵaani? Ni che Paolo ali ŵaani? Uweji tuli achikatumetume ŵa Akunnungu utukunnyichisya chikulupi. Jwalijose apanganyisye masengo gapegwilwe ni Ambuje. **6** Une napandile mbeju ni che Apolo ŵajitilile meesi nambo Akunnungu ni uŵajimelesye. **7** Nambo ŵapandile ngaŵa chindu sooni ŵajitilile meesi ngaŵa chindu nambo Akunnungu pe ŵaŵajimelesye mbeju ali jwankulu. **8** Mundu juŵapandile

ni juŵajitilile meesi wose ali yalumo ni Akunnungu chachimpa jwalijose mbote jakwe malinga ni masengo gakwe gapangenye. **9** Pakuŵa uwe wose tuli achikatumetume ŵa Akunnungu, ŵanyamwe nli ngunda wa Akunnungu, iyoyo nli nyuumba ja Akunnungu. **10** Kwa ligongo lya umbone wa Akunnungu ambele masengo, misile nsingi mpela jwakutaŵa jwambone yakuti kukolosya, ni mundu jwine akutaŵa pachanya pakwe. Nambo jwalijose jwakutaŵa alilolechesye yakuti pakutaŵa pachanya pakwe. **11** Pakuŵa ngapagwa mundu jwakupakombola kuŵika nsingi wine kupunda aula wemale kuŵichikwa, yaani Che Yesu Kilisito. **12** Pachanya nsingi wo mundu akukombola kutaŵa kwa sahabu pane kwa feza pane kwa maganga ga ntengo wekulungwa pane kwa itela pane kwa manyasi pane kwa masamba. **13** Usalale wa masengo ga mundu jwalijose chiuwoneche ni kuŵichikwa pangasisika, pa lyuŵa litaiche Kilisito kukwalamula ŵandu. Pakuŵa pa lyuŵa lyo, mooto chiuunukule masengo ga kila mundu ni wele mooto chiulinje umbone wa masengo ga mundu jwalijose ni kulosya iŵaga gali gakusalala. **14** Iŵaga chataŵile mundu pachanya pa nsingi wo ngachipya kwa mooto wo, mundu jo chapochele ntulilo. **15** Iŵaga chataŵile cho chichipye, nipele mundu jo ngaapata ntulilo wao, nambo nsyene jo chakulupuswe mpela ila apokweche pa mooto. **16** Ana ngankumanyilila kuti ŵanyamwe nli Nyuumba ja Akunnungu ni kuti Mbumu jwa Akunnungu akutama nkati mwenu? **17** Nipele naga mundu akujijonanga Nyuumba ja Akunnungu, nombe Akunnungu chanjonanje mundu jo. Pakuŵa Nyuumba ja Akunnungu jili jeswela, ni ŵanyamwe nli Nyuumba jo. **18** Mundu jwalijose akalilambusya nsyene, iŵaga mundu mwa ŵanyamwe akuliganisya kuti ali ni lunda lwa chilambo chino,

mbaya awêeje jwakulowêla kuti akole ni lunda lusyene. **(aiōn g165)** **19** Pakuwa lunda lwa chilambo chino luli ulowêlo paujo pa Akunnungu pakuwa ilembekwe Mmalembelo Gamaswela, “Akunnungu akwatanjisya wandu wâali ni lunda mu ukalamuche wao.” **20** Ni sooni ilembekwe Mmalembelo Gamaswela, “Ambuje akusimanyilila nganisyo sya wandu wâali ni lunda lwa pachilambo kuti syangali chindu.” **21** Pele mundu jwalijose ngasalilapila wandu. Pakuwa indu yose ili yenu wanyamwe. **22** Awaga che Paolo pane che Apolo pane che Kefa pane chilambo pane umi pane chiwa pane katema ka sambano pane katema kakakwika, yoseyo ili yenu wanyamwe, **23** ni wanyamwe nli wandu wa Kilisito ni Kilisito ali wa Akunnungu.

4 Mundu atuwalanje kuti tuli achikatumetume wa Kilisito watupegwilwe masengo ga kwalalichila wandu mitemela ja Akunnungu. **2** Pelepo kwa jwalijose jwapegwilwe masengo go ikusachilwa awêeje jwakukulupichika. **3** Nambo kwa une ngawa chindu, nalamulikwaga ni wanyamwe pane ni mundu jwalijose, ni une ngangulilamula nansyene. **4** Mu ntima mwangu ngangulamulikwa ni chindu chachilichose, nambo chindu cho ngachikulosya kuti nganingola chilewo, Ambuje ni wakunamula une. **5** Nombe mwanya ngasinlamula lilowe kakanawe kwika katema kakwe, nneche mpaka pachaiche Ambuje. Welewo chaiunukule indu yesisiche mu chipi ni kuwika palulanga nganisyo sya mitima ja wandu. Nipele kila mundu chapochele ulape wakwe kutyochela kwa Akunnungu. **6** Achalongo achinjangu, mechete yankati che Apolo ni une, kuti kwalitala lya uweji nlijiganye chiwecheto chi, “Nkamulichisye malowe ga.” Kuti mwa wanyamwe akapagwa mundu jwalijose jwakulilapila mundu ju ni kunnyelusya mundu jwine. **7** Waani wansagwile mmwe mme

jwakwapunda ŵane? Ana ngaŵa Akunnungu ŵampele indu yose inkwete? Iŵaga mpegwilwe kwachichi nkulifuna mpela ila ngaŵa yakupegwa? **8** Sambano mmasile kupata yose yaikunsoŵa! Sambano nsichile. Mmele mamwenye pangali uweji! Mbaya nkaliji mamwenye kuti nowe ŵakwe tuŵe mamwenye pamo nomwe. **9** Ikuloleka kukwangu kuti Akunnungu atuŵisile uweji achinduna nti ŵambesi ŵa wosepe, mpela ŵandu ŵalamulikwe kuulagwa paujo pa ŵandu, tuŵele chindu chakusekasya paujo pa chilambo ni mmbujo mwa achikatumetume ŵa kwinani ni mmbujo mwa ŵandu. **10** Tuli ŵakuloŵela kwa liwamba lya kwatumichila Kilisito, nambo ŵanyamwe nli ŵa lunda mu kulumbikana ni Kilisito! Uwe tuli ŵakulepetala nambo ŵanyamwe nkwete machili, ŵanyamwe nkuchimbichikwa nambo uwe tukwaluka. **11** Namuno sambano tukwete sala ni njota ni usauchi, tukuputikwa nnope ni nganitukola pakutama. **12** Tukulaga kupanganya masengo ni makono getu twachinsyene. Paakutulwesya uweji tukwapa upile, pakutusausya tukupililila, **13** paakututukana uweji tukwajanga kwa kwachimbichisya. Namuno sambano tukuoneka mpela usakwa wa pachilambo, ni kila mundu akutulola mpela ŵapugwe. **14** Ngangulemba yelei kuti nantesye soni nambo ngunjiganya mpela achiŵanangu ŵakunonyelwa. **15** Namose nkwete ŵakunnela achajinji nkulumbikana ni Kilisito nambo nganinkola achatati ŵajinji. Pakuŵa mu kulumbikana ni Kilisito une mele atati ŵenu kwakunlalichila Ngani Jambone. **16** Nipele ngunchondelela ntende mpela ingutendaga une. **17** Kwaligongo li nguntuma che Timoseo kukwenu, mwanangu jwakunonyelwa ni jwakukulupilichika nkulumbikana ni Ambuje. Ŵelewo chankumbusye litala lyangukuya une nkulumbikana ni Kilisito. Litala lingwiganya papali pose mmipingo ja ŵandu

wose ŵakunkulupilila Kilisito. **18** Ŵane mwa ŵanyamwe atandite kulifuna achiganisyaga kuti nganyika sooni kukwenu. **19** Nambo chiiche kukwenu chitema pe Ambuje asakaga, nipele chinaiwone nansyene ngaŵa malowe gao gakulifuna pe nambo ni machili galinago ŵele ŵakulifuna. **20** Pakuŵa umwenye wa Akunnungu ngaŵa kwa kusala pe nambo mu machili. **21** Chichi chachikunnonyela? Iche kukwenu ndili ni lubokola, pane iche ni ntima wa unonyelo ni wakulitimalika?

5 Ipikaniche isyene kuti pasikati jenu chipali chikululu, sooni chikululu cho chili chakogoya, ni nganichipagwe namose kwa ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu. Mundu akugona ni jwankongwe jwa atatigwe. **2** Ni ŵanyamwe nkukombola chinauli kulilapa? Ikaliji mbaya kukwenu kunkolela chanasa mundu jo ni mundu jwatesile chindu cho aŵinjikwe pasikati jenu. **3** Uneji ndili kwakutalichila ni ŵanyamwe mchiilu, nambo ntima wangu uli pamo ni ŵanyamwe. Jwampagwe mmbumu nansyene masile kunlamulila jwelejo jwatesile chindu cha soni mpela ila ndili papopo. **4** Pankusongangana kwa lina lya Ambuje wetu Che Yesu, noneji ndili pamo ni ŵanyamwe kwa mbumu, ni machili ga Ambuje Che Yesu gali papopo, **5** muntyosye mundu jo kwa Shetani kuti chiilu chao chijonasiche ni mbumu jao jikulupuswe pa lyuŵa lya kwika kwa Ambuje Che Yesu kukwalamula ŵandu. **6** Kulilapa kwenu ngaŵa kwambone. Ana ngankumanyilila kuti amila kanandi jikuchesula utandi wejinji? **7** Nipele, ntyosye amila ja kalakala kuti nswejele mbee. Nipele chinlandane ni utandi wasambano wa nkate wangataga amila, mpela yaikusachilwa kuŵa. Pakuŵa Kilisito ŵaali Mwanangondolo jwa Pasaka atyosyekwe kuti aŵe mbopesi jetu. **8** Nipele tutende chindimba cha Pasaka, ngaŵa kwa amila ja kalakala, ajila

amila ja sambi ni ugongomalo. Nambo kwa nkate wangataga amila, wauli ntima weswela ni wausyene. **9** Nannembele mu chikalata changu chiine kuti nkasyoŵekana ni ŵandu ŵa chikululu. **10** Ngangusala kuti nkasyoŵekana ni ŵandu wose pachilambo, aŵala ŵachikululu, pane ŵakunyela, ni ŵakusumula ni ŵakuipopelela inyago. Pakuŵa kuliŵambasya ni ŵandu wo ikambajile kutyoka pachilambo. **11** Nambo sambano ngunlembela ŵanyamwe kuti ngasinsyoŵekana ni mundu jwalijose jwakuti akunkulupilila Kilisito akuno ali jwa chikululu pane jwakunyela pane jwakuipopelela inyago pane jwakwatindanya ŵandu pane jwakolelwa pane jwakusumula. Mundu jwanti yele ngasinkunda namose kulya nawo. **12** Nganigaŵa masengo gangu kwalamula ŵandu ŵanganaŵa mu mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. Ŵanyamwe nkusachilwa kwalamula ŵaali mu mpingo wo. **13** Nambo Akunnungu nsyene chiŵalamule ŵanganaŵa mu mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. Pakuŵa ilembekwe Mmalembelo Gamaswela, “Mumminje mundu jwangalumbana jwali pasikati jenu.”

6 Mundu pasikati jenu amenyanaga ni njakwe iŵele uli akunjausya kukummechetela pa nkungulu wa ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu badala ja kunjausya paujo pa ŵandu ŵa Akunnungu? **2** Ana ngankwimanyilila kuti ŵandu ŵa Akunnungu chachichilamula chilambo? Iŵaga ŵanyamwe chinchalamula ŵandu wose ŵa pachilambo kwachichi ngankukombola kugalamula magambo gamwana ga? **3** Ana ngankumanyilila kuti chinchalamula achikatumetume ŵa kwinani? Ana gelego ngaŵa gamakulungwa kupunda gelega ga pachilambo? **4** Pankuŵa ni umenyani wa pakang'wa, kwachichi nkwaŵilanga ŵandu ŵangachimbichikwa mu mpingo wa ŵandu

ŵakunkulupilila Kilisito anlamule? **5** Nguŵecheta yele kuti nanjalusye. Ana nganapagwa mundu mu mpingo wenu jwali ni lunda lwa kukombola kwajilanya ŵakukulupilila achinjakwe? **6** Nambo isyoŵeleche, jwakukulupilila akunjausya jwakukulupilila njakwe paujo pa nkungulu ni kwaleka ŵandu ŵangakunkulupilila Kilisito anlamule. **7** Kujausyana mwachinsyene kunkungulu kukulosya kuti ntesile chileŵo. Ana ngaikaŵe mbaya kukwenu kuleŵelwa? Ngaikaŵe mbaya kukwenu kusumulwa ipanje yenu? **8** Nambo ŵanyamwe mwachinsyene nkwatendela ŵandu ya yangalumbana ni kwasumula ipanje yao, nkwatendela gagogo namuno ŵakukulupilila achinjenu. **9** Ana ngakwimanyilila kuti ŵachigongomalo ngajinjila mu umwenye wa Akunnungu? Ngasinlilambusya, ngaŵa ŵachigwagwa namose ŵakwipopelela inyago, namose ŵachikululu atamuno ŵakugonana jwannume ni jwannume, nombe jwankongwe ni jwankongwe, **10** atamuno ŵa wiyi atamuno ŵakunyela atamuno ŵakolelwa atamuno ŵakunong'ona atamuno ŵakusumula, ŵanawose wo ngajinjila mu umwenye wa Akunnungu. **11** Ŵane mwa ŵanyamwe ŵaliji ŵanti iyoyo, nambo sambi syenu silecheleswe, ni mmichikwe pajika kwa ligongo lya Akunnungu ni mmoneche ŵambone paujo pao kwa litala lya Ambuje Che Yesu Kilisito ni kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu ŵetu. **12** Mundu akukombola kuti nyi, “Kukwangu nechelelwe kuipanganya indu yose.” Nambo ngaŵa kila chindu chachikufai. Ngukunda kuti ngukombola kupanganya kila chindu nambo nganguchileka chindu chachilichose chindawale. **13** Nkukombola kusala, “Yakulya kwa ligongo lya lutumbo ni lutumbo kwa ligongo lya yakulya.” Nambo Akunnungu chaijonanje yose. Chiilu ngaŵa kwa chikululu nambo chili kwa ligongo lya kwatumichila Ambuje

nombe Ambuje akuchigosa chiilu. **14** Kwa machili gao Akunnungu
ŵaasyusisye Ambuje, nombe chatusyusye noweji kwa machili
gakwe. **15** Ana ngankwimanyilila kuti iilu yenu ŵanyamwe ili
iŵalo ya Kilisito? Ana nyigale iŵalo ya Kilisito kuilumbikanya ni
chiilu cha jwachigwagwa? Ngwamba! **16** Ngankwimanyilila kuti
jwalumbikene ni jwachigwagwa ali chiilu chimo ni jwele? Pakuŵa
Malembelo ga Akunnungu gakuti, "Ŵele ŵaŵili wo chaŵe chiilu
chimo." **17** Nambo jwelejo jwalumbikene ni Ambuje ali pamo
najo mu mbumu. **18** Ntame kwakutalichila ni chikululu. Sambi
sine syose syasikutendekwa ni ŵandu ngasikutendekwa mu iilu
yao, nambo jwachigwagwa akuchitendela sambi chiilu chakwe
nsyene. **19** Ana ngankwimanyilila kuti iilu yenu ili nyuumba ja
Mbumu jwa Akunnungu, jwali munkati mwenu, jumwampochele
kutyochela Akunnungu? Kwapele, ŵanyamwe umi wenu ngaŵa
umi wenu mwachinsyene nambo nli ŵandu ŵa Akunnungu. **20**
Nsumikwe kwa ntengo wekulungwa. Nipele, sambano mwalape
Akunnungu kwa iilu yenu.

7 Sambano tulole imwanembele ila, kwambone ŵalume
atame pangalombela. **2** Nambo kwaligongo lya chikululu, kila
jwannume akole ŵankwakwe nsyene, nombe kila jwankongwe
akole ŵankwakwe nsyene. **3** Ikusachilwa jwannume ŵapeje
ŵankwakwe yaikuŵajilwa, iyoyopeyo ikusachilwa ni jwankongwe
ŵapeje ŵankwakwe yaikuŵajilwa. **4** Jwankongwe nganakola
ulamusi pa chiilu chakwe nsyene nambo ŵankwakwe, iyoyopeyo
jwannume nganakola ulamusi pa chiilu chakwe nsyene ikaŵe
ŵankwakwe. **5** Nkajimana, nambo njitichisyane kwa moŵa
kanandi kuti nkole katema kambone ka kupopela. Nkakaŵa
kwonegana sooni, Shetani ngasaika kunlinga kwakulepela
kupilililila. **6** Maloŵe ganansalile nganigaŵa malajisyo, nambo

nkukombola kusagula. **7** Ngulajila ŵandu wose aŵeje mpela indite pakuŵa une, nambo jwali jose akwete ntulilo wakwe nsyene kutyochela kwa Akunnungu, jwine akwete ntulilo wu ni jwine akwete ntulilo aula. **8** Nipele aŵala ŵangalombela ni kulombwa ni ŵawililwe ni achiŵankwawo, ngwasalila nyi, mbaya atame mpela mungutamila une. **9** Nambo iŵaga mundu ngakukombola kulisiŵila, alombele. Ili mbaya kulombela ngaŵa kukolelwa ni msese. **10** Kwa aŵala ŵamasile kulombana ngumpa malajisyo ga, ngaŵa gangu une nambo ga Ambuje, jwankongwe ngasalekana ni ŵankwakwe. **11** Nambo iŵaga alekengene atameje pangalombekwa, pane ajilane ni ŵankwakwe, iyoyo peyo ni jwannume ngasiŵaleka ŵankwakwe. **12** Nombe kwa ŵane uneji nguti nyi, gelega ngaŵa malajisyo ga Ambuje, iŵaga jwannume akwete jwankongwe jwangankulupilila Kilisito ni jwankongwe jo akundile kutama ni ŵankwakwe, jwannume jo akasanleka ŵankwakwe. **13** Jwankongwe jwakwete ŵankwakwe ŵangakunkulupilila Kilisito ni jwannume jo akundile kutama ni ŵankwakwe, jwankongwe jo akasanleka ŵankwakwe. **14** Pakuŵa jwele jwannume jwangakunkulupilila Kilisito akukundikwa ni Akunnungu kwa litala lya ŵankwakwe. Ni jwankongwe jwangakunkulupilila Kilisito akukundikwa ni Akunnungu kwa litala lya ŵankwakwe. Ikaŵaga yeleyo ŵanache ŵao akaliji mpela ŵanache ŵa ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu nambo sambano akundikwe ni Akunnungu. **15** Iŵaga jwangakunkulupilila Kilisito jula akusaka kunneka njakwe jwali jwakukulupilila, munneche atende yeleyo, pelepo jwankongwe pane jwannume jwakunkulupilila Kilisito ngaakutaŵikwa. Akunnungu atuŵilasile uwe tutame mu chitendewele. **16** Pakuŵa nkwimanyilila uli mwe jwankongwe junkwakulupilila Kilisito panjipa chinkombole

kwakulupusya ŵankwenu? Pane nkwimanyilila uli mwe jwannume junkwakulupilila Kilisito panjipa chimpakombole kwakulupusya ŵankwenu? **17** Mundu jwalijose ajendelechele kutama mu utame wapegwilwe ni Ambuje, atame mpela yatite kutama paŵaŵilanjikwe ni Akunnungu. Gelega ni gangwasalila ŵandu wose mu mipingo jose ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. **18** Iŵaga mundu ŵaŵilanjikwe ni Akunnungu ali aumbele, ngasalitesya mpela nganaumbala. Ni iŵaga mundu ŵaŵilanjikwe ni Akunnungu akanaŵe kuumbala, ngasaumbala. **19** Kuumbala ngaŵa chindu ni ungaumbala ngaŵa chindu, nambo chindu chachikusachilwa chili kugakamulisya makanyo ga Akunnungu. **20** Jwalijose asigalile iyoyo mpela iŵaliji paŵaŵilanjikwe ni Akunnungu. **21** Ana mwaŵilanjikwe nli kapolo? Nkaikosya, nachiŵamuno nkwete lipesa lya kuŵa mundu jwanganintaŵikwa nambo ntumiye lye lipesa kupanganya yambone. **22** Pakuŵa jwele jwaŵilanjikwe ni Ambuje ali kapolo, jwelejo chaŵe jwalechelelwe ni Ambuje. Iyoyo peyo jwelejo jwaŵilanjikwe ali alechelelwe, jwelejo akuŵa kapolo jwa Kilisito. **23** Akunnungu ansumile kwa ntengo wekulungwa, ngasimma achikapolo ŵa ŵandu. **24** Achalongo achinjangu, mundu jwalijose ajendelechele kutama mu utame ulaula mpela iŵaliji paŵaŵilanjikwe, pakuŵa Akunnungu ali pamo ni ŵanyamwe. **25** Sambano, nkati aila innembile kukwangu nkati ŵaliŵali pe ni ŵangalombela, une nganingola malajisyo kutyochela kwa Ambuje nambo nguŵecheta yeleyo mpela mundu jwakukulupilichika ni jumbochele chanasa cha Ambuje. **26** Kwaligongo lya kulaga kunkulaga, une nguganisya kuti, ili yambone mundu atameje iyoyo yaali. **27** Ana nnombele? Nkasaka kulekangana ni ŵankwenu. Ana nganinnombele? Nkasaka kulombela. **28** Nambo iŵaga chinnombele, ngankola sambi, ni

mwali ŵalombwagwa, ngakola sambi, ŵandu ŵanti yele talaje mu umi wa pachilambo pa, nambo une ngusaka ganansimane gelego. **29** Achalongo achinjangu, ngusaka sale nyi: Katema kakasigalile kali kakajipi, kutandilila sambano aŵala ŵalombele aŵeje mpela ila nganalombela. **30** Aŵala ŵakulila aŵeje mpela ngakulila. Aŵala ŵakusengwa aŵeje mpela ngakusengwa. Aŵala ŵakusuma aŵeje mpela ŵangali chindu. **31** Ŵakulichenjeusya ni indu ya pa chilambo pano aŵeje mpela ngaakulichenjeusya ni indu yo. Pakuŵa indu ya pa chilambo pano ikuŵandichila kupita. **32** Ngusaka ŵanyamwe nkaŵa ni lipamba. Mundu jwangalombela akulichenjeusya ni masengo ga Ambuje, pakuŵa akusosa itajile pakwanonyelesya Ambuje. **33** Nambo jwannume jwalombele akulichenjeusya ni masengo ga pachilambo chi, pakuŵa akusosa itajile pakwanonyelesya ŵankwakwe, **34** nombejo asigalile pamalekano. Jwankongwe jwangalombekwa pane mwali akulichenjeusya ni masengo ga Ambuje kuti aliŵiche pa jika kwa chiilu ni mbumu kwa ligongo lya Ambuje. Nambo jwankongwe jwalombekwe akulichenjeusya ni indu ya pachilambo chi, pakuŵa akusosa itajile pakwanonyelesya ŵankwakwe. **35** Ngusala yele kuti nankamusye, ngangusaka kummichila chakusiŵila, nambo ngusaka ntendekanye yaikusachilwa kuti nkombole kwatumichila Ambuje, kwa ntima umo ni nningwa umo. **36** Nambo mundu jwalijose iŵaga akuganisya kuti ngakumpanganyichisya yambone mwali jwantomele kwa kuleka kwalombela, ni aiwonaga kuti yaka ikupita, ni misese jakwe jikwatesya alepele kulisiŵila, atende yakuti pakusaka, alombane. Kwa kutenda yeleyo ngakutenda sambi. **37** Nambo jwannume jo asakaga nsyene pangakanganichiswa kuti ngaalombela, ni iŵaga ngaakwakolela misese achakongwe, jwelejo akutenda

yambone pangannombela mwali jwantomele jo. **38** Nipele jwele jwakulombela akupanganya yambone ni jwele jwangakulombela akupanganya yambone nnope. **39** Jwankongwe jwalombekwe akutaŵikwa ni ŵankwakwe kwa katema kose ŵankwakwe ali ŵajumi. Nambo ŵankwakwe ajasikaga, akukombola kulombwa sooni ni mundu jwakunsaka, nambo jwannume jo aŵeje jwakunkulupilila Kilisito. **40** Nambo inguti pakuganisya une, jwankongwe jo chasangalale kwannope iŵaga chatame iyoyo pangalombekwa. Syele sili nganisyo syangu, none nguganisya yakuti ngwete Mbumu jwa Akunnungu.

8 Sambano kwa ngani ja yakulya yetaje mbopesi kwa inyago tukumanyilila kuti wose tukwete umanyilisi. Umanyilisi ukututendekasya tulilape twachinsyene nambo unonyelo ukutugumba. **2** Mundu aganisyaga kuti akuchimanyilila chindu, nganaŵe kuchimanyilila chachili chose mpela yakuti pakusachilwa kwimanyilila. **3** Nambo iŵaga mundu akunnonyela Akunnungu, akumanyika ni Akunnungu. **4** Nipele, kwa ngani ja yakulya yetaje mbopesi kwa inyago tukwimanyilila kuti inyago ngaŵa chindu pachilambo, ni kuti ngapagwa Akunnungu ŵane ikaŵe Akunnungu ŵamo pe. **5** Namuno ipali indu yejinji yati ŵandu akuiŵilanga minnungu, pachilambo pano ni kwinani, namuno kwana minnungu ni achambuje ŵajinji, **6** nambo kukwetuwe Akunnungu ali ŵamo pe ŵaali Atati jwagumbile yose, ni uweji tukutama kwa ligongo lya ŵelewo. Sooni tukwete Ambuje ŵamo pe ŵelewo ali Che Yesu Kilisito, kwalitala lya ŵelewo indu yose yagumbikwe, noweji tukutama kwalitala lya ŵelewo. **7** Nambo ngaŵa kila mundu jwakwimanyilila yose yi, ŵandu ŵane ŵasyoŵelele kutaga mbopesi kwa inyago, mpaka sambano alyaga chakulya cho akuganisya chili cha inyago. Pakuwa miningwa jao jili

jakulepetala akuliganisya kuti akulisakasya kwakulya chakulya cho. **8** Chakulya ngachikukombola kutujausya chiŵandi ni Akunnungu, twalekaga kulya ngapagwa chachikutusoŵa, ni twalyaga ngapagwa chachikonjecheka kukwetu. **9** Nambo nlilolechesye ni kulechelelwa kwenu, nkaika kwatendekasya ŵaali ni chikulupi cha kulepetala kwinjila mu sambi. **10** Pakuŵa mundu jwaali ni chikulupi chakulepetala, ammonaga mmwe junkwimanyilila nkulya mu nyuumba ja inyago, ana ngasanyengeka nombejo kulya yakulya yetaje mbopesi kwa inyago? **11** Kwayele, mundu jwaali ni chikulupi chakulepetala chasocheye kwa ligongo lya umanyilisi wenu, ni Kilisito ŵawile kwa liwamba lya jwelejo! **12** Iŵaga nkwasoyasya achinjenu ŵakunkulupilila Kilisito kwanti yeleyo, ni kujiulasya miningwa jao jakulepetala, nkwalewêla Kilisito. **13** Nipele chakulya chankuŵasyaga njangu jwakunkulupilila Kilisito ajinjile mu sambi, ngangulya nyama ng'o, pakuŵa nalyaga chinannewêsye njangu jwakunkulupilila Kilisito ajinjile mu sambi. **(aiōn g165)**

9 Ana une ngaŵa mundu junechelelwe? Ana une ngaŵa nduna? Ana une nganinawona Ambuje ŵetu Che Yesu? Ana ŵanyamwe nganintyochela ni masengo gangu ga kwatumichila Ambuje? **2** Natamuno une nganiŵa nduna kwa ŵandu ŵane nambo isyene ndili nduna kukwenu mwanyamwe. Ŵanyamwe nli ŵaumboni ŵa unduna ŵangu pakuŵa nlumbikene ni Ambuje. **3** Yele ni inguti pakulichenjela kwa ŵandu ŵakuusya une. **4** Ana ngatukusachilwa kulya ni kung'wa kwaligongo lya masengo getu? **5** Ana ngatukusachilwa kulongana nawo ulendo umo achiŵankwetu ŵakunkulupilila Kilisito mpela yakuti kupanganya achinduna ŵane ni achapwakwe Ambuje ni che Kefa? **6** Pane uweji jikape, uneji ni che Banaba ni ŵatukusachilwa

kupanganya masengo kuti tukole yatukuisaka? **7** Ana jwangondo chi jwakwaula ku ngondo ni kulilipila nsyene? Ana jwakulima chi jwa ngunda wa misabibu jwangalya isogosi ya itela yakwe? Ana jwakuchinga chi jwangakug'wa maŵele ga ilango yakwe? **8** Ana nguŵecheta gelego chiundu? Ana Malajisyo ga Che Musa ngagakusala maloŵe gagogo pego? **9** Pakuŵa ilembekwe Mmalajisyo ga che Musa, “Ngasimwataŵa ng'ombe kang'wa pakujiliŵata ngano.” Ana pele Akunnungu akukunguluchila nkati ng'ombe? **10** Ana paŵaŵechete yeleyo nganatugambaga uwe? Eloo, yele yalembekwe kwa liwamba lyetu kuti jwakulima ni jwakugowola wose akusachilwa apanganye masengo go kwa kulolela kukola mmagowolo. **11** Uweji twapandile mbeju ja mmbumu mwa ŵanyamwe. Ana ngaŵa chindu chachikulungwa uweji kupata yaikutusoŵa kutyochela kukwenu? **12** Iŵagaŵandu ŵane akusachilwa kupata indu kutyochela kukwenu, ana uwe ngatukusachilwa kwannope kupata kwapunda ŵelewo? Nambo uweji nganitutumia lipesa lyo, nambo twapililile kila chindu kuti tukajisiŵila Ngani Jambone ja Kilisito kulalichilwa kwa ŵandu. **13** Ngankwimanyilila kuti ŵakupanganya masengo pa Nyuumba ja Akunnungu, akupata chakulya chao pa Nyuumba ja Akunnungu, ni aŵala ŵakutumichila pakutyochesya mbopesi akupata liunjili mu mbopesi jo? **14** Ambuje iyoyopeyo ŵalajisye kuti aŵala ŵakwalalichila ŵandu Ngani Jambone apate yaikwasoŵa kila lyuŵa kutyochela mmasengo go. **15** Nambo une nganindumia namose lipesa limo mwa gelego. Namose ngangulemba gelega kuti iŵeje yeleyo kukwangu, mmbaya une nyasiche kupunda kuilechelela yeleyi inguipanganya, ni mundu amone kuti ngulilapa pangali chindu. **16** Naga une ngwalalichila ŵandu Ngani Jambone, chelecho ngaŵa chindu chakulilapila, gele gali

masengo gangu gambegwilwe ni Ambuje kugapanganya, ulaje kukwangu naga ngangwalalichila ŵandu Ngani Jambone! **17** Ikaliji ngwalalichila ŵandu Ngani Jambone kwa lisosa lyangu, ngalolele mbote, nambo pakuŵa ngusachilwa mbanganye masengo go, yeleyo ikulosya kuti Akunnungu angulupilile kuti mbanganye. **18** Sambano ngupochela mbote chi? Mbote jangu jili lipesa lindinalyo lya kwalalichila ŵandu Ngani Jambone pangali malipilo, pangaŵenda indu yaikusachilwa kupegwa kwaligongo lya masengo ga kulalichila Ngani Jambone. **19** Uneji nechelelwe kwa ŵandu wose, nambo nalitesile kapolo jwa wose kuti naichisye Kilisito ŵandu achajinji. **20** Panaliji nkupanganya masengo ni Ŵayahudi naliji mpela Myahudi, kuti napate Ŵayahudi ŵakulupilile Kilisito. Namose une nansyene nganima paasi pa Malajisyo ga che Musa, nambo naliji mpela ndili paasi pa Malajisyo go kuti napate aŵala ŵaali paasi pa Malajisyo ga che Musa. **21** Panaliji nkupanganya masengo ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, natamaga mpela ŵanyawo, kuti napate ŵelewo ŵakulupilile Kilisito. Pakusala yeleyo ngawa kuti une ngangugakamula malajisyo paujo pa Akunnungu, kusyene une ngugajitichisya malajisyo ga Kilisito. **22** Panaliji nkutama ni ŵandu ŵakulepetala, natemi mpela jwakulepetala kuti napate ŵele ŵaali ŵakulepetala. Nalitesile yailiyose kwa ŵandu wose kuti natesye akulupuswe kwa litala lyalili lyose. **23** Noneji ngutenda yele yose kwaligongo lya Ngani Jambone kuti mbate ntuuka wakwe. **24** Ana ngankwimanyilila kuti aŵala ŵakuutuka luwilo, akuutuka wosepe, nambo jwakwalongolela achinjakwe ni jwakupochela ntulilo? Mbutuche iyoyopeyo kuti ni ŵanyamwe mpochele ntulilo. **25** Mundu jwalijose jwakusaka kwapunda achinjakwe mu ung'asi wa kuutuka, akulekaga yose

kaje, akutenda yele kuti apochele chindu chachili mpela singwa chakwonasika nambo uweji tutupochele chindu mpela singwa changajonasika. **26** Noneji nguutuka iyoyopeyo mpela mundu jungusaka kupunda. Nganguputana mpela mundu jwakujiputa mbungo lingumi. **27** Nambo nguchilagasya chiilu changu kuti ngombole kuchitawala, ngutenda yeleyo kuti pangumalisya kwalalichila ŵandu ŵane, une nansyene ngasaika kukanikwa.

10 Achinjangu ngusaka mmanyilile yakuti, achatati ŵetu ŵaliji wose paasi liunde, ni wose ŵajombweche salama Bahali ja Shamu. **2** Wose ŵabatiswe mu liunde ni mu bahali, kuti alumbikane ni che Musa. **3** Wose ŵalile chakulya chilachila cha mbumu. **4** Iyoyo wose ŵang'wele chakung'wa chilachila cha mbumu, pakuŵa ŵang'wele meesi gagatyochele mu lwala lwa mbumu luŵalukuiye, lwala lula lwaliji Kilisito nsyene. **5** Nambo achajinji nnope mu wele mpingo wo, Akunnungu ngananonyelwa nawo, kwapele ŵawile ni iilu yao yajenele mwipululu. **6** Kwapele indu yo yose yatyochele kutujamuka uwe tukaŵa ŵandu ŵakulajila yangalumbana mpela ŵanyawo iŵatite pakulajila. **7** Ngasinnyipopelela inyago mpela ŵane iŵatite kutenda, mpela itite pakulembekwa Mmalembelo ga Akunnungu, “Ŵandu ŵatemi kulya ni kung'wa, nipele ŵajimi ni kutyala kwa kupunilana.” **8** Tukatenda chigwagwa mpela ŵane mwa ŵanyawo iŵatite pakupanganya, pa lyuŵa limo ŵajasiche ŵandu elufu ishilini na tatu. **9** Tukaalinga Kilisito mpela ŵane mwa ŵanyawo iŵalinjile, wose ŵajasiche kwa kulumikwa ni majoka. **10** Ngasinnyinyita mpela ŵane mwa ŵanyawo iŵatite kunyinyita, ŵaulajikwe ni katumetume jwa kwinani jwakuichisya chiwa. **11** Yeleyo yose yaagwilile ŵanyawo kuti uŵe tujiganyikwe, yalembekwe kutujamuka uweji ŵatuli

mmoŵa gaambesi. **(aiōn g165)** **12** Kwapele mundu jwakuliganisya kuti ajimi kwakulimbila alilolechesye anaiche kugwa. **13** Kulinjikwa kunkulinjikwa kuli kwa kawaida kwapata ŵandu. Akunnungu ali ŵakukulupilichika, nombewo ngasanneka nlinjikwe kupunda ukombole wenu. Nambo pankulinjikwa, ŵelewo champe machili ga kupililila ni litala lya kukopochela. **14** Kwaligongo lyo achalongo achinjangu ŵakunonyelwa ntame kwakutalichila kuipopelela inyago. **15** Nguŵecheta ni ŵanyamwe ŵandu ŵaali ni umanyilisi, muiganisyeje ingunsalila yi. **16** Chikombe chitukuchitumia pa chakulya cha Ambuje ni chitukwatogolela Ambuje, tukulumbikana ni miasi ja Kilisito. Patukulya nkate, tukulumbikana ni chiilu cha Kilisito. **17** Pakuŵa nkate uli umo, namuno tuli ŵajinji, tuli chiilu chimo, pakutipala wose tukugaŵana nkate umo pewo. **18** Nchilole achila chakuchipanganya ŵandu ŵa ku Isilaeli, ŵelewo ŵakulya mbopesi sya pa chilisa, akukamulangana pamo kutyosya mbopesi syo kwa Akunnungu. **19** Ana nyile uli? Chakulya chachitajikwe mbopesi kwa inyago, chikwete malumbo? Pane chinyago chikwete malumbo? **20** Ngwamba! Chingusaka kusala chili chelechi: Mbopesi sya ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu akusityosya kwa masoka ni ngaŵa kwa Akunnungu. Noneji ngangusaka ŵanyamwe nlumbikane ni masoka. **21** Ngankombola kuching'welela chikombe cha Ambuje akuno nkung'welela chikombe cha masoka. Ngankombola kulya chakulya cha Ambuje ni papopo nkulya chakulya cha masoka. **22** Ana tukusaka kwatendekasya Ambuje akole wiu? Ana tukuganisya tukwete machili nnope kwapunda ŵelewo? **23** Ŵandu ŵane akuti, “Indu yose ngaikukanywa,” nambo une nguti, ngaŵa yose pe yaikuŵajila. Ni ŵandu ŵane akuti, “Indu yose ngaikukanywa,” nambo une nguti, ngaŵa yose

pe yaikukamuchisya. **24** Mundu jwalijose mwa ŵanyamwe akalisosela kupoka kwakwe nsyene pe, nambo asoseje ni kupoka kwa achinjakwe. **25** Yose yaikusumikwa pakusumichisya malonda nlyeje pangausya, kwa liwamba lya miningwa jenu. **26** Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Chilambo chili chao Ambuje ni yose yaili mwelemo ili yakwe.” **27** Naga mundu jwangakunkulupilila Kilisito annaliche pa chakulya, ni ŵanyamwe nkusaka kwaula, nlyeje yaili yose ichammichile pangausyausya kwa liwamba lya miningwa jenu. **28** Nambo ansalilaga mundu, “Chakulya chi chetaje mbopesi kwa inyago,” nkalya, kwaligongo lya mundu jwammanyisye ni kwa liwamba lya miningwa, **29** nguti, kwa liwamba lya miningwa, nambo ngaŵa miningwa jenu nambo nningwa wa ajula jwammanyisye. “Kwa chichi kulechelelwa kwangu une kulamulikwe ni nningwa wa mundu jwine? **30** Iŵaga une ngwatogolela Akunnungu kwa chakulya chingulya, kwa chichi mundu alalatile une kwa ligongo lya chakulya chinaatogolele Akunnungu?” **31** Nipele, pankutenda chachilichose iŵeje kulya namuno kung'wa mwitendekanye yose kwaligongo lya ukulu wa Akunnungu. **32** Nkasamwakuŵasya Ŵayahudi atamuno Ŵagiliki atamuno mpingo wa Akunnungu, wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. **33** Mmeje mpela une, ngusaka kwanonyelesya ŵandu wose mu indu yose inguipanganya. Pakuŵa ngangulisosela kupoka kwangu nansyene, nambo ngwasosela ŵandu kupoka kuti akulupuswe.

11 Muusyasye une mpela une inguti pakwasyasya Kilisito. **2** Ngunlapa ŵanyamwe pakuŵa nkungumbuchila mu indu yose, mwanya nkamulisye majiganyo ilaila mpela inatite pakumpa. **3** Nambo ngusaka mmanyilile kuti Kilisito ali ntwe wa jwannume jwalijose, ni jwannume ali ntwe wa ŵankwakwe, ni Akunnungu

ali ntwe wa Kilisito. **4** Jwannume jwali jose jwakuunichila ntwe katema pakupopela pane jwakulalichila utenga wa Akunnungu, akuujalusya ntwe wakwe ŵali Kilisito. **5** Nambo jwankongwe jwalijose jwakupopela pane jwakulalichila utenga wa Akunnungu jwangaunichila ntwe akunjalusya ŵankwakwe jwali ntwe wakwe, jwankongwe jo ali chisau ni jwankongwe jwammyole umbo sya ntwe wakwe. **6** Iŵaga jwankongwe ngakuliunichila ntwe wakwe mbaya amyole umbo syakwe, nambo iŵaga ili soni jwankongwe kuutula umbo syakwe pane kumyola mbaya aunichile ntwe wakwe. **7** Jwannume ngakusachilwa kuunichila ntwe wakwe pakuŵa ŵelewo ali chisau ni Akunnungu ni ukulu wa Akunnungu. Nambo jwankongwe ali ukulu wa jwannume. **8** Pakuŵa jwannume nganagumbikwa kutyochela kwa jwankongwe nambo jwankongwe ni juŵagumbikwe kutyochele kwa jwannume. **9** Sooni jwannume nganagumbikwa kwaligongo lya jwankongwe nambo jwankongwe ni juŵagumbikwe kwaligongo lya jwannume. **10** Kwa ligongo li ni kwa ligongo lya achikatumetume ŵa Kwinani, jwankongwe aunichile ntwe ŵakwe, kuti chiŵe chimanyisyo cha ulamusi wauli pachanya pao. **11** Natamuno yeleyo, nkulumbikana ni Ambuje, jwankongwe pangali jwannume ngaŵa chindu, ni jwannume pangali jwankongwe ngaŵa chindu, wose akukulupililana. **12** Pakuŵa, iŵaga jwankongwe ŵagumbikwe kutyochela kwa jwannume, iyoyo jwannume nombe akupagwa ni jwankongwe, ni indu yose yo ikutyochela kwa Akunnungu. **13** Nlamule mwachinsyene. Ana ikuŵajilwa jwankongwe ŵapopele Akunnungu pangaunichila ntwe? **14** Ana upagwe usyene ngaukujiganya kuti jwannume aŵaga ni umbo syasileu akulitesya soni nsyene? **15** Nambo jwankongwe akolaga umbo syasileu, chili chindu chakuchimbichikwa kukwakwe, pakuŵa atekupegwa

umbo syasileu kuti syaunichile. **16** Iŵaga mundu akukola makani kwa yeleyo, kukwetu uwe atamuno mu mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, uweji nganitukola masyoŵelo ga makani. **17** Nambo mmalajisyo ga gangumpa ngangunlapa, pakuŵa pankusimana kwapopela Akunnungu, nkutendekanya indu yangalumbana kwipunda indu yambone. **18** Kundanda napilikene kuti, pankusimana pamo nti mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, kukutyochela kulekangana, ni une ngukulupilila kanandi kuti pane ili isyene. **19** Pakuŵa iŵele yambone kupagwe kulekangana pasikati jenu kuti aŵala ŵakukundikwa ni Akunnungu amanyiche pangasisika. **20** Nipele pankusimana, nkuganisya kuti nkulya nkate kwa kuchikumbuchila chiwa cha Ambuje nambo ngaŵa, **21** pakuŵa pankulya, kila mundu akulya chakulya pangaalindilila achinjakwe, ni kwatenda ŵane asigalile ni sala ni ŵane akolelwe. **22** Ana ngankukombola kulya ni kung'wa mmajumba genu? Pane ana nkuunyelusya mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ni kwachembulusya ŵandu ŵangali ni chindu? Ana sambano nansalile ichichi? Ana nanlape kwa yeleyo? Ngwamba, ngangunlapa kwaligongo lya chindu cho. **23** Pakuŵa une napochele kutyochela kwa Ambuje majiganyo ganampele ŵanyamwe, yakuti, Ambuje Che Yesu, chilo chila paŵangalawiche, ŵaujigele nkate, **24** ni paŵatogolele Akunnungu ŵaugaŵenye nkate ni kuti, “Achi ni chiilu changu chachityochekwe kwaliwamba lyenu. Ntendeje nyi kwakungumbuchila une.” **25** Iyoyo paŵamasile kulya ŵachinyakwile chikombe ni kuti, “Achi chikombe chi chili lilangano lya sambano lyalikulimbichikwa kwa miasi jangu. Ntendeje nyi kila pankung'wa, kwakungumbuchila une.” **26** Pakuŵa kila pankulya nkate wu, ni kuching'welela chikombe chi, nkwenesya chiwa

cha Ambuje mpaka pachaiche sooni. **27** Kwapele kila mundu juchalye nkate wu ni kuching'welela chikombe chi kwa litala lyangasachilwa, jwelejo chakole magambo mchiilu ni mmiasi ja Ambuje. **28** Kwapele kila mundu alilolechesye kaje nsyene nipele akukombola kulya nkate wo ni kuching'welela chikombe cho. **29** Pakuŵa jwalijose jwakulya ni kung'wa pangaimanyilila malumbo ga chiilu cha Ambuje, jwelejo akulilamula nsyene. **30** Kwa ligongo lyo, ŵandu achajinji mŵa ŵanyamwe ali ŵakulepetala ni ŵakulwala, ni ŵane ŵakwe ajasiche. **31** Nambo tukalilolechesye yambone twachinsyene, ngatukalamulikwe ni Akunnungu. **32** Nambo patukulamulikwa ni Ambuje akutujamuka kuti tukasalamulwa pamo ni ŵandu ŵa pachilambo. **33** Kwayele achalongo achinjangu pankusimana pamo kulya nkate kwa kuchikumbuchila chiwa cha Ambuje ndindililane. **34** Naga mundu jakwete sala alye kaje kumusi, melepe pankusimana pamo Akunnungu akasanlamula. Indu ine yo chinjinjiganya pachiiche.

12 Sambano achalongo achinjangu ngusaka mmanyilile yambone yankati mituuka jajikutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu. **2** Nkumanyilila kuti pamwaliji ngankwamanyilila Akunnungu, mwatawalikwe ni kulongoswa mpopelele minungu jangali ni umi yaani inyago. **3** Kwaligongo lyo ngusaka mmanyilile kuti, ngapagwa mundu jwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu jwakukombola kuŵecheta, “Che Yesu alweseche.” Ni sooni ngapagwa mundu jwakukombola kuŵecheta kuti, “Che Yesu ali Ambuje,” pangalongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu. **4** Jipali mituuka jakupisyangana, nambo Mbumu jwakupeleganya ali jumope. **5** Sooni kutumichila kuli kwa kupisyangana nambo Ambuje ŵakutumichilwa ali ŵamope. **6** Ni sooni kupali kupisyangana kwa masengo, nambo Akunnungu ali ŵalaŵala

ŵakupanganya masengo gose kwa ŵandu wose. **7** Mbumu jwa Akunnungu akuliunukula kwa kila mundu kwa uŵele wakupisyangana kwaligongo lya upoche wa ŵandu wose. **8** Mbumu jwa Akunnungu akumpa mundu jwine liloŵe lya lunda, ni Mbumu jwa Akunnungu jujojo akumpa mundu jwine liloŵe lya umanyilisi yakuti pakusaka. **9** Mbumu jujojo akumpa mundu jwine chikulupi, Mbumu jujojo akumpa mundu jwine ntuuka wa kwalamya ŵandu. **10** Mbumu jwa Akunnungu akumpa mundu jwine ntuuka wa kupanganya yakusimonjeka. Mbumu jujojo akumpa mundu jwine ntuuka wa kulondola, ni Mbumu jujojo akumpa mundu jwine ntuuka wa kujimanyilila mbumu ja unami ni Mbumu ja usyene. Ni mundu jwine akupegwa ntuuka wa kuŵecheta iŵecheto ineine ni mundu jwine akupegwa ntuuka wa kugopolela. **11** Nambo masengo gose go akugapanganya Mbumu jwa Akunnungu jumo pejo, achingaŵilaga kila mundu ntuuka wakupisyangana mpela yakuti pakusaka nsyene. **12** Mpela ila chiilu yachitite kuŵa chimo chachili ni iŵalo yeijinji, ni iŵalo yo namuno ili yejinji, ikuchigumba chiilu chimo, ni yaitite kuŵa kwa Kilisito. **13** Pakuŵa uweji wose twabatiswe kwa Mbumu jumo tuŵe chiilu chimo, iŵaga tuli Ŵayahudi pane ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, iŵaga tuli achikapolo pane ŵandu ŵalechelelwe, wose twang'wechekwe Mbumu julajula jumo. **14** Pakuŵa chiilu nganichigumbikwa kwa chiŵalo chimo pe, nambo kwa iŵalo yejinji. **15** Lukongolo lwatiji, “Une nganima nkono, kwapele une ngaŵa ŵa chiilu,” Ana lukongolo ngaluŵa lwa chiilu kwa ligongo lyo? **16** Ni liwiwi lyatiji, “Pakuŵa une ngaŵa liso, une ngaŵa lya chiilu,” Ana liwiwi ngaliŵa lya chiilu kwa ligongo lyo? **17** Naga chiilu chose chikaliji liso kupikana kukaliji kwapi? Ni chiilu chose chikaliji liwiwi, mundu akakombwele

chinauli kunusya? **18** Nambo Akunnungu aiŵisile iŵalo yose mu chiilu cha kila mundu mpela iŵatite pakusaka. **19** Nambo iŵalo yose ikaliji chiŵalo chimo, chiilu chikaliji kwapi? **20** Mpela yachitite kuŵa, chikwete iŵalo yejinji nambo chiilu chili chimo pe. **21** Liso ngalikukombola kuusalila nkono, “Ngangunsaka!” Namose ntwe nawo ngaukukombola kugasalila makongolo kuti, “Ngangunsaka!” **22** Kupunda pele chiiwoneche kuti iŵalo ya chiilu yaili yakulepetala ni yaili yakusachilwa nnope. **23** Sooni aila iŵalo yatukwiganisya kuti yangali uchimbichisyo ni yatukuichimbichisya, ni iŵalo ya chiilu yaikuwoneka ili ya soni ni itukuiunichila nnope. **24** Nambo iŵalo yaikuwoneka pa meeso pa ŵandu, ngaikusaka kuunichikwa. Akunnungu nsyene achiŵisile chiilu mu chikotopasyo chanti yele ni kuipa uchimbichisyo aila iŵalo yaili yakulepetala. **25** Kwapele kukaŵa ni kulekangana muchiilu, nambo iŵalo inayose igosane. **26** Chiŵalo chimo chapotekaga iŵalo ine ikupoteka pamo nacho. Chiŵalo chimo chalapikwaga iŵalo ine ikusengwa pamo nacho. **27** Nipele ŵanyamwe wose ndi chiilu cha Kilisito, kila jumo jwenu ali chiŵalo cha chiilu cho. **28** Mu mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, Akunnungu ŵaŵisile ŵandanda achinduna ni ŵaŵili ŵakulondola ŵa Akunnungu ni ŵatatu ŵakwiganya, sooni ŵakupanganya yakusimonjeka ni sooni ŵaali ni mituuka jakulamya ŵakulwala, ni ŵakukombola kwakamusya ŵandu, ni ŵakukombola kwimilila masengo ni ŵakukombola kuŵecheta iŵecheto ineine. **29** Ana wose ali achinduna? Ana wose ali ŵakulondola? Ana wose ali ŵakwiganya? Ana wose ali ŵakupanganya yakusimonjeka? **30** Ana wose akwete mituuka jakulamya ŵakulwala? Ana wose akuŵecheta iŵecheto ineine? Ana wose akwete ntuuka wa kugopolela iŵecheto ineine? **31** Nipele nlajile kwannope kupata

mituuka jajili jekulungwa. Nambo sambano chinannosye litala lyambone kupunda matala gose.

13 Namose ngaŵechete iŵecheto ya ŵandu ni iŵecheto ya achikatumetume ŵa kwinani, naga nganingola unonyelo, ngulandana ni chikungu chachikusona pane njuga. **2** Namose nakolaga ntuuka wa kulalichila utenga wa Akunnungu ni kwimanyilila yantemela yose ni kumanyilila kila chindu, namose ngakwete chikulupi chakomboleka kuchityosya chitumbi, naga nganingola unonyelo, une ngaŵa chindu. **3** Namose natyosyaga ipanje yangu yose ni kwalisya ŵakulaga, namuno nachityosyaga chiilu changu chitiniche pa mooto, naga nganingola unonyelo ngamboka kwakulikose. **4** Mundu jwaali ni unonyelo akupililila, ni akusalala ntima, ni ngakukola wiu, ni ngakulifuna, ni ngakulikwesya. **5** Mundu jwaali ni unonyelo akwachimbichisya ŵandu ŵane, ni ngakulisosela kupoka kwakwe nsyene, ni ngakutumbila kwachitema, ni ngakukumbuchila yangalumbana. **6** Mundu jwaali ni unonyelo ngakuchinilila chigongomalo nambo akuuchinilila usyene. **7** Mundu jwaali ni unonyelo moŵa gose ngakupwa ntima, ni moŵa gose akukulupilila, ni moŵa gose akulolela pangali kupela ni akuipililila indu yose. **8** Unonyelo wangali mbesi. Iŵaga kwana ntuuka wa kulondola tiuiche mbesi, iŵaga kwana ntuuka wa iŵecheto ineine, yeleyo chiimale, pane iŵaga kwana kulijiganya ni kumanyilila indu chikupite. **9** Pakuŵa kulijiganya kwetu ni kwimanyilila indu kuli kwangamalilwa, iyoyo kulalichila kwetu utenga kutyochela kwa Akunnungu kuli kwangamalilwa. **10** Nambo Akunnungu chaitende yose iŵe yemalilwe, ni indu yangamalilwa yose chiityochekwe. **11** Panaliji mwanache jwannandi, naŵechete chiwanache, naimanyi chiwanache, ni naganisisye chiwanache, nambo pangusile

indu yachanache yose nesile. **12** Pakuŵa sambano tukulola mpela usyo wangaloleka yambone mlindala, nambo katema ko chitulolegane usyo kwa usyo. Sambano nguimanyilila panondi, nambo katema ko tinaimanye yose kwauchenene mpela Akunnungu yakuti pakumanyilila une kwauchenene. **13** Nipele, sambano indu itatu yi ni ichitame, chikulupi ni chilolelo ni unonyelo, nambo chindu chachili chechikulungwa kupunda yose, uli unonyelo.

14 Nlimbile kukola unonyelo, iyoyo ni kusaka kwannope mituuka jine ja Mbumu jwa Akunnungu, nambo nnopennope, mpate ntuuka wa kwalalichila ŵandu utenga kutyochela kwa Akunnungu. **2** Mundu jwakuŵecheta chiŵecheto changamanyika jwelejo ngakuŵecheta ni ŵandu nambo akuŵecheta ni Akunnungu, pakuŵa ngapagwa mundu jwakumanyilila, jwelejo akuŵecheta kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu indu yesisiche. **3** Nambo mundu jwakulalichila utenga kutyochela kwa Akunnungu akuŵecheta ni ŵandu malowe ga kwalimbisya mu chikulupi ni kwakamulisya ntima ni kwatulasya ntima. **4** Jwakuŵecheta chiŵecheto changamanyika akulilimbisya nsyene, nambo ajula jwakulalichila utenga kutyochela kwa Akunnungu akuulimbisya mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. **5** Uneji ngusaka ŵanyamwe wose mmechete iŵecheto yangamanyika, nambo nnopennope ngusaka ŵanyamwe nlalichile utenga kutyochela kwa Akunnungu. Pakuŵa mundu jwaali ni ntuuka wa kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu akutenda yambone kumpunda jwakuŵecheta iŵecheto yangamanyika, iŵaga apali mundu jwine jwakukombola kwagopolela ŵandu ŵane chaŵechete cho, kuti mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ukombole kugumbikwa. **6** Sambano achalongo achinjangu, iŵaga ngwika kukwenu

ni kuŵecheta iŵecheto yangamanyika, ana chinkole ichichi? Kusyene ngampoka ikaŵe nguntagulila kwalitala lya chiunukuko kutyochela kwa Akunnungu pane kwa umanyilisi pane kwa lilowe lya Akunnungu pane kwa majiganyo? **7** Namose indu yangali umi ikwete lilowe lyakwe, chindu mpela chitolito pane chityatya, iŵaga ngaikutyosya lilowe lya kulekangana, mundu chalumanyilile chinauli lujimbo lwalukung'andikwa? **8** Lipenga lyasonaga pangamanyika usone wakwe, ŵaani ŵachaliŵiche chile kwaula kungondo? **9** Ŵanyamwe iyoyo, mwaŵechetaga chiŵecheto changamanyika, ŵandu chaimanye chinauli inkuŵecheta yo? Pelepo nkuŵa mpela ŵandu ŵakuŵecheta ni mbungo. **10** Ipali iŵecheto yejinji pachilambo pano nombe iŵecheto yose ikwete mate. **11** Iŵaga ngangombola kugamanyilila mate gakwe chiŵecheto chakuŵecheta mundu, chime jwannendo kwa mundu jwakuŵecheta, ni jwelejo kukwangu chaŵe jwannendo. **12** Iyoyo peyo ni ŵanyamwe, pakuŵa nkulajila kwannope kupochela mituuka ja Mbumu jwa Akunnungu, nlimbile kwannope kukola mituuka jajikukamusya kuugumba mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. **13** Nipele ŵakuŵecheta chiŵecheto changamanyika, apopele kuti akombole kwagopolela ŵandu chaŵechete cho. **14** Pakuŵa pangupopela mchiŵecheto changamanyika, mbumu jangu ni jajikupopela, nambo lunda lwangu ngalukupanganya chachili chose. **15** Ana sambano ndende uli? Chimbopele kwa mbumu jangu, nombe chimbopele kwa umanyilisi wangu, chinyimbe kwa mbumu jangu, nombe chinyimbe kwa umanyilisi wangu. **16** Mwalapaga Akunnungu kwa mbumu jenu pe, lwaga kwana mundu jwine jwangamanyilila chinkuŵecheta cho, chajitichisye chinauli “Eloo,” kwa kwatogolela Akunnungu iŵaga ngaimanya chinkuŵecheta? **17** Namuno

nkukombola kwatogolela Akunnungu kwa usyene, nambo ngaikwakamuchisya mundu jwine. **18** Ngwatogolela Akunnungu kuti uneji nguŵecheta iŵecheto yangamanyika kumpunda ŵanyamwe wose. **19** Nambo naŵaga pasikati ja mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, mbaya mechete maloŵe nsano gagakumanyika kuti najiganye ŵane kupunda kuŵecheta maloŵe gamajinji nnope kwa iŵecheto yangamanyika. **20** Achalongo achinjangu, nkaganisya mpela ŵanache achanandi, nambo mme mpela ŵanache achanandi mu igongomalo. Pankuganisya mmeje mpela ŵandu ŵakule. **21** Malajisyo ga Akunnungu gakuti: “Ambuje akuti, ‘Chimechete ni ŵandu ŵa kwa chiŵecheto cha chilendo. Ni chimechete ni ŵandu ŵa kwa ngomo sya achalendo, namose yeleyo ŵandu ŵa ngasambilikanila.’” **22** Nipele kuŵecheta iŵecheto yangamanyika kuli chimanyisyo kwa ŵandu ŵangakukulupilila, ni ngaŵa kwa ŵandu ŵakukulupilila. Nambo kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu kuli kwa ligongo lya ŵandu ŵakukulupilila ni ngaŵa kwa ŵandu ŵangakukulupilila. **23** Nipele iŵaga mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ukuchingangana pamo, ni kila mundu kuŵecheta chiŵecheto changamanyika, ni aŵala ŵandu ŵangamanyilila ni ŵangakulupila ajinjilaga mwelemo ngasasala kuti ŵanyamwe nli ŵampugwe? **24** Nambo iŵaga ŵandu wose nkulalichila utenga kutyochela kwa Akunnungu, ajinjilaga mundu jwangamanyilila pane jwangakulupilila yose ichapilikane chiyalosye ungalumbana wakwe nsyene ni aila yaipilikene chiyalamule. **25** Yaisisiche mu ntima wakwe chiŵe yeunukukwe, nombejo chatindiŵale ni kwalamba Akunnungu achitiji, “Isyene Akunnungu ali pasikati jenu mwanya pelepa!” **26** Ana tujile uli achalongo achinjangu? Pankuchingangana

pamo kwapopelela Akunnungu, jwine ajimbe lujimbo ni jwine ajiganyisye, ni jwine akole uunukuko waukutyochela kwa Akunnungu ni jwine aŵechete kwa chiŵecheto changamanyika ni jwine ŵagopolele ŵandu chachiŵechetekwe cho. Indu yose itendekwe kwa kwagumba ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu. **27** Iŵaga ŵandu akuŵecheta iŵecheto yangamanyika, aŵecheteje ŵaŵili pane ŵatatu, ngasapunda, nambo aŵecheteje jumojumo ni kuŵeje ni mundu jwakugopolela. **28** Nambo iŵaga ngapagwa mundu jwakwagopolela ŵandu chachiŵechetekwe cho, jwele jwakuŵecheta chiŵecheto changamanyika atame jii mu mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, aŵechete ni nganisyo syakwe nsyene ni Akunnungu. **29** Ŵandu ŵakusala utenga kutyochela kwa Akunnungu, asaleje ŵaŵili pane ŵatatu ni ŵane agapime agala gakugasala. **30** Nambo iŵaga apali mundu panchingangene po apochele utenga kutyochela kwa Akunnungu, juŵatandite kuŵecheta jula amyalale. **31** Pakuŵa ŵanyamwe wose nkukombola kulalichila jumo jumo utenga umpegwilwe ni Akunnungu kuti kila mundu alijiganye ni kutulaswa ntima. **32** Ntuuka wa kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu ukusachilwa kulongoswa ni ajula jwaali ni ntuuka wo, **33** pakuŵa Akunnungu ngaŵa Akunnungu ŵakuwatanganya nambo ali Akunnungu ŵa chitendewele. Mpela yaikuti pakuŵa kwa mipingo jose ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵaali ŵandu ŵa Akunnungu, **34** achakongwe amyalale mmipingo jose ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito pakusongangana. Ŵelewo ngakusachilwa kuŵecheta. Nambo akusachilwa ajitichisye, mpela igakuti kusala Malajisyo ga Ŵayahudi. **35** Iŵaga akwete mausyo ga kuusya, akaausye achiŵankwawo kumusi, pakuŵa jili soni kwa achakongwe kuŵecheta chachilichose pa

nsongangano wa ŵandu ŵakunkulupillila Kilisito. **36** Ana lilowe lya Akunnungu lyatyosile kukwenu? Pane ana lyannyichilile mwanya pe? **37** Mundu jwalijose aliganisyaga kuti akwete ntuuka wa kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu pane akwete Mbumu jwa Akunnungu, aimanyilile kuti ingulemba yi, ngulemba makanyo ga Ambuje. **38** Nambo mundu agajalusyaga agaga, nombejo ajaluswe. **39** Kwayele, achalongo achinjangu, nlajile kwannope kwalalichila ŵandu utenga kutyochela kwa Akunnungu ni ngasimwakanya ŵandu kuŵecheta chiŵecheto changamanyika. **40** Nambo indu yose ipanganyikwe mwambone ni mwaukotopasyo.

15 Sambano achalongo achinjangu, ngusaka nankumbusye yankati Ngani Jambone jinanlalichile, jimwajipochele jajili nsingi wa chikulupi chenu. Ni ŵanyamwe nkwima chilimbile pa wele nsingi wo. **2** Utenga unanlalichile wo uli Ngani Jambone, ŵanyamwe nkukulupuswa mwaikamulisyaga yambone yeila inannalichile, ikaŵaga yeleyo chikulupi chenu ngaŵa chindu. **3** Pakuŵa kundanda nampele ŵanyamwe indu yaili ni mate nnope inapochele une nansyene: Kuti Kilisito ŵawilile sambi syetu mpela yagakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, **4** ni ŵaŵichikwe mwilembe ni kusyuka pa lyuŵa lyaatatu mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, **5** kundanda ŵaakopochele che Petulo, ni kanyuma ŵaakopochele aŵala likumi ni ŵaŵili. **6** Sooni ŵaakopochele achalongo achinjetu kupunda mia tano kwa pamo ni ŵane mwa ŵanyawo ali chiŵela ni umi ni ŵane ajasiche. **7** Kanyuma ŵakopochele che Yakobo ni sooni ŵaakopochele achinduna wose. **8** Mbesi ŵangopochele une jundi mpela jumbagwile ngaŵa katema kao. **9** Pakuŵa une ndili nduna jwamwana kupunda achinduna wose, nganguŵajilwa

kuŵilanjikwa nduna, ligongo nalagasisye mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵaali ŵandu ŵa Akunnungu. **10** Nambo, kwa upile wa Akunnungu mele yele indi, ni upile wambele, nganamba kwa iyiyi peyi. Ngaŵa kuti napanganyisye masengo kwakuchalila kwapunda achinduna wose, nganiŵa une, nambo umbone wa Akunnungu ŵaliji pamo none. **11** Nipele yaŵaga une ni jungulalichila pane ŵelewo, chelecho ni chatukulalichila, ni chelecho ni chinkuchikulupilila. **12** Iŵaga yalalichikwe kuti Kilisito ŵasyuchile, ŵampepe mwa ŵanyamwe akukombola chinauli kusala, ngapagwa kusyuka? **13** Nambo iŵaga kwangali kusyuka, nipele Kilisito nganasyuka. **14** Iŵaga Kilisito nganasyuka, kulalichila kwetu kuli kwangali chindu, ni kukulupilila kwenu kuli kwangali chindu. **15** Kupunda yeleyo, tukuloleka kuŵa ŵaumboni ŵa unami paujo pa Akunnungu, pakuŵa twasasile kuti Akunnungu ŵasyusisye Kilisito, nambo nganiŵasyusya, iŵaga ili isyene, ŵawile ngaasyuka. **16** Pakuŵa naga ŵawile ngakusyuswa nipele Kilisito nombe nganasyuka. **17** Iŵaga Kilisito nganasyuka, chikulupi chenu changali chindu ni ŵanyamwe ndi chiŵela mu sambi. **18** Sooni ŵakukulupilila wose ŵaŵawile achakulupililaga Kilisito asoiye. **19** Ni iŵaga tukwalolela Kilisito mu umi awuwupewu, uweji tukusachilwa tukolelwe chanasa kwapunda ŵandu wose. **20** Nambo isyene, Kilisito asyuchile, Jwelejo ali jwaandanda ni chimanyisyo chisyene kwa aŵala ŵandu ŵaŵawile kuti chasyuchikwe. **21** Pakuŵa mpela ila chiwa chaichiswe ni mundu jumo, iyoyopeyo, kusyuka kwaichiswe ni mundu jumo. **22** Mpela ila ŵandu wose iyakuti pakuwa kwaligongo lya kulumbikana ni che Adamu, iyoyopeyo wandu wose akutendekwa ŵajumi kwaligongo lya kulumbikana ni Kilisito. **23** Nambo kila mundu chasyuche kwa katema kakwe,

Kilisito ŵasyuchile kundanda nipele aŵala ŵaali ŵandu ŵakwe Kilisito chasyusikwe, apala Kilisito pachaiche. **24** Pele mbesi chijiiche katema Kilisito pachachapa Akunnungu Atati umwenye, pachamale kwonanga mbumu sya ulamusi ni mbumu sya ukulu ni mbumu sya machili. **25** Pakuŵa Kilisito tachitawala mpaka Akunnungu pachachaŵika ŵammagongo ŵao paasi pa makongolo gao. **26** Jwammagongo jwambesi kwonasika ali chiwa. **27** Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, "Akunnungu aŵisile yose paasi pa makongolo gakwe." Nambo Malembelo pagakusala, "Indu yose iŵichikwe paasi pa makongolo gakwe aitawale," ikuwoneka pangasisika yakuti Akunnungu nganapagwa mu indu yo, pakuŵa welewo ni ŵaiŵisile indu yose paasi pa makongolo ga Kilisito. **28** Indu yose yaŵichikwaga paasi pa ulamusi wa Kilisito nombe Mwana chaliŵiche nsyene paasi pa Akunnungu, kuti Akunnungu aitawale indu yose ni papali pose. **29** Sambano, iŵaga nganikupagwa kusyuka, chatendeuli aŵala ŵaŵabatiswe kwaligongo lya ŵawe? Iŵaga ŵawe ngaasyusikwa, kwachichi ŵandu akubatiswa kwaligongo lyao? **30** Ni kwetu uwe, kwachichi tukulitaga mu yakogoya katema kose? **31** Achalongo achinjangu, une nguutyosya umi wangu moŵa gose! Isyene ngusala! Ngulilapa kwaligongo lyenu kwa kulumbikana kwetu ni Che Yesu Kilisito Ambuje ŵetu. **32** Kumenyana kwangu ni ŵandu ŵaŵaliji mpela inyama yakalipa ku Efeso kula, namenyene kwa usache wa ŵandu, ana napatile ichichi? Iŵaga ŵawe ngaasyusikwa sambano nneche, "Tulye ni kung'wa, pakuŵa malaŵi chituwe." **33** Ngasinlambuchikwa: "Umbusanga ŵakusakala ukonanga wende wambone." **34** Mpitikusye ng'anisyo syenu, mpanganye yambone, pakuŵa ŵampepe mwa ŵanyamwe ngakwamanyilila Akunnungu ng'oo.

Nguŵecheta yeleyi kuti nantesye soni. **35** Nambo mundu akukombola kuusya, “Ana ŵawe akusyuswa chinauli? Ana chachiŵa ni iilu yantiuli?” **36** Ŵakuloŵela mmwe! Chinkuchipanda ngachimela mpaka chiwe kaje. **37** Pankupanda, nkupanda lusongolo pe, lwaŵaga lusongolo lwa ngano pane mbeju jine, ngawa mmela wansima waukutyochela kanyuma. **38** Nambo Akunnungu akujipa mbeju jo ululeche mpela yakuti kusaka nsyene, ni kila lusongolo lukwete ululeche wakwe. **39** Iilu ya yepanganyikwe yose ngaikulandana. Ŵandu akwete iilu yao ni inyama ikwete iilu yao, ijuni ikwete iilu yao ni somba sikwete iilu yao. **40** Sooni ipali iilu ya kwinani ni iilu ya pachilambo, nambo usalale wa iilu ya kwinani ngaukulandana ni usalale wa iilu ya pachilambo. **41** Lyuŵa likwete usalale wakwe ni lwesi lukwete usalale wakwe, ni ndondwa sikwete usalale wakwe. Namose ndondwa nasyo silekangene kwa usalale. **42** Ni ichiiŵe katema ka kusyuswa kwa ŵawe. Mpela ila mbeju, chiilu chikusikwa akuno chili chiosile nambo chikusyuka akuno chili chejumi. **43** Chiilu chikusikwa mwa kwaluka chikusyuka mu lumbili, chiilu chikusikwa mwakulepetala chikusyuka mu machili. **44** Chiilu pachikusikwa, chikusikwa kwa chiilu chatupagwile nacho, nambo pachikusyuswa, chikusyuswa kwa chimbumu, iŵaga kwana chiilu chatupagwile nacho nipele chipali nombe chiilu cha chimbumu. **45** Ilembekwe Mmalembelo ga Akunnungu, “Mundu jwaandanda, che Adamu, ŵaliji mundu jwanjumi,” nambo Adamu jwambesi ali Mbumu jwakwapa ŵandu umi. **46** Ngaŵa chiilu cha chimbumu chichalongolele, nambo chiilu chitupagwile nacho, ni mbesi achila chiilu cha chimbumu. **47** Che Adamu jwaandanda ŵagumbikwe kutyochela mu litaka, nambo che Adamu jwaaŵili jwatyochele kwinani. **48** Wose ŵali pachilambo ali mpela ajula

juŵagumbikwe mu litaka, nambo aŵala ŵaa kwinani ali mpela ajula juŵatyochele kwinani. **49** Ni mpela itutite kulandana ni mundu juŵagumbikwe kwa litaka, iyoyo chitulandane ni mundu juŵatyochele kwinani. **50** Ngunsalila achinjangu, chiilu cha mundu ngachikombola kwinjila mu umwenye wa Akunnungu, atamuno chiilu chachikuwola ngachikukombola kwinjila peuto paikwinjila iilu yangaikuwola. **51** Mpilikanile, ngunsalila yantemela, ngatuwa wose, nambo wose chitugalauswe, **52** indu yi chiikopochele katema lipenga lya mbesi pachilisone, chisisimuchile. Pakuŵa lipenga pachilisone, ŵawe chachisyuswa akawa sooni, noweji chitugalauswe. **53** Pakuŵa chiilu chakonasika chikusachilwa chigalauswe ni kuŵa changajonasika, ni chiilu chakuwa chikusachilwa chigalauswe chiŵe changawa. **54** Nipele chiilu chakonasika cho pachichigalauswe ni kuwa changajonasika, ni chiilu chakuwa pachichigalauswe kuŵa changawa, nipele alila lilowe lyalilembekwe patiliŵe isyene, “Chiwa chijonasikwe ni kupunda kumalile!” **55** “Ana ugwe chiwa, kupunda kwenu kuli kwapi? Ana ugwe chiwa machili genu gagakwika nako kupoteka galikwapi?” **(Hadēs g86)** **56** Chiwa chikukola machili gakuulasya kutyochela mu sambi, ni sambi sikukola machili kutyochela mmalajisyo ga che Musa. **57** Nambo twatogolele Akunnungu, ŵelewo akututenda tupunde kwa litala lya Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. **58** Nipele achalongo achinjangu, njimanje kwakulimbila, nkatinganyika. Moŵa gose mpunde kulityosya mmasengo ga Ambuje pakuŵa nkuimanyilila kuti masengo gankugapanganya kwa ligongo lya Ambuje nganigaŵa ga iyiyi peyi.

16 Sambano ngusala yankati mbiya kwa ligongo lya kwakamuchisya ŵandu ŵa Akunnungu: Mpanganye achila chinalajisye mmipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵa ku

Galatia. **2** Kila chijuma, kila mundu mwa ŵanyamwe asapule
mbiya syasikutyochela mu yakupata yakwe, nipele agose kuti
pachiiche ngasindenda nanjenunanjenu sooni. **3** Namalaga
kwika kukwenu, aŵala ŵandu uchimwasagule pasikati jenu,
chinaatume ni chikalata chakwamanyisya, ni ajausye mbote
syenu ku Yelusalemu. **4** lŵaga chiiwoneche ili yambone noneji
nyaule, nipele ŵele ŵanduwo chalongane none. **5** Chiiche
kweleko namalaga kupita ku Makedonia, pakuŵa ngusaka
kwaula ku Makedonia. **6** Panjipa chindame ni ŵanyamwe
kwa moŵa kanandi pane chindame katema kose kambepo
kuti mpakombole kungamusya mu ulendo wangu kulikose
kuchinyaule. **7** Pakuŵa ngangusaka kuonegana ni ŵanyamwe ni
kupelenganya. Ngulolela kutama ni ŵanyamwe kwa katema
kakajinji Ambuje asakaga. **8** Chindame ku Efeso mpaka
lyuŵa lya Pentekosite, **9** pakuŵa Ambuje amugulile nnango
kupanganya masengo gamakulungwa, namuno kweleko kwana
ŵandu achajinji ŵakunganila. **10** Che Timoseo aikaga kukwenu,
nkantendekasya akole lipamba pachatame ni ŵanyamwe,
pakuŵa ŵelewo akugapanganya masengo ga Ambuje mpela
une. **11** Nipele mundu jwalijose akasannyelusya jwelejo,
nambo munkamusye ajendelechele ni ulendo kwa chitendewele
kuti apakombole kumujila. Pakuŵa ngwalolela auje pamo ni
achalongo ŵane. **12** Sambano ngusala yankati ngani ja nlongo
njetu che Apolo: Nachondelele kwannope aiche kukwenu
pamo ni achalongo ŵane. Nambo ngakusaka kwika kweleko
katema kano, nambo chaiche pachachikola lipesa. **13** Nchesye,
njime uchenene mu chikulupi, mmeje ŵakulimbila ni mmeje
ŵamachili. **14** Kila chindu chinkupanganya mpanganyeje kwa
unonyelo. **15** Sambano achalongo achinjangu, nkwamanyilila

che Sitefano ni ŵandu ŵaali mu nyuumba jakwe, ŵelewo ŵalongolele kuŵa Ŵakilisito ku Akaya ko, nipele ŵalityosisye achinsyene kwatumichila ŵandu ŵa Akunnungu. Kwapele achalongo achinjangu ngunchondelela, **16** mwajitichisye ŵandu mpela ŵelewo ni kila mundu jwakupanganya masengo ni kutumichila pamo nawo. **17** Ngusengwa nnope paikangene che Sitefano ni che Futunata ni che Akaiko, pakuŵa ŵelewo ŵangamuchisye kupanganya masengo agala gamwapanganyaga ŵanyamwe katema kanganimpagwa. **18** Ŵelewo angonjile ntima wangu mpela iŵatite pakujikonga mitima jenu, ŵandu mpela ŵelewo ili yambone kwakumbuchila. **19** Mipingo jose ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵa ku Asia jikunkomasya. Che Akila ni che Pilisila pamo ni mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito waukusongangana mu nyuumba jao, akunkomasya kwa lina lya Ambuje. **20** Ni achalongo wose ŵaali pelepa akunkomasya. Nkomasyane kwakulosya unonyelo wa Kilisito. **21** Uneji, che Paolo ngunkomasya, ngulemba kwa nkono wangu nansyene. **22** Mundu jwalijose jwangasaka kwanonyela Ambuje, jwelejo alwesechekwe! Maranatha malumbo gakwe njise Ambuje ŵetu. **23** Ngunsachila umbone kutyochela kwa Ambuje Che Yesu. **24** Unonyelo wangune uŵe pamo ni mwanyamwe wose ŵanlumbikene ni Kilisito Che Yesu.

2 Ŵakolinto

1 Uneji che Paolo nduna ju Che Yesu Kilisito kwa usache
wa Akunnungu, ndili pamo ni nlongo njetu che Timoseo.
Ngunnembela ŵanyamwe ŵandu ŵa Akunnungu unkwakulupilila
Kilisito ŵanli ku Kolinto pamo ni ŵandu wose ŵa Akunnungu
ŵaali ku Akaya kose. **2** Tukwaŵenda Akunnungu Atati ŵetu
ni Ambuje Che Yesu Kilisito ampe ntuuka ni chitendewele.
3 Alapikwe Akunnungu ŵaali Atati ŵa Ambuje ŵetu Che
Yesu Kilisito ni Atati ŵaali ni chanasa ni Akunnungu ŵa
utulasyo wose. **4** Akunnungu akututulasya mitima mmalagasyo
gose kuti noweji tukombole kwatulasya mitima aŵala ŵaali
mmalagasyo gagaligose. Tukwatulasya mitima mpela ŵelewo
iŵatite pakututulasya uwe. **5** Mpela ila igakuti kupunda kukwetu
malagasyo kwaligongo lya kwatumichila Kilisito, iyoyopeyo
ni itukuti kutulaswa kwannope ni Kilisito. **6** Iŵaga uwe
tukulagaswa, tukulagaswa kuti ŵanyamwe ntulaswe mitima
ni kukulupuswa. Pane iŵaga tukutulaswa mitima, ŵanyamwe
nkutulaswa mitima iyoyopeyo ni kupata machili gakunkombolesya
kugapililila malagasyo galagala gatukugapililila. **7** Kwayele
chilolelo chatulinacho kukwenu chili chakulimba, pakuŵa
tukuimanyilila kuti mwaŵaga noweji mmalagasyo chinchiŵa
pamo noweji mu kutulaswa kwetu. **8** Achalongo achinjetu
tukusaka kummanyisya kulaga kwatwalasile ku chilambo cha
Asia, pakuŵa kulaga ko kwagapundile machili getu ni kwichila
mwakupwa mitima ja kupunda kukola umi. **9** Isyene mmitima jetu
twaganisisye kuti tuli mpela ŵalamulikwe kuulagwa. Yakopochele
yeleyo kuti tukagakulupilila machili getu twachinsyene nambo
twakulupilile Akunnungu ŵakwasyusya ŵandu ŵawile. **10** Ŵelewo
ŵatukulupwisye mmalagasyo gala gagasachile kutuulaga ni

chapunde kutukulupusya. Noweji tukwalolela ŵelewo kuti chatukulupusye sooni. **11** Ŵanyamwe nkutukamusya uwe kwakutupopelela. Nipele Akunnungu chagajanje mapopelo genu ni chatupe upile, ni ŵandu achajinji chiŵatogolele Akunnungu kwaligongo lyetu. **12** Uweji tukulifunila chindu chimo, miningwa jetu jikutuŵalanjila kuti utame wetu pachilambo pano nnopennope ni ŵanyamwe kutama kwauswela ni ntima wambone utupegwilwe ni Akunnungu. Nganitutenda yeleyo kwa lunda lwa chiundu nambo kwa ntuuka wa Akunnungu. **13** Tukunnembela ŵanyamwe indu yankukombola kusyoma ni kuimanyilila. Ngulolela chinnyimanyilile yambone, **14** nachiŵamuno sambano nkutumanyilila kanandi, nipele pa lyuŵa lichauje Ambuje chinlifune kwaligongo lyetu ni uweji yachitujile pa kulifuna kwaligongo lyenu. **15** Isyene naliji ni chele chilolelo, nasachile kaje kwika kukwenu kuti nkole upile kwa kumona une kaaŵili. **16** Ngulapilila kupitila kukwenu ndili ngwaula kuchilambo cha ku Makedonia ni pakuuja, kuti mungamusye mu ulendo wangu wa kwaula ku Yudea. **17** Ana panasachile kutenda yeleyo nkuganisya naliji jwagalaukagalauka? Pane inguganisya nguganisya kwa nganisyo sya chiundu pinguti, “Elo,” ni “Ngwamba,” kwakatema kamo? **18** Akunnungu ali ŵakukulupilichika, utenga wetu kukwenu ngaŵa liloŵe lyakuti “Elo,” ni “Ngwamba” kwakatema kamo. **19** Pakuŵa Mwana jwa Akunnungu, Che Yesu Kilisito, jutwanlalichilaga kukwenu une ni che Siluwano ni che Timoseo, nganaŵa mundu jwa “Elo” ni “Ngwamba,” kwakatema kamo, nambo moŵa gose ali “Elo” ja Akunnungu. **20** Pakuŵa ilanga yose ya Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito ikuŵa “Elo”. Kwa ligongo lyo tukuti “Eloo” kwa litala lya ŵelewo kwa kwakusya Akunnungu. **21** Akunnungu nsyene ni ŵakutulimbisya uwe ni ŵanyamwe mkulumbikana ni

Kilisito. Ni uŵatusagwile, **22** atupele Mbumu jwakwe mmitima jetu aŵe chimanyisyo chachikulosya kuti tuli ŵandu ŵakwe, nombewo aŵele poni kwa indu yose yaatugosele. **23** Akunnungu ali jwaumboni jwangu, ŵelewo akuumanyilila mtima wangu. Uneji naamwiwe ninaiche sooni ku Kolinto kukunsupusya kwakunsalila malowe gakalipa. **24** Ngatukusaka kunkanganichisya nkati aila inkuikulupilila, pakuŵa tukwimanyilila kuti nli ŵakulimba mu chikulupi chenu, nambo tukupanganya masengo pamo ni ŵanyamwe ligongo lya kusengwa kwenu.

2 Nambo, nalilapilile kuti nganyika sooni kukwenu kukunsupusya. **2** Pakuŵa nansupusyaga ŵanyamwe, ana ŵaani chachisengwasya une? Ali ŵandu ŵalaŵala unaasupwisye. **3** Noneji nanlembele lyele lilowe kuti naikaga kukwenu ninasupuswe ni aŵala ŵakusachilwa kundenda sangalale. Nguimanyilila isyene, nasangalalaga une ni ŵanyamwe wose nkusangalala. **4** Pananlembelelaga ndili ngusongoneka akuno ndili ngulilasika ni misosi, ngaŵa kuti nansupusye ŵanyamwe nambo kuntenda mmanyilile kuti ngunnonyela kwannope. **5** Ni sambano apali mundu jwansupwisye, mundu jo nganasupusya une nambo ni ŵanyamwe wose ni ngangusaka meje jwakalipa nnope. **6** Kwamukwa kwajamwikwe mundu jo ni ŵandu achajinji kwakwanile. **7** Ikusachilwa kunnechelesya mundu jo ni kuntulasya ntima kuti akapunda kusupuka nnope ni kupwa ntima. **8** Nipele ngunchondelela mwalosye kuti nkwanonyela kwannope. **9** Pakuŵa nalembile chikalata chila kuti naimanyilile iŵaga nkukombola kwitichisya mu yosepe. **10** Mwannechelesyaga mundu jwalijose chilewo chakwe noneji ngunnechelesya chilewo chakwe. Pakuŵa pangulechelesya, ni iŵaga isyene ngwete chakulechelesya, ngulechelesya paujo pa Kilisito kwaligongo

lyenu, **11** kuti Shetani ngasatulambusya pakuŵa tukuumanyilila ukalamuche wakwe. **12** Panaiche ku Tuloa kukulalichila Ngani Jambone ja Kilisito, nakusimene kuli kuŵichikwe chile ni Ambuje kwaligongo lya masengo gao. **13** Nambo nganingombola kutulala muntima pakuŵa nganinasimana nlongo njangu che Tito kweleko. Nipele nalangene nawo ŵandu ŵa kweleko ni kwaula ku Makedonia. **14** Nambo tukwatogolela Akunnungu pakuŵa moŵa gose akutulongosya tuli mu mpingo wa kulosya kupunda mu kulumbikana pamo ni Kilisito. Nombewo akututenda uwe tujenesye umanyilisi wa kwamanyilila ŵelewo, papali pose patukumpanganyichisya masengo mpela nnunji wambone. **15** Pakuŵa kwa Akunnungu uweji tuli mpela nnunji wambone wa Kilisito utupegwilwe ni Akunnungu, waukwenela pasikati ja ŵakukulupuswa ni ŵakusochela. **16** Kwa aŵala ŵakusochela nnunji wo uli chiwa nambo kwa ŵakukulupuswa nnunji wo ukwikanawo umi. Ana ŵaani ŵakukombola kuipanganya yeleyo? **17** Uweji nganituŵa mpela ŵane ŵakulisumisya lilowe lya Akunnungu, nambo kwakulumbikana ni Kilisito tukulalichila mu usyene paujo pa Akunnungu mpela ŵandu ŵatumikwe ni Akunnungu.

3 Uli, tukutanda sooni kulilapa twachinsyene? Pane tukusaka chikalata cha kutumanyisya kukwenu pane chikalata kutyochela kukwenu kutumanyisya uwe mpela ŵandu ŵane yakuti pakupanganya? **2** Ŵanyamwe nli chikalata chetu, chikalata chachilembekwe mmitima jetu chikumanyika ni kusyomekwa ni jwalijose. **3** Isyene kuti ŵanyamwe nli chikalata chachilembekwe ni Kilisito, chachikulosya isogosi ya masengo getu pasikati jenu. Chele chikalata cho nganichilembekwa ni wino, nambo kwa Mbumu jwa Akunnungu ŵajumi ni nganichilembekwa

pachanya chipande cha liganga chachisepekwe nambo mmitima ja ŵandu. **4** Tukukombola kusala yeleyo pangali woga kwaligongo lya chikulupi chatulinacho paujo pa Akunnungu kwa aila yatesile Kilisito. **5** Ngaŵa kuti uweji tukukombola kuchipanganya chachili chose mu ukombole wetu twachinsyene nambo ukombole wetu ukutyochela kwa Akunnungu. **6** Nombewo ni ŵakututenda uwe tukombole kulitumichila Lilangano lya Sambano, ni ngaŵa lilangano lya malajisyo gagalembekwe, nambo kwa lilangano lya Mbumu jwa Akunnungu. Pakuŵa malajisyo gagalembekwe gakwikanawo chiwa, nambo Mbumu jwa Akunnungu akwikanawo umi. **7** Malajisyo gagalembekwe mu ipande ya maganga gagasepekwe, ni ukulu wa Akunnungu wakopochele pajatyosyekwe. Namuno ukulu wa ku meeso ku Che Musa waliji wa katema pe, waliji ni machili gati Ŵaisilaeli nganakombola kukulolechesya ku meeso ku Che Musa ligongo lya kung'alima kwakwe. Iŵaga malajisyo gagakwikanawo chiwa pagakupanganya masengo gaiche ni ukulu wo, **8** uli ana utumichile wa Mbumu ngaupunda kuŵa ni ukulu wakupunda nnope? **9** Iŵaga kwaliji ni ukulu mu aula utumichile uwaichenawo ulamusi, isyene utumichile waukwatenda ŵandu aŵe ŵambone paujo pa Akunnungu chiupunde kukola ukulu nnope. **10** Kwapele, achila chichaliji ni ukulu kalakala chisoyesye ukulu wakwe, pakuŵa chiiche chachili ni ukulu nnope. **11** Pakuŵa, iŵaga achila chichaliji cha kupita chaliji ni ukulu nipele achila chakulama chichikole ni ukulu wakupunda nnope. **12** Nipele pakuŵa tukwete chilolelo chati nyi tukuŵecheta pangali lipamba. **13** Uweji ngatukutenda mpela Che Musa juŵaunichile ku meeso kwao ni chiguo cha mwana kuti Ŵaisilaeli akakulola kumbesi kwa kung'alima kwakukusisina. **14** Nambo nganisyo syao syalepele

kumanyilila, pakuŵa mpaka lelo jino, palikusyomekwa lilangano lya kalakala chitambaa cho chipali, chiunichile nganisyo syao. Chitambaa cho chichityochekwe apala pe mundu pakulumbikana ni Kilisito. **15** Nambo mpaka lelo jino pagakusyomekwa malajisyo ga Akunnungu gaŵapele Che Musa chitambaa cho chikuunichila nganisyo syao. **16** Nambo chitambaa cho chikutyochekwa apala pe mundu pachiŵagalauchile Ambuje Che Yesu. **17** Nipele, Ambuje ali Mbumu jwa Akunnungu, ni paali Mbumu jwa Ambuje pelepo pali ni kulechelelwa. **18** Nipele noweji wose ŵanganituunichilwa ku meeso kwetu, tukuulosya ukulu wa Ambuje mpela kung'alima kwakukutyochela mu lindala. Noweji tukugalauswa tulandane nawo kutyochela mu ukulu kwaula mu ukulu wine mpela ukulu waukutyochela kwa Ambuje, ŵaali Mbumu jwa Ambuje.

4 Nipele kwa chanasa cha Akunnungu atupele masengo ga, kwaligongo lyo ngatukupwa ntima. **2** Tuilesile indu yose ya mitemela ni ya soni, ngatukunlambusya mundu jwalijose namuno kulilyungasya lilowe lya Akunnungu, nambo kwakusala usyene pelanga chikwatende ŵandu amanyilile mmitima jao yatutite kuŵa paujo pa Akunnungu. **3** Nambo iwaga Ngani Jambone jitukujilalichila uwe jiunichikwe, jele jiunichikwe kwa ŵandu ŵakonasika pe. **4** Ni ŵelewo ngakukulupilila pakuŵa nganisyo syao syetaje chipi ni achisoka, ŵaali nnungu ŵa pachilambo pano, kuti akakombola kuliwona lilanguka lya Ngani Jambone ja ukulu wa Kilisito, ŵaali chisau ni Akunnungu yatite kuŵa. **(aiōn g165)** **5** Pakuŵa ngatukulalichila ngani syetu twachinsyene nambo tukunlalichila Che Yesu Kilisito ŵaali Ambuje, noweji tuli achikapolo ŵenu kwaligongo li Che Yesu Kilisito. **6** Akunnungu ŵalaŵala uŵasasile kuti, “Lilanguka lilanguchisye mu chipi,”

ŵawowo ni ŵalanguchisye mitima jetu, atupele lilanguka lya umanyilisi wa ukulu wa Akunnungu waukung'alima ku meeso kwa Kilisito. **7** Nambo uwe ŵatukwete mbiko ji tuli mpela yombo ya litaka yaiŵichikwe indu ya mmbumu nkati mwakwe, pakuti gawoneche machili gamakulungwa go, gakutyochela kwa Akunnungu ngaŵa kutyochela kukwetu twachinsyene. **8** Uweji tukupata masausyo gakupisyangana nambo ngatukulepela. Tukukola lipamba nambo ngatukupwa mitima. **9** Tukulagaswa nambo ngatukulekwa pangali ukamuchisyo. Namuno tugwisiswe nambo ngatukujonasika. **10** Moŵa gose tukwenda ni chiwa chi Che Yesu pa iilu yetu, kuti umi u Che Yesu uwoneche iyoyo mu iilu yetu. **11** Pakuŵa uweji ŵatuli ŵajumi tukuulajikwa moŵa gose kwaligongo lyakwatumichila Che Yesu, kuti umi wao uwoneche mu iilu yetu yaikuwa. **12** Kwapele uwe tuli chile namose kuwa kwaligongo lyakunlalichila ŵanyamwe kuti ŵanyamwe mpate umi wa moŵa gose pangali mbesi. **13** Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Nakulupilile ni kwa ligongo lyo naŵechete.” Uwe nowe tukwete ntima uwowo wa chikulupi, tukukulupilila kwayele tukuŵecheta, **14** pakuŵa tukuimanyilila kwaisyene kuti Akunnungu ni uŵansyusisye Ambuje Che Yesu, chatususye noweji pamo ni Ambuje Che Yesu ni kutuŵika paujo pao pamo ni ŵanyamwe. **15** Yele yose itendekwe kwa liwamba lyenu kuti ntuuka wa Akunnungu paukwaichililа ŵandu achajinji, chiŵatende ŵatogolele kwannope Akunnungu, ni kwakusya Akunnungu. **16** Kwapele ngatukupwa mitima, namuno iilu yetu ikuwisala nambo mbumu syetu munkati mwetu sikutendekwa syasambano moŵa gose. **17** Kulaga kwetu kuli kwamwana sooni kuli kwa katema kakajipi nambo kukutupa ukulu waukupunda nnope, ukulu wa moŵa gose pangali mbesi wauli wambone

kupunda kulaga kwatuli nako. **(aiōnios g166)** **18** Tukailolela yaikuwoneka nambo tuilolele yangaikuwoneka. Pakuŵa aila yaikuwoneka ili ya katema kakajipi nambo yangaikuwoneka ili ya moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)**

5 Pakuŵa tuimanyi yakuti chiilu chetu cha paasi pano chili mpela lisakasa lyalikukomboleka konasikwa, ni chajonasikwaga, Akunnungu chachitupa chiilu chachili mpela nyuumba kwinani, nyuumba jangataŵikwa ni makono ga ŵandu nambo jitaŵikwe ni Akunnungu nsyene ni jichijitame moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **2** Ni sambano mutukutama mu tukuwuwula akuno tuchilolelaga kwakulajila kwannope kupata chiilu chetu cha kwinani. **3** Pakuŵa twamalaga kupegwa chiilu cha kwinani ngatulolechela sooni nganitukola chiilu. **4** Twaŵaga chiŵela mu chiilu chi chachili mpela lisakasa lya pachilambo tukuwuwula ni kutopelwa pakuŵa ngatukusaka kuchileka chiilu chi chachikuwa, nambo tukusaka kupegwa chiilu cha kwinani kuti chiilu chachikuwa chigalauswe ni umi wa moŵa gose pangali mbesi. **5** Akunnungu nsyene ni ŵatukolochesye indu yi, nombewo ni ŵatupele Mbumu jwakwe aŵeje poni ja indu yose yatugosele. **6** Nipele katema kose tukulimbiswa mitima, sooni tukumanyilila kuti katema katukuŵa mchiilu chi, tukutama kwakutalika ni Ambuje. **7** Pakuŵa tukutama kwa chikulupi ngaŵa kwa yatukuiwona pe. **8** Nambo tukulimba mitima ni ikaliji mbaya tuchileche chiilu chi ni kwaula kukutama pamo ni Ambuje. **9** Nambo chindu chachili chambone kupunda yose, chili kwanonyelesya Ambuje tuli mu iilu ya pachilambo pano pane tuli mu iilu ya kwinani. **10** Kwayele uweji wose tukusachilwa tujime paujo pa Kilisito ni kulamulikwa kuti mundu jwalijose apochele nti iŵatite pa kupanganya paŵaliji pachilambo, iŵaga yambone

pane yangali mate. **11** Nipele, tukugamanyilila malumbo ga kwajogopa Ambuje kwayele tukuchalila kwachisya ŵandu. Akunnungu akutumanyilila uchenene, noneji ngwete chilolelo chakuti ni ŵanyamwe ŵakwe nkutumanyilila uchenene. **12** Uweji ngatukulilapa sooni twachinsyene paujo penu nambo tukusaka kumpa ŵanyamwe ligongo lya kulilapa kwaligongo lyetuwe kuti mpakombole kwajanga ŵakulilapa kwa indu yaikuwoneka ni ngaŵa kwa indu ya muntima. **13** Iŵaga tukulolechela ŵaapugwe, tuli ŵaapugwe kwaligongo lya kwanonyelesya Akunnungu, ni iŵaga tukwete umanyilisi wambone, yeleyo ili kwa liwamba lyenu. **14** Pakuŵa unonyelo wa Kilisito ukutulongosya, sambano tukumanyilila kuti mundu jumo pe ni juŵawile ligongo lya ŵandu wose, nipele ŵandu wose tuwile pamo nawo. **15** Nombewo ŵawile ligongo lya ŵandu wose, kuti ŵandu ŵaali ŵajumi anaŵe ŵajumi sooni kwa kulinonyelesya achinsyene, nambo kwakwanonyelesya ŵelewo uŵawile ni kusyuka kwa liwamba lya ŵanyawo. **16** Kwayele chitandilile sambano ni kwendelechela ngatukumpima mundu jwalijose kwa lunda lwa chiundu. Namuno twampimile Kilisito kwa lunda lwa chiundu, nambo sambano ngatukutenda yeleyo sooni. **17** Iŵele kuti mundu aŵaga munkati mwa Kilisito apanganikwe mundu jwasambano ni yakalakala ipiite, nnole, itendekwe yasambano. **18** Ayiyi yose ikutyochela kwa Akunnungu ŵatujilenye ni nsyene kwalitala lya chiwa cha Kilisito, ni ŵatupele masengo ga kwajilanya ŵandu ŵane ni Akunnungu. **19** Welewu uli utenga wetu, Akunnungu ŵaajilenye ŵandu ŵa chilambo chino ni asyene kwalitala lya chiwa cha Kilisito pangaŵalanjila sambi syao. Nombe atupele uweji utenga wa kwilanya. **20** Nipele, uwe tukuŵecheta pamalo pakwe Kilisito, mpela ila Akunnungu asyene akunchondelela ŵanyamwe kwa

kang'wa syetu. Tukunchondelela ŵanyamwe pamalo pakwe Kilisito njilanikwe ni Akunnungu. **21** Kilisito nganakola sambi nambo kwa liwamba lyetu Akunnungu ŵantesile ajigale sambi syetu kuti kwakulumbikana ni ŵelewo tukombole kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu.

6 Nipele uweji ŵatukupanganya masengo pamo ni Akunnungu, tukunchondelela nkautenda ntuuka wa Akunnungu mpela nganiukola masengo kukwenu. **2** Pakuŵa Mmalembelo Gamaswela Akunnungu akuti, “Pa katema kangu ka chanasa nampikene, ni pa lyuŵa lya ukulupusyo nankamuchisye.” Nnole, sambano kali katema ka chanasa cha Akunnungu ni lelo lili lyuŵa lya ukulupusyo! **3** Uweji ngatukusaka kuŵa chakukuŵasya chakwatenda ŵandu akasankulupilila Kilisito, kuti masengo getu ganalalatilwe. **4** Nambo mu indu yose itukuipanganya tukulosya kuti, uweji tuli achikatumetume ŵa Akunnungu, kwa upililiu katema ka masausyo ni katema ka kusoŵekwa ni indu ni katema ka kulaga. **5** Twaputikwe ni twataŵikwe ni twasokolekwe pa ŵandu ni twapangenye masengo gakulimba, ni katema kakajinji twachesisye ni twatemi pangalya. **6** Tukulosya kuti uweji tuli achikatumetume ŵa Akunnungu kwa kutama chambone ni kwa umanyilisi ni kwa upililiu ni kwa umbone. Tukunkulupilila Mbumu jwa Akunnungu ni tukwanonyela ŵandu kwausyene. **7** Twalalichile utenga wa usyene kwa machili ga Akunnungu. Yakuputilana yetu yakulichenjela ni yakwaputila ili kupanganya yambone paujo pa Akunnungu. **8** Tuli chile kuchimbilichikwa ni kujaluswa, kutukanwa ni kulapikwa. Tukuwoneka nti ŵaunami nambo tukuŵecheta usyene. **9** Tukuwoneka mpela ŵangatukumanyika nambo tukumanyika nnope, twaputikwe nambo nganituwa, mpela inkuti pakulola uweji tuli ŵajumi. **10** Nachiŵamuno tukuwoneka mpela

ŵakusupuka nambo tukusengwa moŵa gose. Nachiŵamuno tukuwoneka mpela ŵakulaga nambo tukwasichisya ŵajinji. Nachiŵamuno tukuwoneka mpela ŵangali chindu nambo tukwete indu yose. **11** Achalongo achinjangu ŵa ku Kolinto, tukungulwiche ni ŵanyamwe pangasisika, ni tukunnonyela ŵanyamwe kwa mitima jetu jose. **12** Nganitulisiŵila kunnonyela ŵanyamwe, nambo ŵanyamwe mpungwisye kutunonyela. **13** Sambano nguŵecheta ni ŵanyamwe mpela achiŵanangu nipele ŵanyamwe ntunonyele uweji mpela itutesile. **14** Nkakamulana ni ŵandu ŵangakwakulupilila Kilisito pakuŵa kwana uganja chi pasikati ja umbone ni ungalumbana? Ana lulanga ni chipi komboleka kutama pamo? **15** Ana kwana kwilana pasikati ja Kilisito ni Shetani? Ana ŵandu ŵakukulupilila ni ŵangakukulupilila akukombola kutama pamo ni kwilana? **16** Sooni ana kwana kwilana pasikati ja Nyuumba ja Akunnungu ni kuipopelela inyago? Pakuŵa uweji tuli Nyuumba ja Akunnungu, Akunnungu ŵaali ŵajumi mpela iŵatite asyene, “Chindame mwa ŵelewo, ni chinjijenda pasikati jao. Chinjiŵa Akunnungu ŵao, nombewo chaŵe ŵandu ŵangu.” **17** Kwapele Ambuje akuti, “Ntyoche pasikati jao, nkalisepusye nawo. Nkakwaya chachili cha usakwa, noneji chinampochele. **18** Ambuje jwali ni ukombole akuti yele, Chinjiŵa Atati ŵenu, ŵanyamwe chinchiŵa achiŵanangu.”

7 Nipele, achambusanga ŵangu pakuti tukwete ilanga yose yi menema tuliswejesye iilu ni mbumu ni tuŵeje ŵaswela mbee tuchitamaga nkwalamba Akunnungu. **2** Ntupochele mmitima jenu. Nganitunneŵela jwalijose atamuno kummulasya mundu jwalijose atamuno kunlambusya mundu jwalijose. **3** Ngangusala yeleyi kwakunlamulila ŵanyamwe. Mpela inatite pakusala katasi kuti ŵanyamwe nli mmitima jetu, iŵaga mchiwa

pane mkulama, tuli pamo. **4** Uneji ngunkulupilila ŵanyamwe kwannope ni kulifuna kwaligongo lyenu. Nkulaga kwetu une nansyene ndusiswe ntima, ni lukondwa lwangu lwangali chiwani. **5** Pakuŵa namose patwaiche ku Makedonia nganitukombola kupumulila mu iilu yetu. Twalasile mosemose, kwa paasa kwaliji kwana umenyani ni muntima mwaliji ni lipamba. **6** Nambo Akunnungu ŵakwatulasya mitima ŵakupwa ntima ŵatutulasisye mitima jetu pakwika Che Tito. **7** Ni ngaŵa kwa kwika Che Tito pe nambo tupilikene imwatite pakuntulasya ntima. Atusalile inkuti pakulajila kumona ni inkuti pakusupuka kwa aila iyangopochele ni inkuti pakusaka kunjenjela une, chelecho chikusengwasya kwannope une. **8** Nipele, namose nansupwisye kwa chikalata chila une ngangulilasika. Namuno nalilasiche kwa katema pe, ngangulilasika sooni, pakuŵa naimanyi kuti chikalata changu chansupwisye kwakatema pe. **9** Sambano ngusengwa, ngaŵa ligongo mwasupwiche, nambo ligongo kusupuka kwenu kwantesile ngalauche ni kuleka sambi. Pakuŵa mwasupwiswe mpela yakuti pakusaka Akunnungu, kwapele nganitumpanganyichisya chachili chose changalumbana. **10** Pakuŵa kusupuka kwakukuichiswa ni Akunnungu kukwapitikusya ŵandu mitima jao ni kuuleka sambi, ni kupochela ukulupusyo wangali kulilasika, nambo pachilambo kusupuka kwa chiundu kukunnyichisya mundu chiwa. **11** Sambano nnole yaikopochele nkati mwenu kwaligongo lya kusupuka kwenu mpela Akunnungu yakuti pakusaka. Kuntesile mme ŵakuchalila kwannope kwakulosya kuti nganimpanganye chileŵo chachili chose. Mwapotekwe muntima ni kutojima, nkwete lung'wanu lwa kumona, ni nkunonyelana ni nkunlechela Akunnungu alamule. Kwa yailiyose nlilosisye kuti nganinkola chileŵo mu yele yose.

12 Kwapele namose nanlembele, nganinanlembela ligongo lya jwalewîile atamuno jwalewîelwe. Nambo nasachile iloleche paujo pa Akunnungu inkuti pakutukamusya uweji. **13** Kwapele twatusiswe mitima jetu. Ngawîa kutuswa ntima pe nambo Che Tito wîatusengwasisye kwannope kwaligongo lyakusangalala kwakwe pakuwîa mwaukonjisye ntima wao. **14** Uneji nalilapile paujo pa Che Tito kwaligongo lyenu ni wîanyamwe nganimundaga soni. Nambo kila chindu chitunsalile chaliji usyene ni kunlapa wîanyamwe paujo pa Che Tito chaliji chindu cha usyene. **15** Unonyelo wakwe kukwenu ukupunda nnope paakukumbuchila wîanyamwe wose imwatite pakwitichisya ni imwatite pakumpochela kwa ntima ni kwa kunchimbichisya. **16** Ngusangalala pakuwîa ngukombola kunkulupilila wîanyamwe mu indu yose.

8 Achalongo achinjetu tukusaka kummanyisya yatite Akunnungu kwapa ntuuka mipingo ja wîandu wîakunkulupilila Kilisito ja chilambo cha ku Makedonia. **2** Wîakukulupilila wîa kweleko wîalinjikwe nnope kwa kulagaswa nambo kusangalala kwao kwaliji kwakukulungwa mpaka wîapundile kupeleganya mwakupunda kwa ntima wa unonyelo namuno wîaliji wîakulaga nnope. **3** Isyene ngunsalila umboni, wîapelegenye kwa ukombole wao ni wîapundile kupeleganya kupunda ukombole wao ni nganapagwa mundu juwîaakanganyichisye nambo kwa kusaka kwao achinsyene. **4** Wîatuchondelele kwannope tukamulangane nawo kwatumichila wîandu wîa Akunnungu wîaali ku Yudea. **5** Nganapanganya mpela itutite kulolela, nambo wîalityosisye achinsyene kaje kwa Ambuje ni kwetuwe, malinga ni yaikuti pakwanonyela Akunnungu. **6** Ni twanchondelele che Tito juwîagatandite masengo go ankamusye wîanyamwe mmalichisye masengo go gakupeleganya kwa ntima wa unonyelo. **7** Wîanyamwe nkupanganya yambone mu yaili yose,

mchikulupi ni ukombole wa kuŵecheta ni umanyilisi ni kuchalila kose ni unonyelo wenu kukwetu. Kwayele tukunchondelela nkole unonyelo wakupunda mmasengo gakupeleganya ga. **8** Nganguŵecheta kwa kunkanganyichisya nambo ngusaka kuulola unonyelo wenu iŵaga uli wausyene kwa kuulandanya ni unonyelo wa ŵandu ŵane. **9** Pakuŵa ŵanyamwe muumanyi ntuuka wa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito, namuno ŵaliji ŵakusichila nambo ŵalitesile ŵakulaga kwa liwamba lyenu kuti kwa kulaga kwao ŵanyamwe ntendekwe ŵakusichila. **10** None pa lilowe li ngunshauli yelei, ili yambone kukwenu kumalichisya aila imwaitandisye mwacheso. Ŵanyamwe mwaliji ŵandanda kupeleganya ni mwaliji ŵandanda kuŵa ni lung'wanu lwakutenda yeleyo. **11** Sambano mmalichisye masengo gakupeleganya go mpela ila imwatite pakuŵa ni lung'wanu lwa kukamusya. Ni kwa lung'wanu lulalula lumwakwete lwakukamusya, iyoyo peyo mmalichisye masengo go kwa kupeleganya malinga ni ukombole wenu. **12** Iŵaga mundu akwete ntima wa kupeleganya, Akunnungu akupochela chindu chakutyosya cho kwakuchilola achila chakwete, ngaŵa kwakuchilola achila changanakola. **13** Nningwa wangu ngaŵa kuti ŵanyamwe nlajeje kuti ŵane apocheje ngwamba nambo iŵeje imo. **14** Aka katemaka ŵanyamwe nkwete indu yaijinji nnope, nipele mwakamuchisye aŵala ŵaikwasoŵa. Ni ŵanyawo patachipata indu yejinji akombole kunkamuchisya ŵanyamwe yaikunsoŵa. Ni pelepo chiiŵe imo. **15** Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti pakusala, “Juŵakumbikenye yejinji nganakola yakupunda, ni ajula juŵakumbikenye kanondi nganakola litika.” **16** Ngwatogolela Akunnungu ŵaŵapele che Tito ntima wa kunkamusya ŵanyamwe mpela indite kunkamusya une. **17** NgaŵA kuti ajiitichisye itwaŵendile pe nambo ŵaliji ni

lung'wanu lwalukulungwa lwa kunkamusya mpaka ŵasachile nsyene kwika kukwenu. **18** Pamo nawo tukunlajisya njetu, jwakulapikwa ni mipingo jose ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito kwa kulalichila Ngani Jambone. **19** Kupunda gelego asagulikwe ni mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito kuti alongane ni uweji patukuijausya indu yetyosekwe, masengo gatukugapanganya kwa ligongo lya ukulu wa Ambuje ni kulosya kuti tukusaka kwakamusya ŵandu. **20** Tuchilisepusyaga ni lilowe li kuti mundu jwalijose ngasakola ni chachili chose chakutulalatila yankati itukuti kuutumichila ntuuka wu. **21** Tukusaka kupanganya yambone ngaŵa kwa Ambuje pe nambo ni kwa ŵandu nombe. **22** Kwayele tukunnajisya nlongo njetu jwine pamo ni ŵanyawo jwatunlinjile ni kunkulupilila, nombejo akusaka kwannope kunkamusya, ni sambano akulajila kwannope pakuŵa akwete chikulupi chachikulungwa ni ŵanyamwe. **23** Che Tito jwele ali njangu, jwatukutumichila pamo kwaligongo lyenu. Nambo kwagamba achalongo achinjetu ŵane ŵaŵili ŵakulongana nawo wo ŵelewo ali ŵantenga kutyochela mu mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito nombewo akunchimbichisya Kilisito. **24** Sambano mwalosye ŵandu wo unonyelo wenu kuti mipingo jao ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito jiŵatumile amanyilile kuti patukulilapa kwaligongo lyenu kuli kwakusyene.

9 Kwa ngani jankati kwajauchisya indu yetyosekwe kwa ŵandu ŵa Akunnungu ŵakutama ku Yudea, nganingola ligongo lya kunnembela sooni. **2** Pakuŵa ngumanyilila intite pakukola ntima wa kupeleganya, noneji ngulilapa nkati ngani jo kwa ŵandu ŵa ku Makedonia, njasalilaga kuti ŵandu ŵa ku Akaya aliŵisile chile kupeleganya chitandilile mwacheso. Nipele ntima wenu wakupeleganya wachisisye ŵandu achajinji,

akole ntima wakupeleganya. **3** Nambo sambano ngwatuma achalongo achinjetu ŵa kuti kulilapa kwetu nkati ŵanyamwe kunaŵe kwa iyiyipeyi, mpela indite pakusala nliŵiche chile kwakamusya. **4** Iŵaga akwika ŵa ku Makedonia pamo ni une ni kunsimana nganinliŵiche chile, tutujaluche pakuŵa twalilapile kwaligongo lyenu, ni ŵanyamwe ŵakwe chinchikola soni. **5** Kwayele, naiweni yambone naŵende achalongo ŵa alongolele kwika kweleko kuti aŵiche chile mitulilo jimwalanjile kupeleganya. Mitulilo jo chijilosye kuti nkupeleganya kwa usache wenu ni ngaŵa kwa kukanganichiswa. **6** Nkumbuchile yakuti, jwakupanda kanondi chagungule kanondi, nombe jwakupanda yeijinji chagungule yeijinji. **7** Mundu jwalijose apeleganye chasachile muntima mwakwe kupeleganya, ngaŵa kwa kukanganichiswa namose kwakusupuka, pakuŵa Akunnungu akunnonyela jwakupeleganya kwa kusangalala. **8** Ni Akunnungu akukombola kumpa ŵanyamwe kupunda aila yaikunsoŵa kuti katema kose nkole indu yejinji yakupanganyichisya masengo gagali gambone. **9** Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti kusala, “Jwele jwakwapa ŵakulaga kwa kusangalala. Umbone wakwe ukutama moŵa gose pangali mbesi.” **(aiōn g165)** **10** Akunnungu ni ŵakwapa jwakupanda mbeju ni chakulya. Iyoyo champe ŵanyamwe mbeju syasikunsoŵa ni kusimelesya nombewo chachinjonjechesya magungulo kwa upeleganyo wenu wambone. **11** Ŵanyamwe chimme ŵakusichila kuti mme ŵakupeleganya kwa kusangalala moŵa gose ni ŵandu chiŵatogolele Akunnungu kwa ligongo lya mitulilo japochele kwa litala lyetu uwe. **12** Pakuŵa masengo gakupeleganya gankugapanganya ga, ngaŵa kwakwakamuchisya ŵandu ŵa Akunnungu indu yaikwasoŵa pe, nambo chigakamusye ŵandu

achajinji kwatogolela Akunnungu. **13** Malinga ni kupeleganya kwenu kwaunonyelo, ŵandu chiŵakusye Akunnungu kwaligongo lya kwitichisya kwenu ni kujikamulisya Ngani Jambone ja Kilisito pamo ni ntima wa kupeleganya kunkwapa ŵele ni ŵandu wose. **14** Nombewo chachimpopelela ŵanyamwe kwa ntima wa unonyelo, kwaligongo lya indu yekulungwa yampanganyichisye Akunnungu. **15** Twatogolele Akunnungu kwa ntulilo wao wejinji wangaukuŵalanjika.

10 Nipele une che Paolo nansyene junguwoneka jwakulitimalika pinguŵa ni ŵanyamwe nambo natalichilaga ni ŵanyamwe nguŵa jwachikali mpela ŵane yakuti kusala. Ngunchondelela kwa chanasa ni umbone wakwe Kilisito. **2** Ngunchondelela ngasimundendekasya meje jwakalipa pachinjiika kukwenu pakuŵa ikomboleka chinjiŵa jwa chikali kwa ŵandu ŵakutuganichisya kuti tukutama mpela ŵandu ŵa pachilambo chi. **3** Isyene tukutama pachilambo, nambo ngatukumenyana mpela ŵandu ŵa pachilambo yakuti pakumenyana. **4** Pakuŵa, yakumenyanilana yetuwe ngaŵa ya pachilambo, nambo gali machili ga Akunnungu gagakukombola kugumula maboma gose ga ŵammagongo, tukusijonanga nganisyo syosye sya unami, **5** ni kugwisya nganisyo ni indu yose yaikulitutumula kuukanila umanyilisi wa Akunnungu, ni kusikamula nganisyo syose kuti sinjitichisye Kilisito. **6** Mwaŵaga ŵa utindimisyo mu kwitichisya pelepo ni pachituŵe chile kunjamuka mundu jwalijose jwakukana kwitichisya. **7** Ŵanyamwe nkulolesya indu chapasa pe. Ana kwana mundu jwakuliganichisya kuti jwelejo ali jwa Kilisito? Ili yambone, nambo aganichisyeje iyoyo kuti noweji tuli ŵa Kilisito mpela jwelejo yatite kuŵa jwa Kilisito. **8** Namose iŵaga mbundile kulilapa ligongo lya ukombole watupele Ambuje nganingola soni

pakuŵa ukombole wo uli kwaligongo lya kunlimbisya mchikulupi ni ngaŵa kungwisya ŵanyamwe. **9** Ngangusaka nganisye kuti ngusaka kunjogoya ni ikalata yangu. **10** Pakuŵa ŵandu ŵane akuti, “Ikalata i che Paolo ili yachikali yaili ni maloŵe gakutopela, nambo nsyene jo pakuŵaga noweji akuŵa mundu jwakulepetala, ni pakukunguluka, maloŵe gao gakuŵa gangali chindu.” **11** Mundu jwakuŵecheta yeleyo aimanyilileje kuti, pangali utinda wa yaili mu ikalata tuli tutalichile ni yachituitendekanye twaŵaga pamo ni ŵanyamwe. **12** Ngatukuliŵika mu mpingo umo namuno kulilandanya ni ŵele ŵakulilapa achinsyene. Ŵelewo ali ŵakuloŵela, akulipima malinga ni chipimo chao achinsyene ni kulilandanya achinsyene kwa achinsyene. **13** Uweji ngatukulilapa mwakupelenganya, nambo kulilapa kwetu chikusigalile mu chipimo cha masengo gaatupele Akunnungu, masengo gatukugapanganya kukwenu nombe. **14** Kulilapa kwetu nganitupelenganya, pakuŵa patwannyichisye Ngani Jambone ja Kilisito twaliji mmipika jetu. **15** Nipele ngatukulilapila masengo gapangenye ŵandu ŵane nambo tukulolela kuti, chikulupi chenu chichipunde konjecheka, masengo getu kukwenu chigapunde kwenela malinga ni mipika jatupele Akunnungu. **16** Pelepo chitukombole kulalichila Ngani Jambone mu ilambo ine, kwapele chitulilapilile masengo gatupangenye twachinsyene ni ngaŵa masengo gapangenye ŵandu ŵane. **17** Nambo, mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti pakusala, “Jwakulilapa alilape kwa achila chapangenye Ambuje.” **18** Pakuŵa jwakukundikwa ngaŵa mundu jwakulilapa nsyene nambo ajula jwakulapikwa ni Ambuje.

11 Ikaliji mbaya nkaambililile kanondi mu kuloŵela kwangu, ngummenda, mumbililile kanondi. **2** Ngunkolela wiu mpela

ila Akunnungu yakuti kunkolela wiu, pakuŵa ŵanyamwe nli mpela mwalimwalipe junantomele kwaligongo lya jwannume jumo pe, jwele jwannume jo ali Kilisito. **3** Nambo ngogopa kuti, mpela ila lijoka ilyatite pakunlambusya che Hawa kwa ukalamuche wakwe, iyoyopeyo nganisyo syenu sikalyungaswa mpaka kuleka kulityosya kwenu kwa ntima wambone kwa Kilisito. **4** Pakuŵa aikaga mundu jwalijose kukunlalichila Che Yesu jwine jwanganitunlalichila uwe, ngunsimonga pakuŵa ŵanyamwe nkupililila. Ni ŵanyamwe nkumpochela mbumu jwine jwangaŵa Mbumu jwa Akunnungu, ajula jumwampochele. Ni nkujipochela ngani jambone jiine ni ngaŵa Ngani Jambone jimwalalichilwe jila! **5** Nganguganisya kuti chiisoŵile chindu chalinacho ŵakuliŵilanga, “Achinduna ŵakulu.” **6** Nachiŵamuno nganingola umanyilisi wakuŵecheta yambone nambo ngwete umanyilisi. Noweji tulosisye yelei paujo penu papali pose ni katema kose. **7** Uli, natesile sambi panalitulwisye nansyene ni kunkusya ŵanyamwe, pananlalichile Ngani Jambone ja Akunnungu pangali malipilo? **8** Panatumikaga pasikati jenu, napochele ukamusi kutyochela kwa mipingo jine ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. Ni kwa yele naliji mpela ngwapokola ŵelewo kuti ngombole kuntumichila ŵanyamwe. **9** Panaliji ni ŵanyamwe, nganinanlagasya jwalijose panasakaga chindu chachili chose. Pakuŵa achinjetu ŵaŵaumile ku Makedonia ŵambelechele yose iyasoŵaga. Nganisaka kummenda ŵanyamwe chachili chose ni napundile kutenda yeleyo. **10** Mpela ila usyene wa Kilisito yautite kuŵa nkati mwangu, ngapagwa mundu jwali jose mu chilambo chose cha ku Akaya juchakombole kusiŵila une kulilapila chelecho. **11** Kwa chichi nguŵecheta yele? Ana ligongo ngangunnonyela ŵanyamwe? Ngwamba! Akunnungu akuimanyilila kuti ngunnonyela. **12** Nambo

indu inguipanganya chimbunde kuipanganya, kuti naajime lipesa aŵala ŵakuliŵilanga “Achinduna ŵakulu,” aŵala ŵakusosa lipesa lya kulilapa kuti akupanganya masengo mpela uwe. **13** Ŵandu ŵanti yeleyo ali achinduna ŵa unami, akupanganya masengo gao kwakulambusya achilitendaga kuti ali achinduna ŵa Kilisito. **14** Ngaŵa chindu chakusimonga, pakuŵa namose Shetani nsyene akukombola kulitenda kuti, ali katumetume jwa kwinani jwa lilanguka. **15** Kwapele ngaŵa chindu cha kuchisimonga, yaŵaga nombewo achikatumetume ŵa Shetani akulitenda ali ŵakutumichila ŵambone paujo pa Akunnungu. Nambo mbesi jao chalamulikwe malinga ni ipanganyo yao. **16** Nguti sooni, mundu jwalijose ngasang'anichisya jwakuloŵela une, nambo mwang'anichisyaga yeleyo, mumalanjile mpela jwakuloŵela, kuti none nalilape kanandi. **17** Chinguŵecheta sambano ngaŵa chanajisye Ambuje mechete, nambo yankati chindu chakulilapa chi, uneji nguŵecheta mpela jwakuloŵela. **18** Ŵandu ŵajinji akulilapa mpela ŵandu ŵa pachilambo yakuti pakulilapa. Kwaligongo lyo, noneji chinalilape iyoyo peyo. **19** Ŵanyamwe nkuliganichisya kuti nkwete lunda, kwayele nkwapililila ŵakuloŵela nkusengwa. **20** Pakuŵa nkumpililila mundu jwakuntenda ŵanyamwe achikapolo, ni jwakunjiŵila ipanje yenu ni jwakunjigala pangankusaka, achinnyelusyaga ni kumputa majanda ku meeso. **21** Ngwete soni pangwitichisya kuti twaliji ŵakulepetala mkupanganya yeleyo. Iŵeje yanti yose, iŵaga kwana mundu jwalijose akukombola kulilapila chindu, none jwakwe ngulinga kulilapa, sambano nguŵecheta mpela jwakuloŵela. **22** Ana ŵelewo ali Ŵaebulania? None jwakwe ndili Mueblania. Ana ŵelewo ali Ŵaisilaeli? None jwakwe ndili mu Isilaeli. Ana ŵelewo ali ŵa lukosyo lu che Iblahimu?

None jwakwe ndili jwa lukosyo lu che Iblahimu. **23** Ana ali ŵakutumichila ŵa Kilisito? Une ndili jwakwapunda ŵelewo, none nguŵecheta mpela jwampugwe kuti uneji ndili jwakutumichila jwambone. Une nagapangenye masengo gakulimba kwapunda ŵelewo ni nataŵikwe kwapunda ŵelewo ni naputikwe kwapunda ŵelewo ni kakajinji naŵandichile kuwa kwapunda ŵelewo. **24** Kasano Ŵayahudi ŵambutile iboko selasini ni tisa. **25** Katatu Ŵaloma ŵambutile iboko ni kamo naponyekwe maganga. Ni katatu jangasichile ngalaŵa jajikulungwa mu bahali ni nalonjele mu bahali chilo ni musi. **26** Najesile kakajinji, naliji mchakogoya chakukumbwa ni meesi, naliji mchakogoya ni ŵachiswamba ni naliji mchakogoya ni Ŵayahudi achinjangu ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. Naliji mchakogoya mu mmisi ni naliji mchakogoya mwipululu ni naliji mchakogoya mu bahali ni naliji mchakogoya kwa achambusanga ŵangu ŵa unami. **27** Ndesile masengo gakulimba ni kulaga ni njesisye kakajinji. Kakajinji jangwete sala ni njota ni kakajinji nganingola chakulya ni kakajinji naliji mu mbepo ni nganingola nguo. **28** Kupunda yeleyo yose, lyuŵa ni lyuŵa ngujiganisya mipingo jose ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. **29** Iŵaga mundu jwalijose ali jwa kulepetala ni une nguŵa jwakulepetala iyoyo, iŵaga mundu akwatendekasya ŵandu atende sambi une ikumbeteka muntima. **30** Nalilapaga, chinalilape kwa indu yaikulosya kulepetala kwangu. **31** Akunnungu, Atati ŵa Ambuje Che Yesu akuswe moŵa gose pangali mbesi. Ŵelewo akuimanyilila kuti ngangulambusya. **(aiōn g165)** **32** Katema kanaliji ku Damesiki, nkamusi jwa mwenye che Aleta ŵaŵisile ŵakulindilila mminango ja musi wa ku Damesiki kuti angamule. **33** Nambo ŵamisile mu chitundu ni

kundulusya kwakupitila palidilisha lyalili pa lipupa lya musi. Noneji nakombwele kwapeleta mmakono mwao.

12 Chinalilape namose ngaikuŵajilwa, nambo chisale yankati yakwiwona ni uunukuko umbatile kutyochela kwa Ambuje. **2** Ngummanyilila mundu jumo mwa Kilisito, ni sambano ipitile yaka likumi ni ncheche, mundu jo ŵajigalikwe kwinani. Ngangwimanyilila kanga mchiilu pane mu mbumu nambo Akunnungu akwimanyilila. **3** Une nguimanyilila yakuti mundu jo ŵajigalikwe kwinani, nambo nganguimanyilila kanga ŵatemi kweleko mchiilu pane ngaŵa mchiilu, Akunnungu nsyene akwimanyilila. **4** Kweleko kumbepo ko, ŵaipilikene indu yanti, indu yo ngaikusachilwa mundu kuiŵalanga. **5** Nipele chinalilape kwaligongo lya mundu jwanti yele nambo ngangulilapa nansyene, ikaŵe chinalilape kwaligongo lya kulepetala kwangu. **6** Ngasachile kulilapa ngangaŵe jwakuloŵela, pakuŵa ngasasile isyene pe. Nambo ngulisiŵila, kuti jwalijose atakung'anichisya une mbundile nnope kwipunda yakwiwona njitendaga ni kwipilikana kutyochela kwangune. **7** Nambo kuti aasiŵile une kulilapa kwannope kwa winji wa iunukuko, napotekwe mchiilu changu mpela ila ngusomwa ni miiŵa, jijaliji mpela jwantenga jwa Shetani kwa kunagasya ni kusiŵila kuti ngasililapa kwakupunda. **8** Nachondelele Ambuje katatu kuti kupeteka ko kundyoche. **9** Nombewo ŵaasalile, “Ntuuka wangu ukunjenela, pakuŵa ukombole wangu ukumalichika mu kulepetala.” Kwayele chinalilape kwa kwangala mu kulepetala kwangu kuti machili ga Kilisito gatame pachanya pangu. **10** Kwa yele ngusengwa pangulepetala ni pangutukanwa ni pangusoŵekwa ni indu ni pangulagaswa ni pangusauka ligongo lya Kilisito. Pakuŵa naŵaga jwakulepetala, katema ko ni pingukola machili. **11**

Ndili mpela jwakulowêla, nambo wanyamwe ni mundesisye meje jwanti nyi. Wanyamwe mwawajilwe kunapa une, pakuwa nawajilwe kulapikwa ni wanyamwe, ligongo atamuno nganima chindu nambo ngakunyichililа wele wakuliwilanga, “Achinduna achakulu.” **12** Imanyisyo ni yakusimonjeka yaikumanyisya kuti une ndili nduna yapanganyikwe kukwenu kwa upililiu wose. **13** Ana chindu chi changanimbanganya kukwenu chinachipangenye mu mipingo jine ja wandu wakunkulupilila Kilisito? Nganinansausya kwakusaka mungamuchisye. Munechelesye chilewo chi. **14** Nnole, sambano naliwichile chile kunjimajimila kaatatu ni ngasinantopela. Ngangusaka ipanje yenu nambo ngunsaka mwachinsyene. Pakuwa achawelesi akwawichila mbiko achiwana wao nambo wanache ngakwawichila mbiko achawelesi wao. **15** Chinjisengwa nnope kupeleganya yose ingwete ni namose kulityosya nansyene kwaligongo lya kunkamusya wanyamwe. Ana chimunonyele kanandi pakuwa nannonyele kwannnope? **16** Nipele chinjitichisye kuti nganinantopela. Nambo wane akuganisya kuti, “Pakuwa che Paolo ali jwakalamuka, antanjisye kwakunlambusya.” **17** Ana panamtumile jwantenga kukwenu nampokwele chachili chose kwa litala lya jwantenga jula? **18** Nanchisisye che Tito ni kwatuma pamo ni nlongo njetu jwine. Uli che Tito wanjiwile? Ana ngankuimanyililа kuti uwe twapanganyisye masengo kwa nningwa umo, ni tukupanganya chindu kwa litala lilalila? **19** Ana nkuganisya kuti mpaka sambano tukulichenjela twachinsyene kukwenu? Uweji tukuwecheta paujo pa Akunnungu tuli tulumbikene ni Kilisito. Achambusanga wangu yele yose tukwipanganya kwa kunlimbisya wanyamwe. **20** Ngogopa, apala pachinjiika kukwenu ndakunsimana nganimma inguti pakusaka une, mbesi chimoneche kukwenu ingangusaka

moneche. Ngogopa kunsimana nli ni umani ni wiu ni ugongomalo ni makani ni kulambuchisyana ni kunong'onana ni kulifuna ni utindiganyo pasikati jenu. **21** Ngogopa kuti pachiiche sooni, Akunnungu ŵangu chanyalusye mmbujo mwenu, noneji chinjililasika kwaligongo lya aŵala ŵandu ŵatesile sambi kalakala nambo nganaleka usakwa wao ni chigwagwa ni chikululu chiŵatesile.

13 Au uli ulendo wangu waatatu uchiiche kukwenu. Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti kusala, “Magambo gose chigakaluche kwa kang'wa sya ŵandu ŵaŵili pane kupunda” **2** Natandite kunjamuka panaiche kukwenu pa ulendo wangu waaŵili, ni sambano ngunjamuka sooni pandi kwakutalichila, yakuti pachinjiika ngaangola chanasa kwa aŵala wose ŵalongolele kutenda sambi ni akwendelechela kutenda sambi, ni ŵane wose. **3** Chimuumanyilile usyene wose, kuti Kilisito akuŵecheta ni ŵanyamwe kwalitala lya kang'wa jangu. Kukwenu Kilisito nganaŵa ŵakulepetala paakulichenjeusya ni indu yenu, nambo akugalosya machili gao pasikati jenu. **4** Atamuno ŵaliji ŵakulepetela paŵaŵambikwe pansalaba, nambo sambano akutama kwa machili ga Akunnungu. Iyoyopeyo noweji tuli ŵakulepetala kwakulumbikana nawo, nambo patukulilagasya kwa ligongo lyenu chitutame nawo kwa machili ga Akunnungu. **5** Nlipime mwachinsyene, nnyimanyilile kanga nlimbilichile mu chikulupi. Ana, ngankwimanyilila kuti Che Yesu Kilisito akutama munkati mwenu? Naga ngakutama nkati mwenu, nlepele. **6** Nambo ngwete chilolelo chakuti ŵanyamwe nkuimanyilila kuti uweji nganitulepela. **7** Noweji tukwapopelela Akunnungu, nkantenda chachili chose changalumbana, ni uwe ngatukusaka tulolechele ni ŵandu kuti ŵakombole. Nambo,

nkombole kuipanganya yaili yambone, namose yalolechelaga mpela ŵalepele. **8** Pakuŵa ngatukukombola kupanganya chachili chose chachikukanilana ni usyene. Nambo kuujimilila usyenepe. **9** Tukusengwa patukuŵa ŵakulepetala, ŵanyamwe nli ŵakulimbangana. Kwayele tukwapopela Akunnungu kuti mmeje ŵamalile. **10** Kwaligongo lyo, ngulemba aga ndili ndalichile ni ŵanyamwe, melepe kuti katema kachiiche kweleko, ngasima jwachikali malinga ni ukombole wambele Ambuje wa kunlimbisya ŵanyamwe ngaŵa kunlepetesya. **11** Pambesi achalongo achinjangu nguti nne mwanja. Mmeje ŵamalilwe, mpembesyaneje jwine ni jwine, mmeje ni nningwa umo, ntame mu chitendewele. Nombe Akunnungu ŵa unonyelo ni chitendewele chachiŵa ni ŵanyamwe. **12** Nkomasyane kwakulosyana unonyelo wa Kilisito. **13** Ntuuka wa Ambuje Che Yesu Kilisito, ni unonyelo wa Akunnungu ni ukamulangano wa Mbumu jwa Akunnungu utame ni ŵanyamwe wose. **14** Ntuuka wa Ambuje Che Yesu Kilisito ni unonyelo wa Akunnungu ni ukamulangano wa Mbumu jwa Akunnungu utame ni ŵanyamwe wose.

Ŵagalatia

1 Une che Paolo, jundi nduna ngaŵa kwa kusagulikwa ni ŵandu
atamuno ngaŵa kwa ukombole wa ŵandu, nambo sagulikwe ni
Che Yesu Kilisito ni Akunnungu Atati, ŵaŵansyusisye Che Yesu,
2 ni achapwetu wose ŵaali pamo ni une tukunkomasya mwanya
mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito jajili ku chilambo cha
ku Galatia. **3** Tukummendela upile ni chitendewele kutyochela
kwa Akunnungu Atati ŵetu ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito.
4 Kilisito ŵalityosisye asyene kuŵa mbopesi kwa ligongo lya
sambi syetu kuti atukulupusye pachilambo changalumbana cha
sambano chi, kwa usache wa Akunnungu ŵetu ni Atati. **(aiōn
g165)** **5** Twakusye Akunnungu moŵa gose pangali mbesi! Eloo.
(aiōn g165) **6** Nkusimosya inkuti pakwaleka chitemape Akunnungu
ŵammilasile kwa upile wa Kilisito ni nkujikuya ngani jambone
jine jine. **7** Isyene ngapagwa Ngani Jambone jine. Nambo
apali ŵandu ŵakuntindanya ŵanyamwe, ŵandu ŵakusaka
kujigalausya Ngani Jambone ja Kilisito. **8** Nambo, iŵaga
jumo jwetu pane achikatumetume ŵa kwinani, channalichile
ngani jine jine jangajikulandana ni ajila jitwannalichile uweji,
alwesechekwe ni Akunnungu! **9** Twamasile kuŵecheta, ni
sambano nguujila nguŵecheta, iŵaga chachinnalichila mundu
jwine Ngani Jambone jine, jangajikulandana ni jejila jimwamasile
kupochela, alwesechekwe ni Akunnungu! **10** Sambano
ngusaka nanonyelesye ŵaani! Nanonyelesye ŵandu, pane
Akunnungu? Ngasachile kwanonyelesya ŵandu, ngangaŵe kose
jwakutumichila jwa Kilisito. **11** Achalongo achinjangu, ngusaka
mmanyilile kuti Ngani Jambone jinanlalichile jila nganijiŵa ngani
ja kutyochela kwa mundu. **12** Nipele une nganinajipochela
kutyochela kwa mundu jwalijose atamuno nganapagwa mundu

juŵanyigenye. Che Yesu Kilisito asyene ni jwamunukulile une.
13 Usyene mwamasile kupilikana indite pakutama kalakala kwa
kulikuya litala lya Chiyahudi lya kwapopelela Akunnungu ni indite
pakwalagasya kwa nnope mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila
Kilisito ni kusaka kwajonanga pangali chanasa. **14** Elo, une
naapundile Ŵayahudi achinjangu achajinji ŵa lisusa limo ni une
kwa kulikuya litala lya Chiyahudi lya kwapopelela Akunnungu,
ni nachalile kuchikamulisya chisyoŵelo cha achambuje ŵetu.
15 Nambo Akunnungu, kwa upile wao ŵasagwile une namose
ngunaŵe kupagwa, ŵamilasile naatumichile. **16** Paŵasachile
kuumunukulila Mwanagwe munkati mwangu kuti nalichile Ngani
Jambone nkati Che Yesu Kilisito kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi,
nganinyaula kukwausya ŵandu ŵane yakuti kuganisya, **17**
namose nganinyaula ku Yelusalemu kukuwonegana ni aŵala
ŵaŵaliji achinduna kabula nganime nduna nambo najawile kaje
ku Alabia, nipele nausile sooni ku Damesiki. **18** Payapite yaka
itatu pe, nipele nakwesile kwaula ku Yelusalemu kukuwonegana
ni che Kefa jwakumanyika kwa liina lya che Petulo, nalonjele
nawo kwa moŵa likumi ni nsano. **19** Nambo nganinaawona
achinduna ŵane ikaŵe che Yakobo, apwao Ambuje. **20**
Gelega gingunnembela gali ga isyene, Akunnungu akumanyilila
kuti nganguŵecheta ya unami. **21** Kanyuma najawile ku
chilambo cha Silia ni Kilikia. **22** Nambo katema ko, mipingo ja
ŵandu ŵakunkukulupilila Kilisito ŵa chilambo cha ku Yudea
ŵaliji nganamone une. **23** Chiŵachimanyaga ni chechila pe
chiŵachipilikene, “Jwejula mundu juŵatusawisye uwe kalakala,
sambano akulalichila chikulupi chilachila cha Ngani Jambone
chiŵalingaga kuchijonanga kalakala chila.” **24** Nipele, ŵaakusisye
Akunnungu kwa ligongo lyangu une.

2 Payamasile yaka likumi ni ncheche, une ni che Banaba
twajawile sooni ku Yelusalemu, twalongene ni che Tito. **2**
Najawile kweleko pakuŵa Akunnungu ŵamunukulile kuti nyaule.
Patwatemi nkungulu pamo ni achakulu pe, naasalile nkati Ngani
Jambone jinalalichile ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. Natesile yele
kuti masengo gangu ganatesile, ni gangugapanganya sambano,
ganaŵe gangalimate. **3** Nambo, namose ajangu che Tito, jwali
Mgiliki, nganakanganichiswa kuumbala, **4** atamuno kwaliji ni
ŵandu ŵaŵalitendaga ŵakukulupilila achinjetu ŵaŵasachile
aumbale. Ŵandu ŵaŵalijinjisye kwa chisyepela ni kuuchilichisya
kulecheleswa kwetu kutuli nako kwakulumbikana ni Kilisito
Che Yesu, kuti atutende achikapolo. **5** Nambo nganitusaka
kwajitichisya namose kanandi, kuti usyene wa Ngani Jambone
usigale ni ŵanyamwe katema kose. **6** Nambo ŵandu ŵakutinji
ali ilongola, iŵaga isyene ŵaliji ilongola pane ngaŵa ilongola,
ngaŵa chindu kukwangu, pakuŵa Akunnungu ngakulamula
kwa kulolechesya indu ya paasa, ŵandu wo nganakola indu
yasambano yakunyonjechesya une. **7** Kwayele, ŵaimanyilile kuti
Akunnungu ŵangulupilile kuti nalalichile Ngani Jambone kwa
ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi mpela iŵatite pakwakulupilila che
Petulo kwalalichila Ŵayahudi. **8** Pakuŵa Akunnungu ŵantesile
che Petulo kuŵa nduna kwa Ŵayahudi, ni jujojo jwandesile une
nombe kuŵa nduna kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. **9** Nipele,
che Yakobo, che Petulo ni che Yohana, ŵaŵaliji ilongola achakulu,
paŵaimanyilile kuti Akunnungu ŵambele upile wa masengo ga
jikajikape ga, ŵatukamwile uwe makono, une ni che Banaba,
chiŵe chimanyisyo cha kuti tuli ŵamo. Uwe twajawile kupanganya
masengo kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ni ŵanyawo kwa
Ŵayahudi. **10** Nambo ŵatuŵendile chindu chimo kuti, tukaaliŵalila

ŵakulaga ŵaali mu mpingo wa ŵandu ŵakwakulupilila Che Yesu, chelecho none nachikamulichisye kuchitendekanya. **11** Nambo che Petulo paŵaiche ku Antiokia naakanile paujo pa ŵandu pakuŵa ŵaliji aleŵile. **12** Kundanda, akanaiche ŵandu ŵampepe kutyochela ku che Yakobo, che Petulo ŵalyaga pamo ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. Nambo paŵaiche pe, ŵalesile kulya ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, ni kulisepusya nawo kwa ligongo lya kwajogopa ŵandu ŵaŵakanganichisye ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi aumbale. **13** Nombe achinjangu Ŵayahudi ŵane ŵaliunjile pamo ni che Petulo kutendekanya ya ulamba, nombe che Banaba ŵajinjilwe ni ulamba wao. **14** Nipele, panaiweni kuti indu yakupanganya ngaikwilana ni usyene wa Ngani Jambone, nansalile che Petulo paujo pa ŵandu wose kuti, “Namuno mmwe nli Myahudi, nkutama mpela ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ni ngaŵa mpela Myahudi! Nipele nkukombola chinauli kulinga kwakanganichisya ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi kutama mpela Ŵayahudi?” **15** Isyene, uwe tuli Ŵayahudi chipagwile, ni ngaŵa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵaali ni sambi! **16** Isyene tukwimanyilila kuti ngaikukomboleka mundu kutendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kugajitichisya Malajisyo ga Akunnungu, nambo kwa kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Noweji ŵakwe tumasile kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Tutendekwe ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi chetu kwa Kilisito, ni ngaŵa kwa kugajitichisya Malajisyo. Pakuŵa ngapagwa mundu jwakutendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kugakuya Malajisyo. **17** Sambano, iŵaga tukusosa kutendekwa ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kulumbikana ni Kilisito, uweji tukuŵalanjikwa kuti tuli ŵa sambi, uli, achi chitendo chikulosya kuti Kilisito akwatenda ŵandu apanganye

sambi? Ngwamba! **18** Nambo iŵaga ngugumba sooni Malajisyo gunagagumwile, nipele nguti une ndili jwakulewa. **19** Malajisyo gandesile naimanyilile kuti ngusachilwa kuwa. Kwayele nawile kuti ndyoche mu ulamusi wa malajisyo go kuti ndame kwa ligongo lya kwatumichila Akunnungu. None ŵambikwe pamo ni Kilisito pansalaba. **20** Sambano ngaŵa une sooni jungutama, nambo Kilisito ni ŵakutama nkati mwangu. Umi ungwete sambano mu chiilu, ngwete pakuŵa ngunkulupilila Mwana jwa Akunnungu, juŵanonyele une mpaka ŵautyosisye umi wao kwa ligongo lyangu. **21** Ngangusaka kuukana upile wa Akunnungu. Iŵaga mundu akutendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kugajitichisya Malajisyo ga Akunnungu, nipele, chiwa cha Kilisito changalimate!

3 Ŵanyamwe Ŵagalatia ŵakuloŵela! Ana ŵaani annosile ŵanyamwe? Ntekusalilwa pangasisika nkati chiwa chi Che Yesu Kilisito, kuti ŵaŵambikwe pansalaba mpela ila mwachinsyene intite pakulola kwa meeso genu. **2** Ngusaka kuchimanyilila chindu chimo kutyochela kukwenu, ana mwampochele Mbumu jwa Akunnungu kwa ligongo lya kutendekanya yaikusachilwa ni Malajisyo pane kwa ligongo lya kujipilikanila ni kujikulupilila Ngani Jambone? **3** Ana ŵanyamwe ndi ŵakuloŵela kwanti yelei? Ŵanyamwe mwatandite yose kwa ukamuchisyo wa Mbumu jwa Akunnungu, sambano nkusaka kumalichisya kwa machili genu mwachinsyene? **4** Ana, malagasyo gamwalasile ŵanyamwe galiji gangalimate? Ngaikomboleka! **5** Ana, Akunnungu akumpanga Mbumu jwakwe ni kupanganya yakusimonjeka kukwenu kwa ligongo nkupanganya yaikusachilwa ni Malajisyo, pane kwa ligongo nkujipilikanila Ngani Jambone ni kujikulupilila? **6** Munnole che Iblahimu, mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti

pakusala “Che Iblahimu ŵaakulupilile Akunnungu, ni kwachikulupi cho ŵatendekwe kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu.” **7** Nipele sambano, mmanyilile kuti ŵandu wose ŵakwakulupilila Akunnungu, ŵelewo ali ŵanache ŵa usyene ŵa che Iblahimu. **8** Malembelo ga Akunnungu galongolele kulosya kuti, Akunnungu chiŵatende ŵambone paujo pao ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi kwa litala lya chikulupi. Pakuŵa Akunnungu ŵansalile kaje che Iblahimu Ngani Jambone ji achitiji, “Kwalitala lyenu, ngosyo syose chisikole upile.” **9** Nipele, ŵakwete chikulupi akukola upile pamo ni che Iblahimu ŵaŵakulupilile. **10** Nambo ŵanawose ŵakukulupilila pe kupanganya yaikusachilwa ni Malajisyo alweseche. Pakuŵa, Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Jwalijose jwangakukamulisya ni kupanganya yose yailembekwe mchitabu cha Malajisyo, jwele jwanlweseche.” **11** Sambano ikulosya kuti Malajisyo ngagakuntenda mundu aŵe jwambone paujo pa Akunnungu, pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mundu jwambone paujo pa Akunnungu chatame kwa chikulupi.” **12** Nambo Malajisyo ngagakukulupilila chikulupi, nambo Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mundu jwakupanganya yaikusachilwa ni Malajisyo chatame kwa Malajisyo go.” **13** Kilisito ŵatuwombwele kutyochela pa malweso ga Malajisyo kwa kulijigalila malweso go kwa ligongo lyetu, pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Alweseche mundu jwalijose jwaŵichikwe pa chitela.” **14** Chiwombosyo cho chatendekwe kuti upile wapegwilwe che Iblahimu watuluchile ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi kwa litala lya Kilisito Yesu, ni kuti kwa litala lya chikulupi tumpochele Mbumu juŵatulanjile Akunnungu. **15** Achalongo achinjangu, chinampe chitagu kutyochela mu umi wetu wa lyuŵa ni lyuŵa. Iŵaga ŵandu ŵaŵili aŵichilene malangano kwa kulumbilila, ni ngapagwa

mundu jwakukombola kupungusya pane kujonjechesya chindu mu gele malangano. **16** Nipele, Akunnungu ŵampele che Iblahimu chilanga ni uŵelesi wao. Malembelo ga Akunnungu ngagakusala, “Ni iŵelesi yao” nambo gakuti, “Ni uŵelesi wao,” yaani jumo pe, ni jwelejo ali Kilisito. **17** Chingusaka kuŵecheta ni achi, Akunnungu ŵatesile lilangano lyakwe, ŵaŵechete isyene. Malajisyo gaiche payapite yaka machila ncheche ni makumi gatatu. Malajisyo go ngagakukombola kulityosya lilangano lya Akunnungu namose kuchitema chilanga. **18** Pakuŵa, chilanga cha Akunnungu chikakulupilile kugajitichisya Malajisyo, nipele, ntuuka wo ngaukakombole kukulupilila chilanga cha Akunnungu. Nambo Akunnungu kwa ligongo lya wema wakwe, ŵapele ntuuka che Iblahimu, kwa ligongo lya lilangano lyo. **19** Sambano Malajisyo gana masengo gachi? Malajisyo gajonjechekwe pelepo ligongo lya kulosya sambi sili chindu chachi, mpaka pataiche ajula uŵelesi u che Iblahimu juŵapele chilanga chila. Malajisyo gaiche ni achikatumetume ŵa kwinani kwa litala lya che Musa juŵaliji jwakwilanya. **20** Nambo jwakwilanya ngakusachilwa kwa ligongo lya chindu chachikungamba mundu jumo, ni Akunnungu ali ŵamo pe. **21** Uli, Malajisyo gakukanilana ni chilanga cha Akunnungu? Ngwamba! Pakuŵa, naga gakakopweswe malajisyo gagakukombola kwapa ŵandu umi, nipele, tukakombwele kutendekwa ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kugajitichisya malajisyo. **22** Nambo, Malembelo ga Akunnungu gamasile kuŵecheta kuti chilambo chose chili paasi pa ulamusi wa sambi, kwayele, aŵala ŵaakukulupilila apegwe ntuuka waulanjile Akunnungu, kwa kwakulupilila Che Yesu Kilisito. **23** Nambo chikanaiche chikulupi, twataŵikwe ni Malajisyo nti ŵataŵikwe, mpaka chikulupi cho pachichiunukulikwe. **24** Nipele,

Malajisyo galiji ni ulamusi pachanya uwe mpaka paŵaiche Kilisito, kuti kwa litala lya chikulupi tukundikwe kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu. **25** Nambo pakuŵa chikulupi chiiche, malajisyo nganigakola ulamusi pachanya petu. **26** Kwa litala lya chikulupi, ŵanawose ndi ŵanache ŵa Akunnungu mu kulumbikana ni Kilisito. **27** Pakuŵa ŵanyamwe wose umwabatiswe ni kulumbikana ni Kilisito, ntame mpela yakuti pakusaka Kilisito. **28** Kwayele ngapagwa sooni kutindana pasikati ja Myahudi ni jwangaŵa Myahudi, kapolo ni jwalechelelwe, jwankongwe ni jwannume. ŴAnawose ndi chindu chimo kwa kulumbikana ni Che Yesu Kilisito. **29** Iŵaga ŵanyamwe ndi ŵandu ŵakwe Kilisito, sambano ndi uŵelesi u che Iblahimu, chimpochele achila chalanjile Akunnungu.

4 Nambo une nguti yeleyi, juchajigale indu iŵagosele, aŵaga mwanache akuŵa mpela kapolo namuno ali nsyene ipanje. **2** Katema kose ko jwelejo ali paasi pa ulamusi wa ŵandu ŵakunlela ni ŵakwajimilila ipanje yakwe mpaka katema kakaŵichikwe ni atatigwe. **3** Iyoyo noweji patwaliji ngatukuumanyilila usyene twaliji achikapolo ŵa masoka gagakutawala pachilambo. **4** Nambo pakaichile katema kakaŵichikwe, Akunnungu ŵannajisye Mwanagwe, ŵaŵapagwile ni jwankongwe ni kulongoswa ni Malajisyo, **5** kuti ŵawombole aŵala ŵakulongoswa ni Malajisyo kuti uwe tukombole kutendekwa ŵanache ŵa Akunnungu. **6** Ni pakuŵa ndi achiŵanagwe, Akunnungu ŵannajisye Mbumu jwa Mwanagwe mmitima jetu, Mbumu jwakuŵilanga, “Aba”, malumbo gakwe “Atati!” **7** Nipele mmwe nganimma kapolo sooni, nambo mwana ni pakuŵa mmwe ndi mwana, Akunnungu champe indu yose yaŵisile chilanga kwa achiŵanagwe. **8** Kalakala pamwaliji ngakwamanyilila Akunnungu, mwaliji

achikapolo ŵa minungu jangalimate. **9** Nambo sambano nkwamanyilila Akunnungu pane nkumanyika ni Akunnungu, kwa chichi nkugaujilila sooni majiganyo gandanda gagali gakulepetela ni gamapunguchilwe? Nkusaka kugatumichila sooni? **10** Kwa chichi nkuchenjeuka ni kukamulisya masyoŵelelo genu ga moŵa ni miesi ni katema ni yaka? **11** Ngwete lipamba nkati ŵanyamwe, pakuŵa ikukomboleka kuti nalisawisye pangali chindu kwa ligongo lyenu. **12** Achalongo achinjangu, ngunchondelela mmeje mpela une, pakuŵa namose une naliji mpela ŵanyamwe. Nganimumbanganyichisya ungalimate wauli wose. **13** Nkumanyilila kuti ulwele uwasimene wambele lipesa lya kunlalichila Ngani Jambone kaandanda. **14** Namuno ulwele wangu waliji mpela malagasyo gamakulungwa kukwenu, nganimunyelusya namose kuungana, nambo mwambochele mpela katumetume jwa kwinani jwa Akunnungu ni mwambochele mpela nkumpochela Kilisito Yesu nsyene. **15** Ŵanyamwe mwaliji ŵakusengwa! Sambano chinsimene chichi? Pakuŵa ngunsalila umboni usyene kuti pa moŵa gala ikakomboleche, nkatyosisye meeso genu ni kuumba une. **16** Ana, une mele jwammagongo jwenu ligongo ngunsalila yaili ya usyene? **17** Ŵele ŵandu akulosya kuti akunchenjeuchila ŵanyamwe, nambo nningwa wao nganiuŵa wambone. Ŵanyawo akusaka ŵanyamwe ni une tutindane kuti nkombole kwachenjeuchila. **18** Ili yambone kukola lung'wanu kupanganya indu yambone moŵa gose, ngaŵa katema pangutama ni ŵanyamwe pe. **19** Achiŵanangu ŵangunnonyela, mpela jwankongwe yakuti pakukola chilungusi pakuligopola, none iyoyo, ngunkolela chilungusi sooni mpaka pachimme ni uŵele wa Kilisito nkati mwenu. **20** Ngasachile kuŵa nomwe sambano, kuti mechete ni ŵanyamwe kwa

kulitimalika. Pakuŵa ngwete lipamba kwa ligongo lyenu. **21** Musalile ŵanyamwe ŵankusaka kulongoswa ni Malajisyo, ana ngankumanyilila igakuti kusala Malajisyo? **22** Ilembekwe muitabu ya Malajisyo kuti che Iblahimu ŵakwete achiŵanagwe ŵaŵili, jumo ŵapagwile ni jwankongwe kapolo ni jwine ŵapagwile ni ŵankwakwe juŵalombele. **23** Juŵapagwile ni jwankongwe kapolo jula ŵapagwile mpela yakuti pakupagwa ŵandu ŵane ni juŵapagwile ni ŵankwakwe jula ŵapagwile kwa chilanga cha Akunnungu. **24** Maloŵe ga gali mpela chitagu, ŵele achakongwe ŵaŵili ali chitagu cha malangano gaŵili. Lilangano lyaandanda lili lyelila lilyatendekwe pa chitumbi cha Sinai lyalikungamba che Hajili ni achiŵanagwe ŵaŵapagwile mu ukapolo. **25** Che Hajili akulandanywa ni chitumbi cha Sinai chachili mu chilambo cha Alabia, nombe chili chitagu cha musi wa Yelusalemu ja sambano, pakuŵa weleu uli musi wauli mu ukapolo pamo ni ŵakutama mwelemo. **26** Nambo Yelusalemu ja kwinani uli musi waulechelelwe, ni musi wo uli achikulu ŵetu. **27** Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Nsengwe, mmwe ŵangankuŵeleka, nlulute mmwe ŵanganimmeleche mwanache, Pakuŵa ŵanache ŵa jwankongwe jwalekangene ni ŵankwawo ali achajinji, kupunda ŵanache ŵa jwankongwe jwakwete ŵalume.” **28** Nipele achalongo achinjangu, ndi ŵanache ŵa Akunnungu ŵampagwile kutyochela mu chilanga chao mpela yaili ku che Isaka. **29** Nambo mpela ila moŵa gala, ajula mwanache juŵapagwile mpela yakuti pakupagwa ŵandu ŵane ŵanlagesye ajula juŵapagwile kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu, iyoyo ni yaili mpaka sambano. **30** Nambo ana Malembelo ga Akunnungu gakuti uli? Gakuti, “Mumminje jwankongwe kapolo jo ni mwanagwe, ligongo mwanagwe kapolo ngaapochela

yaigosekwe pamo ni mwanache jwa jwankongwe jwalechelelwe.”
31 Nipele achapwanga, uwe nganituŵa ŵanache ŵa jwankongwe
kapolo jula, nambo tuli ŵanache ŵa jwankongwe jwalechelelwe.

5 Pakuŵa Kilisito atulechelele kutyochela mu ukapolo. Nipele
njimanje mpela ŵandu ŵalechelelwe, ni kasinjitichisya kuŵa mu
itaŵiko ya ukapolo sooni. **2** Mpilikane! Une che Paolo ngunsalila
ŵanyamwe kuti mwajitichisyaga kuumbala, Kilisito chawoneche
ngaŵa chindu kukwenu. **3** Uneji ngusala pangasisa, mundu
jwakwitichisya kuumbala akusachilwa akamulisye Malajisyo
gose ga Akunnungu gaŵapele che Musa. **4** Iŵaga nkusosanga
tuŵalanjikwe ŵandu ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala
lya kugakamulisya malajisyo, nlisapwile kwakutalichila ni Kilisito
ni nkanile wema wa Akunnungu. **5** Nambo uweji tukulolela
kutendekwa ŵandu ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya
chikulupi ni kwa litala lya machili ga Mbumu jwa Akunnungu,
tukulindilila chele chindu. **6** Pakuŵa twalumbikanaga ni Che
Yesu Kilisito, kuumbala pane ungaumbala ngakukutenda chindu.
Nambo chachili chambone chili chikulupi chachikuloswa kwa
kunonyelana. **7** Mwaliji nkupanganya yambone mu utame
wenu! Ana ŵaani annekasisye kuti nkaupilikanichisya usyene?
8 Jwatesile chelechi nganaŵa Akunnungu ŵakumbilanga
ŵanyamwe. **9** Majiganyo ga unami ga, gali mpela amila kanandi
jajikututumusya utandi wantundu. **10** Nkulumbikana kwetu
ni Ambuje ngukulupilila kuti chituŵe ni ntima umo. Jwelejo
jwakunsupusyanga chalamulikwe ni Akunnungu, namose aŵe
ncheni. **11** Achalongo achinjangu, iŵaga ngwendelechela
kwalalichila ŵandu aumbale, ligongo chi ngusauswa? Ikaliji
yeleyo, ŵandu ngakachimwe ni kulalichila kwangu yankati nsalaba
wa Kilisito. **12** Mmbaya ŵele ŵakunsausya ŵanyamwe kwa

kunkanganichisya mmumbale akalikatile iŵalo yao ya uŵelesi. **13** Ŵanyamwe achalongo achinjangu mwaŵilanjikwe ni Akunnungu nlechelelwe kutyochela mu ukapolo. Nambo kulecheleswa kwenu kunaŵe ligongo lya kujikuya tama simpagwilwe nasyo, nambo ntumichilane kwa unonyelo. **14** Pakuŵa Malajisyo gose gakumalila kwakukamula lilajisyo limo, nombelyo, “Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene.” **15** Nambo mwalumanaga ni kulyangana mpela inyama ya chikali ya mwikonde, nlilolechesye kuti ngasinjonangana. **16** Nipele nguti yelei: Utame wenu ulongoswe ni Mbumu jwa Akunnungu, ni ŵanyamwe ngasankuya sooni tama sya chiilu syangalumbana simpagwilwe nasyo. **17** Pakuŵa tama simpagwilwe nasyo sikukanilana ni yakuisaka Mbumu jwa Akunnungu ni yakuisaka Mbumu jwa Akunnungu ikukanilana ni tama sya chiilu syangalumbana simpagwilwe nasyo. Yeleyo indu iŵili ikukanilana, kwa ligongo lyo ngankombolanga kupanganya inkusaka mwachinsyene. **18** Nambo iŵaga nkulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, nganimma sooni paasi pa ulamusi wa Malajisyo. **19** Nipele masengo gagakutyochelela ni tama sya chiilu syangalumbana simpagwile nasyo ni, chigwagwa ni chikululu ni lipamo, **20** kupopelela inyago ni usaŵi ni umagongo ni uwanga ni wiu ni lutumbilo ni chilema ni makani ni kujitindanya mipingo ja ŵandu, **21** kuchimwa ni kukolelwa ni chindimba changalumbana ni indu ine yaikulandana ni yeleyo, ngunjamuka mpela inatite pakulongolela kunjamuka, ŵandu ŵakupanganya yeleyo ngaajinjila mu Umwenye wa Akunnungu. **22** Nambo mundu jwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu akuŵa ni unonyelo ni lukondwa ni chitendewele ni upililiu ni ntima wa kutyosya ni umbone ni chikulupilichiko, **23** kulitimalika ni kulisiŵila kutenda sambi. Ngapagwa malajisyo

gagakukombola kuikanila indu yi. **24** Nombe ŵandu ŵaali ŵakwe Kilisito Yesu, asiŵambile tama syao syangalumbana syapagwile nasyo ni kuleka kuipanganya indu yangalumbana iŵanonyelaga kuipanganya. **25** Twatamaga kwa kulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, nipele tukuye yakuti kusaka Mbumu jwa Akunnungu. **26** Tukalilapa, ni tunatandane atamuno kukolelana wiiu.

6 Achalongo achinjangu, iŵaga mundu chapanganye sambi, ŵanyamwe ŵankulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu munjamuche mundu jo kwa kulitimalika. Nambo nlilolechesye mwachinsyene kuti nkalinjikwa. **2** Njigalilane misigo, kwakupanganya yeleyo chingamalichisye malajisyo ga Kilisito. **3** Pakuŵa mundu aliganisyaga kuti ŵelewo ali chindu, namuno ŵelewo nganaŵa chindu, akulilambusya asyene. **4** Nambo jwalijose alolechesye yakuti pakutama. Iŵaga akutama yambone, chakombole kusangalalila nsyene pangalilandanya ni utame wa mundu jwine. **5** Pakuŵa jwalijose chalamulikwe kwa ipanganyo yakwe nsyene. **6** Mundu jwalijose jwakujiganywa Ngani Jambone akusachilwa angaŵile jwakunjiganya indu yambone yakwete. **7** Nkalambusyana, Akunnungu ngakutendelwa chipongwe, pakuŵa chachili chose chakupanda mundu, chelecho ni chaagungule. **8** Pakuŵa mundu jwakupanda kwakusikuya tama syangalumbana syapagwile nasyo, chaagungule uwonasi nambo jwakupanda kwa kulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, chagungule umi wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **9** Sooni tukapela kutendekanya yambone, pakuŵa naga ngatukupwa ntima chitugungule kwa katema kakwe. **10** Nipele, kila patukukola lipesa, twatendele ŵandu wose indu yambone, nnopennope kwa achinjetu ŵakunkulupilila Che Yesu. **11** Nlole inguti pakunnembela malembo gamakulungwa kwa nkono wangu

nansyene! **12** Aŵala wose ŵakusaka kuloleka ŵakusalala kwa indu ya mchiilu ni ŵakunkanganichisya ŵanyamwe mmumbale. Akupanganya yeleyo kuti anasauche kwa ligongo lya kujiganya pe nkati nsalaba wa Kilisito. **13** Pakuŵa namose ŵaumbele ŵala ngakugapilikanichisya Malajisyo, nambo akusaka ŵanyamwe mmumbaswe akombole kulifuna kuti ntekwajitichisya ligongo lya kuumbala kwa iilu yenu. **14** Nambo une ngangulifuna kwa chachili chose, ikaŵe ngulifunila kuŵambikwa pansalaba Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito, pakuŵa kwa litala lya nsalaba wo, indu yose ya pachilambo ili yangalimate kukwangu ligongo ndili nti mundu juwile kwa indu yo. **15** Pakuŵa kuumbala atamuno ungaumbala ngaŵa chindu, nambo chindu chachikulungwa chili mundu kutendekwa jwasambano. **16** Ni wose ŵakukulupilila yeleyo, ngwasachila chitendewele ni chanasa, ŵandu ŵa ku Isilaeli, ni ŵandu wose ŵa Akunnungu. **17** Chitandile sambano anaasausye mundu sooni nkati indu yi, pakuŵa ngwete chimanyisyo pa chiilu pangu chachikulosya kuti une ndili jwakwe Che Yesu Kilisito. **18** Achalongo achinjangu, upile wa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito utame ni ŵanyamwe wose. Eloo.

Ŵaefeso

1 Une che Paolo, nduna jwa Kilisito Yesu kwa unonyelo wa Akunnungu. Ngunnembela ŵanyamwe ŵandu ŵa Akunnungu ŵankutama ku Efeso, ŵankukulupilichika nkulumbikana ni Kilisito Yesu. **2** Ngummendela upile ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu Atati ŵetu ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito. **3** Twakusye Akunnungu ŵaali Atati ŵa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. Pakuŵa nkulumbikana ni Kilisito, atupele uwe upile wose waukutyochela kwinani kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu. **4** Namose chilambo chikanaŵe gumbikwa, Akunnungu ŵatusagwile uwe kuti tuŵe ŵandu ŵakwe nkulumbikana ni Kilisito, kuti tuŵe ŵaswela ni ŵangali sambi paujo pao. Kwa ligongo lya unonyelo wao, **5** Akunnungu ŵasachile chitandile kundanda, ni ŵatusagwile uwe, kuti tutendekwe ŵanache ŵao kwa litala lya Che Yesu Kilisito. Yeleyi ni iŵatite pakunonyelwa ni kusaka. **6** Nipele twalape Akunnungu kwa ligongo lya umbone wao wekulu, pakuŵa ŵatupele Mwanagwao juŵannonyele nti ntuuka. **7** Kwa kulumbikana ni Kilisito uwe tukuwombolwa kwa miasi jao, yaani tukulecheleswa sambi syetu. Yele ni wautite ukulu wa upile wao, **8** uŵatujitilile kwakuchuluka kwa lunda lose ni umanyilisi wakwe wose. **9** Akunnungu atesile achila chiŵasakaga kuchipanganya. Atumanyisye yantemela yaisachile amalichisye kwa litala lya Kilisito. **10** Yeleyo chiitendekwe pa katema kakaŵichikwe ni Akunnungu, pachasonganganye indu yose pamo yaili kwinani ni yaili mu chilambo ni yose ilongoswe ni Kilisito. **11** Kwa kulumbikana ni Kilisito, uwe twasagulikwe tuŵe ŵandu ŵakwe mpela iŵatite pakusaka Akunnungu chitandile kalakala. Akunnungu akupanganya indu yose mpela yakuti pakusaka ni kulamula nsyene. **12** Kwa yeleyo, uweji ŵatulongolele

kwakulupilila Kilisito, tuulape ukulu wa Akunnungu. **13** Ni
ŵanyamwe ŵandu ŵangaŵa ŴAyahudi nombe, mwapilikene
utenga wa usyene, yaani Ngani Jambone jajikunnyichisya
ukulupusyo. Mwakulupilile Kilisito, nombe Akunnungu kwakulosya
kuti ŵanyamwe ndi ŵandu ŵakwe, kwakulumbikana ni Kilisito
annembile chimanyisyo kwakumpa Mbumu jwa Akunnungu
mpela iŵatite pakulanga kalakala. **14** Mbumu jo ni jwakwimilila
indu yose yalanjile Akunnungu kwa ŵandu ŵakwe. Chindu chi
chikutumanyisya kuti Akunnungu chiŵawombole ŵandu ŵakwe.
Tuulape ukulu wakwe. **15** Kwa ligongo lyo, chitandile panapilikene
inkuti pakwakulupilila Ambuje Che Yesu ni inkuti pakwanonyela
ŵandu wose ŵa Akunnungu, **16** une nganguleka kwatogolela
Akunnungu kwa ligongo lyenu. Ngunkumbuchila mmapopelo
gangu. **17** Ngwendelechela kwapopela Atati ŵaali ni ukulu,
Akunnungu ŵa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito, ampe ŵanyamwe
Mbumu jwakwe kuti nkole lunda ni chiunukuko kuti nkombole
kwamanyilila ŵelewo uchenene. **18** NgwaŴenda Akunnungu
ambunukule mitima jenu kuti nkombole kulola lilanguka lyakwe
kuti mmanyilile chilolelo chammilasile ni ukulu wekulungwa wa
upile uŵaagosele ŵandu ŵakwe, **19** ni kugamanyilila machili
gakwe gamakulungwa nnope kwetu uwe ŵatukwakulupilila.
Machili gagakupanganya masengo mwa uweji ni gakulandana
ni machili gamakulungwa gala, **20** gaŵatumie paŵansyusisye
Kilisito ni kuntamika kunkono wakwe wa kundyo wa machili
kwinani. **21** Kweleko Kilisito ali jwankulu pachanya pa achakulu
wose ni ŵaali ni ulamusi wose ni machili ni mamwenye. Ni liina
lyakwe lili lyekulu pachanya meena gaakupegwa ŵandu pa
chilambo chi ni chilambo chachikwika. **(aiōn g165)** **22** Akunnungu
ŵapele Kilisito ulamusi pa indu yose. Nombe Akunnungu

ammisile awe ntwe wa mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito kuti alongosye indu yose. **23** Wandu wakunkulupilila Kilisito ali chiilu cha Kilisito, nombewo ali utindimisyo wa Kilisito wakutimisya indu yose.

2 Wanyamwe kalakala mwaliji wawe mu utame wa mmbumu kwa ligongo lya ungaajitichisya Akunnungu ni sambi syenu. **2** Katema ko mwatemi malinga ni wende wangalimate wa wandu wa chilambo chino. Mwampilikanichisye jwankulu jwa masoka ga machili jwa kwiunde, lisoka lyalikwatawala sambano wandu wangakwajitichisya Akunnungu. **(aiōn g165)** **3** Kalakala, noweji twaliji mpela welewo. Twatemi kwakukuya tama syangalumbana sitwapagwile nasyo ni kutendekanya yeila pe yakuinonyelesya iilu ni lunda lwetu. Kwa ligongo lya kulandana kwetu nkupagwa, twawajilwe kulamulikwa ni Akunnungu mpela wandu wane. **4** Nambo Akunnungu ali wa chanasa chachijinji, watunonyele uweji kwa unonyelo wao wekulungwa, **5** namose patwaliji mpela tuwile mu utame wetu wa chimbumu, kwa ligongo lya sambi syetu, Akunnungu watutesile wajumi pamo ni Kilisito. Kwayele tukulupwiswe kwa upile wa Akunnungu. **6** Kwa kulumbikana kwetu ni Che Yesu Kilisito, Akunnungu atusyusisye pamo nawo kuti tukatawale pamo nawo kwinani. **7** Watesile yeleyo kuti alosye umbone wao wekulungwa wangaukupimika kwa iwelesi yose ichiiche kwa litala lya unonyelo wakwe nkulumbikana kwetu ni Che Yesu Kilisito. **(aiōn g165)** **8** Pakuwa, kwa umbone wa Akunnungu, nkulupwiche kwa litala lya chikulupi. Chelecho ngachikutyochela kukwenu mwachinsyene nambo uli ntuuka wa Akunnungu. **9** Ngawa kwa ipanganyo yenu, kwayele mundu jwalijose akalikusya kwa chachili chose. **10** Akunnungu atugumbile ni kuwa wasambano, ni kwa kulumbikana kwetu

ni Che Yesu Kilisito, ŵatugumbile kuti tutame ni kupanganya yambone yaiŵichikwe chile ni Akunnungu tuipanganye. **11** Nipele nkumbuchile imwatite pakuŵa kalakala ŵanyamwe ŵandu ŵangaŴa Ŵayahudi ŵankuŵilanjikwa ŵangaumbala ni Ŵayahudi ŵakuliŵilanga ŵaumbele, kwa ligongo lya chindu chachitendekwe ni ŵandu mu iilu yao. **12** Kele katema ko mwaliji ngankwamanyilila Kilisito, ŵanyamwe mwasapulikwe kutyochela mu Ŵaisilaeli ŵaŴasagulikwe ni Akunnungu. Mwaliji achalendo pasikati jao. Nganinkola chachili chose pa chilanga cha Akunnungu chiŵachilanjile kwa ŵandu ŵakwe ni mwatemi pachilambo pangali chilolelo ni kwamanyilila Akunnungu. **13** Nambo sambano, nkulumbikana ni Kilisito Yesu, ŵanyamwe umwaliji kwakutalika kalakala, nli pachiŵandi kwa litala lya miasi ja Kilisito. **14** PakuŵaKilisito nsyene atujigalile chitendewele chakwatenda Ŵayahudi ni ŵandu ŵangaŴa Ŵayahudi kuŵa ŵamo. Kwa litala lya kuchityosya chiilu chao mpela sadaka, ŵautyosisye umagongo uwaliji nkwalekanganya mpela likumba pasikati jao. **15** Ŵelewo ŵagatyosisye Malajisyo ga Chiyahudi pamo ni majiganyo gakwe kuti ŵaatende Ŵayahudi ni ŵandu ŵangaŴa Ŵayahudi kuŵa ŵamo nkulumbikana nawo, ni kwa kutenda yele ŵachiichenawo chitendewele. **16** Kwa kuchityosya chiilu chakwe mpela sadaka pa nsalaba, Kilisito aujonasile umagongo wao. Kwa nsalaba ajitesile mipingo jiŵili jo kuŵa ŵamo ni kwajilanya ni Akunnungu. **17** Nipele, Kilisito ŵaiche kukulalichila Ngani Jambone ja chitendewele kukwenu ŵanyamwe ŵandu ŵangaŴa Ŵayahudi, ŵandi kwakutalikangana ni Akunnungu ni kwa Ŵayahudi ŵaali chiŵandi ni Akunnungu. **18** PakuŵaKutyochela ni aila yaitesile Kilisito, uweji wose, Ŵayahudi ni ŵandu ŵangaŴa Ŵayahudi, tukukombola kwajaulila Atati kwa litala lya

Mbumu jwa Akunnungu jumo. **19** Nipele chitandile sambano,
ŵanyamwe ŵandu ŵangaŴa ŴAyahudi nganimma achalendo
sooni namose nganimma ŵakupita. Sambano ndi ŵandu ŵa
nnango umo pamo ni ŵandu ŵa Akunnungu, ni sooni ŵaali mu
nyuumba ja Akunnungu. **20** Iyoyo ŵanyamwe ntaŴikwe pa nsingi
wauŴichikwe ni achinduna ni ŵakulondola ŵa Akunnungu ni Che
Yesu Kilisito asyene lili luchanamila lwekulungwa lwakwimichila
nyuumba. **21** ŴAelewo ni ŵakujilumbikanya nyuumba jose
ni kujikusya mpaka jiŴe Nyuumba ja Akunnungu jajiswela
jajityosyekwe kwa ligongo lya Ambuje. **22** Nkulumbikana ni
Kilisito, nomwe ŵakwe nkutaŴikwa pamo ni ŵandu ŵane wose,
mme pakutama pao Akunnungu kwa litala lya Mbumu jwakwe.

3 Kwa ligongo li, une che Paolo, ndili jwantawe kwa ligongo
lya kwatumichila Che Yesu Kilisito ni kwa ligongo ngunnalichila
ŵanyamwe ŵandu ŵangaŴa ŴAyahudi. **2** Isyene mpilikene kuti,
kwa upile wao, Akunnungu ambele masengo ga kwa ligongo
lyenu. **3** Akunnungu amunukulile nachimanye chindu chantemela
chachisisiche, mpela inalongolele kunnembela kwa wipi. **4**
Ni ŵanyamwe mwasyomaga yeleyi, chinkombole kumanyilila
inguti kuumanyilila ntemela wa Kilisito. **5** Kalakala ŵandu
nganamanyiswa chantemela cho, nambo sambano Akunnungu
ŵaunukulile achinduna ni ŵakulondola ŵao ŵaswela achimanyilile
chantemela cho kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu. **6**
Ntemela wene ni weleu, kwa litala lya Ngani Jambone ŵandu
ŵangaŴa ŴAyahudi akupegwa ni Akunnungu upile wao yalumo
ni ŴAyahudi. ŴAndu wo ali iŴalo ya chiilu chimo, nombewo
akupochela iyoyo liuto lya indu ya chilanga cha Akunnungu kwa
litala lya Kilisito Yesu. **7** Natendekwe katumetume jwa Ngani
Jambone kwa litala lya ntuuka wa umbone wambele Akunnungu

kwa litala lya machili gao. **8** Uneji ndili mundu jwannandi kupunda ŵandu wose ŵa Akunnungu, nambo Akunnungu ambele ntuuka wa kwalalichila ŵandu ŵangaŴa ŴAyahudi Ngani Jambone ja upile wa Kilisito wangaukukomboleka kuŴalanjikwa. **9** Nasagulikwe kuti naalosye ŵandu wose chantemela cha Akunnungu yachikuti pakupanganya masengo. Akunnungu ŵaŴagumbile indu yose, ŵasisile chantemela cho kwa iŴelesi yose chitandile kalakala. **(aiōn g165)** **10** Nambo sambano, kwa litala lya mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ni ŵakutawala ni ŵaali ni machili kwinani alumanyilile lunda lwa Akunnungu mu indu yose. **11** Akunnungu ŵatesile yele kwa litala lya Ambuje ŵetu Kilisito Yesu mpela iŵasachile moŴa gose pangali mbesi. **(aiōn g165)** **12** Kwa kulumbikana ni Che Yesu Kilisito ni kwa kwakulupilila ŵelewo tukukombola kwajaulila Akunnungu nkulimbila ni pangali lipamba. **13** Nipele ngunchondelela kuti kasintenguka ntima kwa kulaga kungulaga kwa ligongo lyenu, pakuŵa ayi yose ili kwa ligongo lya ukulu wenu. **14** Kwa ligongo li ngutindiŵala kwapopela Atati, **15** kutyochela kukwao ngosyo syose kwinani ni pachilambo tutupochele meena ga usyene. **16** NgwaŴenda Akunnungu, ŵaali winji wa ukulu, anlimbisye mitima jenu kwa machili ga Mbumu jwakwe. **17** Ni Kilisito atame mmitima jenu kwa chikulupi. Ngumpopelela kuti nkole michiga ni kwima nkulimbila mu unonyelo wa Akunnungu, **18** kuti ŵanyamwe pamo ni ŵandu wose ŵa Akunnungu nkombole kuumanyilila unonyelo wa Kilisito, yauli chitando ni uleu ni mu chikwesya ni mu kwendesya. **19** Isyene, nkombole kuumanyilila unonyelo wa Kilisito, waukupunda umanyilisi wose ni kwayele ngumbaswe ni ujenelo wose wa Akunnungu. **20** Twakusye Akunnungu ŵakukombola kutendekanya gamakulungwa nnope

kupunda itukuiŵenda ni kuiganisya, kwa litala lya machili gao gagakupanganya masengo nkati mwetu. **21** Elo, twakusye Akunnungu kwa litala lya mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ni kwa litala lya Kilisito Yesu nsyene, katema kose ni moŵa gose pangali mbesi. Eloo. **(aiōn g165)**

4 Nipele, uneji jundi jwantawe kwa ligongo lya kwatumichila Ambuje, ngunchondelela ntame mpela yatite kunsalila Akunnungu ntame paŵammilasile. **2** Mmeje ŵakulitimalika ni chitungato ni ŵakupililila, mpilililane jwine ni jwine kwa unonyelo. **3** Nlimbile nnope kuugosa umo wauichiswe ni Mbumu jwa Akunnungu kwa litala lya chitendewele chachikunlumbikanya. **4** Chipali chiilu chimo cha Kilisito ni Mbumu jwa Akunnungu jumo, nti chilolelo chimwaŵilanjikwe ni Akunnungu chachitite kuŵa chimo. **5** Apali Ambuje ŵamo ni chikulupi chimo ni ubatiso umo. **6** Akunnungu ŵamo, ŵaali Atati ŵa wose, ŵelewo ali pachanya pa wose ni akupanganya masengo kupunda wose ni ali nkati mwa ŵandu ŵakwe wose. **7** Kila mundu pasikati jetu apochele ntuuka kutyochela kwa Akunnungu mpela yatite pakupegwa ni Kilisito. **8** Mpela ila igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, “Paŵakwesile kwinani, ŵaulongwesye mpingo wa ŵandu ŵataŵikwe, ni ŵapele ŵandu mituuka.” **9** Nipele, pakuŵecheta, “Ŵakwesile kwinani,” ana malumbo gakwe chichi? Malumbo gakwe ni kuti ŵatulwiche kaje mpaka paasi chilambo. **10** Ŵelewo ŵaŵatulwiche ali ŵawowo ŵaŵakwesile kwinani nnope kupunda kwiunde kose kuti aitende indu yose yaigumbile imalile. **11** Jwelejo ni juŵasagwile ŵandu ŵane kuŵa achinduna ni ŵane kuŵa ŵakulondola ŵa Akunnungu ni ŵane kuŵa ŵakulalichila Ngani Jambone ni ŵane kuŵa ŵakuchinga ni ŵakwiganya. **12** Ŵatesile yeleyo kuti akombole kwaŵika chile

ŵandu wose ŵa Akunnungu kwa ligongo lya masengo ga Chikilisito, kuti achigumbe chiilu cha Kilisito. **13** Kwayele uweji wose tulumbikane kwapamo mu chikulupi ni kummanyilila Mwana jwa Akunnungu, tuŵe ŵatukusile mu chikulupi ni kuuichila utindimisyo wa Kilisito. **14** Nipele, ngatuŵa sooni mpela ŵanache, tuchijigalikwaga akuno ni akuno mpela matumbela gagakuutwa ni mbungo jajilijose ja majiganyo gagakutyosekwa ni ŵandu ŵakwalambusya ŵane ni kwasoyasya ŵandu kwa kwalyungasya. **15** Nambo twaŵechetaga yankati usyene kwa unonyelo, tutukule mu chikulupi ni kwaichilila Kilisito, ŵaali ntwe wa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila. **16** Kwa kulongoswa ni Kilisito, iŵalo yose ya chiilu ikulumbikana pamo kwa ntasi ni chiilu chose chikukamulangana kwa ukamuchisyo wa iŵalo yakwe. Nipele chiŵalo chachili chose chapanganyaga masengo uchenene, chiilu chose chikukula ni kuligumba mu unonyelo. **17** Nipele, kwa liina lya Ambuje ngunjamuka yeleyi, kasinjenda sooni mpela ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu, ŵakusikuya ng'anisyo syao syangalimate. **18** Ŵandu wo lunda lwao luli mu chipi, ni alekangenywe ni umi wa Akunnungu kwa ligongo lya kuloŵela kwao ni kukakatima kwa mitima jao. **19** Ŵanyawo nganakola soni ni ajinjile mu chigongomalo ni akusaka kupanganya indu ya soni pangaleka. **20** Nambo ŵanyamwe nganinlijiganya yeleyo nkati Kilisito. **21** Isyene mwapilikene uchenene nkati Che Yesu ni ŵanyamwe ndi ŵakulijiganya ŵakwe, mwajiganyikwe mwa ŵelewo ni usyene wauli nkati mwao. **22** Mwajiganyikwe kuula utame wenu wa kalakala, yaani undu wenu wa kalakala uwaliji nkonasikwa kwa ligongo lya misese ja kulambusya. **23** Mpanganyikwe ŵa sambano mmitima ni ng'anisyo syenu. **24** Mmwale undu wa sambano waupanganyichikwe chisau ni

Akunnungu, waukuloleka kwakutama yambone ni uswela wa usyene. **25** Kwa yeleyo, nneche unami. Jwalijose aŵechete usyene ni njakwe, pakuŵa uwe wose tuli iŵalo ya chiilu cha Kilisito. **26** Mwatumbilaga, ni lutumbilo lwenu lukantendekasya kupanganya sambi, ni lutumbilo lwenu lukalonjela muusi wose. **27** Kasimwapa lipesa Shetani. **28** Juŵajiŵaga akajiŵa sooni, nambo apanganye masengo gambone kwa makono gakwe kuti akole chindu chakwakamuchisya ŵakulaga. **29** Nkaŵecheta maloŵe gangalimate, nambo mmechete maloŵe gambone gagakwalimbichisya ŵandu kuti maloŵe gunkuŵecheta gakamuchisye ŵandu ŵakugapilikana. **30** Ngasimunsupusya Mbumu jwa Akunnungu pakuŵa ŵelewo ali chimanyisyo cha Akunnungu kukwenu chakulosya kuti ŵanyamwe ndi ŵandu ŵakwe, nombe mbumu akulosya lyuŵa lichaiche Akunnungu kukwawombola ŵandu ŵakwe. **31** Ngasimma ni ligogo mu ntima mwe ni ngasimwatumbilila ŵandu ŵane ni ngasimma ni uchimwa ni ngasimmenyana ni kutukana ni kuleka chigongomalo chachili chose. **32** Nambo mme ni mitima jambone ja kukolelana chanasa jwine ni jwine, nnechelesyane mpela yatite pakunnechelesya Akunnungu kwa litala lya Kilisito.

5 Mwasyasye Akunnungu pakuŵa ŵanyamwe ndi ŵanache ŵao ŵakunonyelwa. **2** Ntameje kwa kunonyelana, mpela Kilisito iŵatite pakutunonyela ni kuutyosya umi wakwe kwaligongo lyetu nti mbopesi jakununjila ni sadaka jajikwanonyela Akunnungu. **3** Nambo pakuŵa ŵanyamwe ndi ŵandu ŵa Akunnungu, nipele chikululu ni usakwa wauli wose pane chilema chikakolanjikwa pasikati jenu. **4** Ngasimecheta maloŵe ga soni ni gangalimate pane ga makani ngagakuŵajilwa kose kukwenu, nambo mmbaya kuŵecheta maloŵe gakwatogolela Akunnungu. **5** Mmanyilile

isyene kuti jwachikululu jwalijose ni jwausakwa ni jwalipamo, mundu jwanti yele ali chisau mundu jwakuchipopelela chinyago ni mundu jwalijose jwanti yele ngaapata chindu mu Umwenye wa Kilisito ni wa Akunnungu. **6** Akanlambusya mundu kwa malowe gangalimate, kwa ligongo lya gelego Akunnungu akwalamula wele wangakwapilikanichisya. **7** Nipele wanyamwe nkakamulangana nawo. **8** Wanyamwe kalakala mwaliji pa chipi, sambano wanyamwe ndi wandu wa Ambuje, nkutamanga palulanga. Kwayele ntamanje mpela wandu waali mu lulanga, **9** pakuwa kutama palulanga kukuntenda mpanganye indu yambone ni kupanganya indu yakusaka Akunnungu ni kuwecheta ya usyene. **10** Nchalile kuimanyilila yaikwanonyelesya Ambuje. **11** Nipele nkaliwanganya nkupanganya ipanganyo yangalimate ya mu chipi, nambo mwaichisye wandu palulanga. **12** Ligongo indu yakuipanganya kwachisyepela ikutesya soni namose kuiwalanga. **13** Nambo yose yaikwichiswa palulanga, ikuloleka pangasisika, **14** pakuwa lulanga ni lwalukulosya indu yose pangasisika. Kwa ligongo lyo Malembelo gakuti, “Njimuche mmweji ungonile, nsyuche, nombe Kilisito chanlanguchisye.” **15** Nipele nlilolechesye inkuti kutama. Nkatama mpela wandu wakulowela nambo ntame mpela wandu wandi ni lunda. **16** Ntumie uchenene katema kandi nako kwa kupanganya indu yambone, pakuwa mowa ga gali gakusakala. **17** Kwa ligongo lyo nkawa wakulowela, nambo nsose kuimanyilila aila yakuisaka Ambuje mpanganye. **18** Kasinkolelwa divai pakuwa kukolelwa kukuntesya mundu apanganye indu yangalumbana pangaganisya ichikopochele. Nambo ngumbaswe Mbumu jwa Akunnungu. **19** Pankukunguluka, mmechete kwa malowe ga Sabuli ni nyimbo sya kulapa ni nyimbo sya kupopelela. Mwajimbile Ambuje ni

kwajangalalila kwa mitima jenu. **20** Mwatogolele Akunnungu Atati, mowa gose kwa indu yose, mu liina lya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. **21** Kila mundu annolechesye njakwe kwa kulitulusya kwa ligongo lya kwachimbichisya Kilisito. **22** Wanyamwe achimbumba, mwapilikanichisye achiwankwenu mpela inkuti kwapilikanichisya Ambuje. **23** Pakuwa jwannume akunlongosya wankwakwe, mpela Kilisito nombe ali jwakuulongosya mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito. Nombe Kilisito nsyene ali wakwakulupusya wandu wakunkulupilila, waali chiilu chao. **24** Mpela ila mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito yakuti pakwapilikanichisya Kilisito, iyoyo achimbumba nombe wapilikanichisye achiwankwawo mu yose. **25** Ni wanyamwe achalume, mwanonyele achiwankwenu mpela Kilisito yatite pakwanonyela mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito kwa kuutyosya umi wao kwa ligongo lyao. **26** Watesile yeleyo kuti auwiche pajika mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito kwa ligongo lya Akunnungu, ni kwajosya kwa lilowe lyao mpela akwajosya ni meesi, **27** kuti akombole kuliichisya mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito waali waswela ni wambone, wangali chilewo, atamuno ngwinyata, atamuno chachili chose chati iyoyo. **28** Iyoyo peyo achalume akusachilwa wanonyele achiwankwawo mpela yakuti kuinonyela iilu yao achinsyene. Jwannume jwakunnonyela wankwakwe akulinonyela nsyene. **29** Pakuwa ngapagwa mundu jwaakuchichima chiilu chakwe nsyene, nambo akuchilisya ni kuchigosa mpela Kilisito yakuti pakuugosa mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito, **30** ligongo uwe wose tuli iwalo ya chiilu chao. **31** Mpela igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, “Kwa ligongo li, jwannume chiwaaleche atatigwe ni achikulugwe ni chalumbikane ni wankwakwe, nombe wawili

wo chaŵe ŵamo.” **32** Kwana usyene wausisiche waunukulikwe
kukwangu mmalembelo nkati Kilisito ni mpingo wa ŵandu
ŵakwe ŵakunkulupilila. **33** Nambo ukungamba ni ŵanyamwe
ŵakwe: Jwannume jwalijose annonyele ŵankwakwe mpela yakuti
kulinonyela nsyene, ni jwambumba nombe ampilikanichisye
ŵankwakwe.

6 Ŵanyamwe ŵanache mwapilikanichisye achaŵelesi ŵenu
ligongo nkunkulupilila Ambuje, pakuŵa chelecho chili chambone
kuchipanganya. **2** Mpela igakuti pakusala Malembelo ga
Akunnungu, “Mwachimbichisye atati ŵenu ni achikulu ŵenu.”
Lyeleli lili lilajisyo lyaandanda lyalili ni chilanga, **3** ni, “Pachinkole
upile ni kutama yaka yejinji pa chilambo.” **4** Ni ŵanyamwe
achatati kasimwatanda ŵanache ŵenu, nambo mwalele mpela
yakuti pakusaka Ambuje kwakwalosya yakuti pakusachilwa
kutama ni kwajiganya yele indu. **5** Ŵanyamwe achikapolo
mwapilikanichisye achambuje ŵenu ŵa pachilambo pano kwa
kwachimbichisya ni kwapilikanichisya ni kwa ntima wambone
mpela nkwatumichila Kilisito. **6** Ntendeje yeleyo ngaŵa pe
katema pakumbona ŵandu kuti mmoneche ŵambone, nambo
mpanganye yaili unonyelo wa Akunnungu ni kwa ntima wose
pakuŵa ŵanyamwe ndi achikapolo ŵa Kilisito. **7** Mpanganye
masengo genu kwakusangalala mpela nkwatumichila Ambuje
ni ngaŵa mpela nkwatumichila ŵandu. **8** Mmanyilile kuti
mundu jwalijose jwakutenda yambone, atamuno ali kapolo
pane jwalechelelwe chapochele mbote jakwe kutyochela kwa
Ambuje. **9** Ni ŵanyamwe achakulu ŵa pachilambo ntende
iyoyo kwa achikapolo ŵenu, nneche kwajogoya. Mmanyilile kuti
ŵanyamwe ni ŵelewo, nkwetenje Ambuje ŵamo pe kwinani,
nombewo nganakola lusagu. **10** Nipele kwakumalichisya,

njime nkulimbila nkulumbikana ni Ambuje ni kwakukamuswa ni machili gao gamakulungwa. **11** Njigale yakumenyanila yose yampegwilwe ni Akunnungu kuti nkombole kugakanila malindi ga Shetani. **12** Ligongo ngondo jetu ngatukumenyana ni ŵandu, nambo tukumenyana ni masoka gagakutama mu chilambo cha mbumu yaani achakulu ni ŵakwete ulamusi ni ŵakwete machili, ŵakuchilongosya chilambo cha chipi cha chigongomalo. **(aiōn g165)** **13** Kwa ligongo lyo njigale yakumenyanila yose yampegwilwe ni Akunnungu kuti pachijiiche ngondo nkombole kugapunda machili ga jwachigongomalo jula, pachimmale kumenyana chinkombole kwima nkulimbila. **14** Nipele, njime nkulimbila, usyene uŵeje mpela nkanda mchiunu mwenu, ni kuwoneka kwenu wambone paujo pa Akunnungu kuŵeje mpela chiwalo cha chisyano chakulichenjela pa ntima, **15** ni kukola lungwanu lwa kwalalichila ŵandu Ngani Jambone ja chitendewele luŵeje mpela inkuti pakuwala ilatu ya ngondo. **16** Kupunda yeleyo yose, chikulupi chenu chichiŵe mpela ngao mmakono genu kuti nkombole kujisima mipamba jose ja mooto ja Jwachigongomalo. **17** Mpochele ukulupusyo mpela chisoti cha chisyano, ni lilowe lya Akunnungu mpela lipanga lyankupegwa ni Mbumu jwa Akunnungu. **18** Mpopelele katema kose, nchiŵendaga ukamuchisyo wa Akunnungu. Mpopelele katema kose mpela inkuti pakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu. Nchesyanje pangapela nkwapopelela ŵandu wose ŵa Akunnungu. **19** Iyoyo mumbopelele, kuti Akunnungu ambe malowe gakuŵecheta ni ngombole kwamanyisya ŵandu yantemela ya Ngani Jambone pangali lipamba. **20** Une ndili jwantenga kwa ligongo lya Ngani Jambone namuno sambano ndili mu chitaŵiko. Mumbopelele, kuti ngombole kujilalichila Ngani

Jambone pangali lipamba mpela inguti pakusachilwa. **21** Che Tukiko, njetu jwakunonyelwa ni jwakutumichila jwakukulupilichika nkulumbikana ni Ambuje chansalile ngani syangu syose ni inguti pakwendelechela ni mmanyilile inguti pakupanganya masengo. **22** Nguntuma kukwenu kwa ligongo lya chindu chi, ansalile ngani sya nkati uweji ni kuntulasya mitima jenu. **23** Achalongo achinjangu, ngummendela chitendewele ni unonyelo ni chikulupi kutyochela kwa Akunnungu Atati ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito. **24** Ngwaŵendela umbone kwa Akunnungu aŵala wose ŵakwanonyela Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito kwa unonyelo wangali mbesi.

Ŵafilipi

1 Une che Paolo pamo ni che Timoseo, ŵakutumichila ŵa
Kilisito Yesu, tukunnembela ŵanyamwe, ŵandu ŵa Akunnungu
wose ŵankutama ku Filipi ŵanlumbikene ni Kilisito Yesu,
pamo ni achakulu ni achikamusi ŵa mpingo wa ŵandu
ŵakunkulupilila Kilisito. **2** Tukummendela umbone ni chitendewele
kutyochela kwa Akunnungu Atati ŵetu ni kwa Ambuje ŵetu
Kilisito Yesu. **3** Ngwatogolela Akunnungu ŵangu katema kose
pangunkumbuchila. **4** Katema kose pangumpopelela ŵanyamwe
wose, ngupopela njisengwaga, **5** kwa yankuti kamulangana
ni une, pa masengo ga kwalalichila ŵandu Ngani Jambone,
chitandile lyuŵa lyaandanda lila mpaka lelo jino. **6** Isyene
ngumanyilila kuti Akunnungu juŵagatandisye masengo gambone
ga mmitima mwenu, chagajendelechesye mpaka pachigamalile
pa lyuŵa lya kuuja Kilisito Yesu lila. **7** Nguŵajilwa kuganisya
kwanti nyi nkati ŵanyamwe, ligongo ngunkumbuchila katema
kose. Pakuŵa mwakamulene none pa umbone ula umbegwilwe
ni Akunnungu wa kujichenjela ni kujilimbisya Ngani Jambone
katema panaliji mu chitaŵiko ni panaliji nechelelwe. **8** Akunnungu
ali jwaumboni jwangu kuti ngusala isyene kuti ngunnonyela
ŵanyamwe kwa ntima wangu wose, kwa unonyelo ulaula wa
Kilisito Yesu. **9** Ngwapopelela Akunnungu kuti unonyelo wenu
ujonjecheke kukula nnopennope ni nkole lunda ni umanyilisi,
10 kuti nkombole kusagula indu yaili yambone. Sooni mitima
jenu jiwoneche jeswela, ŵangali magambo mpaka lyuŵa lya
kuuja Kilisito lila. **11** Utame wenu tiugumbaswe ipanganyo
yambone paujo pa Akunnungu yaikutyochela kwa Kilisito Yesu
pe, kwa ligongo lya ukulu ni ulape wa Akunnungu. **12** Achalongo
achinjangu ngusaka mmanyilile kuti, iyasimene yangamwisye

kwannope kwenesya Ngani Jambone. **13** Kwa ligongo lyo
ŵakulindilila wose ŵa nyuumba ja mwenye, pamo ni ŵane wose,
akumanyilila kuti ndili mchitaŵiko, ligongo ngwatumichila Kilisito.
14 Kutaŵikwa kwangu kwatesile achalongo ŵajinji ŵaŵankulupilile
Ambuje kuchalila kwannope mu kulalichila Liloŵe lya Akunnungu
pangali lipamba. **15** Isyene, ŵampepe mwa ŵandu wo akulalichila
Ngani Jambone ja Kilisito kwa wiu ni umenyani, nambo ŵandu
ŵane akulalichila Ngani Jambone ja Kilisito kwa ntima wambone
wa kwakamuchisya ŵandu. **16** Ŵandu ŵa ntima wambone
akulalichila Ngani Jambone kwa ntima wa unonyelo, akumanyilila
kuti Akunnungu ambele masengo ga, gakujichenjela Ngani
Jambone. **17** Ŵandu ŵane wo akulalichila Ngani Jambone ja
Kilisito kwa ntima wangalumbana ni ngaŵa kwa ntima wambone.
Ŵanyawo akuganichisya kuti tanyonjechesye kulaga nkutaŵikwa
kwangu. **18** Ngaŵa chindu kwangu une! Une ngusengwa iŵaga
ŵandu akulalichila Ngani Jambone ja Kilisito mwamulimose,
atamuno kwa ntima wambone pane kwa ntima wangalumbana.
Sooni tinyendelechele kusengwa, **19** pakuŵa ngumanyilila
kuti kwakupopela kwenu ni kwa ukamuchisyo wa Mbumu jwa
Che Yesu Kilisito chingulupuswe kutyochela nkutaŵikwa. **20**
Chingusaka ni chingulolela, ninajaluche kwa kuleka kupanganya
ingusachilwa kupanganya. Nambo ngamuliswe ntima moŵa gose
nnopennope sambano, kuti nankusye Kilisito mu utame mu chiilu
changu, iŵaga ndili jwanjumi pane ndili wile. **21** Pakuŵa kwa
uneji kutama kuli kwatumichila Kilisito ni kuwa kuli kwambone
nnope. **22** Nambo iŵaga kwendelechela kutama chingombole
kupanganya masengo kwa kwakamuchisya ŵandu ŵane, pelepo
nganguchimanyilila chakusagula. **23** Ndili pamalekano, ngusaka
kutyoka mu chilambo chino nyaule kutama ni Kilisito pakuŵa

chelecho chili chindu chambone kupunda, **24** nambo chili chindu chambone nnope kwa ligongo lya ŵanyamwe najendelechelaga kutama. **25** None ngumanyilila kuti chindame. Ni chinyendelechele kutama ni ŵanyamwe wose kuti nyendelechele kunkamuchisya mchikulupi ni kukola lukondwa. **26** Nipele pachinjiŵa sooni ni ŵanyamwe chinkole ligongo lya kupunda kulifunila nkati une mu utame wenu nkulumbikana ni Kilisito Yesu. **27** Nipele, chachikusachilwa utame wenu uŵe wakuŵajilana ni Ngani Jambone ja Kilisito, kuti atamuno naikaga pane iŵaga ngangwika, mbilikane kuti nkwima chiimile ni kwa ntima umo, ni wose kwa pamo nchichichenjelaga chikulupi chachikwika ni Ngani Jambone. **28** Ngasimwajogopa kose ŵammagongo ŵenu, katema kose muukamulisye ntima. Chelechi chichiŵe chimanyisyo chisyene kwa ŵanyawo kuti chajonasiche, nambo ŵanyamwe chimpunde pakuŵa ukulupusyo ukutyochela kwa Akunnungu. **29** Pakuŵa Akunnungu ampele ŵanyamwe lipesa lya kwatumichila Kilisito, ngaŵa kwa kukulupilila pe, nambo ni kwakulagaswa kwa ligongo lyao. **30** Sambano nkukamulana none pa ngondo. Ngondo jijojo jimwaweni njimenyanaga kalakala mpaka sambano ndili kungondo mpela inkuti pakupilikana.

2 Ana umi wenu nkulumbikana ni Kilisito ukuntaga machili? Ana unonyelo wao ukuntulasya? Ana nkwete umo ni Mbumu jwa Akunnungu ni kukolelana chanasa ni kukosyana jwine ni jwine? **2** Nipele ngummenda nlugumbasye lukondwa lwangu kwa nganisyo simo ni kwa unonyelo umo ni kwa ntima umo ni nningwa umo. **3** Kasintenda chindu chachili chose kwa kukangana atamuno kwa kulikanganichila nambo nlitulusye jwine kwa jwine, jwalijose ammalanjile njakwe jwambone kumpunda nsyene. **4** Mundu jwalijose akasosa kutenda indu yaikunsangalalisya nsyene

nambo asose kutenda indu yaikwasangalalisya ŵandu ŵane. **5** Nkolanje ntima uwowo waalinawo Kilisito Yesu. **6** Namose Kilisito ŵaliji chisau Akunnungu, nambo nganaganichisya kuti kuŵa chisau Akunnungu, chili chindu chakukamulana nacho. **7** Nambo ŵalesile indu yose yaili yakwe, ŵaliji mpela jwakutumichila, ŵapagwile ni kuŵa mundu mpela ŵandu ŵane. **8** Ŵalitulwisye ni kwajitichisya Akunnungu mpaka kwasika, elo, kwasika pa nsalaba. **9** Kwa ligongo lyo Akunnungu ŵannyakwile mwinani nnope, ŵapele liina lyekulu kugapunda meena gose, **10** kuti kwakuchimbichikwa kwa liina lya Che Yesu, yepanganyikwe yose yaili kwinani, ni yaili pachilambo, ni indu yaili paasi chilambo chitindiŵale paujo pao, **11** ni mundu jwalijose asale kwa kang'wa jakwe kuti, Che Yesu Kilisito ali Ambuje kwa ukulu wa Akunnungu Atati. **12** Nipele, achambusanga ŵangu ŵakunonyelwa, mpela imwatite kwitichisya moŵa gose panaliji kukwenu, chiŵe yambone mwajendelechelaga kunyitichisya pa moŵa gano pandalichile ni ŵanyamwe. Njendelechele kuipanganya yambone yaikuilana ni ukulupusyo wenu kwa kutetemela ni kwa lipamba mpaka ukulupusyo wenu pachiumalile. **13** Pakuŵa Akunnungu akupanganya masengo munkati mwenu ni kumpa ntima wakusaka ni ukombole wa kupanganya aila yakuisaka asyene. **14** Mpanganye yaili yose panganyinyita atamuno pangakangana, **15** kuti mme ŵanache ŵa usyene ŵa Akunnungu ni ŵangali ni sambi, ŵankutama pasikati ja chilambo changalumbana ni chelyungasiche. Mmoneche pasikati jao nti ndondwa, syasikulanguchisya kwiunde, **16** akuno nli nkamulile uchenene lilowe lyalikwichisya umi. Mwapanganyaga yeleyo chingole chindu chakulifunila kukwenu pa lyuŵa lya kuuja kwa Kilisito, pakuŵa chichiŵe chimanyisyo chakulosya

kuti, kulimbila kwangu, ni masengo gangu, nganigaŵa ga bule. **17** Namose naulajikwaga ni miasi jangu jajitikaga kuŵa mbopesi pamo ni chikulupi chenu ni masengo genu paujo pa Akunnungu, ngusengwa ni kusangalala pamo ni ŵanyamwe wose. **18** Ni ŵanyamwe iyoyo nsangalale, sooni nsangalaleje pamo ni une. **19** Nambo asakaga Ambuje Che Yesu, ngulolela kuntuma che Timoseo kukwenu pangakaŵa, kuti ngamuliswe ntima pachachimba ngani syenu. **20** Nganingola mundu jwine jwali ni nningwa mpela wangu jutachichenjeuchila utame wenu. **21** Ŵandu ŵampepe akusosasosa kupoka kwao achinsyene pe, ngakuchenjeuka ni Ngani sya Che Yesu Kilisito. **22** Nkumanyilila mwachinsyene che Timoseo yatite kulosya kuti akuŵajilwa, pakuŵa ŵelewo atumichile pamo ni une nti mwanache ni atatigwe kunlalichila Ngani Jambone. **23** Ngulolela chinjintuma kukwenu chitema patinjiimanyilila itiingopochele apano. **24** None ngwakulupilila Ambuje kuti tiiche kukunnola pangakaŵa. **25** Nambo yamajile kummusya kukwenu nlongo njetu che Epaflodito katumetume njangu pa masengo ga kujichenjela Ngani Jambone. Iyoyo ali jwantenga jwenu jumwantumile achenjeuchile yaikuusoŵa. **26** Jwelejo akunnajila kwannope kwawona ŵanyamwe wose, ŵasongoneche nnope pakuŵa mwapilikene kuti alwasileje. **27** Kusyene, alwasileje mwa kuŵandichila kuwa. Nambo Akunnungu ŵankolele chanasa, nganankolela chanasa jwelejo pe, nambo ni une jwakwe kuti ninapunde kusongoneka. **28** Kwayele, nguntuma kukwenu chitema pe kuti pachimwaone sooni nsangalale ni une kulilasika kwangu kumale. **29** Nipele mumpochele kwa lukondwa lose nti nlongo njenu, nkulumbikana ni Ambuje. Mwachimbichisye ŵandu ŵaali mpela jwelejo. **30** Pakuŵa ŵaliji mchakogoya

cha kuwa kwa liwamba lya masengo ga Kilisito. Nombewo
ŵaliji mchakogoya kuti angamuchisye une apala pamwalepele
mwachinsyene kungamuchisya.

3 Mbesi, achalongo achinjangu, nsengweje kwa ligongo lya
kulumbikana ni Ambuje. Ngangupela kunlembela sooni indu ilaila
inalongolele kunnembela, pakuŵa yeleyo chiinfai ŵanyamwe.
2 Nlilolechesye ni aŵala ŵakuitendekanya ya chigongomalo,
ŵaali mpela mbwa, ŵandu ŵakukanganyichisya kuumbala. **3**
Uweji tuli ŵandu ŵaumbale isyene, ngaŵa ŵanyawo, pakuŵa
tukwapopelela Akunnungu kwa kulongoswa ni Mbumu jwao ni
tukulilapa kwakulumbikana ni Kilisito Yesu. Ngatukuikulupilila
indu yaikutendekwa mu chiilu. **4** Nambo uneji ngakombwele
kuikulupilila indu yaikutendekwa mu chiilu. Iŵaga kwana
mundu jwakuganisya kuti akukombola kulifunila chisyoŵelo
cha kuumbala, une naapundile. **5** Naumbele panaliji ni moŵa
nane pakumala kupagwa. Uneji ndili Mwisilaeli jwa lukosyo lwa
Benyamini ni Mwebulania kwa chipago. Nkati kugakamulisya
malajisyo, naliji Mfalisayo, **6** nachalile nnope kwalagasya mpingo
wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. Nkati kutendekwa ŵambone
paujo pa Akunnungu kwa kwitichisya Malajisyo, naliji jwangali
chileŵo. **7** Aila indu yose inaiweni ili yakupoka kwaune, sambano
nguiwona yangali chindu kwa ligongo lya Kilisito. **8** Elo, ngaŵa
yeleyo pe, indu yose nguiwona yangali chindu kwa ligongo lya
chindu chachikulungwa chambone cha kwamanyilila Kilisito
Yesu, Ambuje ŵangu. Kwa ligongo lyao nyasile indu yose ni
kwiŵalanjila usakwa kuti naapate Kilisito **9** ni kulumbikana nawo
kuli kusyene. None nganguŵalanjilwa sooni jwambone paujo
pa Akunnungu kwakujitichisya malajisyo, nambo nguŵalanjilwa
jwambone paujo pa Akunnungu kwa kwakulupilila Kilisito. Kwele

kutendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kukutyochela kwa Akunnungu kwa litala lya chikulupi. **10** Ngusaka namanyilile Kilisito ni machili ga kusyuka kwakwe, ngusaka laje mpela iŵatite kulaga ni kuwa kwa ligongo lyao mpela iŵatite kuwa kwa ligongo lyangu, **11** akuno njilolelaga kuti Akunnungu chasyusye. **12** Ngangusaka kusala kuti masile kwika kumbesi pane ndili jwamalilwe. Nambo nguchalila kuti mbate ntulilo, kwa litala lya wele ntulilo wo Kilisito Yesu asyene ambatile une meje jwao. **13** Achalongo achinjangu, nganguliganichisya kuti masile kupochela ntulilo, nambo nguchitenda chindu chimo pe, nguiliŵalila indu yepite ni nguchalila kuti ngole indu yaikwika. **14** Nguutuka kuti nyiche kumbesi luwilo, kuti mbochele ntulilo wa Akunnungu wa moŵa gose pangali mbesi, aula uŵilanje watuŵilasile Akunnungu kwa litala lya Kilisito Yesu. **15** Uwe wose ŵatukusile mmbumu, tuganisyeje yimo. Naga nkwete maganisyo gane, Akunnungu tambunukulile chindu cho. **16** Nambo, kwa yailiyose tujendelechele mmbujo mu litala lilyolyo lyatukuiye mpaka sambano. **17** Achalongo achinjangu, musyasye une. Mwaloleje yambone ŵakuchikuya chisyasyo cha majende gatumpele ŵanyamwe. **18** Nansalile kakajinji chindu chi, ni sambano ngunsalila sooni akuno njililaga, ŵandu ŵajinji akutama nti ŵammagongo ŵa nsalaba wa Kilisito. **19** Mbesi jao jili wonasi, pakuŵa nnungu wao ali misese ja chiilu. Akulilapila indu ya soni, ni ng'anisyo syao sili pachanya pa indu ya pachilambo pa. **20** Nambo uweji kumangwetu kwinani, ni kutyochela kweleko tukwalolela Nkulupusyo jwetu kwa lungwanu Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito aiche kutyochela kwinani. **21** Ŵelewo chaigalausye ilu yetu ya kuwola, ni kuilandanya iŵe mpela ni chilu chao cha ukulu. Kwa ukombole wo akukombola kuilongosya indu yose.

4 Kwayele, achalongo achinjangu ŵakunonyelwa, ngulajila
kwannope kwaona sooni. Ŵanyamwe ni ŵanli lukondwa lwangu
ni chindu changu chachili mpela singwa. Ŵakunonyelwa
ŵangu ngummenda njime kwakulimbangana nkulumbikana ni
Ambuje. **2** Ngunchondelela che Euodia ni che Sintike mme
ni nningwa umo nti achalongo kwa kulumbikana ni Ambuje.
3 Nomwe katumetume njangu jwakukulupichika, ngummenda
mwakamuchisye achakongwe ŵa, pakuŵa ŵalasile kwannope
pamo noneji, pamasengo ga kwenesya Ngani Jambone pamo ni
che Kelementi ni achinjangu ŵane ŵaŵapanganyisye masengo
pamo noneji, wosewo meena gao galembechekwe mchitabu
cha umi. **4** Nsengweje moŵa gose nkulumbikana ni Ambuje.
Ngusala sooni nsengweje! **5** Kulitimalika kwenu kumanyiche kwa
ŵandu wose, Ambuje ali chiŵandi kuuja. **6** Kasinlisausya nkati
chindu chachili chose, nambo kwa chachili chose mwasalile
Akunnungu kwa kupopela ni kwachondelela ni kwatogolela. **7**
Ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu chachikupunda
umanyilisi wauli wose wa ŵandu, tichigose mitima jenu ni
miningwa jenu uchenene mu kulumbikana kwenu ni Kilisito
Yesu. **8** Mbesi, achalongo achinjangu nganisyeje nkati yose
yambone ni yaikuŵajilwa kulapikwa ni indu yose ya usyene ni
indu yambone ni indu yaikwanonyelesya Akunnungu ni yose
yaili yambone, ni yakuŵajilwa kwilapa, ni yose yakusalala
ni yakuchimbichikwa. **9** Ntendeje indu yose imwalijigenye ni
imwaipochele kutyochela kwangune, ni yanayose imwaipilikene ni
imwaiweni kwangune. Ni Akunnungu ŵakwatenda ŵandu atame
kwa chitendewele chaŵe pamo ni ŵanyamwe. **10** Nasengwile
nnope nkulumbikana ni Ambuje, pakuŵa nkungumbuchila sooni.
Isyene nguti, ngangusala kuti mwandiŵalile nambo lyansoŵile

lipesa lya kulosya kuti nkuungumbuchila. **11** Nganguŵecheta yelei pakuŵa ngwete yaikuusoŵa, ligongo nalijigenye kulisinga mu indu indi nayo. **12** Nakumanyi kutama ndili jwangali chindu ni sooni ngumanyilila kutama ndili ngwete ipanje. Nalijigenye indu yose, kola sala pane kwikuta, kukola yachuluka ni kusoŵekwa nombe. **13** Ngukombola kupanganya indu yose kwa litala lya Kilisito ŵakuumba machili. **14** Nambo mwatesile yambone kukamulangana none nkulaga kwangu. **15** Ŵanyamwe Ŵafilipi nkumanyilila yambone kuti, panatyosile ku Makedonia, chitandilile kundanda panalalichilaga Ngani Jambone, nganiupagwa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito uŵakamulene noneji kwa ngani jakwausya ni kupochela, ikaŵe ŵanyamwe pe. **16** Pakuŵa, namose panaliji ku Sesalonike mwambelechele indu yakungamuchisya kakajinji. **17** Ngaŵa kuti ngusaka mbochele mbote pe nambo ngusaka upile ujonjechekwe kukwenu. **18** Ngwete indu yose ni yakupunda, sooni igumbele, pakuŵa che Epaflodito ambelechele yose yaityosile kukwenu. Mitulilo ji jili nti sadaka jajikununjila yambone ni mpela mbopesi jakukundikwa ni jajikwanonyelesya Akunnungu. **19** Nipele Akunnungu ŵangu tangumbalichisye kwa ukombole wao wekulu yaikunsoŵa kwa litala lya Kilisito Yesu malinga ni ipanje yakwe ni ukulu wakwe. **20** Ukulu uŵe kwa Akunnungu Atati ŵetu moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Eloo. **(aiōn g165)** **21** Mungomachisye ŵandu wose ŵa Akunnungu ŵakwakulupilila Kilisito Yesu. Achalongo achinjetu ŵaali pamo ni une akunkomasya. **22** Ŵandu wose ŵa Akunnungu ŵakutama pelepa akunkomasya, nnopennope ŵandu ŵaali mu nyuumba ja Mwenye jwa ku Loma. **23** Umbone wa Ambuje Che Yesu Kilisito utame pamo ni ŵanyamwe.

Ŵakolosai

1 Une che Paolo, Nduna jwa Kilisito Yesu kwa unonyelo
wa Akunnungu ndili ni mpwanga jwetu che Timoseo, **2**
tukunnembela ŵanyamwe ŵandu ŵa Akunnungu ŵankutama
ku Kolosai, achinjetu ŵakukulupilichika mu kulumbikana ni
Kilisito. Tukumpopelela umbone ni chitendewele kutyochela
kwa Akunnungu Atati ŵetu. **3** Moŵa gose patukumpopelela
ŵanyamwe, tukwatogolela Akunnungu, Atati ŵa Ambuje ŵetu
Che Yesu Kilisito. **4** Pakuŵa tupilikene inkuti pakwakulupilila
Kilisito Yesu ni inkuti pakwanonyela ŵandu wose ŵa Akunnungu.
5 Chikulupi chenu ni unonyelo wenu ikukulupilila chilolelo
chammichile chile kwinani. Mwapilikene kaandanda nkati chilolelo
cho, katema pamwalalichilwe Ngani Jambone ja usyene. **6** Ngani
Jambone jo jannyichilile ŵanyamwe ni kwenela mu chilambo
chose ni kumpelechela umbone, ni kukula mpela ijitite kula
pasikati jenu chitandile lyele lyuŵa pamwapilikene ni kuumanyilila
umbone wa Akunnungu wautite kuŵa. **7** Che Epafula kapolo njetu
jwakunonyelwa, jwelejo ni juŵanjigenye ŵanyamwe jele ngani jo.
Jwelejo ali jwakutumichila jwakukulupilichika jwa Kilisito pamalo
petu kwa ligongo lyenu. **8** Jwelejo ni jwatusalile ngani ja unonyelo
wenu umpegwilwe ni Mbumu jwa Akunnungu. **9** Kwa ligongo li
nowe ŵakwe chitandilile lyuŵa litwapilikene nkati ŵanyamwe,
ngatukuleka kumpopelela. Tukwachondelela Akunnungu antende
mmanyilile aila yakwisaka mpanganye mu lunda lose ni umanyilisi
wose umpegwilwe ni Mbumu jwa Akunnungu. **10** Tukupopelela
yeleyi kuti nkombole kutama mpela yakuti pakusaka Ambuje,
njendelechele kupanganya yaikwanonyela ŵelewo moŵa gose.
Kwa litala lyo chinkombole kupanganya masengo gagali gose
gambone ni kupunda kwamanyilila Akunnungu. **11** Akunnungu

amlimbisye kwa litala lya ukombole wose ni ukulu wao, kuti nkombole kupililila indu yose pangapela, **12** ni kwakusengwa mwatogolele Atati, ŵantesile ŵakuŵajilwa kupochela indu yose iŵagosele ŵandu ŵakwe mu umwenye wa lilanguka. **13** Pakuŵa ŵelewo atukulupwisye kutyochela mmachili ga chipi ni kutujinjisya mu umwenye wa Mwanagwe jwakunnonyela. **14** Kwa litala lya jwelejo tuwombolechekwe ni kulecheleswa sambi syetu. **15** Kilisito akulandana kwa usyene ni Akunnungu ŵangakuwoneka. Jwelejo ŵapali ikanaŵe yepanganyikwe yose kugumbikwa. **16** Pakuŵa kwa litala lya jwelejo, Akunnungu ŵaigumbile indu yose ya kwinani ni indu yose ya pachilambo ni yaikuwoneka ni yangaikuwoneka pamo ni ŵaali ni machili pane achakulu pane ilongola pane ŵaali ni ulamusi. Akunnungu ŵaigumbile indu yose kwa litala lyakwe ni kwa liwamba lyakwe. **17** Kilisito ŵapali ikanaŵe indu yose kugumbikwa ni kwakulumbikana ni ŵelewo indu yose ilumbikene pamo. **18** Kilisito ali ntwe wa chiilu chakwe ni chiilu cho chili mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, nombejo ali ndande ja umi wa chiilu cho nombe ali ndande. Jwelejo ali jwaandanda kusyuka kuti aŵe jwaandanda mu indu yose. **19** Pakuŵa yanonyelesye Akunnungu asyene kuti utindimisyo wakwe wose uŵe mu nkati mwa Kilisito. **20** Akunnungu ŵaijilenye indu yose kwa litala lya Kilisito, ni kwa miasi jakwe jijamwasiche pa nsalaba jatesile chitendewele ni indu yose yaili pachilambo ni kwinani. **21** Ni ŵanyamwe kalakala mwaliji ntalikangene ni Akunnungu, nombe mwaliji ŵammagongo ŵao pakuŵa mwaganisisye yachigongomalo ni mwatesile yachigongomalo. **22** Nambo sambano, Akunnungu ŵantesile mwanya mme achambusangagwe kwa litala lya chiwa cha chiilu cha Kilisito kuti anjausye paujo pao akuno

ndi ŵaswela, ŵangali sambi namose chileŵo. **23** Nambo ŵanyamwe nkusachilwa kwendelechela kutama mu chikulupi, namose nkakunda kutinganyikwa ni kusaama mu chilolelo chila chimwachipatile katema pamwapilikene Ngani Jambone. Une che Paolo natendekwe kuŵa jwakutumichila jwa Ngani Jambone jila jijalalichile kwa ŵandu wose pachilambo pose. **24** Sambano ngusengwa kwa masausyo gangupata kwa ligongo lyenu. Kwa litala lya kulaga kwangu kwa chiilu, ngugumbalichisya aila yaipungwiche mu kulaga kwa chiilu cha Kilisito, yaani mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. **25** Ni une natendekwe ni Akunnungu kuŵa katumetume jwa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. Masengo gasyene gali, kulalichila Liloŵe lyao kwa utindimisyo, **26** ni liloŵe lyo lili chantemela chichasisiche kwa ŵandu wose chitandile kalakala, nambo sambano chimanyichikwe kwa ŵandu ŵakwe. **(aiōn g165)** **27** Pakuŵa Akunnungu asachile kwamanyisya ŵandu chantemela cho yachitite pakuŵa chachikulungwa ni cha ukulu chichajenele kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi wose. Chantemela cho chili achi, Kilisito ali nkati mwenu, ni ŵanyamwe wakwe chinkole liunjili lya ukulu wa Akunnungu. **28** Kwa ligongo lyo, tukunlalichila Kilisito kwa ŵandu wose. Tukunjamuka ni kunjiganya kila mundu kwa lunda lose, kuti tukombole kunnyikanawo kila mundu paujo pa Akunnungu ali jwautindimisyo mu nkulumbikana ni Kilisito. **29** Kuti ndende yeleyo ngupanganya masengo ni kuchalila kwa machili gamakulungwa ga Kilisito gagakupanganya masengo nkati mwangu.

2 Ngusaka mmanyilile inguti pakupanganya masengo kwa kuchalila kwa ligongo lyenu ni kwa ligongo lya ŵandu ŵa ku Laodikia ni kwa ligongo lya wose ŵanganamone une. **2** Ngupanganya yelei kuti atulaswe mitima ni kulumbikana pamo

mu unonyelo ni pakupunda yeleyo akombole kugumbalichiswa upile kwa winji ni kumanyilila kwa kusyene. Pele chakombole kuchimanyilila chantemela cha Akunnungu, malumbo gakwe kwamanyilila Kilisito asyene. **3** Ŵelewo pe ni ŵakukombola kwatenda ŵandu alumanyilile lunda lose ni umanyilisi wose wa Akunnungu. **4** Ngunsalila ŵanyamwe malowe ga kuti mundu akanlambusya kwa malowe gakunnyenga namuno gakuwoneka gambone. **5** Pakuŵa atamuno ndalichile kwa chiilu, nambo ndili pamo ni ŵanyamwe mu mbumu, none ngusengwa kwiwona ipanganyo yenu ikwendelechela kwa ukotopasyo ni inkuti pakwima chimile nkwakulupilila Kilisito. **6** Nipele pakuŵa mwapochele Kilisito Yesu kuŵa Ambuje ŵenu, iyoyo njendeje nkulumbikana ni ŵelewo. **7** Njendelechele kukamulangana nawo mpela ila nkuŵika michiga nkati mwakwe ni umi wenu utaŵikwe pachanya pakwe ni kwima nkulimbangana mu chikulupi mpela imwatite kujiganyikwa. Pakupunda yeleyo mmeje ŵakutogolela nnope. **8** Nlilolechesye akaika mundu kukunnambusya kwa malowe ga majiganyo gaunami, ndande jakwe jili mapochelo ga ŵandu ni ga masoka gagakulamula pachilambo nambo ngagakutyochela kwa Kilisito asyene. **9** Pakuŵa chinungu chose cha Akunnungu chili mu nkati mwa chiilu cha Kilisito. **10** Ni nkulumbikana nawo, ŵanyamwe nkwete umi wautindimisyo. Ŵelewo akwete ulamusi pa masoka gagakutawala ni achakulu wose. **11** Nkulumbikana ni Kilisito ŵanyamwe mwaumbele ni kusileka tama syangalumbana simpagwile nasyo nambo kuumbala kwangatendekwa kwa makono ga ŵandu nambo mmumbeswe ni Kilisito nsyene. **12** Pakuŵa pamwabatisilwe mwasichikwe pamo ni Kilisito, ni mu ubatiso wo iyoyo ŵanyamwe mwasyuchile pamo nawo

ligongo mwakulupilile machili ga Akunnungu, juŵansyusisye Che Yesu. **13** Kalakala mwaliji ŵawe ligongo lya sambi syenu ni tama sya chiilu syangalumbana simpagwile nasyo syasikusaka kupanganya sambi syaliji syangatyochekwa. Nambo sambano Akunnungu ampele umi pamo ni Kilisito. Nombe Akunnungu atulechelesye sambi syetu syose, **14** paŴachipukwite chikalata chachilembekwe magambo getu pamo ni malajisyo gakwe chati Akunnungu akatulamulile uwe, ŵachipukwite kusyene kwa kuchiŵamba pa nsalaba. **15** Pa nsalaba po Kilisito ŵagasumwile machili masoka gagakutawala ni achakulu ŵakutawala. Ŵatasile soni paujo pa ŵandu kwa kwakwekwelemya nti ŵandu ŵataŵikwe mu ulendo kwalosya kuti ŵapundile. **16** Nkakunda mundu jwalijose kummichila lilajisyo nkati chakulya ni yakung'wa atamuno yankati lyuŵa lya chindimba pane Lyuŵa lyakuwoneka lwesi pane Lyuŵa lya Kupumulila. **17** Ayiyi yose ili chiwilili cha indu yaikwika yo, nambo usyene wa yele yose uli Kilisito nsyene. **18** Nkajitichisya kulamulikwa ni mundu jwalijose jwakulilola kwa paasa kuti ali jwakulitulusya ni jwakwapopelela achikatumetume ŵa kwinani. Mundu jwanti yele akulifuna kwa indu yaiweni ni kwa ligongo lya lunda lwakwe. **19** Mundu jo alesile kukamulangana ni Kilisito ŵaali ntwe wa chiilu. Kwa litala lya ŵelewo chiilu chose chikutagwa machili ni kulumbikanywa pamo kwa iŵalo ni mitasi jakwe, nombecho chikukula kwa unonyelo wa Akunnungu. **20** Ŵanyamwe mwawile pamo ni Kilisito ni kuwombolwa kutyochela mu machili ga masoka gagakulamula pa chilambo. Ana ligongo chi nkutama mpela ŵandu ŵa pa chilambo? Kwa chichi nkugajitichisya malajisyo gati yeleyo, **21** “Nkakamula chelechi, nkapasya chelechi, nkakwaya achila”? **22** Yeleyo yose chiŵe yangalimate yamalaga kutumika. Yeleyo yose ili malajisyo ni

majiganyo ga ŵandu pe. **23** Isyene malajisyo ga gakuwoneka kuŵa ga lunda, nkupopela kwaliŵichile achinsyene ni nkulitulusya kwao ni nkuchilongosya chiilu kwakuchisausya. Nambo yele yose nganikola machili ga kusilekasya tama sya chiilu.

3 Nsyuchile pamo ni Kilisito, kwayele muiganisye indu yaili kwinani kwali Kilisito atemi upande wauli ni ulamusi wa Akunnungu. **2** Nganisyeje indu yaili kwinani ni ngaŵa yaili pa chilambo pano. **3** Pakuŵa ŵanyamwe mwaliji ŵawe ni umi wenu usisiche pamo ni Kilisito munkati mwa Akunnungu. **4** Kilisito ali umi wenu wa usyene, nombewo pachawoneche sooni nipele ŵanyamwe chimmoneche pamo nawo mu ukulu wao. **5** Nipele, nsiulaje kila tama syangalumbana simpagwile nasyo sya pachilambo yaani chikululu ni usakwa ni tama ni nganisyo syangalumbana ni lipamo yaili nti kupopela inyago. **6** Kwa ligongo lya sambi si, lutumbilo lwa Akunnungu lukwaichilila ŵelewo ŵakukana kupilikanichisya. **7** Kalakala, ŵanyamwe mwatamaga nkusikuya tama syangalumbana simpagwile nasyo. **8** Nambo sambano nneche yeleyi, lutumbilo ni tama ni chigongomalo ni kwatukana Akunnungu. Malowe gangalimate ganakopoche nkang'wa mwenu. **9** Kasinnambusyana, pakuŵa ntyosisye tama syangalumbana simpagwile nasyo pamo ni isambo yakwe yose, **10** ni kuuwala umi wa sambano, aula umi waukwendelechela kutendekwa wa sambano ni Akunnungu ŵakugumba. Ni kwa kwamanyilila uchenene chikuntende mme mpela ŵelewo. **11** Kwa ligongo lyo, ngapagwa sooni utinda pasikati ja Ŵayahudi ni Ŵagiliki, ŵaumbele ni ŵangaumbala, jwasyomile ni jwangasyoma, kapolo ni jwalechelelwe. Nambo Kilisito ali yose nombe ali mu yose. **12** Ŵanyamwe ndi ŵandu ŵa Akunnungu, jwelejo ŵannonyele ni kunsagula kuti mme

ŵandu ŵakwe. Kwa yele mmanje ni ntima wa chanasa ni ntima wambone ni wa kulitulusya ni kulitimilika ni upililiu. **13** Mpilililane jwine ni jwine ni kulechelesyana katema kakalikose mundu akolaga ni maloŵe gakummechetela jwine. Nnechelesyane mpela Ambuje yatite pakunnechelesya ŵanyamwe. **14** Pakupunda indu yose, njonjechesye unonyelo pakuŵa unonyelo ukutaŵikanya indu yose mu umo uuli utindimisyo. **15** Chitendewele cha Kilisito chitawale mmitima jenu, pakuŵa Akunnungu ammilasile ŵanyamwe kuti chipagwe chele chitendewele mu chiilu chimo, ni mme ŵakutogolela. **16** Utenga wa Kilisito ugumbale nkati mwenu. Njiganyane ni kujamukana kwa lunda lose. Njiimbe sabuli ni nyimbo syakwalapa Akunnungu ni nyimbo sya kwapopela akuno nchajimbilaga Akunnungu kwa kutogolela mmitima jenu. **17** Chichintende chose pane kuŵecheta, mpanganye yose kwa liina lya Ambuje Che Yesu ni kwatogolela Akunnungu Atati kwa litala lyao Che Yesu. **18** Ŵanyamwe achakongwe, mwapilikanichisye achiŵankwenu, yeleyi ni yakuti pakwanonyelesya Ambuje. **19** Ni ŵanyamwe achalume, mwanonyele achiŵankwenu, ni kasimma ŵakalipa kukwao. **20** Ni ŵanyamwe ŵanache mwapilikanichisye achaŵelesi ŵenu mu yose, pakuŵa chelechi chikwanonyelesya Ambuje. **21** Ni ŵanyamwe achaŵelesi kasimwalipula ŵanache ŵenu, kuti akapwa ntima. **22** Ni ŵanyamwe achikapolo mwapilikanichisye aŵala ŵaali achakulu ŵenu kwa chiilu mu indu yose, nkapilikanichisya pe katema pakummona kuti mmoneche ŵambone kukwao nambo ntendeje yeleyo ni ntima wenu wose ligongo lya kwachimbichisya Ambuje Che Yesu. **23** Chinkutenda chachilichose, ntende ni ntima wenu wose, mpela nkwatendela Ambuje ni ngaŵa nkwatendela ŵandu. **24** Nkumbuchile kuti Ambuje chachimpa ŵanyamwe mbote jakwagosela ŵandu ŵao.

Pakuŵa Kilisito ali Ambuje ŵa usyene unkwatumichila. **25** Pakuŵa jwalijose jwakupanganya yangalumbana, chapochele malipilo ga yangalumbana yapangenye, ligongo Akunnungu nganakola lusagu kose.

4 Ni ŵanyamwe achakulu mpanganye yaili yambone kwa achikapolo ŵenu mpela yakuti pakusaka Akunnungu, nchimanyililaga kuti nomwe ŵakwe nkwete Ambuje kwinani. **2** Mwapopelele Akunnungu pangapela ni pankupopela mmeje meeso ni kwatogolela Akunnungu. **3** Iyoyo ntupopelele nowe, kuti Akunnungu atupe lipesa lya kulalichila ntemela nkati Kilisito. Kwa ligongo lya utenga wo, une ndili mu chitaŵiko. **4** Nipele mumbopelele kuti ngombole kuŵecheta yaikuti kuŵajilwa kwa litala lyalikukombola kuchiŵika chantemela cho pangasisika. **5** Njendeje kwa lunda pankutama ni ŵandu ŵangakunkulupilila Kilisito, nchitumiyaga yambone lipesa linkwete. **6** Moŵa gose aila yose inkusala yakamuchisye ŵandu, ni nkusachilwa kunjanga chambone mundu jwalijose. **7** Nguntuma che Tukiko kukwenu, jwelejo ali nlongo njetu jwakunonyelwa, jwakutumichila jwakukulupilichika ni kapolo njetu mmasengo ga Ambuje, chammanyisye ŵanyamwe ngani syangu syose. **8** Kwa ligongo lyo nguntuma kukwenu kuti ajitusye mitima jenu kwakunsalila ngani syetu. **9** Akwika pamo ni che Onesimo nlongo njetu jwakunonyelwa ni jwakukulupilichika, jwelejo ali mundu jwa kukwenu. Ŵanyawo ni uchansalile yose yaikutendekwa apano. **10** Jwantawe njangu che Alisitako akunkomasya. Nombe che Maliko mwipwagwao che Banaba iyoyo akunkomasyanga. Malajisyo gakwe mmasile kugapochela, aikaga kukwenu mwapochele chambone. **11** Nombe che Yoshua, jwakuŵilanjikwa Yusto iyoyo akunkomasya. Mwa Ŵayahudi ŵaŵakulupilile ni ŵatatu

pewo ŵakupanganya masengo pamo ni une kwa ligongo lya Umwenye wa Akunnungu, ŵanyawo ni ŵakungamusya une. **12** Che Epafula, njenu, kapolo jwa Kilisito Yesu akunkomasya. Moŵa gose ngaakupela kumpopelela kuti nlimbangane ni kwima chiimile ni kwendelechela kukulupilila ni kupanganya yakuisaka Akunnungu. **13** Ngukombola kusala umboni nkati ŵelewo kuti akupanganya nnope masengo kwa ligongo lyenu ni kwa ligongo lya ŵandu ŵa ku Laodikia ni kwa ligongo lya ŵandu ŵa ku Hielapoli. **14** Che Luka jwantela jwetu jwaunonyelo ni che Dema akunkomasya. **15** Mwakomasye achalongo achinjetu ŵa ku Laodikia pamo ni che Nimfa ni mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵakusimana mu nyuumba jao. **16** Mwamalaga kusyoma chikalata chi mwape mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wa ku Laodikia achisyome. Nombe chikalata chinalembele ŵandu ŵa ku Laodikia ampanje ŵanyamwe nsyome. **17** Mwasalile che Alikipo kuti masengo gapegwile ni Ambuje kupanganya amalichisye. **18** Uneji che Paolo ngulemba yeleyi ni nkono wangu nansyene kunkomasya. Kasindiŵalila kuti une ndili muchitaŵiko. Ngummendela umbone kutyochela kwa Akunnungu.

1 Ŵasesalonike

1 Une che Paolo ni che Siluwano ni che Timoseo, tukunnembela
ŵanyamwe mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wa kwele
ku Sesalonike ŵandi ŵandu ŵakwe Akunnungu Atati ni Ambuje
ŵetu che Yesu Kilisito. Tukummendela ntuuka ni chitendewele
kutyochela kwa Akunnungu. **2** Tukwatogolela Akunnungu moŵa
gose kwa ligongo lyenu wose ni kunkumbuchilanga mmapopelo
getu pangapela. **3** Pakuŵa paujo pa Akunnungu Atati ŵetu
tukukumbuchila inkuti pakutumichila kwa chikulupi ni inkuti
pakulisausya ni masengo ligongo lya unonyelo wenu. Iyoyo
tukukumbuchila ichitite kulimbichika chilolelo chenu kwa Ambuje
ŵetu Che Yesu Kilisito. **4** Achalongo achinjetu ŵakunonyelwa
ni Akunnungu, tukumanyilila kuti ŵelewo ansagwile mme
ŵandu ŵakwe. **5** Pakuŵa patwalalichile Ngani Jambone
kukwenu nganitulalichila kwa malowe pe, nambo kwa machili
ni ukamuchisyo wa Mbumu jwa Akunnungu tuchimanyililaga
kuti utenga wo uli wa usyene. Nkumanyilila itwatite kutama
pamo ni ŵanyamwe, twatemi yambone kwa kunkamuchisya
ŵanyamwe. **6** Ŵanyamwe mwatusyasisye uweji ni mwasyasisye
Ambuje. Namuno mwalageswe kwannope mwalipochele Lilowe
lya Akunnungu kwa lukondwa lwalukutyochela mu Mbumu jwa
Akunnungu. **7** Kwa litala li ŵanyamwe mwatendekwe chisyasyo
kwa ŵakukulupilila wose ŵa ku Makedonia ni ku Akaya nombe
nako. **8** Pakuŵa kutyochela kukwenu lisonile lilowe lya Ambuje,
ngaŵa pa Makedonia ni pa Akaya pe, nambo posepose ngani
ja chikulupi chenu kwa Akunnungu chijenele. Kwa pele uweji
nganitukola chindu chakusala. **9** Achinsyene wo akuŵalanga
ngani ja ulendo wetu patwanjimajimile, intite pakutupochela
ni intite kuileka inyago ni intite pakwagalauchila Akunnungu.

Mwatesile yeleyo kuti mwatumichile Akunnungu ŵajumi ni ŵausyene. **10** Sambano nkunlindilila Mwanagwe juchatuluche kutyochela kwinani, yaani Che Yesu juŵansyusisye mu ŵawe, nombewo ni ŵakutukulupusya mlutumbilo lwa Akunnungu lwalukwika.

2 Achalongo achinjetu, mwanya mwachinsyene nkumanyilila kuti kunjimajimila kwetu nganikuŵa kwa iyiyi peyi. **2** Mpela inkuti kumanyilila, tukanaŵe kwika kukwenu twalageswe kaje ni kutukanwa ku Filipi ko. Namose kwaliji ni kutukanila kwannope, Akunnungu ŵetu ŵatukamuchisye kunlalichila Ngani Jambone jakwe pangajogopa. **3** Utenga watukuulalichila kukwenu ngaukukulupilila unami atamuno nningwa wangalumbana atamuno ngatukusaka kunlambusya mundu jwalijose. **4** Nambo moŵa gose tukusala mpela yakuti kutukulupilila Akunnungu pakuŵa ŵelewo paŵatukundile kuti tukuŵajilwa, ŵatupele masengo ga kulalichila Ngani Jambone ji kwa ŵandu. Nningwa wetu ngaŵa kwanonyelesya ŵandu nambo tukusaka kwanonyelesya Akunnungu, ŵakusimanyilila nganisyo sya mitima jetu. **5** Akunnungu ali jwaumboni jwetu, ni ŵanyamwe mwachinsyene nkumanyilila kuti namose lyuŵa limo nganituŵa ni maloŵe ga kulikombakomba kwa ŵandu atamuno maloŵe ga kunyenga, namose kukola ipanje yenu kwa kalamuka. **6** Nganitusaka kulapikwa ni ŵandu atamuno ni ŵanyamwe atamuno ni ŵandu ŵane, **7** namuno uweji tuli achinduna ŵa Kilisito, tukakombwele kunkanganichisya kuti ntujitichisye uwe. Nambo uweji twalitimaliche pasikati jenu mpela achikulu yakuti kwalela achiŵanagwe. **8** Uweji twannonyele nnope mwanya namose kuŵa chile ngaŵa kwa kunnalichila Ngani Jambone ja Akunnungu pe, nambo ni kukoposya umi wetu iyoyo kwa ligongo lyenu,

pakuŵa kusyene mwanya ndi ŵakunonyelwa ŵetu. **9** Achalongo achinjangu, nkukumbuchila itwatite kulaga ni kugapanganya masengo ga kulimba. Patwalalichilaga Ngani Jambone ja Akunnungu, twapanganyisye masengo muusi ni chilo kuti tukantopela atamuno jumo jwa ŵanyamwe. **10** Ŵanyamwe ndi ŵaumboni ŵetu, ni Akunnungu nombe ali jwaumboni jwetu itwatite pakutama pasikati jenu mwanya ŵankukulupilila, twatemi yaikuti pakuŵajilwa kwa uswela ni pangali kulalatilwa. **11** Nkumanyilila kuti twanjamwiche jwalijose nti atati yakuti kwapanganyichisya achiŵanagwe. **12** Twanlimbisye ni kwatusya mitima ni kwajamuka kuti nkombole kutama kwa kwaŵajila Akunnungu ŵakummilanga kwinjila mu Umwenye ni ukulu wao. **13** Sooni tukwete ligongo liine lya kwatogolela Akunnungu pangaleka pakuŵa patwannyichisye Ngani Jambone ja Akunnungu, mwajipilikene ni kujipochela. Mwajipochele ngaŵa nti lilowe lya ŵandu nambo nti lilowe lya Akunnungu, ni isyene ni ilitite pakuŵa. Pakuŵa Akunnungu ni ŵakupanganya masengo mmitima jenu mwanya ŵankukulupilila. **14** Achalongo achinjangu, indu iyaakopochele mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵaali ŵandu ŵa Akunnungu ŵa ku Yudea, ni ŵanyamwe ŵakwe inkopochele iyoyo peyo. Pakuŵa mwanya mwalageswe ni ŵandu ŵa mu chilambo chenu ilaila mpela iŵalageswe ŵanyawo ni Ŵayahudi achinjao. **15** Aŵala Ŵayahudi ŵangakukulupilila ni uŵammuleje Ambuje Che Yesu ni ŵakulondola ŵa Akunnungu ni kutulagasya nowe ŵakwe. Ŵandu ŵa ngakwanonyelesya Akunnungu, sooni ali ŵammagongo ŵa ŵandu wose! **16** Namose ŵalinjile kutukanya kulalichila Ngani Jambone kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi kuti akakombola kukulupuswa. Kwa kutenda yeleyo ŵajonjechesye sambi ni kugumbalichisya ngoo pachanya sambi syatesile moŵa gose.

Nambo mbesi jakwe lutumbilo lwa Akunnungu lwaichilile. **17** Achalongo achinjetu, uwe twalekangene nomwe kwa mowa pe, sooni kwaliji kwa ungawonegana nambo ngawa kwa nganisyo syetu. Kanyuma kanandi twasachile kummona sooni. **18** Kwa yele twasachile kunjimajimila sooni, uneji che Paolo, nalinjile kawilikawili kuti iche kukwenu, nambo Shetani watulekasisye. **19** Uli, patutujime paujo pa Ambuje wetu Che Yesu pataiche tutulilapile chichi nkati kupunda kwetu? Chitulilapilile wanyamwe mwachinsyene. Wanyamwe ni wandi chilolelo chetu, ni lukondwa lwetu ni wandi chindu mpela singwa. **20** Kusyene kwaligongo lyenu, uwe tukulilapa ni kusengwa.

3 Mbesi nganitukombola kupililila kwakupunda, nipele, twaiweni yambone kusigalila uwe pe ku Asene. **2** Twantumile kukwenu nlongo njetu che Timoseo, jwakwatumichila Akunnungu pamo ni uwe mmasengo ga kulalichila Ngani Jambone ja Kilisito. Twantumile kukwenu kuti anlimbisye mwanya ni kuntusya ntima nkati chikulupi chenu, **3** kuti chikulupi cha jwalijose pasikati jenu chinatinganyiche kwaligongo lya malagasyo getu ga. Mwachinsyene nkumanyilila kuti chitupate malagasyo go pakuwa uli usache wa Akunnungu kulagaswa. **4** Pakuwa, patwaliji pamo ni wanyamwe twansalile chile kuti tutulagaswe, ni mpela inkuti pakumanyilila ni iyoyo yaitite pakuwa. **5** Kwa ligongo lyo panalepele kwendelechela kupililila, nantumile che Timoseo kuti manyilile ngani sya chikulupi chenu. Najogwepe kuti pane jwachigongomalo jula anaiche kukunnyenga ni masengo gose gatupanganyisye kukwenu gawe gangali chindu. **6** Nambo sambano che Timoseo ausile kukwetu kutyochela kukwenu, nombejo atusalile ngani sya kusengwasya sya chikulupi ni unonyelo wenu. Atusalile kuti nkutukumbuchilanga mowa gose,

ni kuti nkulajila kutuwona mpela ila nowe ŵakwe itukuti kulajila kumbona. **7** Kwa yeleyo achalongo achinjetu, mkusauka kwetu ni malagasyo gatukugapata tukutulaswa ntima nomwe kwa kupilikana nkati chikulupi chenu. **8** Pakuŵa sambano tukwete umi, kwa kummona ŵanyamwe ndi chiimilile nkutama kwa kulumbikana kwenu ni Ambuje. **9** Sambano tukukombola kwatogolela Akunnungu kwa ligongo lyenu, malinga ni lukondwa lwatukwete paujo pao kwa ligongo lyenu. **10** Muusi ni chilo tukwapopelela Akunnungu kwa kuchalila nnope kuti tukole lipesa lya kuonegana sooni kuti tumpe chachilichose chachipungwiche mu chikulupi chenu. **11** Nipele tukwapopelela Akunnungu ŵaali Atati ŵetu ni Ambuje ŵetu Che Yesu atukolochesye litala lya kwika kukwenu. **12** Ambuje anjonjechesye ni kunchuluchisya unonyelo wa jwine ni jwine ni kwanonyela ŵandu wose mpela itukuti kunnonyela ŵanyamwe. **13** Kwayele Akunnungu anlimbisye mitima jenu ni ŵanyamwe ngamma ni chileŵo ni chimme ŵaswela paujo pa Akunnungu ŵaali Atati ŵetu pachauje Ambuje ŵetu Che Yesu pamo ni ŵandu ŵao wose.

4 Mbesi achalongo achinjetu uweji tunjiganyisye yakuti pakutama kuti nkombole kwanonyelesya Akunnungu. Kusyene ntameje yeleyo. Ni sambano tukunchondelela ni kunchisya mu liina lya Ambuje Che Yesu njendelechele kwannope mu utame wo. **2** Pakuŵa nkugamanyilila malajisyo gatumpele kwa ukombole wa Ambuje Che Yesu. **3** Akunnungu akusaka ŵanyamwe mme ŵaswela ni ngasimma ŵandu ŵa chikululu. **4** Jwannume jwalijose pasikati jenu akuŵajilwa kumanyilila yakuti pakutama yambone ni ŵankwawo mu uswela ni kuchimbichikwa, **5** ngaŵa kwa tama jangalimate mpelaga ŵandu ŵa ilambo ine ŵangakwamanyilila Akunnungu. **6** Kwa chindu cho, mundu jwalijose akasaneŵela

jwakunkulupilila Kilisito njakwe namuno kunnyenga, pakuŵa Ambuje ni ŵakwalamula wose, mpela ila itwamasile kunsalila ni kunjamuka kwachikali. **7** Pakuŵa Akunnungu nganatuŵilanga kuti tutame mu usakwa nambo tutame mu uswela. **8** Kwayele, mundu jwalijose jwakugakana majiganyo ga, ngakunkana mundu, nambo akwakana Akunnungu ŵakumpa ŵanyamwe Mbumu jwao. **9** Nambo yankati unonyelo wa ŵakukulupilila achinjetu, ngatukusaka kunlembela chachili chose, pakuŵa Akunnungu nsyene anjigenye mwanya inkuti pakusachilwa kunonyelana. **10** Ŵanyamwe kusyene nkwanonyela achinjenu wose ŵa pa Makedonia pose. Ni sambano tukunchondelela achinjetu mpundisye kwannope kupanganya yeleyo. **11** Nchalile nnope kuti nkombole kutama kwa kutulala. Mpanganye indu yenu mwachinsyene ni kupanganya masengo ŵanyamwe mwachinsyene mpela itwannajisye ila. **12** Kwanti yeleyo utame wenu chiuŵe wa kuchimbichikwa mmbujo mwa ŵandu ŵangakwakulupilila Kilisito, nombe ngannajila kukamuswa ni mundu jwalijose mu yaikunsoŵa. **13** Achalongo achinjetu ngatukusaka mme ŵangamanyilila yankati ngani sya ŵandu ŵajasiche, kuti nkasupuka mpela ŵandu ŵane ŵanganakola chilolelo. **14** Tukukulupilila kuti Che Yesu ŵajasiche ni ŵasyuchile, iyoyo peyo tukukulupilila kuti Akunnungu chiŵaichenawo kukwakwe pamo ni Che Yesu, wose ŵawile achakulupililaga Che Yesu. **15** Pakuŵa malinga ni majiganyo ga Ambuje, tukunsalila yeleyi, uweji ŵatuli chiŵela ŵajumi, ŵachitusigale mpaka pa lyuŵa lya kuuja kwa Ambuje, isyene ngatwalongolela ŵelewo ŵajasiche. **16** Pakuŵa lilamulo chilityosyekwe kaje ni liloŵe lya katumetume jwankulu jwa kwinani ni lipenga lya Akunnungu, nombe Ambuje nsyene chatuluche kutyochela kwinani. Nipele

ŵele ŵajasiche achakulupililaga Kilisito chasyuche kaje. **17** Pakumala yeleyo uweji ŵatuli ŵajumi, ŵatusigele, chitunyakulikwe pamo ni ŵelewo mmaunde kuti tukasimane ni Ambuje kwiunde. Kwayele chitutame pamo ni Ambuje moŵa gose pangali mbesi. **18** Nipele, ntusyane mitima jenu ni maloŵe go.

5 Nambo achalongo achinjangu, ngapagwa ligongo lya kunnembela ngani jankati saa ni ndema pachiikopochele yeleyo. **2** Pakuŵa mwachinsyene nkumanyilila kuti lyuŵa lya kuuja Ambuje likwika chisisimuchile mpela jwawiyi yakuti pakwika chilo. **3** Ŵandu pachaŵechete, “Indu yose itulele ni kwana chitendewele,” papopo wonasi ukwaichilila mpela chilungusi cha kuligopola chachikunsimana jwankongwe jwakwete chitumbo, namose ŵandu wose ngaakombola kuŵambala. **4** Nambo ŵanyamwe, achalongo achinjangu nganimma mchipi, namose lyuŵa lyo linnyichilile chisisimuchile mpela yakuti pakwika jwawiyi. **5** Ŵanyamwe wose ndi ŵandu ŵankutamanga mu lilanguka, ni ŵandu ŵa muusi. Uweji nganituŵa ŵandu ŵa chilo atamuno ŵa chipi. **6** Nipele tukagona mpela ŵane wo, nambo tuchesye ni kulilongosya twachinsyene. **7** Pakuŵa ŵandu ŵakugona ŵala, akugona chilo ni ŵandu ŵakukolelwa, akukolelwa chilo. **8** Nambo uwe tuli ŵandu ŵa muusi, tukusachilwa kulilongosya twachinsyene. Tukusachilwa kukamulangana ni chikulupi ni unonyelo mpela chakuwala cha chisyano cha kulichinga pantima, ni chililelo chetu cha ukulupusyo nti chisoti cha chisyano chakulichinga mu ntwe. **9** Pakuŵa Akunnungu nganatuŵika tujonasiche kwa lutumbilo lwao, nambo kuti tukulupuswe kwa litala lya Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito, **10** juŵawile kwa ligongo lyetu kuti namose twaŵaga ŵajumi pane tujasiche tukombole kutama nawo pachauje. **11** Nipele ntusyane

ntima jwine ni jwine ni kulimbisyana jwine ni jwine mpela inkutenda sambano. **12** Achalongo achinjetu, tukunchondelela, mwachimbichisye ŵelewo ŵakupanganya masengo pasikati jenu ni ŵakunnongosya ni ŵakunjiganya mu utame wa kunkulupilila Kilisito. **13** Mwachimbichisye nnope ni kwanonyela kwa liwamba lya masengo gaakupanganya. Ntameje mu chitendewele pasikati jenu. **14** Achalongo achinjetu, tukunchondelela, mwajamuche ŵandu ŵaali ni ulesi, mwakamulisye ntima ŵaali ni lipamba, mwakamuchisye ŵakulepetala, mwapililile ŵandu wose. **15** Nlilolechesye mwachinsyene kuti akasauchisya mundu chakusakala ku chakusakala, nambo moŵa gose ntendelane yaili yambone kwa jwine ni jwine ni kwa ŵandu wose. **16** Nsangalale moŵa gose, **17** mwapopelele Akunnungu pangapela, **18** mwatogolele Akunnungu mu yose yaikutyochela pakuŵa yeleyo ni yakuti pakusaka Akunnungu kukwenu ŵanlumbikene ni Che Yesu Kilisito. **19** Nkausima mooto wa Mbumu jwa Akunnungu, **20** nkaupwanya utenga waukutyochela kwa Akunnungu. **21** Nsosesose yose ni kukamulisya chachili chambone, **22** nchiŵambale chachilichose chachikuwoneka changalumbana. **23** Akunnungu asyene ŵakutupa chitendewele answejesye mose, mu mbumu syenu ni mitima jenu ni mu iilu yenu, yele yose ikasimanikwa ni ileŵo kukwenu katema kakwika Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. **24** Akunnungu ŵammilasile ŵanyamwe chaitendekanye yeleyo pakuŵa ŵelewo ali ŵakulupilichika. **25** Achalongo achinjetu, ntupopeleleje. **26** Mwakomasye achalongo wose kwa kwalosya kuti nkwanonyela. **27** Ngunnajisya mu liina lya Ambuje kuti mwasyomele chikalata chi ŵandu wose ŵakunkulupilila Kilisito. **28** Tukunsachilanga umbone wa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito.

2 Ŵasesalonike

1 Une che Paolo pamo ni che Siluwano ni che Timoseo,
tukunnembela chikalata ŵanyamwe mpingo wa ŵandu
ŵakunkulupilila Kilisito wa ku Sesalonike, ŵanlumbikene ni
Akunnungu Atati ŵetu ni Ambuje Che Yesu Kilisito. **2**
Tukummendela umbone ni chitendewele kutyochela kwa
Akunnungu Atati ŵetu ni Ambuje Che Yesu Kilisito. **3** Achalongo,
ikutuŵajila kwatogolela Akunnungu moŵa gose kwa ligongo
lyenu. Ili yambone kutendekanya yeleyo ligongo chikulupi
chenu chikukula nnope ni kunonyelana kwenu kukuchuluka.
4 Kwa ligongo lyo, uweji tukulilapa kwa ligongo lyenu, mu
mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵaali ŵandu ŵa
Akunnungu. Tukulilapa pankwendelechela kwakulupilila Ambuje
ni kupililila malagasyo ni masauko gagakunsimana. **5** Yeleyo
yose ikulosya isyene kuti Akunnungu akulamula kwa umbone kuti
mmalanjikwe ŵakuŵajilwa kwinjila mu umwenye wa Akunnungu
waunkulajila. **6** Akunnungu chachitendekanya yaili yambone,
chiŵauchisye malagasyo aŵala wose ŵakunlagasya ŵanyamwe,
7 ni kumpumusya mwanya ŵankulagaswa pamo nowe. Chelecho
chichitendekwe pachaoneche Ambuje Che Yesu achityochelaga
kwinani pamo ni achikatumetume ŵakwe ŵa kwinani ŵaali
ni machili. **8** Akunnungu chiŵajamuche kwa malamba ga
mooto wekolele aŵala ŵandu ŵakunkana ni ŵangakujitichisya
Ngani Jambone jankati Ambuje ŵetu Che Yesu. **9** Kwamukwa
kwawo chikuŵe konangwa kwa moŵa gose pangali mbesi
ni kutalikanganywa ni Ambuje ni kutalikanganywa ni ukulu
wa ukombole wao, **(aiōnios g166)** **10** patachiika lyuŵa lyo kuti
akuswe pasikati ja ŵaswela ŵakwe ni kusimonjekwa ni ŵandu
wose ŵakwakulupilila. Mwanya iyoyo peyo chimme pamo ni

ŵanyawo pakuŵa nkulupilile umboni utwansalile ula. **11** Kwa ligongo lyo tukumpopelelanga moŵa gose kuti Akunnungu ŵetu ankombolesye kutama malinga ni inkuti pakusachilwa kutama. Tukupopelela kuti kwa ukombole wao amalichisye yose yambone inkusaka kupanganya ni kila masengo ga chikulupi. **12** Tukupopelela yele kuti liina lya Ambuje ŵetu Che Yesu likuswe nkati mwenu, ni ŵanyamwe nkuswe kwa litala lya umbone wa Akunnungu ŵetu ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito.

2 Achalongo achinjangu ŵakunonyelwa, aji jili ngani ja kwika kwa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito ni kusongangana kwetu pamo paujo pao. Kwayele tukunchondelela nnope, **2** kasimpweleswa chitema namuno unantojimye utenga, namose ni liloŵe, namose ni chikalata chachikuganichikwa kuti chityochele kukwetu, chachikusala kuti lyuŵa lya kuuja kwa Ambuje limasile kwika. **3** Nkakunda kulambuchikwa ni mundu jwalijose kwa litala lyalili lyose. Pakuŵa lyuŵa lyo ngaliika mpaka uiche kaje utindiganyo wekulungwa ni Jwachigongomalo awoneche, mundu jo mbesi jakwe jili kujonangwa tikitiki pa mooto wangali mbesi. **4** Jwelejo akulikwesya pachanya pa kila chindu chakuchiŵilanga ŵandu kuti achiminungu pane kuchipopelela. Kwayele chajinjile mu Nyuumba ja Akunnungu ni kutama mwelemo achiliŵilangaga nsyene kuti ali Akunnungu. **5** Ana ngankukumbuchila kuti panaliji pamo ni ŵanyamwe nansalile indu yose yi? **6** Nambo kwana chindu chachikulekasya kopochela yeleyo sambano, ni ŵanyamwe nkuchimanyilila chelecho. Kwayele lyuŵa pachiliiche Jwachigongomalo chawoneche pa katema kambone. **7** Pakuŵa machili gagasisiche ga chigongomalo cho gakupanganya masengo, nambo Jwachigongomalo jula yaani Shetani ngawoneka kose mpaka jwele jwakunlekasya

jo pachatyosyekwe. **8** Pelepo ni pachakopochele Mundu Jwachigongomalo, nambo Ambuje Che Yesu pachaiche chambulaje kwa mbumu ja pakang'wa pao ni kunjonanga kwa ung'alime wa ukulu pachaiche. **9** Mundu Jwachigongomalo chachiika ni machili ga Shetani ni kutendekanya imanyisyo yaili yose ni yakusimonjeka ya unami, **10** ni kutumia chigongomalo chachili chose kwalambusya wose ŵakusochela. Ŵanyawo chasochele ligongo nganaunonyela usyene kuti akulupuswe. **11** Kwa ligongo lyo Akunnungu ŵapelechele machili ga kusoyasya kuti aukulupilile unami. **12** Kwayele ŵandu wose uŵakanile kuukulupilila usyene nambo akusisangalalila sambi, chalamulikwe. **13** Nambo ikutuŵajila kwatogolela Akunnungu moŵa gose kwa ligongo lyenu, achalongo ŵankunonyelwa ni Ambuje, pakuŵa Akunnungu ansagwile ŵanyamwe chitandile kundanda kuti nkulupuswe kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu kuti ntendekwe ŵandu ŵao ŵaswela kwa chikulupi chenu mu usyene. **14** Akunnungu annaliche mwanya kwa litala lya Ngani Jambone jitwalalichile uwe kuti mpochele liuto lya ukulu wa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. **15** Nipele, achalongo achinjetu, njimeje chilimbile ni kukamulisya majiganyo gamwalijiganyisye kukwetu kwa ulalichile wetu pane chikalata chitwannembele. **16** Tukwaŵenda asyene Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito ni Akunnungu Atati ŵetu juŵatunonyele ni kwa umbone wao, ŵatupele utulasyo wa moŵa gose pangali mbesi ni chilolelo chambone, **(aiōnios g166)** **17** ajitusye mitima jenu ni kunlimbisya mmasengo ni kuŵecheta gambone.

3 Mbesi, achalongo achinjetu, ntupopeleleje kuti utenga wa Ambuje ujenele kwa chitema ni kupochelwa kwa kuchimbichikwa mpela ilitite kuŵa kukwenu. **2** Iyoyo mpopelele kwa Akunnungu

kuti atukulupusye ni ŵandu ŵachigongomalo ni ŵangalumbana, pakuŵa nganaŵa wose ŵakukunda kujikulupilila Ngani Jambone. **3** Nambo Ambuje ali ŵakukulupichika, nombe chanlimbisye ni kungosa ni Jwachigongomalo jula yaani Shetani. **4** Tukumanyilila isyene mwa Ambuje yakuti nkuitenda ni chinjendelechele kuitenda aila itukunlajisya. **5** Ambuje anlongosye mu kuumanyilila kwannope unonyelo wa Akunnungu ni upililiu umpegwile ni Kilisito. **6** Kwa liina lya Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito tukunnajisya achalongo achinjetu, nlisepusye ni achalongo achinjetu wose ŵaali ŵa ulesi ni ŵangakugakuya majiganyo gatwanjiganyisye. **7** Ŵanyamwe mwachinsyene nkumanyilila inkuti pakusachilwa kutusyasya. Pakuŵa patwaliji pasikati jenu, uwe nganituŵa ŵa ulesi. **8** Uweji nganitulya chakulya cha mundu jwalijose panganlipa. Nambo twapanganyisye masengo kwa kuchalila ni nkulaga muusi ni chilo, kuti tukampa mundu jwalijose masengo ga kutulela. **9** Tukakombwele kutumia ulamusi wetu kuti ntukamuchisye, nambo nganitutenda yeleyo ligongo twasachile tunnosye inkuti pakusachilwa kutenda. **10** Pakuŵa, namose patwaliji nomwe twannajisye yeleyi, “Mundu jwalijose jwangasaka kupanganya masengo, akasalya iyoyo peyo.” **11** Tukuŵecheta yeleyi ligongo tupilikene kuti ŵampepe pasikati jenu ali ŵa ulesi, ŵangakupanganya masengo kose, nambo akwamba kulijinjisya mu indu ya ŵandu ŵane. **12** Kwa liina lya Ambuje Che Yesu Kilisito tukwalajisya ni kwajamuka ŵele ŵandu kuti atulale ni kupanganya masengo kwa ligongo lya kulikolela chakulya chao achinsyene. **13** Nambo ŵanyamwe, achalongo achinjangu, kasimpela kutendekanya yambone. **14** Naga apali mundu jwangasaka kugakamulichisya malajisyo gatukunlembela nchikalata chi, munlolechesye kwannope mundu

jo, nkasyoŵekana najo melepe akole soni. **15** Ngasimummalanjila
jwelejo nti jwammagongo, nambo munjamuche chisau nlongo
njenu. **16** Ambuje ŵachitendewele asyene ampe chitendewele
moŵa gose ni mulimose. Ambuje atame ni ŵanyamwe wose. **17**
Chelechi ni chikomasyo chingulemba ni makono gangu une
che Paolo nansyene. Chelechi ni chimanyisyo changu cha
ikalata yangu yose, yeleyi ni inguti pakulemba. **18** Ngummendela
umbone wa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito utame ni ŵanyamwe
wose.

1 Timoseo

1 Une che Paolo nduna jwa Che Yesu Kilisito kwa kulajiswa
ni Akunnungu Nkulupusyo jwetu pamo ni Che Yesu Kilisito
chililelo chetu. **2** Ngunnembela che Timoseo mwanangu jwa
usyenesyene mu chikulupi. Ngummendela umbone ni chanasa
ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu Atati ŵetu ni kwa
Che Yesu Kilisito Ambuje ŵetu. **3** Ngusaka nnonjele ku Efeso
mpela ila inatite pakunchondelela katema panaliji nkwaula ku
Makedonia. Kweleko kwana ŵandu ŵakujiganya majiganyo ga
unami nkaakanye. **4** Mwasalile alekangane ngano sya unami
ni moŵa gose kugatanga meena ga achambuje ŵao pangali
mbesi. Yele yose ikutandisya makani. Ngaikwalimbisya ŵandu
mmasengo ga Akunnungu gagakutendeka kwa litala lya chikulupi.
5 Nningwa wa lyele lilajisyo uli unonyelo waukutyochela mu ntima
weswela ni nkuimanyilila kuitenda yaili yambone ni chikulupi cha
usyene. **6** Nambo ŵandu ŵane gasoŵile gelego ni kugalauchila
kuusyanausyana indu yangalimate. **7** Ŵelewo akusaka aŵeje
ŵakwiganya Malajisyo nambo achinsyene ngaakugamanyilila
maloŵe gaakugaŵecheta atamuno indu yaakulimbila kuisala.
8 Tukumanyilila kuti Malajisyo ga Akunnungu gali gambone,
iŵaga mundu chagawone kwa litala lyalikusachilwa kugawona.
9 Tukumanyilila kuti Malajisyo nganigaŵichikwa kwa ligongo
lya ŵandu ŵambone, nambo gaŵichikwe kwa ligongo lya
ŵandu ŵangalumbana ni ŵangakugajitichisya Malajisyo, ni
ŵandu ŵangakwapopela Akunnungu ni ŵaali ni sambi, ni
ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu ni ŵakutukana ni ŵandu
ŵakwaulaga atati ni achikulu ŵao ni kwaulaga ŵandu ŵane.
10 Malajisyo gaŵichikwe kwa ligongo lya ŵachigwagwa ni kwa
achalume ŵakugonana achinsyene pe ni kwa ŵakwasumisya

ŵandu kuŵa achikapolo ni kwa ŵaunami ni kwa ŵakulumbilila unami ni kwa ŵakupanganya ipanganyo yangaikulandana ni majiganyo gausyene. **11** Majiganyo ga gakutyochela mu Ngani Jambone jambele Akunnungu jwangulupilile lalichile Ngani Jambone jajikutyochela kwa Akunnungu ŵaali ni ukulu ni ŵakulapikwa moŵa gose. **12** Ngwatogolela Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito ŵandasile machili pa masengo gangu, pakuŵa amweni ndili jwakukulupilichika nipele ŵasagwile kuti natumichile. **13** Namuno kalakala naliji ngwatukana Akunnungu ni kwalagasya ŵandu ni naliji mundu jwaumenyani, Akunnungu ŵaangolele chanasa, ligongo natesile yeleyo nkuloŵela kwangu ni kwa ungamanyilila wangu ni pakuŵa nganingola chikulupi. **14** Ambuje ŵetu ŵambele umbone wao wejinji ni chikulupi ni unonyelo watulinawo nkulumbikana ni Che Yesu Kilisito. **15** Liloŵe li lili lyakukulupilichika ni kukundikwa, yakuti Che Yesu Kilisito ŵaiche pachilambo kukwakulupusya ŵaali ni sambi. None ndili jwa sambi kwapunda wose, **16** nambo kwa lye ligongo lyo Akunnungu ŵangolele chanasa. Ŵatesile yele kuti kwa litala lyangune jwa sambi kwapunda ŵandu wose, Che Yesu Kilisito akombole kulosya upililiu wao. None mme chisyasyo kwa wose uchakulupilile ni kupochela umi wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **17** Sambano kwa Mwenye ŵa moŵa gose pangali mbesi, nombe ŵangakuwa namose ŵangakuwoneka, ni ŵaali Akunnungu ŵajika, ŵandu wose ŵaape luchimbichimbi ni ukulu mmoŵa gose pangali mbesi! Eloo. **(aiōn g165)** **18** Mwanangu che Timoseo, ngumpa ali lilajisyo li malinga ni maloŵe gakulondola gagaŵechetekwe kalakala gankati mwe. Maloŵe go ni gachigantende nkombole kumenyana ngondo jambone, **19** mpunde kukamulisya chikulupi chenu ni majiganyo

ga usyene ga chikulupi ni kuitenda yaili yambone pe. Ŵandu ŵane akanile kugajitichisya majiganyo ga usyene, kwayele achijonasile chikulupi chao. **20** Mwa ŵelewo apali che Himeneyo ni che Alekisanda unajamwiche kwa kwalechela mmakono mwa Shetani kuti ajiganyikwe anaatukane Akunnungu.

2 Nipele, chikanaŵe chachili chose mwasalile Akunnungu yankwisaka ni mwapopele Akunnungu ni mwapopelele ŵandu ŵane ni mwatogolele Akunnungu kwa ligongo lya ŵandu wose. **2** Mwapopelele mamwenye ni ŵandu ŵaali ni ulamusi kuti tutame kwa kutulala ni chitendewele pamo ni kwachimbichisya Akunnungu ni lwendo lwambone. **3** Chindu chi chili chambone ni chakukundikwa paujo pa Akunnungu Nkulupusyo jwetu, **4** jwakusaka ŵandu wose akulupuswe ni akombole kuumanyilila usyene. **5** Pakuŵa Akunnungu ali ŵamo pe, nombe kwana jwakwilanya jumo pe pasikati ja Akunnungu ni ŵandu, ni mundu jo ali Che Yesu Kilisito, **6** uŵalityosisye nsyene kwawombola ŵandu wose. Ayiyi ikulosya kuti kele kaliji katema kakasachikwe kanti Akunnungu akusaka kwaŵombola ŵandu ŵakwe. **7** Kwayele naŵichikwe me jwantenga ni jwakwajiganya ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ni nalichile ngani ja chikulupi ni usyene. Une nguŵecheta yausyene nganguŵecheta ya unami. **8** Nipele papali pose pankusimana kwapopelela Akunnungu, ngusaka achalume ŵakulityosya kwaligongo lya Akunnungu anyakule makono gao gakusalala apopele pangali lutumbilo atamuno makani. **9** Iyoyopeyo ngusaka achakongwe alitulusye ni kuwala minjilo yaikuchimbichikwa ni kulikwatula kwao kukaŵa kwa kutiŵa utiŵe wakusimosya pane kulilemba kwa indu yekolochekwe kwa sahabu atamuno igogo ya lulu pane minjilo ja ndalama jekulungwa. **10** Nambo kulikwatula kwao kuŵeje

kwa isambo yambone ikuŵajilwa kutendekwa ni achakongwe ŵakwapopelela Akunnungu. **11** Achakongwe atameje jii ni mkulitulusya katema ka kulijiganya Liloŵe lya Akunnungu. **12** Une ngangumpa jwankongwe lipesa lya kwiganya, atamuno kwatawala ŵankwakwe, nambo atame jii. **13** Pakuŵa che Adamu ali jwaandanda kugumbikwa ni kwikaga che Hawa. **14** Ni che Adamu ngaŵa juŵanyenjekwe, nambo jwankongwe ni juŵanyenjekwe ni kulipwanya Lilamulo lya Akunnungu. **15** Nambo jwankongwe chakulupuswe ni chaligopole uchenene, naga chalonjele mu chikulupi ni unonyelo ni uswejelo pamo ni kuligosa.

3 Ali liloŵe li lili lya usyene lyati, naga mundu asakaga aŵe chilongola jwa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, akulajila masengo gambone. **2** Nipele chilongola akusachilwa aŵeje mundu jwangali chileŵo, akusachilwa aŵeje ni ŵankwakwe ŵamope ni jwangakutolwa ni jwalunda ni jwakulichimbichisya ni jwapochela achalendo ni jwakukombola kwiganya. **3** Ngakusachilwa aŵe jwakolelwa ni jwaumenyani, nambo aŵeje jwakulitimalika ni jwakusaka chitendewele, atamuno jwangakunonyela nnope mbiya. **4** Akusachilwa aŵeje mundu jwakwajimilila uchenene ŵandu ŵaali mu nyuumba jakwe ni kwajiganya achiŵanagwe aŵe ŵa kupilikanichisya kwa luchimbichimbi lose. **5** Pakuwa iŵaga mundu ngakukombola kwajimilila uchenene ŵandu wa mu nyuumba jakwe, chakombole chinauli kuujimilila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito yaani ŵandu ŵa Akunnungu? **6** Ngakusachilwa aŵe jwakukulupilila jwasambano, atakulifuna ni kugwa ni kulamulikwa mpela ila iyaliji kwa Shetani. **7** Sooni ikummajila aŵe mundu jwaali ni umboni wambone pasikati ja ŵandu ŵa paasa pa mpingo wa

ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, kuti atakunyeluswa ni kugwa pa chitanje cha Shetani. **8** Iyoyopeyo ŵakupanganya masengo ga kwakamusya ŵandu ŵane ŵaali mu mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito aŵeje ŵaali ni lwendo lwambone ni ŵandu ŵakusala chindu chimo ni ŵangakung'wa nkologo kwannope ni ŵandu ŵangali ni lipamo. **9** Akusachilwa kukamulangana kwannope ni usyene wausisikwe wa chikulupi kwa nningwa wambone. **10** Ikuŵajilwa alinjikwe kaje ni awonekaga kuti akufai nipele apanganye masengo ga ukamusi. **11** Achakongwe ŵao iyoyo aŵe ŵandu ŵa mbili jambone, akaŵa ŵakulambusya, ni aŵeje ni ukombole wakulitawala ni ŵakukulupilichika mu yose. **12** Jwakupanganya masengo ga kuukamusya mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, aŵe mundu jwa ŵankwawo ŵamo pe ni kwalongosya achiŵanagwe uchenene pamo ni ŵandu ŵaali mu nyuumba jao. **13** Pakuŵa ŵakamusi ŵakupanganya masengo uchenene akulapikwa ni ŵandu, nombewo akupakombola kwasalila ŵandu chikulupi chakwete nkulumbikana ni Che Yesu Kilisito pangajogopa. **14** Ngunnembela chikalata chi, akuno ndi ngulolela kwika kukwenu pangakaŵa. **15** Nambo naga chingaŵe kwika, chikalata chi chichimmanyisye lwendo lwa ŵandu yalukuti kusachilwa kuŵa mu nyuumba ja Akunnungu, yaani mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. Ŵandu wo ali chimila ni nsingi wa usyene ni ali ŵandu ŵakwe Akunnungu ŵajumi. **16** Usyene, nganitukola lipamba nkati usyene wa chikulupi chekulu chachiunukulikwe, usyene wo ni kuti, Ŵelewo ŵawonechekwe mu chiilu cha chiundu, ŵaŵalanjikwe ni Mbumu jwa Akunnungu kuti ali ŵakupanganya yakusaka Akunnungu, ŵaloleche ni katumetume jwa kwinani. Ŵalalichikwe pasikati ja

ŵandu ŵa ilambo, ŵakulupilichikwe papali pose mu chilambo, ŵanyakulikwe kwinani mu ukulu.

4 Mbumu jwa Akunnungu akusala pangasisa kuti moŵa ga mbesi ŵandu ŵane chaleche chikulupi chao ni kusipilikachisya mbumu syasikulambusya ni majiganyo ga masoka. **2** Majiganyo ganti yele gakujenechekwa ni ŵandu ŵa unami, ŵaati mitima jakukumbuchila kupanganya yambone jiwile mpela ila jijochekwe ni chisyano cha mooto. **3** Ŵele ŵandu wo akwiganyanga kuti ili sambi kulombela ni sooni kulya yakulya impepe. Nambo Akunnungu ŵaigumbile yele yakulya lyo kuti, ŵandu ŵakwakulupilila ŵele ni kuumanyilila usyene alyanje kwa kwatogolela Akunnungu. **4** Pakuŵa chili chose chachipanganyikwe ni Akunnungu chili chambone ni nganichipagwa chakukanilwa, nambo ipochelwe kwa kwatogolela Akunnungu. **5** Pakuŵa kwa litala lya Liloŵe lya Akunnungu ni kwa kupopelela, kukuchitenda chindu cho chikundikwe ni Akunnungu. **6** Iŵaga chimwasalile achalongo achinjetu wose malajisyo ga, chimme jwakutumichila jwambone jwa Kilisito Yesu, chinkule mu chikulupi kwa maloŵe ga chikulupi ni majiganyo ga usyene gankugakuya. **7** Nambo nnekangane ni ngano syakalakala sya unami syanganisiŵa sya Akunnungu ni syangalumbana. Nchalile nkole mbili ja kwanonyelesya Akunnungu. **8** Pakuŵa kulijongola kukuchikamusya chiilu nambo kupanganya aila yakuisaka Akunnungu kwana ukamuchisyo mu indu yose, pakuŵa ikutulanjila umi mu utame wa sambano ni waukwika wo. **9** Ali liloŵe li lili lyakukulupilichika, sooni lyalikuŵajilwa kukundikwa ni kukulupilichika. **10** Uwe tukusauka ni kupanganya masengo kwa kuchalila pakuŵa tukwete chililelo chetu kwa Akunnungu ŵaali ŵajumi, ni ŵaali Nkulupusyo jwa ŵandu

wose nnopennope jwa ŵele ŵakukulupilila. **11** Gele ni maloŵe gagakuŵajilwa kugalajisya ni kugajiganya. **12** Nkajitichisya kuti mundu jwalijose anyosye pakuŵa ndi jwanchanda, nambo mme chisyasyo cha ŵandu ŵakukulupilila, mu uŵechete wenu ni mu lwendo lwenu ni mu unonyelo wenu ni mu chikulupi chenu ni mu utame waukwanonyelesya Akunnungu. **13** Moŵa gose nlimbile kwaŵalanjila ŵandu Malembelo ga Akunnungu pangalisisa, ni kulalichila Ngani Jambone ni kwiganya mpaka patiiche. **14** Nkaleka kuupanganyichisya masengo ntuuka kutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu umpochele kwa litala lya utenga wa ŵakulondola ŵa Akunnungu ni apala nkungulu wa achachekulu paŵansajichile makono. **15** Nganichisye nkati gelego ni kulityosya mwasyene nkupanganya indu yose. **16** Nlilolechesye inkuti pakutama ni inkuti pakwiganya. Njendelechele kutenda yeleyo kuti nkombole kulikulupusya mwasyene ni ŵelewo ŵakumpilikana wo.

5 Nkankalipila jwannume jwanchekulu, nambo mmechete nawo nti atati ŵenu. Mwapanganyichisye achachanda nti achapwenu, **2** mwapanganyichisye achakongwe achachekulu nti achikulu ŵenu ni achiŵali nti achalumbu ŵenu, pangaganichisya yangalumbana. **3** Mwakamuchisye achakongwe ŵawililwe ni achiŵankwawo, ŵanganakola mundu jwakwakamuchisya. **4** Nambo iŵaga jwawililwe akwete ŵanache pane isukulu, ŵanyawo akusachilwa alijiganye kupanganya indu yaikusachilwa kupanganyikwa ni ŵandu ŵakwapopelela Akunnungu kwa ŵandu ŵaali mu nyuumba jao. Ni kwa kutenda yeleyo akwauchisya kwalela achaŵelesi ni achachekulu ŵao mpela yatite kulelekwa ŵanyawo paŵaliji achanandi. Pakuŵa achichi chili chakunonyelesya paujo pa Akunnungu. **5** Jwele jwankongwe jwawililwe kusyene

jwanganakola mundu jwakunnela, achiŵisile chilolelo chakwe kwa Akunnungu ni kutama nkwapopelela Akunnungu muusi ni chilo kuti akole ukamuchisyo. **6** Nambo jwankongwe jwawililwe jwakutama kwa kusaka kulinonyelesya nnope jwelejo jwammwe, namuno ali jwansima chiŵela. **7** Mwape ŵandu malajisyo ga, kuti ŵandu ŵane akasaona ŵana ileŵo. **8** Nambo iŵaga mundu ngakwakamuchisya achapwakwe nnopennope aŵala ŵandu ŵaali mu nyuumba jakwe asyene, jwelejo achikanile chikulupi chakwe nombe ali jwangalumbana nnope kumpunda mundu jwangakukulupilila. **9** Kasimwalemba mu chitabu cha meena ga achakongwe ŵawililwe, jwawililwe jwalijose jwanganamalila yaka sitini. Sooni aŵeje jwalombekwe kamo pe. **10** Sooni aŵe jwana umboni wa ipanganyo yambone, jwalelite achiŵanagwe uchenene, jwaŵapochele achalendo mu nyuumba jakwe, ŵakundile sajo sya ŵandu ŵa Akunnungu, ŵakamuchisye ŵakulaga ni ŵakupanganya indu yambone yailiyose. **11** Nambo mu chitabu cho nkagalemba meena ga ŵawililwe ali achiŵali, pakuŵa ŵajinjilwaga tama ja kusaka kulombekwa sooni, chaleche kwatumichila Kilisito. **12** Kwayele chaaŵe ni chileŵo kwa kuleka chikulupi cha kwatumichila Akunnungu chiŵachiŵisile kundanda. **13** Nkupunda yeleyo, akuŵa ŵa ulesi, achendajendaga mu nyuumba jimo mpaka jine, ni akuŵa ŵandu ŵakwasongona ŵandu ŵane ni kulijinjisya mu indu ya ŵandu ŵane ni kusala indu yangaŵajilwa kuisala. **14** Kwa ligongo lyo ngusaka ŵele ŵawililwe ni achiŵankwawo ali achiŵali alombekwe, aŵeleche ŵanache ni kusigosa nyuumba syao kuti ŵammagongo ŵetu anakombole kukola lipesa lya kuŵecheta indu yangalumbana yaikutugamba uwe. **15** Pakuŵa ŵane ŵawililwe ni achiŵankwawo, amasile kulyungasika ni kunkuya Shetani. **16** Iŵaga jwankongwe jwalijose

jwakunkulupilila Kilisito, akwete ŵawililwe ni achiŵankwawo mwa achalongo achinjakwe, jwelejo akusachilwa kwagosa ni ngaŵa kuulechela masengo go mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, kuti mpingo wo ukombole kwagosa ŵawililwe ni achiŵankwawo ŵanganakola ukamuchisyo wauli wose. **17** Achachekulu ilongola ŵakuulongosya uchenene mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito akuŵajilwa kuchimbichikwa ni kupegwa malipilo gambone, nnope nnope ŵakuchalila kulalichila Ngani Jambone ni kujiganya. **18** Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Nkantaŵa kang'wa ng'ombe pakupanganya masengo ga kuputukula magowolo,” ni “Jwa masengo akuŵajilwa malipilo gakwe.” **19** Ngasimpochela magambo gagakungamba jwanchekulu chilongola jwa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ikaŵe kwa umboni wa ŵandu ŵaŵili pane ŵatatu. **20** Ŵele ŵakutenda ya sambi mwajamuche paujo pa ŵandu kuti ŵandu ŵane wo ajogope. **21** Ngunlajisya mmbujo pa Akunnungu ni mmbujo pa Kilisito ni mmbujo mwa achikatumetume ŵa kwinani ŵaswela ŵasagulikwe, nkamulisye malajisyo ga pangaleka nachiŵamuno limo ni kutenda yaikusachilwa pangali lusagu. **22** Kasintenda chitema kunsajichila makono mundu pakusagulikwa kuŵa chilongola nkupanganya masengo ga Ambuje. Sooni nkalijinjisya mu sambi sya ŵandu ŵane, nambo nligose mwasyene, mpanganye yaikwanonyelesya Akunnungu. **23** Ngasinng'wa meesi pe, nambo mng'weje divai kanandi ligongo lya lutumbo lwenu pakuŵa nkulwalalwala. **24** Sambi sya ŵandu ŵane sikuwoneka pangasisika namose kakanaŵe katema ka kulamulikwa, nambo sambi sya ŵandu ŵane sikuwoneka kanyuma pakumala kulamulikwa. **25** Iyoyopeyo ipanganyo yambone ikuwoneka pangasisika, namose aila yangaikuwoneka pangasisika ngaikomboleka kusisika.

6 Achikapolo wose akuŵajilwa kwachimbichisya kwannope achakulu ŵao kuti akapagwa mundu jwa kwatukana Akunnungu ni kugatukana majiganyo getu. **2** Nombe achikapolo ŵaali ni achakulu ŵao ŵakukulupilila akasaŵanyosya pakuŵa ali achalongo achinjao mwa Kilisito. Nambo akuŵajilwa kwatumichila uchenene, pakuŵa nombewo akupochela indu yambone kutyochelela mmasengo ga Ŵakilisito ŵakwanonyela. Gelego ni maloŵe gankusachilwa kujiganyikwa ni kulalichikwa. **3** Mundu jwalijose ajiganyaga majiganyo gagakupisyangana ni aga ni ngakugakunda maloŵe ga usyene ga Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, atamuno majiganyo ga kutama nkwanonyelesya Akunnungu, **4** jwelejo aguumbele kuligamba ni jwangachimanyilila chachili chose. Jwele ali mundu jwakusaka makani ni umenyani wa maloŵe gangalimate gagakwikanawo wiu ni ngondo ni kutukana pane tama syangalumbana, **5** ni ukangani wangali mbesi kutyochela kwa ŵandu ŵasakele mmitima jao ni ŵangali usyenesyene. Ŵakuganichisya kuti kwatumichila Akunnungu lili litala lya kulipatila chipanje. **6** Isyene kwatumichila Akunnungu ngakukuntenda mundu aŵe jwachipanje, iŵaga mundu inkwanile indu yalinayo. **7** Pakuŵa nganituika ni chindu chachili chose mchilambo muno, namuno ngatutyoka ni chindu mu chilambo muno. **8** Nipele iŵaga tukwete yakulya ni yakuwala, yeleyo ikutukwana. **9** Nambo ŵele ŵakusaka kusichila wo akugwa mu yakulinjikwa ni kutanjila mu chitanji cha tama syasijinji syangalumbana, syasikwautila ŵandu mu kukongoloka ni chiwa. **10** Pakuŵa kujinonyela kwannope mbiya jili ndande ja ungalumbana wose. Ŵandu ŵajinji asachile kwannope akole mbiya, kwayele achilesile chikulupi ni kulipoteka mitima jao kwa kupeteka kwakukulungwa. **11** Nambo mmwe mundu jwa

Akunnungu nlisepusye ni yeleyo, nsose kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu ni kutama mu utame wa kwatumichila ni iyoyo nkole chikulupi ni unonyelo ni upililiu ni kulitimalika. **12** Mmeje jwakupunda mu kumenyanila lilowe lyambone lya chikulupi, nkakole umi wa mowa gose pangali mbesi, uwammilanjile katema pamwajitichisye mwasyene kwakuchitanga chikulupi chenu paujo pa ŵandu ŵa umboni ŵajinji. **(aiōnios g166)** **13** Ngunnajisya paujo pa Akunnungu ŵakuitenda indu yose iŵe yejumi ni paujo pa Yesu Kilisito uŵaŵalasile usyene paujo pa Pontio Pilato, **14** kuti nlikamulichisye lilajisyo li kwa kulupilichika pangaleŵa mpaka lyuŵa litachiuja Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. **15** Kuuja kwakwe chikutendekwe pa katema kakakusachilwa kakaŴichikwe ni Akunnungu. Akunnungu jwakulapikwa ni jwakulongosya ni Mwenye jwa mamwenye ni Ambuje ŵa achambuje. **16** Ŵelewo pe ni ŵakukombola kutama mowa gose pangali mbesi nombe akutama palilanguka kwanti mundu jwalijose ngapakombola kuŵandichila ni ngapagwa mundu jwawaiye kwaona ni jwakukombola kwaona. Ŵandu wose ŵachimbichisye ŵelewo nombewo alongosye mowa gose pangali mbesi! Eloo. **(aiōnios g166)** **17** Mwasalile ŵaali ŵachipanje mu chilambo chasambano chino kuti akalifuna, atamuno akasachiŵika chilolelo chao mu ipanje yangaikukulupilichika. Nambo ŵakulupilile Akunnungu ŵakutupa indu yose mkuchuluya kuti tukole lukondwa mu yele. **(aiōn g165)** **18** Mwasalile atende yambone, atende isambo yejinji yambone, aŵe ŵandu ŵakwakamusya ŵandu ŵane kwa ntima wambone ni atame chile kwagaŵila ŵandu ŵane ipanje yao. **19** Kwa kutenda yele chikunkamusye kukola chipanje mu umi waukwika yaani umi usyene mpela ila mundu jwakulikumbila indu yejinji kuti yakamusye mmowa gagakwika. **20** Che Timoseo,

choonde ngose aila imwapegwilwe. Nlisepusye ni iŵecheto ya wamba ni ukangani wangalumbana yaikuŵilanjikwa ni ŵandu ŵane, “Umanyilisi.” **21** Pakuŵa ŵandu ŵane akuliwona akwete umanyilisi wo, ni kwakutenda yeleyo alesile kutenda yaikuŵajilwa kutendekwa mu chikulupi chao. Umbone wa Akunnungu uŵe kukwenu.

2 Timoseo

1 Une che Paolo nduna jwa Kilisito Yesu, kwa kusaka Akunnungu uŵasagwile une kuti nyenesye chilanga cha umi watulinawo nkulumbikana ni Kilisito Yesu. **2** Ngunnembela mmwe che Timoseo mwanangu jwaunonyelo. Ngunsachila umbone ni chanasa ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu Atati ni kwa Ambuje ŵetu Kilisito Yesu. **3** Ngwatogolela Akunnungu ungwatumichila kwa ntima waukuunosya kuti jwangali chileŵo mpela iŵatite achambuje ŵetu, ngwatogolela Akunnungu kila pangunkumbuchila mmapopelo gangu muusi ni chilo. **4** Ngujikumbuchila misosi jenu, ngulajila kwannope kummona kuti ng'umbaswe lukondwa. **5** Nguchikumbuchila chikulupi chisyenesyene chachili mwenumwe, chikulupi chakwete anganga ŵenu che Loisi ni iyoyopeyo achikulu ŵenu che Eunike. Isyene nguimanyilila kuti nomwe nkwete. **6** Kwa ligongo lyo ngunkumbusya kuti nkwisile ntuuka wa Akunnungu wauli nkati mwenu umwapochele panansajichile makono gangu. **7** Pakuŵa Mbumu jwatupele Akunnungu ngaŵa jwakututenda tuŵe ŵakogopa, ngwamba, nambo ali Mbumu jwao jwakutupa machili ni unonyelo ni ntima wa kulisiŵila. **8** Ngasinkola soni nkwasalila ŵandu ŵane umboni wa ngani sya Ambuje ŵetu atamuno nkakola soni kwanguune jwandaŵikwe kwa ligongo lyao. Nambo mme pamo none nkulaga kwa ligongo lya Ngani Jambone malinga ni machili gampegwilwe ni Akunnungu. **9** Ŵelewo ŵatukulupwisye ni kutuŵilanga kuti tuŵe ŵandu ŵakwe, ngaŵa kwa isambo yetu yambone itwaitesile, nambo kwa ligongo lya kusaka kwao asyene ni kwa umbone wao. Ni ŵatupele umbone wao kwa litala lya Kilisito Yesu chitandilile moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **10** Nambo sambano umbone wa

Akunnungu uwunukulikwe kwa kwika kwakwe Nkulupusyo jwetu, Kilisito Yesu. Ŵelewo agapundile machili ga chiwa ni kwa litala lya Ngani Jambone atuwunukulile umi wa moŵa gose pangali mbesi. **11** Kwayele une nasagulikwe ni Akunnungu kuti me nduna ni jwakwiganya kwa ligongo lya kwalalichila ŵandu Ngani Jambone. **12** Kwa ligongo lya yele ngusauka ni indu yi. Nambo ngangujogopa kwa ligongo lya yele pakuŵa ngwamanyilila ŵelewo unakulupilile ni ngumanyilila kusyene kuti akukombola kuchigosa achila chiŵambele mpaka lyuŵa lichauje. **13** Mgakamulichisye majiganyo ga usyenesyene gananjiganyisye, mu chikulupi ni unonyelo wauli nkulumbikana ni Kilisito Yesu. **14** Mchigose yambone chimpegwile kwa ukamuchisyo wa Mbumu jwa Akunnungu jwakutama mwetuwe. **15** Mpela inkuti pakuimanyilila kuti ŵandu achajinji wa kuchilambo cha Asia anesile, mwa ŵele apali che Fugelo ni che Helimogene. **16** Ambuje ŵatendele chanasa ŵandu ŵa pannango u che Onesifolo, pakuŵa ŵausengwasisye ntima wangu katema kakajinji kwa kwika kukumona. Ni nganijatenda soni kwa chitaŵiko changu. **17** Katema paŵaiche ku Loma ŵatandite kusosasosa kwannope mpaka ŵasimene. **18** Ngwachondelela Ambuje ŵatendele chanasa che Onesifolo pa lyuŵa lya kulamulikwa! Nomwe nkuimanyilila yambone iŵandendele une ku Efeso kula.

2 Nipele mmwe mwanangu nlimbichikwe mu umbone wa Akunnungu utukupochela nkulumbikana ni Kilisito Yesu. **2** Ngajigale majiganyo gimpikene kwanguune ginagasasile mmbujo mwa ŵaumboni ŵajinji, ilaila mwape ŵandu ŵakukulupichika uchakombole kwajiganya ŵane. **3** Mpililile mmalagasyo pamo nowe nti jwangondo jwambone jwa Kilisito Yesu. **4** Jwangondo jwakumenyana ngondo akuliŵambasya ni indu ya umi wa moŵa

gose nambo akupanganya indu yaikunnonyelesya jwankulu jwakwe. **5** Iyoyo mundu jwakupunda mu luwilo lwa kuutuka ngakupata chindu mpela singwa iŵaga nganakuya malajisyo ga luwilo lo. **6** Jwakulima jwalimile kwa kuchalila akusachilwa aŵe jwaandanda kupata milimbu. **7** Mganisye ingusala yi, pakuŵa Ambuje champe lunda lwa kuimanyilila yose. **8** Mwakumbuchile Che Yesu Kilisito ŵasyuchile, ŵa lukosyo lu che Daudi mpela ijikuti kusala Ngani Jambone jingulalichila. **9** Une ngusauka ni kutaŵikwa ni minyolo nti mundu jwachigongomalo kwa ligongo lya kulalichila Ngani Jambone ji. Nambo Lilowe lya Akunnungu ngalikutaŵikwa ni minyolo. **10** Kwa ligongo li ngupililila yose kwa ligongo lya ŵandu ŵaŵasagulikwe ni Akunnungu kuti ŵelewo nombe akulupuswe kwa litala lya Kilisito Yesu ni kwichisya ukulu wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **11** Au uŵechete u uli wausyene wati, “Iŵaga twawile pamo nawo, iyoyo tutulame pamo nawo. **12** Iŵaga tutupunde kupililila, sooni tutulongosye pamo nawo. Iŵaga tutwakane, nombewo chatukane uweji. **13** Iŵaga ngatukukulupilichika, ŵele chapunde kukulupilichika, pakuŵa ngakukombola kugagalauka gaŵechete nsyene.” **14** Yele indu yi mwakumbusye ŵandu ŵenu ni kwajamuka paujo pa Akunnungu kuti aleche kukanilana nkati malowe. Kukanilana kwangali malumbo pakuŵa kukwalyungasya ŵandu ŵakugapilikana. **15** Nchalile kwannope kuti nkombole kukundikwa ni Akunnungu nti jwa masengo jwangaikuntesya soni pa masengo gakwe, ni jwakwiganya uchenene ntenga wa usyenesyene wa Akunnungu. **16** Nliŵambasye mu iŵecheto ya wamba ni yangalumbana, pakuŵa yele ikwatenda ŵandu akaanonyelesya Akunnungu. **17** Majiganyo ganti yele gali mpela liŵanga ndonde lyalikutauna chiilu. Mwa ŵele ŵajiganyisye

yele apali che Himeneyo ni che Fileto. **18** Ŵele ŵandu alilesile litala lya usyene ni kuchiŵika chikulupi cha ŵandu ŵane mu lipamba achitiji kusyuka kwa ŵandu wose kumasile kutendekwa. **19** Nambo usyene wa Akunnungu ujimi kwa kulimba nti liganga lya nsingi ni pachanya pakwe galembechekwe, “Ambuje akwamanyilila ŵandu ŵakwe,” ni “Jwalijose jwakuti aŵele jwa Ambuje, aleche sambi.” **20** Mu nyuumba jajikulungwa kwana yoombo yaikolochekwe kwa sahabu ni kwa mbiya, ni yoombo ine ikolochekwe kwa itela ni kwa litaka, nombeyo ikutumikwa kwa masengo katema kose. **21** Nipele iŵaga mundu chaliswejesye kwa kulitalikanganya ni sambi, chaaŵe jwasagulikwe ni kuŵichikwa pajikajika pe kwa kwatumichila Ambuje ŵao. Nombewo ali chile kwa masengo gambone. **22** Nliŵambasye ni tama ja uchanda ni nsose kupanganya yakusaka Akunnungu ni nkole chikulupi ni unonyelo ni chitendewele pamo ni ŵandu wose ŵakwapopelela Ambuje kwa ntima wambone. **23** Ngakane makani ga kuloŵela gangalimate pakuŵa nkuimanyilila kuti gelego gakutandisya umenyani. **24** Jwakwatumichila Ambuje akakanilana. Akusachilwa aŵeje jwakulitimalika kwa ŵandu wose ni jwakwiganya jwambone ni jwakupililila, **25** jwakwajamuka kwa kulitimalika aŵala ŵakwakanila pakuŵa panepa Akunnungu akukombola kwapa lipesa lya kuleka sambi syao ni kuumanyilila usyene. **26** Kwa litala lyo lunda lwao chilwaujile, kwayele chakulupuche pa chitanji cha Shetani chiŵatanjisye ni kwatenda ajitichisye kupanganya yakusaka.

3 Mmanyilile kuti moŵa ga mbesi chikuŵe ni ndaŵi sya malagasyo gamakulungwa. **2** Pakuŵa ŵandu chachiŵa ŵakulinonyelesya achinsyene ni ŵakusinonyela mbiya ni ŵakulilapa ni ŵachibuli ni ŵakwatukana Akunnungu ni

ŵangakwapilikanichisya achaŵelesi ni ŵangali ni kutogolela ni ŵandu ŵachigongomalo. **3** Chapagwe ŵandu ŵangali ni unonyelo muntima ni ŵangakusaka kwilana ni ŵakulambusya ni ŵakutolwa ni ŵachikali ni ŵangakuinonyela indu yambone. **4** Chachiŵa ŵakugalaukana jwine ni jwine ni ŵandu ŵangakukosya ni ŵa chibuli ni ŵakusaka kulinonyelesya kwa indu kupunda kwanonyela Akunnungu. **5** Kwa paasa chaoneche mpela ŵandu ŵakwapopelela Akunnungu nambo akugakana machili gakwe. Nliŵambasye ni ŵandu wo. **6** Mwa ŵelewo akwaula mmajumba ga ŵandu ni kwalambusya achakongwe ŵakuloŵela ni kwatenda ŵapikanile ŵanyawo pe. Achakongwe wo aguumbele sambi ni kulongoswa ni tama ja kupisyangana. **7** Achakongwe wo akusaka kulijiganya moŵa gose nambo ngakukombola kwika mwa kuumanyilila usyene. **8** Ŵakwiganya wo akuukanila usyene mpela ila che Yane ni che Yambule iŵatite kwakanila che Musa. Nganisyo sya ŵele ŵandu syejonasiche ni chikulupi chao chili chaunami. **9** Nambo ŵelewo ngasajendechela kose pakuŵa kuloŵela kwao chikuwoneche pakulanguka kwa ŵandu wose. Yele ni iyatite kwa che Yane ni che Yambule. **10** Nambo mmwejo ngakuyiye majiganyo gangu ni lwendo lwangu ni aila inasakaga kuitenda ni chikulupi changu ni upililiu wangu ni unonyelo wangu ni kulindilila kwangu nkupilililila, **11** masausyo gangu ni kulaga kwangu. Nkumanyilila indu yose iyangopochele une ku Antiokia ni ku ikonio ni ku Lisita. Nagapilililile masausyo gamakulungwa nnope! Nambo Ambuje ŵangulupwisye mu yose. **12** Elo, ni wose ŵakusaka kutama ni kwapopelela Akunnungu nkulumbikana ni Kilisito Yesu alindilile kulagaswa. **13** Nambo ŵandu ŵangalumbana ni ŵakulambusya chapunde kuŵa ŵangalumbana, chiŵalambusye ŵandu ŵane ni

welewo chachilambuswa ni ŵandu ŵane. **14** Nambo mmwejo nlimbile kutama mu usyene umwajiganyikwe ni kuukunda. Pakuŵa nkwamanyilila ŵaani ŵanjigenye ni ŵankwakulupilila. **15** Nkumbuchile kuti chitandile uwanache wenu mkugamanyilila Malembelo ga Akunnungu yagakuti kumpa lunda lwalukuikanawo ukulupusyo kwa litala lya kwakulupilila Kilisito. **16** Malembelo ga Akunnungu gose galembekwe kwa kulongoswa ni Akunnungu nombe gana masengo gakwiganya usyene ni gakwamuka ni gakulinganya ilewo ni kwajiganya ŵandu atame mu utame wambone paujo pa Akunnungu, **17** kuti mundu jwakuntumichila Akunnungu aŵe jwakomboleswe mu indu yose kuti aŵe chile kupanganya masengo gagali gambone.

4 Ngunnajisya mmbujo mwa Akunnungu ni Kilisito Yesu uchiŵalamule ŵajumi ni ŵawe, pakuŵa akwika kulongosya ali Mwenye, **2** nnalichile Lilowe lya Akunnungu katema pakusaka ŵandu pane ngakusaka, njamuche ni kukalipila kwa upililiu wose ni kwajiganya majiganyo gambone. **3** Pakuŵa chikaiche katema ŵandu pachagakane kugapilikana majiganyo ga usyene, nambo chasache kugakuya agala gakugasaka achinsyene kugapilikana ni kulisonganyichisya ŵakwiganya ŵajinji kuti ŵajiganye indu yakuisaka nnope kuipilikana. **4** Chakane kuupilikana usyene ni chapilikanile ngano sya unami. **5** Nambo mmwe, nligose mu yose, ngapililile malagasyo, mpanganye masengo genu ga kulalichila Ngani Jambone ni kupanganya masengo genu ga kwatumichila Akunnungu. **6** Pakuŵa katema kangu ka kuwa kaŵandichile ni chajijite miasi jangu mpela ila ŵambopesi yakuti kupungula sadaka ja divai paujo pa Akunnungu. **7** Menyene ngondo jambone, utwiche mpaka kumbesi kwa luwilo lwangu ni nachigosile chikulupi. **8** Ni sambano isigalile kupegwa

chindu mpela singwa wauli ntuuka uŵagosele ŵandu ŵaali ŵambone paujo pa Akunnungu. Ambuje ŵakwalamula ŵandu yaikusachilwa chachimba une pa lyuŵa lyo, ngaŵa une pe, nambo ŵandu wose ŵakulolela kwa unonyelo kuuja kwao. **9** Nchalile kwika kukwangu chitema. **10** Pakuŵa che Dema ŵainonyele indu ya pachilambo chino, ŵanesile ni kwaula ku Sesalonike. Che Kilesike ajawile ku Galatia ni che Tito ajawile ku Dalimatia. **(aiōn g165)** **11** Che Luka jika pe ni ŵaali none. Muntole che Maliko njise pamo nawo, kuti akombole kungamuchisya mu masengo gangu. **12** Nambo che Tukiko nantumile ku Efeso. **13** Pachinchiika munyigalile likoti lyangu linalesile ku che Kalipo ku Tuloa, nombe pankwika po munyigalile itabu, nnope nnope yeila yekolochekwe kwa mapende. **14** Che Alekisanda jwakusyana isyano ambanganyichisye yakusakala yejinji, Ambuje chiŵauchisye kwa agala gagapanganyisye. **15** Nomwe nlilolechesye ni jwelejo pakuŵa ŵagakanile kwachikali maloŵe getu. **16** Katema panaliji nkulichenjela pa nkungulu kandanda nganapagwa namose jumo juŵangamwisye, nambo wose ŵalesile. Ngwachondelela Akunnungu kasiŵaŵalanjila gele magambo go. **17** Nambo Ambuje ŵaliji pamo ni une ŵambele machili none nakombwele kulalichila utenga wose kwa utindimisyo kuti aupikane ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi wose. None nakulupwiswe kutyochela nkulamulikwa chiwa mpela ila mu nkang'wa mwa lisimba. **18** Ambuje changulupusye ni indu yose yangalumbana ni kung'osa mpaka ichile ku umwenye wao wa kwinani. Ukulu uŵe kwa ŵele moŵa gose pangali mbesi! Eloo. **(aiōn g165)** **19** Mwakomasye che Pilisila ni che Akila, pamo ni ŵandu wose ŵa pannango u che Onesifolo. **20** Che Elasto ŵatemi ku Kolinto nombe che Tilofimo naalesile ku

Mileto ligongo ŵaliji nkulwala. **21** Njanguye kwika kakanaŵe
kwika katema ka mbepo. Che Eubulo ni che Pude ni che Lino ni
che Kilaudia akunkomasya iyoyopeyo achalongo ŵenu ŵane
wose akunkomasya. **22** Ambuje aŵe pamo nomwe. Umbone wa
Akunnungu uŵe ni ŵanyamwe wose.

Tito

1 Une che Paolo, jundi jwakutumichila jwa Akunnungu ni nduna jwa Che Yesu Kilisito, ngunnembela chikalata chi mwe che Tito. Uneji najichikwe kwalongosya ŵandu ŵasagulikwe ni Akunnungu kuti ŵakulupilile ni kuumanyilila usyenesyene ni kutama yaikuti pakwanonyelesya Akunnungu. **2** Chikulupi ni umanyilisi wa usyene wu ikutupa chilolelo cha umi wa moŵa gose pangali mbesi. Akunnungu ŵangakombola kusala ya unami, ŵatupele chilanga cho chikanaŵe kugumbikwa chilambo. **(aiōnios g166)** **3** Ŵaliunukwile lilowe lyakwe pa katema kakwe. Une napegwilwe utenga wo kwa lilajisyo lya Akunnungu Nkulupusyo jwetu juŵangulupilile kuti naulalichile kwa ŵandu. **4** Chikalata chi ngunnembela mmwe che Tito, mwanangu jwa usyenesyene jutukukamulangana mu chikulupi chimo. Ngunsachila umbone ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu Atati ni Che Yesu Kilisito nkulupusyo jwetu. **5** Nanlesile ku Kilete kuti nkombole kuikolosya yanayose yaisigalile ni kwaŵika achakulu ŵa mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito mu musi wauli wose mpela indite kunnajisya, **6** chilongola jwa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito akusachilwa kuŵa mundu jwangali magambo gagali gose, ni jwali ni jwankongwe jumo, ni ŵanache ŵakunkulupilila Kilisito ni ŵangaŵechetelwa nkati wende wangalumbana atamuno ungapilikanichisya. **7** Pakuŵa jwakuujimilila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito akusachilwa kuŵa mundu jwangali magambo gagali gose, ligongo jwelejo ali jwakwimilila masengo ga Akunnungu. Ngakusachilwa kuŵa mundu jwa chibuli atamuno jwakalipa atamuno jwakolelwa atamuno jwakuputa atamuno kuŵa mundu jwakunonyelwa nnope mbiya. **8** Nambo ikuŵajilwa aŵe jwakunonyelwa kwapochela achalendo ni jwakunonyelwa ni indu

yambone ni jwakulitulusya ni jwakupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu ni jwanswela ni jwakukombola kulilongosya nsyene. **9** Akusachilwa kulikamulisya liloŵe lyakukulupilichika mpela yaitite kujiganyikwa, kuti akombole kwalimbisya mitima ŵandu ŵane kwa majiganyo ga usyene ni kwalosya ileŵo yao ŵandu ŵakugakana majiganyo go. **10** Pakuŵa kwana ŵandu ŵajinji nnopennope ŵaali mu mpingo wa Ŵayahudi ŵaŵagalawiche ni kunkulupilila Kilisito, ŵele ŵakukanila kupilikana, akuŵecheta wamba ni akwalyungasya ŵandu ŵane. **11** Ŵele ŵandu akanyichikwe kuŵecheta, pakuŵa akwatindiganya ŵandu ŵa majumba gamajinji kwa kwiganya indu yangaŵajilwa kwiganya, akutenda yele kwa nningwa wangalumbana wa kupatila mbiya. **12** Namose jumo jwa ŵakulondola ŵao achinsyene jwali Mkilete ŵatite, "Ŵakilete ali ŵa unami moŵa gose, ali mpela ijama yakusakala, ŵaulesi ni ŵakunyela." **13** Umboni wu uli wausyenesyene. Kwa ligongo lyo, mwajamuche kwa kalipa kuti akole chikulupi chisyene. **14** Mwajiganye aleche kupilikanila ngano sya unami sya Ŵayahudi namose malajisyo ga ŵandu ŵakuukanila usyene. **15** Kila chindu chili cheswejele kwa ŵandu ŵaswejele paujo pa Akunnungu, nambo ngapagwa chindu chachili cheswela kwa ŵandu ŵangalumbana ni ŵangakwakulupilila Akunnungu, pakuwa nganisyo syao ni ntima wa kukumbuchila kuitenda indu yambone ijonasiche. **16** Ŵandu ŵa akwitichisya kuti akwamanyilila Akunnungu, nambo mu ipanganyo yao akwakana. Ŵandu wo ali ŵakuchima ni ŵakutindiganya tindiganya, namose ngakukombola kupanganya masengo gagali gose gambone.

2 Nambo mmwejo njiganye majiganyo ga usyene. **2** Mwasalile achalume ŵachekulwipe aŵe ŵakukombola kulilongosya achinsyene ni ŵakuchimbichikwa, ni ŵakulitulusya, ni

ŵautindimisyo mu chikulupi ni mu unonyelo ni mu upililiu. **3** Ni achakongwe ŵachekulwipe iyoyo peyo mwasalile atameje mu utame wa kwajogopa Akunnungu. Analambusye atamuno akaŵa achikapolo ŵakukolelwa divai, nambo ŵakwiganya yaili yambone pe, **4** kuti ŵajiganye achiŵali kwanonyela achiŵankwawo ni kwanonyela ŵanache ŵao, **5** ni ŵakukombola kulilongosya achinsyene ni ŵaswejele, ŵakugagosa yambone majumba gao ni ŵa ntima wambone ni ŵakwapilikanichisya achiŵankwawo kuti Lilowe lya Akunnungu likasatukanwa ni ŵandu. **6** Ni iyoyo achachanda mwalimbisye kuti akombole kulilongosya achinsyene. **7** Mu indu yose mwasyene mme chisyasyo cha kupanganya yambone nchilosyaga usyene ni mmajiganyo genu nlosye kuti mmwe mwasyene nkugakulupilila ni kugakuya. **8** Malowe gankuŵecheta ganaŵe ni chilewo chachilichose kuti ŵammagongo ŵenu jatende soni, pakuŵa nganakola chachilichose changalumbana chakusala nkati ngani syetu. **9** Achikapolo ŵapilikanichisye achakulu ŵao ŵa pachilambo ni kwanonyelesya mu yanayose. Alisepusye kwangangana nawo, **10** pane kwajiŵa indu yao. Nambo alosye katema kose kuti ali ŵa ntima wambone ni ŵakukulupichika, kuti majiganyo ga Akunnungu Nkulupusyo jwetu galoleche yambone mu yose. **11** Pakuŵa umbone wa Akunnungu waukwikanawo ukulupusyo kwa ŵandu wose uwunukulikwe. **12** Nombewo ukutujiganya kuti tuleche chigongomalo ni tama syangalumbana sya pachilambo pano, tutameje kwa kulilongosya achinsyene ni kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu ni kutama kwa kwanonyelesya Akunnungu mu chilambo chino, **(aiōn g165)** **13** tuchilindililaga lyuŵa lya upile lyatukulilolela, pelepo chiutyochele ukulu wa Akunnungu Ŵakulu ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito. **14** Jwelejo ŵalityosisye

nsyene kwa liwamba lyetu uwe kuti atuwombole mu ilewo yose ni kutuswejesya kuti tuŵe ŵakwe asyene, ŵandu ŵaali ni lung'wanu lwakupanganya ipanganyo yambone. **15** Sambano mwajiganye indu yi kwa ulamusi wose, mwalimbisye mitima ni kwajamuka. Mundu jwalijose anannyosye.

3 Mwakumbusye ŵandu kulitulusya paujo pa ilongola ni ŵakutawala ni ulamusi, ŵapilikanichisye ni kuŵa chile kupanganya ipanganyo yambone. **2** Mwasalile akasantukana mundu jwalijose, anaŵe ŵaumani, aŵeje ŵambone achilosyaga kulitulusya katema kose kwa ŵandu wose. **3** Pakuŵa nowe ŵakwe kalakala ko twaliji ŵakulowela, ŵakukanila ni ŵakulyungasika. Twaliji achikapolo ŵa tama syangalumbana ni kulinonyelesya kwa pachilambo. Twatemi mu chigongomalo ni kukolelana wiu, ŵandu ŵatuchimile ni uweji twachimile ŵanyawo. **4** Nambo pawawoneche umbone ni unonyelo wa Akunnungu Nkulupusyo jwetu, **5** ŵatukulupwisye uweji, ngaŵa kwa ligongo lya chindu chachilichose chambone chitutesile uwe, nambo kwa ligongo lya chanasa chao. ŵatujosisye sambi syetu ni kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu jwatutesile tupagwe kaaŵili ni kuŵa ni utame wa sambano. **6** Pakuŵa Akunnungu ŵatujitilile kwa winji Mbumu jwa Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito Nkulupusyo jwetu, **7** kuti kwa umbone wao tukombole kuŵalanjikwa ŵambone ni kuukola umi wa mowa gose pangali mbesi utukuulolela. **(aiōnios g166)** **8** Lilowe li lili lya usyene. Ngusaka nsale chindu chi kwakulimbila, kuti ŵandu ŵaŵakulupilile Akunnungu, akumbuchile kulimbila mu ipanganyo yambone. Chelecho chili chambone ni chakwakamuchisya ŵandu. **9** Nambo nlisepusye ni mausyano ga kulowela, ni kugamanya meena ga ngosyo ngano ni kulipulana pamo ni makani gankati Malajisyo, pakuŵa indu

yo ngaŵa chindu kwa Akunnungu ni yangalimate. **10** Mundu jwakwikanawo kulekangana, pakumala kunjamuka kaandanda ni kaaŵili, munnecheje. **11** Nipele nkumanyilila kuti mundu jwati iyoyo alyungasiche, ni kukola sambi, ni sambi syakwe sikunlamula nsyene. **12** Pachinannajisye che Atema pane che Tukiko kukwenu njanguye kwika ku Nikapoli kukuunola une pakuŵa ngusaka ndame kweleko katema kambepo. **13** Ntende inkuti pakukombola munkamuchisye che Sena, mundu jwakugamanyilila malajisyo pamo ni che Apolo kuti akombole kuutanda ulendo wao, nipele nnole kuti anasoŵekwe ni chindu chachilichose chakusaka mu ulendo wao. **14** Ikusachilwa ŵandu ŵetu alijiganye kulimbichila kupanganya masengo gambone, kuti akombole kwakamuchisya ŵandu ŵakusoŵekwa ni indu ya kila lyuŵa ni anatame utame wangaukwapokasya. **15** Ŵandu wose ŵaali pamo ni une akunkomasya. Mungomachisye mpingo wa ŵandu ŵakutunonyela, ŵakunkulupilila Kilisito. Umbone wa Akunnungu utame ni ŵanyamwe wose.

Filimoni

1 Une che Paolo jundaŵikwe kwa ligongo lya kwatumichila
Che Yesu Kilisito. Une pamo ni che Timoseo nlongo njetu,
tukunnembela alakwe che Filimoni jwakunonyelwa jwetu, ni
junkupanganya masengo pamo nowe, **2** ni kwa mpingo
wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wose waukusongangana
mu nyuumba jenu, ni kwa alumbu ŵetu che Afia ni kwa
che Alikipo jwangondo njetu. **3** Tukunsachilanga umbone ni
chitendewele kutyochela kwa Akunnungu Atati ŵetu, ni Ambuje
ŵetu Che Yesu Kilisito. **4** Nlongo njangu che Filimoni, katema
kose pangupopela, ngunkumbuchila mmwe, ni kwatogolela
Akunnungu ŵangu, **5** pakuŵa ngupilikana inkuti pakwakulupilila
Ambuje Che Yesu ni inkuti pakwanonyela ŵandu wose ŵa
Akunnungu. **6** Ngumpopelela kwa Akunnungu kuti mme ni
machili ga kwasalila ŵandu ŵane chikulupi chenu, kuti akombole
kumanyilila indu yambone itukwete uwe ŵatulumbikene ni Kilisito.
7 Nlongo njangu, unonyelo wenu usengwasisye kwannope ni
kulimbisya ntima. Pakuŵa njisengwasisye mitima ja ŵandu
ŵa Akunnungu. **8** Kwa ligongo lyo, naŵaga nlongo njenu
nkulumbikana ni Kilisito, ngakombwele kunnajisya pangali
lipamba mpanganye chinkusachilwa kuchipanganya, **9** nambo
kwa ligongo lya unonyelo, mmbaya nammende. Ngutenda yeleyi
namuno uneji che Paolo jundi jwanchekulwipe, ni sambano
ndaŵikwe kwa liwamba lya Che Yesu Kilisito. **10** Kwayele
ngunchondelela munkamuchisye che Onesimo jwali mwanangu
nkulumbikana ni Kilisito. Pakuŵa ndili atatigwe chimbumu
kutyochela patwaliji pamo mu nyuumba jakutaŵilwa ŵandu.
11 Jwelejo kalakala nganakola masengo kukwenu, nambo
sambano akwete masengo kukwenu ni kukwangu. **12** Sambano

ngummusya kukwenu, namuno ngwanonyela kwannope. **13** Ngasachile atame none papapa kuti angamuchisye pamalo penu pandili jwantawe ligongo naliji nkulalichila Ngani Jambone. **14** Ngangusaka kunkanganichisya mungamuchisye, nambo ngusaka mpanganye inkuti pakusaka mwasyene. Kwayele ngangupanganya chachilichose mpaka pachinsache. **15** Panepa lyeleli lili ligongo, che Onesimo ŵalekangene ni mmwe kwa katema, kuti auje sooni kukwenu ni kutama ni jwelejo moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **16** Sambano jwelejo nganaŵa kapolo sooni nambo jwambone kumpunda kapolo, sambano jwelejo ali nlongo nkulumbikana ni Kilisito. Jwelejo ali jwambone nnope kwangune, nombe kukwenu chaŵe ŵambone mwakupunda, pakuŵa jwelejo ali njetu ni nlongo njenu kwa chiilu ni nkulumbikana ni Ambuje. **17** Nipele, iŵaga nkuumona ndili jwamasengo njenu, mumpochele che Onesmo mpela inkatite pakuumbochela une nansyene. **18** Iŵaga annewele chachili chose, pane akwete ligambo, chinanlipe. **19** Une che Paolo ngulemba kwa nkono wangu nansyene kuti chilipe. Ngangusachilwa kunkumbusya kuti nkwete magambo kukwangu lyalili umi wenu. **20** Kwayele, nlongo njangu, ngunchondelela mungamuchisye kwa litala li kwa liwamba lya Ambuje, sambano nti nlongo njangu nkulumbikana ni Kilisito, muunonyelesye ntima wangu. **21** Ngunnembela njimanyililaga kuti chimumbilikanile, sooni ngumanyilila isyene kuti chimumpanganyichisye yakupunda ni ingusala yi. **22** Pamo ni yose yi, mumichile chile chuumba chakugona, pakuŵa ngulolela kuti Akunnungu chajanje mapopelo genu ni une chinechelelwe ni chinanjimajimile. **23** Che Epafula jwantawe pamo ni une kwa ligongo lya kwatumichila Kilisito Yesu akunkomasya. **24** Iyoyo che Maliko ni che Alisitako ni che Dema ni che Luka

ŵakutumichila achinjangu akunkomasya. **25** Umbone wa Ambuje
ŵetu Che Yesu Kilisito uŵe pamo ni ŵanyamwe wose.

Ŵaebulania

1 Kalakala ko Akunnungu ŵakungulwiche ni achambuje ŵetu kakajinji ni matala gamajinji kwa litala lya ŵakulondola ŵakwe. **2** Nambo moŵa ga mbesi gano aŵechete nowe kwa litala lya Mwanagwe, jwapegwilwe ni Akunnungu indu yose iŵe yakwe, nombe kwa litala lya jwelejo ŵachigumbile chilambo chose. **(aiōn g165)** **3** Ŵelewo ali ung'alime wa ukulu wa Akunnungu ni chisau chisyenesyene nti yaali Akunnungu nsyene, indu yose ikwendelechela kupagwa mpela yaitite kuŵa pachilambo malinga ni ukombole wa lilowe lyao lyalili ni machili. Nombewo paŵamasile kwaswejesya ŵandu mu sambi syao, ŵatemi peuto pakuchimbichikwa kunlyo kwa Akunnungu Ŵakulu. **4** Mwana ali jwankulu kwapunda achikatumetume ŵa kwinani mpela ila ilitite liina lyapegwile ni Akunnungu lili liina lyekulu kugapunda meena gao. **5** Pakuŵa Akunnungu nganansalila namose jumo jwa achikatumetume ŵakwe ŵa kwinani katema kakali kose kuti, “Mmwejo ndi Mwanangu lelo une ndili Atati ŵenu.” Ni sooni nganansalila katumetume jwa kwinani jwalijose kuti, “Une chime Atati kwa jwelejo nombejo chaŵe Mwanangu.” **6** Ni sooni Akunnungu paŵantumile mu chilambo mwanache jwannume jwakwitiwo ŵatite, “Achikatumetume ŵa kwinani ŵa Akunnungu wose akuŵajilwa kwapopelela.” **7** Nambo nkati achikatumetume ŵa kwinani wo ŵatite, “Akunnungu akwatenda achikatumetume ŵakwe ŵa kwinani kuŵa nti mbungo ni ŵakutumichila ŵakwe ŵa kwinani nti malamba ga mooto.” **8** Nambo nkati Mwana, Akunnungu akuti, “Umwenye wenu, alakwe Akunnungu chiutame moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Nkwalongosya ŵandu ŵenu kwa kwanonyelesya Akunnungu. **(aiōn g165)** **9** Mwainonyele aila yaili

yambone paujo pa Akunnungu ni mwachichimile chigongomalo. Lyeleli lili ligongo Akunnungu, Akunnungu ŵenu ansagwile mmwe ni kumpakasya mauta ga sangalala ni kunchimbichisya kwapunda achinjenu wose." **10** Sooni Akunnungu ŵatite, "Alakwe Ambuje, kuundanda mwachigumbile chilambo, ni kwinani gali masengo ga makono genu. **11** Yeleyo chiipite, nambo alakwe chinsigale moŵa gose. Nombe yose chiichiwisala mpela nguo. **12** Chimpindanye mpela mwinjilo, nombe chiigalauchikwe nti nguo. Nambo alakwe nli julajula ni umi wenu ngaumala." **13** Akunnungu nganansalila namose jumo jwa achikatumetume ŵakwe ŵa kwinani pa katema kakalikose kuti, "Ntameje kundyo kwangu, mpaka pachinaaŵiche ŵammagongo ŵenu paasi pa sajo syenu." **14** Ana achikatumetume ŵa kwinani ali ŵaani? Ŵele ali mbumu ŵakwatumichila Akunnungu, akulajiswa kwakamuchisya ŵandu ŵachachipochela ukulupusyo.

2 Nipele, tukuŵajilwa kuukamulichisya nnope usyene utwaupilikene kuti tukaupelela. **2** Pakuŵa aula utenga uwatangeswe ni achikatumetume ŵa kwinani kalakala waliji wa usyene, ni mundu jwalijose jwanganajitichisya ŵalamulikwe yaikuti pakusachilwa. **3** Nipele, ana uwe chitulame chinauli natukuunyosya ukulupusyo wekulu wati nyi? Kundanda waŵechetekwe ni Ambuje nsyene, ni aŵala ŵaŵapilikene ŵala ŵatusalile kuti uli usyene. **4** Iyoyo Akunnungu akulosya kuti ili isyene, kwa kutenda imanyisyo ni yakusimonjeka, ni kwapa ŵandu mituuka ja Mbumu jwa Akunnungu malinga ni iŵasachile nsyene. **5** Akunnungu nganiŵapa achikatumetume ŵa kwinani ulamusi wa kuchilongosya chilambo chachikwika, achila chitukuchisala. **6** Nambo kwana liuto line Mmalembo ga Akunnungu likusala, "Ana mundu ali chindu chachi, chati

mwakumbuchile, atamuno Mwana jwa mundu ali chindu chachi, chati mwagose? **7** Nganimumpa mundu ukombole nti aula wa achikatumetume ŵa kwinani. Munchimbichisye kwannope mpela mwenye yakuti pakuchimbichikwa kwa kuwasikwa chindu mpela singwa. **8** Mwaiŵisile yose paasi pa sajo syakwe." Paikusalikwa kuti Akunnungu ŵambisile mundu jwakulongosya indu yose pangasigasya namuno chimo. Namose yeleyo mpaka sambano ngatukuwona achilongosyaga indu yose. **9** Nambo chitwawone Che Yesu ŵati kwa katema kakajipi nganapegwa ukombole nti wa achikatumetume ŵa kwinani kuti kwa umbone wa Akunnungu awe kwa liwamba lya ŵandu wose. Ni kwa ligongo lya masauko mpaka chiwa chao, sambano tukwawona ŵawasisye chindu mpela singwa ja ukulu ni luchimbichimbi. **10** Yawoneche yambone kuti Akunnungu ŵaigumbile indu yose ni kuiŵika mpela yaitite kuwa. Ŵantesile Che Yesu aŵe jwamalilwe kwa litala lya masauko, kuti ŵaichisye ŵandu ŵajinji mu ukulu wakwe, pakuŵa Che Yesu ni jwakwalongosya ŵandu mu ukulupusyo. **11** Ŵelewo akwaswejesya ŵandu sambi syao, ni ŵelewo pamo ni aŵala ŵaŵaswejekwe, wose Atati ŵao ŵamope. Kwa ligongo lyo ngasikwatenda soni kwaŵilanga ŵandu wo achalongo achinjakwe. **12** Ŵaasalile Akunnungu, "Chingaasalile ŵandu ŵangu aila intesile, chinanlape pakusongangana kunlamba." **13** Sooni akuti, "Chinaaŵichile Akunnungu chilolelo changu." Ni sooni akuti, "Une ndili apano pamo ni ŵanache ŵambele Akunnungu kuti aŵe achiŵanangu." **14** Nipele, pakuŵa ŵanache ŵa mpela ila inkuti pakwaŵilanga ali ŵandu ŵaali ni chiilu ni miasi, Che Yesu asyene ŵaiche ni ŵaliji mpela ŵanyawo ni kulumbikana nawo mu undu wao. Ŵatesile yeleyo kuti kwa litala lya chiwa chao, ampunde Jwaulamba jwaali ni machili nkati

chiwa, **15** kuti ŵakulupusye aŵala ŵaŵaliji mpela achikapolo mu utame wao wose kwa kuchijogopa chiwa. **16** Pakuŵa isyene nganaika kukwakamuchisya achikatumetume ŵa kwinani, nambo ŵaiche kukwakamuchisya uŵelesi u che Iblahimu. **17** Ligongo lyo, ŵaliji mpela ŵandu yaali mu indu yose, kuti aŵe Jwambopesi jwao Jwankulu jwakukulupilichika ni jwali ni chanasa mu kwatumichila Akunnungu, kuti sambi sya ŵandu silecheleswe. **18** Ni pakuŵa asyene wo ŵalageswe paŵalinjikwe, akukombola kwakamuchisya aŵala ŵakulinjikwa.

3 Achalongo achinjangu, ŵandu ŵa Akunnungu, ŵammilanjikwe ni Akunnungu, mwaganichisye Che Yesu kwannope jwatumikwe ni Akunnungu aŵe Jwambopesi Jwankulu jwa chikulupi chitukusala kwa kang'wa syetu kuti tukuchikulupilila. **2** Jwelejo jwaliji jwakukulupichika paujo pa Akunnungu juŵammisile kupanganya masengo gao, mpela ila che Musa iŵatite kukulupilichika mu kwatumichila ŵandu ŵa Akunnungu ŵaŵaŵilanjikwe nyuumba ja Akunnungu. **3** Mundu jwakutaŵa nyuumba akuchimbichikwa kujipunda nyuumba jisyene. Iyoyo Che Yesu akuŵajilwa kuchimbichikwa kwapunda che Musa. **4** Pakuŵa nyuumba jajilijose jikutaŵikwa ni mundu, nambo Akunnungu ni ŵaipangenye indu yose. **5** Che Musa jwaliji katumetume jwakukulupilichika mu kwatumichila ŵandu ŵa Isilaeli ŵaŵaŵilanjikwe nyuumba ja Akunnungu. Kuti aŵalanje umboni wa aila indu yakaisasile Akunnungu kanyuma. **6** Nambo Kilisito ali jwakukulupilichika nti Mwana, jwakwimilila nyuumba ja Akunnungu, nyuumba ja Akunnungu jo jili uweji, iŵaga chitujendechele kwima pangali woga ni pangali kupwa ntima mu chilolelo chitukuchilolela. **7** Kwa yeleyo, mpela yakuti kusala Mbumu jwa Akunnungu, “Lelo mwapilikanaga

Akunnungu achiŵechetaga ni ŵanyamwe, **8** nkajilimbisya mitima jenu mpela achambuje ŵenu, paŵakanile kunyitichisya, katema paŵaningaga mwipululu. **9** Kweleko achambuje ŵenu ŵaninjile ni kumbima, namuno ŵagaweni masengo gangu yaka alobaini. **10** Kwa liwamba lyo nautumbilile uŵelesi wo ni natite, 'Moŵa gose ŵandu ŵa, nganisyo syao silyungasiche, nombewo nganagamanyilila kose matala gangu.' **11** Kwa liwamba lyo nalumbilile mu lutumbilo lwangu kuti, 'Ngaajinjila ng'o mu chipumulilo changu.'" **12** Nipele, nlilolechesye achalongo achinjangu, akapagwa mundu jwalijose mwa ŵanyamwe jwali ni ntima wangalumbana wangaukukulupilila, ni kwakana Akunnungu ŵajumi. **13** Nambo pankupunda kupilikana liloŵe lyo "Lelo" lili nkusomekwa Mmalembo ga Akunnungu, ntusyane mitima moŵa gose kuti jwalijose mwa ŵanyamwe akasalambuchikwa ni sambi ni kuŵa jwamakani. **14** Pakuŵa uweji tukukamulangana ni Kilisito iŵaga tukuchikamulisya mwakulimbila chilolelo chitwakwete kutandilila kundanda cho mpaka kumbesi. **15** Malembelo ga Akunnungu gakuti, "Lelo mwapilikanaga Akunnungu ali nkuŵecheta, nkajilimbisya mitima jenu mpela achambuje ŵenu iŵatite kupanganya paŵakanile kunyitichisya." **16** Ana ŵaani ŵaŵapilikene Akunnungu ali nkuŵecheta ni kukana kunjitichisya? Ngaŵa aŵala wose ŵaŵalongweswe ni che Musa kutyochela ku Misili? **17** Sooni ana ŵaani ŵaŵantumbilisye Akunnungu yaka alobaini? Ali ŵandu ŵaŵatesile sambi, ni mitembo jao jajenele mwipululu. **18** Sooni Akunnungu paŵalumbile ni kuti, "Ngaajinjila mu chilambo changu ni kupata chipumulilo changu," ŵaasalilaga ŵaani? Ali ŵelewo ŵanganajitichisya. **19** Nipele tukuwona kuti ŵelewo nganapakombola kwinjila mu chilambo cho, ligongo nganakulupilila.

4 Pakuŵa Akunnungu atupele chilanga cha kupochela chipumulilo, nipele tulilolechesye kuti jwalijose mwa ŵanyamwe akalepela kuchipata chipumulilo cho. **2** Pakuŵa nowe ŵakwe twalalichilwe Ngani Jambone kwa litala lilalila mpela iyatite pakulalichilwa kwa ŵanyawo. Nambo utenga wo nganiwakamuchisya chachili chose pakuŵa aŵala ŵaŵapilikene nganaupochela mu chikulupi. **3** Nambo uweji ŵatukulupilile tutujinjile mu chipumulilo cho mpela iŵatite kusala, “Natumbile ni nalumbile kuti ‘Ngaajinjila peuto pakupumulila pangu,’” Akunnungu ŵatite yeleyo namuno masengo go gamasile chitandile paŵagumbile chilambo. **4** Pakuŵa, mu liuto line Mmalembo Gamaswela gakuti, “Akunnungu ŵalesile kupanganya masengo gao gose pa lyuŵa lya saba, ŵapumulile” **5** Ni mu ngani jo liuto lyo likusala, “Ngaajinjila ng'o mu chilambo chachinjapa kuti apumulile.” **6** Ŵandu ŵaŵalalichilwe Ngani Jambone kundanda nganapochela chipumulilo ligongo nganaajitichisya. Namuno chilanga cho chipali chiŵela kwa ŵane kupochela. **7** Kwa ligongo lyo, Akunnungu aŵisile sooni lyuŵa lyalikuŵilanjikwa “Lelo.” Yaka yejinji yapite nombewo ŵasasile kwa litala li che Daudi nti Malembelo ga Akunnungu yagakuti kusala, “Lelo mwapilikanaga Akunnungu ali nkuŵecheta kasinjilimbisya mitima jenu.” **8** Pakuŵa ikaliji che Yoshua ŵapele ŵandu liuto lya kupumulila, Akunnungu ngaakaŵechete sooni nkati yeleyo lyuŵa line. **9** Kwayele, kupali kupumulila kwa ŵandu ŵa Akunnungu mpela iŵatite pakupumulila Akunnungu pa Lyuŵa lya Kupumulila. **10** Pakuŵa ŵandu wose ŵakwinjila peuto pakupumulila paakupakunguluchila Akunnungu, chaleche masengo gao ni kupumulila mpela Akunnungu iŵatite pakuleka masengo gao ni kupumulila. **11** Nipele, tulimbichile kuchipochela chipumulilo cho, kuti akapagwa

mundu mwa ŵanyamwe juchakose kwinjila mpela ila aŴala ŵaŴakanile kwitichisya. **12** PakuŴa LiloŴe lya Akunnungu lili lyejumi ni likwete machili. Likutema kupunda lipanga lyalikutema kuŴili. Sooni likupeleta mpaka munkati mwaukusimana ntima ni mbumu, iyoyo likutema ni kupeleta mpaka papakulumbikana iŵalo ni wongo wa mmaupa. Nombelyo likukombola kulamula kwa chitema maganisyo ni miningwa ja mitima ja ŵandu. **13** Ngapagwa chindu chachikusisikwa paujo pa Akunnungu nambo indu yose ili yeunukukwe paujo pao, ŵelewo ni ŵakulamula indu yose itutesile. **14** Nipele, pakuŴa tukwete Jwambopesi Jwankulu jwakwinjila kwinani kwa Akunnungu, yaani Che Yesu Mwana jwa Akunnungu, tukamulisye kwannope chikulupi chitukuchisala. **15** Jwambopesi Jwankulu ni jwakutukolela chanasa kwa kulepetala kwetu. ŴelewoŴ ŵalinjikwe mose yalumo ni uweji nambo nganatenda sambi. **16** Kwa ligongo lyo, tuchiŵandichile pangali woga chitengu cha ulamusi cha Akunnungu papali ni umbone, kuti tupochele chanasa ni umbone wakwe wa kutukamuchisya pa katema ka kulaga.

5 Jwambopesi Jwankulu jwalijose jwasagulikwe pasikati ja ŵandu, aŴichikwe kwatumichila Akunnungu kwa liwamba lya ŵandu kuti apeleche sadaka ni kutyosya mbopesi kwa ligongo lya sambi sya ŵandu. **2** PakuŴa asyene wo nombe alepetele mu matala gamajinji, kuti akombole kwatendela chanasa ŵandu wose ŵakutenda sambi ni ngakuchimanyilila chindu. **3** Kwa ligongo lyo akuŴajilwa kutyosya mbopesi ngaŴa kwa liwamba lya sambi sya ŵandu pe, nambo ni kwa liwamba lya sambi syakwe nsyene. **4** Ngapagwa mundu jwakuliŵika nsyene jwakuchimbichikwa kwa kulitenda aŴe Jwambopesi Jwankulu, nambo akusachilwa aŴe jwaŴilanjikwe ni Akunnungu mpela ila che Haluni iŵatite

pakuŵilanjikwa. **5** Iyoyo Kilisito nombe nganalitenda nsyene jwakuchimbichikwa kwa kuliŵika aŵe Jwambopesi Jwankulu, nambo Akunnungu ni juŵansagwile ni kunsalila kuti, “Mmwejo ndi Mwanangu, lelo mechete une ndili atati ŵenu.” **6** Iyoyo ŵatite sooni peuto pane Mmalembo ga Akunnungu kuti, “Mmwejo ni Jwambopesi kwa moŵa gose pangali mbesi mpela uwatite kuŵa umbopesi wa Melikisedeki.” **(aiōn g165)** **7** Che Yesu paŵatamaga pa chilambo pano ŵapopele kwannope ni kunlilila ajula juŵakombwele kunkulupusya mu chiwa, ni kwa ligongo lya kunchimbichisya Akunnungu, Akunnungu ŵampilikene. **8** Namose ŵaliji Mwana jwa Akunnungu, mmasauko gao ŵaimanyi kunjitichisya Akunnungu. **9** Ni paŵamasile kuŵa ŵa utindimisyo mu yose, ŵaliji ndande ja ukulupusyo wa moŵa gose pangali mbesi kwa ŵandu wose ŵakwajitichisya. **(aiōnios g166)** **10** Nipele, Akunnungu ŵansagwile aŵe Jwambopesi Jwankulu mpela uwatite kuŵa umbopesi wa Melikisedeki. **11** Tukwete indu yejinji yakusala nkati ngani ji, nambo ikulimba kunsalila ŵanyamwe pakuŵa ŵanyamwe ngankumanyilila kwa chitema. **12** Isyene pa katema kano ikaŵajile mme ŵakwiganya nambo ikunsoŵa chiŵela kuti mundu jwine anjiganye majiganyo gandanda nkati maloŵe ga Akunnungu. Badala ja kulya chakulya chakulimba nkwendelechela kung'wa maŵele mpela mwanache. **13** Pakuŵa mundu jwalijose jwakutama kwa kung'wa maŵele pe ali mpela mwanache jwannandi ngakukombola kugamanyilila majiganyo gankati kuitenda indu yambone paujo pa Akunnungu. **14** Nambo chakulya chakulimba chili kwa ŵandu ŵaŵakusile, ŵalijigenye kwendelechela kupanganya yeleyo kuti akombole kulekanganya indu yambone ni yangalumbana.

6 Nipele tugaleche panyuma agala majiganyo gandanda gankati Kilisito, nambo tujendelechele mmbujo mmajiganyo gagakomele ga chimbumu, ni ngaŵa kwendelechela kukunguluchila nkati kuleka sambi ni ipanganyo yaikwikanawo chiwa, ni kwachichi twakulupilile Akunnungu. **2** Ni indu yankati majiganyo ga ubatiso ni yakwasajichila ŵandu makono, ni majiganyo nkati kusyuka kwa ŵawe ni majiganyo nkati kulamula kwa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **3** Yeleyo chitutende Akunnungu asakaga. **4** Pakuŵa ŵandu ŵaunukulikwe usyene wa Akunnungu, ni ŵaupasisye ntuuka wa kwinani ni ŵampochele Mbumu jwa Akunnungu nti ŵandu ŵane, **5** ni ŵaupasisye umbone wa LiloŴe lya Akunnungu ni machili ga chilambo chachikwika cho, **(aiōn g165)** **6** ŵagwililaga sooni mu sambi, ngaikomboleka kwatenda ŵelewo aleche sambi, ligongo ŵammambile pansalaba Mwana jwa Akunnungu kaaŵili kwa mele ni kuntesya soni paujo pa ŵandu. **7** Ngunda waukunyelelwa ula kaŵili kaŵili ni kumesya mimela jambone jajikwakamuchisya ŵelewo ŵalimile, ngunda wo upatile upile wa Akunnungu. **8** Nambo ngunda wo wamesyaga itela ya miiŵa ni masindi, ngunda wo wangali ukamuchisyo kwa jwakulima, nombewo ukuŵandichila kulwesekwa ni Akunnungu, ni mbesi jakwe kuli kujochekwa mooto. **9** Nambo ŵakunonyelwa ŵangu, namose tukuŵecheta yeleyi nkunjamuka, nganitukola lipamba ni ŵanyamwe, tukwete usyene kuti ŵanyamwe nkwete indu yambone nnope yaikutyochela mu ukulupusyo. **10** Pakuŵa Akunnungu akulamula yaikuti pakusachilwa, ni ngakuliŵalila masengo genu ni unonyelo unlosisye kukwakwe kwa kwakamusya ŵandu ŵakwe ni mpunde kwakamusya. **11** Nambo tukulajila nnope kuti jwalijose mwa ŵanyamwe akulosye kuchalila kulakula mpaka kumbesi kuti chinkulolela cho chiŵe

isyene. **12** Ngatusaka mme ŵa ulesi, nambo mwasyasye ŵelewo ŵakukulupilila ni ŵaali ni upililiu ni ŵachapochele aila yalanjile Akunnungu. **13** Akunnungu paŵampele che Iblahimu chilanga ŵalumbile kwa liina lyao asyene ligongo nganapagwa jwankulu jwine jwakumpunda jwele Akunnungu jwakakombwele kulumbila kwa jwelejo. **14** Ni ŵalanjile, “Isyene chinampe upile wakupunda ni chinampe ŵanache ŵajinji.” **15** Che Iblahimu ŵalindilile kwa upililiu, nipele ŵachipatile achila chalanjile Akunnungu. **16** Pakuŵa ŵandu pakulumbila kwa liina lya jwaali jwankulu kwapunda achinsyene, ni chilumbilo chikumalichisya makani gao gose. **17** Ni Akunnungu ŵachitesile chilanga chijime nkulimbila kwa kulumbilila. Ni kwakutenda yeleyo ŵaalosisye pangasisika aŵala ŵaŵalangene nawo kuti ngakukombola kugalauka ng'o. **18** Nipele kwana indu iŵili yangaikukombola kugalauka, chilanga ni chilumbilo, mu yeleyo Akunnungu ngakukombola kulambusya. Nipele, uwe ŵatumbutuchile tukulimbichikwa ntima nnope, ni tukuchikamulisya kwannope chilolelo chatuŵichile paujo petu. **19** Chilolelo cho chijimi mkulimbangana ni kujigosa mitima jetu nti chitaŵililo chachikwimika ngalaŵa. Ni chilolelo cho chili salama ni chisyenesyene, chikupelenganya pa nguo ja lusasa mpaka papaswela nnope mu Nyuumba ja Akunnungu jajili kwinani. **20** Che Yesu ŵalongolele kwinjila mwelemo kwa liwamba lyetuwe. Atendekwe Jwambopesi Jwankulu kwa moŵa gose pangali mbesi mpela wautite kuŵa umbopesi wa Melikisedeki. **(aiōn g165)**

7 Melikisedeki ŵaliji mwenye jwa musi wa Salemu ni jwambopesi jwa Akunnungu Ŵakulu. Che Iblahimu paŵaujaga kungondo kuŵauleje mamwenye kula, ŵasimene ni Melikisedeki ni Melikisedeki ŵampele upile che Iblahimu. **2** Che Iblahimu nombe ŵampele liunjili lya kakumi lya indu iŵaijigele kungondo. Malumbo

ga liina Melikisedeki gali “Mwenye jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu”, ni sooni mwenye jwa ku Salemu malumbo gakwe “Mwenye jwa chitendewele.” **3** Ngapagwa papalembekwe Mmalembo ga Akunnungu liina lya atatigwe Melikisedeki atamuno liina lya achikulugwe, ngapagwa jwakwimanyilila ŵapagwile chakachi atamuno ŵawile chakachi. Nombewo akulandana ni Mwana jwa Akunnungu, jwelejo chapunde kuŵa Jwambopesi kwa moŵa gose pangali mbesi. **4** Nipele, nnoleje yatite kuŵa jwankulu mundu jo. Ambuje ŵetu che Iblahimu ŵampele liunjili lya kakumi lya indu iŵaijigele kungondo. **5** Tukumanyilila kuti malajisyo gakuti ŵanache ŵa che Lawi ŵaŵaliji ŵambopesi ni ŵakusachilwa kupochela liunjili lya kakumi kutyochela kwa ŵandu ŵa Isilaeli, ŵaali achalongo achinjao, nachiŵamuno ni ŵanyawo ali uŵelesi u che Iblahimu. **6** Melikisedeki nganaŵa mundu jwa lukosyo lu che Lawi nambo ŵajigele liunjili lya kakumi kutyochela ku che Iblahimu ni sooni ŵampele upile che Iblahimu juŵapegwilwe chilanga ni Akunnungu. **7** Nambo pangapangwa makani gati jwankulungwa ni jwakumpa upile jwannandi. **8** Ŵambopesi ŵakwigala liunjili lya kumi ŵala ali ŵandu ŵachawe lyuŵa limo, nambo che Melikisedeki juŵapochele liunjili lya kakumi akuŵalanjilwa umboni kuti ali jwanjumi mpela yagakuti Malembelo ga Akunnungu **9** Nipele, tukukombola kusala kuti che Iblahimu paŵatyosisye liunjili lya kakumi, namose che Lawi juŵaliji jwa uŵelesi u che Iblahimu pamo ni uŵelesi wao, ŵatyosisye liunjili lya kakumi. **10** Pakuŵa ikuŵechetekwa kuti Melikisedeki paŵasimene ni che Iblahimu, che Lawi ŵaliji akanaŵe kupagwa, ŵaliji mmiasi ja ambujegwe che Iblahimu. **11** Kopochela mu umbopesi wa Ŵalawi ŵandu ŵa ku Isilaeli ŵapegwilwe lilajisyo. Sambano iŵaga masengo ga umbopesi u che Lawi

gamalile ngakukasachilwe kutyochela umbopesi wine waukuyiye umbopesi wa Melikisedeki ni ngaŵa umbopesi u che Haluni. **12** Pakuŵa pakukutyochela kupisyangana kwa chimbopesi, ikuŵajila kugagalausya malajisyo. **13** Ni Ambuje ŵetu jwakuŵechetwa mu yeleyo ali jwa lukosyo lwine, nganapagwa namose jumo jwa lukosyo lwao juŵatumichile pa chilisa nti jwambopesi. **14** Pakuŵa ikumanyika kuti Ambuje ŵetu ŵatyochele mu lukosyo lwa Yuda ni yankati lukosyo lo che Musa nganaŵecheta chindu chachili chose yankati umbopesi. **15** Sooni achi chikumanyika mwakupunda, kuti jwambopesi jwine jwakulandana ni Melikisedeki akopochele. **16** Jwele nganatendekwa aŵe jwambopesi kwa malajisyo ga ŵandu, nambo kwa machili ga umi wa moŵa gose pangali mbesi. **17** Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gaŵalanjile umboni wati, “Mmwejo ndi Jwambopesi mpela wautite pakuŵa umbopesi wa Melikisedeki.” **(aiōn g165)** **18** Kwayele, alila lilajisyo lya kalakala lyaŵichikwe pambali, pakuŵa lyaliji lyakulepetala nombelyo lyaliji lyangali chindu, **19** pakuŵa malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ngagakukombola kupanganya chindu chiŵe chakumalilwa. Nambo sambano peuto pakwe, kuichisye chilolelo chambone nnope ni kwa litala lya chilolelo cho, tukukombola kwaŵandichila Akunnungu. **20** Kupunda yeleyo, apano chipali chilumbilo cha Akunnungu. Nambo ŵandu ŵane wo ŵatendekwe kuŵa ŵambopesi pangali chilumbilo. **21** Nambo Che Yesu atendekwe Jwambopesi nkulumbila, katema Akunnungu paŵansalile, “Ambuje alumbile ni ngasagalausya ‘Mmwejo ni jwambopesi kwa moŵa gose pangali mbesi.’” **(aiōn g165)** **22** Kwa ligongo lya chilumbilo chi, Che Yesu atendekwe chimanyisyo chachikulosya kuti isyene tukwete lilangano lyalili lyambone mwakupunda. **23** Sooni ŵambopesi ŵane ŵajinji ŵa lilangano

lya kalakala, chiwa chalekasisye kwendelechela kupanganya masengo. **24** Nambo Che Yesu nganaŵa mpela ŵanyawo ni akutama moŵa gose pangali mbesi, ni umbopesi wakwe ngaukukombola kupegwa mundu jwine. **(aiōn g165)** **25** Ligongo li akupakombola kwakulupusya kusyene ŵelewo ŵakwaŵandichila Akunnungu kwa litala lyao pakuŵa akutama moŵa gose kuti ŵapopeleleje kwa Akunnungu. **26** Pakuŵa twasachilwe uweji tukole Jwambopesi Jwankulu jwanti nyi, yaani jwali jwanswela, jwangali chileŵo namose sambi ni jwalekangenywe ni ŵandu ŵa sambi, ni kunyakulikwa mwinani kupunda kwinani. **27** Jwelejo ngakulandana ni ŵambopesi achakulu ŵane ŵakusachilwa kutyosya mbopesi kila lyuŵa, kaje akutaga mbopesi kwa sambi syakwe nsyene, ni sooni kwa sambi sya ŵandu. Pakuŵa jwelejo ŵatesile kamo pe kwakatema kose paŵalityosisye nsyene kuwa. **28** Malajisyo ga che Musa gakwasagula ŵandu ŵakulepetala kuŵa ŵambopesi achakulu, nambo lilangano lya Akunnungu liŵaŵisile kwa kulumbila ni sooni lilyaiche mu nyuma mwa malajisyo lyambisile Mwana, jwatendekwe jwamalilwe kwa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōn g165)**

8 Nipele, chindu chachili chekulungwa mu indu itukusala yi chili achi, tukwete Jwambopesi Jwankulu jwati nnyi, jwatemi peuto pakuchimbichikwa kunlyo kwa chitengu cha umwenye cha Akunnungu kwinani. **2** Ŵelewo akupanganya masengo ga umbopesi peuto papaswela nnope, malumbo gakwe munkati mwa lisakasa lya usyene lya Akunnungu lyalitaŵikwe ni Ambuje, ni ngaŵa lyalitaŵikwe ni mundu. **3** Jwambopesi Jwankulu jwalijose asagulikwe kutyosya mbopesi ni sadaka. Kwayele, ni jwambopesi jwankulu jwetu nombejo akusachilwa akole chindu chakwatyochesya Akunnungu. **4** Nambo akaapali

pachilambo pano, ngakatendekwe Jwambopesi ng'o, ligongo apali ŵambopesi ŵane ŵakutyosya mbopesi malinga ni yaikuti kulajiswa mu Malajisyo ga che Musa. **5** Masengo gao ga umbopesi gali chisyasyo ni mbwilili wa aila yaili kwinani. Pakuŵa che Musa paŵaŵandichile kulitaŵa lisakasa lya Akunnungu lila, Akunnungu ŵansalile kuti, “Nlole, mpanganyeje indu yose mpela chisyasyo chimwatite pakuloswa pamwaliji petumbi.” **6** Nambo sambano Che Yesu apochele masengo ga umbopesi gagali gambone kupunda ga ŵanyawo, pakuŵa lilangano lya kwilanya lyaŵisile pasikati ja Akunnungu ni ŵandu lili lyambone kupunda, pakuŵa lijimi pa lilangano lyambone nnope lya Akunnungu. **7** Naga lilangano lyaandanda likaliji lyangali chileŵo ngalikasachilwe lilangano line. **8** Nambo Akunnungu ŵakuweni kuleŵa kwao paŵatite, “Nlole gakwika moŵa, Ambuje akuti gatinjitaŵa lilangano lyasambano pasikati ja ŵandu ŵa ku Isilaeli ni ŵandu ŵa ku Yuda. **9** Lilangano li ngaliŵa yalumo ni lilangano linataŵile ni achambuje ŵao pa lyuŵa linaalongwesye kwa kwakamula makono gao akopoche mu chilambo cha Misili. Pakuŵa nganakulupilichika mu lilangano lyangu noneji naalesile kwagosa, akuti Ambuje. **10** Sambano alili ni lilangano lichingataŵe ni ŵandu ŵa ku Isilaeli, pa moŵa go, akuti Ambuje. Chingagaŵiche malajisyo gangu mu nganisyo syao ni kugalemba mmitima jao. Uneji chime Akunnungu ŵao, ni ŵanyawo chaŵe ŵandu ŵangu. **11** Ngapagwa juchanjiganye njakwe namose kunsalila mpwakwe kuti ‘Mwamanyilile Ambuje.’ Pakuŵa wose chachiimanyilila une chitandile jwannandi mpaka jwankulungwa jwakwe. **12** Chinaalechelesye chigongomalo chao, ni sambi syao ngangumbuchila sooni.” **13** Kwa kusala lilangano lili “Lyasambano,” Akunnungu alitesile lilangano lyaandanda liŵe

lya kuwisala. Ni chindu chose chachichekulwipe ni kuwisala chichisoŵe pangakaŵa.

9 Lilangano lyaandanda lyakwete masyoŵelelo gakwe ga kupopelela ni peuto pakwe papaswela pakupopelela papataŵikwe ni ŵandu. **2** Pakolochekwe lisakasa lya yuumba iŵili, ni chuumba chakwe chandanda paŵilanjikwe papaswela nnope. Mwelemo mwaliji ni chindu chakuŵichila lumuli ni mesa ni mikate jijatyochekwe paujo pa Akunnungu. **3** Munkati mwa chuumba chandanda cho paliji ni nguo ja lusasa jijalekangenye yuumba iŵili ni panyuma pakwe paliji ni lisakasa lyalikuŵilanjikwa Papaswela nnope. **4** Ni mwelemo mwaliji ni chilisa cha sahabu chakututumisya ubani ni lisanduku lya lilangano, lyeuniche posepose kwa sahabu, munkati mwakwe mwana chiŵiga cha sahabu chichaliji ni mana ni nkongojo u che Haluni uwasipwiche ula ni maganga gagasepekwe nti ibao gagalembekwe Malajisyo likumi. **5** Ni penani pa lisanduku lyo kwaliji ni inyago iŵili yesepekwe yaikuŵilanjikwa makelubi yaikulosya ukulu wa Akunnungu, yana mapapiko ni mapapiko gao go gasambalukuchile kuunichila chiunichilo cha lisanduku lya lilangano peuto paakulechelesya Akunnungu sambi. Nambo sano ngatukukombola kwiŵecheta yeleyo yose kwannope. **6** Nipele, yeleyo ni yaitite kuŵichikwa indu yose. Ni ŵambopesi ŵajinjile mu lisakasa, mu chuumba chandanda chachikuŵilanjikwa peuto Papaswela chila lyuŵa ni lyuŵa kupanganya masengo ga umbopesi. **7** Nambo Jwambopesi Jwankulu jikape ni jwakwinjila mu chuumba chaŵili chachikuŵilanjikwa peuto Papaswela nnope chila, nombejo akupanganya yeleyo kamo pe pa chaka ali ajigele miasi jakwatyochesya Akunnungu kwa liwamba lya sambi syakwe nsyene jo ni kwa liwamba lya sambi sya ŵandu

siŵasitesile pangamanyilila. **8** Mbumu jwa Akunnungu akwiganya pangasisika indu yi, kuti litala lyakwinjilila peuto Papaswela nnope lyaliji chiŵela likanaŵe kuugulikwa katema kose palyajimi lisakasa lyaandanda. **9** Chindu chi chili chitagu cha sambano, iyoyopeyo sadaka ni mbopesi sikutyosyekwa ni ŵandu kwa Akunnungu, nambo ngasikukombola kwatenda aŵe ŵamalilwe mmitima jao. **10** Pakuŵa yele indu yose yo ya chiilu, yaliji nkati yakulya ni yakung'wa ni masyoŵelo ganegane ga kunaŵa ni kosya. Indu yose yo ili malajisyo ga paasa pe, ni machili gakwe chigamale katema Akunnungu pachaipanganye sooni indu yose iŵe yasambano. **11** Nambo Kilisito amasile kwika, ali Jwambopesi Jwankulu jwa indu yose yambone yaimasile kwika. Ŵelewo akupanganya masengo gao mu lisakasa lyalili lyambone nnope ni lya utindimisyo, lyanganilipanganyichikwe ni ŵandu malumbo gakwe nganiliŵa lya pachilambo pano. **12** Ŵelewo ŵajinjile peuto Papaswela nnope kamo pe. Nombewo nganajinjila mwelemo ali ajigele miasi ja mbusi atamuno ja ng'ombe jamwana kwa ligongo lya kutyosya mbopesi, nambo ŵajinjile ali ajigele miasi jakwe nsyene. Ni kwa litala lyo ŵatupele chiwombosyo cha moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **13** Iŵaga miasi ja mbusi ja mikambaku ni ng'ombe sya mikambaku ni liu lya ng'ombe ja mwana, yaimisikwe pachanya pa ŵandu ŵaŵaliji ŵakusakala paujo pa Akunnungu kuti aswejekwe kwa kwatyochesya usakwa wao. **14** Ana miasi ja Kilisito ngajitenda kugapunda gelego? Kwa machili ga Mbumu jwakutama moŵa gose pangali mbesi, Kilisito ŵalityosisye nsyene kwa Akunnungu kuŵa mbopesi jemalilwe. Ni miasi jao jo jikuswejesya miningwa jetu kutyochela mu masengo gagakwichisya chiwa kuti twatumichile Akunnungu ŵajumi. **(aiōnios g166)** **15** Kwa

ligongo lyo, Kilisito ali jwakwilanya jwaichenalyo lilangano lyasambano. Kwa litala lya chiwa chao ŵawombwele ŵandu mu ileŵo yaitesile katema ka lilangano lyaandanda kuti aŵala uŵaŵilanjikwe ni Akunnungu apochele chilanga cha indu iŵagosele moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **16** Kwa ngani ja lilangano lyalilembekwe nkati kupochela indu yailesile mundu jwajasiche, ikusachilwa imanyiche kuti ili isyene jwelejo jwachilembile chikalata cho awile. **17** Lilangano lyalilembekwe nkati kupochela indu yailesile mundu jwawile chichikole machili pachichityochele chiwa. Ni ngachichiŵa ni machili iŵaga nsyene jo ali jwanjumi. **18** Kwayele lilangano lyaandanda nganiliŵichikwa pangali kwitika miasi. **19** Kundanda che Musa paŵasalile ŵandu wose makanyo gagali mmalajisyo, ni ŵajigele miasi ja ng'ombe jamwana pamo ni mbusi nombejo ŵamisile pachanya pa chitabu cha malajisyo ni pachanya pa ŵandu wose kwa nyambi sya chitela chachikuŵilanjikwa esopo ni pamba jechejeu. **20** Ni ŵatite, “Ajiji ni miasi jajikulilimbisya lilangano lya Akunnungu lyannajichisye nlijitichisye.” **21** Iyoyo peyo che Musa ŵanyulwisye miasi pachanya lisakasa lya Akunnungu ni pachanya yoombo yose yaikutumika mu mapopelelo. **22** Usyene mmalajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa, indu yose ikuswejeswa ni miasi, nombe pangali kwita miasi, sambi ngasikomboleka kulecheleswa. **23** Nipele, indu yaili chisau ni indu ya kwinani yaŵajilwe iswejekwe kwa litala lyo. Nambo indu ya kwinani ikusaka mbopesi jajili jambone kupunda. **24** Pakuŵa Kilisito nganajinjila Peuto Papaswela nnope papakolochekwe ni makono ga ŵandu papali chisau ni Peuto Papaswela pasyene, nambo ŵajinjile kwinani kusyene, pakwima sambano paujo pa Akunnungu kwa liwamba lyetu. **25** Jwambopesi Jwankulu akwinjila kamo

pe kila chaka Peuto Papaswela Nnope achijigalaga miasi ja inyama. Nambo Kilisito nganajinjila kwinani kwa Akunnungu kuti alityosye mbopesi nsyene kakajinji. **26** Ikaliji yeleyo, Kilisito akaŵajilwe kulagaswa kakajinji kutandila gumbikwa chilambo. Nambo katema kano pakakuŵandichila kumala, ŵelewo akopochele kamo pe, kulechelesya sambi sya ŵandu kwa kulityosya nsyene mbopesi. **(aiōn g165)** **27** Mundu jwalijose chawe kamo pe, ni kulamulikwa ni Akunnungu. **28** Iyoyo peyo Kilisito nombejo ŵalityosisye mbopesi kwa ŵawile kamo pe kwa ligongo lya kusityosya sambi sya ŵandu ŵajinji. Nombejo chauje sooni ngaŵa kwa ligongo lya kusichenjeuchila sambi, nambo kukwakulupusya aŵala ŵakunnindilila.

10 Nti ila Malajisyo igatite chiwilili pe, cha indu yambone yaikwika, ni ngaŵa indu isyene yaitite kuŵa. Yeleyo usyene ikulosya kwa kanandi pe yakuti, indu yaikwika ngaikukombola kwakulupusya ŵandu mu sambi syao, kwa litala lya kutyosya mbopesi chaka ni chaka ni kwatenda aŵe ŵamalile. **2** Ikaliji apali ŵandu ŵakwapopelela Akunnungu ni sambi syao kuswejekwa kusyene, ngakaliwone sooni akwete sambi, ni mbopesi syo syose sikalesikwe kutyochekwa. **3** Nambo pamalo pakwe kwa litala lya mbopesi syo sikwakumbusya ŵandu sambi syao chaka ni chaka. **4** Ligongo miasi ja mikambaku ja ng'ombe ni mbusi ngajikombola kusityosya sambi. **5** Kwa ligongo lyo Kilisito paŵaiche pachilambo ŵasalile Akunnungu, “Alakwe nganinsaka mbopesi namose sadaka. Nambo mwambanganichisye chiilu. **6** Mbopesi sya kocha namose mbopesi sya kulechelesya sambi nganinnonyelwa nasyo. **7** Pelepo natite, ‘Ndili pelepa, Alakwe Akunnungu, iiche kukulitenda lisosa lyenu mpela yaitite pakulembekwa nkati une mu chitabu cha Malajisyo.’” **8** Kundanda Kilisito ŵatite, “Mbopesi ni

sadaka ni mbopesi sya kocha namose mbopesi sya kulechelesya sambi nganinsaka atamuno nganinnonyelwa nasyo.” Ŵatite yeleyo namuno mbopesi syo syosye sikutyochekwa malinga ni Malajisyo. **9** Sooni ŵatite “Uneji Ndili pelepa, Alakwe Akunnungu iiche kukulitenda lisosa lyenu.” Kwapele Akunnungu atyosisye mbopesi syakalakala, pamalo pakwe ŵammisile Kilisito aŵe mbopesi jimo pe. **10** Pakuŵa Che Yesu Kilisito achitesile achila chasachile Akunnungu, uweji tupatile uswejelo kwa litala lya chiilu chao chaachityosisye mbopesi kamo pe kwa liŵamba lya ŵandu wose. **11** Jwambopesi jwalijose akwima paujo pa Akunnungu lyuŵa ni lyuŵa achitumichilaga ni kutyosya kaŵili kaŵili mbopesi silasila, syangasikukombola kose kusityosya sambi. **12** Nambo Kilisito ŵatyosisye mbopesi jimo pe kwa kusityosya sambi, mbopesi jajili ni machili moŵa gose pangali mbesi, nipele ŵatemi peuto pakuchimbichikwa kundyo kwa Akunnungu. **13** Chitandilile katema ko akulindilila ŵammagongo ŵakwe wose aŵichikwe ni Akunnungu paasi pa sajo syao. **14** Pakuŵa kwa mbopesi jimo pe akwatenda aŵe ŵamalilwe kwa moŵa gose pangali mbesi ŵele wose ŵakuswejechekwa sambi syao. **15** Nombe Mbumu jwa Akunnungu akuŵalanga umboni nkati yeleyo. Kundanda akuti, **16** “Alili ni lilangano lichindaŵe nawo pa moŵa gagakwika, akuti Ambuje chimiche malajisyo gangu mmitima jao ni kugalemba mu nganisyo syao.” **17** Nombejo akupunda kusala, “Ni une ngangumbuchila sooni sambi syao, namose yangalumbana yao yatesile.” **18** Nipele, sambi syamalaga kulecheleswa, ngapagwa sooni kutyosya mbopesi kwa ligongo lya kusityosya sambi. **19** Nipele, achalongo achinjangu, kwa miasi ji Che Yesu tukwete ntima wangali woga wa kupajinjila Peuto Papaswela Nnope. **20** Jwelejo atugopolele litala lyasambano, lyalikupitila pa ajila nguo

ja lusasa, malumbo gakwe chiilu chakwe nsyene. **21** Nipele, tukwete Jwambopesi Jwankulu jwakwete ulamusi pa nyuumba jose ja Akunnungu. **22** Kwayele twaŵandichile Akunnungu kwa ntima wa usyene ni chikulupi chemalilwe, kwa mitima jeswejechekwe, jangajikunlamula kuti nkwete sambi kwa iilu yejosyekwe kwa meesi gakusalala. **23** Tuchikamulisye chilolelo chetu chitukuchisala kwa kang'wa syetu, pakuŵa Akunnungu juŵatupele chilanga ali jwakulupichika. **24** Tukamuchisyane jwine ni jwine kuti tuchisyane mu unonyelo ni masengo gambone. **25** Tukaleka kusongangana pamo mpela yaitite pakuŵa masyoŵelelo ga ŵane. Nambo tujamukangane ni kupunda nnope pankuliwona lyuŵa lya Ambuje lilinkuŵandichila. **26** Pakuŵa twajendelechelaga kutendekanya sambi melepe tuli tuumanyilile usyene, ngajipagwa mbopesi jiine jajikukombola kutyosyekwa sooni kwa ligongo lya kusityosya sambi syetu. **27** Chachikusigalila kuli kulindilila mu woga kulamulikwa ni Akunnungu, kwa mooto wakalipa uchiwajonanje wose ŵakwakanila Akunnungu. **28** Mundu jwalijose jwanyosisye Malajisyo, akuulajikwa pangali chanasa, kwaŵaga ni umboni wa ŵandu ŵaŵili pane ŵatatu. **29** Ana mundu jwakunnyosya Mwana jwa Akunnungu ni kujiwona miasi ja lilangano lya Akunnungu jiŵaswejechekwe najo kuŵa ngaŵa chindu, ni kuntukana Mbumu jwa Akunnungu jwakwikanawo umbone, nganisye ana ngakusachilwa kupegwa lijamuko lyalikulungwa? **30** Pakuŵa tukummanyilila jwelejo juŵatite, “Kuuchisya magambo kuli kwangune, uneji chiuchisye.” Sooni ŵatite, “Ambuje chachalamula ŵandu ŵakwe.” **31** Kugwilila mmakono mwa Akunnungu ŵajumi chili chindu chakogoya nnope! **32** Nkumbuchilanje iyakopochele mmoŵa gandanda go, pamwatandite kuumanyilila usyene wa Akunnungu.

Namuno mwapatile masausyo gamakulungwa, nambo mwajimi mwakulimbila nganinlepela. **33** Katema kane mwatukenwe ni kunyeluswa pelanga, ni katema kane mwakundile kwakamuchisya aŵala ŵaŵatendelwe yeleyo. **34** Mwaatendele chanasa ŵelewo ŵataŵikwe, sooni mwakundile kunsumulanga ipanje yenu, ni mwapililile kwa lukondwa, pakuŵa mwaimanyi kuti nkwete indu yejinji yambone nnope yaikulonjela. **35** Kwayele nkakujasa kulimbangana kwenu pakuŵa chikumpe ntulilo weukulungwa. **36** Nkusachilwa kupililila kuti nkombole kulitendekanya lisosa lya Akunnungu ni sooni chimpegwe aila iŵalanjile. **37** Pakuŵa mpela yagakuti kusala Malembelo ga Akunnungu, “Pasigalile kanandi pe jwakwika jo, chaiche, nombejo ngasakaŵa. **38** Mundu jwali jwambone paujo pangu, chakulupilile ni kutama kwa chikulupi, nambo alekaga kungulupilila nganonyelwa najo.” **39** Uweji nganituŵa ŵandu ŵakuchileka chikulupi ni kusoŵa, nambo uwe tuli ŵandu ŵakukulupilila ni kukulupuswa.

11 Chikulupi chili kukola usyene wa indu itukuilolela ni kuitichisya kusyene kuti indu yangaikuwoneka ipali. **2** Pakuŵa, kwa chikulupi chao, achachekulu ŵetu ŵakundikwe ni Akunnungu. **3** Kwa chikulupi tukumanyilila kuti chilambo chagumbikwe kwa lilowe lya Akunnungu, namose indu yaikuwoneka yagumbikwe mu indu yangaikuwoneka. **(aiōn g165)** **4** Kwa chikulupi che Habili ŵatajile Akunnungu mbopesi jambone kupunda ni ji che Kaini. Kwapele ŵakundikwe ni Akunnungu pakuŵa Akunnungu nsyene ŵajikundile mbopesi jakwe. Namuno che Habili awile, ipanganyo yao ikutujiganya mpaka sambano. **5** Kwa chikulupi, che Enoki ŵanyakulikwe ni Akunnungu kuti akasachiona chiwa. Nganaoneka sooni pakuŵa ŵajigalikwe ni Akunnungu. Malembelo ga Akunnungu gakusala kuti akanaŵe kwigalikwa che

Enoki ŵaanonyelesye Akunnungu. **6** Nambo, pangali chikulupi ngapagwa mundu jwakukombola kwanonyelesya Akunnungu. Pakuŵa mundu jwakusaka kwajaulila Akunnungu akusachilwa akulupilile kuti Akunnungu apali, sooni kuti akwapa ntulilo ŵelewo ŵakwasosa. **7** Kwa chikulupi, che Nuhu ŵajamwikwe ni Akunnungu nkati indu ichikopochele, yakanaiwoneche chiŵela, ŵanjitichisye Akunnungu ni kukolosya ngalaŵa jajikulungwa jajikuŵilanjikwa safina. Mwelemo nsyene pamo ni ŵandu ŵa pannango wakwe chakulupuswe. Kwa chikulupi chakwe ŵandu ŵa pa chilambo wose ŵalamulikwe kuti akwete sambi nombejo ŵaŵalanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu. **8** Kwa chikulupi, che Iblahimu ŵanjitichisye Akunnungu apala paŵaŵilanjikwe ajaule ku chilambo chiŵalanjikwe ni Akunnungu kuti chiŴe chao. ŴatyosileŴ pa chilambo chao ni kwaula kwiuto kwanganakumanyilila. **9** Kwa chikulupi, ŵatemi mu chele chilambo cha chilanga mpela jwannendo. ŴatemiŴ kweleko mu masakasa mpela iŵatesile che Isaka pamo ni che Yakobo, ŵati nombewo ŵapochele chilanga chila chila kutyochela kwa Akunnungu. **10** Pakuŵa che Iblahimu ŵaulolele musi wauli ni misingi jakulimbangana, musi wati Akunnungu nsyene ni uŵaganisisye ni kuutaŵa. **11** Iyoyo peyo kwa chikulupi che Sala, namuno ŵachekulwipe kwannope, ŵapochele ukombole wa kukola chitumbo, pakuŵa ŵakulupilile kuti Akunnungu chatindimisye chilanga chakwe. **12** Kwa ligongo li, kutyochela kwa mundu jumo che Iblahimu juŵaliji mpela jwammwe, ŵapagwile ŵandu ŵajinji ŵangaŵalanjikwa mpela ndondwa sya kwinani ni mpela nsanga wa mungulugulu bahali. **13** AŵaŴ wose ŵawile ali nkwakulupilila Akunnungu nganapochela aila iŵalanjile, nambo ŵaiweni kwakutalichila ni kuisangalalila, ŵajitichisye kuti ŵaliji

achalendo ni ŵandu ŵanganakola pakutama pa chilambo nti pao.
14 Pakuŵa ŵandu ŵakuŵecheta maloŵe gati iyiyi akulosya kuti
ali nkuchisosasosa chilambo chiŵe chao achinsyene. **15** Ikaliji
akuganisya ku chilambo kuŵakopochele kula, akakwete lipesa
lyakuujila kukoko. **16** Nambo sambano akusakanga chilambo
chachili chambone kupunda, chachili chilambo cha kwinani.
Kwa ligongo lyo Akunnungu ngasikwatenda soni ŵandu wo
pakwaŵilanga kuti ali Akunnungu ŵao pakuŵa ŵaŵichile chile
musi. **17** Kwa chikulupi, che Iblahimu paŵalinjikwe chikulupi
chao ni Akunnungu, ŵantyosisye a Isaka nti mbopesi. Che
Iblahimu ŵapochele chilanga cho, ni ŵakundile kuntyosya
mbopesi mwanagwe jwa jikajika pe. **18** Namuno Akunnungu
ŵaasalile, “UŵelesI wenu chiutyochele ni che Isaka.” **19** Che
Iblahimu ŵakulupilile kuti Akunnungu akukombola kwasyusya
ŵandu ŵawile, ni tukukombola kusala nti chitagu kuti isyene
che Iblahimu ŵakombwele kumpata sooni mwanagwe juŵaliji
mpela jwammwe. **20** Kwa chikulupi che Isaka ŵapele upile
che Yakobo ni che Esau kuti akole upile kwa indu yaikwika
mmbujo. **21** Kwa chikulupi che Yakobo paŵaliji kuŵandichila
kuwa, ŵampele upile kila jumo jwa ŵanache ŵa che Yusufu, ni
kwapopelela Akunnungu achijegamilaga nkongojo wakwe. **22**
Kwa chikulupi, che Yusufu paŵaŵandichile kuwa, ŵaŵechete
yankati kutyoka kwa Ŵaisilaeli mu chilambo cha Misili, ni
ŵalajichisye agajigale maupa gao pachachityoka ku Misili.
23 Kwa chikulupi che Musa paŵapagwilwe ŵasisikwe miesi
jitatu ni achaŵelesi ŵakwe, pakuŵa ŵaiweni kuti ali mwanache
jwakusalala, ni nganagajogopa makanyo ga mwenye jwa ku Misili.
24 Kwa chikulupi che Musa paŵakusile, ŵakanile kuŵilanjikwa
mwanache jwa mwali jwa mwenye jwa ku Misili. **25** Ŵaiweni

mbaya kusauswa pamo ni ŵandu ŵa Akunnungu kupunda kukola lukondwa mu sambi kwa katema kakajipi. **26** Ŵaimanyi kuti kulaga kwa ligongo lya Kilisito kuli kwakusichila kupunda ipanje yose ya chilambo cha Misili, pakuŵa ŵaliji nkulolela mbote. **27** Kwa chikulupi che Musa ŵasaamile ku Misili pangajogopa lutumbilo lwa mwenye, ni ŵajendelechele mmbujo, pakuŵa ŵaliji mpela mundu juŵaweni Akunnungu ŵangakuwoneka. **28** Kwa chikulupi ŵachipangenye chindimba cha Pasaka ni kulajisya miasi jimisikwe pachanya nnango kuti katumetume jwa kwinani jwatumikwe kwikanacho chiwa, akaulaga ŵanache ŵa kwitiwo ŵa chilume mu chilambo cha Isilaeli. **29** Kwa chikulupi Ŵaisilaeli ŵajombweche bahali ja shamu mpela petaka, nambo Ŵamisili paŵalinjile kutenda yeleyo, ŵatitimile ni kuwa mmeesi. **30** Kwa chikulupi makumba ga chilambo cha ku Yeliko gagwile Ŵaisilaeli paŵagasyungwile makumba go moŵa saba. **31** Kwa chikulupi che Lahabu jwakulaŵalaŵa jula nganajonasikwa pamo ni ŵaŵakanile kwajitichisya Akunnungu ŵala, ligongo ŵaapochele kwa chitendewele ŵakuuchilichisya ŵala. **32** None chinyonjechesye malowe chi? Pakuŵa katema kapelembele kusala ngani si che Gideoni ni che Balaki ni che Sansoni ni che Yefuta ni che Daudi ni che Samweli ni ŵakulondola ŵa Akunnungu. **33** Kwa chikulupi ŵanyawo wose ŵamenyene ni mamwenye ni ŵaapundile, ŵatesile indu yambone paujo pa Akunnungu, ŵapochele ilanga ya Akunnungu. Ŵataŵile kang'wa sya masimba, **34** ŵagasimile machili ga mooto wakalipa, ni ŵautwiche kuulajikwa kwa lipanga. Kulepetala kwao kwagalawiche ni ŵapatile machili, ŵalimbichile mu ngondo ni kwapunda ŵangondo ŵachilendo. **35** Achakongwe ŵane ŵaŵakulupilile ŵaapochele ŵandu ŵao ŵaŵasyusikwe

paŵamasile kuwa. Nambo ŵane ŵakanile kugopolwa, ŵakundile kulagaswa mpaka kuwa, kuti ausimane usyusyo ni kwinjila mu utame wauli wambone mwakupunda. **36** Ŵane ŵanyelwiswe ni kuputikwa mbokola, ni ŵane ŵataŵikwe nyolo ni kuponyekwa mu nyuumba jakutaŵilwa. **37** Ŵaulajikwe kwa kwaponya maganga, ŵane ŵaakatenye ipandeipande kwa misumeno pane kuwa kwa lipanga. Ŵajendajendaga achiwalaga mapende ga ngondolo ni mbusi, ŵaliji ŵa kulaga, ŵalageswe ni kupanganyichiswa yangalumbana. **38** Chilambo nganichiŵajilwa kuŵa ni ŵandu mpela ŵanyawo. Ŵajendajendaga mwikonde ni mmatumbi achitamaga mu mbugu ni mmasimbo. **39** Ŵandu ŵa wose ŵawoneche ni Akunnungu kuti atesile yambone mu chikulupi chao nambo nganachipochela chiŵalanjile Akunnungu cho, **40** pakuŵa Akunnungu ŵalongolele kutuŵichila chindu chachili chambone mwakupunda kwa liwamba lyetu. Akunnungu ŵasachile kuti ŵanyawo aŵaga ni uwe pe tutendekwe ŵamalile.

12 Nipele, uweji tukwete mpingo wekulungwa wa ŵaumboni wanti nyi waukutusyungula, kwayele tutyosye indu yose yaikutusiŵililа, ni sambi syasikutukamulila kwa chitema. Tuutuche pangapwa ntima mu luwilo lwaluli paujo petu. **2** Twalole Che Yesu jwachitandisye chikulupi chetu, jwelejo ni juchachimalichisye. Kwa liwamba lya lukondwa lulwaliji paujo pao, jwelejo jwapililile kuwa pa nsalaba, namose chaliji chindu cha soni. Ni sambano akutama kunlyo kwa chitengu cha umwenye cha Akunnungu. **3** Mwaganichisye kwannope Che Yesu, juŵapililile nkukanilwa kwekulungwa kutyochela kwa ŵandu ŵa sambi. Nipele nkapela namose kupwa ntima. **4** Pakuŵa, mkulimbana ni sambi nganimme kuputana mpaka kuwa. **5** Sooni ana nliŵalile agala maloŵe ga kuntusya ntima gakusala Akunnungu?

“Mwanangu nkanyelusya Ambuje pakunjamuka, namuno nkapwa ntima pakunkalipila. **6** Pakuŵa Ambuje akunjamuka jwalijose jwakunnonyela, ni kumputa jwalijose jwakunkunda kuŵa mwanagwe.” **7** Mpililile kujamukwa pakuŵa gali majiganyo. Akunnungu akuntendela ŵanyamwe nti ŵanache ŵakwe, pakuŵa ana mwanache jwapi jwangakujamukwa ni atatigwe? **8** Iŵaga ngankwamukwa ni Akunnungu chisau achiŵanagwe wose yakuti pakwamukwa, ŵanyamwe nganimma ŵanache ŵausyene ŵa Akunnungu, mmele ŵanache ŵa kuichila. **9** Sooni, iŵaga achatati ŵetu ŵa chiilu ŵaŵatuŵeleche, paŵatujamwiche uwe twaachimbichisye, ana ngati tukusachilwa kulitulusya nnope kwa Atati ŵetu ŵa kwinani kuti tutame? **10** Achatati ŵaŵatuŵeleche ŵatujamwiche mmoŵa kanandi mpela iŵatite kuwona ili yambone achinsyene. Nambo Akunnungu akutujamuka kwa ligongo lya kutukamusya, akutenda yeleyo kuti tutendekwe ŵaswela mpela asyene. **11** Pakukutyochela kwamukwa ngakukuŵa kwakusengwasya, nambo kukusupusya. Nambo kumbesi kwa aŵala ŵaŵajiganyikwe ni kwamukwa ko, kukwapa ukombole wa kupanganya yambone paujo pa Akunnungu ni utame wa chitendewele. **12** Kwayele ngalimbisye makono genu ni malungo genu gagapesile. **13** Njendelechele kwenda mmatala gagoloka kuti chindu chachilemele chikatininguka nambo chilame. **14** Nlimbile kutama kwa chitendewele ni ŵandu wose, sooni ntame kwa uswela pakuŵa ngapagwa mundu juchiŵawone Ambuje iŵaga mundu jo nganaŵa jwanswela. **15** Nlilolechesye chenene, kuti jwalijose akasausoyasya upile wa Akunnungu, nlilolechesye kuti mundu akaŵa mpela chitela chakuŵaŵa pasikati jenu ni kwika nago malagasyo, ni kuujonanga umi wa ŵandu ŵajinji. **16** Akapagwa jwachigwagwa, pane mundu jwangaajogopa

Akunnungu mpela a Esau, jwakujasile kupagwa kwakwe kwaandanda kwa chakulya chimo. **17** Pakuŵa nkumanyililanga kuti namuno kanyuma paŵasosile sooni kuupochela upile wakwe kutyochela kwa atatigwe ŵakanilwe. Pakuŵa nganapata lipesa lya kuleka sambi ni kugagalausya gaŵatesile, namuno ŵasosile nnope kwa misosi. **18** Ŵanyamwe ngininnyika ku chitumbi cha Sinai mpela iŵatite kuchiichililа ŵandu ŵa ku Isilaeli. Chitumbi chikukomboleka kuchikwaya chili nkukolela mooto, pa chipi, ni kusona kwakukulungwa kwa chimbunga, **19** ni lisegwe lya lipenga, ni liloŵe lininkuŵecheta maloŵe. Aŵala ŵaŵapilikene usone wo ŵachondelele Akunnungu kuti akakunguluka nawo sooni, **20** pakuŵa nganakombola kupililila lilajisyo lilyatyochekwe lyalikuti, “Juchakwaye chitumbi chi namose chiŵe chinyama, chaponyekwe maganga.” **21** Ni indu iyaoneche yo yaliji yakogoya nnope, namose che Musa ŵatite, “Ngogopa ni kutetemela.” **22** Nambo ŵanyamwe nkuichilile ku chikwesya cha Sayuni, ni ku musi wa Akunnungu ŵajumi, nnyiche Yelusalemu wa kwinani kwakusongangene achikatumetume ŵa kwinani ŵangakuŵalanjikwa, ŵakusangalala. **23** Nnyiche ku mpingo wekulungwa wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵaali ŵandanda kupagwa wa Akunnungu ni meena gao galembekwe kwinani. Nnyiche paujo pa Akunnungu jwali jwakulamula jwa ŵandu wose, ni paujo pa mbumu sya ŵandu ŵambone paujo pa Akunnungu ŵatendekwe ŵamalilwe. **24** Nnyiche ku Che Yesu jwakwilanya jwa lilangano lya sambano ni ku miasi jakwe jajijitiche jajikuŵecheta yambone kupunda miasi ji che Habili. **25** Nipele, nlilolechesye kuti nkakana kumpilikanila jwelejo jwakuŵecheta nomwe. Mpela aŵala Ŵaisilaeli ŵaŵakanile kumpilikanila che Musa, juŵaasalilaga

utenga kutyoka kwa Akunnungu paŵaliji pachilambo pano nganakulupuka. Isyene, uweji ngatukombola kukulupuka iŵaga tukukana kumpilikanila jwelejo jwakutusalila utenga kutyochela kwinani. **26** Katema Akunnungu paŵaŵechete pa chitumbi cha Sinai ŵachitenganyisye chilambo, nambo sambano alanjile kuti, “Chinachitenganye chilambo ni ngaŵa chilambo pe nambo kwinani nombe nako.” **27** Liloŵe li “Sooni” likutulosya kuti indu yose yepanganyikwe chiitenganikwe ni kutyosyekwa, kuti indu yangaikukomboleka kutenganyikwa isigalile. **28** Kwayele, pakuŵa tukupochela umwenye wangatenganyika, twatogolele kwa woga ni kwa kwapopelela Akunnungu, kwa litala lichilyanonyelesye ni kwa kulitulusya ni kwapopelela, **29** pakuŵa Akunnungu ŵetu ali mooto waukutinisya.

13 Njendechele kunonyelana chiulongo. **2** Kasinliŵalila kwapochela achalendo, pakuŵa kwa kutenda yeleyo ŵandu ŵane ŵaapochele achikatumetume ŵa kwinani pangamanyililа. **3** Mwakumbuchile ŵandu ŵataŵikwe mpela ila ntaŵikwe pamo nawo, ni mwakumbuchile ŵakulagaswa nti nomwe nkulagaswa mpela ŵanyawo. **4** Ulombela uchimbichikwe ni ŵandu wose, achalume ni achakongwe aŵe ŵakukulupilichika kila mundu kwa njakwe, pakuŵa Akunnungu chiŵalamule ŵachigwagwa ni ŵachikululu. **5** Nkaŵa ŵandu ŵakunonyela nnope mbiya, nlisinje ni indu inkwete yo pakuŵa Akunnungu nsyene atite, “Ngangunneka ng'o atamuno ngangunjasa ng'o.” **6** Kwa ligongo lyo kwa ntima wakulimba tukuti, “Ambuje ali ŵakungamuchisya une, ngasinyogopa. Mundu chandende chichi?” **7** Mwakumbuchile ilongola ŵenu ŵaŵansalile liloŵe lya Akunnungu. Nganichisye lwendo lwao mpaka kumbesi kwa umi wao, ni kuchisyasya chikulupi chao. **8** Che Yesu Kilisito ali julajula, liiso ni lelojino

ni mowa gose pangali mbesi. **(aiōn g165)** **9** Nkajigalikwa akuno ni akuno kwa majiganyo gane ga chilendo. Umbone wa Akunnungu ukujilimbisya mitima jenu, ni ngawa makanyo nkati ja yakulya, pakuwa makanyo go nganigankamuchisya mundu jwali jose juwagakuiye. **10** Tukwete chilisa, chakuti wandu wakutumichila mu lisakasa lya Wayahudi lyakupopelela nganasachilwa kulya indu yaikutyochekwa mbopesi pa chilisa pala. **11** Jwambopesi Jwankulu jwa Wayahudi akwausya miasi ja inyama Peuto Papaswela Nnope, kukutaga mbopesi kwa sambi nambo mitembo ja inyama yo ikochekwa paasa pa chigono. **12** Kwa ligongo lyo Che Yesu nombewo walageswe ni kuwa paasa musi kuti waswejesye wandu kwa miasi jao asyene. **13** Nipele, tukopoche twajaulile paasa pa chigono tuchikundaga kunyeluswa mpela welewo yatite kunyeluswa. **14** Pakuwa pachilambo pano nginitukola musi waukutamilisya, nambo tukuusosa aula musi waukwika. **15** Nipele, kwa litala li Che Yesu, twatajile Akunnungu mbopesi jakwalapa mowa gose, mbopesi ja kwalapa jo ili ipanganyo yetu apala patukujitichisya kuti, welewo ali Ambuje. **16** Nambo kasinliwalila kutenda yambone ni kukamusyana pakuwa syelesi ni mbopesi syasikwanonyelesya Akunnungu. **17** Mwajitichisye wakunlongosya ni kugakamulisya malajisyo gao, pakuwa wanyawo akuchesyanga kwa ligongo lya umi wenu ni chasale ya masengo gao paujo pa Akunnungu. Mwapilikanichisyaga chapanganye masengo gao kwa lukondwa, ngawa kwa kudandaula pakuwa atumichilaga nkudandaula ngainkamusya mwanya. **18** Ntupopelele ni uwe, pakuwa tukwimanyilila kuti mitima jetu ngajikutusalila kuti tukwete chilewo. Ni tukusaka kutenda yaili yambone mowa gose. **19** Choonde none ngunchisya kwannope kuti mumbopelele kwa Akunnungu

kwa kuchalila, kuti ngombole kuuja kukwenu chitema. **20** Akunnungu ŵa chitendewele ŵaŵansyusisye Ambuje ŵetu Che Yesu, Jwakuchinga Jwankulu jwa ngondolo kwa miasi jajikulosya kuti lilangano lya moŵa gose pangali mbesi lili lya usyene. **(aiōnios g166)** **21** Antende ŵanyamwe ŵamalilwe mu indu yose kuti nkombole kupanganya lisosa lyao, nombewo atende mwenumwe yaikwanonyelesya, kwa litala lya Che Yesu Kilisito. Ukulu uŵe ni ŵelewo moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Eloo. **(aiōn g165)** **22** Achalongo, ngunchisya mpochele maloŵe gangu gangunjamuka ga kuntusya ntima, gangunnembela mu chikalata chachijipi chi. **23** Ngummanyisya kuti nlongo njetu che Timoseo agopolekwe mu nyuumba jakutaŵilwa. Aikaga mwachitema, chiiche pamo nawo pachiiche kukwenu. **24** Mwakomasye wose ŵakunlongosya, pamo ni ŵandu ŵa Akunnungu wose. Achalongo achinjetu kutyochela ku Italia akunkomasya. **25** Umbone wa Akunnungu utame ni ŵanyamwe wose.

Yakobo

1 Une che Yakobo, jwakutumichila jwa Akunnungu ni jwa Ambuje
Che Yesu Kilisito, ngunnembela mwanya ŵandu ŵa Akunnungu
wose ŵampwilingene ku chilambo kose, ngunkomasya. **2**
Achalongo achinjangu, nnyiwone ili yakusengwa pe, pankukola
masauko gagali gose. **3** Nchimanyililaga kuti kulinjikwa kwa
chikulupi chenu kukunnyichisya upililiu. **4** Nkole usyene wakuti
kupililila kwenu kukupanganya masengo mu nkati mwenu mpaka
kumbesi, kuti nkule ni kuŵa ŵamalilwe mpela yakuti pakusaka
Akunnungu, pangapunguchilwa ni chindu chachili chose. **5**
Nambo mundu jwalijose mu mpingo wenu, lwansoŵaga lunda
ŵapopelele Akunnungu ŵakwapa ŵandu wose mwamujinji
ni kwa ntima wambone nombejo chachipegwa. **6** Nambo
apopeleje ali akwete chikulupi pangali lipamba lyalili lyose.
Pakuŵa mundu jwali ni lipamba ali mpela litumbela lya mu bahali
lyalikujigalikwa ni mbungo ni kwauswa akuno ni akunokuno. **7**
Mundu jwati yeleyo akaganisya kuti chapochele chachili chose
kutyochela kwa Ambuje. **8** Jwelejo ali mundu jwagalaukagalauka
ni ngakukombola kulamula chindu chakupanganya. **9** Nambo
nlongo jwakulupilile jwaali jwakulaga akusachilwa asengwe,
katema Akunnungu pakunkwesya. **10** Nlongo jwakulupilile
jwaali jwachipanje akusachilwa asengwe, katema Akunnungu
paakuntulusya. Pakuŵa jwachipanje chasoŵe mpela uluŵa
lwa mwikonde. **11** Lyuŵa likukopochela ni kuŵala nnope ni
kuumusya masamba, uluŵa wakwe ukugwa ni usalale wakwe
ukusoŵa. Iyoyo peyo jwachipanje nombejo chawe mmasengo
gakwe. **12** Jwana upile mundu jwakupililila nkulinjikwa, pakuŵa
amalaga kupunda kulinjikwa chapegwe chindu mpela singwa ja
umi, Ambuje jiŵalanjile ŵakwanonyela. **13** Mundu alinjikwaga

akajila, “Ngulinjikwa ni Akunnungu.” Pakuŵa Akunnungu ngakunlinga mundu kwa kutenda yangalumbana, nombe Akunnungu ngakulinjikwa kwa kutendelwa yangalumbana. **14** Nambo mundu akulinjikwa pakukwekwelemwa ni kutanjikwa ni tama jakwe atende yangalumbana. **15** Mwajilechelelaga tama jintawale jikwichisya sambi ni sambi syapundaga sikwichisya chiwa. **16** Achalongo achinjangu ŵakunonyelwa nkalambuchikwa. **17** Kila ntuuka wambone ni waumalilwe ukutyochela kwinani kwa Atati Akunnungu ŵaŵagumbile lulanga, jwangakugalaukagalauka, nombewo ngakulosya chimanyisyo chachili chose kuti chagalauche. **18** Kwa unonyelo wakwe nsyene ŵatuŵeleche kwa litala lya liloŵe lya usyene, kuti tuŵeje mpela milimbu mu yepanganyikwe yakwe yose. **19** Achalongo achinjangu ŵakunonyelwa, mmanyilile chindu chi, yakuti mundu jwalijose aŵe jwachitema kupilikana, nambo ngasaŵa jwachitema kuŵecheta namose kutumbila. **20** Pakuŵa ŵandu ŵaali ni lutumbilo ngakukombola kupanganya yambone paujo pa Akunnungu. **21** Kwayele, nneche masyoŵelo genu gangalumbana ni ipanganyo yenu yangalumbana. Mpochele kwa kulitulusya liloŵe lyalipandikwe mmitima jenu lyalikukombola kunkulupusya. **22** Nkalilambusya mwachinsyene, nambo mmeje ŵandu ŵakupanganyichisya masengo Liloŵe lya Akunnungu, ngaŵa ŵakupilikanila pe. **23** Pakuŵa naga mundu ali jwakupilikanila pe Liloŵe lya Akunnungu nombe ngaŵa ŵakulipanganya lyalipikene, chalandane ni mundu jwakulilola ku meeso mu lindala. **24** Ni paakumalisya kulilola yatite ni kutyoka, kwakamo akuliŵalila yatite pakuŵa. **25** Nambo mundu jwakugalolechesya uchenene malajisyo ga usyene gagakwalechelesya ŵandu, ni akwendelechela kugapanganyichisya masengo, pangapikanila

pe ni kugaliŵalila, jwele mundu jo chapegwe upile mu indu yose yakuipanganya. **26** Mundu aganisyaga kuti akwajogopa ni kwapopelela Akunnungu, nambo ngakusiŵila lulimi lwakwe, kwapopelela kwao Akunnungu nganikukola mate ni akulilambusya nsyene. **27** Litala lya kwapopelela Akunnungu lyalili lyambone lyangali chileŵo paujo pao lili ali: Kwakamuchisya ŵamalekwa ni ŵawililwe ni achiŵankwawo ni nkalisakasya kwa indu yangalumbana ya pachilambo.

2 Achalongo achinjangu, iŵaga nkwakulupilila Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito, Ambuje ŵa ukulu, nkakola lusagu kwa ŵandu kwa kwalola ku meeso. **2** Tujileje, mundu jumo awete pete jajikolochekwe kwa sahabu ni iwalo yakusalala, akwinjila mu nyuumba jenu ja kupopelela, nombe akwinjila mundu jwa usauchi jwana iwalo yakuwisala. **3** Iŵaga ŵanyamwe nkunchimbichisya jwelejo jwawete iwalo yakusalala ni kunsalila "Ntameje apano pa chitengu chambone," nambo ajula jwa usauchi nkunsalila, "Mwe, njimeje pelepo, pane ntameje paasi," **4** ana lwele ngaŵa lusagu ni kulamula ko ngakukuika ni nganisyo syangalumbana? **5** Mpilikanile achalongo achinjangu ŵakunonyelwa! Ana Akunnungu nganiŵasagula ŵakulaga ŵa pachilambo kuti aŵe ŵachipanje mu chikulupi ni kupochela umwenye uŵalanjile aŵala ŵakwanonyela? **6** Nambo ŵanyamwe nkunnyosya jwausauchi. Ana ngaŵa ŵachipanje ŵakunliŵatilanga ni kunjausyanga pa nkungulu? **7** Ana ngaŵa ŵanyawo ni ŵakulitukana alila liina lyambone lya Ambuje, jwati ŵanyamwe nli ŵandu ŵakwe? **8** Naga isyene nkugajitichisya malajisyo gamakulu mu umwenye wa Akunnungu, gagali mu Malembelo ga Akunnungu gagakuti, "Munnonyele njenu jwammandichile mpela inkuti pakulinonyela mwasyene," nkutendekanya yambone. **9**

Nambo iŵaga nkutenda lusagu kwa ŵandu kwa kwalola ku meeso nkutenda sambi ni malajisyo ga Akunnungu gakulosya kuti nganingajitichisya. **10** Pakuŵa mundu jwangakujitichisya likanyo limo mmalajisyo gose ga Akunnungu, chaaŵe ngakugajitichisya malajisyo gose. **11** Pakuŵa jwelejo juŵatite, “Nkatenda chikululu,” ni jujojo juŵatite, “Nkaulaga.” Iŵaga ngankutenda chigwagwa nambo nkuulaga, nkutema malajisyo. **12** Nipele mmecheteje ni kupanganya mpela ŵandu ŵachalamulikwe malinga ni malajisyo gagakutuŵika ŵalechelelwe. **13** Pakuŵa Akunnungu ngaalosya chanasa pachiŵalamule ŵandu ŵangalosya chanasa. Nambo ŵaali ni chanasa ngasajogopa kulamulikwa ko. **14** Achalongo achinjangu, ana mundu akukola chichi asalaga kuti ngwete chikulupi nambo ngakuchilosya kwa ipanganyo yambone? Ana chikulupi cho chichikombole kwakulupusya? **15** Tujileje, jwakukulupilila njetu jwannume pane jwankongwe nganakola chakuwala pane yakulya. **16** Mundu jumo jwenu ŵaasalilaga, “Njaulanje kwa chitendewele nkajotele mooto ni kwikuta,” pangaapa iyasoŵile mu kutama ana chakole chichi? **17** Iyoyo peyo chikulupi pe iŵaga changali ipanganyo chiwile. **18** Nambo mundu akombolaga kusala, “Mmwe nkwete chikulupi noneji ngwete ipanganyo.” Uneji chinyanje, “Munosye chikulupi chenu pangali ipanganyo noneji chinannosye chikulupi changu kwa ipanganyo yangu.” **19** Mmwejo nkukulupilila kuti Akunnungu ali ŵamo, yambone. Nambo masoka nombego gakukulupilila iyoyo, nombego gakutetemela. **20** Mmwe jwakuloŵela! Ana nkusaka kuloswa kuti chikulupi changali chipanganyo chiwile? **21** Ana Atati ŵetu che Iblahimu ŵakundikwe uli ali ŵambone paujo pa Akunnungu? ŴAkundikwe kwa chipanganyo paŵantyosisye a Isaka mwanagwao pa chilisa. **22** Nkulola yakuti chikulupi

chatesile masengo pamo ni chipanganyo chakwe ni chikulupi chatindimiswe kwa litala lya chipanganyo yakwe. **23** Malembelo ga Akunnungu gala gamalile gagatite, “Che Iblahimu ŵankulupilile Akunnungu ni kwayele ŵakundikwe kuŵa ŵambone paujo pao.” Nombejo ŵaŵilanjikwe ambusanga jwa Akunnungu. **24** Nkulola kuti mundu akukundikwa kuŵa jwambone paujo pa Akunnungu kwa ipanganyo nambo ngaŵa kwa chikulupi pe. **25** Iyoyo peyo che Lahabu jwakulaŵalaŵa jula, ŵakundikwe jwambone paujo pa Akunnungu kwa ipanganyo yakwe paŵapochele ŵakusosasosa ni kwakoposya paasa kwa litala line. **26** Mpela ila chiilu pangali mbumu cheewe, iyoyo peyo chikulupi pangali ipanganyo chiwile.

3 Achalongo achinjangu, nkaŵa ŵakwiganya ŵajinji pakuŵa nkumanyililа kuti uweji utukwiganya tutulamulikwe kwa chikali nnope kwapunda ŵandu ŵane. **2** Uweji wose tukuleŵa mwamujinji. Nambo iŵaga mundu ngakuleŵa mu nkuŵecheta kwakwe, jwelejo ali jwamalilwe, nombejo akupakombola kuchilongosya chiilu chakwe chose. **3** Uwe tukuŵika chipaande chamwana cha chisyano chachitaŵikwe kwa migoji nkang'wa sya falasi kuti tukombole kuilongosya iilu yao kwaula kwakuli kose kwatukusaka uweji. **4** Iyoyo ngalaŵa namose jili jekulungwa nnope jikujigalikwa ni mbungo jakalipa nambo jikugalauswa ni chipande cha mwana cha chibao, ni jikwaula kwakusaka jwakujilongosya. **5** Iyoyo peyo lulimi luli chiŵalo cha mwana nnope pa chiilu nambo lukulilapilila indu yekulungwa nnope. Nganisye mooto kanandi yaukuti pakolesya litinji lyekulungwa nnope. **6** Nombe lulimi luli mpela mooto. Lugumbele igongomalo ya pachilambo. Lulimi luli chiŵalo cha mwana nambo lukukombola kuchinyakasya chiilu chose. Lukutinisya umi wetu chitandile kupagwa mpaka kuwa, kwa mooto waukutyochela ku jehanamu.

(Geenna g1067) **7** Mundu akukombola kulanga inyama yailiyose nombe amasile kukombola kulanga, inyama ya mwitinji ni ijuni yailiyose ni inyama yaikukwaŵa yailiyose ni yaikutama mmeesi. **8** Nambo ngapagwa mundu jwakukombola kululanga lulimi. Lulimi luli lwangalumbana ni ngalukukomboleka kululanga, ni lugumbele sumu jajikuulaga. **9** Kwa lulimi tukwalapa Ambuje ni Atati ŵetu, ni kwa lulimi lulolo tukwalwesya ŵandu ŵagumbikwe chisau cha Akunnungu. **10** Mu kang'wa jimo mukukopochela maloŵe ga upile ni maloŵe ga kulwesya. Achalongo achinjangu ngaikuŵajilwa indu iŵeje yeleyo. **11** Ana chisima chikukombola kukoposya kwanakamo meesi gambone ni meesi ga njete? **12** Ana achalongo achinjangu chitela cha ntini chikukombola kusogosya isogosi ya seituni pane chitela cha msabibu chikukombola kusogosya isogosi ya tini? Ngwamba, chisima cha meesi ga njete ngachikukombola kukoposya meesi gambone. **13** Ana nduni jwali ni lunda ni umanyilisi pasikati ja ŵanyamwe? Nipele alosye yeleyo kwa lwendo lwakwe lwambone kwa litala lya ipanganyo yaikupanganyikwa kwa kulitulusya ni lunda. **14** Nambo iŵaga mmitima jenu mugumbele wiu ni uchimwa ni lipamo, nkasisa usyene kwa kulilapa ni kusala unami. **15** Lunda lwati yeleyo ngalukutuluka kutyochela kwinani nambo luli lunda lwa pa chilambo, lwele lunda luli lwa chiundu ni lukutyochela kwa Shetani. **16** Pakuŵa papali ni wiu ni lipamo, pana utindiganyo ni ipanganyo yose yangalimate. **17** Nambo lwele lunda lwalukutyochela kwinani, luli lwakusalala, lukusaka chitendewele ni kulitimalika, luli chile kupilikanila maloŵe ga ŵandu. Lugumbele chanasa ni ipanganyo yambone, nganilukola lusagu, namuno kulambusya. **18** Ŵandu ŵakuchinonyela chitendewele akupanganya indu yaikwikanawo chitendewele

kwa ŵandu ŵane, mbesi jakwe ŵandu akutendekwa ŵambone paujo pa Akunnungu.

4 Ngondo ni kuputana mwa ŵanyamwe ikukopochela kwapi? Ana ngaŵa ikutyochela mu tama syenu syasikukanilana mu nkati mwenu? **2** Nkulajila indu, ni pakuŵa ngankwipata, nkukombola kuulaga. Nkulajila kwannope kukola indu yejinji nambo ngankukombola kwipata, kwayele nkutandana ni kuputana. Ngankupata indu inkwisaka pakuŵa ngankwaŵenda Akunnungu. **3** Namose pankuŵenda, ngankupata pakuŵa nkuŵenda ni nningwa wangaŵa wambone, kuti nkombole kukwanisya tama syenu. **4** Mwanya ŵandu ŵangakulupilichika! Ngankwimanyilila kuti kutenda uganja ni chilambo uli umagongo ni Akunnungu? Kwapele jwalijose jwakusaka kutenda uganja ni chilambo akulitesya jwammagongo jwa Akunnungu. **5** Nkaganichisya kuti Malembelo ga Akunnungu gakuti maloŵe gangali chindu pagakuti, “Mbumu jwa Akunnungu jwaŵichikwe mwetuwe akwete wiiu ligongo lyetu.” **6** Nambo umbone wa Akunnungu ukwete machili gamakulungwa nnope mpela yagakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, “Akunnungu akwakanila ŵaali ni chibuli nambo akwapa upile ŵakulitulusya.” **7** Kwayele nkunde kulongoswa ni Akunnungu. Mwakanile Shetani nombeŵo chambutuche. **8** Mwaŵandichile Akunnungu nombewo chambandichile. Njosye makono genu mwanya ŵandi ŵa sambi. Nswejesye mitima jenu mwanya ŵaulamba. **9** Nsupuche, nlile ni kulila kwamalumbo. Lukondwa lwenu luŵe kusupuka ni kuseka kwenu kuŵe kulila kwamalumbo. **10** Nlitulusye paujo pa Ambuje nombewo chankwesye. **11** Achinjangu nkalalatilana mwachinsyene. Mundu jwakunlalatila njakwe ni kunlamula, jwelejo akugalalatila ni kugalamula malajisyo. Naga nkugalamula malajisyo mmwe

ngankugajitichisya malajisyo nambo nkugalamula. **12** Akunnungu jikape ni ŵakugatyosya Malajisyo ni kulamula. Ni ŵelewo pe ni ŵakukombola kukulupusya ni kuulaga. Ana mmwe nli ŵaani junkwalamula ŵandu ŵane? **13** Sambano mpilikanile mwanya ŵankuti, “Lelo pane malaŵi tutujaule lisi limo, tukatame chaka chansima kweleko, ni kusumisya malonda ni kupata mbiya.” **14** Mwanya ngankwimanyilila ichiikopochele malaŵi mu umi wenu. Mwanya ndi mpela lipundugulu lyalikuwoneka katema kakajipi ni kusoŵa. **15** Ŵanyamwe mwasachilwe kuŵecheta yeleyi: “Ambuje asakaga chitutame ni kuchipanganya achi ni chelechi.” **16** Nambo sambano, nkulilapa ni kuligamba. Kulilapa kwati yeleyo kuli chigongomalo. **17** Nipele, mundu jwalijose jwakumanyilila chachili chambone chakusachilwa kuchitenda, nambo ngakuchitenda, mundu jo akupanganya sambi.

5 Sambano mpilikane ŵanyamwe ŵaipanje! Nlile ni kulila kwa malumbo kwa ligongo lya kulaga kwakukunnyichilila. **2** Ipanje yenu iwosile ni minjilo jenu jililikwe ni chimbulukuku. **3** Sahabu jenu ni mbiya syenu sikamwile ukutu ni ukutu wakwe chiuŵe umboni pasikati jenu pakuŵa chiijonanje iilu yenu mpela mooto yaukuti kutinisya. Ŵanyamwe nliunjichile ipanje kwa moŵa ga mbesi. **4** Nganimwalipa aŵala ŵaŵapangenye masengo mmigunda mwenu. Mpilikanile yakuti kulalatila, kulila kwa ŵandu ŵakugowola mmigunda jenu kuiche mmapikanilo ga Ambuje ŵaali ni ukombole. **5** Ntemi mchilambo kwa utame wakulisengwasya kwannope. Nlijimbesye mwachinsyene mpela ng'ombe jajili chile kwa lyuŵa lya kusingwa. **6** Mwalamwile ni kwaulaga ŵandu ŵambone paujo pa Akunnungu, ŵanganankanila ŵanyamwe. **7** Kwayele achalongo achinjangu, mpililileje mpaka pataiche Ambuje. Nlole jwakulima yakuti pakulindilila kwa

kupilililа aila yaipandile, isogosye magungulo gambone ni yakuti pakujilindilila ula jandanda ni jambesi. **8** Iyoyo peyo ni ŵanyamwe ŵakwe mpilililе, nkole mitima jakulimba ligongo kwika kwa Ambuje kuŵandichile. **9** Achalongo achinjangu, nkanyinyitilana mwachinsyene pe ntakulamulikwa ni Akunnungu. Jwakulamula aŵandichile kwika. **10** Achalongo achinjangu, mwasakaga kulola chisyasyo cha kulindilila ni kupilililа mmasausyo, mwakumbuchile ŵakulondola ŵaŵasalaga utenga wa kutyochela kwa Ambuje ni ŵanyamwe nsyasye chitagu chao. **11** TukwaŴilanga ŵelewo akwete upile pakuŵa ŵapilililе. Mpilikene ngani sya kupilililа ku che Ayubu, ni nkwimanyililа Ambuje iŵantendele kumbesi. Pakuŵa Ambuje aguumbele chanasa ni umbone. **12** Kupunda yeleyo yose achinjangu nkalumbila kwa kwinani atamuno kwa chilambo atamuno kwa chindu chachili chose. Njileje, “Elo” iŵaga nkusaka kuti elo ni “Ngwamba” iŵaga nkusaka kuti ngwamba, pelepo nganlamulikwa ni Akunnungu. **13** Ana apali mundu jwalijose mu mpingo wenu jwakusauka? Apopeleje. Jwakusangalala ajimbe nyimbo sya kulapa. **14** Ana apali mundu mu mpingo wenu jwakulwala? ŴaŴilanje achakulu ilongola ŵa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupililа Kilisito ŵapopelele ni kwapakasya mauta mu liina lya Ambuje. **15** Ni akula kupopelela kwa chikulupi chikunnamisye jwakulwala jo, nombe Ambuje chanlamye. Naga ŵatesile sambi, chalecheleswe. **16** Nsalilane sambi syenu kwa jwine ni jwine ni kupopelelana kuti nlamiswe. Mapopelo gakwe mundu jwambone paujo pa Akunnungu gana machili gakupanganya gamajinji. **17** Che Elia ŵaliji mundu mpela uwe, ŵapopelele kwa kuchalila kuti jikanya ula ni nganijinya ula pachilambo yaka itatu ni miesi sita. **18** Nipele ŵapopelele sooni ni ula janyele kutyochela kumaunde ni chilambo chasogwesye

magungulo. **19** Achalongo achinjangu, iŵaga mundu jwalijose
mwa ŵanyamwe asochelaga ni kuuleka usyene, ni mundu
jwine ammusyaga, **20** nipele mmanyilile kuti mundu jwalijose
jwakummusya jwa sambi kutyochela nkusoya kwakwe, jwelejo
chankulupusye mundu jo kutyochela mchiwa ni kwatenda
Akunnungu ŵatyochesye sambi syao syejinji.

1 Petulo

1 Une che Petulo, nduna ju Che Yesu Kilisito, ngunnembela
ŵanyamwe ŵandu ŵansagulikwe ni Akunnungu, ni
ŵampwilingene ni ŵankutama nti achalendo ku Ponto ni ku
Galatia ni ku Kapadokia ni ku Asia ni ku Bisinia. **2** Akunnungu Atati
ŵansagwile ŵanyamwe malinga ni iŵasachile ni kuntenda mme
ŵaswejekwe kwa litala lya Mbumu, kuti nkombole kunjitichisya
Che Yesu Kilisito ni kujosekwa ni miasi jao. Ngunsachila umbone
wa Akunnungu ni chitendewele chachijinji. **3** Twalape Akunnungu,
Atati ŵa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito! Kwa chanasa chao
chachikulungwa ŵatuŵeleche sooni kwa kunsyusya Che Yesu.
Atupele chilolelo cha umi, **4** nipele tukulolela kupochela indu
yambone yejinji, yati Akunnungu ŵaŵichile ŵandu ŵao kwinani
kwangaikuwola atamuno kujonasika atamuno kusisina. **5** Chiuŵe
wenu ŵanyamwe ŵankugosekwa ni machili ga Akunnungu kwa
litala lya chikulupi, kwa ukulupusyo wauli chile kuunukukwa
pa lyuŵa lya mbesi. **6** Msengwanje nkati yeleyo, namuno
sambano, kwa katema kakajipi, chinsachilwe kulaga kwa ligongo
lya malinjilo gamajinji. **7** Kulinjikwa kwenu ko kuli kwa liŵamba
lya kuchipima chikulupi chenu iŵaga chili cha usyene. Pakuŵa
namose sahabu jili chindu cha konasika, jikulinjikwa ni mooto.
Iyoyo peyo chikulupi chenu chachili cha ndalama kupunda sahabu
chichilinjikwe kuti chimanyiche iŵaga chili chisyene. Ni kwa
ligongo lyo chimpochele lumbili ni ukulu ni luchimbichimbi katema
Che Yesu Kilisito pachakopochele. **8** Ŵanyamwe nkwanonyela
ŵelewo namuno nganimwawone ni nkwakulupilila namuno
ngankwawona kwa sambano. Nipele nkusengwa nnope kwa
lukondwa lwekulu lwangalukuŵechetekwa, **9** pakuŵa mkupochela
mbote ja kukulupilila kwenu, jelejo jili chiwombosyo chenu.

10 Ŵakulondola ŵa Akunnungu ŵasosilesosile ni ŵalolitelolite yankati ukulupusyo wo, ŵanyawo ŵasagamukwile yankati ntuuka wati Akunnungu chachimpa ŵanyamwe. **11** Ŵasosile kumanyilila chiiŵe katema chi ni chiŵeuli. Chindu chachiŵechetekwe ni Mbumu jwa Kilisito ŵaali nkati mwao, juŵalongolele kusala nkati masauko gachigaasimane Kilisito ni ukulu uchiukopochele pakumala yeleyo. **12** Akunnungu ŵaunukulile ŵakulondola kuti utenga uŵajenesye ula nganiwagamba ŵele achinsyene, nambo wangambaga ŵanyamwe. Ni sambano utenga wo ulalichikwe kukwenu ni ŵele ŵaŵanlalichile ŵanyamwe Ngani Jambone kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu juŵatumikwe kutyochela kwinani. Indu yo, namuno achikatumetume ŵa kwinani akulajila kwimanya. **13** Kwa ligongo lyo, mmeje chile ni kuchesya. Mmichanje chilolelo chenu chose mu umbone wa Akunnungu uchimpegwe katema Che Yesu Kilisito pachaunukulikwe. **14** Mmeje mpela ŵanache ŵa Akunnungu ŵakujitichisya, nkatama kwa kujikuya misese jenu jangalumbana jimwaliji najo katema pamwaliji ngankuumanyilila usyene wa Akunnungu. **15** Nambo mpela jwele jwammilasile yatite kuŵa jwanswela, nomwe ŵakwe mme ŵaswela mu lwendo lwenu lose. **16** Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mme ŵaswela, pakuŵa none ndili jwanswela.” **17** Pankwakolanga Akunnungu, ŵanyamwe nkwaŵilanga Atati. Nipele, mmanyililanje kuti ŵelewo akunlamula jwalijose malinga ni aila yaitesile pangali lusagu. Kwayele njendelechele kutama yambone pa katema kakasigalile pachilambo pano nkwachimbichisya Akunnungu kwannope. **18** Pakuŵa ngumanyilila kuti ŵanyamwe ŵammombwelwe mu wende wenu wangalimate, umwapochele kutyochela kwa achachekulu ŵenu. Nambo nganammombola kwa indu yakuwola, pane kwa maganga ga mbiya pane

sahabu. **19** Nambo mwakulupwiswe kwa miasi ja ndalama jajikulungwa ja Kilisito. Jwali mpela mwanangondolo jwangali chilema namose lidoa. **20** Ŵelewo ŵasagulikwe ni Akunnungu chikanaŵe kugumbikwa chilambo, ŵaunukulikwe mmoŵa ga mbesi gano kwa ligongo lyetu. **21** Kwa litala li Che Yesu Kilisito, nkwakulupilila Akunnungu juŵansyusisye ni kwapa ukulu, ni mwa yeleyo chikulupi ni chilolelo chenu ili kwa Akunnungu. **22** Pakuŵa sambano, kwa kuujitichisya usyene, ŵanyamwe nswejeswe mbumu syenu ni kwanonyela achinjenu pangali ulamba. Nipele nnonyelane jwine ni jwine kwa ntima wenu wose. **23** Pakuŵa mpagwile kaaŵili ngaŵa kwa mundu jwakuwa nambo kwa mundu jwangakuwa, lisyene lili Liloŵe lya Akunnungu lyalili lyalijumi, ni lyalikulama moŵa gose pangali mbesi. **(aiōn g165)** **24** Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti kusala, "Ŵandu wose ali mpela masamba, ni ukulu wao wose uli mpela uluŵa wa masamba. Masamba gakuumula ni uluŵa ukupatuka. **25** Nambo, liloŵe lya Ambuje likulama moŵa gose pangali mbesi." Liloŵe lyo lili Ngani Jambone jajilalichilwe kukwenu. **(aiōn g165)**

2 Nipele, nnechanje ungalumbana wose, unami ni ulamba ni wiu ni kutukana ikapagwa sooni. **2** Moŵa gose nlajile liloŵe lya uswela lya Akunnungu nti mwanache yakuti pakulajila maŵele, kuti kwa lyelelyo isyene nkombole kukula ni kukulupuswa. **3** Mpela igakuti kusala Malembelo ga Akunnungu, "Nnyimanyi mwachinsyene kuti Ambuje ali ŵambone." **4** Nipele, mwajaulile Ambuje! Ŵelewo ali nti liganga lyalijumi lyekanikwe ni ŵandu, nambo paujo pa Akunnungu lili liganga lyesagulikwe ni lya ndalama jajikulungwa. **5** Ŵanyamwe nombe nli nti maganga gamajumi nkagumbikwe ni kuŵa nyuumba ja chimbumu muchinkatumichile mpela ŵambopesi ŵaswela, nkatyosye

mbopesi sya mmbumu syasikukundikwa ni Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito. **6** Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Sagwile liganga lya ndalama, linguliŵika nti liganga lya nsingi lya petumba ku Sayuni. Mundu juchankulupilile jwelejo ngaintenda soni.” **7** Kukwenu ŵanyamwe ŵankukulupilila, liganga lyo lili lya ndalama jajikulungwa, nambo kwa ŵele ŵangakukulupilila mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Liganga lyalikanile ŵakutaŵa kuti ngalikufai, sambano lilyolyo lili liganga lyalikusachilwa kwannope.” **8** Sooni Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Liganga lyo lili liganga lyalikwatenda ŵandu alikuŵale, lwala lukwagwisya ŵandu.” Ŵandu akulikuŵala kwa ligongo akanile kuukulupilila utenga wa Akunnungu. Yeleyo ni iyatyochele mpela Akunnungu iŵatite pakuganisisya. **9** Nambo ŵanyamwe nli ŵandu ŵansagulikwe, uŵelesi wa ŵambopesi ŵa mwenye, ni lukosyo lwaluswela ni mpingo wa ŵandu ŵa Akunnungu, ŵansagulikwe kugasala masengo gakwe gamakulu gaŵammilasile ntyoche mu chipi, ni kunjinjisya mu lilanguka lyakwe lyekulu. **10** Kalakala ŵanyamwe nganimma ŵandu ŵa Akunnungu, nambo sambano ŵanyamwe nli ŵandu ŵakwe, kalakala Akunnungu nganantendela chanasa, nambo sambano mpochele chanasa chao. **11** Achambusanga ŵangu ŵangunnonyela, ngunchondelela ŵanyamwe nti achalendo ni ŵandu ŵa ulendo pa chilambo pano! Nnekangane ni tama syangalumbana simpagwile nasyo syasikupisyangana ni mbumu. **12** Wende wenu pasikati ja ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu ukusachilwa uŵe wambone, kuti pachachinnambuchisya po kuti nkupanganya ya sambi, chaiwone ipanganyo yenu yambone ni Akunnungu pachaiche chiŵakusye. **13** Nipele mwajitichisye ŵandu wose ŵaali ni ukulu kwa ligongo lya Ambuje. Munjitichisye

mwenye jwali chilongola jwankulu, **14** ni mwajitichisye achakulu
ŵaŵasagulikwe ni mwenye kwalamula ŵandu ŵa sambi ni
kwalapa ŵakupanganya yambone. **15** PakuŵaAkunnungu
akusaka ntende yambone kuti nkombole kusitaŵa kang'wa sya
ŵandu ŵangali lunda ŵangakwimanyilila aila yakuipanganya. **16**
Mtameje nti ŵandu ŵanganataŵikwa, ni ungataŵikwa wenu wo
ukaŵa litala lya kuisisa yangalumbana yenu, nambo mtameje
nti ŵakutumichila ŵa Akunnungu. **17** Mwachimbichisye ŵandu
wose, mwanonyele ŵakukulupilila achinjenu, mwachimbichisye
kwannope Akunnungu ni kumchimbichisya mwenye. **18**
Ŵanyamweŵakutumichila, mwapilikanichisye achakulu ŵenu
kwakwachimbichisya, ngaŵa kwa ŵaali ŵambone ni chitungato
pe, nambo ni ŵachikali. **19** Pakuŵaiŵaga nkupililila ipwetesi ya
masauko ganganku ŵajilwa ligongo nkumanyilila kuti Akunnungu
akusaka yele, nipele Akunnungu champanje upile. **20** PakuŵA,
chimpate chichi mwapililila ga kuputwa kwankusachilwa mputwe
ligongo lya ileŵo yenu? Nambo iŵaga nkupililila kusauswa
atamuno ntesile yambone, Akunnungu champe upile kwa ligongo
lyo. **21** Yeleyo ni yammilanjikwe nayo, pakuŵa Kilisito nsyene
ŵasawiche kwa ligongo lyenu, ni anlosisye ntende nti iŵatesile.
22 Ŵelewonganatendasambi, atamuno nganaŵecheta liloŵe
lyalili lyose lya unami. **23** Ŵelewopaŵatukanikwe nganaliuchisya
kwa kutukana. Ni paŵasawiche nganiŵajogoya ŵandu kuti
ŵajogope, nambo ŵachilesile chilolelo chakwe kwa Akunnungu,
ŵakulamula mu usyene. **24** Ŵelewoasyeneŵasijigele sambi
syetu mu chiilu chao pa nsalaba, kuti uwe tuleche kutenda
sambi, ni kutama kwa kupanganya yaili yambone paujo pa
Akunnungu. Ni kwakupotekwa kwao, ŵanyamwe nlamiswe. **25**

Pakuŵa mwaliji mpela ngondolo syesochelele, nambo sambano mmusile kwa jwakuchinga ni Jwakwimilila umi wenu.

3 Iyoyo ŵanyamwe achakongwe ŵannombilwe, mwajitichisye achiŵankwenu, kuti iŵaga kwana ŵampepe mwa ŵelewo ŵangakulikulupilila Liloŵe lya Akunnungu, apatanje kukulupilila kwa kuuwona wende wenu, pangaasalila chachili chose. **2** Pakuŵa chalole wende wenu yautite kuŵa wambone ni wakuchimbichisya. **3** Kulikwatula kwenu, kunaŵe kwa paasa mpela ila kutiŵa umbo yakusimosya ni kuwala indu yekolochekwe kwa sahabu ni kuwalila iwalo ya ndalama jekulungwa. **4** Nambo kulikwatula kwenu kuŵe mu ntima, kulikwatula kwangakukomboleka konasika yaani ntima wa kutulala ni wa kulitimalika. Kweleko ni kwakukusachilwa paujo pa Akunnungu. **5** Pakuŵa yeleyo ni iŵatite pakulikwatula achakongwe ŵaswela ŵachiikala ŵaŵaŵisile chilolelo chao kwa Akunnungu achajitichisyaga achiŵankwawo. **6** Mpela che Sala iŵatite pakwajitichisya che Iblahimu ni kwaŵilanga ambuje. Sambano ŵanyamwe nli achiŵali ŵakwe, iŵaga chintende yambone pangali kogopa chachili chose. **7** Ŵanyamwe achalume, iyoyo peyo ntameje kwa lunda ni achiŵankwenu akuno nchimanyililaga kuti nganakola machili nti ŵanyamwe. Nkusachilwa kwachimbichisya pakuŵa nombewo chapochele ntulilo wa umi pamo ni ŵanyamwe. Mwatendaga yeleyo ngansiŵililwa ni chachili chose pankwapopela Akunnungu. **8** Pakumalichisya, nguti yeleyi, ŵanyamwe wose mmeje ni ng'anisyo simo ni kukamuchisyana ni nnonyelane chiulongo nchikolelanaga chanasa ni kulitulusya mu ntima. **9** Ngasimwauchisya yangalumbana ŵandu ŵakumpanganyichisya yangalumbana pane kutukana mpela yakuti pakuntukana, nambo mwaŵendele upile, pakuŵa

ŵanyamwe mwaŵilanjikwe ni Akunnungu kuti mpochele upile.
10 Mpela igakuti kusala Malembelo ga Akunnungu, “Jwakusaka
kuunonyela umi, Ni kuliwona lyuŵa lyambone, Alusiŵile
lulimi lukaŵecheta yangalumbana, Ni kang'wa jikaŵecheta
yakulambusya. **11** Aisepuche yangalumbana, atende yambone,
achisose chitendewele kwa ntima wakwe wose ni kuchikuya. **12**
Pakuŵa Ambuje akwagosa ŵandu ŵambone ŵakwanonyelesya
ni kugapilikanichisya mapopelo gao, nambo akwakanila aŵala
ŵakutenda yangalumbana.” **13** Ana nduni juchampoteche,
mwalimbilaga kutendekanya yambone? **14** Nambo nachiŵamuno
nkupotekwa kwa ligongo lya kupanganya yaili yambone paujo
pa Akunnungu, nkwete upile. Ngasimunjogopa mundu jwalijose,
atamuno ngasimma ni lipamba. **15** Nambo mwalambe Kilisito
mmitima jenu pakuŵa ali Ambuje. Ntameje chile kunjanga mundu
jwalijose jwakummusya yankati chilolelo chachili nkati mwenu.
16 Nambo ntende yeleyo kwa chitungato ni luchimbichimbi.
Mme ni ntima wangaukulosya kuti nli ni sambi, kuti ŵele
ŵakunnamanila ni kuntukana nkati wende wenu wambone
nkulumbikana kwenu ni Kilisito jatende soni. **17** Pakuŵa mmbaya
kusauswa kwa ligongo lya kutenda yambone, iŵaga lili lisosa
lya Akunnungu, kupunda kusauswa kwa ligongo lya kutenda
yangalumbana. **18** Pakuŵa Kilisito asyene ŵawile kamo pe kwa
ligongo lya sambi syenu, mundu jwambone paujo pa Akunnungu
ŵasawiche ni kuwa kwa ligongo lya ŵandu ŵangalumbana,
kuti anjigale mwanya kwa Akunnungu. Ŵaulajikwe chiilu
nambo ŵatendekwe ŵajumi kwa ukombole wa Mbumu jwa
Akunnungu. **19** Kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu jo
ŵajawile kweleko kukusilalichila asila mbumu syasili mchitaŵiko.
20 Syelesyo sili mbumu sya ŵandu ŵakanile kwajitichisya

Akunnungu kalakala, paŵalindililaga nkupililila katema che Nuhu paŵakolosyaga ngalaŵa jajikulungwa jajikuŵilanjikwa safina. Nkati mwa chelecho ŵandu kanandi pe, yaani ŵandu nane, ŵakulupwiche mmeesi. **21** Ni meesi go gali chimanyisyo cha ubatiso waukunkulupusya sambano ji. Wele ubatiso uli ngaŵa kwa ligongo lya kutyochesya likaku lya pa chiilu, nambo nti lilangano lyaliŵichikwe kwa Akunnungu lyalikutendekwa mu ntima waukulosya kuti nganitukola sambi. Nombe ubatiso wo ukunkulupusya ŵanyamwe kwa litala lya kusyuka ku Che Yesu Kilisito, **22** ŵajawile kwinani ni sambano atemi peuto pakuchimbichikwa kundyo kwa Akunnungu, akwalongosya achikatumetume ŵa kwinani ni achakulu ni ŵaali ni ukombole wekulungwa wa kwinani.

4 Nipele pakuŵa Kilisito ŵasawiche mu chiilu, nomwe ŵakwe nlilimbisye nkuganisya iyoyo mpela yatite kuŵa jwelejo, pakuŵa jwelejo jwasawiche mu chiilu, alekangene ni sambi. **2** Ni mmwe ŵakwe chitandile sambano, mmoŵa genu gagasigele pachilambo pano, kasintama kwa kusikuya tama syangalumbana syampagwile nasyo, nambo ntame kwa unonyelo wa Akunnungu. **3** Pakuŵa katema kakapite ka umi wetu mwakwete katema kakaleu kakupanganya indu yaakupanganya ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu. Mwatemi mu chigwagwa ni tama syangalumbana ni indimba yakutendekasya soni ni kupopela inyago yaikwachima Akunnungu. **4** Sambano, ŵele ŵandu ŵangakwamanya Akunnungu akunsimonga ŵanyamwe pakummona ndi ngankukamulangana nawo sooni mu ipanganyo yao ya soni, nipele akuntukananga. **5** Nambo ŵele ŵandu chachiliŵalanga achinsyene indu yao paujo pa Akunnungu, ŵakutama chile kwalamula ŵajumi ni ŵawe. **6** Lyele lili ligongo

lyati Ngani Jambone jalalichilwe ilaila kwa ŵawe, kuti alamulikwe mu iilu yao yakuti akusachilwa kuwa nti ŵandu ŵane. Ngani Jambone ji jalalichilwe kwa ŵanyawo kuti mu utame wao wa chimbumu akole umi mpela Akunnungu yatite kuŵa ŵajumi. **7** Nambo mbesi ja indu yose jiŵandichile. Nkusachilwa mme ni lunda, nlitawale mwachinsyene ni kupopela. **8** Kwipunda yose nnonyelane jwine ni jwine kwa ntima wenu wose, pakuŵa unonyelo ukuunichila sambi syejinji. **9** Mpochelangane jwine ni jwine pangadandaula. **10** Jwalijose akusachilwa atumichileje ntulilo wakwe wapegwilwe ni Akunnungu kwa ligongo lya ŵane. Naga akutenda yeleyo chaŵe jwakulindilila jwambone jwa ntulilo wauliwose umpegwilwe ni Akunnungu. **11** Jwakulalichila jwalijose, akusachilwa kuutyosya utenga wa Akunnungu. Ni jwakutumichila, atumichile malinga ni machili gapegwilwe ni Akunnungu, kuti ajinichilwe Akunnungu mu yose kwa litala li Che Yesu Kilisito. Ukulu ni ukombole uŵe kwa ŵelewo moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Eloo. **(aiōn g165)** **12** Ŵakunonyelwa, nkakusimonga kupotekwa ligongo lya kulinjikwa kwakukulungwa. Kasimmalanga kuti chili chindu chachilendo kukwenu. **13** Nambo nsengwanje pakuŵa nkusyoŵekana mmasausyo gao Kilisito, kuti nkombole kusengwa kwakupunda katema pachiunukulikwe ukulu wao. **14** Nkwete upile iŵaga ŵandu chantukane kwa ligongo lya Kilisito, chelechi chikulosya kuti Mbumu jwa ukulu, yani Mbumu jwa Akunnungu, akutama nomwe. **15** Akapagwa jwalijose mwenumwe jwakuŵajilwa kusauka ligongo ndi jwakuulaga pane jwawii pane jwakutenda yangalumbana ni jwakulijinjisya mmasengo ga ŵane. **16** Nambo iŵaga nkusauka ligongo ndi jwakunkuya Kilisito, ikantenda soni, nambo mwakusye Akunnungu pakuŵa mmwe ndi jwakwe

Kilisito. **17** Pakuŵa katema ka ulamusi kaiche, ni ulamusi wo
ukutanda kwa ŵandu wakwe Akunnungu asyene. Ni kulamulikwa
ko iŵaga kukutanda kukwetu uwe, mbesi jakwe chijiŵe uli kwa
ŵandu ŵangakujitichisya Ngani Jambone ja Akunnungu. **18**
Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Iŵaga ili
yakulimba kwa mundu jwali jwambone paujo pa Akunnungu
kukulupuswa, chiŵe uli kwa jwangakwalamba Akunnungu ni
jwali ni sambi?” **19** Nipele, ŵele ŵakusauka ligongo lya kusaka
kwao Akunnungu, akusachilwa aliŵiche achinsyene mmakono
mwa Akunnungu jwaali Jwakugumba jwao jwakukulupilichika, ni
kwendelechela kupanganya yambone.

5 Une jwanchekulu chilongola jumo mwa ŵanyamwe
achachekulu ilongola achinjangu ni jwa umboni junagaweni
masauko ga Kilisito ni juchilumbikane nawo mu aula ukulu
wauchiunukulikwe, ngunchondelela **2** nchinganje mpingo wa
ŵandu ŵa Akunnungu umpegwile, ngaŵa kwa kunkanganichisya,
nambo kwakusaka kwenu mwachinsyene mpela yakuti kusaka
Akunnungu. Kasintumichila kwa misese jakukola mbiya, nambo
kwa kulityosya kwa ntima wenu wose. **3** Kasimwalongosya
kwa machili aŵala ŵandu ŵampegwile kwagosa, nambo
ŵanyamwe mwachinsyene mme chitagu chambone kwa
ŵandu wo. **4** Ni Jwakuchinga Jwankulu pachaiche sooni,
ŵanyamwe chimpochele chindu mpela singwa ja ukulu
jangajikusisina. **5** Iyoyopeyo ŵanyamwe achachanda nkusachilwa
mwajitichisye achakulungwa. Ŵanyamwe wose nkusachilwa
kulitulusya nkombole kutumichilana, pakuŵa Malembelo ga
Akunnungu gakuti, “Akunnungu akwakanila ŵakulinamanila,
nambo akwalosya umbone wao aŵala ŵakulitulusya.” **6**
Nipele nliŵiche paasi pa nkono wa Akunnungu wauli ni

machili, kuti antende mme jwankulu kwa katema kakwe. **7** Mwaŵichile indu yaikunsausya mmitima jenu, pakuŵa ŵelewo akungosanga ŵanyamwe. **8** Nlilolechesye ni nchesyanje! Pakuŵa jwammagongo jwenu Jwaulamba, akusyungulasyungula mpela lisimba lyalikutongola lichinsosaga mundu jwakummila. **9** Ni ŵanyamwe munkanile jwelejo, mkulimbichila mchikulupi, nchimanyililaga kuti ŵakukulupilila achinjenu wose pachilambo pose akusimanwa ni masauko ganti iyoyo. **10** Nambo mwamalaga kulagaswa kwa katema kakajipi, Akunnungu ŵaali ŵambone mu wose ŵaŵammilasile njinjile mu ukulu wao wa moŵa gose pangali mbesi nkulumbikana ni Kilisito. Ŵelewo asyene chantende ŵamalilwe ni kuntaga machili ni kuntenda njime mwakulimbila mu nsingi wakulimba. **(aiōnios g166) 11** Kwa ŵelewo kupagwe ukombole moŵa gose pangali mbesi! Eloo. **(aiōn g165)** **12** Nannembele chikalata chachijipi chi kwa ukamusi u che Siluwano, nnongo jungummanyilila ni kunkulupilila. Ngusaka kunlimbisya ntima ni kunsalila kuti chindu chi uli umbone wa usyene wa Akunnungu. Ntameje nkulimbila mu umbone wo. **13** Mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wauli ku chilambo cha Babeli, akunkomasya. Iyoyopeyo che Maliko jwali nti mwanangu jwa usyene nombejo akunkomasya. **14** Nkomasyane kwa unonyelo wa Kilisito. Ngunsachila chitendewele ŵanyamwe ŵanli ŵandu ŵakwe Kilisito.

2 Petulo

1 Une che Simoni Petulo, jwakutumichila ni nduna ju Che
Yesu Kilisito. Ngunnembela ŵanyamwe umpochele chikulupi
chachikulu chambone nnope mpela chitwapochele uweji kwa
litala lya umbone wa Akunnungu ŵetu ni Nkulupusyo jwetu
Che Yesu Kilisito. **2** Ngunsachila umbone wa Akunnungu ni
chitendewele kwa kuchuluka mkwamanyilila Akunnungu ni
Che Yesu Ambuje ŵetu. **3** Kwa ukombole wao, Akunnungu
atupele yose itukuilajila mu umi wa kwalamba ni kwanonyelesya
kwa litala lya kwamanyilila ŵelewo ŵatuŵilasile tujinjile mu
ukulu wao ni umbone wao asyene. **4** Kwanti yele atupele
chilanga chachikulungwa ni cha ndalama, kuti kwa litala lyo
tukombole kuwambala uwonasi waukwika kwa ligongo lya misese
jangalumbana ja pachilambo, ni kuŵa mpela Akunnungu yakuti
pakusaka tuŵe. **5** Kwa ligongo lyo, nlimbichile nkonjechesya
umbone mu chikulupi chenu ni mu umbone wo njonjechesye
umanyilisi wenu. **6** Mu umanyilisi wenu njonjechesye kuukombola
ntima ni mu kuukombola ntima mo njonjechesye upililiu ni mu
upililiu wenu njonjechesye kwalamba Akunnungu. **7** Ni mu
kwalamba Akunnungu kwenu njonjechesye umbusanga wa
chilongo ni mu umbusanga wa chilongo njonjechesye unonyelo
kwa ŵandu wose. **8** Pakuŵa indu yi yachulukaga kukwenu,
chiintende ŵangaŵa ŵa ulesi nipele chintende yambone
nkwamanyilila Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. **9** Nambo mundu
jwanganakola yele yose ali jwangalola, ngakukombola kulola
indu yaitalichile, nombe aliŵalile kuti amasile kuswejekwa sambi
syao sya kalakala. **10** Kwa ligongo lyo achinjangu nchalile
kukutenda kuŵilanjikwa kwenu ni kusagulikwa ni Akunnungu
kuŵe chindu chachikwendelechela pangali mbesi, mwatendaga

yele ngangwa ng'oo. **11** Pakuŵa mwatendaga yele, chinkundikwe kwinjila mu Umwenye wa moŵa gose pangali mbesi wa Ambuje ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito. **(aiōnios g166)** **12** Kwa ligongo lyo chimbunde kumkumbusya gelego moŵa gose, namose mmasile kwimanyilila ni nli chilimbile mu usyene wammupochele. **13** Nguganichisya kuti ili yambone kwangune, pandili pachilambo pano, kunjimusya kwa kunkumbusya nkati gelega. **14** Ngumanyilila kuti mandichile kuuleka umi wa pachilambo, mpela yatite pakuunosya Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. **15** Nipele chilimbile kutenda chachili chose chingukombola kuti pachimale kuwa nkombole kuikumbuchila yele yose katema kose. **16** Katema patwanjiganyaga nkati machili gaakwika nago Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito, nginitukuya ndamo syangalimate. Uweji twachinsyene twauweni ukulu wakwe. **17** Pakuŵa uweji twapali katema kaŵapegwile luchimbichimbi ni ukulu kutyochela kwa Akunnungu Atati, palyaichile lilowe kutyochela kwa ŵele ŵaali ukulu wekulu, lichitiji, “Aju ni Mwanangu jwakunonyelwa, jungunonyelwa najo.” **18** Uweji twachinsyene twalipikene lye lilowe kutyochela kwinani patwaliji pamo nawo pachanya chikwesya chachiswela. **19** Tukukulupilila kuti, utenga uŵaŵechetekwe ni ŵakulondola ŵa Akunnungu waliji wa usyene, nomwe nkutenda yambone iŵaga chimuupikanile. Pakuŵa utenga wo ukwikanawo lilanguka lyalikulanguchisya mu chipi mpaka kucha ni lilanguka lya ndondwa ja nng'aandu pachililanguchisye mmitima jenu. **20** Nkupunda yeleyo, mmanyilile kaje kuti ngapagwa mundu jwakukombola kusagamukula nsyene utenga wa Akunnungu wauli Mmalembelo. **21** Pakuŵa utenga wa Akunnungu nganiuika kwa usache wa mundu, nambo ŵandu ŵausasile achilongoswaga ni Mbumu jwa Akunnungu.

2 Kalakala ko ŵapali ŵakulondola ŵa unami pasikati ja ŵandu, iyoyo peyo chapagwe ŵakwiganya ŵa unami pasikati jenu. Nombewo chajinjisye kwa kalamuka majiganyo ga unami gagakwika nawo uwonasi ni kwakana Ambuje ŵaŵammombwele. Ni kwa litala lyo chakuichisye konasika kwawo kwa chitema. **2** Sooni ŵajinji chagakuye matala gao gangalumbana gagakwichisya soni, ni kwa ligongo lya ŵelewo, litala lya usyene chilitukanikwe. **3** Ni kwa misese jao jangalumbana chalipatile mbiya kutyochela kukwenu kwa litala lya kunsalila ngano syapanganyisye achinsyene. Nambo Akunnungu ŵamasile kulamula chitandile kalakala kuti chiŵalamule. Nombewo ali meeso pe kuti ŵajonanje. **4** Akunnungu nganatenda chanasa kwa achikatumetume ŵa kwinani paŵatesile sambi, nambo ŵajasile ku jehanamu. Kweleko ataŵikwe minyolo mu chipi totoloo, achilindililaga lyuŵa lya kulamulikwa. **(Tartaroō g5020)** **5** Iyoyopeyo Akunnungu nganachitendela chanasa chilambo cha kalakala, pelepo pajanyele ula jijaichenacho chikumba meesi chichaunichile pachilambo chose cha ŵandu ŵangakwalamba Akunnungu. Nambo ŵankulupwisye che Nuhu juŵaliji nkulalichila indu yambone iŵasakaga Akunnungu pamo ni ŵandu ŵane saba. **6** Ni Akunnungu ŵajilamwile misi ja ku Sodoma ni ku Gomola, ŵajijonasile kwa mooto. Ni kwa litala lyo alosisye chitagu cha indu ichitendekwe kwa ŵandu ŵangakwalamba Akunnungu. **7** Ŵankulupwisye che Lutu, mundu jwambone, juŵalasile nnope muntima kwa utame wa wamba wa ŵandu ŵaŵagakanile Malajisyo. **8** Pakuŵa che Lutu mundu jwambone jo ŵatemi pasikati jao, ŵaiweni ni kwipikana indu yangalumbana iŵatendaga ŵandu wo ni kila lyuŵa ntima wao waliji nkulagaswa kwannope. **9** Nipele, Ambuje akumanyilila yakuti pakwakulupusya nkulinjikwa

ŵandu ŵakwalamba Akunnungu, ni yakuti pakwaŵika ŵa sambi nkulaga mpaka lyuŵa lya kulamulikwa kwawo. **10** Nambo nnopennope ŵelewo ŵakujikuya tama jangalumbana ja chiilu ni kuunyelusya ukulu wa Akunnungu. Ŵakwiganya ŵa unami ŵa ali ŵakukanila ni ŵakulifuna, akuitukana yepanganyikwe ya kwinani yaili ni ukulu. **11** Nambo achikatumetume ŵa kwinani ali ni ukombole ni machili kwapunda ŵakwiganya ŵa unami, ngakwaŵechetela atamuno kwatukana ŵele ŵakwiganya ŵa unami paujo pa Ambuje. **12** Nambo ŵandu ŵa akuchitukana chachilichose changakuchimanyilila. Ali mpela inyama yangali lunda, yaikuŵelekwa kuti ikamulikwe ni kusinjikwa. Ni ŵele ŵandu wo chajonanjikwe mpela inyama yo. **13** Chalipwe malagasyo kwa ligongo lya malagasyo gagatesile. Ŵanyawo akusengwa kwa kupanganya indu yaili yose yaikujisengwasya misese ja chiilu musimusi pe. Ŵandu wo akwete wende wakusakala ni kwichisya soni paakuchingangana nomwe mu chindimba cha yakulya akuno ali nkugasengwela matala gao ga kulambusya. **14** Meeso gao gamagumbale igwagwa, ngaakuleka kutenda sambi ng'oo. Ŵakwanyenga ŵandu ŵangakwima chilimbile mu itanje. Mitima jao jisyoŵelele kusaka mbiya. Akunnungu ŵalwesisye ŵele ŵandu. **15** Alesile litala lyegoloche, asochele ni kulikuya litala lya Balaamu, mwana ju che Beoli juŵanonyelwe nnope mbiya, syakapegwile kwa kutenda yangalumbana, **16** nambo ŵakalipilwe kwa ligongo lya ungalumbana wakwe. Nipele mbunda jingajikuŵecheta, jaŵechete mpela mundu, ni kugasiŵila masoka ga jwakulondola jo. **17** Ŵele ŵandu ali mpela isima yangali meesi ni mpela maunde gamapujikwe ni chimbunga. Akunnungu ŵaŵichile liuto lya kutama papali ni chipi totoloo. **(questioned)** **18** Pakuŵa ŵakwiganya ŵa unami wo, akuŵecheta

malowe ga kulikanganichila ni gangalimate ni kwa misese jao jangalumbana, akwatanjisya wandu watandite kuliwambasya kutyochela mwa wandu wakutama mu sambi. **19** Akwapa wandu wane chilanga chakuti chalecheleswe namuno achinsyene wo ali achikapolo wa indu yaikukombola kuujonanga umi wao. Pakuwa mundu akuwa kapolo mu chachili chose chakukamulwa nacho. **20** Wandu wamasile kukulupuka mu kusocheya kwa chilambo kwa kwamanyilila Ambuje ni Nkulupusyo Che Yesu Kilisito, atanjilaga ni kulepela ni sambi, wandu wo chawe wangalumbana kwannope kupunda iwaliji kundanda. **21** Pakuwa ikaliji mmbaya kwa wanyawo iwaga ngakanalimanyilile litala lyambone paujo pa Akunnungu, kupunda kulimanyilila, nipele kulileka ni kulipotesya lilajisyo lyaliswela lyapegwilwe. **22** Nambo iwoneche kukwao malinga ni chitagu cha usyenesyene chati, “Mbwa aujilile yaalukwile nsyene,” ni “Liguluwe lyejoje likuuja kugalagata pa matope.” Ni yaili kukwawo sambano.

3 Achambusanga wangu, achichi chili chikalata chaawili chingunnembela mwanya. Mu ikalata iwili yo liinjile kusijimusya nganisyo syenu syambone kwa kunkumbusya indu yi. **2** Ngusaka nkumbuchile malowe gawagawechete kalakala wakulondola waswela wa Akunnungu, ni lilajisyo lya Ambuje ni Nkulupusyo limpegwilwe ni achinduna wenu. **3** Chikanawe chachili chose mmanyilile kuti mowa gambesi chaiche wandu wakulongoswa ni misese jao jangalumbana, nombewo chachimpanganyichisya ya chipongwe, **4** achitiji, “Walanjile kuti chaiche! Ana sambano ali kwapi? Pakuwa chitandile lyuwa liwawile achambuje wetu, indu yose ili ilaila chitandile kugumbikwa chilambo.” **5** Pakuwa wandu wa akuliwalila melepe kuti kalakala Akunnungu pawawechete lilowe pe kwinani ni chilambo yagumbikwe. Ni wachigumbile

chilambo kutyochela mmesi ni kwa meesi, **6** ni kwa malajisyo ga Akunnungu, chilambo cha ndanda chila chajonanjikwe kwa chikumbameesi. **7** Nambo kwinani kwa sambano ni chilambo iŵichikwe kwa Lilowe lya Akunnungu ligongo lya kujonanjikwa kwa mooto. Iŵichikwe mpaka lyuŵa lya kulamulikwa ni konanjikwa kwa ŵandu ŵangakwalamba Akunnungu. **8** Nambo, ŵakunonyelwa ŵangu, ngasinliŵalila chindu chimo chati, kwa Ambuje, lyuŵa limo lili nti yaka elufu moja ni yaka elufu moja nti lyuŵa limo. **9** Ambuje ngakukaŵa kuchitimisya chilanga chao mpela ŵane yakuti kuganisya kuti chakaŵe. Ŵelewo akwete upililiu kukwenu, pakuŵa ngakusaka hata mundu jumo ajonanjikwe nambo kuti wose aleche sambi. **10** Nambo lyuŵa lya Ambuje chiliiche chisisimuchile mpela kwika kwa jwawii, pa lyuŵa lyo kwinani chikutyoche kwa chisindo chachikulungwa ni indu yose yaili kwinani mpela ila lyuŵa, ni ndondwa ni lilanguka lineline chiijonanjikwe kwa mooto. Chilambo chino ni indi yose yaili mwelemo chijonanjikwe. **11** Pakuŵa indu yose chijonanjikwe kwanti yele, ana nkusachilwa ŵanyamwe kuŵa ŵandu ŵanti uli? Nkusachilwa ntameje mu uswela ni kwalamba Akunnungu, **12** nchilindililaga Lyuŵa lya Akunnungu ni kulitenda liiche kwakwanguya, pa lyele lyuŵa lyo kwinani chikutiniswe kwa mooto ni konanjikwa ni indu yose yaili kwinani chiinyelenduche. **13** Nambo malinga ni chilanga chao, tukulolela kwinani kwasambano ni chilambo chasambano mwati jwalijose akuipanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu. **14** Kwayele achambusanga ŵangu, nchilolelaga Lyuŵa lyo, nlilimbisye kuti mmoneche ŵaswela ni ŵangali chilewo paujo pa Akunnungu ni kutama nawo kwa chitendewele. **15** Ni ŵanyamwe nkumbuchile kuti upililiu wa Ambuje ŵetu uli lipesa lyakumpa

kuti nkulupuswe, mpela njetu che Paolo iŵatite pakunnembela kwa lunda lwapegwilwe ni Akunnungu. **16** Gele ni gaŵaŵechete mu ikalata yao yose pakukunguluchila indu yo. Mu ikalata yao kwana indu impepe yakulimba kuimanyilila, indu yati ŵandu ŵakuloŵela ni ŵandu ŵakugalaukagalauka akuilyungasya mpela yakuti kugagalausya Malembelo ga Akunnungu gane. Kwayele akuliulaga achinsyene. **17** Nambo ŵanyamwe achambusanga ŵangu, mmasile kuimanyilila chile ayi. Nlilolechesye kuti nkalyungasikwa ni uwonasi wa majiganyo gangalumbana ga ŵandu ŵangakugajitichisya malajisyo kuti nkagwa kutyochela mu aila indu inkuikulupilila. **18** Nambo njendelechele kukula mu umbone wa Akunnungu, ni iyoyo mu nkwamanyilila Ambuje ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito. Kwa ŵelewo uŵe ukulu sambano namose moŵa gose pangali mbesi! Eloo. **(aiōn g165)**

1 Yohana

1 Tukunlembela ŵanyamwe utenga wa Ngani ja ajula
jwakuŵilanjikwa Lilowe jwakwikanawo umi, juŵapali chitandile
kundanda. Uwe twampikene ni kumbona kwa meeso getu
twachinsyene, twammweni ni kunkwaya kwa makono getu
twachinsyene. **2** Jwele jwakwikanawo umi wo paŵaiche,
twammweni, noweji tukuŵalanga umboni ni kunlalichila
ŵanyamwe nkati umi wa mowa gose pangali mbesi. Jwelejo
ŵaliji kwa Atati ni sambano atukopochele uweji. **(aiōnios g166)** **3**
Tukunlalichila nkati Che Yesu, jutwammweni ni kumpilikana, kuti
nombe ŵanyamwe nlumbikane pamo noweji mu umo watukwete
nkulumbikana kwetu ni Akunnungu Atati ŵetu ni Che Yesu Kilisito
Mwanagwe. **4** Tukunlembela ŵanyamwe indu yi kuti lukondwa
lwenu ni lwetu lumalilwe. **5** Ngani jitwajipikene kutyochela ku Che
Yesu ni jitukunlalichila ŵanyamwe jili: Akunnungu ali lulanga, ni
ngapagwa chipi munkati mwakwe. **6** Twasalaga tulumbikene ni
Akunnungu, akuno tuli nkupanganya ya chigongomalo ili mpela
tukutama muchipi, tukusala unami ni indu yatukuitendekanya
ngaŵa ya usyene. **7** Nambo twatamaga mu lulanga, mpela
Akunnungu nsyene yakuti kutama mu lulanga, tukulumbikana
pamo jwine ni jwine, ni miasi ji Che Yesu jwaali Mwanagwao,
jikutuswejesya sambi syose. **8** Twajilaga nganitukola sambi,
tukulilambusya twachinsyene, ni usyene nganiuŵa mwetuwe. **9**
Nambo twajitichisyaga ni kusala kwa Akunnungu kuti tukwete
sambi, ŵelewo ali ŵakulupilichika ni ali ŵambone mowa gose,
nombejo chatulechelesye sambi syetu ni kutuswejesya ni
yakunyakasya yose. **10** Twajilaga nganitukola sambi tukuntenda
Akunnungu ali jwaunani, ni lilowe lyao nganilipagwa mwetuwe.

2 Achiŵanangu ŵakunonyelwa, ngunlembela malowe ga, kuti
nkatenda sambi. Iŵaga jwalijose atesile sambi, tukwete nkamusi
jwakutupopelela kwa Akunnungu Atati pamalo petu, jwele
ali Che Yesu Kilisito, jwali jwambone paujo pa Akunnungu.
2 Kilisito nsyene ali mbopesi jajityochekwe kwa ligongo lya
kulecheleswa sambi syetu, ni ngaŵa kwa sambi syetu pe,
nambo iyoyo kwa ligongo lya sambi sya ŵandu wose ŵaali
pachilambo. **3** Twajitichisyaga Malajisyo ga Akunnungu,
pelepo, tukukombola kuimanyilila isyene kuti tukwamanyilila
Akunnungu. **4** Mundu jwakuti akwamanyilila Akunnungu, nambo
ngakugajitichisya malajisyo gakwe, jwele mundu ali jwaunami
ni usyene nganiupagwa munkati mwakwe. **5** Nambo jwalijose
jwakwitichisya Lilowe lya Akunnungu, unonyelo wa Akunnungu
umalilwe munkati mwakwe. Kwanti yele tukukombola kumanyilila
isyene kuti tukulumbikana ni Akunnungu. **6** Mundu jwakusala
kuti alumbikene ni Akunnungu, atameje mpela iŵatamaga
Che Yesu nsyene. **7** Achambusanga ŵangu ŵangunnonyeIa,
lilajisyo lingunlembela li ngaŵa lilajisyo lya sambano, nambo
lilajisyo lya kalakala, limwaliji nalyo kutyochela kundanda.
Lilajisyo lya kalakala lyo, lili utenga umwaupikene. **8** Atamuno,
ngunlembela lilajisyo lya sambano, lilowe lya usyene lili munkati
mwa Kilisito iyoyopeyo likuwoneka munkati mwenu. Pakuŵa
chipi chimasile ni lilanguka lya usyene litandite kulanguchisya. **9**
Mundu jwalijose jwakuti akutama mu lilanguka nambo akunchima
nlongo njakwe, mundu jo akutama mu chipi mpaka lelo jino.
10 Ni mundu jwalijose jwakunnonyela nlongo njakwe, jwelejo
akutama mu lulanga, nombe munkati mwakwe ngapagwa chindu
chachikwatendekasya ŵandu ŵane atende sambi. **11** Nambo
mundu jwalijose jwakunchima nlongo njakwe jwelejo akutama

muchipi, ni akwenda muchipi, ngakukumanyilila kwakwaula, ligongo chipi chatuswile meeso gakwe. **12** Ngunlembela ŵanyamwe ŵanache ligongo nnecheleswe sambi syenu kwa litala lya aila yaitesile Kilisito. **13** Ngunlembela ŵanyamwe achatati ligongo mummanyi Kilisito juŵaliji kutyochela kundanda. Ngunlembela ŵanyamwe achachanda ligongo mumpundile Shetani. **14** Ngunlembela ŵanyamwe ŵanache pakuŵa mummanyi Akunnungu Atati ŵetu. Ngunlembela ŵanyamwe achatati, pakuŵa mummanyi Kilisito juŵaliji kutyochela kundanda. Ngunlembela ŵanyamwe achachanda ligongo nkwete machili ni Liloŵe lya Akunnungu likutama nkati mwenu, ni ŵanyamwe mumpundile Jwangalumbana jula. **15** Nkachinonyela chilambo atamuno chachilichose chachili mu chilambo. Iŵaga mundu akuchinonyela chilambo ngaakombola kwanonyela Akunnungu Atati ŵetu. **16** Pakuŵa indu yose yaili pachilambo, mpela ila tama sya chiilu syangalumbana simpagwile nasyo ni tama ja indu yaikulolecheka kwa meeso, ni kulifunila ipanje inkwete, yele yose ngaikutyochela kwa Akunnungu Atati ŵetu nambo ikutyochela pachilambo. **17** Chilambo ni indu yakuilajila ŵandu ikupita, nambo mundu jwakuipanganya yaikwanonyelesya Akunnungu, jwelejo chatame moŵa gose pangali mbesi. **(aiōn g165)** **18** Achiŵanangu, aka kali katema kambesi. Mpela imwatite kupilikana kuti chaiche jwakunkanila Kilisito, ni sambano ŵakwakanila Kilisito aikangene achajinji. Ni kwayele tukuimanyilila kuti akano kali katema kambesi. **19** Ŵandu wo ŵatyochele pasikati jetu, nambo nganaŵa mu mpingo wetu pakuŵa akaliji mu mpingo wetu, akasigalile ni uweji. Nambo ŵatulesile, kuti ilolechele pangasisika kuti nganaŵa mu mpingo wetu. **20** Nambo ŵanyamwe mumpochele Mbumu jwa Akunnungu ni Kilisito ni wose nkuumanyilila usyene.

21 Ngunnembela ŵanyamwe ngaŵa pakuŵa ngankuumanyilila usyene, nambo ligongo nkuumanyilila ni sooni nkuimanyilila yakuti, unami wauli wose ngaukutyochela mu usyene. **22** Ana nduni jwaali jwaunami? Ŵandu ŵakukanila kuti Che Yesu nganaŵa Kilisito. Ŵandu mpela ŵelewo ali ŵammagongo ŵa Kilisito, pakuŵa akunkana Akunnungu Atati ŵetu pamo ni Mwana. **23** Mundu jwakunkana Mwana iyoyo akunkana Atati nombe, ni mundu jwakunjitichisya Mwana iyoyo akunjitichisya Atati nombe. **24** Nipele, utenga umwaupilikene chitandile kundanda utame mmitima jenu. Utenga wo watamaga mmitima jenu, nipele, ŵanyamwe chinlonjele nkulumbikana ni Mwana ni Atati. **25** Achi ni chilanga chaatulanjile Kilisito, chaatupe umi wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **26** Nanlembele ŵanyamwe gelega nkati ŵandu ŵakusaka kunlyungasya ŵanyamwe. **27** Nambo ŵanyamwe, mumpochele Mbumu jwa Akunnungu kutyochela kwa Kilisito. Nombejo akwendelechela kutama munkati mwenu, kwayele ngankulajila mundu anjiganye. Pakuŵa Mbumu jwa Akunnungu akunjiganya indu yose, ni majiganyo gakwe gali ga usyene, ni nganigaŵa ga unami. Nipele ngakamulichisye majiganyo ga Mbumu jwa Akunnungu ni kulonjela nkulumbikana ni Kilisito. **28** Sambano achiŵanangu, nlonjele nkulumbikana nawo kuti katema kachauje ngatujogopa ni ngatukola soni paujo pao lyuŵa lyakwika kwakwe. **29** Nkumanyilila kuti Kilisito ali jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, iyoyo mmanyilile kuti ŵandu ŵakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ŵelewo ali ŵanache ŵa Akunnungu.

3 Nnole yatite kutunonyela Atati, mpaka tukuŵilanjikwa ŵanache ŵa Akunnungu, noweji ni yatuli. Kwaligongo lyo ŵandu ŵa pachilambo pa ngaakutumanyilila, pakuŵa nganiŵamanyilila

Akunnungu. **2** Achambusanga ŵangu, sambano uweji tuli ŵanache ŵa Akunnungu, nambo nginiŵe kumanyika chituŵe ŵanti uli. Nambo tukwimanyilila yakuti pachachiika Kilisito, chitulandane nawo pakuŵa chitwawone uŵele waali nawo. **3** Nipele, jwalijose jwakulolela kwawona Kilisito aliswejesye, mpela ila Kilisito nsyene yatite kuswejela. **4** Mundu jwalijose jwakutenda sambi ngakulikamulisya lilajisyo lya Akunnungu, pakuŵa kutenda sambi kuli kuleka kukamulisya lilajisyo. **5** Nkumanyilila kuti Kilisito ŵaiche kuti asityosye sambi syetu, nombewo nganakola sambi syasili syose. **6** Kwayele mundu jwalumbikene ni Kilisito ngakwendelechela kutendekanya sambi. Nambo jwakwendelechela kutendekanya sambi nganaŵe kwawona ŵelewo atamuno kwamanyilila. **7** Achiŵanangu, mundu jwalijose ngasanlyungasya. Mundu jwakutenda ipanganyo yambone, mundu jo akwanonyelesya Akunnungu mpela ila Kilisito yatite kwanonyelesya Akunnungu. **8** Mundu jwalijose jwakwendelechela kutendekanya sambi jwelejo ali jwa Shetani, pakuŵa Shetani atesile sambi chitandile kundanda. Kwa ligongo li, Mwana jwa Akunnungu ŵaiche pachilambo kukugajonanga masengo ga Shetani. **9** Mundu jwalijose jwaali mwanache jwa Akunnungu ngakwendelechela kutendekanya sambi, pakuŵa umi wa Akunnungu ukutama munkati mwakwe, kwapele ngaakukombola kuendelechela kutendekanya sambi ligongo Akunnungu ali Atati ŵao. **10** Mundu jwalijose jwangakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, pane jwangakunnonyela nlongo njakwe, jwelejo nganaŵa mwanache jwa Akunnungu. Yele ni yakuti pakumanyika ŵanache ŵa Akunnungu ni ŵanache ŵa Shetani. **11** Pakuŵa ngani jimwajipikene chitandile kundanda ni aji: Tunonyelane jwine ni jwine. **12** Tukaŵa mpela che Kaini juŵalongweswe

ni Shetani ni kumbulaga che Abeli mpwakwe. Kwa chichi
ŵammuleje? Ligongo ipanganyo yao yaliji yangalumbana ni
mpwakwe ŵaliji ni ipanganyo yambone paujo pa Akunnungu. **13**
Achalongo achinjangu nkasimonga naga ŵandu ŵa pachilambo
pa akunchima. **14** Uweji tukwimanyilila yakuti tupitile kutyochela
mu chiwa ni kwinjila mu umi, pakuŵa tukwanonyela achalongo
achinjetu. Mundu jwanganakola unonyelo akutama mmachili ga
chiwa. **15** Mundu jwalijose jwakunchima njakwe ali jwauulasi
ni ŵanyamwe nkwimanyilila, jwauulasi nganakola umi wa
moŵa gose pangali mbesi munkati mwakwe. **(aiōnios g166)** **16**
Yeleyi ni yatukuti pakuumanyilila unonyelo yauli, pakuŵa Kilisito
ŵautyosisye umi wao kwa ligongo lyetu. Noweji tukuŵajilwa
kuutyosya umi wetu kwaligongo lya kwakamuchisya achalongo
achinjetu. **17** Nambo mundu akolaga chipanje cha pachilambo, ni
kummona mpwakwe akwete yaikwasoŵa, nombejo ngakwakolela
chanasa, ana mundu jo akukombola chinauli kusala akwanonyela
Akunnungu? **18** Achiŵanangu, tuleche kwanonyela ŵandu
kwa maloŵe pe, nambo twanonyele kwa kwalosya isambo.
19 Yeleyi ni yatukuti pakumanyilila kuti uweji tuli ŵa usyene
ni mitima jetu nganijikola lipamba paujo pa Akunnungu. **20**
Pakuŵa atamuno mitima jetu ngajikutulamula kuti tuleŵile,
tukwimanyilila kuti Akunnungu ali jwankulu kujipunda mitima jetu,
nombeŵo akwimanyilila indu yose. **21** Achambusanga ŵangu
naga mitima jetu ngajikutulamula kuti tuleŵile, nipele nganitukola
lipamba paujo pa Akunnungu. **22** Ni chilichose chatukuŵenda
kukwao tukupochela, pakuŵa tukwitichisya malajisyo gao ni
kuipanganya yaikwanonyelesya. **23** Ni lilajisyo lyao lili lyeleli,
tulikulupilile lina lya Che Yesu Kilisito, Mwanagwe ni kunonyelana
jwine ni jwine mpela yatite pakutulajisya. **24** Ŵandu wose

ŵakwitichisya malajisyo ga Akunnungu, akutama nkulumbikana ni Akunnungu ni Akunnungu akutama nkulumbikana ni ŵandu wo. Tukumanyilila yeleyo kuti Akunnungu akutama nkulumbikana ni uwe kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu jwatupele.

4 Achambusanga ŵangu, ngasimunkulupilila mundu jwalijose jwakuti akulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, nambo munninje nnole kanga mbumu jo akutyochela kwa Akunnungu pane ngaŵa, pakuŵa ŵakulondola ŵa unami ŵajinji akopochele pachilambo. **2** Yeleyi ni ichinjile pakummanyilila mundu jwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, mundu jwalijose jwakuitichisya kuti Che Yesu Kilisito ŵaiche ni kuŵa mundu, mundu jo akulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu. **3** Nambo mundu jwalijose jwangakunjitichisya Kilisito yeleyi, jwelejo nganakola Mbumu jwakutyochela kwa Akunnungu. Mundu jo akulongoswa ni mbumu jwakwakanila Kilisito, ni mbumu jumwapilikene akwika, sambano amasile kwika pachilambo. **4** Ŵanyamwe ŵanache ndi ŵanache ŵa Akunnungu ni mwampundile ŵakulondola ŵaunami, ligongo mbumu jwa Akunnungu jwali munkati mwenu ali jwankulu kumpunda jwele jwali munkati mwa ŵandu ŵa pachilambo. **5** Ŵakulondola ŵaunami akuŵecheta indu ya pachilambo, ni ŵandu ŵa pachilambo akwapilikanila ligongo ŵelewo ali ŵa pachilambo pano. **6** Uweji tuli ŵandu ŵa Akunnungu, ni mundu jwalijose jwakwamanyilila Akunnungu, jwelejo akutupilikanila. Nambo mundu jwalijose jwangakummanyilila Akunnungu, jwelejo ngakutupilikanila. Yeleyo ni yatukuti pakummanyilila Mbumu jwausyene ni mbumu jwaunami. **7** Achambusanga ŵangu, tunonyelane, pakuŵa unonyelo ukutyochela kwa Akunnungu. Ni mundu jwalijose jwakwete unonyelo ali mwanache jwa Akunnungu ni akwamanyilila Akunnungu. **8** Mundu jwalijose

jwanganakola unonyelo, jwelejo ngakummanyilila Akunnungu, pakuŵa Akunnungu ali unonyelo. **9** Akunnungu ŵaulosisye unonyelo wao kukwetu kwa kuntuma Mwanagwe jwajikajikape pachilambo, kuti kwa litala lya jwelejo tukole umi wa usyene. **10** Weleu ni unonyelo, ngaŵa kuti uweji twanonyele Akunnungu, nambo kuti ŵelewo ŵatunonyele uweji, ni ŵantumile Mwanagwe aŵe mbopesi kuti tulecheleswe sambi syetu. **11** Ŵakunonyelwa ŵangu, naga Akunnungu ŵatunonyele kwanti yeleyo, nipele nowe ikutuŵajila tunonyelane jwine ni jwine. **12** Ngapagwa mundu jwawayiye kwawona Akunnungu, nambo twanonyelanaga Akunnungu akutama nkulumbikana ni uwe, ni unonyelo wakwe ukumalila mwetuwe. **13** Kwa litala li tukumanyilila kuti tukutama nkulumbikana ni Akunnungu, ni Akunnungu akutama nkulumbikana ni uweji, pakuŵa atupele Mbumu jwao. **14** Noweji tuiweni ni tukwasalila ŵandu ŵane umboni kuti, Atati antyosisye Mwanagwe aŵe Nkulupusyo kwa ŵandu ŵa pachilambo. **15** Mundu jwalijose jwakuitichisya ni kuti Che Yesu ali Mwana jwa Akunnungu, Akunnungu akutama nkulumbikana ni jwele, nombejo akutama nkulumbikana ni Akunnungu. **16** Noweji tuumanyi ni kuukulupilila unonyelo wa Akunnungu walinawo kukwetu. Akunnungu ali unonyelo ni mundu jwalijose jwakutama mu unonyelo akutama nkulumbikana ni Akunnungu, ni Akunnungu akutama nkulumbikana ni jwelejo. **17** Unonyelo umalile mwetuwe, kuti tukole chilolelo pa lyuŵa Akunnungu pachiŵalamule ŵandu. Nombe chitukole chelecho pakuŵa umi wetu pachilambo pa, ukulandana ni umi wa Che Yesu Kilisito. **18** Mu unonyelo mwangali lipamba. Unonyelo waumalilwe ukutopola lipamba, pakuŵa mundu jwakwete lipamba nganaŵe kumalilwa mu unonyelo. Pakuŵa mundu jwakwete lipamba

akukujogopa kulamulikwa. **19** Uweji tukunonyelana pakuŵa Akunnungu ŵatunonyele uweji kaje. **20** Mundu atiji ngwanonyela Akunnungu, akuno alinkunchima nlongo njakwe, ali jwaunami. Pakuŵa mundu jwangakunnonyela nlongo njakwe jwakumbona, ngakupakombola kwanonyela Akunnungu ŵangakwaŵona. **21** Kilisito ŵatupele lilajisyo li: Mundu jwakwanonyela Akunnungu akusachilwa iyoyo annonyele ni nlongo njakwe.

5 Mundu jwalijose jwakukulupilila kuti Che Yesu ali Kilisito Nkulupusyo, mundu jo ali mwana jwa Akunnungu. Ni mundu jwakwanonyela atati akunnonyela ni mwanagwe nombe. **2** Yeleyi ni yatuimanyi kuti tukwanonyela ŵanache ŵa Akunnungu, apala patukwanonyela Akunnungu ni kugakunda malajisyo gakwe. **3** Pakuŵa kwanonyela Akunnungu kuli kugajitichisya malajisyo gakwe. Ni malajisyo gakwe ngagakulimba, **4** pakuŵa jwali mwana jwa Akunnungu akukombola kuipunda indu ya pachilambo. Nowe tukukombola kuipunda indu ya pachilambo kwa chikulupi chetu. **5** Ana, nduni jwakukombola kuchipunda chigongomalo cha pachilambo? Ali jwejula pe jwakukulupilila kuti Che Yesu ali Mwana jwa Akunnungu. **6** Che Yesu Kilisito ni juŵaiche kwa meesi katema paŵaliji nkubatiswa ni kwa miasi paŵawile. Nganaika kwa meesi pe nambo kwa meesi ni miasi. Nombe Mbumu jwa Akunnungu akuŵalanga umboni kuti ili isyene, pakuŵa Mbumu ali usyene. **7** Pakuŵa apali ŵaumboni ŵatatu. **8** Mbumu jwa Akunnungu ni meesi ni miasi, wose ŵatatu akuŵalanga umboni waukwilana. **9** Twaukundaga umboni wa ŵandu, umboni wa Akunnungu uli wekulu nnope kupunda wa ŵandu, ni umboni wauŵalasile Akunnungu nkati Mwanagwe uli wausyene. **10** Mundu jwakunkulupilila Mwana jwa Akunnungu akwete umboni wo mu ntima mwakwe. Jwangakunkulupilila Akunnungu, antesile

Akunnungu ali jwa unami, pakuŵa nganaukulupilila umboni uŵauŵalasile Akunnungu nkati Mwanagwe. **11** Umboni wene ni au, Akunnungu ŵatupele umi wa moŵa gose pangali mbesi, ni umi wo ukupatikana kwa Mwanagwe. **(aiōnios g166)** **12** Mundu jwalijose jwali Mwana jwa Akunnungu akwete umi wo, ni mundu jwangaŵa Mwana jwa Akunnungu nganakola umi wo. **13** Ngunlembela ŵanyamwe aga, kuti mmanyilile yakuti nkwete umi wa moŵa gose pangali mbesi, ŵanyamwe ŵankunkulupilila Mwana jwa Akunnungu. **(aiōnios g166)** **14** Ni tukwima pangali kuogopa paujo pa Akunnungu, pakuŵa twaŵendaga chindu chachilichose mpela yakuti pakusaka akutupilikanila. **15** Iŵaga tukumanyilila kuti akutupilikanila patukwaŵenda chachilichose, iyoyopeyo tukuimanyilila kuti chitupochele chachilichose chitukwaŵenda. **16** Iŵaga mundu ammweni nlongo njakwe ali nkutenda sambi syasikwikanasyo chiwa, ampopelele kwa Akunnungu, nombe Akunnungu champe umi. Nguŵecheta yeleyi nkati aŵala ŵatesile sambi syangasikwajausya ku chiwa. Nambo sipali sambi syasikwikanasyo chiwa, ni une ngangusala kuti ampopelele kwa Akunnungu kwa ligongo lya sambi syo. **17** Ipanganyo yose yangaikwanonyelesya Akunnungu ili sambi, nambo sipali sambi sine syangasikunjausya mundu ku chiwa. **18** Tukwimanyilila kuti kila jwali Mwana jwa Akunnungu ngakwendelechela kutenda sambi, pakuŵa Mwana jwa Akunnungu akungosa, ni ajula jwachigongomalo ngakupakombola kuntenda chachilichose. **19** Tukumanyilila kuti uweji tuli ŵanache ŵa Akunnungu namuno chilambo chose chikulongoswa ni Jwachigongomalo. **20** Noweji tukumanyilila kuti Mwana jwa Akunnungu amasile kwika, nombejo atupele umanyilisi kuti twamanyilile Akunnungu ŵa usyene. Noweji tukutama nkulumbikana ni Akunnungu ŵali ŵa usyene

kwa litala lya Mwana gwao Che Yesu Kilisito. Awa ali Akunnungu wa usyene ni awu uli umi wa mowa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **21** Achiwanangu nlilolechesye ni achiminungu jaunami.

2 Yohana

1 Une chilongola junjekulwipe, ngunnembela mmwe Achikulu
unsagulikwe ni Akunnungu pamo ni achiŵana ŵenu
ŵangwanonyela mu usyene. Ngaŵa une jikape jungwanonyela,
nambo iyoyo ni aŵala wose ŵakuumanyilila usyene akunnonyela
ŵanyamwe, **2** ligongo lya usyene wo waukutama munkati
mwetu, nombe chiutame nowe moŵa gose pangali mbesi.
(aiōn g165) **3** Akunnungu Atati, ni Che Yesu Kilisito, Mwana
jwa Atati, atupe umbone ni chanasa ni chitendewele mu
usyene ni unonyelo. **4** Nasengwile nnope panaiweni ŵanache
ŵenu ŵampepe, akulonjela mu usyene mpela ila Atati yatite
pakutulajisya. **5** Ni sambano Achikulu unsagulikwe ni Akunnungu,
ngummenda ngaŵa kwakunlembela lilajisyo lyasambano, nambo
ngunnembela lilajisyo lilalila litwalipochele chitandile kundanda
kuti tunonyelane jwine ni jwine. **6** Weleu ni unonyelo, kuti
tutamaje nkugakunda malajisyo ga Akunnungu. Lyeleli ni
lilajisyo lya Akunnungu, limwalipikene chitandile kundanda kuti,
ntameje nkunonyelana jwine ni jwine. **7** Ŵakulambusya achajinji
akopochele pachilambo, ŵandu ŵa ngakwitichisya kuti Che
Yesu Kilisito ŵaiche ni ŵaliji mundu. Mundu mpela jwelejo
ali jwaunami ni jwakwakanila Kilisito. **8** Nipele, nlilolechesye
mwachinsyene, kuti nkaisoyasya aila indu imwaipanganyichisye
masengo, mwatendaga yeleyo ngampochela mbote jemalilwe. **9**
Mundu jwalijose jwangakutama mmajiganyo ga Kilisito nambo
akonjechesya ine mmajiganyo go, jwelejo ngakukamulangana ni
Akunnungu. Nambo mundu jwalijose jwakutama mmajiganyo go,
akukamulangana ni wose ŵanaŵaŵili, Atati ni Mwanagwe. **10**
Mundu jwalijose aikaga kukwenu ni ngakunjiganya majiganyo ga
Kilisito, nkampochela mmajumba genu namose kunkomasya. **11**

Pakuŵa jwakumpochela mundu mpela jwelejo akukamulangana nawo mu ipanganyo yao yangalumbana. **12** Ngwete gamajinji gakunsalila, nambo ngangusaka kutenda yele kwa kunlembela, nambo ngulolela chiiche kukwenu ni kukunguluka ni ŵanyamwe tuchiloleganaga kuti lukondwa lwetu lumalilwe. **13** Ŵanache ŵa alumbu ŵenu jwasagulikwe ni Akunnungu akunkomasya.

3 Yohana

1 Une chilongola jwankulu, ngunnembela alakwe che Gayo
mbusanga jwangu jungunnonyela kwa usyenesyene. **2**
Ambusanga ŵangu, ngumpopelela kwa Akunnungu kuti nsichile
mu yose ni kukola umi wambone malinga ni yajikuti kusichila
mbumu jenu. **3** Nasengwile nnope paŵaiche achalongo achinjetu
ni kuuŵalanga umboni nkati chikulupilichiko chenu mu usyene ni
inkuti kuendelechela kutama kwa kuukuya usyene. **4** Ngapagwa
chachikusengwasya une kwannope kupunda kupikana kuti
achiŵanangu akutama kwa kuukuya usyene. **5** Mbusanga jwangu,
mmwe nli jwakukulupilichika mu yose inkwapanganyichisya
achalongo achinjetu, nnopennope kwa achalendo. **6** Achalongo
wo ŵauŵalasile umboni kwa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila
Kilisito nkati unonyelo wenu. Choonde mwakamuchisye apunde
kwaula mmbujo mu ulendo wao, kwa litala lyalikwanonyelesya
Akunnungu. **7** Pakuŵa akuutanda ulendo wao wakwatumichila
Kilisito, ni nganasaka kupochela ukamuchisyo wauliwose
kutyochela kwa ŵandu ŵangakunkulupilila Kilisito. **8** Uweji
ŵatukunkulupilila Kilisito tukusachilwa kwakamusya ŵandu
mpela aŵa, kuti nowe tupanganye masengo pamo nawo kwa
ligongo lya kuulalichila usyene. **9** Nalembile chikalata chachijipi
kwa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵa kweleko
nambo che Diyotelefe jwakusaka aŵe chilongola ŵao ngakusaka
kumbilikanila. **10** Nipele pachinjiika chinjiiumbukulanya yose
yaitesile, aila yangalumbana yakutuŵechetela uwe ni unami
wakwe. Kupunda yeleyo akukananga kwapochela achalongo
ŵali mu ulendo, ni kwasiŵila ŵane ŵakusaka kwapochela ni
kwatopola mu mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. **11**
Ambusanga ŵangu nkaisyasya yangalumbana, nambo nsyasye

yaili yambone. Mundu jwalijose jwakutendekanya yambone ali jwa Akunnungu, nambo mundu jwalijose jwakutendekanya yangalumbana ngakwamanyilila Akunnungu. **12** Ŵandu wose akwakunguluchila yambone che Demetilio, ni usyene nombe ukwaŵalanjila umboni. Noweji tukukunguluka yambone nkati ŵelewo, nomwe nkwimanyilila kuti tukuŵecheta usyene. **13** Ngwete yejinji yakunsalila, nambo ngangusaka kunlembela mu chikalata. **14** Ngulolela kuti chituwonegane pangakaŵa ni kukunguluka ni ŵanyamwe tuchiloleganaga. Ngunsachila mme ni chitendewele. Achambusanga ŵenu akunkomasya. Nipele mwakomasye achambusanga ŵetu wose ŵaali kweleko jumo jumo.

Yuda

1 Uneji che Yuda jundi jwakutumichila ju Che Yesu Kilisito ni mpwao che Yakobo, ngunnembela ŵanyamwe ummilanjikwe ni Akunnungu ni ŵakunonyelwa ni Akunnungu Atati ni Che Yesu Kilisito ŵakungosa ŵanyamwe. **2** Ngwapopelela Akunnungu kuti chanasa ni chitendewele ni unonyelo ichuluche kukwenu. **3** Achambusanga ŵangu, panaliji nkulimbichila kunlembela nkati ukulupusyo watuli nawo uwe wose, naiweni yambone kunlembela ni kunlimbisya ntima kwa ligongo lya kuchichenjela chikulupi, Akunnungu chiŵapele ŵandu ŵao kamope kwa katema kose. **4** Pakuŵa ŵandu ŵangakwajogopa Akunnungu ŵaŵajinjile kwa chisyepela mu mpingo mwetu. Ŵandu wo atindenye utenga wa umbone wa Akunnungu ŵetu kuti atende chikululu, ni kwakana Che Yesu Kilisito jwaali Chilongola ni Ambuje pe. Nambo Malembelo ga Akunnungu galondwele chitandile kalakala kuti kulamulikwa kukwalolela ŵandu wo. **5** Namose nkuimanyilila yeleyi yose, ngusaka kunkumbusya yatite Ambuje pakwakulupusya Ŵaisilaeli kutyochela ku Misili, kanyuma kakwe ŵaauleje aŵala wose ŵaŵakanile kukulupilila. **6** Ni achikatumetume ŵa kwinani ŵanganakwanikwa ni ulamusi wao, ni kupaleka paŵasachilwe kutama, Akunnungu ŵaŵisile mu chipi ni kwataŵa kwa nyolo moŵa gose pangali mbesi kwa ligongo lya kulamulikwa pa lyuŵa lyekulungwa lila. **(aïdios g126)** **7** Iyoyopeyo, ŵandu ŵa ku Sodoma ni ku Gomola ni misi jajiŵandikene nawo ŵalinonyelesye kwa chigwagwa ni kupanganya indu yangaikusachilwa kutendekwa pa chiilu. Alamulikwe kwa kutama pa mooto wa moŵa gose pangali mbesi kuti aŵe chitagu kwa ŵandu ŵane. **(aiōnios g166)** **8** Iyoyo ni yatite kuŵa ŵandu wa, sagamisi syao sikwalongosya kuchisakasya

chiilu chao achinsyene, ni kuujalusya ulamusi wa Akunnungu ni kwatukana achikatumetume ŵa Akunnungu ŵakwete ukulu kwinani. **9** Nambo namose Mikaeli katumetume jwankulu jwa kwinani paŵakanilanaga ni Shetani nkati chiilu chi che Musa, nganalinga kwalalatila, nambo ŵatite, “Ambuje ankalipile.” **10** Nambo ŵandu ŵa, akuitukana yaili yose yanganaimanyilila. Kwana indu yakuimanyilila nambo akuitendekanya pangaganisya mpela inyama yaikuti kupanganya pangali lunda, ni yele indu ikwajonanga achinsyene. **11** Ulaje uŴe kukwao, pakuŴa ŵandu wo akuiye litala li che Kaini. Kwa liwamba lya tama ja kukola ipanje agwilenje mu chileŵo chiŵapanganyisye che Balaamu. PakuŴa ŵatindigenye mpela iŵatindigenye che Kola ni ŵaulajikwe mpela iŵaulajikwe che Kola. **12** Ŵandu ŵa akwika ku chindimba chenu cha chakulya chachikulosya unonyelo, ŵanya ŵa ali ŵakwajogopa pakuŴa kwa wende wao wangalumbana akutaga soni. Ŵanya wo akulandana ni ŵakuchinga ŵakujijikutisya achinsyene pe. Ŵanya wo ali mpela maunde gangali ula gagakujigalikwa ni mbungo. Akulandana ni itela yaipukutiche masamba, yangali isogosi yetupulwe ni kuumula chwa. **13** Ŵandu ŵa ali mpela matumbela gakalipa ga mu bahali, ni ipanganyo yao ya soni ikukopoka nti chiulo. Ŵandu ŵa ali mpela ndondwa syasikwendajenda, syasiŵichikwe pa chipi cha moŴa gose pangali mbesi. **(aiōn g165)** **14** Ni che Enoki, mundu jwa uŵelesi wa saba chitandile che Adamu ŵalondwele nkati ŵandu ŵa, achitiji, “Mpilikane naweni Ambuje achiikaga ni mianda kwa mianda ja achikatumetume ŵa kwinani ŵakwe ŵaswela, **15** kukwalamula ŵandu wose ni kukwajamuka wose ŵangakwajogopa Akunnungu, kwa ligongo lya ipanganyo yao yangalumbana iŵapanganyisye, pamo ni maloŴe ga wamba

gakuŵecheta ŵandu ŵa sambi, ga kwatukana Akunnungu.”
16 Ŵandu ŵa ali ŵa kusongoneka ni kwaŵecheta ŵandu
ŵane, ni akutamanga malinga ni tama syao syangalumbana.
Akulifuna ni kwalapa ŵandu ŵane kwa ligongo lya kupoka kwao
achinsyene. **17** Nambo ŵanyamwe achambusanga ŵangu,
ngakumbuchile maloŵe gaŵagasasile kalakala achinduna ŵa
Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. **18** Ŵansalile mwanya yakuti,
“Pa moŵa gambesi, chaachikopochela ŵandu ŵangakwajogopa
Akunnungu achitamaga malinga ni tama syao syangalumbana.
Ni ŵanyawo chansechanje ŵanyamwe.” **19** Ŵeleŵa ali ŵandu
ŵachansapulanye mwanya, ŵandu ŵakusikuya tama syao
siŵapagwile nasyo, ŵanganakola Mbumu jwa Akunnungu.
20 Nambo ŵanyamwe achambusanga ŵangu, njendelechele
kulitaŵa pa nsingi wa chikulupi chenu chachiswela nnope, ni
kupopela kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. **21** Ntame
mu unonyelo wa Akunnungu nchalolelaga Ambuje ŵetu Che
Yesu Kilisito kuti kwa chanasa chakwe ampeleche ku umi wa
moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)** **22** Mwakolele chanasa
ŵandu ŵane ŵaali ni lipamba, **23** ni ŵandu ŵane mwakulupusye
kwakwanyakula kwatyosya pa mooto. Ni ŵane mwakolele
chanasa nchililolesyaga, nchimeje tama syao syangalumbana
nchichimaga namose iwalo yao yaili ni madoa ga tama syao
syangalumbana. **24** Akunnungu akukombola kungosa kuti
nkagwa mu sambi, ni kumpeleka mpaka mu ukulu wao kwa
lukondwa lwakupunda akuno ndi nganikola chileŵo. **25** Ŵelewo
ŵaali Akunnungu ŵamope, Nkulupusyo jwetu, akole ukulu,
ni umwenye ni ukombole ni ulamusi kwa litala lya Che Yesu
Kilisito Ambuje ŵetu, chitandile kalakala, sambano ni moŵa
gose pangali mbesi! Eloo. **(aiōn g165)**

Chiunukuko

1 Achichi ni chiunukuko chi Che Yesu Kilisito chiŵapegwile ni Akunnungu kuti ŵalosye ŵakutumichila ŵakwe ichiiwoneche pangakaŵa. Kilisito ŵantumile katumetume jwa kwinani jwakwe ŵamanyisye katumetume jwakwe che Yohana yeleyo. **2** Nombe che Yohana ŵasasile yose iŵaiweni nkati LiloŴe lya Akunnungu ni umboni u Che Yesu Kilisito. **3** Akwete upile mundu jwakusyoma maloŴe ga utenga waukulondola, akwete upile ŵakupilikana ni kukamulisya gagalembekwe mwelemu, pakuŵa moŴa gakutyochela indu yi gaŵandichile. **4** Une che Yohana ngujilembela mipingo saba ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito jajili ku chilambo cha Asia. Umbone uŴe kukwenu ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu jwapali ni juŵapali ni juchaiche, ni kutyochela kwa mbumu saba syasili mmbujo mwa chitengu cha umwenye, **5** ni kutyochela ku Che Yesu Kilisito. Jwaumboni jwakukulupilichika ni jwaandanda kusyusikwa, ni jwakwatawala mamwenye ŵa pachilambo. ŴelewO akutunonyela, ni kwa miasi jao atulechelele kutyochela mu kutaŵikwa ni sambi syetu. **6** Atutesile tuŴe ŵambopesi mu umwenye kuti twatumichile Akunnungu Atati ŵao. Ku Che Yesu Kilisito upagwe Ukulu ni ukombole moŴa gose pangali mbesi! Eloo. **(aiōn g165)** **7** Nnole chaiche mmaunde ni mundu jwali jose chiŵawone. Nombe aŵala ŵaŵansomile ni mpamba, ni ŵandu ŵa ngosyo syose sya pachilambo chalile malilo ligongo lyao. Eloo. **8** Ambuje Akunnungu jwali ni ukombole wose, jwapali ni juŵapali ni juchaiche akuti, “Une ndili jwaandanda ni jwambesi.” **9** Uneji che Yohana, mpwenu, jungulumbikana ni ŵanyamwe mmasauko ni mu umwenye wa Akunnungu ni mu upililiu kwa ligongo lya kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Une ŵambeleche mu kutaŵikwa

chilumba cha ku Patimo kwa ligongo lya kwalalichila ŵandu Lilowe lya Akunnungu ni kuŵalanga umboni nkati Che Yesu. **10** Pa lyuŵa lya Ambuje Mbumu jwa Akunnungu ŵanongwesye, ni napilikene lilowe lyekulungwa mu nyuma jangu mpela kusona kwa lipenga, **11** lichitiji, “Nnembe mu chitabu chinkuchiwona ni kuchijausya kwa mipingo saba ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, jajili mu misi ja Efeso ni Similina ni Peligamo ni Siatila ni Sadi ni Filadefia ni Laodikia.” **12** Nipele nagalawiche naalole ŵelewo ŵakuŵecheta none. Mkugalauka mo, naiweni indu saba yakuŵichila imuli yaikolochekwe ni sahabu, **13** ni pasikati jakwe indu yakuŵichila imuli paliji ni jumo jwali mpela Mwana jwa Mundu jwawasile mwinjilo weleu ni jwantaŵe mkaanda wa sahabu pantima wakwe. **14** Umbo syakwe syaliji syeswela mbee ni meeso gakwe ganyesimaga mpela mooto waukukolela. **15** Makongolo gakwe gang'alime mpela shaba jajikundikwe uchenene pa mooto ni lilowe lyao lyaliji mpela kukukuma kwa meesi. **16** Nombewo ŵakamulile ndondwa saba kunkono wao wa kundyo, ni mu kang'wa mwakwe mwakopweche lipanga lyenole kosekose ni ngope jao jaliji mpela lyuŵa lyalikuti kung'alima kwa machili gakwe gose. **17** Noneji panammweni nagwilile pamakongolo gao mpela mundu jwawile. Nombejo ŵasajichile nkono wao wa kundyo achitiji, “Ngasinjogopa, une ni jwaandanda ni jwambesi. **18** Sooni ndili jwanjumi, naliji wile, nnole ndili jwanjumi moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Ngwete ukombole wa kwatenda ŵandu awe ni ngwete ukombole wa kwiuto kwa ŵandu ŵawile. **(aiōn g165, Hadēs g86)** **19** Nipele, nnembe indu inkwiwona ni indu yaipali sambano jino ni indu yachiityochele paujo. **20** Chantemela cha ndondwa saba simwasiweni ku nkono wangu wa kundyo, ni aila indu saba

yakuŵichila imuli yekolochekwe ni sahabu imwaiweni ni chelechi: Asila ndondwa saba sili achikatumetume ŵa kwinani ŵakwima peuto pa mipingo saba ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. Ni indu saba yakuŵichila imuli ili mipingo jisyene saba ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito.

2 "Mwalembele katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wa ku Efeso, ngunsalila aga. "Uneji ni jungukamulila ndondwa saba kunkono wangu wa kundyo ni sooni ni jungwendajenda pasikati pa indu saba yakuŵichila imuli yaikolochekwe ni sahabu. **2** Nguimanyilila ipanganyo yenu ni kuchalila kwenu ni upililiu wenu mu kundumichila une, nguimanyilila kuti ngankukombola kwapililila ŵandu ŵangalumbana ni sooni mwalinjile aŵala ŵakuliŵilanga achinduna akuno nganaŵa achinduna ni mwamanyilile kuti ali ŵakulambusya. **3** Mmweji nli jwakupililila ni mwasawiche kwa liwamba lya liina lyangu pangapela. **4** Nambo ngwete chindu chimo nkati mmwe, yakuti: ngankuunonyela une mpela imwatiji kundanda. **5** Nipele nkumbuchile imwaliji nkanaŵe kulyungasika, ngalauche ni kuleka sambi ni ntende imwaitesile kundanda. Nambo iŵaga ngantenda yeleyo, ngunnyichilila ni kuchityosya chindu chenu chakuŵichila lumuli kutyochela peuto pakwe. **6** Nambo ngusengwa kwa ligongo lya chindu chimo: nkuichima ipanganyo ya Ŵanikolai inguichima none jwakwe. **7** "Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. "Jwakupunda chinannechele alye isogosi ya chitela cha umi chachili mungunda wa Akunnungu kumbepo. **8** "Mwalembele katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wa ku Similina. "Gelega ni

gakusala ajula jwali jwaandanda ni jwambesi, juŵajasiche ni sambano ali jwanjumi. **9** Ngugamanyilila masausyo genu ni iyoyo nguumanyilila ulaje wenu nambo isyene mwe nli ŵakusichila! Ngumanyilila yakuti pakuntukana ŵanyawo ŵakuliŵilanga Ŵayahudi akuno nganaŵa Ŵayahudi, nambo ali nyuumba ja kupopelela mpingo wa Shetani. **10** Nkajogopa masausyo gachigansimane. Mpilikane! Shetani chachaponya ŵampepe ŵenu mu nyuumba jakutaŵilwa kuti anlinje, ni ŵanyamwe chinsauche moŵa likumi. Mmeje ŵakukulupilichika mpaka kuwa, ni une chinampe chindu mpela singwa ja umi nti mbote kwa ligongo lya kupunda. **11** "Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito! "Jwakuipunda yeleyo ngapotekwa ng'o ni chiwa chaaŵili. **12** "Mwalembele katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wa ku Peligamo. "Gelega ni gakusala ajula jwakwete lipanga lyenole mosemose. **13** Ngumanyilila kuti nkutama mu musi waukulongoswa ni umwenye wa Shetani. Nambo mwe nkwendelechela kulikamulisya liina lyangu. Nganinchikana chikulupi chandinacho kukwangu, namose mmoŵa ga che Antipa jwaumboni jwangu jwakukulupilichika, juŵaulajikwe mu chilambo chenu chachikulongoswa ni Shetani. **14** Nambo ngwete indu kanandi yangaŵa yambone nkati mmwe pakuŵa mwalesile ŵandu ŵane mwa ŵanyamwe ajiganyikwe majiganyo gaŵajiganyaga che Balaamu kalakala. Ŵanjigenye che Balaki ŵanyenje ŵandu ŵa Isilaeli atende sambi. Usyene ŵajigenye alye chakulya chachityochekwe mbopesi kwa inyago, ni kutenda chigwagwa. **15** Sooni nkwete ŵane ŵakugajitichisya majiganyo ga Ŵanikolai. **16** Ngalauche ni kuleka sambi,

pangatenda yeleyo chinanyichilile chitema ni kumenyana nawo
ŵandu wo kwa lipanga lyalikutyochela mu kang'wa jangu. **17**
“Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa
Akunnungu gakwasalila mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito!
“Jwakupunda, jwelejo chinaape chakulya chachikuŵilanjikwa
mana jajisisiche kwinani ni sooni chinaape ŵelewo liganga
lyeswela ni peganga po palembekwe liina lya sambano
lyangalikumanyika ni jwine ikaŵe ajula pe jwakulipochela.” **18**
“Mwalembele katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa
ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wa ku Siatila. “Ayi ni yakuisala
Mwana jwa Akunnungu, jwakwete meeso mpela lilamba lya
mooto ni makongolo gakwe gali mpela shaba jajikundikwe
kwannope. **19** Nguimanyilila ipanganyo yenu ni unonyelo ni
chikulupi ni utumichile wenu ni upililiu wenu. Ngumanyilila
kuti sambano nkupanganya yambone nnope kupunda imwaliji
kundanda. **20** Nambo ngwete chindu chimo nkati mmwe
chingachikusengwasya chakuti: nkunkunda jwankongwe Yesebeli
jwakuliŵilanga jwakulondola, ni kwajiganya ŵakutumichila ŵangu
ni kwalyungasya kuti atende chigwagwa ni kulya indu yetajikwe
mbopesi kwa inyago. **21** None naapele lipesa kuti aleche sambi,
nambo ngakusaka kugalauka ni kuleka sambi sya chikululu
chakwe. **22** Mpilikane! Chinaajamuche kwa kwataga ulwele
wakalipa. Sooni aŵala ŵakutenda nawo chikululu chasauche
kwannope, iŵaga ngakugalauka ni kuleka sambi syatesile nawo.
23 Sooni chinaaulaje achalongo ŵakwe. Ni mipingo jose ja ŵandu
ŵakunkulupilila Kilisito chijimanyilile kuti une ni jungujimanya
mitima ni nganisyo sya ŵandu. None chinaalipe jwalijose jwa
mwenumwe malinga ni yakuitenda. **24** “Nambo mwanya ŵane
ŵanli ku Seatela ŵanganinkuye majiganyo ga ŵakwiganya ŵa

unami ni nganinlijiganya indu yaikuŵilanjikwa kuti ili indu ya munkati nnope ya Shetani. Ngunsalila kuti ngisinantwika nsigo wine kupunda agala gunkwete. **25** Nkusachilwa kwendelechela kukulupilila ni kuujitichisya utenga wa chikulupi umpochele, mpaka pachiiche po. **26** Ni jwele jwakupunda ni kwendelechela kupanganya ingusaka mpaka kumbesi chinampe ulamusi ulaula umbochele kutyochela kwa Atati ŵangu, pachanya pa ŵandu ŵa ilambo yose. **27** Nombejo chachalamula ŵandu ŵa ilambo kwa nkongojo wa chisyano ni kwaliŵata mpela yaikuti kukasikwa yombo ya lilongo. **28** Chinampe ndondwa ja mng'andu mpela indite kupochela ulamusi kutyochela kwa Atati ŵangu. **29** “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito!

3 “Mwalembele katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wa ku Sadi. “Yeleyi ni yakuti jwali ni Mbumu saba sya Akunnungu ni ndondwa saba. Nguimanyilila isambo yenu, nkumanyika kuti nli jwanjumi nambo, usyene mmwile. **2** Njimuche, ngalimbisye agala gambone gagasigalile kukwenu ni gelego gakaika kuwa. Pakuŵa mpaka sambano nganinagaona masengo genu kuŵa gemalilwe paujo pa Akunnungu wangu. **3** Nipele nkumbuchile imwatite kupochela ni imwatite kupilikana ni imwatite kwitichisya yeleyo ni kugalauka ni kuleka sambi. Nambo iŵaga nganjimuka, chiiche mpela jwa wiyi, nomwe ngisimmanyilila ndaŵi jachinannyichilile. **4** Nambo nkwete ŵandu ŵangatupa ku Sadi ŵangananyakasya nguo syao. Ŵelewo chajende none ali awete iwalo yeswela pakuŵa akuŵajilwa. **5** “Juchapunde chinawasye iwalo yeswela mpela ŵanyawo, none ngisinalityosya ng'o liina lyakwe mu chitabu cha umi. Sooni

chinyitichisye kwa kang'wa jangu paujo pa Atati ŵangu, ni paujo pa achikatumetume ŵao ŵa kwinani kuti jwelejo ali jwangu. **6** “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. **7** “Kwa katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wa ku Filadefia mwalembele yelei. “Yeleyi ni yakuti kusala ajula jwanswela ni jwausyenesyene, jwakwete ukombole wa kwalechela ŵandu ajinjile mu umwenye wakwe. Ni jwakuugula nnango, ni ngapagwa jwakukombola kuugala. Ni jwakuugala nnango ni ngapagwa jwakukombola kuugula. **8** Nguimanyilila ipanganyo yenu, ngumanyilila kuti nkwete machili gamanandi nambo nkamulisye lilo ŵe lyangu ni nganinlikana liina lyangu. Mpilikane! Misile paujo penu nnango weugule, ngapagwa mundu jwakukombola kuugala. **9** Mpilikane! Ngumpa mpingo wa ŵandu ŵa nyuumba ja kupopelela ja Shetani, ŵakuliŵilanga ŴŴayahudi nambo nganaŵa ŵayahudi, nambo ali ŵakulambusya. Mpilikane! Chinaatende aichanje ni kuntindiŵalila paujo pa sajo syenu ni amanyilile kuti nannonyele. **10** Pakuŵa nlikamulisye lilo ŵe nkupililila, none jwakwe chinangose katema ka malagasyo, kakali chile kuchiichilila chilambo chose, kuti ŵaalinje ŵelewo ŵakutama pachilambo. **11** Ngwika chitema, muukamulisye kwannope utenga wa chikulupi umpochele, kuti mundu jwalijose anakombole kunsumula mbote jenu. **12** “Juchapunde chinantende aŵe luchanamila pa Nyuumba ja Akunnungu nombe ngasakopoka mwelemo ng'o. Sooni chilembe pachanya pakwe liina lya Akunnungu ŵangu ni liina lya musi wa Akunnungu ŵangu, yaani Yelusalemu wa sambano, musi uchiutuluche kutyochela kwinani kwa Akunnungu ŵangu. Iyoyo chinembe pachanya pakwe liina lyangu lya sambano. **13**

“Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. **14** “Mwalembele yeleyi katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wa ku Laodikia. “Uneji nguŵilanjikwa Eloo, jwaumboni jwakukulupilichika jwausyene, ndande ja yepanganyikwe yose yaigumbile Akunnungu, nguti yelei. **15** Nguimanyilila ipanganyo yenu, kuti nganimma ŵa kusisima atamuno ŵa mooto. Ikaliji mmbaya nkaliji ŵa kusisima pane ŵa mooto. **16** Nipele pakuŵa ndi ŵantukuta, nganimma ŵa kusisima namuno ŵa mooto, chinanlukule ntyoche mukang'wa jangu. **17** Ligongo nkuti, ‘Ndili jwakusichila ni ngwete ipanje, ngangulajila chindu chachili chose.’ Nambo ngankumanyilila kuti nli jwausauchi ni jwakulaga ni jwaulanda ni jwangalola sooni nli matakope. **18** Ngumpa lunda kuti, nsuume kwangune sahabu jejenjetukule ni mooto, kuti nsichile ni kusuma iwalo yeswela kuti mbwale, ni kusisa soni sya kutama kwenu matakope. Iyoyopeyo nsuume ntela ni kupakala mmeeso genu kuti nkombole kulola. **19** Uneji ngwajamuka ni kwalamula wose ŵangwanonyela. Nipele nlimbile ni kuleka sambi syenu. **20** Mpilikane! Ngwima pannango ni kupoposya, mundu apilikanaga lilowe lyangu ni kuugula, chinyinjile kwa jwelejo, none chilye pamo ni jwelejo ni jwelejo pamo ni une. **21** “Juchapunde chinjalechelela kutama chiŵandi ni une pa chitengu changu cha umwenye, mpela une indite kupunda ni kutama chiŵandi ni Atati ŵangu pachitengu chao cha umwenye. **22** “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito.”

4 Pakumala kugaona gelego, nauweni nnango weugule kwinani. Ni lilowe linalipikene kundanda lilyapikaniche mpela lipenga

lichitiji, “Nkwele akuno, none chinannosye indu yachiikopochele mmbujo.” **2** Papopo Mbumu jwa Akunnungu ŵanongwesye une. Nachiweni chitengu cha umwenye kwinani kula ni jumo atemi pa chitengu chila. **3** Juŵatemi pa chitengu jula jwang'alime mpela liganga lya alumasi ni mpela liganga lyakusalala lyechejeu lya akiki. Ukunje wa ula wanyesime mpela liganga lya chisamba lyalikuŵilanjikwa sumalidi uli usyungwile chitengu cha umwenye chila mbande syose. **4** Paliji ni itengu ine ya chimwenye ishilini na nne iyachisyungwile achila chitengu cha umwenye. Ni pa itengu yo ŵatemi achachekulu ishilini na nne. Ŵawete iwalo yeswela ni pa mitwe jao indu mpela singwa yaikolochekwe ni sahabu. **5** Pa chitengu cha umwenye po pakopokaga kumesya ni ilindimo ni njasi. Paujo pa chitengu cha umwenye chila pakolelaga imuli saba, yeleyo ikulosya mbumu saba sya Akunnungu. **6** Sooni paujo pa chitengu cha umwenye chila kwaliji ni chindu chichawonekaga mpela litanda lilyakolochekwe ni lindala, chichanyesimaga nnope mpela ligilasi. Achila chitengu cha umwenye chichaliji pambindikati, chaliji chesyungule ni yepanganyikwe yejumi ncheche yegumbale meeso paujo ni kunyuma. **7** Chepanganyikwe chandanda chalandene ni lisimba ni chepanganyikwe chaaŵili mpela ng'ombe jamwana ni chepanganyikwe chaatatu chalandene ni mundu ni chepanganyikwe chancheche chaliji mpela kapungu jwakuguluka. **8** Yepanganyikwe yejumi ncheche yo, kila chimo chana mapapiko sita, ni igumbele meeso mbande syose mpaka kuusi kwa ipapiko, nombe nganileka kuŵecheta muusi ni chilo ichitiji: “Ŵaswela, ŵaswela, ŵaswela, Ambuje Akunnungu ŵaali ni ukombole wose, ŵaali ŵaŵaliji ni ŵachaiche.” **9** Yepanganyikwe yejumi yo ikwimba nyiimbo sya kwakusya ni

kwalapa ni kwatogolelo ŵelewo ŵakutama pa chitengu cha umwenye, ŵelewo ŵaali ŵajumi moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. **(aiōn g165)** **10** Ni paikutenda yeleyo, achachekulu ishilini na nne ŵala akuligoneka manguku pa sajo sya ŵelewo ŵakutama pachitengu cha umwenye, ni akwapopelela ŵele ŵakutama moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Ŵaŵikaga indu yao yaili mpela singwa paujo pa chitengu cha umwenye achitiji: **(aiōn g165)** **11** "Nkuŵajilwa mmwe Ambuje ŵetu ni Akunnungu ŵetu, kupochela lumbili ni luchimbichimbi ni machili, pakuŵa alakwe ni umwaipanganyisye yose yaili, ni kwa kusaka kwenu indu yose yapanganyikwe ni ipali."

5 Nipele nachiweni chitabu mu nkono wa kunlyo wa jwelejo jwakutama pa chitengu cha umwenye, chilembekwe nkati ni paasa pakwe ni kuugalikwa kwakulimba ni imatilo saba. **2** Sooni nammweni katumetume jwa kwinani jwali ni machili ali nkuŵilanga kwakunyanyisya achitiji, "Ana ŵaani ŵakuŵajilwa kumatukula imatilo ni kuchiunukula chitabu?" **3** Nambo nganapagwa mundu kwinani namose pa chilambo, namose paasi chilambo, juŵakombwele kuchiugula chitabu cho atamuno kuchilola chachilembekwe nkati mwakwe. **4** None nalisile nnope ligongo nganapagwa mundu juŵawoneche kuti jwakuŵajilwa kuchiugula chitabu atamuno kuchilola chachilembekwe nkati mwakwe. **5** Nipele jumo jwa achachekulu ŵala ŵasalile, "Nkalila. Nnole! Lisimba lya lukosyo lwa Yuda, uŵelesi u che Daudi, ŵelewo ampundile Shetani ni kuŵajilwa kukutula imatilo saba ni kuchiugula chitabu." **6** Nipele nammweni Mwanangondolo ajimi chiŵandi ni chitengu cha umwenye pasikati ja yepanganyikwe yejumi ncheche ni achachekulu. Nombejo

ŵaoneche nti jwammulajikwe, jwana misengo saba ni meeso saba, yaikulosya Mbumu saba sya Akunnungu syasitumikwe mchilambo chose. **7** Mwanangondolo ŵajawile ni kuchijigala chitabu chila ku nkono wa kunlyo wa ŵelewo ŵakutama pa chitengu cha umwenye chila. **8** Paŵachijigele chitabu chila, yepanganyikwe yejumi ncheche ila, pamo ni achachekulu ishilini na nne ŵala ŵagonile manguku paujo pa Mwanangondolo. Kila mundu akwete ching'wenyeng'wenye ni mbale sya sahabu syasigumbele ubani, gele ni mapopelo ga ŵandu ŵa Akunnungu. **9** Nombewo ŵajimbile lujimbo lwa sambano achitiji: "Mmwe ni ŵankuŵajilwa kuchiunukula chitabu, ni kuitupula imatilo yakwe. Pakuŵa mwasikitwe, ni kwa miasi jenu mwawombolele Akunnungu ŵetu, ŵandu ŵa ngosyo ni ŵa ndimi ni ŵandu ŵa ilambo yose ni ŵa mitundu jajili jose. **10** Mwatesile aŵe ŵambopesi mu umwenye wa Akunnungu kuti ŵatumichile, ni ŵanyawo chiŵaatawale ŵandu wose ŵa pa chilambo." **11** Ni panapundile kulola, nagapilikene maloŵe ga achikatumetume ŵa kwinani ŵajinji nnope ŵangakuŵalanjika. Ŵajimi kuchisyungula chitengu cha umwenye pamo ni yepanganyikwe yejumi ncheche ila ni achachekulu ŵala. **12** Ŵajimbaga kwa liloŵe lyekulungwa: "Mwanangondolo jwaulajikwe akuŵajilwa kupochela ukombole ni usichilo ni lunda ni machili ni luchimbichimbi ni ukulu ni lumbili." **13** Naipilikene yepanganyikwe yose yaili kwinani ni pachilambo ni paasi pachilambo ni mu bahali ni yose yaili mwelemo naipilikene ilinkwimba: "Ukulu ni luchimbichimbi ni lumbili ni ukombole, uŵe kwa ŵelewo ŵakutama pa chitengu cha umwenye ni kwa Mwanangondolo moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi". **(aiōn g165)** **14** Ni yepanganyikwe yejumi ncheche

yo yatite, “Eloo!” Ni achachekulu ŵala ŵagonile manguku ni kwapopelela Mwanangondolo.

6 Nipele nambweni Mwanangondolo achimatukulaga chimo mwa imatilo saba ila, ni nampilikene jumo jwa yepanganyikwe yejumi yo alinkuŵecheta kwa lilowe lyakulindima, “Njise!” **2** Nipele nachiweni chinyama chachiswela chachikuŵilanjikwa falasi. Ajula jwachikwesile ali ajigele ukunje. Akunnungu ŵampele jwelejo chindu mpela singwa ja chimwenye. Nipele ajula juŵapundile jwatyosile ni kwaula kwapunda ŵandu. **3** Sooni paŵachimatukwile chimatilo chaŵili, nampilikene jwaaŵili jwa yepanganyikwe yejumi achitiji, “Njise!” **4** Pelepo jwakopochele falasi jwine jwanchejeu. Juŵankwesile falasi jo ŵapegwilwe masengo ga kuchisumula chitendewele pa chilambo kuti ŵandu aulagane achinsyene, nombewo ŵapegwilwe lipanga lyalikulungwa. **5** Ni paŵachimatukwile chimatilo chaatatu, nampilikene jwaatatu jwa yepanganyikwe yejumi achitiji, “Njise!” Nipele nammweni falasi jwampiliu ni juŵankwesile falasi jo ali ajigele chindu chakupimila chisilo mu nkono wakwe. **6** Nipele napilikene mpela lilowe pasikati ja yepanganyikwe yejumi ncheche yo lichitiji, “Chibaba cha utandi wa shayili chikusumikwa kwa malipilo ga masengo ga lyuŵa limo, ni ibaba itatu ya shaili ikusumikwa iyoyo nambo ngasingajonanga mauta ni divai!” **7** Paŵachimatukwile chimatilo cha ncheche, nampilikene jwa ncheche jwa yepanganyikwe yejumi achitiji, “Njise!” **8** Ni nammweni falasi jwa chiliu. Ni jwankwesile jwele falasi jo liina lyakwe lili Chiwa alongene ni liuto lya ŵandu ŵawile. Nombe wose ŵaŵili ŵapegwilwe ulamusi wa mbua ja ncheche ja chilambo, ŵaulaje ŵandu kwa lipanga pane kwa sala pane kwa ilwele pane kuulagwa ni inyama ya mu chilambo. **(Hadēs g86)** **9** Paŵachimatukwile chimatilo

cha nsano nasiweni paasi pa chilisa cha kwinani, mbumu sya ŵandu ŵaŵaulajikwe kwa ligongo lya kulalichila lilowe lya Akunnungu ni ligongo lya umboni uŵautyosile. **10** Ŵalisile kwa lilowe lyekulungwa achitiji, “Ambuje ŵaali ni ukombole ni ŵaswela ni ŵausyenesyene chinkaŵe mpaka chakachi, kwika kukwalamula ŵandu ŵa pa chilambo ni kwajamuka ŵelewo ŵaŵatuuleje!” **11** Akunnungu ŵapele kila jumo chiwalo cheleu ni cheswela ni kwasalila kuti apunde kulindilila kwa mowa kanandi mpaka pachamalile kuulajikwa achikapolo achinjao ni achalongo achinjao mpela yatite kuulajikwa ŵanyawo. **12** Nipele naiweni mwanangondolo paŵachimatukwile chimatilo cha sita, kwaliji ni chindendemesi chachikulungwa cha chilambo, lyuŵa lyatendekwe lyepiliu ŵii, ni lwesi lwatendekwe lwechejeu nti miasi. **13** Ni ndondwa syagwile pachilambo, chisau chitela cha ntini yachikuti pakulakatisya isogosi yakwe yangakomala paukupukunyikwa ni mbungo jajikulungwa. **14** Kumaunde kwaŵiligwe mpela mpasa ni kutyochekwa. Itumbi yose ni ilumba yose chisejechekwe kutyochela kwiuto kwakwe. **15** Mamwenye ŵa pachilambo, achakulu ni achakulungwa ŵa ngondo ni ŵandu ŵa kusichila ni ŵandu ŵa machili ni kapolo jwalijose ni mundu jwangaŵa kapolo, ŵalisisile mmbugu ni pasikati ja lwala syasili mmatumbi. **16** Achigasalilaga matumbi ni lwala kuti, “Ntugwilile ni kutusisa kuti tukaloleka paujo pa ngope ja ŵelewo ŵakutama pa chitengu cha umwenye ni lutumbilo lwa Mwanangondolo! **17** Pakuŵa lyuŵa lyekulungwa lya lutumbilo lwao liiche. Ana ŵaani uchakombole kulama?”

7 Pakumala yeleyo naweni achikatumetume ŵa kwinani ncheche ali ajimi mu mbande ncheche sya chilambo. Ŵajimi kuti asiŵile mbungo jajikutyochela kila mbande kuti jikasapuga

pachilambo pane mu bahali pane pa chitela chachili chose. **2** Nipele nammweni katumetume jwa kwinani jwine achikwelaga kutyochela kungopochelo lyuŵa, achikamulilaga chimanyisyo cha Akunnungu ŵajumi. Ŵanyanyisye ni kwasalila achikatumetume ŵa kwinani ncheche ŵala ŵaŵapegwile ulamusi wa kuchijonanga chilambo ni bahali ŵatite, **3** "Nkachijonanga chilambo atamuno bahali atamuno itela mpaka pachitumale kuŵika imanyisyo pa usyo sya ŵakutumichila ŵa Akunnungu ŵetu." **4** Nipele naupilikene uŵalanjikwe wa ŵelewo ŵaŵalembekwe chimanyisyo cha Akunnungu ŵalinji ŵandu laki jimo ni alobaini ni nne elufu. Ŵandu ŵa ŵalinji kutyochela mu ngosyo sya ŵandu ŵa Isilaeli. **5** Mu lukosyo lwa Yuda ŵatajikwe chimanyisyo ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Lobeni ŵatajikwe chimanyisyo ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Gadi ŵatajikwe chimanyisyo ŵandu elufu kumi na mbili. **6** Mu lukosyo lwa Asheli ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Nafutali ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Manase ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili. **7** Mu lukosyo lwa Simeoni ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Lawi ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Isakali ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili. **8** Mu lukosyo lwa Sabuloni ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Yusufu ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Benyamini ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili. **9** Pakumala yeleyo naliweni liunjili lyekulungwa lya ŵandu lyakanapakombola kuŵalanga mundu, ŵandu kutyochela kila chilambo, ni ŵandu ŵa mitundu ni kila lukosyo ni ŵandu ŵa kila iŵecheto, ali ajimi paujo pa chitengu cha umwenye ni paujo pa Mwanangondolo, ali awete iwalo yeswela ni kukamulila nyambi sya itela ya mitende mmakono

mwao. **10** Ŵandu ŵala ŵanyanyisye achitiji, “Ukulupusyo wetu ukutyochela kwa Akunnungu ŵetu ŵakutama pa chitengu cha umwenye, ni sooni kutyochela kwa Mwanangondolo!” **11** Ni achikatumetume ŵa kwinani wose ŵaŵajimi kuchisyungula chitengu cha umwenye ni achachekulu ŵala ni yepanganyikwe yejumi ncheche ila. Ŵagwile manguku paujo pa chitengu cha umwenye chila ni kwapopelela Akunnungu, **12** achitiji, “Eloo! Ulape ni ukulu ni lunda ni utogolelo ni luchimbichimbi ni ukombole ni machili iŵe kwa Akunnungu ŵetu moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi! Eloo!” **(aiōn g165)** **13** Jumo jwa achachekulu ŵala ŵausisye, “Ana ŵaani ŵeleŵa ŵakuwala iwalo yeswela, nombewo aumile kwapi?” **14** None najanjile, “Ambuje ŵangu mmwe nkumanyilila.” Nombewo ŵasalile une kuti, “Aŵa ni ŵeŵala ŵajombweche ni kulama mmasausyo gamakulungwa gala. Achapilenje iwalo yao ni kuiswejesya kwa miasi ja Mwanangondolo. **15** Kwaligongo lyo ali paujo pa chitengu cha umwenye cha Akunnungu, ni akwatumichila ŵelewo muusi ni chilo pa nyuumba jao. Ni ŵelewo ŵakutama pa chitengu cha umwenye chaŵe nawo ni kwagosa. **16** Nombewo ngajakola sala sooni namose njota, ngasilyasoma lyuŵa namose ntukuta wakalipa. **17** Pakuŵa Mwanangondolo jwali pasikati pa chitengu cha umwenye chaŵe jwakuchinga jwao ni chiŵalongosye ku uliŵa wa meesi ga umi. Ni Akunnungu chiŵasyule misosi jose pa meeso gao.”

8 Mwanangondolo paŵakutwile chimatilo cha saba, kwinani kwaliji jii katema ka nusu saa. **2** None naweni achikatumetume ŵa kwinani saba, aŵala ŵakwima paujo pa Akunnungu ali apegwilwe mapenga saba. **3** “Nipele ŵaiche katumetume jwa kwinani jwine ni ŵajimi paujo pa chilisa akamulile cheteso cha

sahabu. Ŵapegwilwe ubani wejinji kuti atyosye mbopesi pamo ni mapopelo ga ŵandu wose ŵa Akunnungu pachanya pa chilisa cha sahabu chachili paujo pa chitengu cha umwenye. **4** Lyosi lya ubani wo pamo ni mapopelo ga ŵandu ŵa Akunnungu yakwesile paujo pa Akunnungu kutyochela mmakono ga katumetume jwa kwinani jwakwima paujo pa Akunnungu. **5** Nipele katumetume jwa kwinani jula ŵachijigele cheteso chila ni ŵachigumbesye mooto kutyochela pa chilisa, ni ŵachiponyisye cheteso pachilambo. Kwatyochele ilindimo ni njasi ni kumesya ni chindendemesi cha chilambo. **6** "Achikatumetume ŵa kwinani saba ŵaŵaliji ni mapenga saba ŵala ŵaliŵichile chile kugomba. **7** Katumetume jwa kwinani jwaandanda ŵagombile lipenga lyekwe. Pelepo kwatyochele ula ja maganga jewanganyiche ni mooto ni miasi, ni janyele mu chilambo. Liunjili limo mwa maunjili gatatu gagali yalumo mu chilambo lyatiniche ni mooto ni liunjili liine lya itela lyatiniche ni mooto, ni masamba gamaŵisi gose gatiniche ni mooto. **8** Nipele katumetume jwa kwinani jwaaŵili ŵagombile lipenga lyakwe. Ni chaponyekwe mu bahali chindu chachili mpela chitumbi chekulungwa chachikukolela mooto ni liunjili limo mwa maunjili gatatu gagali yalumo mmeesi ga bahali gasandwiche miasi. **9** Liunjili limo lya maunjili gatatu gagali yalumo ga yepanganyikwe yaili mu bahali lyawile, liunjili limo lya maunjili gatatu ga ngalaŵa lyajonasiche. **10** Nipele katumetume jwa kwinani jwaatatu ŵagombile lipenga lyakwe. Ni ndondwa jajikulungwa jijakolelaga mpela lumuli jagwile kutyochela kwiunde, ni jagwilile mu liunjili limo mwa maunjili gatatu ga sulo ni pa iliŵa ya meesi. **11** Ndondwa jila jaŵilanjikwe, "UŵaŴe." Ni liunjili limo mwa maunjili gatatu ga meesi gaŵaŵile, ni ŵandu ŵajinji uŵang'wele gele meesi go ŵawile ligongo lya kuŴaŵa

kwa meesi. **12** Nipele katumetume jwa kwinani jwa ncheche ŵagombile lipenga lyakwe. Ni liunjili limo mwa maunjili gatatu gagali yalumo mu lyuŵa lyaputikwe chipi, ni kuitenda lwesi ni ndondwa itajikwe chipi. Ni liunjili limo mwa maunjili gatatu ga katema ka muusi lyatajikwe chipi, ni liunjili limo mwa maunjili gatatu ga katema ka chilo lyatajikwe chipi. **13** Nipele panaliji nkupunda kulola, nampilikene kapungu jumo juŵagulukaga mwinani nnope achiŵechetaga kwa lilowe lyekulungwa achitiji, "Ulaje! Ulaje! Ulaje kwa ŵelewo ŵakutama mchilambo, ligongo mapenga gane ga achikatumetume ŵa kwinani ŵatatu gali chiŵela nganagombe!"

9 Nipele katumetume jwa kwinani jwa nsano ŵagombile lipenga lyakwe. None najiweni ndondwa jijagwilile pachilambo nombejo jwapegwilwe chiugulilo cha mbugu chakuugulila Lisimbo lyangali mbesi. **(Abyssos g12)** **2** Nipele paŵajiugwile mbugu ja Lisimbo lyangali mbesi, lyosi lyatutwime kutyochela mwisimbo mula lyaoneche mpela lyosi lyalikututuma mu ng'aso jajikulungwa. Lyuŵa ni kwiunde kwaunikwe ligongo lya lyosi lyalikututuma mwisimbo mula. **(Abyssos g12)** **3** Mu lyosi mo syakopweche sombe ni kwenela mchilambo, ni syapegwilwe machili ga kuluma mpela machili ga makoloto. **4** Ŵaasalile anagajonanje manyasi ga mchilambo, atamuno chachiŵisi chachili chose, atamuno chitela chachili chose nambo ŵapeteche ŵandu pe, aŵala ŵanganakola chimanyisyo cha Akunnungu pa usyo pao. **5** Sombe sila nganisilamulikwa kwaulaga ŵandu ŵala nambo kwapoteka kwa miesi nsano. Upeteche wao waliji mpela wa likoloto palikunluma mundu. **6** Kele katema ko ŵandu tachisosasosa chiwa nambo ngasachiwona ng'o, tasache kuwa nambo ngawa. **7** Syele sombe syaoneche nti falasi

ŵaŵaŵichikwe chile kwa ngondo. Pa mitwe jao paliji ni chindu mpela singwa jajikolochekwe ni sahabu ni ngope syao sili chisau ngope sya ŵandu. **8** Umbo syao syaliji syasileu mpela umbo sya achakongwe, ni meeno gao galiji mpela meeno ga lisimba. **9** Nombewo ŵawete iwalo ya isyano ya kulichenjela pa mitima jao. Paŵagulukaga, mapapiko gao gatyosyaga lisegwe mpela lisegwe lya mutuka sya ngondo sya falasi ŵajinji pakuutuka kuputukuputu kwaula ku ngondo. **10** Ni ŵakwete michila chisau ja makoloto jijasomaga nti miiŵa. Kwa jele michila ŵakwete ukombole wa kwapoteka ŵandu kwa miesi nsano. **11** Sooni akwete mwenye jwakwatawala nombejo ali katumetume jwa kwinani jwapegwile ulamusi nkati alila Lisimbo lyangali mbesi, liina lyakwe mchiebulania lili Abadoni ni mchigiliki akuŵilanjikwa Apolioni, meena ganagaŵili go malumbo gakwe "Jwakonanga." **(Abyssos g12)** **12** Katema kandanda ka kulaga kapitile. Nnole, ndema siŵili sya kulaga sikwika. **13** Nipele katumetume jwa kwinani jwa sita ŵagombile lipenga lyao. Ni nalipilikene liloŵe kopochela mu mbande ncheche sya chilisa chachikolochekwe ni sahabu chichaliji paujo pa Akunnungu. **14** Liloŵe lila lyansalile katumetume jwa kwinani jwa sita jula juŵakamulile lipenga, "Mwagopole achikatumetume ncheche ŵa kwinani, ŵaŵataŵikwe ku lusulo lwekulungwa lwalukuŵilanjikwa Efulati!" **15** Ŵantenga ncheche ŵala ŵagopolekwe. Nombewo ŵaŵichikwe chile kwa ligongo lya ndaŵi jijojo ni lyuŵa lilyolyo ni mwesi ulaula ni chaka chilachila kuti ŵaulaje liunjili limo mwa maunjili gatatu ga ŵandu gagali yalumo. **16** Napilikene uŵalanjikwe wa ŵangondo ŵaŵakwesile pa falasi ŵala ŵaliji milioni mia mbili. **17** Nkulola kwangu kula, naweni falasi ni ŵakwela falasi alinji yeleyi: Ŵaliji ni iwalo ya isyano ya kulichenjela pa mitima jao yechejeu mpela

mooto ni kwine buluu mpela kwiunde ni yamanjano mpela utandi wa baluti. Mitwe ja falasi ŵala jaliji mpela mitwe ja masimba, ni mu kang'wa syao mwakopweche mooto ni lyosi ni maganga ga baluti gagakukolela. **18** Liunjili limo mwa maunjili gatatu ga ŵandu gagali yalumo, lyaulajikwe kwa maputiko gatatu go, yaani mooto ni lyosi ni baluti jijakolelaga iyaumile mu kang'wa sya falasi. **19** Pakuŵa machili ga inyama yaikuŵilanjikwa falasi galiji mu kang'wa syao ni mmichila jao. Michila jao jaliji ni mitwe nti ja majoka ni kwa michila jo ŵakombwele kwaluma ŵandu. **20** Ni ŵandu uŵasigele, ŵanganaulajikwa ni iputiko itatu yo, nganaleka sambi sya kuipopelela indu iyaikolosisye achinsyene. Nganaleka kugapopelela masoka ni inyago ya sahabu ni ya feza ni ya shaba ni ya maganga ni ya itela, indu yangaikukombola kulola pane kupilikana namose kwenda. **21** Namose nganagalauka ni kuleka sambi syao sya kuulaga namose usaŵi wao namose ikululu yao ni wiyi wao.

10 Nipele nammweni katumetume jwa kwinani jwine jwali ni machili achitulukaga kutyochela kwinani. Ŵaliji aunichikwe ni liunde pamo ni ukunje wa ula waliji pa ntwe wakwe, usyo wao wang'alimaga mpela lyuŵa ni makongolo gakwe gajimi mpela chanamila sya mooto. **2** Mmakono mwao ŵakamulile chitabu cha mwana cheugule. Ŵaluŵisile lukongolo lwao lwa kunlyo mu bahali ni lwa kunchiji pa nsanga. **3** Ni ŵanyanyisye kwannope nti lisimba palikutongola. Paŵanyanyisyaga, ilindimo saba ya njasi yajanjile kwa lilowe lyekulungwa. **4** Payapikaniche ilindimo saba yo nasachile kulemba. Nambo napilikene lilowe kutyochela kwinani lichitiji, “Malowe ga ilindimo saba yo ili ntemela, nkagalemba!” **5** Katumetume jwa kwinani junammweni achijimaga mu bahali ni pa nsanga jula, ŵaunyakwile nkono wakwe wa kunlyo kwinani,

6 ŵalumbilile kwa liina lya Akunnungu ŵakutama moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi, ŵagumbile kwinani ni indu yose yaili mwelemo, ni ŵagumbile chilambo ni indu yose yaili mwelemo, ni ŵagumbile bahali ni indu yose yaili mwelemo. Ŵatite, “Katema kakulindilila nnope kamasile! **(aiōn g165)** **7** Nambo katema katumetume jwa kwinani jwa saba jula pachachiti agombe lipenga lyao, Akunnungu chamalichisye ikotopasyo yao yaisisile malinga ni iŵatite kusala kwa kang'wa sya ŵakulondola ŵakwe ŵaŵaatumichile Ngani Jambone.” **8** Nipele lilоŵe linalipikene kutyochela kwinani lichiŵechetaga none kundanda lyaŵechete sooni, “Njaule nkatole chitabu cheugule mmakono ga katumetume jwa kwinani jwajimi mu bahali ni pansanga jula.” **9** Nipele nanjaulile katumetume jwa kwinani jula, nansalile ambe chitabu cha mwana chila. Nombejo ŵasalile kuti, “Njigale ndye, mu nkang'wa mwenu chichilyelyepele mpela uchi nambo mlutumbo mwenu chichiŵaŵe.” **10** Nipele nachijigele chitabu cha mwana chila kutyochela pankono wa katumetume jwa kwinani jula ni nalile. Nombecho mu kang'wa mwangu chalyelyepele mpela uchi. Nambo panamisile, nlutumbo mwangu chaŵaŵile. **11** Nipele ŵaasalile, “Ikumbajila mmwejo kulalichila sooni utenga wa Akunnungu kwa ŵandu ŵajinji ni mu ilambo yejinji ni kwa ŵandu ŵa iŵecheto yejinji ni mamwenye ŵajinji.”

11 Nipele napegwile nnasi uwaliji mpela chitela cha kupimila ni kuusalila, “Njaule, nkajipime nyuumba ja Akunnungu ni chilisa ni kwaŵalanga ŵandu ŵakupopela mwelemo. **2** Nambo nkalupima luŵala lwa paasa lwa nyuumba ja Akunnungu, ligongo lupegwilwe kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. Ni ŵanyawo chauliŵate musi wauswela kwa miesi alobaini na mbili. **3** None chinaatume ŵaumboni ŵangu ŵaŵili ali awete magunia kuti akalalichile

utenga kutyochela kwa Akunnungu kwa mowa elufu moja na mia mbili na sitini." **4** Ŵele waumboni waŵili wo ali itela iŵili ya miseituni ni indu iŵili yakuŵichila imuli yaikwima paujo pa Ambuje jwakutawala chilambo. **5** Ni iŵaga mundu akusaka kwapoteka, ukukopoka mooto nkang'wa mwao ni kummulaga jwammagongo jo. Ni jwalijose jwakulinga kwapoteka, akuulajikwa kwanti iyoyo. **6** Ŵanyawo akwete ukombole wa kukuugala kwiunde kuti jikanya ula kwa mowa pakulalichila utenga kutyochela kwa Akunnungu. Sooni akwete ukombole wa kugatenda meesi gaŵe miasi ni ukombole wa kuchiputa chilambo kwa maputiko gakupisyangana katema kakali kose pachasache. **7** Nambo patachimalisya kuŵalanga umboni wao, chinyama chachikali kutyochela Mwisimbo lyangali mbesi chichimenyane nawo ni kwapunda ni kwaulaga. **(Abyssos g12)** **8** Mitembo jao chijisigale mmatala ga mmusi waukulungwa akula kuŵaŵambikwe Ambuje ŵao. Liina lya musi wo lili Sodoma pane Misili. **9** Ŵandu ŵa kila lukosyo ni kila kabila ni kila iŵecheto, chajilole mitembo jao kwa mowa gatatu ni nusu. Nambo ngaasaka kuti jwali jose ajisiche mitembo jao. **10** Ŵandu ŵakutama mchilambo chasangalale ni kupelegana mituuka kwaligongo lya chiwa cha ŵandu ŵaŵili wo. Pakuŵa ŵakulondola wo ŵaasawisyaga kwannope ŵandu ŵakutama mchilambo mo. **11** Nambo nkupita pe mowa gatatu ni nusu, mbumu ja Akunnungu jajikwikanawo umi jajinjile mmitembo mo, nombewo ŵajimi. Ni wose ŵaŵaweni ŵanyawo ŵakamwilwe ni lipamba lyalikulungwa. **12** Nipele ŵakulondola ŵaŵili wo ŵapilikene lilowe lyalikulungwa kutyochela kwinani lili nkwasalila, "Njise akuno!" Nombewo ŵakwesile kwinani mu liunde, ŵammagongo ŵao ali nkwalola. **13** Katema kakoko chatyochele chindendemesi chachikulungwa ni liunjili limo mwa

maunjili kumi gagali yalumo pa musi lyajonasiche ni ŵandu elufu saba ŵawile ligongo lya chele chindendemesi. Nombe ŵaŵasigele ŵajinjilwe ni lipamba, ŵaakusisye Akunnungu ŵa kwinani. **14** Katema kaaŵili ka kulaga kapite, nambo katema kaatatu kakulaga kakwika chitema! **15** Nipele katumetume jwa kwinani jwa saba ŵagombile lipenga lyakwe. Ni maloŵe gamajinji gamakulungwa gapikaniche kwinani gachitiji, “Sambano umwenye wa chilambo utendekwe kuŵa umwenye wa Ambuje Akunnungu ŵetu ni Kilisito juŵansagwile aŵe Jwakuwombola. Nombewo chatawale moŵa gose pangali mbesi!” **(aiōn g165)** **16** Nipele, achachekulu ishilini na nne ŵakutama paujo pa Akunnungu mu itengu yao ya umwenye, ŵagwile manguku ni kwapopelela Akunnungu, **17** achitiji, “Tukuntogolela alakwe Ambuje Akunnungu Asyene Ukombole wose, ŵanli ni umwapali, pakuŵa nlosisye machili genu gamakulu, ni kutanda kutawala. **18** Ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵatumbile, nambo lutumbilo lwenu luiche, ni katema ka kwalamula ŵawe. Katema ka kwapa ntuuka achikapolo ŵenu ŵakulondola ni ŵandu ŵenu wose, wose ŵakulikusya liina lyenu, achanandi ni achakulungwa. Katema kaiche ka kwajonanga ŵakuchijonanga chilambo.” **19** Nipele nyuumba ja Akunnungu jajili kwinani jaugulikwe, ni nkati mwakwe lyawoneche lisanduku lya lilangano. Nombe kwatyochele kumesya ni ilindimo ni njasi ni chindendemesi cha chilambo ni ula jekulungwa ja maganga.

12 Nipele, chimanyisyo chakusimosya chawoneche kwinani. Kwaliji ni jwankongwe jwambwechekwe lyuŵa ni lwesi pa sajo syakwe, ni pantwe pakwe paliji ni chindu mpela singwa jajikolochekwe ni ndondwa kumi na mbili. **2** Nombe jwankongwe jo ŵaliji pa chiilu. Nipele, ŵaliji nkulila ligongo lya kupotekwa ni

chilungusi cha kuligopola. **3** Chimanyisyo chine chawoneche kwinani. Kwaliji ni lijoka lyekulungwa lyechejeu, lyana mitwe saba ni misengo likumi. Pantwe wauli wose paliji ni chindu mpela singwa. **4** Nchila wa lijoka lila, ukujiuta liunjili limo mwa maunjili gatatu ga ndondwa sya kwiunde ni kusiponya pa chilambo. Lijoka lyekulungwa lila lyajimi paujo pa jwankongwe jula juŵaliji chile kuŵeleka kuti nkuŵeleka pe, akamile kanache kakwe. **5** Nipele jwankongwe jo ŵaligopwele mwanache jwannume, juŵaŵichikwe chile kuti ŵalamule ŵandu ŵa ilambo yose kwa nkongojo wa chisyano. Mwanache jo ŵanyakulikwe ni kunjausya kwa Akunnungu, pa chitengu chao cha umwenye. **6** Jwankongwe jula ŵautuchile kwiuto kwangali ŵandu. Liuto liŵampanganyichisye Akunnungu kuti agosekwe kweleko, kwa moŵa elufu moja mia mbili ni sitini. **7** Nipele, kwaliji ni ngondo kwinani. Che Mikaeli, katumetume jwankulu jwa kwinani ni achikatumetume achinjakwe ŵa kwinani ŵamenyene ni lijoka lila, lijoka lila pampepe ni ŵakutumichila ŵakwe lyamenyene nawo. **8** Nambo lijoka lila ni ŵakutumichila ŵakwe ŵaputikwe, nipele ŵatopolekwe kwinani. **9** Lijoka lyalikulungwa lila, lyaponyekwe paasa. Lyele ni lijoka lya kalakala lyalikuwilanjikwa Jwachigongomalo pane Shetani, jwakwalambusya ŵandu ŵa chilambo chose. Jwaponyekwe pachilambo, pampepe ni ŵakutumichila ŵakwe wose. **10** Nipele napilikene lilowe lyalikulungwa kwinani lichitiji, “Sambano ukulupusyo wa Akunnungu uiche! Sambano ukulupusyo uiche ni machili ni umwenye wa Akunnungu ŵetu ni ulamusi wa Kilisito jwasagulikwe aŵe Jwakuwombola! Pakuŵa ajula jwakwaŵechetela achalongo achinjetu paujo pa Akunnungu aponyekwe paasi. Jwelejo akwaŵechetela muusi ni chilo. **11** Achalongo achinjetu wo ŵampundile Shetani kwa machili ga

miasi ja Mwanangondolo ni kwa kwasalila ŵandu ŵane umboni nkati chikulupi chao ku Che Yesu. Nganaunonyela umi wao, ŵaliji chile kuutyosya mpaka kuwa. **12** Kwayele, nsengwe mmwe kwinani ni wose ŵakutama mwelemo. Nambo, ulaje kwa chilambo ni bahali, pakuŵa Ibilisi antuluchile ali ni lutumbilo lwalukulungwa, pakuŵa akumanyilila kuti gaasigalile moŵa kanandipe." **13** Lijoka lyo palyaimanyilile kuti liponyekwe paasi pa chilambo, lyatandite kummutusya jwankongwe juŵambeleche mwanache jwannume jula. **14** Nambo jwankongwe jula ŵapegwile mapapiko gaŵili nti ga kapungu jwankulungwa, kuti akombole kuguluka mpaka mwipululu, kwiuto kuchagosekwe uchenene, kuti agosekwe kwa yaka itatu ni miesi sita, kwati lijoka lila ngalikombola kwika. **15** Ni lyele lijoka lyakopwesye meesi gamajinji kutyochela mu kang'wa mwakwe mpela lusulo, kuti gankumbe jwankongwe jo. **16** Nambo litaka lyankamwisye jwankongwe jo, litaka lyaunukwiche mpela kang'wa ni kugamila meesi gagakopweche nkang'wa mwa lijoka. **17** Lijoka lyantumbilile jwankongwe jula, lyajawile kukumenyana ni iŵelesi ine ya jwankongwe jo, yaani ŵakugajitichisya makanyo ga Akunnungu ni ŵakuukamulichisya umboni nkati usyene wausasile Che Yesu.

13 Ni lijoka lila lyajimi mmbwani mwa bahali. Nipele nachiweni chinyama chachikali chili nkukopoka mu bahali, chana mitwe saba ni misengo likumi ni pachanya pa kila msengo pana chindu mpela singwa. Ni pachanya pa jele mitwe paliji ni meena ga kwatukana Akunnungu. **2** Ni chinyama chachikali chinachiweni cho chalandene ni chisuŵi, ni sajo syakwe chisau chisuŵi ni kang'wa jakwe chisau kang'wa ja lisimba. Lijoka lyo lyachipele chinyama chachikali chila machili gakwe ni chitengu cha ulamusi ni ukombole waujinji. **3** Ntwe umo wa chinyama chachikali chila

waoneche kuti waulele liŵanga lyakogoya nnope lilyatyochele ni kukapikwa ni lipanga, nambo liŵanga lyakogoya lyo lyaliji lilamile. Ŵandu wose ŵa pachilambo ŵachisimosile chinyama cho ni kuchikuya. **4** Ŵandu wose ŵalilambile lijoka lila ligongo lyachipele chinyama chachikali ukombole wakwe. Nombe ŵachipopelele chinyama achitiji, “Ana ŵaani ŵakulandana ni chinyama chi? Ana ŵaani ŵakukombola kumenyana nacho?” **5** Nipele chinyama chachikali chila chapegwile ukombole wa kuŵecheta maloŵe ga kuligamba ni ga kwatukana Akunnungu. Nombecho chapegwile ulamusi wa kupanganya masengo kwa miesi alobaini na mbili. **6** Nombe chinyama chachikali chila chatandite kwatukana Akunnungu ni kulitukana liina lyao ni liuto lyakutama Akunnungu ni wose ŵakutama kwinani. **7** Sooni chapegwile machili ga kumenyana ngondo ni ŵandu ŵa Akunnungu ni kwapunda. Ŵapegwile ulamusi wa kwatawala ŵandu ŵa ngosyo ni kila chiŵecheto ni kila chilambo ni kila mitundu. **8** Ni ŵandu wose ŵakutama mu chilambo chaachipopelele chinyama chachikali cho, ikaŵe ŵeŵala pe ŵaŵalembekwe meena gao chitandilile kupagwa kwa chilambo mu chitabu cha umi cha Mwanangondolo juŵaulajikwe. **9** “Ŵakwete mapikanilo, apikane! **10** Iŵaga mundu akusachilwa kujigalikwa migole chajigalikwe migole. Iŵaga mundu akusachilwa aulajikwe ni lipanga chaulajikwe ni lipanga. Kwa yele ŵandu ŵa Akunnungu akusachilwa aŵeje ni upililiu ni chikulupi.” **11** Nipele nachiweni chinyama chine chachikali chili nkukopoka mu lisi. Chakwete misengo jiŵili jati mpela ja ngondolo ni chaŵechete mpela lijoka lyekulungwa lila. **12** Chinyama cho chaliji ni ukombole wemalile kutyochela kwa chinyama cha ndanda ni ŵautumiye ukombole ula paujo pa chinyama. Nombecho kwa machili ŵaatendaga ŵandu ŵa chilambo chose achipopelele

achila chinyama chandanda chichaliji ni liŵanga lyakogoya lilyalamile. **13** Nipele, chinyama chachikali chaaŵili chatesile imanyisyo yekulungwa yakusimosya paujo pa ŵandu namose kuutenda mooto utuluche pachilambo kutyochela kwinani. **14** Kwa ukombole uŵapegwilwe wa kutendekanya imanyisyo yekulungwa yakusimosya paujo pa chinyama chandanda. Ŵalyungesye ŵandu ŵakutama pachilambo kwakwasalila akolosye chinyago chakulandana ni chinyama chichaliji ni liŵanga lilyatyochele ni kukapikwa ni lipanga ni kulama chila kuti achichimbichisye. **15** Chinyama chaaŵili chila chapegwile machili ga kuchitaga mbumu ja umi chinyago cha chinyama cha ndanda kuti chikombole kuŵecheta ni kwaulaga ŵandu wose ŵangakuchipopelela chinyago cho. **16** Nombe ŵaakanganichisye ŵandu wose, achanandi ni achakulungwa, ŵachipanje ni ŵakulaga, ŵanganaŵa achikapolo ni achikapolo, kuti atajikwe chimanyisyo pa nkono wao wa kundyo pane ku meeso kwao. **17** Ŵakanyisye akapagwa mundu jwalijose juchasume pane kusumisya chindu chachili chose akaŵe jwakwete chimanyisyo, yaani liina lya chinyama chila pane uŵalanjikwe wa liina lyakwe. **18** Pelepa pakusachilwa lunda! Jwakwete umanyilisi akukombola kuŵalanga uŵalanje wa chele chinyama, pakuŵa namba jo jili liina lya mundu jumpepe. Syele namba sili mia sita, sitini na sita.

14 Nipele namweni Mwanangondolo ali ajimi pachikwesya cha Sayuni. Pampepe najo paliji ni ŵandu laki moja ni elufu alobaini na nne ŵaŵalembekwe pa usyo pao liina lya mwanangondolo ni liina lya Atatigwe. **2** Nipele napilikene lilolŵe kutyochele kwinani, lilolŵe lyaliji mpela lya meesi gamajinji ni mpela lilolŵe lya chilindimo chachikulungwa. Ni lyele lilolŵe linalipikene lyaliji mpela malolŵe ga ŵandu ŵakutyala ching'wenyeng'wenye

achigombaga ing'wenyeng'wenye yao. **3** Ŵajimbaga lujimbo lwa sambano paujo pa chitengu cha umwenye ni paujo pa yepanganyikwe yejumi ncheche ni achachekulu. Ni ngapagwa juŵakombwele kulijiganya lwele lujimbo akaŵe ŵandu mia moja alobaini na nne elufu ŵaŵawombolekwe mchilambo. **4** Ŵele ŵandu ni ŵelewo ŵanganalisakasya kwa kugona ni achakongwe, nombewo ali ŵakusalala paujo pa Akunnungu. Aŵa ni ŵakunkuya Mwanangondolo mwakwaula mose. Ŵele ŵawombolekwe pasikati ja ŵandu ŵajinji, kuti aŵe mpela sadaka ja milimbu jajikutyochekwa kwa Akunnungu ni kwa Mwanangondolo. **5** Ŵelewo ngakukombola kuŵecheta unami kose, nganakola magambo gali gose. **6** Sooni namweni katumetume jwa kwinani jwine ali nkuguluka mwinani, jwana Ngani Jambone ja Akunnungu moŵa gose pangali mbesi, alalichile kwa ŵandu wose ŵakutama mchilambo ni kwa ilambo yose ni kwa ngosyo syose ni iŵecheto yose ni kwa mitundu jose. **(aiōnios g166)** **7** Nombewo ŵaŵechete kwa lilowe lyekulungwa, “Mwajogope Akunnungu ni kwakusya! Pakuŵa katema ka kwalamula ŵandu kaiche. Mwapopelele ŵelewo pe ŵakupangenye Kwinani ni chilambo ni bahali ni isima ya meesi.” **8** Katumetume jwa kwinani jwaaŵili ŵankuiye ajula jwaandanda nikuti, “Agwile, Babeli jwankulu agwile, Babeli juŵapele ŵandu ŵa ilambo yose ang'we divai jakwe. Divai jakwe ja kuchinonyela chikululu.” **9** Iyoyo katumetume jwa kwinani jwaatatu ŵakuiye ŵele ŵaŵili achiŵechetaga kwa lilowe lyekulungwa, “Mundu jwalijose jwakuchipopelela chinyama pane chinyago chakwe ni kukunda kutajikwa chimanyisyo pa usyo pakwe pane mu nkono wakwe, **10** chang'we divai ja lutumbilo lwa Akunnungu jajitajikwe mu chikombe cha lutumbilo lwao ni jangawanganya ni meesi. Mundu jo chasauswe munkati mwa

maganga ga baluti gagakuulika paujo pa Achikatumetume ŵa kwinani ŵaswela ni paujo pa Mwanangondolo. **11** Lyosi lya mooto waukwasausya chilikwele kwinani moŵa gose pangali mbesi. Ŵaŵachipopelele chinyama chachikali ni chinyago chakwe ni kutajikwa chimanyisyo cha liina lyakwe, ngaapumulila muusi ni chilo." **(aiōn g165)** **12** Kwa yele, ŵandu ŵa Akunnungu ŵakugakamulisya makanyo ga Akunnungu ni kunkulupilila Che Yesu akusachilwa kola upililiu. **13** Nipele, napilikene liloŵe kutyochela kwinani lichitiji, "Nnembe yelei: akwete upile ŵandu ŵakuwa sambano ali pamo ni Ambuje." Nombe Mbumu akuti, "Elo! Chapumulile kutyochela mmasausyo gao, ni chapegwe ntulilo kwa aila yaitesile." **14** Nipele, naliweni liunde lyeswela ni pa liunde po paliji ni jumo jwali mpela Mwana jwa Mundu. Ali awete chindu mpela singwa cha sahabu mu ntwe wakwe ni mu nkono wakwe ali akamulile chikwakwa chakutema. **15** Iyoyo katumetume jwa kwinani jwine ŵakopochele mu Nyuumba ja Akunnungu ja kwinani ni liloŵe lyekulungwa ni kunsalila juŵatemi mwiunde jula kuti, "Njigale chikwakwa chenu nkagungule magungulo, pakuŵa katema ka magungulo kaiche ni magungulo ga chilambo gakomele." **16** Nipele juŵatemi penani liunde jula, ŵachisyungwisye chikwakwa pa chilambo ni kugungula magungulo. **17** Sooni ŵakopochele katumetume jwa kwinani jwine mu Nyuumba ja Akunnungu ja kwinani, nombejo iyoyo ali akamwile chikwakwa chakutema. **18** Katumetume jwa kwinani jwine ŵakopweche pa chilisa, jwelejo ni jwali ni ulamusi wa pa mooto, ni ŵansalile juŵakwete chikwakwa chakutema jula kwa liloŵe lyekulungwa, "Nomwe ntole chikwakwa chenu chakutema, nkakate mikungu ja sabibu ja chilambo, pakuŵa sabibu syakwe sijiwile." **19** Katumetume jwa kwinani jula ŵachisyungwisye

chikwakwa chakwe pa chilambo, ŵakatile mikungu ja sabibu sya chilambo, ŵasitasile mu chombo chakuminyila divai ja lutumbilo lwa Akunnungu. **20** Sabibu sila syaminyikwe peuto pa kuminyila divai papali paasa musi. Ni divai jakopweche peuto pa kuminyila ni ugumbale wakwe waliji mpela mita siŵili ni uleu wakwe waliji mpela wa falasi, waliji kilomita mia tatu.

15 Nipele nachiweni chimanyisyo chine kwinani, chachikulungwa ni chakusimonjeka. Paliji ni achikatumetume ŵa kwinani saba ŵana iputiko saba yakumalichisya, pakuŵa mu yeleyo lutumbilo lwa Akunnungu lumalile. **2** Nipele nachiweni chindu mpela bahali jajikolochekwe ni lindala, chachiwanganyiche ni mooto. Sooni naweni ŵandu ŵaŵachipundile chinyama ni chinyago chakwe, ni liina lyakwe likumanyika kwa namba jila. Ŵele ŵandu ŵajimi mungulugulu bahali jajikolochekwe ni lindala ali akamulile ing'wenyeng'wenye iŵapegwile ni Akunnungu. **3** Ŵajimbaga lujimbo lu che Musa, jwakutumichila jwa Akunnungu ni lujimbo lwa Mwanangondolo achitiji, “Ambuje Akunnungu ŵa Ukombole wose, ntesile indu yekulungwa ni yakusimonjeka nnope! Alakwe Mwenye jwa ilambo yose, matala genu gali gagoloka ni ga usyene! **4** Ambuje, ana ŵaani jwangakunjogopa, ŵaani jwangakulikusya liina lyenu? Pakuŵa alakwe jikape ndi ŵaswela. Ŵandu wose ŵa ilambo chachiika ni kumpopelela, pakuŵa masengo genu gambone gaunukulikwe kwa ŵandu wose.” **5** Pakumala yelei, nipele najiweni Nyuumba ja Akunnungu kwinani jiugulikwe ni munkati mwakwe mwana lisakasa lya umboni wausyene. **6** Aŵala achikatumetume ŵa kwinani saba ŵaŵakwete iputiko saba, ŵakopweche pa Nyuumba ja Akunnungu jila ali awete iwalo yeswela yakunyesima ni nkanda wa sahabu pa mitima jao. **7** Ni jumo jwa ŵele

ŵapanganyikwe ŵajumi ncheche ŵapele achikatumetume ŵa kwinani saba mbale saba sya sahabu syasigumbule lutumbilo lwa Akunnungu, ŵaali ŵajumi moŵa gose pangali mbesi. **(aiōn g165)** **8** Nyuumba ja Akunnungu jagumbele lyosi lyalikopweche mu ukulu wa Akunnungu ni machili gakwe. Nganapagwa mundu juŵakombwele kwinjila mu Nyuumba jila mpaka payamasile iputiko saba ya achikatumetume ŵa kwinani saba ŵala.

16 Nipele napilikene lilowe lyekulungwa kutyochela pa Nyuumba ja Akunnungu lili nkwasalila achikatumetume ŵa kwinani saba, “Njaule nkajitile pachilambo mbale saba sya lutumbilo lwa Akunnungu.” **2** Nipele katumetume jwaandanda ŵajawile ni kwita mbale jakwe pachanya chilambo. Nombe yatyochele ipute ya koogoya ni ya kupeteka nnope pa ŵandu ŵaŵakwete chimanyisyo cha chinyama ni ŵaŵachipopelele chinyago chakwe. **3** Ni katumetume jwaaŵili ŵajitile mbale jakwe mu bahali. Nombe meesi gasandwiche ni kuŵa mpela miasi ja mundu jwawile ni yepanganyikwe yose yejumi yaili mu bahali yawile. **4** Ni katumetume jwaatatu ŵajitile mbale jakwe mu sulo ni mu iliŵa ya meesi, nombeyo yasandwiche miasi. **5** Nampikene katumetume jwa kwinani jwakwimilila meesi ali nkusala, “Alakwe Ŵaswela, ŵanli, ni jumwaliji! Alakwe kwanti nyi nkulamula yaikuti kuŵajilwa. **6** Pakuŵa ŵajitile miasi ja ŵandu ŵa Akunnungu ni ŵakulondola, nomwe mwapele miasi ang'we. Chelecho ni chaŵajilwe kupochela!” **7** Sooni napilikene lilowe lyatyochele pa chilisa lili nkusala, “Eloo, Ambuje Akunnungu ŵa Ukombole wose! Kulamula kwenu kuli kusyene ni kwa chigolochelo.” **8** Nipele katumetume jwa kwinani jwa ncheche ŵajitile mbale jakwe pa lyuŵa, ni lyuŵa lyapegwile machili ga kwajocha ŵandu kwa mooto wakwe. **9** Nombe ŵandu ŵajochekwe ni mooto, sooni

ŵantukene Akunnungu ŵaali ni ulamusi pa iputiko yose. Nambo nganasaka kugalauka ni kuleka sambi ni kwakusya Akunnungu. **10** Nipele katumetume jwa kwinani jwa nsano ŵajitile mbale jakwe pa chitengu cha umwenye cha chinyama chachikali chila. Umwenye wakwe watajikwe chipi ni ŵandu ŵatandite kulilumanya ndimi syao ligongo lya kupoteka. **11** Ni ŵantukene Akunnungu ŵa kwinani ligongo lya kupotekwa kwao ni ipute yao. Nambo nganagalauka ni kuleka sambi sya ipanganyo yao yawamba. **12** Nipele katumetume jwa kwinani jwa sita ŵajitile mbale jakwe pa lusulo lwekulungwa lwalukuŵilanjikwa Efulati. Meesi gakwe gajumwile, kuti litendekwe litala ligongo lya Mamwenye kutyochela kungopochelo lyuŵa. **13** Nipele nagaweni masoka gatatu gagali mpela moola, gali nkukopoka nkang'wa mwa lijoka lyekulungwa ni nkang'wa mwa chinyama chachikali chila ni nkang'wa mwa jwakulondola jwa unami. **14** Gele gali masoka gagakupanganya imanyisyo. Nombego ni gagakwaula kwa mamwenye ŵa pachilambo chose ni kwasonganganya pamo ku ngondo pa lyuŵa lyekulungwa lya Akunnungu ŵa Ukombole wose. **15** “Mpikane! Une ngwika mpela jwa wiyi! Akwete upile jwelejo jwali chile ali awete iwalo yakwe kuti akajenda matakope akuno ni akunokuno ni kwaseka ni ŵandu pachiŵaone ali nkwenda matakope.” **16** Nipele masoka gala gaasongangenye mamwenye peuto papakuŵilanjikwa kwa Chiebulania Halimagedoni. **17** Nombe katumetume jwa kwinani jwa saba ŵajitile mbale jakwe mwinani. Liloŵe lyekulungwa lyapikaniche kutyochela pa chitengu cha umwenye mu nyuumba ja Akunnungu lili nkusala, “Iteendekwe!” **18** Nipele kwatyochele kumesya ni ilindimo ni njasi ni chindendemesi chachikulungwa cha chilambo. Chindendemesi cho chaliji chakogoya kwannope,

ni chinganichityochele chitandile Akunnungu paŵangumbile mundu. **19** Nipele musi waukulungwa ula wagaŵanyiche mbande sitatu, ni misi ja ilambo yose jagumulikwe. Akunnungu nganauliŵalila Babeli musi waukulungwa. Ŵaung'wesisye chikombe cha divai ja lutumbilo lwao lwalukulu. **20** Ilumba yose yapotele ni ikwesya nganiwoneka sooni. **21** Nombe janyele ula ja maganga gamakulungwa gagali ni chisilo, kila liganga kilo hansini ni kwaputa ŵandu. Nombewo ŵantukene Akunnungu ligongo chiputiko cha ula jila chaliji chekulungwa nnope.

17 Nipele jumo jwa achikatumetume saba ŵa kwinani juŵaliji ni mbale saba ŵaiche ni kuusalila, "Njise akuno, chinannosye kulamulikwa kwa jwankongwe jwachigwagwa jula, musi wautaŵikwe pa meesi gamajinji. **2** Mamwenye ŵa mchilambo ŵatesile nawo chikululu, nombe ŵakutama mchilambo akolelwe divai ja chigwagwa chakwe." **3** Nipele Mbumu jwa Akunnungu ŵanyigele ni katumetume ŵanongwesye mpaka mwilambo. Kweleko nammweni jwankongwe ali atemi pa chinyama chechejeu chegumbale meena ga kwatukana Akunnungu. Nombecho chaliji ni mitwe saba ni misengo likumi. **4** Ni jwankongwe jula ŵawete chiwalo cha sambalau ni chechejeu, ŵalisalesye ni indu yekolochekwe kwa sahabu ni maganga ga ndalama ni lulu. Nombejo ŵakamulile chikombe cha sahabu mu nkono wakwe, chachigumbele indu yaikuchima ni isambo ya usakwa wa chikululu chakwe. **5** Nombewo ŵalembekwe pa usyo wakwe liina lyanchitemela, "Babeli, musi waukulungwa, achikulugwe wa ŵachigwagwa ni wa yose yaikuchima pachilambo." **6** Nammweni jwankongwe jo ali akolelwe miasi ja ŵandu ŵa Akunnungu ni miasi ja ŵandu ŵaŵaulegwe kwa ligongo lya kwasalila ŵandu umboni wa

ngani ji Che Yesu. Panammweni nasimosile nnope. **7** Nambo katumetume jwa kwinani jula ŵamusisye une, “Ligongochi nkusimonga? Chinansalile indu yaisisiche ya jwankongwe jwatemi pachanya pa chinyama chachikwete mitwe saba ni misengo kumi. **8** Chinyama chachikali chimwachiweni chili chachijumi kundanda, sambano chiwile. Nambo pachiŴandi chakopoche mu Lisimbo lyangali mbesi nambo chajonanjikwe. Ŵandu ŵakutama pa chilambo chasimonje, elo, ŵandu wose ŵanganalembekwa meena gao mu chitabu cha umi chitandile kupagwa chilambo, chasimonje kuchiwona chinyama chichaliji chachijumi kundanda, ni kuwa nambo sambano chikukopochela sooni. **(Abyssos g12)** **9** “Pele lukusachilwa lunda ni umanyilisi. Jele mitwe saba jo, gali matumbi saba gaakutama jwankongwe pachanya pakwe. Jele mitwe saba jo jili mamwenye saba. **10** Pasikati ja ŵele mamwenye saba wo, mamwenye nsano amasile kuwa, jumo akulongosya ni jwine nganaŵe kwika, nambo pachaiche po chalongosye kwa katema kakajipi. **11** Ni chinyama chachikali chichaliji chachijumi kalakala, nambo sambano nganichikola umi sooni, ali mwenye jwa nane. Ni jwelejo ali jumo jwa aŵala saba, nombejo chaulajikwe. **12** “Ni misengo kumi jimwajiweni jili, ali mamwenye kumi ŵanganatande kutawala. Nambo chapegwe ulamusi wa kulongosya kwa katema kamo pe pamo ni chinyama chila. **13** Wose kumi chajilane nombewo chachimpa chinyama machili gao ni ulamusi wao wose wa kwatawala ŵandu. **14** Chamenyane ni Mwanangondolo, nambo Mwanangondolo pamo ni aŵala ŵaŵaaŵilasile ni kwasagula ŵaali ŵakukulupilichika, chiŵapunde ligongo jwele ali Ambuje jwa achambuje ni Mwenye jwa mamwenye.” **15** Nipele katumetume jwa kwinani ŵasalile une, “Meesi gamwagaweni

pepala paŵatemi jwachigwagwa jula, jili mipingo ja kila ngosyo ni kila chilambo ni kila chiŵecheto ni kila mitundu. **16** Misengo kumi jimwajiweni ni chinyama chila, chiŵachime jwakulaŵalaŵa. Chiŵasumule yose yalinayo ni kwaleka makonope, chaalye nyama ja chiilu chakwe ni kwatinisya kwa mooto. **17** Pakuŵa Akunnungu ŵatasile mmitima jao achila chakuchisaka kuti chitendekwe kuti ajilane achinsyene pe kuchipa chinyama chila ulamusi wakulongosya, mpaka pele maloŵe ga Akunnungu pachigamalile. **18** "Ni jwankongwe jumwambweni jula uli musi waukulungwa waukwalamula mamwenye ŵa pachilambo."

18 Pakumala yeleyo nammweni katumetume jwa kwinani jwine achitulukaga kutyochela kwinani, akwete ulamusi wekulungwa, ni kung'alima kwakwe chilambo chang'alime. **2** Nipele ŵanyanyisye kwa machili achitiji, "Ugwile, Babeli musi wekulungwa ugwile, utendekwe pakutama masoka ni mbumu sili syose syausakwa, utendekwe pakutama ijuni yose ya usakwa ni yaikuchima. **3** Pakuŵa ŵandu ŵa ilambo yose ŵakolelwe divai jakalipa ja chigwagwa cho. Nombe mamwenye ŵa pachilambo ŵatesile najo chikululu. Nombe ŵandu ŵa malonda ŵa pachilambo ŵapatile ipanje kutyochela ni machili ga tama jakwe ja kusaka kulisengwasya kwannope." **4** Nipele napilikene liloŵe line kutyochela kwinani lichitiji "Nkopoche kukwakwe ŵandu ŵangu! Nkaŵa chindu chimo mu sambi syakwe; Ntakupochela iputo yakwe. **5** Pakuŵa sambi syakwe siunjikene mpaka kwinani, ni Akunnungu aikumbuchile ileŵo yakwe. **6** Chimwatendele ilaila mpela iŵaitesile kwa ŵanyamwe, mwauchisye kaŵili kwa aila iŵatendele ŵane. Ngumbasye chikombe chakwe kaŵili chakung'wa chakalipa, mpela iŵatite pakumgumbalichisya mmwe. **7** Mwape masausyo ni ipetesi malinga ni mwakulikusya

ni kulipokasya kwakwe kwannope. Pakuŵa akuŵecheta muntima mwakwe, ‘Ngutawala nti mwenye jwankongwe! Nginima jwambwililwe ni jwannume, Une ngasasupuka namose kanandi’ **8** Kwa ligongo lyo iputiko yakwe tiiche pa lyuŵa limo pelyo, chiwa ni kusupuka ni sala. Kupunda ni gelego chajochekwe pa mooto pakuŵa Ambuje Akunnungu ŵakwalamula wo, akwete machili.” **9** Ni mamwenye ŵa pa chilambo ŵaŵatesile najo chigwagwa ni kupoka pampepe najo chalile ni kwalilila kwa malumbo pachaliwone lyosi lya kutinika kwakwe. **10** Chajime kwakutali pakugajogopa masausyo gakwe, achitiji, “Chanasa, chanasa kukwenu Babeli musi wekulungwa ni wauli ni machili! Pakuŵa kwa katema kamo pe kulamulikwa kwenu kuiche!” **11** Ŵa malondo ŵa pachilambo chalile ni kusupuka ligongo ngapagwa mundu jwakusuma malonda gao sooni, **12** ngapagwa sooni jwakusuma malonda ga sahabu ni feza ni maganga gandalama jajikulungwa ni lulu ni iwalo yeswela ni iwalo ya sambalau ni iwalo ya halili ni iwalo yechejeu, itela yose yakununjila uchenene, ni yoombo yose yekolochekwe ni misengo ja ndembo ni yose yesepekwe mu itela ya ndalama jajikulungwa, ni yoombo yose ya shaba ni ya chisyano ni yombo ya malumalu, **13** ni mdalasini ni iliki ni ubani ni mauta gambone ni divai ni mauta ga seituni ni utandi wambone ni ngano ni ng'ombe ni ngondolo ni falasi ni mutuka ja kukwekwelemya ni falasi ni achikapolo namose umi wa ŵandu. **14** Ŵandu ŵa malonda ŵala ŵansalile jwankongwe jula, “Indu yose ya kusalala imwasakaga mme nayo isoŵile, ni chipanje ni kulapikwa kummutwiche ni ngannyiwona sooni ng'o.” **15** Ŵandu ŵa malonda ŵaŵasichile ni jwelejo musi ula, chajime kwakutalika kwaligongo lya kogopa masausyo gakwe gakaika kwasimana ni ŵanyawo. **16** Chalile ni kulila kwamalumbo

achitiji, “Chanasa! Chanasa kwa au musi wekulungwa wu. Ŵasyoŵelele kuwala iwalo yeswela, ni ya sambalau ni yechejeu ni kuliilemba kwa indu yaikolochekwe kwa sahabu ni indu yekolochekwe kwa maganga ga ndalama jajikulungwa ni kuwala lulu! **17** Kwa katema kamo pe ipanje yejinji yanti jeji namuna ji ijonasiche.” Ŵakusilongosya meli ni ŵakwenda mu bahali ni ŵakupanganya masengo mu meli ni ŵandu wose ŵakutenda malonda kwa litala lya bahali ŵajimi kwakutalika. **18** Ŵaliweni lyosi lya musi wo ni kuti, “Ngapagwa kose musi wekulungwa mpela musi wu.” **19** Ŵalitasile luundu pa mitwe jao kulosya kulilasika kwao, ŵalisile kwa liloŵe ni kulila kwa malumbo achitiji “Kulaga! Kulaga kwa musi wekulungwa! Musi wati wose ŵaali ni ngalaŵa syasikulungwa syasikwenda mmeesi ŵasichile kutyochela ni ipanje yakwe yejinji. Nambo kwa katema kamo pe usoyesye indu yose.” **20** Nsangalale mmwe kwinani! Nsangalale ŵanyamwe ŵandu ŵa Akunnungu pamo ni achinduna ni ŵakulondola ŵa Akunnungu! Kwaligongo lya indu yaikopochele mmusi ula, pakuŵa Akunnungu aulamwile kwa ligongo lya ipanganyo yampanganichisye ŵanyamwe! **21** Nipele katumetume jwa kwinani jwali ni machili ŵanyakwile lisyago, ŵaliponyisye mu bahali achitiji, “Kwanti iyiyi musi wa Babeli ni uchijile pakugumulikwa kusyene ni ngasiuwoneka sooni. **22** Namose liloŵe lya ŵandu ŵakwimba ni liloŵe lya ing'wenyeng'wenye ni ŵakugomba ipeeta ni ŵakugomba mapenga ngasilipikanika sooni mwenumwe ng'o. Nombe fundi jwa masengo gagali gose ngasaoneka mwenumwe sooni ng'o namose lisegwe lya lisyago ngasilipikanika mwenumwe sooni ng'o. **23** Namose lilanguka lya lumuli ngasilumulika sooni mwenumwe ng'o. Liloŵe lya mlombela ni jwakulombwa ngasilipikanika sooni kukwenu ng'o.

Ŵamalonda ŵenu ŵaliji ni machili pachilambo ni usaŵi wenu walyungasisye ŵandu wose ŵa chilambo.” **24** Wele musi wa Babeli walamulikwe kwa ligongo mu nkati mwakwe jawoneche miasi ja ŵakulondola ŵa Akunnungu ni ŵandu ŵa Akunnungu ni miasi ja aŵala wose ŵawaulajikwe pachilambo.

19 Pagamasile gelego napilikene lilowe kutyochela kwinani mpela lilowe lyekulungwa lya mpingo wa ŵandu ŵajinji lichitiji, “Alapikwe Akunnungu! Ukulupusyo ni ukulu ni machili ili ya Akunnungu ŵetu. **2** Ulamusi wakwe uli wa usyene ni wagoloka. Anlamwile jwankongwe jwachigwagwa jwakumanyika nnope, juŵachinyenjile chilambo ni chikululu chao. Akunnungu annagasisye kwaligongo lya kwaulaga ŵakutumichila ŵao!” **3** Nombewo kaaŵili ŵatite, “Alapikwe Akunnungu! Lyosi lya mooto waukutinisya musi ula likukwela mwinani mowa gose pangali mbesi!” **(aiōn g165)** **4** Ni achakulungwa ishilini na nne ŵala ni yepanganyikwe yejumi ncheche ŵaligwisisye manguku ni kwapopelela Akunnungu ŵakutama pa chitengu cha umwenye. Ŵatite, “Eloo! Alapikwe Akunnungu!” **5** Nipele lilowe lyakopochele pa chitengu cha umwenye lichitiji, “Mwalape Akunnungu ŵetu mwanya achikapolo ŵakwe wose, ŵanyamwe ŵankwajogopa ŵelewo, achakulungwa ni achanandi!” **6** Nipele napilikene lilowe mpela lilowe lya mpingo wa ŵandu ŵajinji sooni mpela ila lilowe lya meesi gamanjinji gagakwilima ni sooni mpela ila lilowe lya ilindimo ichitiji, “Alapikwe Akunnungu! Pakuŵa Ambuje Akunnungu ŵetu, ŵa Ukombole wose ali Mwenye. **7** Ayaga tusengwe ni kusangalala, twakusye Akunnungu kwa ukulu wakwe, pakuŵa ulombela wa Mwanangondolo uiche ni mwali jwaulombela ali chile. **8** Mwali jwaulombela jo akundikwe kuwala chiwalo chachikunyesima nnope.” Pakuŵa chiwalo

chachikunyesima cho gali masengo gambone ga ŵandu ŵa Akunnungu. **9** Pelepo katumetume jwa kwinani ŵaasalile une, “Nnembe gelega: Akwete upile ŵelewo ŵaŴilanjikwe ku chakulya cha ulombela wa Mwanangondolo.” ŴAsalile sooni, “Agaga gali malowe ga usyene ga Akunnungu. **10** None naligwisisye manguku paujo pa makongolo gakwe kuti naapopelele.” Nambo ŵasalile, “Ngasintenda yeleyo, uneji ndili jwakutumichila jwa Akunnungu mpela mmwe ni mpela achinjenu ŵakuukulupila umboni nkati usyene uŵauunukwile Che Yesu. Usyene uŵauunukwile Che Yesu wo ukutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu jwakwakamuchisya ŵandu kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu.” **11** Pelepo nakuweni kwinani kweuguche, nombeko kwana falasi jwanswela. Ni jwakwesile pachanya pakwe akuŵilanjikwa Jwakukulupilichika ni Jwausyene, sooni akwalamula ŵandu ni kumenyana ngondo kwa litala lyambone paujo pa Akunnungu. **12** Meeso gao galiji mpela lilamba lya mooto, ni pantwe pao ŵawete indu yejinji mpela singwa sya chimwenye. Akwete liina lyalembechekwe lyangakulimanyilila jwine akaŵe asyene wo. **13** ŴAwasile chiwalo chetoŵelele mmiasi, ni liina lyao likuŵilanjikwa, “Liloŵe lya Akunnungu.” **14** Ni mipingo ja ŵandu ŵangondo ŵa kwinani jankuiye jichikwelaga falasi ŵaswela ni kuwala iwalo yakunyesima nnope. **15** Ni mu kang'wa mwao likutyochela lipanga lyakutema kuti ŵapute ŵandu ŵa ilambo yose. Nombejo chalongosye kwa nkongojo wa chisyano. Nombejo chiŵakasanye ŵandu nti mundu jwakuminya sabibu peuto pakuminyila divai ja lutumbilo lwekulu lwa Akunnungu ŵaali ni Ukombole. **16** Mu chakuwala chakwe ni mchiiga chakwe lilembekwe liina lyalikuti “Mwenye jwa mamwenye ni Ambuje jwa achambuje.” **17** Nipele nammweni

katumetume jwa kwinani ali ajimi pa lyuŵa. Ŵanyanyisye ni kuisalila ijuni yose iyagulukaga mwinani, “Njise! Ni kusongangana pamo ku chakulya chachikulu cha Akunnungu. **18** Njise kunlye iilu ya mamwenye ni ya achakulu ŵa ngondo ni ya ŵandu ŵa machili ni ya falasi ni ŵakukwela falasi ŵao, njise kundye iilu ya ŵandu wose ŵanganataŵikwa ni achikapolo, ŵakuchimbichikwa ni ŵangakuchimbichikwa.” **19** Nipele nachiweni chinyama pamo ni mamwenye ŵa mchilambo ni ŵandu ŵao ŵa ngondo ali asongangene pamo kuti amenyane ni juŵatemi pa falasi jwanswela pamo ni ŵandu ŵa ngondo ŵakwe. **20** Nambo chinyama chila chakamwilwe pamo ni jwakulondola jwa unami juŵapangenye imanyisyo peuto pa ŵanyawo. Kwayele imanyisyo yo yalyungesye ŵandu ŵaŵaliji ni alama ja chinyama chila ni kuchipopelela chinyago chakwe. Chinyama chila ni jwakulondola jwa unami, wose ŵaŵili ŵaponyekwe ali ŵajumi mu litanda lya mooto lyaligumbele maganga ga baluti gagakukolela. **(Limnē Pyr g3041 g4442)** **21** Ŵandu ŵa ngondo ŵakwe ŵaulajikwe ni lipanga lilyatyosile nkang'wa mwa juŵatemi pa falasi jwanswela. Ni ijuni yose yajikwite kwa minou ja aŵala ŵaŵaulajikwe.

20 Nipele nammweni katumetume jwa kwinani achiikaga kutyochela kwinani mu nkono wakwe akamulile chiugulilo cha Lisimbo lyangali mbesi pamo ni unyolo wekulungwa. **(Abyssos g12)** **2** Ŵalikamwile lijoka, alila lijoka lya kalakala lyalikuŵilanjikwa Jwachigongomalo pane Shetani ni kulitaŵa minyolo kwa yaka elufu moja. **3** Katumetume jwa kwinani ŵaliponyele lijoka mu Lisimbo lyangali mbesi, ŵaugele nnango wa kwinjilila kweleko ni ŵaŵisile chimatilo kuti akakombola sooni kwalyungasya ŵandu ŵa ilambo mpaka pachiimale yaka elufu moja. Nambo pachiimale yele yaka chasachilwe kugopolekwa

sooni kwa katema kakajipi. **(Abyssos g12)** **4** Nipele naiweni itengu ya umwenye ni ŵandu ŵatemi mwelemo, ŵele ŵandu ŵapegwile ukombole wa kulamula. Nasiweni mbumu sya ŵandu ŵaŵakatikwe mitwe ligongo ŵaliji nkwasalila ŵandu ŵane umboni wa ngani ji Che Yesu ni kulalichila LiloŴe lya Akunnungu. Aŵaŵa nganachipopelela chinyama ni chinyago chakwe atamuno nganatagwa chimanyililo pa usyo pao namose mmakono gao. Sooni ŵapegwilwe umi, ni ŵatawele pamo ni Kilisito yaka elufu moja. **5** Ŵandu ŵane ŵaŵasigele mwa ŵaŵawile nganapegwa umi mpaka imalile yaka elufu moja. Aku ni kusyuka kwaandanda. **6** Akwetenje upile, sooni mmbaya kukwawo ŵandu wose ŵa Akunnungu aŵala ŵaali nkusyuka kwaandanda ku. Chiwa chaaŵili ngachikola machili pachanya pao, chaaŴe ŵambopesi ŵa Akunnungu ni ŵa Kilisito, nombewo chalongosye pamo nawo nti mamwenye kwa yaka elufu moja. **7** Katema pachimalile yaka elufu moja, Shetani chaugulikwe mkutaŵikwa kwakwe. **8** Nombejo pachakopoche chatande kwalambusya ŵandu ŵapwilingene kila mbande ja pachilambo, ŵandu wo akuŵilanjkwa Gogi ni Magogi. Shetani chiŵasonganganye pamo kwaligongo lya ngondo. Nombewo chaaŴe achajinji mpela nsanga wa kumbwani. **9** Ŵapite mchilambo chose, ŵalisyungwile likambi lya ŵandu ŵa Akunnungu ni musi waunonyelwe ni Akunnungu. Nambo watulwiche mooto kutyochela kwinani ni kwatinisya. **10** Nipele, Jwaulamba juŵalambusyaga ŵandu jula ŵaponyekwe mu litanda lya maganga ga baluti gagakukolela, ni mwelemo mwana chinyama chachikali ni jwakulondola jwa unami, ni wose chasauswe muusi ni chilo, moŴa gose pangali mbesi. **(aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442)** **11** Nipele nachiweni chitengu cha umwenye chachikulungwa cheswela ni ajula

juŵatemi pa chitengu cho. Kwinani ni chilambo yatisile paujo pao ni nganilipagwa liuto kwa ligongo lyao. **12** None naweni ŵandu ŵaŵaliji awile achakulungwa ni achanandi ali ajimi paujo pa chitengu cha umwenye, ni itabu ili iugulikwe. Ni chitabu chiine chaugulikwe chele ni chitabu cha umi. Ŵandu ŵaŵaliji awile ŵalamulikwe malinga ni ipanganyo yao, mpela yaitite kulembekwa mu itabu. **13** Bahali jakopwesye ŵandu ŵaŵaliji awile ŵaŵaliji nkati mwakwe, chiwa ni kwiuto kwa ŵandu ŵawile kwakopwesye ŵandu ŵaŵaliji awile ŵaŵaliji nkati mwao. Jwalijose ŵalamulikwe malinga ni ipanganyo yakwe. **(Hadēs g86) 14** Nipele chiwa ni kwiuto kwa ŵandu ŵawile yaponyekwe mu litanda lya mooto. Lyele litanda lya mooto lyo lili chiwa chaaŵili. **(Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15** Mundu jwalijose jwangawoneka liina lyakwe kulembekwa mu chitabu cha umi, ŵaponyekwe pa litanda lya mooto. **(Limnē Pyr g3041 g4442)**

21 Nipele nakuweni kwinani kwa sambano ni chilambo cha sambano. Pakuŵa kwinani kwaandanda ni chilambo cha ndanda ipiite, ni bahali nganijipagwa sooni. **2** None nauweni musi wauswela, Yelusalemu ja sambano, uchitulukaga kutyochela kwinani kwa Akunnungu uli uŵichikwe chile, mpela mwali jwaulombela jwaŵichikwe chile kwa ŵankwakwe. **3** Napilikene lilowe lyekulungwa kutyochela pa chitengu cha umwenye lichitiji, “Nnole! Kumusi kwa Akunnungu kuli pasikati ja ŵandu! Nombewo chatame pasikati ja ŵanyawo nombe ŵanyawo chaaŵe ŵandu ŵakwe. Akunnungu asyene chatame nawo ni chaaŵe Akunnungu ŵao. **4** Ŵelewo chiŵasyule misosi jao jose. Chiwa ngachipagwa sooni, atamuno ngaipagwa ipetesi, atamuno kulila, atamuno masauko sooni, pakuŵa indu yose ya kalakala ipiite!” **5** Nipele jwakutama pa chitengu cha umwenye

jula ŵawêchete, “Nnole! Yose nguipanganya ya sambano.” Sooni ŵasalile, “Nnembe indu yi, pakuŵa aga malowe gali gakukulupilichika ni gasyene!” **6** Nipele ŵasalile, “Gamasile! Une ndili Alufa ni Omega, yaani, Jwakuitandisya indu yose ni Jwakumalichisya indu yose. Jwakwete njota chinaape meesi ga kung'wa kutyochela mu uliŵa wa meesi ga umi pangali malipilo. **7** Juchapunde chapochele gelega, ni une chime Akunnungu jwao, nombejo chaaŵe mwanangu. **8** Nambo ŵandu ŵa woga ni ŵandu ŵangakukulupilila ni ŵandu ŵa wamba ni ŵa kuulaga ni ŵandu ŵa chigwagwa ni ŵandu ŵa usaŵi ni ŵandu ŵakuchipopelela chinyago ni ŵandu ŵa umani wose, liuto lyao lili litanda lya maganga gaakukolela mooto, chele chili chiwa chaaŵili.” **(Limnē Pyr g3041 g4442)** **9** Nipele jumo jwa achikatumetume ŵa kwinani saba jwali ni mbale saba syasigumbele iputiko saba ya mbesi ŵaiche ni kuusalila, “Njise! Ni une chinannosye mwali jwaulombela, ŵankwakwe Mwanangondolo.” **10** Nipele Mbumu jwa Akunnungu ŵanongwesye ni katumetume jwa kwinani jo ŵanyigele mpaka kuchikwesya chachileu. Ŵanosisye musi weswela yaani Yelusalemu uchitulukaga kutyochela kwinani kwa Akunnungu, **11** uching'alimaga kwa ukulu wa Akunnungu. Musi wo kung'alima kwakwe kukulandana ni lilanguka lya liganga lya ndalama jekulungwa lyalikuŵilanjikwa yaspi, lyalikuchenga mpela lindala. **12** Sooni musi wo waliji ni likumba lyalileu ni lyalikulungwa, lilyaliji ni minango kumi na mbili, ni kila nnango umo wagosekwe ni katumetume jwa kwinani. Ni pachanya pa kila nnango palembekwe liina limo mwa meena ga ngosyo kumi na mbili sya ŵandu ŵa ku Isilaeli. **13** Mbande syose syaliji ni minango jitatu, kulikukopoka lyuŵa kwana minango jitatu ni kumpoto kwana minango jitatu ni kulikutiŵila lyuŵa

kwana minango jitatu ni kulujenda kwana minango jitatu. **14** Likumba lya wele musi lyataŵikwe pachanya misingi ja maganga kumi na mbili ni pa misingi jo galembekwe meena ga achinduna kumi na mbili ŵa Mwanangondolo. **15** Katumetume jwa kwinani juŵaŵechetaga none ŵaliji ni chitela cha kupimila chachikolochekwe ni sahabu, kuti akombole kuupima musi ni minango jakwe ni makumba gakwe. **16** Nipele musi ula waliji ni mbande ncheche syakulandana, uleu ni mapana gakwe yalandene, ŵaupimile musi ula kwa chitela chakwe, uleu ni wipi ni lisusa, mpela maili elufu moja na mia tano. **17** Katumetume jwa kwinani jula ŵapimile likumba lya musi ula, lyaliji makono sitini kwa chipimo chiŵasyoŵelele ŵandu. **18** Lyele likumba lyaliji litaŵikwe kwa maganga gamachejeu ga ndalama jekulungwa gagakuŵilanjikwa yasipi ni musi usyene waliji utaŵikwe ni sahabu jambone, jajikuchenga mpela lindala. **19** Maganga gagataŵile nsingi wa likumba lyo kusyungula musi gakolochekwe ni maganga ga ndalama. Nsingi waandanda wataŵikwe kwa maganga gamachejeu gagali mpela maganga ga yasipi, ni nsingi waŵili waliji wa maganga ga safilo ni nsingi waatatu wa maganga ga kalikedoni ni nsingi waancheche wa maganga ga sumalidi, **20** nsingi wa nsano waliji wa salidoniki ni nsingi wa sita waliji wa akiki ni nsingi wa saba waliji wa kilisolito ni nsingi wa nane waliji wa sabalajadi ni nsingi wa tisa waliji wa manjano ni nsingi wa kumi waliji wa kilisopiloso ni nsingi wa kumi na moja waliji wa yasinto ni nsingi wa kumi na mbili waliji wa ametisito. **21** Ni minango jajikulungwa kumi na mbili jila, kila umo wakolochekwe kwa lulu jimo. Litala lyekulungwa lya musi lyakolochekwe kwa sahabu jambone jajikuchenga mpela lindala. **22** Mmusi ula nganinajiwona Nyuumba ja Akunnungu,

pakuŵa Ambuje Akunnungu ŵa Ukombole ni Mwanangondolo alinji pelepo, kwayele Nyuumba ja Akunnungu ngajikusachilwa. **23** Nipele mu musi mo ngamukusachilwa lyuŵa liŵale atamuno lwesi, pakuŵa ukulu wa Akunnungu ukwalanguchisya kwa lumuli lwakwe lwaluli Mwanangondolo. **24** Ŵandu ŵa ilambo chatame mu lyele lilanguka ni mamwenye ŵa ilambo yose chauichisye musi wo ukulu. **25** Minango jekulungwa ja musi ula ngajiugalikwa kose, pakuŵa ngachipagwa chilo. **26** Ŵandu wose ŵa ilambo chaiichisye ukulu ni luchimbichimbi mmusi mo. **27** Nambo chachili chose chakunyakala ngachijinjila mwelemo ng'o, atamuno mundu jwalijose jwakuintendekanya yakuchima pane ya unami. Nambo chajinjile aŵala pe ŵaŵalembekwe meena gao mu chitabu cha umi cha Mwanangondolo.

22 Nipele katumetume jwa kwinani ŵaanosisye lusulo lwa meesi gagakwikanago umi gagakung'alima mpela lindala, gachityochelaga pa chitengu cha umwenye wa Akunnungu ni Mwanangondolo. **2** Lwele lusulo, meesi gakwe gajilimaga pa mbindikati ja litala lyalikulungwa lya musi. Mwingulugulu litanda paliji ni chitela cha umi chachikusogola isogosi mala kumi na mbili pachaka, ni masamba gakwe gali ntela wa kwalamya ŵandu ŵa ilambo yose. **3** Ngapagwa chindu chachilichose chachilwesekwe ni Akunnungu chachichiwoneche pa musi wo. Chitengu cha umwenye wa Akunnungu ni cha Mwanangondolo chichiŵe mu wele musi, ni ŵakutumichila ŵakwe Akunnungu chiŵapopelele. **4** Nombewo chiŵawone ku meeso kwakwe ni liina lyao chililembekwe pa usyo pao. **5** Chilo ngachipagwa sooni, atamuno ngaasaka lulanga lwa lumuli pane lyuŵa, pakuŵa Ambuje Akunnungu chiŵaalanguchisye, nombewo chalongosye nti mamwenye moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali

mbesi. **(aiōn g165)** **6** Nipele katumetume jwa kwinani ŵasalile une, “Maloŵe ga gali gausyene ni gakulupilichika. Ambuje Akunnungu ŵakwapa Mbumu jwakwe ŵakulondola, ŵantumile katumetume jwao jwa kwinani ŵalosye ŵakutumichila ŵao indu yaikusachilwa ikopochele pangakaŵa.” **7** Che Yesu akusala, “Mpilikane! Ngwika chitema! Jwana upile jwelejo jwakugakamulichisya maloŵe ga kulondola gagali mu chitabu chi.” **8** Une che Yohana, ni junaipilikene ni kwiwona yele indu yo. Panamasile kupilikana ni kwiwona, naligwisisye pa makongolo ga jwele katumetume jwa kwinani juŵanosisye une yele indu yo, ni nasachile kwapopelela. **9** Nambo ŵelewo ŵasalile une, “Nkatenda yeleyo! Une ndili jwakutumichila mpela mmwe ni achapwenu ŵakulondola ni wose ŵakwitichisya utenga wauli mu chitabu chi. Mwapopelele Akunnungu!” **10** Sooni ŵasalile une, “Maloŵe ga kulondola gagali mu chitabu chi nkagasisa mpela chantemela, pakuŵa katema ka kumalichikwa kwakwe kaŵandichile. **11** Sambano jwakutendekanya yangalimate ajendelechele kutenda yangalimate ni jwausakwa apunde kutendekanya ya usakwa. Ni jwakutendekanya yaili yambone apunde kutendekanya yaili yambone ni jwali jwanswela apunde kuŵa jwanswela.” **12** Che Yesu ŵatite, “Mpikane! Ngwika chitema ni mituuka jichinampe jwalijose mwenumwe malinga ni masengo gakwe. **13** Une ndili Alufa ni Omega, Jwandanda ni Jwambesi, Junguitandisya indu yose ni Junguiichisya kumbesi.” **14** Akwete upile ŵele ŵakuchapa yakuwala yao, kuti akundikwe kwinjila mminango ja musi ni kulya isogosi ya chitela cha umi. **15** Nambo ŵandu ŵakuitendekanya yangalumbana ŵaali mpela mbwa, ni ŵasaŵi ni ŵandu ŵa chigwagwa ni ŵandu ŵa kuulaga ni ŵandu ŵakuipopelela inyago ni wose ŵaikwanonyela kuŵecheta ya unami, ngaajinjila

ng'o mu musi wo. **16** “Une, Che Yesu, nantumile katumetume
jwa kwinani jwangu kusala ngani si, mu mipingo ja ŵandu
ŵakunkulupilila Kilisito. Uneji ndili jwa uŵelesi u che Daudi, ndili
ndondwa ja ng'andu jajikung'alima.” **17** Mbumu jwa Akunnungu
ni mwali jwaulombela akuti, “Njise!” Jwakugapilikana maloŵe ga,
akusachilwa asale, “Njise!” Ni mundu jwakwete njota, ajise, ni
mundu jwakusaka meesi gagali ni umi ajigale pangali malipilo.
18 Une che Yohana ngwajamuka wose ŵakuupilikanila umboni
wa maloŵe ga kulondola gagali mu chitabu chi: Mundu jwalijose
juchajonjechesye chindu chachili chose mu yelei, Akunnungu
chiŵalagasye kwa iputiko yailembekwe mwelemu. **19** Mundu
jwalijose atyosyaga liloŵe lyalililyose mmaloŵe ga ngani sya
kulondola gagali mu chitabu chi, Akunnungu chiŵasumule liunjili
lyakwe lya chitela cha umi ni kulityosya liuto lyakwe mmusi
weswela, aula waulembekwe mu chitabu chi. **20** Che Yesu
jwakusala nkati ngani ji, akuti ili isyene, “Eloo, ngwika chitema.”
Eloo! Njise Ambuje Che Yesu! **21** Ngunsachila umbone wa
Ambuje uŵe ni ŵanyamwe wose. Eloo.

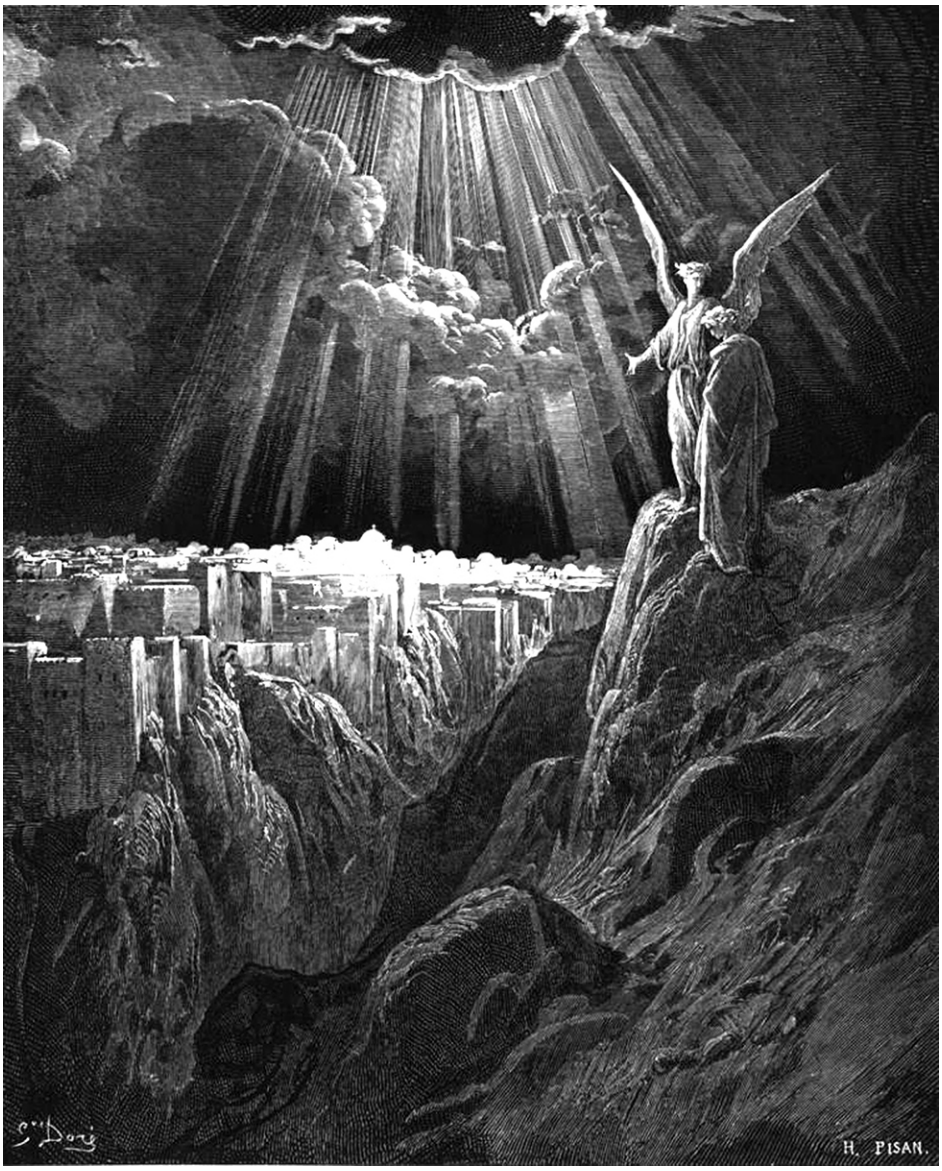

None nauweni musi wauswela, Yelusalemu ja sambano, uchitulukaga kutyochela kwinani kwa Akunnungu uli uŵichikwe chile, mpela mwali jwaulombela jwaŵichikwe chile kwa ŵankwakwe. Napilikene lilowe lyekulungwa kutyochela pa chitengu cha umwenye lichitiji, "Nnole! Kumusi kwa Akunnungu kuli pasikati ja ŵandu! Nombewo chatame pasikati ja ŵanyawo nombe ŵanyawo chaaŵe ŵandu ŵakwe. Akunnungu asyene chatame nawo ni chaaŵe Akunnungu ŵao.

Chiunukuko 21:2-3

Reader's Guide

Ciyawo at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Ciyawo at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12
Greek: proper noun, place
Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses
Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126
Greek: adjective
Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6
Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165
Greek: noun
Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses
Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166
Greek: adjective
Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses
Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653
Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular
Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32
Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possiblity, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067
Greek: proper noun, place
Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses
Meaning:
Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86
Greek: proper noun, place
Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses
Meaning:
Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442
Greek: proper noun, place
Usage: Phrase 5 times in the New Testament
Meaning:
Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585
Hebrew: proper noun, place
Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses
Meaning:
The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020
Greek: proper noun, place
Usage: 1 time in 2 Peter 2:4
Meaning:
Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Chiyawo---Yao/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luka 8:31
Ŵaloma 10:7
Chiunukuko 9:1
Chiunukuko 9:2
Chiunukuko 9:11
Chiunukuko 11:7
Chiunukuko 17:8
Chiunukuko 20:1
Chiunukuko 20:3

aïdios

Ŵaloma 1:20
Yuda 1:6

aiōn

Matayo 12:32
Matayo 13:22
Matayo 13:39
Matayo 13:40
Matayo 13:49
Matayo 21:19
Matayo 24:3
Matayo 28:20
Maliko 3:29
Maliko 4:19
Maliko 10:30
Maliko 11:14
Luka 1:33
Luka 1:55
Luka 1:70
Luka 16:8
Luka 18:30
Luka 20:34
Luka 20:35
Yohana 4:14
Yohana 6:51
Yohana 6:58
Yohana 8:35
Yohana 8:51
Yohana 8:52
Yohana 9:32
Yohana 10:28
Yohana 11:26
Yohana 12:34
Yohana 13:8
Yohana 14:16
Masengo 3:21
Masengo 15:18
Ŵaloma 1:25
Ŵaloma 9:5
Ŵaloma 11:36
Ŵaloma 12:2
Ŵaloma 16:27
1 Ŵakolinto 1:20
1 Ŵakolinto 2:6
1 Ŵakolinto 2:7
1 Ŵakolinto 2:8
1 Ŵakolinto 3:18
1 Ŵakolinto 8:13
1 Ŵakolinto 10:11
2 Ŵakolinto 4:4
2 Ŵakolinto 9:9
2 Ŵakolinto 11:31
Ŵagalatia 1:4
Ŵagalatia 1:5
Ŵaefeso 1:21
Ŵaefeso 2:2
Ŵaefeso 2:7
Ŵaefeso 3:9
Ŵaefeso 3:11
Ŵaefeso 3:21
Ŵaefeso 6:12
Ŵafilipi 4:20
Ŵakolosai 1:26
1 Timoseo 1:17
1 Timoseo 6:17
2 Timoseo 4:10
2 Timoseo 4:18
Tito 2:12
Ŵaebulania 1:2
Ŵaebulania 1:8
Ŵaebulania 5:6
Ŵaebulania 6:5
Ŵaebulania 6:20
Ŵaebulania 7:17
Ŵaebulania 7:21
Ŵaebulania 7:24
Ŵaebulania 7:28
Ŵaebulania 9:26
Ŵaebulania 11:3
Ŵaebulania 13:8
Ŵaebulania 13:21
1 Petulo 1:23
1 Petulo 1:25
1 Petulo 4:11
1 Petulo 5:11
2 Petulo 3:18
1 Yohana 2:17
2 Yohana 1:2
Yuda 1:13
Yuda 1:25
Chiunukuko 1:6
Chiunukuko 1:18
Chiunukuko 4:9
Chiunukuko 4:10
Chiunukuko 5:13
Chiunukuko 7:12
Chiunukuko 10:6
Chiunukuko 11:15
Chiunukuko 14:11
Chiunukuko 15:7
Chiunukuko 19:3
Chiunukuko 20:10
Chiunukuko 22:5

aiōnios

Matayo 18:8
Matayo 19:16
Matayo 19:29
Matayo 25:41
Matayo 25:46
Maliko 3:29
Maliko 10:17
Maliko 10:30
Luka 10:25
Luka 16:9
Luka 18:18
Luka 18:30
Yohana 3:15
Yohana 3:16
Yohana 3:36
Yohana 4:14
Yohana 4:36
Yohana 5:24
Yohana 5:39
Yohana 6:27
Yohana 6:40
Yohana 6:47
Yohana 6:54
Yohana 6:68

Yohana 10:28
Yohana 12:25
Yohana 12:50
Yohana 17:2
Yohana 17:3
Masengo 13:46
Masengo 13:48
Ŵaloma 2:7
Ŵaloma 5:21
Ŵaloma 6:22
Ŵaloma 6:23
Ŵaloma 16:25
Ŵaloma 16:26
2 Ŵakolinto 4:17
2 Ŵakolinto 4:18
2 Ŵakolinto 5:1
Ŵagalatia 6:8
2 Ŵasesalonike 1:9
2 Ŵasesalonike 2:16
1 Timoseo 1:16
1 Timoseo 6:12
1 Timoseo 6:16
2 Timoseo 1:9
2 Timoseo 2:10
Tito 1:2
Tito 3:7
Filimoni 1:15
Ŵaebulania 5:9
Ŵaebulania 6:2
Ŵaebulania 9:12
Ŵaebulania 9:14
Ŵaebulania 9:15
Ŵaebulania 13:20
1 Petulo 5:10
2 Petulo 1:11
1 Yohana 1:2
1 Yohana 2:25
1 Yohana 3:15
1 Yohana 5:11
1 Yohana 5:13
1 Yohana 5:20
Yuda 1:7
Yuda 1:21
Chiunukuko 14:6

eleēsē

Ŵaloma 11:32

Geenna

Matayo 5:22
Matayo 5:29
Matayo 5:30
Matayo 10:28
Matayo 18:9
Matayo 23:15
Matayo 23:33
Maliko 9:43
Maliko 9:45
Maliko 9:47
Luka 12:5
Yakobo 3:6

Hadēs

Matayo 11:23
Matayo 16:18
Luka 10:15
Luka 16:23
Masengo 2:27
Masengo 2:31
1 Ŵakolinto 15:55
Chiunukuko 1:18
Chiunukuko 6:8
Chiunukuko 20:13
Chiunukuko 20:14

Limnē Pyr

Chiunukuko 19:20
Chiunukuko 20:10
Chiunukuko 20:14
Chiunukuko 20:15
Chiunukuko 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Petulo 2:4

Questioned

2 Petulo 2:17

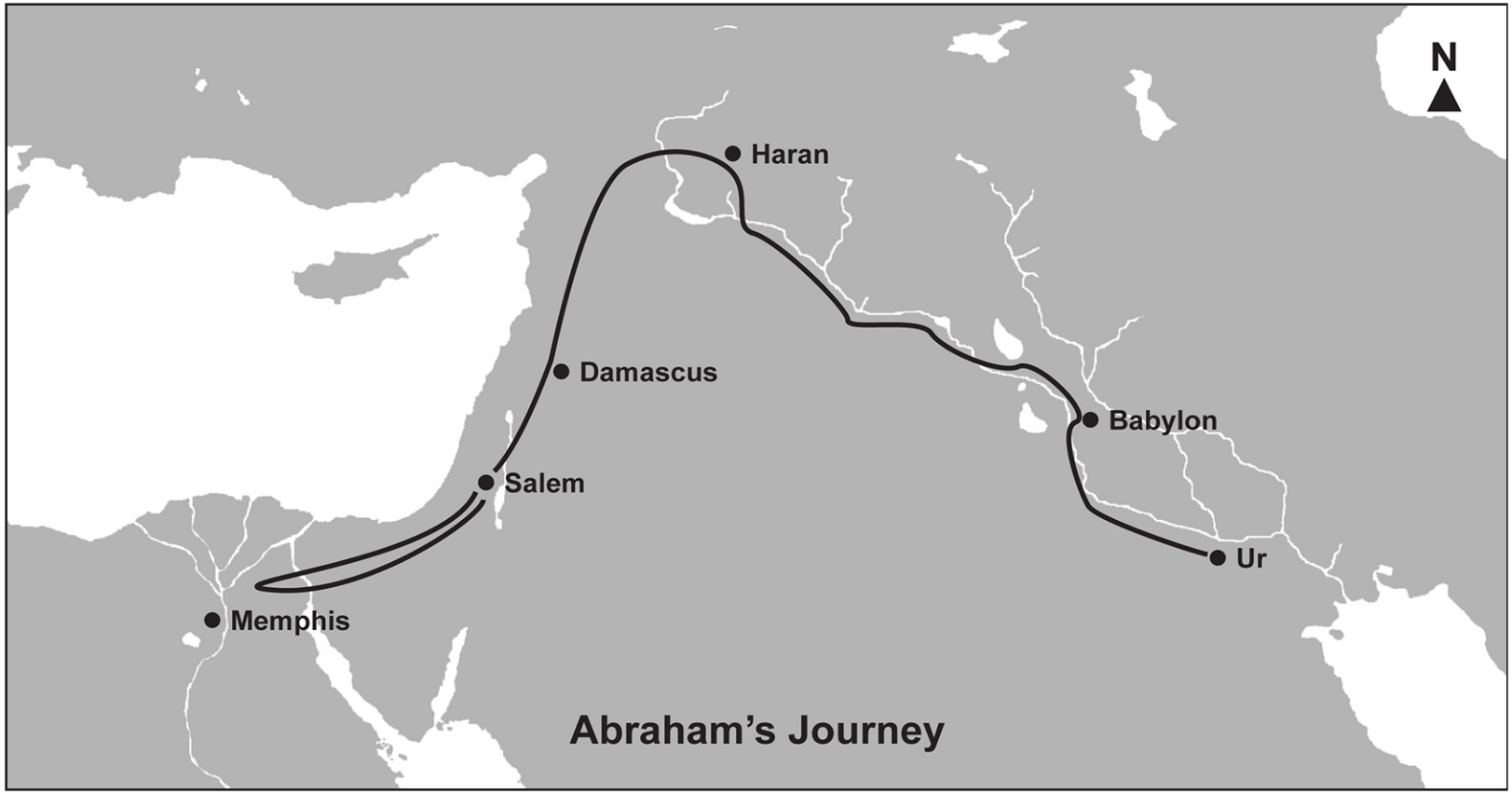

Kwa chikulupi, che Iblahimu ŵanjitichisye Akunnungu apala paŵaŵilanjikwe ajaule ku chilambo chiŵalanjikwe ni Akunnungu kuti chiŵe chao. Ŵatyosile pa chilambo chao ni kwaula kwiuto kwanganakumanyililа. - Ŵaebulania 11:8

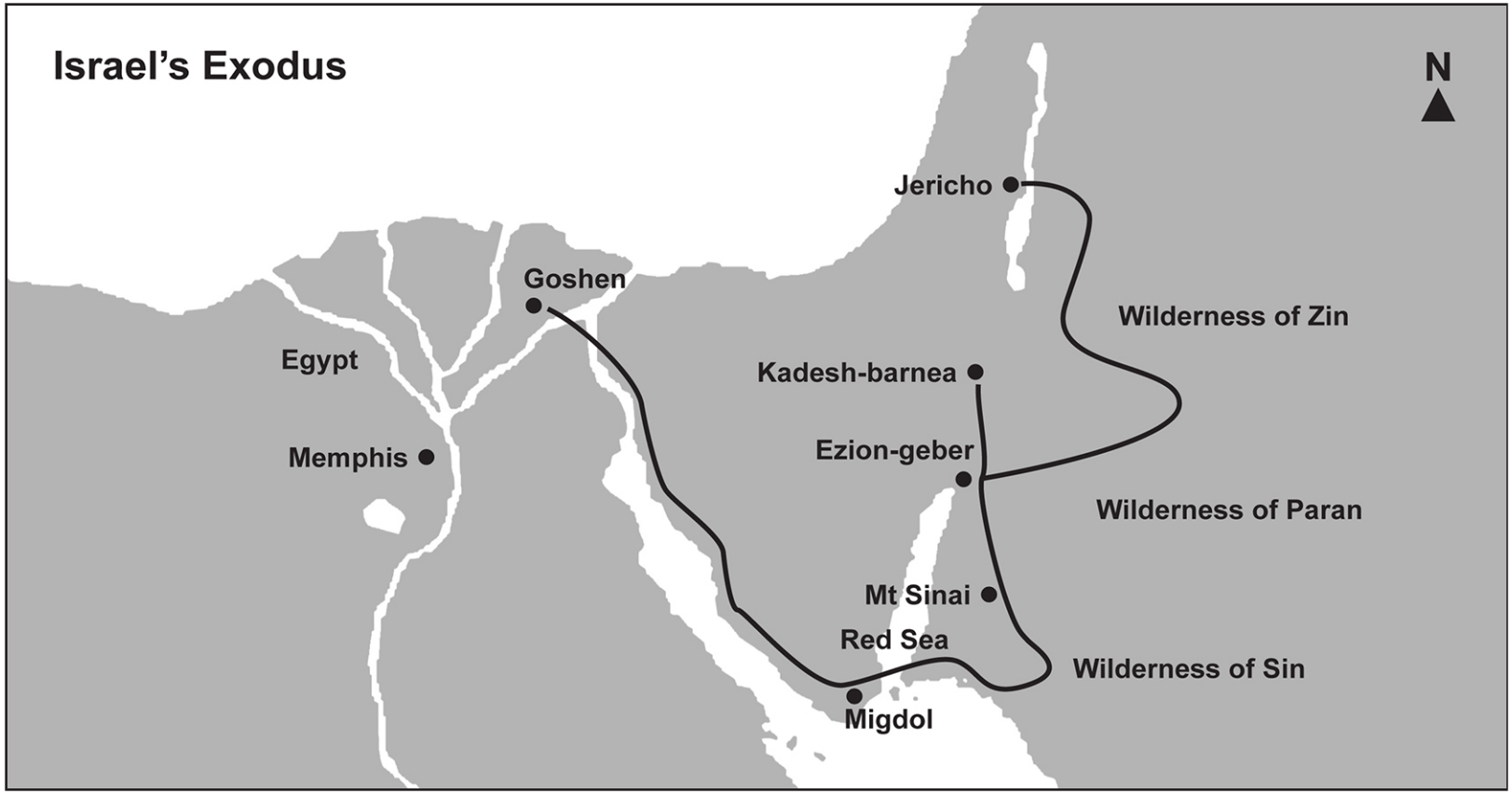

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

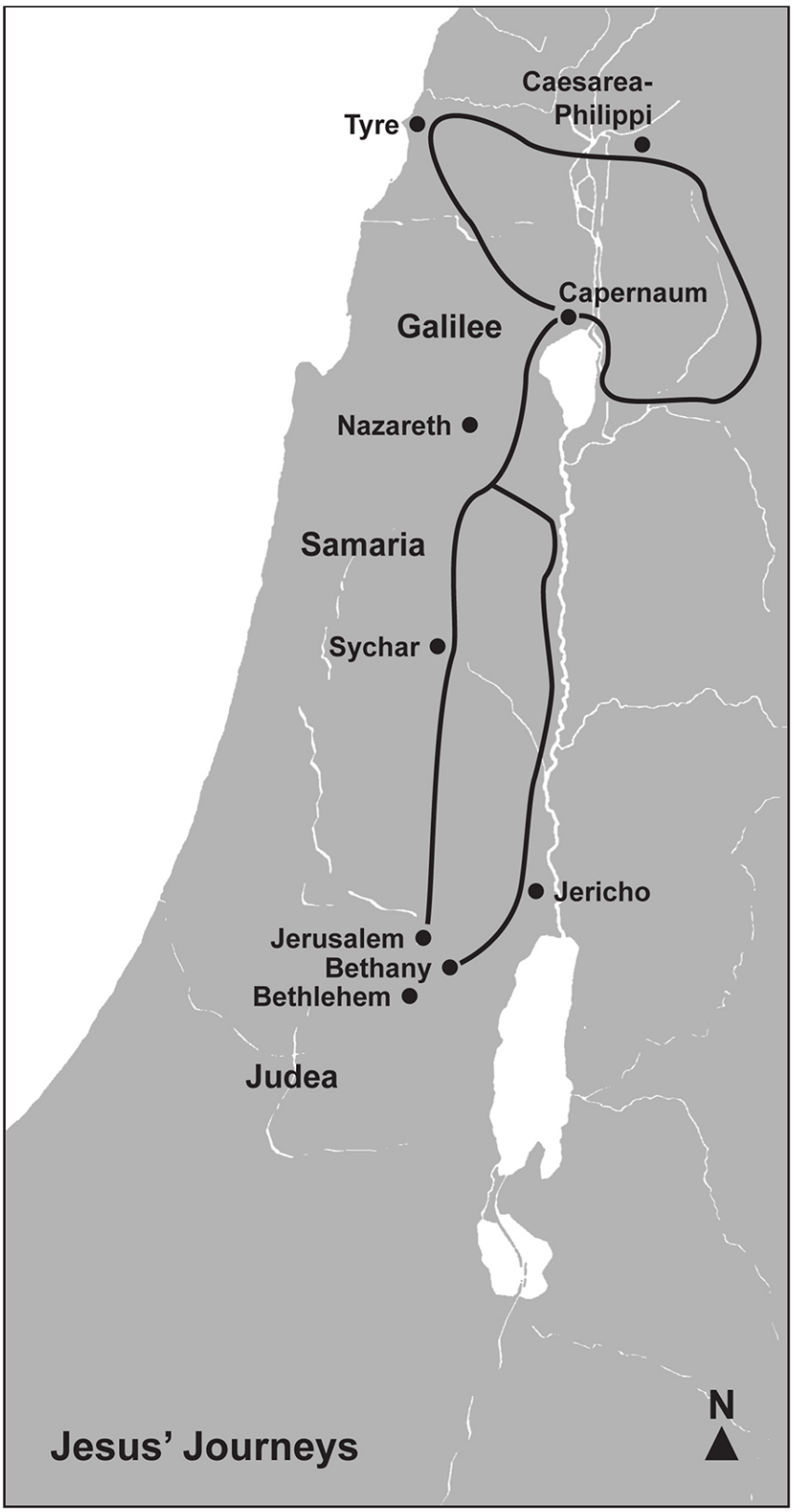

Pakuŵa Mwana jwa Mundu nganaika kukutumichilwa, nambo aiche kukutumichila ni kuutyosya umi wao kwa kwawombola ŵandu ŵajinji. - Maliko 10:45

Une che Paolo, jwakutumichila ju Che Yesu Kilisito, nguchilemba chikalata chi. Akunnungu amilasile me nduna ni asagwile naalalichile ŵandu Ngani jao Jambone. - Ŵaloma 1:1

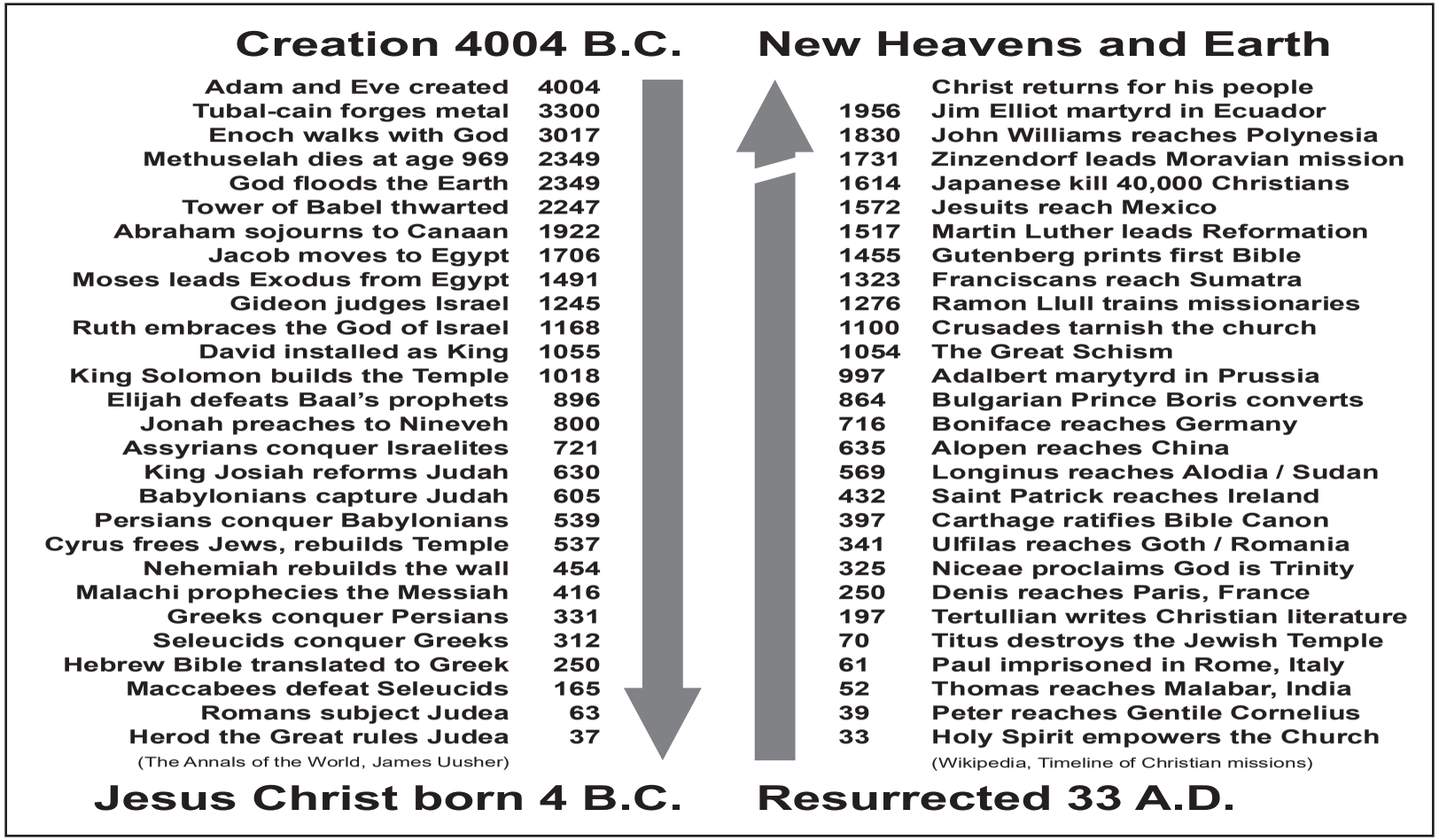
Creation 4004 B.C.
New Heavens and Earth
Adam and Eve created 4004
Tubal-cain forges metal 3300
Enoch walks with God 3017
Methuselah dies at age 969 2349
God floods the Earth 2349
Tower of Babel thwarted 2247
Abraham sojourns to Canaan 1922
Jacob moves to Egypt 1706
Moses leads Exodus from Egypt 1491
Gideon judges Israel 1245
Ruth embraces the God of Israel 1168
David installed as King 1055
King Solomon builds the Temple 1018
Elijah defeats Baal's prophets 896
Jonah preaches to Nineveh 800
Assyrians conquer Israelites 721
King Josiah reforms Judah 630
Babylonians capture Judah 605
Persians conquer Babylonians 539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple 537
Nehemiah rebuilds the wall 454
Malachi prophecies the Messiah 416
Greeks conquer Persians 331
Seleucids conquer Greeks 312
Hebrew Bible translated to Greek 250
Maccabees defeat Seleucids 165
Romans subject Judea 63
Herod the Great rules Judea 37
(The Annals of the World, James Uusher)
Christ returns for his people
1956 Jim Elliot martyrd in Ecuador
1830 John Williams reaches Polynesia
1731 Zinzendorf leads Moravian mission
1614 Japanese kill 40,000 Christians
1572 Jesuits reach Mexico
1517 Martin Luther leads Reformation
1455 Gutenberg prints first Bible
1323 Franciscans reach Sumatra
1276 Ramon Llull trains missionaries
1100 Crusades tarnish the church
1054 The Great Schism
997 Adalbert marytyrd in Prussia
864 Bulgarian Prince Boris converts
716 Boniface reaches Germany
635 Alopen reaches China
569 Longinus reaches Alodia / Sudan
432 Saint Patrick reaches Ireland
397 Carthage ratifies Bible Canon
341 Ulfilas reaches Goth / Romania
325 Niceae proclaims God is Trinity
250 Denis reaches Paris, France
197 Tertullian writes Christian literature
70 Titus destroys the Jewish Temple
61 Paul imprisoned in Rome, Italy
52 Thomas reaches Malabar, India
39 Peter reaches Gentile Cornelius
33 Holy Spirit empowers the Church
(Wikipedia, Timeline of Christian missions)
Jesus Christ born 4 B.C.
Resurrected 33 A.D.

What are we?			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us				
How are we sinful?			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin				
Where are we?			**When are we?**						
			Innocence		Fallen				Glory
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
		Son			John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people		Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise				
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
		Imprisoned		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			Revelation 20:13 Thalaasa	
		First Beast						Revelation 19:20 Lake of Fire	
		False Prophet							
		Satan						Revelation 20:2 Abyss	
Why are we?			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all				

Destiny

Ciyawo at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarrantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you," John 15:16*. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Nipele njaule, nkaatende ŵandu ŵa ilambo yose awe ŵakulijiganya ŵangu, nchabatisyaga kwa liina lya Atati ni lya Mwana ni lya Mbumu jwa Akunnungu. - Matayo 28:19